Si Biblia

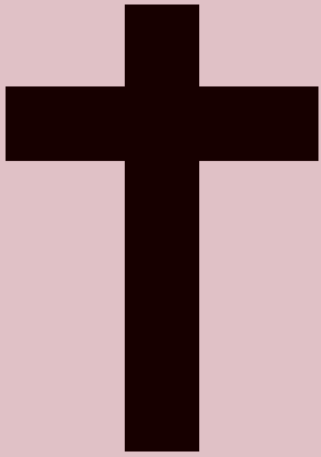

New Testament in Bolinao (RP:smk:Bolinao)

Si Biblia
New Testament in Bolinao (RP:smk:Bolinao)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bolinao

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

- You must give Attribution to the work.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bolinao

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 8 Aug 2026 from source files dated 29 Jan 2022
9f2245a5-f9d4-577f-ae48-f157c7149043

Contents

Mateo 1
Marcos 53
Lucas 86
Juan 139
Ginwa-ginwa' 179
Roma 229
1 Corinto 254
2 Corinto 278
Galacia 293
Efeso 302
Filipos 311
Colosas 318
1 Tesalonica 325
2 Tesalonica 331
1 Timoteo 334
2 Timoteo 341
Tito 346
Filemon 350
Hebreo 352
Santiago 371
1 Pedro 377
2 Pedro 384
1 Juan 389
2 Juan 396
3 Juan 398
Judas 400
Nipadar 403

Si Mabistan Patanda' Maipa'ka' konan Cristo Sigon kona ni MATEO

Say Maipa'ka' konan Sitin Libro

Sitin libro, nisurat naya ni Mateo, a mantawagen lamang nin Levi. Saya ya konran labinrwan Apostol a kinayaban na ni Jesus. Sin kinayaban naya ni Jesus si Mateo, tampor nin linakwanan na a trabaho na a sayay maniningir nin buis ket tinmumbok ya kona ni Jesus (9:9; Marcos 2:14; Lucas 5:27-28). Saray maniningir nin buis ket mata-matawen rasaran Judio tan man'ikwinta rasaran makasalanan tan traidor konran kapada ran Judio bana' ta inupaan rasaran Romano tan kasabyan a pinilitan a nalabas nin singiren ran buis.

Nisurat nayaytin Mabistan Patanda' ni Mateo para konran Judio bale' man'ibarita' nadtin lamang nin, mataman a saray ambo' nin Judio, ket magun-gunawan nan siti (28:19-20). Abaw a mabasa konan sitin libro nin maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios. Nipatandaan nadti ni Mateo a si Jesus, syay Adi' nin nipangako' nin mangisalba konran tutawo nan Dios (1:1-17; 2:1-11; 21:5; 25:31-34; 27:37). Nipa'kit na a, yupa' kona ni Jesus, ket tinukid nan Dios a nipangako' na konran tutawo na sa U'nan Tistaminto (1:22-23; 2:14-18,22-23; 4:13-16; 8:16-17; 12:15-21; 13:34-35; 21:1-5; 26:53-56; 27:6-10).

Si Mateo, saya yan tistigos sa abaw nin bubagay a ginwa' tan nibarita' na ni Jesus ket nisurat nadti a abaw nin mabibistan ginwa' na ni Jesus. Nibarita' na a maipa'ka' sa patiti na ni Jesus para konran tutawo tan say nisubli' na nin mabyay nin main nin pananalo. Nisurat na et iti a maipa'ka' sa umnoy alalakin tima nin niyakay na ni Jesus: 1) say kaalagawan nin pag'aadi' nan Adi' nin nipangako' (Sirmon sa Talugtog) (5:1–7:29); 2) say bubibilin konran labinrwa nin pinili' nan ibabaki' nan mangipatanda' nin Mabistan Patanda' (10:5-42); 3) say pangingiyarig nin maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios (13:1-52); 4) say rabay nin ibarita' nin mag'in nin sayay tumutumbok na ni Jesus (kapitulo 18); tan 5) say maipa'ka' sa mangya-mangyadi' li' sa isusubli' nan Adi' nin nipangako' (kapitulo 24–25).

Say Linaman nan Sitin Libro

Si Jesus ket syay Adi' a nipangako' (1:1–4:11)
- Say nakaipatukduan nin kanepegan na nin mag'adi' tan say pakaiyanak na (1:1–2:23)
- Say pammatutuo nin maipa'ka' kona a Adi' (3:1–4:11)

Say pakatandaan nin maipa'ka' sa Pag'adian na a Adi' a nipangako' (4:12–7:29)
- Tumumbok a tutawo konan si syay nipangako' (4:12-25)
- Say maalaga sa Pag'adian nan si syay nipangako' (5:1–7:29)

Say pakayadi' na a Adi' nin nipangako' (8:1–10:42)
- Abaw a paka'kitan a si Jesus ket syay si nipangako' (8:1–9:34)
- Bibilinen nasaran Adi' a labinrwa nin pinili' nan ibaki' (9:35–10:42)

Ipapalaway a maipa'ka' sa gaw'en nan si syay nipangako' sa Pag'adian (11:1–13:52)

Say nakaibakian nan si syay nipangako' nan Dios (13:53–17:21)

Si Pag'adian nan si syay nipangako', ambo' yan bilang sa pupag'adian iti sa mundo (17:22–18:35)

Say piswawian nin Pag'adian nan si syay nipangako' tan say pag'adian iti sa mundo (19:1–25:46)
- Say pisasangkinian maipa'ka' sa no ani a maalaga (19:1–20:34)
- Igalang rayan tutawo nin bilang sayay adi' a si syay nipangako' (21:1-11)
- Say maipa'ka' sa lamang ran pupangulo ran Judio (21:12–23:39)
- Say mangya-mangyadi' li' (24:1–25:46)

Say pangmamati tan say pammasubli' nin mabyay konan si syay nipangako' nan Dios (26:1–28:15)
- Say nipanadya' sa pananakep konan si syay nipangako' nan Dios (26:1-46)
- Say nipanakep konan si syay nipangako' nan Dios (26:47–27:44)
- Si nati tan pasublien nin mabyay a si nipangako' nan Dios (27:45–28:15)

Ibati' na konran tumutumbok na a misyon nin nakaibakian na nin si Adi' a nipangako' nan Dios (28:16-20)

Say Nikasunur-sunor ran Puon na nin Sya a Cristo
Lucas 3:23-38

1 Si Jesus a sya a Cristo* ket puri naya ni Adi' David* a puri na ni Abraham*. Siti a
nikasunur-sunor ran puon na ni Jesus.

2 Si Abraham ama naya ni Isaac; si Isaac ama naya ni Jacob, tan si Jacob ama raya ni
Juda tan saray bubsat na.
3 Si Juda ama raya ni Fares tan Zara, si Tamar a ina ra.* Si Fares ama naya ni Esrom,
tan si Esrom ama naya ni Aram.
4 Si Aram ama naya ni Aminadab, si Aminadab ama naya ni Naason, tan si Naason
ama naya ni Salmon.
5 Si Salmon ama naya ni Boaz, tan si Rahab* a ina na. Si Boaz ama naya ni Obed, tan si
Ruth* a ina na. Si Obed a ama ni Jesse.
6 Si Jesse a ama na ni Adi' David.
Si David, sya a ama na ni Solomon ket si ina na ni Solomon si gindat a asawa na ni
Urias.*
7 Si Solomon ama naya ni Roboam; si Roboam ama naya ni Abias, tan si Abias ama
naya ni Asa.
8 Si Asa ama naya ni Josafat; si Josafat ama naya ni Joram, tan si Joram ama naya ni
Ozias.
9 Si Ozias ama naya ni Jotam; si Jotam ama naya ni Acaz, tan si Acaz a ama na ni
Ezequias.
10 Si Ezequias ama naya ni Manases; si Manases ama naya ni Amos, tan si Amos ama
naya ni Josias.
11 Si Josias ama raya ni Jeconias tan saray bubsat na. Panaon intaw nin nikatalo ran
Israelita konran taga Babilonia ket nai'ras sara sa nasyon nin Babilonia*.
12 Sin nai'ras sarayna sa Babilonia, wanti et a nikasunur-sunor ra;
Si Jeconias ama naya ni Salatiel, tan si Salatiel ama naya ni Zorobabel.
13 Si Zorobabel ama naya ni Abiud; si Abiud ama naya ni Eliaquim, tan si Eliaquim
ama naya ni Azor.
14 Si Azor ama naya ni Sadoc; si Sadoc ama naya ni Aquim, tan si Aquim ama naya ni
Eliud.
15 Si Eliud ama naya ni Eleazar; si Eleazar ama naya ni Matan; si Matan ama naya ni
Jacob,
16 tan si Jacob ama naya ni Jose nin asawa na ni Maria nin si nangiyanak kona ni
Jesus a mantawagen nin Cristo.

17 Nga'mi-nga'min, mangibwat kona ni Abraham angga kona ni David, labin'a'pat a
nisusunor a kapamilyawan; labin'a'pat anamaet mangibwat kona ni David anggan sa
nikai'ras ran Israelita sa Babilonia, tan labin'a'pat a lamang anamaet mangibwat sin
nai'ras sarayna sa Babilonia angga sin naiyanak ya a Cristo.

Maiyanak ya a Cristo
Lucas 2:1-7
18 Wanti ey isturya nin nikaiyanak na ni Jesus a syay Cristo: Si Maria a syay ina na,
naitarato* yaynan kikasal kona ni Jose. Bale' ba'yo sara nin nikalamo', natandaan a
mabuktot ya. Ginmuktot ya nangibwat sa pakayadi' nan Ispirito nan Dios.
19 Ket si Jose a asawa na, bana' ta maong yan tawo tan kai na rabay a maikwa ya sa
kading'eyan si Maria, nidisisyon na nin isyay* nayayna nin matinek.
20 Bale' sin man'isip-isipen nayti, nanaynep ya ket sa taynep na pina'kit yay sayay anghil
nan Dios tan wana kona, "Jose a puri na ni David, andi' ka mag'alangan nin mangikasal
kona ni Maria. Wanin ta si buktot na ket nangibwat ya sa pakayadi' nan Ispirito nan Dios.

---

* **1:1** Mabasa a katarusan nan sitin sarita' a ***Cristo*** sa Glusaryo. * **1:1** Nipangako' nan Dios a saya konran puri na ni ***David*** a mag'adi' nin kasan anggawan sa Israel (2 Samuel 7:11b-16). * **1:1** Nipangako' nan Dios kona ni ***Abraham*** a ibi nay payabor na konran sarban tutawo (Genesis 12:2-3). Sitin listawan ran puri na ket ipa'kit saray tumawir sa saytin nipangako', sigon sa Gugan-gan. * **1:3** Mabasa et a maipa'ka' kona ni ***Tamar*** sa Genesis kapitulo 38. * **1:5** Mabasa et a maipa'ka' kona ni ***Rahab*** sa Josue 2:1-24; 6:22-25; Hebreo 11:31; Santiago 2:25. * **1:5** Mabasa et a maipa'ka' kona sa libro nin Ruth. * **1:6** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 2 Samuel kapitulo 11. * **1:11** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 2 Uadi' 24:8-16. * **1:18** Say ugali' ran Judio, pipagketan ray pikasal. Ket, mataman no kai sara et nin mampi'yan a babayi tan lalaki, kwinta mitraasawa sarayna. Matkap a byan nayan kasuratan nin pangingisyay nan lalaki a babayi no rabay nayan isyay. * **1:19** Mabasa et a maipa'ka' sa ***pangingisyay*** sa Deuteronomio 24:1-4.

21 Manganak ya nin lalaki ket pangaranan ma li' nin Jesus*, ta sya a mangisalba konran
tutawo na sa pakadusa sa kukasalanan ra."
22 Sain ket mangyadi' ta pigaw nin matukid a nipaibarita' naynan na'teng nin Dios
konan prupita na a wana,
23 "Ket si sayay birhin a balasang, gumuktot ya li'!
Lalaki ya li' a anak na tan tawagen ya li' nin Emmanuel."*
Say rabay nan irgwen ket "Kalamo' tamoyay Dios."
24 Nakaimata yayna si Jose, ket ginwa' na a nipagwa' nan anghil nan Dios kona; nikasal
naya si Maria.
25 Bale' kai naya nin kinudit si Maria leg'an nin kai ya et nin nangabing. Sin nangabing
yayna si Maria, pinangaranan naya ni Jose a abing nin Jesus.

2

Say Piligro sa Byay nan Cristo

1 Sawanin, niyanak ya si Jesus sa babalin Betlehem sa prubinsyan Judea sin kapresan a
si Herodes a adi'. Ket main nin lulalakin madudunong* nin rinmate' itaw sa Jerusalem
nin nangibwat sara sa sayay nasyon sa baytan.
2 Nitepet-tepet ra, "Adti yaytaw si Adi' ra nin Judio a naiyanak? O' a ta na'kit miya a
bituen nin sinyal a naiyanak yayna sin itaw kami sa baytan*, ket nako kamidti ta pigaw
nin pagalangan miya."
3 Sin natandaan nayti ni Adi' Herodes, inmaburido ya tan wanin ra anamaet nin saray
tutawodtaw sa Jerusalem.
4 Miniting nasaray Pupangulon Pupadi' tan saray Madudunong sa Gugan-gan tan
tinepet na konra, "Adti ya nin wanra maiyanak a Cristo a syay mag'in nin adi'?"
5 Ni'bat ra kona, "Sa babalin Betlehem sa Judea; ta sain a wana nin Dios a nisurat nan
prupita na. Wana,
6 'Si Betlehem, sa prubinsya nan Judea,
Sya a sangkaimpurtantiwan nin babali konran pupangulo nin bubabali sa Judea
ta mangibwat ya li' konran tawo na a pangulon mamaga li' konran tutawo ko nin saray
puri na ni Israel.'* "
7 Sinmunor, sikriton nipakayaban nasara in ni Adi' Herodes a mumadunong nin tawo
nin nangibwat sa nasyon sa baytan. Sin kaadap nasarayna, natandaan na sa
nipanepet-tepet na no ka'no rayan peteg na'kit a bituen.
8 Kayadi', pinaibwat nasaran mako sa Betlehem tan nibibilin na konra, "Mako kamo sa
Betlehem tan tandaen moyon maong a maipa'ka' konan siin a anak, tan no nadumog
moyayna li', patandaan rako ta pigaw nin mataman nin si'ko ket makapika' anamaet nin
mangigalang kona."
9-10 Sin nayadi' nasarayna nin binibilin nin Adi', nibwat saraynan mako sa Betlehem.
Ket sin iti sara sa dalan na'kit rayaynaet taw si bituen nin na'kit ra intaw sin itaw sara sa
baytan. Pinasyan ririket ran naka'kit anamanaet konan sitaw a bituen. Mandumaras yan
iti sa temben sa u'na ra tan tinumgen ya sa temben nan peteg nin balin kami'nan nan
anak a si Jesus.
11 Sinumrep sara konan bali, ket na'kit raya a anak sa dani nan ina nan si Maria.
Nanalimukod sara ket pinagalangan rayan sayay adi' a anak, mi'sa inabryan ray
nangwan tan niprisinta ray mablin rurigalo ra nin balitok, insinso, tan mira.
12 Sinmunor, nipatanda' nan Dios konra sa taynep a andi' sarayna nin sumubli' kona ni
Adi' Herodes. Kanya' nin sakalakon dalan anay dinalanan ran sinmubli' sa lugar ra.
13 Ambo' nin na'teng sin nakaibwat sarayna ket, nipa'kit ya sa taynep a sayay anghil
nan Dios kona ni Jose. Wana kona ni Jose, "Mibangon ka ket ilakwan mosaray mitraina
tan ika' mosara sa Egipto, tan andi' kamo nin lumakwan itaw anggan ibarita' ko ta
ipatingkap nayayna ni Herodes a anak tan ipapati naya."
14 Ket nibangon ya si Jose tan nilakwan nasara konan siin a yabi a anak tan ina na nin
nako sara sa Egipto.
15 Itaw sara niikap angga sin nati ya si Herodes.
Nangyadi' ti ta pigaw nin matukid a wanan Dios a nipaibarita' na konan prupita na.
Wana,

---

* **1:21** Mabasa a pipa'kaan nan si ngaran a ***Jesus*** sa Glusaryo. * **1:23** Isaias 7:14. * **2:1** Igagalang saraytin madudunong nin tawo ta mangipadles sara yupa' sa pangingimaton ra sa bubituen kanya' nin mabibilin ray uadi'. * **2:2** *bituen nin...sa baytan- O:bituen a lumiwa' nin sinyal a naiyanak yayna.* * **2:6** Mikas 5:2.

“Nangibwat yadtaw sa Egipto kinayaban koyay anak ko.”*
16 Ket, sin natandaan na ni Adi' Herodes a manlingwen raya sin saytaw nin saraytaw
saray mangingipadles, pinasyan sager na. Ket nipapati nasara nga'min a magtaon rwa
tan kumayupa' nin ua'nak a lulalaki sa Betlehem tan sa sarban lulugar sa libed na.
Binilang nay taon ra nin tinmarana' sin panaon a na'kit rayan mangingipadles nin ibat sa
baytan a bituen.
17 Sa wanin natukid a nipadles na ni Prupita Jeremias a wana,
18 “Marnge' mangibwat sa babalin Rama a asisit tan agrem,
ta man'abet-abetan nasara ni Raquel* a pupuri nan saray Israelita
tan kai ya nin maliwaliwa ta nati sara nga'min.”*

Isubli' yaynay Cristo sa Nazaret
19 Ket sin nati yayna si Herodes, nipa'kit ya sa taynep a sayay anghil nan Dios kona ni
Jose itaw sa Egipto. Wanan anghil,
20 “Mibangon ka. Sumubli' kayna tan saray mitraina sa nasyon moyon Israel ta nati
sarayna a marabay nin mangmati konan anak.”
21 Nibangon ya si Jose ket nibwat saraynan sumubli' sa Israel.
22 Bale' sin natandaan na ni Jose nin si Arquelao nin anak na ni Herodes a sinmilin adi'
sa Judea, linmi'mo yan sumubli' itaw. Konan saya anamanaet nin taynep, nibarita' na
anamana nin Dios a gaw'en na ni Jose, kanya' nin nako sara sa prubinsya nin Galilea,
23 ket niikap saradtaw sa babalin Nazaret nin abaw a taon. Anaod, natukid a wanran
prupita nan Dios maipa'ka' kona ni Cristo, a matawag ya li' nin sayay taga Nazaret* tamo'.

3

Ipau'na-u'na na ni Juan a Maipa'ka' konan Cristo
Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28

1 Ket sin saytaw, main nin sayay tawo nin mamawtismo* a say ngaran na ket Juan.
Nako yadtaw sa lugar a ambo' nin matawo sa Judea. Nibari-barita' na konran saray
inmarak itaw kona a
2 wanti: “Pagbabawian tan gurutan moyoynay duka' a man-gaw'e-gaw'en moyo ta
dandani yayna nin mag'adi' iti sa mundo a Dios.”
3 Wanin a ginwa' na ta syayti si man'ibarita' na ni Prupita Isaias sin wana,
“Marnge' ya li' a sayay mampangita'wa-ta'way nin mampangipatanda' itaw sa lugar a
ambo' nin matawo a wana,
‘Si'kamon tutawo, sadyaan moyoy irarate' nan Catawan,
patu'riren moyoy dalanan na.’ ”*
4 Say aysing na ni Juan ket nagwa' nangibwat sa sabot nin kamilyo tan binarkesan nan
katat sa awak.* Say kanen na anamaet ket dudon tan inatip nin ngiwan sa tatalon.
5 Abaw saray tutawon nangibwat sa syudad nin Jerusalem tan sa raruma nin
bubabalidtaw sa prubinsyan Judea tan mataman et sa bubabalin adani sa Ilog Jordan a
nako nangrenge'-renge' kona.
6 Ket sin nipatutuo ray kukasalanan ra, binawtismwan nasara sa Ilog Jordan.
7 Sin sain, abaw saray pangulo nin mantawagen nin Pariseo tan Saduseo a mako
pabawtismo kona. Sin na'kit nasara ni Juan wana konra, “Si'kamo a bara'mo nin masirib
a ulay! Ani a puon a nako kamodti? Wamoyo angangko a mapal'isan moyoy alakin sager
nan Dios.
8 No talagan disidido kamon pabawtismo, ipa'kit moyon mampagbabawian moyoynay
kukasalanan moyo yupa' sa pangwa' moyon manepeg a gugawa'.
9 Andi' moyo nin ilalwan a bana' ta puri nakamo ni Abraham ket, matkap nakamon
ipwira nin Dios sa panunusa na. Ibarita' koyti komoyo a magwa' nan Dios a saytin bubato
ket gaw'en na a mag'in nin puri na ni Abraham nin ibi na konray nipangako' na.

---

* **2:15** Oseas 11:1. * **2:18** Si ***Raquel***, syay sayay asawa na ni Jacob. Saray pupuri na ket saray Israelita itaw sa amyanan a parti nan nasyon ra. Naitabon yadtaw si Raquel sa dani nin Rama. Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 35:19-20; 1 Samuel 10:2. * **2:18** Jeremias 31:15. Nisurat nayti sin saytaw ni Jeremias maipa'ka' konran Judio nin naaripen itaw sa Babilonia. Sa saytin nisurat na ni Mateo, nipadar naya si Raquel nin mangi'deng sa alakin bereng itaw sa Betlehem. * **2:23** Saray taga ***Nazaret*** ket muda-mudawen rasara nin raruman tutawo sin saytaw. * **3:1** ***mamawtismo***- *O:maminyag*. * **3:3** Isaias 40:3. Sayti ket gaw'en para konan sayay adi'. * **3:4** Mabasa a maipa'ka' sa no si'no et a nisket nin wanti sa 2 Uadi' 1:8.

10 Si Dios, bilang sa sayay mammukan nin kayo a niinsayo nayayna a payakor na nin
pukanen ta puuran nay barang kayon ambo' nin mabistay bunga, ket nasadya' yaynan
dusawen nakamo.
11 Si'ko, binawtismwan katamo sawanin nin ranom nin mangipa'kit a nagbabawian
moyoynay kukasalanan moyo, bale' main li' nin sumubray kongko a sya bawtismwan
nakamon Ispirito nan Dios tan nin apoy. Sya, makapangyayadi' ya dyan si'ko a kai ako
gapo nin maikana' nin mataman tanan mangwarwar nin kurdon nin sandalyas na.
12 Sya a manintinsya sa tutawo nin bara'mo yan mangngirik. Ringgasan nayan maong a
pangirikan mi'sa pipuruken nay apa tan irik. Ikwa nasaray pa'sar irik sa agamang na,
bale' puuran nasaray pa'sar apa itaw sa apoy a kai gapo nin ma'rep."

Pabawtismo yay Cristo
Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22

13 Ket rinmate' yadtaw sa Ilog Jordan nin nangibwat ya sa prubinsyan Galilea si Jesus ta
pigaw nin pabawtismo ya kona ni Juan.
14 Bale' inima'no naya ni Juan a wana, "Kai! Si'koy manepeg nin pabawtismo komo a
ambo' nin si'kay mako pabawtismo kongko."
15 Bale' wana ni Jesus, "Kai, ambo' nin wanin, ta matkap nin gaw'en tamo a sarba nin
manepeg." Ket inmaburoy ya si Juan tan binawtismwan naya si Jesus.
16 Kayadi' na nin nabawtismwan ni Jesus, nako yaynan tampor sa rigrig. Kaaram-aram
niburwang a langit tan na'kit naya a Ispirito nan Dios a bilang kalapati nin
mangkumayupa' tan dinumpa' ya kona.
17 Ket main nin busis a nangibwat sa langit nin kami'nan nan Dios a narnge' ra. Wana,
"Siti a anak kon mangkawa-kawa'nanen ko. Sya a pakaririketan kon tuloy."

4

Subuk-subuken yay Cristo
Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13

1 Kaaram, nika' nayan Ispirito nan Dios si Jesus sa kasan katawu-tawon lugar ta pigaw
nin sugsugen nayan magkasalanan nin Dimunyo.
2 Sin napalabas a a'pat a pulo' a awro a kai ya nin nangan si Jesus, pinasyan bitil nayna.
3 Kinadanyan nayan Mannugsog ket wana kona, "Bana' ta si'kay peteg a Anak nan Dios,
pagbaliwen mon tinapay ti say bato."
4 Bale' ni'bat na ni Jesus, "Wana sa Masanton Kasuratan,
'Ambo' a say kanen tamo' a ikabyay nan tawo no kai matkap na a barang sarita' a
mangibwat konan Dios nin ikabyay.'* "
5 Kaaram, nika' naya nin pina'deng nin Dimunyo si Jesus sa sangkata'gayan a parti nan
Timplo nan Dios sa Jerusalem, si Masanton Syudad.
6 Wanan Dimunyo, "Bana' ta si'kay peteg a Anak nan Dios, painabo' kadti. Tutal, wana
sa Masanton Kasuratan,
'Bibilinen nasaran Dios a uanghil na a pagawan raka,
tan salanggawen raka li' ta pigaw nin kai gapo nin masakitan a ayi mo nin bato.'* "
7 Ni'bat na ni Jesus, "O', bale' wana et a lamang sa Masanton Kasuratan,
'Andi' ka mangwa' nin padalan nin ipanubok mo konan Uunuren a syay Dios mo.'* "
8 Kaaram, nika' naya et nin Dimunyo si Jesus sa pinasyan kata'gayan nin talugtog tan
nipa'kit na nga'min kona a sarban nunasyon sa intiron mundo tan sarban kukayamanan
tan pupakayadi' ra,
9 a wana kona ni Jesus, "Sarban sain ibi ko komo no tumwek ka kongko ket unuren
nako."
10 Ni'bat na ni Jesus kona, "Lumakwan kadti, Satanas! Wana anaod sa Masanton
Kasuratan,
'Si Uunuren a Dios mo tamo' a unuren mo tan pagsirbyan mo.'* "
11 Linmakwan yaynay Dimunyo ket rinmate' saray uanghil tan inasikaso raya si Jesus.

Say Pakatandaan nin Maipa'ka' sa Pag'adian nan Cristo
Marcos 1:14-15; Lucas 4:14-15

12 Sawanin, dinakep tan nipriso ya si Juan. Sin natandaan nayti ni Jesus, sinmubli' ya sa
prubinsyan Galilea.

---

* **4:4** Deuteronomio 8:3. * **4:6** Kanta 91:11-12. * **4:7** Deuteronomio 6:16. Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 17:1-7. * **4:10** Deuteronomio 6:13.

13 Nako ya sa Nazaret bale' ambo' yadtaw nin niikap no kai nako ya sa syudad nin
Capernaum a iti sa rigrig nan Baybay Galilea a sakop nin lugar ran puri na ni Zabulon tan
puri na ni Neftali.
14 Nangyadi' ti nin pakatukidan nin nipadles na ni Prupita Isaias a wana,
15 "Sa lugar nin Zabulon tan Neftali,
iti sa dalan a adap sa taaw,
tan itaw sa rubari' nan Ilog Jordan
tan sa parti nan Galilea a luta' ran ambo' nin Judio,
16 saray tutawodtaw, bara'mo saran mampiikap sa dedlem.
Say pa'sar ra et ket bara'mon nati sarayna ta naisyay sara konan Dios.
Bale', ma'kit ra li' a bara'mon sangkaslagan nin palaway,
ta nasiraan saradtaw nin siin nin palaway a say pangingisalba nan Dios."*
17 Ket nangibwat sin rinmate' yadtaw sa Galilea, tinaranaan nayna ni Jesus a
mamari-barita' konran tutawo, a wana, "Pagbabawian tan gurutan moyoynay
kukasalanan moyo ta adani yayna nin mag'adi' a Dios."

Say Nipanawag konran Tumutumbok nan Cristo
Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11
18 Sawanin, manlumalako ya sa rigrig nan Baybay Galilea si Jesus sin na'kit nasaray
mibsat nin maninilay a sara si Simon nin say sakalakon ngaran na ket Pedro, tan si
Andres. Sin sain ket mampangikatkat saran eket.
19 "Kikalamo' kamo kongko,"* wana ni Jesus, "ta gaw'en katamon maninilay, ambo' nin
kuna' no kai edet, nin tutawo."
20 Ket tampor linakwanan ray eket ra tan nikikalamo' sarayna kona.
21 Kai sara et nakakadayo' nin tuloy, na'kit nasara et a mibsat a a'nak na ni Zebedeo a si
Santiago tan si Juan. Itaw sara sa baluto ra a kalamo' raya si tatay ra nin mampangunong
nin eket ra. Kinayaban nasara ni Jesus a mibsat,
22 ket tampor a linakwanan rayay baluto ra tan mataman si tatay ra tan nikikalamo'
sara kona ni Jesus.

Abaw saray Mantumumbok konan Cristo bana' sa Pakayadi' na
Lucas 6:17-19
23 Ket nako ya sa intiron prubinsya nan Galilea si Jesus nin nako naya nin
nipata-patanda' sa susinaguga* a Mabistan Patanda' nin maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios,
tan pinaanda' nasaray main nin bungat anan klasi nin masakit.
24 Natandaan a maipa'ka' kona ni Jesus sa intiron prubinsya nin Siria. Kanya' nin saray
tutawo ket nika' rasara kona a main nin sarba anan klasin masakit tan saray main nin
ingar-ingaren bilang saray nasrepan nin ispiriton duka', saray matin-binulan, tan saray
paralitiko, ket pinaanda' nasara nga'min ni Jesus.
25 Bana' sa wanin pinasyan ka'bawan ran tinmumbu-tumbok kona ni Jesus. Main nin
nangibwat sa Galilea, sa Decapolis, sa Jerusalem, sa Judea tan sa lulugar sa rubari' nan
Ilog Jordan.

5

No Ani-ani a Maalaga sa Pag'adian nan Cristo
Lucas 6:20-23
1 Na'kit nasara ni Jesus a pinasyan ka'bawan nin tutawo ket tinmangkar ya sa purod
tan itaw ya tinmekre' nin mangyakay. Inmarak sara kona a tumutumbok na,
2 ket tinmarana' yayna a wana,
3 "Makarma' saray mangalilbi' a main nin mampagkurangan ra,
ta mag'in nin ikon ra a say iti sa Pag'adian nan Dios.
4 Makarma' saray mabereng bana' sa duka' a gawa'-gawa' a mangka'kit ra sawanin
ta si Dios ket liwaliwawen nasara li'.
5 Makarma' saray ambo' nin mabayani a piuugali' ra
ta risibyen ra li' a nipangako' nan Dios.
6 Makarma' saray makaingar sa pakatkapan ran mangwa' nin maabig sa pangingikit nan
Dios,
ta papdaen nasara nin Dios nin mangwa' nin sain.
7 Makarma' saray mapainganga'do,

---

* **4:16** Isaias 9:1-2. * **4:19** ***Kikalamo' kamo kongko***- *Sa Griego:Tumbuken moyoko*; *Say katarusan na ket:* kikalamo' sara kona ni Jesus tan arigen ray akay tan pigagawa' na. * **4:23** Mabasa a maipa'ka' konan sitin sarita' a ***sinaguga*** sa Glusaryo.

ta ka'dwan nasara li' nin Dios.
8 Makarma' saray napasayay nakem ra sa panunumbok konan Dios,
ta ma'kit raya li' nin peteg a Dios.
9 Makarma' saray mamitunon migugura',
ta patutu'wan na li' nin Dios a a'nak nasara nin kabakas-bakas na.
10 Makarma' saray mangirangep nin pammaidap ran tutawo konra bana' sa pangngawa'
ran maabig sa pangingikit nan Dios,
ta mampag'adi' yay Dios konra.
11 Makarma' kamo no bana' ta mantumumbok kamo kongko ket pagsari-saritaan
rakamo tan paidapen rakamo tan mamabrika saraynan sarban bula'-bula' maipa'ka'
komoyo.
12 Wanin anamaet a lamang a ginwa' ra nin tutawo konran prupita nan Dios sin nu'na.
Kanya' nin rumiriket kamon maong ta pinasyan anda' nin gun-gunan man'isadya' na
anamaet nin Dios komoyodtaw sa langit."
Marcos 9:50; Lucas 4:34-35
13 "Si'kamo, bara'mo kamon asin para konran tutawodti sa mundo. Bale' no bilang
wadi' ta tinmab'ang anay asin, kai ana gapo nin maisubli' a taway nin ma'sin. Kasaynan
kabalikasan, ket itampal ana tan da'da-da'daan tana.
14 Bara'mo kamon tyo' a mamalaway konran sarban tutawo. Si syudad a iti sa ata'gay
nin lugar ket kai ya nin maiyadi.
15 Kasa anamaet nin manulsol nin tyo' mi'sa naya nin sakban, no kai edet, ikwa naya sa
sayay pangngitukduan ta pigaw nin mapalawayan sara nga'min a iti sa bali.
16 Wanin anamaet a maabig a gugawa' moyo ta pigaw nin bana' sa sain ket raywen
rayay Dios a Ama moyo nin itaw sa langit."

Nitandudo' nan Cristo a Gugan-gan
17 "Andi' moyo nin ipa'ka' a nako akodti sa luta' ta pigaw nin gaw'en kon kai ana nin
magkuri a Gugan-gan nin nibi na ni Moises tan say akay ran prupita nan Dios, no kai
edet, nako akodti ta pigaw nin ipapalaway tan tukiden ko a niyakay ra.
18 Ibarita' koyti komoyo: Mintras nin iti et a langit tan luta' ni sayay litra o sayay partin
litra sa Masanton Kasuratan ket kai nin magkurang no kai et nin matukid nga'min a
naisurat.
19 Kanya' anaod nin sangkaayupaan sara li' sa Pag'adian nan Dios a tawon mangwa' nin
kasan kwinta konan wanra a sangkabugaan nin impurtanti nin gan-gan nan Dios tan
iyakay nasara et a raruma nin gaw'en raya anamaet nin kasan kwinta. Bale' si manukid
sa gan-gan nan Dios tan iyakay nasara et a raruma nin manukid anamaet,
sangkata'gayan sara li' sa Pag'adian nan Dios.
20 Tukiden moyon maong nga'min ta ipangako' ko komoyo a kai kamo gapo nin
makasrep sa Pag'adian nan Dios no kai moyo sara nin mapasurukan sa pangngawa' nin
matunong a Pariseo tan saray Madudunong sa Gugan-gan."

Say Maipa'ka' sa Sager
21 "Bilang sa wanti e: Tanda' moyo a niyakay konran lulaking tan bubaying tamo sin
nu'nan panaon a andi' sara nin mangmati ta si si'numan a mangmati nin kapada nan
tawo ket umbat ya sa husgado.*
22 Bale', si'ko, ibarita' koyti komoyo: Si mangura' sa kapada nan tawo, umbat ya et a
lamang sa husgado tan si si'numan a mag'irgon mabyat sa kapada nan tawo a wana,
'Waweng ka!'* umbat ya et sa sangkata'gayan a husgado; tan si si'numan a mangibarita'
konan kapada nan tawo nin wana, 'Kasa gapo nin sirbi mo!' umbat ya li' sa apoy nin
impyirno.
23 Kanya' nin no man'ida'ton moyna sa altar a da'ton mo konan Dios, ket napanemtem
mon main nin masakit a nakem komo,
24 ibati' mo yapo' itaw a da'ton mo tan mako ka kidunong konan nagkasalananan mo
mi'sa moyna nin ituloy a pangingida'ton mo konan Dios.
25 No main nin mangidimanda komo, mako kan tampor nin kiariglo kona mintras nin
iti kamo et sa dalan, ba'yo ka nin maiyadap sa kurti, ta no kai, ipagamet nakan hwis
konran pulis ket ipriso raka,
26 tan, ibarita' ko komoyo, buruken rakadtaw sa tana a mabayadan mo nga'min a multa
mo."

---

* **5:21** Mabasa et a maipa'ka' sa ***mangmati*** sa Exodo 20:13; Deuteronomio 5:17; 16:18; 2 Cronica 19:5-11. * **5:22** ***Waweng ka!****- Sa Griego:Raka!* Saray raruman nangadal konan Biblia wanra magwa' a say katarusan nan sitin sarita' ket "kasan tanda'", "kasan sirbi", o "kaliwaweng".

Say Pakatkapan a Andi' ya nin Lamangen a Asawa

27 “Tanda' moya a akay et a wana, ‘Andi' ka nin kiraray sa ambo' mon asawa.’*
28 Si'ko bale', ibarita' koyti komoyo: Si lalakin namastang tamo' nin main nin
pangangapes konan sayay babayi, nagkasalanan yaynan kapada a namabayi ya.
29 Ket, no si mata moy puon nin pakasida' nin pammemper mo, sukiten ma tan itampal
ma. Maong anay makasawan kan sayay parti nin lalaman mo dyan si kumplito yan page'
a lalaman mo bale' maika' ka sa impyirno.
30 No si wanan nin gamet mo a puon nin pakasida' nin pammemper mo, putulen ma tan
itampal ma. Maong anay makasawan kan sayay parti nin lalaman mo dyan si kumplito
yan page' a lalaman mo bale' maika' ka sa impyirno.”
Mateo 19:9; Marcos 10:11-12; Lucas 16:18
31 “Niyakay ra et nin na'teng ana a no main nin lalakin isyay nayay asawa na, matkap
nayan byan ti nin kasuratan nin pisyayan ra*.
32 Bale' si'ko, ibarita' koyti komoyo: No isyay nayan lalaki a asawa na a kai ya anamaet
nin nikilalaki, pagkasalananen naya no kikalamo' ya sa sakalakon lalaki. Ket si si'numan
a mangalamo' konan babayi magkasalanan yaynamaet.”

Say Maipa'ka' sa Kasasamba

33 “Tanda' moyon lamang a main yayti et e nin akay konran lulaking tan bubaying tamo
a wana, ‘Andi' mo nin kai sustinyen a sinambawan mo, no kai edet, tukiden moy
sinambawan mo konan Catawan.’*
34 Bale' si'ko, ibarita' koyti komoyo: Andi' moyo gapo nin sambawan a nipangako'
moyo. Andi' moya usaren nin sumamba a langit ta itaw yay truno nan Dios,
35 tan a luta' ta siti a tukduan na. Andi' moya anamaet a lamang nin usaren a syudad
nin Jerusalem ta siti a syudad nan Sangkata'gayan nin Adi' nin sarba.
36 Ni andi' moyo usaren nin sumamba a byay moyo a bilang nin si'kamoy main nin
pakauray sa sayti ta ni si sayay sabot sa ulo moyo ket kai moya nin mapauban o
mapangisit.
37 ‘O',’ wamoyo tamo' no mangipangako' kamo; o ‘Kai,’ tamo' no andi' kamo, ta animan
et a ibarita' moyon ipaaluyon sa kasasamba moyo, ibat ana konan si sya a Kadukaan.”

Say Maipa'ka' sa Pammale'
Lucas 6:27-36

38 “Tanda' moya a akay et a wana, ‘Si nakabulding nin kapada nan tawo, buldingen ya
anamaet. Si nakaburas nin ngipen nan kapada nan tawo, burasen anamaet a ngipen na.’*
39 Bale' si'ko, ibarita' koyti komoyo: Andi' kamo nin gumale' konran mangwa' nin duka'
komoyo. No rampaen rayay wanan nin rupa moyo, iyadap moyay wiri nin rampaen ra et.
40 No idimanda rakamo ta rabay rayan makalap a mabistan aysing moyo, ibi moya et a
mas mabli nin aysing moyo.
41 O, no main nin sundalo' nin mamabalatay komoyo nin sayay kilumitro sa kargada
na, awiten moya nin rway kilumitro.
42 No main nin kidawat komoyo, byan moyo sara; no main nin mangdam komoyo,
pa'daman moyo sara.
43 Main et nin akay a wana, ‘Aduen mosaray uamigo* mo tan guraen mosaray kalaban
mo.’
44 Bale' si'ko, ibarita' koyti komoyo: Aduen moyo saray kalaban moyo tan idasalan
moyo saray mampamaidap komoyo.
45 Sa pangngawa' moyon siin, ma'kit a bara'mo kamon si Dios a Ama moyo nin itaw sa
langit ta si Dios, pari-parihwen nayan pasiraen a awro para konran maong a tutawo tan
para konran duka' a tutawo, tan parapegen naya para konran matunong a tutawo wanin
anamaet para konran maraet a tutawo.
46 Main paran gun-gunan mataga'nan moyo konan Dios no sara tamo' a
mampangawa'nan komoyo a kawa'nanen moyo? Kasa! Saray manininger nin buis, a
wamoyon saray sangkadukaan nin tutawo, wanin a pigagawa' ra.
47 Wanin anamaet, no masami-sami kamo tamo' konran kukamuko moyo, ani a ipa'kit
nin naiduman kamaungan moyo nin sain? Kasa! Wanin anamaet lamang a ugali' ran
tutawon kai nin magtanda' konan Dios.

---

* **5:27** Exodo 20:14; Deuteronomio 5:18. * **5:31** Mabasa et a maipa'ka' sa ***kasuratan nin pisyayan*** sa Deuteronomio 24:1-4. * **5:33** Levitico 19:12; Bilang 30:2; Deuteronomio 23:21. * **5:38** Exodo 21:24; Levitico 24:20; Deuteronomio 19:21. * **5:43** Levitico 19:18.

48 Matkap anaod a mag'in kamon bara'mon konan si Dios a Ama moyon itaw sa langit a
kasan pagkurangan na.”

6

Say Maipa'ka' sa Mabistan Gawa'

1 “Ilagen moyon ambo' nin parayo sa tawo a rason moyon mangwa' nin mabista, ta no
wanin a rason moyo ket kai nakamo gun-gunawan nin Dios a Ama moyo nin itaw sa
langit.
2 Bilang no mami kamo konan sayay makatkap, kai moyoyna nin matkap et nin
ipata-patanda' a bilang sa gawa' ran masantos kano wadi' a itaw sara mami sa sinaguga
tan sa dalan ta pigaw nin raywen rasara nin tutawo. Ibarita' ko komoyo, bana' ta rinayo
rasaraynan tutawo, kasaynan risibyen ran mangibwat konan Dios.
3 No mami kamo andi' moyoyna nin ipatanda' et abirno konan sangkaadanyan nin
amigo moyo.*
4 Sikritoy pammi moyo ket si Ama tamon itaw sa langit, a syay maka'kit nin sarban
sikriton man-gaw'en, gun-gunawan nakamo.”

Say Maipa'ka' sa Kadadasal
Lucas 11:2-4

5 “Ket no dumasal kamo andi' moyo sara nin arigen a kano wadi' ket masantos sara.
Rabay-rabay ray dumasal nin naka'deng sa sinaguga tan iti sa dadalanan ta pigaw nin
ma'kit rasaran tutawo ket raywen rasara. Ibarita' ko komoyo, bana' ta rinayo rasaraynan
tutawo, kasaynan risibyen ran mangibwat konan Dios.
6 Bale' si'kamo, no dumasal kamo, lumuob kamo sa kwarto moyo tan isada' moyay
purta. Itaw dumasal kamo konan Dios a Ama moyo nin kai nin ma'kit, a sya tamo' a
maka'kit, ket gun-gunawan nakamo.
7 No dumasal kamo, andi' moyo nin paanrwen sa kasan kabalikasan a
panguman-uman moyon sarita' a kapadan gawa' ran kai nin magtanda' konan Dios.
Ipa'ka' ran reng'en nasaran Dios bana' sa abaw a sarita' ra.
8 Andi' moyo sara nin arigen, ta ba'yo moyo et nin dawaten, si Dios a Ama moyo, tanda'
nayna a matkap nin barang saya komoyo.
9 Bilang sa wanti ey dasal moyo:
O Dios, Ama mi nin isen sa langit,
mapagalangan ka kumon nin liso.
10 Mag'adi' kayna kumon sa sangkamundwan.
Maunor kumon a karabayan mo iti sa luta'
kapadan pakaunor isen sa langit.
11 Byan rakami kumon nin kanen min inawru-awro*.
12 Pirdunawen rakami kumon sa kukasalanan mi kapada nin
pammirduna mi anamaet konran nagkasalanan komi.
13 Andi' rakami nin iyadap sa mabyat tuloy a panunubok tan
ikadayo' nakami konan si sya a Kadukaan.*
14 Wanin, no pirdunawen moyo saray nagkasalanan komoyo, pirdunawen nakamo
anamaet nin Dios a syay Ama moyo nin itaw sa langit.
15 Bale' no kai moyo sara nin pirdunawen a nagkasalanan komoyo, kai nakamo anamaet
lamang nin pirdunawen nin Ama tamo sa langit.”

Say Maipa'ka' sa Pagkukulasyon

16 “Anamaet, no magkulasyon* kamo, andi' moyo nin ipa'kit sa bakas moyo nin bilang
konran masantos kano wadi'. Mabereng a bakas ra tan misket saran nikasama' tan kai
sara nin mangusay ta pigaw nin ipa'kit ran mampagkulasyon sara. Ibarita' ko komoyo,
bana' ta rinayo rasaraynan tutawo kasaynan risibyen ran gun-guna mangibwat konan
Dios.
17 Bale' si'kamo, no magkulasyon kamo, kai kumon nin ma'kit sa bakas moyo;
magra'mos tan mangusay kamo,

---

* **6:3** ***andi' moyoyna…sangkaadanyan nin amigo moyo****- Sa Griego:andi' moyo nin iyaburoy a matandaan nan wiri a man-gaw'en nan wanan nin gamet moyo.* * **6:11** *kanen min inawru-awro- O:kanen min para dilap- O:kanen min masadag sawanin.* * **6:13** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Anaod, ikon moy kasan anggawan nin pag'aadi', pakayadi' tan kagalangan. Peteg a wanin.* * **6:16** Mabasa a maipa'ka' sa ***Pagkukulasyon*** sa Glusaryo.

18 ta pigaw nin kasan makatanda' a mampagkulasyon kamo. Si Dios nin Ama moyo a
kai nin ma'kit, a sya tamo' a maka'kit, ket gun-gunawan nakamo.”

Say Maipa'ka' sa Uapes
Lucas 12:33-34
19 “Andi' kamo nin maninep nin kayamanan iti sa luta' ta say kayamanan iti ket tumaey
tan maet'et ran insikto tan matakaw sa naninepan,
20 no kai edet, say kayamanan nin itaw sa langit a dinepen moyo ta kai nin tumaey tan
kai nin maet'et nin insikto tan kasan makatakaw itaw.
21 Ket maninep kamodtaw anaod ta, no adti a kami'nan nin mabli komoyo ket itaw
anamaet a nakem moyo.”
Lucas 11:34-36
22 “Say mata anamaet, bara'mo nin tyo' nan lalaman. No maslag a mata nan sayay tawo,
bara'mon mapalaway ya nga'min a intiron lalaman na.
23 Bale' no makapoy a pangingikit na bara'mon nadedleman yay intiron lalaman na.
Ket, no si palaway kumon nin kanakman na ket nag'in anan dedlem bana' sa abas a uapes
na, ani ana nin dedlem nin kabibyay na.”
Lucas 16:13; 12:22-31
24 “Kai nasara anamaet nin mapagsirbyan nin kusto nin sayay alila' a rway niduman
amo na, ta no rwa ray amo na, mas kawa'nanen nayay saya dyan si saya, ket mas tutuo ya
konan saya dyan konan saya. Wanin anamaet, kai moyo nin mapirngan a magsirbi
konan Dios tan say umagawa kamon maningkap.
25 Kanya' edet nin ibarita' koyti komoyo: Andi' kamo nin umaburido maipa'ka' sa
matkap moyo konan sitin byay a bilang say ikabyay, inumen, tan isket moyo. Say
pipa'kaan nin byay moyo ket mas ararem dyan say pangangan tan pisisket.
26 Kiten moyo saray manuk-manok: Kai sara nin mampangmula ni mampangyatab o
maninep nin kanen ra, bale' mampagawan nasara nin Ama moyon itaw sa langit. Kai
kamo para nin mas mabli kona dyan saray manuk-manok?
27 Anaod, mapaanro moyo kasi a byay moyo mataman nin sayay udas tamo' no
umaburido kamo?
28 O' a, ambale' a aburido kamo maipa'ka' sa isket moyo? Imatunan moyo pan gumista a
bakas nin buburak nin dikot. Kai nin magtrabaho o mangabel nin isket ra.
29 Bale' ibarita' ko komoyo, abirno aninay pupustura nin seket na ni Adi' Solomon ta
wanin anay yaman na, kai ya et nakapisket nin kapadan bista nan mataman saya tamo'
sa sain nin buburak.
30 Ket no mapasketan nan wanin kabista nin Dios a dudikot a isen sawanin bale' dilap
ket magwa' a ipuor tamo' sa syang, kai na kasi nin ibi a isket moyo? Aninay kababwan nin
pagmamatalek moyo!
31 Kanya' nin, andi' kamo nin umaburido maipa'ka' sa ikabyay moyo, a no adti kamo
mangalap nin inumen, kanen, tan isket moyo.
32 Sain nin bubagay a iti tanan pirmi sa nakem ran tutawon kai nin magtanda' konan
Dios. Anaod, main ya a Ama moyo sa langit nin magtanda' a matkap moyo in nin bubagay.
33 Si'kamo bale', matkap a say mu'na-mu'na nin iti sa kanakman moyo ket say
maiyadilanta a maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios tan say pangngawa' moyo nin say mapteg
para kona, ket ibi nayti nga'min nin matkap moyo.
34 Kanya' nin andi' moyo nin kaaburidwan a mangyadi' sa adapen a awro; adapen
moyoyna li' no isen ana. Kustoynay matkap moyon adapen sawanin.”

7

Say Matkap nin Taladan Maipa'ka' sa Kinamapteg
Lucas 6:37-38,41-42
1 “Andi' ka nin manintinsyan kapada mon tawo a bara'mo kan hwis ta pigaw nin kai
naka li' nin sintinsyawan nin Dios.
2 O', ta no pa'no mosaran sintinsyawan a kapada mon tawo, wantaw naka li' nin
sintinsyawan nin Dios. No ani a nipanukat mo sa kapada mon tawo, wanin anamaet li' a
itubale' nan panunukat nin Dios komo.
3 Ambale' a say kasalanan ran kapada mon tawon bara'mon puling tamo' tana a ma'kit
mo, bale' kai mo nin mangkaasikaso a bara'mon truson nakasalimbeng ana sa mata mo?
4 Pa'no mon maibarita' kona, ‘Galten tayay puling mo,’ anta si'ka ket ni kai ma
mangkaasikaso nin galten a truson nakasalimbeng sa mata mo?
5 Maong ka kano wadi'! Galten mo yapo' a kadukaan sa kanakman mo ba'yo ka manita
nin kapada mon tawo.

6 Andi' moyo nin ipasuet a mangyakay nin maipa'ka' konan Dios konran tutawon
nikasama' a kabibyay tan kasan kading'eyan. No ipasuet moyo, bara'mon nibi moyoy
pirlas moyo konran baboy ket italma-talmak ra tamo' o bara'mo anamaet nin nibuntok
moyo konran aso a masagradon bubagay ket birngan rakamon kayaten."
Lucas 11:9-13
7 "Kidawat kamo konan Dios nin say matkap moyo ket byan nakamo. Ituluy-tuloy
moyoy manumog kona ket tulungan nakamon manumog sa mantikapen moyo.
Kumutana kamo ket pasrepen nakamo
8 ta sarba ran kidawat, mabyan sara. Sarba ran manumog, makadumog sara; tan sarba
ran kumutana, pasrepen sara.
9 Si'kamon mumatua, byan moya paran bato no kidawat yan ma'kan a anak moyo? Kai!
10 O, byan moya paran ulay no kidawat yan kuna' komoyo? Kai anaod!
11 Say rabay ko nin irgwen, no si'kamo nin tawo tamo' a sikakasalanan ket tanda'
moyoy mamin mabistan bubagay konran a'nak moyo, kai na kasi ibi nin Ama moyo sa
langit a no ani a maabig para konran kidawat kona?
12 Edet, no ani anamaet a rabay moyon gaw'en ra komoyo nin kapada moyon tawo,
saytaw a matkap moyon gaw'en konra. Konan siin, matukid moyo a uakay nin Gugan-gan
ni Moises tan saray prupita."

Matkap a Pangungusisa' nin Kabibyay
Lucas 13:24
13 "Si akipot nin purta a serpan moyo sa Pag'adian nan Dios. Anaod, si purta nin siaabri
nin mako sa impyirno ket alawang ya, tan mainum'ay yan tumbuken tan abaw saraynay
mampakodtaw,
14 bale' akipot yan page' a purta tan maidap yan tumbuken a dalan nin mako sa byay a
iti konan Dios, ket matalag saray makadumog kona."
Lucas 6:43-44
15 "Pakatalad kamo konran mibalu'-balo' a prupita nasaran Dios. Bara'mo saran
mauyamo' a karniro a rabay nin irgwen ket bara'mo saran tutuon mammemper konan
Dios, bale' say tutuo bara'mo saran mabayanin ayep ta say gagara ra ket manida'.
16 Say pakaalilbian moyo konra ket say pigagawa' ra, kapadan pakaalilbi' moyo no
maabig yay kayo o mula sa paka'kit nin bunga na. Si ambo' nin ubas, kai ya gumungan
ubas, tan si arumas, kai ya gumungan igos.
17 Mataway a bunga nin marigsa nin kayo, ket main nin dipirinsya nin bunga nan
kayon main nin sida' na.
18 Si malambot nin kayo kai ya gumunga nin duka' ket si main nin sida' nin kayo kai
yaynamaet gumunga nin mabista.
19 Pukanen tamo' mi'sa li' puuran a kayon gumungan duka'.
20 Wanin anamaet konran magwadi'-wadi' a prupita nasaran Dios, maalilbi' moyo sara
sa paka'kit nin pigagawa' ra."
Lucas 13:25-27
21 "Pakatalad kamo! Abaw saray tumawag kongko a wanra, 'Uunuren ko! Uunuren ko!'
bale' ambo' nin sarba ra ket risibyen nan Ama kon itaw sa langit sa Pag'adian na, no kai
edet, saraytaw tamo' saray gumwa' nin karabayan na.
22 Sa Awron Paninintinsya, abaw sara li' a mamarita' a wanra kongko, 'Uunuren ko,
ambale' ey? Nangyakay kami anamaet nin maipa'ka' komo! Kai para a pinaanda' misaray
nasrepan nin duka' a uispirito tan nakapagmilagro kami et sa pakayadi' mo?'
23 Bale' i'bat koyti li' konra, 'Ambo' katamo gapo nin trabahador! Kumadayo' kamodti
kongko, si'kamon gumu-gumwa' nin duka'!' "

Say Maipa'ka' sa Katutulok
Lucas 6:47-49
24 "Anaod, si rumnge' tan tumulok sa sain nin uakay ko, maipada ya sa sayay manakem
nin tawo a bato a pundasyon nan nipa'deng nan bali na.
25 Ginmagyo ya. Marges yay rapeg tan linmanip ya. Bingkasan nayan siri bale' kai ya
nin nayba' a bali ta batoy pundasyon na.
26 Ket si nakarnge' anamaet bale' kai ya nin mangimbabaet, maipada ya sa sayay
kasinakem nin tawo a nipa'deng nayay bali na sa bubuyangin.
27 Ginmagyo ya anamaet a lamang. Marges yay rapeg tan linmanip ya. Bingkasan
nayan siri a bali ket nayba' yan liso."
28 Ket sin nayadi' yayna nin nangyakay itaw si Jesus, naka'ngap saray tutawo sa no
pa'non pangangakay na.

29 Wanin ran tutawo ta say pangangakay na ket main nin pakayadi', ambo' nin bilang
konran saray Madudunong sa Gugan-gan.

8

Mamaanda' ya a Cristo nin Makaparmay nin Sakit sa Katat
Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16

1 Ket sin kinmayupa' ya nangibwat sa purod si Jesus, tinumbok rayan abaw tuloy nin
tutawo.
2 Kaaram-aram, main nin sayay tawon mampagmasakit nin duka' sa katat a
mantawagen nin liprusi* a kinmadani kona. Nanalimukod ya sa adapan na ni Jesus tan
nipainganga'do na, "Ser, no rabay moyo magwa' moyo nin maako' rako anamanaet nin
tutawo a bilang sa gindat*"
3 Nipababo naya ni Jesus a gamet na kona tan wana, "O', rabay ko. Umanda'* kayna."
Ket tampor inmanda' yay tawo.
4 Ket wana ni Jesus kona, "Mangrenge' kan maong. Andi' moyti ibari-barita' sa
si'numan, ana edet, mako ka konan padi' ta ipadar moy nikapaanda' mo.* Ket
mangida'ton ka sigon sa Gugan-gan nin nibi na ni Moises ta pigaw nin maipa'kit a
katutu'wan konra no si'no ako."

Say Pagmamatalek nan sayay Ambo' nin Judio
Lucas 7:1-10

5 Nako sara si Jesus sa Capernaum ket sin karate' radtaw main nin ambo' nin Judio nin
sinumna' konra. Kapitan yayti nin sundalo' nin Romano ket dinawat na kona ni Jesus
6 a wana, "Ser, mampagmasakit yay alila' ko. Itaw ya sa bali ko. Naparalitiko ya ket
mangkapaidap yan maong."
7 "Sigi, paandaen koya; tamoyna sa bali mo," wana ni Jesus.
8 "Ay, kai, Ser! Andi' ana," wanan kapitan, "ta kai ako kumana' a sumrep ka sa bali mi.
Ket, sadag anan ibarita' mo, 'O', umanda' yayna,' ket umanda' yaynay kawa'nan kon alila'
ko.
9 O', maibarita' in ta mantumulok akon lamang konan pangulo kon diri, tan main nin
susundalo' a iti sa pakauray ko. No ibarita' ko konan sayay sundalo' ko, 'Mako kadtaw e,'
ket mako yaynaod; ket konan saya anamaet ibarita' ko, 'Mako kadti,' ket umarak ya
kongko. Wanin anamaet a lamang konan aripen ko. No wangko kona, 'Gaw'en mayti,'
gaw'en ta gaw'en naya anaod."
10 Naka'ngap yan tuloy si Jesus sin narnge' naytin wanan kapitan. Ket wana konran
mantumumbok kona, "Ibarita' koyti komoyo a kasa gapo et nin narnge' kon tawo a main
nin wantin pagmamatalek mataman kontamon Israelita!
11 Ibarita' ko komoyo, rumate' li' a awro nin abaw sara li' a ambo' nin Judio nin
mangibwat sa baytan tan sa panrupan a kipunsya nin kidungon mangan kalamo' ran
puon tamon Judio, a sara si Abraham, Isaac tan Jacob, itaw sa Pag'adian nan Dios.
12 Sara bale' a raruman Judio nin sara kumon a kipag'adi' konan Dios ket, itampal sara
li' itaw sa pinasyan dedlem tan pinasyan kaday'an konan Dios ket itaw umasisit sara li'
tan ngumaretenget li' a ngipen ra bana' sa pakapaidap tan bereng ra."
13 Kaaram, wana ni Jesus konan kapitan, "Mako kayna. No ani a timper mo, saytaw
anamaet a mangyadi'."
Ket konan sitaw si udas a inirgo na ni Jesus taw, inmanda' yay alila'.

Pinaanda' nasaran Cristo a Abaw nin Tutawo
Marcos 1:29-34; Lucas 4:38-41

14 Nako sara si Jesus sa bali ra ni Pedro. Nakaida' yay katyangan nan babayi ni Pedro ta
ma'mot ya.
15 Gina'getan naya ni Jesus a sayay gamet na ket tampor a inmanda' ya. Nibangon
yayna tan nagsirbi ya konra ni Jesus sa pangnganan.
16 Sin yinmabina, ni'ra-ni'ras rasaran tutawo kona ni Jesus a mampagmasakit a
nasrepan nin ispiriton duka'. Pinalakwan nasara ni Jesus a dudimunyo sa irgo na tamo',
tan pinaanda' nasara a sarba ran main nin masakit.

---

* **8:2** Mabasa a maipa'ka' konan siti nin masakit a ***liprusi*** sa Glusaryo. * **8:2** ***maako' rako nin tutawo a bilang sa gindat***- *Sa Griego:paringgasen.* * **8:3** ***Umanda'***- *Sa Griego:ruminggas.* * **8:4** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 14:1-32.

17 Napatutu'wan a wana ni Prupita Isaias sa wanin a ginwa' na ni Jesus. Wana, “Syay
nanambar nin sarban mumasakit tamo tan ginlat na nga'min a sarban man'irangep tamo
sa lalaman tamo.”*

Saray Mangkatuga' nin say Maipa'ka' sa Katutumbok konan Cristo
Lucas 9:57-62
18 Ni'sa, sin na'kit na ni Jesus a ka'bawan ran tawo, pinasaki nasaray tumutumbok na
nin makodtaw sa rubari'.
19 Sin sain, kinmadani ya kona ni Jesus a sayay Madunong sa Gugan-gan tan wana
kona, “Maistro, mayi ako komo adtiman a keen mo.”
20 Ket wana ni Jesus kona, “Mas maong sarayna edet a uayep sa tatalon ta main nin
piikapan ran diri, tan sara et a manuk-manok ta main nin apunan ran diri ta, si'kon si
Pinaitawo, kasa nin bali kon diri a magwa' nin painawnan.”
21 Si saya nin tumutumbok wana kona ni Jesus, “Ser, no mi'sayna li' ta itabon koya yapo'
si tatay mi.”
22 Bale' wana ni Jesus kona, “Kai, mayi ka kongko. Pauryan mon saray kasa sa sirong
nin pag'aadi' nan Dios a mangitabon konran nunati ra.”

Main nin Pakayadi' nan Cristo sa Pwirsa sa Libed-libed
Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25
23 Kaaram, nako ya nin rinmuran sa baluto si Jesus ket nayi saray tumutumbok kona.
24 Sin kapresan ran mansumaki, bigra' a tribunada ana, ket si baluto ra manlumdeg
yaynan maspakan nin burakan. Sin sain, mampa'lek ya si Jesus.
25 Kina' raya nin pinukaw. Wanra kona, “Maistro, manlumdeg atamoyna! Isalba
rakami!”
26 Wana ni Jesus konra, “Aninay li'mo moyo! Aninay kababwan nin pagmamatalek
moyo!” Ket nibangon tan inumdeng ya tan nigan-gan nan tumgen yay siri tan kumpa' a
daluyon. Tampor linumteng tan linminak yay taaw.
27 Naka'ngap saray kalalamo' na. “Ani ket a pitatawo nan siti a mataman si tribunada
tan say daluyon, tumulok kona!”

Main nin Pakayadi' nan Cristo konran Dudimunyo
Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39
28 Nakarate' saradtaw sa rubari', sa lugar a sakop nan Gadara. Rwa ran lalaki nin
linumwa' sa yukib nin mampanabunan a sinumna' kona ni Jesus. Nasrepan saran
ispiriton duka' ket pinasyan bayani ra kanya' nin mali'mo saran lumabas itaw a tutawo.
29 Sin naalilbi' raya si Jesus, wanran niburyaw, “Si'kan Anak nan Dios, ani ket a
kabiangan mo komi? Iti ka para ta pigaw nin padya'dyaen nakami ana abirno nin kai et
narate' a udas nin panunusa?”
30 Sin sain, sa ambo' nin adayo' sa kami'nan ra ket main nin abaw nin baboy a
mampangan.
31 Wanran nikidawat nin inganga'do nin ispiriton duka' kona ni Jesus, “No palakwanen
rakami ana, aburuyan mo tana edet a sumrep kami konran baboy.”
32 “Sigi, mako kamoyna,” wana ni Jesus. Ket linakwanan rasaran ispiriton duka' a
lulalaki tan sinumrep sara konran baboy. Ket nangimros saray baboy nin namunta sa
kikiras ket nanabo' sara sa raranom tan nati sara nga'min.
33 Saray mampangalila' konran baboy, nagsipalayo saran nako sa babali tan
nibari-barita' ray nangyadi' lalun-laloynay nangyadi' konran rway lalakin nasrepan nin
ispiriton duka'.
34 Kanya' nin sin narnge' rayti nin gumabali, nako sara kona ni Jesus tan nikidawat
saran inganga'do a lumakwan yaynadtaw kadi' sa lugar ra.

9

Mamaanda' ya a Cristo nin Sayay Kai nin Makakimey
Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26
1 Ket rinmuran sara anamanaet sa baluto si Jesus nin sumubli' sa rubari' a mako yayna
sa babali*.
2 Ambo' nin na'teng sin itaw sarayna, main nin nirate' ran tutawo nin sayay lalakin kai
nin makakimey a nakaida' sa idaan na. Na'kit na ni Jesus a pagmamatalek ra kona ket
wana konan lupoy, “Rumiriket ka, amigo. Napirduna anay kukasalanan mo.”

* **8:17** Isaias 53:4. * **9:1** Capernaum.

3 Ket itaw, main nin umno ray Madudunong sa Gugan-gan. Sin narnge' raytaw ket
wanra sa nakem ra, “Man'u'na-u'nawan nayay Dios nin sitin tawo!”
4 Bale', nataros na anaod ni Jesus a iti sa nakem ra kanya' nin wana konra, “Ambale' nin
duka' a pangingisip moyo?
5 Wamoyo tana kumon ket mas magwa' et nin ibarita' a umanda' nin makalalako kayna,
dyan si mapirduna anay kukasalanan mo!
6 Ket, ta pigaw nin matandaan moyo a si'kon si Pinaitawo ket main nin pakayadi' kon
mamirdunan kukasalanan iti sa luta', ibarita' koyti,” ket anaod wana ni Jesus konan
paralitiko, “Mibangon ka. Awiten ma in si undayon mo ta sumubli' kayna komoyo.”
7 Nibangon yay tawo ta nugot yayna sa bali ra.
8 Sin na'kit rayti nin tutawo nin itaw, naka'ngap saran awit a li'mo tan rinayo rayay Dios
ta binyan nay tawo nin wanin a pakayadi'.

Kayaban nasara nin Cristo a Makasalanan
Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32

9 Linmakwan yadtaw si Jesus. Sin manlumalako ya, na'kit nayay maniningir nin buis* a
si Mateo nin nakatekre' itaw sa upisina na. Wana ni Jesus kona, “Mag'in kan tumutumbok
ko.”
Inumdeng ya si Mateo tan nayi ya kona ni Jesus.
10 Nangan yadtaw si Jesus tan saray tumutumbok na sa bali na ni Mateo, ket abaw saray
maniningir nin buis tan ambo' nin rilihyuso a kadungo ra.
11 Main nin myimbro sa dupong ran Pariseo a mampangimaton kona ni Jesus, ket
wanra konran tumutumbok na, “Ambale' a mangkidungo yay maistro moyo konran
wanin a tutawo?”
12 Narnge' nayti ni Jesus ket inubatan nasara nin sayay alimbawa'. Wana, “Ambo' nin
saray marigsa a makatkap nin duktor, no kai edet, saray main nin masakit.
13 Maipa'ka' konan siin, adalen moyan maong a mabasa sa Masanton Kasuratan a
wanan Dios, ‘Say mapainganga'do kamo konran kapada moyon tawo a makaparirket
kongko, ambo' a say da'ton moyo.’* Adalen moya in ta nako akodti sa luta' nin
mamagbabawi' konran makasalanan ambo' konra nin kano ket matunong sara.”

Say Pisiswian nin say Ba'yo tan say Nakaiparmawan
Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39

14 Main nin ni'sa, nako saray tumutumbok na ni Juan a Mammawtismo kona ni Jesus.
Wanra kona, “Si'kami tan saray Pariseo, ket mampagkulasyon kami. Ambale' a saray
tumutumbok mo ket kai sara gapo nin mampagkulasyon?”
15 Ni'bat na ni Jesus konra nin saya yan alimbawa', “No main nin kasal, kasan sapo nin
kiriga sara konan nubyo a kumbidado na! Leg'an a kalamo' raya et a nubyo, kai sara gapo
nin gumereng. Bale' rumate' li' a panaon a maikadayo' ya ket magkulasyon sarayna.”
16 Wana et ni Jesus a maipa'ka' sa ba'yon akay na, “Kasan tawon manali'neb nin ba'yon
abel sa ma'ran a aysing ta no gaw'en a wanin, si ba'yon abel kumsen ya li' ket guruyen
naya a ma'ran nin abel ket maluod yay bisang na.
17 Kasaynamaet a lamang nin mangikwa nin mampibaliw nin arak sa ma'ran a katat
nin supot a pangangwan, ta no gaw'en a wanin, si mampibaliw nin ba'yon arak tubraken
naya, ket masida' yay supot tan mapirdin ma'met a arak. Matkap a say ba'yon arak ket
ikwa sa ba'yon pangwan ta pigaw nin kasa konran saraytin rwa a mapirdi.”

Pinaanda' nan Cristo a Grabin Mumasakit
Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56

18 Mampag'irgo ya et si Jesus sin rinmate' yay sayay pangulo nin Judio. Tinmalimukod
ya sa adapan na ni Jesus tan wana, “Kai ya et nin nainsanan nin nati a anak kon babayi.
Mayi ka tana kadi' sa bali ko tan ipababo moy gamet mo kona ta pigaw nin sumubli' yan
mabyay.”
19 Inumdeng ya si Jesus tan nayi ya kona. Nayi sara anamaet a tumutumbok na.
20-21 Sin adap rayna sa bali nan upisyal, main nin babayin kinmadanin nako sa gurot na
ni Jesus. Sitin babayi ket labinrway taon anan mandumaya' ya nin kasan tegen. Ket
wanan sitin babayi sa nakem na, “Makudit koya tanay aysing na umanda' akoyna.”
Kanya' nin kinudit nayay saroy nan aysing na ni Jesus.
22 Nibring yan inmadap si Jesus ket wana konan babayi, “Arikong, rumiriket ka. Bana'
sa pagmamatalek mo ket inmanda' kayna.” Ket tampor konan sitaw anan udas inmanda'
ya.

---

* **9:9** Mabasa a maipa'ka' konran ***maniningir nin buis*** sa Glusaryo. * **9:13** Oseas 6:6.

23 Nituloy raynay nako ket nakarate' sara sa bali nan pangulo. Sinumrep ya si Jesus ket
sin na'kit nan itaw main nin musiko tan gewgewan ran tutawo,
24 wana, “Lumiwa' kamodti nga'min. Kai ya nin nati a anak; mampa'lek ya tamo'.” Ket
kinaka'lisan rayan panuya'-tuya' kona.
25 Sin napaliwa' sarayna nga'min a itaw, linmuob ya si Jesus sa kwarton kami'nan nan
anak. Gina'getan nay gamet na ket nibangon ya.
26 Natanda-tandaan tin ginwa' na ni Jesus sa sarban bubabalidtaw.
27 Nibwat yaynadtaw sa bali nan upisyal si Jesus. Sin manlumalako ya, rwa ran bulag a
tinmumbok konra. “Ka'dwan rakami kadi', si'kan nipangako' a puri na ni David,” wanran
nita'wa-ta'way.
28 Sin sinumrep ya si Jesus sa bali, saray rway bulag inmarak sara kona. Tinepetan
nasara a wana, “Mamper kamo nin mababa' kon gaw'en a maka'kit kamo?”
“O', Maistro, mamper kami,” ni'bat ra.
29 Inapros na a mata ra tan wana, “Mangyadi' komoyo a tepren moyo.”
30 Ket naka'kit sarayna. Mairot nin nibibilin na konra a andi' ra ibari-barita' a maipa'ka'
sa sayti.
31 Wanin man a wana ni Jesus, nika' ran lamang nibari-barita' sa sarban bubabalidtaw
a maipa'ka' kona.
32 Mampibwat saraynaytaw saray rwan gindat a bulag sin main nin tawon naumel ta
nasrepan yan ispiriton duka' a nirate' ran umno ran katawo kona ni Jesus.
33 Sin napalakwan nayayna ni Jesus a ispiriton duka', nakapag'irgo yayna a tawon
naumel ket naka'ngap sara nga'min a tutawodtaw. “Sawanin kami tamo' naka'kit nin
wanin iti sa Israel,” wanra.
34 Bale' main nin Pariseo nin itaw ket wanra, “Si uunuren ran uispiriton duka' binyan
naya in nin pakayadi' kanya' nin makapamalakwan yan ispiriton duka'.”*

Say Pakapaga nan Cristo konran Abaw a Tawo
35 Kina'-kina' na ni Jesus a abaw nin bubabali tan bubaryo nin niyakay naya sa
sinaguga tan nipata-patanda' nayay Mabistan Patanda' nin maipa'ka' sa pag'aadi' nan
Dios. Pinaa-paanda' nasaray tutawon main nin nagsikabarang nin masakit tan
man'irangep sa lalaman ra.
36 Ka'dwan nasaran tuloy a nadupong nin abaw a tutawo ta marere' sara tan kasan
makatulong konra a bara'mo saran karniro nin kasan mangipastor konra.
37 Ket wana konran tumutumbok na, “Abaw saray nasadya' nin masagyat nin sumrep
sa Pag'adian. Wanin man, matalag saray mangyayatab,
38 kanya' edet nin idasal moyo konan Dios a syay main nin ikon sa yayataben a
mangibaki' ya et nin saray trabahador nin kiyatab.”

10

Say Nipangibaki' nan Cristo konran Labinrwa
Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16
1 Sawanin, kinayaban nasara ni Jesus a labinrwan adanin tumutumbok na tan binyan
nasara nin pakayadi' nin mamalakwan nin duka' nin uispirito a nakasrep sa tutawo, tan
mamaanda' nin abaw a bakas nin masakit tan man'irangep sa lalaman.
2 Sayti a ngaran ran saraytin labinrwan apostoles na ni Jesus: Mu'na-mu'na si Simon a
pinangaranan nan Pedro, tan si Andres a busat na ni Pedro; si Santiago tan si busat na a si
Juan a a'nak na ni Zebedeo;
3 mi'sa si Felipe, tan si Bartolome, tan si Tomas, tan si Mateo a gindat a manininger nin
buis, tan si Santiago a anak na ni Alfeo, tan si Tadeo,
4 tan si Simon a myimbro nin grupon ribulusyunaryo, tan si Judas Iscariote a syay
magtraidor kona ni Jesus.
Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6
5 Nibaki' nasarayti ni Jesus saray labinrwa tan binibilin nasara a wana, “Andi' kamo nin
mako sa bubabali ran ambo' nin Judio tan sa bubabali ran Samaritano,
6 no kai, mako kamo tamo' konran Israelita a saray pinili' nan tutawo nan Dios bale'
bara'mo saran karniro nin pinauryan.
7 Ika' moyo nin ipatanda' konra a dandani yayna nin mag'adi' iti sa mundo a Dios.
8 Paandaen moyo saray mampagmasakit, pabyayen moyo saray nunati, paandaen*
moyo saray mampagmasakit nin duka' sa katat, tan palakwanen moyo saray uispiriton

* **9:34** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa yaytin birsikulo. * **10:8** ***paandaen*** *- Sa Griego:paringgasen.*

duka' a nakasrep sa tutawo. Nangrisibi kamon kasan bayad nangibwat konan Dios, andi' kamo anamaet nin pabayad sa gaw'en moyo konran tutawo.
9 Andi' kamo nin mibalon nin kwarta,
10 tan andi' kamo nin mibag o mangawit nin pisilyan nin aysing o sapatos, o baston, ta si sayay mampagtrabaho, manepeg a ibi ran pagtrabahwan na a matkap na.
11 No rumate' kamo sa sayay babali o baryo, maningkap kamon maikana' a tawon mamagtuloy komoyo tan miikap kamo konan siin a pammali leleg nin isen kamo konan siin a lugar.
12 No rumate' kamo sa sayay bali, dawaten moyoy pammindisyon nan Dios konran main nin bali.
13 No maong saran tawo, bindisyunan nasaran Dios, bale' no ambo' saran maong nin tawo, babawien moyoy nipamindisyon moyo.
14 Ket no main nin pammali o babali a saray tawodtaw ket kai rakamo nin pagtuluyen o kai ra nin reng'en a man'iparate' moyo konra, mibwat kamodtaw tan pagpagen moyoy ta'pok sa ayi moyo nin mangipataros a madusa sara li' sa sain a ginwa' ra.
15 Ibarita' koyti komoyo a sa Awro li' nin Manintinsya yay Dios, mas mabyat li' a dusan ibi nan Dios konran tutawo nan siin a babali dyan sa dusan ibi na li' konran taga Sodoma tan taga Gomorra*."

Say Nipamau-pau'na nan Cristo konran Labinrwa
Marcos 13:9-13; Lucas 21:12-17
16 "Rumnge' kamon maong. Pakanda' kamo ta ibaki' katamon mako konran maraet a tutawo. Bara'mo kamo li' nin karniro nin nalibed ran mabayanin atap a uayep. Ket matkap a pag'inen moyon matadem a pangingisip moyo a kapada nan ulay, tan pag'inen moyon malinis a gugagara moyo a kapada kamo anamaet kaamo' nin kalapati.
17 Pakanda' kamo ta dakpen rakamo li' tan bistawen rakamo li' tan sanet-saneten* rakamo li' itaw sa susinaguga ra.
18 Ika' rakamo et li' nin usisaen sa adapan ran mag'uuray tan uadi' bana' ta mangkikalamo' kamo kongko, ket pagkanawanawa moyoyna in li' nin mangipatanda' nin maipa'ka' konan Mabistan Patanda' konra tan konran raruman tawo.
19 No itaw kamoyna li' nin man'usisaen nin naiyadap konra, andi' moyo nin kaaburidwan no ani a ibarita' moyo tan no pa'noy pammarita' moyo. No udas moyoyna li' nin tumnoy, ibarita' nayna li' nin Dios komoyo a ibarita' moyo,
20 ta ambo' li' nin si'kamoy mampag'irgo no kai si Ispirito nan Dios a Ama moyo a mampag'irgo yupa' komoyo.
21 No saytaw, main li' nin tutawo nin mangipapati nin bubsat ra. Main li' nin uama nin mangipapati nin a'nak ra, tan main anamaet li' nin a'nak a magribildi* tan mangipapati konran mangatua ra.
22 Wanin ta guraen rakamon sarban tutawo bana' ta mantarig'enan moyoy mangkikalamo' kongko. Bale' si tawon tarig'enan nay tumulok kongko anggan kala'pusan nin dya'dya', makarate' ya sa Pag'adian nan Dios.
23 No padya'dyaen rakamo sa sayay babali lumakwan kamon mako sa sakalako. Ibarita' koyti komoyo a kai moyo et li' nin nakka' nin nangipatandaan a sarban bubabali nan Israel, si'kon si Pinaitawo ket sumubli' akoyna."
Lucas 12:2-9
24 "Kasan si'numan nin mampag'adal a mas ata'gay dyan si maistro na. Wanin anamaet, kasan alila' a mas ata'gay dyan si amo na.
25 Ket makuntinto yayna a sayay mampag'adal no sa kapapa'sar ket makakipada ya konan maistro na, o si sayay alila' no makakipada ya konan amo na. Ket si'koyna anaod, nin bara'mon ulo nin pamilya, ket tinawag rakon Beelzebul a uunuren ran dudimunyo, laloynan kasan sapo a si'kamo nin tawo ko, ket pangaranan rakamo anamaet nin maraet.
26 Anaod, ta si'koy amo moyo, andi' moyo sara nin ikali'mo a tutawo ta sarban bubagay a adi sawanin ket maipadar li' no marate' a udas, ta kasan sikrito nin kai nin matandaan.
27 Say bubagay a si'kamo tamo' a namaritaan ko, ipatandaan moyo li' sa sarban tutawo.
28 Andi' moyo sara nin ikali'mo a makapangmati konan sitin lalaman bale' kai nin makapama'no konan kararwa moyo, no kai si Dios a ikali'mo moyo a syay makapangmati nin lalaman tan kararwa moyo itaw sa impyirno.
29 Magwa' saran kalapsing a rway manuk-manok. Mataman wanin bale', ni saya konra kasan maragrag nin mati no kai na aburuyan nin Dios a Ama sa langit.

---

* **10:15** Mabasa a maipa'ka' sa ***Sodoma tan Gomorra*** sa Glusaryo.
* **10:17** ***sanet-saneten*** - Sa kaugalian ran Judio, sayti a dusa nin pagriribildi nan sayay tawo sa main nin pakauray.
* **10:21** Mikas 7:6.

30 Wanin anamaet a lamang komoyo, ni say sabot moyo sa ulo ket nabilang na et.
31 Kanya' anaod nin andi' kamo nin mali'mo ta mabli kamon adayo' kona dyan saray
abaw a manuk-manok.
32 Sawanin anaod ibarita' ko, si si'numan a mangipatutuo konra nin tutawo a
tumutumbok koya, ipatutuo ko li' anamaet nin tumutumbok koya kona ni Ama ko nin
itaw sa langit.
33 Bale' si si'numan a mangibudi' konran tutawo a tumutumbok koya, ibudi' ko li'
anamaet kona nin Ama ko nin itaw sa langit a tumutumbok koya."

Say Matkap a Katatarig'en ran Tumutumbok nan Cristo
Lucas 12:51-53; 14:26-27
34 "Andi' moyo nin ipa'ka' a nako akodti sa luta' ta pigaw nin main nin pitutuno. Kai ako
nin nakodti ta pigaw nin main nin pitutuno no kai edet, ta pigaw nin main nin pilalaban.
35 Bana' sa gagara nin nipako kodti sa luta' kuntrawen naya li' nin anak nin lalaki a ama
na, si anak nin babayi si ina na, tan si manuyang nin babayi si katyangan nan babayi.
36 Saray mairot a kakuntra na li' nin sayay tawo ket saray dirin kalamanan na.*
37 No mu'na-mu'na sara konan sayay tawo a mangatua na dyan si'ko, kai ya maikana'
nin tumutumbok ko. O' no saray mu'na-mu'na konan sayay tawo ket saray a'nak na, kai
yan lamang anamaet maikana' nin tumutumbok ko.
38 O' ta si tawo a kai ya nin mamalatay nin kudos na nin kai na ipulisay a wanin nin
mabli kona, kai ya nin kumana' nin tumutumbok ko.
39 Si si'numan a pablyen nay byay nadti sa mundo, mati ya li' a lamang, bale' si si'numan
a gurutan nay byay nadti bana' sa pammabli na kongko, madumog na a tutuon byay."
Marcos 9:41
40 "Saray tutawon mangako' komoyo, si'koy inako' ra tan saray mangako' kongko, si
Ama ko nin namaki' kongko a inako' ra.
41 Si tawon mangako' nin sayay ibabaki' nan Dios bana' ta tanda' nan ibabaki' nayayti
nin Dios, mabyan ya li' nin gun-gunan kapada nin gun-guna nan ibabaki' nan Dios tan si
tawon mangako' konan sayay matunong a tawo bana' ta sitin tawon akuen na ket
matunong ya, mabyan ya li' nin gun-gunan kapada nin gun-guna nan matunong a tawo.
42 Ibarita' koyti komoyo a mataman nin si sangkadaitean a pagsisirbi, alimbawa' say
pamainom tana konan sayay ayupa' a tumutumbok ko, a pagsirbyan raya bana' ta
tumutumbok koya, si mangwa' nin wanin kasan sapon mabyan ya li' nin gun-guna."

11

Si'no ya a Cristo
Lucas 7:18-35
1 Sawanin, sin nayadi' nasarayna nin binibilin ni Jesus a labinrwan tumutumbok na,
linmakwan yayna konan sitaw a lugar tan nako ya sa kabaraybay nin bubabali ket itaw
nipatandaan tan nipapalaway nayay Mabistan Patanda' konran tutawo.
2 Si Juan a Mammawtismo sin sain ket mangkapriso ya. Natandaan nay maipa'ka' sa
mumilagro nin ginwa-ginwa' na ni Jesus a syay Cristo ket nangibaki' yan tumutumbok na
nin mako raya nin tepetan.
3 Wanra kona ni Jesus, "Si'kayna paraytaw si nipangako' nan Dios a rumate' iti nin
mag'adi', o main et nin sakalakon taga'nan mi?"
4 Ni'bat na ni Jesus konra, "Sumubli' kamo kona ni Juan ket ibarita' moyo kona a
narnge' moyo maipa'ka' sa nibarita' ko tan say naimatunan moyon ginwa' ko.
5 Ibarita' moyo kona a saray bulag, maka'kit sarayna; saray lupoy, makalalako sarayna;
saray main nin duka' a masakit sa katat, napaanda' sarayna; saray telek, makarnge'
sarayna; saray nati, pinasubli' kosaran mabyay; tan konran maidap a byay, man'ipatanda'
koyay Mabistan Patanda'.
6 Ket, makarma' yay tawon kai gapo nin maglat a pangungunor na kongko."
7 Kaibwat ran tumutumbok na ni Juan, inmadap ya si Jesus konran abaw a tutawodtaw
nin ibarita' na a maipa'ka' kona ni Juan, a wana, "Sin nako kamodtaw sa lugar a ambo' nin
matawo, ani a inilalwan moyon ma'kit itaw? Sayay tawo para a say pinanakem na ket
kapada nin talaib a man'irpa-irpay nan siri? Kai!
8 Ani edet a rabay moyon ma'kit? Sayay tawon nisket nin mabli tan mapustura? Ambo'
anaod nin wanin ta saray tawon misket nin mamabli ket miikap sara sa palasyo.
9 Ani edet a rabay moyon ma'kit? Kai para si sayay prupita nan Dios? O' bale' ibarita' ko
komoyo a ambo' yan basta nin prupita si Juan.
10 Wanti ey wanan Dios sa Masanton Kasuratan maipa'ka' kona,

* **10:36** Mikas 7:6.

‘Si'ko, ibaki' koyan mu'nayna komo a tawo kon
mangipatanda' nin maipa'ka' komo ta pigaw nin isadya' nay dalanan mo.’*
11 Ibarita' koyti anaod komoyo: Kasa et gapon niyanak nin makakipada kona ni Juan a
Mammawtismo. Abirno nin wanin bale', si sangkaayupaan nin tawon iti sa sirong nin
pag'aadi' nan si mangibwat sa langit, ket mas ata'gay ya et dyan si Juan.
12 Anaod, nangibwat ana sin nitarana' na ni Juan a mangipatanda' nin maipa'ka' konan si
tinudo' nan adi' nin Dios angga et sa sayti nin awro, mangkapasuet nin ipadar ana a
pag'aadi' nin mangibwat sa langit, tan abaw saray tutawo nin man'ipasuet ray sumrep.*
13 Bilang sa wanin a na'teng anan naipatanda' konran tutawo maipa'ka' konan mag'adi' a
mangibwat sa langit, nangibwat et kona ni Moises tan saray prupita anggan sa tarana'
nin pakatukid sin rinmate' ya si Juan.
14 Ket akuen moyo pa a si Juan ket syay Elias* a mantaga'nan moyon sumubli'.
15 Si'kamon manrumnge', adalen moyoyti nin maong.”

Ambo' yan Wantaw a Cristo konan si Mantaga'nan ran Rumate'

16 “Ani a pangipadawan ko komoyo nin tutawo konan sitin panaon? A'nak. Ipada
katamo konran a'nak a mampiikap sa plasa. Mangkuma'sel saray raruma konran kaikap
ra a wanra,
17 ‘Mampanugtog kami bale' kai kamo nin magbayli;
anta mangkibereng kami komoyo ket kai kamo anamaet nin mangabet-abet.’
18 Wanin ta, sin rinmate' ya si Juan, na'kit moyon nagkula-kulasyon ya tan kai ya gapo
ninom nin arak, ket wamoyo, ‘Ya! Kurang-kurangen! Nasrepan yan ispiriton duka'!’
19 Wanin a lamang anamaet sin rinmate' akon si Pinaitawo nin mampangan tan
mampinom ako, ket wamoyo, ‘U! Kikiten moyayti e nin tawo! Masiba' ya tan mainom yan
arak! Amigo rayan maniningir nin buis tan saray raruma et nin ambo' nin rilihyuso.’
Bale',” wana ni Jesus, “sa kabibyay ran saray mampagmatalek konan Dios, ma'kit nin
kusto a kadunungan na.”

Lucas 10:13-15

20 Ket binalaw nasara ni Jesus a tutawo sa lulugar a nangwaan nan abaw nin
mumilagro ta kai ra et nin nagbabawian a duka' a gawa'-gawa' ra.
21 “Ay, kado' kamoyna, si'kamon tagadti sa Corazin tan si'kamon tagadti sa Betsaida! O'
ta abaw a mumilagron ginwa' kon para komoyo bale' kai moyo nin nagbabawian a
kukasalanan moyo. No ginwa' ko in kumon itaw sa Tiro tan Sidon, na'teng sarayna
kumon nin nisulot nin langgutsi tan tinmekre' sa abunsyang a tutawodtaw nin
mangipa'kit nin pagbababawi' ra sa kukasalanan ra.
22 Sawanin edet, ibarita' ko komoyo, sa Awro li' nin Manintinsya yay Dios, mas mabyat
li' a dusa nin ibi na komoyo dyan konran taga Tiro tan taga Sidon.
23 Ket si'kamo anamaet nin tagadti sa Capernaum, ipa'ka' moyo layin raywen rakamo sa
langit! Kai anaod! Kasan sapon itampal rakamo sa impyirno! No ginwa' kodtaw kumon
sa Sodoma a mumilagro nin ginwa' ko sa lugar moyo, kai naya kumon nin sinida' nin Dios
a Sodoma tan main ya et kumon nin babali anggan sawanin.
24 Sawanin edet, ibarita' ko komoyo, sa Awro li' nin Manintinsya yay Dios, mas mabyat
li' a dusa nin ibi na komoyo dyan say ibi na konran tutawo sa Sodoma.”

Pangibwaten nan Cristo nin Mainawnan a Kabibyay
Lucas 10:21-22

25 Sin sain, wana ni Jesus, “Ama ko a Uunuren sa langit tan sa luta', raywen kata ta kai
mo nin nipatandaan konran madudunong tan di-adal nin tutawo a katutu'wan, no kai
edet, nipatandaan moyti konran saray maayupa'.
26 O' a ta wanin a makaparíriket komo, Ama.”
27 Wana et ni Jesus konran tutawo, “Nipagamet nayna kongko nin Ama ko nin gaw'en
tan tandaen a sarba. O', si'ko a si anak na tan si Ama ko tamo' a mitandaan nin peteg, pati
sara et a pilien kon pangipadaran kona.
28 Umarak kamo kongko, si'kamo nga'min nin gawa' ana nin gawa' tan mangkabyatan,
ta si'koy painawnan moyo.
29 Tumumbok tan paiyakay kamo kongko ta madali' akon katarusan tan maayupa' a
nakem ko, ket makadumog kamon inawa nin byay.
30 Mainum'ay a ipasunor ko, tan ambo' nin maidap tukiden a ipagwa' ko komoyo.”

---

* **11:10** Malakias 3:1. * **11:12** *awro, mangkapasuet...ray sumrep.- O:awro, mansidaen yaynay mag'adi' nin mangibwat sa langit tan saray abusado nin tutawo ket mansamsamen raya.- O:awro, mangkapasuet nin ipadar ana a pag'aadi' nin mangibwat sa langit tan saray abusado nin tutawo ket mansamsamen raya.* * **11:14** Mabasa et a maipa'ka' sa ***isususbli' na ni Elias*** sa Malakias 4:5.

12

Si Uunuren sa Awron Painawa ket si Cristo
Marcos 2:23-3:6; Lucas 6:1-11

1 Ambo' nin na'teng sayay awron Sabado a syay Awron Painawa, linmabas ya si Jesus
tan saray tumutumbok na sa gagawa'. Mabitil saraynay tumutumbok na kanya' nin
namursing saran rinakay tan nangusim sara.
2 Main itaw nin Pariseo nin naka'kit konra ket wanra kona ni Jesus, "Oy, kiten mosaray
tumutumbok mo! Man-gaw'en ra in, anta maiyawa' nin mangyatab no Awron Painawa!"
3 Ni'bat na ni Jesus, "Nalingwanan moyoyna palayi a nabasa moyodtaw sa Masanton
Kasuratan maipa'ka' sa ginwa' na ni David nin mismo sin nabitilan ya tan saray kalalamo'
na ta kasaynan ikabyay ra?*
4 Kai para a sinumrep ya sa Bali nan Dios tan kinalap nay tinapay a nida'ton konan
Dios? Ket sayti nitataw'an ran kinnan ni David tan saray tutawo na. Maiyawa' anaod a
mangan nin saytin tinapay ta saray aburuyan tamo' nin mangan ket saray pupadi'.*
5 Kai moyo para anamaet nin maalilbi' sa mabasa-basa sa Libron Gugan-gan a tepe' nin
Awron Painawa, saray pupadi' no itaw sara sa Timplo nan Dios ket mansubagen ray
Gugan-gan ta man-gaw'en ray trabaho ra? Mampagtrabaho saran page' no Awron
Painawa bale' kai sara nin mampagkasalanan.*
6-7 Wana nin Dios a mabasa sa Masanton Kasuratan, 'Say mapainganga'do kamo konran
kapada moyon tawo a makaparirket kongko, ambo' a say da'ton moyo.'* No mataros
moyo tamo' kumon a pipa'kaan nan siin, kai moyo sara nin sinintinsyawan a kai nin
nagkasalanan. Ibarita' koyti komoyo a iti sawanin komoyo a pag'aadi' nin mas
makapangyayadi' dyan saytaw say maipa'ka' konan Timplo nan Dios.
8 Wanin ta si'kon si Pinaitawo, si'ko a makapangyayadi' maipa'ka' sa Awron Painawa."
9 Linmakwan yadtaw si Jesus tan nako ya sa sinaguga radtaw nin Judio.
10 Main nin sayay lalakidtaw a nati yay sayay takyay na. Main anamaet nin Pariseo nin
itaw. Ket, bana' ta mampaningkap saran padalan a maparsawan rayan sinmubag sa
Gugan-gan si Jesus, nitepet ra kona, "No paandaen nayan sayay tawo a sayay main nin
masakit no Awron Painawa, sinubag na kasi a Gugan-gan?"
11 Ni'bat na ni Jesus, "No nanabo' ya sa ubot a ayep nan saya komoyo sa Awron
Painawa, impusiblin kai naya nin keen arwasen abirno nin Awron Painawa.
12 Ket mabli yan adayo' a sayay tawo dyan ayep. Kanya' nin kai tamo nin subagen a
Gugan-gan no tumulong atamo konan sayay tawo no Awron Painawa."
13 Kaaram, wana ni Jesus konan lalaki, "Ipa'nat may takyay mo." Ket nipa'nat nayan
lalaki a takyay na tan sin sain, linmimpyo ya, a kasaynan nidumawan na konan sayay
takyay na.
14 Sin sain, linmakwan saraynadtaw a Pariseo tan nag'iirgwan ra no pa'no nin
pammapati ra kona ni Jesus.

Si Pinili' nan Dios ket si Cristo

15 Sin natandaan na ni Jesus a plano ran gaw'en nin Pariseo, linmakwan ya konan sitaw
a lugar. Abaw saray tutawo nin nayi kona tan tinambar nasara nga'min a main nin
masakit.
16 Bale' binibilin nasara nin andi' ra nin ibari-barita' a ginwa' na.
17 Ket sa wanin, matukid a wana nin Dios a nisurat na ni Prupita Isaias, a wana,
18 "Sya ey ibabaki' kon pinili' ko.
Mangkawa'nanen koya tan syay pakaririketan kon tuloy.
Ibaki' koya kona a Ispirito ko tan
iparate' na li' konran tutawo sa sarban lugar a
mapteg nin sintinsya ko.
19 Kai ya nin kiaway tan kai yaynamaet nin gumurya-buryaw.
Kai ya nin marnge' nin magdisku-diskurso.
20 Tulungan nasara li' a
kasan pakababa' tan mangkakasawan anan ilalo,
kapadan kai na nin pammari' nin liso konan dayamin naspok,
o say kai na nin pangrep konan kuyep-kuyep a lampadawan.
Ituluy-tuloy nay pangngawa' nin nipagwa' kona
anggan matukid nayna li' a mapteg nin sintinsya ko

---

* **12:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Samuel 21:1-6.
* **12:4** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 24:5-9.
* **12:5** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Bilang 28:9-10.
* **12:6-7** Oseas 6:6.

21 tan say sarban tawo ket magmatalek ana li' kona."*

Binalaw ran saray Pupangulo a Gawa' nan Cristo
Marcos 3:20-30; Lucas 11:14-23

22 Main nin ni'ras ra kona ni Jesus nin lalaki a bulag tan umel ta nasrepan yan ispiriton
duka'. Pinaanda' naya ni Jesus ket maka'kit tan makapag'irgo yayna.
23 Ket, saray tutawon itaw, naka'ngap saran awit a li'mo. "Siti na palayi yaytaw si
nipangako' a puri na ni David?" wanra nin nitepetan.
24 Main nin Pariseo nin itaw tan sin narnge' rayti wanra, "Makapalakwan yan ispiriton
duka' bana' ta si Beelzebul a syay uunuren ran uispiriton duka' ket binyan nayan
pakayadi'."
25 Nataros na ni Jesus a iti sa kaisipan ra, kanya' nin wana konra, "No main nin sayay
nasyon ket matau-tao tan milalaban saray tutawo na, kai ya nin magnayon. Wanin
anamaet, no sa sayay pammali o babali, mapuruk-purok sara nin miaaway a saya tan
saya, misisyay li' a pirat'anan ra.
26 Edet a lamang, no say puon nin pakayadi' ko ket kona ni Satanas, mangkuntrawen
nay kadiryan na kanya' nin pa'no ey a katutuloy nin pag'aadi' na?
27 Wamoyo nin si'ko ket palakwanen kosaray ispiriton duka' bana' sa pakayadi' na ni
Beelzebul. Sara pa a tumutumbok moyo, mamalakwan sara paran ispiriton duka' a
mangibwat anamaet sa pakayadi' na, o si Dios a mamin pakayadi' konra? Saran mismo a
mamatutuo nin abas kamo sa man'iparsa moyo kongko!
28 Bale' sawanin, ta say pakayadi' kon mamalakwan nin ispiriton duka' ket ibat konan
Ispirito nan Dios, ipadar anaod nin sayti a rinmate' anay udas nin mag'adi' yaynadti a
Dios.
29 Tutuo in ta si Satanas ket bara'mo yan sayay magsen a tawo. Kasan makasrep sa bali
na ta pigaw nin kalapen ray kukayadian na no kai raya yapo' nin baruren in a magsen
nin tawo. Ket no nabaror rayayna, magwa' rayna nin kalapen nga'min a rabay ra.
30 Si si'numan a kai nin kipasayan kikalamo' kongko, kuntra ya kongko. Si kai nin
tumulong kongko, sambenan nako.
31 Bana' sa sain a pammaduka' moyo sa gawa' nan Ispirito, tandaan moyoyti:
Mapirduna saray tutawo sa animan a kasalanan ra, mataman et sa duka' a irgwen ra
konran kapada ran tawo o konan Dios. Bale' si si'numan a mamaduka' nin kabistawan
nan Ispirito nan Dios, kai ya gapo nin mapirduna.
32 Mapirduna ya et a si'numan nin mag'irgo nin kuntra kongko, si'kon si Pinaitawo,
bale' si si'numan a mag'irgo nin kuntra konan Ispirito nan Dios, kai ya gapo nin
mapirduna anggan maka'numan."
Lucas 6:43-45

33 "Rway bagay tamo' a maibarita' maipa'ka' sa sain. No mabistay bunga ket mabista
anamaet a ibwatan, o no duka' a bunga ket duka' anamaet a ibwatan. Sain a bilang nin
matandaan no mabista o makapoy yay kayo a ma'kit sa bunga na.
34 Ket si'kamo, kasan maabig a maibarita' moyo ta duka' a pigagawa' moyo. Bara'mo
kamon masirib a ulay! Lumiwa' nin lumiwa' sa bebey nan tawo no ani a iti sa kanakman
na.
35 Si tawon maabig, maabig a ibarita' na ta maabig a pinanakem na. Bale' si tawon
maraet, maraet anamaet a ibarita' na ta maraet a pinanakem na.
36 Ibarita' koyti komoyo a no Awro li' nin Manintinsya yay Dios, ubatan nin barang saya
a kasan kabalikasan nin susarita' a inirgo na.
37 Anaod, sigon sa susarita' a inirgo mo, sintinsyawan naka li' nin Dios no nepeg a
dusawen naka o ibarita' nan mapteg ka."

Inusisa' ran Pupangulo a Ibwatan nin Pakayadi' nan Cristo
Marcos 8:11-12; Lucas 11:29-32

38 Kaaram, saray Madudunong sa Gugan-gan tan saray Pariseo nin itaw wanra kona ni
Jesus, "Maistro, mangwa' ka pa edet nin paka'kitan ta pigaw nin ma'kit min si Dios a
ibwatan nin pakayadi' mo."
39 Wana ni Jesus konra, "Si'kamoynan tutawo sawanin a duka' tan malamang konan
Dios! Sukat a kidawat kamo kongko nin paka'kitan! Kasan paka'kitan a ibat ako sa langit
a ipa'kit komoyo no kai kal-la tamo' sitaw si na'kit a nangyadi' kona ni Prupita Jonas,

* **12:21** Isaias 42:1-4.

40 a itaw yan tuloy awro tan yabi sa rarem nin tyan nan alakin kuna'*. Wanin anamaet
li' kongko, si'kon si Pinaitawo, tuloy awro tan yabi ko li' nin iti sa rarem nin luta' nin
naitabon.*
41 No Awro li' nin Manintinsya yay Dios, umadap sara li' a taga Ninive ket ibarita' ra li' a
manepeg nin dusawen kamo, ta sara, sin narnge' ray nipata-patanda' na ni Jonas,
nagbabawi' sara tan ginurutan raynay duka' a pigagawa' ra.* Si'kamo bale', iti ya
sawanin komoyo a mas ata'gay et a pakataros dyan si Jonas bale' kai moyo nin man'akuen
a akay na.
42 No Awro li' nin Manintinsya yay Dios, umadap tan magtistigos ya li' anamaet a Rina
nin taga Sheba* a manepeg nin dusawen kamo, ta sya, abirno nin aninay kaday'an nin
ibwatan na, nako ya nin nangrenge' sa madudunong nin akay na ni Adi' Solomon.
Si'kamo bale', iti ya sawanin komoyo a mas ata'gay et a kadunungan dyan si Solomon
bale' kai moyo nin akuen a akay na."
Lucas 11:24-26
43 "Wanti et e: No napalakwan yaynay ispiriton duka' a nakasrep sa sayay tawo, mako
ya nin mikadaw sa makrang nin lugar maningkap nin piikapan na. No kasan ma'kit na
44 ket wana sa nakem na, 'Sumubli' akodtaw pa sa ibwatan kon niikapan.' Ket sumubli'
ya tan marate' nayan kasan mampiikap; naringgasan tan nasider ya.
45 Edet, mako ya managyat nin pito ra et nin ispiriton mas duka' et dyan sya mi'sa
sumrep saran miikap konan sitaw a tawon ibwatan na. Anaod, mas grabi et li' a
kapapa'sar nan sitaw a tawo dyan sin nu'na.
Wanin a mangyadi' komoyon duka' a tutawo konan sitin panaon."

Si Tutuon Pamilya nan Cristo
Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21
46 Ket kapresan nan mampag'irgo ni Jesus konran tutawo sin rinmate' ya si nanay na
tan saray bubsat na. Mantuma'gan saradtaw kona sa rikor ta rabay ray kiirgo kona.
47 Main nin nangipatanda' kona a wana, "Maistro, si nanay mo tan saray bubsat mo ket
itaw sara sa rikor. Rabay ray kiirgo komo."*
48 Ket wana ni Jesus kona, "O', tutuo. Itaw sara. Bale' saray ina tan bubsat kon talaga ket
sakalako sara."
49 Nitudo' nasaray tumutumbok na ket wana, "Sarayti a ina tan bubsat ko.
50 Ibarita' koy wanin ta si si'numan a man-gumwa' nin karabayan nan Ama ko sa langit,
syay ina o busat ko."

13

Iyakay nan Cristo a Maipa'ka' sa Pag'adian na
Marcos 4:1-2
1 Konan sitaw a lamang nin awro nibwat ya sa bali si Jesus tan nako ya nin tinmekre' sa
rigrig nin baybay.
2 Pinasyan ka'bawan ra bale' nin tutawo nin inmarak kona. Kanya' nin rinmuran ya sa
sayay baluto nin nakapundo ket tinmekre' yadtaw. Ket saray tutawo naka'deng sara sa
abay.
3 Nangusar ya nin pangingiyarig* sa niyakay na konra maipa'ka' sa abaw a bubagay.

Si Pangingiyarig Maipa'ka' sa Saka-sakalakon Klasin Luta'
Marcos 4:3-9; Lucas 8:4-8
Wana ni Jesus, "Main nin sayay magtatalon a nako nanabwag nin bini' sa pinaririk na.
4 Sin man'isabwag nay bini', main nin naika' sa dadalanan. Na'kit rayti nin
manuk-manok ket kinnan ra.
5 Main anamaet nin naika' sa babato a iti tamo' sa babo a luta'. Rinumsik nin tampor ta
ababoy luta'.
6 Sin na'mutan, nalanes; ket bana' ta kai nin nakayamot nin ararem, nakri'!
7 Main et nin naika' sa lugar a mantubuan nin madiwin didikot. Linmambot tan
kinmubpal a madiwin dikot ket nadaeg ti.

---

* **12:40** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Jonas 1:1–2:10. * **12:40** *li' nin iti sa rarem nin luta' nin naitabon- O:itaw sa lugar ran nati a mantawagen nin Hades. - Sa Griego:itaw sa rarem nin luta'.* * **12:41** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Jonas 3:1-10. * **12:42** Mabasa et a maipa'ka' konan ***Rina nin taga Sheba*** sa 1 Uadi' 10:1-10; 2 Cronica 9:1-10. * **12:47** Main nin umno ra tamo' nin kasuratan nin Griego a kasa yaytin birsikulo. * **13:3** Say ***pangingiyarig*** ket saya nin alimbawa' mangibwat sa ka'bawan nin bubagay bale' main nin sakalakon katarusan nin ibarita' na maipa'ka' sa sayay mas impurtantin bagay.

8 Ket main anamaet nin naika' sa madaem nin luta'. Ket main nin ginmungan
tulumpulo', main nin a'nem a pulo', tan main anamaet nin sanyasot."
9 Wana et ni Jesus, "Si'kamon manrumnge', adalen moyoyti nin maong."

Say Gagara nin Pangingiyarig
Marcos 4:10-12; Lucas 8:9-10
10 Kinmadani sara kona ni Jesus a tumutumbok na tan nitepet ra kona, "Ambale' a
mangusar kan pangingiyarig sa pangangakay mo konran tutawo?"
11 Wana nin ni'bat, "O' a, ta, si'kamon peteg nin mantumumbok kongko, man'aburuyan
nakamon Dios nin matandaan moyoy maipa'ka' sa pag'aadi' na a kai et nin naipataros
nangibwat et sin nu'na, bale' konran raruman tutawo, kai na nin man'ipatandaan.
12 Anaod, si tawon man'ipamuspusan nan matarusan a narnge' na, say pakataros na
ket malamu'nan; bale' si tawon kai na rabay nin tarusan, mataman nin say tanda' na ket
mag'in nin kasa.
13 Mangusar akon pangingiyarig bana' ta mataman nin ma'kit raynan ma'kit a
man-gaw'en ko, kai ra nin mangkaipurok a mangka'kit ra; marnge' raynan marnge' a
man'iyakay ko bale' kai ra nin manreng'en o mangkatarusan.
14 Sa sain a kapapa'sar ra ket matukid a nibarita' nan Dios a niparate' na ni Prupita
Isaias. Wana,
'Saraytin tutawo, marnge' raynan marnge'
bale' kai ra nin matarusan;
Ma'kit raynan ma'kit
bale' kai ra nin alilbien,
15 ta tinmib'ey anay ulo ra.
Pinaletpetan ray tutulyan ra
tan nikidem raynay mata ra
ta no ambo' nin wanin,
ma'kit, marnge' tan mataros ra kumon no ani a matunong,
tan mamper sara kongko
ket isalba kosara.'* "
16 Wana ni Jesus, "Bale' si'kamo, makarma' kamo ta main nin paka'kit tan pakarnge' moyo
sa katutu'wan.
17 Ibarita' koyti komoyo a abaw saray prupita tan tutawon matunong sin nu'nan panaon a
masulit nin maka'kit tan makarnge' sa mangka'kit tan mangkarnge' moyo maipa'ka' sa
pangingisalba nan Dios kontamo, ket kai nin nangyadi' ti sin panaon ra."

Say Pipa'kaan nan Pangingiyarig a Maipa'ka' sa Luta'
Marcos 4:13-20; Lucas 8:11-15
18 Wana et ni Jesus, "Reng'en moyo tan adalen moyo a pipa'kaan nan si pangingiyarig
nin maipa'ka' konan magtatalon.
19 Saray tutawon nakarnge' nin maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios bale' kai rayti nin
natarusan, maipada sara sa dadalanan a naikaan nin bini'. Nako ya konra a si sya a
Kadukaan ket nipalingwanan nay narnge' ra.
20 Say babato nin lugar a naikaan nin bini', maipada saradti a maririket nin nakarnge'
sa Sarita' nan Dios tan tampor a inako' ra.
21 Bale' kai nin nakayamot konra kanya' nin kai nagnayon ta sin mangirangep saraynan
pakapaidap tan pammadya'dya' bana' sa nipangrisibi ra nin Sarita' nan Dios, rinmay'ep
sara tan ginurutan rayna.
22 Itaw sa no adti main nin tinmubo' nin madiwin dikot a naikaan nin bini', maipada
sara anamaet a nangrenge' sa Sarita' nan Dios. Bale' bana' ta kaaburidwan ray kabibyay
ra tan nu'na-nu'nay apes ran yumaman, ket nadaeg nin sayti a apes ran tumbuken a
Sarita' nan Dios. Kai nin ginmunga sa byay ra.
23 Ket saytaw anamaet say madaem nin luta' a naikaan nin bini', maipada saray
nangrenge' tan natarusan ray Sarita' nan Dios ket nagtrabaho sa byay ra tan ginmunga
nin bara'mon bini' a main nin ginmungan tulumpulo', o a'nem a pulo', o sanyasot."

Si Pangingiyarig nin Maipa'ka' sa Duka' a Rabot
24 Nami ya anamanaet nin sayay pangingiyarig si Jesus. Wana, "Say pag'aadi' nan Dios
ket maiyarig sa nangyadi' iti konan sitin isturya. Main nin sayay lalaki nin nako
nangisabwag nin sayay klasin mabistan bini' a kasan lawok nin raruma sa mantalunen
na.

* **13:15** Isaias 6:9-10.

25 Bale' sayay yabi sin nakaka'lek saraynay tutawo, sayan kuntra konan sitin tawo a
nako konan sitaw a mantalunen na, tan nangisabwag yan bikoy nin duka' a klasin rabot, a
no tumubo' ket kapadan bakas nin saytaw say mabistan klasin bikoy. Mi'sa nibwat yayna.
26 Sin inmalaki tan gumungayna, maipurok anay rabot.
27 Naka'ngap saray padalos nan main nin luta' nin nako sara kona a wanra, 'Don, kasan
lawok nin saytaw say bikoy a nisabwag moyo sa luta' moyo. Adti taw nin nangibwat say
duka' nin rabot a tinmubo'?'
28 Wana, 'Kasan sapo! Kakuntra koyay nangwa' nin sain!'
'Pa'no sawanin ey, di dutduten mi a rabot?' wanra nin padalos.
29 'Andi',' wanan amo, 'ta bangli' no maikidutdot moyoy mabistan klasin mula.
30 Taga'nan moyoynay pangyayatab, ta ibarita' ko li' konran mangyatab a dutduten ra
mi'sa ra nin berberen nin puuran. Mayadi', yataben ra li' a mabistan klasin mula mi'sa
iyator sa agamang ko.' "

Say Bikoy nin Mustasa
Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19
31-32 Nami ya anamanaet nin sayay pangingiyarig si Jesus. Wana, "Say iyalawang nin
pag'aadi' nan Dios ket maiyarig sa bikoy nin mustasa a sangkadaitean sa sarba nin bikoy.
Bale' no naimula yayna, tumubo' ya tan mag'in yan sangkaalakyan sa sarban pupising.
Ata'gay yan bara'mon kayo ket saray manuk-manok umapon sara kona tan mipugar sara
sa susanga na."

Si Pangingiyarig Maipa'ka' sa Pammakbo
Lucas 13:20-21
33 Nami ya anamanaet nin pangingiyarig si Jesus. Wana, "Say pakaitayak nin akay
maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios ket maiyarig sa pammakbo. Nilawok nan sayay babayi a
daite' nin pammakbo sa tulon latan arina. Ket kinumbo yay intiron minasa na."

Say Nipangusar nin Pangingiyarig
Marcos 4:33-34
34 Sa nipangibari-barita' nan sayti ni Jesus konran tutawo ket nangusar yan
pangingiyarig. Kasan nibarita' na a kai ya nangusar nin pangingiyarig.
35 Sa wantin ginwa' na ni Jesus a nakatukidan nin wana nin Dios a nipaiparate' na
konan prupita. Wana,
"Mangusar ako li' nin pangingiyarig no iyakay kosara.
Ipatandaan ko li' konra a bubagay nin kasa et gapon nakatanda' nangibwat sin naparsa
yay mundo."*

Say Pipa'kaan nan Pangingiyarig Maipa'ka' sa Rabot
36 Ket linakwanan nasarayna ni Jesus a tutawo tan sinumrep ya sa bali. Tinumbok raya
nin tumutumbok na tan wanra kona, "Ipapalaway mo pa komi a pipa'kaan nan
pangingiyarig maipa'ka' sa rabot."
37 Wana ni Jesus, "Si'kon si Pinaitawo yaytaw si nangisabwag nin mabistan bikoy a
kasan lawok.
38 Sitaw si mantalunen ket kaalimbawaan nayan mundo. Saytaw say mabistan klasin
bikoy a kasan lawok, sara a tutawo nin si Dios a mampag'adi' sa byay ra, tan saytaw say
bikoy nin duka' a klasin rabot, sara a tutawon si sya a Kadukaan a mampag'adi' sa byay ra.
39 Sitaw si kakuntra nan lalaki, sya a Dimunyo. Say pangyayatab, isimbulo a anggawan
nan sitin panaon, tan saray mangyayatab, saray uanghil nan Dios.
40 Saytaw say pakadutdot tan pakaberber nin puuran nin duka' a rabot, sain a
mangyadi' li' konran duka' a tutawo no anggawan nan sitin panaon
41 ta si'kon si Pinaitawo, ibaki' kosara li' a uanghil ko nin mako rasara galten nga'min sa
Pag'adian ko a sarba ran gumu-gumwa' nin duka' a makaayat konran raruma nin
magkasalanan.
42 Ket itampal rasara li' sa burung-burong nin apoy sa impyirno. Itaw umasisit tan
umagrem sara li' tan ngumaretenget li' a ngipen ra bana' sa pakapaidap tan bereng ra.
43 Saray pinapteg nan Dios bale', ipadar ra li' a kinamapteg na nin Dios nin kapada na
kaslag nin awro itaw sa Pag'adian nan Dios, si Ama ran itaw sa langit.*
Si'kamon manrumnge', adalen moyoytin maong."

Main et nin Pangingiyarig nin Pangisip-isipan nin Maong

* **13:35** Kanta 78:2. * **13:43** Daniel 12:3.

44 “Si Pag'adian nan Dios ket maiyarig ya sa kayamanan a naikali sa luta'. Nadumog
nayti nin sayay tawo ket tinambakan nan uman. Pinasyan ririket na ket nako ya sa bali
na tan nilako' na a sarban main na mi'sa naya kina' sinaliw taw nin luta'.
45 Si Pag'adian nan Dios ket maiyarig ya et konan sayay kumirsyanti nin
mampaningkap nin kumprawen nan mabistan klasi tan mablin pirlas.
46 Sin na'kit nayaynay sangkablyan, nika' na nin nilako' nga'min a sarban main na mi'sa
naya kina' sinaliw taw nin pirlas.
47 Si Pag'adian nan Dios ket maiyarig ya et a lamang sa kayakas* a nikatkat sa taaw a
makakalap nin sarbaynan klasin kuna'.
48 No abaw anay nakalap, arwasen rayayna nin maninilay mi'sa rasara nin galten tan
klasyen a kuna'. Saray mabistan klasi, ikwa rasara sa gagaban ra tan saray makapoy,
itampal rasara.
49 Wanin li' anamaet a mangyadi' no anggawan nan sitin panaon ta isyay rasara li' nin
uanghil konran matunong a duka' nin tutawo,
50 mi'sa rasara li' nin itampal sa burung-burong nin apoy. Itaw umasisit tan umagrem
sara li' tan ngumaretenget a ngipen ra sa pakapaidap tan bereng ra.”
51 Nitepet na ni Jesus konran tumutumbok na, “Natarusan moyo paray nibarita' ko?”
“O',” wanra.
52 “Anaod,” wana ni Jesus, “no si sayay mangangakay nin Sarita' nan Dios ket naadal
naynan tumbuken a katutu'wan maipa'ka' sa pag'aadi' mangibwat sa langit, bara'mo yan
tawon abaw a kayadian sa bali na ta ambo' tamo' nin say gindat a maiyakay na, no kai
edet, pati say ba'yo.”

Kai rayadtaw nin Alilbien sa Mismon Babali na a Cristo
Marcos 6:1-6; Lucas 4:16-30

53 Sin nayadi' nayna nin nibi taw nin pangingiyarig ni Jesus, nibwat ya konan sitaw a
lugar,
54 ket, sinmubli' ya sa Nazaret a mismon babali na. Itaw nangyakay ya sa sinaguga ra
ket saray nakarnge' kona naka'ngap saran maong. Wanra, “Ya! Adti ya kano in nin
nag'adal? Adti in nangibwat a kaungan na nin magmilagro?
55 No, anak naya tamo' in nin si karpintiro! Siin ket si Maria a ina na tan kaka raya ni
Santiago, Jose, Simon, tan ni Judas!
56 Sara et a ari nan bubbayi ket iti sara nin mampiikap. Adti na kadi' nin kinalap in nin
kadunungan tan pakayadi' na?”
57 Kai ra nin kauna'nepan a maipa'ka' kona ket kai sara nin namper kona.
Wana ni Jesus konra, “Rispitado yay sayay prupita pwira tamo' sa mismon babali na
tan pwira konran mismon pamilya na.”
58 Ket ambo' nin abaw a ginwa' nadtaw nin milagro ta saray tutawo kai sara nin
namper kona.

14

Patyen naya ni Herodes a Tawon Nangisadya' sa Irarate' nan Cristo
Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9

1 Sin sain, natandaan na ni Herodes Antipas*, a syay ulon gubyirno sa Galilea, a
maipa'ka' kona ni Jesus.
2 “Sya si Juan a sinmubli' nin mabyay! Ket anaod, main nin pakayadi' nan makagwa'
nin mumilagro,” wana ni Herodes konran tutawo na
3 ta intaw ket nipadakep naya si Juan, nipapriso tan nipakadinawan naya. Ginwa' nayti
ni Herodes bana' kona ni Herodias a asawa nan busat na nin si Felipe,
4 ta wana intaw nin nibari-barita' ni Juan kona ni Herodes, “Abas a i'yan ma.”
5 Konan siin ket rabay nayaynan ipapati si Juan bale' mali'mo ya konran ka'bawan ra
nin tutawo ta tepren ran saya yan prupita si Juan.
6 Bale' sin narate' a awron nikaiyanak na ni Herodes tan sinilibra rayti, dinmukdok yay
anak nan balasang ni Herodias sa adapan ran bubisita. Napagustwan ya si Herodes
7 ket wana konan balasang, “Sambawan ko nin ibi ko komo a animan nin dawaten mo.”
8 Binibilin nayan ina na a balasang kanya' nin wanti a dinawat na kona ni Herodes,
“Rabay kon ibi ma kongko sawanin ana nin mismo nin naikwa sa plato a ulo na ni Juan a
Mammawtismo.”

* **13:47** Sin saytaw maiyaburoy et a kayakas.

* **14:1** ***Herodes Antipas***- *Sa Griego:Herodes a Tetrarka.* Mabasa a maipa'ka' kona sa Glusaryo.

9 Nagbabawian nan adi' a nipangako' na, bale' bana' ta nagpangako' yan sinambawan
na ket narnge' ran bubisita na, nigan-gan nay pakaunor nin dawat nan balasang.
10 Nipaputol naya sa priswan a ulo na ni Juan.
11 Nikwa raya sa plato mi'sa raya nin nibi konan balasang, ket si balasang nika' naya
konan ina na.
12 Ket kina' raya kinalap itaw sa priswan nin tumutumbok na ni Juan a bangkay na tan
nitabon raya. Mi'sa, nika' ra nin niparate' kona ni Jesus a nangyadi'.

Main nin Pakayadi' nan Cristo Sa Ikabyay
Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14
13 Sawanin, sin natandaan na ni Jesus a maipa'ka' sa sain, nibwat ya tan saray raruman
tumutumbok na nin rinmuran sa baluto a mako sa lugar a kasan tawo ta pigaw nin
magbukud-bukod sara. Bale' abaw saray tutawon nakatanda' no adti a keen ra kanya' nin
nibwat sara sa bubabali ra nin nangrigrig baybay saran linmalakon tinmumbok kona.
14 Sin nakaabay sarayna si Jesus, na'kit nasara a abaw itaw nin tutawo. Maka'dwan yan
tuloy konra. Ket pinaanda' nasaray main nin masakit.
15 Sin dumedlem ana, kinmadani saray tumutumbok na kona ket wanra,
“Mandumedlem ana ket kasa pa et nin bubalidti, kanya' nin paibwaten mosarayna nin
makapako sara sa raruman bubaryo ket makasaliw saran kanen ra.”
16 “Kai sara matkap nin palakwanen,” wana ni Jesus. “Si'kamoynay mamin ma'kan ra.”
17 “Ya! Lima ray tinapay tan rwa ray kuna' tamo' bale' a main iti,” wanra.
18 Ket wana ni Jesus, “Ika' moyodti kongko.”
19 Pinatekre' nasara a tutawo sa rarabot. Inagwang nay liman tinapay tan saray rwan
kuna' mi'sa ya tinmangar sa langit ket nikisalamat ya konan Dios. Tinau-tao nayti tan nibi
na konran tumutumbok na nin itayak ra konran tutawo.
20 Nakapangan sara nga'min a tutawo tan nabsoy sara. Dininep ran tumutumbok a
tara' ket main nin labinrwan balyag.
21 Saray nangan, limanribo saray lulalaki tan kai sarayna nin nikibilang a bubbayi tan
a'nak.
22 Kaaram, pinaruran nasarayna ni Jesus sa baluto a tumutumbok na tan pinau'na
nasaraynan mako sa rubari' nan baybay leg'an nasaran pinaibwat a tutawo.

Main nin Pakayadi' nan Cristo sa Sarban Pwirsa sa Libed-libed
Marcos 6:45-52; Juan 6:5-21
23 Sin nakaibwat saraynay tutawo, nako ya sa sayay ata'gay nin purod, a bukud-bukod
nadtaw, ta pigaw nin dumasal ya. Mandumedlem ana ket itaw ya et nin bukud-bukod.
24 Sara anamaet bale' a tumutumbok na nin mansumaki sa baluto, itaw sarayna sa
butlay. Mangkapaidap saran sumaki ta alalaki a daluyon tan sungsong yay siri.
25 Sin bandan parbangon, tinmumbok ya konra nin manlumalako ya sa babon ranom.
26 Ket sin na'kit ran main nin manlumalako sa babon ranom, nali'mwan sara. “Main
nin lampong!” nita'way ra nin pinasyan li'mo.
27 Nag'irgo yan tampor si Jesus a wana, “Andi' kamo nin mali'mo. Si'koyti. Paksawen
moyoy nakem moyo.”
28 Wana ni Pedro, “Catawan, no page' a si'ka in, kayaban nakon makodsen komo a
lumalako ako sa babon ranom.”
29 “Paradti,” wana ni Jesus.
Inmarawas ya sa baluto si Pedro tan linmalako yan nako kona ni Jesus.
30 Bale' linmi'mo ya sin nadlaw nan pinasyan peres ket manlumdeg yayna. “Byayen
nako, Catawan!” wanan nita'way.
31 Sinampat naya nin tampor ni Jesus tan wana kona, “Si'kan kurang a pagmamatalek,
ambale' a nagdwadwa ka?”
32 Rinmuran sara sa baluto ket linumteng ana.
33 Saray itaw sa baluto nangrayo sara kona ni Jesus. Wanra, “Peteg a si'kay Anak nan
Dios!”

Main nin Pakayadi' nan Cristo nin Mamaanda' nin Masakit
Marcos 6:53-56
34 Sin nakaripay sarayna, inmabay sara sa Genesaret.
35 Naalilbi' rayan tutawodtaw si Jesus ket nipata-patanda' ra sa nagsikabarang nin
lugar itaw a pagkamain na. Ket inawit-awit rasaran tutawo kona a mampagmasakit.
36 Nikidawat saran inganga'do kona a aburuyan nasara tanan kuditen ray saroy nin
aysing na. Ket sarba ran nakakudit inmanda' sara.

15

Say Nakaibakian nan Cristo, Kai nin Nipatukdo' sa Kaugalian
Marcos 7:1-23

1 Ni'sa, main nin Pariseo tan Madudunong sa Gugan-gan a rinmate' nin ibat sa
Jerusalem a nako kona ni Jesus. Nitepet ra kona,
2 "Ambale' a man-gurutan ran tumutumbok mo a kaugalian a nangibwat et konran
pupuon tamo bilang say mangan sarayna nin kai ra nin tumbuken a ugali' nin manepeg a
pammusbos nin ranom sa gamet?"
3 Ni'bat na ni Jesus konra, "Si'kamo anamaet, ambale' a man-gurutan moyoy nigan-gan
nan Dios bana' sa panunumbok moyo nin kaugalian moyo
4 ta wanan Dios, 'Igalang ma si ama mo tan si ina mo,'* tan wana et, 'Si si'numan a
mamaduka' nin ama na o ina na, kasan sapo nin patyen ya.'*
5 Bale' si'kamo, say man'iyakay moyo ket sakalako. Wamoyo a no main nin magwa' nan
ibin tulong nin sayay tawo konran mangatua na, ibada' nayna konra a igagara na anayti
nin ida'ton konan Dios ket kai na nin maibi nin tulong konra.
6 Ket sigon sa sain a akay moyo, kai nasarayna matkap nin lingapen a mangatua na. Sa
wanin a gawa' moyo sa tanay matumbok moyo a uakay moyon bukod, ginwa' moyon
kasan kwinta a nibarita' nan Dios.
7 Mampisantu-santos kamo tamo'. Kustoy nipadles na ni Prupita Isaias maipa'ka'
komoyo a wana,
8 'Saraytin tutawo,' wanan Dios, 'raywen rako sa irgo,
bale' say kukanakman ra ket adayo' nin tuloy kongko.
9 Kasan kakanaan nin pangrarayo ra kongko
ta uakay ran diri a man'ipatukid ra nin bara'mo nin gugan-gan ko.'* "
10 Pinakadani nasara ni Jesus kona a abaw nin tutawon itaw. Wana konra, "Reng'en
rako tan tarusan moyoy ibarita' ko.
11 Ambo' a say sumrep sa bebey nan sayay tawo a puon nin pagkakasalanan na, no kai
say duka' a lumiwa' sa bebey na."
12 Kinmadani sara konay tumutumbok na ket wanra kona, "Tanda' mo paran
napasager mosaray Pariseo sa saytaw say nibarita' mo?"
13 Ni'bat na ni Jesus konra, "Sarban mula nin kai na nin nimula ni Ama ko nin itaw sa
langit ket madutdot li'.
14 Pauryan moyo sara. Bara'mo saran sayay bulag a mampanabin nin mangyakay
dalan konan saya et nin bulag. Ambo' nin ma'teng ket pariho saran maikura'bot."
15 Kapingmatan wana ni Pedro, "Ipapalaway mo pa komi a pipa'kaan nan sitaw si
pangingiyarig nin nibarita' mo konran tutawo."
16 "Ani, anggan sawanin kapada ran raruma, kai kamo et nin makataros?" wana ni
Jesus konra.
17 "Kai moyo para nin maamingaw a sarban ipasrep tamo sa bebey tamo ket mako sa
tyan tamo mi'sa li' a lamang nin lumiwa'?
18 No kai edet a lamang, say duka' nin lumiwa' sa bebey nan sayay tawo nin mangibwat
sa nakem na, sayti a mamagkasalanan konan sayay tawo!
19 Wanti ana: say duka' nin kukaisipan, say mangmati, say kiraray sa ambo' nin asawa,
say sarbaynan klasin pangikon ran lalaki nin kapada ran lalaki o ran babayi nin kapada
ran babayi, say manakaw, say mibula'-bula', tan say manida' nin kagalangan nin
raruman tawo; mangibwat in sa nakem nan sayay tawo.
20 Sain nin gugawa' a mamag'in konan sayay tawo nin kai kumana' sa pangingikit nan
Dios. Ambo' taw say kai nin panunumbok sa kaugalian a manepeg nin pammusbos nin
gamet."

Naipatukdo' a Nipamaki' konan Cristo sa Ado' na konran Tumper
Marcos 7:24-30

21 Linmakwan saraynadtaw si Jesus tan nako sara sa sayay lugar nin adani sa syudad
nin Tiro tan Sidon.
22 Main nin mampiikap itaw nin sayay babayin ambo' nin Judio ta taga Canaan ya a
tinmumbok konra. Wana nin man'ita'wa-ta'way, "Ka'dwan nako kadi', Catawan, si'kan
nipangako' a puri na ni David. Nasrepan yan ispiriton duka' a anak kon babayi ket
mangkapaidap yan maong."

---

* **15:4** Exodo 20:12; Deuteronomio 5:16. * **15:4** Exodo 21:17; Levitico 20:9. * **15:9** Isaias 29:13.

23 Bale' kai ya gapo nin tinumnoy si Jesus. Kinmadani sara kona a tumutumbok na tan
dinawat ra nin ni'no kona a wanra, “Nangibwat naon ya in et nin tumbok anan tumbok
tan ta'way anan ta'way. Paibwaten mayna pa.”
24 Ket wana ni Jesus, “Nibaki' nako bale' nin Dios nin mako tamo' konran Israelita, a
sara ket bara'mo saran kukarniron nabarang.”
25 Bale', inmarak yay babayi kona tan nanalimukod ya. Nikidawat yan inganga'do nin
wana, “Catawan, tulungan nako!”
26 Imbatan naya ni Jesus, “Ambo' nin manepeg a kalapen a kanen ran a'nak tan ipakan
konran tuwe*.”
27 Ni'bat na nin babayi, “Ser, tutuo in say wamo bale', mataman anamaet nin saray aso
ket ma'kan ray pasi' ran amo ra.”
28 “Pinasyan eget nin pagmamatalek mo, Baying!” wana ni Jesus kona. “Mangyadi' in
say mandawaten mo.” Ket sin saytaw nin mismo, inmanda' yay anak nan sitaw a babayi.
29 Linmakwan yaynadtaw si Jesus a nangrigrig yan Baybay Galilea. Nuli' ya sa sayay
purod ket tinmekre' yadtaw.
30 Abaw saray tutawon inmarak itaw kona. Abaw saray tutawon mampagmasakit nin
nagsikabarang a ni'ras ra kona, bilang saray paralitiko, saray pilay, saray bulag, saray
umel, tan saray main nin raruma et nin masakit. Nikwa-nikwa rasara sa adapan na ni
Jesus ket pinaanda' nasara nga'min —
31 a makapag'irgo saraynay umel, makakimey saraynay paralitiko, makalalako
saraynan limpyo a pilay, tan maka'kit saraynay bulag. Naka'ngap sara nga'min a tutawon
itaw nin naka'kit sa sayti ket rinayo rayay Dios, si Dios a manraywen ran Israelita.
Marcos 8:1-10
32 Kinayaban nasara ni Jesus a tumutumbok na ket wana konra, “Kudwa'dwan
kosarayti saray tutawo ta tuloy awro raynan iti ket na'pos anay balon ra. Kai kosara rabay
nin paibwaten nin kai nin nangan ta bangli' no maulaw-ulaw sara sa dalan sa bitil ra.”
33 Wanra nin tumutumbok na, “Adti atamo mangalap iti sa wantin kasan kabali-balin
lugar nin kanen a sumadag konran saraytin pinasyan ka'bawan nin tutawo ey?”
34 Nitepet na ni Jesus konra, “Umno ra et a natra' nin tinapay?”
“Pito ra et tan main nin umno ray madidintek nin kuna',” ni'bat ra nin tumutumbok.
35 Ket pinatekre' nasara ni Jesus a tutawo sa luta'.
36 Kinalap nasaray piton tinapay tan say kuna' tan nikisalamat ya konan Dios.
Tinau-tao nayti mi'sa na nibi-nibi konran tumutumbok na nin itayak ra konran tutawo.
37 Nakapangan sara nga'min a tutawo tan nabsoy sara. Sumunor, sin dininep ran
tumutumbok na a tara' ket main nin piton gagaban.
38 Saray nangan, a'pat a ribo saray lulalaki tan kai sarayna nin nikibilang a bubbayi tan
saray a'nak.
39 Kaaram, pinaibwat nasarayna ni Jesus a tutawo, mi'sa nako yayna nin rinmuran sa
baluto nin mako sa lugar a sakop nan Magadan.

16

Say Pammatutuo a Nibaki' naya nin Dios si Jesus
Marcos 8:11-21; Lucas 12:54-56
1 Main nin Pariseo tan Saduseo nin nako kona ni Jesus. Mampangkit saran puon a
sidaen ray kagalangan na kanya' nin wanran dinawat kona, “Mangwa' ka pa edet nin
paka'kitan a nibaki' naka nin Dios.”
2 Bale' ni'bat na ni Jesus konra, “No mu'dit yay langit no mansumrep yay awro, ibarita'
moyo, ‘Mabista li' a tyimpo dilap,’
3 tan no kabubuklas ket mu'dit a sira' nan awro tan marurem yay langit, wamoyo,
‘Rumapeg ya sawanin.’ Mataros moyoy pipa'kaan nin bakas nan langit, ket sukat a kai
moyo nin mataros a pipa'kaan nin bubagay a mampangyadi' konan sitin panaon!*
4 Si'kamoynan tutawo sawanin a duka' tan malamang konan Dios! Mayin ta kidawat
kamo kongko nin paka'kitan? Kasan paka'kitan a ibat ako sa langit nin ipa'kit komoyo no
kai kal-la tamo' sitaw si na'kit a nangyadi' kona ni Jonas* sin saytaw.” Sin nayadi' na
anayti nin nibarita', linakwanan nasarayna.
5 Sinmaki saran makodtaw sa rubari' a tumutumbok na ni Jesus bale' nalingwanan ra a
nibalon.

---

* **15:26** Say rabay nan ibarita' nin ***tuwe'*** o ***aso***, ket saray ‘ambo' nin Judio'. Saray ‘a'nak’ anamaet ket saray ‘Judio’ a sara a tawo nin namyan nan Dios nin bindisyon na. * **16:3** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasayti nin birsikulo. * **16:4** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Jonas 1:17–2:10.

6 Sin nakaabay sarayna, wana ni Jesus konra, “Pakailag kamon maong sa pammakbo
ran Pariseo tan Saduseo.”
7 Nag'iirgwan rayaytaw nin tumutumbok si wana. Wanra, “Wantaw a nibarita' na ta
nalingwanan tamoy nibalon nin tinapay.”
8 Nataros na ni Jesus no ani a mampag'irgwan ra kanya' nin wana konra, “Ambale' a siin
si nalingwanan moyoy tinapay a mampag'iirgwan moyo? Kurang a pagmamatalek moyo!
9 Anggan sawanin kai moyo et nin matarusan? Nalingwanan moyoyna para? Sin
tinau-tao koy lima ran tinapay nin nipamakan konran limanribon lulalaki, umnoy balyag
a nadinep moyon tara';
10 tan sin tinau-tao koy pito ran tinapay nin nipamakan konran a'pat a ribon lulalaki,
umnoy gagaban a nadinep moyon tara'?
11 Ambale' a kai moyo tana nin mataros a ambo' nin maipa'ka' sa tinapay a man'ibarita'
ko komoyo sin wangko nin pakailag kamo sa pammakbo ran Pariseo tan Saduseo?”
12 Nataros rayna sin sain nin tumutumbok a ambo' nin say pammakbo nin usaren no
mangwa' nin tinapay a wana ni Jesus nin matkap ran ilagen, no kai edet, say akay ran
Pariseo tan Saduseo maipa'ka' konan Cristo.

Nipatukdo' a Nipamaki' konan Cristo sa Rilasyon na konan Dios
Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21

13 Nako ya si Jesus tan saray tumutumbok na sa lugar nin adani sa babali nan
Cesarea-Filipos. Sin itaw sarayna, tinepet na ni Jesus konran tumutumbok na nin wana,
“Ani a ibari-barita' ran tutawo maipa'ka' kongkon si Pinaitawo? Si'no ako kano a wanra?”
14 Wanra nin ni'bat, “Main nin mamarita' a si'ka si Juan a Mammawtismo, bale' main
anamaet nin mamarita' a si'ka si Elias. Saray raruma et ibarita' ra a si'ka si Jeremias, o no
kai, saya ka konran saray prupita.”
15 “Ket si'kamo anamaet, si'no ako sa wamoyo?” nitepet na konra.
16 Ni'bat na ni Simon Pedro, “Si'kay Cristo, si Anak nan sibibyay a Dios nin nipangako'
na.”
17 Ket wanan ni'bat ni Jesus kona, “Makarma' ka, Simon nin anak na ni Jonas, ta ambo'
nin tawo a nakatandaan mon sain no kai edet, dirin si Ama kon itaw sa langit a
nangipatanda' komo.
18 Ket si'ko, ibarita' ko a si'ka, Pedro* ka. Konan siin si bara'mon sayay baton pundasyon
a pangipatukduan ko nin nikapasaya ran lapag nin tutawo ko. Kasa li' gapo nin
makadaeg konra, mataman et nin say pakayadi' nin mangibwat sa impyirno.
19 Komo, ibi ko li' a pagkanawanawa nin mangipatanda' nin maipa'ka' kongko, a bilang
nin naipya komo a tumbok nin Pag'adian nin mangibwat sa Langit ta pigaw nin
makasrep saray abaw a tutawo. Say aburuyan modti sa luta' nin magwa' nin gaw'en,
aburuyan nan Dios, tan say kai mo nin aburuyan iti sa luta' nin magwa' nin gaw'en, kai na
nin aburuyan nin Dios.”
20 Sin nayadi' nayna nin nibarita' ti ni Jesus, mairot nasaran binibilin a tumutumbok na
a andi' ra gapo nin ibari-barita' a syay Cristo.

Si Cristo, Nibaki' yan Mati
Marcos 8:31-9:1; Lucas 9:22-27

21 Nangibwat ana sin sain, nipatandaan nayna ni Jesus konran tumutumbok na a
naiketeg anan mangyadi' kona. Wana konra, “Matkap a mako ako sa Jerusalem ket itaw
mangirangep ako li' nin abaw nin pammadya'dya' ran saray Madudunong sa Gugan-gan
tamo, tan saray Pupangulon Pupadi' tan saray Mangatuntawo tamo. Ipapati ako li' bale'
marate' a ikatlon awro ket pasublien nako li' nin mabyay nin Dios.”
22 Sin sain, nikadayo' nayan buga' ni Pedro si Jesus konran raruma tan inima'no naya a
wana, “Ser, kai in nin magwa'! Si Dios kai na kumon nin aburuyan a mangyadi' in komo!”
23 Nibring ya si Jesus nin inadap naya si Pedro tan wana, “Satanas, lumakwan kadti!
Makasamben ka kongko ta say iti sa nakem mo ket ambo' nin kumpruntado sa karabayan
nan Dios, no kai edet, sa pangingisip nin tutawo.”
24 Ket wana ni Jesus konran tumutumbok na, “Si sayay marabay nin mag'in nin
tumutumbok ko, matkap a galten nayna sa kaisipan na a karabayan nan bukod. O' a,
matkap nayan balatayen a kudos na nin ipulisay nay lalaman nan diri ket tumbuken
nakon pirmi.
25 Wanin ta si si'numan a say byay nadti tana a mampagawan na, mati ya li' et a
lamang, bale' si tawo nin gurutan nay byay nadti bana' sa pammabli na kongko,
madumog na a tutuon byay.

---

* **16:18** Sa Griego, say rabay nan ibarita' nin ***Pedro*** ket sayay daite' a bato.

26 Ani wadi' a magun-guna nan sayay tawo no maikon nay intiron kayamanan sa babon luta', bale' si byay na a nibayad na sa sain? Kasa gapo! Kasa gapo nin magwa' nan ipambot nin sayay tawo sa byay a na'met na.
27 Anaod, sa ambo' nin ma'teng, si'kon si Pinaitawo ket sumubli' ako li' nin main kongko a pakayadi' tan kagalangan nan Ama ko tan kalamo' kosara a uanghil na. No saytaw li' ket tubaleen ko a barang tawo sigon sa ginwa-ginwa' ra.*
28 Ibarita' koyti komoyo a main komoyodti sawanin a sibibyay et li' no si'kon si Pinaitawo ket ipa'deng ko a pag'adian ko."

17

Pa'geten nan Dios a Nipamaki' na kona ni Jesus
Marcos 9:2-13; Lucas 9:28-36

1 Napalabas a a'nem a awro, nitagad nasara ni Jesus nin nuli' sa sayan ata'gay nin talugtog si Pedro tan saray mibsat a Santiago tan Juan. Sara-sara tamo' itaw.
2 Itaw, nanguman a bakas na ni Jesus nin nabantayan ra. Sinumlag a rupa na nin pinasyan salag a kapada na nin awro, tan say seket na ket nag'in nin maputi' a makapulag sa puti'.
3 Kapingmatan ket pinaipadar sara si Moises tan si Elias* nin mangkiirgo kona ni Jesus.
4 Wanan nag'irgo ni Pedro, "Catawan, mabista ta iti atamoyna. No rabay mo, mama'deng akon tulo ray abung-abong iti; saya para komo, saya para kona ni Moises, tan saya para kona ni Elias."
5 Mampag'irgo ya et si Pedro sin bigra' nin nasirungan saran maslag nin gunem tan main nin busis nin nangibwat sa gunem a narnge' ra nin wana, "Siti a Anak ko nin mangkawa-kawa'nanen ko. Sya a pakaririketan kon tuloy. Reng'en moya."
6 Pinasyan li'mo ran tumutumbok sin narnge' rayay busis ket linmukbob sara sa luta'.
7 Inmarak ya si Jesus konra. Kinudit nasara tan wana konra, "Mibangon kamo. Andi' kamo nin mali'mo."
8 Sin kinmikit sara sa libed ra, bukud-bukod nayna ni Jesus a na'kit ran kalamo' radtaw.
9 Sin mampanaoy sarayna sa talugtog, nibibilin nan mairot konra, "Sayti nin na'kit moyo, andi' moyo gapo nin ibari-barita' abirno nin si'no angga nin si'kon si Pinaitawo ket pinasubli' akoyna nin mabyay."
10 Wanra nin tumutumbok na kona, "Wanra bale' nin Madudunong sa Gugan-gan ket matkap a rumate' ya yapo' si prupita Elias mi'sa sitaw si sayan nipangako' nan Dios?"
11 Wanan ni'bat ni Jesus, "Page' a rumate' ya yapo' si Elias ta pigaw nin isadya' nay sarba para konan si nipangako' nan Dios.*
12 Bale' ibarita' ko sawanin komoyo: Say katutu'wan ket si Elias, rinmate' yaynadti bale' kai raya nin nadlaw nin tutawo ket ginwa' ra kona a sarbaynan kadukaan a rabay ra. Wanin li' anamaet a lamang kongko nin si'kon si Pinaitawo ta padya'dyaen rako li' anamaet."
13 Sin sain ket nataros ran tumutumbok a si Juan a Mammawtismo a rabay nan irgwen ni Jesus.

Kasan Pakayadi' no Kasan Pagmamatalek
Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43a

14 Sin nakarate' sara si Jesus konran abaw nin tutawo, main nin sayay lalakin inmarak kona tan nanalimukod ya sa adapan na, a wana,
15 "Maistro, ka'dwan may anak kon tumububa'yo. Matin-binulan ya ket mangkapaidap yan maong ta no kumaro ya ket kasabyan manabo' ya sa raranom o maira'pog ya sa apoy.
16 Nipa'kit koya konran tumutumbok mo bale' kai raya nin napaanda'."
17 Wana ni Jesus konra, "Abagay kamoyna! Ambale' a kasan pammemper moyo tan matiko' a pangingisip moyo? Anggan ka'no ako kadi' matkap nin kikalamo' komoyo? Anggan ka'no katamo nin anusan sa pigagawa' moyo? I'ras madti a anak."
18 Ginan-gan naya ni Jesus a ispiriton duka' a tegnan nayaynan paidapen a anak tan lakwanan naya anayti, ket konan sitaw a lamang nin udas inmanda' yay anak.
19 Kinmadani saray tumutumbok na ni Jesus tan nitepet ran sara-sara tamo' a nakarnge', "Mayin bale' a kai miya nin napalakwan taw si ispirito?"
20-21 "Bana' ta kurang a pagmamatalek moyo," ni'bat na ni Jesus. "Ibarita' koyti komoyo a no mag'in tana kumon nin bilang kaalakin bikoy nin mustasa a pagmamatalek moyo

---

* **16:27** Kanta 62:12. * **17:3** Pangulo tan prupita sarayti sin nu'nan panaon. * **17:11** Mabasa et a nipadles nin maipa'ka' kona ni ***Elias*** sa Malakias 4:5-6.

konan Dios, maibarita' moyo konan sitin talugtog a umalis ya sa kami'nan na ket umalis yan page'. Kasa gapon kai moyo nin magwa' nin mapangyadi'.*"

Ibarita' nan Cristo a Patyen rayan Mampag'uray iti sa Mundo
Marcos 9:30-32; Lucas 9:43b-45

22 Sin nadinep saradtaw sa Galilea a tumutumbok wana ni Jesus konra, "Ambo' nin ma'teng, si'kon si Pinaitawo ket maipagamet ako konran mag'uray
23 ket patyen rako, bale' sa ikatlo li' nin awro pasublien ako nin mabyay." Ket ginmereng saran maong a tumutumbok.

Libri sara sa Buis a A'nak nan Adi' sa Pag'adian Na

24 Rinmate' ya si Jesus tan saray tumutumbok na sa Capernaum. Ket nako sara kona ni Pedro a manininger nin buis para konan Timplo nan Dios. "Siin si maistro moyo, mampamayad ya para nin buis para kona nin Timplo nan Dios*?" wanran nitepet kona.
25 "O'," wanan ni'bat ni Pedro.

Ket sin sinumrep yayna sa bali tinepetan nayan tampor ni Jesus. Wana, "Pedro, ani a iti sa wamo? Saray uadi' iti sa luta', si'noy pamuisen ra, saray a'nak ra o saray sakalakon tawo?"
26 Wana ni Pedro, "Saray raruman tawo."

"No wanin edet," wana ni Jesus, "kai sara matkap nin pamayaden a a'nak ra.
27 Wanin man, ta pigaw nin kasan mairgo ra kontamo, mako ka mamilwit. Sa bebey nan mu'na mon mabilwit ket main nin ma'kit mon platan kwarta. Kalapen ma tan ika' ma nin ibayad sa buis ta nin rwa."

18

Si Mipaayupa' nin Nakem, Syay Sangkata'gayan sa Pag'adian
Marcos 9:33-37; Lucas 9:46-48

1 Sin sain, nitepet ran tumutumbok kona ni Jesus, "Si'noy sangkata'gayan a butang sa Pag'adian nan Dios?"
2 Nangayab yan sayay anak si Jesus tan pina'deng nayayti sa adapan ran tumutumbok na.
3 Wana konra, "Abas a pangingisip moyo, ket ibarita' koyti komoyo: No kai moyo nin silyan ta pigaw nin mag'in kamon bara'mon konan sayay anak, kai kamo gapo nin makakirama' sa pag'aadi' nan Dios.
4 Si mamaayupa' sa lalaman nan diri a kapada kaayupa' nin kapapa'sar nan sitin anak, siin a sangkata'gayan sa Pag'adian nan Dios.
5 Si si'numan a mampangilalaman kongko a mangako' konan sayan wantin anak, si'koyna a inako' nan lamang."

Say Kasalanan tan say Pakapirduna
Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2

6 "Maong et konan sayay tawo a katinan yan mabyat nin baton gigilingan sa liey tan irebreb ya sa taaw dyan si mag'in syay puon nin pakasida' nin pagmamatalek na kongko nin saya konran sarayti nin maayupa' a pammemper ra.
7 Kado' saray tutawo ta abaw iti sa mundo a tukso nin pangibwatan nin masida' a pammemper ra kongko. Kai nin maglat a matukso yay sayay tawo, bale' kado' yaynay tawo nin syay puon nin masida' a pagmamatalek ran tutawo kongko.
8 Ket no si gamet o ayi mo a puon nin masida' a pagmamatalek mo, putulen ma tan itampal ma. Maong anay pukol ka bale' magkamain kan byay a iti konan Dios dyan si kumplito yan page' a lalaman mo bale' maika' ka sa burung-burong nin apoy a kai gapo nin ma'rep.
9 No si mata mo anamaet a puon nin masida' a pagmamatalek mo, sukiten ma tan itampal ma. Maong anay saya tamo' a mata mo bale' magkamain kan byay a iti konan Dios dyan si rwa ran page' a mata mo bale' maika' kadtaw nin madusa sa apoy nin impyirno."
Lucas 15:3-7

---

* **17:20-21** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego, nilamo' a wanti:Bale' konan wantin klasin ispirito, ket yupa' tamo' no dumasal konan Dios tan pagkukulasyon a pammalakwan kona.* Pariho yayti sa wanadtaw sa Marcos 9:29. * **17:24** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 30:13.

10-11 “Ilagen moyon andi' nin kai baga-bagawen a ni saya konran saraytin ua'nak, ta
ibarita' ko komoyo, saray uanghil ra ket man'iyadap ran pirmi a maipa'ka' konra konan
Ama ko nin itaw sa langit.*
12 Ani kadi' a gaw'en nan sayay tawon main nin sanyasot saray karniro na ket si saya
nabarang ya? Kai nasara kasi nin lakwanan taw saray syam a pulo' tan syam nin
mampangan sa rigrig nin purod ta pigaw nin keen naya karapen a nabarang?
13 Ket ibarita' koyti komoyo a no nadumog nayayti li', mas maririket ya bana' konan siin
a sayan napasubli' dyan bana' konran kai nin nabarang nin syam a pulo' tan syam.
14 Wanin anamaet kona nin Ama tamo nin itaw sa langit, kai na nin rabay a main nin
mabarang ni saya man konran saraytin a'nak nin mammemper kongko.
15 No magkasalanan ya komo a busat mo* sa pammemper, mako ka kona tan kairgwen
ma nin si'kamo-si'kamo tamo' maipa'ka' sa kasalanan na. No akuen na a nagkasalanan ya
komo, sumubli' sa gindat a pikakalamo' moyon mibsat sa pammemper.
16 Bale' no kai na nin akuen, mangawit kan saya o rwa ra nin tawo ta pigaw nin
matistigusan ray sarban pag'irgwan moyo.*
17 No kai na et nin akuen, ibarita' moy maipa'ka' sa sain sa dupong moyon
mammemper ket no kai na et a lamang nin akuen, ibilang maynan sayan duka' nin tawo
nin iti sa rikor nin dupong tan sayay manininginr nin buis.
18 Ket, ibarita' ko komoyo, say aburuyan moyodti sa luta' nin magwa' nin gaw'en,
aburuyan nan Dios, tan say kai moyo nin aburuyan iti sa luta' nin magwa' nin gaw'en, kai
na aburuyan nin Dios.*
19 Wanin anaod, no main nin pipagketan ran dawaten nin rwa radti komoyo sa luta', si
Ama ko nin itaw sa langit ket ipaga'mor na
20 ta no main nin rwa o tulo ra nin nididinep ta mikakalamo' sara bana' kongko, itaw
ako sa pisasa'lean ra.”
21 Kaaram, kinmadani ya si Pedro kona ni Jesus tan tinepet na, “Uunuren, mi'no ya nin
magkasalanan kongko a kapada kon mammemper tan pirdunawen koya et a lamang?
Anggan mipito?”
22 Ni'bat na ni Jesus, “Ambo' tamo' nin mipito, no kai edet, pipituwen may pitumpulo'
23 ta say pag'aadi' nan Dios ket maipada konan sayay adi' a nidisisyon nay kikwintawan
konran upisyalis na.
24 Kapresan nan mangkikwintawan konran upisyalis na sin main nin nirate' ra kona
nin sayay upisyal na nin nangibulsan milyu-milyon nin pisos* a kwarta nan adi'.
25 Kai nayti nin maisubli' kanya' nin nigan-gan nan adi' a ilako' ya bilang aripen, tan si
asawa na, tan saray a'nak na, tan sarba nin kayadian na ta pigaw nin maisubli' na.
26 Linmukob yay upisyal sa adapan nan adi' tan nipainganga'do na nin wana, ‘Anusan
rako kadi' ta ipamuspusan kon maisubli' li' nga'min.’
27 Ininganga'do naya nin adi' tan kai nayna nin nipasubli' ket binulusan nayayna.
28 Nibwat yaynay upisyal ket nakasna' yan sayay upisyal na anamaet lamang nin adi' a
main nin daite'* nin utang kona. Nipukpok naya mi'sa naya nin binikkel tan wana kona,
‘Bayadan moy utang mo!’
29 Tinmalimukod ya sa adapan na a kapada nan upisyal tan dinawat na kona, ‘Anusan
nako kadi' ta ipamuspusan kon maisubli'.’
30 Bale' kai nayayti nin kina'dwan tan nipapriso naya leg'an nin kai na nin mabayadan
a utang na.
31 Sin na'kit ran raruman upisyalis a ginwa' na, pinasyan sakit nin nakem ra ket nako
sara konan adi' tan nibarita' ra kona a sarba nin nangyadi'.
32 Nipakayaban nayan adi' taw si upisyal tan wana kona, ‘Si'kaynay maraet! Nikidawat
kan inganga'do ket pinirduna kata sa intiron utang mo.
33 Sawanin, mayin ta kai ma nin kina'dwan a kapada mon upisyal bilang nin si'ko ket
ininganga'do kata?’
34 Pinasyan sager nan adi' ket nipadusa naya ta pigaw nin isubli' na a sarban kinalap
na.”

---

* **18:10-11** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego nilamo' a wanti:si'kon si Pinaitawo nako akodti sa luta' ta pigaw nin isalba saray nabarang nin naisyay konan Dios.* Pariho yayti sa wanadtaw sa Lucas 19:10. * **18:15** *No...busat mo- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:No magkasalanan yay busat mo.* * **18:16** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Deuteronomio 19:15. * **18:18** Mateo 16:19. * **18:24** ***milyu-milyon nin pisos****- Sa Griego:mapulo' a ribon talinto.* Say alaga nin sayay talinto ket a'nem a ribon denario, tan si sayay denario ket syay upa' nan sayay trabahador sa sayay awro sa prubinsya. * **18:28** *daite'- Sa Griego:sanyasot a denario.*

35 Wana ni Jesus, “Wanin anamaet a gaw'en na nin Ama ko nin itaw sa langit sa
si'numan komoyo a kai nin makapamirduna nin liso konan kapada nan tawo.”

19

Say Pisasangkinian Maipa'ka' sa Pakiasawa
Marcos 10:1-12

1 Sin nayadi' nayna nin nibarita' in nin uakay ni Jesus, linmakwan yayna sa Galilea tan
nako ya sa lugar a sakop nan Judea nin itaw sa rubari' nin rigrig nan Ilog Jordan.
2 Pinasyan ka'bawan ran tutawon tinmumbok kona ket pinaanda' nasaray main nin
masakit.
3 Main nin Pariseo nin nako kona ni Jesus. Mampangkit saran puon nin pamarsawan ra
kona kanya' nin wanra nin nitepet kona, “Iyaburoy para nin Gugan-gan tamo a isyay
nayan sayay lalaki a asawa na sa basta bungat anan nangibwatan?”
4 Ni'bat na konra, “Kai moyo para nin nabasa-basa sa Masanton Kasuratan a sin saytaw
sin pinarsa a sarba, si Namarsa, pinarsa nay tawo nin lalaki tan babayi,*
5 ket bana' konan siti nin ginwa' na, si sayay lalaki, lakwanan nasara si ama na tan si ina
na ta kipasaya ya konan asawa na ket saran rwa, mag'in saran sayan-saya?*
6 Kanya' nin saray mitraasawa ket ambo' saraynan rwa no kai edet, sayan-saya
saraynan lalaman. Edet, bana' ta wanin, saray rwa a pinipasaya nan Dios, ambo' nin
manepeg a pisyayen saran tutawo.”
7 Wanra et nin Pariseo, “No wanin a page', ambale' edet a si Moises, nigan-gan na a
matkap nayan byan nin kasuratan nin pisyayan* ra no rabay nayan isyay nin sayay lalaki
a asawa na?”
8 Ket ni'bat na ni Jesus, “Si Moises, bana' sa tib'ey nin ulo moyo, inaburuyan na nin
magwa' moyo saran isyay a asawa moyo. Bale' sin tarana', sin pinarsa a sarba, kai nin
nigagaran wanin.
9 Kanya' nin si'ko, ibarita' ko komoyo, si lalaki nin mangisyay konan asawa na nin si
rason ket ambo' nin bana' ta nikilalaki yay asawa na, mi'sa ya nin kikalamo' sa sakalako,
konan siin mampamabayi ya*.”
10 Wanra nin tumutumbok kona ni Jesus, “No wanin a kapapa'sar nin sumrep sa istado,
maong anay andi' nin sumrep.”
11 Bale' ni'bat na ni Jesus, “Kai magwa' nin sarban tawo a kikumpurmi konan siin, no
kai sara tamo' a tulungan nan Dios.
12 Nagsikabarang a rason no ambale' a main nin kai nin sumrep sa byay a main nin
asawa. Main nin bana' ta main nin dipirinsya ran nikiyanak ra; main anamaet nin bana'
ta kapon sara; tan main et nin kai nin sumrep sa byay a main nin asawa ta pigaw nin
makatulok saran liso sa nigan-gan nan Dios maipa'ka' sa pag'aadi' na. Si tawon makaako'
konan siti nin akay, akuen na.”

Si'noy iti sa Sirong nin Pag'aadi' nan Cristo
Marcos 10:13-31; Lucas 18:15-30

13 Main nin tutawon nangi'ras nin ua'nak kona ni Jesus ta pigaw nin ipababo nay gamet
na sa ulo ran sarayti tan idasalan nasara nin bindisyunan nasara. Bale' saray
tumutumbok na, inima'no rasara.
14 Bale' wana ni Jesus konran tumutumbok na, “Pauryan moyo saran umarak kongko a
ua'nak. Andi' moyo sara nin ima'nwen, ta si tawon say kanakman na ket kapada nin
saraytin ua'nak, aburuyan nayan Dios nin kipag'adi' kona.”
15 Ket nipababo nay gamet na sa ulo ran ua'nak nin pammindisyon na konra. Sin
nayadi', linmakwan yadtaw.
16 Ni'sa, main nin lalaki nin nako kona ni Jesus. “Maistro,” wana, “ani a maong nin
gaw'en ko ta pigaw nin maga'muran koy anggan-angga nin byay a iti konan Dios?”
17 Wana nin ni'bat ni Jesus, “Ambale' a tepeten mo kongko no ani a maong, ta kasan
sakalako no kai si Dios tamo' a maong. Bale' say maipa'ka' sa byay a iti konan Dios, no
rabay mon maga'muran, tukiden moy Gugan-gan nan Dios.”
18 “Aya nin gugan-gan?” nitepet nan lalaki.
Ni'bat na ni Jesus, “Andi' ka nin mangmati. Andi' ka nin mamabayi o kilalaki. Andi' ka
nin manakaw. Andi' ka nin magtistigos nin ambo' nin tutuo.

---

* **19:4** Genesis 1:27; 5:2. * **19:5** Genesis 2:24. * **19:7** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Deuteronomio 24:1-4.
* **19:9** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:gaw'en nayan kilalaki a babayi*; *Tan main nin raruma nin nilamo' a wanti:tan si mangalamo' konan sayay babayi nin nisyay nan asawa na, mampamabayi yayna anamaet a lamang.*

19 Igalang mosara si ama mo tan si ina mo. Aduen moy kapada mon tawo nin kapada
nin pangangado' mo sa lalaman mon diri."*
20 Wana nin sitin lalakin iti et sa kalagu'-laguan na, "Sarban sain, mantukiden koyna.
Ani et a pagkurangan ko?"
21 Wana ni Jesus kona, "No rabay mon liso kan maikana' nin makaga'mor nin kasan
anggawan a byay, mako kayna tan ilako' mo a main mo tan say naglakuan, ibi mo konran
pubri, ket magkamain kan kayamanan itaw sa langit. Kayadi' mon gaw'en ti, sumubli'
kadti kongko tan mag'in kan tumutumbok ko."
22 Sin narnge' nan lalaki in nin nibarita' na ni Jesus nibwat ya nin pinasyan bereng.
Mainan yan tuloy ket!
23 Wana ni Jesus konran tumutumbok na, "Ibarita' koyti komoyo! Pinasyan idap ran
ipaisirong nin mumayaman a lalaman ran diri sa pag'uuray nan Dios.
24 Ibarita' koynaet komoyo, mas mainum'ay ya et nin lumbot a kamilyo sa ubot nin
kadayem dyan si sayan mayaman ket makakibiang ya sa pag'aadi' nan Dios."
25 Wanin anay nipaka'ngap ran tumutumbok na sin narnge' ra in nin wana maipa'ka'
konran mayaman, ket wanra kona, "Ya! Si'no edet no wanin a maisalba?"
26 Pinastang nasaran maong ni Jesus mi'sa wana konra, "Peteg a impusiblin
makaga'mor nin kasan anggawan nin byay a tutawo, bale' say sarban bagay ket magwa'
nan Dios."
27 Nag'irgo ya si Pedro a wana, "Ket si'kami pa edet, pinauryan mi anay sarba ta pigaw
nin nikikalamo' kami komo. Ani li' a gun-guna mi?"
28 "O' a, ta ibarita' koyti komoyo: Rumate' li' a awro a si Dios ket paba'yuwen nayayti nin
mundo, tan si'kon si Pinaitawo, tumekre' ako li' sa truno ko ta pigaw nin mag'uray akon
makapangyayadi'. Ket no saytaw li', si'kamon nikikalamo' kongko, tumekre' kamo li'
anamaet sa labinrwa nin truno ket kipag'uray kamo li' konran labinrway grupo ran puri
na ni Israel.
29 Si si'numan a manglakwan nin pammali na, bubsat na, ama na, ina na, a'nak na, o
binis na bana' kongko, magun-gunawan ya li' nin misanyasot nin ka'baw dyan say
linakwanan na tan mabyan ya et a lamang li' nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios.
30 Bale' konan sitaw li' nin awro, main konran iti anan nu'na a maikayupa' li', tan main
konran masusuyot a u'nawen li'."

20

Naiduma a Panukatan nan Dios sa Panukatan nin Tawo

1 "Ket," wana ni Jesus, "say pag'aadi' nan Dios, maiyarig sa wanti: Main nin sayay
lalakin main nin alawang a luta' na nin uubas. Sayay awron masakbay et, nako yayna
naningkap nin tutawon upaan nan magtrabahodtaw sa uubas na.
2 Konran nu'nan na'kit na, nikitarusan yan upaan nasara nin say kuston upa' nin sayay
awro. Mi'sa nibaki' nasarayna nin magtrabaho.
3 Sin mag'alas nwibi nin buklas, nako ya anamanaet naningkap nin upaan nan tutawo.
Ket naka'kit yadtaw sa palingki nin kasan man-gaw'en ra no kai man'umdeng tamo'.
4 Wana konra, 'Mako kamo anamaet nin magtrabaho sa uubas ko tan upaan katamon
manepeg.'
5 Ket nako sara nagtrabaho. Wanin anamaet a lamang a ginwa' na sin ugtiawro ana tan
sin mag'alas tres.
6 Alas singkoyna sin nako yaynamanaet sa palingki naningkap nin trabahador. Naka'kit
yadtaw et a lamang nin tutawon kasan man-gaw'en ra. Wana konra, 'Ambale' a iti kamo
tamo' nin mampamirdin udas moyo?'
7 'O' a ta kasa anamaet nin mangalap komi nin magtrabaho,' ni'bat ra kona.
'Mako kamo anamaet nin magtrabaho sa uubas ko,' wana konra.
8 Sin patpaapon ana wanan main nin plantasyon konan mampyawen nan tawo na,
'Kayaban mosaray mampagtrabaho sa uubas ko tan ibi moy upa' ra. Upaan mosaran
mangibwat konran suyot nin tinmarana' angga konran nu'nan tinmarana'.'
9 Ket inupaan nasaran upa' nin sayay awroytaw saray tinmarana' nin nagtrabaho sin
alas singko.
10 Kanya' nin sin adap ra nin risibyen a upa' ran saraytaw saray sangkau'nawan nin
nagtrabaho, nipa'ka' ra nin mas abaw a upa' ra. Bale' upa' nin sayay awro anamaet a
lamang a niyupa' konra.
11 Bere-bere saran nangrisibi nin upa' ra ket kuntra sara konan namagtrabaho konra

* **19:19** Exodo 20:12-17; Levitico 19:18; Deuteronomio 5:16-21.

12 a wanra, ‘Sarain saray suyot nin tinmarana', sayay udas ra tamo' nin nagtrabaho, ket
si'kami nikakaawro kamin nagawgaw nin nagtrabaho. Ambale' nin pari-parihoy upa' mi
ey?’
13 Ket wanan namagtrabaho konra, ‘Amigo, kai taka nin sinaor. Nag'irgwan tamon upa'
sa sayay awro a iyupa' ko komoyo ket siin a nibi ko komoyo.
14 Kalapen moy manepeg nin upa' mo tan mako kayna. Karabayan kon upaan saran
kapada sa upa' mo a suyot nin nagtrabaho.
15 Magwa' kon gaw'en a rabay ko sa kayadian ko. Mairod ka para bana' ta mapamami
ako?’
16 Konan siti anaod, man'ibarita' ko a main li' konran saray masusuyot a u'na li' sa
kaalagawan, tan main li' konran saray iti anan nu'na a maikayupa' li'.”

Ibarita' naynaet nin Cristo a Patyen rayan saray Mag'uuray sa Mundo
Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34

17 Sawanin, sin tumangkar sara si Jesus tan saray tumutumbok na nin adap sa syudad
nin Jerusalem, nipurok nasaray labinrwan tumutumbok na. Sin kapresan ran
manlumalako, main nin nibarita' na konra nin sara-sara tamo'.
18 “Mangrenge' kamo. Adap tamoyna sawanin sa Jerusalem. Ket itaw, si'kon si
Pinaitawo, maipagamet ako konran Pupangulon Pupadi' tan konran Madudunong sa
Gugan-gan tamo. Sintinsyawan rako nin mati,
19 mi'sa ipagamet rako konran ambo' nin Judio, ket tuya'-tuyaen rako, sanet-saneten
rako tan ipasak rako sa kudos. Bale' marate' a ikatlon awro, pasublien nakon mabyay nin
Dios.”

Say Panukatan nan Cristo nin say Kata'gayan ket say Pagsisirbi
Marcos 10:35-45

20 Kinmadani ya kona ni Jesus a asawa na ni Zebedeo nin kalamo' nasaray rwan a'nak*
na. Nanalimukod ya sa adapan na ta main nin dawaten na kona ni Jesus.
21 “Ani a rabay mo?” nitepet na ni Jesus kona.
Ni'bat na, “No si'kayna li' a adi', patekreen mosara li' kumon sa dani moyti saray rway
a'nak ko nin tumutumbok mo, saya sa pawanan mo tan saya sa pawiri mo?”
22 Ket wana ni Jesus konran mibsat, “Kai moyo nin tanda' no ansain say mandawaten
moyo. Maako' moyo paran irangep a dya'dya' nin adapen ko nin irangep?”
“O', maako' mi,” wanran ni'bat.
23 “Tutuo,” wana ni Jesus, “mangirangep kamon dya'dya' nin bilang sa dya'dya' a
irangep ko. Bale' no si'noy tumekre' sa pawanan tan sa pawiri ko, ambo' nin iti sa gamet
ko. Naigagara ana in nin lugar konran napili' nan Ama ko nin pangisadyaan.”
24 Ket sin narnge' ran mapulo' nin raruma et nin tumutumbok a maipa'ka' sa sayti,
masager sara konran mibsat.
25 Kanya' nin pinakadani nasara nga'min ni Jesus kona tan wana konra, “Tanda' moyon
peteg no pa'noy pag'uuray ran mag'uuray iti sa mundo. Aripenen rasaray iti sa sakop ra
tan saray iti sa ta'gay ket masakit-sakit sara konran saray iti sa sirong nin uray ra.
26 Bale' komoyo, matkap a ambo' nin wanin. Komoyo, si si'numan a marabay nin
mag'in nin ata'gay, matkap a syay magsirbi konran raruma,
27 tan si si'numan komoyo a marabay nin mag'in syay ulo, matkap a magwa' nay mag'in
nin aripen moyo
28 kapada kongko nin si'kon si Pinaitawo. Nako akodti sa luta' ambo' ta pigaw nin
pasirbi ako no kai edet, ta pigaw nin magsirbi ako tan ta pigaw nin ibi koy byay ko nin
ipambot konran abaw a tutawo.”

Pagsirbyan nasaray Rway Bulag nin Cristo
Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43

29 Sin mampibwat sarayna sa syudad nin Jerico, abaw saray nikialuyon konra ni Jesus.
30 Sa dalanan ra ket main nin rwa ray lalakin bulag nin nakatekre' sa rigrig. Sin
natandaan ra nin manlumabas ya si Jesus wanra nin nita'way, “Ser, si'kan nipangako' a
puri na ni David, ka'dwan nakami kadi'!”
31 Masager saray tutawo konra tan inima'no rasaran gumargar. Bale' mas maksaw
rayna edet nin nita'way, “Si'kan nipangako' a puri na ni David, ka'dwan nakami kadi'!”
32 Tinumgen ya si Jesus ket tinawag nasara. Nitepet na konra, “Ani a rabay moyon
gaw'en ko para komoyo?”
33 Ket ni'bat ra, “Uunuren ko, rabay mi kumon a maka'kit.”

---

* **20:20** Sarayti ket saray apostoles a si Santiago tan si Juan. Ma'kit ti sa Mateo 4:21 tan 10:2.

34 Nanabo' a inganga'do na ni Jesus konra. Inapros nay mata ra ket tampor a maka'kit
sarayna, tan nikikalamo' sara kona ni Jesus.

21

Igalang rayan Tutawo nin Bilang sayay Adi' a Cristo
Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19

1 Ket adani sarayna si Jesus sa syudad nin Jerusalem ta itaw sarayna sa bandan baryon
Betfage nin adani sa Talugtog Olibo. Ket pinau'na nasaray rwa konran tumutumbok na,
2 a wana konra, "Mako kamo sa baryo a man'adapen moyo. Ket karate' moyodtaw main
nin tampor nin ma'kit moyon naipuged nin asno a kalamo' nayay uybon na. Usbagen
moya sara sa nakaipugedan na tan i'ras moyo saradti kongko.
3 No main nin manita komoyo sa man-gaw'en moyo, ibarita' moyo kona, 'Matkap
nasarayti nin Uunuren,' ket tampor a umaburoy yan kalapen moyo sara."
4 Sain, nangyadi' ta pigaw nin matukid a nipaibarita' naynan na'teng nin Dios konan
prupita a wana,
5 "Ibarita' moyo konran taga Sion*,
'Syayna e a adi' moyo!*
Maayupa' a nakem na, ket sya manrumate' yan
rinmuran tamo' sa ayep nin ipammaguroy,
sayay uybon nin asno.' "*
6 Ket nako saraynay nibaki' tan ginwa' ray nipagwa' na ni Jesus konra.
7 Ni'ras raya konay asno tan si uybon na. Nisapin ray kapa ra konra ket rinmuran ya si
Jesus.
8 Abaw sara konran tutawodtaw a bana' sa alakin pangigalang ra kona ni Jesus ket,
niyapra-aprak ray kukapa ra sa dalanan na, tan saray raruma ket nampi-nampi' saran
susangan kukayo tan niyapra-aprak ra anamaet a lamang sa dalanan na.
9 Pinasyan ka'bawan ran tutawo, saray raruma iti sara sa u'na na ni Jesus tan sakalako
saray mantumumbok kona. Wanra nin nita'wa-ta'way,
"Marayo yay si puri na ni Adi' David!
Nabindisyunan nayan Dios a
nibaki' na nin manrumate' anadti sawanin kontamo!*
Marayo yay Dios itaw sa langit!"
10 Sin rinmate' yadtaw si Jesus sa Jerusalem, sabtan nipaka'ngap ra nga'min nin
tutawodtaw. Pittepet ra, "Si'no ya in?"
11 "Sya si Jesus a sayay prupita nin taga Nazaret itaw sa Galilea," wanran ni'bat nin
saray abaw nin tutawon nikialuyon kona ni Jesus.

Nipatunong nan Cristo a Kapapa'sar sa Timplo nan Dios
Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22

12 Nako ya nin linmuob sa sakop nan Timplo nan Dios si Jesus bale' itaw narat'anan
nasaray mampaglako'. Ket pinala-palakwan nasara tan saray mampanaliw itaw nin say
bubagay a ida'ton konan Dios tan tinali-talimbwag nay lulamisawan ran maninilin
kwarta tan say tutekrean ran maglalako' nin kalapati.
13 Wana konra, "Kai para naisurat a wana nin Dios, 'Si Bali ko, ket pangaranan raya nin
lugar nin dadasalan.'* Bale' si'kamo," wana ni Jesus konra, "man-gaw'en moyan
pididinepan ran mannakaw!"*
14 Nako saradtaw kona ni Jesus sa sakop nan Timplo nan Dios a bulag tan saray pilay
ket pinaanda' nasara.
15 Saray Pupangulon Pupadi' tan saray Madudunong sa Gugan-gan, masager saran
tuloy kona ni Jesus sin na'kit ray mumilagro nin ginwa' na tan sin narnge' ray wanran
ua'nak itaw nin nita'wa-ta'way, "Raywen tamoya si puri na ni Adi' David!"
16 Kanya' nin wanra kona, "Mangkarnge' mo in para say man'ita'wa-ta'way ran ua'nak?"
"O', mangkarnge' ko," wanan ni'bat ni Jesus. "Kai moyo para nin nabasa-basayti nin
wana sa Masanton Kasuratan? Wana, 'Si Dios, niyakay nasaray ua'nak tan mataman nin
saray uabing nin mangrayo nin tutuo kona.'* "
17 Mi'sa linakwanan nasara ni Jesus. Nibwat ya sa syudad tan nako ya sa Betania tan
itaw ya nin na'lek konan sitaw a yabi.

---

* **21:5** Mabasa a maipa'ka' konan siti si ngaran nan lugar a ***Sion*** sa Glusaryo. * **21:5** Isaias 62:11. * **21:5** Zacarias 9:9. * **21:9** Kanta 118:25-26. * **21:13** Isaias 56:7. * **21:13** Jeremias 7:11. * **21:16** Kanta 8:2.

Pangipatukduan a Pagmamatalek sa say Gawa' sa Pag'adian
Marcos 11:12-14,20-24

18 Kinabuklasan, sin mansumubli' yayna si Jesus sa Jerusalem, ginmitil ya.
19 Sa rigrig nin dalan ket naka'kit yan kayon igos. Nako yadtaw sa kami'nan na bale' kasa gapo nin ma'kit nan bunga na no kai kal-la bulong tamo', kanya' nin wana konan kayo, “Anggan maka'numan kai kayna gapo nin gumunga.” Ambo' nin na'teng, nalanes yay kayo.
20 Naka'ngap saray tumutumbok sin na'kit ra a nangyadi' konan kayo. Wanra, “Pa'non nangyadi' a nalanes yan bigra' ti si kayo?”
21 Wanan ni'bat ni Jesus konra, “Ibarita' koyti komoyo a no magmatalek kamo konan Dios tan kai kamo gapo nin magdwadwa, magwa' moyo anamaet a ginwa' ko konan sitin kayo. Ambo' tamo' in. Magwa' moyo et nin ibarita' konan sitin talugtog, ‘Gumlat kadsen tan mako ka sa taaw,’ ket mangyadi' a wamoyo.
22 Anaod, animan a dawaten moyo konan Dios, no magmatalek kamo nin ibi na, gaw'en na.”

Ipa'ka' ran Pupangulo a Kasan Biang na ni Jesus sa Nasakupan ra
Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8

23 Nako ya anamanaet itaw sa sakop nan Timplo nan Dios si Jesus tan nangyakay ya konran tutawo. Sin kapresan nay mampangyakay, kinmadani sara kona a Pupangulon Pupadi' tan saray Mangatuntawo tan nitepet ra kona, “Ani a kanepegan mon mangwa' nin sain say man-gaw'en mo? Si'noy nami komo nin pakayadi' nin gaw'en mo in?”
24 Ni'bat na ni Jesus, “Ibarita' ko komoyo no ani a pakayadi' ko nin gumwa' nin saytin bubagay no ubatan moyayti si tepet ko.
25 Si'noy namin kanepegan nan mamawtismo ni Juan, si Dios para o say tawo?”
Nag'iirgo sara nin wanra, “Ani kadi' a i'bat tamo? No ibarita' tamon ‘si Dios’, ibarita' na kontamo, ‘Mayin edet a kai moya nin timper si Juan?’
26 Ket no ibarita' tamo anamaet, ‘Say tawo,’ makapali'mo ta bangli' no ani a gaw'en ran tutawo bana' ta tepren ran saya yan prupita si Juan.”
27 Kanya' nin ni'bat ra kona ni Jesus, “Kai mi nin tanda'.”
Ket wana anamaet konra, “No wanin, kai koynamaet nin ibarita' komoyo no ani a kanepegan kon mangwa' nin man-gaw'en ko.”

Maipwira saray Nangipyawan nan Pag'adian nan Dios

28 Wana ni Jesus konra, “Ani a maibarita' moyo konan siti e? Main nin sayay ama nin main nin rwa ray a'nak na. Nako ya konan saya tan wana kona, ‘Andoy, mako ka nin magtrabaho sa gagawa' konan sitin awro.’
29-30 ‘O', Tatay,’ wanan ni'bat nin anak, bale' kai yan lamang nin nako. Nako ya anamaet a ama konan ikarwa tan nibarita' naytaw nin lamang say nibarita' na konan saya.
‘Andyak,’ wanan ni'bat, bale' nainsanan nin buga', nakapanemtem ya ket nako yan lamang.
31 Sawanin, si'no ey a tinmulok sa karabayan nan ama ra?” nitepet na ni Jesus.
Ni'bat ra kona, “Sitaw si nako nin lamang.”*
Ket wana ni Jesus konra, “Ibarita' koyti komoyo a saray duka' a tutawo a bilang saray maninningir nin buis tan saray duka' a bubbayi, u'nawen nasaran pag'urayan nin Dios dyan si'kamo,
32 ta nako yadti si Juan a Mammawtismo tan niyakay na komoyo a mapteg nin dalan nin pagkabyay ket kai moya nin timper. Sara bale' a maninningir nin buis tan saray duka' a bubbayi, timper raya. Si'kamo anamaet bale', mataman nin tanda' moyo nin nangyadi' in, kai kamo et nin nanguman tan namper kona.”
Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-19
33 “Reng'en moyayti et nin pangingiyarig. Main nin sayay tawon nangmula nin ubas sa luta' na. Dinarekdek naya, tan nangali yan ubot sa sayay alakin bato ta pigaw nin pamespesan yan ubas. Nama'deng yan ata'gay a kami'nan ran bantay. Mi'sa nipagamet nay pangangalila' sa mula na konran umno ray padalos tan nibwat yan nako sa sayay adayo' nin lugar.
34 Sin narate' anay panaon nin pammutin bunga, nangibaki' yan tutawo na nin kalapen ray tao na.

* **21:31** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket napisili saray rway anak, nibarita' nin si u'na imbis nin si ikarwa a andi' bale' nako yan lamang; wanin man, syan lamang a katarusan, si anak nin nako sa namakian nan ama ket sya a matulok.

35 Bale' saray padalos, dinakep rasara, ket tinasu-taso rayay saya, pinati rayay saya tan
kinudas-kudas raya nin bato a saya et.
36 Nangibaki' ya anamanaet nin tutawo na a main ikon tan sawanin ket abaw sara dyan
saray nu'na. Bale' saray padalos wantaw nin lamang a ginwa' ra konran saraytaw saray
nu'na.
37 Sin kalansuyutan, si anak nayna a nibaki' na. Wana sa nakem na, 'Kai magwa' a kai
raya nin kabilangan a anak ko.'
38 Bale' saray padalos, sin na'kit rayay anak na, wanra, 'Siti li' a manawir. Patyen
tamoya ta pigaw nin maikon tamo a tawiren na li'!'
39 Ket dinakep raya, nirikor raya sa darekdek tan pinati raya.
40 Sawanin, no rumate' yaynay main nin luta', ani kadi' a gaw'en na konran saraytin
padalos?" tepet na ni Jesus.
41 Wanra nin inumbat, "Kasan sapon patyen nasara in a duka' nin tutawo, tan si luta' na
ipaga'getan naya sa sakalakon padalos nin mamin tao na tepe' nin pammutin bunga."
42 Wana ni Jesus, "Kai moyo para gapo nin nabasa-basa a wana sa Masanton
Kasuratan? Wana,
'Sitaw si bato a nibilang ran
kai mausar nin saray mammanday,
sitaw nin diri nin bato a nag'in nin
sangkaimpurtantiwan sa pamma'deng.
Say nipag'in nin wanin ket gawa' nan Catawan.
Ket sa pangingikit tamo peteg a makapaka'ngap!'*
43 Ket ibarita' ko komoyo a bana' ta wanin, ambo' anan si'kamon Judio a Pag'adian nan
Dios no kai edet, saray tutawon sumunor sa karabayan na.
44 Konan siin nin bato, si si'numan a manabo', mangababari' ya tan si si'numan a
madag'anan nan siin a bato, marekrek ya.*"
45 Narnge' ran Pupangulon Pupadi' tan Pariseo in nin pangingiyarig na ni Jesus ket
nataros ran sara a mampada'gisan na.
46 Kanya' nin dakpen rayayna kumon si Jesus bale' mali'mo sara konran tutawo ta
tepren ran sarayti a saya yan prupita si Jesus.

22

Matalag saray Kumana' nin Sinagyat sa Pag'adian
Lucas 14:15-24

1 Nami ya anamanaet konra nin sayay pangingiyarig si Jesus. Wana,
2 "Say pag'aadi' nan Dios ket maiyarig sa nangyadi' iti konan sitin isturya. Main nin
sayay adi' a nanadya' ya para sa alakin punsya ta ikasal yay anak nan lalaki.
3 Nibaki' nasaray aripen na nin keen rasara kayaban taw saray tutawon sinagyat
naynan gindat, bale' saraytin sinagyat na ket kai ra rabay a mako.
4 Ket nangibaki' ya anamanaet nin raruman aripen na a wana konra, 'Ibarita' moyo
konran saraytaw saray sinagyat ko a narate' anay bansal. Napati saraynay baka tan saray
raruma et nin sinunson nin uayep tan nakasadya' anay sarba. "Tamoyna sa bansal,"
wamoyo.'
5 Bale' saraytin tutawon sinagyat kai sara nin nangasikaso. Nituloy ra no ani a
man-gaw'en ra. Main nin sayan nako sa gagawa' na, tan main anamaet nin sayan nako sa
kumirsyo na.
6 Saray raruma bale', dinakep rasaray raruma konran aripen, tinuya'-tuya' rasara mi'sa
rasara nin pinati.
7 Say sager nan adi'! Nibaki' nasaray susundalo' na nin patyen rasaraytaw saray
nangmati konran aripen na tan puuran rayay syudad ra.
8 Kaaram, dininep nasara nin adi' a uaripen na tan wana konra, 'Nakasadya' anay sarba
para sa bansal bale' saray tutawon sinagyat ko, kai sara maikana' nin sinagyat konan sitin
bansal.
9 Kanya' nin mako kamo sa dudalan tan sagyaten moyo sara nga'min a tutawon ma'kit
moyo.'
10 Ket nako saray aripen sa dudalan tan sinagyat rasara nga'min a tutawon na'kit ra,
maong man o duka' a tutawo. Ket napno' yan bisita a luob nan palasyo nan adi'.
11 Nako yay adi' sa kami'nan ran bisita nin kikiten nasara. Main nin sayan na'kit nan
kai nin nisket nin seket kibansal.

* **21:42** Kanta 118:22-23. * **21:44** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa yaytin birsikulo.

12 Ket wana kona, ‘Amigo, kai ka nin nisket nin seket kibansal. Pa'no nin nikasrep mo?’
Ket si tawo kai ya nin naka'bat.
13 Kanya' nin wanan adi' konran katulong na, ‘Baruren moyoy ayi tan gamet na tan
itampal moyadtaw sa rikor nin pinasyan dedlem; itaw ket main nin umasisit tan
umagrem tan ngumaretenget a ngipen ra bana' sa pakapaidap tan bereng.’ ”
14 Wanan nilamo' ni Jesus, “Page' a abaw saray sinagyat nan Dios, bale' daikleng saray
napili' nan makasrep sa Pag'adian na.”

Kal'uten raya Kumon a Cristo nin saray Pupangulo
Marcos 12:13-17; Lucas 20:20-26

15 Nibwat saray Pariseo tan niplano ra no pa'no rayan makal'ot si Jesus sa pag'iirgo na.
16 Say ginwa' ra, nibaki' rasara kona ni Jesus a umno ra konran tumutumbok ra nin
kalamo' rasaray umno ran tawon ayon kona ni Adi' Herodes. Mikuntra saraytin pulitiko
ket wanra kona ni Jesus, “Maistro, tanda' mi nin matunong kan tawo. Say pangangakay
mo nin no ani a rabay nan Dios nin gaw'en ran tutawo ket tutuo, tan kasan tawon
ikali'mo mo ta mampari-parihwen moy tutawo.
17 Ket, rabay miyaytin tepeten komo: Maitukoy para, o kai, sa Gugan-gan tamo no
mamayad atamon buis konan Impirador nan Roma*?”
18 Bale' tanda' na ni Jesus nin duka' a gagara ra, kanya' nin wana konra, “Si'kamon
miwadi'-wadi'! Mayin ta mansubuken rako?
19 Ipa'kit moya in pa kongko si platan ipamuis!”
Ket ni'ras raya kona.
20 “Si'no ya in rupa tan ngaran si isen konan plata?” nitepet ni Jesus konra.
21 “Si Impirador nan Roma,” ni'bat ra.
“No wanin edet,” wana ni Jesus konra, “isubli' moyo konan Impirador a ikon na, tan
isubli' moyo anamaet konan Dios a ikon na.”
22 Naka'ngap sara sa wantin ni'bat na ket nibwat sara.

Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40

23 Konan sitaw a lamang nin awro, main nin Saduseo nin nako kona ni Jesus ta tepetan
raya. Sarayti saray Saduseo ket kai ra nin tepren a mapasubli' sara li' nin mabyay a
nunati ana.
24 “Maistro,” wanra kona, “niyakay na ni Moises sa nisurat na a no main nin mitraasawa
ket nati yay lalaki nin kasan anak ra, manepeg a si busat na nin lalaki ket ikasal nayay
babayin nabalo ta pigaw nin manganak saran ikwintan anak nan sitaw si nati.*
25 Sawanin, main intaw nin pito ray mibubsat nin lulalaki. Nangasawa yay kaka bale'
nati ya nin kasan anak. Ket si aryen na nikasal nayay babayi,
26 bale' nati yayti anamaet a lamang nin kasan anak ra. Wanin anamaet a ginwa' ran
raruma, si ikatlo anggan si ikapito, bale' pari-parihon lamang a nangyadi' konra, nati
saran kasan anak.
27 Kalansuyutan, si babayi anamaet a nati.
28 Ket sawanin, no napasubli' sarayna li' nin mabyay a nunati, si'no edet li' konra a
main nin asawa kona ey, ta saray pito ket nag'in nin asawa raya?”
29 Wanan ni'bat konra ni Jesus, “Mangkalingo kamo! Pa'no ket kai moyo nin
mangkataros a wana sa Kasuratan o say maipa'ka' sa pakayadi' nan Dios!
30 Anaod, no napasubli' sarayna li' nin mabyay a nunati, bara'mo sarayna li' nin uanghil
itaw sa langit a kai sarayna nin mangalamo' o kikalamo'.
31 Ket say maipa'ka' sa katutu'wan nin isusubli' nin mabyay, kai moyo para nin
nabasa-basaytin wana nin Dios komoyo sa Masanton Kasuratan maipa'ka' konran
pupuon moyo?
32 Wana, ‘Si'ko et a lamang a Dios na ni Abraham, si Dios na ni Isaac, tan si Dios na ni
Jacob.’* Syimpri a, si sayay nati ana, kai yayna nin makapangrayo konan sayay dios.
Kanya' nin mangkabyay sara in et saray nibarita' nan Dios a syay Dios ra.”
33 Pinasyan nipaka'ngap ran tutawon nakarnge' sa wantaw a wana ni Jesus.

Marcos 12:28-34; Lucas 10:25-28

34 Saray Pariseo, sin natandaan ran kasan nagwaan ran Saduseo kona ni Jesus,
nag'iirgo sara anamanaet.
35 Ket saya konra nin abugado sa Gugan-gan a nako nin nanepet kona ni Jesus ta pigaw
nin usisaen naya.

---

* **22:17** Sin sain nin panaon ket iti sara a Judio sa sakop nan Roma. * **22:24** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Deuteronomio 25:5-6. * **22:32** Exodo 3:6,15.

36 Wana, “Maistro, sa sarban Gugan-gan a nisurat nin nibi na ni Moises, ani ya a
sangkaimpurtantiwan nin matkap nin tukiden?”
37 Ni'bat na ni Jesus,
“ ‘Aduen may Uunuren a si Dios mo nin intiron kanakman mo, nin intiron byay mo, tan
nin intiron kaisipan mo.’*
38 Siin a sangkaimpurtantiwan tan sangkau'nawan nin matkap nin tukiden a gan-gan.
39 Main et nin saya nin kapada nan lamang nin siin. Wana,
‘Aduen moy kapada mon tawo nin kapada nin pangangado' mo sa lalaman mon diri.’*
40 Sa saytin gugan-gan, naipatukdo' a intiron Gugan-gan a nisurat na ni Moises tan say
uakay ran prupita.”

Si'no ya nin Puri a Cristo
Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44

41 Sin nadinep sara et a Pariseo, wanan nitepet ni Jesus konra,
42 “Ani a iti sa wamoyo maipa'ka' konan Cristo? Si'no ya nin puri?”
“Puri naya ni Adi' David,” wanran ni'bat.
43 “Ket no wanin, mayin edet a ‘Uunuren’ a nipanawag na ni David kona sa nipaninreg
nan Ispirito nan Dios? Sayti a wana ni David,
44 ‘Wanan Dios konan Uunuren ko:
“Tumekre' kadti sa pawanan ko
mintras nin mampasukuen kosara komo a sarba ran kukalaban mo.” ’*
45 Si Adi' David a mismo, tinawag naya nin Uunuren a Cristo nin nipangako' kona, ket
pa'no edet a sya ket puri naya ey?”
46 Ket kasa gapo nin naka'bat kona ni Jesus. Edet, nangibwat ana sin sain, kasayna gapo
nin nakatpel nin nanepet-tepet kona.

23

Sintinsyawan na nin Cristo a Pisantu-santos ran Pupangulo
Marcos 12:38-39; Lucas 11:43,46; 20:45-46

1 Wana ni Jesus konran tutawo tan konran tumutumbok na,
2 “Peteg a saray Madudunong sa Gugan-gan tan saray Pariseo a namyan nin pakauray
na ni Moises nin mangipapalaway nin Gugan-gan na.
3 Kanya' nin matkap nin gaw'en moyoy sarba nin ibarita' ra tan tumbuken moyoy uakay
ra. Bale' andi' moyo nin arigen a gawa' ra ta ambo' nin kumpruntado sa man'iyakay ra.
4 Pinasyan ka'bawan nin ipatukid ra konran tutawo. Anta sara bale' ket kai sara gapo
nin tumulong konra nin manukid sa sayti nin uakay ra.
5 Say gagara ra tamo' nin mangwa' nin bubagay ket say parayo sa tutawo. Pinaagaba'
ray madidintek nin kahon a nangwan nin nisurat ran partin Gugan-gan a iberber ra sa
waleng tan takyay ra, tan nipaanro ray baruyboy sa saroy nin kapa ra* ta pigaw nin
ibarita' ran tutawo a masantos sara.
6 Rabay-rabay ray tumekre' sa tekrean para konran impurtantin tutawo sa sinaguga
tan sa punsyawan.
7 Rabay-rabay ray pagalangan ran tutawo sa publiko tan say tawagen saran ‘Maistro’.
8 Si'kamo bale', andi' kamo patawag nin ‘Maistro’ ta pari-parihoy butang moyo,
mibubsat kamo tan sayan-saya ya tamo' a Maistro moyo.
9 Andi' moyo nin tawagen a kapada moyon tawo iti sa luta' nin ‘Ama’ a kapadan
pannawag moyo konan Dios ta sayan-saya tamo' a ama moyo, si Dios nin itaw sa langit.
10 Wanin anamaet, andi' kamo nin patawag nin ‘Maistro’ ta sayan-saya tamo' a maistro
moyo, si sya a Cristo nin nipangako' nan Dios.
11 Si sangkata'gayan komoyo, syay mampagsirbi komoyo.
12 Si mangita'gay nin lalaman nan diri, maikayupa' ya li', tan si mipaayupa', maita'gay
ya li'.”
Marcos 12:40; Lucas 11:39-42,44,52; 20:47

---

* **22:37** Deuteronomio 6:5. * **22:39** Levitico 19:18. * **22:44** Kanta 110:1. * **23:5** Mabasa et a maipa'ka' sa peteg nin usar nin sayti nin bagay sa Bilang 15:37-41; Deuteronomio 6:8.

13-14 “Kado' kamoyna, si'kamon Madudunong sa Gugan-gan tan si'kamon Pariseo!
Mampisantu-santos kamo ta mansalabanan moyay purta nan Pag'adian nan Dios! Kai
kamo anamaet nin sumrep tan awaan moyo sara et a marabay nin sumrep!*
15 Kado' kamoyna, si'kamon Madudunong sa Gugan-gan tan si'kamon Pariseo!
Mampisantu-santos kamo ta kayawen moyay intiron mundo sa tanay main nin masagyat
moyon mayi sa pammemper moyo, ket si masagyat moyo gaw'en moyan masakit-sakit
dyan si'kamo. Ket mas alaki et a rason nan madusa sa impyirno dyan si'kamo.
16 Kado' kamoynan tutawo! Bara'mo kamon bulag a mampangyakay sa dalan ta
man'iyakay moyo a no si sayay tawo ket sinmamba ya maipa'ka' sa sayay bagay yupa'
konan Timplo nan Dios, magwa' nan kai nin tukiden a nisamba na, bale' no sa balitok sa
luob nan Timplo nan Dios a pangisamba na, kai nin magwa' a kai na nin tukiden a
nisamba na.
17 Bulag kamon talaga ta mas main nin magwa' na kasin balitok sa luob nan Timplo nan
Dios dyan si Timplo nan Dios nin mamasantos konan balitok! Waweng kamo!
18 Man'iyakay moyo et a no si sayay tawo ket sinmamba ya maipa'ka' sa sayay bagay
yupa' konan altar magwa' a kai na nin tukiden a nisamba na, bale' no say da'ton a
sinambawan na kai nin magwa' a kai na nin tukiden a nisamba na.
19 Bulag kamon talaga ta mas main nin magwa' na kasin da'ton dyan si altar nin
mamasantos konan da'ton?
20 Anaod, no si sayay tawo ket sinmamba ya yupa' sa altar, sinmamba yaynan lamang
anamaet sa sarban itaw sa altar.
21 Ket no sa Timplo nan Dios ya nin sinmamba, sinmamba yaynan lamang anamaet
konan Dios a syay mampiikap itaw.
22 Wanin anamaet a lamang, no si sayay tawo ket sinmamba ya yupa' sa langit,
sinmamba yayna anamaet lamang sa truno nan Dios tan konan Dios nin nakatekre' sa
truno na.
23 Kado' kamoyna, si'kamon Madudunong sa Gugan-gan tan si'kamon Pariseo!
Mampisantu-santos kamo! Man'ibi moyo konan Dios pati kakapulo' nin mula moyon
pangrikado moyo tamo' sa luto' moyo a bilang say anis, paminta tan laka', bale'
manluktawan moyon gaw'en a mas maalaga nin ipagwa' nin Gugan-gan a bilang say
pangwa' moyon mapteg sa kapada moyon tawo, say pag'in moyon mapainganga'do, tan
say pag'in moyon mapagmatalkan. Sayti a manepeg nin gaw'en moyo bale' andi' moyo
anamaet nin luktawan nin gaw'en a raruma.
24 Si'kamo, bara'mo kamon bulag nin mampangyakay sa dalan. Bara'mo kamon sayay
tawo nin sapiten nayay kutakti sa inumen na bale' ikiareb'eb nayan lamang a masibulot
nin kamilyo.
25 Kado' kamoyna, si'kamon Madudunong sa Gugan-gan tan si'kamon Pariseo!
Mampisantu-santos kamo! Man-gaw'en moyon maong a kaugalian moyo bilang say
pangriringgas moyon rikor nin tagayan tan plato bale' say laman ket nangibwat sa
kukanakman tan pigagawa' moyon napno' nin kasauran tan kaaguman.
26 Si'kamon Pariseo, bulag kamo! Ringgasan moyo yapo' a laman nan tagayan ket
maringgas li' anamaet a rikor na.
27 Kado' kamoyna, si'kamon Madudunong sa Gugan-gan tan si'kamon Pariseo!
Mampisantu-santos kamo ta bara'mo kamon pantyon nin maputi' tan maringgas sa rikor,
bale' sa luob ket napno' nin but'ol tan naumok nin laman nin tawo.
28 Wanin moyon peteg, ta no mangimey kamo say wamoyo ket matunong kamo, bale'
say katutu'wan ket pulos nin piwadi'-wadi' tan kadukaan a iti sa kukaisipan moyo.”
Lucas 11:47-51
29 “Kado' kamoyna, si'kamon Madudunong sa Gugan-gan tan si'kamon Pariseo!
Mampisantu-santos kamo tamo'. Namagwa' kamon pantyon ran saray prupita nin
pinati-pati ran puon moyo tan dikurasyunan moyon pabistawen a nanabunan konran
tutawon nagkabyay nin matunong
30 tan wamoyon piwadi'-wadi', ‘No sibibyay kami ana kumon sin panaon ran puon mi,
kai kami nin nikiranod sa ginwa' ra a pinati-pati rasaray prupita.’
31 No wanin edet, man'ipatutuo moyo a puri rakamon saray nangmati konran prupita
sin saytaw.
32 Kanya' nin sigi! Ila'pos moyoy kadukaan a nitarana' ran puon moyo!

---

* **23:13-14** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Kado' kamoyna, si'kamon Madudunong sa Gugan-gan tan si'kamon Pariseo! Mampisantu-santos kamo ta mangkitkitan moyo saray bubbayin balo ket paanunrwen moyoy dasal moyo nin panismula sa maraet a gawa' moyo. Bana' sa sain mampabyaten moyoy dusa moyo.*

33 Bara'mo kamon masirib a ulay, bale' makapal'is kamo kasi nin madusa sa impyirno?
Kai gapo!
34 Anaod, ibarita' ko komoyo, mangibaki' ako komoyo nin saray mangipatanda' tan
saray main nin kadunungan nin nangibwat konan Dios, tan saray mangangakay. Ket
saray raruma konra, patyen moyo sara o ika' moyo saran ipasak sa kudos, ket saray
raruma et, sanet-saneten moyo sara sa sinaguga moyo tan kamat-kamaten moyo saran
duksa-duksaen sa adtiman nin lugar a palaywan ra.
35 Ket konan siin, si'kamoy mapuluan nin madusa bana' sa nipangmati konran sarba
ran matunong a tutawo mangibwat ana kona ni Abel a kasan pakabalawan angga kona ni
Zacarias nin anak na ni Baraquias a pinati moyo sa pisa'lean nan Sangkasantusan nin
Lugar sa Timplo nan Dios tan si altar.
36 Ibarita' koyti komoyo, si'kamon tutawo konan sitin panaon a umbat li' sa patiti ran
sarain a tutawo."
Lucas 13:34-35
37 "O si'kamon taga Jerusalem, patye-patyen moyo saray prupita tan kudas-kudasen
moyo saran patyen a tutawo nan Dios a ibaki' na komoyo! Ni'no koyna nin sinari' nin
dinepen katamon bilang sa pananayakop na sa sirong nin pakpak nan inan manok
konran siwsiw na. Bale' si'kamo, andi' kamo!
38 Anaod, pauryan nayayna nin Dios a lugar moyo!
39 O' ibarita' ko komoyo, kai rakoyna nin ma'kit anggan kai et nin rinmate' a panaon a
maibarita' moyoy wanti: 'Binindisyunan nayan Dios a nibaki' na nin manrumate' anadti
sawanin kontamo!'* "

24

Say Mangyadi' li' a Panandaan nin Isususbli' naynan Cristo
Marcos 13:1-31; Lucas 21:5-33
1 Linmiwa' ya si Jesus sa sakop nan Timplo nan Dios. Mampibwat yayna sin nako sara
kona a tumutumbok na ta pigaw nin ipa'kit ra kona a pupa'deng itaw sa masakupan nin
Timplo nan Dios.
2 Wana ni Jesus, "O', ket pastangen moyoynan maong sawanin ta ibarita' ko komoyo,
main li' nin awro a mayba' in, ket kasayna li' gapo ni sayay bato nin isen a ma'kit nin
naita'len konan saya et."
3 Nako ya si Jesus sa Talugtog nin Olibo tan tinmekre' yadtaw. Nako saradtaw nin
sara-sara tamo' a tumutumbok na ta main nin tepeten ra kona. Wanra, "Ka'no li' nin
mangyadi' in si wamoyon mayba' ya a Timplo? Ani li' a panandaan nin isususbli' moynadti
sa luta' tan say iyayangga nin kapresan a pag'uuray iti sa mundo?"
4 Ket wanan ni'bat ni Jesus konra, "Pakatalad kamo a kai kamo nin malingon tepren
moyoy bula',
5 ta abaw sara li' a mangusar nin titulo ko a wanra ket sara a Cristo nin nipangako' nan
Dios. Ket abaw sara li' a malingo ra.
6 Marnge' moyo a danurdor nin pigigira tan marnge-marnge' moyon main nin pigigira
sa saka-sakalakon lugar. Bale' andi' kamo nin aburido ta saytin bubagay ket matkap nin
mangyadi' yapo'. Bale' ambo' et nin iyayangga anan kapresan a pag'uuray iti sa mundo
7 ta milalaban li' a nunasyon sa saya tan saya, tan wanin et a lamang a pupag'urayan.
Magkamain li' nin bitil tan rayon sa abaw a lulugar.
8 Bale' sain ket tarana' tamo' et nin rumate' nin dya'dya', kapadan tarana' nan
mangingar nin sayay mangabing.
9 No saytaw li' nin panaon ket dakpen tan ipagamet rakamo konran saray manusa
komoyo, tan patyen rasaray raruma komoyo. Guraen rakamo li' nin tutawo nin
mangibwat sa sarban nunasyon bana' ta mantarig'enan moyoy mangkikalamo' kongko.
10 No saytaw li' nin panaon ket abaw sara li' a mammemper kongko nin gurutan ra a
pammemper ra. Miguraan sara li' a tutawo tan mitraiduran sara li'.
11 Abaw sara li' a magbalu'-balo' a prupita nasaran Dios tan bula'-bula' a uakay ra, ket
abaw sara li' a malingo ra.
12 Bana' li' ta wanin anay kadukaan iti sa mundo, tumab'ang li' a pangangado' ran abaw
nin tutawo.
13 Bale', si tawon tarig'enan nay tumulok kongko anggan kala'pusan nin dya'dya',
makarate' ya sa Pag'adian nan Dios.

---

* **23:39** Kanta 118:26.

14 Maipatanda' ya li' a Mabistan Patanda' nin maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios sa sarban
lugar ta pigaw nin matandaan ya nin sarban tutawo, ket no nayadi' ana in li' nin nagwa',
saytaw ana a iyayangga nin kapresan a pag'uuray iti sa mundo.
15 Anaod, si Prupita Daniel, nipadles na a maipa'ka' konan si 'Makaparmay nin Bagay a
Manida'.'* " (Si'kan mampamasa, tarusan maytin maong!) "Saytaw no ma'kit yaynayti li'
nin bagay nin itaw yayna sa Timplo nan Dios,
16 saray itaw nin mampiikap sa Judea malayo saraynan mako nin umadi sa tutalugtog.
17 Si tawon itaw nin mampagprisko sa balkon* bali ra, andi' yayna nin sumrep et nin
mangalap nin animan a agamiren na.
18 Si itaw nin mampagtrabaho sa gagawa', andi' yayna nin sumubli' et sa bali ra
mangalap nin seket na.
19 Kado' sarayna li' a mabuktot tan saray uinan main nin ua'nak ran mampasuswen
konan siin a panaon!
20 Kanya' nin idasal moyo konan Dios a ambo' li' kumon nin tyimpon gawat* o Awron
Painawa no mangyadi' in
21 ta say dya'dya' li' konan sitaw a panaon ket kasa gapo nin kapada, nangibwat et sin
naparsa yay mundo anggan sawanin, tan kasa gapo nin kapadan mangyadi' et li'.
22 No kai naya paanteden in nin panaon nin Dios ket kasa li' gapo nin mabati' nin
mabyay iti sa mundo. Bale' paanteden naya in li' nin panaon bana' konran pinili' na nin
tutawo na.
23 Ket no saytaw li' ket main nin mamarita' komoyo a wana, 'Syayna e a Cristo!' o wana,
'Itaw ya e!' andi' kamo nin mamper
24 ta abaw sara li' a magbalu'-balo' a sara a Cristo o a prupita sara. Mama'ki-pa'kit sara
li' nin makapaka'ngap nin panandaan tan mumilagro ta pigaw nin lingwen rasaray
tutawo, a no magwa' ket tagem nin saray pinili' nan Dios nin tutawo na.
25 Ket tandaan moyo ta nibarita' koyna nga'min komoyo ba'yo et nin mangyadi'.
26 Kanya' nin no main nin mamarita' komoyo a wanra, 'Itaw ya si Cristo sa kasan
katawu-tawon lugar,' andi' moya nin keen karapen itaw, o no main nin mamarita' a wana,
'Iti ya sa luob nin kwarto,' andi' kamo nin mamper.
27 Wanin ta, say irarate' ko a si'kon si Pinaitawo ket mapatna-patnag a kapaday kimat
nin bigra' nin kumidlap, a mamalaway sa langit mangibwat sa baytan anggan sa
panrupan.
28 Kapada kasiguradon mangyadi' ti a no adti main nin maangot ran laman nin nati, ket
itaw sara nin mididinep a mumanuk-manok a mangan nin laman nin nati.
29 Ket kayadi' li' nin sain a dya'dya', si awro, dumedlem ya tan si bulan, kai yayna nin
sumlag. Say bubituen, mangaragrag mangibwat sa langit tan say pupakayadi' a
mamauksoy sa ta'gay nin langit ket maguloyna.*
30 Kaaram, main li' nin ma'kit sa langit nin panandaan a si'kon si Pinaitawo ket
sumubli' akoynadti sa luta', ket mangabet-abet sara li' nga'min a tutawodti sa mundo.
Ma'kit rako li' a si'kon si Pinaitawo nin manrumate' nin iti sa babon gunem, nin main nin
pakayadi' tan kasan kapadan kagalangan.
31 Patnuyen ya li' a alakin trumpita ket ibaki' kosara li' a uanghil ko nin mako sa
sangkamundwan, tan dinepen rasara nga'min a tutawon pinili' nan Dios.*
32 Kikiten moyay kayon igos ta main nin maadal moyo mangibwat kona. No
sumalingsing yayna tan gumulong, masigurado moyon rumate' anay tyimpon rapeg.
33 Wanin anamaet, no ma'kit moyoyna li' nin mampangyadi' ana in say nibarita' ko
komoyo, matandaan moyoynan rumate' akoynan madali'.
34 Ibarita' koyti komoyo a no wanin ana li' anaod a mampangyadi', ba'yo kamo et nin
mati nga'min ket matukid ana a sarban nibarita' ko.
35 Makasa a langit tan luta', bale' say ibarita' ko magnayon nin tutuo anggan-angga."
Marcos 13:32-37; Lucas 17:26-30,34-36
36 "Bale' no ka'non peteg nin mangyadi' a nibarita' ko, kasa gapo nin makatanda', ni
saray uanghil o si'kon si Anak nan Dios*. Kal-la si Ama ko tamo' a makatanda'.

---

* **24:15** Daniel 11:31. * **24:17** ***balkon bali ra***- *Sa Griego:nin itaw sa tuktok nan bali.* Sin saytaw, patag a atep nin bali ran Judio tan main nin aydan nin ulian iti sa rikor nan bali. Ket mako saradtaw nin painawa o dumungaw a tutawo. * **24:20** Sa sayti nin tyimpo ket maidap nin makapal'is sa dya'dya' tan kurang a ikabyay. * **24:29** Isaias 13:10; Ezekiel 32:7; Joel 2:10; 3:15. * **24:31** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 24:3,22,37,39; Exodo 19:16; Isaias 27:13; Daniel 7:13,14; Zacarias 9:14-17; 1 Corinto 15:52; 1 Tesalonica 4:16,17; Nipadar 1:7. * **24:36** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:o si'kon si Anak nan Dios.*

37 Sa panaon nin isususbli' kodti li' sa luta' nin si'kon si Pinaitawo, say kararate' ko li' ket
bilang sa nangyadi' sin panaon na ni Noe
38-39 ta sin saytaw nin panaon a adapen nin malanip a intiron mundo, kai ra gapo nin
nipa'ka' nin tutawo a main nin duka' a mangyadi'. Kanya' nin nangan saran maong,
ninom sara, tan nangasawa tan nikiasawa sara angga sin mismon awron linmuob ya si
Noe sa alakin baluto.* Kapingmatan, linmanip yan bigra' ket naanor sara nga'min.
Wanin anamaet li' a lamang no sumubli' akoyna a si'kon si Pinaitawo.
40 Ket, no saytaw li' nin panaon, bilang wadi' main nin rwa ray lalakin mampagtrabaho
sa gagawa', si saya awiten raya li' nin uanghil ko tan ibati' raya li' a saya.
41 No main li' nin rwa ray bubbayin mampangiling, si saya awiten raya li' nin uanghil
ko tan ibati' raya li' a saya.
42 Sumadya' kamon pirmi ta kai moyo nin tanda' no ka'noy awron sumubli' ako, si'kon
si Uunuren moyo.
43 Kapada nan sayay main nin ikon nin bali, no tanda' na kumon no ka'no ya nin mako a
mannakaw, siguradon sadyaan naya, ket si mannakaw kai ya nin makasrep.
44 Kanya' anaod nin, matkap a sisasadya' kamon lawas ta si'kon si Pinaitawo ket bigra'
nin rumate' ako li' no ka'no moyo kai nin ipa'ka'."
Lucas 12:41-48
45 "Si sayay manakem tan kapagpyawan a alila', ket pyawen nayan amo na nin
mangasikaso konran kapada nan alila', nin mamin kanen ra sa kuston udas.
46 Paririketen naya nin amo a wanin nin alila' no sa irarate' na ket wanin a man-gaw'en
nan sitin alila'.
47 Anaod, ibarita' koyti komoyo a pag'inen naya nin ingkargado sa sarban main na nin
amo na.
48 Bale' no duka' ya wadi' taw nin alila' a say wana sa nakem na ket, 'Ma'teng ya et nin
rumate' a amo ko.'
49 Ket sasakit-sakiten nasaray kapada nan alila' tan kipangan tan kiinuman ya konran
mabubok.
50 Ket kapingmatan, rinmate' yay amo na nin kai na gapo nipa'ka' nin rumate' ya.
51 Ket kasan sapon dusawen nayan say makapati nin sitin amo na ket itampal
nayadtaw nin ikalamo' konran misantu-santos ket itaw main nin umasisit tan umagrem
tan ngumaretenget a ngipen ra bana' sa pakapaidap tan bereng.

25

1 Sa panaon nin isususbli' kodti, main li' nin bilang konran sarayti konan sitin isturya no
maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios.
Main nin mapulo' ray bubalasang nin barang saya konra ket main nin lampadawan na
ta keen raya nin sanaen a nubyo.*
2 Saray lima konra ket kasinakem sara; saray lima et bale' ket manakem sara.
3 Saray liman kasinakem, nangawit saran page' nin lampadawan ra bale' kasan awit
ran risirba ran ladak.
4 Saraytaw bale' saray liman manakem, nangawit saran risirba ran ladak.
5 Na'teng yan kai nin rinmate' a nubyo kanya' nin mangitungge' saraynan
mantuma'gan angga sin nakaka'lek sara.
6 Sin kapiknga' yabi ana, bigra' a main nin tinma'way a wana, 'Suoynay nubyo! Keen
moya nin sanaen!'
7 Nibarikwas saraytaw saray mampa'lek a bubalasang tan nisadya' ray lampadawan ra.
8 Wanra nin saray kasinakem konran saray manakem, 'Byan rakami tana kadi' nin
ladak moyo ta makuyep anay lampadawan mi.'
9 Ni'bat ra nin saray manakem, 'Kai a magwa'. Kai nin makayadi' ti kontamo nga'min
say awit min ladak. Mako kamoyna nin manaliw sa tindawan.'
10 Sawanin, leg'an ran nako nin nanaliw, rinmate' yay nubyo. Nayi sara anaytaw kona
saray sisasadya' a bubalasang sa kami'nan nin bansal ket sin nakasrep sarayna sa bali,
nisada' yaynay purta.

---

* **24:38-39** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 6:1–7:24. * **25:1** Say ugali' ran Judio, pipapagketan ran mangatua a pikasal ran a'nak ra. Sayti nin pipapagket ra, kapada a nikasal saraynan lamang. Mapalabas a panaon mayadi' sara nin nipapagket, main nin sayay yabi a saray lulalakyan nin pangulwan nan nubyo, ket mako sara sa bali ra nin nubya ta kalapen nayaynan i'ras sa bali na. Ket saraytin bubalasang nin amiga ra, magwa' a kisna' sara sa dani nin bali ran nubya a mayi sara sa libot nin mamunta sa bali ra. Ket say ugali' et anamaet, barang saya nin kilibot ket matkap a main nin lampadawan na. Ket no itaw sarayna li' sa bali ran nubyo, main nin alakin piririga.

11 Ambo' nin na'teng, rinmate' saraytaw saray liman kasinakem. Itaw sara sa rikor ket
nita'wa-ta'way ra, ‘Sinyor, pasrepen rakami!’
12 Bale' si nubyo ni'bat na konra, ‘Kai gapo nin magwa'! Kai katamo nin katanda'!’ ”
13 Wana ni Jesus, “Kanya' anaod nin si'kamo, matkap a sisasadya' kamo abirno nin ani a
udas ta kai moyo nin tanda' no ani nin awro o udas ako li' nin sumubli'.”
Lucas 19:11-27
14 “Maiyarig et sa wanti e a pag'aadi' na li' nin Dios sa panaon nin isusubli' kodti. Main
nin sayay lalaki nin nako sa sayay adayo' a lugar. Mi'sa ya nin nibwat, kinayaban nasaray
kukatulungan na ta pigaw nin ibati' nan ipaga'getan a kukayamanan na konra.
15 Tinau-tao na sigon sa pakababa' ran manga'get. Si saya, binyan nayan liman milyon
nin pisos, si saya, rwan milyon, tan si saya et, sayan milyon.* Mi'sa nibwat yayna.
16 Sitaw si binyan nin liman milyon, nika' nan tampor nin nikumirsyo, ket
nakaganansya yan liman milyon.
17 Wanin anamaet lamang a ginwa' nan si binyan nin rwan milyon, ket nakaganansya
yan rwan milyon.
18 Sitaw bale' si binyan nin sayan milyon, nika' nayaytaw nin nikali si kwarta nan amo
na.
19 Linmabas a anron panaon ket si amo, rinmate' ya nin mako kikwintawan konra.
20 Sitaw si binyan nin liman milyon, nako yadtaw kona tan niparisibi naytaw say
kwartan nibi kona tan say naganansya nan liman milyon. Wana, ‘Don, binyan nakon
liman milyon, ket sya e, tan ya e anamaet a liman milyon a na'kitan na.’
21 Wanan amo kona, ‘Mabistay ginwa' mo! Manakem tan kapagpyawan kan
katulungan! Bana' ta kapagpyawan ka sa daite', ipya ko et komo a alaki. Paradti ta
kirama' ka sa ririket ko.’
22 Nako yadtaw anamaet lamang taw si binyan nin rwan milyon tan wana, ‘Don,
binyan nakon rwan milyon, ket sya e, tan ya e anamaet a rwan milyon a na'kitan na.’
23 Wanan amo kona, ‘Mabistay ginwa' mo! Manakem tan kapagpyawan kan
katulungan. Bana' ta kapagpyawan ka sa daite', ipya ko et komo a alaki. Paradti ta
kirama' ka sa ririket ko.’
24 Nako yadtaw anamaet taw si binyan nin sayan milyon. Wana konan amo, ‘Don,
tanda' kon kasan inganga'do mo. Yataben moy kai mo nin nimula tan kalapen moy
ganansya sa kai mo nin kinapagalan.
25 Linmi'mo ako kanya' nin say ginwa' ko, nikali koyay kwarta mo. Suoy a kwarta mo!’
26 ‘Duka' tan matamlad kan katulungan!’ wanan ni'bat nin amo. ‘Wanin anamain a
tanda' mo maipa'ka' kongko, a yataben koy kai ko nin nimula tan kalapen koy ganansya
sa kai ko nin kinapagalan,
27 ket, mayin edet a kai ma nin nikwa sa bangko a kwarta ko ta pigaw kumon nin no
rumate' ako ket risibyen koyay kwarta ko pati say abang na?’
28 Nigan-gan nan amo konran raruman katulungan, ‘Sigi, kalapen moyoy kwartan
nibati' ko kona ta ibi moyo konan si mapulo' nin milyon a kwarta na.’
29 Wanti ta, si si'numan a main kona a sayay bagay, malamu'nan ya nin umabaw
yaynan umabaw ket magkamain yan malaem. Bale' mataman nin si daite' nin main
kona, maglat et li' konan si si'numan a kai nin mangusar sa naipya kona.
30 Ket sitin kasan sirbin katulungan, itampal yadtaw sa rikor nin pinasyan dedlem, nin
itaw ket main nin umasisit tan umagrem tan ngumaretenget a ngipen ra bana' sa
pakapaidap tan bereng.”

Say Paninintinsya sa Pag'adian nan Cristo
31 “Ket si'ko anaod, si Pinaitawo, sumubli' ako li' nin si'koy Adi' a kalamo' kosara a
sarban uanghil tan tumekre' ako li' sa sangkata'gayan nin truno ko.
32 Madinep sara li' nga'min sa adapan ko a sarban tutawodti sa mundo, tan kapadan
pangingisyay nan kukarniro nan sayay mammastor konran kukanding, pisyayen kosara
li' sa rway grupo a tutawo.
33 Saray i'deng ran kukarniro ikwa kosara li' sa pawanan ko, tan saray i'deng ran
kukanding ikwa kosara li' sa pawiri ko.
34 Ket si'kon si Adi' wangko li' konran iti sa pawanan ko, ‘Paradti, si'kamon
binindisyunan na nin Dios a Ama ko. Risibyen moyay Pag'adian a naisadya' anan gindat
para komoyo nangibwat et sin kapamarsa konan mundo,
35 ta sin nabitilan ako ket pinakan rako; sin milata' ako ket pinainom rako; abirno nin
kai rako nin katanda' ket sinan'ili rako sa pammali moyo;

* **25:15** Sitin alaga nin sayay milyon ket swildo nin angangko labinlimay taon nin pagtatrabaho sin saytaw.

36 sin kasan maisket ko ket binyan rako; sin main nin masakit ko ket inalila' rako; sin
napriso ako ket binisita rako.'
37 Ket wanra li' nin saray matunong nin iti sa pawanan ko, 'Catawan, ka'no ka nin
nabitilan ket pinakan ka, o nilata' ka ket pinainom ka?
38 Ka'no ka nin kai nin katanda' ket sinan'ili ka sa pammali mi, o kasan maisket mo ket
binyan ka;
39 tan ka'no ka nin nagmasakit o napriso ket binisita ka?'
40 Ket si'kon si Adi', i'bat ko li', 'Ibarita' koyti komoyo, no ginwa' moyo in konan saya
konran saraytin mammemper kongko a sara ket bara'mo saran bubsat ko, abirno nin
aninay kaayupaan na, ginwa' moyoynan lamang kongko.'
41 Wangko li' anamaet konran iti sa pawiri ko, 'Lumakwan kamodti, si'kamon nisamba
na nin Dios. Mako kamodtaw sa burung-burong nin apoy a kai gapo nin ma'rep a nisadya'
para konan Dimunyo tan saray uanghil na
42 ta sin nabitilan ako ket kai rako nin pinakan; sin milata' ako ket kai rako nin
pinainom;
43 sin kasan piikapan ko ket kai rako nin sinan'ili sa pammali moyo; sin kasa nin
maisket ko ket kai rako nin binyan; sin main nin masakit ko tan sin napriso ako ket kai
rako nin binisita.'
44 Ket itepet ra li', 'Catawan, ka'no ka nin nabitilan, o nilata', o kasan piikapan, o kasan
maisket, o main nin masakit, o napriso ket kai ka nin tinulungan?'
45 Si'ko nin si Adi', i'bat ko li', 'Ibarita' koyti komoyo, sin nisiblet moyoy tulong moyo
konan saya konran ayuyupa' nin tutawo ko, si'koy sinibletan moyo.'
46 Sarain nin tutawo, maika' sara sa pakadusawan nin kasan anggawan. Sara bale' a
matunong nin tutawo, mabyan sara nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios."

26

Si Plano nin Dakpen rayan Pupangulo si Jesus
Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53

1 Sin nayadi' nayna nin nibarita' nga'min in nin uakay ni Jesus, wana konran
tumutumbok na,
2 "Tanda' moyo a rway awro tana ba'yo a pista nin mantawagen nin Nipanglabas*. Ket
si'kon si Pinaitawo, maipagamet akoyna konran iti sa uray ta pigaw nin ipasak rako sa
kudos."
3 Siin nin awro, nididinep saray Pupangulon Pupadi' tan saray Mangatuntawo sa
palasyo nan Sangkata'gayan nin Padi' a si Caifas.
4 Nag'iirgwan ra no pa'no raya nin dakpen si Jesus nin kai ra matandaan nin tutawo,
mi'sa raya nin patyen.
5 "Bale' ambo' nin no pista," wanra, "ta bangli' no gumulo saray tutawo."

Say Pangngisadya' nan Lalaman nan Cristo sa Tabon na
Marcos 14:3-9; Juan 12:1-8

6 Itaw ya si Jesus sa Betania, sa bali na ni Simon a gindat nin main nin makaparmay a
sakit sa katat.
7 Sin kapresan ray mampangan ket main nin babayin nako kona ni Jesus. Sitin babayi
ket main nin awit nan sayay pangangwan* a main nin laman nin banglo a pinasyan bili,
ket nibu'bo' nayti sa ulo na ni Jesus.
8 Masager saray tumutumbok na ni Jesus sin na'kit ray ginwa' nan babayi. Wanra,
"Pinirdi nayna in nin banglo!
9 Abaw in kumon nin kwarta no nilako' ya ket, naibi et kumon konran pubri."
10 Tanda' na ni Jesus a man'irgwe-irgwen ra ket wana konra, "Ambale' ket? Pauryan
moya! Pinasyan bista nin ginwa' na kongko.
11 Abirno nin ani a udas, isen saray pubri nin makalamo' moyo, bale' si'ko, ambo' anan
ma'teng a iti ako et komoyo.
12 Binanglwan nayay lalaman ko nin pananadya' na para li' sa tabon ko.
13 Ibarita' koyti komoyo, adtiman nin lugar sa intiron mundo a pakaipatandaan nan
Mabistan Patanda', say ginwa' nan sitin babayi ket maibari-barita' li' anamaet nin
pammanemtem kona."

---

* **26:2** Mabasa moyo et a maipa'ka' konan siti si ***Pistan Nipanglabas*** itaw sa Glusaryo. * **26:7** Saya yayti nin pinasyan anda' nin pangangwan a gawa' sa baton mantawagen nin alabastro.

Kitarusan ya si Judas konran Pupangulo
Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6
14 Sumunor konan siin, si Judas Iscariote, saya konran labinrwan tumutumbok na ni
Jesus, ket nako ya konran Pupangulon Pupadi',
15 tan wana konra, “Umnoy ibi moyo kongko no bana' sa gaw'en ko ket maipagamet ya
komoyo si Jesus?” Namilang saran tulumpulo' nin pirak* tan nibi ra kona,
16 ket, nangibwat ana sin sain, nangkit yayna nin tyimpon maipagamet naya konra si
Jesus.

Say Paninilibra nin Pistan Nipanglabas nan Anghil nin Patiti
Marcos 14:12-21; Lucas 22:7-14,21-23; Juan 13:21-30
17 Sin primiron awro nin Pistan Pangangan nin Tinapay a Kasan Pammakbo, nako sara
kona ni Jesus a tumutumbok na tan nitepet ra kona, “Adti a rabay mo nin pangisadyaan
min pangapunan sa pangngisilibra tamon Pistan Nipanglabas?”
18 Wana ni Jesus konra, “Mako kamo konan siti nin tawo sa Jerusalem tan ibarita' moyo
konayti: ‘Wana ni Maistro tamo, narate' anay udas ko. Si'ko tan saray tumutumbok ko,
isen sa bali mo a pangisilibrawan mi nin Pistan Nipanglabas.’ ”
19 Ket ginwa' ran tumutumbok a wana konra tan nisadya' raynay pangapunan ra sa
pista.
20 Sin yabi, nidudungo sara sa pangnganan si Jesus tan saray labinrwan tumutumbok
na.
21 Sin kapresan ran mampangan wana ni Jesus, “Ibarita' koyti komoyo, saya komoyo a
magtraidor kongko.”
22 Rinmere' saran tuloy a tumutumbok. Barang saya wana kona ni Jesus, “Uunuren,
maibarita' mo para nin si'ko?”
23 Ni'bat na ni Jesus, “Si saya komoyo a mangkipanawsaw kongko nin tinapay sa
yawong, sya a magtraidor kongko.
24 Anaod, si'kon si Pinaitawo, mati ako a bilang sa wana sa Kasuratan. Bale' kado' yayna
in si magtraidor kongko! Mas maong ana kumon a kai ya nin naiyanak.”
25 Si Judas a syay magtraidor kona wana, “Maistro, maibarita' mo para nin si'ko?”
Ni'bat na ni Jesus kona, “Nairgo moyna.”
Marcos 14:22-26; Lucas 22:14-20; 1 Corinto 11:23-25
26 Sin kapresan ran mampangan nangalap yan tinapay si Jesus, tan nikisalamat ya
konan Dios mi'sa simpi-simping naya tan nitayak na konran tumutumbok na. Wana,
“Kalapen moyayti tan kanen moya. Siti a lalaman ko.”
27 Kaaram, kinalap nayay baso a main nin arak nin ubas. Nikisalamat ya konan Dios,
mi'sa naya nin nibi konran tumutumbok a wana, “Sarba moyo, minom konan siti.
28 Sayti a daya' ko nin mama'get nin kataratwan konan Dios. Tumuro' li' ta pigaw nin
mapirduna a kukasalanan ran abaw a tutawo.
29 Ibarita' koyti komoyo, kai akoyna gapo minom nin arak nin ubas angga konan sitaw si
awron minom ako li' nin ba'yon arak a kadungo katamo sa Pag'adian nan Dios a Ama ko.”
30 Sin nayadi' sara nin nangansyon nin pangrarayo konan Dios nibwat saran nako sa
Talugtog Olibo.

Ipau'na-u'na nayna ni Jesus a Lakwanan rayan Tumutumbok Na
Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38
31 Wana ni Jesus konra, “Sarba moyo nga'min, palaywan rako konan sitin yabi a bilang
sa wanan Dios a naisurat sa Kasuratan. Wana, ‘Patyen koya li' a mammastor ket saray
karniro misisyak sara.’*
32 Bale' saytaw no napasubli' akoyna li' nin mabyay, mu'na akoyna li' tan taga'nan
katamodtaw sa Galilea.”
33 Wanan nag'irgo ni Pedro, “Lakwanan rakayna nga'min, bale' si'ko kai gapo.”
34 Wana ni Jesus kona, “Ibarita' ko komo, Pedro, ba'yo main nin tumarang'ok nin manok
konan sitin parbangon, mitlo moyna nin nibudi' a katanda' nako.”
35 Bale' wana ni Pedro, “Mataman et nin kalamo' nako nin patyen ra, kai ko gapo nin
ibudi' a katanda' kata.”
Wanin anamaet lamang a wanra nin raruman tumutumbok.

Idasal nan Cristo a Kai nayna Kumon nin Irangep a Dya'dya'
Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46

---

* **26:15** Sayti a ibayad nan sayay tawo konan main ikon konan sayay aripen no nati yayti sa pudir na. * **26:31** Zacarias 13:7.

36 Rinmate' sara si Jesus itaw sa sayay lugar a napangaranan nin Getsemani. Wana
konran tumutumbok na, “Mabati' kamodti. Mako akodtaw e nin dumasal.”
37 Ni'ras nasaran kalalamo' na si Pedro tan saray rway a'nak na ni Zebedeo*. Marere'
yan tuloy tan pinasyan byat nin man'isipen na.
38 Wana konra, “Pinasyan tuloy nin bereng ko ket ipati koyna layi. Iti kamo tamo'.
Lalamu'nen rako a andi' kamo nin ma'lek.”
39 Kinmadayo' yan buga' konra. Linmukob ya tan dinmasal ya. Wana, “Ama ko, no
magwa' andi' mo kumon ipairangep kongko in say dya'dya' a adapen kon irangep. Wanin
man, ambo' a karabayan ko a masunor, no kai say karabayan mo.”
40 Sin sinmubli' ya konran saray tuloy tumutumbok na, narat'anan nasaran
mangka'lek. Pinukaw nasara tan wana kona ni Pedro, “Kai rako tana gapo nin malalamo'
nin andi' kamo nin ma'lek abirno nin sayay udas tamo'?
41 Andi' kamo nin ma'lek no kai edet, dumasal kamo ta pigaw nin kai kamo nin madaeg
nin tukso, ta sa nakem moyo ket disidido kamon gaw'en moyoy manepeg bale' mapatapo'
kamon kinatawo moyo.”
42 Kinmadayo' ya anamanaet si Jesus tan dinmasal yan uman. Wana, “Ama ko,
matumbok a karabayan mo. No siin a karabayan mo si matkap kon irangep in say adapen
kon irangep nin dya'dya', wanin lawas.”
43 Sin sinmubli' ya anamanaet sa kami'nan ran tulon tumutumbok nin kalalamo' na,
mampa'lek sara anamanaet ta talagan kai ra nin mapukpukan a elek ra.
44 Kanya' nin linakwanan nasara anamanaet tan dinmasal yan pitlo nin wantaw a
lamang sa nayadi' anan nidasal na.
45 Sinmubli' ya anamanaet konran tumutumbok na tan wana konra, “Mampa'lek kamo
et! Pakanda' kamo! Narate' anay udas a si'kon si Pinaitawo ket maipagamet akoyna
konran duka' a tutawo.
46 Mibangon kamo tan sumna' atamo. Sya eyna e a tawon nagtraidor kongko.”

Say Nipanakep kona ni Jesus
Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12
47 Mampag'irgo ya et si Jesus sin rinmate' ya si Judas a saya konran labinrwan
tumutumbok na. Abaw saray tutawon kalamo' na nin nibaki' ran Pupangulon Pupadi'
tan saray Mangatuntawo. Di-beneng tan di-batuta' sara.
48 Nibarita' naynan gindat konra ni Judas no pa'no rayan maipurok si Jesus. Wana, “Si
arkan ko, syaytaw a diri. Dakpen moyan tampor.”
49 Sin rinmate' yadtaw si Judas, diri-diritso na kona ni Jesus. “Maabig a yabi, Maistro,”
wana kona ket inarkan naya.
50 “Amigo, gaw'en moynan tampor a gagara mo,” ni'bat na ni Jesus kona. Inmarak saray
tutawo ket dinakep raya si Jesus.
51 Si saya konran kalalamo' na ni Jesus, inuyos nayay beneng na tan tinaga' nayay sayay
katulong nan si Sangkata'gayan nin Padi' ket naglat yay tutulyan na.
52 Wana ni Jesus kona, “Ikaluban mayna in si beneng mo. Saray mangyusar nin armas,
armas anamaet a pakamatyan ra.
53 Kai mo para nin tanda' a no kidawat akon tulong konan Dios a Ama ko ket mangibaki'
yadti nin ribu-ribon uanghil na?
54 Bale' no wanin, pa'no nin matukid a wanan Dios a naisurat sa Kasuratan a matkap
nin mangyadi' in ey?”
55 Ket wana ni Jesus konran tutawo, “Saya ako para nin kriminal ta nakabeneng kamo
tan main nin pekpek moyon manakep kongko? Inawru-awro kon nangyakay itaw sa
sakop nan Timplo nan Dios, kai rakoyna nin dinakep itaw!
56 Bale' mampangyadi' ti nga'min nin pakatukidan nin nisurat ran prupita.”
Ket nagsipalayo sara nga'min a tumutumbok na tan linakwanan raya si Jesus.

Say Nipamarsa ran Pupangulo konan Cristo
Marcos 14:53-65; Lucas 22:54-55,63-71; Juan 18:13-14,19-24
57 Saraytaw saray nanakep, nika' raya si Jesus sa palasyo nan Sangkata'gayan nin Padi'
a si Caifas. Itaw nididinep saray Madudunong sa Gugan-gan tan saray Mangatuntawo.
58 Si Pedro, tinmumbu-tumbok ya kona ni Jesus, bale' itaw ya tamo' sa dayo'. Sin
sinumrep saray nanakep sa palasyo, angga yadtaw tana sa baraybay. Kaaram nituloy na
sa luob nin pukok nan palasyo tan nikitekre' ya konran gwardya ta rabay nan matandaan
no ani a mangyadi' kona ni Jesus.

* **26:37** Santiago tan Juan. Ma'kit ti sa Mateo 4:21 tan 10:2.

59 Saray Pupangulon Pupadi' tan sarba ran myimbro nan Kunsiho, naningka-tingkap
saran abirno bula'-bula' nin ibidinsya kuntra kona ni Jesus ta pigaw nin masintinsyawan
rayan patiti.
60 Bale' kasan ma'kit ran sumadag abirno nin abaw saray namarita' nin bula'-bula' nin
kuntra kona. Sa ka'tengan main nin rwa ray pinaipadar.
61 Wanra, "Wanan siin a tawo, mababa' naya kanon sidaen mi'sa ipa'deng nayan uman
sa luob nin tuloy awro a Timplo nan Dios."
62 Inumdeng yay Sangkata'gayan nin Padi' tan wana kona ni Jesus, "Ani a mai'bat mo sa
sain a man'iparsa ra komo?"
63 Bale' kai ya gapo nin nag'irgo si Jesus. Ket wanan Sangkata'gayan nin Padi' kona,
"Igan-gan ko komo, ibarita' mo komi, sa ngaran nan sibibyay a Dios, no si'kay Cristo a
Anak nan Dios a si nipangako' nan ibaki' nadti."
64 Ni'bat na ni Jesus, "Nairgo moyna. Ket ibarita' ko komoyo, sa ambo' nin ma'teng nin
panaon, ma'kit rako nin si'kon si Pinaitawo nin nakatekre' iti sa pawanan nan Dios, a sya
a Makapangyayadi', nin manrumate' akon iti sa babon gunem mangibwat sa langit.*"
65 Sin narnge' nayti nin Sangkata'gayan nin Padi', rinakyat nayay aysing na nin
pangipa'kit nan alakin sager na. Wana, "Pangu'na-u'na konan Dios in say nibarita' na!
Ani, matkap et a tistigos? Narnge' moyoynan mismo sawanin a pangu'na-u'na na konan
Dios!
66 Ani a wamoyo?" wana.
Ket ni'bat ran kalalamo' na, "Nagkasalanan ya ket manepeg a patyen ya."
67 Ket linuda'-ludaan raya si Jesus sa rupa, tan tinasu-taso raya. Rinampa-rampa' raya
nin raruma
68 tan wanra, "Si'kan si syay Cristo, ibarita' mo pa no si'noy nangrampa' komo!"*

Say Nipangibudi' na ni Pedro a Katanda' naya si Jesus
Marcos 14:66-72; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18,25-27
69 Itaw ya si Pedro nin mantumekre' sa baraybay nan palasyo. Kinmadani ya kona a
sayay alila' nan babayi nin Sangkata'gayan nin Padi' ket wana kona, "Saya ka anamaet
konran kalalamo' nan sitaw si Jesus a taga Galilea, a!"
70 Nibudi' na in ni Pedro nin narnge' ran sarba ran itaw a wana, "Kai ko nin tanda' in
say man'ibarita' mo!"
71 Inmalis yan nako sa purta nan pukok. Saya anamanaet nin alila' nin babayi a
nakaalilbi' kona ket wana konran tutawodtaw, "Sitin tawo, kalamo' nayan siin si Jesus a
taga Nazaret."
72 Sinambawan na nin kai na anamanaet nin inalilbi' ni Pedro a wana, "Kai koya nin
tanda' in nin tawo."
73 Sin nainsanan nin buga' kinadanyan rayan saray lulalakin itaw tan wanra kona,
"Page' pa a saya ka konran kalalamo' na. Madlaw sa punto mon mag'irgo a taga Galilea
ka."
74 "Sambawan ko nin kai koya nin katanda' in nin tawo," wana ni Pedro, "ket taman
mangno ako no mampibula'-bula' ako."
Kapingmatan, main nin tinmarang'ok nin manok.
75 Ket napanemtem nayaytaw ni Pedro si nibarita' na ni Jesus kona a wana, "Ba'yo ya
nin tumarang'ok a manok, nitlo moyna nin nibudi' a katanda' nako." Nibwat ya si Pedro
tan abet-abet na.

27

Akuen nay Kasalanan na ni Judas
Marcos 15:1; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32
1 Kinabuklasan, sarba ran Pupangulon Pupadi' tan saray Mangatuntawo, nag'iirgwan
ra no pa'no rayan maipapati si Jesus.
2 Nipabaror ray gamet na mi'sa raya nin ni'ras kona ni Pilato, si gubirnador nin
Romano.
Ginwa-ginwa' 1:18-19
3 Si Judas, si nagtraidor kona ni Jesus, sin natandaan nan nasintinsyawan yan mati si
Jesus, ginmereng ya sa ginwa' na. Ket, nika' na nin isubli' konran Pupangulon Pupadi' tan
Mangatuntawo a tulumpulo' nin pirak.
4 "Nagkasalanan ako!" wana. "Liniputan koyay tawon kasan kasalanan ket sawanin
mapati ya bana' sa gawa' ko."

* **26:64** Kanta 110:1; Daniel 7:13. * **26:68** Wana sa Marcos 14:65 a pinepet ray mata ni Jesus.

Wanra kona, “Ani a kabiangan mi ey? Prublima moyna in nin bukod!”
5 Nipasasweng na ni Judas a kwarta sa luob nin Timplo nan Dios. Mi'sa nibwat ya tan
nako ya nin pinaibitay.
6 Pinurot ran Pupangulon Pupadi' a kwarta. Ket wanra, “Bilin byay* nan sayay
tawoytin kwarta. Ta wanin edet, kai nin aburuyan nin Gugan-gan na ni Moises a
maikalamo' ti sa kwarta nan Timplo nan Dios.”
7 Ket nag'iirgwan ra no ani a gaw'en sa kwarta tan nipagketan ra nin isaliw rayti konan
luta' nan sayay mangangwa' nin kuden tan paya ta pigaw nin gaw'en rayan kampusanto
ran ambo' nin tawo sa Jerusalem a matidtaw.
8 Kanya' nin anggan sawanin, bana' ta sain nin kwarta ket bilin byay nin tawo, sitaw
nin luta' ket mantawagen ya nin Luta' nin Daya'.
9 Konan siin natukid a wanan Dios a nipaibarita' na kona ni Prupita Jeremias. Wana,
“Say tulumpulo' a pirak nin nipamrisyo ra nin saray raruman puri na ni Israel kona,
kinalap ra
10 nin nisaliw ra konan luta' nan sayay mangangwa' nin kuden tan paya,
bilang sa nigan-gan na kongko nin Catawan.”*

Ipagamet naya ni Pilato nin Patyen si Jesus
Marcos 15:2-5; Lucas 23:3-5; Juan 18:33-38
11 Naiyadap ya si Jesus nin usisaen nan gubirnador a si Pilato. Tinepet nan gubirnador
kona, “Si'ka paran page' a adi' ran Judio?”
Ni'bat na ni Jesus, “Nairgo moyoyna.”
12 Pinarsa-parsawan rayan abas nin Pupangulon Pupadi' tan Mangatuntawo si Jesus,
bale' kai ya gapo nin inumbat.
13 Kanya' nin wana ni Pilato kona, “Ambale'? Kai ka tana gapo nin umbat maipa'ka' sa
sain say man'iparsa-parsa ra komo!”
14 Bale' kai ya gapo nin nag'irgo si Jesus kanya' nin naka'ngap yan maong a gubirnador.
Marcos 15:6-15; Lucas 23:13-25; Juan 18:39-19:16
15 Ugali' na ni Gubirnador a tepe' nin Pistan Nipanglabas mamirduna yan mangibulos
nin sayay priso nin no si'no a pilien ran tutawo.
16 Sin sain, main itaw nin mangkaprison sayay bandunado nin tawo a say ngaran na
ket Jesus* Barrabas.
17 Ket sin nadinep sara nga'min a tutawo, wanan nitepet ni Pilato, “Si'noy rabay moyon
bulusan ko? Si Jesus Barrabas o si Jesus a mantawagen ran Cristo?”
18 Wanin a wana ta tanda' nan peteg a maimbel saray pupangulon Judio kona ni Jesus
kanya' nin niyadap raya kona.
19 Sin itaw ya et nin nakatekre' sa lugar nin paninintinsyawan si Pilato, main nin
rinmate' nin nipaibarita' nan asawa na kona a wana, “Andi' ka nin mangwa' nin animan
a kuntra konan siin a tawo. Kasa gapo nin kasalanan na. Nanaynep akon duka' maipa'ka'
kona nayabi ket napaidap ako sa taynep ko.”
20 Sara bale' a Pupangulon Pupadi' tan saray Mangatuntawo, sinugsog rasaray tutawo
nin dawaten ran si Barrabas a bulusan na tan patyen ya si Jesus.
21 Kanya' nin sin tinepetan nasara anamanan gubirnador a tutawo no si'no konran rwa
a rabay ran bulusan na, wanran ni'bat, “Si Barrabas!”
22 Wana ni Pilato, “No wanin ani a gaw'en ko kona ni Jesus a mantawagen ran Cristo?”
“Ipasak ma sa kudos!” wanran ni'bat.
23 “Ambale'?” wana ni Pilato. “Main paran ginwa' nan abas?”
Bale' mas maksaw rayna edet nin niburyaw, “Ipasak ma sa kudos!”
24 Naisip na ni Pilato a kasaynan magwa' na ta tumarana' saraynan gumulo a tutawo.
Namakalap yan ranom tan nanguyas yan gamet na sa adapan ran tutawo a say rabay nin
irgwen ket kasan kabiangan na sa patiti na ni Jesus. Wana, “Kasan kabiangan ko sa patiti
nan sitin tawo. Makauray kamo!”
25 “O', si'kami tan saray puri mi a umbat sa patiti nan siin a tawo,” wanra nga'min nin
ni'bat nin tutawo.
26 Ket binulusan naya si Barrabas a bilang sa dawat ra. Nipasanet naya si Jesus mi'sa
nayayna nin nipagamet konran sundalo' nin ika' raya ipasak sa kudos.

Tuya'-tuyaen tan Padya'dyaen yay Cristo
Marcos 15:16-20; Juan 19:2-3

---

* **27:6** ***bilin byay***- *Sa Griego:bili nin daya'.* * **27:10** Zacarias 11:12-13; Jeremias 32:6-10. * **27:16** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa yay ngaran a ***Jesus***.

27 Ni'ras raya si Jesus nin sundalo' nan gubirnador sa luob nin palasyo na a
mantawagen nin Pretorio tan inaribungbungan raya nin sarba ran itaw nin sundalo'.
28 Linus'ukan raya mi'sa sinulutan raya nin kulor lilan kapa a kano wadi' ket adi' ya.
29 Namalukay saran madiwin wakay a kuruna kano wadi' tan nikuruna rayayti kona ni
Jesus. Pinanga'get rayan bislak sa pawanan nin gamet na a kano wadi' ket si mantawagen
yayti nin setro tan nanalimukod sara sa adapan na a kano wadi' ket pangigalang ra kona.
Wanra, "Viva, Adi' ran Judio!"
30 Kaaram linudaan raya mi'sa raya nin linapnit a bislak kona tan nipatuk-patok
rayayti sa ulo na.
31 Sin sinmawa' saraynan nagpista kona, linus'ok rayaytaw kona si lilan kapa tan
nisubli' ran nisulot kona a dirin seket na. Kaaram, niliwa' rayaynan ika' ipasak sa kudos.
Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27
32 Sin manrumikor sara sa syudad, nasnaan rayay sayay lalakin taga Cirene a say
ngaran na Simon. Nipasuet rayan nipabalatay kona a kudos a mambalatayen na ni Jesus.
33 Nirate' sara sa lugar a mantawagen nin *Golgota* a say rabay nan irgwen ket Lugar nin
But'ol Ulo.
34 Painumen raya kumon si Jesus nin arak a linawukan nin bagay a pinasyan pait a
pammaka'lek.* Sin natawayan nayti ket kai na nin ininom.
35 Sin naipasak rayayna sa kudos, nibubunutan sara ta pigaw nin mapitaw'a-taw'an ray
seket na.*
36 Sin nayadi', tinmekre' sara tan binantayan raya si Jesus.
37 Sa ta'gay nin ulo na ni Jesus, nipasak rayay nakaisuratan nin nipakasalanan ra kona.
Wana:

SITI SI JESUS, SI ADI' RAN JUDIO.

38 Main nin rwa ray kriminal a nikirngan ran nipasak kona ni Jesus, si saya sa bandan
wanan na tan si saya anamaet sa wiri na.
39 Saray tutawon lumabas, ipeyeng-peyeng ran panuya'-tuya' kona ni Jesus.
40 Wanra, "Kai para a si'ka, wamo intaw ket mababa' man yubaen tan ipa'deng nin
uman sa luob nin tuloy awro a Timplo nan Dios? No page' a Anak nakan Dios, isalba mo
pa edet a lalaman mo tan gumlat kadsen sa kudos!"
41 Wanra in anamaet lamang nin Pupangulon Pupadi', saray Madudunong sa
Gugan-gan, tan saray Mangatuntawo. Tinuya'-tuya' raya anamaet a lamang si Jesus,
wanra,
42 "Saray raruman tawo naisalba nasara kano, bale' say lalaman nan diri, kai! Heh! Adi'
tamo kanon si'tamon Israelita! No makaglat yadsen tana sa kudos, mamper atamoyna
kona.
43 Magmatalek ya kano konan Dios tan wanan Anak naya kanon Dios! Kikiten tamo pa
edet sawanin no iligyas nayan Dios ta kawa'nan naya kano."
44 Mataman nin saray kriminal nin karngan nan nipasak ni Jesus, tinuya'-tuya' rayan
lamang nin wantaw.

Si Nati tan Nitabon a Cristo
Marcos 15:33-47; Lucas 23:44-56; Juan 19:28-30,38-42
45 Sin ugtiawro, dinmedlem yay intiron babon luta' nin narate' a tuloy udas.
46 Sin bandan alas tres nin yabina wana nin nita'way ni Jesus sa sarita' nin Hebreo, "*Eli,
Eli, lama sabachthani*?" a say katarusan, "Dios ko, Dios ko, ambale' nin pinauryan nako?"*
47 Wanran tutawodtaw nin nakarnge' kona, "Mantawagen naya si Elias!"
48 Ket, saya konra, nangred yan tampor nin nako nangipaalep'ep nin ispungha sa
maalsem nin arak nin nikwa naya sa parpar nin bislak ta pigaw nin ipasepsep naya
kumon kona ni Jesus.
49 Bale' saray raruma wanra, "Heh! Pauryan ma! Kiten tamo pa no rumate' yan page' si
Elias ta pigaw nin isalba naya."*
50 Tinma'way ya anamanan maksaw si Jesus, kaaram nauyos anay inanawa na.
51 Ket sa Timplo nan Dios, nabisang yan napiknga' nangibwat sa ta'gay anggan saroy a
kurtina* nin salimbeng nan Sangkasantusan nin Lugar. Rinmayon ya ket linumtak a bato.

---

* **27:34** Kanta 69:21. * **27:35** Kanta 22:18. * **27:46** Kanta 22:1. * **27:49** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Ket, si sayay raruma, tinibsok nayan pika a riking na ni Jesus ket nimugsit a daya' tan ranom.*

* **27:51** Pinasyan kubpal nan sitin kurtina ta alaki yan tuloy. Say kaalaki na ket 27 mitro por 9 mitro tan say kakubpalan na maibagay sa sukat na. Naburdawan ya nin pinasyan anda'.

52 Naabryan a pantyon tan abaw saray nati anan tutawo nan Dios a pinasubli' nin mabyay tan
53 sin pinasubli' yaynan mabyay si Jesus, linmiwa' sara sa pantyon ra nin nako sara sa Masanton Syudad a si Jerusalem tan abaw saray naka'kit konra.
54 Si kapitan tan saray sundalo' nin itaw nin mampamantay kona ni Jesus, sin naaraman rayay rayon tan na'kit ray raruma et nin mampangyadi', pinasyan li'mo ra. Wanra, “Page' a anak nayaytin Dios!”
55 Main anamaet nin abaw nin bubbayin itaw sa dayo' a mampamantay. Tinmumbok sara kona ni Jesus nangibwat sa Galilea nin nagsirbin nangasikaso kona.
56 Itaw sara si Maria nin taga Magdala, si Maria nin ina ra ni Santiago tan Jose, tan si ina ra ni Juan tan Santiago nin a'nak na ni Zebedeo.
57 Sin yabinayna, main nin sayay mayaman nin taga Arimatea a nakodtaw a say ngaran na Jose. Tumutumbok naya anamaet lamang ni Jesus.
58 Nako ya kona ni Pilato nin nikidawat yan aburoy a kalapen nayay bangkay na ni Jesus. Ket si Pilato nibi nay aburoy kona.
59 Sin nakalap nayayna ni Jose a bangkay na ni Jesus, binarkot nayan ba'yo nin maputi' a mabistan klasin abel a mantawagen nin diilo,
60 tan nitabon naya sa pantyon nan diri. Sitin pantyon ket kapangali kona nin yukib ya sa bato a nisadya' yayna no mati ya si Jose. Kaaram nitulin nayan nisada' a sayay alakin bato sa purta nan si yukib mi'sa yayna nin nibwat.
61 Sin sain, itaw sara nin nakatekre' si Maria nin taga Magdala tan si sayay kapada nan Maria nin nakaadap sa pantyon.

Gwardyawan yan Mairot a Nanabunan konan Cristo
62 Napalabas yaytaw nin Awron Pananadya' sa Pistan Nipanglabas, saray Pupangulon Pupadi' tan saray Pariseo, nako sara kona ni Pilato.
63 Wanra kona, “Gubirnador, mapanemtem mi a wanan sitaw a magbalu'-balo' sin mabyay ya et a sumubli' ya kanon mabyay sa luob nin tuloy awro.
64 Kanya' nin ipagwardyawan moya pan tuloy awro a nanabunan kona ta bangli' no saray tumutumbok na ket keen raya nin takawen a bangkay na mi'sa ra nin ibari-barita' a sinmubli' ya nin mabyay. Ket no mangyadi' a wanin mas masakit in et dyan say nu'nan nipangluko ra konran tutawo.”
65 “Main ana!” wana ni Pilato, “Makauray kamoyna. Ipagwardyawan moyaynan mairot!”
66 Ket nako sara sa nanabunan kona ni Jesus. Tinimbryan rayay sada' nan pantyon tan nipagwardyawan raya ta pigaw nin masigurado ran kasa gapon makatege' kona.

28

Pasublien yan Mabyay a Cristo
Marcos 16:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10
1 Napalabas anay Awron Painawa. Sin parbangon nin ararem nin Linggo, si Maria a taga Magdala tan si kapada nan Maria, kina' raya nin kinikit a nanabunan kona ni Jesus.
2 Kapingmatan, bigra' yan rinmayon nin maksaw. Ket, si sayay anghil nan Dios kinmayupa' yan nangibwat sa langit; nitulin nayay baton sada' nan pantyon mi'sa naya nin tinekrean.
3 Makapulag sa salag nin bara'mon kimat a bakas na tan say seket na ket pinasyan puti'.
4 Sin na'kit rayan gwardyan sundalo', nangingintar sara sa li'mo ra tan namaksir saran natumba sa luta'.
5 Ket sin wanin, wanan anghil konran bubbayi, “Andi' kamo nin mali'mo. Tanda' kon mantikapen moya si Jesus nin sitaw si nipasak sa kudos.
6 Kasa yaynadti ta sinmubli' yan mabyay a bilang sa wana komoyo sin saytaw. Paradti ta pigaw nin ma'kit moyay nangipaidaan kona.
7 Sawanin, mako kamoynan apurawen moyo ta ibarita' moyoyti konran tumutumbok na, ‘Sinmubli' yaynan mabyay ket mu'na yaynadtaw sa Galilea. Itaw ket ma'kit moya.’ Andi' moyo nin lingwanan ti nin nibarita' ko komoyo.”
8 Ket nangapura saraynan nibwat itaw sa nanabunan. Mali'mo sara bale' pinasyan ririket ra. Palayo ran nako nangibarita' konran tumutumbok na ni Jesus.
9 Kapingmatan sinna' nasara ni Jesus. “Kumusta! Ani a idya moyo?” wana konra. Inmarak sara kona ni Jesus, nilukob ra sa adapan na tan gina'getan ray ayi na tan rinayo raya.

10 “Andi' kamo nin mali'mo,” wana konra. “Mako kamo konran tumutumbok ko nin
para kongko ket bubsat kosarayna tan ibarita' moyon mako sara sa Galilea ta itaw kami
nin misisna'.”
11 Sin nako saraynay bubbayi, main konran gwardya sa nanabunan a nako sa syudad
tan nibarita' ra konran Pupangulon Pupadi' a nga'min nin nangyadi'.
12 Saray Pupangulon Pupadi' nag'iirgwan ra konran Mangatuntawo a gaw'en ra, mi'sa
rasara nin binyan nin alakin pasuksok a sundalo'.
13 Wanra konra, “Ibarita' moyoy wanti e konran tutawo: ‘Sin nakaka'lek kami, nako
raya nin tinakaw nin tumutumbok na ni Jesus a bangkay na.’
14 Ket no bilang wadi' a matandaan nayti nin gubirnador, andi' kamo nin masalak ta
si'kami anay makauray nin umbat a mapagustwan ya ta pigaw nin kai kamo nin
mangno.”
15 Kanya' nin saray sundalo' ket kinalap ray kwarta tan ginwa' ray niyakay konra. Ket
anggan sawanin, siin et a isturya nin nangyadi' a man'ibari-barita' ran Judio.

Ibati' na konran Tumutumbok na a Nakaibakian na nin Cristo
Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Ginwa-ginwa' 1:6-8
16 Saray labinsayan tumutumbok na ni Jesus, nako sara sa talugtog itaw sa Galilea a
bilang sa nibarita' nayna nin gindat ni Jesus konra.
17 Sin na'kit rayadtaw si Jesus, rinayo raya, bale' main konra a nagdwadwa a si Jesus ya
nin page'.
18 Kinmadani ya konran saray labinsaya si Jesus tan wana, “Sarban pakayadi' sa langit
tan sa luta' ket naibi ana kongko.
19 Kanya' nin pag'inen moyo saran tumutumbok ko a tutawon mangibwat sa sarban
grupon tutawo sa sarban lugar. Ket, sa kappako moyo konra, bawtismwan moyo sara sa
ngaran nan Ama, nan Anak, tan nan Masanton Ispirito tan
20 iyakay moyo saran sumunor sa sarban nigan-gan ko komoyo. Ket tandaan moyo a
si'ko, kalamo' moyokon pirmi anggan maka'numan.”

Si Mabistan Patanda' Maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo Sigon kona ni MARCOS

Say Maipa'ka' konan Sitin Libro

Naparmaw ana nin mantepren nin ka'bawan a si nanurat konan sitin libro ket si Juan Marcos nin anak na ni Maria (Ginwa-ginwa' 12:12) a sayay mayaman nin mampiikap sa syudad nin Jerusalem tan amiga rayan apostoles. Kapi'sa naya ni Marcos si Bernabe (Colosas 4:10) a nipurok nin kalamo' na ni Pablo sa pangingipatanda' konan Mabistan Patanda' konran ambo' nin Judio. Sara si Marcos, Bernabe tan Pablo ket nikakalamo' sara sin u'nan parson naku-nako ya si Pablo nin nakabakian na sa saka-sakalakon lugar (Ginwa-ginwa' 13:4-5). Bale' linakwanan nasara ni Marcos sin itaw sara sa Pamfilia (Ginwa-ginwa' 13:13; 15:38). Wanin man, sin napriso ya si Pablo sa Roma, nag'in naya anamaet nin kala-kalamo' itaw (Colosas 4:10; Filemon 1:23-24). Kala-kalamo' naya anamaet ni Apostol Pedro (1 Pedro 5:13) ket wanran tutawon nangadal konan Biblia, si Pedro a nakaadalan na ni Marcos maipa'ka' sa ginwa' tan niyakay na ni Jesus.

Man'isipen a lamang a si libron Marcos ket sya a u'nan naisurat nin libro maipa'ka' sa Mabistan Patanda' tan naisurat ya para konran ambo' nin Judio nin mampiikap sa Roma. Si nanurat ket nangusar yan irgo nin kabisado ran tutawodtaw tan nipapalaway na anamaet a umnoy susarita' tan kaugalian ran Judio a kai ra tanda' nin saray ambo' nin Judio (3:17; 5:41; 7:1-4,11,34).

Nibarita' nayadti ni Marcos a Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Jesus yupa' sa nipami nan mas nin impurtansya sa mabistan gugawa' na dyan sa nipangyakay na tan man'ipa'kit na a ihimplo nan sayay mampagsirbi konan Dios tan konran tutawo. Say man'ibari-barita' na ket mapaanted nin ibarita' yupa' sa susarita' na ni Jesus iti sa libron Marcos sa 10:45, “Arigen moyoy gawa' ko, si'kon si Pinaitawo, a nako akodti sa luta' ambo' ta pigaw nin pasirbi ako no kai edet, ta pigaw nin magsirbi ako tan ta pigaw nin ibi koy byay ko nin ipambot konran abaw a tutawo.” No maipa'ka' sa mabistan gugawa' na ni Jesus, nipa'kit na ni Marcos a main nin pakayadi' na ni Jesus ta syay Anak nan Dios, yupa' sa makapaka'ngap a ginwa-ginwa' na (1:9–10:31); nipa'kit nay sangkaalakyan nin ginwa' nan pangida'ton para konran tutawo (10:32–15:47); tan nipa'kit na a tinalo nay patiti (16:1-8).

Sa sangka'ranan a nikaisurat nan sitin libro sa Griego, kai nin ma'kit a labinrwan masusuyot nin birsikulo (16:9-20) kanya' nin kasabyan ran madudunong maipa'ka' sa Biblia, man'isipen ran main nin sakalakon tawon nangilamo' nin nanurat sa sayti a ambo' ya si Marcos.

Say Linaman nan Sitin Libro

Pangingitandudo' a si Jesus syay Anak nan Dios (1:1-15)
Si Jesus, syay Anak nan Dios (1:16–10:31)
Nipadar na ni Jesus a pakayadi' na nin sya Anak nayan Dios (1:16–5:43)
Say pisasangkinian a syay Aripen nan Dios (6:1–8:26)
Paksawen nasaray tumutumbok na nin si Aripen nan Dios (8:27–10:31)
Say sangkaalakyan nin da'ton nan Aripen nan Dios (10:32–15:47)
Mamunta ya sa kudos a Aripen nan Dios para konran tawo (10:32–13:37)
Say sangkaalakyan nin pagsisirbi nan si Aripen ran tawo (14:1–15:47)
Natalo nan si Aripen a patiti (16:1-8)
Say pangngila'pos a nibarita' nan si nanurat (16:9-20)

Si Nipangako' Mu'na yayna konan Anak nan Dios
Mateo 3:1-12; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28

1 Siti a Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo nin Anak nan Dios*.
Tumarana' ya
2 sa nikatukid nin nisurat na ni Prupita Isaias sa Masanton Kasuratan a wanan
Catawan konan Anak na,
“Si'ko, ibaki' koyan mu'nayna komo a tawo kon
mangipatanda' nin maipa'ka' komo ta pigaw nin isadya' nay dalanan mo.”*
3 Ket “marnge' ya li' a sayay mampangita'wa-ta'way nin mampangipatanda'
itaw sa lugar a ambo' nin matawo a wana,

* **1:1** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:nin Anak nan Dios.* * **1:2** Malakias 3:1.

‘Si'kamon tutawo, sadyaan moyoy irarate' nan Catawan,
patu'riren moyoy dalanan na.’* ”
4 Ket si Juan a mantawagen nin Mammawtismo*, itaw ya anaod sa lugar a ambo' nin
matawo nin pinata-patandaan nasaray tutawon inmarak a pagbabawian raynay duka' a
gawa'-gawa' ra tan pabawtismo sara ta pigaw nin mapirduna sara.
5 Abaw saray nako nin nangrenge' kona nin nangibwat sa syudad nin Jerusalem tan sa
prubinsya nin Judea. Ket sin nipatutuo ray kukasalanan ra, binawtismwan nasara sa Ilog
Jordan.
6 Say seket na ni Juan, ginwa' nangibwat sa sabot nin kamilyo tan binarkesan nan katat
sa awak. Say kanen na anamaet, dudon tan inatip nin ngiwan sa tatalon.
7 Nibari-barita' na a wana, “Main nin sayay tawon rumate' iti a sumubray kongko. Sya
ket, mas makapangyayadi' ya dyan si'ko a kai ako gapo nin kumana' nin mataman tanan
mangwarwar nin kurdon nin sandalyas na.
8 Si'ko, say man'ipamawtismo ko komoyo ket ranom; bale' sya, say ipamawtismo na
komoyo ket si Ispirito nan Dios,” wana.

Say Pammatutuo a Anak nayan Dios si Jesus tan say Nipanubok kona
Mateo 3:13-4:17; Lucas 3:21-22; 4:1-15

9 Sin kapresan nan mampamawtismo ni Juan, rinmate' yadtaw si Jesus nin nangibwat
sa babalin Nazaret sa prubinsyan Galilea. Binawtismwan naya ni Juan itaw sa Ilog nin
Jordan.
10 Ket tampor, sin inmarwas ya si Jesus sa ranom, na'kit ran niburwang a langit ket si
Ispirito nan Dios a bilang yan kalapati, mangkumayupa' yan mako kona ni Jesus.
11 Ket main anamaet nin busis a nangibwat sa langit nin kami'nan nan Dios a narnge'
na. Wana, “Si'kay anak kon mangkawa-kawa'nanen ko. Napaririketan akon tuloy komo.”
12 Ket tampor si Ispirito nan Dios dinagdag nayan mako si Jesus sa kasan katawu-tawon
lugar.
13 Ket itaw yan a'pat a pulo' a awro tan sugsugen nayan magkasalanan ni Satanas. Main
itaw nin atap a uayep. Bale' main anamaet itaw nin uanghil a mampangasikaso kona.
14 Sawanin, sin mangkapriso ya si Juan, si Jesus anamaet ket nako ya sa prubinsyan
Galilea nin nipata-patanda' nayay Mabistan Patanda' a nangibwat konan Dios.
15 Wana, “Narate' anay panaon nin pinili' nan Dios. Say pag'aadi' na ket dandani ana!
Kanya' nin magbabawi' kamo tan gurutan moyoynay pangwa' nin kasalanan tan akuen
moyaytin Mabistan Patanda'!”

Kinayaban nasara ni Jesus a A'pat nin Maninilay
Mateo 4:18-22; Lucas 5:1-11

16 Sin ni'sa a manlumalako ya sa rigrig nan Baybay Galilea, na'kit nasaray rwan mibsat
nin maninilay, sara si Simon tan si Andres. Sin sain ket mampangikatkat saran eket.
17 “Kikalamo' kamo kongko,” wana ni Jesus, “ta gaw'en katamon maninilay, ambo' nin
kuna' no kai edet, nin tutawo.”
18 Ket tampor linakwanan ray eket ra tan nikikalamo' sarayna kona.
19 Kai sara et nakakadayo' nin tuloy, na'kit nasaray mibsat nin a'nak na ni Zebedeo a si
Santiago tan si Juan. Itaw sara sa baluto ra a mampangunong saran eket ra.
20 Tampor nin kinayaban nasara anamaet ket linakwanan rayay ama ra tan saray
tutawon inupaan ra sa baluto, ket nikikalamo' sara kona ni Jesus.

Say Nipamalakwan na ni Jesus nin Ispiriton Duka'
Lucas 4:31-37

21 Nako sara sa syudad nin Capernaum. Ket sin narate' anay Awron Painawa ran Judio,
tampor nin nako sarayna si Jesus sa sinaguga* tan nangyakay ya konran kapada nan
Judio.
22 Naka'ngap saray tutawo sa no pa'non pangangakay na ni Jesus bana' ta say
pangangakay na ket main nin pakayadi', ambo' nin bilang sa pangangakay ran
Madudunong sa Gugan-gan ran Judio.
23 Main nin sayay lalakidtaw a nasrepan yan ispiriton duka'. Kapingmatan anan
ginmuryaw ya a
24 wana, “Ah! Si'ka Jesus a taga Nazaret, ani ket a kabiangan mo komi? Nako kadti para
ta pigaw nin sidaen nakami ana? Tanda' ko no si'no ka. Si'kay si Masantos nin nibaki' nan
Dios!”

---

* **1:3** Isaias 40:3. * **1:4** *Mammawtismo- O:Mamminyag.* * **1:21** Mabasa a maipa'ka' konan sitin sarita' a ***sinaguga*** sa Glusaryo.

25 Bale' ginan-gan naya ni Jesus a ispiriton duka' a wana, “Misasaet ka! Lumakwan ka
kona!”
26 Si ispiriton duka' ket pinamuluk-pulok nayay tawo, inmagsit yan maksaw mi'sa
linmakwan yayna kona.
27 Naka'ngap saray sarban itaw ket miirgu-irgo sara a wanra, “Peteg a naiduma yaytin
ba'yon akay! Sitin tawo, main nin kapangyadian na mataman konran ispiriton duka' ta
tumulok sara sa igan-gan na.”
28 Ket tampor, naibandu-bando a maipa'ka' kona ni Jesus sa intiron prubinsya nin
Galilea.

Abaw saray Pinaanda' na ni Jesus
Mateo 8:14-17; Lucas 4:38-41
29 Nangibwat sa sinaguga, tinmuloy yan tampor si Jesus tan saray tumutumbok na sa
bali ra ni Simon tan Andres. Kalamo' rasara si Santiago tan si Juan.
30 Sin sain, si katyangan nan babayi ni Simon nakaida' yan mangka'mot, ket nibarita'
rayti nin tampor kona ni Jesus.
31 Kinadanyan naya ket gina'getan nay gamet na tan binangon naya. Say amot na,
kinumpa' nin tampor. Ket nagsirbi yaynay babayi konra.
32-33 Sin sinumrep yaynay awro, nadinep sara sa ugsuran nan bali a sarba ran tutawo
konan sitin babali. Inawit-awit rasara nga'min kona ni Jesus a main nin masakit tan saray
nasrepan nin ispiriton duka'.
34 Ket abaw saray pinaanda' nan main nin nagsikabarang nin sakit, tan abaw sara
anamaet a pinalakwan nan ispiriton duka'. Kai nasara nin inaburuyan ni Jesus nin
mag'irgo a ispiriton duka' ta pigaw nin kai ra nin maipatanda' no si'no ya.

Nangipatanda' ya si Jesus itaw sa Galilea
Lucas 4:42-44
35 Parbangon nin ararem et a lamang, nibangon yayna si Jesus tan nibwat yadtaw sa
babali ket nako ya sa sayay lugar a matinek ket itaw dinmasal ya.
36 Ket si Simon tan saray kalalamo' na kinrap raya.
37 Sin nadumog raya, wanra kona, “Mantingkapen rakan tutawo!”
38 Ket wana, “Anaod. Bale' mako atamoyna sa kabaraybay nin bubabali ta pigaw nin
itaw ket mangipatanda' ako anamaet, bana' ta sa sayti nin gagara a nako akodti.”
39 Ket naku-nako sara sa susinaguga ran Judio sa intiro nan prubinsyan Galilea nin
nangipata-patanda' tan namalakwan yan uispiriton duka' konran tutawo.

Pinaanda' naya ni Jesus a sayay Liprusyen
Mateo 8:1-4; Lucas 5:12-16
40 Ni'sa, main nin sayay tawon mampagmasakit nin duka' sa katat a mantawagen nin
liprusi a kinmadani kona ni Jesus. Nanalimukod yayti sa adapan na tan nipainganga'do
na, “No rabay moyo,” wana, “magwa' moyo nin maako' rako anamanaet nin tutawo a
bilang sa gindat*.”
41 Bana' sa inganga'do na ni Jesus, nipababo nayay gamet na konan lipruso tan wana,
“O', rabay ko. Umanda'* kayna.”
42 Ket sin sain anan lamang inmanda' yay tawo a rinminggas anay katat na.
43 Ket pinaibwat nayan tampor ni Jesus a tawo nin binibilin nayan maong
44 a wana, “Mangrenge' kan maong. Andi' mo nin ibari-barita' ti nin nangyadi' sa
si'numan, no kai, dumiritso kan mako konan padi' ta ipadar mon inmanda' kayna. Ket
bana' sa nikapaanda' mo, mangida'ton ka sigon sa Gugan-gan nin nibi na ni Moises* ta
pigaw nin ipa'kit mo konra a man-gaw'en ko.”
45 Wanin man, si tawo, nibwat ya tan nibari-barita' nayna edet sa tutawo a ginwa' na ni
Jesus kona. Ket bana' konan siti, abaw saray tutawon inmarak kona kanya' nin kai yayna
nin basta-basta makapika' si Jesus sa nagsikabarang a babali, no kai edet, itaw ya sa
lulugar a ambo' nin matawo. Wanin man, nako saran lamang a tutawo kona a nangibwat
sa nagsikabarang a lulugar.

2

Pinaanda' naya ni Jesus a Sayay Lupoy
Mateo 9:1-8; Lucas 5:17-26

---

* **1:40** ***maako' rako anamanaet...a bilang sa gindat***. - *Sa Griego:paringgasen.* * **1:41** ***Umanda'***- *Sa Griego:ruminggas.* * **1:44** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 14:2-32.

1 Napalabas a umnoy awro, sinmubli' ya si Jesus sa Capernaum. Naibari-barita' a itaw
ya sa balin mampiikapan na.
2 Ket sin sain, pinasyan ka'bawan ran tawon nadinep itaw a mataman sa liwa' nan
purta ket kai nin makaseksek. Sin kapresan na ni Jesus nin man'ipapalaway konra a
minsahi nin nangibwat konan Dios
3 main nin nirate' ran tutawo nin sayay lalakin lupoy a awit rayan a'pat nin katawo.
4 Ket sin kai sara nin makakadani kona ni Jesus bana' ta letletan ran tutawo, niyuli' raya
sa bubong nin binutbot ray atep sa temben na ni Jesus, mi'sa raya nin niuy'oy nin
nakaida' sa undayon na itaw sa adapan na ni Jesus.
5 Ket sin na'kit na a pagmamatalek ra kona, wana konan lupoy, “Amigo, napirduna anay
kukasalanan mo.”
6 Sin sain, main itaw nin nakatekre' nin umno ran Madudunong sa Gugan-gan ran
Judio. Mampangisip-isip sara a wanra sa nakem ra,
7 “Mayin ket a sitin tawo ket mag'irgo yan wanin! Man'u'na-u'nawan nayay Dios! Anta
si Dios tamo' nin bukod a makapamirdunan kukasalanan!”
8 Bale' tanda' na in ni Jesus nin iti sa nakem ra ket wana konra, “Mayin nin wanin a
kaisipan moyo?
9 Wamoyo tana kumon ket mas magwa' et nin ibarita' konan lupoy a ‘Mibangon ka,
awiten may undayon mo tan lumalako ka,’ dyan si ‘Napirduna ana a kukasalanan mo!’
10 Ket, ta pigaw nin matandaan moyo a si'kon si Pinaitawo ket main nin pakayadi' kon
mamirdunan kukasalanan iti sa luta',” ket wana ni Jesus konan lupoy,
11 “Ibarita' ko komo: Mibangon ka. Awiten ma in si idaan mo ta sumubli' kayna
komoyo.”
12 Ket nibangon yay tawo tan inawit nayaynay idaan na tan nibwat yayna nin
nabantayan ra nga'min. Ket naka'ngap saran maong a tutawo ket rinayo rayay Dios a
wanra, “Ni ka'numan, kai kami et gapo nin naka'kit nin bilang sa wanti!”

Kinayaban naya ni Jesus si Levi
Mateo 9:9-13; Lucas 5:27-32

13 Ket sayay sakalakon awro, nako ya anamanaet si Jesus sa rigrig nin baybay. Abaw
saray tutawo nin inmarak-arak kona, ket nangipapala-palaway yan minsahi nan Dios
konra.
14 Ket ni'sa sin manlumalako ya, na'kit naya si Levi a anak na ni Alfeo nin nakatekre'
itaw sa upisinan pammayadan nin buis. Wana ni Jesus kona, “Mag'in kan tumutumbok
ko.” Inumdeng ya si Levi tan nayi ya kona ni Jesus.
15 Ket sin nangan yadtaw si Jesus tan saray tumutumbok na sa bali na ni Levi, abaw
saray manininginr nin buis tan ambo' nin rilihyuso a kadungo ra. Wanin ta abaw saray
mantumumbok kona ni Jesus.
16 Main itaw nin Madudunong sa Gugan-gan a myimbron dupong ran Pariseo a na'kit
raya si Jesus nin mangkidungon mangan konran ambo' nin rilihyuso tan manininginr nin
buis, ket wanra konran tumutumbok na, “Ambale' a mangkidungo ya konran wanin a
tutawo?”
17 Narnge' nayti ni Jesus ket inubatan nasaran sayay alimbawa' a Pariseo. Wana,
“Ambo' nin saray marigsa a makatkap nin duktor, no kai edet, saray main nin masakit.
Kapada konan siin, nako akodti sa luta' nin mamagbabawi' konran makasalanan, ambo'
nin konra nin kano ket matunong sara!”

Say Maipa'ka' sa Pagkukulasyon
Mateo 9:14-17; Lucas 5:33-39

18 Main nin ni'sa, saray tumutumbok na ni Juan tan saray tumutumbok ran Pariseo ket
kai sara nin mampangan ta saya ya in nin kaugalian ran Judio si magkulasyon*. Ket main
nin tutawo nin nako kona ni Jesus ket wanra, “Saray tumutumbok na ni Juan tan saray
tumutumbok ran Pariseo ket magkulasyon sara. Ket ambale' nin saray tumutumbok mo,
kai sara gapo nin mampagkulasyon?”
19 Wanan ni'bat ni Jesus konra nin sayay alimbawa', “No main nin kasal, kasan sapo nin
saray kumbidado sa bansal ket kidungo saran mangan leg'an nan iti et nin nubyo konra.
Kai gapo nin magwa' a magkulasyon sara.
20 Bale' rumate' li' a panaon a maikadayo' ya ket no saytaw li', magkulasyon sarayna.”
21 Wana et ni Jesus maipa'ka' sa ba'yon akay na, “Kasan tawon manali'neb nin ba'yon
abel sa ma'ran a aysing. No gaw'en a wanin, si ba'yon abel kumsen ya li' ket guruyen naya
a ma'ran ket maluod yay bisang na.

* **2:18** Mabasa a maipa'ka' sa ***Pagkukulasyon*** sa Glusaryo.

22 Wanin anamaet, kasan mangikwa nin mampibaliw nin arak sa ma'ran a katat nin
supot a pangangwan, ta no gaw'en in, si mampibaliw nin arak tubraken naya, ket masida'
yay supot tan mapirdin ma'met a arak. Matkap a say ba'yon arak ket ikwa sa ba'yon
pangwan."

Makapangyayadi' ya si Jesus Maipa'ka' sa Awron Painawa
Mateo 12:1-8; Lucas 6:1-5

23 Sayay awron Sabado a syay Awron Painawa ran Judio, manlumabas sara si Jesus sa
gagawa'. Ket namursi-pursing saran rinakay nin trigo a tumutumbok na.
24 Ket main nin Pariseo a wanra kona ni Jesus, "Oy, kiten mosaray tumutumbok mo!
Man-gaw'en ra in, anta maiyawa' nin mangyatab no Awron Painawa."
25-26 Ket wana yapo' ni Jesus, "Nalingwanan moyoyna palayi a nabasa moyodtaw sa
Masanton Kasuratan maipa'ka' sa ginwa' na ni David nin mismo sin panaon a si Abiatar a
Sangkata'gayan nin Padi'?* Sin saytaw, nabitilan ya tan saray kalalamo' na ta kasaynan
ikabyay ra, ket sinumrep ya sa Bali nan Dios tan kinnan nay tinapay a nida'ton konan
Dios. Maiyawa' anaod a mangan nin saytin tinapay ta saray aburuyan tamo' nin mangan
ket saray pupadi'.* Bale' naaburuyan ya si David nin nangan tan binyan nasara anamaet
a lamang a kalalamo' na."
27 Wanan masusuyot ni Jesus, "Si Awron Painawa ket ginwa' ya para sa ikaabig nin
tutawo, ambo' nin saray tutawo a mamaabig konan si Awron Painawa.
28 Ket anaod, si'kon si Pinaitawo, si'ko anamaet a lamang a makapangyayadi' maipa'ka'
sa Awron Painawa."

3

Pinaanda' naya ni Jesus a Tawon Nati yay Takyay na
Mateo 12:9-14; Lucas 6:6-11

1 Saya anamanaet nin wantin awro, nako ya anamanaet si Jesus sa sinaguga. Main nin
sayay lalakidtaw a nati yay sayay takyay na.
2 Ket man'imatunan raya si Jesus nin saray kuntra kona no tambaren naya kasi
mataman nin Awron Painawa, bana' ta mampaningkap saran padalan a maparsawan
rayan mansumubag sa Gugan-gan.
3 Ket wana konan sitaw si lalaki, "Mako kadti sa adapan."
4 Mi'sa wana konran tutawo, "Ani a aburuyan nin Gugan-gan tamo no Awron Painawa?
Magwa' kasi a tumulong o a mamaidap? Magwa' kasi a mamabyay o a mangmati?"
Nititinek sara tamo' bale'.
5 Ket masager ya bale' si Jesus a sinusa'sa nasaran pinastang. Wanin man, ka'dwan
nasaran lamang ta kasan pakiingar ra sa kapada ran tawo. Ket wana konan lalaki,
"Ipa'nat may takyay mo." Nipa'nat naya ket tampor linmimpyo yay takyay na.
6 Ket linmiwa' saran tampor a Pariseo tan nako sara nin nikitarusan konran tutawo na
ni Adi' Herodes no pa'non pammapati ra kona ni Jesus.

Abaw saray Tutawon Tinmumbok kona ni Jesus

7 Si Jesus tan saray tumutumbok na ket nibwat sara anamanaet nin nako sa rigrig nan
Baybay Galilea. Abaw saran tuloy a tutawo nin tinmumbok konra a nangibwat sa
prubinsya nin Galilea tan sa Judea,
8 tan sa syudad nin Jerusalem, tan sa prubinsya nin Idumea, tan sa rubari' nan Ilog
Jordan, tan sa lulibed nin syudad nin Tiro tan Sidon. Inmarak sarayti kona ni Jesus bana'
ta narnge' ray maipa'ka' sa makapangyayadi' a gugawa' na.
9 Abaw saran tuloy a tutawo kanya' nin pinangisadya' nasara ni Jesus nin ruranan nan
baluto a tumutumbok na ta sali' no piraramu'yukan rayan saraytin abaw a tutawo.
10 Bana' ta abaw saray pinaanda' na, nileletletan sara sa libed na a tutawon main nin
masakit ta pigaw tana nin makudit raya.
11 Ket barang sayay tawon nasrepan nin ispiriton duka' a maka'kit kona, lumukbob
sara sa adapan na tan umagsit sara a wanra, "Si'kay Anak nan Dios!"
12 Bale' binibilin nasaran maong ni Jesus a andi' ra nin ibarita' a syay Anak nan Dios.

Saray Labinrwan Lulalaki a Pinili' na ni Jesus
Mateo 10:1-4; Lucas 6:12-16

13 Ket nako ya si Jesus sa lugar a pupurod. Nanagyat yan lulalakin mayi kona ket nayi
sara.

---

* **2:25-26** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Samuel 21:1-6. * **2:25-26** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 24:5-9.

14 Nanuyo' yan labinrwa sara konra a tinawag na anamaet nin apostoles* ta pigaw nin
kikalamo' sara kona tan ta pigaw nin ibaki' nasaran mangipata-patanda' nin minsahi nin
nangibwat konan Dios a bilang sa man-gaw'en na.
15 Binyan nasaran pakayadi' nin mamalakwan nin uispiriton duka' konran tutawon
nasrepan ra.
16 Ket sarayti a labinrwan pinili' na:* si Simon a pinangaranan nan Pedro,
17 saray a'nak na ni Zebedeo a si Santiago tan si Juan a pinangaranan nasaran
Boanerges a say katarusan na ket Anak nin Kudor,
18 si Andres, si Felipe, si Bartolome, si Mateo, si Tomas, si Santiago a anak na ni Alfeo, si
Tadeo, si Simon a myimbro nin grupon ribulusyunaryo,
19 tan si Judas Iscariote a syay magtraidor kona ni Jesus.

Naparsawan ya si Jesus a Main konay Pakayadi' na ni Satanas
Mateo 12:22-32; Lucas 11:14-23; 12:10
20 Sinmunor, sinmubli' sarayna sa bali. Abaw saraynaet a tutawon inmarak kona,
kanya' nin kai nayna nin maadap a mangan ni Jesus tan saray tumutumbok na.
21 Sin natandaan raytin kapamilyawan na ni Jesus, nako saradtaw ta pigaw nin kalapen
raya ta wanran tutawo ket naluang yayna.
22 Wanra bale' nin saray Madudunong sa Gugan-gan a nangibwat sa Jerusalem, “Si
Beelzebul a uunuren ran uispiriton duka', nasrep naya si Jesus. Ket sa tulong nan lamang,
palakwanen nasara ni Jesus a ispiriton duka' konran tutawo.”
23 Sin sain ket pinididinep nasara ni Jesus a tutawo tan wana konra a nangusar yan
sayay pangingiyarig, “Pa'non sain a si Satanas ket palakwanen nay lalaman nan diri ey?
24 Kapada nin siin ket no bilang wadi' si sayay nasyon ket matau-tao ya tan milalaban
saray tutawo na, kai ya nin magnayon.
25 Wanin a lamang no sa sayay pammali o babali ket, mapuruk-purok sara nin
miaaway a saya tan saya, misisyay a pirat'anan ra.
26 Wanin anamaet no si Satanas ket mampalakwanen nasaray kapada nan uispiriton
duka', say rabay nin irgwen ket mangkuntrawen nay kadiryan na. Kai edet nin mi'teng
no kai magkamain nin anggawan a pakayadi' na.
27 Si Satanas, kapada nayay sayay magsen nin tawo a kasan makasrep sa bali na ta
pigaw nin kalapen ray kukayadian na no kai raya yapo' nin baruren in a magsen nin
tawo. Ket no nabaror rayayna, magwa' rayna nin kalapen nga'min a rabay ra.
28 Ibarita' koyti komoyo: Mapirduna saray tutawo sa nagsikabarang a kukasalanan ra,
pati sa animan et a duka' a irgwen ra konan Dios tan konran kapada ran tawo.
29 Bale' si si'numan a mag'irgon duka' maipa'ka' sa ginwa' nan Ispirito nan Dios, kasa
gapo nin pakapirduna na no kai edet, kasalanan na in anggan-angga.”
30 Nibarita' nayti ni Jesus bana' ta wanra anaod ket nasrepan yaynan ispiriton duka'.

Saray Peteg a Ina tan Bubsat na ni Jesus
Mateo 12:46-50; Lucas 8:19-21
31 Sin rinmate' saradtaw si inay na tan saray bubsat na ni Jesus, tinma'gan saradtaw sa
rikor tan nipakayaban raya.
32 Nalibed ya si Jesus nin tutawon nakatekre' ket wanra kona, “Si inay mo tan saray
bubsat mo itaw sara sa rikor ket mandawaten ra a mako kadtaw konra.”
33 Ket wana ni Jesus, “O', tutuo. Itaw sara. Bale' saray alilbien ko nin ina ko tan bubsat
ko ket sakalako sara.”
34 Pinastang nasaray tutawo sa libed na ket wana, “Sarayti a ina ko tan bubsat ko.
35 Ibarita' koy wanti ta si si'numan a man-gumwa' nin say rabay nan Dios syay ina o
busat ko.”

4

Si Pangingiyarig Maipa'ka' sa Saka-sakalakon Klasin Luta'
Mateo 13:1-9; Lucas 8:4-8
1 Ni'sa, nako yaynaet si Jesus sa rigrig nan Baybay Galilea ta pigaw nin mangyakay ya.
Pinasyan ka'bawan ran tawo nin inmarak. Kanya' nin rinmuran ya sa sayay baluto nin
nakapundo ket tinmekre' yadtaw. Saray tawo anamaet itaw sara sa abay.
2 Nangusar yan pangingiyarig* sa niyakay nan abaw nin bubagay konra. Wana,

---

* **3:14** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasan wanti:nin tinawag nan apostoles.* * **3:16** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasan wanti:Ket sarayti a labinrwan pinili' na:* * **4:2** Say ***pangingiyarig*** saya nin alimbawa' mangibwat sa ka'bawan nin bubagay bale' main nin sakalakon katarusan a rabay nan ibarita' maipa'ka' sa sayay mas impurtantin bagay.

3 “Mangrenge' kamo! Main nin sayay magtatalon a nako nin nanabwag nin bini' sa luta' na.
4 Sin man'isabwag nay bini', main nin naika' sa dadalanan. Na'kit rayti nin manuk-manok ket kinnan ra.
5 Main anamaet nin naika' sa babato a iti tamo' sa babo a luta'. Rinumsik nin tampor ta ababo a luta'.
6 Sin na'mutan, nalanes; ket bana' ta kai nin nakayamot nin ararem, nakri'!
7 Main et nin naika' sa lugar a mantubuan nin madiwin didikot. Linmambot nin kinmubpal a madiwin dikot ket nadaeg ti. Kanya' nin kai nin nakabunga.
8 Ket main anamaet nin naika' sa madaem a luta'. Tinmubo' tan inmalaki, ket main nin ginmungan tulumpulo', main nin a'nem a pulo', tan main anamaet nin sanyasot.”
9 Wana et ni Jesus, “Si'kamon manrumnge', adalen moyoyti nin maong.”

Say Gagara nin Pangingiyarig
Mateo 13:10-17; Lucas 8:9-10
10 Sin nagsiibwat saraynay tutawo, nabati' saray labinrwa pati saray raruman tumutumbok na. Tinepet ra kona no ani a rabay nan ibarita' nin sitaw si pangingiyarig na.
11 Wanan ni'bat ni Jesus, “Si'kamo nin peteg nin mantumumbok kongko, man'aburuyan nakamo nin Dios nin matandaan moyoy maipa'ka' sa pag'aadi' na a kai et nin nipatarusan nangibwat sin nu'na. Bale' konran raruma a kai sara nin tumulok kongko, naibi a pangingiyarig
12 ta pigaw nin sa wanin ket matandaan nin
‘Kikiten rayna man nin kikiten
ket kai ra nin mangkaipurok a mangka'kit ra, tan
marnge' rayna man nin marnge'
bale' kai ra nin man'adalen a pipa'kaan nin mangkarnge' ra
ta no ambo' nin wanin,
mapaba'yo kumon a nakem ra tan mapirduna sara.’* ”

Si Papalaway na ni Jesus Maipa'ka' sa Pangingiyarig
Mateo 13:18-23; Lucas 8:11-18
13 Mi'sa wana ni Jesus konra, “Kai moya para nin mataros tin pangingiyarig? No wanin, pa'no moyo edet nin mataros a raruma et nin pangingiyarig ey?”
14 “Wanti na e: Say nisabwag nan magtatalon ket Sarita' nan Dios.
15 Saytaw say dadalanan a naikaan nin bini' ket sara a tutawo a nakarnge' sa Sarita' nan Dios. Bale' kapingmatan nako ya konra si Satanas ket nipalingwanan na konra a narnge' ran Sarita' nan Dios.
16 Saytaw anamaet say babato a naikaan nin bini', sara a tutawon maririket nin nakarnge' sa Sarita' nan Dios tan inako' ran tampor.
17 Bale' kai nin nakayamot konra ket kai nin nagnayon ta sin mangirangep sarayna nin pakapaidap tan pammadya'dya' bana' sa nipangrisibi ran Sarita' nan Dios, rinmay'ep sara ket ginurutan rayna.
18 Saytaw anamaet say no adti main nin tinmubo' nin madiwin dikot a naikaan nin bini' ket sara et a tutawon mampangrenge' sa Sarita' nan Dios.
19 Bale' bana' ta kaaburidwan ray kabibyay ra, tan nu'na-nu'nay apes ran yumaman tan magkamain nin nagsikabarang a bubagay, ket nadaeg nin sain a apes ran tumulok sa Sarita' nan Dios, kanya' nin kai ginmunga sa byay ra.
20 Ket saytaw anamaet say madaem a luta' nin naikaan, sara a tutawo nin nangrenge' sa Sarita' nan Dios. Ket rinisibi rayti ket nagtrabaho sa byay ra ket ginmunga nin bilang bini' a main nin ginmungan tulumpulo', a'nem a pulo' tan sanyasot.”
21 Wana et ni Jesus konra, “Main paran manulsol nin lampadawan mi'sa naya nin sakban nin salop o ikwa sa sirong nan katri? Kasa! No kai ikwa nayaynaod sa sayay pangngitukduan.
22 Wanin anamaet sa pangungusar kon pangingiyarig ta sarban adi sawanin ket mag'in li' nin mapala-palaway tan say sikrito anamaet sawanin ket matandaan li'.
23 Kanya' anaod nin si'kamon mampangrenge', adalen moyoy pipa'kaan nin saytin nibarita' ko!”
24 “Adalen moyon maong a marnge' moyo ta no wanin, padmangan nan pakataros nin Dios a pangrerenge' moyo tan ana edet lamu'nan na et a pakataros moyo.

---

* **4:12** Isaias 6:9.

25 Anaod, si tawon man'ipamuspusan nan matarusan a narnge' na, say pakataros na
ket malamu'nan; bale' si tawon kai na rabay nin tarusan, mataman nin say tanda' na ket
mag'in nin kasa."

Say Ritrato nin Katutubo'
26 Nami ya anamana nin sayay pangingiyarig si Jesus. Wana, "Say pag'aadi' nan Dios
ket maiyarig sa mangyadi' no manabwag yan bini' a sayay magtatalon sa mantalunen na.
27 Mayadi' na nin gaw'en in, pauryan nayna ket ituloy nayna a man-gaw'en nan
inawru-awro. Ket rinumsik tana a bini' tan inmalaki. Si magtatalon, kai na nin tanda' no
pa'noy nikagwa' nin sayti.
28 Si luta' a namatubo' sa mula. Primiro rumsik, mi'sa gumulong ket ambo' nin ma'teng
gumunga.
29 Ket no matua anay bunga, ipayatab nayna ta narate' anay panaon nin pangyayatab."

Say Iritrato nan Bikoy nin Mustasa sa Israel
Mateo 13:31-32,34; Lucas 13:18-19
30 Wana et ni Jesus, "Ani et bale' a usaren kon pangngiritrato sa pag'aadi' nan Dios, o ani
et a pangiyarigan ko?
31 Say iyalawang nin pag'aadi' nan Dios ket maiyarig sa bikoy nin mustasa a
sangkadaitean sa sarban bikoy iti sa mundo. Bale' no naimula yayna,
32 tumubo' ya ket mag'in yan sangkaalakyan sa sarban pupising.* Sumanga yan alalaki
ket saray manuk-manok, umapon sara kona tan mipugar sara sa sirong nin susanga na."
33 Abaw et a wantin pangingiyarig a inusar na ni Jesus sa pangangakay na sigon sa
angan-anganen nan mababa' ran tarusan.
34 Kasan niyakay na konran tutawo a kai ya nangusar nin pangingiyarig. Bale' no
sara-sara tamo' tana nin tumutumbok na, ipapalaway nay sarba konra.

Pinatgen naya ni Jesus a Maksaw nin Tribunada
Mateo 8:23-27; Lucas 8:22-25
35 Sin yinmabi, wana ni Jesus konran tumutumbok na, "Sumaki atamon makodtaw sa
rubari'."
36 Ket rinmuran saraynay tumutumbok na sa baluto ta itaw yaynan gindat si Jesus. Ket
linakwanan rasaray tutawo. Main anamaet nin nikialuyon konra nin raruman bubaluto.
Sin kapresan ran mansumaki,
37 kapingmatan tribunada ana. Mangkaspakan yaynan daluyon a baluto ra kanya' nin
mangkapno' yaynan ranom.
38 Sin sain, si Jesus, mampa'lek ya nin nialunan itaw sa ulin. Ket, pinukaw raya a
wanra, "Maistro, kasa para nin kwinta komo a manlumdeg atamoyna?"
39 Ket nibangon ya mi'sa naya nin ginan-gan a tribunada a wana, "Tumgen ka!" tan
wana konan taaw, "Pakatinek ka!" Ket tinumgen yay tribunada tan tinminek yay taaw.
40 Ket wana konran tumutumbok na, "Aninay katakrutan moyo! Kasa et nin
pagmamatalek moyo!"
41 Pinasyan li'mo ra ket wanra sa saya tan saya, "Ani yaytin tawo a mataman nin si
tribunada tan say daluyon ket tumulok kona!"

5

Pinaanda' naya ni Jesus a Tawon Nasrepan nin Ispiriton Duka'
Mateo 8:28-34; Lucas 8:26-39
1 Ket nakarate' saradtaw sa rubari', sa lugar ran Geraseno*.
2 Sin inmarawas ya si Jesus sa baluto, tampor a main nin sayay lalakin ibat sa yuyukib
nin pannabunan a sinumna' kona. Sitin lalaki, nasrepan yan ispiriton duka'
3 tan mampiikap yadtaw sa yuyukib nin pannabunan. Kai ya gapoyti nin mabaror
mataman et nin kadina a usaren nin ipamaror kona.
4 Anaod, ni'no rayayna nin binaror sa ayi tan gamet, bale' ni'nu-ni'no nayna nin
binulsot a kadina tan binari' a pusas. Pinasyan kasaw na ket kasa gapo nin
makapangipukpok kona.
5 Awro tan yabi ket itaw ya sa tutalugtog tan sa pannabunan a tuma'wa-ta'way ya tan
sugat-sugaten nan bato a lalaman na.
6 Sin naalilbi' nayayna si Jesus itaw et sa adayo', nalayo yan sinumna' tan nanalimukod
ya sa adapan na.

---

* **4:32** Si klasi nin mustasa a itaw intaw sa lugar ran Judio ket mas alaki ya dyan say iti sa Pilipinas. Marate' nin a'pat a mitro a kata'gayan na. * **5:1** *Geraseno- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego say ngaran nan sitin babali ket:Gadara-O:Gergesa.*

7 Ket wanan niburyaw, “Jesus, Anak nan Sangkata'gayan nin Dios, ani ket a kabiangan
mo kongko? Isamba mo sa adapan nan Dios a kai nako nin padya'dyaen!”
8 Nibarita' na a wanin ta si Jesus ket ginan-gan nayayna a wana, “Ispiriton duka',
lakwanan maytin tawo!”
9 Tinepet na ni Jesus kona, “Ani a tawag komo?”
Ket wana, “Say tawag kongko ket Rinibu-ribo ta si'kami, abaw kamin tuloy.”
10 Ket sin sain, nipainganga'do na kona ni Jesus a andi' nasara nin palakwanen konan
sitaw a lugar.
11 Sin sain, main nin abaw nin tuloy nin baboy a mampangan-pangan sa rigrig nin
talugtog itaw.
12 Wanan nipainganga'do nin ispiriton duka' kona ni Jesus, “Aburuyan mo tana pa a
sumrep kami konran baboy.”
13 Ket wana mako sarayna edet. Kanya' nin linmiwa' sara kona nin lalaki tan sinumrep
sara konran baboy. Nangimros saray baboy a magrwanribo sara ka'baw, nin namunta
sara sa kikiras sa temben nin baybay. Ket nanabo' sara tan nirebreb sara nga'min.
14 Ket saray mampangalila' konran baboy, nagsipalayo sara tan nibari-barita' ray
nangyadi' sa babali tan sa bubaryo. Saray tutawo nagsipako sara nin kumikit sa
nangyadi'.
15 Nako sara kona ni Jesus ket na'kit rayaytaw si tawon ibwatan ran rinibu-ribo nin
ispiriton duka'. Mantumekre' ya tan nisket yayna tan limpyo anay pangingisip na. Ket
linmi'mo sara sa nangyadi'.
16 Saray naka'kit nin mismo sa nangyadi', inistu-isturya ra konran raruman tutawo a
nangyadi' konan tawo tan konran baboy.
17 Ket saray tutawo, dinawat-dawat ra kona ni Jesus a lumakwan yayna sa lugar ra.
18 Sin manrumuran yayna si Jesus sa baluto, sitaw si tawon ibwatan nin uispiriton
duka', dinawat na a mayi kona.
19 Bale' kai naya nin inaburuyan ni Jesus a wana kona, “Sumubli' kaynadtaw komoyo
ket ibarita' mo konran kabbali mo a sarban ginwa' nan Catawan komo tan no pa'noy
nipanginga'do na komo.”
20 Ket nibwat yaynay tawo tan naku-nako ya sa intiron sakop nin Mapulo' a Bubabali a
mantawagen nin Decapolis. Nika' na nin nibari-barita' nga'min a ginwa' na ni Jesus kona,
ket naka'ngap sara nga'min a nakarnge'.

Bana' sa Pagmamatalek Mapaanda' na ni Jesus a Masakit
Mateo 9:18-26; Lucas 8:40-56

21 Sin sinmaki saraynaet si Jesus nin sinmubli' sa rubari', abaw saray tawon inmarak
konadtaw sa rigrig nin baybay.
22 Ket main nin sayay pangulo nin sinaguga a rinmate' itaw nin say ngaran na ket Jairo.
Sin na'kit naya si Jesus, nitalimukod na sa adapan na
23 tan nikidawat yan inganga'do para konan gumalasitang nin anak na a wana,
“Mangkamati yay anak ko. Mayi ka tana kadi' sa bali ko tan ipababo moy gamet mo kona
ta pigaw nin umanda' ya tan mabyay ya et.”
24 Ket nayi ya si Jesus kona. Pinasyan ka'bawan ran tawon nayi-nayi kona a nileletletan
raya.
25 Main anamaet nin babayidtaw nin nalabas a reges nin karirigla na sa luob nin
labinrway taon ana.
26 Mampangirangep ya sa katatambar ra kona nin abaw anan duktor. Na'pos anay main
na sa kapapatambar na, bale' kai ya nin inmanda' no kai naluod yayna edet a masakit na.
27 Nakarate' kona a maipa'ka' kona ni Jesus. Kanya' nin nikiletletan ya konran tutawo
anggan nakakadani ya sa gurot na ni Jesus ket kinudit nayay aysing na
28 ta wana sa nakem na, “Makudit ko tanay aysing na ket umanda' akoyna.”
29 Ket kinudit naynaod a aysing na ni Jesus. Tampor nin tinumgen a kadadaya' na tan
naingar na a limpyo yayna.
30 Sin sain, naaraman naynamaet ni Jesus nin linmiwa' kona a pakayadi'. Ket nibring
yan inmadap konran tutawo ket wana, “Si'noy nangudit nin aysing ko?”
31 Wanran tumutumbok na kona, “Maistro, mangka'kit moyna anaod nin abaw a tawo a
mampileletletan raka, ket ambale' a tepeten mo et a wamo, ‘Si'noy nangudit kongko?’ ”
32 Bale' pasta-pastang ya si Jesus ta pigaw nin kikiten na no si'noy nangudit kona.
33 Sitaw si babayi, bana' ta tanda' nay nangyadi' kona, kinmadani ya kona ni Jesus nin
mangingintar ya bana' sa li'mo na. Nanalimukod ya sa adapan na ket nibarita' na a sarba
kona.

34 Wana ni Jesus kona, “Arikong, bana' sa pagmamatalek mo inmanda' kayna. Mako
kayna nin matinek anay kaisipan. Inmanda' kayna nin liso konan masakit mo.”
35 Sin kapresan nay mampag'irgo et ni Jesus ket main nin rinmate' nin ibat sa bali na ni
Jairo a wanra, “Andi' mayna nin mulistyawen et si Maistro ta nati yaynan lamang a anak
moyo.”
36 Bale' narnge' nayti ni Jesus ket wana kona ni Jairo, “Andi' ka nin mapaga; basta
magmatalek ka.”
37 Ket kasan inaburuyan nan mayi kona no kai si Pedro tan saray mibsat a Santiago tan
Juan tamo'.
38 Ket nakarate' sara sa bali nan si pangulo nin sinaguga. Na'kit na ni Jesus a gewgewan,
a main nin mampangabet-abet tan man'umakis nin maksaw.
39 Sinumrep ya sa bali tan wana konra, “Ambale' tin gewgewan? Ambale' a
mampangabet-abet kamo? Kai ya nin nati; mampa'lek ya tamo'.”
40 Ket kinaka'lisan rayan panuya'-tuya' kona nin tutawo. Sin sain, pinaliwa' nasara
nga'min. Mi'sa kalamo' nasaray matua nan anak tan saray tulon kalalamo' na linmuob ya
si Jesus sa kwarton kami'nan nan anak.
41 Gina'getan nay gamet na tan wana kona sa sarita' ran Hebreo, “*Talita, kumi*,” a say
katarusan, “Naning, mibangon ka.”
42 Ket tampor nin nibangon yay anak ket linmalako ya. Si anak ket labinrway taon na.
Ket nga'min ra naka'ngap nin maong.
43 Binibilin nasaran maong ni Jesus nin andi' rayti ibarita' abirno sa si'numan. Mi'sa
nigan-gan nan byan rayan kanen a anak.

6

Muda-mudawen ya si Jesus sa Nazaret
Mateo 13:53-58; Lucas 4:16-30

1 Ket sawanin, nibwat ya konan sitaw nin lugar si Jesus tan sinmubli' ya sa Nazaret a
syay mismon babali na, kalamo' nasaray tumutumbok na.
2 Sin narate' a Awron Painawa, nangyakay ya sa sinaguga. Abaw saray naka'ngap nin
nakarnge' kona. Wanra, “Ya, adti ya kano in ket nag'adal? Pa'no ya in nin nagkamain nin
wanin a kadunungan? Pa'no ya nin makagwa' nin wanin a milagro?
3 Ambo' ya tamo' paran sayay karpintiro in? Kai para a si Maria a ina nan siin tan kaka
raya ni Santiago, Jose, Judas, tan Simon? Kai para a saray ari nan bubbayi ket iti saran
gindat nin mampiikap?” Ket kasa gapo nin kwinta na konra tan kai sara nin namper
kona.
4 Wanan nibarita' ni Jesus konra, “Rispitado yay sayay prupita abirno nin adti pwira
tamo' sa mismon babali na, konran kukanayon na tan mismon konran iti sa pamilya na.”
5 Main tamo' nin umno ra a tutawo nin main nin masakit a nipababo nay gamet na
konra ta pigaw nin paandaen nasara. Bale' kai yadtaw nin nakagwa' nin abaw nin
milagro
6 ta kai sara nin mamper kona. Maka'ngap yan tuloy si Jesus ta kai sara nin namper
kona a kababalyan na.

Say Nipangibaki' na ni Jesus konran Labinrwa
Mateo 10:5-15; Lucas 9:1-6

Kina'-kina' na ni Jesus a abaw a bubaryo nin niyakay-akay nasaray tutawo.
7 Kinayaban nasaray labinrwan tumutumbok na ta pigaw nin ibaki' nasaran sirwarwa
sa saka-sakalakon lugar. Binyan nasaran pakayadi' nin mamalakwan nin ispiriton duka'
8 tan binibilin nasara a wana, “Sa saytin pako moyo, andi' kamo nin mangi'ras nin
animan, no kai kal-la baston tamo'. Andi' kamo nin mibalon nin kanen, bag, kwarta
9 o aysing a pisilyan moyo. Bale' misandalyas kamo,” wana.
10 “No sa sayay babali ket sagyaten rakamo sa sayay bali, miikap kamo konan siin nin
bali anggan mibwat kamo.
11 Bale' no rumate' kamo sa sayay lugar ket kai rakamo nin pagtuluyen o kai sara nin
rumnge' komoyo a tutawo, mibwat kamodtaw tan pagpagen moyoy ta'pok sa dapa nin ayi
moyo nin mangipataros a madusa sara li' sa sain a ginwa' ra.”
12 Ket nako saraynay labinrwan tumutumbok na tan nipatanda' ra konran tutawo a
matkap ray magbabawi' tan gurutan raynay pagkakasalanan ra.
13 Pinala-palakwan rasaray uispiriton duka' konran tutawo nin nasrepan ra tan abaw
saray mampagmasakit a inamrisan ran ladak ket pinaanda' rasara.

Say Nipati na ni Juan a Mammawtismo
Mateo 14:1-12; Lucas 9:7-9

14 Sin sain, si Gubirnador Herodes*, natandaan nay maipa'ka' sa gugawa' na ni Jesus
bana' ta bandunado ya bana' sa sayti. Main saray mangibarita' a wanra, “Sya si Juan a
Mammawtismo nin sinmubli' nin mabyay. Ket anaod, main nin pakayadi' nan mangwa'
nin mumilagro.”
15 Main anamaet nin wanra, “Sya si Elias a prupita na intaw nin Dios.”
Main et anamaet nin raruma a wanra, “Sayay prupita ya nin bilang konran prupita sin
nu'nan panaon.”
16 Sin narnge-narnge' na anaod ni Herodes a maipa'ka' kona ni Jesus wana, “Piho! Sya
in si Juan. Pinutulan koyaynan ulo; sya e bale' nin sinmubli' yan mabyay!”
17 Wanin a nibarita' na ni Herodes ta intaw ket nipadakep naya si Juan tan nipapriso
tan nipakadinawan naya bana' kona ni Herodias. Siti si Herodias ket asawa naya ni
Felipe a ari na ni Herodes ket sawanin asawa nayayna ni Herodes.
18 Wana intaw nin nibari-barita' ni Juan kona ni Herodes, “Abas a i'yan may aydo mo.”
19 Kanya' nin sinmakit a nakem na ni Herodias kona ni Juan tan rabay nayan patyen.
Bale' kai na nin magawa'-gawa'
20 ta si Herodes ket man'igalang naya si Juan ket mamprutiktawan naya ta tanda' nan
matunong tan makaDios yan tawo. Magulo a kaisipan na no marnge' nay papalaway na
ni Juan bale' rabay-rabay naya et a lamang nin reng'en.
21 Bale' rinmate' a pagkanawanawa na ni Herodias sin awron nikaiyanak na ni
Herodes ket namapunsya ya, tan sinagyat nasaray atata'gay nin upisyal nin gubyirno tan
saray atata'gay nin upisyal nin sundalo' tan saray atata'gay nin tutawo sa Galilea.
22 Si anak nan balasang, a say ngaran nan lamang ket Herodias, sinumrep* ya tan
dinmukdok yadtaw sa kami'nan na ni Herodes tan saray bubisita na. Ket napagustwan
ya si Herodes tan saray bubisita na. Kanya' nin wana kona, “Dawaten mo kongko a
animan a rabay mo ket ibi ko komo.”
23 Wana et a sinambawan na, “Animan a dawaten mo kongko, ibi ko komo; mataman et
say kapiknga' nin say main ko.”
24 Ket linmiwa' yay balasang nin nako ya tinmepet konan ina na, “Ani ey a dawaten ko?”
Ket, “Si ulo na ni Juan a Mammawtismo,” wanan ina na.
25 Ket tampor nin sinmubli' ya a balasang kona ni Herodes ket wana, “Rabay kon ibi ma
kongko sawanin ana nin mismo nin naikwa sa plato a ulo na ni Juan a Mammawtismo.”
26 Nagbabawian nan maong ni Herodes a nipangako' na, bale' matkap nan tukiden
bana' ta say nipagpangako' nan sinambawan na ket narnge' ran bubisita na.
27 Ket tampor a nibaki' nayay sayay bantay a ginan-gan nayan awiten naya kona a ulo
na ni Juan. Sinunor nayan sundalo' ket pinutol nayay ulo na ni Juan itaw sa priswan.
28 Mi'sa nikwa nayay ulo sa plato ba'yo nibi naya konan balasang. Nibi nayaynamaet
nin balasang konan ina na.
29 Sin saray tumutumbok na ni Juan ket natandaan rayti nin nangyadi', kina' raya nin
kinalap a bangkay na tan nitabon raya.

Say Nipamakan konran Masuruk-surok a Limanribo
Mateo 14:13-21; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14

30 Sawanin, saraytaw saray apostoles nin nibaki' na ni Jesus nin mangyakay, sinmubli'
sarayna tan nibarita' ra kona ni Jesus a nga'min nin nagwa' tan naiyakay ra.
31 Misususbray saraynaod nin rumate' tan mibwat a abaw a tawo nin mako konra
kanya' nin kasaynan tyimpo ran mangan. Ket wana ni Jesus konran labinrwa, “Mako
atamoyna sa sayay lugar a kasan tawo ta pigaw nin painawa kamo nin buga'.”
32 Kanya' nin nibwat saran rinmuran sa baluto nin sara-sara tamo' a mako sara sa
sayay lugar a kasan tawo.
33 Bale' abaw saray naka'kit konra nin nibwat tan naalilbi' rasara. Kanya' nin saray
tutawo sa sarban bubabalidtaw ket palayo ran nako sa keen ra ni Jesus ket nakarate'
saradtaw nin nu'na.
34 Sin nakaabay sarayna si Jesus, na'kit nasara a itaw nin abaw nin tawo. Maka'dwan
yan tuloy konra ta bara'mo saran karniro nin kasan mangipastor konra. Ket niyakay
nasaran maipa'ka' sa abaw a bubagay.
35 Sin dumedlem ana ket kinmadani saray tumutumbok na kona a wanra,
“Mandumedlem ana ket kasa pa et nin bubalidti,
36 kanya' nin paibwaten mosara nin mako sa kabaraybay nin bubaryo ket makasaliw
saran kanen ra.”

---

* **6:14** Siti nin ***Herodes*** ket si Herodes Antipas. Mabasa a maipa'ka' kona sa Glusaryo. * **6:22** *Si anak..., sinumrep- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:Si anak na ni Herodias nin diri, sinumrep.*

37 Bale' wana ni Jesus konra, “Si'kamoynay mamin ma'kan ra.”
Ket wanra, “Adti kami kadi' nin makasaliw nin tinapay a gumli ana nin ribu-ribo* ta pigaw nin ipakan konra?”
38 Ket nitepet na ni Jesus, “Umno ray tinapay a main? Keen moyo pa nin kikiten,” wana.
Sin ibat rayna nin kinikit ket wanra, “Lima ray tinapay tan rwa ray kuna' tamo'.”
39 Nigan-gan na konra a patekreen rasara nga'min a tutawo nin nagrupu-grupo sa rarabot.
40 Kanya' nin tinmekre' sara nin sisa'sanyasot tan sililimampulo'.
41 Inagwang na ni Jesus a liman tinapay tan saray rwan kuna' mi'sa ya tinmangar sa langit ket nikisalamat ya konan Dios. Mi'sa tinau-tao nayti tan nibi na konran tumutumbok na nin itayak ra konran tutawo. Tinau-tao nasara anamaet a rwan kuna' para konran sarban tutawo.
42 Ket nakapangan sara nga'min a tutawo tan nabsoy sara.
43 Dininep ran tumutumbok a tara' nin tinapay tan kuna', ket main nin labinrwan balyag.
44 Saraytaw saray nangan, limanribo sarayna, saray lulalaki tamo' et.

Lumalako ya si Jesus sa Babon Ranom
Mateo 14:22-33; Lucas 6:15-21
45 Kaaram, pinaruran nasarayna ni Jesus a tumutumbok na sa baluto tan pinau'na nasaraynan mako sa rubari' sa babali nin Betsaida leg'an nasaran pinaibwat a tutawo.
46 Ket sin napaibwat nasarayna, nako ya sa sayay talugtog ta pigaw nin dumasal yadtaw.
47 Sin narate' anay yabi, itaw yaynay baluto a manruranan ran tumutumbok na sa butlay nin taaw ket si Jesus, itaw ya et nin bukud-bukod sa tangkar.
48 Na'kit na ni Jesus a mangkapaidap saran mansumaki ta sungsong yay siri. Sin bandan parbangon, tinmumbok ya konra nin manlumalako ya sa babon ranom. Ampadan nasarayna kumon ta pigaw nin mayi yayna konra.
49 Bale' na'kit ra nga'min a main nin manlumalako sa babon ranom ket nita'way ra bana' ta nipa'ka' ran lampong ya.
50 Pinasyan li'mo ra.
Tampor nin nag'irgo ya si Jesus konra a wana, “Andi' kamo nin mali'mo! Si'koyti. Paksawen moyoy nakem moyo!”
51 Rinmuran ya sa baluto ket linumteng. Ket naka'ngap saran maong a tumutumbok na
52 ta kai ra gapo nin natarusan a pipa'kaan nin nipamaka'baw na intaw ni Jesus sa saytaw say tinapay tan kuna'. Wanti bana' ta kai ti et maabot nin pakataros ra.

Pinaanda' nasara ni Jesus a Mampagmasakit itaw sa Genesaret
Mateo 14:34-36
53 Sin nakaripay sarayna nin nakarate' itaw sa lugar nin Genesaret, niyabay rayay baluto.
54 Sin nakaarawas sarayna, saray tutawodtaw, naalilbi' rayan tampor si Jesus.
55 Ket apurado sara nin naku-nako sa intiro nan sitaw nin lugar. Ket inawit-awit rasaray mampagmasakit nin nakaida' sa apay ra sa adtiman a narnge' ran kami'nan na.
56 Ket adtiman a kami'nan na ni Jesus, sa bubabali man, o sa bubaryo o sa lulugar a basta main nin bubali, saray main nin masakit ket ipai-paida' rasara nin tutawo sa puplasa, tan ipainganga'do ra kona a mataman no ipakudit na tana konran main nin masakit a saroy nin seket na. Ket sarba ran nakakudit kona, inmanda' sara.

7

Say Kaugalian ran Pupuon ran Judio
Mateo 15:1-9
1 Ni'sa, main nin Pupariseo tan Madudunong sa Gugan-gan ran Judio a rinmate' nin ibat sa Jerusalem a nako kona ni Jesus.
2 Na'kit rasaray umno ran tumutumbok na ni Jesus nin mampangan ana, bale' kai ra nin ginwa' a sigon sa kaugalian sa rilihyon ran Judio a busbusan ra yapo' nin ranom a gamet ra.
3 Anaod, sarba ran Judio, lalo saraynay Pariseo, kai sara nin mangan no kai ra yapo' nin busbusan nin ranom a gamet ra nin sigon sa akay ran pupuon ra.

* **6:37** ***ribu-ribo***- *Sa Griego:rwanyasot a denario.* Si sayay denario ket syay swildo nan sayay urdinaryon trabahador sa sayay awro sin sain a panaon.

4 Mataman et nin no ibat sara sa palingki, no kai ra yapo' nin warsikan a sinaliw ra* kai
sara nin mangan. Abaw et a raruman kaugalian nin naimatawan ra konran pupuon ra
nin mantumbuken ra bilang sa pangunguyas nin inuman, pangangwan, tan panglutuan.*
5 Kanya' nin tinepet ra kona nin saraytin rinmate' a wanra, "Ambale' a kai ra nin
mantumbuken nin saray tumutumbok mo a uakay a naimatawan tamoyna nangibwat et
konran pupuon tamo? Basta mangan sarayna nin kai ra tumbuken a manepeg nin
pammusbos ranom sa gamet!"
6 Ket ni'bat na ni Jesus konra, "Kustoy nipadles na ni Prupita Isaias maipa'ka' komoyo.
Mampisantu-santos kamoynaod nin bilang sa wanti sa nisurat na sa Masanton Kasuratan
a wana:
'Saraytin tutawo,' wanan Dios, 'raywen rako sa irgo, bale' say kukanakman ra ket adayo'
nin tuloy kongko.
7 Kasan kakanaan nin pangrarayo ra kongko
ta uakay ran diri a man'ipatukid ra nin bara'mo nin gugan-gan ko.'*
8 Peteg a pigagawa' moyoyti say wana ni Isaias ta man-gaw'en moyon kasan kwinta a
nigan-gan nan Dios bale' mantumbuken moyoy kaugalian nin tutawo."
9 Wana et ni Jesus, "Pinasyan anda' nin padalan moyo sa nipangwa' moyon kasan
kwinta sa nigan-gan nan Dios sa tanay matumbok moyoy uakay ran pupuon moyo
10 ta wanti e: Si prupita Moises, nisurat na a wana nin Dios, 'Igalang ma si ama mo tan si
ina mo,'* tan wana, 'Si si'numan a mamaduka' nin ama o ina na, kasan sapo nin patyen
ya.'*
11 Bale' si'kamo, say man'iyakay moyo ket sakalako. Bilang konan siti e: Konan sayay
tawo, sa magwa' nan ibin tulong konran mangatua na, wamoyo ket ibada' nayna konra a
sayti ket nigagara nayna nin ida'ton konan Dios* kanya' nin kai na anayti nin maibi nin
tulong konra.
12 Ket sa sain nin akay moyo kai yayna nin maaburuyan nin ikana' na in konran
mangatua na.
13 Yupa' sa sain nin uugali' a man'iyakay moyo, man-gaw'en moyon kasan kwinta a
Sarita' nan Dios. Anaod, abaw et a wanti nin man-gaw'e-gaw'en moyo."

Say Mamagkasalanan konan Sayay Tawo
Mateo 15:10-20

14 Pinakadani nasara ni Jesus kona a abaw nin tutawon itaw tan wana konra, "Reng'en
rako nga'min tan tarusan moyoy ibarita' ko.
15 Ambo' a say sumrep konan sayay tawo a puon nin pagkakasalanan na, no kai say
duka' a mangibwat sa nakem na.
16 Kanya' anaod nin si'kamon mampangrenge', adalen moyoy pipa'kaan nin saytin
nibarita' ko."*
17 Linakwanan nasara ni Jesus a tutawo tan linmuob ya sa bali. Tinepet ran
tumutumbok na no ani a rabay nan ibarita' konan sitaw si wana.
18 Ket wana ni Jesus, "Ani, kapada ran raruma ket kai kamo et nin makataros? Kai
moyo para nin maamingaw a say sumrep konan sayay tawo ket ambo' in a
mamagkasalanan kona?
19 Wanin ta say kanen ket kai nin mako sa nakem na no kai edet, sa tyan na ket lumiwa'
a lamang." Konan siin nipatarusan na ni Jesus a sarba nga'min nin ma'kan ket kai nin
mamagkasalanan no kai edet, magwa' nin kanen.
20 Wanan nituloy ni Jesus, "Say mangibwat sa nakem nan tawo, sayti a
mamagkasalanan kona.
21 Wanin bana' ta sayti e ket mangibwat sa kanakman nan tawo: duka' nin kukaisipan,
sarbaynan klasin ambo' nin manepeg nin pirararay, pananakaw, pangmamati,
22 pammabayi o kilalaki, kaaguman, pangngawa' nin sarbaynan kadukaan,
pananaktika, gawa'-gawa' a kasa gapo nin pagdadangka', imbel, pammaduka',
karangasan, mipara-parabulas.
23 Sarba nga'min nin saytin kadukaan ket mangibwat sa nakem nan tawo tan sayti ket
mamagkasalanan kona."

---

* **7:4** *no kai...sinaliw ra- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:no kai ra yapo' nin warsikan a lalaman ra.* * **7:4** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:tan idaan.* * **7:7** Isaias 29:13. * **7:10** Exodo 20:12; Deuteronomio 5:16. * **7:10** Exodo 21:17; Levitico 20:9. * **7:11** ***nigagara...konan Dios***- *Sa Griego:corban.*
* **7:16** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa yaytin birsikulo.

Say Pammemper nan Sayay Babayin Ambo' nin Judio
Mateo 15:21-28

24 Sawanin nibwat yadtaw si Jesus tan saray tumutumbok na tan nako sara sa sayay
lugar nin adani sa syudad nin Tiro tan Sidon. Niikap ya sa sayay balidtaw. Kai na kumon
nin rabay a matandaan ran tutawo a itaw ya, bale' natandaan ran lamang.
25 Main itaw nin sayay babayi nin si daite' et nin anak nan babayi ket nasrepan yan
ispiriton duka'. Sin natandaan nan itaw ya si Jesus ket nako yan tampor itaw kona tan
nanalimukod ya sa adapan na
26 tan nikidawat yan inganga'do a palakwanen nayay ispiriton duka' konan anak na.
Bale' siti nin babayi, ambo' yan Judio ta niyanak yadtaw sa lugar nin mangaran
Sirofenicia.
27 Kanya' nin wana ni Jesus a sayay alimbawa', “Kai bale' nin magwa'. Matkap
misarayna yapo' nin pakanen a a'nak, ta ambo' nin manepeg a kalapen a kanen ran a'nak
tan ipakan konran tuwe'.”
28 Wana anamaet nin ni'bat “Tutuo in say wamo, Ser, bale', mataman anamaet nin saray
aso sa sirong nin lamisawan ket kanen ray pasi' ran a'nak.”
29 Ket wana ni Jesus kona, “Mabista ya in si ubat mo. Ket bana' konan siin, sumubli'
kayna sa bali mo. Si ispiriton duka' ket linmakwan yayna konan anak mo.”
30 Ket nugot yayna sa bali na a babayi, ket na'kit nayay anak na nin nakaida' sa idaan
na, tan natarusan nan linmakwan yaynay ispiriton duka' kona.

Pinaanda' naya ni Jesus a Tawon Telek tan Umel

31 Nibwat yaynadtaw si Jesus sa Tiro. Linmabas ya sa Sidon tan sa Decapolis. Sin
rinmate' ya sa sakop nan Baybay Galilea,
32 main nin tutawon nangiyater kona nin sayay lalakin telek tan umel. Ket dinawat ra
kona ni Jesus nin ipababo nay gamet na kona ta pigaw nin paandaen naya.
33 Sin sain ket nikadayo' naya ni Jesus konran tutawo. Ket sinurot nan garamay nay
tutulyan nan lalaki, mi'sa linmuda' ya tan inapros nayay dila' nan tawo.
34 Kaaram tinmangar ya si Jesus sa langit tan sinma'wet ya tan wana, “*Effata*,” a say
rabay nan irgwen, “Maabryan.”
35 Ket tampor a makarnge' yayna tan makairgo yaynan mapalaway nin ambo' yaynan
umel taw si tawo.
36 Binibilin nasaran maong ni Jesus a tutawo nin andi' rayti nin ibari-barita' sa abirno
nin si'no. Bale' no ka'no nasara nin binibilin, lalo rayna edet nin nibari-barita'.
37 Wanin anan tuloy a nipaka'ngap ran nakarnge' ket wanra, “Sarba nga'min nin
man-gaw'en na ket mabista! Mataman nin saray telek ket mapangrenge' nasara tan saray
umel ket mapag'irgo nasara!”

8

Say Nipamakan konran Mag'a'pat a Ribon Tutawo
Mateo 15:32-39

1 Napalabas a umnoy awro sin sain, nadinep saraynaet a tutawon abaw a nako kona ni
Jesus. Ket na'pos raynay balon ra, kanya' nin kinayaban nasara ni Jesus a tumutumbok
na, ket wana konra,
2 “Kudwa'dwan kosarayti saray tutawo ta tuloy awro raynan iti ket na'pos anay balon ra.
3 Main nin nangibwat et sa adadayo' nin lugar, ket no pasublien kosara anamaet sa
bubali ra nin kai nin nangan, bangli' no maulaw-ulaw sara sa dalan sa bitil ra.”
4 Wanran tumutumbok na, “Adti atamo ey nin mangalap iti sa wantin kasan
kabali-balin lugar nin ipakan konran saraytin tutawo?”
5 Nitepet na ni Jesus konra, “Umno ra et a natra' nin tinapay?”
“Pito ra tamo',” ni'bat ran tumutumbok na.
6 Pinatekre' nasara ni Jesus a tutawo sa luta'. Mi'sa kinalap nasaray piton tinapay tan
nikisalamat ya konan Dios. Tinau-tao nayti mi'sa na nin nibi konran tumutumbok na nin
itayak ra konran tutawo.
7 Main anamaet nin umno ray madidintek nin kuna'. Nayadi' ya nin nikisalamat konan
Dios, nibi nayti konran tumutumbok na nin itayak ra anamaet konran tutawo.
8 Nakapangan saray tutawo tan nabsoy sara. Sumunor, sin dininep ran tumutumbok na
a tara' ket main nin piton gagaban.
9 Saray nangan, mag'a'pat a ribo sara. Kaaram, pinaibwat nasarayna ni Jesus a tutawo.
10 Mi'sa tampor rinmuran yayna tan saray tumutumbok na sa baluto nin mako sa sakop
nan lugar nin Dalmanuta.

Say Panglilingo ran Pariseo
Mateo 16:1-12

11 Sin rinmate' saradtaw, main nin Pariseo nin nako kona ni Jesus. Ket nikidiskusyon
sara kona ta mampangkit saran puon a sidaen ray kagalangan na. Kanya' nin dinawat
ran mangwa' yan makapaka'ngap nin paka'kitan a nibaki' nayan Dios.
12 Sinma'wet ya sa idap nin nakem na mi'sa wana, “Mayin bale' a wanin? Mayin a saray
tutawo sawanin ket kidawat saran makapaka'ngap nin paka'kitan? Ibarita' ko komoyo,
kasa gapon paka'kitan nin ipa'kit konra.”
13 Nayadi' na nin nibarita' in, linakwanan nasarayna tan rinmuran saraynaet si Jesus sa
baluto nin mako sa rubari'.
14 Sawanin, nalingwanan ran tumutumbok na a nibalon ket main tamo' nin
sayan-sayay tinapay itaw sa baluto.
15 Pinau-pau'nawan nasara ni Jesus, “Pakailag kamon maong sa pammakbo ran Pariseo
tan sa pammakbo na ni Herodes,” wana.
16 Ket nag'iirgwan rayaytaw nin tumutumbok na si wana. Wanra, “Wantaw a wana
bana' ta kasan balon tamon tinapay.”
17 Nataros na ni Jesus no ani a mampag'iirgwan ra ket wana konra, “Ambale' nin sain a
mampag'irgwan moyo si kasan balon moyon tinapay? Ani anggan sawanin ket kai moyo
et nin mapibarawes tan matarusan? Kai et para nin maabot nin pakataros moyo?
18 Main nin mata moyo bale' bilang nin kai kamo nin maka'kit; main nin tutulyan moyo
bale' bilang nin kai kamo nin makarnge'. Nalingwanan moyoyna para
19 sin tinau-tao kosaray liman tinapay nin nipamakan konran limanribon lulalaki?
Umnoy balyag a tara'?” wana.
“Labinrwa,” wanra kona.
20 “Sin tinau-tao kosaray piton tinapay nin nipamakan konran a'pat a ribon tutawo,
umnoy gagaban a nadinep moyon tara'?” wana.
“Pito,” wanra kona.
21 Wana, “Ket kai moyo et para nin matarusan a pipa'kaan nan si alimbawa' nin
nibarita' ko?”

Pinaanda' naya ni Jesus a Sayay Tawon Bulag

22 Nakarate' yadtaw si Jesus tan saray tumutumbok na sa Betsaida. Main nin
tutawodtaw nin nangiyater kona nin sayay lalakin bulag tan dinawat ra nin ipababo nay
gamet na konan sitin lalaki ta pigaw nin maka'kit ya.
23 Ket anaod, tinabin naya ni Jesus a bulag nin nirikor naya sa babali. Mayadi' na nin
linudaan a mata nan bulag nin pananambar na kona, nipababo nay gamet na kona tan
nitepet na, “Maka'kit kayna para?”
24 Kinmikit ya ket wana, “O', maka'kit akon tutawo a bara'mo saran kukayo bale'
manlumalako sara!”
25 Nipababo naynaet a gamet na ni Jesus sa mata nan bulag. Kinmikit yay tawo ket
inmanda' yaynan maong; mapalaway ana nin tuloy a pangingikit na.
26 Pinaibwat nayayna ni Jesus a tawo nin mako ana sa bali na tan wanan nibibilin kona,
“Andi' kayna nin dumalan sa babali.”

Say Nipangalilbi' na ni Pedro kona ni Jesus
Mateo 16:13-20; Lucas 9:18-21

27 Sinmunor, nako ya si Jesus, kalamo' nasaray tumutumbok na, sa bubaryo nan
Cesarea-Filipos. Sin leg'an ran manlumalako, tinepetan nasara a wana, “Ani a
man'ibari-barita' ran tutawo maipa'ka' kongko? Si'no ako kano a wanra?”
28 Ket wanra nin ni'bat, “Si Juan a Mammawtismo; wanran raruma si Elias; saray
raruma et wanra a saya ka konran saray prupita sin nu'na.”
29 “Ket si'kamo anamaet, si'no ako sa wamoyo?”
Ni'bat na ni Pedro a wana, “Si'kay Cristo a nipangako' nan Dios.”
30 Ket binibilin nasara nin andi' rayti gapo nin ibarita' nin maipa'ka' kona sa si'numan.

Ibarita' na ni Jesus a Maipa'ka' sa Patiti na
Mateo 16:21-28; Lucas 9:22-27

31 Ket sin sain, tinaranaan nayna ni Jesus nin nipatandaan konran tumutumbok na a
adapen anan mangyadi' kona. Wana, “Si'kon si Pinaitawo ket matkap a mangirangep
akon abaw nin pammadya'dya'. O' a ta ipulisay rako nin saray Mangatuntawo tamo tan
saray Pupangulon Pupadi' tan saray Madudunong sa Gugan-gan tamo tan patyen rako li'.
Bale' marate' a ikatlon awro, pasublien ako li' nin mabyay.”

32 Nibarita' naytin mapala-palaway konra. Kanya' nin nikadayo' naya ni Pedro tan
inima'no naya sa sain a nibarita' na.
33 Ket nibring ya si Jesus nin inadap nasaray tumutumbok na tan kinasagran naya si
Pedro a wana, “Satanas, lumakwan kadti! Anaod, say iti sa nakem mo ket ambo' nin
kumpruntado sa karabayan nan Dios, no kai edet, sa pangingisip nin tutawo.”
34 Pinakadani nasara ni Jesus a tutawo tan saray tumutumbok na kona, mi'sa wana, “Si
sayan marabay nin mag'in nin tumutumbok ko, matkap a galten nayna sa kaisipan na a
karabayan nan bukod. O' a, matkap nayan balatayen a kudos na nin ipulisay nay lalaman
nan diri ket tumbuken nakon pirmi.
35 Wanin ta si si'numan a say byay nadti tana a mampagawan na, mati ya li' et a
lamang, bale' si tawo nin gurutan nay byay nadti bana' sa pammabli na kongko tan konan
Mabistan Patanda', mabyay ya nin iti konan Dios.
36 Ani wadi' a magun-guna nan sayay tawo no maikon nay intiron kayamanan sa babon
luta', bale' nibayad nay byay na sa sain! Kasa gapo!
37 Kasa gapo nin magwa' nan ipambot nin sayay tawo sa byay a na'met na.
38 Saray tutawo konan sitin panaon, makasalanan saran tuloy tan malamang sara
konan Dios. Ket si si'numan nin mangiding'ey a tumutumbok ya kongko nin si'kon si
Pinaitawo tan sa akay ko, iding'ey koya li' anamaet no sumubli' ako nin main nin
pakayadi' tan kagalangan nan Ama ko tan kalamo' kosara li' a uanghil nin naitalaga
kona.”

9

1 Wana et ni Jesus konra, “Ibarita' koyti komoyo, main komoyodti sawanin a sibibyay et
li' nin ma'kit ra li' a pakayadi' nan Dios sa Pag'adian na.”

Say Nipanguman nin Bakas na ni Jesus
Mateo 17:1-13; Lucas 9:28-36
2 Napalabas a a'nem nin awro, nitagad nasara ni Jesus nin nuli' sa sayay ata'gay nin
talugtog si Pedro, si Santiago tan si Juan. Sara-sara tamo' itaw. Itaw, nanguman a bakas
na ni Jesus nin nabantayan ra.
3 Say seket na ket nag'in nin makapulag nin pinasyan puti' a kasan mammi'pi' iti sa
babon luta' a makagwa' nin wanti.
4 Kapingmatan pinaipadar sara si Elias tan si Moises* nin mangkiirgo sara kona ni
Jesus.
5 Ket si Pedro nikibba'bat ya a wana kona ni Jesus, “Ay, Ser, mabista ta iti atamoyna! Ket
mama'deng kamin tulo ray abung-abong; saya para komo, saya para kona ni Moises tan
saya para kona ni Elias.”
6 Nibarita' nayti ni Pedro ta kai na nin tanda' no ani a manepeg nan ibarita' ta nabagya'
saran tuloy.
7 Kaaram, nagkamain nin gunem ket sinirungan sara tan main nin busis nin nangibwat
sa gunem a narnge' ra a wana, “Siti a Anak ko nin mangkawa-kawa'nanen ko. Reng'en
moya!”
8 Tampor a kinmikit sara sa libed ra ket kasaynan ma'kit ran raruman kalamo' ra no kai
si Jesus tana.
9 Sin mampanaoy sarayna sa talugtog, nibibilin nan mairot konran tulon tumutumbok
na a saytin na'kit ra ket andi' ra gapo nin ibari-barita' abirno si'no, anggan syan si
Pinaitawo ket pinasubli' yaynan mabyay.
10 Tinumbok raytin bibilin na bale' nag'iirgwan ra et no ani a rabay nan irgwen sa
wanan pasublien yan mabyay.
11 Ket tinepet ra kona, “Kai para a wanran Madudunong sa Gugan-gan ket matkap a
rumate' ya yapo' si prupita Elias mi'sa sitaw si sayan nipangako' nan Dios?”
12 Ket wana ni Jesus konra, “Page' a rumate' ya yapo' si Elias ta pigaw nin isadya' nay
sarba para konan si nipangako' nan Dios. Ket maipa'ka' anamaet bale' kongko nin si
Pinaitawo ket main nin naisurat sa Kasuratan a mangirangep akon abaw nin
pammadya'dya' tan maibilang akon kasan kwinta.
13 Bale' ibarita' ko sawanin komoyo: Say katutu'wan, ket si Elias, rinmate' yaynadti, ket
bilang sa naisurat maipa'ka' kona, ginwa' ran tutawo kona a sarbaynan kadukaan a rabay
ra.”

Pinaanda' naya ni Jesus a Anak nin Nasrepan nin Ispiriton Duka'
Mateo 17:14-21; Lucas 9:37-43a

---

* **9:4** Prupita tan pangulo sarayti sin nu'nan panaon.

14 Sin mansumubli' saraynadtaw si Jesus konran raruman tumutumbok na, na'kit nan
naaribungbungan saran abaw nin tutawo. Main et nin Madudunong sa Gugan-gan a
mangkidiskusyon konra.
15 Sin na'kit ran tutawo a itaw sarayna si Jesus naka'ngap saran maong bana' ta kai raya
nin man'ilalwan nin rumate', ket nalayo saran inmarak kona tan nangigalang sara kona.
16 Ket tinepetan nasara ni Jesus, “Ani a mangkidiskusyunan moyo konra?”
17 Ket saya konran tutawo, wana, “Maistro, inawit koyadti nin ika' kumon komo a anak
kon lalaki a nasrepan yan sayay ispiriton duka' nin namag'in umel kona.
18 Tepe' nin serpan naya, tumbawen naya, gumura' yay bebey na, ngumaretenget a
ngipen na, tan kumsir ya. Dinawat ko konran tumutumbok mo a palakwanen rayay
ispiriton duka' bale' kai ra nin nababaan.”
19 Ket wana ni Jesus, “Abagay kamoyna! Ambale' a kasan pammemper moyo? Anggan
ka'no ako kadi' nin matkap nin kikalamo' komoyo? Anggan ka'no katamo nin anusan sa
pigagawa' moyo? I'ras madti a anak.”
20 Ket ni'ras raya kona ni Jesus.
Ket si ispirito, sin na'kit naya si Jesus, pinangayegkeg nayay anak ket natumba ya,
namuluk-pulok ya tan ginmura' yay bebey na.
21 Ket tinepet na ni Jesus konan ama nan siti, “Ka'no ya et nin tinmarana' nin wanin?”
Ket wana, “Nangibwat et sin daite' ya.
22 Si ispiriton duka', kasabyan nin ira'pog naya sa apoy tan irebreb naya sa raranom a
anak ko ta pigaw nin patyen naya kumon. No mababaan mo kadi' ket panginga'do mo pa
ta tulungan nakami!”
23 “Sukat a no mababaan mo wamo!” wana ni Jesus. “Konan si magmatalek konan Dios,
say sarba nga'min ket magwa'.”
24 Ket tampor nita'way nan ama a wana, “Tumper ako! Bale' tulungan nako ta kurang et
a pagmamatalek ko.”
25 Sin na'kit na ni Jesus a man'umabaw saray tawo, ginan-gan nayay ispiriton duka' a
wana, “Si'kan ispiriton mamatelek tan mamaumel, lumakwan kayna kona tan andi'
moyna umanen et a sumrep kona!”
26 Ket si ispirito niyagsit na tan pinangayegkeg naya ba'yo ya nin linmakwan konan
anak. Si anak, nati anay bakas na ket wanran tutawo, “Nati yayna.”
27 Bale' gina'getan naya ni Jesus sa gamet tan binangon naya. Ket inumdeng yay anak.
28 Sin linmuob sarayna si Jesus sa bali, nitepet ran tumutumbok na a sara-sara tamo' a
nakarnge', “Mayin bale' a kai miya nin napalakwan taw si ispirito?”
29 Ket wanan ni'bat ni Jesus, “Sa sitin bakas nin ispirito ket yupa' tamo' sa kadadasal
konan Dios* a pammalakwan kona.”

Ibarita' na anaet ni Jesus a Maipa'ka' sa Patiti na
Mateo 17:22-23; Lucas 9:43b-45
30 Nibwat sara si Jesus konan sitaw nin lugar tan linmabas sara sa Galilea. Kai na nin
rabay nin matandaan ran tutawo a kami'nan ra
31 ta man'iyakay nasaray tumutumbok na. “Si'kon si Pinaitawo, maipagamet ako
konran mag'uray ket patyen rako. Mataman bale' nin napati ako, pasublien akon mabyay
sa ikatlon awro,” wana.
32 Kai ra bale' nin natarusan ti nin saray tumutumbok na a nibarita' na tan mali'mo
saran manepet kona no ani a rabay nan ibarita'.

Si'noy Sangkata'gayan
Mateo 18:1-5; Lucas 9:46-48
33 Nakarate' saradtaw sa Capernaum. Sin itaw sarayna sa bali tinepetan nasara,
“Ansaytaw say nididiskusyunan moyo sa dalan?”
34 Bale' kai raya nin inubatan ta mading'ey sara, ta sin itaw sara sa dalan ket
nididiskusyon sara no si'noy sangkaalakyan konra.
35 Tinmekre' ya tan pinakadani nasara konay labinrwan tumutumbok na. Wana, “Si
sayay tawo no apes na a maipata'gay, matkap na a mipaayupa' nin bilang sayan
mampagsirbi konran sarba.”
36 Ket pinakadani nayay sayay anak sa adapan ra. Ket inaruko naya tan wana konra,
37 “Si si'numan a mampangilalaman kongko a mangako' konan sayay wantin anak,
si'koyna a inako' nan lamang. Ket saray mangako' kongko, ambo' ako tamo' a inako' ra, no
kai pati anamaet nin si namaki' kongko.”

---

* **9:29** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:tan pagkukulasyon.*

Si Kai nin Kumuntra kontamo Sya, Tumulong ya kontamo
Lucas 9:49-50

38 Wana ni Juan kona, “Maistro, main nin na'kit mi nin sayay lalakin man'usaren nayay
ngaran mo ta pigaw nin palakwanen nasaray ispiriton duka' sa nasrepan ran tawo ket
pinaed miya bana' ta ambo' tamoyan kalamo'.”
39 Wana anamaet ni Jesus, “Andi' moya awaan ta si si'numan a mangusar nin ngaran ko
ta pigaw nin makagwa' yan milagro, ket kai yayna nin makapag'irgo nin duka' maipa'ka'
kongko.
40 Anaod, si kai nin kumuntra kontamo ket kiayon ya kontamo.
41 Ibarita' koyti komoyo, si si'numan a mamainom nin abirno tana sambaso nin ranom
komoyo bana' ta tanda' ra a tumutumbok katamo nin si'ko a si Cristo, si mangwa' nin
wanin kasan sapo a mabyan ya li' nin gun-guna.”

Say Pannudu'yag nin Magkasalanan
Mateo 18:6-9; Lucas 17:1-2

42 Wana et, “Maong et konan sayay tawo a katinan yan mabyat nin bato sa liey tan
ibuntok ya sa taaw dyan si mag'in syay puon nin pakasida' nin pagmamatalek na kongko
nin saya konran sarayti nin maayupa' sa pammemper ra.
43-44 Ket no si gamet mo a puon nin pakasida' nin pagmamatalek mo, putulen ma.
Maong anay pukol ka bale' magkamain kan byay a iti konan Dios dyan si rwa ran page' a
gamet mo, bale' maika' ka sa impyirno, sa apoy a kai gapo nin ma'rep.*
45-46 No si ayi mo anamaet a puon nin pakasida' nin pagmamatalek mo, putulen ma.
Maong anay pilay ka bale' magkamain kan byay a iti konan Dios dyan si rwa ran page' a
ayi mo bale' maika' ka sa impyirno, sa apoy a kai gapo nin ma'rep.
47 No si mata mo anamaet a puon nin pakasida' nin pagmamatalek mo, sukiten ma.
Maong anay saya tamo' a mata mo bale' makapika' ka sa Pag'adian nan Dios, dyan si rwa
ran page' a mata mo bale' maika' kadtaw nin madusa sa apoy nin impyirno.
48 Itaw ket main nin uurer a kai nin mati a mampangan nin laman nin tutawo tan main
nin apoy a kai gapo nin ma'rep.
49 ‘Sarba ran saray tumumbok kongko ket mangitpel sara nin dya'dya' a bilang nin
mampuuran sara ta pigaw nin gumsen a pammemper ra kapada a say kanen ket mas
tumaway no asinan.
50 Say asin, maalaga. Bale' no ma'met anay ma'sin nin taway, kai ana gapo nin maisubli'.
Kapada a say asin ket mamin mabistan taway sa kanen, wanin anamaet, si'kamo,
magkabyay kamon mabistay pakikalamo' moyo sa saya tan saya ket mitutuno kamo.’ ”

10

Say Pisyay nin Mitraasawa
Mateo 19:1-12; Lucas 16:18

1 Nibwat saradtaw si Jesus sa Galilea nin nako sa prubinsya nin Judea ket rinmipay sara
sa Ilog Jordan. Abaw saraynaet a tutawon inmarak kona ket niyakay nasara a bilang sa
ugali' nan man-gaw'en.
2 Main nin Pariseo nin nako kona ni Jesus. Mampangkit saran puon nin pamarsawan ra
kona. Ket wanra, “Aburuyan para nin Gugan-gan a isyay nayan sayay lalaki a asawa na?”
3 Ket wanan ni'bat ni Jesus, “Ani ket a nisurat na sa Gugan-gan ni prupita Moises nin
gaw'en moyo?”
4 Ket wanra, “Niyaburoy na ni Moises nin isyay nayan sayay lalaki a asawa na mayadi'
naya byan nin kasuratan nin pisyayan ra.*”
5 Ket wana ni Jesus, “Bana' ta matib'ey a ulo moyo, nibi nayayti nin gan-gan komoyo.
6 Bale' sin tarana', sin pinarsa nan Dios a sarba,
pinarsa nay tawo nin lalaki tan babayi,*
7 ket bana' konan siti nin ginwa' na, si sayay lalaki, lakwanan nasara si ama na tan si ina
na ta kipasaya ya konan asawa na*
8 ket saran rwa, mag'in saran sayan-saya.”*
Wana et ni Jesus, “Kanya' nin saray mitraasawa ambo' saraynan rwa no kai edet, sansaya
saraynan lalaman.

---

* **9:43-44** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a birsikulo 44 tan 46 bale' parihon lamang a man'ibarita' sa birsikulo 48. * **10:4** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Deuteronomio 24:1-4. * **10:6** Genesis 1:27; 5:2. * **10:7** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:ta kipasaya ya konan asawa na.* * **10:8** Genesis 2:24.

9 Edet, bana' ta wanin, saran rwa nin pinipasaya nan Dios, ambo' nin manepeg a pisyayen
saran tutawo."
10 Sin itaw sarayna si Jesus sa bali nin kami'nan ra, tinepetan rayan tumutumbok na
maipa'ka' anamaet konan sitaw si nibarita' na.
11 Ket wana, "Si lalaki nin mangisyay konan asawa na mi'sa ya nin mangalamo' nin
sakalako, magkasalanan ya konan asawa nan nisyay na ta mampamabayi ya.
12 Wanin anamaet, si babayi nin kisyay konan asawa na mi'sa ya nin kikalamo' sa
sakalako, magkasalanan ya konan asawa nan nisyay na ta mangkilalaki ya."

Saray Tutawon iti sa Sirong nin Pag'uuray nan Dios
Mateo 19:13-15; Lucas 18:15-17

13 Ni'sa, main nin tutawon nangi'ras nin ua'nak kona ni Jesus ta pigaw nin ipababo nay
gamet na konra nin bindisyunan nasara. Bale' saray tumutumbok na inima'no rasara.
14 Sin nadlaw nayti ni Jesus, nanager ya konran tumutumbok na ket wana, "Pauryan
moyo saran umarak kongko a ua'nak. Andi' moyo sara nin ima'nwen, ta si tawon say
kanakman na ket kapada ran saraytin ua'nak, aburuyan nayaynan Dios nin kipag'adi'
kona.
15 O', ibarita' koyti komoyo, si si'numan a kai nin mipaayupa' nin paisirong sa pag'uuray
nan Dios nin bilang sa pangangaburoy nan sayay anak, kai ya gapo nin makakirama' sa
pag'aadi' nan Dios."
16 Ket inaruko nasara ni Jesus a ua'nak tan binindisyunan nasara nin nipababo nay
gamet na konra.

Say Kayamanan
Mateo 19:16-30; Lucas 18:18-30

17 Sin mampibwat sarayna si Jesus nin mako sa sayay lugar, main nin sayay lalaki nin
pala-palayon inmarak kona. Nanalimukod yayti sa adapan na tan nitepet na kona,
"Maistro, maong ka. Ket ani a manepeg nin gaw'en ko ta pigaw nin maga'muran koy
anggan-angga nin byay a iti konan Dios?"
18 Ket wana ni Jesus, "Ambale' a sabtan nako nin maong? Kasa gapo nin raruma no kai
si Dios tamo' a maong.
19 Tanda' moynamaet a Gugan-gan:
Andi' ka nin mangmati. Andi' ka nin mamabayi o kilalaki. Andi' ka nin manakaw. Andi'
ka nin magtistigos nin ambo' nin tutuo. Andi' ka nin manaor. Igalang mosara si
ama mo tan si ina mo.*"
20 Ket wanan lalaki, "Maistro, sarban sain ket mantukiden koyna nangibwat et sin anak
ako."
21 Main nin pangangawa'nan nin pinastang naya ni Jesus ket wana kona, "Main et nin
saya nin matkap mon gaw'en. Mako ka tan ilako' mo a main mo tan say bili, ibi mo
konran pubri ket magkamain kan kayamanan itaw sa langit. Kayadi' mo nin gaw'en ti,
sumubli' kadti kongko tan mag'in kan tumutumbok ko."
22 Bale' sin narnge' na in nin nibarita' na ni Jesus, rinmere' ya, tan nibwat ya nin
pinasyan bereng. Mainan yan tuloy ket.
23 Pinastang nasara ni Jesus a tumutumbok na mi'sa wana konra, "Ay, maidap nin
maong a ipaisirong ran mumayaman a lalaman ran diri sa pag'uuray nan Dios!"
24 Naka'ngap saray tumutumbok na sa sain a nibarita' na. Ket wanan inuman ni Jesus
konra, "Kalalamo', talagan pinasyan idap nin tumulok saray tutawon magmatalek sa
kayamanan ra* nin pag'urayan nasaran Dios.
25 Mas mainum'ay ya et nin lumbot a kamilyo sa ubot nin kadayem dyan si sayay
mayaman ket makakibiang ya sa pag'aadi' nan Dios."
26 Lalo saraynan naka'ngap a tumutumbok na konan siti nin nibarita' na, ket wanra,
"Ya! Si'no edet no wanin a maisalba?"
27 Pinastang nasaran maong ni Jesus mi'sa wana, "Peteg a impusiblin makaga'mor nin
kasan anggawan nin byay a tutawo, bale' ambo' nin impusibli konan Dios nin ibi nayti ta
say sarban bagay ket magwa' nan Dios."
28 Ket nag'irgo ya si Pedro a wana, "Ket si'kami pa edet, pinauryan mi anay sarba ta
pigaw nin nikikalamo' kami komo."
29 Wana ni Jesus, "O' a, ta ibarita' koyti komoyo, si si'numan a manglakwan nin
pammali na, bubsat na, ina na, ama na, a'nak na o binis na bana' kongko tan konan
Mabistan Patanda',

---

* **10:19** Exodo 20:12-16; Deuteronomio 5:16-20.

* **10:24** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:a tutawon magmatalek sa kayamanan ra.*

30 magun-gunawan yan misanyasot nin ka'baw dyan say linakwanan na. Magkamain
ya nin abaw a bubali, bubsat, uina, ua'nak tan binis sawanin sa kapresan anan panaon iti
sa luta'. Mangirangep ya bale' nin idap tan pammadya'dya' bana' kongko, bale' rumate' li'
a awro nin sya ket mabyan ya et nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios.
31 Ket konan sitaw li' nin awro, main konran iti anan nu'na a maikayupa' li', tan main
konran masusuyot a u'nawen li'."

Say Ikatlon Pangngibarita' na ni Jesus nin Maipa'ka' sa Patiti na
Mateo 20:17-19; Lucas 18:31-34

32 Ket sawanin, itaw sara sa dalan nin mantumangkar saran adap sa Jerusalem. Iti ya
sa u'na si Jesus. Saray tumutumbok na ket maka'ngap sara kona. Main nin raruman
mantumumbok nin silili'mo saraynamaet.
Pinaipurok nasaray labinrwan tumutumbok na tan nibarita' naynaet konra a
mangyadi' ana li' kona.
33 Wana, "Mangrenge' kamo. Adap tamoyna sawanin sa Jerusalem. Ket itaw, si'kon si
Pinaitawo, maipagamet ako konran Pupangulon Pupadi' tan konran Madudunong sa
Gugan-gan tamo. Sintinsyawan rako nin mati, mi'sa ipagamet rako konran ambo' nin
Judio;
34 ket tuya'-tuyaen rako, luda'-ludaan rako, sanet-saneten rako tan patyen rako. Bale'
marate' a ikatlon awro, pasublien nakon mabyay nin Dios."

Say Dawat ra ni Santiago tan Juan
Mateo 20:20-28

35 Sawanin, kinmadani sara kona ni Jesus si Santiago tan si Juan a saray a'nak na ni
Zebedeo. Wanra, "Maistro, main pa nin rabay min dawaten komo."
36 Ket wana, "Ani ngaran?"
37 Ket wanra, "Saytaw no si'kayna li' a mampag'uray nin main nin ata'gay a kagalangan,
patekreen rakami li' pa sa abay mo, saya sa pawanan mo tan si saya sa pawiri mo."
38 Wana ni Jesus konra, "Kai moyo nin tanda' no ansain say mandawaten moyo. Maako'
moyo paran irangep a dya'dya' a adapen ko nin irangep? Maitpel moyo para a mati nin
bilang sa patiti ko?"
39 "O', maako' mi," wanra.
Ket wana ni Jesus konra, "Page' a mangirangep kamo nin dya'dya' nin bilang sa dya'dya'
a irangep ko tan mati kamo nin bilang sa patiti ko.
40 Bale' no si'noy tumekre' sa pawanan tan sa pawiri ko, ambo' nin iti sa gamet ko.
Naigagara ana in nin lugar konran napili' nan Dios nin pangisadyaan."
41 Ket sin narnge' ran mapulo' nin raruma et nin tumutumbok na a maipa'ka' sa sayti,
masager sara konra ni Santiago tan Juan.
42 Kanya' nin pinakadani nasara nga'min ni Jesus kona tan wana konra, "Tanda' moyon
peteg no pa'noy pag'uuray ran mag'uuray iti sa mundo. Aripenen rasaray iti sa sakop ra
tan saray iti sa ta'gay ket masakit-sakit sara konran saray iti sa sirong nin uray ra.
43 Bale' komoyo, matkap a ambo' nin wanin. Komoyo, si si'numan a marabay nin
mag'in nin ata'gay ket matkap a syay magsirbi konran raruma,
44 tan si si'numan komoyo a marabay nin mag'in nin syay ulo, matkap a magwa' nay
mag'in nin aripen nin sarba.
45 Arigen moyoy gawa' ko, si'kon si Pinaitawo, a nako akodti sa luta' ambo' ta pigaw nin
pasirbi ako no kai edet, ta pigaw nin magsirbi ako tan ta pigaw nin ibi koy byay ko nin
ipambot konran abaw a tutawo."

Naka'kit yan Uman a Bulag a si Bartimeo
Mateo 20:29-34; Lucas 18:35-43

46 Rinmate' yadtaw sa Jerico si Jesus tan saray tumutumbok na. Ket sin mampibwat
saraynadtaw, abaw saray tutawon nikialuyon konra. Ket, main nin kipayabor a
nakatekre' itaw sa rigrig. Bulag ya. Say ngaran na ket Bartimeo a anak na ni Timeo.
47 Ket sin narnge' na nin si Jesus a taga Nazaret ket itaw ya, kapingmatan anan
tinma'way ya a wana, "Jesus a puri na ni Adi' David, ka'dwan nako kadi'!"
48 Abaw saray masager kona a inima'no rayan gumargar. Bale' mas maksaw nayna edet
nin nita'way, "Si'kan nipangako' a puri na ni Adi' David, ka'dwan nako kadi'!"
49 Tinumgen ya si Jesus ket wana, "Tawagen moyadti."
Ket tinawag rayay bulag a wanra kona, "Paksawen moy nakem mo. Umdeng ka ta
man'ipakayaban naka."
50 Apuradon ginlat nayay kapa na; maliksi yan inumdeng tan inmarak ya kona ni Jesus.
51 "Ani a rabay mon gaw'en ko para komo?" nitepet na ni Jesus kona.

Ket wanan bulag, “Maistro, rabay ko kumon a maka'kit akon uman!”
52 Ket wana ni Jesus kona, “Sigi, mako kayna. Bana' sa pagmamatalek mo, inmanda' kayna.”
Ket tampor a maka'kit yayna. Nikikalamo' ya kona ni Jesus.

11

Say Iluluob na ni Jesus sa Jerusalem
Mateo 21:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19
1 Ket adani sarayna si Jesus sa syudad nin Jerusalem ta itaw sarayna sa bandan baryo nin Betfage tan Betania nin adani sa Talugtog Olibo. Ket pinau'na nasaray rwa konran tumutumbok na.
2 Wana konra, “Mako kamo sa baryo a man'adapen moyo. Ket karate' moyodtaw, main nin tampor nin ma'kit moyon nipuged a sayay uybon nin asno nin kai et gapo nin naruranan. Usbagen moya sa nakaipugedan na tan i'ras moyadti kongko.
3 No main nin manita komoyo no ambale' nin man-gaw'en moyo in, ibarita' moyo kona, ‘Matkap nayayti nin Uunuren. Ipaisubli' nayadti li' a lamang kainsanan.’ Ket tampor a umaburoy yan kalapen moya.”
4 Ket nako sarayna, ket page' a main nin na'kit ran uybon nin asno. Itaw ya sa dalan nin nipuged ya sa rikor nin purtan bali. Ket sin man'usbagen rayayna sa nakaipugedan na,
5 wanran saray itaw, “Ambale' nin man'usbagen moya in?”
6 Ket say ni'bat ra ket saytaw say bibilin na ni Jesus konra, ket pinauryan rasaraynan nituloy ray man-gaw'en ra.
7 Ket ni'ras raya kona ni Jesus a uybon. Nisapin ray kapa ra kona, ket rinmuran ya si Jesus.
8 Abaw sara konran tutawodtaw a bana' sa alakin pangingigalang ra kona ni Jesus ket niyapra-aprak ray kukapa ra sa dalanan na tan nampi-nampi' saran susangan kukayo sa gagawa' tan niyapra-aprak raynamaet a lamang sa dalanan na.
9 Saray tutawo ket iti sara sa u'na tan sa suyot na ni Jesus. Mantuma'wa-ta'way sara nga'min a wanra,
“Marayo ya!
Nabindisyunan nayan Dios a nibaki' na nin manrumate' anadti sawanin kontamo!*”
10 “Binindisyunan naynan Dios a pag'aadi' na nin bilang sa nipag'adi' na ni puon tamon si
David sin saytaw!”
“Marayo yay Dios itaw sa langit!”
11 Ket nakarate' saraynadtaw si Jesus sa Jerusalem tan nako ya nin linmuob sa sakop nan Timplo. Nayadi' ya nin kinmikit-kikit itaw, nibwat yan nako sa Betania, pati saray labinrwan tumutumbok na, ta yabinayna.

Nisamba naya ni Jesus a Kayon Kasan Bunga
Mateo 21:18-19
12 Ket kinabuklasan, sin mansumubli' sarayna si Jesus nin ibat sa Betania, ginmitil ya.
13 Natamuraw nayay sayay kayon igos a mabulong.* Nako yadtaw sa kami'nan na ta pigaw nin kiten na no ginmunga yayna. Anaod, ambo' et nin panaon nin katutua. Ket sin nirate' yadtaw, kasa gapo nin ma'kit na nin bunga no kai kal-la bulong tamo'.
14 Ket wana konan kayo, “Anggan maka'numan ket kasayna gapo nin makapangan nin bunga mo!”
Ket narnge' rayti nin tumutumbok na.

Si Timplo, Kai ya nin Nikana' sa Pangrarayo
Mateo 21:12-17; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22
15 Sin nakarate' sara sa Jerusalem, linmuob ya si Jesus sa sakop nan Timplo nan Dios bale' itaw narat'anan nasaray mampaglako'. Ket pinala-palakwan nasara tan saray mampanaliw itaw nin say bubagay a ida'ton konan Dios tan tinali-talimbwag nay lulamisawan ran maninilin kwarta, tan say tutekrean ran maglalako' nin kalapati.
16 Niyawa' na et a lumabas itaw sa sakop nan Timplo a si'numan nin main nin awit-awit.
17 Mi'sa niyakay nasaray tutawo nin itaw. Wana, “Kai para naisurat a wanan Dios,
‘Si Bali ko ket pangaranan raya nin lugar nin dadasalan ran sarban tutawo kongko’*?
Bale' si'kamo, ginwa' moyan pididinepan ran mannakaw!”

---

* **11:9** Kanta 118:26. * **11:13** Kasabyan, kabubunga ana nin kayon igos no mabulong ya sin sayti nin panaon.
* **11:17** Isaias 56:7.

18 Natandaan ran Pupangulon Pupadi' tan saray Madudunong sa Gugan-gan a
maipa'ka' sa sayti. Ket mampaningkap sarayna nin padalan no pa'no raya nin maipapati
ta ikali'mo raya si Jesus ta mangkaayat nay nakem ran tutawo sa akay na.
19 Sin yabi sin sain, nibwat sara anamanaet sa syudad si Jesus.

Say Akay Mangibwat konan Kayon Igos
Mateo 21:20-22
20 Kinabuklasan sin lumabas sara, na'kit rayaytaw si kayon igos nin nati ya anggan
yamot.
21 Si Pedro napanemtem nay nangyadi' intaw ket wana, “Maistro, kikiten may kayon
igos nin nisamba mo. Nati ya!”
22 Ket wana ni Jesus konra, “Matkap a magmatalek kamo konan Dios.
23 Ibarita' koyti komoyo: No tepren moyo nin kai kamo nin magdwadwa a say ibarita'
moyo ket mangyadi', magwa' moyon ibarita' konan sitin talugtog, ‘Gumlat kadsen tan
mako ka sa taaw,’ ket mangyadi' a wamoyo.
24 Kanya' nin ibarita' ko komoyo, animan a dawaten moyo konan Dios, matkap a
magmatalek kamo nin marisibi moyo ket talagan marisibi moyo.
25-26 No dumasal kamo ket main wadi' nin sakit nin nakem moyo sa si'numan,
pirdunawen moya yapo' ta pigaw nin pirdunawen nakamo anamaet nin Ama tamo sa
langit sa kasalanan moyo.*”

Si Tepet ran Pupangulo kona ni Jesus Maipa'ka' sa Kanepegan na
Mateo 21:23-27; Lucas 20:1-8
27 Ket nakarate' saraynaet si Jesus sa Jerusalem. Ket sin manlumala-lalako yadtaw sa
sakop nan Timplo, kinmadani sara kona a Pupangulon Pupadi', saray Madudunong sa
Gugan-gan ran Judio tan saray Mangatuntawo ran Judio.
28 Ket nitepet ra kona, “Ani a kanepegan mon mangwa' nin sain say man-gaw'en mo?
Si'noy nami komo nin pakayadi' nin gaw'en mo in?”
29 Ket ni'bat na ni Jesus, “Ibarita' ko komoyo no ani a pakayadi' ko nin gumwa' nin
saytin bubagay no ubatan moyayti si tepet ko.
30 Si'noy namin kanepegan nan mamawtismo ni Juan, si Dios para o say tawo? Ani a
ubat moyo?”
31 Ket nag'iirgo sara a wanra, “Ani kadi' a i'bat tamo? No ibarita' tamon ‘si Dios’, ibarita'
na kontamo, ‘Mayin edet a kai moya nin timper si Juan?’
32 Ket no ibarita' tamo anamaet, ‘Say tawo,’ makapasalak.” Wanin a wanra ta pinasyan
li'mo ra konran tutawo ta tepren ran sarayti a si Juan ket saya yan talagan prupita.
33 Kanya' nin ni'bat ra kona ni Jesus, “Kai mi nin tanda'.”
Ket wana anamaet ni Jesus konra, “No wanin, kai koynamaet nin ibarita' komoyo no
ani a kanepegan kon mangwa' nin man-gaw'en ko.”

12

Si Pangingiyarig Maipa'ka' konran Duka' a Ingkargado
Mateo 21:33-46; Lucas 20:9-19
1 Ket nag'irgo ya konra si Jesus nin nangusar yan pangingiyarig. Wana, “Main nin sayay
tawon nangmula nin ubas sa luta' na. Dinarekdek naya tan nangali yan ubot sa sayay
bato ta pigaw nin pamespesan yan ubas. Nama'deng yan ata'gay nin kami'nan ran
bantay. Mi'sa nipagamet nay pangangalila' sa mula na konran umno ran padalos tan
nibwat yan nako sa adayo' nin lugar.
2 Sin narate' anay panaon nin pammutin bunga, nangibaki' yan sayay tawo na nin
kalapen nay tao na.
3 Bale' saray padalos, dinakep raya ket tinasu-taso raya tan pinasubli' rayan kal-la
gamet.
4 Ket nangibaki' yaynaet a main nin luta' nin sakalakon tawo na. Bale' pinekpe-pekpek
raya tan pinadi-pading'eyan raya.
5 Ket nangibaki' yaynaet nin sakalako. Bale' pinati raya. Abaw sara et a nibaki' na, bale'
pinekpe-pekpek rasara tan pinati-pati rasaray raruma.
6 Kalansuyutan, main nin saya tana nin nabati' nin maibaki' na, si kawa'nan nan tuloy
nin si anak nan bugtong. Ket anaod, nibaki' naya. Wana sa nakem na, ‘Kai magwa' a kai
raya nin kabilangan a anak ko.’

---

* **11:25-26** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nilamo' yay birsikulo 26 nin wanti a wana:Bale' no kai kamo nin mamirduna, kai nakamo anamaet nin pirdunawen sa kasalanan moyo nin Ama tamo sa langit.*

7 Bale' saray padalos, sin na'kit rayay anak na wanra, ‘Siti li' a manawir. Patyen tamoya
ta pigaw nin maikon tamo a tawiren na li'!’
8 Ket dinakep raya tan pinati raya. Mi'sa nibantak rayay bangkay na sa rikor nin pukok
na nin uubas.
9 Sawanin,” wana ni Jesus, “ani kadi' a gaw'en nan sitin main nin ikon nin luta' konran
saraytin padalos? Kasan sapo nin mako yadtaw ket patye-patyen nasara. Mi'sa
ipaga'getan naya a luta' na sa sakalakon padalos.”
10 Wana et ni Jesus, “Kai moyo para gapo nin nabasa-basaytin wana sa Masanton
Kasuratan,
‘Sitaw si bato a nibilang ran
kai nin mausar nin saray mammanday,
sitaw nin diri nin bato a nag'in nin
sangkaimpurtantiwan sa pamma'deng.
11 Say nipag'in nin wanin ket gawa' nan Catawan,
Ket sa pangingikit tamo, peteg a makapaka'ngap!’* ”
12 Anaod, nataros ran pupangulo ran Judio a sara a mampada'gisan na ni Jesus kanya'
nin dakpen rayayna kumon, bale' mali'mo sara konran tutawo kanya' nin linakwanan
raya tana.

Si Tepet Maipa'ka' sa Pammayad nin Buis
Mateo 22:15-22; Lucas 20:20-26

13 Ket, say ginwa' ran pupangulo, nangibaki' sara kona ni Jesus nin umno ran Pariseo
tan umno ran tawon ayon kona ni Adi' Herodes. Ginwa' rayti ta pigaw nin kal'uten raya
sa pag'iirgo na.
14 Ket sin itaw sarayna kona ni Jesus, wanra kona, “Maistro, tanda' mi nin matunong
kan tawo. Say pangangakay mo nin no ani a rabay nan Dios nin gaw'en ran tutawo ket
tutuo, tan kasan tawon ikali'mo mo ta mampari-parihwen moy tutawo. Edet anaod,
rabay mi pan tepeten komo no sumubag atamo kasi, o kai, sa Gugan-gan tamo no
mamayad atamon buis konan Impirador nan Roma*? Matkap mi para a mamayad o kai?”
15 Bale' tanda' na ni Jesus a mampiwadi'-wadi' sara. Kanya' nin wana konra, “Mayin ta
mansubuken moyoko? Byan rako pa nin kwartan plata ta pigaw nin kiten koya.”
16 Ket binyan raya, ket nitepet na konra a wana, “Si'no ya in rupa tan ngaran si isen
konan plata?”
Ket ni'bat ra, “Si Impirador nan Roma.”
17 “No wanin edet,” wana ni Jesus konra, “isubli' moyo konan Impirador a ikon na, tan
isubli' moyo anamaet konan Dios a ikon na.”
Ket naka'ngap saran tuloy sa wantin ubat na.

Si Tepet Maipa'ka' sa Isusubli' ran Mabyay nin saray Nati ana
Mateo 22:23-33; Lucas 20:27-40

18 Kaaram, main anamaet nin Saduseo nin nako kona ni Jesus. Sarayti saray Saduseo,
kai ra nin tepren a mapasubli' sara li' nin mabyay a nunati ana. Ket tinepet ra kona a
wanra,
19 “Maistro, nisurat na ni Moises sa Gugan-gan tamo a
no main nin mitraasawa ket nati yay lalaki nin kasan anak ra, manepeg a si busat nan
lalaki ket matkap nin ikasal nayay nabalo ta pigaw nin manganak sara nin ikwintan
anak nan sitaw si nati.*
20 Ket, main intaw nin pito ray lulalakin mibubsat. Nangasawa yay kaka bale' nati ya nin
kasan anak.
21 Ket si aryen na, nikasal nayay babayi. Bale' nati yayti anamaet a lamang nin kasan
anak ra. Wanin anamaet a ginwa' nan ikatlo,
22 tan saray sumunor et kona. Sarba ra nin pito, nikasal rayay balo, bale' nati sara
nga'min nin kasan anak. Kalansuyutan, nati yaynamaet a babayi.
23 Ket sawanin, no napasubli' sarayna li' nin mabyay a nunati, si'no edet li' a asawa nan
babayi, ta saray pito ket nag'in nin asawa raya?”
24 Ket wana ni Jesus, “Ipa'kit nin sayti a mangkalingo kamoyna! Pa'no ket kai moyo nin
mangkataros a wana sa Kasuratan o say maipa'ka' sa pakayadi' na nin Dios!
25 Anaod, no napasubli' sarayna li' nin mabyay a nunati, bara'mo sarayna li' nin uanghil
itaw sa langit a kai sarayna nin mangasawa o kiasawa.

---

* **12:11** Kanta 118:22-23. * **12:14** Iti sara sin sain a Judio sa sakop nan Roma. * **12:19** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Deuteronomio 25:5-6.

26 Ket say maipa'ka' sa katutu'wan nin isusubli' ran mabyay nin nunati, kai moyo para
nin nabasa-basayti sa nisurat na ni prupita Moises maipa'ka' sa wanan Dios itaw konan si
mandumtan kayo? Siti a wanan Dios kona maipa'ka' konran pupuon tamo,
'Si'ko et a lamang a Dios na ni Abraham, si Dios na ni Isaac, tan si Dios na ni Jacob.'* "
27 Nituloy na ni Jesus ket wana, "Syimpri a, si sayay nati ana, kai yayna nin
makapangrayo konan sayay dios. Kanya' nin mangkabyay sara in et, saray nibarita' nan
Dios a syay Dios ra. Mangkalingo kamo nin tuloy!"

Si Sangkaimpurtantiwan sa Gugan-gan
Mateo 22:34-40; Lucas 10:25-28

28 Main nin saya konran Madudunong sa Gugan-gan ran Judio a rinmate' itaw ket
narnge' nayti nin pididiskusyon ra. Ket na'kit na nin mapteg a kauubat na ni Jesus.
Kanya' nin tinmepet ya kona a wana, "Aya a sangkaimpurtantiwan nin matkap nin
tukiden nin gan-gan?"
29 Ket wana ni Jesus, "Siti a sangkaimpurtantiwan nin matkap nin tukiden nin gan-gan:
'Si'kamon puri na ni Israel, rumnge' kamo. Si Uunuren a Dios tamo, syay bukod nin Dios.
30 Aduen may Uunuren a si Dios mo nin intiron kanakman mo, nin intiron byay mo, nin
intiron kaisipan mo tan nin intiron pakababa' mo.'
31 Ket siti a ikarwan sangkaimpurtantiwan:
'Aduen moy kapada mon tawo nin kapada nin pangangado' mo sa lalaman mon diri.'*
Kasaynan gan-gan nin mas impurtanti et dyan saraytin rwa."
32 Ket wanan sitin Madunong sa Gugan-gan kona, "Kusto, Maistro. Tutuo in si wamoyo
a si Dios ket sayan-saya ya tan kasan raruman Dios no kai sya tamo'.
33 Ket say aduen yay Dios nin intiron kanakman tan nin intiron kaisipan tan nin intiron
pakababa', tan aduen saray kapadan tawo nin kapadan pangangado' sa lalaman nin diri,
ket mas impurtanti et dyan si mangida'ton nin uayep a puuran tan raruma et nin
duda'ton konan Dios."
34 Na'kit na ni Jesus nin maong a kauubat na ket wana kona, "Dandani kayna nin iti sa
sirong nin pag'uuray nan Dios."
Ket nangibwat ana sin sain, kasaynan nakaitpel nin manepet kona.

Si Uunuren na ni Adi' David
Mateo 22:41-46; Lucas 20:41-44

35 Sin mampangyakay yadtaw si Jesus sa sakop nan Timplo, wana, "Mayin bale' a
man'ibarita' ran saray Madudunong sa Gugan-gan, a si syay Cristo nin nipangako' nan
Dios, ket puri naya ni Adi' David?
36 Ket si Adi' David a mismo, yupa' sa nipaninreg nan Ispirito nan Dios ket nibarita' na
nin wana,
'Wanan Dios konan Uunuren ko:
Tumekre' kadti sa pawanan ko
mintras nin mampasukuen kosara komo a sarba ran kukalaban mo.'*
37 Si Adi' David nin mismo, tinawag naya nin Uunuren a Cristo nin nipangako' kona, ket
pa'no edet a sya ket puri naya ey?"

Say Kunsaba Maipa'ka' sa Pigagawa' nin Paipadar-padar
Mateo 23:1-36; Lucas 20:45-47

Saray abaw nin tawo, lalon maririket saran nangrenge' kona ni Jesus.
38 Sin mampangyakay ya konra wana, "Pakanda' kamo nin kai kamo mag'in nin bilang
konran Madudunong sa Gugan-gan a rabay-rabay ray magpasyar nin anununro a aysing
ra tan say pagalangan rasaran tutawo sa publiko.
39 Rabay-rabay ray tumekre' sa tekrean para konran impurtantin tutawo sa sinaguga.
Wanin et a lamang no mako sara sa punsya.
40 Kitkiten ray kabyayan ran bubbayin balo, ket paanunrwen ray dasal ra nin
panismula nin maraet a gawa' ra. Ket anaod pinasyan byat li' nin dusa nan Dios konra."

Say Da'ton nan Sayay Balo
Lucas 21:1-4

41 Nainsanan nin buga', nako ya nin tinmekre' si Jesus sa temben nan pangnanabuan
nin kwartan da'ton sa Timplo. Binanta-bantayan nay nipanginabo' ran tutawo. Malalaem
a ninabo' ran mayayaman.

---

* **12:26** Exodo 3:6,15. * **12:31** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Deuteronomio 4:35; 6:4,5; Isaias 45:21; Levitico 19:18.
* **12:36** Kanta 110:1.

42 Ket main anamaet nin sayay pubrin babayin balo nin rinmate' itaw. Nanginabo' yan
rwa ran plata nin sangkadaitean a alaga.
43 Pinakadani nasara ni Jesus a tumutumbok na kona tan wana konra, “Ibarita' koyti
komoyo, sitin pubrin balon babayi, mas abaw a ninabo' na dyan say sarban ninabo' ra
nin saray raruma et nin nanginabo'
44 ta say subra-subra tamo' konra a nibi ra. Si balo bale', sa busel nin kaidapan na, nibi
na a sarba nga'min nin pagkabyayan na.”

13

Say Panandaan a Anggawan ana
Mateo 24:1-14; Lucas 21:5-19

1 Ket sawanin, sin manlumiwa' ya sa sakop nan Timplo si Jesus, wanan saya nin
tumutumbok na kona, “Maistro, kikiten mo! Aninay anda' nin pupa'deng nan siti si
Timplo! Aninay kaalalakyan nin sain say bubaton inusar!”
2 Ket wana ni Jesus kona, “Mangkiten-kiten mo in say alalakin pupa'deng sawanin!
Bale' main li' nin awro a mayba' in, ket kasayna li' gapo ni sayan bato nin isen a ma'kit nin
naita'len et konan saya.”
3 Kaaram, nuli' sara sa Talugtog nin Olibo ket tinmekre' ya si Jesus nin nakaadap sa
Timplo. Sin sain, sara-sara tamo' a si Pedro, si Santiago, si Juan, tan si Andres, ket
kinmadani sara kona tan wanra,
4 “Ka'no li' nin mangyadi' in si wamoyon mayba' ya a Timplo? Ani li' a panandaan a
mangkatukid ana in?”
5 Ket wanan ni'bat ni Jesus konra, “Pakatalad kamo nin kai kamo nin malingon tepren
moyoy bula',
6 ta abaw sara li' a mangusar nin ngaran ko a wanra ket sara a Cristo nin nipangako'
nan Dios. Ket abaw sara li' a malingo ra.
7 Marnge' moyo li' a danurdor nin pigigira sa kadani tan marnge-marnge' moyon main
nin pigigira sa saka-sakalakon lugar. Bale' andi' kamo nin aburido ta sayti nin bubagay
ket matkap nin mangyadi' yapo'. Bale' ambo' et nin iyayangga ana nin kapresan a
pag'uuray iti sa mundo
8 ta milalaban li' a nunasyon sa saya tan saya, tan wanin et a lamang sa pupag'urayan.
Magkamain li' nin rayon sa abaw nin lulugar. Magkamain anamaet nin bitil. Bale' sain
tarana' tamo' in nin rumate' nin dya'dya' kapadan tarana' nan mangingar nin sayay
mangabing.
9 Pakatalad kamo ta si'kamo, dakpen rakamo li' tan bistawen rakamo li' tan
sanet-saneten rakamo li' sa susinaguga. Iyadap rakamo li' nin usisaen konran mag'uuray
tan uadi' bana' ta tumutumbok katamo. Mangyadi' in ta pigaw nin magkamain kamo nin
pagkanawanawan maiparate' moyo konra a maipa'ka' kongko.
10 Matkap ya yapo' nin maipatanda' a Mabistan Patanda' sa sarban tawo sa sarban
lugar, mi'sa say iyaangga ana nin kapresan nin pag'uuray iti sa mundo.
11 No itaw kamoyna li' nin man'usisaen, andi' moyoyna nin kaaburidwan no ani a
ibarita' moyo bana' ta no udas moyoyna li' nin tumnoy ket, ibarita' nayna li' nin Dios a
ibarita' moyo ta ambo' nin si'kamo li' a mag'irgo no kai edet, si Ispirito nan Dios.
12 No saytaw, main li' nin tutawo nin mangipapati nin bubsat ra. Main li' nin uama nin
mangipapati nin a'nak ra. Main anamaet li' nin a'nak a magribildi* tan mangipapati
konran mangatua ra.
13 Wanin, guraen rakamon sarban tutawo bana' ta mantarig'enan moyoy
mangkikalamo' kongko. Bale' si si'numan a tumarig'en nin tumulok kongko anggan
kala'pusan nin dya'dya', makarate' ya sa Pag'adian nan Dios.”

Si Makaparmay nin Bagay a Manida'
Mateo 24:15-28; Lucas 21:20-24

14 “Marate' li' a awro a main li' nin sitaw si ‘Makaparmay nin Bagay a Manida’’ nin itaw
ya sa Timplo mataman nin ambo' nan kanepegan a itaw ya. (Si'kan mampamasa, tarusan
maytin maong!) No ma'kit yaynayti li' nin bagay nin itaw yayna, saray mampiikap itaw sa
Judea ket matkap a malayo saraynan mako nin umadi sa tutalugtog.
15 Si tawon itaw nin mampagprisko sa balkon nin bali ra, andi' yayna nin lumuob et sa
bali nin mangalap nin animan a agamiren na.
16 Wanin anamaet konan si itaw nin mampagtrabaho sa gagawa', andi' yayna nin
sumubli' et sa bali ra ta pigaw nin mangalap yan seket na.

---

* **13:12** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mikas 7:6.

17 Kado' sarayna li' a mabuktot tan saray uinan main nin ua'nak ran mampasuswen
konan siin a panaon!
18 Kanya' nin idasal moyo konan Dios a ambo' li' kumon nin tyimpon gawat* no
mangyadi' in
19 ta say dya'dya' li' konan sitaw a panaon ket kasa gapo et nin kapadan nangyadi' ana
nangibwat et sin naparsa yay mundo anggan sawanin, tan kasa gapo nin kapadan
mangyadi' et li'.
20 No kai na nin idisisyon nin Dios nin paanteden naya in nin panaon ket kasa li' gapo
nin mabati' nin mabyay iti sa mundo. Bale' bana' konran pinili' nan Dios nin tutawo na,
paanteden naya anadtaw li' in nin panaon.
21 Kanya' nin no saytaw li' ket main nin mamarita' komoyo a wana, ‘Syayna e a Cristo!’ o
no wana, ‘Itaw ya e!’ andi' kamo nin mamper
22 ta abaw sara li' a mibalu'-balo' nin sara a Cristo o a prupita sara. Mama'ki-pa'kit sara
li' nin makapaka'ngap nin panandaan tan mumilagro ta pigaw nin lingwen rasaray
tutawo, a no magwa' ket tagem nin saray pinili' nan Dios nin tutawo na.
23 Kanya' nin pakatalad kamo! Nibarita' koyna a sarba nga'min komoyo ba'yo et nin
mangyadi'.”

Say Isusubli' na li' nin si Pinaitawo
Mateo 24:29-44; Lucas 21:25-33

24 “Ket tampor kayadi' li' nin siin a panaon nin dya'dya',
si awro ket dumedlem ya, tan si bulan ket kai yayna nin sumlag.
25 Say bubituen ket mangaragrag mangibwat sa langit, tan say pupakayadi' a mamauksoy
nin say itaw sa ta'gay nin langit ket maguloyna.
26 Kaaram, ma'kit rako li' nin sarban tutawo, si'kon si Pinaitawo nin manrumate' nin iti sa
gunem nin main nin alakin pakayadi' tan kasan kapadan kagalangan.
27 Ket ibaki' kosara li' a uanghil ko nin mako sa sangkamundwan tan dinepen rasara
nga'min a tutawon pinili' nan Dios.*
28 Kikiten moyay kayon igos ta main nin maadal moyo mangibwat kona. No
sumalingsing yaynan gumulong, masigurado moyon rumate' anay tyimpon rapeg.
29 Wanin anamaet, no ma'kit moyoyna li' nin mampangyadi' ana in say nibarita' ko
komoyo, matandaan moyoynan rumate' akoynan madali'.
30 Ibarita' koyti komoyo, no wanin ana li' anaod a mampangyadi', ba'yo kamo et nin
mati nga'min ket matukid ana a sarban nibarita' ko.
31 Makasa a langit tan luta', bale' say ibarita' ko magnayon nin tutuo anggan-angga.
32 Bale' no ka'non peteg nin mangyadi', kasa gapo nin makatanda', ni saray uanghil, o
si'kon si Anak nan Dios. Kal-la si Ama ko tamo' a makatanda'.
33 Kanya' anaod nin pakatalad kamo! Sumadya' kamon pirmi ta kai moyo nin tanda' no
ka'no nin mangyadi' ti.
34 Say isusubli' ko nin si'kon si Pinaitawo ket maiyarig sa isusubli' nan sayay tawon
kinmadayo'. Mi'sa ya nin nibwat sa bali na, binyan nasaran pakayadi' a tutawo na sa
kayadian na. Nibibilin na sa barang saya a trabaho na tan ginan-gan nayay gwardya nin
sibabantay ya sa isusubli' na.
35 Wanin anamaet, kai moyo nin tanda' no ka'no ako nin sumubli' a bilang sa isusubli'
nan si main nin bali, sa patpaapon man, sa kapiknga' nin yabi man, sa parbangon man o
sa kabubuklas man. Kanya' nin sumadya' kamo
36 ta sali' no rumate' akon bigra' ket marat'anan katamo nin bilang sa sayay gwardya a
mampa'lek sa udas nin paggagwardya na.
37 Si ibarita' ko komoyo tan konran sarban tutawo ket: ‘Sumadya' kamo!’ ”

14

Mampangiplano saran Duka' a Pupangulo kona ni Jesus
Mateo 26:1-5; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53

1 Ket, rway awro tana ba'yo a rwa ran pista ran Judio. Sarayti a pistan mantawagen nin
Nipanglabas* tan si sayay linggon Pangangan nin Tinapay a Kasan Pammakbo. Sawanin,
saray Pupangulon Pupadi' tan saray Madudunong sa Gugan-gan ket mampangisip sara

* **13:18** Sayti a tyimpo nin maidap a kumal'is sa dya'dya' ta kurang a ikabyay. * **13:27** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 24:3,22,37,39; Exodo 19:16; Isaias 27:13; Daniel 7:13,14; Zacarias 9:14-17; 1 Corinto 15:52; 1 Tesalonica 4:16,17; Nipadar 1:7. * **14:1** Mabasa moyo et a maipa'ka' konan siti si ***Pistan Nipanglabas*** itaw sa Glusaryo.

no pa'no raya nin dakpen si Jesus nin kai ra nin matandaan nin tutawo, mi'sa raya nin patyen.
2 Wanin ta wanra, “Bangli' no gumulo sara a abaw nin tawo no dakpen tamoya no pista.”

Si Babayi nin Nangibu'bo' nin Banglo kona ni Jesus
Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8
3 Itaw ya si Jesus sa Betania sa bali na ni Simon a gindat nin main nin makaparmay nin masakit sa katat. Sin kapresan ran mampangan, main nin babayi nin nako kona ni Jesus a main awit nan sayay pangangwan* a main nin laman nan pinasyan bili nin puron banglo nin say ngaran ket nardo. Ket simbing naya sa liey a pangangwan mi'sa na nin nibu'bo' a laman nan banglo sa ulo na ni Jesus.
4 Bale' masager saray umno nin itaw konan siin ket wanra sa saya tan saya, “Pinirdi nayna in nin banglo!
5 Magwa' yan nalako' in kumon nin masurok sa matingkapan nin sayay taon mi'sa nibi et kumon a naglakuan konran pubri.” Talagan masager sara konan babayi.
6 Ket wana ni Jesus, “Pauryan moya! Ambale' nin kasagran moya? Pinasyan bista nin ginwa' na kongko.
7 Abirno nin ani a udas, isen saray pubri nin makalamo' moyo ket animan a udas nin rabay moyo saran tulungan, matulungan moyo sara. Bale' si'ko, ambo' ana nin ma'teng nin iti ako et komoyo.
8 Ginwa' nay anggawan nin mababa' nan sitin babayi para kongko. Binanglwan nayayna a lalaman ko nin nisadya' nayayna para sa tabon ko.
9 Ibarita' koyti komoyo, adtiman a lugar sa intiron mundo a pakaipatandaan nan si Mabistan Patanda', say ginwa' nan sitin babayi ket maibari-barita' li' anamaet nin pammanemtem kona.”

Nikitarusan ya si Judas konran Pupangulon Pupadi'
Mateo 26:14-16; Lucas 22:3-6
10 Ket si Judas Iscariote a saya konran labinrwan tumutumbok na ni Jesus, nako ya konran Pupangulon Pupadi' ta pigaw nin nikitarusan yan ipagamet naya si Jesus konra.
11 Konan siin maririket sara, ket nipapagketan ran byan rayan kwarta. Anaod, nangibwat ana sin sain, nanirib yayna si Judas nin tyimpon maipagamet naya konra si Jesus.

Nangan sara si Jesus nin Pangngapon para Pistan Nipanglabas
Mateo 26:17-25; Lucas 22:7-14,21-23; Juan 13:21-30
12 Ket sawanin, sin primiron awro nin Pistan Pangangan nin Tinapay a Kasan Pammakbo, si awron pangmamati nin karniro para sa Pista nin Nipanglabas, wanran tumutumbok na ni Jesus, “Adti a rabay mo nin pangisadyaan min pangapunan tamo para sa Pistan Nipanglabas?”
13 Ket nibaki' nasaray rwan tumutumbok na a wana konra, “Mako kamodtaw sa syudad. Ket main li' nin lalaki nin masnaan moyodtaw a mampangawit yan sampayan ranom. Tumbuken moya
14 angga nin lumuob ya sa sayay bali. Ket wamoyo konan main nin ikon konan bali, ‘Wana ni Maistro tamo, no adti ya kano a kwarto nin kidungwan na komi nin tumutumbok na nin mangapon no Pistan Nipanglabas?’
15 Ket ipa'kit naya komoyoy sayay alawang nin kwarto sa ta'gay a nasadya' ana tan kumplito anay agamiren. Ket itaw, manadya' kamo nin kumana' kontamo.”
16 Ket nako saraytin tumutumbok na sa syudad tan nadumog rayaytaw si nibarita' na ni Jesus konra. Ket nisadya' raynay pangapunan ra sa pista.
17 Ket sin yabi ana, nako yadtaw si Jesus tan saray labinrwan tumutumbok na.
18 Sin kapresan ray mampangan, wana ni Jesus, “Ibarita' koyti komoyo, saya komoyon kadungo kodti a magtraidor kongko.”
19 Ket rinmere' sara a tumutumbok na tan say barang saya ket wana kona ni Jesus, “Maibarita' mo para nin si'ko?”
20 Ket wana konra, “Si saya anaod komoyon labinrwan tumutumbok ko nin mangkipanawsaw kongko nin tinapay sa yawong.
21 Si'kon si Pinaitawo, mati ako nin bilang sa wana sa Kasuratan. Bale' kado' yayna in si magtraidor kongko! Maong ana kumon a kai ya nin naiyanak.”
Mateo 26:26-30; Lucas 22:14-20; 1 Corinto 11:23-25

* **14:3** Saya yayti nin pinasyan anda' nin pangangwan a gawa' sa baton mantawagen nin alabastro.

22 Sin kapresan ran mampangan, nangalap yan tinapay si Jesus, tan nikisalamat ya
konan Dios mi'sa nin simpi-simping naya tan nitayak na konran tumutumbok na. Wana,
“Kalapen moyayti. Siti a lalaman ko.”
23 Kaaram, kinalap nayay baso a main nin arak nin ubas. Nikisalamat ya konan Dios,
mi'sa nibi naya konra ket ninom sara nga'min konan siti.
24 Ket wana konra, “Sayti a daya' ko nin mama'get nin kataratwan konan Dios. Tumuro'
li' nin mati ako para sa abaw nin tutawo.
25 Ibarita' koyti komoyo, kai akoyna gapo nin minom nin arak nin ubas anggan konan
sitaw si awron minom ako li' nin ba'yon arak sa Pag'adian nan Dios.”
26 Sin nayadi' sara nin nangansyon nin pangrarayo konan Dios, nibwat saran nako sa
Talugtog Olibo.

Nipau-pau'na nayna ni Jesus a Pangingibudi' ra kona
Mateo 26:31-35; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38
27 Ket wana ni Jesus konra, “Sarba moyo nga'min ket palaywan rako li' nin bilang sa
naisurat sa Kasuratan a wana,
‘Patyen koya li' a mammastor ket saray karniro misisyak sara.’*
28 Bale' saytaw li' no napasubli' akoyna nin mabyay, mu'na akoyna li' tan taga'nan
katamodtaw sa Galilea.”
29 Wana nin nag'irgo ni Pedro, “Lakwanan rakayna nga'min, bale' si'ko ket kai gapo.”
30 Wana ni Jesus kona, “Ibarita' ko komo, Pedro, ba'yo main nin tumarang'ok nin pirwa
nin manok konan sitin yabi, mitlo moyna nin nibudi' a katanda' nako.”
31 Bale' wana ni Pedro nin nipatib'ey, “Mataman et nin kalamo' nako nin patyen ana,
kai ko gapo nin ibudi' a katanda' taka.”
Wanin anamaet a lamang a wanra nin saray sarban tumutumbok na.

Dumasal ya si Jesus itaw sa Getsemani
Mateo 26:36-46; Lucas 22:39-46
32 Rinmate' sara si Jesus itaw sa sayay lugar a pinangaranan nin Getsemani. Wana
konran tumutumbok na, “Mabati' kamodti leleg a mandumasal ako.”
33 Ni'ras nasaran kalalamo' na si Pedro, si Santiago tan si Juan. Marere' yan tuloy tan
pinasyan byat nin man'isipen na.
34 Wana konra, “Pinasyan tuloy nin bereng ko ket ipati koyna layi. Mabati' kamodti, tan
andi' kamo nin ma'lek.”
35 Kinmadayo' yan buga' konra, mi'sa linmukob ya ta pigaw nin idasal na a no magwa'
kumon ket kai nayna nin dalanan in si panaon nin pangingirangep na.
36 Wana, “Ama ko! Sa sarban bagay ket main pakayadi' mo nin mangwa'. Andi' moyna
kumon nin ipairangep kongko in say dya'dya' a adapen kon irangep. Wanin man, ambo'
nin say karabayan ko a masunor, no kai say karabayan mo.”
37 Sin sinmubli' ya konran saray tulon tumutumbok na, narat'anan nasaran
mangka'lek. Pinukaw nasara tan wana kona ni Pedro, “Simon, mampa'lek ka anamain!
Kai mo tana para nin magwa' a andi' nin ma'lek yapo' abirno nin sayay udas tamo'?
38 Andi' kamo nin ma'lek no kai edet, dumasal kamo ta pigaw nin kai kamo nin madaeg
nin tukso, ta sa nakem moyo ket disidido kamon gaw'en moyoy manepeg bale' mapatapo'
kamon kinatawo moyo.”
39 Kinmadayo' yaynamanaet tan dinmasal yan wantaw lamang sa nu'nan dasal na.
40 Sin sinmubli' yaynamanaet sa kami'nan ran tulo nin tumutumbok na ket mampa'lek
sara anamanaet ta talagan kai ra nin mapukpukan a elek ra. Sin nakaimata sara, kai ra
nin tanda' no ani a i'bat ra kona.
41 Sin sinmubli' yan pitlo konra wana, “Mangka'lek kamo et! Kustoyna in! Narate' anay
udas! Pakanda' kamo! Si'kon si Pinaitawo ket maipagamet akoyna konran duka' a tutawo.
42 Mibangon kamo tan sumna' atamo! Syayna e a tawon nagtraidor kongko.”

Say Nipanakep kona ni Jesus
Mateo 26:47-56; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12
43 Mampag'irgo ya et si Jesus ket kapingmatan nin rinmate' ya si Judas a saya konran
labinrwan tumutumbok na. Abaw saray tutawon kalamo' na nin nibaki' ran Pupangulon
Pupadi' tan saray Madudunong sa Gugan-gan tan saray Mangatuntawo ran Judio.
Di-beneng tan di-batuta' sara.
44 Nibarita' naynan gindat konra ni Judas no pa'no rayan maipurok si Jesus. Wana, “Si
arkan ko, syaytaw nin diri. Dakpen moya. Ket i'ras moya nin gwardyawan moyan
maong.”

---

* **14:27** Zacarias 13:7.

45 Sin rinmate' yadtaw si Judas, diri-diritso na kona ni Jesus. Ket wana, “Maistro!” Mi'sa
naya nin inarkan.
46 Ket dinakep rayayna si Jesus.
47 Konan siin, si saya konran itaw a naka'deng, inuyos nayay beneng na tan tinaga'
nayay sayay katulong nan si Sangkata'gayan nin Padi' ket naglat yan nataga' a tutulyan
na.
48 Ket wana ni Jesus konran tutawo, “Saya ako para nin kriminal ta nakabeneng kamo
tan main nin pekpek moyo nin manakep kongko?
49 Inawru-awro kon nangyakay komoyo itaw sa sakop nan Timplo, kai rakoyna nin
dinakep itaw! Bale' sayti ket matkap nin mangyadi' kongko ta pigaw nin matukid a
naisurat sa Kasuratan.”
50 Ket nagsipalayo sara nga'min a tumutumbok na tan linakwanan raya si Jesus.
51 Main nin sayay tububa'yon tinmumbok kona ni Jesus nin nipunggos ya tamo' nin
ules. Ket tinarigmusan raya nin tutawo ta pigaw nin ikidakep raya kumon.
52 Bale' pinaipuslit ya sa punggos nan ules ket palayo nan lus'ok.

Iyadap ya si Jesus konan Sangkata'gayan nin Padi'
Mateo 26:57-68; Lucas 22:54-55,63-71; Juan 18:13-14,19-24
53 Sawanin, nika' raya si Jesus sa bali nan Sangkata'gayan nin Padi'. Itaw nididinep sara
a Pupangulon Pupadi', saray Mangatuntawo ran Judio tan saray Madudunong sa
Gugan-gan.
54 Si Pedro, tinmumbu-tumbok ya bale' itaw sa dayo' anggan sa baraybay nin bali nan
Sangkata'gayan nin Padi'. Mi'sa nako ya nin nikidupong nin tinmekre' konran gwardya
nin pairangrang ya sa apoy.
55 Saray Pupangulon Pupadi' tan sarba ran myimbro nan Kunsiho ran Judio ket
naningka-tingkap saran maiparsa ra kona ni Jesus ta pigaw nin masintinsyawan ya nin
patiti. Bale' kasan na'kit ra
56 ta abirno nin abaw saray nangibarita' nin bula'-bula' nin kuntra kona ket kai
anamaet nin mikukumprunta a nibarita' nin saya sa saya.
57 Sin wanin, main nin umno ray pinaipadar nin magtistigos nin mibula'-bula' nin
kuntra kona ni Jesus. Wanra,
58 “Narnge' mi nin wanan siin, ‘Sidaen koyayti si Timplo nin nipa'deng ran tutawo ket sa
luob nin tuloy awro, pa'dengen koyay sakalakon Timplo nin ambo' nin gawa' nin tawo.’ ”
59 Ket mataman nin say ibari-barita' ran sarayti ket kai nin mikukumprunta.
60 Ket sin sain, inumdeng ya a Sangkata'gayan nin Padi' sa adapan ra nga'min ta pigaw
nin usisaen naya si Jesus, ket wana, “Ani a mai'bat mo sa sain nin man'iparsa ra komo?”
61 Bale' kai ya gapo nin nag'irgo si Jesus. Ket tinepetan naya anamanan Sangkata'gayan
nin Padi' a wana, “Si'ka para a Cristo a si Anak nan Dios a sya ket Marayo ya?”
62 “O', si'ko,” wana ni Jesus. “Ket ma'kit rako li' nin si'kon si Pinaitawo nin nakatekre' iti
sa pawanan nan Dios a sya a Makapangyayadi', nin mangkumayupa' akon iti sa gunem
mangibwat sa langit.”*
63 Sin narnge' nayti nin si Sangkata'gayan nin Padi', rinakyat nay seket na nin
pangipa'kit nan alakin sager na. Wana, “Matkap et paray tistigos kuntra kona?
64 Narnge' moyoyna nin mismo sawanin a pangungu'na-u'na na konan Dios! Ani a
wamoyo?”
Ket nipapasayawan ra nga'min a sintinsyawan yan patiti.
65 Ket linuda'-ludaan rayaynan raruma sa rupa si Jesus. Main nin namepet nin mata na
tan tinasu-taso raya a wanra, “Prupita ka; ibarita' mo edet no si'noy nanaso komo!” Ket
sin naipagamet yayna konran gwardya, rinampa-rampa' raya.

Ibudi' naya ni Pedro si Jesus
Mateo 26:69-75; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18,25-27
66 Sawanin, itaw ya si Pedro sa yupa' sa baraybay nan palasyo sin nako yadtaw a sayay
alila' nan babayi nin Sangkata'gayan nin Padi'.
67 Ket na'kit naya si Pedro nin mampairangrang. Pinastang nayan maong mi'sa wana,
“Saya ka anamaet konran kalalamo' nan sitaw si Jesus a taga Nazaret.”
68 Bale' nibudi' na in ni Pedro a wana, “Kai ko nin tanda', ni matarusan in say
man'ibarita' mo!” Ket inmalis yan nako sa purta nan pukok. Ket main nin tinmarang'ok
nin manok.*

* **14:62** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Kanta 110:1; Daniel 7:13.
* **14:68** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:Ket main nin tinmarang'ok nin manok.*

69 Na'kit nayaynaet itaw nin si babayi tan nibari-barita' na konran itaw, “Siin nin tawo
ket saya ya konran kalalamo' na!”
70 Bale' nibudi' naynaet ti ni Pedro.
Nainsanan nin buga', wanra anamaet nin tutawo nin itaw kona ni Pedro, “Page' a saya
ka konran kalalamo' na ta si'ka ket taga Galilea kaynamaet.”
71 Ket wana, “Dusawen nakon Dios no ambo' nin tutuo a man'ibarita' ko. Sambawan ko
nin kai koya gapo nin katanda' in si tawon man'irgwen moyo!”
72 Kapingmatan, main nin tinmarang'ok nin manok nin pirwa. Ket napanemtem
naytaw ni Pedro say nibarita' na ni Jesus kona nin wana, “Ba'yo main nin tumarang'ok nin
manok nin pirwa, nitlo moyna nin nibudi' a katanda' nako.” Ket abet-abet na ni Pedro.

15

Si Jesus sa Adapan na ni Pilato
Mateo 27:1-2,11-14; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38
1 Ket sawanin, sin kabubuklas nin tuloy, nididinep sara a Pupangulon Pupadi', saray
Mangatuntawo ran Judio, saray Madudunong sa Gugan-gan tan saray raruma et nin iti sa
Kunsiho ran Judio, nin nag'iirgwan ra no ani a matkap ran gaw'en kona ni Jesus. Ket
binaror ray gamet na, mi'sa raya nin ni'ras kona ni Pilato a sya a gubirnador.
2 Ket tinepetan naya ni Pilato a wana, “Si'ka paran page' a Adi' ran Judio?”
Ket ni'bat na ni Jesus, “Nairgo moyoyna.”
3 Ket abaw a niparsa-parsa ran Pupangulon Pupadi' kona.
4 Ket sin wanin tinepetan nayaynaet ni Pilato. Wana, “Kasa paran mai'bat mo? Narnge'
moy abaw a man'iparsa ra komo!”
5 Bale' kai yayna gapo nin inumbat et si Jesus. Ket maka'ngap yan tuloy si Pilato.

Sinintinsyawan ya nin Patiti si Jesus
Mateo 27:15-26; Lucas 23:13-25; Juan 18:39-19:16
6 Sawanin, ugali' na ni Pilato a mamirdunan mangibulos nin sayay priso tepe' nin
Pistan Nipanglabas nin no si'no a dawaten ran tutawo.
7 Sin sain, main saray tawon mangkapriso bana' ta nakapati sara sin nagribildi sara sa
gubyirno. Saya konran sarayti ket si say ngaran na Barrabas.
8 Ket sin nako sara nin inmadap a ka'bawan ran tawo kona ni Pilato ta pigaw nin
dawaten ran gaw'en nay gindat nan man-gaw'en,
9 wana konra, “Rabay moyo para a bulusan koyayti si Adi' moyon Judio?”
10 Wanin a wana ta tanda' nan peteg a niyadap raya si Jesus kona nin saray Pupangulon
Pupadi' bana' ta maimbel sara.
11 Bale' sinugsog rasaran Pupangulon Pupadi' a tutawo nin dawaten ran bulusan naya
si Barrabas ambo' a si Jesus.
12 Ket wana ni Pilato konra, “No wanin edet ani a gaw'en ko konan si tawon
mantawagen moyon Adi' moyon Judio?”
13 Ket nita'way ran ni'bat, “Ipasak ma sa kudos!”
14 “Ambale'?” wana. “Main paran ginwa' nan abas?” Bale' mas maksaw rayna edet nin
niburyaw, “Ipasak ma sa kudos!”
15 Ket sin wanin, bana' ta rabay nasaran pagustwan ni Pilato a tutawo, nibulos naya si
Barrabas. Ket si Jesus anamaet, nipasanet naya tan sin nayadi', nipagamet naya konran
sundalo' ta pigaw nin ika' raya nin ipasak sa kudos.

Tuya'-tuyaen rayan Sundalo' si Jesus
Mateo 27:27-31; Juan 19:2-3
16 Sin sain, ni'ras raya nin sundalo' si Jesus sa luob nan Palasyo nan gubirnador a
mantawagen yayti nin Pretorio tan pinididinep rasaray sarba ran sundalo' nin itaw.
17 Kaaram, sinulutan raya nin kulor ubi nin kapa a kano wadi' ket adi' ya. Namalukay
saran madiwin wakay nin kuruna kano wadi' tan nikuruna rayayti kona ni Jesus.
18 Mi'sa kano wadi' ket nangigalang sara kona a wanra, “Viva Adi' ran Judio!”
19 Mi'sa pinatuk-patok rayay ulo na tan linuda'-ludaan raya tan nanali-talimukod sara
sa adapan na nin kano wadi' ket pangingigalang ra kona.
20 Sin sinmawa' saraynan nagpistawan ya, linus'ok rayaytaw kona si kulor ubin kapa
tan nisubli' ran nisulot kona a dirin seket na. Kaaram, niliwa' rayaynan ika' nin ipasak sa
kudos.

Ipasak ya sa Kudos si Jesus
Mateo 27:32-44; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27

21 Sa dalan, main nin sayay lalaki nin nasnaan ra nin mampamunta sa syudad. Siti si
Simon a taga Cirene. Syay ama ra ni Alejandro tan Rufo. Ket pinasuet rayan nipabalatay
kona a kudos nin mambalatayen na ni Jesus.
22 Ket nika' rayaynadtaw si Jesus sa lugar a mantawagen nin *Golgota* a say rabay nan
irgwen ket Lugar nin But'ol Ulo.
23 Sin itaw sarayna, painumen raya kumon nin arak a linawukan nin pammakdar a
mantawagen nin mira bale' kai na nin ininom.
24 Ket nipasak rayayna sa kudos si Jesus. Kayadi', nibubunutan sara ta pigaw nin
mapitaw'a-taw'an ray seket na, a no ani a mako sa barang nin saya.
25 Alas nwibi sa buklas sin nipasak raya si Jesus sa kudos.
26 Nakasurat itaw a nipakasalanan kona a wana:

SITI A ADI' RAN JUDIO.

27-28 Main anamaet nin rwa ran kriminal a nikirngan ran nipasak sa kudos kona ni Jesus,
si saya sa wanan na tan si saya sa wiri na.*
29 Saray tutawon lumabas itaw, ipeyeng-peyeng ran manuya'-tuya' kona ni Jesus.
Wanra, "Ya! Si'ka a wamo intaw ket mababa' man yubaen tan ipa'deng nin uman a
Timplo nan Dios sa luob nin tuloy awro, sigi pa edet!
30 Isalba moy lalaman mon diri, gumlat kadsen sa kudos!"
31 Wanin ra anamaet nin Pupangulon Pupadi' tan saray Madudunong sa Gugan-gan.
Tinuya'-tuya' raya si Jesus a wanra sa saya tan saya, "Saray raruman tawo, naisalba
nasara kano, bale' say lalaman nan diri, kai!
32 Siin si sya a Cristo nin Adi' nan Israel, makaglat yadsen tana in sa kudos sawanin nin
ma'kit tamon diri, mamper atamoyna kona!"
Mataman nin saray kriminal nin karngan nan nipasak ni Jesus, tinuya'-tuya' rayan
lamang anamaet.

Nati ya si Jesus
Mateo 27:45-56; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30
33 Sin ugtiawro, dinmedlem yay intiron babon luta' nin narate' a tuloy udas.
34 Ket sin bandan alas tres nin yabina, wanan nita'way ni Jesus, "*Eloi, Eloi, lama
sabachthani?*" a say katarusan ket "Dios ko, Dios ko, ambale' nin pinauryan nako?"*
35 Wanran tutawodtaw nin nakarnge' kona, "Reng'en moyaytaw e! Mantawagen naya si
Elias!"
36 Ket si saya konra nangred yan nako nangipaalep'ep nin ispungha sa maalsem nin
arak nin nikwa naya sa parpar nin bislak ta pigaw nin ipasepsep naya kona ni Jesus.
Ba'yo wana, "A! Pauryan ma! Sawanin, kiten tamo pa no rumate' yan page' si prupita
Elias nin keen naya nin galten isen sa kudos."
37 Tinma'way yan maksaw si Jesus, kaaram nati yayna.
38 Sin sain a lamang, nabisang yan napiknga' nangibwat sa ta'gay anggan saroy a
kurtina nin salimbeng nan Sangkasantusan nin Lugar sa Timplo.
39 Ket sin naimatunan na nin kapitan ran sundalo' a naka'deng itaw sa adapan na ni
Jesus nin wanin a nipati na, wana, "Page' a anak nayaytin Dios!"
40 Main anamaet nin bubbayin itaw sa dayo' nin mampamantay. Itaw sara si Maria nin
taga Magdala, si Salome, tan si Maria nin ina ra ni Jose tan ni Santiago a anak et.
41 Sin saytaw ket nayi sarayti tan nangasikaso sara kona ni Jesus sin itaw ya sa Galilea.
Abaw sara et a raruman bubbayidtaw a nayi kona sin tinmangkar yan nako sa Jerusalem.

Nitabon ya si Jesus
Mateo 27:57-61; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42
42 Ket yumabinayna konan siin a Awron Pananadya' para sa Awron Painawa ran Judio.
43 Itaw ya si Jose a taga Arimatea, a sayay mapagalang nin myimbro nan Kunsiho ran
Judio tan mantuma'gan ya sa irarate' nin pag'aadi' nan Dios. Bana' ta yabinayna konan
siin a awro, pinaksaw nay nakem na ket nako ya kona ni Pilato nin nikidawat yan aburoy
a kalapen nayay bangkay na ni Jesus.
44 Naka'ngap ya si Pilato nin nakarnge' a nati yaynan nadali' si Jesus. Kanya' nin
nipakayaban nayay kapitan ran sundalo' ta tinepet na kona no page' a nati yayna si Jesus.
45 Ket sin natandaan na kona nin kapitan a wanin anaod, inaburuyan naya si Jose nin
kalapen nayay bangkay na ni Jesus.
46 Ket nako ya nanaliw si Jose nin mabistan klasin abel a maputi' nin mantawagen nin
diilo, mi'sa nikayupa' nayay bangkay na ni Jesus nangibwat sa kudos tan binarkot naya

* **15:27-28** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' ya a birsikulo 28 nin wanti a wana:Sa wanti ket natukid yay mabasa sa Kasuratan a wana, "Nikwinta ya nin sayan kriminal."* * **15:34** Kanta 22:1.

nin sitin abel. Mi'sa nipaida' naya konan sayay pannabunan a kinalin bara'mon yukib sa bato, ket nitulin nayan nisada' sa purta nan pannabunan a sayay alakin bato.
47 Ket si Maria a taga Magdala tan si Maria nin ina na ni Jose, na'kit ray nipanabon kona ni Jesus.

16

Sinmubli' yan Mabyay si Jesus
Mateo 28:1-8; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10
1 Ket sawanin, sin napalabas anay Awron Painawa, si Maria a taga Magdala, si Salome, tan si Maria nin ina na ni Santiago, nanaliw saran banglo ta pigaw nin banglwan rayay bangkay na ni Jesus.
2 Sin kabubuklas nin Linggo, nako saradtaw sa nanabunan. Leg'an ran adap itaw,
3 mampiiirgo sara a wanra, “Si'no kadi' a mangitulin konan bato nin nisada' sa nanabunan?”
4 Wanin a wanra bana' ta pinasyan kaalakyan nan sitaw si bato. Bale' sin kinmikit saradtaw sa nanabunan, na'kit ran si bato ket naitulin yayna.
5 Ket sinumrep sara tan main nin na'kit radtaw nin sayay tumububa'yo nin anghil a bakas na nin mantumekre' ya sa pawanan a nisket yan anro tan maputi'. Ket nali'mwan sara kona.
6 Ket wana konra, “Andi' kamo nin mabigra'. Tanda' kon mantikapen moya si Jesus a taga Nazaret nin nipasak sa kudos. Kasa yaynadti ta sinmubli' yan mabyay. Kikiten moyo. Siti e a lugar nin nangipaidaan kona.
7 Sawanin, mako kamoyna ta ibarita' moyoyti konran tumutumbok pati kona ni Pedro nin wamoyo, ‘Mu'na yaynadtaw si Jesus sa Galilea. Itaw ket ma'kit moya nin bilang sa nibarita' na komoyo sin saytaw.’ ”
8 Konan siin linmiwa' saradtaw sa nanabunan tan nangred sara ta pinasyan nikabigra' ra. Mangingintar sara sa nikali'mwan ra. Ket bana' ta wanin anay li'mo ra, kai sara gapo nin nangibarita' nin animan sa si'numan.*

Pangngila'pos a Nibarita' nan si Nanurat

Pina'kit ya si Jesus kona ni Maria Magdalena
Mateo 28:9-10; Juan 20:11-18
9 Ket sawanin, sin sinmubli' yaynan mabyay si Jesus sin masakbay et konan sitaw nin awron Linggo, kona ni Maria a taga Magdala nin namalakwanan nan pito ran uispiriton duka' a nu'nan nipa'kitan na.
10 Ket nako yan tampor si Maria konran mabereng tan man'umakis a tumutumbok na ni Jesus. Ket nibarita' na konra a sinmubli' yaynan mabyay.
11 Nibarita' na et konra a na'kit naya, bale' kai rayti nin timper.

Pina'kit ya si Jesus konran Rwan Tumutumbok na
Lucas 24:13-35
12 Kayadi' nin siti, nipa'kit ya nin main nin sakalakon bakas konran rwan tumutumbok na a manlumalakon adap sa baryo.
13 Ket saraytin rwa, sinmubli' sara tan nibarita' rayti konran raruman tumutumbok bale' kai saraynaet nin namper konra.

Pina'kit ya si Jesus konran Labinsayan Tumutumbok na
Mateo 28:16-20; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Ginwa-ginwa' 1:6-8
14 Sinmunor, pinaipa'kit ya konran labinsayan tumutumbok na sin mampangan sara. Nikapuet nasara bana' ta benged sara tan bana' ta kai rasara nin timper a naka'kit kona kayadi' a sinmubli' yaynan mabyay.
15 Wana et konra, “Mako kamo nin ipatandaan moya sa sarban tawo sa sarban lugar iti sa luta' a Mabistan Patanda'.
16 Si si'numan nin mamper tan mabawtismwan ya ket maisalba ya. Bale' si si'numan nin kai nin mamper ket masintinsyawan yan madusa.
17 Ket sayti a pupaka'kitan a magkamain konran magmatalek kongko: Makapalakwan saran uispiriton duka' yupa' sa pakayadi' ko. Makapag'irgo saran saka-sakalakon kai ra nin inadal nin uirgo.
18 Mataman no makaga'get saran ulay o makainom saran samal ket kai sara nin mangno. No ipababo ray gamet ra konran mampagmasakit ket umanda' sara.”

* **16:8** Iti ya nu'nan nangangga a Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo sigon kona ni Marcos. Kasayti nin sumunor nin bubirsikulo (9-20) sa sangka'ranan nin nakaisuratan nan sitin libro sa Griego.

Ginawang ya si Jesus sa Langit
Lucas 24:50-53; Ginwa-ginwa' 1:9-11

19 Sin nayadi' yayna nin nikiirgo si Jesus a Uunuren konran tumutumbok na, niyuli'
yayna sa langit ket tinmekre' ya sa pawanan nan Dios.
20 Ket saray tumutumbok na nika' raya nin nipata-patanda' anaod a Mabistan Patanda'
sa sarban lugar. Ket si Uunuren a si Jesus anamaet ket tinulungan nasara tan pina'get nay
katutu'wan nin man'ipata-patandaan ra yupa' sa makapaka'ngap a pupaka'kitan nin
nipagwa' na konra.

Si Mabistan Patanda' nan Dios Sigon kona ni LUCAS

Say Maipa'ka' konan Sitin Libro

Si nanurat konan sitin libro ket si Lucas. Saya yan Griego tan duktor ya nin mammemper kona ni Jesu-Cristo sin saytaw. Sya tamo' a ambo' nin Judio a nanurat nin libro sa Ba'yon Tistaminto. Amigo tan nakala-kalamo' naya intaw ni Pablo. Syan lamang a nanurat konan libron *Say Ginwa-ginwa' ran Apostoles* a katuloy nayan siti.

Nisurat nayayti ni Lucas sin angan-anganen a 60 A.D. para konan sayay wanra nin impurtantin tawo sa Roma a say ngaran na ket Teofilo, tan para anan lamang konran ambo' nin Judio tan tutawo sa adtiman nin lugar. Say gagara na ket isurat na nin naunong a bubagay a maipa'ka' sa byay na ni Jesus sin iti ya sa luta' nangibwat sin tarana', nangibwat sa nipangipadles nin pakaiyanak na ni Juan a Mammawtismo angga sin niyuli' ya si Jesus sa langit.

Nipa'kit na ni Lucas a si Jesus ket nag'in yan sayay peteg nin tawo tan sya a Mangingisalba. Nipatandaan na nin si Jesus a nipangako' nan Dios nin mangisalba konran Judio tan taman konran sarban tawon mamper kona. Nisurat na nin tinudo' naya nin Dios si Jesus nin mangipatanda' nin Mabistan Patanda' konran pubri (4:18), kanya' nin abaw a mabasadti nin maipa'ka' sa inganga'do na ni Jesus konran main nin masakit, nasrepan nin ispiriton duka' tan saraytaw saray muda-mudawen ran raruma. Ma'kit et iti a imnon pangrarayon mamin ririket tan mambyan saran ata'gay nin pangingikit a bubbayi. Mi'nu-mi'no na nin nibarita' iti konan sitin libro a maipa'ka' sa rilasyon na ni Jesus konran tutawo, maipa'ka' sa dasal, konan Ispirito nan Dios, sa mumilagro, uanghil, pakapirdunan kukasalanan tan pangngisadya' konran mammemper sa isusubli' na ni Jesu-Cristo.

Say Linaman nan Sitin Libro

Say gagara a nisurat ya (1:1-4)
Say pangngisadya' ta pigaw nin matukid a gagara nan Dios nin maisalba a tutawo (1:5–4:15)
Say ikaiyanak nan si mangisadya' nin dalan para konan si Nipangako' nan Dios (1:5-80)
Say ikaiyanak tan itutubo' nan si Nipangako' nan Dios (2:1-52)
Say nangibakian nan Dios kona ni Juan a Mammawtismo (3:1-22)
Say pammatutuo nin say maipa'ka' konan si Mangingisalba (3:23–4:15)
Naibantog a maipa'ka' konan Mangingisalba itaw sa Galilea (4:16–9:50)
Say nipangitarana' nan nangwa' nin say nakaibakian nan Mangingisalba (4:16-44)
Say nipamili' nan saray tumutumbok nan Mangingisalba (5:1–6:16)
Say pangngipasal konran tumutumbok nan Mangingisalba (6:17–7:50)
Say pangarigan sa nipamaki' nan Mangingisalba konran tumutumbok na (8:1–9:6)
Say pipa'kaan nin mantumbuken yay Mangingisalba (9:7-50)
Nipasaya nayna a nakem nan Mangingisalba nin ila'pos na a nakabakian na (9:51–19:27)
Say pakasubok ran tumutumbok nan Mangingisalba (9:51–11:13)
Say mangidwa'dwa' sa pammili' nan sayay tumutumbok (11:14–19:27)
Si susuyot nin linggo tan say patiti nan Mangingisalba (19:28–24:1)
Say kai nin pangangalilbi' nin pakauray nan Mangingisalba (19:28–21:38)
Say pangmamati konan Karniro para sa pakaisalba ran tutawo (22:1–24:1)
Say pamamin pammatutuo sa pakayadi' nan Dios (24:2-53)

1 Mapagalang a Teofilo*:
Abaw sarayna a inasirta ran nisurat a bubagay nin tinukid nan ginwa' nin Dios iti
komin mammemper kona ni Jesus.
2 Say nisurat ra ket saytaw say nibarita' ra komi nin saray mismon naka'kit sa
ginwa-ginwa' nan Dios nangibwat sin katarana', ket nipata-patanda' ra anamaet a
minsahi nin nangibwat konan Dios.
3 Ket bana' anaod ta inusisa' kon maong a sarban saytin nangyadi' nangibwat sin
tarana', edet naisip kon mabista anamaet nin isurat ko nin naunong para komoyo
4 ta pigaw nin matandaan moyon peteg a say niyakay komoyo ket tutuo.*

* **1:1** Say katarusan nan sitin ngaran ket *si mangngado' konan Dios.* * **1:4** Katuloy nin say iti a itaw sa Say Ginwa-ginwa' ran Apostoles (Ginwa-ginwa' 1:1-5).

Nipatanda' a Pakaiyanak na ni Juan a Mammawtismo

5 Itarana' kodti: Sin saytaw sin si Herodes a adi' sa prubinsyan Judea, main nin sayay
padi' a say ngaran na ket Zacarias. Saya yan iti sa grupon pupadi' a nipangaran kona ni
Abias. Si asawa na ni Zacarias nin say ngaran na ket Elisabet, puri naya ni Aaron a saya
yan lamang anamaet nin padi' sin saytaw.
6 Saraytin mitraasawa ket matunong sara sa pangingikit nan Dios nin mantumbuken ra
a sarban gan-gan tan ipatumbok nan Dios.
7 Bale' kasan anak ra bana' ta baog ya si Elisabet. Saya et, sin sain ket masiken tan
akulaw sarayna.
8 Ni'sa, turno nan grupo na ni Zacarias a magsirbin padi' sa Timplo nan Dios*.
9 Sawanin, ugali' ran pupadi' a mibunutan ta pigaw nin matandaan no si'no a lumuob
itaw sa Timplo nan Dios nin mamuor nin insinso*, ket si ngaran na ni Zacarias a nabunot.
10 Leg'an nan mampamuor, sarba radtaw nin mampangrayo ket mandumasal sara sa
liwa'.
11 Ket kapingmatan main anan sayay anghil nan Dios a naka'deng sa pawanan nan
altar nin pammuuran nin insinso a pina'kit kona ni Zacarias,
12 ket nabigra' tan nali'mwan ya.
13 Wana bale' nin anghil kona, “Andi' ka nin mali'mo, Zacarias, ta rinnge' nan Dios a
dasal mo. Ket si Elisabet a asawa mo, manganak ya li' nin lalaki! Pangaranan man Juan.
14 Say ikaiyanak na
ket mamaririket tan mamariga li'
komoyo tan konran abaw a tutawo;
15 bana' ta alaki tan impurtanti ya li' nin tawo sa pangingikit nan Dios.
Matkap a kai yaynaod nin minom nin arak o animan nin makapabok.
Mag'uray yay Ispirito nan Dios kona
mataman itaw ya et sa tyan nan ina na.
16 Pasublien nasara li' a abaw nin Israelita
konan Dios a Uunuren ra.
17 Say pinanakem tan pakayadi' na ket bilang sa nibi nan Ispirito nan Dios
kona ni Elias a prupita nan Dios sin nu'nan panaon.
Pasublien na li' a mabistan pisisimbatan nin mangatua tan ua'nak.*
Saray subag konan Dios ket,
gaw'en nan kipada anay pangingisip ra konran matunong.
Ket mu'na yayna ta pigaw nin isadya' nasaray tutawo sa pag'uuray nan Uunuren.”
18 Ket, tinepetan naya ni Zacarias a anghil, “Pa'no ko wadi' nin mapihon mangyadi' in ta
si'kami nin mitraasawa ket pariho kamin matuntawo ana?”
19 Inumbat yay anghil kona a wana, “Si'ko si Gabriel a mampagsirbi lawas konan Dios.
Si Dios nibaki' nakodti komo ta pigaw nin ika' koya iparate' ti nin mabistan patanda'
komo.
20 Edet, maumel ka leg'an a siin nin nibarita' ko komo ket kai ya et nangyadi' bana' ta
kai ka nin mamper. Sitin naipatanda' komo ket siguradon mangyadi' li' no rumate' a
panaon nin nitanda' nan Dios.”
21 Sin sain, saray tutawo anamaet, itaw sara sa rikor nin Timplo a mantaga'nan raya si
Zacarias. Maka'ngap sarayna ta na'teng yaynadtaw sa luob.
22 Sin linmiwa' ya ket kai yayna nin makapag'irgo no kai sinya-sinyas tanay pitarusan
ra ta umel yaynaod ana; kanya' nin nipa'ka' ra a main nin makapaka'ngap a nipa'kit nan
Dios konadtaw sa luob.
23 Sin nayadi' anay turno nan grupo na ni Zacarias, sinmubli' yayna sa bali ra.
24 Ambo' nin na'teng, mabuktot yayna si Elisabet a asawa na, ket pinaipukok yan limay
bulan sa bali ra. Wana sa nakem na,
25 “Ay, narate' a lamang! Kina'dwan nakon lamang nin Dios. Ginlat naya a
pakabalawan kon kai manganak!”

Nipatanda' a Ikaiyanak na ni Jesus

26 Sin a'nem a bulan naynan mabuktot ni Elisabet, nibaki' naya anamaet nin Dios si
anghil a Gabriel sa Nazaret, sayay babali sa prubinsyan Galilea.

---

* **1:8** Mabasa et a maipa'ka' konan ***Timplo*** nan Dios sa Glusaryo. * **1:9** Pulbos a bakas nin sayti nin mabanglo no puuran. Inusar rayti nin saray pupadi' no dumasal sara para konran tutawo. Sa ka'bawan ran pupadi' magwa' a mi'sa ya tamo' nin makapamuor nin sayti a sayay padi' sa leleg nin mabyay ya. * **1:17** Malakias 4:5-6.

27 Pinako naya konan sayay balasang itaw a say ngaran na ket Maria. Naitanda' yaynan
pakasal konan sayay lalaki a say ngaran na ket Jose, a nangibwat ya sa puri na ni adi' a
David.
28 Ket nako ya anaod a anghil kona ni Maria tan nangigalang ya kona a wana,
"Rumiriket ka, Maria! Si Dios, kinawa-kawa'nan naka ket adani ya komo.*"
29 Nabigra' ya si Maria sa nibarita' nan anghil ket inisip-isip na no ani kadi' a pipa'kaan
nin inirgo na.
30 Ket wanan anghil kona, "Andi' ka nin masalak, Maria, ta naparíriketan yan tuloy a
Dios komo.
31 Gumuktot ka tan lalaki yay iyanak mo, ket pangaranan ma li' nin Jesus*.
32 Pinasyan kata'gayan li' nin nikatawo na, tan tawagen ya li' nin
Anak nan Sangkata'gayan nin Dios.
Si Uunuren a Dios gaw'en na a siin nin iyanak mo
ket mag'adi' ya sa lugar nan puon na a si adi' a David.
33 Mag'uray ya li' konran puri na ni Israel* anggan-angga
tan say pag'uuray na ket kasan anggawan."
34 Ket tinepetan naya ni Maria a anghil, "Pa'no in ket birhin ako et?"
35 Ni'bat nan anghil kona,
"Si Ispirito nan Dios mako ya komo,
ket sa pakayadi' nan Sangkata'gayan nin Dios
gumuktot ka;
kanya' nin si masanton iyanak mo li', nibaki' nayan Dios ket
tawagen yan Anak nan Dios.
36 Wanin yan lamang si kanayon mon si Elisabet a say tanda' ket baog ya. Ginmuktot ya
mataman no akulaw yaynan tuloy. Ika'nem a bulan nayna sawanin, a si iyanak na ket
lalaki ya.
37 Anaod, kasan impusibli konan Dios."
38 Ket wana ni Maria konan anghil, "Si'ko, aripen nako nin Dios ket sain nin karabayan
nan mangyadi' kongko, akuen ko."
Mi'sa, nibwat yaynay anghil.

Binisita naya ni Maria si Elisabet
39 Sin sain, nisukbot ya si Maria, tan nangapura yan nako sa sayay babalin itaw sa
tutalugtog nin prubinsyan Judea,
40 ta bisitawen nasara si Zacarias tan Elisabet. Sin rinmate' yadtaw konra, nangigalang
ya kona ni Elisabet.
41 Sin narnge' naya ni Elisabet si Maria, sinmikwal yay buktot na ni Elisabet tan
nag'uray yay Ispirito nan Dios kona,
42 ket wanan maksaw, "Peteg a sangkakarmaan ka sa sarban bubbayi tan marayo ya li'
anamaet a iyanak mo.
43 Aninaytin kagalangan a nibi nan Dios kongko ta si'kan si ina nan Uunuren ko ket
mambisitawen nako!
44 Anaod, eteng tuloy tamo' nin narnge' taka ket sinmikwal yay buktot ko sa ririket na.
45 Makarma' ka, Maria, ta namper kan mangyadi' a nipatanda' nan Dios komo!"

Raywen naya ni Maria a Dios
46 Ket wana ni Maria,
"Manraywen koyan tuloy a Catawan a Dios,
47 tan marirket akon tuloy bana' konan Dios a syay Mangingisalba ko,
48 ta pinili' nako mataman no
ayupa' a kapapa'sar ko.
Kanya' nin, mangibwat sawanin, say sarban tutawo
sabtan rakon makarma'
49 bana' sa makapaka'ngap a ginwa' nan Makapangyayadi' a Dios kongko.
Naiduma yan peteg!
50 Mapainganga'do ya konran sarba ran mangunor kona,
mangibwat ana konran saray nu'nan tutawo anggan sawanin.
51 Man'ipa'kit na sa gawa'-gawa' na a alakin kapangyadian na.
Pitayak-tayaken nasaray mampipata'gay,

---

* **1:28** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Peteg a sangkakarmaan ka sa sarban bubbayi.*

* **1:31** Say katarusan nan ngaran a ***Jesus*** ket *Si Dios syay Mangingisalba.* * **1:33** ***Israel*** a nipangaran nan Dios kona ni Jacob, nin saray puri na ket saray Israelita.

52 main nin galten nay pakayadi' ran saray iti sa uray,
ket itandudo' nasaray maayupa'.
53 Mampabsuyen nasara sa matkap ray mampagkurang,
bale' konran mumayaman paibwaten nasaran kal-la gamet.
54-55 Tinulungan natamon si'tamon mampagsirbi kona nin puri na ni Israel.
Anaod, tinukid na a pangako' na nin
pangingipa'kit na kontamo nin inganga'do nan magnayon anggan-angga
a sigon sa nipangako' na kona ni puon tamon si Abraham pati konran puri na."
Sain a wana ni Maria.
56 Ket itaw yan magtulon bulan si Maria konra ni Elisabet, mi'sa sinmubli' yayna sa bali ra.

Niyanak ya si Juan a Mammawtismo
57 Sawanin ket, narate' anay pangangabing na ni Elisabet. Ket lalaki yaynaod a niyanak na.
58 Sin natandaan ran kabaraybay tan kukanayon ra a maipa'ka' sa nipangabing na ni Elisabet, nikiririket sara kona bana' sa alakin inganga'do nan Dios kona.
59 Ket sin ikawalon awro naynan abing, abaw saray tutawon nakodtaw konra ta turien ya sigon sa kaugalian ran Judio. Pangaranan raya kumon a abing nin Zacarias a bilang sa ngaran na ni tatay na,
60 bale' wanan ina na, "Kai! Juan a ipangaran kona."
61 Ket wanra anamaet nin saray tutawodtaw, "Ambale' ey? Kasa anamaet nin kanayon moyon wanin a ngaran!"
62 Kanya' nin nisinya-sinyas ran tinepet kona ni Zacarias no ani a rabay nan ipangaran konan anak na.
63 Nimustra na ni Zacarias a byan rayan panuratan, ket nisurat na a, "Si ngaran na ket Juan." Ket sarba ra, naka'ngap.
64 Tampor nin makapag'irgo yayna si Zacarias ket rinayo nayay Dios.
65 Sarba ran tutawodtaw a nakatanda' sa sain, naka'ngap sara. Naibantog ti nin nangyadi' sa intiron babalin itaw sa tutalugtog nin prubinsyan Judea.
66 Ket sarba ran nakarnge' konan sitin nangyadi', inisip-isip ra no ani li' kadi' a liwa' na no umalaki yaytin anak. Wanin a iti sa nakem ra bana' ta mapala-palaway anaod a say pakayadi' nan Dios ket iti kona.

Say Nipangipadles na ni Zacarias
67 Sin sain, si Zacarias nin tatay na ni Juan ket nag'urayan nayan Ispirito nan Dios ket wanti a nibarita' nan minsahin ibat konan Dios:
68 "Marayo yay Uunuren a Dios tamon puri na ni Israel,
ta rinmate' ya ta pigaw nin isalba natamon tutawo na.
69 Nibaki' naya kontamoy makapangyayadi' nin Mangingisalba
a ibat sa puri na ni adi' David a nagsirbi konan Dios.
70 Siin anamaet a nipangako' na nin Dios yupa' konran prupita nin naitalaga kona sin
nu'nan panaon ta wana a
71 isalba natamo konran kalaban tamo
tan konran sarba ran mangura' kontamo.
72 Ket ininganga'do nasaran Dios a pupuon tamo
ta tukiden nayna a masagradon nipangako' na a
73 sinmamba ya kona ni Abraham nin puon tamo.
74 Isalba natamo konran kalaban tamo
ta pigaw nin makapagsirbi atamo konan Dios nin kasan ikali'mo tamo,
75 ta maparinggas tan mapapteg atamoyna sa pangingikit na leleg tamon mabyay.
76 Ket si'ka, anak ko, Prupita nan Sangkata'gayan nin Dios a tawag li' komo;
ta si'kay mangisadya' konran tutawo sa irarate' nan Catawan.
77 Ipatandaan mo konra a maisalba sara
yupa' sa pammirduna nan kukasalanan ra.
78 Sayti ket magwa' mangibwat sa alakin panginga'do nan Dios kontamo.
Say mangyadi' ket bara'mon manginamar yaynay awro
79 nin sumira' ya kontamon iti sa kadedleman tan naiketeg nin mati,
ta iyakay na kontamoy pakikituno konan Dios."
80 Ket, si anak a si Juan, inmalaki ya tan nag'in yan manakem. Itaw ya nin niikap nin pinaipurok sa lugar a ambo' nin matawo angga sin awron pinaipadar ya nin nitarana' nayna a nangyakay konran Israelita.

2

Niyanak ya si Jesus
Mateo 1:18-25

1 Sin sain a panaon a niyanak ya si Juan, nipataoy na ni Augusto a syay Impirador nan
Roma, a sarba ran iti sa sakop na ket matkap nin pairihistro.
2 Siti a u'nan nangyadi' a pairihistro saray tutawo tan nangyadi' ti sin si Cirenio a
gubirnador sa prubinsyan Siria.
3 Nako anaod pairihistroy sarba sa lugar a ibwatan ran puon ra.
4 Kanya' nin mataman nin si Jose, nibwat yadtaw sa syudad nin Nazaret sa prubinsyan
Galilea nin nako ya sa babalin Betlehem sa prubinsyan Judea, bana' ta itaw a ibwatan
nan puon na a si David a adi' sin nu'nan panaon.
5 Si kalamo' na ni Jose nin pairihistro ket si Maria a naitanda' anan pakasal* kona, a sin
sain ket bulan anan pangangabing na.
6 Ket, sin itaw sarayna sa Betlehem, narate' anay pangangabing na ni Maria.
7 Kasaynan lugar radtaw sa balin pamagtuluyan kanya' nin itaw sara sa kami'nan ran
uayep, ket niyabing nayadtaw ni Maria a kakan anak na a lalaki ya. Pinunggos nayan
abel tan nipaida' naya sa sayay pangnganan ran uayep.
8 Itaw sa rikor nan sitaw a lamang nin babali, main nin mammastor nin itaw sa
pammasturan ta mambantayan rasaray kukarniro ra no yabi.
9 Kapingmatan, main anan anghil nan Dios a pina'kit konra, mi'sa bana' sa kata'gayan
nan Catawan ket napalawayan sara kanya' nin sabtan li'mo ra.
10 Ket wanan anghil konra, “Andi' kamo nin mali'mo ta man'iparate' koyay Mabistan
Patanda' nin pangibwatan ran rumiriket nin sarban tawo.
11 Sitin yabi itaw sa Betlehem nin babali na ni Adi' a David, naiyanak yay
Mangingisalba moyo a sya a Cristo tan sya a Uunuren.
12 Maalilbi' moya ta pinunggos yan nipaida' sa pangnganan ran uayep.”
13 Bigra', kalamo' nasaraynan anghil a sabtan ka'bawan nin uanghil a ibat sa langit.
Manraywen rayay Dios, wanra,
14 “Itandudo' yay ngaran nan Dios a itaw sa langit!
Iti sa luta' ket kituno yay Dios konran tutawo nin makaparíriket kona.”
15 Sin nibwat saraynan sumubli' sa langit a uanghil, wanran mammastor sa saya tan
saya, “Mako atamoyna sa Betlehem ta keen tamo nin kikiten a nipatandaan nan Dios
kontamo.”
16 Kanya' nin dinali'-dali' ray nibwat ket nadumog rasara si Jose tan si Maria, tan si
abing nin itaw yan nakaida' sa pangnganan ran uayep.
17 Sin na'kit rayaynay abing, nipara-parate' ra konran tutawodtaw a nibarita' nan sitaw
a anghil konra maipa'ka' kona,
18 ket sarba ran nakarnge' sa nibari-barita' ran pupastor ket naka'ngap.
19 Si Maria anamaet, iti tanan pirmi sa nakem na tan inisip-isip nay sarban saytin
nangyadi'.
20 Saray mammastor anamaet, sinmubli' sara sa mampamasturan ran sirarayo sara
konan Dios bana' sa sarban na'kit tan narnge' ran maitukoy sa nipatanda' nan anghil
konra.
21 Sin waloy awro naynan abing, nipaturi' raya* tan pinangaranan rayaynaod nin Jesus
sigon sa nibarita' nan anghil kona ni Maria ba'yo ya et nin niinaw*.

Say Pangingitalaga kona ni Jesus konan Dios

22 Sawanin, narate' a panaon a matkap ran gaw'en ni Maria a ritwal sa pakaparinggas
mayadi' ya mangabing a sayay babayi. Sigon yayti sa nipatandaan na intaw nin Dios sa
Gugan-gan yupa' kona ni Moises. Kanya' nin ni'ras raya anamaet si Jesus sa Timplo sa
Jerusalem ta matkap a italaga ya konan Dios.
23 Naisurat in sa Libron Gugan-gan, “Si lalaki a kakan anak, matkap a italaga ya konan
Dios.”*
24 Ket ipaida'ton ra konan padi' a say matkap para sa ritwal sa pakaparinggas. Sayti ket
rwa ray kalapati o anak nin palakpak.*

---

* **2:5** Sa gan-gan ran Judio, asawa nayayna ni Jose si Maria bale' say pikasal ra ket kai et nin nayadi'. Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 1:24,25. * **2:21** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 12:1-3. * **2:21** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Lucas 1:30-31. * **2:23** Exodo 13:2,12,15; Bilang 3:13; 8:17. * **2:24** Mabasa et a maipa'ka' sa saytin da'ton sa Levitico 5:7; 12:6-8.

25 Sin sain, sa Jerusalem, main nin tawon say ngaran na ket Simeon a sya matunong ya
tan matulok ya konan Dios. Mantaga'nan nay pakatukid nin nipadles a pakaisalba ran
puri na ni Israel. Mampag'uray yay Ispirito nan Dios kona
26 ket nipatandaan na kona a kai ya nin mati anggan na'kit nayaynay Cristo nin
nipangako' nan Dios.
27 Sa nipaninreg nan Ispirito nan Dios, nako ya si Simeon sa sakop nan Timplo. Ket sin
ni'ras rayadtaw si Jesus nin mangatua na ta pigaw nin tukiden ray man'ipagwa' nin
Gugan-gan nan Dios,
28 na'kit naya ni Simeon ket binibi naya. Ket nikisalamat ya konan Dios nin wana,
29 "Uunuren, tinukid moy pangako' mo kongkon aripen mo, kanya' nin kuntinto akoyna
tan taman nin kalapen nakoyna sawanin
30 ta na'kit koyaynay Mangingisalba
31 nin nigagara mon nibaki' para sa sarban tawo.
32 Bara'mo yan tyo' nin mamalaway sa kanakman ran ambo' nin Israelita ta pigaw nin
matandaan ra no pa'no sara nin maisalba. Sya anamaet a mamin pakairayo konran
Israelita a tutawo mo."
33 Naka'ngap sara si Maria tan Jose sa nibarita' na ni Simeon maipa'ka' kona ni Jesus.
34 Ket binindisyunan nasara ni Simeon, mi'sa wana kona ni Maria a nanay na ni Jesus,
"Sitin anak, nitalaga nayan Dios nin mag'in nin pangibwatan nin pisisyay ran Israelita ket
abaw saray masida' bana' kona tan main saraynamaet a maisalba bana' kona. Sya a
mamin pammatalad konra bale' abaw sara a kumuntra kona
35 ket sa wanin, matandaan a iti sa kaararman nin kaisipan ra. Ket si'ka, Maria, say
mangyadi' kona, ikabereng mo nin bilang sinurot yay puso' mo nin daga."
36 Sin sain, itaw yan lamang a sayay prupita a say ngaran na ket Ana nin anak naya ni
Fanuel a puri na ni Aser. Akulaw yaynan tuloy. Pitoy taon saran nikalamo' nin asawa na
ba'yo ya nabalo.
37 Walumpulo' tan a'pat a taon nayna tan pirmi yadtaw sa sakop nan Timplo. Awro tan
yabi yadtaw nin mampangigalang konan Dios yupa' sa pagkukulasyon* tan kadadasal.
38 Ket sin sain, kinmadani ya anamaet konra ket nikisalamatan nayay Dios nin
nangibarita' yan maipa'ka' kona ni Jesus konran sarba ran tawon sitata'gan sa
pangingisalba nan Dios konra.

Inmalaki ya si Jesus sa Nazaret

39 Sin nayadi' rayna a sarba sigon sa Gugan-gan nan Dios, sinmubli' sarayna sa dirin
babali ran Nazaret sa prubinsyan Galilea.
40 Si anak inmalaki ya ket mampag'in yan magsen, nag'in yan madunong tuloy; ket
mantulungan naya lawas nin Dios.

Kalamo' rayan Mangangakay si Jesus sa Bali nan Ama na

41 Tinaon a saray mangatua na ni Jesus ket mako sara kipista sa Pistan Nipanglabas* sa
Jerusalem.
42 Ket, sin labinrway taon nayna ni Jesus, nayi ya nikipista konra.
43 Sin nayadi' anay pista, nibwat saraynan sinmubli' a matua na sa bali ra bale' kai ra
tanda' nin nabati' ya sa Jerusalem si Jesus.
44 Nipa'ka' ran nayi yayna konran raruman kalalamo' ra, kanya' nin nituloy raynay
linmalakon nikakaawro mi'sa tiningkap raya konran kukanayon tan katanda' ra.
45 Ket sin kai raya nadumog, sinubli' rayan tiningkap sa Jerusalem.
46 Ikatlon awroyna sin na'kit rayadtaw sa sakop nan Timplo. Nakatekre' yan kalamo'
ran mangangakay nin gan-gan, nin mampangrenge' tan mampanepet ya.
47 Sarba ran mampangrenge' kona ket naka'ngap sa pakataros tan ubat na.
48 Sin na'kit rayan itaw ket nabigra' saray matua na ket wana ni nanay na, "Anak ko,
mayin a ginwa' moyti komi? Aburido kami anan tuloy ni tatay mo nin mampaningkap
komo."
49 Ket wana ni Jesus konra, "Mayin a tikapen rako? Ambale', kai moyo para tanda' a
matkap a iti ako sa Bali na ni Ama ko?"
50 Kai ra bale' natarusan a rabay nan irgwen ni Jesus.
51 Ket nayi yayna konran mangatua nan sinmubli' sa Nazaret. Matulok yan tuloy konra.
Si Maria, iti tanan pirmi sa nakem na tan inisip-isip nay sarban mampangyadi'.
52 Si Jesus anamaet, tinmuloy yan inmalaki tan nag'in nin madunong tan
makaparirket konan Dios tan konran tutawo.

* **2:37** Mabasa a maipa'ka' sa ***Pagkukulasyon*** sa Glusaryo. * **2:41** Mabasa moyo et a maipa'ka' konan siti si ***Pistan Nipanglabas*** itaw sa Glusaryo.

3

Say Nangibakian nan Dios kona ni Juan a Mammawtismo
Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Juan 1:19-28

1 Sin ikalabinlimay taon naynan Impirador ni Tiberio sa Roma, si Poncio Pilato a
gubirnador sa Judea, si Herodes* a mampag'uray sa Galilea, si busat nan si Felipe sa
Iturea tan Traconite tan si Lisanias anamaet sa Abilinia.
2 Si Anas tan si Caifas a Sangkata'gayan nin Padi'. Sin sain nin panaon nibi na nin Dios a
minsahi na konan anak na ni Zacarias a si Juan sin itaw ya sa lugar a ambo' nin matawo.
3 Kanya' nin kina' na ni Juan a lulugar sa libed nan Ilog Jordan ket pinata-patandaan
nasaray tutawo nin pagbabawian raynay duka' a gawa'-gawa' ra tan pabawtismo* sara ta
pigaw nin mapirduna sara.
4 Siin nin man-gaw'en na ni Juan ket syay nikatukid nin si wana sa nisurat na ni Prupita
Isaias a:
“Main li' nin mampangita'wa-ta'way nin mampangipatanda'
itaw sa lugar a ambo' nin matawo a wana,
‘Si'kamon tutawo, sadyaan moyoy irarate' nan Catawan,
patu'riren moyoy dalanan na.
5 Tambakan moyoy sarban alog,
tubagen moyoy sarban talugtog tan purod,
patu'riren moyoy matiko' a dudalan
tan patagen moyoy tiba-tibagkol.
6 Ket ma'kit nin sarban tawo a pangingisalba nan si ibaki' nan Dios.’ ”*
7 Sin sain, abaw saray tutawon nako pabawtismo kona ni Juan ket wana konra,
“Si'kamo a bara'mo nin masirib a ulay! Ani a puon a nako kamodti? Wamoyo angangko a
mapal'isan moyoy alakin sager nan Dios.
8 No rabay moyo a maisalba, ipa'kit moyon mampagbabawian moyoynay kukasalanan
moyo, ket naipatukdo' sa sain mangwa' kamon manepeg a gugawa'. Andi' moyo nin
ilalwan a bana' ta puri nakamo ni Abraham ket, matkap nakamon ipal'is nin Dios sa
panununusa na. Ibarita' koyti komoyo, magwa' nan Dios a saytin bubato ket gaw'en na a
mag'in nin puri na ni Abraham nin ibi na konray nipangako' na.
9 Edet, bilang sa sayay mammukan nin kayo a niinsayo nayayna a payakor na nin
pukanen ta puuran nay barang kayon ambo' nin mabistay bunga, si Dios ket nasadya'
yaynan dusawen nakamo.”
10 Sawanin, tinepet ran saray tutawo kona ni Juan, “Ani edet a gaw'en mi?”
11 “Wanti e,” ni'bat na. “Si main nin rwa ray aysing, ibi nayay saya konan kasa, tan si
main nin kanen, byan nasara anamaet a kasa.”
12 Pati manininger nin buis ket nako nin pabawtismo kona ni Juan. Tinepetan raya
anamaet, “Ser, ani a gaw'en mi?”
13 Wanan ni'bat, “Andi' kamo maningir nin subra.”
14 Saray itaw nin susundalo' tinepetan rayan lamang, “Si'kami pa edet, ani a gaw'en
mi?”
Wana konra, “Andi' kamo nin manglili'mo o mamarsan bula' nin pangwartawan moyo.
Kuntinto kamoyna sa swildo moyo.”
15 Pitta'gan raynan tutawoy irarate' nan si nipangako' nin Cristo, kanya' nin man'ipa'ka'
ran si Juan ket syaynayti.
16 Ket wana ni Juan konra, “Mambawtismwan katamon ranom bale' si sumubray
kongko, mas makapangyayadi' ya a kai ako gapo kumana' nin mangwarwar nin kurdon
nin sandalyas na. Ket bawtismwan nakamon Ispirito nan Dios tan nin apoy.
17 Sya li' a manintinsya sa tutawo nin bara'mo yan mangngirik. Ringgasan nayaynan
maong a pangirikan ket say irik, ika' na nin iyator sa agamang na, bale' say apa ket ika' na
nin puuran itaw sa apoy a kai gapo nin ma'rep.”
18 Ket maipa'ka' sa abaw et nin bubagay a pinasadya' nasaray tutawo ni Juan sa
pangingipatanda' na nin Mabistan Patanda' konra.
19 Sinita nayaynamaet si Gubirnador Herodes bana' ta man'i'yan naya si Herodias a
asawa nan busat na, tan sa abaw a duka' a ginwa' na
20 kanya' nin nipapriso naya si Juan. Sa wanin, nalamu'nan et a kukasalanan na.

Say Pammawtismo kona ni Jesus
Mateo 3:13-17; Marcos 1:9-11

---

* **3:1** Siti nin ***Herodes*** ket si Herodes Antipas. Mabasa a maipa'ka' kona sa Glusaryo. * **3:3** ***pabawtismo*** *- O:pabinyag.*
* **3:6** Isaias 40:3-5.

21 Sin ba'yo ya nin napriso si Juan, binawtismwan nasaray abaw nin tutawo, tan si Jesus
anamaet ket binawtismwan naya. Kayadi', sin kapresan nay mandumasal ni Jesus,
niburwang a langit
22 ket kinmayupa' tan dinumpa' ya konay Ispirito nan Dios a bakas kalapati. Kaaram
wanan busis a nangibwat sa langit, "Si'kay anak kon mangkawa-kawa'nanen ko.
Naparíriketan akon tuloy komo."*

Say Purin Nangibwatan na ni Jesus
Mateo 1:2-17

23 Si Jesus, sin nitarana' nay mangyakay, magtulumpulo' a taon nayna.
Ket say tanda' ran tutawo, si ama na ket si Jose.
Si Jose ibat ya sa puri na ni Eli.
Si Eli
24 ibat ya sa puri na ni Matat.
Si Matat ibat ya sa puri na ni Levi.
Si Levi ibat ya sa puri na ni Melqui.
Si Melqui ibat ya sa puri na ni Jana.
Si Jana ibat ya sa puri na ni Jose.
Si Jose
25 ibat ya sa puri na ni Matatias.
Si Matatias ibat ya sa puri na ni Amos.
Si Amos ibat ya sa puri na ni Nahum.
Si Nahum ibat ya sa puri na ni Esli.
Si Esli ibat ya sa puri na ni Nage.
Si Nage
26 ibat ya sa puri na ni Maat.
Si Maat ibat ya sa puri na ni Matatias.
Si Matatias ibat ya sa puri na Semei.
Si Semei ibat ya sa puri na ni Jose.
Si Jose ibat ya sa puri na ni Juda.
Si Juda
27 ibat ya sa puri na ni Joanan.
Si Joanan ibat ya sa puri na ni Resa.
Si Resa ibat ya sa puri na ni Zorobabel.
Si Zorobabel ibat ya sa puri na ni Salatiel.
Si Salatiel ibat ya sa puri na ni Neri.
Si Neri
28 ibat ya sa puri na ni Melqui.
Si Melqui ibat ya sa puri na ni Adi.
Si Adi ibat ya sa puri na ni Cosam.
Si Cosam ibat ya sa puri na ni Elmodam.
Si Elmodam ibat ya sa puri na ni Er.
Si Er
29 ibat ya sa puri na ni Josue.
Si Josue ibat ya sa puri na ni Eliezer.
Si Eliezer ibat ya sa puri na ni Jorim.
Si Jorim ibat ya sa puri na ni Matat.
Si Matat ibat ya sa puri na ni Levi.
Si Levi
30 ibat ya sa puri na ni Simeon.
Si Simeon ibat ya sa puri na ni Juda.
Si Juda ibat ya sa puri na ni Jose.
Si Jose ibat ya sa puri na ni Jonan.
Si Jonan ibat ya sa puri na ni Eliaquim.
Si Eliaquim
31 ibat ya sa puri na ni Melea.
Si Melea ibat ya sa puri na ni Mainan.
Si Mainan ibat ya sa puri na ni Matata.
Si Matata ibat ya sa puri na ni Natan.
Si Natan ibat ya sa puri na ni David.

* **3:22** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Nag'in akon Ama mo sawanin.*

Si David
32 ibat ya sa puri na ni Jesse.
Si Jesse ibat ya sa puri na ni Obed.
Si Obed ibat ya sa puri na ni Boaz.
Si Boaz ibat ya sa puri na ni Salmon.
Si Salmon ibat ya sa puri na ni Naason.
Si Naason
33 ibat ya sa puri na ni Aminadab.
Si Aminadab ibat ya sa puri na ni Admin.
Si Admin ibat ya sa puri na ni Arni.
Si Arni ibat ya sa puri na ni Esrom.
Si Esrom ibat ya sa puri na ni Fares.
Si Fares ibat ya sa puri na ni Juda.
Si Juda
34 ibat ya sa puri na ni Jacob.
Si Jacob ibat ya sa puri na ni Isaac.
Si Isaac ibat ya sa puri na ni Abraham.
Si Abraham ibat ya sa puri na ni Tare.
Si Tare ibat ya sa puri na ni Nacor.
Si Nacor
35 ibat ya sa puri na ni Serug.
Si Serug ibat ya sa puri na ni Ragau.
Si Ragau ibat ya sa puri na ni Peleg.
Si Peleg ibat ya sa puri na ni Heber.
Si Heber ibat ya sa puri na ni Sala.
Si Sala
36 ibat ya sa puri na ni Cainan.
Si Cainan ibat ya sa puri na ni Arfaxad.
Si Arfaxad ibat ya sa puri na ni Sem.
Si Sem ibat ya sa puri na ni Noe.
Si Noe ibat ya sa puri na ni Lamec.
Si Lamec
37 ibat ya sa puri na ni Matusalem.
Si Matusalem ibat ya sa puri na ni Enoc.
Si Enoc ibat ya sa puri na ni Jared.
Si Jared ibat ya sa puri na ni Mahalaleel.
Si Mahalaleel ibat ya sa puri na ni Cainan.
Si Cainan
38 ibat ya sa puri na ni Enos.
Si Enos ibat ya sa puri na ni Set.
Si Set ibat ya sa puri na ni Adan
tan si Adan ibat ya konan Dios.

4

Say Panunubok kona ni Jesus Yupa' konan Dimunyo
Mateo 4:1-11; Marcos 1:12-13

1 Sawanin, nibwat yayna sa Ilog Jordan si Jesus nin mampag'urayan nayan Ispirito nan Dios tan nika' naya sa kasan katawu-tawon lugar.
2 Itaw, a'pat a pulo' a awro nin sugsugen nayan magkasalanan nin Dimunyo. Leleg nadtaw, kai ya gapo nin nangan kanya' nin sabtan bitil na sin nayadi'.
3 Ket wanan Dimunyo kona, “Bana' ta si'kay peteg a Anak nan Dios ket pagbaliwen man tinapay tin bato.”
4 Bale' ni'bat na kona ni Jesus, “Wana sa Masanton Kasuratan, ‘Ambo' a say kanen tamo' a ikabyay nin tawo.’* ”
5 Sumunor, nika' nayan Dimunyo si Jesus sa sayay ata'gay a lugar. Ket itaw, nipatamuraw na kona sa sayay kidem tamo' nin mata a sarban nunasyon sa intiron mundo
6 tan wana kona ni Jesus, “Ibi ko komoy kayamanan tan pag'uuray sa sain ta sarban sain nibi kongko, ket maibi ko sa si'numan a rabay kon pamyan.
7 Sawanin, unuren nako, ket maikon mo nga'min.”

* **4:4** Deuteronomio 8:3.

8 Ket wanan ni'bat ni Jesus, “Wana sa Masanton Kasuratan,
‘Si Uunuren a Dios mo tamo' a unuren tan pagsirbyan mo.’* ”
9 Sumunor, nika' nayan Dimunyo si Jesus sa Jerusalem ket pina'deng naya sa
sangkata'gayan a parti nan Timplo. Mi'sa wana kona, “Bana' ta si'kay peteg a Anak nan
Dios, painabo' ka mangibwat iti.
10 Tutal, wana sa Masanton Kasuratan,
‘Bibilinen nasaran Dios a uanghil na
nin prutiktawan raka,
11 tan salanggawen raka
ta pigaw nin kai gapo nin masakitan a ayi mo nin say bato.’* ”
12 Ket ni'bat na ni Jesus kona, “Wanadtaw lamang, ‘Andi' ka mangwa' nin padalan nin
ipanubok mo konan Uunuren a syay Dios mo.’* ”
13 Sin nagwa' naynan Dimunyo a sarban pannukso na kona ni Jesus, nibwat ya ta
mana'gan ya anamanan tyimpo.
14 Sin sain, sinmubli' ya si Jesus sa prubinsyan Galilea nin iti a pakayadi' nan Ispirito
nan Dios kona. Ket naibantog a maipa'ka' kona sa sarban libed nan siin a lugar.
15 Ket nangyakay ya sa susinaguga nin mampangraywan ra ket rinayo yan sarban tawo.

Kai raya nin Inalilbi' si Jesus sa Babali nan Diri nin Nazaret
Mateo 13:53-58; Marcos 6:1-6

16 Sawanin, nako ya si Jesus sa Nazaret, si babalin inalakyan na. Bilang sa ugali' nan
gaw'en, nako ya sa sinaguga sin Awron Painawa. Ket inumdeng ya ta pigaw nin mamasa
yan Sarita' nan Dios.
17 Nibi ran basawen nay lulon nin nisurat na ni Prupita Isaias. Binuka' naya sa parti nin
wanti a nakasurat:
18 “Si Ispirito nan Dios mampag'uray ya kongko
ta tinudo' nakon ipatanda' yay Mabistan Patanda' konran pubri.
Nibaki' nakon ibarita' ko konran pa'sar nadakep ran kalaban a mabulusan sara,
a paandaen saray bulag,
a pag'inawnen saray mangkapaidap
19 tan narate' anay tyimpon isalba nasaran Dios a tutawo na.”*
20 Ket linulon naya ni Jesus a nakaisuratan, mi'sa naya nisubli' konan
mampagsirbidtaw. Kayadi' sayti, tinmekre' ya. Ket sarba ran tutawodtaw, nakapastang
kona.
21 Wana konra sin sain, “Natukid sawanin ti leleg nin manreng'en moyon binasa.”
22 Sarba ran itaw, rinayo raya tan naka'ngap sara bana' ta say inirgo na ket
makaparíriket nin reng'en ket wanra, “Kai para a anak naya in ni Jose?”
23 Ket wana ni Jesus, “Pihon ibarita' moyayti kongkon wanra, ‘Duktor, tambaren moy
lalaman mo!’ tan ‘Gaw'en mo anamaet iti sa babali mon diri a narnge' min ginwa-ginwa'
modtaw sa Capernaum.’
24 Anaod, kasan prupitan maako' sa lugar nan diri.
25 Tutuoytin ibarita' ko komoyo: Sin panaon na ni prupita a Elias, grabi a bitil iti sa
nasyon tamo sin kai ya rinmapeg nin tuloy taon tan a'nem a bulan. Abaw saray Israelitan
bubbayin balo a mangkapaidap,
26 bale' ambo' nin konra naya nibaki' nin Dios si Elias no kai konan sayay babayin balo
a taga Sarepta a sakop nin Sidon.
27 Sin panaon na ni Prupita Eliseo, abaw saray Israelitan main nin liprusi bale' kasa
konray pinaanda' na no kai si Naaman a taga Siria.”
28 Ket sin narnge' rayti, sarba ran itaw sa sinaguga, pinasyan sager ra kona.
29 Inumdeng sara mi'sa ginuruy-guroy rayan nirikor sa babali ra tan nika' raya sa ta'gay
nin purod a nakaipatukduan nan babali ra, ta inabo' rayadtaw kumon.
30 Bale' dinmalan ya sa butlay ra si Jesus ket nibwat yayna.

Main nin Pakayadi' na ni Jesus nin Pinalakwan yay Ispiriton Duka'
Marcos 1:21-28

31 Kaaram, nako ya si Jesus sa Capernaum a sayay syudad sa prubinsyan Galilea ket
nangyakay-akay ya konran tutawo no Awron Painawa sa sinaguga.
32 Naka'ngap sara sa pangangakay na ta say pag'iirgo na ket main nin pakayadi'.
33 Ket sayay Awron Painawa a mampangyakay ya si Jesus sa sinaguga, main itaw nin
sayay lalakin nasrepan nin ispiriton duka', ket ginmuryaw ya a wana,

* **4:8** Deuteronomio 6:13. * **4:11** Kanta 91:11-12. * **4:12** Deuteronomio 6:16. * **4:19** Isaias 61:1-2.

34 “Ah! Si'ka Jesus a taga Nazaret, ani a kabiangan mo komi? Nako kadti para ta sidaen
nakami ana? Tanda' ko no si'no ka. Si'kay si Masantos nin nibaki' nan Dios!”
35 Bale' ginan-gan naya ni Jesus a ispiriton duka', wana, “Misasaet ka! Lumakwan ka
kona!” Sin sain, nitumba nayan ispiriton duka' a lalaki sa adapan ran tutawo mi'sa
linakwanan nayan kai nangno.
36 Naka'ngap saray sarban itaw tan wanra sa saya tan saya, “Aninaytin sarita' na?
Makapangyayadi' nin tuloy! Mandawan nasaray ispiriton duka' ket lumakwan sara.”
37 Anaod, naibantog a maipa'ka' kona ni Jesus sa sarban lugar itaw.

Pinaanda' na ni Jesus a Mumasakit nin Abaw a Tutawo
Mateo 8:14-17; Marcos 1:29-34
38 Sawanin si Jesus, nibwat yadtaw sa sinaguga. Nako yadtaw sa bali ra ni Simon. Sin
sain, ma'mot yan tuloy a katyangan nan babayi ni Simon, kanya' nin dinawat ran
paandaen naya ni Jesus.
39 Inumdeng ya si Jesus tan kinadanyan nayay babayi, mi'sa nigan-gan nan kumpa' a
amot na. Ket inmanda' yayna, kanya' nin tampor a nibangon ya tan sinirbyan nasara si
Jesus.
40 Sin patpaapon, nika' rasaran tutawo kona ni Jesus a sarban main animan nin
masakit. Ket nipababo na ni Jesus a gamet na sa barang saya konra ket napaanda' sara.
41 Anamaet lamang, linmakwan saray ispiriton duka' konran nasrepan ran tawo ket
wanran ita'way, “Si'kay peteg a Anak nan Dios.” Bale' inima'no nasara ni Jesus ta tanda' ra
a syay Cristo ket kai na nin rabay nin sara a mangibarita' siti.

Mako ya Mangipatanda' si Jesus sa Raruman Lulugar
Marcos 1:35-39
42 Sin mangkumalaway ana, nako ya si Jesus sa sayay lugar a matinek. Tiningkap rayan
tutawo. Mi'sa sin na'kit raya, pinaed raya ta pigaw nin kai ya et nin mibwat itaw konra
43 bale' wana ni Jesus konra, “Matkap nin ipatanda' koya anamaet sa raruman lulugar a
Mabistan Patanda' maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios ta siti a nakaibakian ko.”
44 Ket nibwat yan nituloy na a nangipatanda' sa susinaguga sa Judea*.

5

Saray U'nan Tumutumbok na ni Jesus

1 Sayay awro, itaw ya si Jesus sa rigrig nin baybay nin Genesaret*. Ket inaribungbungan
rayan tutawo ta pigaw nin rumnge' sara sa minsahi nan Dios a man'ipatanda' na.
2 Sawanin, main na'kit nan rwa ray baluton nakaduong sa rigrig nin baybay a kasan
nakaruran, ta saray main ikon ket inmarawas sara ta man'iwaswas ray eket ra.
3 Ket rinmuran ya si Jesus konan ikon na ni Simon tan dinawat nan kumadayo' saran
buga' sa abay. Tinmekre' yadtaw si Jesus tan nangyakay ya konran tutawo.
4 Sin nayadi' yaynan nangyakay, wana kona ni Simon, “Mako atamo sa mataaw ket
ipa'leg moyoy eket moyo ta pigaw nin makakalap.”
5 Ket ni'bat na ni Simon, “Maistro, nikakayabi min nipa'leg a eket mi ket kasa anamaet
nakalap mi. Bale' ta wamoyo, inabo' mi anaet.”
6 Sin nikatkat raynaod a eket ra, gulpi a nakalap ra a rumisang anay eket!
7 Ket inawesan rasaray kalalamo' ra sa saya et nin baluto a umarak sara ta tulungan
rasara. Inmarak saraynaod, ket pinno' ran kuna' a rway baluto a dandani ana nin lumdeg.
8 Sin na'kit nayti ni Simon Pedro, nanalimukod ya sa adapan na ni Jesus ket wana,
“Catawan, kaday'an rako ta saya akon makasalanan!”
9 Wanti a wana bana' ta pinasyan nipaka'ngap ra sa ka'bawan nin nakalap ran kuna'.
10 Ket pati sara anamaet a katagem na a si Santiago tan si Juan a a'nak na ni Zebedeo,
naka'ngap saran lamang.
Bale' wana ni Jesus, “Simon, andi' ka nin masalak! Mangibwat sawanin ket tawoynay
pa'sar silayen mo.”
11 Sin naiduong raynay baluto ra, linakwanan ray sarba tan nikikalamo' sarayna kona
ni Jesus.

Pinaanda' naya ni Jesus a Lalakin Liprusyen
Mateo 8:1-4; Marcos 1:40-45
12 Sayay awro, sin itaw sara si Jesus sa sayay babali, sukat anan main nin nanna' kona
nin sayay lalakin liprusyen. Ka'kit na kona ni Jesus, nigna' sa luta' a rupa nan

* **4:44** *sa Judea- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:sa Galilea.* * **5:1** Si ***Genesaret*** a raruman ngaran nan baybay nin Galilea.

tinmalimukod sa adapan na ta kidawat yan inganga'do, ket wana, “Maistro, no rabay moyo, magwa' moyo nin maako' rako anamanaet nin tutawo a bilang sa gindat*.”
13 Ket nipababo nayay gamet na konan liprusyen, mi'sa wana, “O', rabay ko. Umanda' kayna!*” Ket tampor nakasay liprusi na.
14 Ket binibilin naya ni Jesus a wana, “Andi' moyti nin ibarita' sa si'numan, ana edet mako ka konan padi' ta ipadar moy nikapaanda' mo. Mi'sa mangipaida'ton ka sigon sa Gugan-gan nin nibi na ni Moises* nin mangipa'kit konran tutawo a limpyo kayna.”
15 Wanin man, laloynan naibantog a maipa'ka' kona ni Jesus. Mas inmabaw saray tutawon mako mangrenge' kona tan mapaanda' sa masakit ra.
16 Bale' ugali' na ni Jesus a mako sa lugar a kasan tawo ta pigaw nin dumasal ya.

Pinaanda' naya ni Jesus a Sayay Lupoy
Mateo 9:1-8; Marcos 2:1-12
17 Sin sayay awro anaet, mampangyakay ya si Jesus tan iti kona a pakayadi' nan Dios a makapaanda' yan main nin masakit. Itaw sara anamaet nin mantumekre' a umno ran Pariseo tan mangangakay nin Gugan-gan a nangibwat sa abaw nin lulugar sa Galilea tan Judea, pati sa Jerusalem.
18 Ket rinmate' saray umno ray lulalaki. Awit rayay sayay lupoy nin nakaida' sa idaan na. Naningkap saran padalan ta pigaw nin maisrep raya ket maikadani raya kona ni Jesus.
19 Sin kai raya nin maisrep bana' ta letletan ran tutawo, niyuli' raya sa bubong tan binutbutan ray atep a tisa' sa temben na ni Jesus, mi'sa niuy'oy raya nin iti sa idaan na a kustu-kusto sa adapan na ni Jesus sa kabutlayan ran abaw nin tawo.
20 Na'kit nay kaalakyan nin pagmamatalek ra ket wana konan lupoy, “Amigo, napirduna anay kukasalanan mo.”
21 Konan siin, wanra sa nakem ran saray Pariseo tan Madudunong sa Gugan-gan ran Judio, “Si'no yayti ket a man'u'na-u'nawan nayay Dios? Anta si Dios tamo' a makapirdunan kukasalanan!”
22 Bale' tanda' na ni Jesus a iti sa kaisipan ra, ket wana konra, “Mayin nin wanin a kaisipan moyo?
23 Kumon ket ‘Mas magwa' nin ibarita' a makalalako kayna, dyan si mapirduna anay kukasalanan mo!’
24 Ket ta pigaw nin matandaan moyo a si'kon si Pinaitawo ket main nin pakayadi' kon mamirdunan kukasalanan iti sa luta',” wana konan lupoy, “Mibangon ka. Awiten may idaan mo tan sumubli' kayna komoyo.”
25 Ket tampor, nibangon yan nabantayan nin sarba tan kinalap nayay idaan na tan nugot ya sa bali ran manraywen nayay Dios.
26 Say sarba ket naka'ngap nin tuloy ket rinayo rayay Dios. Awit a li'mo, wanra, “Talagan makapaka'ngap ti nin nangyadi' a na'kit tamo konan sitin awro.”

Napaba'yoy Byay nan Sayay Maniningir nin Buis
Mateo 9:9-13; Marcos 2:13-17
27 Kayadi', rinmikor ya si Jesus. Ket na'kit nayay maniningir nin buis a mangaran Levi nin nakatekre' sa upisina na. Wana kona, “Mag'in kan tumutumbok ko.”
28 Ket linakwanan nay sarba tan nayi yayna kona ni Jesus.
29 Nanadya' yan alakin pakan si Levi sa bali na para kona ni Jesus. Ket abaw saray maniningir nin buis tan raruma et nin tawo a kadungo ran nangan.
30 Binalaw-balaw rasara nin saray Pariseo tan saray Madudunong sa Gugan-gan nin kalalamo' ra a tumutumbok na ni Jesus. Wanra, “Mayin a kidungo kamo konran maniningir nin buis tan konran raruman makasalanan?”
31 Bale' si Jesus a inumbat konra nin wana, “Ambo' nin saray marigsa a makatkap nin duktor, no kai edet, saray main nin masakit.
32 Nako akodti sa luta' nin mamagbabawi' konran makasalanan, ambo' nin konra nin kano ket matunong sara!”

Say Piswian nin say Ba'yo tan say Nakaiparmawan
Mateo 9:14-17; Marcos 2:18-22
33 Sawanin, main nin saray wanra kona ni Jesus, “Saray tumutumbok na ni Juan a Mammawtismo, wanin sara anamaet a tumutumbok ran Pariseo, pirmi saran

---

* **5:12** ***maako' rako…sa gindat*** *- Sa Griego:maparinggas moyoko.* * **5:13** ***Umanda' kayna!*** *- Sa Griego:Ruminggas kayna!* * **5:14** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 14:2-32.

magkulasyon tan dumasal, bale' saray tumutumbok mo, mangan tan minom sara tanan pirmi!"
34 Inubatan nasara ni Jesus nin sayay alimbawa' a wana, "Bilang wadi', saray
kumbidado nin bisita sa sayay bansal, kidungo saran mangan leg'an nan iti et nin nubyo
konra.
35 Bale' rumate' li' a panaon a maikadayo' ya ket no saytaw li', magkulasyon sarayna."
36 Ket wanan lamang ni Jesus a sayay pangingiyarig, "Kasan mamisang nin ba'yon
aysing ta pigaw nin itali'neb ya sa ma'ran. No gaw'en in, si ba'yon aysing masida' ya tan si
ba'yo nin itali'neb ket kai ya nin maibagay sa ma'ran.
37 Wanin lamang, kasan mangikwa nin mampibaliw nin arak sa ma'ran nin katat nin
supot a pangangwan ta no gaw'en a wanin, matubrak ya, ket mapirdi a arak tan si katat a
pangwan, masida' ya.
38 Matkap a say ba'yon arak ket ikwa sa ba'yon pangwan.
39 Anamaet, kasan mangrabay sa ba'yon arak no mangnginom saran ma'ran nin arak ta
wanra, 'Mas mataway a ma'ran.' "

6

Say Pisangkinian Maipa'ka' sa Awron Painawa
Mateo 12:1-8; Marcos 2:23-28

1 Ni'san Awron Painawa, manlumabas sara si Jesus sa gagawa'. Saray tumutumbok na,
namursing saran rinakay; rinesres ra, mi'sa ra kinusim.
2 Ket main nin Pariseo nin itaw a wanra konra, "Mayin nin man-gaw'en moyoy
maiyawa' no Awron Painawa?"
3 Ket wanan ni'bat ni Jesus, "Nalingwanan moyoyna palayi a nabasa moyodtaw sa
Masanton Kasuratan maipa'ka' sa ginwa' na ni David nin mismo sin nabitilan yayna tan
saray kalalamo' na ta kasaynan abasto ra?*
4 Kai para a sinumrep ya sa Bali nan Dios, tan kinalap nay tinapay a nida'ton? Kinnan
raytaw say saray pupadi' tamo' a magwa' nin mangan.*"
5 Ket wana et konra, "Si'kon si Pinaitawo a makapangyayadi' maipa'ka' sa Awron
Painawa."

Pinaanda' naya ni Jesus a Lalakin Nati yay Sayay Takyay na
Mateo 12:9-14; Marcos 3:1-6

6 Sayay Awron Painawa anaet, nako ya si Jesus sa sinaguga tan nangyakay ya. Main
itaw nin lalakin nati yay wanan nin takyay na.
7 Saray Pariseo tan Madudunong sa Gugan-gan, man'imatunan raya si Jesus no
mamaanda' ya kasi mataman no Awron Painawa ta pigaw nin maparsawan rayan
sinmubag.
8 Mataman nin tanda' na ni Jesus a man'isipen ra, wanan lamang konan lalaki, "Mako
kadti sa adapan." Kanya' nin nako ya tan inumdeng yadtaw sa adapan.
9 Ket wana ni Jesus konra, "Tepetan katamo: Ani a aburuyan nin Gugan-gan no Awron
Painawa, tumulong o mamaidap; mamabyay o mangmati?"
10 Ket pinastang nasara nga'min, tan wana konan lalaki, "Ipa'nat may takyay mo."
Tinmulok ya sa wana ni Jesus ket linmimpyo yay takyay na.
11 Konan siin, sinmager saran maong a itaw, kanya' nin nag'iirgwan ra no ani a gaw'en
ra kona ni Jesus.

Saray Labinrway Apostoles a Sinuyo' na ni Jesus
Mateo 10:1-4; Marcos 3:13-19

12 Sin sain a panaon, nuli' ya si Jesus sa sayay talugtog ket nikakayabi yadtaw nin
dinmasal konan Dios.
13 Sin buklas ana, kinayaban nasaray tumutumbok na ta namili' yan labinrwa sara a
tinawag na anamaet nin apostoles:
14 si Simon a pinangaranan nan Pedro,
si Andres nin busat na,
si Santiago,
si Juan,
si Felipe,
si Bartolome,
15 si Mateo,

* **6:3** Mabasa et a maipa'ka' sa ginwa' na ni David sa 1 Samuel 21:1-6. * **6:4** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 24:5-9.

si Tomas,
si Santiago nin anak na ni Alfeo,
si Simon nin myimbro nan partidon pulitika nin Zealot,
16 si Judas nin anak na ni Santiago
tan si Judas Iscariote nin sya li' a magtraidor kona ni Jesus.

Say Ugali' a Kumana' sa Pag'aadi' nan Dios
Mateo 4:23-5:12; Marcos 3:7-12

17 Kaaram, nanaoy sara si Jesus nin namunta sa sayay lalawak ket itaw sarayna yapo'. Abaw sara a itaw nin tumutumbok na tan tutawon nangibwat sa Judea, pati sa Jerusalem, tan sa babali nin Tiro tan Sidon nin iti sa rigrig nin taaw.
18 Nako saradtaw nin mangrenge' kona ni Jesus tan ta pigaw nin mapaanda' sara sa masakit ra. Napaanda' pati saray nasrepan nin ispiriton duka'.
19 Ket say sarba, nipamuspusan ran makudit raya si Jesus ta main nin kapangyadian nin mangibwat kona nin mamaanda' konran sarba.
20 Sawanin, inadap nasara ni Jesus a tumutumbok na ket wana,
“Makarma' kamon si'kamon mangalilbi' a main nin mampagkurangan moyo
ta mag'in nin ikon moyo a say iti sa Pag'adian nan Dios.
21 Makarma' kamon si'kamon makaingar sawanin sa pakatkapan moyo konan Dios
ta papdaen nakamo li'.
Makarma' kamon si'kamon man-gumereng sawanin
ta rumiriket kamo li'.
22 Makarma' kamo no bana' ta mantumbuken rako nin si Pinaitawo ket
gura' rakamon tutawo, ipwira, pagsari-saritaan rakamo
tan ibarita' ran duka' kamon tawo!
23 No gaw'en ra in komoyo, rumiriket kamon maong ta pinasyan anda' nin gun-gunan man'isadya' nan Dios komoyodtaw sa langit. Pakatarig'en kamo ta wanin a ginwa' ran pupuon ra konran prupita nan Dios sin nu'na.
24 Kado' kamo li' nin mumayaman
ta nagkunswilo kamoynadti sa luta'.
25 Kado' kamon mangkapda' ana sawanin
ta mabitilan kamo li'.
Kado' kamon mariga sawanin
ta gumereng tan mangabet-abet kamo li'.
26 Kado' kamo no raywen rakamon ka'bawan
ta wanin a ginwa' ran puon ra konran mibalu'-balo' nin prupita.”

Say Pigagawa' a Kumana' sa Pag'aadi' nan Dios
Mateo 5:38-48; 7:12a

27 Wana et ni Jesus, “Bale' wanti et a ibarita' ko komoyon si'kamon mampangrenge': Aduen moyo saray kalaban moyo. Gaw'an moyo saran maabig a mampangura' komoyo.
28 Dawaten moyon bindisyunan nasaran Dios a mangisamba komoyo. Idasalan moyo saray mangrumi' komoyo.
29 No main nin manu'pak komoyo, ipatu'pak moyo et a rubari' nin rupa moyo. No main nin mangalap nin para ray'ep moyo, pauryan moyan kalapen naya et a aysing moyo.
30 Mami kamo konran kidawat; tan no main wadi' nin mangalap nin no ani a main moyo, andi' moyo nin bawien.
31 Say rabay moyon gaw'en ra komoyo nin kapada moyon tawo, wanin anamaet a gaw'en moyo konra.
32 No sara tamo' a mampangawa'nan komoyo a kawa'nanen moyo, kai nakamo gun-gunawan nin Dios ta taman nin saray makasalanan ket aduen rasaray mangado' konra.
33 No sara tamo' a gumwa' nin maabig komoyoy gaw'an moyon maabig, kai nakamo gun-gunawan nin Dios; wanin a lamang a ugali' ran makasalanan.
34 No saray pa'daman moyo tamo' ket saray tanda' moyon makabayad, kai nakamo gun-gunawan nin Dios; ni saray makasalanan ket pa'daman rasaray kapada ran makasalanan no tanda' ran makabayad sara konra.
35 Ana edet, aduen tan gaw'an moyo saran maabig a kalaban moyo. Mama'dam kamon andi' nin milalo sa bayad. No gaw'en moyo in ket gun-gunawan kamon alaki tan maalilbi' a a'nak nakamon si Sangkata'gayan nin Dios. Anaod, si Dios, maong ya taman konran duka' tan malamang kona.
36 Matkap a mapainganga'do kamo kapada nan Ama moyo a mapainganga'do ya.”

Say Maipa'ka' sa Pangungukom
Mateo 7:1-5,16-20; 12:33-35
37 "Andi' kamo nin mangukom tan manintinsya ta pigaw nin kai kamo anamaet nin
sintinsyawan tan ukumen. Manispinsa kamo ta pigaw nin dispinsawen kamo anamaet.
38 Mami kamo ket byan kamo anamaet. Anaod, no pa'no kamon mami sa kapada
moyon tawo, wanin kamo anamaet nin tubaleen; malaem, sinedsed tan pinno' anggan
milapwas."
39 Ket nibarita' nayayti et e ni Jesus nin pangingiyarig: "Matabin naya kasin bulag a
kapada nan bulag? Kai, ta pariho saran maikura'bot.
40 Si mampag'adal anamaet ambo' yan mas ata'gay dyan si maistro na, bale' si sayan
nakuston maong a nipag'adal na, makakipada ya konan maistro na.
41 Ambale' a say kasalanan ran kapada mon tawon bara'mon puling tamo' tana a ma'kit
mo, bale' kai mo nin mangkaasikaso a bara'mon truson nakasalimbeng ana sa mata mon
diri?
42 Pa'no mon maibarita' kona, 'Busat, galten tayay puling mo,' ni kai ma mangkaasikaso
nin galten a bara'mon truson nakasalimbeng sa mata mo? Maong ka wadi'! Galten mo
yapo' a kadukaan sa kanakman mo ta pigaw nin makapanita kan kapada mon tawo.
43 Wanin ta say mabistan klasin kayo kai nin gumungan duka' a klasi. Say ambo' nin
mabistan klasin kayo anamaet, kai nin gumungan mabista.
44 Anaod, si sayay kayo, maalilbi' ya sa klasin bunga na. Kai makaputin igos sa kayon
arumas*, o ubas sa kayo nin didiwi.
45 Kapada sa sain a tawo. Si tawon maabig, maabig a bunga na ta maabig a pinanakem
na. Bale' si tawon maraet, maraet anamaet a bunga na ta maraet a pinanakem na. Say iti
anaod sa kanakman ket syay lumiwa' sa bebey."

Say Rway Klasin Mangrerenge' sa Sarita' na ni Jesus
Mateo 7:24-27
46 Ket nitepet na ni Jesus, "Mayin a tawagen moyokon 'Uunuren' no kai kamon lamang
nin tumulok sa susarita' ko?
47 Ibarita' ko komoyoy kapada nan sayay kumadani kongko nin rumnge' ya sa susarita'
ko tan tumulok ya sa sayti.
48 Kapada nay sayay nama'deng nin bali a nangali ya anggan narate' nay bato mi'sa
itaw na nipatukdo' a pundasyon. Ket sin bigra' nin linmayos nin maksaw a agos, kai ya
gapo nin natege' a bali ta magsen a nikapa'deng na.
49 Sawanin anamaet, si tawon mangrenge' tamo' nin kai nayti tukiden, kapada nayay
sayay tawon nama'deng nin bali nin kai kinwan nin pundasyon. Ket sin linmayos nin
maksaw a agos, tampor nin nayba' ya, kanya' nin nasida' yan liso."

7

Say Pagmamatalek a Ma'kit konan Sayay Romanon Kapitan
Mateo 8:5-13
1 Sin nayadi' nayna nibarita' in ni Jesus konran tutawo, sinmubli' ya sa Capernaum.
2 Itaw yay sayay kapitan ran sundalo' nan Roma a main nin aripen nan kawa'nan nan
tuloy, bale' mampagmasakit yan dandani nin mati.
3 Sin narnge' nan sitin kapitan a itaw ya si Jesus, namaki' yan pupangulo ran Judio nin
manawat kona nin keen naya paandaen a aripen na.
4 Kina' rayaynaod si Jesus tan nikidawat saran inganga'do kona nin paandaen nayay
aripen nan kapitan a wanra, "Manepeg a tulungan yaytin kapitan
5 ta kawa'nan natamon Judio tan namapa'deng ya et nin sinaguga tamo."
6 Ket nayi ya si Jesus konra.
Sin adani sarayna sa bali nan kapitan, nangibaki' ya a kapitan nin umno ray amigo nan
ibarita' rayti kona ni Jesus, "Ser, andi' kayna nin paabara' nin mako et sa bali mi ta kai ako
kumana' a sumrep ka sa bali mi.
7 Kanya' anamaet nin kai ako nin nag'atribidon nako komo. Sadag anan ibarita' mo, 'O',
limpyo yayna.' ket lumimpyo yaynay kawa'nan kon alila' ko.
8 O', maibarita' in ta mantumulok akon lamang konan si nangikwa kongkodti, tan main
nin susundalo' a iti sa pakauray ko. No ibarita' ko konan sayay sundalo' ko, 'Mako kadtaw
e,' ket mako yaynaod; ket konan saya anamaet ibarita' ko, 'Mako kadti,' ket umarak ya
kongko. Wanin anamaet a lamang konan aripen ko. No wangko kona, 'Gaw'en mayti,'
gaw'en ta gaw'en naya anaod."

* **6:44** ***kayon arumas*** *- Sa Griego:tanaman a madiwi.*

9 Naka'ngap yan tuloy kona si Jesus sin narnge' nayti. Ket inmadap ya konran ka'bawan
a mantumumbok kona tan wana, “Ibarita' koyti komoyo, kasa et gapon narnge' kon main
nin wantin pagmamatalek mataman kontamon Israelita!”
10 Ket sin nakarate' saraynadtaw sa bali a nibaki', narat'anan rayan limpyo anay aripen.

Pinasubli' nayan Mabyay ni Jesus a Anak nan Sayay Babayin Balo
11 Ambo' nin na'teng, nako ya si Jesus sa babali nin Nain. Nayi saray tumutumbok na
tan abaw nin tutawo.
12 Sin adani sarayna sa serpan sa babali, naka'kit saran mako manabon. Si nati, lalaki
ya nin kapagkapag a anak nan sayay babayin balo. Pinasyan ka'bawan ran tutawon ibat
sa babali a kipanabon.
13 Sin na'kit naya ni Jesus tin babayi, kina'dwan naya ket wana kona, “Andi' ka nin
umakis.”
14 Mi'sa, kinmadani ya si Jesus sa kami'nan nan nati tan gina'getan nayay
mampangawitan ra kona. Ket, tinumgen saray mampamalatay. Sawanin, wana konan
nati, “Arikong, ibarita' koyti komo, mibangon ka!”
15 Nibangon yaynaod a nati tan nag'irgo ya. Mi'sa, wana ni Jesus konan ina na, “Syayna
e a anak mo.”
16 Sarba ran itaw, linmi'mo saran tuloy ket rinayo rayay Dios nin wanra, “Ay! Rinmate'
ya kontamoy sayay makapangyayadi' a prupita nan Dios! Iti ya ta pigaw nin tulungan
natamon tutawo nan Dios!”
17 Ket sitin ginwa' na ni Jesus, naibantog ya sa intiron Judea tan sa kalibed-libed nin
bubabali.

Say Ubat sa Nakabakian na ni Jesus tan ni Juan a Mammawtismo
Mateo 11:2-19
18 Ket saray tumutumbok na ni Juan, nibarita' ra konadtaw sa priswan a man-gaw'en
na ni Jesus. Ket kinayaban nasaray rwa ra konra
19 tan nibaki' nasaran keen ra tepeten kona ni Jesus a wanti, “Si'kayna paraytaw si
nipangako' nan Dios a rumate' iti nin mag'adi', o main et nin sakalakon taga'nan mi?”
20 Ket sin itaw sarayna kona ni Jesus, wanra kona, “Nibaki' nakami ni Juan nin itepet ti
komo, ‘Si'kayna paraytaw si nipangako' nan Dios a rumate' iti nin mag'adi', o main et nin
sakalakon taga'nan mi?’ ”
21 Sin sain, kapresan na ni Jesus a mampamaanda' nin abaw a main nin masakit,
mampamalakwan nin ispiriton duka', tan mampanambar nin abaw a bulag ta pigaw nin
maka'kit sara.
22 Kanya' nin wanti a ni'bat na konra, “Sumubli' kamo kona ni Juan ket ibarita' moyo
kona a sarban na'kit tan narnge' moyo. Maka'kit saray bulag; makalalako saray lupoy;
napaanda' saray liprusyen; makarnge' saray telek; napasubli' saran mabyay a nati; tan
man'ipatanda' yay Mabistan Patanda' konran pubri.
23 Ket, makarma' yay tawon kai gapo nin maglat a pangungunor na kongko.”
24 Sin nibwat saraynay nibaki' na ni Juan, inmadap ya si Jesus konran abaw a tutawo ta
ibarita' na konray maipa'ka' kona ni Juan a wana, “Sin nako kamodtaw sa lugar a ambo'
nin matawo, ani a inilalwan moyon ma'kit itaw? Sayay tawo para a say pinanakem na ket
kapada nin talaib a man'irpa-irpay nan siri?
25 No kai, ani edet a rabay moyon ma'kit? Sayay tawon nisket nin mabli tan mapustura?
Kai, ta saray misket nin mamabli, tan mampipapda' sa byay, sa palasyo sara nin ma'kit.
26 Ani edet a rabay moyon ma'kit? Kai para a si sayay prupita nan Dios? O', bale' ibarita'
ko komoyo a ambo' yan basta nin prupita.
27 Wanan Dios sa Masanton Kasuratan maipa'ka' kona,
‘Si'ko, ibaki' koyan mu'nayna komo a tawo kon
mangipatanda' nin maipa'ka' komo ta pigaw nin isadya' nay dalanan mo.’*
28 Ibarita' koyti komoyo: Anaod, kasa et gapon niyanak nin makakipada kona ni Juan.
Mataman bale' nin wanin, si sangkaayupaan nin tawo nin makakibiang sa pag'aadi' nan
Dios, mas ata'gay ya et dyan si Juan.
29 Anaod, abaw sara a inalilbi' ran say man'ipagwa' nan Dios konra ket kusto, pati saray
maniningir nin buis, sin nipabawtismo sara kona ni Juan ta nangrenge' sara kona.
30 Bale' saray Pariseo tan uabugado sa Gugan-gan, kai ra nin inako' a gagara nan Dios
sin andi' saran pabawtismo.”
31 Ket wana et ni Jesus, “Adti kosara nin ipada a tutawo sawanin? Ani anaod a kapada
ra?

* **7:27** Malakias 3:1.

32 Kapada ray ua'nak itaw sa plasa nin mii'ritan sara:
‘Ay! Mampanugtog kami bale' kai kamo nin magbayli;
anta mangkibereng kami komoyo ket kai kamo anamaet nin mangabet-abet.’
33 O' ta, si Juan, nagkula-kulasyon ya tan kai ya nin ninum-ninom nin arak, ket
wamoyo, ‘Nasrepan ya nin ispiriton duka' ket mangkaluang ya!’
34 Sin rinmate' akon si Pinaitawo nin mampangan tan mampinom ako, ket wamoyo, ‘U!
Masiba' tan mainom yan arak! Amigo rayan maniningir nin buis tan saray kai nin
mantumumbok sa Gugan-gan nan Dios.’
35 Taman nin wanin bale', ma'kit tamo nin kusto a kadunungan nan Dios no kikiten
tamo a gawa'-gawa' ran saray mantumulok kona.”

Pinirduna naya ni Jesus a Sayay Babayin Uupaan
36 Ni'sa, sinagyat nayan sayay Pariseo si Jesus nin mangapon itaw konra a say ngaran
na Simon. Kanya' nin nako ya ket nikidungo ya konra.
37 Itaw nin babali, main nin sayay babayin uupaan. Sin natandaan nan itaw yan
mampangan si Jesus konra ni Simon, nako yan main nin awit nan mablin banglon si
nangwan ket gawa' ya sa baton mantawagen nin alabastro.
38 Inmakis ya sa dani nin ayi na ni Jesus anggan naturuan nan lwa' na. Ket pinunasan
nan sabot na mi'sa na nin inarkan tan inaprusan nin banglo.
39 Sin na'kit naytin Pariseo nin nanagyat kona ni Jesus, wana sa nakem na, “No siti ket
peteg yan prupita, tanda' na kumon a siti si babayin mampangiyapros nin banglo kona
ket saya yan makasalanan.”
40 Ket si Jesus nag'irgo ya a wana, “Simon, main pan ibarita' ko komo.”
Wanan ni'bat ni Simon, “O' sigi, Maistro.”
41 Wanti a wana ni Jesus, “Main nin rwa ray tawon main nin utang. Say alagan utang
nan saya ket limanyasot nin swildon sayay awron pagtatrabaho tan si saya anamaet ket
limampulo'.
42 Sin kai sara nin makabayad, ininganga'do nasaran nibarita' nan namautang a kai
rayayna matkap nin bayadan.” Sinmunor, tinepetan naya si Simon, “Sawanin, si'no
konran rwa a mas a pangangado' kona?”
43 “Sa angan-angan ko,” wanan ni'bat ni Simon, “sitaw si mas abaw a utang.”
“Kustoy ubat mo,” wana ni Jesus kona.
44 Sin sain, inmadap ya si Jesus konan babayi, mi'sa wana kona ni Simon, “Isipen mo a
maipa'ka' konan sitin babayi. Si'ka, sinagyat nakon makodti sa bali moyo bale' kai nako
gapo nin binyan nin ranom nin ipanguyas ayi ko. Sya bale', inuyasan nan lwa' na tan
pinunasan na et nin sabot na.
45 Kai nako nin inarkan nin pangrispito mo kongko bale' sya, kai ya gapo nin sinmawa'
nin mangarek nin ayi ko nangibwat sin linmuob akodti.
46 Ni kai ma nin nipaaprusan mataman nin ladak a ulo ko bale' sya, banglo et a
niyapros na sa ayi ko.
47 Edet, ibarita' ko komo, napirduna ana a abaw nin kasalanan na kanya' nin alaki a
ado' nan nipa'kit na. Bale' anamaet, si napirduna sa daite', daite' anamaet a pangangado'
nin ipa'kit na.”
48 Ket wana ni Jesus konan babayi, “Napirduna anay kukasalanan mo.”
49 Ket saray kalalamo' nan mampangan, wanra sa nakem ra, “Ani yaytin tawo a say
kasalanan ket kano wadi' mapirduna na?”
50 Sin sain, wana anaet ni Jesus konan babayi, “Bana' sa pagmamatalek mo nalibri
kayna sa pakadusa, mako kaynan sititinek a kanakman.”

8

Saray Bubbayin Nanan'ili kona ni Jesus
1 Ambo' nin na'teng mayadi' ti, nako ya si Jesus sa bubabali tan bubaryo nin nipatanda'
nayay Mabistan Patanda' maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios. Nayi saray labinrwan apostoles
2 tan umno ray bubbayin pinalimpyo na. Sarayti sara: si Maria nin mantawagen nin
Magdalena a linwaan nin pito ray duka' a uispirito,
3 si Juana nin asawa na ni Cusa nin ata'gay a butang nin tawo na ni Herodes Antipas, si
Susana tan saray raruma et nin mampamin say pakatkapan ra ni Jesus.

Si Pangingiyarig Maipa'ka' sa Saka-sakalakon Klasin Luta'
Mateo 13:1-9; Marcos 4:1-9
4 Ni'sa, gulpi saray tawon umarak kona ni Jesus a nangibwat sa bubabali. Sin nadinep
sarayna, wana a sayay pangingiyarig,

5 “Main nin magtatalon a nako nanabwag nin bini'. Ket sin man'isabwag nay bini', main
nin naika' sa dadalanan ket nada'da-da'daan ran tutawo tan kinnan ra nin manuk-manok.
6 Main anamaet nin naika' sa babato, ket sin tinmubo', nalanes ta makrang a luta'.
7 Main et nin naika' sa mantubuan nin dikot nin madiwi. Linmambot nin kinmubpal a
dikot a madiwi ket nadaeg a tinmubo' nin bini'.
8 Ket main anamaet nin naika' sa madaem a luta', ket tinmubo' tan ginmunga nin
yinasot a barang sayay puon.” Sin nayadi' na nibarita' ti ni Jesus wana et nin maksaw,
“Si'kamon manrumnge', adalen moyoyti nin maong.”

Say Gagaran Pangingiyarig
Mateo 13:10-23; Marcos 4:10-25

9 Ket tinepetan raya si Jesus nin tumutumbok na no ani a pipa'kaan nan si
pangingiyarig.
10 Wana, “Si'kamo, man'aburuyan nakamo nin Dios nin matandaan moyoy maipa'ka' sa
pag'aadi' na a kai et nin nipatarusan nangibwat sin nu'na. Bale' konran raruma,
pangingiyarig tamo' a naibi ta pigaw nin
‘mangka'kit ra man ket kai ran lamang nin ma'kit;
mangkarnge' ra man ket kai ra nin mataros.’*
11 Sawanin, wanti a katarusan nan pangingiyarig: Say bini' ket say Sarita' nan Dios.
12 Say dalan nin naikaan ket saray mampangrenge'. Ket si Dimunyo, ipalingwanan na
konray marnge' ra, bana' ta kai na nin rabay a mamper sara konan Dios tan maisalba
sara!
13 Say luta' a babato, sara a nakarnge' nin maririket ran timper a Sarita' nan Dios, bale'
nadali' tamo' ta kai nin nakayamot konra. Ket sin main nin pakatukswan, ginurutan
rayna.
14 Say luta' nin mantubuan nin dikot a madiwi, sara a mampangrenge' nin Sarita' nan
Dios, bale' nadaeg a pamper ra nin pakaaburido, nin pipayaman, tan pipariga sa byay iti.
Kanya' nin say bunga sa byay ra, pulos nin apa.
15 Ket say madaem a luta' ket saray mampangrenge' a nangako' sa Sarita' nan Dios nin
main nin maong tan matu'rir a pinanakem. Inmanos saran namper ket mabistay bunga
sa byay ra.”
16 “Kasa anaod nin manulsol nin tyo' mi'sa naya nin sakban o ikwa sa sirong nin katri,
no kai, ikwa naya sa pangngitukduan ta pigaw nin saray sumrep sa bali ket
mapalawayan sara.
17 Anaod, say sarban naiyadi sawanin ket matandaan li'. O' a, say sikrito sawanin ket
matandaan li' ket maipadar anaod.
18 Kanya' nin asikaswen moyoy pangrerenge' moyon sayti bana' ta si tawon
man'ipamuspusan nan matarusan a narnge' na, say pakataros na ket malamu'nan; bale'
si tawon kai na rabay nin tarusan, mataman nin say sa angan-angan na ket tanda' na,
mag'in nin kasa.”

No Si'no saray Ina tan saray Bubsat na ni Jesus
Mateo 12:46-50; Marcos 3:31-35

19 Sawanin, kina' raya ni inay na tan saray bubsat na si Jesus bale' kai raya nin
makadanyan bana' sa ka'bawan ran tutawo.
20 Kanya' nin main nin nangibarita' kona ni Jesus a wana, “Itaw sara kano sa rikor si
inay mo tan saray bubsat mo ta kairgwen raka.”
21 Bale' wana ni Jesus, “Saray rumnge' tan tumulok sa man'ibarita' nan Dios, ikwinta
kosaran ina tan bubsat ko.”

Pinatgen naya ni Jesus a Maksaw nin Tribunada
Mateo 8:23-27; Marcos 4:35-41

22 Sayay awro, rinmuran ya sa baluto si Jesus nin kalamo' nasaray tumutumbok na.
Wana konra, “Sumaki atamon makodtaw sa rubari'.” Ket sinmaki sarayna.
23 Leleg ran manrumipay, nakaka'lek ya si Jesus. Kapingmatan, narat'anan saran
tribunada sa taaw; ket mangkapno' yaynan ranom a baluto ra, kanya' nin iti sarayna sa
piligro.
24 Kanya' nin kina' raya pinukaw si Jesus nin saray tumutumbok na, a wanran
niburyaw, “Maistro, Maistro, manlumdeg atamoyna!” Ket nimata ya, mi'sa ginan-gan nan
tumgen a tribunada tan alalakin daluyon; ket tinumgen yay bagyo tan tinminek ana.

---

* **8:10** Isaias 6:9.

25 Sin sain, wana ni Jesus konra, “Mayin a kasa nin pagmamatalek moyo kongko?” Ket
nabagya' tan naka'ngap sara, ket wanra sa saya tan saya “Ani yaytin tawo ta igan-gan na
pati bagyo tan daluyon ket tumulok kona?”

Pinalakwan nasara ni Jesus a Rinibu-ribon Uispiriton Duka'
Mateo 8:28-34; Marcos 5:1-20

26 Tinmuloy saran sinmaki si Jesus anggan sa lugar ran Geraseno a katben nan Galilea.
27 Ket kaarawas ra, sinna' naya si Jesus nin sayay tawon taga sa babali a nasrepan ya
nin uispiriton duka'. Lus'ok yaynayti nin na'teng tan kai yayna nin mampugot sa bali ra
no kai itaw yaynan mampagpirmi sa pannabunan.
28-29 Anaod, pirmi nayan serpan nin si ispiriton duka', kanya' nin baruren ran kadina a
gamet na tan ayi na. Bale' mabulsot na et ket papalaywen nayan ispirito nin mako sa
lugar a kasan tawo.
Bale' sin na'kit nayaynaod si Jesus, tinma'way ya mi'sa ya nin nanalimukod sa adapan
na ket wana nin maksaw, “Jesus, Anak nan Sangkata'gayan nin Dios, ani ket a kabiangan
mo kongko? Panginga'do mo ta andi' nako nin padya'dyaen.” Wanin a wana bana' ta
ginan-gan nayayna ni Jesus nin lumakwan konan lalaki a ispiriton duka'.
30 Ket tinmepet ya si Jesus kona a wana, “Ani a ngaran mo?”
Ket ni'bat nan ispiriton duka' a sinumrep konan lalaki, “Rinibu-ribo.” Wanin a ni'bat na
bana' ta abaw sara anaod a ispiriton duka' a nakasrep konan lalaki.
31 Sawanin, nipainganga'do ran andi' nasara nin gan-ganen nin makodtaw sa priswan
nin ubot a pakadusawan ra.
32 Sin sain, main saray abaw nin baboy nin mampangan sa rigrig nin talugtog itaw. Ket
nipainganga'do ran uispiriton duka' kona ni Jesus a aburuyan nasara tanan sumrep
konran baboy; ket wana mako sarayna edet.
33 Ket linmiwa' sara konan lalaki tan nako sara sinumrep konran baboy. Nangimros
saray baboy nin nako sa kikiras ket nirebreb sara nga'min nin nanabo' sa baybay.
34 Sin na'kit ran mampangalila' konran baboy a nangyadi', nalayo saran nika' ra
nibari-barita' a nangyadi' sa bubabali tan sa bubaryo.
35 Ket nagsipako saray tutawo nin kumikit sa nangyadi'. Sin nakarate' saradtaw konra
ni Jesus na'kit rayan limpyo anay lalaki nin ibwatan nin uispiriton duka', nin nakatekre'
ya sa adapan na ni Jesus. Nakaseket yayna tan limpyoynay kaisipan na ket linmi'mo sara
sa nangyadi'.
36 Anaod, saray mismon naka'kit, inistu-isturya ra konran rinmate' no pa'no ya nin
napaanda' a si nasrepan nin uispiriton duka'.
37 Sawanin, saray sarba ran tagadtaw sa libed nan babali ran Geraseno, bana' sa li'mo
ra ket dinawat ra kona ni Jesus a mibwat yaynadtaw. Kanya' nin rinmuran sara si Jesus sa
baluto ta pigaw nin sumubli' sarayna sa lugar a mampagpirmiwan ra.
38 Ba'yo saradtaw nin nibwat, si lalakin ibwatan ran uispiriton duka' ket dinawat na a
kikalamo' kona bale' kai naya nin inaburuyan ni Jesus a wana kona,
39 “Mako kaynadtaw komoyo ket ibarita' moy sarban ginwa' nan Dios komo.” Ket
nibwat yaynay lalaki, nin nibari-barita' na sa intiron babali a makapaka'ngap nin ginwa'
na ni Jesus kona.

Say Pagmamatalek na ni Jairo tan nin Sayay Babayi
Mateo 9:18-26; Marcos 5:21-43

40 Ket nakasubli' sarayna si Jesus sa lugar a mampagpirmiwan ra, ket maririket saray
tutawo ta mantaga'nan rayayna.
41 Sin sain, main nin rinmate' nin sayay pangulo sa sinaguga a say ngaran na Jairo.
Nanalimukod ya sa adapan na ni Jesus ta nikidawat yan inganga'do a mayi ya kona sa
bali na,
42 bana' ta si kapagkapag a anak nan babayi a magtaon nin labinrwa ket mangkamati
ya. Nayi ya si Jesus kona ket sin adap raynadtaw, nileletletan saray tutawon
inmaribungbong kona.
43 Sin sain, itaw ya anamaet a sayay babayin labinrway taon anan marges a karirigla
na*, bale' kasan si'numan a makapamaanda' kona.
44 Sawanin, kinmadani yan nako sa gurot na ni Jesus ket kinudit nayay saroy nan
aysing na. Ket bigra' anan tinumgen a kadadaya' na.
45 Tinepet na ni Jesus, “Si'noy nangudit kongko?”

* **8:43** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:ket na'pos anay main na sa paku-pako na nin patambar.*

Ket sin kasa gapo nin inumbat nin nangako', wana ni Pedro, “Maistro, mayin nin wanin
a tepet mo ket ma'kit mo anamaet nin nileletletan saray tutawon man'umaribungbong
komo?”
46 Bale' wana ni Jesus, “Main anaod nin nangudit kongko ta naingar kon main nin
kapangyadian nin linmiwa' kongko.”
47 Sin nadlaw nan babayi nin tanda' na ni Jesus a ginwa' na, mangingintar yan
kinmadani kona.
Mi'sa ya nin nanalimukod sa adapan na tan nag'irgo nin mangkarnge' ran tutawon
mampangimaton itaw no mayin nin gina'getan nay seket na ni Jesus. Nibarita' na et a sin
ginwa' naytaw ket tampor nin inmanda' ya sa masakit na.
48 Kanya' nin wana ni Jesus kona, “Arikong, bana' sa pagmamatalek mo inmanda'
kayna, ket mako kayna nin matinek a kaisipan.”
49 Sin kapresan nay mampag'irgo et ni Jesus, rinmate' yay sayan ibat sa bali na ni Jairo
tan wana kona ni Jairo, “Andi' mayna nin mulistyawen et a Maistro ta nati yaynan
lamang a anak moyo.”
50 Bale' sin narnge' nayti ni Jesus, wanti a ni'bat na, “Andi' ka nin mapaga; basta
magmatalek ka ta mabyay ya anamaet a anak mo.”
51 Sin nakarate' sara sa bali na ni Jairo, kasan raruman niyayi nan linmuob no kai sara
tamo' si Pedro, si Juan, si Santiago tan saray mangatua nan anak.
52 Sawanin, sarba ran tutawon narat'anan na ni Jesus itaw ket man'akisan tan
man'abet-abetan raya ket wana konra, “Kustoyna in! Andi' kamoyna nin umakis ta kai ya
anamaet nin nati; mampa'lek ya tamo'.”
53 Ket kinaka'lisan raya si Jesus nin panuya'-tuya' kona ta tanda' ran nati yaynay anak.
54 Ket gina'getan nay gamet na tan wana nin maksaw, “Anak ko, mibangon ka.”
55 Ket bigra', si anak sinmubli' a inanawa na tan nibangon yaynan tampor. Sin sain,
nibibilin na a pakanen raya.
56 Naka'ngap saray mangatua na; ket binibilin nasara ni Jesus nin andi' ra nin
ibari-barita' ti nin nangyadi' sa mataman nin si'no.

9

Say Nipangibaki' na ni Jesus konran Labinrwa
Mateo 10:5-15; Marcos 6:7-13

1 Sayay awro, dininep nasara ni Jesus a Labinrwa* ta pigaw nin byan nasaran
pakayadi' nin mamalakwan nin ispiriton duka' tan mamaanda' nin main nin masakit.
2 Mi'sa nasara nibaki' nin ika' ra ipatanda' a maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios tan
mamaanda' nin main masakit.
3 Binibilin nasara yapo' nin wana, “Sa pako moyo sa lulugar matkap nin kasan awit
moyo nin baston, o bag, o kanen, o kwarta, o pisilyan nin aysing.
4 Sa bali nin mamagtuloy komoyo, magmantini kamodtaw anggan mibwat kamodtaw
nin lugar.
5 Ket no kasan mamagtuloy komoyo, mibwat kamo konan siin nin lugar. Sa pibwat
moyo, pagpagen moyoy ta'pok sa ayi moyo nin mangipataros a saray tutawo ket madusa
sara li'.”
6 Ket, nibwat saraynay apostoles nin nako sara sa bubaryo nin nipata-patanda' rayay
Mabistan Patanda' tan namaa-paanda' saran main nin masakit sa adtiman a kina' ra.

Naguloy Kaisipan na ni Herodes Maipa'ka' sa no Si'no ya si Jesus
Mateo 14:1-12; Marcos 6:14-29

7 Sin sain, natandaan na ni Herodes Antipas* a sarban mampangyadi'. Nagulo a
kaisipan na ta main sara a namarita' a si Juan ket pinasubli' ya nin mabyay.
8 Wanran raruma ket pinaipa'kit ya si Elias a sayay prupita nan Dios sin saytaw, tan
wanra anamaet nin raruma ket saya ya si Jesus konran prupita nan Dios sin nu'nan
panaon a sinmubli' nin mabyay.
9 Bale' wana ni Herodes, “Nipaputol koyaynay ulo na ni Juan a Mammawtismo. Si'no ya
in si man-gumwa' nin saytin abaw a bubagay a mangkarnge' ko!” Kanya' nin mapilit yan
ma'kit naya si Jesus.

Pinakan nasara ni Jesus a Masurok nin Limanribon Katawo
Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Juan 6:1-14

---

* **9:1** Sarayti a labinrwa nin tumutumbok na ni Jesus nin napili' nan mag'in nin ***apostoles***. Mabasa a maipa'ka' sa katarusan nan sarita' a apostol sa Glusaryo. * **9:7** ***Herodes Antipas***- *Sa Griego:Herodes a Tetrarka*. Mabasa a maipa'ka' kona sa Glusaryo.

10 Sinmubli' saraynay apostoles, ket nibarita' ra kona ni Jesus a sarban nagwa' ra. Sin
sain, sinagyat nasaray apostoles na nin mayi kona sa babalin Betsaida nin sara-sara
tamo'.
11 Sin natandaan ran saray abaw nin tutawo a nibwat sara si Jesus, tinmumbok sara.
Inako' nasara ni Jesus nin masibulot a nakem na tan niyakay na konray maipa'ka' sa
pag'aadi' nan Dios. Pinaanda' nasara anamaet a main nin masakit.
12 Sin manyumabi ana, kinmadani saray Labinrwa kona tan wanra, "Maistro, sapa no
ibaki' mosaray tutawo nin mako sa kalibed-libed nin bubaryo tan babali ta pigaw nin
mangkit saran pagtuluyan tan kanen ra bana' ta iti atamo sa lugar a kasa gapo nin bali."
13 Bale' wana ni Jesus konra, "Si'kamoynay mamin ma'kan ra."
Ket wanran inumbat, "Lima ray tinapay tan rwa ray kuna' tamo' bale' a main kontamo.
Pwira no mako kami nin manaliw nin ma'kan para konran sarba nin saraytin tutawo."
14 Wanin a wanra ta saray lulalaki tana ket main nin limanribo sara.
Sin sain, wana ni Jesus nin inumbat, "Patekreen moyo saran nagrupu-grupo nin
sililimampulo' a barang saya."
15 Ket wanin anaod a ginwa' ra, a pinatekre' rasara nin nga'min.
16 Sinmunor, inagwang na ni Jesus a liman tinapay tan saray rwan kuna' mi'sa ya
tinmangar sa langit tan nikisalamat ya konan Dios. Ba'yo tinau-tao nayti tan nibi na
konran tumutumbok na nin itayak ra konran tutawo.
17 Sarba ra ket nakapangan tan nabsoy sara. Ket say nadinep ra nin natra', labinrway
balyag.

Inalilbi' na ni Pedro a si Jesus sya a Cristo
Mateo 16:13-21; Marcos 8:27-31
18 Sayay awro, bukud-bukod nan mandumasal ni Jesus. Iti sara sa dani na a
tumutumbok na. Kayadi', tinepetan nasara, "Ani a ibari-barita' ran tutawo maipa'ka'
kongko? Si'no ako kano a wanra?"
19 Ket ni'bat ra, "Si'ka kano si Juan a Mammawtismo, bale' main anamaet nin namarita'
a si'ka si Elias. Saray raruma et wanra a saya ka kano konran saray prupita nan Dios sin
nu'nan panaon a sinmubli' nin mabyay."
20 Ket wana et konra, "Ket si'kamo anamaet, si'no ako sa wamoyo?"
Ni'bat na ni Pedro a wana, "Si'kay Cristo a nipangako' nan Dios."
21 Ket binibilin nasaran maong ni Jesus a andi' ra gapo nin ibarita' sa si'numan no si'no
ya
22 ta wana konra, "Si'kon si Pinaitawo ket matkap nin mangirangep ako nin abaw nin
pammadya'dya'. O' ta ipulisay rako nin saray Mangatuntawo tamo, saray Pupangulon
Pupadi', tan saray Madudunong sa Gugan-gan ket patyen ako li'. Bale' sa ikatlon awro ket
pasublien nako li' nin mabyay nin Dios."

Say Maipa'ka' sa Katutumbok kona ni Jesus
Mateo 16:24-28; Marcos 8:34–9:1
23 Sawanin, wana ni Jesus konran sarba, "Si sayay marabay nin mag'in nin
tumutumbok ko, matkap a galten nayna sa kaisipan na a karabayan nan bukod. O' a,
matkap nayan balatayen a kudos na nin ipulisay nay lalaman nan diri nin inawru-awro
ket tumbuken nako.
24 Wanin ta si si'numan a say byay nadti tana a mampagawan na, mati ya li' et a
lamang, bale' si tawo nin gurutan nay byay nadti bana' sa pammabli na kongko, mabyay
ya nin iti konan Dios.
25 Ani wadi' a magun-guna nan sayay tawo no maikon nay intiron kayamanan sa babon
luta', bale' si byay na a nibayad na sa sain? Kasa gapo!
26 Si si'numan nin mangiding'ey a tumutumbok koya nin si'kon si Pinaitawo tan sa akay
ko, iding'ey koya li' anamaet no sumubli' akoyna sa kata'gayan ko a syay kata'gayan nan
Ama ko tan saray uanghil nin naitalaga kona.
27 Ket tandaan moyoyti: Main komoyodti sawanin a sibibyay et li' no si Dios ket ipa'kit
nayna a pag'aadi' na."

Sin Nanguman a Bakas na ni Jesus
Mateo 17:1-8; Marcos 9:2-8
28 Sawanin, napalabas a nanglinggo kayadi' na nin nibarita' taw ni Jesus, nitagad
nasara si Pedro, si Juan tan si Santiago nin mako dumasal itaw sa sayay talugtog.
29 Sin kapresan na a mandumasal ni Jesus, nanguman a bakas nin rupa na, tan say
seket na ket nag'in nin makapulag sa puti'.

30-31 Kapingmatan, main anan rwa ray tawon kapada na kaslag ni Jesus nin mangkiirgo
kona; sara si Moises tan si Elias. Mampag'irgwan ra a maipa'ka' sa patiti na nin syay
plano nan Dios a matkap nin tukiden nadtaw sa Jerusalem.
32 Sin sain, sabtan anda' nin elek ra ni Pedro. Ket, sin nakaaram sara, na'kit ray salag na
ni Jesus tan saray rway lulalaki a kalamo' nan naka'deng.
33 Sin manlakwanan rayayna si Jesus nin saraytin rway lulalaki, basta ya tana nin
nag'irgo nin kai ya yapo' nin nangisip si Pedro a wana, "Ay, Maistro, mabista ta iti
atamoyna; mama'deng kamin tulo ray abung-abong; saya para komo, saya para kona ni
Moises tan saya para kona ni Elias."
34 Ket sin mampag'irgo ya et si Pedro, bigra' anan main nin gunem nin nanirong konra.
Sinakban sara nin sitin gunem ket linmi'mo saray tulo.
35 Ket main nin busis nin nangibwat sa gunem a narnge' ra a wana, "Siti a Anak ko a
syay Sinuyo' ko. Reng'en moya!"
36 Kayadi' na nin nag'irgo nin busis, na'kit ran tulo a bukod na tana ni Jesus. Leleg a
kalamo' raya et si Jesus, kasa gapo nin si'numan a namaritaan ran na'kit ra.

Pinaanda' Naya ni Jesus a Anak a Nasrepan nin Ispiriton Duka'
Mateo 17:14-18; Marcos 9:14-27

37 Sin sumunor a awro, sin linmusong sara si Jesus nin nangibwat sa talugtog, sinna'
rasaran abaw a tutawo.
38 Kapingmatan, main nin sayay lalakidtaw konran abaw nin tutawo a tinma'way nin
wana, "Maistro, ka'dwan ma payti si anak kon lalaki ta kapagkapag na!
39 Anaod, main nin ispiriton duka' a subli-subli' nin sumrep kona ket tepe' nin serpan
naya, bigra' yan umagrang tan mangaridatdat anggan gumura' a bebey na. Paidapen
naya tan dandani naya kai ana nin lakwanan.
40 Nikidawat akon inganga'do konran tumutumbok mo a palakwanen raya, bale' kai ra
nin nababaan."
41 Ket ni'bat na ni Jesus konra, "Abagay kamoyna! Ambale' nin kasan pammemper
moyo tan matiko' a pangingisip moyo? Anggan ka'no ako kadi' nin matkap nin kikalamo'
tan umanos komoyo?" Mi'sa wana konan lalaki, "I'ras madti a anak mo."
42 Sin mangkumadani yay anak kona ni Jesus, tinumba nayan ispiriton duka' ket
pinangimamater naya. Bale' ginan-gan naya ni Jesus a ispiriton duka' nin lumakwan ya
konan anak. Ket pinaanda' naya ni Jesus a anak, mi'sa niparisibi nayayna konan ama na.
43 Edet, sarba ran tutawo ket naka'ngap sa sangkaalakyan a pakayadi' nan Dios.

Nibarita' na anaet ni Jesus a Maipa'ka' sa Patiti na
Mateo 17:22-23; Marcos 9:30-32

Ket leleg nin mampaka'ngapan ran tutawo a sarban ginwa-ginwa' na ni Jesus, wana
konran tumutumbok na,
44 "Reng'en moyon maong a ibarita' ko komoyo. Si'kon si Pinaitawo, maipagamet ako
konran mag'uray."
45 Kai raya bale' nin natarusan ti a nibarita' na ta kai na nin inaburuyan nin Dios a
mataros raya. Ket mali'mo saran manepet kona ni Jesus no ani a rabay nan ibarita' konan
sitin inirgo na.

Say Pididiskusyon no Si'noy Ibilang nin Sangkata'gayan
Mateo 18:1-5; Marcos 9:33-37

46 Sawanin, nididiskusyunan ran tumutumbok na ni Jesus no si'no konra a ibilang nin
sangkata'gayan.
47 Bale' tanda' na ni Jesus a iti sa nakem ra, kanya' nin pinakadani nayay sayay anak
kona.
48 Mi'sa wana konra, "Si si'numan a mampangilalaman kongko ket akuen nayaytin
maayupa' nin anak, si'koyna a inako' nan lamang. Ket si mangako' kongko, inako' naya
anamaet a Dios Ama a namaki' kongko. Kanya' nin si si'numan komoyo a maayupa' a
nakem sya a ibilang nin sangkata'gayan."

Si Kai nin Kumuntra kontamo Kiayon ya kontamo
Marcos 9:38-40

49 Wana bale' ni Juan kona ni Jesus, "Maistro, main nin na'kit mi nin sayay lalakin
man'usaren nayay ngaran mo ta pigaw nin palakwanen nasaray ispiriton duka' sa
nasrepan ran tawo ket pinaed miya bana' ta ambo' tamoyan kalamo'."
50 Ket wana ni Jesus kona, "Andi' moya awaan ta si kai nin kumuntra kontamo ket
kiayon ya kontamo."

Kai raya nin Inako' si Jesus nin saray Taga Samaria

51 Sin adani anay tyimpo nin iyuli' yayna si Jesus sa langit, nipasaya nayna a nakem na
nin mako sa Jerusalem.
52 Kanya' nin nangibaki' yan saray nu'nayna nin nako sa sayay babali sa prubinsyan
Samaria ta pigaw nin mangisadya' sara nin kami'nan nan mikakayabi.
53 Nu'na sarayna anaod, bale' saray tutawodtaw kai raya rabay nin pagtuluyen sa lugar
ra si Jesus bana' ta nipasaya nayna a nakem na nin mako sa Jerusalem nin itaw a
pangraywan ran Judio.
54 Sin natandaan ra nin tumutumbok nan si Santiago tan si Juan nin kasan mamagtuloy
kona ni Jesus, wanra, "Ser, rabay mo para nin igan-gan min main nin manabo' nin apoy a
mangibwat sa langit ta pigaw nin mapuuran sarayna?"
55 Ket inadap nasara ni Jesus tan inima'no nasara.*
56 Ket say ginwa' ra, nako sara tana sa raruman babali.

Say Pakatuga' nin Tumumbok kona ni Jesus
Mateo 8:19-22
57 Sin sain a iti sarayna sa dalan, main nin sayay lalakin nikiirgo kona ni Jesus a wana,
"Mayi ako komo adtiman a keen mo."
58 Ket wana ni Jesus kona, "Mas maong sarayna edet a uayep sa tatalon ta main nin
piikapan ran diri tan sara et a manuk-manok ta main nin apunan ran diri ta, si'kon si
Pinaitawo, kasa nin bali kon diri a magwa' nin painawnan."
59 Mi'sa wana anamaet ni Jesus konan saya et itaw, "Mayi ka kongko."
Ket wanan ni'bat, "Ser, no mi'sayna li' ta itabon koya yapo' si tatay mi."
60 Bale' wana ni Jesus kona, "Pauryan mon saray kasa sa sirong nin pag'aadi' nan Dios a
mangitabon konran nati ra. Bale' si'ka, mako ka nin ipatandaan moy maipa'ka' sa
pag'aadi' nan Dios."
61 Sawanin, wana anamaet nin saya et itaw, "Maistro, tumumbok ako komo bale'
sumubli' ako yapo' nin patanid itaw komi."
62 Wana ni Jesus kona, "Si tawon bilang sa sayay mampangadado nin lingay anan
lingay, kai ya maibagay nin magsirbi sa Pag'adian nan Dios."

10

Nibaki' nasara ni Jesus nin Main Pakayadi' a Pitumpulo' tan Rwa

1 Sawanin, namili' ya si Jesus a Uunuren nin pitumpulo' tan rwa* et a tutawo ta pigaw
nin ibaki' nasara. Mi'sa nasara pinau'nayna nin sirwarwa sa barang babali tan lugar a
keen na li'.
2 Sin sain, wana konra, "Abaw saray nasadya' nin masagyat nin sumrep sa Pag'adian.
Wanin man, matalag saray mangyayatab, kanya' edet nin idasal moyo konan Dios a syay
main nin ikon sa yayataben a mangibaki' ya et nin saray trabahador nin kiyatab.
3 Mako kamoyna, bale' pakanda' kamo ta ibaki' katamo nin bara'mo kamo li' nin
karniro nin nalibed ran mabayanin atap a uayep bana' ta abaw sara li' a tutawon
kumuntra komoyo.
4 Andi' kamo mangi'ras nin pitaka o bag o sapatos; tan andi' kamo paabara' nin kiirgo
sa masnaan moyo sa dalan.
5 Sa adtiman a bali nin luuban moyo, wamoyo yapo', 'Sapa kumon ta say bindisyon nan
Dios ket magkamain konran mampiikap iti.'
6 No maikana' saran mangrisibi, mangyadi' in, bale' no kai, mag'in nin kasan kakanaan
nan siin a bindisyon konra.
7 Sa balin mangrisibi komoyo, itaw kamo nin magtuloy ket andi' kamo nin
mangruba-rubari' nin pagtuluyan. Kanen tan inumen moyoy animan a ipadungo ra
komoyo, bana' ta si sayay mampagtrabaho, manepeg a tubaleen ya.
8 Sa babalin keen moyo a akuen rakamo, kanen moyo no ani a ipadungo ra komoyo,
9 paandaen moyo saray main nin masakit konan sitaw a lugar, tan ibarita' moyo a adani
anay pag'aadi' nan Dios konra.
10 Ket sa babalin keen moyo a kai rakamo nin akuen, mako kamo sa kalsada ket
wamoyodtaw,

---

* **9:55** *nasara.*[56] *Ket- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:nasara. Wana, "Kai moyo nin man'amingawen no ani ya in si iti sa rarem moyo!*[56] *Anaod, kai ako nin nakodti ta pigaw nin sidaen a byay ran tawo no kai edet, ta pigaw nin isalba sara." Ket.* * **10:1** *pitumpulo' tan rwa- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:pitumpulo'.*

11 ‘Mataman et say ta'pok nan babali moyo a dinmalit sa ayi mi ket pagpagen mi nin
mangipa'kit a si'kamon diri a mangika' nin lalaman moyon diri sa pakadusawan.
Sigurado yayti bale': Adani anay pag'aadi' nan Dios.’
12 Ibarita' koyti komoyo: Sa awro nin paninintinsya nan Dios, mas mabyat li' a dusan ibi
na konran tutawo sa sayay babalin kai nin mangako' komoyo dyan sa dusan nibi na
konran saray tutawo sa syudad nin Sodoma* sin nu'nan panaon.
13 Ay anaod, kado' kamoyna, si'kamon tagadti sa Corazin tan si'kamon tagadti sa
Betsaida! O', abaw a mumilagron ginwa' iti komoyo bale' kai moyo nin nagbabawian a
kukasalanan moyo. No itaw kumon nin ginwa' in a mumilagro sa Tiro tan Sidon ket
na'teng sarayna kumon nin nisulot nin langgutsi tan tinmekre' sa abunsyang a
tutawodtaw* nin mangipa'kit nin pagbababawi' ra sa kukasalanan ra.
14 Sawanin edet, ibarita' ko komoyo, sa Awro li' nin Manintinsya yay Dios, mas mabyat
li' a dusa nin ibi na komoyo dyan konran taga Tiro tan taga Sidon.
15 Si'kamo anamaet nin tagadti sa Capernaum, ipa'ka' moyo layin raywen rakamo sa
langit! Kai gapo! Kasan sapon itampal rakamo sa impyirno!”
16 Ket wana et ni Jesus konran tumutumbok na, “Edet, saray rumnge' sa minsahi moyo,
si'koy rinnge' ra. Saray kai nin mangako' komoyo, si'koy kai ra nin inako'. Ket saray kai
nin mangako' kongko, parihoynan lamang nin kai raya nin inako' a namaki' kongko.”
17 Sin sinmubli' saraynay pitumpulo' tan rwa kona ni Jesus, marириket saran tuloy tan
wanra, “Uunuren, mataman nin saray ispiriton duka' ket tinmulok sara komi sin
nigan-gan misara nin inusar mi a pakayadi' nin nibi mo komi sa pannawag mi nin
ngaran mo.”
18 Wana konra sin sain, “Na'kit koy nikanabo' na sa nikatalo na ni Satanas nin bilang
kimat sa langit.
19 O', binyan katamon pakayadi' nin madaeg moyoy nasakupan nin pakayadi' nan sitin
kalaban. Ket kai kamo nin mangno mataman no makada'da' kamon ulay o sipitan.
20 Wanin man, ambo' ta mapasuko' moyoy ispiriton duka' ket rumiriket kamo, no kai
edet, ta nailista a ngaran moyodtaw sa langit.”

Napaririket ya si Jesus nin say Nagwaan ran Tumutumbok na
Mateo 11:25-27; 13:16-17

21 Bana' sa nibarita' ran nangya-nangyadi' yupa' sa pakayadi' nan Ispirito nan Dios,
dinmasal ya si Jesus sa ririket na a wana, “Ama ko a Uunuren sa langit tan sa luta',
raywen kata ta kai mo nin nipatandaan konran madudunong tan di-adal nin tutawo a
kukatutu'wan, no kai edet, nipatandaan moyti konran saray maayupa'. O' a ta wanin a
makapaririket komo, Ama.”
22 Sawanin, wana ni Jesus konran tutawo, “Nipagamet nayna kongko nin Ama ko nin
gaw'en tan tandaen a sarba. Kasan makatanda' nin peteg kongko a si'kon si Anak na no
kai syan si Ama ko tamo'. Kasa anamaet nin katanda' ya a Ama no kai si'kon si Anak na
tan saray pilien kon pangipadaran kona.”
23 Sin sara tanay tumutumbok na a kaadap na ni Jesus, wana konra, “Makarma' kamo
ta mangka'kit moyoy bubagay a mampangyadi' sawanin!
24 Ibarita' koyti komoyo, abaw saray prupita nan Dios tan uadi' intaw a masulit ran
ma'kit tan marnge' ti nin bilang sa paka'kit tan pakarnge' moyo sawanin kongko, ket kai
nin nangyadi' ti sin panaon ra.”

Maipa'kit no Pa'noy Mangado' Yupa' konan Sayay Taga Samaria
Mateo 22:34-40; Marcos 12:28-34

25 Sayay awro, saya konran abugado sa Gugan-gan a nako kona ni Jesus nin mangusisa'
kona. Kanya' nin nitepet na, “Maistro, ani a gaw'en ko ta pigaw nin maga'muran koy
anggan-angga nin byay a iti konan Dios?”
26 Ket wanan ni'bat ni Jesus, “Ani a nisurat na ni Moises itaw sa Libron Gugan-gan? Ani
a tanda' mo nin man'igan-gan itaw?”
27 Ket wanan ubat nan sitin abugado, “Aduen may Uunuren a si Dios mo nin intiron
kanakman mo, nin intiron byay mo, nin intiron pakababa' mo tan nin intiron kaisipan
mo, tan aduen moy kapada mon tawo a kapada nin pangangado' mo sa lalaman mon
diri.”*

---

* **10:12** Mabasa et a maipa'ka' konran tutawo sa ***Sodoma*** sa Genesis kapitulo 18–19. * **10:13** Ambo' sarayti nin Judio a tutawo tan say pigagawa' ra ket sangkadukaan a tuloy. Say nipadles ran prupita maipa'ka' sa panunusa konra ket mabasa sa Isaias 23:1-18; Ezekiel kapitulo 26–28; Amos 1:9-10. * **10:27** Deuteronomio 6:5; Levitico 19:18.

28 Wana ni Jesus, “Kusto a ubat mo; wanin a gaw'en mo ket main nin anggan-angga nin
byay mon iti konan Dios.”
29 Ket sitin saya konran abugado, bana' ta rabay nan sustinyen a iti ya sa katunungan,
tinepetan nayaynaet si Jesus a wana, “Si'no a kapada kon tawo nin matkap kon
kawa'nanen?”
30 Wanan ni'bat ni Jesus a nipadalan sa sayay alimbawa', “Main nin sayay lalakin
kapada tamon Israelita nin ibat sa Jerusalem a manlumusong yan mako sa Jerico. Ket
sinaneban rayan tulisan sa dalan. Sinamsam ray seket na, binalba-balbal raya mi'sa
linakwanan rayan mangkamati.
31 Sin sain, naibansag a dinmalan yadtaw a sayay padi' a kapada nan Israelita. Ket sin
na'kit nayaytaw si mampangirangep nin sakit nin sugat na, pinal'isan nayan nituloy nay
nako sa keen na.
32 Main anamaet nin sayay katulungan ran pupadi'* nin dinmalan itaw. Na'kit nayay
tawon binalba-balbal bale' linabasan nayan lamang.
33 Kaaram, main et nin sayay lalakin linmabas bale' taga Samaria ya. Sin na'kit nayay
lalakin mangkapaidap, nanabo' a inganga'do na kona.
34 Kinadanyan naya tan tinambar nan arak tan ladak a sugat na mi'sa na nin binerber.
Kayadi', niruran naya konan asno na mi'sa naya niyater sa sayay balin pagtuluyan tan
nipaasikaso naya.
35 Sin sumunor a awro, nami yan kwarta* konan main nin bali tan wana, ‘Alilaen
maytin tawo ket no magkurang ti sa magastos mo kona, bayadan ko li' no sumubli' ako.’ ”
36 Sawanin, tinepetan naya ni Jesus tin abugado a wana, “Si'no kadi' konran tuloy tawon
linmabas sa angan-angan mo a main nin pangangado' konan sinaneban ran tulisan?”
37 Wanan ni'bat nin abugado, “Sitaw si nangipa'kit nin inganga'do kona.”
Ket wana ni Jesus, “Kusto a wamo. Mako kayna ket mangado' ka nin wanin.”

Pinili' na ni Maria a say Mas Maalaga
38 Nituloy na ni Jesus tan saray tumutumbok na a pako ra sa Jerusalem ket nakarate'
sara sa sayay babali. Ket itaw pinagtuloy nasara sa bali ra nin sayay babayi nin say
ngaran na ket Marta.
39 Main nin busat na ni Marta a say ngaran na ket Maria. Ket tinmekre' yayti sa danin
ayi na ni Jesus ta reng'en nay iyakay na.
40 Bale' si Marta, itaw yan pinasyan paga na sa abaw a gaw'en nan pangngisadya' ket
nako ya kona ni Jesus tan wana, “Ser, kai moyo layi nin mangkaasikaso a man-gaw'en
koyna nga'min nin bukud-bukod a sarban gawa'? Sapa no ibarita' moyo konan busat ko
nin tulungan nako anamaet.”
41 Ket wana ni Jesus kona, “Abagay kayna, Marta. Mangkapagawan mon tuloy a abaw
nin bagay.
42 Anta sayay bagay tamo' a matkap, ket si Maria, pinili' nayayti ket kai yayna gapo nin
maglat kona.”

11

Say Akay na ni Jesus Maipa'ka' sa Kadadasal
Mateo 6:9-13; 7:7-11
1 Sayay awro, mandumasal ya si Jesus sa sayay lugar. Kayadi' na nin dinmasal,
kinmadani ya kona a saya konran tumutumbok na tan wana, “Maistro, iyakay rakami
pan dumasal a bilang sa nipangyakay na ni Juan konran tumutumbok na.”
2 Wana ni Jesus konra, “Wanti e no dumasal kamo:
‘Ama, mapagalangan ka kumon nin liso.
Mag'adi' kayna kumon sa sangkamundwan.
3 Byan rakami kumon nin makasadag nin
kanen* mi sa inawru-awro.
4 Pirdunawen rakami kumon sa kukasalanan mi.
Anaod, si'kami, mampirdunawen misara anamaet a mampangwa' nin duka' komi.
Andi' rakami nin iyadap sa mabyat tuloy a panunubok.’* ”

---

* **10:32** Mabasa a maipa'ka' konran sarayti sa Glusaryo. Mabasa et a maipa'ka' sa rispunsibilidad ran ***katulungan ran pupadi'*** sa 1 Cronica 23:28-32. * **10:35** Say alaga nan siti ket upa' sa rway awron pagtatrabaho. * **11:3** ***kanen-****Sa Griego:tinapay.* Say tinapay a sangkaimpurtantiwan nin ikabyay sin sain a panaon. Say rabay nan ibarita' iti ket say sarban pakatkapan nan tawo sa byay iti sa mundo. * **11:4** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket main nin kasuldong nan siti nin wana “ikadayo' nakami konan si sya a Kadukaan” a bilang sa mabasa sa Mateo 6:13.

5 Ket wana et konra, “Bilang wadi', main nin saya komoyo a nako sa bali nan sayay
amigo na sa kapiknga' nin yabi tan wana kona, ‘Amigo, pa'daman nako pan magwa' kon
ipamakan
6 ta main nin amigo kon rinmate' nin ibat nagbyahi. Ket kasan maipadungo ko kona.’
7 Ket magwa' a i'bat na nin itaw ya sa luob nin bali na, ‘Andi' nako nin isturbwen ta
nakatalak yaynay purta mi. Mampida' kami ana nin saray a'nak ko, tan idapen koynay
mibangon ta pigaw nin byan katan animan.’
8 Ibarita' koyti komoyo, mataman nin kai ya nin mibangon tan mami a main nin bali
bana' sa piamigo ra, wanin man no mapasuet yan kadadada' na nin amigo na ket
mibangon yan lamang ta pigaw nin ibi nay matkap na.
9 Kanya' anaod nin, kidawat kamo konan Dios nin say matkap moyo ket byan nakamo.
Ituluy-tuloy moyoy manumog kona ket tulungan nakamon manumog sa mantikapen
moyo. Kumutana kamo ket pasrepen nakamo.
10 Anaod, sarba ran kidawat, mabyan sara. Sarba ran manumog, makadumog sara; tan
sarba ran kumutana, pasrepen sara.
11 Bilang wadi', saya kan ama, ani byan man ulay* a anak mo no kidawat yan kuna'?
12 O, byan man sipitan no kidawat yan salay?
13 No si'kamo nin tawo nin sikakasalanan ket tanda' moyoy mamin mabistan bubagay
konran a'nak moyo, lalo yayna si Ama a itaw sa langit. Ibi ta ibi nayan Dios a Ispirito na
konran manawat kona.”

Say Ibwatan nin Pakayadi' na ni Jesus
Mateo 12:22-30; Marcos 3:20-27

14 Ni'sa, mampalakwanen naya ni Jesus a ispiriton duka' nin namaumel konan sayay
lalaki. Sin napalakwan nayaynayti, nakapag'irgo yayna a tawon naumel ket naka'ngap
sara nga'min a tutawodtaw.
15 Bale' wanran raruma, “Bana' ta si Beelzebul a syay uunuren ran uispiriton duka' ket
binyan nayan pakayadi' na, makapalakwan yan ispiriton duka'.”
16 Saray raruma anamaet, sinari' ran dinawat kona ni Jesus a mangwa' yan paka'kitan a
sya ket nibaki' nayan Dios.
17 Bale' si Jesus, tanda' na a iti sa nakem ra kanya' nin wana konra, “No si sayay nasyon
ket matau-tao tan milalaban saray tutawo na, kai ya nin magnayon. Wanin anamaet, no
sa sayay pamilya ket mapuruk-purok nin mikukuntra a saya tan saya, misisyay li' a
pirat'anan ra.
18 Wanin anamaet kona ni Satanas tan saray kalalamo' na; no mikukuntra sara, pa'no a
katutuloy nin pag'aadi' na?
Anaod, wamoyo a mamalakwan akon uispiriton duka' yupa' kona ni Beelzebul.
19 No wanin, sara pa a tumutumbok moyo, sa si'no edet nin pakayadi' sara
mamalakwan nin uispiriton duka'? Saran mismo a mamatutuo nin abas kamo sa
man'iparsa moyo kongko!
20 Ket sawanin, ta say pakayadi' kon mamalakwan nin ispiriton duka' ket ibat konan
Dios, ipadar nin sayti a rinmate' anay udas nin mag'adi' yaynadti a Dios.
21 Si Satanas, bilang yan sayay tawon maksaw a di-armas ket no gwardyawan nayay
palasyo na, kai gapo nin mangno a main na.
22 Bale', no si sayan mas maksaw dyan sya ket kalabanen tan daegen ya, galten nan siti
a armas nin nagpyawan na ni Satanas, mi'sa na nin taw'e-taw'en a main na.”
23 Sawanin, wana et ni Jesus, “Si si'numan a kai nin kiayon kongko, kuntra ya kongko.
Si kai nin kipaninep kongko, mamisisyak ya.”

No Sumubli' yay Ispiriton Duka' konan Tawo
Mateo 12:43-45

24 Ket nituloy na ni Jesus nin wana, “No napalakwan yaynay ispiriton duka' a nakasrep
sa sayay tawo, mako ya nin mikadaw sa makrang nin lugar nin maningkap nin piikapan
na. No kasan ma'kit na ket wana sa nakem na, ‘Sumubli' akodtaw pa sa ibwatan ko.’
25 Ket sumubli' ya anaod tan marate' nayan naringgasan tan nasider.
26 Edet, mako ya managyat nin pito ra et nin ispiriton mas duka' et dyan sya mi'sa
sumrep saran miikap konan sitaw a tawon ibwatan na. Anaod, mas grabi et li' a
kapapa'sar nan siin a tawo dyan sin nu'na.”

Si Tutuon Makarma'

---

* **11:11** *byan man ulay- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:bato a anak mo no kidawat yan tinapay? O, byan man ulay.*

27 Sin sain, sin kapresan nan mampag'irgo ni Jesus, main nin sayay babayin tinma'way
a wana, “Makarma' ya anaod si ina mo nin nangiyanak tan namasuso komo.”
28 Bale' wana ni Jesus, “Mas makarma' ya bale' a mampangrenge' tan mantumulok sa
man'ibarita' nan Dios.”

Say Nipaningkap nin Milagro kona ni Jesus
Mateo 12:38-42
29 Sin man'aribungbungan rayaynan abaw nin tutawo, wanan nituloy ni Jesus,
“Si'kamon tutawo sawanin, sabtan kadukaan moyo. Kidawat kamon paka'kitan a say
pakayadi' ko ket ibat kona nin Dios bale' kasan paka'kitan a ipa'kit komoyo no kai kal-la
tamo' kapadan si na'kit a nangyadi' kona ni Jonas* sin saytaw.
30 Say nangyadi' kona ni Jonas ket pammatalad nan Dios konran taga Ninive. Wanin
anamaet, say mangyadi' kongko nin si Pinaitawo ket pammatalad nan Dios komoyon
tutawo sawanin.
31 No Awro li' nin Manintinsya yay Dios, mataman nin si Rina a taga Sheba ket
magtistigos ya li' a manepeg nin dusawen kamo, ta ibat sa adayo' ket mako na nin reng'en
a madudunong nin akay na ni Adi' Solomon. Bale' si'kamo, anta iti yayna sawanin
komoyo a mas et a kadunungan na dyan si Solomon ket kai moya gapo nin akuen.
32 No Awro li' nin Manintinsya yay Dios, umadap sara li' a taga Ninive ket ibarita' ra li' a
manepeg nin dusawen kamo, ta sara, sin narnge' ray nipata-patanda' na ni Jonas,
nagbabawi' sara tan ginurutan raynay duka' a pigagawa' ra. Si'kamo bale', iti ya sawanin
komoyo a mas ata'gay et a pakataros dyan si Jonas bale' kai moyo nin man'akuen a akay
na.”

Matkap tamon Siguradwen nin Mapalaway a Kanakman tamo
Mateo 5:15; 6:22-23
33 Nag'irgo yaynaet si Jesus konra a wana, “Kasan si'numan a manulsol nin tyo' mi'sa
ikwa naya sa maadin lugar o sakban nayan salop, no kai edet, ikwa naya sa
pangngitukduan ta pigaw nin sarba ran sumrep sa bali ket mapalawayan sara.
34 Say mata mo anamaet ket bilang tyo' nin lalaman mo. No limpyoy pangingikit mo
ket, si intiron lalaman mo bara'mon lison mapalaway ya. Bale' no main nin dipikto,
bilang nin si intiron lalaman mo ket nadedleman ya.
35 Anaod, siguradwen moyon say palaway nin mampalawayan kamo ket kai nin
mandumedlem iti komoyo.
36 Sawanin, no say intiron kanakman moyo ket mapalaway tan kasa gapon madedlem a
parti, mapalaway anamaet a intiron kinatawo moyo ket, mapalaway a bilang sa sayay
lampadawan nin say salag na mamalaway komoyo.”

Nikapuet nasara ni Jesus a Pupangulo
Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40
37 Leg'an nan mampag'irgo ni Jesus, main nin sayay Pariseo nin nanagyat konan
mangan itaw konra, kanya' nin nako yadtaw konra si Jesus tan dinmungo yaynan
mangan.
38 Bale' naka'ngap yay Pariseo sin naasikaso nan kai na nin tinumbok ni Jesus a ritwal
nin manguyas yapo' nin gamet ba'yo nin mangan.*
39 Ket wana ni Jesus kona, “Si'kamon Pariseo, man-gaw'en moyon maong a kaugalian
moyo bilang sa pangriringgas moyon rikor nin tasa tan lipong moyo, bale' say kanakman
tan pigagawa' moyo ket napno' nin kaaguman tan kadukaan.
40 Kalawakaw kamo! Ambo' para a si Dios a syay nangwa' nin lalaman tamo ket syan
lamang a nangwa' nin kanakman tamo?
41 Kanya' nin palinisen moyo yapo' a iti sa kanakman moyo, mi'sa mangibwat sa
malinis a kanakman moyo ket mami kamo konran makatkap, ket malinis kamo anaod.
42 Kado' kamoyna, si'kamon Pariseo! Wanin ta man'ibi moyo konan Dios pati say
kakapulo' nin mula moyon ipangrikado moyo tamo', bale' mampauryan moyoy mas
maalagan ipagwa' nin Gugan-gan bilang say pangwa' moyon mapteg tan say pangangado'
konan Dios. Sayti a manepeg nin gaw'en moyo leg'an moyon gaw'en lamang a raruma.
43 Kado' kamoyna, si'kamon Pariseo! Wanin bana' ta maalaga komoyoy tumekre' sa
tekrean para konran impurtantin tutawo sa sinaguga tan say pagalang-galangan ran
tutawo sa publiko.

---

* **11:29** Mabasa a maipa'ka' kona ni ***Jonas*** sa Glusaryo.

* **11:38** Siti nin ginwa' na ni Jesus ket saya yan kasususbag sa kaugalian ran Israelita.

44 Kado' kamoyna! Bilang kamon nanabunan a kasan marka kanya' nin
mangkada'da-da'daan ran tutawo ket kai ra tanda' nin nadulingatan* sarayna."
45 Sin sain, main nin saya konran abugado sa Gugan-gan a inumbat kona ni Jesus a
wana, "Ser, sa sain a nibarita' mo ket masakitan anamaet a nakem mi a."
46 Ket wana ni Jesus, "O', kado' kamoyna anamaet, si'kamo nin abugado! Wanin ta
mampabyaten moyoy ipatumbok moyo konran tutawo nin dandani kai nin ma'wit, bale'
ni buga' ket kai kamo tumulong.
47 Kado' kamoyna ta mampangwa' kamon alalakin lapida bana' ta napati sarayna a
prupita a saran lamang a nipapati ran saray pupuon moyo.
48 Mapatnag a kiayon kamo sa ginwa-ginwa' ra ta sara anaod a namapati konran saray
prupita, mi'sa si'kamo anamaet a mampangwa' nin mabibistan lapida ra.
49 Ket si Dios a sangkadunungan ya wana maipa'ka' komoyo, 'Ituloy koy mangibaki'
konra nin prupita tan ibabaki' ko ket main sara konray patyen ra tan saray raruma ket
duksaen rasara.'
50 Kanya' nin, si'kamon tutawo konan sitin panaon, tandaan moyo et a lamang nin
dusawen ta dusawen nakamon Dios bana' sa nipangmati ran pupuon moyo konran sarba
ran prupita nangibwat ana sin pinarsa yaytin mundo,
51 nangibwat sa nipangmati kona ni Abel angga kona ni Zacarias a pinati sa pisa'lean
nin altar tan Timplo. O', si'kamon tutawo konan sitin panaon a umbat sa sarban sayti."
52 Wana et ni Jesus, "Kado' kamoynan talaga, si'kamon abugado maipa'ka' sa
Gugan-gan, ta ginlat moyo in konran tutawo si bara'mon tumbok sa pakataros sa
maipa'ka' sa pakaisalba a mangibwat konan Dios. Si'kamo, kai moyon lamang inako' in a
pakaisalba. Wanin et a sidaen moyoy kaisipan ran tutawo ta pigaw nin kai raytin lamang
nin mataros."
53 Sin nibwat yaynadtaw si Jesus sa bali, masager sara kona. Ket man'ipamuspusan
raynan saray Pariseo tan Madudunong sa Gugan-gan a mapag'irgo raya maipa'ka' sa
nagsikabarang a bubagay,
54 ta la'wanen raya awa' a magkabiso' ya sa pag'iirgo na ket main nin ipakasalanan ra
kona.

12

Andi' nin Miwadi'-wadi' a Maong ka ta Mailalwan yay Dios
Mateo 10:26-33; 12:32; 10:19-20

1 Leleg nin wanin, sabtan ka'bawan raynan tutawon nididinep nin sa ka'bawan ra ket
mangkapida'daan sarayna. Sara yapo' a tumutumbok na a kinairgo na ni Jesus a wana,
"Pakanda' kamo ta pigaw nin kai nin magkuri komoyo a bilang nin pammakbo ran
Pariseo a say piwadi'-wadi' ran maong saran tawo.
2 Sarban bara'mon naiyadi a kai nin tanda' sawanin, matandaan li' a lamang sa adapen
ta kasan sikrito nin kai matandaan.
3 Kanya' nin, animan a nag'irgwan moyo nin sikrito, matandaan li' nin sarba, tan
animan a iyanas moyo sa rarem nin kwarto ket maita'way li' sa rikor.
4 Ket ibarita' ko komoyo, si'kamon uamigo ko, andi' kamo nin mali'mo konran marabay
nin mangmati komoyo ta say lalaman moyo tamo' a mapati ra. Mayadi' ket kasaynan
raruma et nin magwa' ra.
5 Ipau'na-u'na koyna komoyo no si'noy manepeg moyon ikali'mo. Si ikali'mo moyo ket
si mayadi' ya nin mangmati ket main nin pakayadi' nan mangibantak et sa impyirno.
Ibarita' koyti komoyo, si Dios a manepeg nin ikali'mo moyo!
6 Magwa' saran binting tamo' a liman manuk-manok. Mataman nin wanin bale', ni saya
konra ket kai na nin mampauryan nin Dios.
7 Balu'-balo' kamoyna! Ultimo et a say sabot moyo sa ulo ket nabilang na. Kanya' anaod
nin andi' kamo nin mali'mo bana' ta mas mabli kamon adayo' kona dyan saray abaw a
manuk-manok.
8 Ket ibarita' ko komoyo a si si'numan a mangipatutuo konran tutawo a tumutumbok
koya, si'kon si Pinaitawo ket ipatutuo kon tumutumbok koya sa adapan ran uanghil nan
Dios.
9 Bale' si si'numan a mangibudi' konran tutawo a tumutumbok koya, ibudi' ko li'
anamaet a tumutumbok koya sa adapan ran uanghil nan Dios.
10 Si si'numan a mag'irgo nin animan a kuntra kongko a si Pinaitawo, mapirduna ya et.
Bale' si tawon mamaduka' nin kabistawan nan Ispirito nan Dios, kai ya gapo nin
mapirduna.

---

* **11:44** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Bilang 19:16.

11 Sa tyimpo a ika' rakamo nin iyadap konran mampag'uray sa susinaguga, o konran iti
sa uray, o konran raruma et nin main nin pakauray ta pigaw nin usisaen rakamo bana' sa
pammemper moyo kongko, andi' moyo nin kaaburidwan no ani a ibarita' moyo, o no
pa'no a i'bat moyo
12 bana' ta konan sitaw li' nin udas, si Ispirito nan Dios ket iyakay nakamo no ani a
manepeg moyon ibarita'."

Si Pangingiyarig Maipa'ka' konan Mayaman a Kalawakaw
13 Sawanin, main nin saya konran nididinep nin tutawodtaw a nikiirgo kona ni Jesus a
wana, "Maistro, bibilinen moya pay busat ko nin ibi nayna a tao ko sa tawir mi."
14 Ket wana ni Jesus kona, "Ya! Amigo, ambo' in a nakaibakian ko si pag'urayan a pitao
moyon tawir moyo."
15 Ket wana et konran tutawodtaw, "Pakailag kamo maipa'ka' sa apes-apesen moyo!
Andi' kamo kumon nin maagom sa animan ta say byay, ambo' nin dipindi sa ka'bawan
nin kamamain."
16 Ket namarita' ya nin sayay pangingiyarig maipa'ka' sa sain a wana, "Main nin sayay
mayaman nin abaw nin tuloy a nayatab na.
17 Ket wana sa nakem na, 'Ani kadi' a mabistan gaw'en ko ta kasaynan mapangaturan
ko nin raruman nayatab ko?'
18 Wana ana et, 'A, maya' pa! Yubaen koy agamang ko tan mama'deng akon mas alalaki
nin pangaturan kon yatab tan raruma et nin main ko.
19 Ket wangko li', "Ay! Abaw ana a nadinep nin niyator kon ikabyay para sa abaw a
taon. Painawa akoyna tana, minom, mangan tan mipariga." '
20 Bale' wana nin Dios kona, 'Kalawakaw! Sitin yabi, kalapen koyaynay byay mo.
Sawanin, si'noyna a keen nin sain say abaw a nisadya' mo para sa lalaman mo?'
21 Wanin a kapapa'sar nan sayay maninep nin kayamanan para sa lalaman na bale'
ambo' yan mayaman konan Dios."

Maninep nin Kayamanan Itaw sa Langit
Mateo 6:25-34,19-21
22 Sawanin, wana et ni Jesus konran tumutumbok na, "Kanya' edet nin ibarita' koyti
komoyo: Andi' kamo nin umaburido maipa'ka' sa matkap moyo konan sitin byay a bilang
sa ikabyay tan sa isket moyo.
23 Anaod, say pipa'kaan nin byay moyo ket mas ararem dyan say pangangan tan
pisisket.
24 Imatunan moyo saray uwak: Kai sara nin mampangmula ni mampangyatab. Kasan
agamang ra o mampangaturan ran kanen ra. Wanin man, mambyan nasaran Dios nin
ma'kan. Anaod, mas mabli kamo konan Dios dyan saray mumanuk-manok!
25 Anamaet, mapaanro moyo kasi a byay moyo mataman nin sayay udas tamo' no
umaburido kamo?
26 No kai moya nin magwa' in nin daite' tamo' nin bagay, mayin a kaaburidwan moyo et
a raruma?
27 Imatunan moyo pay kabibista nin buburak nin dikot. Kai nin magtrabaho ni
mangabel nin isket ra. Bale' ibarita' ko komoyo, abirno aninay pupustura nin seket na ni
Adi' Solomon ta wanin anay yaman na, kai ya et nakapisket nin kapadan bista nan saya
sa sain nin buburak.
28 Ket no mapasketan nan wanin kabista nin Dios a dudikot a isen sawanin bale' dilap
ket magwa' a ipuor tamo' sa syang, mas lalo ana a byan nakamon isket moyo! Aninay
kababwan nin pagmamatalek moyo!
29 Kanya' nin andi' moyo tana nin pirmin pipanemtem no ani a kanen o inumen moyo
tan andi' moyoyti nin pakaaburidwan.
30 O' anaod, sain nin bubagay a iti sa nakem ran sarban tutawon kai nin mangalilbi'
konan Dios bale', main ya a Ama moyon itaw sa langit nin magtanda' a matkap moyo in
nin bubagay.
31 Ana edet, matkap a say mu'na-mu'na nin iti sa kanakman moyo ket si maiyadilanta a
maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios ket ibi na anamaet in nin matkap moyo.
32 Si'kamo nin mampagawan ko, umno kamo tamo'. Wanin man, andi' kamo nin
mali'mo ta maririket yan maong a Ama moyon itaw sa langit nin kirama' kamo sa
Pag'adian na.
33 Ilako' moyoy main moyo, ket mami kamo konran makatkap sa naglakuan moyo. No
wanin a gaw'en moyo, mampaninep kamo itaw sa langit nin kayamanan nin kai nin
masida' tan ma'pos, nin kai ra ma'ka' nin mannakaw tan kai ra nin masida' nin insikto.

34 Anaod, maninep kamodtaw ta no adti a kami'nan nin mabli komoyo, itaw anamaet a
nakem moyo."

Matkap a Nakasadya' nin Pirmi sa Isusubli' nan Uunuren
35 Wana et ni Jesus, "Sumadya' kamoynan si'kamon magsisirbi. Matkap a bara'mo
kamon saray ualila' nin nakasili tan nakapadta a lampadawan nin
36 mantuma'gan sa iyuyugot nan amo ran ibat sa bansal. Nakasadya' sara ta pigaw nin
no rumate' ya ket tumuktok ya sa purta, tampor nin maabryan raya.
37 Makarma' saray wanin a ualila' a marate' nasaran amo ra nin nakasadya'. Anaod,
ibarita' koyti komoyo a sitin amo, magpripira yan magsirbi konran ualila' na
38 mataman no rumate' ya sa kapiknga' nin yabi o no parbangon ana nin padungwen
nasaran mangan. Paririketen nasara no nakasadya' sara!
39 Tandaen moyoyti: No kumon ket tanda' nan main nin bali no ka'no ya nin mako a
mannakaw, siguradon sadyaan naya, ket si mannakaw kai naya nin masrep a bali na.
40 Kanya' anaod nin, taman nin si'kamo, matkap a sisasadya' kamo nin lawas ta si'kon si
Pinaitawo ket bigra' a rumate' ako li' no ka'no nin kai moyo ipa'ka'."

Si Manakem tan Kapagpyawan nin Ingkargado
Mateo 24:45-51
41 Sawanin, si Pedro, tinmepet ya kona ni Jesus a wana, "Maistro, siin a pangingiyarig,
para ya komin tumutumbok mo o para ya sa sarban tawo?"
42 Ket wanan ni'bat nin Uunuren a saya yan pangingiyarig, "Edet, si'noy kumana' nin
tawo na? Si'noy sayay manakem tan kapagpyawan a alila'? Iyintriga na nin amo na kona
a pangangasikaso konran kapada nan alila' tan pammi nin inawru-awron rasyon ran
ikabyay.
43 Paririketen naya nin amo a wanin nin ingkargado no sa irarate' na ket wanin a
man-gaw'en na.
44 Anaod, ibarita' koyti komoyo, pag'inen nayan amo na nin ingkargado sa sarban main
na.
45 Bale' no siin nin ingkargado ket wana sa nakem na, 'Ma'teng ya et nin rumate' a amo
ko,' ket sasakit-sakiten nasaray kapada na nin alila', lulalaki man o bubbayi, tan mipapda'
yan mangan tan minom anggan mabok ya,
46 anta main ket, rumate' yay amo na nin kai na gapo nipa'ka' nin rumate' ya. Ket kasan
sapon dusawen nayan say makapati nin amo na ket itampal nayan ikalamo' konran kai
nin kapagpyawan.
47 Ket si ingkargado a magtanda' ana sa karabayan nan amo na, bale' kai ya nin
sinmadya' o kai na nin ginwa' a man'ipagwa' kona, dusawen nayan maong nin amo na.
48 Bale' si ingkargado a kai nin magtanda' sa karabayan nan amo na, ket nakagwa' yan
subag kona, buga' tamo' a panunusa kona.
Anaod, si sayay binyan nin abaw o nangipyawan nin abaw, mas abaw anamaet a
ilalwan kona."

Bana' kona ni Jesus ket Main nin Pisisisyay
Mateo 10:34-36
49 Wana et ni Jesus, "Nako akodti sa luta' ta pigaw nin ringgasan koyan apoy a mundo.
Ket sapa kumon ta kapresan ana.
50 Bale' matkap a mangirangep ako yapo' nin dya'dya' ket anggan kai et nin nangyadi',
say kaisipan ko ket kai nin makapainawa.
51 Sa wamoyo nako akodti sa luta' ta pigaw nin mitutuno saray tutawo? Kai! Nako
akodti ta pigaw nin mapuruk-purok saray tutawo.
52 Ket mangibwat sawanin, bilang wadi' sa limay katawo sa sayay pamilya, kuntrawen
rasara li' nin tulo a rwa tan wanin ra anamaet nin rwa a kuntrawen rasara li' a tulo.
53 Wanin anamaet, saray mitraama, mikuntra sara; saray mitraina, mikuntra saran
lamang; si katyangan nin babayi kikuntra ya konan manuyang nan babayi, o si
manuyang nin babayi kikuntra ya konan katyangan nan babayi."

Pilien a say Matunong sa Adapan nan Dios
Mateo 16:2-3; 5:25-26
54 Wana anamaet ni Jesus konran abaw nin tutawodtaw, "No ma'kit moyon
mangkumubpal a gunem sa panrupan, tampor a wamoyo, 'Rumapeg kadi'.' Ket rinmapeg
yan page'.
55 No maingar moya anamaet a sirin timog wamoyo, 'Pinasyan amot kadi'.' Ket
pinasyan amot nin page'.

56 Si'kamon mampimaung-maong! Mataros moyoy pipa'kaan nin bakas nin luta' tan
nin langit, ket sukat a kai moyo nin mataros a pipa'kaan nin mampangyadi' sawanin nin
panaon?
57 Edet, magdisisyon kamo no ani a matunong sa adapan nan Dios.
58 Bilang wadi', no main nin mangidimanda komo ket i'ras naka sa husgado, kiariglo
kaynan tampor mintras nin iti kamo et sa dalan, ba'yo ka nin maiyadap sa kurti, ta no kai,
ipasuet nakan i'ras konan hwis, mi'sa ipagamet nakan hwis konran pulis ket ipriso raka.
59 Ibarita' koyti komoyo, buruken rakadtaw sa tana a mabayadan mo a
sangkaultimwan nin sintabos a multa mo."

13

Si Pangingiyarig Maipa'ka' konan Kayon Igos a Kai nin Gumunga

1 Sin sain, main nin tutawodtaw nin nangibarita' kona ni Jesus nin maipa'ka' konran
umno ray taga Galilea a nipapati na ni Pilato leleg ra nin mampangida'ton nin pinatin
uayep konan Dios ket nailawok a daya' ra sa daya' nin da'ton ra.
2 Ket wana ni Jesus konra, "Man'ipa'ka' moyo para nin mas mabyat a kasalanan ran
saraytaw nin pinati dyan saray raruman taga Galilea bana' sa wantaw nin nikapati ra?
3 Ibarita' ko komoyo a ambo' nin wanin! Ket si'kamo, no kai moyo nin gurutan a
pagkakasalanan moyo, madusa kamo ket mati kamon lamang nin bilang konra.
4 Saya et, saray labinwaloy tawon nati nin nadag'anan nan latudi nin itaw sa Siloe, sa
wamoyo, mas makasalanan sara dyan saray kapada ran mampiikap sa Jerusalem?
5 Ibarita' ko komoyo a ambo' nin wanin! Ket si'kamo, no kai moyo nin gurutan a
pagkakasalanan moyo, madusa kamo ket mati kamon wanin lamang konra."
6 Ket wana ni Jesus konra a sayay pangingiyarig, "Si sayay tawo ket main nin mula nan
igos sa luta' na. Ni'sa, kina' na nin kinikit no main nin bunga na, ket kasa gapo nin na'kit
na.
7 Kanya' nin, wana konan si mangngalila', 'Ya! Tuloy taon koynan mampakodti mangkit
nin bunga nan sitin puon, ket anggan sawanin kasa et gapo. Pukanen maynayti ta
mangukupa ya tamo' nin lugar.'
8 Ket wanan sitin mangngalila', 'Ser, palabasen ta yapo' a sayay taon ta sukaden koy
libed nin puon na tan kwan yan gwano.
9 No gumunga ya li' no sumunor a taon, maong, ket no kai, saytaw yayna li' nin
pukanen.' "

Sa Awron Painawa, Pinaanda' naya ni Jesus a Babayin Bukot

10 Sayay Awron Painawa, anamanaet ket mampangyakay ya si Jesus sa sayay sinaguga.
11 Sin sain, main itaw nin sayay babayi nin labinwaloy taon naynan mangkapaidap ta
nasrepan yan ispiriton duka'. Kanya' nin ginmukot ya tan kai nayayna gapo nin
maitarindeg a gurot na.
12 Sin na'kit naya ni Jesus, kinayaban naya, mi'sa wana, "Mangibwat sawanin limpyo
kayna."
13 Nipababo na ni Jesus a gamet na konan si babayi ket, sin sain, tampor nin
naitarindeg nay lalaman na kanya' nin rinayu-rayo nayay Dios.
14 Sawanin, masager yay pangulo sa sinaguga bana' ta sa Awron Painawa na ginwa' in
ni Jesus ket wana konran tutawo, "Main nin a'nem a awron matkap a mag'ubra. Sa
saytaw nin awro kamo makodti nin patambar ambo' no Awron Painawa."
15 Ket wanan ni'bat ni Jesus nin Uunuren kona, "Maong kamo wadi'! Kai para a say
barang saya komoyo mataman no Awron Painawa ket usbagen moyo sara sa
nakaipugedan ray ayep moyo ta ika' moyo sara nin painumen?
16 Siti nin babayi, a nangibwat anaod sa puri na ni Abraham, ket pinagmasakit naya ni
Satanas sa luob nin labinwaloy taon. Ambo' para nin manepeg a pa'sar balukasan ya
anamaet mangibwat sa masakit na sa Awron Painawa?"
17 Sa sain a nibarita' na ni Jesus, sarba ran kuntra kona ket napading'eyan sara. Bale'
maririket saray raruman tutawodtaw bana' sa sarban bubagay nin makapaka'ngap a
ginwa-ginwa' na.

Say Pangangakay nin Maipa'ka' sa Iyadilanta nin Pag'aadi' nan Dios
Mateo 13:31-33; Marcos 4:30-32

18 Ket nituloy na ni Jesus a pangangakay na. Wana, "Pa'noy pag'aadi' nan Dios? Adti nin
maiyarig?
19 Say iyadilanta nin pag'aadi' nan Dios ket maiyarig sa sangkadaitean nin bikoy nin
mustasa a nika' na nimula nin sayay tawo sa pukok na. Tinmubo' ya anggan nag'in yan
kayo ket nipugaran ran mumanuk-manok a susanga na."

20 Wana et ni Jesus, “Ani et a pangiyarigan ko sa pag'aadi' nan Dios?
21 Say pakaitayak nin akay maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios ket maiyarig et sa
pammakbo. Nilawok nan sayay babayi a daite' nin pammakbo sa rwampulo' a salop nin
arina ket kinumbo yay intiron minasa na.”

Si Akipot a Purtan Mako konan Dios
Mateo 7:13-14,21-23
22 Nituloy ra ni Jesus a pako ra sa Jerusalem ket sa nadalanan ran bubabali tan
bubaryo, tinumge-tumgen saran nangyakay.
23 Sawanin, main nin nanepet kona ni Jesus a wana, “Ser, umno sara tamo' para a
maisalba nan Dios?”
Ket wanan ni'bat ni Jesus konran tutawo,
24 “Gaw'en moyoynay anggawan nin mababa' moyon makasrep sa akipot nin purta nin
mako sa anggan-angga nin byay. Ibarita' koyti komoyo: Rumate' li' a panaon nin abaw
saray masuet nin sumrep bale' kai sara nin makasrep.
25 Nisada' nayayna li' a purta nin main nin bali ket, si'kamo itaw kamo tana sa rikor,
mantumuktok kamon mampangumbinsi a wamoyo, ‘Ser, pasrepen rakami pa.’
Ket si ubat na komoyo, ‘Andyak ta kai katamo nin katanda' tan kai ko nin tanda' no adti
a ibwatan moyo.’
26 Ket wamoyo, ‘Nakadungo rakamin nangan tan ninom, tan nangyakay kadtaw et sa
lugar mi.’
27 Bale' i'bat na, ‘Kai kamo nin makakibiang iti, si'kamon sarba nin gumu-gumwa' nin
duka'! Kumadayo' kamo kongko!’
28 Ket umasisit kamo tan ngumaretenget a ngipen moyo bana' sa pakapaidap. Anaod,
ma'kit moyo saradtaw si Abraham, si Isaac, si Jacob tan sarba ran prupita nan Dios sa
Pag'adian na, ket si'kamo bale', mampalakwanen kamo ket kai kamoyna gapo nin
makasrep.
29 Main anamaet nin tutawon kipunsyadtaw sa Pag'adian nan Dios nin mangibwat sa
panrupan tan sa baytan, wanin et sa bagatanan tan sa amyanan.
30 Anaod, main saray tutawon mipaayupa' sara sawanin ket maita'gay sara li', tan main
sara anamaet a mipata'gay sara sawanin ket maikayupa' sara li'.”

Say Pangangado' na ni Jesus konran Taga Jerusalem
Mateo 23:37-39
31 Konan siin et a lamang a udas, main nin Pariseo nin nako kona ni Jesus a wanra,
“Mibwat kaynadti yapo' ta rabay naka kano nin ipapati ni Adi' Herodes Antipas.”
32 Ket wanan ni'bat ni Jesus, “Mako kamo konan siin nin tawon bara'mon alimutang a
mataktika tan ibarita' moyo kona a wangko a sawanin tan no dilap ket ituloy ko et a
lamang a mamalakwan nin ispiriton duka' konran nasrepan ra tan mamaanda' nin main
nin masakit. Ket sa ikatlon awro, mayadi' koyna a gawa' ko.
33 O' a, kanya' nin ituloy koy pako ko sa keen ko sawanin, no dilap tan angga et no
kamakarwa bana' ta adti et anaod a lugar nin pangmatyan konan sayay prupita nan Dios
no kai itaw sa Jerusalem?
34 O si'kamon taga Jerusalem, patye-patyen moyo saray prupita tan kudas-kudasen
moyo saran patyen a tutawo nan Dios a ibaki' na komoyo! Ni'no koyna sinari' nin
dinepen katamon bilang sa pananayakop na sa sirong nin pakpak nan inan manok
konran siwsiw na. Bale', si'kamo, andi' kamo!
35 Anaod, pauryan nayayna nin Dios a lugar moyo! O' ibarita' koyti komoyo, kai
rakoyna nin ma'kit angga nin rinmate' ana a panaon nin maibarita' moyo a wanti,
‘Binindisyunan nayan Dios a nibaki' na nin manrumate' anadti sawanin kontamo!’* ”

14

U'nawen a say Mamin Kaabigan sa Awron Painawa
1 Saya anamanaet nin Awron Painawa, sinagyat ya si Jesus nin mangan sa bali nan
sayay pangulo ran Pariseo. Ket man'imatunan rayan itaw no ani a gaw'en na.
2 Anaod ta itaw ya sa dani na a sayay lalakin umna-umnal a lalaman na.
3 Ket tinepetan nasara ni Jesus a Pariseo tan saray abugado sa Gugan-gan a wana, “No
paandaen nayan sayay tawo a sayay main nin masakit no Awron Painawa, subagen na
kasi a Gugan-gan, o kai?”
4 Nititinek sara tamo' bale'. Sin sain, nipababo nay gamet na ni Jesus konan lalaki ket
inmanda' ya, mi'sa pinaugot nayayna sa bali ra.

* **13:35** Kanta 118:26.

5 Kayadi' sain, wana ni Jesus konran saray abugado tan saray Pariseo, “Bilang wadi' a main komoyo a si anak na o si baka na ket nanabo' ya sa bubon, kai naya kasi nin arwasen nin tampor mataman no Awron Painawa?”
6 Ket kai sara nin naka'bat konan tepet na.

Maipa'ka' konan Sayay Maayupa' a Nakem tan Mapanan'ili
7 Sin sain, naasikaso na ni Jesus a main konran saray sinagyat a pinili' ran tekrean a para konran saray ata'gay nin tutawo. Kanya' nin wana konra,
8 “Bilang wadi' ket sinagyat ka sa sayay bansal, andi' ka nin tumekre' sa tekrean a para konran saray ata'gay nin tutawo, ta bangli' no main nin sayay sinagyat nin mas ata'gay nin tawo dyan si'ka.
9 Ket si nanagyat ika' naya nin patekreen sa mantekrean mo tan wana komo, ‘Para konan sitin tawo ya in nin tekrean.’ No wanin ket mading'eyan ka nin erpe-erpes nin mako sa rigrig.
10 Ana edet, no main nin managyat komo, itaw ka sa rigrig tumekre' ket keen naka li' nin namabansal nin ibarita' na komo, ‘Amigo, taynadtaw e tumekre' sa naisadya' nin tekrean!’ Konan siin ket mapagalangan ka sa adapan ran kadungo mo.”
11 Anaod, si mangita'gay nin lalaman nan diri, maikayupa' ya li' ket si mipaayupa', maita'gay ya li'.
12 Sawanin, wana anamaet ni Jesus konan Pariseo a nanagyat kona, “No manadya' ka para sa sayay pakan, ambo' nin saray uamigo mo, bubsat mo, kukanayon mo, tan saray mumayaman nin kabaraybay moy sagyaten mo, ta masagyat raka li' anamaet ket natubale' kayna.
13 Ana edet, no mamakan ka, maong anan saray pubri, pilay, bulag a sagyaten mo.
14 Ket makarma' ka li' ta kai sara nin makatubale', bale' si Dios tubaleen naka li' no pasublien nasarayna nin mabyay a mapteg.”

Si Pangingiyarig Maipa'ka' sa Ubat sa Nikasagyat sa Punsya
Mateo 22:1-10
15 Sin narnge' nayti nin saya konran saray kadungo na ni Jesus nin mampangan, wana kona, “Makarma' saray makakidungon mangan itaw sa Pag'adian nan Dios!”
16 Ket wanan ni'bat ni Jesus a nipadalan na sa sayay pangingiyarig, “Main nin sayay mamapunsya ket abaw saray sinagyat na.
17 Sin narate' anay awron punsya, nipakayaban nasaray sinagyat konan katulong na a wana konra, ‘Kamoyna ta nakasadya' ana nga'min.’
18 Bale' sarba ra main nin bada'nan. Wanan nu'na, ‘Nakasaliw akon luta'. Matkap nin keen koya bisitawen. Kidawat akon dispinsa.’
19 Wana anamaet nin saya, ‘Nanaliw akon mapulo' ray damulag. Keen kosara nin sarien nin ipangadado. Kidawat akon dispinsa.’
20 Wana nin saya et, ‘Kayadi' ko tamo' nin nikasal kanya' nin kai ako nin makapika'.’
21 Sin sain, sinmubli' yaynay katulong tan nibarita' naytin bubada'nan ra konan amo na. Sawanin, sabtan sager nan amo kanya' nin ginan-gan nayay katulong nin wana, ‘Madali' ka, mako ka sa palingki, sa plasa tan sa kukalsada ta i'ras mosaradti a pubri, a bulag tan pilay.’
22 Ket kaaram, sinmubli' yaynaet a katulong konan amo na tan wana, ‘Ser, ginwa' koynay nigan-gan mo kongko, bale' abaw et a bakantin tekrean.’
23 Ket ni'bat nan amo konan katulong, ‘Mako ka edet sa dudalan ta pasueten mosaray tutawo nin makodti ta pigaw nin mapno' yay bali ko
24 ta ibarita' koyti komoyo, ni si'numan konran saraytaw saray nu'nan sinagyat nin nagbada' ket kai nin makataway sa nisadya' ko.’ ”

Matkap nan Ipulisay nin Sayay Tumutumbok a Mabli kona
Mateo 10:37-38
25 Sa nipangituloy na ni Jesus nin mako sa Jerusalem, pinasyan ka'bawan ran tutawon nayi kona. Sin sain, inmadap ya konra ket wana,
26 “Si si'numan a marabay nin tumumbok kongko nin mas alaki a pangangado' na konran mangatua na, asawa na, a'nak na, bubsat na, tan taman sa lalaman nan diri dyan sa pangangado' na kongko, kai ya nin magwa' nin mag'in nin tumutumbok ko.
27 O' ta si tawon kai nin pa'sar mamalatay nin kudos na nin ipulisay na a sarban mabli kona, kai nan lamang nin magwa' a mag'in nin tumutumbok ko.
28 Anaod, si si'numan nin tumumbok kongko ket matkap a bilang yan sayay mampagplanon mama'deng nin bali. Kwintawen na yapo' a magastos na ta pigaw nin matandaan na no sumadag a kwarta na nin ipangyadi' konan bali

29 ta sali' no mayadi' na nin maipa'deng a pundasyon, kai nayayna nin maituloy ket
sarba ran maka'kit kaka'lisan raya
30 nin wanra, ‘Ya, siin a tawo, nama'deng ya ket kai naya nin nayadi'.’
31 Wanin anamaet, no girawen yay sayay adi' a main nin mapulo' a ribon sundalo', ket
si adi' a mangira kona ket main anamaet nin rwampulo' a ribon sundalo' na, siguradon
isipen na yapo' tan adalen na no mababa' rasaran labanan nin mapulo' a ribon sundalo'
na a rwampulo' a ribon sundalo' nan kagira na.
32 Ket no wadi' a kai ra nin mababa', mintras a kai sara et nin inmintra a kalaban,
mangibaki' yaynan mangilalaman kona nin mangibarita' konan si saya et nin adi' no ani
a matkap nan gaw'en ta pigaw nin mituno sara.
33 Edet, no kai nin gurutan nin si'numan a sarbaynan main na, kai ya magwa' nin
mag'in nin tumutumbok ko.”
Mateo 5:13; Marcos 9:50
34 “Anaod, say asin, maalaga; bale' no tinmab'ang ana, kai ana gapo nin maisubli' a
taway nin ma'sin.
35 Kasaynan sirbi mataman tanan usaren sa luta' o gaw'en nin gwano ket ibantak ana.
Si'kamon manrumnge', adalen moyon maong tin narnge' moyo.”

15

Say Ririket Bana' sa Nikadumog konan Sayan Nabarang
Mateo 18:12-14
1 Sawanin, abaw saray manininger nin buis tan saray raruman bantog nin
makasalanan a nako nin inmaribungbong kona ni Jesus ta pigaw nin mangrenge' saran
uakay na.
2 Ket main itaw nin Pariseo tan Madudunong sa Gugan-gan a bere-bere nin wanra, “Ya,
sitin tawo ket akuen nasaray tutawon makasalanan ket kidungo ya et nin mangan konra!”
3 Bana' ta wanin, nibarita' nayayti ni Jesus nin pangingiyarig:
4 “No wadi' ta main nin saya komoyo a main nin sanyasot a karniro, mi'sa nabarang yay
saya, piho nin ibati' nasaray syam a pulo' tan syam itaw sa mampamasturan na, ta keen
naya nin tikapen taw si saya nin nabarang anggan madumog naya.
5 Mi'sa, no nadumog nayayna, balatayen nayan sirириket nin isubli' nayaynadtaw sa
kami'nan ra.
6 Ket no rumate' yadtaw sa bali ra, kayaban nasaray uamigo na tan kukabaraybay na a
wana, ‘Rumiriket a saya tan saya kontamo ta nadumog koyaynay nabarang nin karniro
ko.’ ”
7 Ket wana et ni Jesus, “Ibarita' koyti komoyo, wanin a lamang a mas marириket saray
itaw sa langit, no si sayay tawon makasalanan ket pagbabawian nayna a kukasalanan na,
dyan bana' konran syam a pulo' tan syam nin matunong kano nin man'ipa'ka' ra a kai
rayna nin matkap a magbabawi'.”

Say Panningkap konan Sayay Na'met
8 “Anamaet a lamang, no wadi' ta main nin sayay babayi a main nin mapulo' ray
kwartan pirak*, mi'sa na'met nayay saya, piho nin manulsol yan lampadawan tan
mamanis ya ta tikapen nayan maong a na'met nan kwarta angga nin madumog naya.
9 Ket no nadumog nayayna li', kayaban nasaray uamiga na tan kukabaraybay na tan
wana, ‘Rumiriket a saya tan saya kontamo ta nadumog koyaynay na'met kon kwarta ko.’ ”
10 Ket wana et ni Jesus, “Ibarita' koyti komoyo, wantin lamang konran saray uanghil
nan Dios a rumiriket sara anamaet no main nin sayay makasalanan a pagbabawian
nayna a kukasalanan na.”

Si Pangingiyarig Maipa'ka' konan Mapainganga'do nin Ama
11 Wana et ni Jesus, “Main nin sayay ama a main nin rwa ray a'nak nan lulalaki.
12 Wanan buridek konan ama na, ‘Tay, ibi mo paynay tao kon syay kanepegan nin
tawiren ko.’ Kanya' nin nibi na anaod nin ama a tao nin saya tan saya konran rway a'nak
na.
13 Ket napalabas a umnoy awro, nilako' nan sitin buridek a sarban tao na tan nako ya sa
sayay adayo' a lugar. Pinirdi-pirdi nadtaw a kwarta na sa pagkabyay a kasan kabalikasan.
14 Sin na'pos nayna a kwarta na, nibansag et a nagkamain nin grabin bitil itaw sa lugar
nin kami'nan na, ket mangkapaidap yaynan tuloy.

* **15:8** Say alaga nan sayan sayti ket swildon magsayay awron pagtatrabaho sin saytaw.

15 Kanya' nin pinatawo ya konan sayay tagadtaw ket nibaki' yan mangasikaso konran
baboy* itaw sa pammasturan.
16 Sa bitil naynan tuloy, mataman nin say ipamakan konran baboy ket rabay nayna
kumon nin kanen, bale' kasa nin mami kona.
17 Sin pa'sar naimunawan ya, ket wana sa nakem na, ‘Sarba ran mampatawo kona ni
tatay ket subra-subray mangkanen ra. Bale' iti ako a mangkamati ana sa bitil!
18 Mako akoyna pa nin sumubli' kona ni tatay ta ibarita' ko a nagkasalanan ako konan
Dios tan wanin et kona.
19 Akuen ko kona nin kai akoyna anaod nin kumana' nin tawagen nin anak na, no kai
edet, ikwinta nako tanan saya konran mampatawo kona.’
20 Sin sain, nibwat ya anaod ana nin sumubli' yadtaw konra.
Adayo' ya et a lamang sa bali ra, natamuraw nayayna nin ama na. Nanabo' a
inganga'do na kona, kanya' nin nalayo yan sinumna', mi'sa yinakap tan inarkan naya.
21 Wanan sitin anak konan ama na, ‘Tay, nagkasalanan ako konan Dios tan wanin et
komo. Kai akoyna edet nin kumana' nin tawagen et nin anak mo.*’
22 Bale' kinayaban nasara nin ama a kukatulong na a wana, ‘Madali' kamo. Awiten
moyodti a sangkabistawan nin aysing ta isulot moyo kona. Mi'sa singsingan tan
sapatusan moya.
23 Anamaet lamang, keen moya kalapen a pinataba' nin baka ta patyen moya. Mi'sa,
magpunsya atamo tan rumiriket atamo
24 bana' ta sitin anak ko a man'ipa'ka' kon nati ana ket bilang yan sinmubli' nin mabyay.
Sin saytaw, pa'sar nay nabarang, bale' sawanin sinmubli' yaynadti!’ Kanya' nin nitarana'
ray pirириga tan pagpupunsya ra.
25 Sin sain, si anak nin kaka ket itaw ya sa gagawa'. Sawanin, sumubli' yayna sa bali ra
ket sin adani yayna, narnge' nay tunoy nin pirириga.
26 Kanya' nin kinayaban nayay sayay alila' ra tan tinepetan naya a wana, ‘Ansain? Ani a
mampangyadi'?’
27 Ket wanan katulong, ‘Sinmubli' yaynay ari mo, kanya' nin nipapati naya ni tatay
moyo a pinataba' nin baka bana' kona ta marigsa yan rinmate'.’
28 Bana' sa saytaw nin narnge' na, sinmes'ew ya a kaka tan kai na nin rabay a kiriga
konra. Kanya' nin, kinuyong naya ni tatay na a lumuob yayna sa bali ra.
29 Ket wanan ni'bat kona ni ama na, ‘Isipen moyoyti, umnoy taon koynan mampagsirbi
komoyo, tan kai ako gapo nin sinmubag ni ni'sa sa sarban nigan-gan moyo kongko. Ket
mataman ni ni'sa, kai nako binyan ni saya tana nin kanding ta pigaw nin pirириga kami
nin saray uamigo ko.
30 Bale' sin rinmate' yayti nin anak moyon namirdi-pirdi nin kayamanan moyo konran
bubbayin duka', nipapati moya et taw si pinataba' a baka para kona!’
31 Ket wanan ama kona, ‘Anak ko, si'ka, pirmi kan iti sa dani ko, tan sarban ikon ko,
ikon mo anaod.
32 Talagan manepeg nin pirириga tan magpunsya atamo ta siti nin ari mon say pa'sar na
ket nati ana, sinmubli' yan mabyay; nabarang ya bale' nakasubli' yan lamang.’ ”

16

Say Maipa'ka' konan si Masirib nin Ingkargado sa Kayamanan

1 Ket nibarita' nayti konran tumutumbok na a wana, “Main nin sayay mayaman a main
nin ingkargado sa kayamanan na. Ket natandaan na a sitin ingkargado ket
mandispalkwen nay kwarta na.
2 Kanya' nin nipakayaban tan tinepetan nayan mayaman a ingkargado a wana, ‘Ansitin
natandaan ko maipa'ka' komo? Kwintawen moynay sarban nitalek kon asikaswen mo ta
galten takaynan ingkargado ko.’
3 Ket wanan ingkargado sa nakem na, ‘Ani kadi' a gaw'en ko? Galten akoyna, ket ambo'
akon magsen nin mangadado tan mading'ey akon kipayabor.
4 Ay! Tanda' koynay gaw'en ko ta pigaw nin taman no maglat akoyna, main nin
mangako' kongko sa bali ra.’
5 Kanya' nin, kinayaban nasaran sa'sa-sa'sa a main nin utang konan amo na. Wana
konan nu'na, ‘Umnoy utang mo konan amo ko?’

---

* **15:15** Siti nin trabaho, mangikayupa' ya nin tuloy konan sayay Judio; ambo' tamo' nin bana' ta nag'in yan alila', no kai bana' ta sa Gugan-gan ran Judio ket maiyawa' a mangalila' nin baboy bana' ta man'ibilang sarayti nin nikasama'. Mabasa a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 11:7. * **15:21** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Gaw'en nako tana pan sayay basta uupaan mo.*

6 ‘Walunyasot a galon nin ladak,’ ni'bat na. Ket wana kona, ‘Sya ey listawan mo. Dali'-dalien mo, tumekre' kadti e tan isurat mon a'pat a yasot.’
7 Mi'sa wana konan ikarwa, ‘Si'ka, umnoy utang mo?’ Ni'bat na, ‘Sanribon kaban nin irik.’ Wana kona, ‘Sya ey listawan mo. Isurat mon walunyasot.’
8 Ket sin natandaan nan amo nayti say man-gaw'en nan sitin masaor a ingkargado, rinayo naya sa kasiriban na. O' tutuo a mas masirib saray makamundo dyan saray makaDios.”
9 Nituloy nay nag'irgo ni Jesus a wana, “Ibarita' koyti komoyo, usaren moyoy kayamanan moyodti sa luta' para sa kaabigan ran tutawo ket no rumate' a awro a kasaynan kausaran nin kwarta, maako' kamodtaw li' sa lugar a piikapan anggan-angga.
10 Si kapagpyawan sa daite', kapagpyawan ya anamaet sa abaw. Ket si masaor sa daite', masaor ya anamaet sa abaw.
11 O' no kai kamo nin kapagpyawan sa kayamanan iti sa luta', pa'no kamon pyawen sa peteg a kayamanan itaw sa langit?
12 Wanin anamaet, no kai kamo nin mapyan manga'get nin ikon ran raruma, kai kamo mabyan nin mag'in ikon moyon diri.”
13 Wana et ni Jesus, “Kai nasara mapagsirbyan nin kusto nin sayay magsisirbi a rway niduman amo na, ta no rwa ray amo na, mas kawa'nanen nayay saya dyan si saya, ket mas tutuo ya konan saya dyan konan saya. Wanin anamaet, kai moyo nin mapirngan a magsirbi konan Dios tan say umagawa kamon maningkap.”

Say Pikakalamo' a Nigan-gan sa Pag'aadi' na nin Dios
Mateo 11:12-13; 5:31-32; Marcos 10:11-12
14 Narnge' ra a nibarita' na ni Jesus nin saray Pariseo nin itaw, ket tinuya'-tuya' raya bana' ta mablin tuloy konra a kwarta.
15 Ket wana ni Jesus konra, “Say man'ipa'kit moyo sa tawo ket si mapteg kamo bale' tanda' nan Dios a kanakman moyo. O', si mas maalaga sa tawo, ket makaparmay ya konan Dios.
16 O', say Gugan-gan nin nibi na ni Moises tan say nisurat ran prupita ket man'ipatumbok angga sin ityayna si Juan a Mammawtismo. Anaod sawanin man'ipata-patanda' yay Mabistan Patanda' no pa'non paisirong sa pag'aadi' nan Dios, ket man'ipasuet ray mairanod nin saray abaw a tawo.
17 Wanin man, mampagkuri et a Gugan-gan. Anaod, makasa yapo' a langit tan luta', ba'yo a sayay gurit nin Masanton Kasuratan.
18 O' si sayay lalaki nin isyay nayay asawa na mi'sa ya mangalamo' nin sakalako, konan siin mampamabayi ya. Wanin a lamang, si lalakin mangalamo' konan sayay babayin nisyay nan asawa na, mampagkasalanan yan mampamabayi.
19 Sayti et:

Main nin sayay mayaman nin say seket na ket sangkablyan, tan pirmi yan mamapunsya.
20 Sa serpan sa pukok na ket main nin nipaida' itaw nin sayay kipayabor a say ngaran na Lazaro. Napno' yan gilgil.
21 Mampilalo ya tana nin mabyan sa itampal nin natra' sa kinnan nan mayaman. Ket makaluod et sa kapapa'sar na, saray maatap a aso, keen ra dildi-dildilan a gilgil na.
22 Sayay awro, nati ya si Lazaro ket ni'ras rayadtaw nin uanghil sa dani na ni Abraham. Kaaram, nati ya anamaet a mayaman, ket nitabon ya.
23 Ket nika' ya sa *Hades** nin itaw ket mampangirangep yan dya'dya'. Tinmangar ya ket natamuraw nayadtaw sa adayo' si Abraham nin iti ya sa dani na si Lazaro.
24 Ket nita'way na, ‘Ama Abraham, panginga'do mo. Ibaki' ma pa si Lazaro nin ilbet nayay tamudo' na sa ranom ket turuan nayan maparay'epan a dila' ko ta dya'dya' koynan tuloy iti sa apoy.’
25 Bale' ni'bat na ni Abraham, ‘Anak ko, panemtemen mo a leleg mon nabyay itaw sa luta' ket nipapda' ka, bale' si Lazaro ket nangirangep yan dya'dya'. Ket sawanin, syay mampainawnan iti ket si'ka anamaet a mampadya'dyaen,
26 tan ambo' in tamo' ta, main nin sangkaararman tan sangkaalawangan nin bwang sa pisa'lean tamo. Ket saray iti, kai sara makarubari' isen tan sara anamaet a isen, kai sara makarubari' iti.’
27 Ket wanan mayaman, ‘No wanin edet, Ama Abraham, ibaki' ma tana pa si Lazaro itaw konra ni tatay ko

* **16:23** ***Hades*** Siti a lugar ran nunati. Mabasa et a maipa'ka' konan siti sa Glusaryo.

28 ta itaw, main nin lima ray bubsat kon lulalaki ket pau'nawan nasara ta pigaw nin kai
sara maika' iti sa pakapadya'dyaan.'
29 Ket ni'bat na ni Abraham, 'Main anaytaw say nisurat na ni Moises tan ran saray
prupita; matkap ra tana nin tepren.'
30 Ket wanan mayaman, 'Kai ra nin tepren, Ama Abraham; bale' no main nin sinmubli'
nin mabyay nin mako konra, pagbabawian raynay kukasalanan ra.'
31 Ni'bat na ni Abraham, 'No kai ra nin tepren a nipaisurat nan Dios nin niyakay ra ni
Moises tan saray prupita, mataman et no main nin saya a sinmubli' nin mabyay, kai saran
lamang nin mamper.' "

17

Si Rispunsibilidad tamo ket si Ipatunong tamoy Saya tan Saya
Mateo 18:6-7,21-22; Marcos 9:42
1 Wana ni Jesus konran tumutumbok na, "Kai nin mapal'isan nin rumate' a puon nin
pagkakasalanan sa byay nin tawo, bale' kauda'dwan a kaugutan nan tawon pangibwatan
nin pagkakasalanan nan kapada nan tawo.
2 Mas maong et konan sayay tawo a katinan yan mabyat nin bato sa liey tan ibuntok ya
sa taaw dyan si mag'in nin syay puon nin pakasida' nin pagmamatalek na kongko nin
saya konran sarayti nin maayupa' sa pammemper ra.
3 Kanya' nin asikaswen moyon maong a man-gaw'en moyo! No wadi' ta main nin
kapada mon mammemper nin magkasalanan komo, ima'nwen ma. Ket no magbabawi'
ya, pirdunawen ma.
4 Mataman nin magkasalanan ya komo nin mipito sa sayay awro, no tana ket mipito
yan mako komo nin wana, 'Magbabawi' ako,' matkap a pirdunawen ma."
5 Ket wanran saray apostoles kona ni Jesus nin Uunuren, "Pun'an mo pay
pagmamatalek mi!"
6 Ket wanan ni'bat nin Uunuren, "Mataman no say pagmamatalek moyo ket bilang nin
kaalaki sa sangkadaitean a bikoy, magwa' moyon ibarita' konan sitin alakin kayo a
dumutdot ya tan mako yadtaw nin paimula sa taaw, ket tumulok ya.
7 Anamaet a lamang, no si saya komoyo wadi' ket main nin aripen nan
mampangadadon luta' na o mampamastor nin uayep na, ket karate' nan siti nin ibat sa
gagawa', ibarita' na kasi kona a dumungo yaynan tampor ta mangan yayna?
8 Kai! Ana edet, igan-gan nan amo, 'Misili ka tan manadya' kan pangapunan ko, mi'sa
sirbyan nakon mangan tan minom. Ket kayadi' ko nin mangan, mangan kayna.'
9 Sawanin, kisalamat ya kasi a amo konan sitin aripen bana' ta ginwa' nay namakian na
kona? Kai anaod!
10 Wanin a lamang anamaet komoyo. Mataman no nagwa' moyoynay sarban
nangibakian nan Dios komoyo, matkap a wamoyo, 'Uaripen kami tamo'. Kai kami
matkap nin raywen ta ginwa' mi tamo' a namakian komi.' "

Pinaanda' nasara ni Jesus a Mapulo' a Tawo nin Liprusyen
11 Sa katutuloy ra ni Jesus nin mako sa Jerusalem, iti sara nin dinmalan sa pisa'lean nin
prubinsyan Samaria tan Galilea.
12 Ket sin nakarate' sara sa sayay baryo, sinumna' sara kona a mapulo' ra nin tawo nin
main nin liprusi. Tinumgen saran naka'deng sa midyo adayo'
13 tan wanran nita'way, "Jesus, Maistro, ka'dwan rakami pa!"
14 Sin na'kit nasara ni Jesus wana, "Mako kamo paipadar sa pupadi'."* Ket nako
saraynaod ana.
Ket sin iti sara et a lamang sa dalan, inmanda' sarayna.
15 Si saya konra, sin naasikaso na a inmanda' yayna sa masakit na, sinmubli' yan
tampor itaw kona ni Jesus tan nita'wa-ta'way nay pangrarayo na konan Dios.
16 Nanalimukod yan nigna' a rupa na sa luta' sa adapan na ni Jesus nin nikisalamat
kona. Anta siti nin lalaki ket ambo' yan Israelita no kai Samaritano ya.
17 Sawanin, wana ni Jesus kona, "Mapulo' sara katawo a pinaanda' ko. Adti sara edet a
syam?
18 Ani, kasaynan raruman sinmubli' ta pigaw nin raywen nayay Dios no kai kal-la siti si
sayay san'ili?"
19 Sinmunor, wana ni Jesus kona, "Umdeng ka ta mako kayna sa keen mo. Bana' sa
pagmamatalek mo, inmanda' kayna."

---

* **17:14** Si sayay gawa' nan sayay padi' ran Judio ket si patutu'wan na nin limpyo yaynay sayay main nin masakit nin liprusi.

Say Itatarana' nin Pag'aadi' nan Dios
Mateo 24:23-28,37-41

20 Sayay awro, main saray Pariseo nin nanepet kona ni Jesus no ka'no nin tumarana' a
pag'aadi' nan Dios. Wanan ni'bat konra, “Say itatarana' nin pag'aadi' nan Dios ket kasan
sinyalis nin paka'kitan.
21 Iti ya komoyo nin mampag'adi' ket kai nin ma'kit kanya' nin kasan makapamarita' a
‘Iti ana!’ o ‘Itaw ana!’ ”
22 Sumunor, wana ni Jesus konran tumutumbok na, “Main li' nin panaon a mailiw
kamon mag'uray akoynadti, si'kon si Pinaitawo, bale' kai nin magwa' in.
23 Anaod, main li' nin mangibarita' komoyo a wanra, ‘Iti ya!’ o ‘Itaw ya!’, bale' andi'
kamo nin sumunor konra.
24 Wanin ta, say irarate' ko nin si'kon si Pinaitawo ket mapatna-patnag a kapaday kimat
nin bigra' nin kumidlap nin mamalaway sa intiron kalangitan.
25 Anta, matkap a dumalan ako yapo' sa pangingirangep nin abaw a pammadya'dya'
tan kai rako nin alilbien nin saray tutawo konan sitin panaon.
26 Sa panaon nin isusubli' kodti sa luta' nin si'kon si Pinaitawo, say kapapa'sar ran
tutawo ket kapada konran tutawo sin panaon na ni Noe.
27 Sin saytaw, nagkabyay saran bilang kasan rumate' nin pakadusa ket mangan sara,
minom tan sumrep sara sa istado angga sin mismon awron linmuob sara si Noe sa alakin
baluto.* Ket sin lanip ana, nati saray sarban tawo.
28 Wanin lamang anamaet a nangyadi' sin panaon na ni Lot. Ukupado saray tutawo nin
mangan, minom, magkumirsyo, mangmula tan mama'deng nin bali.
29 Bale' sin awron linmakwan ya si Lot sa syudad nin Sodoma, pinarapeg naya nin Dios
nin apoy tan asupri kanya' nin napuuran saray sarba nga'min itaw.
30 Wanin anamaet li' a lamang a mangyadi' sa awron isusubli' ko nin si'kon si Pinaitawo
nin paipadar akoyna.
31 Konan sitaw li' nin panaon, si si'numan nin itaw sa balkon nin bali na, andi' yayna
nin lumuob ta pigaw nin kalapen nay main nadtaw. Wanin anamaet konan si itaw nin
mampagtrabaho sa gagawa', andi' yayna nin sumubli' et sa bali ra.
32 Panemtemen moyo a nangyadi' konan asawa na ni Lot.*
33 Si si'numan a say byay nadti tana a kawa'nanen na ket mati ya li' et a lamang, bale' si
tawo nin gurutan nay byay nadti, tumuloy yan mabyay nin iti konan Dios.
34 Ibarita' koyti komoyo, no wadi' ta yabi li' a isusubli' kodti sa luta', konran rwa ray
tawon mampa'lek sa sayay idaan, si saya, makalap ya ket si saya, mabati' ya.
35-36 Konran rwa ray bubbayin mampangiling, si saya, makalap ya ket si saya, mabati'
ya.*”
37 Sin sain, tinmepet saray tumutumbok na ni Jesus kona, “Catawan, adti li' ti nin
mangyadi'?”
Wanan ni'bat ni Jesus, “No adti main nin maangot ran laman ran nati, itaw sara nin
mididinep a mumanuk-manok a mangan nin laman ran nati.”

18

Say Maipa'ka' konan Babayin Balo nin Nangipasuet a Tulungan ya

1 Sayay awro, niyakay nasaraynaet ni Jesus a tumutumbok na yupa' sa sayay
pangingiyarig a matkap nin pirmi saran dumasal konan Dios tan andi' ra nin sawaan ti
nin gaw'en.
2 Wana, “Sa sayay babali, main nin sayay hwis a kai ya nin mali'mo konan Dios tan kai
ya nin mangasikaso konran kapada nan tawo.
3 Main anamaet itaw nin sayay babayin balo nin pirmin mako kona ta patulong ya
maipa'ka' sa kaso na konan kakuntra na.
4 Na'teng yapo' a kai naya nin man'asikaswen nin sitin hwis ket sin susuyot anan
lamang wana sa nakem na, ‘Mataman nin kai koya nin ikali'mo a Dios tan kai ako nin
mangasikaso konran tutawo,
5 tulungan koya paynaytin babayin balo sa kaso na ta pirmi nako tanan man'isturbwen.
Bangli' no mapasnep nakoyna bana' sa pako nadtin pirmi kongko.’ ”

---

* **17:27** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 6:1–7:24. * **17:32** Nag'in yan tu'dek nin asin ta bana' ta masuknad yan nanglakwan sa kamamain na tan sa kabibyay nadtaw sa Sodoma, ket sinmubag ya sa bibilin nan Dios nin andi' ya nin lumingap konan syudad a ibwatan na (Genesis 19:26). * **17:35-36** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Konran rway lulalaki nin itaw sa gagawa', si saya, makalap ya ket si saya, mabati' ya.*

6 Ket wana ni Jesus nin Uunuren konran tumutumbok na, “Adalen moyo in say nibarita'
nan si luko nin hwis.
7 Edet, no wanin a nag'in disisyon na, si Dios et wadi' a kai nin tumulong konran
tutawon pinili' na a sa awro tan yabi ket man'umay'ay sara kona? Maong ya ket peteg nin
tutuo a kai na nin eteng-etengen a panunulong na konra.
8 Ibarita' koyti komoyo, ibi na nin tampor nin Dios a manepeg para konra. Anamaet
bale', saytaw li' no si'kon si Pinaitawo ket sumubli' akodti sa luta', main et li' palayin
marate' kon tutawon mampagmatalek kongko?”

Nipatukdo' a Pammirduna sa Kaayupaan nin Nakem
9 Nag'irgo ya anamanaet si Jesus yupa' sa sayay pangingiyarig konran saray
mampangipa'ka' sa lalaman ran diri a matunong saran tutawo bale' mangmuda-muda
saran kapada ran tawo.
10 Wana ni Jesus konra, “Main nin rwa ran katawo a linmuob sa sakop nan Timplo ta
pigaw nin dumasal sara. Si saya, Pariseo ya ket si saya anamaet, manininginr yan buis.
11 Si Pariseo, naka'deng yan pinaipurok nin dinmasal nin sititinek a wana, ‘Kisalamat
ako komo, o Dios, ta ambo' akon bilang konran raruman tutawo a maagom sara, ambo'
saran mapteg, tan mamabayi sara, tan laloyna a ambo' akon bilang konan siin si
manininginr nin buis.
12 Mampagkulasyon ako nin mirwa sa manglinggo tan man'ibi ko et komo a kakapulo'
nin sarban mangkatingkapan ko.’
13 Si manininginr nin buis anamaet, itaw yan man'umdeng sa midyo adayo' nin kai na
tana gapo nin maitangar a rupa na sa langit tan mangkabug-kabugen nayay kerep na sa
pagbababawi' na tan mandumasal ya a wana, ‘O Dios, ka'dwan nako ta saya akon
makasalanan.’ ”
14 Ket wana et ni Jesus, “Ibarita' koyti komoyo, sitaw si manininginr nin buis a
napirduna. Kanya' nin sinmubli' ya sa bali ra nin nikwintan kai nagkasalanan. Si Pariseo
bale' kai ya nin pinirduna. Sawanin, si si'numan a mangita'gay nin lalaman nan diri,
maikayupa' ya li', bale' si mipaayupa', maita'gay ya li'.”

Saray Tutawon iti sa Sirong nin Pag'aadi' nan Dios
Mateo 19:13-15; Marcos 10:13-16
15 Sawanin, main saray tutawon ni'ras rasara pati saray abing kona ni Jesus, ta pigaw
nin ipababo nay gamet na konra nin bindisyunan nasara. Bale' sin na'kit raytin
tumutumbok na ni Jesus, inima'no rasaray tutawo.
16 Bale' pinakadani nasara ni Jesus a ua'nak kona tan wana konran tumutumbok na,
“Pauryan moyo saray ua'nak nin umarak kongko. Andi' moyo sara nin ima'nwen ta si
tawon say kanakman na ket kapada nin konran saraytin ua'nak, aburuyan nayan Dios
nin kipag'adi' kona.
17 O', ibarita' koyti komoyo, si si'numan a kai nin mipaayupa' nin paisirong sa pag'uuray
nan Dios nin bilang sa pangangaburoy nan sayay anak, kai ya gapo nin makakirama' sa
pag'aadi' nan Dios.”

Say Kayamanan tan say Anggan-angga nin Byay a iti konan Dios
Mateo 19:16-30; Marcos 10:17-31
18 Sawanin, main nin sayay lalaki a saya ya konran pupangulo ran Judio. Tinepetan
naya si Jesus a wana, “Maistro, maong ka. Ket ani a manepeg nin gaw'en ko ta pigaw nin
maga'muran koy anggan-angga nin byay a iti konan Dios?”
19 Wanan ni'bat ni Jesus kona, “Ambale' a sabtan nako nin maong? Kasa gapo nin
raruma no kai si Dios tamo' a maong.
20 Tanda' moynamaet a Gugan-gan:
Andi' ka nin mamabayi o kilalaki. Andi' ka nin mangmati. Andi' ka nin manakaw. Andi'
ka nin magtistigos nin ambo' nin tutuo. Igalang mosara si ama tan si ina mo.”*
21 Ket wanan lalaki, “Sarban sain ket mantukiden koyna nangibwat et sin anak ako.”
22 Sin narnge' na in ni Jesus, wana kona, “Main et nin sayay matkap mon gaw'en. Ilako'
mo nga'min a kamamain mo ket say naglakuan, ibi mo konran pubri ket magkamain kan
kayamanan itaw sa langit. Kayadi' mo in nin gaw'en, sumubli' kadti kongko tan mag'in
kan tumutumbok ko.”
23 Ket sin narnge' na in nin lalaki, ginmereng ya bana' ta sabtan nin yaman na.
24 Sin na'kit na ni Jesus a pinasyan bereng na, wana, “Ay, maidap nin tuloy a ipaisirong
ran mumayaman a lalaman ran diri sa pag'uuray nan Dios!

* **18:20** Exodo 20:12-16; Deuteronomio 5:16-20.

25 Anaod, mas mainum'ay ya et nin lumbot a kamilyo sa ubot nin kadayem dyan si
sayay mayaman ket makakibiang ya sa pag'aadi' nan Dios."
26 Saray nakarnge' sa sain a wana ni Jesus wanra, "Ya! Si'no edet no wanin a maisalba?"
27 Wana ni Jesus, "Say kai nin magwa' sa tawo, magwa' konan Dios."
28 Ket wana ni Pedro, "Ket si'kami pa edet? Pinauryan mi anay pammali mi ta pigaw
nin nikikalamo' kami komo."
29 Wana ni Jesus konra, "O' a, ibarita' koyti komoyo, si si'numan a manglakwan nin
pammali na o mangatua na o asawa na o bubsat na o ua'nak na bana' sa pag'aadi' nan
Dios,
30 tubaleen naya sa sawanin ana nin byay nin mas abaw et dyan saytaw say
linakwanan na tan maga'muran na et li' a anggan-angga nin byay a iti konan Dios sa
adapen nin panaon."

Say Ikatlon Nipamarita' na ni Jesus nin Patiti na
Mateo 20:17-19; Marcos 10:32-34
31 Sawanin, pinaipurok nasara ni Jesus a labinrwan tumutumbok na mi'sa wana konra,
"Mangrenge' kamo. Adap tamoyna sawanin sa Jerusalem. Ket itaw, matukid ana a sarban
nisurat ran prupita nan Dios maipa'ka' kongko a si'kon si Pinaitawo.
32 Ipagamet rako konran ambo' nin Judio ket tuya'-tuyaen, kaka'lisan tan luda'-ludaan
rako.
33 Mi'sa, sanet-saneten rako ba'yo rako nin patyen, bale' marate' a ikatlon awro,
pasublien nakon mabyay nin Dios."
34 Bale' kai ra nin natarusan nin saray labinrwa a rabay nan ibarita' ni Jesus, bana' ta
say kabalikasan, naiyadi sa pakataros ra.

Napaanda' yay Bulag bana' sa Nipagmatalek na
Mateo 20:29-34; Marcos 10:46-52
35 Dandani sarayna nin makarate' si Jesus sa babali nin Jerico ket main nin sayay
lalakin bulag a nakatekre' sa rigrig nin dalan ta mangkipayabor yadtaw.
36 Sin narnge' nay gargar ran abaw nin tutawon manlumabas, tinepet na, "Ani a
mampangyadi'?"
37 Wanran tutawo kona, "Manlumabas sara si Jesus a taga Nazaret."
38 Kanya' nin tinma'way ya a wana, "Jesus a puri na ni Adi' David, ka'dwan nako kadi'!"
39 Ket saray tutawodtaw sa u'na na ni Jesus, inima'no rayan gumargar bale', mas
nipaksaw nayna edet nin nita'way, "Si'kan nipangako' a puri na ni Adi' David," wana,
"ka'dwan nako kadi'!"
40 Kanya' nin tinumgen ya si Jesus tan nigan-gan nan ikadani raya kona a lalakin bulag.
Sin itaw yayna sa dani na, tinepet na ni Jesus kona,
41 "Ani a rabay mon gaw'en ko para komo?"
"Uunuren ko," wana, "rabay ko kumon a maka'kit akon uman!"
42 Kanya' nin wana ni Jesus kona, "Maka'kit kayna. Bana' sa pagmamatalek mo,
inmanda' kayna."
43 Ket tampor, maka'kit yayna tan nikikalamo' ya konra ni Jesus, nin manraywe-raywen
nayay Dios. Sarba ra nin tutawodtaw nin nakaimaton sa nipamaanda' na ni Jesus kona
rinayo raya anamaet a Dios.

19

Nagbabawi' ya ket Naisalba ya si Zaqueo
1 Nirate' sarayna si Jesus sa Jerico, ket itaw sara nin lumabas sa pako ra sa keen ra.
2 Main itaw nin sayay lalakin say ngaran na ket Zaqueo. Saya yan pangulo ran saray
maniningir nin buis tan mayaman ya.
3 Mapilit yan ma'kit naya si Jesus, bale' sa ka'bawan ran tawo ket, kai naya nin ma'kit
bana' ta beyew ya si Zaqueo.
4 Kanya' nin say ginwa' na, nalayo yan inu'nawan nasaray tutawo mi'sa ya nuli' sa
sayay puon nin kayon mantawagen nin sikamoro, ta pigaw nin ma'kit nayan peteg si
Jesus ta lumabas yadtaw.
5 Sin naipatben yaynaod si Jesus itaw sa kami'nan na ni Zaqueo, tinmangar ya ket
wana, "Zaqueo, apurawen mo, manaoy kadsen! Anaod, matkap nin itaw ako nin
kipagtuloy sa bali moyo!"
6 Inapura naynaod ni Zaqueo a nanaoy tan maririket nayan inako' si Jesus itaw sa bali
ra.
7 Sara bale' a tutawodtaw nin nakaimaton, bere-bere sara a wanra, "Sukat nin
kipagtuloy ya sa bali nan sayay makasalanan!"

8 Ket inumdeng ya si Zaqueo tan wana kona ni Jesus, “Uunuren, wanti e: Say kapiknga' nin kayamanan ko ket ibi ko konran pubri, tan isubli' koynamaet nin mi'pat nin ka'baw konran sinaur-saor ko a sinaor ko konra.”
9 Ket wana ni Jesus kona, “Konan sitin awro, si'ka tan saray pamilya mo ket naisalba kamo ta saya ka anamaet nin nag'in nin peteg a puri na ni Abraham bana' sa pammemper mo.
10 Anaod, si'kon si Pinaitawo ket nako akodti sa babon luta', ta pigaw nin tikapen tan isalba kosaray tutawon adayo' konan Dios”

Si Pangingiyarig Maipa'ka' konran saray Nangipyawan nin Kwarta
Mateo 25:14-30
11 Sawanin, leleg ran mampangrenge' nin tutawo sa man'ibarita' na ni Jesus, nituluy-tuloy nay nangyakay yupa' sa sayay pangingiyarig. Wanin a ginwa' na bana' ta adani sarayna sa syudad nin itaw sara nin nag'adi' a uadi' sin saytaw*, tan ta pigaw nin ikusto na a man'ipa'ka' ran tutawo a tumarana' ana a pag'aadi' nan Dios no rumate' yadtaw.
12 Ket wana ni Jesus konra, “Main nin sayay lalakin ata'gay a nikatawo na nin mako sa sayay adayo' nin lugar ta itaw ya suyuen nin adi', ket mayadi' sumubli' ya li' nin mag'uray sa nasyon nan diri.
13 Sin adapen na a mibwat, kinayaban nasaray mapulo' a kukatulungan na ta pigaw nin batian nasara nin sa'san plata nin balitok* tan wanan nibibilin konra, ‘Leleg a kasa ako, ikumirsyo moyo in.’
14 Bale' saray lumugar itaw sa pag'urayan na li', gura' raya kanya' nin sin nakaibwat yayna, namasunor saran mako nin mangibarita' konan si manuyo' a kai ra nin rabay a syay mag'adi' konra.
15 Wanin man, sinuyo' ya et a lamang nin mag'adi' ket sinmubli' yayna sa nasyon na.
Ket nipakayaban nasaray sarban katulungan na nin binatian nan kwarta ta tepetan nasara no umnoy naganansya ra.
16 Wanan si u'nan nako kona, ‘Sinyor Adi', si kwarta moyo ket nakaganansya yan mipulo' nin ka'baw.’
17 ‘Mabistay ginwa' mo!’ wanan adi'. ‘Manakem kan katulungan! Bana' ta kapagpyawan ka sa taman nin daite' tamo', gaw'en katan pangulo sa mapulo' nin syudad.’
18 Wana anamaet nin ikarwan nako kona, ‘Sinyor Adi', si kwarta moyo ket nakaganansya yan milima nin ka'baw.’
19 Ket wana anamaet nin adi' kona, ‘Si'ka anamaet, gaw'en katan mangipangulo sa lima nin syudad.’
20 Ket main anaet nin sayay nako kona a wana ‘Sinyor Adi', sya ey kwarta moyo nin pinunggos koyan panyo' tan niyator koya,
21 ta linmi'mo ako komoyo bana' ta tanda' kon istrikto kamo. Maningkap kamo sa ambo' nin si'kamoy nangator tan yataben moyoy ambo' nin si'kamoy nangmula.’
22 Ket inumbat yay adi' a wana, ‘Duka' kan katulungan! Kanya' nin dusawen kata sa sain nin dirin irgo mo. Tanda' mo anamain nin istrikto ako tan maningkap ako nin say ambo' nin si'koy nangator tan yataben koy ambo' nin si'koy nangmula.
23 Mayin edet a kai ma nin nikwa sa bangko a kwarta ko ta pigaw kumon nin no rumate' ako ket makalap ko pati ganansya na?’
24 Sawanin, wanan adi' konran saray raruman tutawodtaw, ‘Sigi, kalapen moyo a kwartan nibati' ko kona ta ibi moyo konan si nakaganansya nin mipulo' nin ka'baw.’
25 Ket wanran tutawo kona, ‘Sinyor Adi', mapulo' rayna bale' a platan balitok nin ikon na.’
26 Ket wana anamaet nin adi', ‘Ibarita' koyti komoyo, si si'numan a main kona a sayay bagay, malamu'nan ya nin umabaw yaynan umabaw. Bale' mataman nin si daite' nin main kona, maglat et li' konan si si'numan a kai nin mangusar sa naipya kona.
27 Sawanin, sara anamaet a kuntra kongko nin kai marabay nin mag'adi' ako konra, i'ras moyo saradti ta patyen sara sa adapan ko.’ ”

Say Irarate' na ni Jesus sa Jerusalem
Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Juan 12:12-19
28 Kayadi' na nin nibarita' in ni Jesus, nituloy raynay tinmangkar nin mako sa Jerusalem a iti ya sa u'na si Jesus.

---

* **19:11** ***syudad nin…sin saytaw***- *Sa Griego:Jerusalem.* * **19:13** Siti nin plata sa irgo nin Griego ket mantawagen yan mina a say alaga na ket maipada sa tuloy bulan nin swildo nan sayay trabahador sin saytaw.

29 Sin nakarate' sarayna si Jesus itaw sa banda ran baryon Betfage tan Betania nin iti sa
rigrig nan Talugtog Olibo, pinau'na nasaray rwa konran tumutumbok na nin
30 wana, “Mako kamo sa baryo a man'adapen moyo. Ket karate' moyodtaw, main
tampor nin ma'kit moyon nipuged a sayay uybon nin asno a kasa et gapo nin rinmuran
kona. Usbagen moya sa nakaipugedan na tan i'ras moyadti.
31 No main nin manita komoyo no mayin nin man'usbagen moya, basta ibarita' moyo,
‘Matkap nayayti nin Uunuren.’ ”
32 Sin sain, nako saraynadtaw a rway tumutumbok na. Tutuon page' a nadumog
rayaytaw si nibarita' na ni Jesus konra.
33 Sin man'usbagen rayayna sa nakaipugedan na, sinita nasaran main nin ikon a wana,
“Mayin nin man'usbagen moya in?”
34 Wanran ni'bat, “Matkap nayayti nin Uunuren.”
35 Ket ni'ras rayaynay uybon kona ni Jesus tan sinapinan rayan kapa ra ba'yo raya
pinaruran si Jesus kona.
36 Leleg nin manruranan naya ni Jesus, niyapra-aprak ran tutawo a kukapa ra sa
dalanan na.
37 Sin adani sarayna si Jesus sa Jerusalem ta iti sarayna sa dalan nin lumusong sa
Talugtog Olibo, itaw saraynay ka'bawan ran tumutumbok na nin sabtan ririket ra tan
man'ita'wa-ta'way ray pangrarayo ra konan Dios bana' sa sarban milagro a ginwa-ginwa'
na nin na'kit ra.
38 Wanra,
“Binindisyunan nayan Dios a Adi' nin
nibaki' na nin manrumate' anadti sawanin kontamo!
Makakituno sarayna kumon a tutawo konan Dios nin itaw sa langit!
Itandudo' yay ngaran nan Dios a itaw sa langit!”*
39 Main anamaet nin Pariseo nin nayi konran saray abaw nin tutawo tan wanra kona ni
Jesus sin sain, “Maistro, pisasaeten mosara in pa saray tumutumbok mo.”
40 Ket wanan ni'bat ni Jesus konra, “Ibarita' koyti komoyo, no kai ra nin ibusngaw in say
pangrarayo ra, pihon saytin diri say bubatodti sa dalan a tuma'way nin mangrayo
kongko.”

Inakisan nasara ni Jesus a Taga Jerusalem
41 Sin adani sarayna si Jesus sa Jerusalem nin matamuraw nayayna a syudad, bana' sa
pangungundo' na ket niyakis na.
42 Wana “Abagay kamoyna, si'kamon taga Jerusalem! No tanda' moyo tamo' kumon
sawanin no ani a matkap ta pigaw nin makakituno kamoyna konan Dios; bale' angga
anaod nin sawanin ket kai moyo et nin maalilbi'!
43 Anaod, kauda'dwan kamo li' no rumate' a awro nin saray kukalaban moyo ket
bungtu-bungtunen ra a luta' tan bubato sa libed nan syudad ta pigaw nin makaluob sara.
Ket kubkuben rakamo, ta pigaw nin kai kamoyna nin makaliwa'.
44 Sidaen raya nin liso a syudad moyo tan patye-patyen rakamo. Kasa li' ni saya nin
baton matra' nin naita'len sa saya. Mangyadi' a wanin bana' ta inandian moyo a
pagkanawanawa sin nako yadti a Dios ta pigaw nin isalba nakamo kumon.”

Say Pangangado' na ni Jesus konan Timplo nan Dios
Mateo 21:12-17; Marcos 11:15-19; Juan 2:13-22
45 Sin nakarate' saraynadtaw si Jesus sa Jerusalem, sinumrep ya sa sakop nan Timplo
nan Dios bale' itaw narat'anan nasaray mampaglako', ket pinala-palakwan nasara.
46 Wana konra, “Kai para a naisurat a wana nin Dios,
‘Si Bali ko, lugar yaytin dadasalan,’
bale' si'kamo, ginwa' moyan pididinepan ran mannakaw!”*
47 Ket nangibwat sin sain, inawru-awro yaynan nangyakay si Jesus itaw sa sakop nan
Timplo. Ket saray Pupangulon Pupadi', Madudunong sa Gugan-gan tan saray pupangulo
ran tutawo, man'irimidyo ray pammapati kona.
48 Bale' kai ra et nin magwa' in bana' ta matetek saran manrumnge' nga'min a tutawo
kona.

20

Sinita ran Pupangulo nin Israelita a Kanepegan na ni Jesus
Mateo 21:23-27,33-46; Marcos 11:27-33; 12:1-12

* **19:38** Kanta 118:26; 148:1. * **19:46** Isaias 56:7; Jeremias 7:11.

1 Sayay awro, sin kapresan nay mampangyakay ni Jesus konran tutawodtaw sa luob
nin sakop nan Timplo tan man'ipatanda' nay Mabistan Patanda', kinmadani sara kona a
Pupangulon Pupadi' tan saray Madudunong sa Gugan-gan a kalamo' rasaray
Mangatuntawo ran Judio.
2 Tinepet ra kona, "Ibarita' mo pa komi no ani a kanepegan mon mangwa' nin sain say
man-gaw'en mo. Si'noy nami komo nin pakayadi' nin gaw'en mo in?"
3 Ni'bat na ni Jesus, "Main anamaet nin itepet ko komoyo. Ibarita' moyo pa kongko,
4 si'noy namin kanepegan nan mamawtismo ni Juan, si Dios para o say tawo?"
5 Niiirgo sara yapo' sa saya tan saya a wanra, "Ani kadi' a i'bat tamo? No ibarita' tamon
'si Dios,' ibarita' na kontamo, 'Mayin edet a kai moya nin timper si Juan?'
6 Ket no ibarita' tamo anamaet, 'Say tawo,' pihon kudas-kudasen ratamo anggan mati
atamo nin sarain a tutawo bana' ta mamper sara a si Juan ket saya yan prupita."
7 Kanya' nin ni'bat ra tana kona ni Jesus, "Kai mi nin tanda'."
8 Ket wana ni Jesus konra, "Kai ko anamaet nin ibarita' komoyo no ani a kanepegan kon
mangwa' nin say man-gaw'en ko."
9 Ket kinairgo nasara anamanaet a tutawo ni Jesus yupa' sa sayay pangingiyarig. Wana,
"Main nin sayay tawon nangmula nin ubas sa luta' na mi'sa nipagamet nay pangangalila'
konran umno ray padalos tan nibwat yan nako sa sayay adayo' a lugar ket itaw yan
umnoy taon.
10 Sin narate' anay panaon nin pammutin bunga, nangibaki' yan sayay tawo na itaw
konran padalos nin kalapen nay tao na. Bale' saray padalos, tinasu-taso raya tan
pinasubli' rayan kal-la gamet.
11 Sin wanin, nangibaki' ya anaet nin sakalako ket binugbu-bugbog rayan lamang tan
pinadi-pading'eyan raya et tan pinalakwan rayan kal-la gamet.
12 Sawanin, nangibaki' ya et nin ikatlo, ket sinugat-sugat rayayti mi'sa ginuruy-guroy
rayan niliwa'.
13 Bana' ta wanin, wana nin main ikon nin kaubasan, 'Ani bale' a gaw'en ko? Wanti e: Si
anak ko nin kawa'nan ko a ibaki' ko. Siguradon kabilangan raya,' wana.
14 Ket sin na'kit rayan saray padalos a anak na niiirgo sara nin wanra, 'Siti li' a manawir.
Patyen tamoya ta pigaw nin maikon tamo a tawiren na li'!'
15 Ket nirikor rayadtaw sa kaubasan tan pinati raya.
Sawanin," wanan nituloy ni Jesus, "ani kadi' a gaw'en nan sitin main nin ikon nin
kaubasan konran saray padalos?
16 Kasan sapo nin mako yadtaw ket patye-patyen nasara. Mi'sa ipaga'getan nayayna a
kaubasan na sa raruma."
Sin narnge' ra in nin saray tutawo, wanra, "Andi' na tana kumon nin aburuyan nin Dios
a mangyadi' in!"
17 Ket pinastang nasara ba'yo nasara tinepetan ni Jesus, "No wanin, ani edet a rabay
nan ibarita' nin sitin wanadtaw sa Masanton Kasuratan,
'Sitaw si bato a nibilang ran kai nin mausar nin saray mammanday,
sitaw nin diri nin bato a nag'in nin sangkaimpurtantiwan sa pamma'deng.'*
18 Konan siin nin bato, si si'numan nin manabo', mangababari' ya tan si si'numan a
madag'anan nan siin a bato, marekrek ya."
19 Ket nataros ran saray Madudunong sa Gugan-gan tan saray Pupangulon Pupadi' a
nipuntirya ya konra a nibarita' na ni Jesus. Kanya' nin rabay rayayna kumon nin
ipadakep nin tampor si Jesus bale' mali'mo sara konran tutawo.

Kal'uten raya Kumon nin saray Pupangulo si Jesus sa Pag'iirgo na
Mateo 22:15-22; Marcos 12:13-17

20 Ket tinma'gan sara sa pagkanawanawa ran maipadakep ya si Jesus. Nangupa' saran
umno ran lulalaki ta pigaw nin keen raya nin tepetan si Jesus tan magwadi'-wadi' saran
matunong saran tutawo nin mantumulok sa gugan-gan nan Dios. Bale' say katutu'wan
ket rabay rayan makal'ot si Jesus sa pag'iirgo na, ta pigaw nin maipagamet raya konan
gubirnador, a sya a main nin pakayadi' nin manintinsya.
21 Sin itaw sarayna, tinepetan rayaynaod si Jesus a wanra, "Maistro, tanda' mi a kai ka
gapo nin mamili' nin tutawo tan say man'ibarita' tan man'iyakay mo ket kusto. Say
pangangakay mo anamaet nin no ani a rabay nan Dios nin gaw'en ran tutawo ket tutuo.
22 Ket, rabay miyaytin tepeten komo: Maitukoy para, o kai, sa Gugan-gan tamo no
mamayad atamon buis konan Impirador nan Roma*?"
23 Bale' nadlaw na ni Jesus nin duka' a gagara ra kanya' nin wana konra,

* **20:17** Kanta 118:22. * **20:22** Sin sain nin panaon, saray Judio ket iti sara sa sakop nin uray nan Roma.

24 “Mangipa'kit kamo pa kongko nin kwartan plata.” Sin nakailiwa' saraynan plata,
wana ni Jesus konra, “Si'no ya in rupa tan ngaran si isen konan plata?”
“Si Impirador nan Roma,” ni'bat ra.
25 Sawanin, wana ni Jesus konra, “No wanin edet, isubli' moyo konan Impirador a ikon
na, tan isubli' moyo anamaet konan Dios a ikon na.”
26 Ket kasan maibarita' ra ta angga tanan naka'ngap sara sa wantin ni'bat na ni Jesus.
Kasan naipakasalanan ra kona mangibwat sa ni'bat na sa adapan ran tutawo.

Kal'uten ya Si Jesus Yupa' sa Maipa'ka' sa Isusubli' nin Mabyay
Mateo 22:23-33; Marcos 12:18-27

27 Main anamaet nin umno ray Saduseo nin nako kona ni Jesus ta tepetan raya. Sarayti
saray Saduseo kai ra nin tepren a mapasubli' sara li' nin mabyay a nunati ana.
28 Wanra kona, “Maistro, nisurat na ni Moises sa Gugan-gan tamo a no main nin
mitraasawa ket nati yay lalaki nin kasan anak ra, manepeg a si busat na nin lalaki ket
ikasal nayay babayi ta pigaw nin manganak sara nin ikwintan anak nan sitaw si nati.”*
29 Nituloy ran Saduseo a wanra, “Ket, main intaw nin pito ray mibubsat a lulalaki.
Nangasawa yay kaka bale' nati ya nin kasan anak.
30 Kanya' nin si aryen na nikasal nayay babayi ket nati ya anamaet nin kasan anak ra.
31 Sinmunor, nikasal naya anamanaet nin si ikatlo anggan saray piton mibubsat a
lulalaki ket nag'in asawa rayay babayi ket pari-pariho saran nati nin kasan anak ra.
32 Kalansuyutan, nati ya anamaet ana a babayi.
33 Ket sawanin, no napasubli' sarayna li' nin mabyay a nunati, si'no edet li' a main nin
asawa kona ey, ta saray pito nag'in nin asawa raya?”
34 Wana ni Jesus konra, “Konan sitin byay iti sa luta', saray tutawo, sumrep sara sa
istado.
35 Bale' no pinasubli' sarayna li' nin mabyay a lulalaki tan bubbayi nin ikwinta nan Dios
nin kumana' nin ipaisirong sa pag'aadi' nadtaw sa langit, ambo' saraynan iti sa
kapapa'sar nin iti sa istado.
36 Anaod, kai sarayna nin mati no kai edet, mabyay saraynan kapada rasaran uanghil.
Ua'nak nasarayna nin Dios a pinasubli' nan mabyay.
37 Sawanin, say maipa'ka' sa katutu'wan anamaet sa pammasubli' nin mabyay konran
nunati, mataman si Moises ket pinatutu'wan nan maong a saray nunati, mapasubli' saran
mabyay sin nisurat na a maipa'ka' sa wanan Dios kona sa mandumtan kayo. Ket nibarita'
nadtaw kona ni Moises a sya et a lamang a Dios na ni Abraham, si Dios na ni Isaac tan si
Dios na ni Jacob mataman no nati sarayna sin saytaw.*
38 Syimpri a, si sayay nati ana, kai yayna nin makapangrayo konan Dios. Edet,
mangkabyay sara in et saray nibarita' nan Dios a syay Dios ra. Kibyay sarayna nga'min
kona.”
39 Sin sain, wanran saray umno ran Madudunong sa Gugan-gan, “Maistro, mabista in
say ubat mo.”
40 Kayadi' sayti, kasayna gapo nin nakatpel nin nanepet-tepet et kona ni Jesus.

Ambo' ya tamo' nin Puri na ni Adi' David a si syay Cristo
Mateo 22:41-46; Marcos 12:35-37

41 Sin sain, tinepetan nasara anamaet ni Jesus, “Mayin kadi' a wanran tutawo ket si syay
Cristo a nipangako' ket mangibwat ya kano sa puri na ni Adi' David?
42 Anta mismon si Adi' David ket nisurat nadtaw sa parti nan Libro nin Kukanta sa
Masanton Kasuratan a,
‘Wanan Dios konan Uunuren ko:
Tumekre' kadti e sa pawanan ko
43 mintras nin mampasukuen kosara komo a sarba ran kukalaban mo.’*
44 Sawanin,” wana et ni Jesus, “no si Adi' David a mismo ket tinawag naya nin Uunuren a
Cristo nin nipangako' kona, edet, si Cristo ket ambo' yan basta puri na tamo' ni Adi'
David!”

Say Nipamau-pau'na na ni Jesus Kuntra sa Pirarayo
Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40

45 Leleg nin mampangrenge' saray sarban tutawo kona ni Jesus, wana konran saray
tumutumbok na,
46 “Pakanda' kamo nin kai kamo mag'in nin bilang konran saray Madudunong sa
Gugan-gan a rabay-rabay ray magpasyar nin anununro a aysing ra tan say pagalangan

* **20:28** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Deuteronomio 25:5-6. * **20:37** Exodo 3:6. * **20:43** Kanta 110:1.

rasaran tutawo sa publiko. Rabay-rabay ray tumekre' sa tekrean para konran impurtantin tutawo sa sinaguga. Wanin et a lamang no mako sara sa punsya.
47 Kai sara nin mading'ey nin sauren rasaray bubbayin balo maipa'ka' sa sarban kamamain ra, ket ta pigaw nin sa wanran tutawo ket mapteg sara, paanunrwen ray dasal ra. Anaod, pinasyan byat li' nin dusa nan Dios konra."

21

Say Da'ton nan Babayin Balon iti sa Pinasyan Kaidapan
Marcos 12:41-44

1 Leleg nin itaw ya si Jesus sa Timplo, linmingap-lingap ya ket na'kit nasaray mumayaman nin mampangnabo' nin da'ton radtaw sa pangnanabuan nin kwarta.
2 Ket sin sain, naasikaso nayay sayay pubrin babayin balo nin nanginabo' nin rwa ray plata nin sangkadaitean a alaga.
3 Wana ni Jesus konran tumutumbok na, "Ibarita' koyti komoyo, sitin pubrin babayin balo, mas abaw a ninabo' na dyan say sarban ninabo' ra nin saray raruma
4 ta say subra-subra tamo' konra a nibi ran da'ton ra. Si balo bale', sa busel nin kaidapan na, nibi nay kapagkapag a main na."

Nibarita' na ni Jesus a Yubaen ya li' a Timplo
Mateo 24:1-21; Marcos 13:1-19

5 Main nin umno ray tumutumbok na ni Jesus a mampag'iirgo maipa'ka' sa anda' na nin Timplo, bana' sa nikagwa' na sa mabistan bubato tan naarkusan yan mabibistan bubagay a nida'ton para konan Dios. Bale' wana ni Jesus konra,
6 "Main li' nin awro nin sarban sayti nin pa'deng a mangka'kit moyo ket mayba', ket kasayna li' gapo ni sayay bato nin isen a ma'kit nin naita'len et konan saya et."
7 Tinepetan raya si Jesus nin tumutumbok na, "Maistro, ka'no nin mangyadi' in si wamoyon yubaen ya a Timplo? Ani li' a pakatandaan no dandani anayti nin mangyadi'?"
8 Ket wanan ni'bat konra, "Pakatalad kamo a kai kamo nin malingon tepren moyoy bula' ta abaw sara li' a mangusar nin titulo ko a wanra ket sara a Cristo nin nipangako' nan Dios, tan ibarita' ra et a mantumarana' anay pag'aadi' na bale' andi' kamo nin mamper konra.
9 No marnge' moyo a main nin pigigira tan pigugulo, andi' kamo nin sumalak ta saytin bubagay ket matkap nin mangyadi' yapo'. Bale' ambo' et nin iyayangga ana nin kapresan a pag'uuray iti sa mundo.
10 Milalaban li' sa saya tan saya a nunasyon tan wanin a lamang sa pupag'adian.
11 Magkamain li' nin maksaw nin rayon, bitil tan sarot sa abaw a lulugar. Magkamain et li' nin makapali'mo tan makapaka'ngap nin bubagay a ma'kit sa kalangitan.
12 Bale' ba'yo li' nin mangyadi' a sarban sayti, dakpen tan padya'dyaen rakamo. I'ras rakamo li' konran pupangulon rilihyon ta pigaw nin usisaen mi'sa ipapriso, tan iyadap rakamo et li' konran mampag'uray tan konran uadi' bana' ta tumutumbok katamo.
13 Ket pagkanawanawa moyoynayti nin maiparate' konra a maipa'ka' kongko.
14 Kanya' nin ipasaya moyoy kanakman moyo nin andi' moyo nin kapagawan no pa'no moyo li' nin idipinsa a lalaman moyon diri,
15 ta byan katamo li' nin pakababa' nin mag'irgon main nin kadunungan a kai ra nin maubatan o masurnang nin saray mangkumuntra komoyo.
16 Mataman et li' nin saray mismon mangatua, bubsat, kukanayon tan uamigo moyo, pagtraiduran rakamo li' tan saray raruma komoyo ket ipapati rasara li'.
17 Guraen rakamo li' nin sarban tutawo bana' ta mantarig'enan moyoy mangkikalamo' kongko.
18 Wanin man, pagawan nakamo li' nin Dios ta pigaw nin mataman ni sayay sabot nan ulo moyo ket kai gapo nin maurot.
19 Kanya' nin tumarig'en kamon tumulok kongko ta no wanin a gaw'en moyo, maga'muran moyoy byay a iti konan Dios.
20 No ma'kit moyayna li' a Jerusalem nin nalibed rayaynan sundalo' ran kalaban, sa sayti matandaan moyo a say pakasida' na ket dandani ana.
21 Ket no wanti ana li' a mampangyadi', saray itaw nin mampiikap sa Judea matkap a malayo saraynan mako umadi sa tutalugtog. Sara anamaet a itaw nin mampiikap sa mismon syudad nin Jerusalem, matkap a lumakwan sarayna tan saray itaw sa rikor, matkap a andi' sara ana nin lumuob
22 bana' ta siti ana a panaon nin dusawen nasara nin Dios a Israelita nin sigon sa naisurat sa Masanton Kasuratan a matkap nin matukid nin sarba.

23 Kado' sarayna li' a mabuktot tan saray uinan main nin ua'nak ran mampasuswen
konan siin a panaon, bana' ta sa intiron lugar ket magkamain nin grabin pakapadya'dya'
ta ipa'kit na nin Dios a alakin sager na konan sitin nasyon nin Israel.
24 Kanya' nin main konran saray Israelita a patye-patyen yupa' sa ispada tan main
anamaet konra a dakpen ta i'ras saran mag'in nin aripen sa nagsikabarang nin nunasyon.
Mi'sa, si Jerusalem ket daegen rayan saray kalaban a ambo' nin Judio ket sakupen raya
angga nin marate' a nitanda' nan Dios nin panganggawan nin pag'uuray ra."

Say Isusubli' nan si Pinaitawo
Mateo 24:29-35; Marcos 13:24-37

25 "Ket main nin bagay a ma'kit li' nin mangyadi' konan awro, bulan tan sa bubituen.
Gewgewan ra li' nin sarban tutawodti sa mundo ta masalak sara bana' sa kasaw nin
kanurkor nin taaw tan kaalalakyan nin daluyon.
26 Makle-maklep sara li' a tutawo sa li'mo tan sa pangingisip ra sa rumate' li' nin
mangyadi' iti sa babon luta', ta say pupakayadi' a mamauksoy sa ta'gay langit ket
maguloyna.
27 Kaaram, ma'kit rako li' nin si'kon si Pinaitawo nin manrumate' nin iti sa gunem nin
main pakayadi' tan kasan kapadan kagalangan.*
28 Kanya' nin no sarban sayti ket tumarana' ana li' nin mangyadi', paksawen moyoy
nakem moyo tan rumiriket kamo bana' ta say pakaisalba moyo ket adani ana."
29 Ket nibarita' naya ni Jesus konra a sayay pangingiyarig a wana, "Kiten moyay kayon
igos tan say raruma et nin kukayo.
30 No sumalingsing yaynan gumulong, masigurado moyon tumarana' anay tyimpon
rapeg.
31 Wanin anamaet, no ma'kit moyoyna li' nin mampangyadi' anaytin bubagay a
nipatanda' ko, matandaan moyon adani anay pag'aadi' nan Dios.
32 Ibarita' koyti komoyo, sarban nibarita' ko komoyo ket natukid ana mataman nin
ba'yo kamo et nin mati nga'min.
33 Makasa a langit tan luta', bale' say ibarita' ko magnayon nin tutuo anggan-angga."
34 Nibibilin na et ni Jesus konra, "Pakailag kamo! Bangli' nin say pirmi tana nin iti sa
kaisipan moyo ket say piririga, pipabok tan say kapapaga sa byay, ket siguradon bigraen
nakamoyna li' nin awron isusubli' ko
35 a bilang sa sayay la'wan a bigra' nin misada'. Rumate' ya in nin awro sa sarban tawo.
36 Kanya' nin matkap a sisasadya' kamon pirmi tan matkap a dumasal ta pigaw nin
magkamain kamon kasaw nin nakem nin maagwantawan a sarba nga'min nin sain a
mangyadi' li'. Ket no wanin, makakiadap kamo li' kongko a si'kon si Pinaitawo."
37 Inawru-awro ya nin mampangyakay si Jesus itaw sa sakop nan Timplo tan tepe' nin
yabi ket mako ya sa Talugtog Olibo nin itaw yan mikakayabi.
38 Kabubuklas et a lamang ket mako saraynay tutawo sa Timplo ta pigaw nin rumnge'
sara kona.

22

Maningkap saran Padalan a Pupangulo a Maipapati ya si Jesus
Mateo 26:1-5,14-16; Marcos 14:1-2,10-11; Juan 11:45-53

1 Adani anay Pistan Pangangan nin Tinapay a Kasan Pammakbo* nin tumarana' sa
pangngisilibra nin Pistan Nipanglabas.
2 Sawanin, saray Pupangulon Pupadi' tan saray Madudunong sa Gugan-gan ket
mampaningkap saran padalan no pa'no raya nin maipapati si Jesus nin kasan magtanda'
ta mali'mo sara konran tutawo.
3 Ket, sinrepan naya ni Satanas si Judas Iscariote a saya konran labinrwan apostoles na
ni Jesus.
4 Ket nako ya si Judas konran Pupangulon Pupadi' tan pupangulo ran gwardya sa
Timplo tan nikitarusan ya konra no pa'no nayan maipagamet konra si Jesus.
5 Anaod, pinasyan riga ra ket nipangako' ran byan rayan kwarta.
6 Ket nikikumpurmi ya tan nangkit yayna nin tyimpon maipagamet naya konra si Jesus
nin kai ra maaraman nin tutawo.

Pananadya' para sa Pangangan sa Pistan Nipanglabas
Mateo 26:17-25; Marcos 14:12-21; Juan 13:21-30

* **21:27** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Daniel 7:13.
* **22:1** Mabasa a maipa'ka' konan sitin pista sa Glusaryo.

7 Sawanin, narate' anay u'nan awro nin Pistan Pangangan nin Tinapay a Kasan
Pammakbo a syay awron pangmamatin karniro para sa Pistan Nipanglabas.
8 Ket nibaki' nasara ni Jesus si Pedro tan si Juan a wana, “Mako kamoyna ta isadya'
moyoy pangapunan tamo sa pista.”
9 Tinepet ra, “Adti a rabay moyo nin pangisadyaan mi?”
10 Ni'bat na, “Wanti e: Mansumrep kamo et tamo' sa syudad ket main li' nin lalakin
masnaan moyodtaw a mampangawit yan sampaya nin ranom. Tumbuken moya sa balin
keen na
11 tan ibarita' moyo konan main ikon nin bali, ‘Wana ni Maistro tamo, adti ya kano a
kwarton kidungwan nan mangapon komi nin tumutumbok na sitin yabi nin Pistan
Nipanglabas?’
12 Ket ipa'kit naya komoyoy sayay alawang nin kwarto sa ta'gay nin nasadya' tan
kumplito anay agamiren. Ket itaw, manadya' kamo nin kumana' kontamo.”
13 Nako sarayna ket page' a nadumog rayaytaw si nibarita' na ni Jesus konra. Kanya' nin
nisadya' raynay pangapunan ra sa pista.

Say Pangngapon na ni Jesus a Kalamo' nasaray Apostoles na
Mateo 26:26-30; Marcos 14:22-26; 1 Corinto 11:23-25

14 Sin udas anan pangngapon, nidudungo sara sa pangnganan si Jesus nin saray
apostoles na.
15 Sin sain, wana ni Jesus konra, “Man'apes-apesen koynaytin na'teng si makakidungo
komoyo nin mangan sa sitin pista ba'yo ako nin mangirangep nin dya'dya'.
16 Anaod, ibarita' koyti komoyo, kai akoyna li' anamanaet nin mangan sa wantin pista
anggan matukid ana a tutuon pipa'kaan nan siti no lison mag'adi' yayna li' a Dios.”
17 Kaaram, kinalap nayay baso a main nin arak nin ubas. Nikisalamat ya konan Dios,
mi'sa wana, “Kalapen moyayti ket saya-saya kamon minom,
18 ta ibarita' ko komoyo a mangibwat sawanin, kai akoyna gapo nin minom nin arak
nin ubas anggan si Dios ket lison mampag'adi' yayna.”
19 Kaaram nangalap yan tinapay tan nikisalamatan nayay Dios, mi'sa naya nin
simpi-simping tan nitayak na konra, tan wana, “Siti a lalaman ko nin maida'ton para
komoyo. Gaw'en moyoyti nin pirmi ta pigaw nin mapanemtem moyoy byay tan patiti ko.”
20 Wanin anamaet, sin nayadi' sarayna nin nangan, kinalap naya a baso tan wana,
“Sayti nin arak a paka'kitan nin ba'yon pakitarato nan Dios sa tutawo nin pa'geten yan
daya' ko nin tumuro' para komoyo.
21 Wanin man, reng'en moyayti: Iti yan kadungo tamoy tawon magtraidor kongko.
22 Si'kon si Pinaitawo, mati ako sigon sa niketeg nan Dios bale' kado' yayna in si
magtraidor kongko!”
23 Ket nagsitepetan sara no si'no kadi' konra a mampangiplanon siin.
24 Kaaram, nipupurpya sara anamaet a apostoles no si'no konra a ibilang nin
sangkata'gayan.
25 Ket wana ni Jesus, “Saray uadi' iti sa mundo, man'aripenen rasaray masakupan nin
uray ra; mataman nin wanin, pagalangan sara a wadi' ket matulong sara.
26 Bale' si'kamo, ambo' nin manepeg a gaw'en moyo in. No kai, no si'no komoyo a
sangkata'gayan a butang, sya a mag'in nin sangkaayupaan, tan si sayay pangulo, sya a
magsirbi.
27 Si'no ket a mas ata'gay, si nakadungon mampangan o si mampagsirbi? Syimpri a, si
nakadungo, kai para? Bale' si'ko, iti ako komoyo nin kapada nan sayay tagasirbi.
28 Si'kamo, mandumaer kamon kalamo' ko sa pakasubok ko.
29 Kanya' nin no pa'no a si'ko ket binyan nakon Ama ko nin kanepegan nin mag'adi',
byan katamo anamaet nin kanepegan nin kipag'uray kongko ket
30 makakidungo kamo li' kongko nin mangan tan minom no mampag'adi' akoyna.
Tumekre' kamo sa tutruno ket kipag'uray kamo konran labinrway grupo ran puri na ni
Israel.”

Nipau-pau'na nayna ni Jesus a Pangingibudi' ran Apostoles na kona
Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Juan 13:36-38

31 “Simon Pedro, mangrenge' ka. Si Satanas, inaburuyan naynan Dios a dawat nan
subuken a pammemper moyo nga'min, a say pa'sar moyo ket kapada no pipuruken a byas
tan ata' nin yakayaken.
32 Bale', nidasal takayna, Simon, a kai kumon nin mayegyeg a pagmamatalek mo. Ket
no sinmubli' kayna li' kongko, pagsenen mosaray bubsat mo.”
33 Wanan ni'bat ni Pedro kona, “Uunuren, sisasadya' akon maipriso o mati nin kalamo'
ka.”

34 Ket wana ni Jesus kona, “Pedro, ibarita' koyti komo, konan sitin yabi ba'yo main nin
tumarang'ok nin manok, mitlo mo ibudi' a katanda' nako.”
35 Mi'sa wana ni Jesus konran saray apostoles na, “Sin nibaki' katamon mangyakay nin
kai katamo nin pinibalon nin kwarta, bag tan apin nin ayi, nagkurang kamo para?”
“Kai,” wanran ni'bat.
36 Ket wana ni Jesus konra, “Sawanin bale', no main nin kwarta tan bag moyo, matkap
nin awiten moyo. Ket no kasan armas moyo, ilako' moyoy aysing moyo ta manaliw kamo
37 ta ibarita' ko komoyo a matukid yay wanan Masanton Kasuratan maipa'ka' kongko a,
‘Naibilang yan sayay kriminal.’*
Ket adani anay pakatukid nin siin kongko.”
38 “Uunuren,” wanran saray apostoles na, “ya e a rwa ray armas.”
Ket wana ni Jesus, “Kustoyna in!”

Dinmasal ya si Jesus itaw sa Talugtog Olibo
Mateo 26:36-46; Marcos 14:32-42
39 Bilang ugali' na, nibwat ya si Jesus nin nako sa Talugtog Olibo. Nayi saray
tumutumbok na.
40 Sin nakarate' saraynadtaw, wana ni Jesus konra, “Dumasal kamo ta pigaw nin kai
kamo madaeg nin tukso.”
41 Kaaram, kinmadayo' ya konra nin kapada kaadayo' nin maabot nan sayay nibasyon
bato, mi'sa ya nanalimukod nin dinmasal a wana,
42 “Ama ko, no magwa', andi' mo kumon nin ipairangep kongko in say dya'dya' a adapen
kon irangep. Wanin man, ambo' a karabayan ko a masunor, no kai say karabayan mo.”
43 Ket sin sain, main nin anghil nin ibat sa langit a pinaipa'kit nin namaksaw nin nakem
na.
44 Sa idap nin pa'sar na, lalo yaynan masuet nin dinmasal si Jesus ket nanaynge-saynget
yan bara'mon daya' nin tinmuro' sa luta'.*
45 Sin nayadi' yayna nin dinmasal, sinmubli' ya konran tumutumbok na ket narat'anan
nasaran mampa'lek sa nalabas a bereng ra.
46 Wana konra, “Ambale' a mampa'lek kamo? Mibangon kamo ta dumasal kamo ta
pigaw nin kai kamo madaeg nin tukso!”

Dinakep ya si Jesus
Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Juan 18:3-11
47 Sin mampag'irgo ya et si Jesus, rinmate' saray abaw nin tutawo. Iti ya sa u'na si Judas
a saya konran labinrwan tumutumbok na. Kinmadani ya kona ni Jesus ta pigaw nin
arkan naya.
48 Ket wana ni Jesus kona, “Judas, ani? Traiduren nakon si Pinaitawo konan sitin arek
mo?”
49 Sin naamingaw ran kalalamo' na ni Jesus a main nin ambo' nin mabistan mangyadi',
wanra kona, “Uunuren, kilaban kami ana! Main nin beneng mi!”
50 Bigra', tinaga' nayan saya konran apostoles a sayay katulong nan Sangkata'gayan nin
Padi' ket naglat yan nataga' a wanan nin tutulyan na.
51 Ket wana ni Jesus, “Kustoyna in!” Gina'getan nayay tutulyan nan katulong ket tampor
a inmanda' ya.
52 Mi'sa wana ni Jesus konran Pupangulon Pupadi', upisyalis ran saray gwardya sa
Timplo tan Mangatuntawo ran Judio a nakodtaw nin manakep kona, “Saya ako para nin
kriminal ta nakabeneng kamo tan main nin pekpek moyo?
53 Inawru-awron kalamo' rakodtaw sa sakop nan Timplo, ket kai rako nin dinakep.
Bale' sawanin, inaburuyan kamo nin gaw'en moyo a rabay moyo tan say rabay nan adi'
nin kadedleman.”

Say Pangingibudi' na ni Pedro
Mateo 26:57-58,69-75; Marcos 14:53-54,65-72; Juan 18:12-18,25-27
54 Dinakep raya si Jesus tan nika' raya sa bali nan Sangkata'gayan nin Padi'. Si Pedro,
tinmumbu-tumbok ya bale' itaw ya tamo' sa dayo'.
55 Main nin namuor itaw sa butlay nin baraybay nan bali nan Sangkata'gayan nin Padi',
mi'sa tinmekre' saran pairangrang. Ket nako ya nin pairangrang nin kalamo' ra si Pedro.
56 Na'kit nayan sayay babayin katulong si Pedro nin mantumekre' sa danin puor ket
pinastang nayan maong mi'sa wana, “Kalamo' naya in!”
57 Ket nibudi' nayti ni Pedro tan wana, “Arikong, kai pa! Ni kai koya nin katanda'!”

* **22:37** Isaias 53:12. * **22:44** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a birsikulo 43 tan 44.

58 Ambo' nin na'teng, main et nin nakaalilbi' kona ket wana, “Saya ka anamaet konran
kalalamo' na!”
Wanan nibudi' ni Pedro, “Kai pa, amigo!”
59 Napalabas a magsayay udas, sayay lalaki anamaet a nangipasuet, “Page' pan kalamo'
nayayti ni Jesus ta taga Galilea ya.”
60 Bale' inumbat ya si Pedro a wana, “Amigo, kai ko gapo tanda' in say man'ibarita' mo!”
Kapingmatan, leleg nan mampag'irgo ni Pedro, main nin tinmarang'ok nin manok.
61 Sin sain, linmingap ya si Jesus tan pinastang naya si Pedro. Sawanin, napanemtem
na ni Pedroytaw say nibarita' na ni Jesus nin Uunuren kona a wana, “Ba'yo main nin
tumarang'ok nin manok konan sitin yabi, nitlo moyna nin nibudi' a katanda' nako.”
62 Nibwat ya si Pedro ket inmakis ya sa bereng nan tuloy.
63 Sawanin, saray mampaggwardya kona ni Jesus, nag'irgu-irgo saran pammading'ey
kona tan binugbu-bugbog raya.
64 Pinepet ra et a mata na mi'sa wanra kona, “Prupita ka! Ibarita' mo no si'noy namikas
komo.”
65 Ket abaw et a nipanuya'-tuya' ra kona.

Say Paninintinsya ran Pupangulo ran Judio
Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Juan 18:19-24
66 Sin buklas ana, nididinep saray iti sa Kunsiho ran Judio a saray Pupangulon Pupadi'
tan Madudunong sa Gugan-gan; ket niyadap ya si Jesus konra.
67 Wanra kona sin sain, “Ibarita' mo komi, si'kay Criston nipangako' nan Dios?”
Ket wana ni Jesus konra, “Mataman nin ibarita' ko komoyo, kai moyon lamang nin
tepren;
68 ket no tepetan katamo anamaet, kai kamon lamang nin umbat.
69 Bale' sa ambo' ana nin ma'teng, si'kon si Pinaitawo, tumekre' akoyna li' iti sa wanan
nan Dios, a sya a Makapangyayadi'.*”
70 Sin sain, nagsitepet sara a wanra, “Si'ka edet a Anak nan Dios?”
Ket wanan ni'bat ni Jesus, “Nairgo moyoynaod ana.”
71 Sawanin, wanra, “Kai tamoyna nin matkap a raruma et nin ibidinsya! Narnge' tamon
diri a nibarita' nan mismo.”

23

Si Jesus sa Adapan na ni Pilato
Mateo 27:1-2,11-14; Marcos 15:1-5; Juan 18:28-38
1 Sin sain, inumdeng saran sarba a myimbro nan Kunsiho ta i'ras raya si Jesus kona ni
Gubirnador Pilato.
2 Ket itaw, tinaranaan rayaynan parsawan. “Naimatunan mi a sitin tawo ket
mansugsugen nasaran kumuntra sa gubyirno a tutawo. Mampaeden rakamin mamayad
nin buis konan Impirador nan Roma tan wana et a sya kanoy Cristo a saya yan adi'.”
3 Kanya' nin, tinepetan naya ni Pilato a wana, “Si'ka paran page' a Adi' ran Judio?”
Ket ni'bat na ni Jesus, “Nairgo moyoyna.”
4 Sin sain, wana ni Pilato konran Pupangulon Pupadi' tan konran abaw a tutawodtaw,
“Kasan ma'kit kon nepeg a pakasintinsyawan na.”
5 Bale' lalo ran nipase'se' a maparsawan raya ket wanra, “Talaga pan mansugsugen
nasaray tutawo, sa intiron Judea, yupa' sa uakay na, nangibwat sa Galilea anggadti sa
Jerusalem.”
6 Sin narnge' na in ni Pilato, tinepet na no tutuon page' a taga prubinsyan Galilea ya si
Jesus.
7 Ket sin natandaan na a taga yadtaw anaod sa Galilea a iti sa uray na ni Adi' Herodes,
nipaiyater naya si Jesus kona a sin sain ket naibansag a itaw ya sa Jerusalem.

Si Jesus sa Adapan na ni Adi' Herodes
8 Mariga yan tuloy si Adi' Herodes sin na'kit naya si Jesus ta na'teng nayaynan rabay nin
makaadap. Bana' sa marnge-marnge' na a maipa'ka' kona, apes na nin mangwa' yan
milagro para kona si Jesus.
9 Kanya' nin abaw a tinepet-tepet na kona ni Jesus sin sain, bale' kai ya gapo nin
inumbat.
10 Saray Pupangulon Pupadi' tan saray Madudunong sa Gugan-gan itaw sara anamaet
nin naka'deng ket, pasyawan a pammaduka' ra kona.

---

* **22:69** Kanta 110:1.

11 Ket pati si Herodes tan saray susundalo' na, kinaka'lisan tan tinuya'-tuya' raya. Mi'sa
sinulutan rayan mablin seket nin adi', ba'yo naya nipasubli' ni Herodes kona ni Pilato.
12 Ket konan sitin kaawrwan, miamigo sarayna si Herodes tan si Pilato, anta gindat ket
mikuntra sara.

Sintinsyawan yan Patiti si Jesus
Mateo 27:15-26; Marcos 15:6-15; Juan 18:39-19:16
13 Nipakayaban nasara ni Pilato a Pupangulon Pupadi', saray raruman mampag'uray
tan saray tutawo.
14 Sin itaw sarayna nin nadinep wana konra, “Nidarom moyaytin tawo kongko a
wamoyo mampanugsog yan sumubag konran iti sa uray. Inimbistiga koya sa adapan
moyo ket kasa anamaet nin napatutu'wan sa man'iparsa moyo kona
15 tan taman si Herodes, wanin ya, ta nipasubli' nayadti kongko. Edet ta wanin, kasan
ginwa' nan nepeg nan pakasintinsyawan nin patiti.
16-17 Wanin man, ipasanet-sanet koya tana mi'sa koyayna nin bulusan.”*
18 Konan siin bale', nirirngan saran tinma'way a wanra, “Patyen yayna in a tawo! Si
Barrabas, sya a rabay mi nin bulusan!”
19 Siti si Barrabas, mangkapriso ya bana' sa nipangitarana' nan pigugulo sa syudad nin
Jerusalem tan nangmati ya.
20 Sa apes na ni Pilato nin bulusan ya si Jesus, ket nikiirgo ya anaet konran tutawo,
21 bale' nita'way ran wanra, “Sya a ipasak sa kudos! Ipasak ma!”
22 Ikatlon parso ana a kinairgo nasara ni Pilato a wana konra, “Ambale'? Ani a
maibarita' moyon ginwa' nan abas? Kasan ma'kit kon kasalanan nan pakasintinsyawan
nan patiti. Kanya' nin ipasanet-sanet koya tana mi'sa koyayna nin bulusan.”
23 Bale' lalo ran nita'way nin nipasuet nin tutawo a ipasak ya sa kudos. Ket napasunor
raya si Pilato
24 Ket sinintinsyawan naya ni Pilato si Jesus sigon sa no ani a rabay ran tutawo.
25 Binulusan nayay rabay ran bulusan, si mangkapriso bana' sa nipanugsog na konran
tutawo tan nipangmati na. Bale' inaburuyan nan ipagamet ya konra si Jesus ta pigaw nin
patyen ya ta siti a rabay ra.

Nipasak ya si Jesus sa Kudos
Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Juan 19:17-27
26 Ket sin ika' rayayna nin ipasak sa kudos si Jesus, nipukpok rayay sayay lalakin ibat sa
baryo nin mampamunta ya sa syudad. Syayti si Simon a taga Cirene. Nipabalatay rayay
kudos kona nin itaw ya sa gurot na ni Jesus.
27 Abaw saray tutawon mampangaluyon kona. Main nin bubbayin sabtan bereng ra
tan man'abet-abetan raya.
28 Ket liningap nasara ni Jesus tan wana konra, “Si'kamon bubbayin taga Jerusalem,
andi' rako nin akisan; akisan moyoy lalaman moyon diri tan saray ua'nak moyo.
29 O', ta marate' li' a panaon nin wamoyo li' nin tutawo, ‘Makarma' saray baog, tan saray
kai nakasari' nin nanganak o namasuso!’
30 Wamoyo li' sa tutalugtog, ‘Dag'an rakami!’ tan sa pupurod, ‘Tambakan rakami!’*
31 No man-gaw'en rayti kongko, a bara'mon akon malibuyong nin kayo, pa'noyna li' a
pammadya'dya' ra komoyo a bara'mo kamon kayon kiri'?”
32 Sin sain, main anamaet nin nialuyon ra kona ni Jesus nin rwa ray kriminal nin
ikirngan ran patyen kona.
33 Sin nakarate' sara sa lugar a mansabtan “But'ol Ulo,” nipasak rayaynadtaw si Jesus sa
kudos, pati saray rway kriminal, si saya sa bandan wanan na tan si saya anamaet sa wiri
na.
34 Ket sin sain, wana ni Jesus, “Ama, pirdunawen mosara, ta kai ra nin tanda' a
man-gaw'en ra.”*
Ket nibubunutan ran nitaw'a-taw'an nin saray sundalo' a seket na ni Jesus.*
35 Saray tutawo, itaw saran mampamantay. Bale' saray mampag'uray, tinuya'-tuya'
raya, “Naisalba nasaray raruma; isalba nay lalaman nan diri no syan page' a Criston
sinuyo' nan Dios!”

---

* **23:16-17** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Wanin a nibarita' na ni Pilato bana' ta kapilitan a mangibulos ya nin sayay priso nin pilien ran tutawo bana' ta ugali' naytin gaw'en tepe' nin pista ran Judio a mantawagen nin Nipanglabas.* * **23:30** Oseas 10:8. * **23:34** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:Ket sin sain, wana ni Jesus, “Ama, pirdunawen mosara, ta kai ra nin tanda' a man-gaw'en ra.”* * **23:34** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Kanta 22:18.

36 Pati saray sundalo', tinuya'-tuya' raya anamaet. Kinmadani sara kona ta pigaw nin
painumen rayan maalsem nin arak
37 tan wanra, “No page' a si'kay adi' ran Judio, isalba moy lalaman mon diri!”
38 Sa ta'gay nan ulo na ni Jesus sa kudos ket wanti e a naisurat:
SITI A ADI' RAN JUDIO.
39 Si saya konran kriminal a nakapasak anamaet sa kudos ket tinuya'-tuya' naya si Jesus
a wana, “Kai para a si'ka a Cristo? Isalba moy lalaman mo pati si'kami anamaet!”
40 Bale' inima'no nayan saya a wana, “Kai ma ikali'moy Dios? Anaod, pari-parihoy
sintinsya tamo!
41 Nepeg atan dusawen bana' sa ginwa-ginwa' ta. Bale' sitin tawo, kasan ginwa' nan
duka'.”
42 Mi'sa wana, “Jesus, panemtemen nako li' pa no mampag'adi' kayna.”
43 Wanan ni'bat ni Jesus, “Ibarita' koyti komo, konan sitin awro kalamo' katayna itaw sa
Paraiso.”

Sin Nauyos a Inanawa na ni Jesus
Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Juan 19:28-30
44 Sin nangyadi' in bandan ugtiawroyna, ket dinmedlem yay intiron babon luta' nin
narate' a tuloy udas
45 ta nakasay sira' nan awro.
Sawanin, nabisang yan napiknga' a kurtina sa Sangkasantusan nin Lugar sa Timplo.
46 Ket wana ni Jesus nin nita'way nin maksaw, “Ama, ipagamet koyayna komo a
kararwa ko!”* Kayadi' na nin inirgoyti, nauyos anay inanawa na.
47 Sawanin, si kapitan nin sundalo' a mangkakaimaton sa mampangyadi', rinayo nayay
Dios tan wana, “Page' a sitin tawo ket kasa gapon kasalanan na!”
48 Saray tutawon nakaimaton sa sarban nangyadi', sinmubli' saran mabereng sa bali ra.
49 Bale' sarba ran saray katanda' na ni Jesus pati saray bubbayin nangaluyon kona nin
nangibwat sa Galilea, itaw saran naka'deng sa adayo' ket mangka'kit ray nangyadi'.

Say Nipanabon kona ni Jesus
Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Juan 19:38-42
50-51 Main nin sayay tawon taga Arimatea a say ngaran na Jose. Maong tan matunong
ya tan pitta'gan na a irarate' nin pag'aadi' nan Dios. Myimbro ya nin Kunsiho, bale' kai ya
nin nikikumpurmi sa niplano tan ginwa' ra kona ni Jesus.
52 Nako ya kona ni Pilato nin nikidawat yan aburoy a kalapen nayay bangkay na ni
Jesus.
53 Ket nikayupa' naya sa kudos mi'sa binarkot nayan maputi' a mabistan klasin abel a
mantawagen nin diilo tan nikwa naya sa pannabunan nin kinalin bara'mon yukib sa
bato a siti ket kai ya et gapo nin nausar.
54 Sin sain, patpaapon nin Biyernes, a syay Awron Pananadya' ket dandani yayna nin
tumarana' a Awron Painawa* ran Judio.
55 Saraytaw saray bubbayin nangaluyon kona ni Jesus nin nangibwat sa Galilea,
tinumbok raya si Jose ket na'kit rayay nanabunan tan no pa'noy nipamakanda' konan
bangkay na ni Jesus.
56 Ket sinmubli' saraynan tampor sa bali ra ta pigaw nin isadya' ray ipamabanglo sa
bangkay na ni Jesus.
Pinainawa sara bale' sa Awron Painawa sigon sa nigan-gan na nin Dios.

24

1 Ket sin parbangon et tamo' sin awron Linggo, nako saraynay bubbayi sa nanabunan
kona ni Jesus nin awit ray banglon nisadya' ra.

Pinasubli' ya nin Mabyay si Jesus
Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Juan 20:1-10
2 Ket narate' rayan natulin anaytaw si baton nipanada' konan nanabunan.
3 Bale' sin linmuob sara, kasa yaynadtaw a bangkay na ni Uunuren a Jesus.
4 Mangkaguloy isip ra no ani bale' a nangyadi'. Ket sin sain, bigra' a main anan rwa ray
lulalakin iti sa dani ra nin kumidla-kidlap a aysing ra.
5 Sa li'mo ra ket tinumwek sara, ket wanran saraytin rway lulalaki konra, “Ambale' nin
mantikapen moyay saya nin mabyay iti sa kami'nan ran nunati?

* **23:46** Kanta 31:5. * **23:54** Mabasa a maipa'ka' konan si ***Awron Painawa*** ran Judio sa Glusaryo.

6 Kasa yaynadti si Jesus ta pinasubli' yan mabyay! Panemtemen moyaytaw si nibarita'
na sin itaw ya et sa Galilea.
7 Kai para a wana komoyo ket, ‘Si'kon si Pinaitawo, ipagamet rako konran duka' a
tutawo; ipasak rako sa kudos, bale' sa ikatlon awro pasublien akon mabyay?’ ”
8 Ket, napanemtem raynaod a wanin a nibarita' na ni Jesus.
9 Kanya' nin linmakwan saran tampor itaw sa nanabunan ket sinmubli' sarayna sa
syudad tan nibarita' ray nangyadi' konran saray labinsayay apostoles tan konran
raruman kalalamo' ra.
10 Saray bubbayi a sara si Maria nin taga Magdala, si Juana, si Maria nin ina na ni
Santiago, tan saray raruman bubbayin kalalamo' ra a nangibarita' konran apostoles.
11 Bale' kai rasara nin timper, bana' ta sa wanra ket pinabrika rayti tamo'.
12 Wanin man, si Pedro ket inumdeng ya tan nalayo yan nako sa nanabunan. Sin
rinmate' yadtaw, dinmukot yan sinmir'ip ket say kal-la na'kit na say mabistan abel nin
nipamarkot konan bangkay. Ket nugot yayna sa bali ra nin man'isip-isipen na a no pa'noy
nangyadi'.*

Pina'kit ya si Jesus konran Rwa ray Tumutumbok na
Marcos 16:12-13
13 Sitaw lamang a awro, rwa ray tumutumbok na ni Jesus a manlumalakon adap sa
babalin Emaus nin labinsayay kilumitro a kaday'an mangibwat sa Jerusalem.
14 Mampag'irgwan ray nangyadi'.
15 Ket mintras a mampiirgu-irgo sara, si Jesus kinmadani tan nikialuyon ya konra;
16 bale' kai raya nin naalilbi' ta kai na nin niyaburoy.
17 Sin sain, tinepetan nasara ni Jesus, “Ani anamaet a mampag'irgwan moyo mintras a
manlumalako kamo?”
Tinumgen sara nin mabereng sara.
18 Ket si saya konra a say ngaran na Cleopas, wana kona ni Jesus, “Si'ka tana angangkoy
san'ili sa Jerusalem a kai nin magtanda' sa bubagay a kayadi' nin nangyadi' itaw!”
19 Nitepet na ni Jesus, “Ani in a bubagay?”
Wanran ni'bat, “Say maipa'ka' kona ni Jesus a taga Nazaret. Saya yan prupita tan main
nin pakayadi' nin sarita' tan gawa' na sa pangingikit nan Dios tan konran tutawo.
20 Saray Pupangulon Pupadi' tan saray raruman iti sa uray, nipasintinsyawan raya bale'
nin patyen ket nipaipasak raya sa kudos;
21 sya pa et a man'ilalwan min mangilibri konran tutawo nan Israel. O', ket saya et,
ikatlon awroyna sawanin nangibwat sin nangyadi' in.
22 Ket sukat a main nin umno ray bubbayin kalalamo' mi a naka'ngapan mi. Masakbay
saran nako sa nanabunan
23 bale' kai raya nin na'kit a bangkay na. Nibarita' ran main nin nipa'kit konra nin
uanghil nin wanra kano ket mabyay ya.
24 Ket saray raruma komi, nako saradtaw sa nanabunan ket napatutu'wan ran say
nibarita' ran bubbayi ket tutuo. Bale' wanin a lamang, kai raya na'kit a bangkay na ni
Jesus.”
25 Ket wana ni Jesus konra sin sain, “Kalawakaw kamo, ta sabtan idap moyon tepren a
nibarita' ran prupita!
26 Kai moyo para nin tanda' a si syay Cristo ket matkap nin mangitpel ya yapo' nin
dya'dya' ba'yo ya nin pagalangan?”
27 Mi'sa, nipapalaway na ni Jesus konra a maipa'ka' konan diri a say naisurat sa
Masanton Kasuratan mangibwat sa libron nisurat na ni Moises anggan sa sarban nisurat
ran sarba ran prupita nan Dios.
28 Sin adani saraynay rway tumutumbok sa baryon keen ra, tumuloy yayna kumon sa
keen na si Jesus.
29 Bale' pinaed rayan rway kaaluyon na a wanra, “Itaw kayna yapo' kipagtuloy komi ta
manyumabi ana.” Kanya' nin nayi yayna si Jesus konra.
30 Sin dinmungo saraynan mangan, kinalap na ni Jesus a tinapay mi'sa nikisalamat ya
konan Dios sa sayti. Kayadi', piniknga' na ba'yo na nin nitudol konra.
31 Kapingmatan, naalilbi' rayayna si Jesus bale' bigra' yaynan nakasadtaw.
32 Ket wanra sa saya tan saya, “Ay, kanya' anamain nin bilang nin napa'mot a kapusuan
ta sin mangkiirgo ya konta sa dalan tan sin man'ipapalaway nay Masanton Kasuratan!”
33 Konan siin a lamang nin udas, sinmubli' sara sa Jerusalem.
Ket narate' rasaran nididinep a labinsayay apostoles tan raruman kalalamo' ra

* **24:12** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa yaytin birsikulo.

34 a wanra, “Peteg a mabyay yay Uunuren ta pina'kit ya kona ni Simon!”
35 Ket saray rwa, nipapalaway ray nangyadi' sa dalan tan say nikaalilbi' ra kona sin piniknga' nay tinapay.

Pina'kit yaynamanaet si Jesus konran Tumutumbok na
Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Juan 20:19-23; Ginwa-ginwa' 1:6-8
36 Leleg nin mampag'irgwan ray nangyadi', bigra' nin pinaipadar ya si Jesus nin inumdeng ya sa butlay ra tan wana, “Main kumon nin katinekan a kukaisipan moyo!”*
37 Ket naka'ngap tan nali'mwan sara ta say wanra no lampong yay mangka'kit ra.
38 Kanya' nin wana ni Jesus konra, “Ambale' nin nali'mwan kamo tan ambale' nin mampagdwadwa kamo kongko?
39 Kikiten moyoy gamet tan ayi ko. Peteg a si'koytin talaga. Karapasen moyoko; si sayay lampong ket kasan lalaman tan but'ol nan ambo' nin bilang sa mangka'kit moyo sawanin kongko.”
40 Ket anaod nipa'kit na konra a gamet tan ayi na.*
41 Pinasyan ririket tan nipaka'ngap ra bale' kai sara et nin mamper ket tinepetan nasara ni Jesus, “Main paran ma'kan iti?”
42 Sin sain, binyan rayan sayay binayan kuna'
43 ket kinalap nayayti tan kinna' naya sa adapan ra.
44 Kaaram, wana ni Jesus konra, “Ba'yo ako nin pinati, nibarita' koyna komoyo a maipa'ka' sa nipaisurat nan Dios nin maipa'ka' kongko kona ni Moises tan konran prupita tan sa libron Kanta. Nibarita' ko komoyo a matkap nin matukid a sarba nga'min nin sain.”
45 Ket pinalawayan na ni Jesus a kukaisipan ra ta pigaw nin matarusan ray rabay nin ibarita' nin say itaw sa Masanton Kasuratan.
46 Wana konra, “Wanti e a naisurat: Mangirangep yan dya'dya' tan mati ya a Cristo tan sa ikatlon awro ket pasublien ya nin mabyay.
47 Ket ipatandaan konran tutawo sa sarban nasyon mangibwat sa Jerusalem, a magbabawi' sara ta pigaw nin mapirduna a kasalanan ra bana' sa ginwa' na nin Cristo.
48 Tistigos kamo sa saytin bubagay a nangyadi' kongko.
49 Anaod, ibaki' koya li' komoyo a Ispirito nan Dios nin nipangako' nan Ama ko; ket misyon kamo sa syudad anggan rumate' ya ta pigaw nin byan nakamon pakayadi' nin ibat sa langit.”

Niyuli' ya si Jesus sa Langit
Marcos 16:19-20; Ginwa-ginwa' 1:9-11
50 Kayadi' nasara nin ni'ras ni Jesus a tumutumbok na anggan sa babalin Betania, nita'gay nay gamet na ta bindisyunan nasara.
51 Sin kapresan nasaran mambindisyunan, nibati' nasarayna tan niyuli' yayna sa langit.*
52 Ket rinayo raya* mi'sa sinmubli' saraynay tumutumbok na sa Jerusalem a pinasyan ririket ra.
53 Nangibwat sin saytaw, nako saraynan pirmidtaw sa sakop nan Timplo nin mangrayo konan Dios.

* **24:36** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:tan wana, “Main kumon nin katinekan a kukaisipan moyo!”* * **24:40** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa yaytin birsikulo. * **24:51** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:tan niyuli' yayna sa langit.* * **24:52** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:ket rinayo raya.*

Si Mabistan Patanda' Maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo Sigon kona ni JUAN

Say Maipa'ka' konan Sitin Libro

Si'no ya si Jesus? Si nanurat, nisurat nayaytin libro ta pigaw nin matandaan tamoy maipa'ka' kona ni Jesus. Wana sa 20:31, “Ket say naisurat iti, naisurat anaod ta pigaw nin mamper kamo a si Jesus, syay Criston nipangako' nan Dios, a sya a Anak nan Dios, tan mangibwat sa sain nin pammemper moyo, magkamain kamo nin byay a mangibwat kona.” Ket, abaw a mabasadti maipa'ka' sa nikaDios na ni Jesus a Anak nan Dios, no ani nin talaga a pammemper, tan say maipa'ka' sa byay a iti konan Dios. Naiduma a mabasadti maipa'ka' sa byay na ni Jesus sa nibarita' itaw konran saray tuloy mu'nan ibanghilyo. Anro anamaet lamang a maipa'ka' sa no si'no ya tan no ani a nakaibakian na ni Jesus.

Si nanurat konan siti ket si Apostol Juan nin anak ra ni Zebedeo tan ni Salome, nin sarayti ket taga sara sa Galilea. Mataman no say linaman nan libro ket para sa sarba, ma'kit nin sin nisurat naya ket saray ambo' nin Judio a iti sa kaisipan na ni Juan bana' ta nipapalaway nay kukaugalian ran Judio a kai ra nin tanda' nin saray ambo' nin Judio (2:13; 4:9; 19:31). Man'ipa'ka' ran saray mampangadal konan Biblia a nisurat yayti nin libro sin A.D. 85, o masusuyot et.

Sa tarana' nan sitin libro, mapalaway nin matandaan sa nisurat na ni Juan a si Jesus ket sya a Kabalikasan nan Dios, a nag'in ya nin tawo ta pigaw nin ma'kit rayan tutawo tan matandaan ray nikaDios tan say kanakman nan Dios a Ama. Sumunor, nisurat na ni Juan a maipa'ka' konran saray tutawo nin nagmatalek kona ni Jesus tan nag'in nin tumutumbok na tan maipa'ka' konran saray tutawon andi' nin nagmatalek tan kuntra sara kona. Nibarita' na sa saytin parti nan libro a pito nin makapaka'ngap nin paka'kitan a ginwa' na ni Jesus, ta pigaw nin patutu'wan na a nikaDios na. Sayti: pinagbaliw nan arak a ranom (2:1-11), pinaanda' nayay anak nin nasrepan nin ispiriton duka' (4:46-54), pinaanda' nayay tawon main nin masakit itaw sa Betsata (5:1-18), pinakan nasaray abaw a tutawo (6:5-13), tinambar nayay sayay bulag (9:1-11), pinasubli' nayan mabyay si Lazaro (11:1-45), tan linmalako ya sa babo nin ranom (6:16-21). Lima ra sa saytin paka'kitan nin ginwa' na a iti tamo' nin ma'kit konan sitin libro. Sa kapitulo 13–17, nisurat na ni Juan a maipa'ka' sa adanin pakikalamo' na ni Jesus konran tumutumbok na sin yabin dinakep ya tan say maipa'ka' sa nibarita' na konra ta pigaw nin liwaliwawen nasara. Sa masusuyot nin kukapitulo nan sitin libro (18–21) ket nisurat na a maipa'ka' sa patiti na ni Jesus, isusubli' na nin mabyay, tan sa nipa'kit ya konran tumutumbok na kayadi' na nin sinmubli' nin mabyay.

Abaw lamang a nibarita' na ni Jesus nin iti tamo' madumog konan sitin libro bilang say pakiirgo na kona ni Nicodemo a si sayay tawo ket matkap a paitawo yan uman (3:1-21), say pakiirgo na konan babayin taga Samaria maipa'ka' sa ranom a mami nin byay (4:1-28), say pangangakay na sa Pistan Abung-abong (7:2-52), si alimbawa' maipa'ka' konan sayay maong nin mammastor konran karniro (10:1-30), tan say nidasal na konan Ama na (kapitulo 17).

Inusar na ni Jesus a ka'bawan a bubagay ta pigaw nin ipapalaway nay maipa'ka' sa nikaDios na, say gugawa' na, tan say byay a iti konan Dios. Bilang wadi', inusar nay ranom (4:14), ikabyay (6:35), palaway (8:12; 9:5), dadalanan (10:7), pastor ran karniro (10:11,14), dalan (14:6), tan puon nin ubas (15:1). Bale' say gagara nan talaga ni Juan ket si tepren tamo nin, si Jesus, syay Anak nan Dios ket, no wanin, maga'muran tamo a byay a iti konan Dios.

Say Linaman nan Sitin Libro

- Nipadar nan Dios a kabalikasan na ta pigaw nin pagmatalkan tamoya (1:1-18)
- Say paka'kitan a si Jesus ket Dios ya (1:19–12:50)
  - Say nipamatutuo ran tutawo a si Jesus, sya a pinili' nan Dios (1:19-51)
  - Say pammatutuo nin gawa' na ni Jesus a syay Anak nan Dios (2:1-12)
  - Say pammatutuo nin sarita' na ni Jesus a syay Anak nan Dios (2:13–4:54)
  - Main nin pakatuga' sa pammemper konan si syay Anak nan Dios (5:1–6:71)
  - Say pammemper nin peteg ket pangibwatan nin pisisyay (7:1–12:50)
- Say pangliwaliwa na ni Jesus konran tutawo a mampamper kona (13:1–17:26)
  - Say pangliwaliwa na ni Jesus konran tumutumbok na (13:1–16:33)
  - Si dasal nan Pangulon Padi' tamo (17:1-26)

Say sangkabistawan a pirat'anan na ni Jesus (18:1–20:31)
Naipata'gay ya si Jesus sa patiti na (18:1–19:42)
Say pammatutuo a mabyay ya si Jesus (20:1-29)
Si gagara nin nipanurat konan sitin libro (20:30-31)
Say nangyadi' et (21:1-25)
Nipa'kit yaynaet si Jesus konran tumutumbok na (21:1-14)
Pagsenen na ni Jesus a nakem na ni Pedro (21:15-23)
Say pammatutuo nan nanurat (21:24-25)

Si Jesu-Cristo, Syay Kabalikasan nan Dios

1 Sin saytaw sin ba'yo et nin pinarsa a animan, main yayna a si Kabalikasan* nan Dios.
Kalamo' naya nin Dios,
tan si syay Kabalikasan, Dios yaynamaet.
2 Ba'yo et nin pinarsa a animan, kalamo' nayaynan Dios.
3 Pinarsa nan Dios a sarba nin nipadalan kona,
ket kasan animan a pinarsa nin kai nin dinmalan kona.
4 Si syay Kabalikasan, pangibwatan yan byay,
ket syay byay a palaway para konran tutawo.
5 Ket mampalawayan nay dedlem iti konra, bale' kai rayan lamang nin maipurok nin saray iti sa dedlem.
6 Sawanin, main nin sayay tawon nibaki' nan Dios a say ngaran na ket Juan*.
7 Nibaki' nayan Dios nin patutu'wan nay maipa'ka' konan siti nin palaway ta pigaw nin say sarban tawo, pagmatalkan rayayti bana' sa ipatutuo na ni Juan.
8 Ambo' ya si Juan ti si palaway no kai edet, nibaki' ya ta pigaw nin patutu'wan nay maipa'ka' konan si palaway.
9 Siti si palaway nin tutuo ket syaytaw si nipadles nin rumate' iti sa luta' nin palawayan nay kaisipan ran sarban tawo.
10 Ket mataman no rinmate' yaynadti sa mundo tan
sya ket pinarsa na a sarban iti sa mundo,
kai ra nin inalilbi' nin tutawo a kinasi'no na.
11 Nako ya konran kapada nan Judio sa nasyon nan diri,
bale' kai raya nin inako'.
12 Wanin man, main a lamang nin nangako' kona. Ket, konran sarba ran nangako' kona,
saray mampagmatalek kona,
binyan nasaran kanepegan nin mag'in nin a'nak nan Dios.
13 Nagkamain saran peteg nin byay
mangibwat sa gawa' nan Dios,
ambo' nin mangibwat sa urdinaryo nin padalan bana' sa karabayan nin lalaman tan sa kanakman nan sayay lalaki.
14 Ket si syay Kabalikasan, nag'in yan tawo tan niikap ya sa busel mi ket naadal mi a kata'gayan na nin maikana' kona nin sya tamo' a kapada na nin Ama, ta kawa'nan nan liso a tutawo tan patutu'wan nan liso a maipa'ka' konan Dios.
15 Pinatutu'wan na ni Juan a maipa'ka' kona a wanan nipatanda', “Siti yaytaw si man'irgwen ko a wangko, ‘Siin si sumubray kongko, mas ata'gay ya dyan si'ko ta sya, main yayna sin saytaw et nin nu'na ya dyan si'ko.’ ”
16 Say katutu'wan, si'tamo nga'min, mangibwat sa main na nin si syay Kabalikasan, mangkaga'muran tamoynan mangkaga'muran a pangangawa'nan na
17 ta mataman no nibi nan Dios a Gugan-gan na nin nipadalan kona ni Moises, si Jesu-Cristo bale' a nangipadalanan na a maga'muran tamoy pangangawa'nan na tan say katutu'wan maipa'ka' kona.
18 O', mataman no kasa et gapo ni saya nin naka'kit konan Dios abirno ana sa maka'numan, si Anak, a syan diri ket Dios ya tan kalamo' nayan pirmi, syay nangipapalaway nin maipa'ka' kona nin Dios.

Say Pammatutuo na ni Juan a Mammawtismo a Ambo' yay Cristo
Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-18

* **1:1** ***Kabalikasan:*** Sitin sarita' sa Griego, say rabay nan ibarita' ket mangibalikas nin say iti sa kanakman nan sayay tawo. Ipapalaway na no ani a iti sa kanakman na tan ipa'kit na no ani a pigagawa' na. Ket, no maipa'ka' kona ni Cristo a syay Kabalikasan nan Dios, say rabay nan ibarita' ket syay mangipa'kit konan Dios kontamo ta pigaw nin tanda' ran tutawo no ani a iti sa kaisipan nan Dios tan no si'no yan peteg a Dios. * **1:6** Sitin ***Juan***, sya si Juan a Mammawtismo, ambo' yay nanurat konan siti. Si nanurat, sitaw si Juan a saya konran apostoles na ni Jesus.

19 Sawanin, wanti e a pammatutuo na ni Juan: Main nin pupadi' tan kukatulungan* ra
nin nako kona ni Juan. Nibaki' rasarayti nin pupangulo ran Judio itaw sa syudad nin
Jerusalem nin mako mangusisa' kona a wanra, “Ani a nakaibakian mo?”
20 Kai na nin nibudi' ni Juan a katutu'wan no kai edet, mapala-palaway nan nibarita' a
wana, “Ambo' ako a Cristo*.”
21 Ket wanra kona, “Si'no ka edet? Si'ka para si Elias* a wanran sumubli' iti?”
Ket wana, “Kai, ambo' ako.”
“Si'ka para edet taw si Prupita* a man'irgwen na ni Moises?” nitepet ra anamaet kona.
“Kai,” wana nin inumbat.
22 Wanra anamaet kona, “Si'no ka edet anaod? Ibarita' mo pa ta matkap a main nin
ibarita' mi konran saray namaki' komi. Ani a magwa' min maibarita' maipa'ka' sa
kinasi'no mo?”
23 Ni'bat na ni Juan,
“Si'koy pakatukidan nin say nipadles na ni Prupita Isaias a
‘Marnge' ya li' a sayay mampangita'wa-ta'way nin mampangipatanda' itaw sa lugar a
ambo' nin matawo a wana,
Patu'riren moyoy dalanan nan Catawan.’* ”
24 Main nin Pariseo* konran sarayti saray nibaki'. Ket konan siin, wanra,
25 “No wanin a ambo' ka a Cristo tan ambo' ka anamaet si Elias o si Prupita nin inirgo na
ni Moises, mayin edet a mampamawtismo* ka?”
26 Inumbat ya si Juan a wana, “Si'ko, main nin kanepegan kon mamawtismo sa ranom.
Main anamaet nin iti sa busel moyo nin, si'kamo, kai moya nin mangkaalilbi'.
27 Rumate' yaynan kasunor ko ket bana' sa kata'gayan na, kai ako gapo nin maikana' nin
mataman tanan mangwarwar nin kurdon nin sandalyas na.”
28 Sayti, nangyadi' sa Betania sa rubari' nan Ilog Jordan nin mampamawtismwan na ni
Juan.

Say Nipamatutuo na ni Juan a si Jesus, Sya a Pinili' nan Dios

29 Sin sumunor nin awro, na'kit naya ni Juan si Jesus nin man'umarak kona ket wana,
“Sya e a pa'sar karniro nin nibi nan Dios a maida'ton ta pigaw nin maglat a kasalanan ran
tutawo!
30 Syaytaw si man'irgwen ko sin wangko a si rumate' nin kasunor ko ket mas ata'gay ya
dyan si'ko ta main yayna sin saytaw et nin nu'na ya dyan si'ko.
31 Mataman nin si'ko nin diri, kai ko tanda' a sya anayti sin saytaw. Wanin man, nako
akodti nin lamang nin mamawtismo sa ranom ta pigaw nin matandaan ko no si'no ya ket
maipatandaan koya komoyo nin puri na ni Israel.”
32 Sawanin, sayti a nipamatutuo na ni Juan. “Si'kon diri, na'kit koya anaod a Ispirito
nan Dios nin mangkumayupa' nin ibat sa langit nin bilang sayay kalapati tan nisyon ya
konan siti.
33 Kai koya kumon nin tanda', bale' si nangibaki' kongko nin mamawtismo sa ranom,
wana kongko, ‘Si ma'kit mo nin dupaan na nin Ispirito tan pisyunan naya, sya a
mamawtismo sa Ispirito.’*
34 Ket si'ko, na'kit koyti anaod kanya' nin mampatutu'wan ko komoyo a sya a Pinili' nan
Dios*.”

Pinatutu'wan ran Tumutumbok na ni Juan a si Jesus, Syay Cristo

35 Sin sinmunor nin awro, itaw ya anamanaet si Juan tan rwa ran tumutumbok na.
36 Na'kit nayan manlumabas si Jesus ket wana, “Sya in e a karniro a nibi nan Dios!”
37 Narnge' ra nin rway tumutumbok a wana ni Juan ket tinmumbok sara kona ni Jesus.
38 Ket nibring ya si Jesus tan sin na'kit nasaran mantumumbok wana konra, “Ani a
rabay moyo?”

---

* **1:19** ***katulungan***- *Sa Griego:puri na ni Levi.* Mabasa a maipa'ka' konran sarayti sa Glusaryo. * **1:20** Si Mesias (sa irgo ran Judio) o ***Cristo*** (sa irgo ran Griego), titulo ya. Say rabay nin ibarita' nin saytin rwa, si tinudo' nan Dios nin mag'uray. * **1:21** Mabasa et a maipa'ka' konan sitin tepet ra sa Malakias 4:5,6. * **1:21** Mabasa et a maipa'ka' konan sitin tepet ra sa Deuteronomio 18:15,18. * **1:23** Isaias 40:3; Mateo 3:3; Marcos 1:3; Lucas 3:4. Say rabay nan ibarita' nin siti ket pakandaen moyoy pagkabyay moyo ta pigaw nin alinyado no rumate' yay Catawan. * **1:24** Mabasa a maipa'ka' konran sarayti saray ***Pariseo*** sa Glusaryo. * **1:25** ***mampamawtismo***- *O:mampaminyag.* * **1:33** Mabasa et a maipa'ka' sa pisyon nan Ispirito kona ni Jesus sa Isaias 11:1,2; 42:1; 61:1. * **1:34** Isaias 42:1. *Pinili' nan Dios- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:Anak nan Dios.*

Ket wanran ni'bat kona, “Adti kamo nin mampiikap, *Rabbi*?” (Say katarusan nan sarita' a “*Rabbi*” ket Maistro.)
39 “Para, ta kikiten moyo,” wana. Kanya' nin nayi sara kona tan na'kit ra a
mampiikapan na, ket nikipagtuloy saradtaw ta mag'alas kwatro ana.
40 Si saya konran sarayti saray rwan nakarnge' kona ni Juan tan tinmumbok kona ni
Jesus ket si Andres. Main nin angkay na a si Simon Pedro.
41 Ket kina' naya yapo' nin tiningkap a busat nan si Simon tan wana kona, “Nadumog
miya a *Mesias*.” (Say rabay nan irgwen nin *Mesias* ket *Si Sinuyo' nin Magadi'*.)
42 Ket, ni'ras naya si Simon kona ni Jesus.

Pinastang nayan maong ni Jesus mi'sa wana, “Si'ka si Simon a anak na ni Juan*,
ngaranan kata nin Cefas.” (Sitin ngaran sa Griego ket Pedro tan say katarusan na ket
bato.)

Pinatutu'wan ra ni Felipe tan ni Natanael a si Jesus, syay Adi'
43-44 Sin sumunor nin awro, nidisisyon na ni Jesus a mako sa Galilea. Na'kit naya si
Felipe a taga Betsaida a kababalyan ra ni Andres tan ni Pedro ket wana kona, “Kikalamo'
ka kongko.”*
45 Sawanin si Felipe, kina' naya nin tiningkap si Natanael tan wana kona, “Nadumog
miya! Syaytaw si man'irgwen na ni Moises sa nisurat na tan say nisurat ra et nin prupita.
Sya si Jesus a taga Nazaret nin anak na ni Jose.”
46 Konan siin, wana ni Natanael, “Nazaret! Main para nin maabig a mangibwat itaw?”
“Para, kikiten mo,” wana ni Felipe.
47 Sin na'kit naya ni Jesus nin man'umarak kona si Natanael, wana maipa'ka' kona, “Sya
e a tutuon puri na ni Israel. Kasa gapo nin sinisirib kona.”
48 Tinepetan naya ni Natanael si Jesus a wana, “Pa'no rako nin nakatanda'?”
Ket wana nin ni'bat ni Jesus, “Na'kit kata sa sirong nin kayon igos sin ba'yo naka nin
tinawag ni Felipe.”
49 Konan siin wana ni Natanael, “Maistro, si'kan page' a Anak nan Dios! Si'kay Adi' nan
Israel!”
50 Wana nin ni'bat ni Jesus, “Kai para a magmatalek ka kongko bana' ta wangko ket
na'kit kata sa sirong nan kayon igos? Maka'kit ka li' nin mas makapaka'ngap et nin
mangyadi' dyan siin.”
51 Mi'sa wana konra, “Isipen moyoyti nin maong: Ma'kit moyo li' nin miabri a langit tan
saray uanghil nan Dios ket muli'-manaoy* sara nin mako kongko a si'kon si Pinaitawo.”

2

Say U'nan Paka'kitan a si Jesus, Syay Anak nan Dios
1 Napalabas a rway awro, nagkamain nin bansal itaw sa babalin Cana sa prubinsyan
Galilea. Itaw ya a ina na ni Jesus
2 tan wanin ya anamaet si Jesus tan saray tumutumbok kona ta sinagyat sara anamaet.
3 Sin na'pos anay arak*, wanan ina na ni Jesus kona, “Na'pusan saran arak.”
4 Ket wana ni Jesus, “Madam, say pangingisip ko, ket ambo' nin kapada a pangingisip
mo. Matkap yapo' nin marate' a manepeg nin udas para kongko.”
5 Sin sain, wana ni ina na konra nin mampagsirbi, “Gaw'en moyo a sarban ipagwa' na
komoyo.”
6 Main itaw nin a'nem ray pasig nin pangangwan nin ranom. Sayti ket para sa
kaugalian ran Judio nin pangunguyas ra ta pigaw nin maikana' sara sa pangingikit nan
Dios. Makalaman a barang saya nin pasig nin rwampulo' anggan tulumpulo' a galon.
7 Wana ni Jesus konran saray mampagsirbi, “Pun'en moyo nin ranom in say pasig.” Ket
pinno' ra anaod anggan labi'.
8 Sin nayadi' wana konran saray mampagsirbi, “Manarok kamo tan ika' moyo konan si
mampangasikasodti sa bansal.” Ket nangika' sara anaod kona.
9 Tinawayan nan si mampangasikason bansal ket, arak ana. Kai na nin tanda' no adti a
ibwatan nin sayti ta sara tamo' anaod taw saray nanarok a makatanda'. Sin wanin,
tinawag nayay lalakin nikasal

---

* **1:42** Sakalako yayti nin Juan kona ni Juan a Mammawtismo o Juan a apostol. * **1:43-44** ***Kikalamo' ka kongko.***- *Sa Griego:Tumbuken nako.* Say rabay nan irgwen ket kikalamo' ya kumon kona ni Jesus nin arigen nay akay tan pigagawa' na. * **1:51** Bilang itaw sa taynep na ni Jacob (Genesis 28:10-19), ma'kit ra li' nin saray tumutumbok na a inabryan naya nin Dios a kami'nan na nin pangipa'kit a itya kona ni Jesus. * **2:3** Say arak ran Judio, gawa' sa sabaw nin ubas. Say bayani ket kapadan basi.

10 tan wana kona, “Say ugali', say sangkatawayan nin arak a mu'na ran ipainom mi'sa
no abaw ana li' a nainom ran tutawo, iliwa' raynaytaw si makapoy a taway. Si'kamo bale',
nisuyot moyo a sangkatawayan nin arak!”
11 Sitin ginwa' nadtaw ni Jesus sa babalin Cana sa Galilea, sya a u'nan pammatutuo nin
maipa'ka' no si'no ya tan mangipa'kit ti nin kata'gayan na. Ket saray tumutumbok na, lalo
saraynan nagmatalek kona.
12 Kayadi' sain, namabaybay ya si Jesus nin nako sa syudad nin Capernaum. Kalamo'
naya si inay na, saray bubsat na tan saray tumutumbok na, ket itaw sara nin umnoy awro.

Say Pakayadi' na ni Jesus Maipa'ka' sa Timplo
Mateo 21:12-13; Marcos 11:15-17; Lucas 19:45-46

13 Sin adani ana a pista ran Judio a mantawagen nin Nipanglabas*, tinmangkar sara si
Jesus sa Jerusalem ta pigaw nin kipista sara.
14 Nako ya sa Timplo ket narate' na a main nin maglalako' nin baka, karniro, kalapati*,
tan maninili nin kwarta* sa sayay partidtaw.
15 Nangwa' ya nin sanet nin rubir tan pinalakwan nasaradtaw sa sakop nan Timplo,
pati saray baka tan karniro. Nisabwag nay kwarta ran maninili tan tinali-talimbwag nay
lamisawan ra.
16 Wana konra nin maglalako' nin kalapati, “Galten moyo saradti in! Andi' moya nin
gaw'en nin palingki a Bali nan Ama ko!”
17 Ket napanemtem ran tumutumbok na a mabasa sa Masanton Kasuratan a wana, “Say
masuet nin pangingisakit ko konan Bali mo ket man'upusen a kasaw ko.”*
18 Konan siin saray pupangulo ran Judio wanra kona, “Ani anamaet wadi' a
pakatandaan nin maipa'kit mo a main nin pakayadi' mon mangwa' nin wanin?”
19 Ket ni'bat na ni Jesus konra, “Sidaen moyayti nin timplo ket paba'yuwen koya sa luob
nin tuloy awro.”
20 Konan siin wanra, “Narate' a a'pat a pulo' tan a'nem a taon sa nipama'deng konan
sitin Timplo, ket wamo pa'dengen man uman sa luob nin tuloy awro?”
21 Si timplo bale' nin man'irgwen na ni Jesus ket si lalaman na.
22 Kanya' nin sin pinasubli' yaynan mabyay si Jesus, napanemtem ra nin tumutumbok
nayti nin inirgo na. Ket say nangyadi', namper sara sa naisurat sa Masanton Kasuratan
maipa'ka' kona tan sa nibari-barita' na.
23 Sin itaw ya si Jesus konan siin nin pista sa Jerusalem, abaw saray nakaimaton sa say
ginwa-ginwa' nan nangipa'kit a nangibwat ya konan Dios. Ket anaod, abaw sara a
namper no si'no ya.
24 Bale' kai na nin nipadar konra a maipa'ka' sa lalaman nan diri bana' ta tanda' nay
pinanakem nin sarban tawo.
25 Kai ana nin matkap a main et nin mangibarita' kona nin maipa'ka' sa si'numan ta
sulpot nayna a kaisipan nin sarban tawo.

3

Pa'no nin Magkamain nin Byay a Iti konan Dios

1 Ket, saya ya konran itaw a sayay pangulo ran Judio nin say ngaran na ket Nicodemo.
Myimbro yan grupo ran Pariseo.
2 Ni'sa, nako yayti kona ni Jesus sin yabi ana ket wana kona, “Maistro, tanda' mi a
nibaki' nakadti nin Dios nin mako mangyakay komi. Wanin bana' ta kasan makagwa' sa
sain say makapaka'ngap nin paka'kitan a man-gaw'en mo no kasa ya a Dios kona.”
3 Wana nin ni'bat ni Jesus, “Isipen moyoyti nin maong: Kasa gapo ni saya nin
makakirama' sa pag'aadi' nan Dios no kai ya nin paitawo nin uman* a sayay tawo.”
4 Wana ni Nicodemo, “Impusibli a maiyanak yay sayay matuntawo ana! Magwa' na
para a paitawo et sa luob nin tyan nan ina na?”
5 Ni'bat na ni Jesus, “Isipen moyoyti nin maong: Kasa gapo nin makakirama' sa
pag'aadi' nan Dios no kai ya anaod nin maiyanak nin uman a sayay tawo sa dalan nin
ranom tan dalan nan Ispirito nan Dios.
6 Wanin ta si sayay mangibwat sa tawo, ket kinatawo tamo' a main kona; anamaet, si
sayay mangibwat konan Ispirito nan Dios, kinaDios a main kona.

---

* **2:13** Mabasa moyo et a maipa'ka' konan siti si ***Pistan Nipanglabas*** itaw sa Glusaryo. * **2:14** Ilako' sarayti konran tutawo ta pigaw nin ida'ton ra. * **2:14** Main saray san'ili a matkap ray kwarta ran Judio ta pigaw nin ibuis ra para sa Timplo. * **2:17** Kanta 69:9. * **3:3** *paitawo nin uman- O:paitawo mangibwat konan Dios.*

7 Andi' ka edet nin mabigra' no ibarita' ko komo a matkap moyon tutawo a paitawo nin
uman!
8 Say pangibwaten nan mangyadi' nin Ispirito nan Dios konan tawon naiyanak nin
uman ket iyalimbawa' ana sa siri. Makauray ya sa puntawen na. Maaraman ma bale', kai
mo nin matandaan a pangibwatan na o a puntawen na."
9 Ket nitepet na anamaet ni Nicodemo a wana, "Pa'no wadi' nin mangyadi' in?"
10 "Ani?" wana ni Jesus. "Saya kamo nin manrispitwen nin mangangakay iti sa Israel
ket kai moyo in mangkaalilbi'?
11 Isipen moyoyti nin maong: Say ibarita' mi ket say tanda' mi tan say na'kit mi. Bale'
si'kamo, kai kamo nin mamper sa man'ibarita' mi.
12 Anta mampangibarita' ako komoyo nin mangibwat sa say pupangyadi' iti sa mundo,
kai moyo nin tepren. Ket tepren moyo kasi no mangibarita' ako nin maipa'ka' sa
man-gaw'en itaw sa langit?
13 Si'ko tamo' nin si Pinaitawo nin nangibwat itaw sa langit a makaibarita' nin maipa'ka'
sa sain a bubagay, ta kasa et gapo anaod nin raruman nakapika' itaw no kai si'ko tamo'.
14 Ket say mangyadi' kongko, ket kapadaytaw say nipangita'gay na ni Moises konan
pusti a si ginwa' nin bakas nin ulay sin itaw saray Israelita sa lugar a kasan tawo.* Wanin
ta si'kon si Pinaitawo, matkap a ita'gay ako li' anamaet
15 ta pigaw nin si si'numan a magmatalek kongko ket magkamain ya nin anggan-angga
nin byay a iti konan Dios.
16 O', ta wanin ana a pangangawa'nan nan Dios kontamo nin tutawo, kanya' nin kai
naya nin nisiblet, no kai edet, nibi naya a Anak na nin kapagkapag ta pigaw nin si
si'numan a magmatalek kona nin Anak na ket kai ya nin maisyay konan Dios ta pigaw nin
madusa ya, no kai edet, magkamain ya nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios.
17 Wanin ta si Dios, kai naya nin nibaki' a Anak na iti sa mundo ta pigaw nin
sintinsyawan nasaray tutawo, no kai edet, ta pigaw nin maisalba sara nin nipadalan
kona.
18 Saray magmatalek konan Anak nan Dios, kai sarayna nin sintinsyawan nin madusa,
bale' saray kai nin magmatalek, nasintinsyawan sarayna nin madusa bana' anaod ta kai
sara nin magmatalek konan kapagkapag a Anak nan Dios.
19 Siti a rason a madusa sara: Si palaway nin mamalaway nin kaisipan ran tutawo ket
nako yadti sa mundo bale', mas maalaga konra a kadedleman dyan say palaway. Wanin
ta say man-gaw'e-gaw'en ra ket duka'.
20 O' ta saray mampangwa' nin duka' ket kai ra nin rabay a palaway tan kai ra nin rabay
a mako sa palaway bana' ta, no mako sara ket maipadar a gawa'-gawa' ra.
21 Bale' saray sumunor sa katutu'wan a nipadar nan Dios, umarak sara sa palaway ta
pigaw nin maipa'kit nin mapalaway a say ginwa' ra ket katutulok ra konan Dios."

Ikwa naya ni Juan sa U'na si Jesus

22 Sin nayadi' in, nako ya si Jesus tan saray tumutumbok na sa raruman lugar sa
prubinsya nin Judea. Ket itaw sarayna yapo' nin nitanda-tandaan saran maong tan
namawti-bawtismo sara.
23-24 Si Juan anamaet, mampamawti-bawtismo yadtaw sa Enon nin adani sa Salim ta
raranom itaw nin lugar. (Sin sain ket kai ya et nin mangkapriso si Juan.) Kasan tegen ran
mako nin tutawo kona ket binawti-bawtismwan nasara.
25 Bana' ta wanin, sayay awro, nikidiskusyon saray tumutumbok na ni Juan konan
sayay Judio maipa'ka' sa saka-sakalakon kaugalian a maringgasan yay sayay tawo sa
pangingikit nan Dios.
26 Ket nako saraytaw nin tumutumbok kona ni Juan. Wanra kona, "Maistro, sitaw intaw
si lalaki nin kalamo' moyodtaw sa rubari' nan Ilog Jordan, sitaw si pinatutu'wan moyoy
maipa'ka' kona, mampamawtismo ya anamaet ket mampako sara ana edet a sarba kona!"
27 Inumbat ya si Juan ket wana konra, "Si si'numan a tawo, kasan animan nin
kapapa'sar a pag'inan na no ambo' ya a Dios a nami kona.
28 Mapatutu'wan moyo a nibarita' ko a wangko, 'Ambo' ako a Cristo, no kai si'ko a
nibaki' nin mu'nayna kona.'
29 Say pa'sar ko, si'koy amigo na nin nubyo nin main rispunsibilidad nin mangisadya'
nin sarba para sa kasal na. Abir nin sitin amigo nan nubyo ket ambo' yay makaikon
konan nubya, alakin lamang a ririket na ta mangkarnge' nay pakapariga nan nubyo. Ket
si'ko nin nangisadya' konra nin tutawo sa irarate' nan Cristo, alaki a ririket ko sawanin.
30 Matkap a maita'gay ya, ket maikayupa' ako."

* **3:14** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Bilang 21:4-9.

Say Byay a Iti konan Dios

31 "O', si saya nin mangibwat sa langit, syay sangkata'gayan. Si saya nin mangibwat iti
sa luta', bilang ya konran raruman tagadti sa luta', say irgwe-irgwen na say maipa'ka' iti
sa luta'. Bale' si saya nin mangibwat ya sa langit, syay sangkata'gayan sa sarba.
32 Ibari-barita' nay na'kit tan narnge' na. Mataman bale' nin wanin, umno sara tamo' a
mamper sa ibarita' na.
33 Ket saraynamaet a mamper kona, patutu'wan ra a say nibarita' nan Dios ket tutuo,
34 ta say sarita' na mismo nin Dios a ibarita' nan sitin nibaki' na. Wanin ta konan sitin
nibaki' na, mampiikapen nayan liso nin Dios a Ispirito na.
35 Wanin ta, si Dios a syay Ama, kawa'nan nayay Anak na, ket nipagamet na a sarba
kona.
36 Ket, si si'numan a magmatalek konan Anak na, main ana nin anggan-angga nin byay
na a iti konan Dios. Bale' si si'numan a kai nin tumulok konan Anak na, kasa yayti nin
byay kona, no kai edet, dusawen naya anggan-angga nin Dios mangibwat sa alakin sager
na."

4

Nikiirgo ya si Jesus konan Sayay Babayin Taga Samaria

1 Sawanin, naiparate' konran saray Pariseo a mangkakasagyat tan mampamawtismo
yan mas abaw a tumutumbok na si Jesus dyan si Juan,
2 bale' say katutu'wan, ambo' nin si Jesus a mampamawtismo no kai saray tumutumbok
na.
3 Sin natandaan na ni Jesus a wanin a naiparate' konran Pariseo, nibwat ya sa Judea ta
pigaw nin sumubli' ya sa Galilea,
4 ket matkap a lumabas sara sa lulugar a sakop nan Samaria.
5 Ket nakarate' saradtaw sa Sicar, saya nin babali sa Samaria a adani sa luta' nin nibi na
ni Jacob konan anak nan si Jose sin na'teng ana.
6 Main itaw nin bubon nin kinali na intaw ni Jacob. Mapagal yayna si Jesus nin
linmalako ta ugtiawro ana kanya' nin tinmekre' yadtaw sa dani nan bubon.
7-8 Saray tumutumbok na anamaet, nako sara sa babali manaliw nin kanen ra.
Sin sain, main nin babayi nin tagadtaw sa Samaria a nako manago'. Ket wana ni Jesus
kona, "Kiinom ako pa?"
9 "O', bale' saya ka nin Judio, ket ambale' ey nin kidawat kan inumen kongko a sayay
babayi tan sayay tagadti sa Samaria?" wana nin ni'bat nin babayi. Wanin a wana bana' ta
saray Judio, ket kai sara nin kibiang-biang konran taga Samaria.*
10 Wanan ni'bat ni Jesus, "No tanda' mo tamo' kumon no ani a ibi nan Dios tan no si'no
akoyti nin mangkidawat nin inumen komo, si'kayna edet kumon a kidawat kongko ket
byan kata nin ranom a umagos tanan pirmi."
11 Sin sain, wana nin babayi, "Ser, ararem yayti si bubon ket kasa anamaet nin ipanago'
mo. Adti ka nin mangalap ey nin siin si ranom a umagos tanan pirmi?
12 Mas ata'gay ka et para dyan si puon tamon si Jacob? Sya a nami nin sitin bubon komi,
tan iti ya nin nanago' tan saray a'nak na nin ininom ra tan saray uayep ra."
13 Inumbat ya si Jesus ket wana kona, "Si si'numan a minom nin saytin ranom, milata'
ya li' anamanaet,
14 bale' si si'numan anamaet a minom nin ranom a ibi ko kona, kai yayna gapo nin
milata'. Wanin ta si ranom nin ibi ko, mag'in nin bilang subor sa lalaman na a kai gapo
nin ma'tyan a mami kona nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios."
15 Ket wana nin babayi kona, "Ser, byan nako pa nin siin nin ranom ta pigaw nin kai
akoyna gapo nin milata' ket kai koyna nin matkap a makodti et nin manago'."
16 Wana ni Jesus kona, "Keen ma nin kayaban a asawa mo, mi'sa kamo nin sumubli' iti."
17 "Kasa nin asawa ko," wana nin babayi.
Ket ni'bat na ni Jesus kona, "Kusto in si wamo a kasa nin asawa mo,
18 ta lima rayna a nag'in nin asawa mo, bale' siin si ka'yan mo sawanin ket ambo' ma
nin asawa. Siin si nibarita' mo a kasan asawa mo ket tutuo ya."
19 Sin sain, wana nin babayi, "Ser, madlaw ko a saya kamo nin mangingilalaman konan
Dios.
20 Ani a kusto? Iti konan sitin talugtog, iti sara nangrayo konan Dios a pupuon mi, bale'
si'kamo nin Judio, wamoyo a itaw sa Jerusalem a manepeg nin pangraywan konan Dios."

---

* **4:9** *ket kai sara...konran taga Samaria.- O:ket kai sara nin minom sa pinuman no inusar nayayti nin sayay taga Samaria.*

21 Sin sain, wana ni Jesus, “Madam, say katutu'wan, ambo' in a impurtanti. Tepren
moyoytin ibarita' ko komoyo: Rumate' li' a panaon a ambo' ana nin konan sitin talugtog o
sa Jerusalem a pangraywan ran tutawo konan Dios a syay Ama.
22 Si'kamo nin taga Samaria sawanin, kurang a tanda' moyo maipa'ka' konan
manraywen moyo, bale' si'kami, nipadar na komi a kadiryan nan si manraywen mi. O' ta
tanda' tamo a mangibwat konran Judio a pangingisalba nan Dios konran tutawo.
23 Ket say katutu'wan, rinmate' anay panaon a saray tutuon mangrarayo konan Dios a
syay Ama ket ambo' nin sa sayay lugar raya nin raywen, no kai edet, raywen raya nin
nangibwat sa kanakman ra nin naipatukdo' sa katutu'wan maipa'ka' sa kinasi'no na.
Tutuoyti ta wanin a rabay nan Dios nin klasin pangrarayo kona.
24 Si Dios ket ispirito ya, kanya' nin saray mangrayo kona, matkap a say pangrarayo ra
ket nangibwat sa kanakman ra nin naipatukdo' sa katutu'wan maipa'ka' sa kinasi'no na.”
25 Wana nin babayi, “Tanda' ko a rumate' ya li' a Mesias, sitaw si tawagen nin Cristo. Ket
no rumate' ya, ipatandaan na li' a sarba kontamo.”
26 “Si'ko nin mangkiirgo komo, si'ko ya in,” wana ni Jesus.
27 Sin sain ket rinmate' saraynay tumutumbok na ni Jesus. Naka'ngap sara sin na'kit
rayan mangkiirgo sa sayay babayi, bale' kasa gapo ni saya konra a nanepet kona no ani a
rabay na konan babayi o no ambale' a mangkiirgo ya kona.
28 Sin sain anamaet, nibati' naya nin babayi a paya na tan sinmubli' ya sa babali. Wana
konran tutawodtaw,
29 “Mayi kamo kongko ta keen moya nin kiten taw si tawo nin nangibarita' kongko nin
sarban gawa'-gawa' ko. Syayna palayi a mantawagen nin Cristo?”
30 Ket nibwat sara anaod a tutawodtaw sa babali ta mako saradtaw kona ni Jesus.
31 Sa leleg nadtaw nin babayi sa babali, saray tumutumbok na anamaet ni Jesus,
wanraynan ni'nu-ni'no kona, “Maistro, mangan kamoyna.”
32 Bale' say ni'bat na konra, “Kai ana ta main nin kinnan ko nin kai moyo nin tanda'.”
33 Konan siin, nitepetan saray tumutumbok na a wanra, “Main palayin nami nin
kinnan na?”
34 Wana ni Jesus konra, “Siti a mangkanen ko, si tumulok ako sa karabayan nan namaki'
kongko ket mayadi' a nipagwa' na kongko.
35 Main yayti e si wamoyo, ‘A'pat a bulan tana ket pangyayatab ana li'.’ Sumadya'
kamoyna! Kiten moyo saray tutawon man'umarak. Sara, man'iyarig kosara sa matua
anan pari sa gagawa' ket matkap saraynan yataben.
36 Man'upaan sarayna a mangyayatab. Ket, kiririket saray mangmumula nin minsahi
nan Dios konran mangyayatab ta iyator rayna a yinatab ra a saray nakaga'mor nin
anggan-angga nin byay a iti konan Dios.*
37 Ma'kit a katutu'wan na sawanin nin si wanra a, ‘Sakalako a mangisabwag ket
sakalako anamaet a mangyatab.’
38 Wanin ta, si'ko, ibaki' katamo nin pa'sar mangyatab sa kai moyo nin kinapagalan, ket
si'kamoy minabang sa kinapagalan ran raruma.”
39 Ket abaw sara a taga Samaria nin itaw konan siin nin babali a nagmatalek kona ni
Jesus bana' sa wana nin babayi a nibarita' na nga'min ni Jesus a gawa'-gawa' na.
40 Bana' konan siin, sin nako saradtaw kona ni Jesus dinawat ra a itaw ya yapo'. Ket
itaw ya yapo' anaod si Jesus nin rway awro.
41 Ket inmabaw sara et a nagmatalek kona ni Jesus bana' sa niyakay-akay na,
42 tan wanra konan babayi, “Magmatalek kami ana, ambo' nin bana' tamo' sa nibarita'
mo no kai edet, bana' ta narnge' miya ket tanda' mi nin sya a peteg nin Mangingisalba nin
tutawo iti sa mundo.”

Pinaanda' naya ni Jesus a Anak nan Sayay Upisyal

43 Napalabas a rway awro nin itaw ya si Jesus sa Samaria, nibwat sarayna tan nituloy
ray nako sa Galilea.
44 Mangyakay yadtaw lamang si Jesus mataman nin nibarita' nayna a wana, “Kasan
rispito ra konan sayay prupita nin saray kalugaran na nin mismo.”
45 Wanin man, inako' rayadtaw nin saray taga Galilea sin rinmate' ya bana' ta nako
saradtaw nin nikipista sa Jerusalem sin saytaw ket na'kit ra nga'min a ginwa-ginwa' na.
46 Sin itaw sarayna anaod, sinmubli' ya si Jesus sa Cana, si babali sa Galilea nin itaw ket
ginwa' na nin arak a ranom. Main itaw nin sayay upisyal nin gubyirno a si anak nan
lalaki ket itaw ya sa Capernaum nin main nin masakit na.

* **4:36** Amos 9:13.

47 Sin narnge' nan sitin upisyal a rinmate' yadtaw sa Galilea si Jesus nin ibat sa Judea,
nako ya kona tan nikidawat yan inganga'do nin mako ya sa Capernaum ta keen naya nin
paandaen a anak nan mangkamati.
48 Ket anaod, wana ni Jesus kona, “Si'kamo nin tutawo, no kai kamo nin maka'kit nin
makapaka'ngap nin pupaka'kitan, kai kamoynaod nin mamper.”
49 Ket wana nin upisyal, “Ser, panginga'do moyo ta tamoyna ba'yo ya nin mati a anak
ko.”
50 Wana ni Jesus kona, “Mako kamoyna. Mabyay yaynaod a anak moyo.” Namper yay
upisyal sa irgo na ni Jesus ket sinmubli' yayna sa bali ra.
51 Iti ya et a lamang sa dalan sin sumunor a awro,* sinna' rayaynan ibabaki' na a wanra
ket inmanda' yayna a anak na.
52 Ket tinepet na no ani a udas sin ginmana-gana a kaingaran na nin anak. Ni'bat ra
kona, “Kinmayupa' a amot na sin bandan ala una naapon.”
53 Ket napanemtem na nin ama a sin sain nin udas na nin inirgo ni Jesus a wana,
“Mabyay yaynaod a anak moyo.” Bana' ta wanin, sya tan saray sarba ran kabali na ket
nagmatalek sara kona ni Jesus.
54 Siti a ikarwan ginwa' na ni Jesus nin pammatutuo nin maipa'ka' no si'no yan diri sin
nako ya sa Galilea nin ibat ya sa Judea.

5

Nipada nay Kadiryan na ni Jesus konan Dios sa Awron Painawa
1 Kayadi' nin sain, main nin narate' a pista ran Judio ket tinmangkar ya si Jesus sa
Jerusalem ta pigaw nin kipista ya.
2 Itaw sa syudad, sa adani sa mantawagen nin Purta ra nin Karniro, main nin nakulong
nin ranom nin paryuan a sa sarita' nin Hebreo ket mantawagen yan Betsata*. Sa rigrig
ket main nin lima ray sirungan.
3-4 Sa sirong nin sayti ket nakaida' saray abaw nin main masakit, saray bulag, saray
pilay tan saray paralitiko.*
5 Main itaw nin sayay lalaki nin mampagmasakit sa luob ana nin tulumpulo' tan waloy
taon.
6 Sin na'kit naya ni Jesus tan sin natandaan na nin nakaida' yaynadtaw nin na'teng,
wana kona, “Rabay mo para a umanda'?”
7 Wanan ni'bat nin si lalaki kona, “Ser, kasa bale' nin mangitaoy kongko sa ranom no
nakimbor ana. Man'ipamuspusan ko tamo' et a manaoy ket main anan nakau'nan
nanaoy.”
8 Wana ni Jesus kona, “Mibangon ka! Awiten ma in si idaan mo tan lumalako kayna.”
9 Ket tampor inmanda' yayna, inawit nayayna a idaan na tan linmalako yayna.
Awron Painawa sin sain.
10 Kanya' nin saray pupangulo ran Judio wanra konan lalakin napaanda', “Sa
Gugan-gan tamo, maiyawa' a awiten ma in si idaan mo ta sawanin ket Awron Painawa.”
11 Bale' wana nin inumbat, “Bale' wana nin si namaanda' kongko ket, ‘Awiten ma in si
idaan mo tan lumalako kayna,’ ” wana.
12 “Si'no ya in ket a tawo si nangibarita' komo nin awiten ma in si idaan mo tan
lumalako kayna?” wanran nitepet kona.
13 Bale' si tawo kai na nin tanda' no si'no yaytaw si namaanda' kona ta nakaibwat
yaynan kai nin nadlaw si Jesus sa ka'bawan ran tutawo.
14 Sinmunor, na'kit naya ni Jesus a lalakidtaw sa sakop nan Timplo ket wana kona,
“Kikiten mo. Inmanda' kayna, ket andi' kayna nin magkasalanan ta bangli' no main nin
mas duka' et nin rumate' komo.”
15 Nibwat yay lalaki tan nika' na nin nibarita' konran pupangulo ran Judio a si Jesus a
namaanda' kona.
16 Konan siin, tinaranaan rayaynan kuntrawen nin Judio si Jesus, bana' ta mampangwa'
ya nin wanti sa Awron Painawa.
17 Sin wanin, wana ni Jesus konra, “Si Ama ko, kai ya gapo nin mantumgen nin gumwa',
kanya' nin si'ko anamaet, kai ako nin mantumgen.”

---

* **4:51** Si kaday'an nan Capernaum sa Cana ket magtulumpulo' tan rway kilumitro. * **5:2** *Betsata- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:Betesda; sa raruma et ket:Betsaida.* * **5:3-4** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Taga'nan ran mangimey a ranom*4 *bana' ta main nin tyimpo a main nin anghil nan Dios nin mako mangimbor sa ranom. Ket si mu'nan makataoy sa ranom mayadi' ti kinimbor ket umanda' ya sa animan a masakit na.*

18 Konan siin, nalamu'nan a sulit ran Judio nin patyen raya si Jesus ta sa wanra ket kai
na tamo' nin sinubag a Gugan-gan maipa'ka' sa Awron Painawa, no kai edet, nipada nay
kadiryan na konan Dios sa nipanawag nan Ama kona.

Si Ama na ni Jesus a Ibwatan nin Sarban Kapangyadian na

19 Ket imbatan na ni Jesus in nin man'iparsa ra a wana konra, “Isipen moyoyti nin
maong: Si'ko nin si Anak nan Dios, kasan magwa' kon gaw'en sa kabukudan ko tamo' no
kai edet, say gaw'en ko tamo' ket say mangka'kit kon gaw'en na nin Ama ko. Animan a
gaw'en na sain a gaw'en ko.
20 Wanin ta kawa'nan nakon Ama ko. Kanya' nin man'ipa'kit na nga'min kongko a
man-gaw'en na tan main et li' nin gawa' nin ipapa'kit na kongko nin mas makapaka'ngap
et dyan say ginwa' ko, ket peteg a maka'ngap kamo li'.
21 Bilang wadi', si Ama ko, pasublien nasaran mabyay a nati. Ket sain li' anamaet a
gaw'en ko nin si Anak na ta pasublien kosara li' nin mabyay a rabay ko nin pabyayen.
22 Wanin et, si Ama ko, kai ya nin manintinsya nin si'numan, no kai edet, nipagamet
nayna kongko nin Anak na a paninintinsya
23 ta pigaw nin say sarban tawo ket pagalangan rakon si Anak na a maikalamo' sa
pammagalang ra konan Ama ko. Si si'numan a kai nin mamagalang kongko a si Anak na,
kai naya anamaet nin mampagalangan a Ama ko a sya a namaki' kongko.
24 Isipen moyoyti nin maong: Si si'numan a rumnge' tan mamper sa man'ibarita' ko nin
nangibwat konan Dios a syay namaki' kongko, magkamain ya nin anggan-angga nin byay
a iti konan Dios. Kai yayna nin masintinsyawan nin madusa, bana' ta say nikaisyay na
kona nin Dios ket napalabas ana tan mabyay yayna anggan-angga nin iti konan Dios.
25 Isipen moyoyti nin maong: Say sarban tutawo say pa'sar ket nati ana, bana' ta
naisyay a sarba konan Dios. Bale' narate' anay panaon a mataman nin saray say pa'sar ra,
ket nati ana ket marnge' ray irgo ko nin si Anak nan Dios. Ket saraytaw saray tumulok sa
narnge' ra ket peteg a magkamain sara nin siin nin byay.
26 Wanin ta si Ama ko a puon nin byay. Ket wanin ako anamaet nin si Anak na bana' ta
nangibwat kona a si'koy puon nin byay,
27 tan ginwa' na et nin si'kon si Anak na ket main nin kapangyadian ko nin manintinsya
bana' ta pinaitawo ako.
28 Andi' kamo nin mabigra' sa saytin nibarita' ko ta marate' li' a awro a sarba ran nati,
marnge' ra a irgo ko,
29 ket lumiwa' sara li' sa nanabunan konra. Saray nangwa' nin maabig, pasublien sara
li' nin mabyay iti konan Dios, bale', saray nangwa' nin duka', pabyayen sara anamaet ket
lumiwa' sara sa nanabunan konra bale' sintinsyawan sara nin madusa.
30 Kasa nin magwa' kon gaw'en nin kabukudan ko tamo'! Mampanintinsya ako nin
dipindi sa man'ibarita' na kongko nin Ama ko. Kanya' nin say paninintinsya ko ket
matunong bana' ta ambo' nin say karabayan ko a man'unuren ko no kai edet, say
karabayan na nin Ama ko nin namaki' kongko.
31 No si'ko nin mismo tamo' a mamatutuo nin say maipa'ka' kongko, say ibarita' ko edet,
kai nin tepren.
32 Bale' main ya a Ama ko nin mamatutuo sa maipa'ka' kongko, ket say ibarita' na, tutuo
anaod.
33 Main saraytaw anamaet intaw saray nibaki' moyo nin mako nin nangrenge' kona ni
Juan ket pinatutu'wan na et a maipa'ka' sa no si'no ako.
34 Kai ko bale' nin matkap a pammatutuo ran tutawo sa maipa'ka' kongko, no kai
ibarita' koyti say pammatutuo na ni Juan maipa'ka' kongko ta pigaw nin mamper kamo
ket maisalba kamo.
35 Maiyarig ya si Juan sa sayay tyo' a mandumta nin maslag ket maririket kamo intaw
sa anted nin panaon a mangkapalawayan nay kukaisipan moyo.
36 Bale' main nin pammatutuo sa maipa'ka' kongko nin mas maksaw et dyan say
nibarita' na ni Juan. Wanin ta say man-gaw'en ko a say nipagwa' na nin Ama ko, ket sain a
mamatutuo a si'ko a nibaki' nan Ama ko.
37 Si Ama ko anamaet nin nangibaki' kongko, syan diri a namatutuo nin say maipa'ka'
kongko.
Bale' si'kamo, kai moyo gapo nin narnge' a busis na tan kai moyo gapo na'kit a bakas na.
38 Linmabas tamo' komoyo nin bilang nin siri a nibarita' na, ta kai moyoko nin akuen
nin si nibaki' na.
39 Man'adalen moyoynan man'adalen a Masanton Kasuratan sa pangngipa'ka' moyo
anaod a mangibwat sa sayti ket magkamain kamon anggan-angga nin byay a iti konan
Dios. Anta sayti nin kasuratan ket mamatutuo no si'no ako,

40 bale' andi' kamo nin adalen moyoy maipa'ka' kongko ta pigaw nin magkamain kamo
kumon nin byay.
41 Kai ko nin tikapen a pagalangan rako nin tutawo,
42 laloyna a mangibwat komoyo ta tanda' koy kanakman moyo, a peteg a kasa nin
pangangawa'nan moyo konan Dios.
43 Alimbawa', si'ko, nako akodti nin pinakalalaman nan Ama ko, ket kai rako nin
asikaswen. Bale' no main nin makodti nin ipata'gay nay lalaman nan diri, siin, asikaswen
moya.
44 Pa'no kamo anaod nin magmatalek konan Dios ey? Say tikapen moyo ket say
pangrarayo nin barang saya tan saya komoyo tan ambo' a say pangrarayo na komoyo nin
sayan-saya nin Dios.
45 Wanin man, andi' moyo nin isipen a si'ko a mangiriklamo komoyo konan Ama ko, ta
say nisurat na ni Moises nin sayti a mampagmatalkan moyo a mangwa' nin sain.
46 Kai moyo nin mantepren a nisurat na ta no peteg a mamper kamo sa nisurat na ni
Moises, mamper kamo anamaet kumon kongko bana' ta maipa'ka' kongko a nisurat na.
47 Ket bana' anaod ta kai moyo nin tepren a nisurat na, pa'no moyo edet nin tepren a
man'ibarita' ko ey?"

6

Say Nipamakan na ni Jesus sa Masurok a Limanribo
Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17

1 Mayadi' in, rinmipay ya si Jesus tan saray tumutumbok na nin nako sa rubari' na nin
Taaw Galilea a mantawagen lamang nin Taaw Tiberias.
2 Pinasyan ka'bawan ran tutawo nin tumbu-tumbok konra bana' ta na'kit ray
pammatutu-tutuo nin maipa'ka' kona sa nipamaanda' na konran main nin masakit.
3 Ket nuli' sara si Jesus sa purod tan tinmekre' saradtaw.
4 Anaod, dandani ana sin sain a pista ran Judio a mantawagen nin Nipanglabas.
5 Ket kinmikit ya si Jesus tan na'kit nan pinasyan ka'bawan ran tutawo nin manrumate'.
Ket wana kona ni Felipe, "Adti atamo kadi' mangalap nin kanen ran sarayti?"
6 Tanda' na ni Jesus no ani a gaw'en na bale' nitepet nayti ta pigaw nin subuken na no
ani a i'bat na ni Felipe.
7 Wana ni Felipe, "Abir nin main wadi' nin ribu-ribo* nin isaliw tamon tinapay ket kai
nin makayadi' konra nga'min mataman no makapangan tamo' nin daite' a barang saya."
8 Sin sain, wana nin saya konra nin tumutumbok na ni Jesus, si Andres a aryen na ni
Simon Pedro,
9 "Main yayti e si anak a lalaki nin nibalon nin lima ray makapoy a klasi nin tinapay*
tan rwa ray kuna', bale' umno anayti ey sa ka'bawan ran sarain a tutawo."
10 "Patekreen moyo sara," wana ni Jesus konra nin tumutumbok na. Rarabot itaw ket
itaw sara nin tinmekre' a tutawo. Saray lulalaki ket maglimanribo sarayna.
11 Kaaram, inagwang na ni Jesus a tinapay tan nikisalamat ya konan Dios. Mi'sa
nipaitayak nayti konran tutawo. Wanin a lamang a ginwa' na sa kuna'. Binyan ra a
barang saya nin say rabay na nin ka'baw.
12 Ket sin nabsoy anan nangan a sarba, wana ni Jesus konran tumutumbok na,
"Dinepen moyo a natra' ta pigaw nin kai nin mapirdi."
13 Wanin anaod a ginwa' ra ket nakapno' sara nin labinrway balyag sa natra' konran
limay tinapay.
14 Sin na'kit ra anaod nin tutawoyti nin ginwa' na ni Jesus nin mamatutuo nin maipa'ka'
kona nin diri, wanra, "Siti anan diri yaytaw si Prupita nin nipadles a makodti sa luta'!"
15 Bale' nadlaw na ni Jesus nin keen raya pwirsawen nin kalapen nin tutawo tan
pasueten rayan gaw'en nin adi' ra. Kanya' nin nibwat ya nin bukod nin nakodtaw sa
sayay purod.

Si Paka'kitan Yupa' sa Nilalako na ni Jesus Sa Babon Ranom
Mateo 14:22-33; Marcos 6:45-52

16 Sin mandumedlem ana, nako saray tumutumbok na ni Jesus sa rigrig nin baybay.
17 Yabi ana ket kai ya et nin nikisna' konra si Jesus kanya' nin rinmuran sarayna sa
baluto nin mako sa Capernaum.
18 Sin sain, inmarubuob ket inmalalaki a daluyon.

---

* **6:7** ***ribu-ribo***- *Sa Griego:rwanyasot a denario.* Si sayay denario, syay swildo nan sayay urdinaryon trabahador sa sayay awro sin saytaw nin panaon. * **6:9** Sitin klasin tinapay, syay kanen ran mumaidap sin saytaw sa Israel.

19 Sin nakasaki saraynan man'ibugsay rayay baluto ra nin angangko lima o a'nem a
kilumitroy kaday'an, na'kit rayan man'umarak si Jesus a manlumalako ya sa babo nin
ranom. Ket pinasyan li'mo ra.
20 Bale' wana ni Jesus konra, “Si'koyti, andi' kamo nin mali'mo!”
21 Ket pinasyan ririket ra nin pinaruran raya si Jesus sa baluto; ket kapingmatan iti
sarayna sa abay itaw sa lugar a keen ra.
22 Kinabuklasan, saray tutawo nin nabati' itaw sa rubari', mapanemtem ra a saya tamo'
intaw a baluto sa abay itaw tan tanda' ran kai raya nin kalamo' si Jesus nin tumutumbok
na, ta sarayti tamo' a rinmuran konan si baluto.
23 Sin sain, main nin umno ran baluto nin ibat sa Tiberias a dinmuong itaw sa dani nan
si lugar a nanganan ran tinapay nin tutawo mayadi' ya nin nikisalamat si Uunuren a
Jesus.
24 Ket bana' ta na'kit ran abaw nin tutawo a kasa yadtaw si Jesus tan wanin sara
anamaet a tumutumbok na, rinmuran sarayti sa baluto tan nako sara sa Capernaum ta
pigaw nin tikapen rayadtaw si Jesus.

Si Jesus, Syay Ikabyay a Mami nin Peteg nin Byay

25 Ket sin nadumog rayadtaw si Jesus sa rubari' nan taaw, wanra nin nitepet, “Maistro,
pa'no kamon nakarate' iti? Tiningkap mika.”
26 Ket si wana nin ni'bat ni Jesus, “O', mantikapen rako anaod. Sawanin, isipen moyoyti
nin maong: Say rason a mantikapen rako ket si nangan kamo nin tinapay ket nabsoy
kamo, ambo' nin bana' ta nataros moyoy pipa'kaan nin makapaka'ngap nin nunangyadi'
a nabantayan moyo.
27 Matkap a ambo' a ikabyay nin masida' a tikapen moyo, no kai edet, say ikabyay nin
misyon komoyo a sayti ket mami nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios. Ket si
makapami komoyo nin sain nin ikabyay ket si'kon si Pinaitawo a pinatutu'wan nan Dios a
syay Ama ko nin pinili' nako.”
28 Konan siin, wanran nitepet kona, “Ani ey a gaw'en mi nin akuen nan Dios ta pigaw
nin matingkap mi in?”
29 Ket wanan ni'bat ni Jesus, “Siti a matkap moyon gaw'en nin ipagwa' nan Dios komoyo:
Magmatalek kamo kongko nin si nibaki' na.”
30 Ket wanra anamanaet nin nitepet, “Ani a paka'kitan a maipa'kit mo komi ta pigaw
nin tepren mi a man'ibarita' mo? Ani a gaw'en mo?
31 Anaod, pinakan saran manna* a pupuon mi sin itaw sara nin manlumalako sa lugar
a kasan tawo tan siin lamang a mabasa sa Masanton Kasuratan a wana, ‘Pinakan nasara
nin ikabyay nin ibat sa langit.’* ”
32 Inumbat ya si Jesus a wana, “Isipen moyo nin maong a kasan mabasa a si Moises a
nami komoyo nin sain nin ikabyay nin ibat sa langit no kai edet, si Ama ko a mampami
komoyo nin peteg nin ikabyay nin ibat sa langit.
33 Wanin ta si peteg nin ikabyay a ibi nan Dios, ket sitaw si kinmayupa' nin ibat sa langit
a mami nin byay konran tutawo.”
34 Ket konan siin wanra nin tutawo, “Ser, lawas nin byan rakami pa edet nin siin nin
ikabyay.”
35 Wana ni Jesus nin nipapalaway, “Si'ko a ikabyay a mami nin peteg nin byay. Ket, si
si'numan a umarak kongko nin magmatalek ya, mapda' yan liso a bilang kai yayna gapo
nin gumitil o milata'.
36 Bale', bilang sa nibarita' koyna komoyo nin gindat, si'kamo, abirno nin na'kit
moyoyna a paka'kitan nin ginwa' ko, kai kamo et a lamang nin magmatalek.
37 Si'no sara man a italek na nin Ama ko kongko, umarak sara kongko. Si umarak
kongko anamaet, kai koya gapo nin andian.
38 O', wanin a karabayan nan Ama ko tan kinmayupa' akon ibat sa langit ambo' ta
pigaw nin gaw'en koy no ani a rabay ko, no kai edet, say rabay na nin si namaki' kongko.
39 Ket say rabay na nin Ama ko a syay namaki' kongko ket si kasan maisyay kongko
konran nitalek na kongko, no kai edet, pasublien kosara li' nin mabyay kona sa suyot nin
awro.
40 O', rabay na nin Ama ko a saray makatanda' rako tan magmatalek sara kongko ket
magkamain sara nin anggan-angga nin byay a iti kona. Ket, si'kon diri a mamasubli' nin
mabyay li' konra kona sa siin a suyot nin awro.”
41 Bere-bere saray Judio konan sitaw si wana ni Jesus a sya a ikabyay nin ibat sa langit.

---

* **6:31** Mabasa a maipa'ka' sa ***manna*** sa Glusaryo. * **6:31** Exodo 16:4-5; Nehemias 9:15; Kanta 78:24; 105:40.

42 Wanra, “Ambo' para a si Jesus yayti nin anak na ni Jose? Tanda' tamo saran peteg a
matua na. Ambale' a wana ket kinmayupa' yan ibat sa langit?”
43 Kanya' nin wana ni Jesus konra, “Andi' kamo nin miiirgo nin mianas-anasan.
44 No kai naya nin inayat a sayay tawo nin Ama ko nin si namaki' kongko, kasa nin
si'numan a umarak kongko nin mamper. Ket, saray umarak kongko ket pasublien kosara
li' nin mabyay konan Dios sa suyot nin awro.
45 Wanin ta main yayti e si mabasa sa nisurat ran prupita a wana, ‘Saray sarba ra nin
tawo na ket iyakay nasaran Dios.’* Ket si'no sara man a mangrenge' sa wana nin Ama ko
ta pigaw nin makaadal sara kona ket sara a umarak kongko.
46 Ambo' nin rabay kon ibarita' ket main ana nin naka'kit kona nin Dios a Ama, bana' ta
kasa et gapo nin naka'kit kona no kai si'ko tamo' nin nangibwat kona.
47 Isipen moyoyti nin maong: Si magmatalek kongko, main anan anggan-angga nin
byay na a iti konan Dios.
48 Wanin ta si'ko a ikabyay a mami nin peteg nin byay.
49 Saray pupuon moyo, nangan sara nin manna sin itaw sara nin manlumalako sa lugar
a kasan tawo, wanin man nati saran lamang.
50 Bale' si ikabyay nin man'ibarita' ko komoyo sawanin, si peteg nin ikabyay nin ibat sa
langit. Si mangan nin sitin ikabyay, kai ya gapo nin mati.
51 Ket si'kon diri ya in si ikabyay a mami nin peteg nin byay nin ibat sa langit. Si
si'numan a mangan nin sitin ikabyay, mabyay ya anggan-angga. Ket siti nin ikabyay, sya a
lalaman ko nin ibi ko li' ta pigaw nin saray tutawodti sa mundo ket mabyay sara.”
52 Konan siin nididiskusyon saray Judio a wanra, “Pa'no na kadi' nin ibi a lalaman nan
siin a tawo ta pigaw nin kanen tamo?”
53 Sin sain, wana ni Jesus, “Isipen moyoyti nin maong: No kai moyo nin kanen a
lalaman ko nin si Pinaitawo tan kai moyo nin inumen a daya' kon tumuro', kasa komoyo a
manustini nin byay
54 ta saray mangan nin lalaman ko tan minom nin daya' ko, sara a main nin
anggan-angga nin byay a iti konan Dios, tan sara anamaet a pasublien ko li' nin mabyay
konan Dios sa suyot nin awro.
55 Wanin bana' ta si lalaman ko, syay tutuo nin ikabyay tan say daya' ko, sya a tutuo nin
inumen.
56 Ket, si mangan nin lalaman ko tan si minom nin daya' ko, misyon ya lawas kongko,
tan si'ko kona.
57 Kapada a main nin byay kon nangibwat konan si sibibyay a Dios nin nangibaki'
kongkodti, main nin byay na nin mangibwat kongko nin si mangan kongko
58 ta si'ko a tutuo nin ikabyay nin ibat sa langit. Naiduma yaytin ikabyay sa kinnan ra
nin pupuon moyo sin saytaw, ta saray nangan sin saytaw, nati sara nin lamang, bale' si
mangan kona nin sitin tutuon ikabyay, mabyay ya anggan-angga.”
59 Nibarita' nayti nga'min ni Jesus sin nangyakay ya sa sinaguga itaw sa Capernaum.

Gurutan raya nin Abaw a Tumutumbok na si Jesus

60 Edet, sin saraytaw saray mantumumbu-tumbok kona ket narnge' rayti nin nibarita'
na, wanra nin ka'bawan konra, “Mabyat in say man'ibari-barita' na. Kasa gapo nin
mamper sa sain.”
61 Tanda' na ni Jesus a bere-bere saran mampianas-anasan a tumutumbok na maipa'ka'
sa sayti kanya' nin wana, “Bana' para sa nibarita' kon si mangan nin lalaman ko tan si
minom nin daya' ko ket marmay kamoyna kongko?
62 Ani ana li' a pakataros moyo konan siin no ma'kit moyo nin si'kon si Pinaitawo ket
muli' akoynan sumubli' sa ibwatan ko?
63 Si Ispirito nan Dios a mampami nin byay. Kasan kausaran nan lalaman sa sayti, no
kai edet, say man'ibari-barita' ko komoyo a main nin kausaran. Sayti ket ibat konan
Ispirito tan mami nin byay.
64 Bale' main sara komoyo a kai ra nin akuen a man'ibari-barita' ko,” wana ni Jesus.
Nibarita' nayti bana' ta tanda' nayna nin gindat no si'nu-si'no saray kai nin mamper kona
tan no si'no li' a magtraidor kona.
65 Wana et nin nituloy ni Jesus, “Siin a rason no ambale' a nibarita' ko komoyo a kasa
nin si'numan a umarak kongko no kai na nin pangibwaten nin Ama ko.”
66 Ket nangibwat ana sin sain, abaw sara konran saray mantumumbu-tumbok kona a
ginmurot ana kona tan kai rayna nin nituloy a nayi kona.
67 Kanya' nin konan siin wana ni Jesus konran labinrwan tumutumbok na, “Ket
sawanin, lumakwan kamoyna anamaet para?”

* **6:45** Isaias 54:13.

68 Ket inumbat ya si Simon Pedro a wana, “Catawan, kasaynan raruma et nin unuren
mi. Si'kan diri a mampag'irgo nin say susarita' a mami nin anggan-angga nin byay a iti
konan Dios.
69 Si'kami, mampagmatalek kami komoyo ta kasa gapo nin dwadwa nin maalilbi' mi a
si'kamo a Masantos nin nibaki' nan Dios.”
70 Wana ni Jesus, “Si'ko a namili' komoyo nin labinrwa, ambo' para nin wanin? Wanin
man, si saya komoyo ket kaayon nayan Dimunyo.”
71 Si man'ibarita' na ket si Judas a anak na ni Simon Iscariote, a mataman nin saya ya
konra nin labinrwan tumutumbok na, sya et a lamang li' a magtraidor kona ni Jesus.

7

Kai sara nin Mamper a Bubsat na ni Jesus
1 Say sinmunor sin nayadi' in, kina'-kina' na ni Jesus a lulugar sa intiron prubinsyan
Galilea. Pinal'isan nay nako sa Judea ta saray pupangulo ran Judio nin itaw ket masulit
sara nin patyen raya.
2 Anaod, dandani ana sin sain a pista ra nin Judio a mantawagen nin Pista nin
Abung-abong*.
3 Ket saray bubsat na ni Jesus wanra kona, “Umalis kadti tan mako ka sa Judea ta pigaw
nin ma'kit ran tumutumbok modtaw a makapaka'ngap nin man-gaw'e-gaw'en mo,
4 ta si tawon mampangapes a mag'in yan bantog, kai na nin iyadi a man-gaw'e-gaw'en
na. Anaod ta mampangwa' ka nin makapaka'ngap a bubagay, ipadar moyna ah, ta pigaw
nin matandaan sa intiro nin mundo!”
5 Wanra in nin bubsat na ni Jesus ta mataman nin sara ket kai nin mamper kona.
6 Wana ni Jesus konra, “Kai et nin narate' a kuston panaon ko para sa wanin. Mako
kamoyna ta magwa' moyoy mako abirno nin ani a udas.
7 Kasa nin prublima komoyo bana' ta saray iti konan sitin mundo, ket kasan puon ran
guraen rakamo, bale' si'ko, gura' rako bana' ta mampatutu'wan ko a say
man-gaw'e-gaw'en ra ket duka'.
8 Sigi, mako kamo nin kipista bale' si'ko, kai ako nin mako bana' ta kai et nin narate' a
kuston panaon para kongko.”
9 Sin naibarita' nayna in ni Jesus, pinaibati' yadtaw sa Galilea.

Say Piduduma nin Kaisipan ran Tutawo Maipa'ka' kona ni Jesus
10 Nibwat sarayna anaod a bubsat na ni Jesus. Ket, nako ya anamaet sa pista nin kasan
nakatanda'.
11 Sin sain, tikap saraynan tikap kona a pupangulo ran Judio sa pista, nin tepet
saraynan tepet no adti ya.
12 Saray abaw a tutawo anamaet mianas-anasan saran mampag'iirgo maipa'ka' kona.
Wanra nin raruma, “Maong yan tawo.” Bale' saray raruma anamaet wanra, “Kai pa ta
man'ibarang nasaray tutawo.”
13 Wanin man, kasa gapo nin nag'irgo maipa'ka' kona nin main nin nakarnge' bana' ta
mali'mo sara konran pupangulo ra.
14 Sin iti ana sa kapikngaan a pista, nako yadtaw sa sakop nan Timplo si Jesus nin
nangyakay ya.
15 Ket naka'ngapan raya nin saray pupangulo ran Judio a wanra, “Adti ket nin ibat in
nin pakatanda' nan siin nin tawo? Ambo' ya anamaet nin di-adal nin bilang komi!”
16 Konan siin, imbatan nasara ni Jesus a wana konra, “Sayti say man'iyakay ko, kai nin
nangibwat kongko no kai edet, konan Dios a syay namaki' kongko.
17 Si si'numan a magdisidido nin gaw'en na a no ani a rabay nan Dios, sya a maka'kit no
say man'iyakay ko ket nangibwat konan Dios, o kaisipan ko tamo' nin diri.
18 Wanin ta si saya nin mampag'irgo nin nangibwat sa kaisipan na tamo' nin diri ket,
man'apesen na nin mag'in ata'gay a pangingikit kona. Bale', si sayay tawon tikapen na a
mapagalangan yay namaki' kona, say man'ibarita' na ket pulos nin katutu'wan ta kasa
gapo nin pibula'-bula' kona.
19 Kai moyo para nin tanda' a Gugan-gan nin nibi na ni Moises? Sain a rabay nan Dios
ket kasa gapo komoyo a mampanukid. Kikiten moyo, man'iplano rakon patyen!”
20 Inumbat sara a tutawo a wanra, “Nasrepan ka nin ispiriton duka'! Si'no wadi' a
marabay nin mangmati komo?”
21 Konan siin wana ni Jesus, “Nagtrabaho ako a namaanda' akon ni'sa sa sayay Awro
nin Painawa, ket nabigra' kamoyna nga'min.

* **7:2** Mabasa moyo et a maipa'ka' konan siti si ***Pista nin Abung-abong*** itaw sa Glusaryo.

22 Bale', magtrabaho kamo a turien moyo sara anamaet lamang a a'nak moyon lulalaki
sa Awron Painawa. Wanin ta main ya in nin nigan-gan na komoyo ni Moises a
naimatawan nayna anaod konra et nin saray pupuon na.
23 No gaw'en moyo in abirno nin Awron Painawa sa tana a matukid a nigan-gan na ni
Moises maipa'ka' tamo' sa sayay parti nan lalaman, ambale' ey a masager kamo kongko ta
namaanda' ako sa Awron Painawa ta pigaw nin si intiro nin lalaman na ket napaanda' ya?
24 Andi' kamo nin manintinsya nin naipatukdo' sa pangingikit moyo tamo' no kai edet,
adalen moyo yapo' nin kusto a bubagay ta pigaw nin sa katunungan a paninintinsya
moyo."
25 Sin sain, main saray taga Jerusalem a wanra, "Ambo' para a syayti si tawon rabay ra
nin patyen?
26 Ket e! Iti ya nin mampag'irgo nin kasan dangka' sa adapan ran abaw a tutawo. Saray
pupangulo anamaet, kai sara gapo nin mangkumuntra kona. Peteg palayi nin alilbien ra
a syayna a Cristo?
27 Bale', kai nin magwa', ta no rumate' yay Cristo, kasa kano nin makatanda' nin
pangibwatan na. Bale' sitin tawo, tanda' tamo nin peteg a ibwatan na."
28 Sin sain, nipaksaw na ni Jesus a busis na nin mampangyakay itaw sa sakop nan
Timplo a wana, "Wamoyo a tanda' rako tan tanda' moyo a ibwatan ko. Wanin man, say
katutu'wan anamaet lamang, kai nin nangibwat kongko a kappika' kodti, no kai edet,
main nin namaki' kongko a sya tamo' a tutuo. Si'kamo, kai moya nin tanda'!
29 Si'ko bale', tanda' koya bana' ta nangibwat ako kona, tan sya anaod a namaki'
kongko."
30 Konan siin a nibarita' na ni Jesus, niplano ra nin dakpen ya, bale' kasa nin nanakep
kona bana' ta kai et nin narate' a udas a mati ya nin pakatukid nin plano nan Dios.
31 Bale' konra nin saray abaw a tutawo, abaw sara a nagmatalek kona ni Jesus, ta
wanra, "Ambo' yayti et para a rumate' nin Cristo? Kasayna angangko nin makagwa' et nin
mas abaw a mumilagro nin paka'kitan dyan say man-gaw'en nan siti."
32 Sin narnge' ra nin Pariseoyti nin man'ibari-barita' ra nin tutawo, sara tan saray
Pupangulon Pupadi', namaki' sara nin gwardya sa Timplo nin keen raya nin dakpen si
Jesus.
33 Ket sin sain, wana ni Jesus, "Makalamo' rako tana sa anted a panaon, mi'sa sumubli'
akoyna konan namaki' kongko.
34 Marate' li' a tikapen rako bale' kai rako nin madumog bana' ta itaw sa kami'nan ko
ket kai kamo nin makapika'."
35 Konan siin, wanra nin pupangulo ran Judio sa saya tan saya, "Adti ya kadi' nin
makoytin tawo nin kai tamoya kano nin ma'kit? Mako ya palayi sa adayo' nin lulugar nin
kami'nan ran kapada tamon Judio ta pigaw nin mangyakay ya konran ambo' nin Judio?
36 Ani kadi' a pipa'kaan nin saytaw say wanan tikapen tamoya li' bale' kai tamoya nin
madumog, tan sa kami'nan na ket kai atamo nin makapika'?"
37 Sin sangkasuyutan anan awro nin Pistan Abung-abong a syay sangkaimpurtantiwan
nin awro, inumdeng ya si Jesus tan nipaksaw na a busis na a wana, "Si si'numan nin
milata', umarak ya kongko ta pigaw nin minom ya.
38 Wanin a mabasa sa Masanton Kasuratan a wana,
'Si si'numan a magmatalek kongko, mag'in yan bara'mon subor nin ranom ta lumiwa'
kona a pa'sar ranom a makapami nin byay.' "
39 Si man'ibarita' nadti ni Jesus ket, si Ispirito nan Dios nin ibaki' na li' konran saray
magmatalek kona. Kai ya et nin nibaki' konra, ta kai ya et nin nipata'gay tan
pinagalangan si Jesus.
40 Main konran saray nakarnge' sa saytin wana ni Jesus a namarita', "Peteg a siti ana a
mantaga'nan nin Prupita!"
41 Saray raruma anamaet wanra, "Syayti ana a Cristo."
Bale' saray raruma et wanra, "Impusibli in! Kai ya nin mangibwat sa Galilea a Cristo!
42 O', ta main nin mabasa sa Masanton Kasuratan a wana si sya a Cristo ket, mangibwat
ya sa puri na ni David tan itaw ya nin maiyanak sa Betlehem a babali na ni David.*"
43 Kanya' anaod nin, niduduma a pangngipa'ka' ra nin tutawo kona ni Jesus.
44 Main sara anamaet a marabay nin dakpen raya, bale', kasa nin nanakep kona.
45 Sin wanin, saraytaw saray gwardya sa Timplo ket sinmubli' sarayna sa kami'nan ra
nin Pupangulon Pupadi' tan Pariseo. Ket inusisa' rasara, "Mayin a kai moya nin ni'ras iti?"
wanra.

---

* **7:42** Mikas 5:2.

46 Ket ni'bat ra nin gwardya, “Kasa gapo nin makakipada konan sitaw nin tawo sa
pakayadi' nin pag'iirgo na!”
47 Tinuya'-tuya' rasaran Pariseo a wanra, “Pati si'kamo para ket naulaw na anamaet?
48 Main ana para nin tanda' moyon pupangulo o konran Pariseo nin mampagmatalek
kona? Kasa gapo!
49 Kiayi kamo konran sarain nin ambo' nin di-adal; kasan tanda' ran sarain maipa'ka' sa
Gugan-gan tamon Judio. Mirisi moyo!”
50 Si saya konran Pariseo nin itaw sin sain ket si Nicodemo a sya nako ya intaw kona ni
Jesus. Wana konran kalalamo' na,
51 “Ibarita' sa Gugan-gan tamo a kai tamoya magwa' nin sintinsyawan a sayay tawo nin
kai tamoya yapo' nin usisaen. Matkap a magkamain ya yapo' nin pagkanawanawa nin
umbat ta pigaw nin ma'kit tamo no ani a kasalanan na. Ambo' para nin wanin?”
52 Konan siin ni'bat ra kona, “Bara'mo ka anamaet nin saray taga Galilea! Keen mo nin
adalen a Masanton Kasuratan ta pigaw nin matandaan mo a kasa nin prupita a
mangibwat sa Galilea.”

Nadakep Yay Sayay Babayin Mangkilalaki

53 *Kayadi' nin sain, nagsiugot anay barang saya sa bali ra.

8

1 Si Jesus bale', nako ya sa Talugtog nin Olibo.
2 Masakbay et sin kabuklasan, nako ya anamanaet itaw sa sakop nan Timplo ket
inaribungbungan rayan tutawo. Konan siin, tinmekre' ya ket niyakay nasara.
3 Sin sain, rinmate' saray Madudunong sa Gugan-gan tan saray Pariseo a main nin awit
ran sayay babayi nin nadakep nin mangkilalaki.* Pina'deng rayayti sa adapan ra.
4 Mi'sa wanra kona ni Jesus, “Maistro, sitin babayi, nadakep ya nin mangkilalaki.
5 Man'ibarita' sa Gugan-gan nin nibi na ni Moises a say wanti nin babayi ket matkap
yan kudasen nin bato anggan mati ya. Si'ka pa, ani a disisyon mo?”
6 Wanin a wanra ta pigaw nin kal'uten raya si Jesus, ta mangibwat wadi' sa ubat na ket,
main nin maiparsa ra kuntra kona. Bale', dinmukot ya si Jesus tan nanurat ya sa luta' a
inusar nay garamay na.
7 Kai raya nin tegnan nin tepetan si Jesus, kanya' nin inumdeng ya tan wana konra, “Si
si'numan komoyo a kasa nin kasalanan na, sya a mu'na nin mangudas kona.”
8 Mi'sa dinmukot ya anamana tan nanurat ya sa luta'.
9 Ket, sin narnge' raya in a wana ni Jesus, saya-saya sara nin nibwat a tinmarana'
konran sangkasikenan. Ket kasa nin nabati' itaw no kai si Jesus tana tan si babayi nin
itaw et nin naka'deng.
10 Ket inumdeng yayna si Jesus, tan wana konan babayi, “Arikong, adti saraynaytaw?
Ya, kasa nin nabati' ni sayan manusa komo?”
11 “Kasa, Ser,” wana nin babayi.
“Kai kata anamaet nin dusawen,” wana ni Jesus. “Sigi, mako kayna, bale' tegnan
moynay pagkakasalanan mo.”

Mikumprunta a Pammatutuo na ni Jesus tan ni Ama na

12 Mi'sa anamanaet, nag'irgo ya si Jesus konran tutawo a wana, “Si'ko a palaway nin
mamalaway konran tutawodti sa mundo. Si'numan a mag'in nin tumutumbok ko, kai ya
nin lumalako sa kadedleman ta main ya kona a palaway a mami nin byay.”
13 Sin sain, wanra nin Pariseo kona, “Si'kan bukod a mampagtistigos maipa'ka' sa
lalaman mon diri.* Ket sain say man'ibari-barita' mo kai magwa' nin tepren.”
14 Ket wana nin inumbat ni Jesus, “Abirno nin mampag'irgo ako nin pammatutuo
maipa'ka' kongko nin diri, say man'ibarita' ko bale' ket tutuo, bana' ta tanda' ko no adti ako
nin ibat tan no adti a keen ko. Bale' si'kamo, kai moyoyti nin tanda' nin maipa'ka' kongko.
15 Si'kamo, manintinsya kamo nin nipatukdo' moyo sa panunukat nin tawo tamo'! Si'ko
bale', kai ako nin manintinsya nin si'numan.
16 Bale' no bilang wadi' a manintinsya ako, say paninintinsya ko ket kusto ta ambo' kon
bukod a manintinsya, no kai edet, main nin kalamo' ko, si Ama ko a syay namaki' kongko.

---

* **7:53** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasaytin bubirsikulo. Itaw sa main ti, ambo' nin pari-parihoy lugar nin kami'nan bilang itaw sa Lucas 21:38; iti sa Juan, sa 7:36, o iti sa 7:53, o sa 21:24. * **8:3** Sigon sa Gugan-gan, matkap rayan lamang nin iyadap a lalaki (Levitico 20:10; Deuteronomio 22:22). * **8:13** Sa Gugan-gan ran Judio, matkap a main nin rwa ra o masurok et nin tistigos ta pigaw nin akuen nin tutuo yay sayay diklarasyon. Deuteronomio 17:6; 19:15; Mateo 18:16.

17 Sa Gugan-gan moyo wana et a say pammatutuo ran rwa ray tistigos ket matkap a
akuen.
18 Ket anaod, si'ko, patutu'wan koy maipa'ka' kongko nin diri tan patutu'wan na
anamaet nin Ama ko nin namaki' kongko."
19 Ket konan siin nitepet ra kona, "Adti ya ket a Ama mo?"
Inumbat ya si Jesus a wana, "Kai rako et nin katanda' nin peteg tan kai moya anamaet
nin katanda' a Ama ko. No katanda' rako kumon, wanin moyo anamaet konan Ama ko."
20 Nibarita' nayti ni Jesus sin itaw ya nin mampangyakay sa sakop nan Timplo, itaw sa
bandan pangangwan nin da'ton. Bale' kasan nanakep kona ta kai et nin narate' a udas a
mati ya nin pakatukid nin plano nan Dios.

Si Jesus Nangibwat yadtaw konan Dios

21 Wana anamanaet ni Jesus konra, "Si'ko, lumakwan akoyna li' ket, tikapen rako*.
Bale', mati kamo nin awit moyoy kasalanan moyo, ta sa keen ko, kai kamo nin makapika'."
22 Konan siin wanra nin panuya'-tuya' kona nin saray Judio, "Wana, kai atamo kano nin
makapika' sa keen na. Mipati ya palayi?*"
23 Inumbat ya si Jesus a wana, "Si'kamo, taga kamodti sa luta', ket iti a kukaisipan moyo.
Bale' si'ko, ambo' akon tagadti, no kai edet, itaw sa ta'gay ket naiduma a kaisipan ko.
24 Kanya' nin nibarita' ko komoyo a mati kamo nin awit moyoy kasalanan moyo. Mati
kamoynaod nin awit moyoy kasalanan moyo no kai moyo nin akuen a 'Si'ko yay si Main
Anggaynan-angga.'* "
25 "Si'no ka ket?" nitepet ra kona.
Ni'bat na ni Jesus, "Si'ko yaytaw si man'ibarita' koyna komoyo nangibwat et sin saytaw
sin tarana'.*
26 No maipa'ka' komoyo, abaw a magwa' kon ibarita' nin kuntra tan ipakasalanan
komoyo. Wanin man, say man'ibari-barita' ko tamo' konran tutawodti sa mundo ket
saytaw say narnge' ko kona nin si namaki' kongko. Wanin ta tutuo anaod a man'ibarita'
na."
27 Kai ra nin nataros a mampag'irgo ya nin maipa'ka' konan Ama,
28 kanya' nin wana ni Jesus, "No saytaw li', no si'kon si Pinaitawo ket nikwa moyokoyna
itaw sa ta'gay nin kudos, matandaan moyoyna li' a 'Si'ko yay si Main Anggaynan-angga'.
Matandaan moyo anamaet a lamang a kasa nin man-gaw'en ko sa kabukudan ko tamo';
say man'ibarita' ko tamo' ket say man'iyakay na kongko nin Ama ko.
29 Kalamo' koya anamaet a syay namaki' kongko ta kai nako gapo nin linakwanan bana'
ta lawas nin man-gaw'en ko no ani a makaparíriket kona."
30 Ket abaw sara konran saray nakarnge' sa sain nin nibarita' na a namper kona.

Tinuga' na ni Jesus a Pammemper ran Tutawo

31 Edet, wana ni Jesus konran Judio nin namper kona, "No ituluy-tuloy moyoy sumunor
sa man'ibarita' ko, peteg a tumutumbok katamo,
32 ket matandaan moyo no ani a katutu'wan. Ket say katutu'wan, galten kamo sa
pakaaripen."
33 Konan siin wanra, "Puri nakami ni Abraham, ket kai kami et gapo nag'in nin aripen
nin si'numan. Ambale' a wamo nin galten kami sa pakaaripen?"
34 Wana nin inumbat ni Jesus, "Isipen moyoyti nin maong: Si si'numan a
mampagkasalanan ket aripen ya nin kasalanan.
35 Wanin man, si sayay aripen, magwa' nin masilyan a kapapa'sar na sa sayay pammali.
Si sayay anak bale', magnayon ya nin anak nan ama na.
36 Edet, no si'ko nin si Anak nan Dios ket galten katamo sa pakaaripen, peteg a ambo'
kamoyna nin aripen.
37 Alilbien koyna a puri nakamo ni Abraham. Wanin man, ambo' kamon bilang kona ta
main iti komoyo a rabay rako nin patyen bana' ta kai moyo nin man'akuen a man'ibarita'
ko.
38 Say man'ibarita' ko ket say na'kit ko konan Ama ko. Ket kipada sa wanin anamaet a
man-gaw'en moyo, ta si'kamo, mansunuren moyoy wanan si ama moyo."
39 Konan siin inumbat sara a Judio a wanra, "Peteg a si Abraham a ama mi!"
Bale' wana ni Jesus, "No peteg anaod a a'nak nakamo ni Abraham, arigen moyo kumon
a ginwa' na.

---

* **8:21** Si tikapen ra, si Mesias. * **8:22** Say iti sa kukaisipan ra ket si mako yadtaw sa impyirno. * **8:24** Say rabay nan ibarita' konan siti, sya a Mesias o Dios. * **8:25** *Si'ko yaytaw...sin tarana'.- O:Mayin bale' a kiirgo ako et komoyo!*

40 Bale' si'kamo, man'ipamuspusan moyo a patyen rako mataman no mampamarita' ako komoyo nin katutu'wan a narnge' ko konan Dios. Kasa gapo nin wanin a ginwa' na ni Abraham.
41 Say man'arigen moyo ket say gawa' nan ama moyo."
"Si Dios a peteg nin Ama mi ta sya tamo' a mansunuren mi! Ambo' kamin a'nak sa rikor!" wanra.
42 Wana ni Jesus konra, "No peteg nin si Dios a Ama moyo, kawa'nan moyoko kumon bana' ta, si'ko, kapada koya tan itaw ako nin nangibwat kona. Ambo' nin nangibwat kongko a mako akodti no kai edet, kona nin syay nangibaki' kongko.
43 Ambale' a kai moyo nin tarusan a man'ibarita' ko? Bana' anaod ta kai moyo rabay nin akuen a man'ibarita' ko.
44 Kapada nakamo nin si ama moyo a si Dimunyo, tan say gagara moyo ket say sunuren moyoy karabayan nan siin a ama moyo. Mangmamati yayna nangibwat et sin tinmarana' yan mabyay. Kasa gapo nin kabiangan na sa katutu'wan ta kasan katutu'wan iti kona. No mibula'-bula' ya, bagay kona bana' ta talagan mabula' ya tan sya a puon nin kabulaan.
45 Bale' si'ko, say man'ibarita' ko komoyo ket say katutu'wan, kanya' nin kai rako nin tepren.
46 Main para nin iti komoyo nin makapamatutuo a main nin ginwa' ko nin kasalanan? Kasa! Wanin anaod ta katutu'wan a man'ibarita' ko. Ambale' a kai rako nin tepren?
47 Saray ikon nan Dios, reng'en tan tukiden ra a wana konra. Bale' si'kamo, kai kamo nin rumnge' bana' anaod ta ambo' nakamo nin ikon."
48 Konan siin, wanra nin Judio, "Kuntrabida* ka! Nasrepan kan ispiriton duka'!"
49 "Kai ako nin nasrepan nin ispiriton duka' no kai edet, mampagalangan koyay Ama ko," wanan inumbat ni Jesus. "Wamoyo a syay ama moyo anamaet, mayin edet a kai rako nin mampagalangan?
50 Wanin man, kai ako nin mampaningkap nin pammagalang kongko ta main nin makauray nin maningkap nin pammagalang kongko tan sya a manintinsya no ani a kusto.
51 Isipen moyoyti nin maong: Si si'numan a nipatukdo' nay pagkakabyay na sa man'ibarita' ko, kai na gapo nin dalanan a patiti."
52 Konan siin wanra nin Judio, "Kasa pa gapo nin dwadwa a nasrepan ka nin ispiriton duka'. O' a ta man'ibarita' mo a kai ya gapo nin mati a si'numan nin nipatukdo' nay pagkakabyay na sa man'ibarita' mo! Bale', nati ya si Abraham tan wanin ra anamaet nin prupita a saray nangiparate' anaod nin minsahi nan Dios.
53 Mas ata'gay ka et para dyan si puon min si Abraham tan saray prupita? Anaod, pari-pariho saran nati. Ani ket a pangngipa'ka' mo sa lalaman mon diri?"
54 Ket wanan inumbat ni Jesus, "No pagalangan koy lalaman kon diri, kasan kakanaan, bale' isen yay Ama ko a syay mamagalang kongko. Wamoyo a sya a Dios moyo
55 mataman no kai moya nin katanda'. Bale' si'ko, katanda' koya. No ibarita' ko a kai koya nin katanda', mag'in kapada moyoko nin mabula'. Bale' katanda' koya anaod tan man'ipatukdo' koy byay ko sa wana.
56 Wanin ana a ririket na nin puon moyon si Abraham bana' ta inilalwan na a ma'kit nay irarate' kodti. Ket page' a na'kit nayti ket maririket ya."
57 Konan siin, wanra nin Judio kona, "No kasa et nin limampulo' a taon mo, sukat a wamo ket na'kit mayna si Abraham!"
58 Ket wana ni Jesus, "Isipen moyoyti nin maong: Kai ya et nin niyanak si Abraham, main akoyna nin gindat*."
59 Konan siin, nagsipurot sara nin bato ta pigaw nin kudasen rayan patyen, bale' niyadi* ya si Jesus, mi'sa nibwat yaynadtaw sa sakop nan Timplo.

9

Si Paka'kitan Yupa' sa Nipamaanda' konan Sayay Bulag
1 Sin manlumalako sara si Jesus, main nin na'kit nan lalaki a bulag yaynan niyanak.
2 Ket saray tumutumbok na tinepet ra kona, "Maistro, si'no a nagkasalanan kanya' nin bulag yan niyanak ti nin lalaki? Sya para nin diri o saray matua na?"
3 Inumbat ya si Jesus a wana, "Niyanak yan bulag ti nin lalaki, ambo' nin bana' ta nagkasalanan ya o, bana' ta nagkasalanan saray matua na, no kai edet, nangyadi' a wanin ta pigaw nin maipa'kit no ani a gaw'en nin pakayadi' nan Dios kona.

* **8:48** ***Kuntrabida****- Sa Griego:Samaritano.* Mabasa a maipa'ka' konran taga Samaria sa Glusaryo. * **8:58** Si ***main akoyna nin gindat*** ket saya yan pangngaran nan Dios sa kadiryan na. Exodo 3:14. * **8:59** *niyadi- O:inmadi.*

4 Ket, matkap a gaw'en tamo a nipagwa' na nin si namaki' kongko mintras nin awro et, a
siti a udas a nipagwa' nayti. Bana' ta yabi ana li' ket, kasayna li' nin makagwa' nin animan.
5 Bale' iti ako et konan sitin mundo, ket si'ko a palaway nin mamalaway sa tutawo."
6 Kayadi' na nin nibarita' in ni Jesus, linmuda' ya sa luta'; mi'sa na kinalap nin ginwa'
nan tupa'; ket nipulapod na sa mata na nin bulag
7 a wana, "Mako ka magra'mos itaw sa dipusito nin ranom itaw sa Siloe." (Say
katarusan na nin Siloe ket, nibaki'.) Wanin anaod a ginwa' na nin lalaki ket sin nayadi',
maka'kit yayna, ket nugot yayna sa bali ra.
8 Ket, sin na'kit raya nin kabaraybay na tan saraytaw saray naka'kit kona sin
mangkipayabor ya et, wanra, "Ambo' yayti taw para si gindat nin nakatekre' a
mangkipayabor?"
9 Wanra nin raruma, "O', sya in taw." Wanra bale' nin raruma, "Kai, kabakas naya
tamo'."
Konan siin, wana nin lalaki, "O', si'ko pan diri."
10 Ket, "Pa'no nin nangyadi' a maka'kit kayna?" wanra.
11 Wana nin ni'bat, "Sitaw si tawo nin mantawagen nin Jesus, nangwa' ya nin tupa',
mi'sa na nin nipulapod sa mata ko, tan wana kongko, 'Mako ka sa Siloe tan magra'mos
kadtaw.' Nako ako anaod tan nagra'mos ako, ket sin nayadi', maka'kit akoyna."
12 Konan siin, nitepet ra, "Adti yayna, ey?"
Ket inumbat ya, "Ta'wan."

Saray Pariseo, Andi' saran Tumper konan Sitin Paka'kitan

13 Ket, ni'ras rayayti si tawo a gindat nin bulag konran Pariseo.
14 Wanin, ta Awron Painawa sin nangwa' ya nin tupa' si Jesus tan sin ginwa' na nin
maka'kit yaynay bulag.
15 Ket, tinepetan raya anamaet nin Pariseo no pa'no nin nangyadi' a maka'kit yayna.
Wana konra, "Pinulapudan nan tupa' a mata ko; mi'sa ako nako nin nagra'mos; ket
sawanin, maka'kit akoyna."
16 Sin sain, wanra nin raruma nin Pariseo, "Kai magwa' a nibaki' naya nin Dios in nin
tawo ta kai naya nin kabilangan a Awron Painawa."
Saray raruma anamaet bale' wanra, "Bale' kai ya kumon nin makagwa' nin wanti nin
makapaka'ngap nin paka'kitan no saya ya wadi' nin makasalanan." Anaod, kai nin
nitutuno a kukaisipan ra.
17 Ket tinepetan raya anamanaet a tawo a wanra, "Ket sawanin, si'ka, ani a maibarita'
mo maipa'ka' kona, bana' ta wamo ket ginwa' nan maka'kit kayna?"
Ni'bat na, "Saya ya nin prupita."
18 Saray pupangulo ran Judio, kai sara nin mamper a siti nin maka'kit ana sawanin ket
syaytaw si gindat nin bulag nin niyanak anggan kai rasara nin matepetan a matua na.
Kanya' nin nipakayaban rasara
19 tan tinepetan rasara a wanra, "Anak moyayti? Peteg para nin bulag ya nin niyanak?
No wanin, mayin edet a maka'kit yayna sawanin?"
20 Ket wanra nin ni'bat nin matua na, "O' peteg a anak miya in tan peteg a bulag ya nin
niyanak.
21 Bale', si maka'kit yayna sawanin, kai mi nin tanda' no pa'no nin nangyadi', o no si'no
a nangwa' nin maka'kit yayna. Sya a tepetan moyo ta iti yayna sa kuston idad ket
maka'bat yayna."
22 Nibarita' ra a wanin nin saray matua na bana' ta mali'mo sara konran pupangulo ran
Judio, bana' ta nipapagketan ra a, si si'numan a mangibarita' a si Jesus syay Cristo, ket
galten ya sa dupong ran Judio.
23 Siin anaod a rason no ambale' a wanran matua na ket iti yayna sa kuston idad, sya a
tepetan ra.
24 Anaod, saray pupangulo ran Judio, nipakayaban rayaytaw si gindat nin bulag a
wanra kona, "Ipangako' mo sa adapan nan Dios, ibarita' mo a tutuo. Tanda' mi a, sitaw si
tawo nin namaanda' komo ket, makasalanan ya."
25 Wana nin tawo, "Kai ko nin tanda' no sitaw nin tawo ket, makasalanan ya o kai. Si
tanda' ko tamo' ket bulag akon gindat, bale' maka'kit akoyna sawanin."
26 Nitepet ra kona, "O', bale', pa'no na nin ginwa' a maka'kit kayna? Ani a ginwa' na?"
27 Ket ni'bat na, "Nibarita' koyna anaod komoyo, bale' kai moyo nin asikaswen. Ambale'
a rabay moyo anamana nin marnge'? Rabay moyo anamaet para a mag'in nin
tumutumbok na?"
28 Konan siin, nagsari-saritaan raya a wanra, "Ha! Si'ka a tumutumbok na nin sitaw a
tawo! Bale' si'kami, tumutumbok nakami ni Moises,

29 bana' ta tanda' mi a si Dios, nag'irgo ya kona ni Moises. Bale' siin nin tawo, kai mi
gapo nin tanda' no adti a ibwatan na."
30 Sin sain, wana nin ni'bat nin tawo, "Ya, ansiin li'! Kai moyo nin tanda' a ibwatan na,
ket sya a nanglat nin pag'in kon bulag.
31 Tanda' tamo nin peteg a kai na nin reng'en nin Dios a dawat nan sayay makasalanan,
no kai edet, si reng'en na, ket si sayay mangigalang kona tan mangwa' nin karabayan na.
32 Nangibwat ana sin tarana' na nin mundo, kasa et gapo nin tawo nin natandaan nin
nangwa' a maka'kit yaynay sayay bulag nin niyanak.
33 Bilang wadi' a ambo' ya nin ibat konan Dios, kai ya edet kumon gapo makagwa' nin
bilang sa wanti."
34 Konan siin wanra nin inumbat, "Makasalanan kayna nangibwat et sin kai ka et nin
niyanak, ket sukat a si'ka a mangyakay komi?" Ket sin sain, ginlat raya sa dupong ra.

Say Gagara na ni Jesus ket si Ipurok nasara a Magmatalek kona
35 Sin natandaan na ni Jesus a ginwa' ra konan tawo, tiningkap naya tan wana kona,
"Magmatalek ka para kona nin si Pinaitawo?"
36 Inumbat yay tawo a wana, "Ser, si'no ya ket? Ibarita' moyo pa kongko ta pigaw nin
magmatalek ako kona."
37 Ket wana ni Jesus, "Sawanin a mismo, mangka'kit ma bana' ta syayti si mangkiirgo
komo."
38 Sin sain, wanan tawo, "Ser, magmatalek ako." Ket nanalimukod yan nangrayo kona
ni Jesus.
39 Sin sain, wana ni Jesus, "Nako akodti konan sitin mundo ta pigaw nin pipuruken
kosaray tutawo. No main saray bara'mon bulag maipa'ka' konan Dios, palawayan kosara.
Sara bale' a wanra ket tanda' raya a Dios, mag'in sara anamaet nin bara'mon sayay peteg
nin bulag."
40 Main saray Pariseo nin itaw sa dani nin kami'nan na ni Jesus a nakarnge' sa inirgo
na, ket tinepet ra kona, "Rabay mo para nin irgwen ket bulag kami anamaet maipa'ka'
konan Dios?"
41 Ket ni'bat na ni Jesus, "Wamoyo kai, ket no bulag kamo kumon, kasa nin kasalanan
moyo, bale' bana' ta wamoyo a maka'kit kamo, mampisyon a kasalanan moyo."

10

Si Jesus, Maipada ya sa Sayay Maong a Mammastor
1 Ket, wana ni Jesus, "Isipen moyoyti nin maong: Bilang wadi', main nin kural ran
karniro ket si sayay tawo, sumrep yadtaw nin muli' ya sa darekdek imbis a dumalan
yadtaw sa purta, saya ya anaod nin mannakaw nin samsamen nasara.
2 Bale', si sumrep nin dumalan ya sa purta, sya a peteg nin mammastor ran karniro.
3 Pasrepen naya nin gwardya. Ket maalilbi' ran karniro a tunoy na. Tawag-tawagen
nasaray karniro na sa ngaran ra tan irikor nasara sa kural.
4 Ket no itaw saraynay sarba ran ikon na sa rikor, mu'na ya konra tan tumbuken raya
bana' ta tanda' ray tunoy na.
5 Kai sara gapo nin tumumbok sa raruma, no kai edet, palaywan rayayti bana' ta kai ra
nin tanda' a tunoy na."
6 Nibarita' nayayti ni Jesus nin alimbawa' konra, bale' kai ra nin natarusan a rabay na
nin ipatarusan.
7 Sin wanin, wana anamaet ni Jesus, "Isipen moyoyti nin maong: Si'ko a dadalanan ran
karniro.
8 Sarba ra nin saray nu'na dyan si'ko nin nagwadi'-wadi' saran dadalanan, nin irikor
rasaray pa'sar karniro, mannakaw sara nin samsamen rasara. Bale' kai rasara nin
rinnge' nin saray pa'sar karniro.
9 Si'ko a dadalanan sa pako konan Dios. Si si'numan a sumrep nin dumalan kongko, ket
maisalba ya. Maipada ya sa sayay karniro nin sumrep tan lumiwa' sa kural ket
makadumog yan pangnganan.
10 Si sayay mannakaw, mako ya tamo' nin manakaw, mangmati tan manida'. Bale' si'ko,
nako akodti ta pigaw nin saray tutawo ket magkamain sara nin byay a iti konan Dios nin
sitin byay ket bastanti ya.
11 Si sangkaungan nin mammastor konran karniro ket, si'ko. Asikaswen kosara
mataman no pangibwatan ti nin patiti ko.
12 Si sayay tawon man'upaan tamo', ma'kit naya man nin itaw et sa dayo' nin
man'umarak a sayay mabayanin ayep, lakwanan nasarayna a karniro nin malayo ya

bana' ta ambo' ya a mammastor tan ambo' nasara nin ikon. Ket no rumate' yaynay
mabayanin ayep, kayat-kayaten nasaray karniro ket pisisyaken nasara.
13 Malayo ya bana' anaod ta man'upaan ya tamo' kanya' nin kai sara nin maalaga kona.
14 Bale' si'ko, sangkaungan ako nin mammastor. Wanin bana' ta say pitatandaan mi nin
saray pa'sar karniro ko
15 ket kapada nin pitandaan mi nin Ama ko. Wanin et, asikaswen kosara a pa'sar
karniro ko mataman no pangibwatan ti nin patiti ko.
16 Main et nin raruma nin pa'sar karniro ko nin kasa konan siti nin pa'sar kural*.
Matkap a dinepen kosara anamaet ta reng'en raynamaet a tunoy ko. Ket mag'in nin
sayan-sayay pa'sar bakid sara nin saya a mammastor ra.
17 Si Ama ko, kawa'nan nako bana' ta tumulok ako kona nin ibi ko a byay ko nin mati
ako ta pigaw nin sumubli' ako nin mabyay.
18 Kasa anaod nin makapangmati kongko no ambo' nin mangibwat kongko a mapati
ako, bana' ta main nin kapangyadian ko nin ibi koy byay kon mati tan main a lamang nin
kapangyadian ko nin bawien koy byay ko. Wanin bana' ta sain a niketeg nan Dios
maipa'ka' kongko."
19 Sin sain, kasa anamana nin pipapasaya nin kukaisipan ra nin Judio bana' sa sain nin
nibarita' na ni Jesus.
20 Saray abaw konra wanra, "Nasrepan ya nin ispiriton duka' ket mangkaluang ya!
Ambale' a mangrenge' kamo kona?"
21 Ket wanra anamaet nin raruma, "Makapag'irgu-irgo ya para nin wanin a saya nin
nasrepan nin ispiriton duka'? Matambar na para nin sayay ispiriton duka' a pag'in nan
bulag nin sayay tawo?"

Natarusan ran Judio a Nibarita' na ni Jesus a Dios ya

22 Sin panaon anan maray'ep, syaynay pangngisilibra sa Jerusalem nin pista a
mantawagen nin Pangingididika konan Timplo.
23 Sin sain, itaw yan manlumala-lalako si Jesus sa lugar sa Timplo a mantawagen nin
Balkon na ni Solomon*
24 ket inaribungbungan rayan Judio tan wanra kona, "Anggan ka'no rakami nin
pangisipen et? Ibarita' moyna nin diritsawan no si'ka a Cristo."
25 Ni'bat na ni Jesus konra, "Nibarita' koyna komoyo bale' kai moyo nin rabay a
mamper. Say makapaka'ngap nin man-gaw'e-gaw'en ko nin nipagwa' na nin Ama ko, sain
a mamatutuo nin maipa'ka' kongko.
26 Bale' kai kamo anaod nin mamper bana' ta ambo' kamon pa'sar karniro ko,
27 ta saray pa'sar karniro ko, maipurok ray tunoy ko tan si'ko anamaet, tanda' kosara,
kanya' nin tumbuken rako.
28 Ket byan kosara nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios. O', kai sara gapo nin
maisyay konan Dios, tan kasa gapo nin makapanamsam konra kongko.
29 Wanin bana' ta si Ama ko nin nangipya konra kongko ket sya a makapangyayadi' sa
sarba,* ket kasa gapo nin makapanamsam konra sa pammaga nan Dios a syay Ama.
30 Si'ko tan si Dios a syay Ama ket napasaya kami."
31 Konan siin, sa ikarwan parso, nagsipurot saran bato a Judio ta pigaw nin kudasen
raya si Jesus.
32 Sin sain, wana konra, "Abaw anay nipa'kit ko komoyo nin mabibistan gawa' a
nipagwa' nan Ama ko kongko. Aya wadi' sa saytin ginwa-ginwa' ko a rason a kudasen
rako?"
33 Imbatan rayan Judio a wanra, "Ambo' nin bana' sa mabibistan ginwa' mo a rason a
kudasen mika no kai bana' ta man'u'na-u'nawan ma a Dios. Si'ka a mapala-palaway nin
tawo tamo' ket man'ipariho moy lalaman mon diri konan Dios."
34 Ket inumbat ya si Jesus a wana, "Main bale' nin naisurat sa Masanton Kasuratan a
wamoyo sayti a Gugan-gan moyo maipa'ka' konra nin pupangulo moyo sin saytaw nin
wanti a wana, 'Si'ko nin si Dios, ibarita' ko a dios kamo.'*
35 Siin nin wanan Dios a naisurat sa Masanton Kasuratan ket kai ya gapo nin mapakai.
Anaod, no dios a nipanawag nan Dios konran saraytaw saray tawon nag'irgwan na,

---

* **10:16** Saray pa'sar karniro nin iti konan sitin kural ket, saray Judio. Kanya' nin saray raruman pa'sar karniro na, ket, itaw sara sa busel ran ambo' nin Judio. * **10:23** Si Balkon na ni Solomon ket saya yan alawang tan ata'gay nin sirungan para konran tutawo. Say tu'dek na, labinrway mitro a kata'gayan. * **10:29** *Wanin bana'...sa sarba,- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:Wanin bana' ta makapangyayadi' sara sa sarba saray nipya na kongko nin Ama ko,* * **10:34** Kanta 82:6.

36 ambale' a kongko nin nitalaga na para sa sayti tan nibaki' nadti sa mundo ket
wamoyo a man'u'na-u'nawan koyay Dios no wangko a si'koy Anak nan Dios?
37 No kai ko kumon nin man-gaw'en a makapaka'ngap nin gugawa' a man'ipagwa' na
nin Dios kongko, andi' kamo kumon nin mamper sa ibarita' ko.
38 Bale' anaod ta man-gaw'en ko, sain a matkap nin rason a mamper kamo no si'no ako,
abirno nin kai kamo nin mamper sa ibarita' ko, ta pigaw nin mapiho moyo nin si Ama, ket
iti ya kongko tan si'ko, ket iti ako anamaet kona."
39 Ket, konan siin, anamanaet dakpen raya kumon si Jesus, bale' napal'isan nasara.
40 Mayadi' in, sinmubli' ya si Jesus itaw sa rubari' nan Ilog Jordan, itaw sa
namawtismwan na intaw ni Juan. Ket itaw yayna yapo'.
41 Ket abaw sara a tutawo nin naku-nako kona ta wanra, "Si Juan, kai ya gapo nin
nangwa' nin makapaka'ngap nin gawa' a mamatutuo nin maipa'ka' kona, bale' say sarba
nin nibari-barita' na maipa'ka' kona nin sitin tawo ket peteg a tutuo."
42 Ket abaw saradtaw a nagmatalek kona ni Jesus.

11

Say Paka'kitan Yupa' sa Nisubli' nan Mabyay ni Lazaro
1-2 Main nin mibubsat a mampiikap sa babali nin Betania a say ngaran ra Maria, Marta
tan Lazaro. Si Maria, syaytaw si mangiyapros nin banglo sa ayi na ni Uunuren a Jesus
mi'sa na punasan nin sabot na.* Ket si Lazaro, main nin masakit na.
3 Ket bana' ta wanin anaod, namaki' sara si Maria tan Marta nin mako nin mangiparate'
kona ni Jesus a wana, "Ser, si amigo mo nin kawa'nan mo, ket main nin masakit na."
4 Sin narnge' na in ni Jesus wana, "Siin nin masakit na, kai ya nin mangangga sa patiti,
no kai edet, nangyadi' ti nin pakaipadaran nin kata'gayan nan Dios ta pigaw nin
maipata'gay akon si Anak na."
5 Anaod, inado' nasaran maong ni Jesus tin mibubsat a Marta, Maria tan Lazaro.
6 Bana' konan siin, sin narnge' na a main nin masakit na ni Lazaro, namalabas ya yapo'
nin rway awro itaw sa kami'nan na,
7 mi'sa wana konran tumutumbok na, "Sumubli' atamo sa Judea."
8 Bale' wanra nin ni'bat kona, "Maistro, ambo' et nin na'teng a pinatyuan rakamon
kudasen nin Judio nin itaw. Andi' kamo nin sumubli' anamanaet itaw!"
9 Wana ni Jesus, "Magwa' et ta italaga nan Dios a kusto nin udas para sa sayay
mangyadi'.* Bilang wadi', no pa'sar lumalako ya a sayay tawo no awro, kai ya nin
misakin bana' ta maka'kit ya bana' sa palaway nan sitin mundo.
10 Bale', no pa'sar iti ya sa yabi nin lumalako, misakin ya bana' ta madedlem ket kasa
yay palaway kona."
11 Ket nituloy na, "Si amigo tamon si Lazaro ket mampa'lek ya. Keen koya nin
pukawen."
12 Ni'bat ran tumutumbok na, "Uunuren, no mampa'lek ya ket mabista ta umanda'
yayna li'."
13 Wanin a wanra bana' ta say pakataros ra ket mampa'lek yan page' si Lazaro, bale' say
rabay nan irgwen ni Jesus ket nati ya.
14 Konan siin, diritsawan nan nibarita' ni Jesus a wana, "Nati yayna si Lazaro,
15 bale' marirket ako anamaet a lamang ta kasa akodtaw sin nati ya. Nangyadi' yayti
para sa kaabigan moyo, ta pigaw nin lalo kamon mamper no si'no ako. Kanya' nin mako
atamo anadtaw kona."
16 Konan siin, wana ni Tomas a mantawagen nin Singin, konra nin kapada nan
tumutumbok, "Sigi, mayi atamo ana ta pigaw nin kipati atamo kona ni Maistro!"
17 Sin rinmate' saradtaw sa Betania si Jesus, natandaan na nin a'pat a awro naynan
naitabon ni Lazaro.
18 Siti si baryo nin Betania, adani yadtaw sa Jerusalem ta kurang a tuloy kilumitro
tamo' a kaday'an na.
19 Kanya' nin abaw saray Judio nin ibat itaw a nako nin nangliwaliwa konra ni Marta
tan Maria sa nipati nan busat ra.
20 Sin narnge' na ni Marta a manrumate' ya si Jesus, kina' naya nin sinna', bale' si Maria
ket nabati' yadtaw sa bali ra.
21 Wana ni Marta kona ni Jesus, "Ser, no iti kamo tamo' kumon, kai ya nin nati a busat
mi!

---

* **11:1-2** Mabasa et a maipa'ka' sa saytin ginwa' na ni Maria sa Juan 12:3.

* **11:9** ***Magwa' et…sayay mangyadi'.*** *- Sa Griego:Kai para a labinrway udas a mapalaway?*

22 Bale' tanda' ko nin lamang a mataman nin sawanin, animan a dawaten moyo konan
Dios ket iyaburoy na nin mangyadi' komoyo."
23 Wana ni Jesus, "Sumubli' ya nin mabyay a busat mo."
24 Ket wana anamaet ni Marta, "O' a, tanda' ko a sumubli' ya li' nin mabyay no
pasublien sara nin mabyay a nunati no saytaw li' no marate' a awro."
25 Konan siin, wana ni Jesus, "Si'ko a main nin pakayadi' nin mamasubli' nin mabyay
konran nunati ana, tan si'ko a mampami nin byay. Si si'numan a magmatalek kongko,
mataman nin mati ya, mabyay ya et a lamang.
26 Ket, saray mabyay a mampagmatalek sara kongko, kai sara gapo nin peteg nin mati.
Tepren moyti para?"
27 "O' Ser," ni'bat na ni Marta, "mamper ako a si'kay mantaga'nan mi nin rumate' iti sa
mundo. Si'ka a Cristo nin Anak na nin Dios."
28 Kayadi' na nin inirgoyti ni Marta, sinmubli' ya sa bali ra. Kinayaban naya si Maria
tan wanan niyanas, "Rinmate' ya si Maistro, ket man'ipakayaban naka."
29 Sin narnge' nayti ni Maria, inumdeng yan tampor tan nako naya nin sinna' si Jesus.
30 Sin sain ket, itaw ya et sa rikor nin baryo si Jesus, itaw sa nannaan na ni Marta kona.
31 Saray Judio anamaet nin mampangliwaliwa kona ni Maria, sin na'kit rayan
apuradon nibwat, tinumbok raya bana' ta say wanra ket mako ya sa nanabunan kona ni
Lazaro ta pigaw nin umakis ya.
32 Sin nakarate' yadtaw si Maria sa kami'nan na ni Jesus, nanalimukod ya sa adapan na
tan wana, "Ser, no iti kamo tamo' kumon, kai ya nin nati a busat mi."
33 Sin na'kit na ni Jesus a mampangabet-abet ya si Maria tan saray Judio nin
tinmumbok kona, inmidap nin tuloy a nakem na tan ginmereng ya
34 ket wana, "Adti moya nin nitabon?"
"Mayi kamo, Ser, ta keen moya nin kiten," wanra nin ni'bat.
35 Nilwa' ya si Jesus.
36 Konan siin, wanra nin Judio, "Kiten moyo no pa'no nin kaalaki a pangangawa'nan na
kona!"
37 Wanra anamaet nin raruma konra, "Nagwa' na a maka'kit yayna a sayay bulag. Main
anamaet kumon nin nagwa' na ta pigaw nin kai ya nin nati si Lazaro."
38 Ginmereng ya anamana nin maong si Jesus, ket kinmadani ya sa nanabunan kona ni
Lazaro a siti ket yukib ya nin sinadaan nin alakin bato.
39 "Galten moyay bato," nigan-gan na.
Bale' andi' yay busat nan si natin si Lazaro, si Marta, a wana, "Ser, mabang'et yayna ta
a'pat a awro yayna nin nitabon."
40 Wana ni Jesus kona, "Nalingwanan moyna para a nibarita' koyna komo a no
magmatalek ka kongko ket ma'kit mo a pakayadi' na nin Dios?"
41 Ket, ginlat rayay bato. Ket, tinmangar ya si Jesus tan wana, "Ama ko, kisalamat ako
komo ta rinnge' nako.
42 Tanda' ko a manreng'en nako nin pirmi, bale' nibarita' koyti bana' konra nin sarayti
nin tutawo, ta pigaw nin mamper sara nin si'ka a namaki' kongko."
43 Kayadi' na nin nibarita' ti ni Jesus, nita'way na a wana, "Lazaro, lumiwa' kadsen!"
44 Linmiwa' ya anaod si Lazaro a napunggos yan abel laloynay gamet tan ayi na tan
napunggos nin alakin panyo' a rupa na. Ket wana ni Jesus konran itaw, "Warwaren
moyoy nipamunggos kona ta pigaw nin makakimey ya."
45 Sin sain, main saraytaw saray Judio nin nako konra ni Maria nin naka'kit sa ginwa'
na ni Jesus, ket nagmatalek sara kona.
46 Saray raruma bale', nako sara konra nin Pariseo nin nika' ra nin niparate' a ginwa' na
ni Jesus.

Matkap a Mati ya si Jesus Para sa Ka'bawan
Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2
47 Kanya' nin sin sain, nipakayaban rasaran Pariseo tan saray pupangulo ran pupadi' a
raruman myimbron Kunsiho, mi'sa wanra, "Ani a gaw'en tamo ta siin nin tawo ket abaw
anay man-gaw'e-gaw'en nan bara'mon gawa' nan Dios?
48 No pauryan tamoya tana nin wanin, sarba ra nin tutawo, magmatalek kona. Ket
saray mampag'uray kontamo nin taga Roma, mako saradti tan gamgamen rayayti
kontamo si Timplo tamo tan si nasyon tamo."
49 Bale' si Caifas a syay Sangkata'gayan nin Padi' sin sain a taon wana, "Si'kamo! Kai
moyo gapo nin mataros.
50 Matkap moyon maamingaw a mabista a sayay tawo tana a mati ta pigaw nin
maisalba saray ka'bawan, dyan si sarba tamon gumabali a mati."

51 Siti nin nibarita' na ni Caifas, kai nin nangibwat sa kaisipan na nin bukod no kai edet,
bana' ta syay Sangkata'gayan nin Padi', nipapadles nan Dios kona a matkap yan mati si
Jesus, ta pigaw nin saray kadayaan na nin saray Judio ket maisalba sara.
52 Mati ya ambo' tamo' nin para konran kadayaan nan saray Judio no kai edet, para et
konran sarba ran a'nak nan Dios nin natayak-tayak sa nagsikabarang nin lugar ta pigaw
nin gaw'en nasaran sayan-sayay pamilya.
53 Ket nangibwat ana konan siin nin awro, saray pupangulo ran Judio, niplano rayna no
pa'no rayan mapati si Jesus.
54 Bana' anaod ta wanin, kai sarayna nin nipa'ki-pa'kit nin lumala-lalako si Jesus itaw sa
Judea no kai edet, nibwat saran nako sa Efraim, sayay babali nin adani sa lugar a ambo'
nin matawo. Ket itaw sara yapo' nin saray tumutumbok na.
55 Edet, dandani ana sin sain a pista ra nin Judio a mantawagen nin Nipanglabas.
Kanya' nin abaw saray Judio nin ibat sa bubaryo nin tinmangkar sa Jerusalem ta pigaw
nin gaw'en ra a ritwal nin pirironggas ta pigaw nin magwa' ray mako sa pista.
56 Tiningka-tingkap rayan tutawo si Jesus, ket sin mampididinep saraynadtaw sa sakop
nan Timplo, nitepetan sara sa saya tan saya a wanra, “Ani sa wamoyo? Mako yadti kasi
nin kipista?”
57 Wanra in ta nigan-gan ran saray pupangulo ran pupadi' tan saray Pariseo a si'numan
a makatanda' sa kami'nan na ni Jesus, ipatanda' na konra ta pigaw nin dakpen raya.

12

Nibu'bo' nay Banglo ni Maria kona ni Jesus
Mateo 26:6-13; Marcos 14:3-9

1 Ket, sin a'nem a awro adapen a pista, nako sara si Jesus sa Betania, si babali na ni
Lazaro a pinasubli' na intaw nin mabyay.
2 Nanadya' saran pangapunan nin pananan'ili ra kona. Si Marta a nagsirbi konra, ket si
Lazaro, saya ya konra nin kadungo nan nangan ni Jesus.
3 Sin sain, nangalap ya si Maria nin kapiknga' litro nin pinasyan bili nin puron banglo a
say ngaran ket nardo. Niyapros nayti sa ayi na ni Jesus mintras nin mampunasan nan
sabot nay ayi na. Ket inmupuop sa intiron bali a banglo.
4 Ket si Judas Iscariote, a syay tumutumbok na ni Jesus nin magtraidor kona wana,
5 “Ya, nilako' in kumon nin banglo, mi'sa nin nibi konra nin pubri a naglakuan ta gumli
ana in nin ribu-ribo*.”
6 Wanin a nibarita' na ambo' nin bana' ta mangkapagawan nasaray pubri no kai edet,
bana' ta matakaw ya. Sya a mampanga'get nin kwarta ra ket mampangalap-kalap yan
dai-daite'.
7 Konan siin, ni'bat na ni Jesus, “Pauryan moya, ta niyator na in nin banglo nin iyamris
kongko para sa tabon ko.
8 Saray pubri, pirmi moyo sara nin makalamo', bale' si'ko, ambo' anan ma'teng a iti ako
et komoyo.”
9 Abaw saray Judio nin nakarnge' a itaw ya sa Betania si Jesus. Kanya' nin abaw saray
nakodtaw, ambo' tamo' bana' nin kona, no kai ta pigaw et nin ma'kit raya si Lazaro a si
pinasubli' na nin mabyay.
10 Sin wanin, saray Pupangulon Pupadi', nipapagketan ra a ipapati raya anamaet si
Lazaro
11 ta, bana' sa nangyadi' kona, abaw sarayna a Judio nin nikisyay konra ta pigaw nin
magmatalek sara kona ni Jesus.

Igalang rayan Tutawo nin Bilang Sayay Adi' si Jesus
Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40

12 Sin sinmunor nin awro, saray pinasyan ka'bawan nin nako nikipista, natandaan ra
nin adap nadtaw sa Jerusalem ni Jesus.
13 Kanya' nin rinmikor saran nako namukan nin pala'pa' nin kayon bilang nin ungot ta
pigaw nin sanaen raya. Wanra nin nita'wa-ta'way,
“Marayo ya!
Binindisyunan nayan Dios a nibaki' na nin manrumate' anadti sawanin kontamo!*
Syaynaod a Adi' nan Israel!”
14 Nakaruran ya si Jesus konan uybon nin asno nin nipakalap na. Bilang sa wanin a
mabasa sa Masanton Kasuratan a wana,

---

* **12:5** ***ribu-ribo***- *Sa Griego:tulunyasot a denario.* Say alaga nan siti ket, upa' sa pagtatrabaho nin tulunyasot a awro.

* **12:13** Kanta 118:26.

15 “Syayna e a adi' moyo!
Rinmuran ya sa uybon nin asno!*
Kanya' nin andi' kamo nin mali'mo, si'kamon tutawo sa Sion!*”
16 Saray tumutumbok na ni Jesus, kai ra et nin natarusan a pipa'kaan nin sayti nin mampangyadi' sin sain, no kai saytaw li' no nipata'gay tan pinagalangan yayna, saytaw rayna nin matarusan a sayti a nikatukid nin say naisurat a wanan Dios maipa'ka' kona ni Jesus tan sayti anaod a ginwa' ra kona.

Narate' ana a Panaon nin Iyadi' na ni Jesus a Nipagwa' nan Dios
17 Edet, nipata-patanda' ray nabantayan ra nin saraytaw saray tutawo nin nakabantay nin tinawag naya ni Jesus si Lazaro nin lumiwa' sa nanabunan kona sin pinasubli' nayan mabyay.
18 Siin a rason a saray pinasyan ka'bawan nin tutawo ket sinna' raya si Jesus, bana' ta natandaan ra in a ginwa' nan mangipa'kit a nangibwat ya konan Dios.
19 Ket saray Pariseo, wanra sa saya tan saya, “Kasayna, nadaeg natamoyna! Kiten moyo, tumutumbok nasarayna a sarban tawo!”
20 Main anamaet nin ambo' nin Judio nin nikikalamo' konran saray nako nikipista ta pigaw nin mangrayo sara konan Dios.
21 Ket nako sarayti kona ni Felipe a taga Betsaida sa prubinsyan Galilea tan wanra kona, “Ser, rabay miya kumon nin makaadap si Jesus.”
22 Nika' na nin nibarita' ti ni Felipe kona ni Andres, ket nako sara kona ni Jesus tan niparate' raytin kadawatan kona.
23 Ket, wana ni Jesus, “Sawanin ana a si'kon si Pinaitawo ket maipata'gay ako yupa' sa mangyadi' kongko.
24 Anaod, isipen moyoyti nin maong: No si sayay bikoy ket kai ya nin imula ta pigaw nin no wanin ket nati ya yapo' mi'sa ya nin rumsik, magnayon ya nin sayan-saya tamo'. Bale' no imula ya ket no wanin nati ya, rumsik ya tan gumunga ya li' nin abaw.
25 Si sayay tawo anamaet a lamang nin kumpunyen na nin maong a byay na, sidaen ya in li' nin lamang. Bale' no si tawo ket, ikwinta nay byay nadti sa luta' nin ambo' nin maalaga, mamprutiksyunan nan mismo ta pigaw nin mabyay ya li' anggan-angga nin iti konan Dios.
26 Anaod, si si'numan a magsirbi kongko, matkap a si'ko a lawas nin sunuren na ket abirno nin adti ako man, itaw ya anamaet li' tan pagalangan naya li' nin Ama koyti si magsirbi kongko.
27 Sawanin ana, man'umaburido ako nin maong a no ani wadi' a ibarita' ko konan Ama ko. Wangko para ket, ‘Ama ko, isalba nako sa dya'dya' a adapen ko nin irangep?’ Kai, bana' anaod ta sitin diri a gagara a nako akodti, si mangirangep akon sarban saytin dya'dya'.”
28 Sin sain, wana konan Dios, “Ama ko, sisisibulot a nakem kon usaren nako sa pangipadar mon mabistan gawa' mo.”
Ket main nin busis nin nangibwat sa langit a wana, “Naipadar koyna tan ipadar ko li' anamanaet.”
29 Narnge' raya anamaet nin abaw nin tawodtaw a busis ket, say wanra nin raruma, kinmudor, bale' saray raruma anamaet wanra, “Nag'irgo ya kona a sayay anghil.”
30 Sin sain, wana ni Jesus konra, “Saytaw say narnge' moyo, kai taw nin inirgo para sa kaabigan ko no kai para sa kaabigan moyo.
31 Mangyadi' ana sawanin a manepeg a pamatukduan nin pangungukom konran tutawodti sa mundo. Sawanin ana a panaon nin pakadaeg na ni Satanas a syay mampag'uray iti sa mundo.
32 Wanin ta, si'ko, no naita'gay akoyna li' sa kudos*, ket paaraken ko a sarba nin tawo nin paisirong sara kongko.”
33 Wanin a nibarita' na ni Jesus ta pigaw nin ipatarusan na no pa'no ya nin mati.
34 Konan siin, wanra nin tutawo, “Ambale' a wamo ket maita'gay ya a si Pinaitawo? Wana sa Masanton Kasuratan ket si Nipangako' nan Dios nin rumate' iti ket mabyay ya anggan-angga. Si'no yayti ket si Pinaitawo?”
35 Ket, wana ni Jesus konra, “Ambo' ana nin ma'teng nin kalamo' moya et a palaway. Kanya' nin sunuren moya a napalawayan nin dalan antaran iti ya et a palaway komoyo ta

* **12:15** Zacarias 9:9. Say ugali' ran uadi' sin saytaw ket, no adap nan mako nin mangira sa sayay syudad nin sayay adi', rumuran ya sa kabayo. Bale' no mabistay nakem na konran saray itaw ket, rumuran ya sa ***asno***. * **12:15** Mabasa a maipa'ka' konan siti si ngaran nin lugar a ***Sion*** sa Glusaryo. * **12:32** ***naita'gay akoyna li' sa kudos***-*Sa Griego:naita'gay akoyna li' mangibwat sa luta'*. Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Juan 3:14-15.

no kai ket, madedleman kamo. Wanin ta, si saya nin manlumalako sa madedlem, kai na nin tanda' no adti a piugutan na.
36 Magmatalek kamo anaod kona nin syay palaway antaran iti ya et komoyo, ta pigaw nin mag'in kamon tutawon napalawayan nan si palaway."
Kayadi' na nin nibarita' ti ni Jesus, linakwanan nasara tan kai yayna yapo' nin nipa'ki-pa'kit.

Matalag saray Magmatalek nin Peteg kona ni Jesus
37 Mataman nin nangwa-nangwa' yayna si Jesus nin makapaka'ngap nin pammatutuo nin maipa'ka' kona, kai sara et a lamang nin magmatalek a tutawo kona.
38 Sa wanin ket, natukidtaw si nipadles na ni Prupita Isaias a wana,
"Uunuren, bara'mon kasan namper sa niparate' mi konra!
Ambale' a daikleng sara tamo' a nangako' nin pakayadi' nin man'ipa'ki-pa'kit mo?"*
39 Kai sara nin mamper bana' ta mabasa et nin nisurat na ni Isaias,
40 "Pa'sar binulag nasara nin Dios tan
pinateb'ey nay kukanakman ra, ta no kai ket
maka'kit tan makataros sara kumon ket
mako sara kona ket isalba nasara."*
41 Nibarita' nayti ni Isaias bana' ta na'kit nayna nin gindat a kata'gayan na nin Cristo tan si Jesus yaytaw si man'irgwen na.
42 Wanin man, abaw sara anaod konran pupangulo ran Judio a namper no si'no ya si Jesus bale', kai rayti nin man'ipadar. Wanin bana' sa li'mo ra konran Pariseo a dusawen rasara nin galten ana sa dupong ran Judio
43 ta mas maalaga konra a rabay-rabay rasaran tutawo dyan si rabay-rabay nasaran Dios.

Say Nakaibakian na ni Jesus
44 Ket, wana nin nipaksaw ni Jesus, "Si si'numan a magmatalek kongko, ambo' ako tamo' a nagmatalkan na no kai pati si namaki' kongko.
45 Si naka'kit kongko, na'kit nayaynan lamang a namaki' kongko.
46 Nako akodti nin magsirbin palaway ran tutawodti ta pigaw nin si si'numan a magmatalek kongko ket kai ya nin manangke' sa dedlem.
47 Ket kona nin nakarnge' nin man'ibarita' ko bale' kai na nin sunuren, ambo' ako a manintinsya, ta kai ako nin nakodti sa luta' ta pigaw nin sintinsyawan kosaray tutawo, no kai edet, ta pigaw nin isalba kosara.
48 Bale' main nin manintinsya konan si tawo nin andi' nin mangalilbi' kongko nin kai mangako' sa man'ibarita' ko. Sayti nin diri nin bubagay nin man'ibari-barita' ko a manintinsya li' kona no marate' a awro.
49 Wanin ta kai ko nin man'ibari-barita' ti nin bubagay nin nangibwat sa kaisipan ko nin bukod no kai edet, si Ama ko nin si nangibaki' kongko ket nigan-gan na no ani a ibarita' ko tan no pa'no nin pammarita' ko.
50 Kanya' nin say man'ibari-barita' ko tamo' ket say nigan-gan nan Ama ko bana' ta tanda' ko a say nigan-gan na ket pangibwatan nin anggan-angga nin byay a iti kona."

13

Inuyasan na ni Jesus a Ayi ran Tumutumbok na
1 Sawanin, adapen anay pista nin Nipanglabas. Tanda' na ni Jesus nin narate' ana a panaon a lumakwan yayna konan sitin mundo tan sumubli' yayna konan Ama na. Nangibwat sin tarana', kawa'nan nasaraynay tutawo na, ket sawanin, ipa'kit na no adti nin angga a pangangawa'nan na konra.
2 Adapen raynan mangapon ni Jesus tan saray tumutumbok na. Ba'yo in et sin sain, naipasrep naynan Dimunyo sa kaisipan na ni Judas nin anak na ni Simon Iscariote a pagtraiduran nayan ipagamet si Jesus konran pupangulo.
3 Tanda' na anaod ni Jesus a nipagamet nayna nin Ama na kona a pakauray sa sarban mangyadi'. Tanda' na et a lamang a si Dios a nangibwatan na tan sya nin lamang a sublian na.
4 Mataman no wanin, sin mampangapon sara, inumdeng ya si Jesus tan linus'ok nayay kapa na, mi'sa ya nin niberber nin twalya sa awak.
5 Kaaram, nangwa ya nin ranom sa planggana, ba'yo na nin tinaranaan nin inuyasan a ayi ran tumutumbok na, mi'sa pinunasan na nin twalyan nakaberber sa awak na.

* **12:38** Isaias 53:1. * **12:40** Isaias 6:10.

6 Ket, sin nako ya kona ni Pedro, wana ni Pedro kona, “Uunuren, ambale' a si'kamo et a
manguyas nin ayi ko?”
7 Ket wana ni Jesus, “Kai mo nin mataros sawanin a man-gaw'en ko bale', matarusan
moyna li' sa adapen.”
8 Konan siin, wana ni Pedro, “Andyak! Kai gapo nin magwa' a uyasan moyoy ayi ko!”
Bale' wana ni Jesus, “No kai kata nin uyasan, kai ka gapo nin makakibiang kongko.”
9 Sin sain, wana ni Pedro, “Uunuren, no wanin edet, ambo' tamo' nin say ayi koy uyasan
moyo no kai pati say gamet ko tan si ulo ko.”
10 Ket wana ni Jesus, “Si tawo nin naryo' ana, kai nayna nin matkap a maryo' anamana,
bana' ta maringgas yayna. Say ayi na tana a matkap nin uyasan. Si'kamo, maringgas
kamoyna, bale' ambo' nin sarba moyo.”
11 Nibarita' na ni Jesus in si ambo' nin sarba ra ket maringgas ana bana' ta tanda' nayna
no si'no konra a magtraidor kona.
12 Sin nayadi' nayna nin inuyasan ni Jesus a ayi ra, nisulot naya anamana a kapa na tan
sinmubli' ya sa lugar nadtaw sa pangnganan. Kaaram, wana konra, “Matarusan moyo
para a kayadi' ko tamo' nin ginwa' komoyo?
13 Say tawag moyo kongko ket Maistro tan Uunuren, ket kusto in ta siin ako.
14 Ket, ta si'ko nin si Uunuren tan Maistro moyo ket inuyasan koy ayi moyo, si'kamo,
matkap a uyasan moyo anamaet a ayi nin saya tan saya.
15-16 Wanin, kanya' nin isipen moyoyti nin maong: Si sayay aripen, kai ya nin mas
ata'gay dyan si amo na; wanin anamaet, si sayay nibaki', kai ya nin mas ata'gay dyan si
namaki' kona. Ket ginwa' ko in komoyo nin mudilo nin arigen moyo ta pigaw nin gaw'en
moyo anamaet a wanin konran kalalamo' moyo.
17 Ket sawanin, ta mataros moyoynayti, makarma' tan marirket kamo no gaw'en
moyo.”
18 “Wanin man, ambo' nin sarba moyo a man'irgwen ko ta katanda' katamon maong a
pinili' ko. Ket, matukid yay mabasa sa Masanton Kasuratan a wana, ‘Si mampakanen ko,
nagtraiduran nako.’*
19 Man'ibarita' koyaynayti komoyo sawanin ba'yo ya et nin matukid ta pigaw nin no
natukid yayna nin liso ket mamper kamoyna a ‘Si'ko yay si Main Anggaynan-angga.’
20 Isipen moyoyti nin maong: Si mangako' kona nin si ibaki' ko, inako' nako, ket inako'
naya anamaet a namaki' kongko.”

Nibarita' na ni Jesus No Si'no yay Magtraidor kona
Mateo 26:20-25; Marcos 14:17-21; Lucas 22:21-23
21 Mayadi' na nin nibarita' in ni Jesus, maidap nin tuloy a nakem na ket wana nin
diritsawan konran tumutumbok na, “Isipen moyoyti nin maong: Saya komoyo a
magtraidor kongko.”
22 Ket saray tumutumbok na nipastangan sara, a maguloy isip ra a no si'no a wana.
23 Si tumutumbok nan kawa'nan na nin maong ni Jesus, syay iti sa dani na.
24 Sininyasan nayayti ni Simon Pedro tan nipatepet na no si'no a man'irgwen na ni
Jesus.
25 Inmirig ya anaod nin inmadap a tumutumbok kona ni Jesus mi'sa wanan niyanas,
“Uunuren, si'no ya in si wamoyo?”
26 “Si pamyan ko konan siti si tinapay a man'isawit ko, sya,” niyanas nan ni'bat ni Jesus.
Ket nangisawit ya anaod nin tinapay mi'sa naya nin nibi kona ni Judas nin anak na ni
Simon Iscariote.
27 Eteng naya tana nin narisibi ni Judas a tinapay, sinumrep ya si Satanas kona.
Ket wana ni Jesus kona ni Judas, “Gaw'en moynan tampor a matkap mo nin gaw'en.”
28 Saray tumutumbok na ni Jesus nin kadungo na, kai ra nin matarusan a rabay na nin
irgwen.
29 Ket bana' ta si Judas a mampanga'get nin kwarta ra, say wanra no nibaki' naya ni
Jesus nin manaliw nin matkap ra no pista, o mako ya nin mami nin kwarta konra nin
pubri.
30 Sin na'kan nayaynaytaw ni Judas si tinapay, nibwat yayna. Sin sain ket yabi ana.

Matkap ran Kawa'nanen a Saya tan Saya nin saray Tumutumbok
31 Sin kasa yayna si Judas, wana ni Jesus, “Say ambo' ana nin ma'teng a mangyadi'
kongko nin si Pinaitawo, ipadar no ambale' a nako akodti, tan mangipadar anamaet sa
sangkaandaan nin gawa' nan Dios.

* **13:18** Kanta 41:9.

32 Ket no naipadar anay kata'gayan nan Dios bana' kongko,* si Dios, ipadar naynamaet
a kata'gayan ko. Kai na nin pa'te-pa'tengen nin gaw'en ti.
33 A'nak ko, ambo' ana nin ma'teng a kalamo' rako et. Tikapen rako li', bale' ibarita'
koyti komoyo si nibarita' ko intaw konran pupangulo ran Judio, a kai kamo nin makapika'
itaw sa keen ko.
34 Ket main nin ba'yo nin igan-gan ko komoyo: Matkap a kawa'nanen moyo a saya tan
saya. Say pangangawa'nan moyo sa saya tan saya ket matkap a kapada nin
pangangawa'nan ko komoyo
35 ta, no kawa'nan moyo a saya tan saya, mangibwat sa sain, matandaan ran sarban
tutawo a tumutumbok katamo."

Nipau-pau'na na ni Jesus a Ibudi' naya ni Pedro
Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34

36 Nitepet na ni Simon Pedro, "Adti ket a keen moyo, Uunuren?"
Ket ni'bat na ni Jesus, "Sa keen ko ket kai ka et nin makatumbok sawanin, bale'
tumumbok ka li' sa adapen."
37 Ket wana anamana ni Pedro, "Uunuren, ambale' a kai ako nin makatumbok sawanin
ey? O' a ta iti ako nin sisasadya' nin mati para komoyo."
38 Inumbat ya si Jesus a wana, "Sisasadya' ka para nin page' nin mati para kongko? Bale'
isipen moyti nin maong: Ba'yo main nin tumarang'ok nin manok, nitlo moyna nin nibudi'
a katanda' nako."

14

Liwaliwawen nasara ni Jesus a Tumutumbok na

1 "Andi' kamo bale' nin aburido, no kai edet, magmatalek kamo konan Dios tan
magmatalek kamo anamaet kongko.
2 Wanin ta sa kami'nan na nin Ama ko, abaw a piikapan. Tutuon peteg ti nin
man'ibarita' ko komoyo, bana' ta mako koyna nin ariglawen para komoyo.
3 Ket no nako koyna nin inarigla, sumubli' ako komoyo nin abrasawen katamo ta pigaw
nin no adti ako ket, kalamo' katamo.
4 Anaod, sa keen ko, tanda' moyaynay dalan nin makodtaw."
5 Sin sain, wana ni Tomas, "Uunuren, kai mi nin tanda' no adti a keen moyo, pa'no miya
nin tanda' a dalan ey?"
6 Konan siin wana ni Jesus, "Si'ko a dalan nin mako konan Dios, ta si'ko a puon nin
katutu'wan maipa'ka' konan Dios tan si mami nin byay a iti konan Dios. Kasan si'numan
nin makakikalamo' konan Ama ko no kai ya yapo' et nin kikalamo' a sayay tawo kongko.
7 No peteg a katanda' moyokoyna, katanda' moyayna anamaet a Ama ko. Mangibwat
ana nin sawanin, katanda' moyayna nin peteg tan na'kit moyayna."
8 Ket wana ni Felipe, "Uunuren, ipa'kit moya pa edet komi a Ama moyo ket, mapda'
kami ana."
9 Konan siin wana ni Jesus, "Felipe, na'teng rakoyna nin kalamo' ket ambale' a kai nako
et nin katanda'? Si naka'kit ana kongko, na'kit nayayna a Ama ko. Ambale' a wamo et ket
ipa'kit koya komoyo a Ama ko?
10 Kai ka para nin mamper a iti ako konan Ama ko tan si Ama ko ket iti ya kongko? Say
man'ibari-barita' ko, kai nin nangibwat sa kaisipan ko nin bukod no kai edet, nangibwat
konan Ama ko nin iti kongko ta syan lamang a man-gumwa' sa man'ipagwa' na kongko.
11 Kanya' nin mamper kamo sa wangko a iti ako konan Ama ko tan si Ama ko ket iti ya
kongko. Ket no kai moyo sukat nin tepren a irgo ko, mamper kamo et a lamang bana' sa
makapaka'ngap a man-gaw'e-gaw'en ko."

Ipadar na li' nin Ispirito a Maipa'ka' kona ni Jesus

12 "Isipen moyoyti nin maong: Si magmatalek kongko, magwa' na anamaet a
makapaka'ngap nin man-gaw'e-gaw'en ko, tan mas et li' a magwa' na dyan sayti. Wanin ta
mako akoyna konan Ama ko,
13 ket animan a dawaten moyo bana' ta mangingilalaman kamo kongko, gaw'en ko ta
pigaw nin maipata'gay ya a Ama ko bana' kongko.
14 Animan anaod a dawaten moyo bana' ta mangingilalaman kamo kongko, gaw'en ko.
15 No kawa'nan rako, tumulok kamo sa gan-gan ko;
16 si'ko anamaet, dawaten ko konan Ama ko a mamaki' ya nin kasubray ko nin
tumulong komoyo, nin miikap ya komoyo anggan-angga.

* **13:32** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:no naipadar anay kata'gayan nan Dios bana' kongko.*

17 Sya a Ispirito na nin mangyakay komoyo nin katutu'wan. Saray nasagyat nin say iti
sa mundo, kai raya nin maako' bana' ta kai raya nin ma'kit, ni katanda'. Bale' si'kamo,
katanda' moya, ta kalamo' moyayna tan miikap ya li' komoyo.
18 Kai katamo nin lakwanan a bilang sayay ulila, ta sumubli' ako li'.
19 Sa ambo' ana nin ma'teng, kai rakoyna nin ma'kit nin saray tutawodti sa mundo.
Bale' si'kamo, ma'kit rako li' a lamang. Ket bana' ta mabyay akoynan si peteg nin byay,
mabyay kamo li' anamaet.
20 Konan sitaw li' nin panaon, matandaan moyo nin iti ako konan Ama ko. Matandaan
moyon lamang a si'kamo, iti kamo kongko tan si'ko, iti ako komoyo.
21 Si tawon mangipasrep nin gugan-gan ko sa kanakman na ta pigaw nin tumulok ya sa
sayti, syan diri a mampangado' kongko, ket si Ama ko, aduen naya tan si'ko anamaet,
inado' koyayti tan ipadar kon diri a kanakman ko kona."
22 Konan siin nanepet ya si Judas (ambo' ya si Judas Iscariote) a wana, "Uunuren, ani a
nangyadi' a paipadar kamo tamo' komi, nin ambo' konran sarba ran tutawodti sa
mundo?"
23 Ket ni'bat na ni Jesus, "O' a ta si mangado' kongko, tumulok ya sa ibarita' ko. Sya a
aduen nan Ama ko ket, si Ama ko tan si'ko, mako kami kona tan miikap kami kona.
24 Bale' si kai nin mangawa'nan kongko, kai na anamaet nin reng'en a ibarita' ko. Sayti
say man'ibari-barita' ko, ambo' nin nangibwat sa kaisipan ko nin bukod no kai konan
Ama ko nin si namaki' kongko."
25 Nituloy na ni Jesus, "Nibarita' koynayti nin bubagay komoyo antaran iti ako et
komoyo.
26 Bale', ibaki' naya li' nin Dios komoyo a Ispirito na nin mangingilalaman kongko ta
pigaw nin tulungan* nakamo. Sya a mangyakay komoyo nin sarba, tan sya a
mangipapanemtem komoyo nin sarba nin man'ibari-barita' ko.
27 Andi' kamo nin aburido tan mali'mo, bana' ta byan katamo nin katinekan nin nakem.
Say katinekan nin ibi ko komoyo, ambo' nin say katinekan a man'irgwen ran tutawodti sa
mundo no kai edet, say katinekan nin iti kongko.
28 Nibarita' koyna komoyo a lakwanan katamoyna bale' sumubli' akon lamang. No
kawa'nan rako, rumiriket kamo bana' ta mako akoyna konan Ama ko a sya ket mas
ata'gay ya dyan si'ko.
29 Man'ibarita' koynayti sawanin komoyo ba'yo et nin mangyadi', ta pigaw nin no sayti
ket nangyadi' ana li' ket, mamper kamo sa nibarita' ko.
30 Kai koyna nin maiyanro et a pakiirgo ko komoyo ta manrumate' yayna si Satanas a
syay mampag'uray konran tutawodti sa mundo. Kasa nin kapangyadian na kongko.
31 Wanin man, man'aburuyan koyti nin mangyadi' ta pigaw nin sarba ran tawo ket
matandaan ra a kawa'nan koya a Ama ko, kanya' nin man-gaw'en kon maong nga'min a
man'igan-gan na kongko.
Sigi, pari kamoyna ta mako atamoyna."

15

Iyalimbawa' sa Mula nin Ubas a Pakikalamo' na kontamo ni Jesus

1 "Si'ko a pa'sar peteg nin puon nin ubas*, tan si Ama ko a mangngalila'.
2 Mampukanen nasara a sarba ra nin pa'sar sanga nin kai man-gumunga, ket
manrarusan nasara anamaet a pa'sar sanga nin man-gumunga ta pigaw nin mas
gumunga sara et.
3 Ket si'kamo a susanga nin nararusan ana mangibwat sa niyakay-akay ko komoyo nin
nipasrep moyo sa kukanakman moyo.
4 Ituluy-tuloy moyo a naipasaya kongko ta pigaw nin ituluy-tuloy ko anamaet a
naipasaya komoyo. Si sayay sanga, kai ya gapo nin gumunga no naisyay ya konan puon.
Wanin anamaet, si'kamo, kai kamo nin magkamain nin pa'sar bunga para konan Dios no
kai moyo nin ituluy-tuloy a naipasaya kongko."
5 Wana anamanaet nin inuman ni Jesus, "Si'ko a pa'sar puon nin ubas ket si'kamo a
pa'sar susanga. Si si'numan a tumuluy-tuloy nin naipasaya kongko ta pigaw nin iti ako
anamaet kona, siin nin tawo ket abaw a pa'sar bunga na para konan Dios, bana' ta si
sayay tawo, kasa nin mababa' na nin gaw'en no kasa ako kona.

---

* **14:26** *mangilalaman kongko ta pigaw nin tulungan- O:mangisa'le', mangantabay tan mangliwaliwa.* * **15:1** Sa U'nan Tistaminto, si ***puon nin ubas*** ket kasabyan nin saray Israelita a isimbulo na. Wanin man, kurang a pa'sar bunga ra (Kanta 80:8-16; Isaias 5:1-7; 27:2-5; Jeremias 2:21; 12:10-13; Ezekiel 15:1-8; 17:1-21; 19:10-14; Oseas 10:1-2; Mateo 21:33-41). Iti sa Juan 15, si Jesus a man'ibarita' nin peteg nin puon nin ubas.

6 Ket si si'numan anamaet a kai nin tumuluy-tuloy nin naipasaya kongko, kapada na a
sanga nin napukan nin nitampal. Ket no nakri' anayti li' nin susanga, dinepen tan puuran.
7 Bale' no tumuluy-tuloy kamo nin naipasaya kongko tan ipasrep moyo sa kukanakman
moyo a man'ibarita' ko ta pigaw nin tumulok kamo sa sayti, animan a dawaten moyo ket
maibi komoyo.
8 Mapagalangan ya a Ama ko no abaw a bunga moyo para kona, tan sayti ket
mangipa'kit a tumutumbok katamo.
9 Inado' katamo kapada nin pangangado' na nin Ama ko kongko. Ituluy-tuloy moyoy
miikap sa pangangado' ko komoyo.
10 No tumulok kamo sa gugan-gan ko, miikap kamo sa ado' ko; a bilang anaod sa
katutulok ko sa gugan-gan nan Ama ko, tan mampiikap ako sa ado' na.
11 Nibarita' koyti komoyo ta pigaw nin mairama' kamo sa ririket ko tan malipos kamon
ririket moyo.
12 Igan-gan koyti komoyo: Aduen moyo a saya tan saya kapada nin pangangado' ko
komoyo.
13 Si sangkaalakyan nin pangangado' a maipa'kit nan sayay tawo ket, si mati ya ta
pigaw nin mabyay saray uamigo na.
14 Anaod, uamigo katamo no tumulok kamo sa gugan-gan ko.
15 Ambo' ana nin aripen a pangngikwinta ko komoyo no kai edet, uamigo, bana' ta si
sayay aripen ket kai na nin tanda' a iti sa kaisipan nan amo na. Bale' si'kamo,
nipatandaan koyna nga'min komoyo a narnge' ko konan Ama ko.
16 Ambo' nin si'kamo a namili' kongko, no kai edet, si'ko a namili' tan nanudo' komoyo.
Ginwa' ko in ta pigaw nin mako kamo nin magkamain kamo nin bunga para kongko, a
sain nin pa'sar bunga moyo ket magnayon anggan-angga, tan ta pigaw nin animan a
dawaten moyo konan Ama ko bana' ta mangingilalaman kamo kongko, ket maibi komoyo.
17 Man'ibibilin ko komoyo maipa'ka' sa sayti a anaod ket, aduen moyo a saya tan saya.”

Duksa-duksaen saraynaod li' a Tumutumbok na ni Jesus

18 “Andi' kamo nin maka'ngap no guraen rakamon tutawodti sa mundo. Panemtemen
moyo tana a nu'na rakoyna nin ginura' dyan si'kamo.
19 No say pigagawa' moyo kumon ket minumundo a kapada nin pigagawa' ra, kalalamo'
rakamo kumon nin inado' ra. Bale' anaod, kalalamo' katamo ta pinili' katamo ta pigaw
nin maiduma kamo konran raruman tawodti sa mundo, ket siin a rason a guraen rakamo.
20 Panemtemen moyaytaw si naibarita' koyna komoyo a si sayay aripen, kai ya nin mas
ata'gay dyan si amo na. No dinuksa-duksa' rako, duksa-duksaen rakamo anamaet. No
tinmulok sara kumon sa nibari-barita' ko, tumulok sara anamaet sa ibari-barita' moyo.
21 Bale' bana' ta mangingilalaman kamo kongko, gaw'en ra a sarban sain komoyo.
Wanin ta kai raya nin katanda' a si namaki' kongko.
22 No kai ako kumon nin nakodti nin niparate' konra a no ani a nangibwat konan Dios,
ambo' ra kumon nin kasalanan a kai rayti nin akuen. Anaod sawanin, kasayna nin
maibada' ra sa pagkakasalanan ra.
23 Si mampangura' kongko ket man-guraen naya anamaet a Ama ko.
24 Ambo' ra et kumon nin kasalanan no kai ko nin nipa'kit konra a makapaka'ngap nin
nunangyadi' a kasa et gapo nin raruma nin nakapangwa'. Wanin man, abirno nin na'kit
ra a ginwa-ginwa' ko, man-guraen rako et a lamang tan si Ama ko.
25 Bale' mampangyadi' ti anaod nin pakatukid sa wana sa Masanton Kasuratan a,
‘Guraen rako nin kasan puon tan pwit.’*
26 Sawanin, mangipatutuo ya li' nin maipa'ka' kongko a Ispirito nin ibat konan Ama ko.
Ibaki' koya komoyo nin mako ya tumulong komoyo. Si pangibwatan na ket si Dios ket
mangyakay yan katutu'wan maipa'ka' kona.
27 Si'kamo anamaet, patutu'wan moyo li' a maipa'ka' kongko, bana' ta nikikalamo'
kamoyna kongko nangibwat et sin tarana'.

16

1 Nibarita' koyna in komoyo ta pigaw nin kai kamo li' nin mabigra' ket gurutan moyoy
pammemper moyo kongko.
2 O', galten rakamoyna li' sa pidudupong tan pangrarayo ra konan Dios nin saray
kapada moyon Judio. Saya et, marate' li' a awro a main nin mangmati komoyo nin ipa'ka'
ra a pagsisirbi rayti konan Dios.
3 Gaw'en ra in bana' ta kai raya nin katanda' a Ama ko tan si'ko.

---

* **15:25** Kanta 35:19; 69:4.

4 Ket, man'ipau-pau'na koyna in komoyo ta pigaw nin no mampangyadi' ana li' ket
mapanemtem moyon naibarita' koynayti intaw komoyo."

Ibaki' naya li' ni Jesus a Ispirito nan Dios konran Tumutumbok na

"Kai ko nin nibarita' in komoyo sin tarana' et bana' ta kalamo' rako et,
5 bale' sawanin, man'ibarita' koyna bana' ta sumubli' akoyna kona nin si namaki'
kongko. Ket kasa tana para gapo komoyo nin manepet no adti a keen ko?
6 Wanin anaod bana' ta sa narnge' moyon nibarita' ko ket mabereng kamo.
7 Bale' say katutu'wan, para sa kaabigan moyo a lumakwan ako. Wanin ta no kai ako
nin lumakwan, kai ya anamaet nin makodti komoyo a Ispirito na nin Dios. Bale' no
lumakwan ako, ibaki' koyadti li' nin tumulong komoyo.
8 Saytaw no iti yayna li', patutu'wan na konran abaw nin tutawo a abas a pakatanda' ra
maipa'ka' sa kasalanan, maipa'ka' sa no ani a mapteg sa adapan nan Dios tan maipa'ka' sa
paninintinsya na nin Dios.
9 Patutu'wan na konra a maipa'ka' sa kasalanan ta kai sara nin mampagmatalek kongko
ket kasalanan ra in.
10 Patutu'wan na et konra a maipa'ka' sa no ani a mapteg sa adapan nan Dios ta mako
akoyna konan Dios a syay Ama ko, ket kai moyoyna li' nin ma'kit a kinamapteg ko.
11 Patutu'wan na et anamaet konra a maipa'ka' sa paninintinsya nan Dios konra ta si
Satanas a syay mampag'uray konran tutawodti sa mundo, sinintinsyawan nayaynan
dusawen.
12 Abaw et a ibarita' ko komoyo nin kai ko et nin maibarita' sawanin bana' ta kai moyo
et nin maabot nin tarusan.
13 Bale' no iti yayna li' a Ispirito nin mangyakay nin katutu'wan, ipatyo' na li' a kaisipan
moyo nin matandaan moyo a sarban katutu'wan. Wanin ta, ambo' li' nin mangibwat
kona nin diri a ibarita' na, no kai edet, ipatandaan na a marnge' na mangibwat konan
Dios. Ket, pati say mangyadi' sa adapen, ipatandaan na et komoyo.
14 Pagalangan nako li' bana' ta say no ani a iti kongko ket saytaw a ipatandaan na
komoyo.
15 Wangko a no ani a iti kongko ket sayti a ipatandaan nan Ispirito nan Dios komoyo
bana' ta, say sarban iti konan Ama ko, ket saytaw anamaet a lamang a iti kongko.
16 O', sa ambo' ana nin ma'teng ket kai rakoyna nin ma'kit, bale' sa ambo' li' a lamang
nin ma'teng, ket ma'kit rako anamanaet."

Say Ilalakwan na ni Jesus, Mag'in Pangibwatan li' nin Ririket

17 Sin wanin a wana ni Jesus, saray raruma konran tumutumbok na wanra sa saya tan
saya, "Ani kadi' a rabay na nin irgwen? Wana sa ambo' ana nin ma'teng ket kai
tamoyayna kano nin ma'kit; mi'sa wana sa ambo' li' bale' anamaet nin ma'teng ket, ma'kit
tamoya anamana kano, tan wana et ket mako ya kano konan Ama na.
18 Siin si wana nin sa ambo' ana nin ma'teng, ani a rabay na nin irgwen? Kai tamo nin
mataros."
19 Tanda' na ni Jesus a rabay ray manepet kona kanya' nin wanayna konra, "Ambo' para
a mampitepetan kamo sa saya tan saya maipa'ka' sa wangko a sa ambo' ana nin ma'teng
ket kai rakoyna li' nin ma'kit, bale' sa ambo' li' a lamang nin ma'teng ket ma'kit rako
anamana?
20 Isipen moyoyti nin maong: Umakis tan gumereng kamo li'; saray kai bale' nin
tumumbok kongko, ket rumiriket sara. Gumereng kamo anaod, bale' say kaberengan
moyo, masilyan li' nin ririket.
21 Say kapada ket say masakit a pangingirangep nan idap nin sayay mangabing. Bale'
kayadi' nayna li' nin mangabing, malingwanan nayna a idap na bana' ta pinasya ana li'
nin ririket na bana' ta naiyabing yayna a anak na.
22 Kapada nin siin a kapapa'sar moyo bana' ta sawanin ket mabereng kamo. Bale'
marate' li' a awro a makapiki'kit atamo anamana, ket marirket kamo li'. Ket sa sain nin
ririket moyo, kasa li' gapo nin makapanglat.
23 No saytaw li' nin panaon, kasaynan matkap moyo nin itepet kongko. Isipen moyoyti
nin maong: Animan a dawaten moyo konan Ama ko, ibi na komoyo bana' ta
mangingilalaman kamo kongko.
24 Anggan sa sayti nin udas, kasa et gapo nin dinawat moyo kona a naipatukdo' sa
pag'in moyon mangingilalaman kongko. Sawanin bale', kidawat kamo ket mabyan kamo
ta pigaw nin makusto a ririket moyo.
25 Man'ibari-barita' koyti nin bubagay a mampangusar ako nin ararem a pananarita'.
Bale' sa adapen nin panaon, kai akoyna nin mangusar nin ararem a pananarita', no kai
edet, ibarita' koyna komoyo nin diritsawan a maipa'ka' konan Ama ko.

26 No saytaw li' nin panaon, syayna li' a kidawatan moyo bana' ta si'kamo ket
mangingilalaman kamo kongko. Kai ko nin man'ibarita' a si'ko a kidawat kona para
komoyo
27 bana' ta si Dios nin Ama ket inado' nakamo nin diri. Inado' nakamo bana' ta inado'
rako tan mamper kamo a nangibwat ako kona.
28 Si Ama ko a ibwatan ko nin nakodti sa mundo, tan sya li' lamang a sublian ko ta
lumakwan akoynadti sa mundo."
29 Sin narnge' ra in nin tumutumbok na nin wana, wanra kona, "Sawanin ket
mapala-palaway anay man'ibarita' moyo bana' ta diritsawan anay pag'iirgo moyo a kai
kamoyna nin mampangusar nin ararem a pananarita'.
30 Sawanin anaod, tanda' mi anan peteg a tanda' moyo a sarba. Pati say tutepet a iti sa
kanakman nin tawo, kai ana nin matkap nin ibalikas komoyo ta tanda' moyoyna. Kanya'
nin mamper kami a nangibwat kamo konan Dios."
31 Ket ni'bat na ni Jesus konra, "Peteg para nin mamper kamoyna?
32 Ket narate' ana anaod a panaon a si'kamo ket misisyak kamo a magsiugot kamoyna
sa pammali moyo ket lakwanan rakoyna nin bukud-bukod. Wanin man, ambo' kon
talagan bukud-bukod ta kalamo' koyay Ama ko.
33 Man'ibarita' koyti komoyo ta pigaw nin matinek a kaisipan moyo mangibwat sa
nikaipasaya moyo kongko. Peteg a mapadya'dya' kamodti sa mundo. Wanin man,
pakagsen kamo bana' ta nadaeg koyna a kukapangyadian iti sa mundo."

17

Si Dasal nan Pangulon Padi' tamo

1 Nibarita' na in ni Jesus. Ket mayadi', tinmangar ya sa langit tan wana, "Ama ko,
narate' ana a panaon nin pangingirangep ko. Ipadar moy kinasi'no ko nin Anak mo ta
pigaw nin maipadar ko anamaet a kinasi'no mo nin Ama ko.
2 Gaw'en mo in ta pigaw nin ibi koy anggan-angga nin byay a iti komo konran sarba ran
nipudir mo kongko, ta nibi mo kongko a pakayadi' konran sarban tutawo.
3 Ket siti e a pipa'kaan nin anggan-angga nin byay a iti komo: Si katanda' raka a si'ka
tamo' a peteg nin Dios tan katanda' rako nin si nibaki' mo a si Jesu-Cristo.
4 Nipadar koynay kinasi'no modti sa mundo ta nagwa' koyna a nipagwa' mo kongko.
5 Ket sawanin, Ama ko, isubli' nako anadsen komo, sa kata'gayan nin pa'sar nin
pikalamo' ta sin ba'yo ya et nin pinarsa a mundo.
6 Saraytin tawo a nipudir mosara kongko, nipadar ko konra no si'no kan peteg.
Minumundo a kabibyay ran gindat bale' ikon mosara tan nipudir mosara kongko. Ket
tinmulok saran liso sa nibarita' mo.
7 Sawanin tanda' rayna a si'kay ibwatan nin sarban ginwa' tan nibarita' ko.
8 Anaod, inako' ra nga'min a nibarita' ko konra nin nibarita' mo kongko, tan sigurado
saran si'ka a ibwatan ko tan namper saran maong nin si'ka a namaki' kongko.
9 Sarain a man'idasalan ko ta tutawo mosara. Ambo' nin saray kai nin tumumbok
kongko a man'idasalan ko no kai edet, saray tutawo mo nin nipudir mo kongko.
10 O' anaod, sarba nin ikon ko ket ikon mo, tan sarba nin ikon mo ket ikon ko anamaet.
Ket sarayti, man'ipadar ray kinasi'no ko.
11 Kai ako nin magpirmi konan sitin mundo no kai edet, sumubli' akoyna komo. Sara
bale', mabati' saradti. Ket, masantos a Ama ko, alilaen mosara pa nin makapagkabyay
sara sigon sa kinasi'no mo a nitalek mo kongko* ta pigaw nin mipapasaya sara kapada a
napasaya ata.
12 Leleg a iti ako konra, inalila' kosara nin magkabyay sara sigon sa kinasi'no mo a
nitalek mo kongko. Nisakit kosara ket peteg a kasa gapo nin naisyay kongko no kai kal-la
tamo' sitaw si naiketeg ana nin madusa sa impyirno. Wanin a nangyadi' ta pigaw nin say
naisurat ket matukid.
13 Ket anaod, sumubli' akoyna li' komo, bale' iti ako et konan sitin mundo. Kanya' nin
man'idasal koyti sawanin ta pigaw nin matawayan raynamaet nin peteg a ririket nin iti
kongkon diri.
14 Nipadar ko konra a say rabay mon ipatandaan, ket nag'in gura' rasara anamaet nin
saray kai nin tumumbok kongko. Wanin ta kapada kosaran naiduma konran raruman
tawo nin say kaisipan ra ket iti tamo' sa mundo.
15 Wanin man, kai ko nin dawaten a galten mosaradti sa mundo no kai edet, a idipinsa
mosara konan si sya a Kadukaan.

---

* **17:11** *alilaen mosara pa...a nitalek mo kongko- O:isakit mosaran tumuloy saran tutuon mangingilalaman komo a bilang sa nipangibaki' mo kongko.* Wanin anamaet sa birsikulo 12.

16 Ambo' saran iti sa sakop nadti sa mundo no kai kapada kosara.
17 Ket, italaga mosaran para komo nin pakaipadaran nin say katutu'wan maipa'ka' komo. Say sarita' a mangibwat komo, ket sayti a katutu'wan maipa'ka' komo.
18 Ibaki' kosara konran kapada ran tutawodti sa mundo nin kapada nin nipamaki' mo kongkodti
19 tan italaga koy kadiryan ko para konra ta pigaw nin peteg a maitalaga saran ikon mo.
20 Ambo' nin sara tamo' a man'idasalan ko no kai edet, pati saray magmatalek li' kongko mangibwat sa ipata-patandaan ra maipa'ka' kongko.
21 Ama ko, sapa kumon ta mipapasaya sara kapada a nipasaya ata. Sapa anamaet kumon a naipasaya sara kontamo kapada a si'ka ket naipasaya ka kongko tan si'ko ket naipasaya ako komo, ta pigaw nin saray tutawo ket mamper sara a si'ka a namaki' kongko.
22 Say nipaipadar mon kata'gayan nin kinasi'no mo kongko ket sain a ipadar ko anamaet konra ta pigaw nin mipapasaya sara kapada a napasaya ata.
23 Naipasaya ako konra tan naipasaya ka kongko ta pigaw nin peteg saran mipapasaya. Ket no wanin, matandaan ran lawas nin tutawo a si'ka a namaki' kongko tan say pangangawa'nan mo konra, ket kapada nin pangangawa'nan mo kongko.
24 Ama ko, rabay ko et a saray tutawo nin nipudir mo kongko ket kalamo' kosaran pirmi ta pigaw nin kirama' sara sa kagalangan ko. Siti a kagalangan nin nibi mo kongko bana' ta kawa'nan nakoyna ba'yo ya et nin pinarsa a mundo.
25 Mapteg a Ama ko, saray ka'bawan nin tutawo ket kai raka nin katanda'. Si'ko bale', katanda' kata; tan sarayti saray tumutumbok ko, tanda' ra a si'ka a namaki' kongko.
26 Ket nipatandaan ko konra no si'no ka, tan man'ituluy-tuloy koyti nin man-gaw'en ta pigaw nin kawa'nanen ra a sarba kapada nin pangangawa'nan mo kongko tan ta pigaw nin miikap ako konra."

18

Dakpen raya si Jesus nin Pupangulo
Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53
1 Sin nayadi' nayna nin nidasal in ni Jesus, nibwat sara nin saray labinsayay tumutumbok na tan nako saradtaw sa rubari' nan sapa' nin Kidron. Ket linmuob sara konan sayay pukok itaw a namulawan nin kukayo.
2 Si Judas a syay magtraidor kona ni Jesus, tanda' nayayti nin lugar bana' ta pirmi yan makodtaw si Jesus tan saray tumutumbok na.
3 Kanya' nin itaw nasara nin ni'ras a grupo nin sundalo'* tan gwardya sa Timplo nin nibaki' ran saray Pupangulon Pupadi' tan saray Pariseo. Nagsiawit sara nin tyo' ra tan di-armas sara.
4 Tanda' na nga'min ni Jesus a mangyadi' kona kanya' nin sinna' nasarayna tan tinepet na, "Si'no a mantikapen moyo?"
5 "Si Jesus a taga Nazaret," ni'bat ra.
"Si'ko yan diri," wana. Naka'deng yadtaw nin kalamo' ra sin sain si Judas a nagtraidor kona ni Jesus.
6 Sin nibarita' na ni Jesus a sya anaod, inmanunor sara ket natumba sara.
7 Ket tinepet na anamanaet ni Jesus, "Si'no ket a mantikapen moyo?"
"Si Jesus a taga Nazaret," wanra.
8 "Nibarita' koyna anaod komoyo a si'ko yan diri," wana ni Jesus. "No wanin a si'ko a mantikapen moyo, aburuyan moyo saran mako anayti saray kalalamo' ko."
9 Sa wanin ket matukid yaytaw si wana konan Ama na, "Ni saya tamo', kasa gapo nin maisyay kongko konran saray nipudir mo kongko."
10 Ket si Pedro, tampor nayan inuyos a beneng na tan tinaga' nayay sayay katulong nan Sangkata'gayan nin Padi'. Ket naglat yan nataga' a wanan nin tutulyan nan katulong a say ngaran na ket Malco.
11 Wana ni Jesus kona ni Pedro, "Ikaluban mayna in si beneng mo! Sa wamo para ket ambo' akon disidido nin mangirangep nin dya'dya' a ipairangep nan Ama ko kongko?"
12 Konan siin, saray sundalo' nin taga Roma a nipangulo nan kapitan ra tan saray gwardya nin Judio sa Timplo, dinakep raya si Jesus ket binaror ray gamet na.
13 Nu'na raya nin niyadap kona ni Anas* nin katyangan na ni Caifas. Si Caifas a Sangkata'gayan nin Padi' sin sain a taon.

---

* **18:3** *grupo nin sundalo'* - Si sarita' nin Griego a inusar iti, say kasabyan nin katarusan na ket 200-600 a sundalo'.

* **18:13** Siti si ***Anas***, syay Sangkata'gayan nin Padi' ba'yo si Caifas, bale' ginlat raya nin saray Romano. Wanin man, alaki et a pakayadi' na konran Judio.

14 Sya anamaet a namarita' intaw konran Judio a wanan maong ana konan sayay tawo
a mati ta pigaw nin maisalba saray ka'bawan.*

Say U'nan Nipangibudi' na ni Pedro kona ni Jesus
Mateo 26:69-70; Marcos 14:66-68; Lucas 22:55-57

15 Si Simon Pedro tan si saya et nin tumutumbok na ni Jesus, tinmumbok sara. Siti nin
saya et nin tumutumbok, katanda' nayan Sangkata'gayan nin Padi', kanya' nin
inaburuyan ya nin sumrep nin kalamo' na ni Jesus sa luob nin pukok nan bali nan padi',
16 bale' si Pedro, nabati' yadtaw sa rikor nan purta nin pukok. Sin wanin, sitaw si
tumutumbok a katanda' nan Sangkata'gayan nin Padi', linmiwa' ya tan kina' naya nin
kinairgo yaytaw si balasang a mampamantay sa purta. Ket inmaburoy ya nin paluuben
ya si Pedro.
17 Sin manlumuob ya si Pedro, wana nin balasang kona, "Sa wangko saya ka anamaet
nin tumutumbok nan siin a tawo."
Ket, "Kai," ni'bat na ni Pedro.
18 Maray'ep sin sain, kanya' nin saray aripen tan saray gwardya ket namabaya saran
uring nin pairangrangan ra. Ket, nikilawok yan pinairangrang si Pedro konra.

Usisaen naya nin Sangkata'gayan nin Padi' si Jesus
Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Lucas 22:66-71

19 Sawanin, tinepetan naya nin si gindat a Sangkata'gayan nin Padi' si Jesus maipa'ka'
konra nin tumutumbok na tan say akay na.
20 Inumbat ya si Jesus, "Adap-adapan akon nag'irgo sa pangrerenge' ran abaw a tutawo;
nangyakay-akay ako sa susinaguga tan itaw sa sakop nan Timplo, nin sayti a lugar nin
pididinepan ran sarban Judio. Kasa gapo nin nibarita' ko nin budian.
21 Ambale' nin si'koy usisaen moyo? Saray matkap moyo nin usisaen ket saray
nakarnge' kongko ta tanda' ra no ani a nibari-barita' ko."
22 Sin wanin a ubat na ni Jesus, rinampa' naya nin saya konran gwardya nin itaw, a
wana nin siti, "Ambale' a ubatan man wanin a Sangkata'gayan nin Padi'?"
23 Inumbat ya si Jesus a wana, "No main nin ni'bat ko nin abas, ibarita' mo ta pigaw nin
matandaan. Bale' no kasa anamaet, ambale' a rinampa' nako?"
24 Ket say sinmunor, nipaiyater naya ni Anas si Jesus nin nabaror et a gamet na, kona ni
Caifas a syay Sangkata'gayan nin Padi'.

Nibudi' naya anamanaet ni Pedro si Jesus
Mateo 26:71-75; Marcos 14:69-72; Lucas 22:58-62

25 Si Pedro anamaet, itaw ya et nin nikilawok nin mampairangrang, ket wanran itaw
kona, "Sa wami saya ka anamaet nin tumutumbok nan siin a tawo."
"Kai pa!" ni'bat na ni Pedro.
26 Sin sain, main nin aripen nadtaw nin Sangkata'gayan nin Padi' a siti ket kanayon
nayan sitaw si naglatan nin tutulyan a tinaga' na ni Pedro. Wana kona ni Pedro, "Ambo'
para a saya ka konran na'kit kon kalalamo' nadtaw sa pukok nin kukayo?"
27 Bale' nibudi' na anamana in ni Pedro. Bigra' a main nin tinmarang'ok nin manok.

Ipagamet raya nin Pupangulo si Jesus kona ni Pilato
Mateo 27:1-2,11-31; Marcos 15:1-20; Lucas 23:1-5,13-25

28 Mayadi' ya nin nausisa' si Jesus itaw sa bali na ni Caifas, buklas ana. Ket saray
pupangulo ran Judio, ni'ras raya sa palasyo na ni Gubirnador Pilato a mantawagen nin
Pretorio. Kai sara nin sinumrep a Judio sa palasyo nan gubirnador ta pigaw nin kai sara
nin maikwintan nikasama'* ket kai sara maawaan nin mangisilibran Pistan Nipanglabas.
29 Konan siin, linmiwa' ya si Pilato tan nitepet na konra, "Ani a riklamo moyo kuntra
konan sitin tawo?"
30 Ket ni'bat ra, "No kasa nin ginwa-ginwa' nan duka' nin siti, kai miya kumon nin ni'ras
iti komo."
31 Konan siin wana ni Pilato, "Si'kamoynay makauray. Si'kamoynay manintinsya kona
sigon sa Gugan-gan moyo."
Ket ni'bat ra, "Si'kami bale' nin Judio ket kasa nin pakayadi' mi nin manusan patiti."
32 Wanin a nangyadi' ta pigaw nin saytaw say nibarita' na ni Jesus maipa'ka' sa klasin
pangmamati* kona, ket matukid.

---

* **18:14** Juan 11:50. * **18:28** Sa Gugan-gan ran Judio, no sumrep sara sa bali nin ambo' nin Judio ket, ikwinta saran nikasama'. * **18:32** Mabasa a nibarita' na ni Jesus sa Juan 3:14; 8:28; 12:32. Sin saytin panaon, kai ra aburuyan nin Romano a manintinsya saran patiti a Judio. Saray Judio, kudasen rayaynan kudasen nin bato a nasintinsyawan anggan mati ya, bale' saray Romano, ipasak rayay nasintinsyawan sa kudos.

33 Sin sain, linmuob yayna sa palasyo na si Pilato, mi'sa naya nin nipakayaban si Jesus. Tinepet na kona, “Si'ka paran page' a Adi' ran Judio?”
34 Inumbat ya si Jesus, “Nitepet mo in para mangibwat sa nakem mo nin bukod o mangibwat sa darom nin raruma?”
35 Ket ni'bat na ni Pilato, “Ya, ambale'! Saya ako para nin Judio? Saran diri a kapada mo nin Judio tan saray pupangulo ran pupadi' moyo a nangipagamet komodti kongko. Ani ket a ginwa' mo?”
36 Inumbat ya si Jesus a wana, “Say pag'aadi' ko, ambo' nin kapada konran saray mag'uuray iti sa mundo ta no saya ako kumon nin adi' iti sa mundo, saray tutawo ko, nikilaban sara kumon ta pigaw nin kai ako nin naipagamet konran mumag'uray nin Judio. Bale' anaod, say pag'aadi' ko ket ambo' nin iti konan sitin sakop.”
37 Sin sain, wana ni Pilato, “No wanin edet, saya ka nin adi'!”
Inumbat ya si Jesus, “Si'kamo a mampamarita' a saya akon adi'. Say gagara ko nin nakodti sa luta' nin nipaiyanak ket ta pigaw nin ipatandaan koy katutu'wan. Ket si si'numan nin mamaalaga sa katutu'wan, akuen na a man'ibari-barita' ko.”
38 Ket konan siin, nitepet na ni Pilato, “Ani wadi' a katutu'wan?”
Kayadi' na nin inirgo in, linmiwa' ya anamana si Pilato tan wana konran Judio, “Kasan ma'kit ko nin kasalanan na.
39 Bale' main nin ugali' moyo a mangibulos ako nin sayay priso tepe' nin Pistan Nipanglabas. Rabay moyo para nin bulusan koyayti si Adi' moyon Judio?”
40 Ket, “Kai, ambo' ya in!” wanra nin niburyaw. “Si Barrabas a rabay mi!” Siti si Barrabas ket saya ya nin tulisan.

19

1 Mayadi' in, nipakalap naya ni Pilato si Jesus tan nipasanet-sanet naya.
2 Kaaram, saray sundalo', namalukay saran madiwin wakay a kuruna kano wadi' tan nikuruna rayayti kona ni Jesus. Kaaram, sinulutan rayan kapa nin kulor ubi.
3 Mi'sa, nibabale' sara nin inmarak kona a wanra, “Viva Adi' ran Judio!” Ba'yo raya nin rinampa-rampa'.
4 Linmiwa' ya anamanaet si Pilato tan wana konra nin Judio, “Mangrenge' kamo! Iyadap koyadti komoyo ta pigaw nin matandaan moyo a kasa nin ma'kit kon nepeg nin panintinsyawan ko kona.”
5 Ket linmiwa' ya anaod si Jesus, a main nin kuruna na nin didiwi tan nakasulot yan kapa nin kulor ubi. Wana ni Pilato, “Sya ey tawo!”
6 Ket ka'kit ran pupangulo ran pupadi' tan saray gwardya sa Timplo kona ni Jesus, niburyaw ra, “Ipaipasak ma in sa kudos! Ipasak ma!”
Bale' wana ni Pilato, “Kalapen moya edet, tan si'kamo a mangipasak kona sa kudos ta si'ko, kasa nin ma'kit ko nin kasalanan na.”
7 Ket inumbat saray Judio, “Sigon sa Gugan-gan mi, manepeg ya nin patyen bana' ta man'ibari-barita' na a sya kano a Anak na nin Dios.”
8 Sin narnge' nayti ni Pilato, mas lalo yayna nin mali'mo,
9 ket linmuob ya anamanaet sa bali na tan tinepet na kona ni Jesus, “Ambale'? Adti ka nin taga?” Bale' kai ya nin inumbat si Jesus.
10 Edet, wana ni Pilato kona, “Ambale' a andi' ka nin umbat? Kai mo para nin tanda' a main nin pakayadi' ko nin ibulos kata o ipaipasak kata sa kudos?”
11 Konan siin inumbat ya si Jesus ket wana kona, “Kasa kumon nin pakayadi' mo kongko no kai na nin nibi nin Dios komo. Kanya' nin mas mabyat a kasalanan nan si nangipagamet* kongko komo dyan sa kasalanan mo.”
12 Sin narnge' nayti ni Pilato, ginwa' nay magwa' na nin maibulos naya si Jesus. Bale', saray Judio, nituluy-tuloy ra nin niburya-buryaw, “No bulusan ma in nin tawo, say rabay nin irgwen ket ambo' naka nin amigo nin Impirador* ta si saya nin mangibarita' a saya ya nin adi', ket mangkuntrawen nayay Impirador!”
13 Sin narnge' na in ni Pilato nin man'iburya-buryaw ra, nipailiwa' naya anamana si Jesus, mi'sa ya nin tinmekre' sa lugar nin paninintinsyawan itaw sa parti nin mantawagen nin Simintadon Tutukduan, a sa sarita' nin Hebreo ket *Gabata* a tawag.
14 Awro yayti nin Pananadya' sa Pista nin Nipanglabas. Sin sain, dandani alas dose ana nin ugtiawro.
Ket wana ni Pilato konra nin Judio, “Sya e a Adi' moyo!”

* **19:11** Si man'irgwen nadti ni Jesus ket magwa' a si Caifas. * **19:12** Si Impirador Tiberio itaw sa Roma, sya a nanudo' kona ni Pilato nin gubirnador sa Judea ket main anamaet nin pakayadi' na nin galten naya.

15 Bale' niburya-buryaw ra, “Patyen ma! Patyen ma! Ipasak ma sa kudos!”
Ket wana ni Pilato, “Rabay moyo nin ipasak koya sa kudos a Adi' moyo?”
Konan siin, ni'bat ran saray pupangulo ran pupadi', “Si Impirador tamo' a adi' mi! Kasayna nin raruma!”
16 Sin wanin, nipagamet naya ni Pilato konra si Jesus nin ika' raya nin ipasak sa kudos.

Naita'gay ya si Jesus sa Patiti na
Mateo 27:32-61; Marcos 15:21-46; Lucas 23:26-56
Ket saray sundalo',
17 nipabalatay raya kona ni Jesus a kudos na tan nika' rayadtaw sa lugar a mantawagen nin Lugar nin But'ol Ulo. Say tawag kona sa sarita' ran Judio ket *Golgota*.
18 Itaw, nipasak raya sa kudos si Jesus, karngan ran rwa ra et nin tawo, saya iti sa wanan na tan saya sa wiri.
19 Ket main yaytaw si nipaisurat na ni Pilato nin nipasak radtaw sa kudos na ni Jesus. Siti a wana:

SITI SI JESUS A TAGA NAZARET, SI ADI' RAN JUDIO.

20 Ket abaw saray Judio nin nakabasa konan siti bana' ta naisurat yayti sa sarita' nin Hebreo, Latin tan Griego, tan si lugar nin nangipasakan ra sa kudos kona ni Jesus ket adani ya tamo' sa syudad nin Jerusalem.
21 Sin wanin, nako saray pupangulo ran pupadi' ran Judio kona ni Pilato tan wanra, “Ambo' kumon nin ‘Adi' ran Judio’ a nisurat mo no kai edet, ‘Wana nin sitin tawo, syay adi' ran Judio.’ ”
22 Bale' ni'bat na ni Pilato, “Say naisurat ko, naisurat koyna.”
23 Saray sundalo' anamaet, sin nayadi' rayayna nin nipasak si Jesus, pini'pat ran nitaw'a-taw'an a seket na, bale' kai konan bata na. Wanin ta si bata na, kasa nin pidaraitan na bana' ta inabel yan diri-diritso.
24 Kanya' nin wanran sundalo', “Andi' tamoyayti nin bisang-bisangen. Say mabista, mibunutan atamo no si'no a pikaan na.” Nangyadi' ti ta pigaw nin matukid taw say mabasa sa Masanton Kasuratan a wana,
“Nitataw'an ray seket ko. Ket si bata ko,
nibubunutan raya.”*
Wanin anaod a ginwa' ra nin sundalo'.
25 Itaw sa dani nan kudos na ni Jesus ket naka'deng ya si nanay na, si busat nan babayi ni nanay na, si Maria nin asawa na ni Cleopas tan si Maria nin taga Magdala.
26 Sin nadungdungan naya ni Jesus si nanay na tan si kawa'nan nan maong nin tumutumbok na nin naka'deng anamaet itaw, wana kona ni nanay na, “Syayna sawanin a anak mo.”
27 Mi'sa, wana anamaet konan tumutumbok na, “Syayna sawanin a ina mo.” Ket konan siin, sitaw si tumutumbok na, ni'ras nayayna si nanay na ni Jesus nin miikap anadtaw sa bali na.
28 Sin sain, sin nayadi' anayti, tanda' na ni Jesus a nagwa' nayna nga'min a matkap na nin gaw'en. Ket ta pigaw nin matukid a naisurat sa Masanton Kasuratan* wana, “Milata' ako.”
29 Main itaw nin yawong nin main laman nin maalsem nin arak. Ket saray sundalo', nangipaalep'ep saradti nin ispungha, mi'sa rayayti nigalet sa parpar nin kayu-kayo nin tanaman a mantawagen nin isopo, tan niyabot rayayti sa bebey na ni Jesus ta pigaw nin sepsepen naya.
30 Ket sin nasepsep naynayti ni Jesus wana, “Nayadi' ana!” Kaaram, nitwek nayayna a ulo na tan niparisibi nayayna a byay na konan Dios.
31 Kinadilapan konan siin nin awro ket syay Awron Painawa. Konra nin Judio, ambo' nin manepeg a itaw et a bangkay sa kudos no rumate' a Awron Painawa tan naiduma yayti nin awro bana' ta naibansag a pista. Kanya' nin saray pupangulo ket nika' ra nin nibarita' kona ni Pilato a saraytaw saray sundalo' ket matkap a bari'-barien ray bisit ran saraytaw saray nipasak sa kudos ta pigaw nin mati sarayna nin madali', ket maglat anadtaw a bangkay ra.
32 Ket, nako ra anaod nin binari' nin sundalo' a bisit ran saraytaw saray rwan karngan nan nipasak sa kudos ni Jesus.
33 Sin nirate' sara bale' kona ni Jesus, kai ra nin binari' a bisit na bana' ta na'kit ra nin nati yayna.

* **19:24** Kanta 22:18. * **19:28** Kanta 69:21.

34 Bale', si sayay sundalo', tinibsok nayan pika a riking na ni Jesus ket nimugsit a daya' tan ranom.
35 Sayti nin nangyadi', peteg a magwa' nin tepren bana' ta mampatutu'wan na nin naka'kit. Peteg a tanda' na a say man'ibarita' na ket tutuo, tan say gagara na nin mangibarita' ket ta pigaw nin magmatalek kamo kona anamaet ni Cristo.
36 Wantaw a nangyadi' ta pigaw nin matukid a naisurat sa Masanton Kasuratan a wana,
“Kasa gapo ni saya nin mabari' nin but'ol na,”*
37 tan sitaw et si sakalako nin nipaisurat nan Dios a wana, “Pastangen rayaytaw li' si pinika ra.”*
38 Sin say sarban sain ket nangyadi' ana, main nin saya a say ngaran na ket Jose, a taga ya Arimatea nin nako kona ni Pilato ta pigaw nin kidawat ya nin aburoy a kalapen nayay bangkay na ni Jesus. Siti si Jose, tumutumbok ya kona ni Jesus, bale' kai na nin man'ipa'kit bana' ta mali'mo ya konra nin pupangulo ra nin Judio. Binyan naya nin aburoy ni Pilato kanya' nin kina' naya nin kinalap a bangkay na ni Jesus.
39 Si Nicodemo nin nako intaw nin nikiirgo sayay yabi kona ni Jesus, nayi ya kona ni Jose. Main nin awit nan pamabanglo, a sayti ket subran 30 kilo nin pinilawok a mira tan aloe.
40 Kinalap raya anaod a bangkay na ni Jesus, mi'sa, sigon sa kaugalian ran Judio, kinwan rayan mabanglo antaran mambarkuten raya nin mabistan klasin abel nin mantawagen nin diilo.
41 Itaw sa dani nin lugar a nangipasakan kona ni Jesus sa kudos ket, main nin sayay mabistan pukok a namulawan nin kukayo. Ket itaw, main nin ba'yon kalin yukib nin pannabunan a kai et gapo nin nausar.
42 Bana' ta dandani yayna nin tumarana' a Awron Painawa, tan sitin pannabunan ket adani yadtaw, itaw rayayna nin nitabon si Jesus.

20

Say Nipamatutuo a Kasa yaynadtaw si Jesus sa Nanabunan
Mateo 28:1-8; Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12
1 Ba'yo et nin kinmalaway sin buklas nin Linggo, nako saraynadtaw si Maria nin taga Magdala sa nanabunan kona ni Jesus. Sin rinmate' yadtaw, na'kit na a naglat yaynaytaw si baton nisada' konan nanabunan.
2 Konan siin, nangred yan nakodtaw sa kami'nan na ni Simon Pedro tan si tumutumbok na ni Jesus nin kawa'nan na nin maong. Wana ni Maria konra, “Ginlat rayay bangkay na ni Uunuren itaw sa nanabunan ket kai mi nin tanda' no adti raya nin nika'!”
3 Anaod, nako sara si Pedro tan sitaw nin tumutumbok sa nanabunan.
4 Nalayo sara nin pariho bale', nau'nawan nayan sitaw nin tumutumbok nin nirate' sa nanabunan si Pedro.
5 Dinmukot yan sinmir'ip sa luob, ket na'kit naytaw say abel a nipamarkot kona ni Jesus bale', kai ya nin linmuob.
6 Rinmate' ya si Pedro ket diri-diritso nan linmuob sa nanabunan. Ket na'kit nadtaw taw say abel a nipamarkot kona ni Jesus
7 tan sitaw si abel nin nipamerber nin ulo na. Siti si nipamerber nin ulo na ket naipurok yan naberber et.
8 Ket, sitaw si nu'nan nakarate', linmuob ya anamaet. Sin na'kit naytaw, namper yayna nin sinmubli' yan mabyay si Jesus.
9 Wanin ta sin sain, sitaw si naisurat sa Masanton Kasuratan a wana nin matkap ya nin sumubli' nin mabyay, ket kai raya et nin natarusan.

Pinatutu'wan na ni Maria a Mabyay ya si Jesus
Mateo 28:9-10; Marcos 16:9-11
10 Sinmunor, nagsisubli' saraynay tumutumbok sa kami'nan ra.
11 Si Maria Magdalena bale', itaw ya et sa liwa' nin nanabunan nin man'umakis. Sin kapresan a man'umakis ya, nakadukot yan mansumir'ip sa luob
12 ket main nin rwa radtaw nin anghil nin nakaputi'. Nakatekre' saradtaw sa nangipaidaan konan bangkay na ni Jesus, saya sa ulwan tan saya anamaet sa tuydan.
13 Nitepet ran sarayti kona, “Madam, ambale' a man'umakis ka?”
Ket ni'bat na konra, “O' a ta ginlat rayay bangkay na nin Uunuren ko sa nanabunan kona ket kai ko nin tanda' no adti raya nin nika'.”

* **19:36** Kanta 34:20 (Exodo 12:46; Bilang 9:12. Si Cristo, pa'sar syay karniro nin patyen sa pangngisilibra nin pista ran Judio a mantawagen nin Nipanglabas). * **19:37** Zacarias 12:10.

14 Nibring ya kayadi' na nin nibarita' in ket main nin na'kit nan naka'deng. Syayti si
Jesus, bale' kai naya nin naalilbi'.
15 Wana ni Jesus, “Madam, ambale' a man'umakis ka? Si'no a mantikapen mo?”
Ket si Maria, nipa'ka' na a si mammaga konan siin a lugar yayti kanya' nin wana kona,
“Angkay, no si'kamo a nanglat konadti, ibarita' moyo pa no adti moya nin nika' ta keen
koyadtaw nin kalapen.”
16 Ket, “Maria!” wana ni Jesus.
Kinmikit ya kona si Maria Magdalena a wana, “*Rabboni*!” a sarita' yayti nin Hebreo nin
say katarusan na ket “Maistro”.
17 Wana ni Jesus, “Andi' nako nin ga'getan ta kai ako et nin nakasubli' itaw konan Ama
ko. Ana edet, apurawen mon ika' nin ipatanda' konran tumutumbok ko a kwinta ana
bubsat ko, a sumubli' akoynadtaw konan Ama ko nin Ama moyoynan lamang, sya a Dios
ko nin Dios moyoynan lamang.”
18 Ket konan siin, nako ya anaod si Maria nin taga Magdala konra nin tumutumbok tan
nibarita' na konra, “Na'kit koya a Uunuren!” Ket niparate' na anaod a nibarita' na ni Jesus.

Say Pammatutuo konran Tumutumbok a Mabyay ya si Jesus
Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49
19 Sin yabi konan siin nin awron Linggo, tinarangkawan ray purta sa bali nin
nididinepan ran tumutumbok na ni Jesus bana' ta mali'mo sara konra nin pupangulon
Judio. Ket rinmate' ya si Jesus nin inumdeng yadtaw sa butlay ra. “Main kumon nin
katinekan a kukaisipan moyo,” wana konra.
20 Kayadi' na nin nibarita' ti, nipa'kit na konra a gamet na tan si riking na. Pinasyan
ririket ran tumutumbok sin na'kit raya a Uunuren.
21 Wana anamanaet ni Jesus, “Main kumon nin katinekan a kukaisipan moyo. Kapada a
nibaki' nako nin Ama, wanin anamaet, ibaki' katamo.”
22 Kayadi' na nin nibarita' ti, pinaysepan nasaran inanawa na ni Jesus mi'sa wana,
“Akuen moya a Ispirito nan Dios.
23 Saray pirdunawen moyoy kukasalanan ra, napirduna sarayna anaod; saray kai moyo
nin pirdunawen ket kai sara nin napirduna.”
24 Si Tomas a main nin pararag nin Singin a saya konran labinrwa, kasa ya bale' sin
rinmate' ya si Jesus
25 kanya' nin wanran raruma kona, “Na'kit miya a Uunuren!”
Ket ni'bat na ni Tomas, “No kai ko nin ma'kit tan maarikap a ubot nin ibwatan nin
pasak sa gamet na tan maikurbot a gamet ko sa riking na, kai ako nin mamper.”
26 Napalabas a masurok a sayay linggo, nididinep sara anamana a tumutumbok sa luob
nin bali, ket kalamo' raya si Tomas. Natarangkawan a purta bale' sinumrep ya si Jesus ket
inumdeng ya sa butlay ra. “Main kumon nin katinekan a kukaisipan moyo,” wana konra.
27 Mi'sa wana kona ni Tomas, “Kiten moy gamet ko tan ikwa moy garamay mo sa ubot
nin ibwatan nin pasak tan ikurbot moy gamet mo sa riking ko. Andi' kayna nin
magdwadwa no kai edet, mamper kayna.”
28 Ket inumbat ya si Tomas tan wana kona ni Jesus, “Si'ka a Uunuren ko tan si Dios kon
raywen ko!”
29 Wana ni Jesus kona, “Mamper kayna para bana' ta na'kit nakoyna? Makarma' tan
maririket saray mamper mataman nin kai rako nin na'kit.”

Si Gagara nan sitin Libro
30 Abaw et a parso nin na'kit ran tumutumbok a nangwa-nangwa' ya si Jesus nin
pammatutuo nin maipa'ka' kona a kai naisurat iti konan sitin libro.
31 Ket say naisurat iti, naisurat anaod ta pigaw nin mamper kamo a si Jesus, syay
Criston nipangako' nan Dios, a sya a Anak nan Dios tan ta pigaw nin magkamain kamo
nin byay yupa' sa pakikalamo' moyo kona bana' ta mantepren moyo in nin page'.

21

Nipa'kit yaynaet si Jesus konran Tumutumbok na
1 Kayadi' nin sain, nipa'kit ya anamana si Jesus konran tumutumbok na itaw sa Taaw
Galilea*. Wanti e a nangyadi':
2 Sin sain, nikakalamo' sara si Simon Pedro, si Tomas a main nin pararag nin Singin, si
Natanael nin taga Cana sa Galilea, saray a'nak na ni Zebedeo, tan rwa ra et nin raruman
tumutumbok na ni Jesus.
3 Wana ni Simon Pedro konra, “Mako ako nin manguna'.”

* **21:1** ***Galilea***- *Sa Griego:Tiberias.* Siti a sayay ngaran na et nin Taaw Galilea.

Ket, “Mayi kami,” wanra kona. Nako sara anaod sa taaw bale' kasa gapo nin nakalap ra sin sain a yabi.
4 Sin manlumiwa' yayna a awro, itaw yan naka'deng sa abay si Jesus, bale' kai raya nin maalilbi' nin tumutumbok.
5 Wana ni Jesus konra, “Uamigo, main nin nakalap moyo?”
Ket, “Kasa gapo anaod,” wanra nin ni'bat.
6 Wana konra, “Ikatkat moyay eket moyo sa bandan wanan na nin baluto ket main nin makalap moyo.” Nikatkat raya anaod a eket ra ket kai rayayna nin maarwas sa ka'bawan nin nakalap.
7 Ket wana kona ni Pedro nin si tumutumbok a kawa'nan na ni Jesus, “Si Uunuren ya in!” Sin narnge' nayti ni Simon Pedro, niaysing ya bana' ta lus'ok yan mampagtrabaho, mi'sa ya nin linmukso sa ranom.
8 Bale' saray raruma, inmabay saran iti sa baluto nin guruy-guroy raya a eket nin napno' nin kuna'. Ambo' sara nin adayo' nin tuloy sa abay, magsanyasot a mitro tamo' a kaadayo' ra.
9 Sin itaw sarayna sa tangkar, main nin na'kit radtaw nin mandumtan baya ket main nin man'ibaya nin kuna' tan main nin umno ray tinapay.
10 Sin sain, wana ni Jesus konra, “Mangawit kamodti nin umno ra sa sain say nakalap moyon kuna'.”
11 Nako ya anaod si Simon Pedro sa baluto ket nitangkar nayay eket nin napno' nin alalakin kuna', 153 sara. Bale' mataman nin pinasyan ka'bawan ra nin kuna', kai nin rinmisang a eket.
12 “Pari ana, mamuklas atamoyna,” wana ni Jesus konra. Kasa gapo ni saya konra nin tumutumbok a nakaitpel nin nanepet no si'no ya bana' ta tanda' ra a sya si Uunuren.
13 Kina' na nin kinalap ni Jesus a tinapay, wanin et sa kuna', mi'sa na nin nibi konra.
14 Siti a ikatlon parso a nipa'kit ya si Jesus konran tumutumbok na sin sinmubli' yayna nin mabyay.

Pagsenen na ni Jesus a Nakem na ni Pedro
15 Kayadi' ra nin nangan, nitepet na ni Jesus kona ni Simon Pedro, “Simon a anak na ni Juan, mas para a pangangawa'nan mo kongko dyan sa saytin bubagay?”
“O', Uunuren, tanda' mon mampablyen kata,” ni'bat na ni Pedro.
Ket wana ni Jesus kona, “Edet, pagawan mosara a pa'sar malalago' et nin karniro ko.”
16 Nitepet na nin pirwa ni Jesus, “Simon a anak na ni Juan, main nin pangangawa'nan mo kongko?”
Ni'bat na ni Pedro, “O' Uunuren, tanda' mon mampablyen kata.”
Wana ni Jesus kona, “Edet, asikaswen mosaray pa'sar karniro ko.”
17 Nitepet nan pitlo ni Jesus, “Simon a anak na ni Juan, si'ko para a mampablyen mo?”
Ginmereng ya si Pedro ta pinitlo na nin nitepet ni Jesus no mampablyen naya. Anaod inumbat ya si Pedro a wana, “Uunuren, tanda' mo a sarba. Tanda' mo a mampablyen kata.”
Wana anamanaet ni Jesus kona, “Edet, pagawan mosaray pa'sar karniro ko.
18 Isipen moyti nin maong, Simon. Sin kalagu'-laguan mo, si'kan diri a mangisulot nin barkes mo tan nako ka sa rabay mo nin keen. Bale' no masiken kayna li', ipa'nat moy takyay mo tan baruren raka tan ika' rakadtaw sa kai mo nin rabay nin keen.”
19 Nibarita' nayti ni Jesus ta pigaw nin ipatandaan na no pa'no ya nin mati si Pedro nin mabyan yan pammagalang a Dios.
Kaaram, wana ni Jesus kona ni Pedro, “Tumumbok ka kongko!”
20 Linmingap ya si Pedro ket na'kit nayan mantumumbok taw si tumutumbok a kawa'nan na ni Jesus. Sitaw si kadani na sin pangngapon ra tan si nanepet intaw kona a wana, “Uunuren, si'no a magtraidor komo?”
21 Sin na'kit nayayti ni Pedro, nitepet na kona ni Jesus, “Uunuren, ani anamanaet a mangyadi' konan sitin tawo ey?”
22 Ni'bat na ni Jesus, “Bilang wadi' a rabay koya nin mabyay angga li' nin sumubli' akodti, ambale' a kapagawan mo ey? Si'ka, tumumbok ka kongko!”
23 Kanya' nin naibandu-bando konra nin tutawo na ni Jesus a kai ya nin mati ti nin tumutumbok mataman nin kai na nin nibarita' ni Jesus a wanin, no kai edet, wana, “Bilang wadi' a rabay koya nin mabyay angga no sumubli' akoynadti, ambale' a kapagawan mo ey?”

Say Pammatutuo na nin Nanurat
24 Si'ko ya in nin tumutumbok. Mampatutu'wan ko a si'koy nanurat nin sayti, ket tanda' mi a say nibari-barita' ko ket tutuo.

25 Abaw et a ginwa-ginwa' na ni Jesus a no isurat nga'min, sa wangko, kai nin malaman
nin intiron mundo a libro nin pakaisuratan.

Say
GINWA-GINWA'
ran APOSTOLES

Say Maipa'ka' konan Sitin Libro

Siti a ikarwan libro sa Biblia a nisurat na ni Lucas nin nituluy-tuloy nan nisurat iti a maipa'ka' sa sarban nitarana' na ni Jesus nin gaw'en sin iti ya sa luta'. Nisurat nayti kona ni Teofilo a wanra ket saya yan impurtantin tawodtaw sa Roma. Si Lucas ket saya yan Griego nin mammemper, a duktor ya tan amigo tan ni'no naya nin kalamo' ni Pablo sa nipako na nin nangipatanda' konan Mabistan Patanda' sa nagsikabarang nin lugar. Si primiron libro nin nisurat na ket si tanda' nin ka'bawan a *Si Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Cristo sigon kona ni Lucas*. Itaw konan sitaw nin libro ket naibari-barita' a "saytaw say nibarita' ra komi nin saray mismon naka'kit sa ginwa-ginwa' nan Dios nangibwat sin katarana'" (1:2) Iti konan sitin libro, ituloy na ni Lucas a mangisalaysay ket ipapalaway na a raruman nipangitpel tan pakiingar sa raruma a dinalanan ran tumutumbok na ni Jesus sa leleg nin ginwa' ray intiron mababa' ran sinmunor sa gan-gan na ni Jesus sin wana, "Si'kamoy ibaki' kon mangipatutuo nin say maipa'ka' kongko sa Jerusalem, sa intiron Judea tan Samaria, tan sa sarban lugar iti sa mundo." (1:8)

Natao yaytin libro sa tuloy parti bana' sa niyalawang nin nagkuriwan nan minsahi nan Mabistan Patanda'. Si u'nan parti, maipa'ka' sa tarana' a iti sa Jerusalem kayadi' ya nin niyuli' si Jesus sa langit. Si ikarwan parti, maipa'ka' sa nikaitayak sa Israel tan sa Samaria. Si ikatlon parti, maipa'ka' sa niyalawang nin nikaitayak anggan sa sarban lugar a sakop nan Roma.

Say maipa'ka' sa gawa' nan Ispirito nan Dios a sangkaimpurtantiwan nin parti iti konan sitin libro. Mu'na, ibi nay pakayadi' konran saray namper sa ginwa' na ni Cristo sa kudos. Sumunor, pinuyaan nasaran pakababa' nin mangitayak nin minsahi, tan pinagsen nasaray mammemper tan saray pupangulo ra.

Abaw a naibarita' iti maipa'ka' sa nikaitayak na nin Mabistan Patanda'. Bale', parti in tamo'. Kayadi' a si Jesus ket niyuli' yayna sa langit, si saya sa alalakin prublima ran tumutumbok na ket si no si'no sara a maibarita' nin tutawon ikon nan Dios. Wanin ta si Jesus tan saray nu'nan tumutumbok na ket Judio sara. Ket abaw sara konran saray nu'nan mammemper a nangipa'ka' a sitin pammemper ket para ya tamo' konran Judio. Bale', tininreg ya si Felipe nin ni'ras naya a minsahi konran Samaritano (8:5-25), tan si Pedro nin nako yadtaw sa bali na ni Cornelio a kapitan nin armada nan Roma (10:1-48). Ket, ta pigaw nin mapapalawayan yay tepet a no si'no saran talaga a magwa' nin mag'in nin tumutumbok na ni Cristo, pinaipadar ya si Pedro sa dupong sa Jerusalem (11:1-18) tan si Pablo, namakayab ya anamaet nin sayay miting (15:2-35). Nipapalaway ra a kai nin matkap a mag'in ya yapo' nin Judio a sayay tawo ta pigaw nin mag'in ya nin tumutumbok na ni Jesus. Ipa'kit nin say diskurso ra ni Esteban, Pedro tan Pablo a say iti sa pammemper ran Judio ket natukid yupa' sa nipamper ra kona ni Cristo a si Jesus.

Si Pablo, syay sangkaimpurtantiwan nin nangipatanda' konan minsahi maipa'ka' sa pammemper kona ni Cristo konran ambo' nin Judio. Matpel yan nangipata-patanda' maipa'ka' sa pag'uuray nan Dios ket niyakay nan pirmi a maipa'ka' kona ni Catawan a Jesus. Bale' naipriso ya nin umnoy parso bana' sa sain. Mataman bale' nin wanin, naitayak nayay minsahi anggan sa Roma, si sangkaimpurtantiwan a syudad sa intiron mundo sin sain a panaon (28:17-31).

Say Linaman nan Sitin Libro

Say bibilin na ni Jesus (1:1-11)
Say pangingipatanda' konan Mabistan Patanda' a tumarana' sa Jerusalem (1:12–19:20)
Say nagwaan nan Mabistan Patanda' konran mammemper itaw sa Jerusalem (1:12–6:7)
Pinisisyak yan pakaduksa-duksa' a dupong ran mammemper nin Judio (6:8–9:31)
Maisalba sara a ambo' nin Judio (9:32–12:25)
Napa'deng tan inmarunsa a dudupong ran mammemper nin ambo' nin Judio (13:1–16:5)
Inmabaw a dudupong ran mammemper nin ambo' nin Judio (16:6–19:20)
Naipurok yay pag'adian nan Dios sa pag'adian nan Israel (19:21–28:31)
Nipau-pau'na a Madakep ya si Pablo sa Jerusalem (19:21–21:16)
Kai raya nin rinnge' nin Israelita si Pablo (21:17–23:11)
Kinuntra a pakaipatanda' nan Mabistan Patanda' (23:12–26:32)

Inaburuyan anaod nin mangipatanda' ya si Pablo itaw sa Roma (27:1–28:16)
Padaran nin nipatandaan a pag'aadi' nan Dios sa lugar ran ambo' nin Judio (28:17-31)

Say Pangingituloy nin Gagara nan Dios

1 Mampablyen kon Teofilo,
Itaw konan u'nan libro ko, nisurat-surat ko a maipa'ka' sa sarban nitarana' na ni Jesus
nin gaw'en tan iyakay,*
2 angga sa awro nin niyuli' yayna sa langit. Ket ba'yo ya nin niyuli' sa langit,
binibi-bibilin nasara sa tulong nan Ispirito nan Dios a pinili' nan apostoles na maipa'ka'
sa ituloy ran gaw'en tan iyakay.
3 Sa luob nin a'pat a pulo' a awro, mayadi' a nipati tan nisubli' nan mabyay, ni'non parso
a nipa'ki-pa'kit ya konra tan niyakay-akay nasara maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios* nin
pammatutuo a sinmubli' yan mabyay.
4 Ni'sa nin kadungo raya, wanan nibibilin ni Jesus konra, "Andi' kamo nin lumakwan iti
sa Jerusalem, no kai edet, taga'nan moyadti yapo' a nipangako' na ni Ama. Nairgo koyna
intaw komoyo a maipa'ka' konan siti, ket anaod,
5 ranom a nipamawtismo* na ni Juan, bale' sa ambo' ana nin ma'teng, bawtismwan
kamo nin Ispirito nan Dios*."

Say Iyuyuli' na ni Jesus sa Langit

6 Ket ni'sa anamanaet nin nidudungo sara, nitepet ran apostoles kona ni Jesus,
"Uunuren, isubli' moyna para sawanin kontamon tawodti sa Israel a pag'uuray konan
nasyon tamo?"
7 Ket ni'bat na konra, "Say panaon tan mumangyadi', naitanda' nayna ni Ama
mangibwat sa pakayadi' na, ket kai moyoyna nin manepeg nin matandaan.
8 Wanin man, mabyan kamo li' anamaet nin pakayadi' no mako ya nin miikap komoyo
a Ispirito nan Dios, ket si'kamoy ibaki' kon mangipatutuo nin say maipa'ka' kongko itaw
sa Jerusalem, sa intiron Judea, sa Samaria, tan sa sarban lugar iti sa mundo."*
9 Ambo' nin na'teng kayadi' nayti nin inirgo ni Jesus, niyuli' yayna sa langit a sikikikit
sara; kaaram nasalimbengan yayna nin gunem.
10 Ket mantumangar sara et nin mangkumikit kona ni Jesus nin niyuli' sa langit sin
kapingmatan main anadtaw nin rwa ray lulalakin nisket nin maputi' a naka'deng sa dani
ra.
11 "Si'kamon lulalaki nin taga Galilea," wanran sarayti, "Mayin a isen kamo nin
mantumangar kamo sa langit? Si Jesus ket nikadayo' ya komoyo nin niyuli' ya sa langit,
tan sumubli' yadti li' nin bilang lamang sa no pa'no yan nuli' sa langit."

Si Matias a Kasilyan na ni Judas

12 Kayadi' nin sain, nibwat saraynadtaw sa mantawagen nin Talugtog Olibo a apostoles
tan sinmubli' sara sa Jerusalem, a dandani sayay kilumitro a kaday'an*.
13 Ket sin nirate' saraynadtaw, nuli' saradtaw sa kwarto sa ta'gay nan balin
mampagtuluyan ra. Sarayti ket sara:
si Pedro, Juan, Santiago, Andres, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, Santiago a anak na
ni Alfeo, si Simon a sayay myimbron grupo ran Ribulusyunaryo, tan si Judas a anak
nan sayay mangaran nin Santiago*.
14 Sarayti ket pirmi saran nikakalamo' nin dinmasal, kalamo' rasaray bubsat na ni Jesus,
si Maria nin ina na, tan main et nin raruman bubbayi.
15 Napalabas a umnoy awro, ni'san nadinep saray tumutumbok kona ni Jesus a
magsanyasot tan rwampulo' sara, inumdeng ya si Pedro tan wana:
16 "Bubsat, matkap a matukid taw say naisurat sa Masanton Kasuratan nin nipadles na
ni Adi' David sa nipaninreg nan Ispirito nan Dios kona, maipa'ka' kona ni Judas a syay
nangaluyon konran saraytaw saray nanakep kona ni Jesus.
17 Gindat, kalamo' miya ta napili' ya anamaet nin main nin kabiangan sa wantin
pagtatrabaho para konan Dios," wana ni Pedro.

---

* **1:1** Katuloy a iti nin say itaw sa Lucas (Lucas 1:1-4). * **1:3** Mabasa et a maipa'ka' sa saytin panaon sa Lucas 24:1-53. * **1:5** ***nipamawtismo***- *O:nipaminyag.* * **1:5** Mateo 3:11; Marcos 1:8; Lucas 3:16; Juan 1:33. * **1:8** Mabasa et a maipa'ka' sa saytin pakaibakian sa Mateo 28:19; Marcos 16:15; Lucas 24:47-49. * **1:12** ***dandani…a kaday'an.***- *Sa Griego:say kaday'an nin lalakwen a iyaburoy sa Awron Painawa.* * **1:13** Mateo 10:2-4; Marcos 3:16-19; Lucas 6:14-16.

18 Siti si Judas, nisaliw nan sayay pukok taw say kwartan nibayad ra kona sa duka' a
gawa' na. Itaw ya nin nipati ket sin naragrag ya, tinumrak yay tyan na tan linumwa' a pait
na.
19 Natandaan rayti nin nangyadi' nin sarba ran tawodtaw sa Jerusalem ket
pinangaranan rayaytaw a pukok nin Akeldama, a say rabay nan irgwen ket Luta' nin
Daya'.*
20 Ket wana et ni Pedro, “Say padles na ni Adi' David ket mabasa sa libro nin Kanta a
wanti a wana,
‘Pauryan yayna in nin piikapan na
a kasayna gapo nin miikap kona anggan maka'numan.’*
Main et nin wana,
‘Kalapen kumon nin raruma a lugar na a sayay mammaga.’*
21-22 Kanya' nin matkap a mamili' atamo nin saya et nin kalamo' mi nin tistigos a
sinmubli' yan mabyay si Jesus. Matkap a sya ket kala-kalamo' miya nin
nakudti-nakodtaw sin intiron panaon a iti ya intaw si Uunuren tamon Jesus, nangibwat
sin binawtismwan naya ni Juan angga sin niyuli' yayna sa langit.”
23 Ket nangirikuminda sara nin rwa ran lulalaki nin pamilian ra. Say ngaran ra ket Jose
tan Matias. Konan siti si Jose, main nin manawag nin “Barsabas”; main et anamaet nin
“Justo”.
24 Mi'sa, dinmasal sara a wanra, “Catawan, tanda' mo a linaman nin kanakman nin
barang sayay tawo. Ipatandaan mo pa komi no si'no konran saraytin rwa a pinili' mo
25 nin mag'in nin apostol nin sumubray nin mangwa' nin rispunsibilidad na ni Judas, a
sya ket ginurutan nayti tan nako yayna sa peteg a kabagayan na.”
26 Nipadalan ra sa binunutan, ket si Matias a nabunot. Ket nilamo' yayna konran
labinsaya.

2

Nag'uray yay Ispirito nan Dios konran Mammemper kona ni Jesus

1 Sin pista ran Judio a mantawagen nin Pentecostes*, nididinep sara sa sayay bali a
sarba ran mammemper kona ni Jesus nin itaw sa Jerusalem.
2 Kapingmatan, main nin narnge' ran bara'mon rumaweswes nin pinasyan kasaw nin
siri nin ibat sa langit, a siti ket narnge' ya sa intiro nan bali a nididinepan ra
3 tan naka'kit sara nin bilang dutan apoy nin bakas dila' a dinumpa-dumpa' sa barang
saya konra.
4 Ket nag'uray yay Ispirito nan Dios sa barang saya konra tan nakapag'irgo sara sa
ambo' ran sarita' nin diri bana' sa pakababa' a nibi nan Ispirito nan Dios.
5 Sin sain, main saradtaw sa Jerusalem a Judio nin madibusyon konan Dios, bale' abaw
sara konra a nangibwat sa nagsikabarang a nunasyon.
6 Sin narnge' raytaw a rumaweswes, nagsiarak saran nididinep itaw. Ket naka'ngap
sara nga'min ta mangkarnge' rasaray mammemper nin mampag'irgo sa sarita' nan diri
nin barang saya konra.
7 Sa nipaka'ngap ran tuloy ket wanra, “Ambo' para a taga Galilea sarayti nin tutawo?
8 Ket pa'no bale' a mangkarnge-karnge' tamoynan man'irgwen ra a irgo tamon diri?
9 Si'tamo nin iti ket main nin taga sa Partia, sa Media, sa Elam, sa Mesopotamia, sa
Judea, sa Capadocia, sa Ponto, sa Asia,
10 sa Frigia, sa Pamfilia, sa Egipto. Main et nin taga sa lulugar sa nasyon nin Libya nin
adani sa Cirene. Main anamaet et nin taga Roma nin Judio tan saray nasagyat sa
pammemper nin Judio
11 tan main et nin tutawo sa Creta tan sa Arabia. Ket mangkarnge' tamon mampag'irgo
sara sa uirgo tamon diri maipa'ka' sa makapaka'ngap nin ginwa-ginwa' nan Dios.”
12 Kai ma'pos nin isipen nin barang saya a mampangyadi' ket kai nin mabulsu-bulsot a
pittepetan ran wanra, “Ani kadi' a pipa'kaan nin sayti?”
13 Main sara bale' a manuya'-tuya' nin wanra, “Nabok sarain tamo'!”

Si Minsahi na ni Pedro a Si Cristo syay Tinudo' nan Dios

14 Ket, nako ya sa adapan si Pedro nin kalamo' nasaray labinsaya et nin apostoles, mi'sa
ya nag'irgo nin maksaw a wana,
“Kababalyan tan sarba moyo nin mampiikap iti sa Jerusalem, rumnge' kamo pan
maong tan andi' kamo nin malingo maipa'ka' sa mampangyadi'.

---

* **1:19** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 27:3-8. * **1:20** Kanta 69:25. * **1:20** Kanta 109:8. * **2:1** Mabasa maipa'ka' konan sitin pista sa Glusaryo.

15 Kai sara nin nabok ti nin tutawo nin bilang sa man'ipa'ka' moyo. Alas nwibi tamo' et
nin buklas!
16 No kai edet, saytin mampangyadi' ket say nipadles na ni Prupita Joel sin nu'nan
panaon a wana:
17 'Wana nin Dios, "Sa panaon nin adapen ana nin kala'pusan,
ibi koya nin sibubulos a Ispirito ko sa sarba.
Ket saray ua'nak moyo, lulalaki man o bubbayi, mangipatanda' sara li' nin maipa'ka'
kongko.
Saray mangalalago' nin lulalaki, pa'kitan kosara li' nin bubagay a kai ra ma'kit nin
raruman tutawo, tan
saray mumasiken, manaynep sara li' nin say ipataynep ko konra.
18 O', mataman konran uaripen ko, lulalaki man o bubbayi,
ibi koya anamaet nin sibubulos a Ispirito ko sa saytaw li' nin panaon,
ket mangipatanda' sara nin maipa'ka' kongko.
19 Mangipa'kit ako nin makapaka'ngap nin mangya-mangyadi' sa langit,
tan mumilagro nin paka'kitan iti sa luta'.
Ma'kit li' sa luta' a daya', apoy tan makubpal nin asok
20 tan sa langit, dumedlem ya li' a awro
tan umudit ya li' nin bilang daya' a bulan.
Ket konan siin, rinmate' anaytaw si impurtantin panaon a si'kon si Dios
ket mag'uray akon main nin pinasyan kaalakyan nin pakayadi'.
21 Ket maisalba koyay si'numan a kidawat nin inganga'do kongkon si Uunuren." '*
22 Kanya' nin reng'en rako pa, si'kamon kapada ko nin Israelita," wana ni Pedro. "Si
Jesus a taga Nazaret, yupa' kona, nangwa' ya a Dios nin mumilagro tan makapaka'ngap a
nangya-nangyadi'. Tanda' moyoynay maipa'ka' sa sayti say man'ibarita' ko ta iti nin
mismo nin nangyadi' sa lugar moyo. Nipatanda' na nin Dios komoyo a si Jesus tawo naya
nin nibaki' na.
23 Ket siti si Jesus, nipagamet ya komoyo bana' ta nidisisyon tan niplano nayna in nin
gindat nin Dios. Ket nipapati moya konran ambo' nin Judio a nipasak raya sa kudos.
24 Bale' pinasubli' nayan mabyay nin Dios ket ginlat naya sa irab nin pag'in nin nati ta
kai nin magwa' a mag'uray a patiti kona.
25 O' ta nisurat nayti e ni David sin nu'nan panaon a maipa'ka' konan siti si Jesus,
'Tanda' ko nin kalamo' koyan pirmi a Dios.
Iti yan pirmi sa abay ko kanya' nin kasa gapo nin makatege' kongko.
26 O' a wanin kanya' nin marириket a kanakman ko,
tan mariga ako sa pag'iirgo ko;
ket, mataman no tawo ako tamo',
matalek ako nin liso a
27 kai mo nin pauryan, O Dios,
nin itaw ya tanay kararwa ko sa *Hades**,
tan kai mo nin iyaburoy a maumok yay lalaman nan ibabaki' mon tutuo komo.
28 Nipatandaan ma kongko a dalan nin mangipunta kongko sa byay.*
Gaw'en mon malipos ako nin ririket ta kalamo' katan pirmi.' '*
29 Nituloy na ni Pedro maipa'ka' konan siin ket wana, "Bubsat, tanda' tamo anaod a si
puon tamon si David, nati ya ket nitabon raya, tan say katutu'wan ket ke'ran na et nin
pantyon na anggan sawanin.
30 Si David, tanda' naytaw say nipangako' nan Dios kona ta nisamba nan Dios kona a
ipata'gay naya li' a saya konran puri na nin mag'adi' ya nin bilang sa nipag'adi' na ni
David.* Bana' konan siin tan bana' anamaet a saya yan prupita, kanya' nin
31 tanda' naynan gindat a gaw'en na nin Dios. Ket nibarita' nayna anaod nin gindat a
maipa'ka' sa isusubli' nan mabyay nin Cristo nin nipangako' nan Dios, a wana
kai naya nin pinauryan nin Dios nin itaw ya tanay kararwa na sa *Hades*, tan a si
lalaman na, kai na nin niyaburoy a maumok ya."
32 Wana ni Pedro, "Ket matistigusan min sarba a si Jesus nin pinasubli' nan mabyay nin
Dios a man'ibarita' na sa sain a wana.
33 Nikwa yayna sa sangkata'gayan nin lugar sa wanan nan Dios a syay Ama na, tan nibi
nayan Ama kona a Ispiriton nipangako' na kona. Kanya' nin naimatunan tan narnge'

---

* **2:21** Joel 2:28-32. * **2:27** ***Hades*** Siti a lugar ran nunati. Mabasa et a maipa'ka' sa Hades sa Glusaryo. * **2:28** *a dalan nin mangipunta kongko sa byay.- O:a pasublien nakon mabyay.* * **2:28** Kanta 16:8-11. * **2:30** Kanta 132:11; 2 Samuel 7:12,13.

moyo sawanin a makapaka'ngap nin nunangyadi' a pinangibwat na ni Jesus nin
nangyadi' sa pakayadi' nan Ispirito nan Dios.
34 O' ta main et nin nipadles na ni David, bale' ambo' anaod nin say lalaman nan diri a
mantukuyen na bana' ta kai ya nin nuli' itaw sa kami'nan nan Dios. Nisurat na a wana,
‘Wana nin Dios konan Uunuren ko,
“Tumekre' kadti sa pawanan ko
35 mintras a mampasukuen kosaran liso komo a kukalaban mo.” ’*
36 Bana' ta wanin,” wana ni Pedro, “matkap a sarba tamon Israelita ket, matandaan
tamon maong a sitaw si nipangako' nan Dios ket ginwa' nayan Uunuren tan Cristo. Sya si
Jesus nin nipasak moyo sa kudos!”
37 Natinreg nin maong a kanakman ran tutawo sa saytin narnge' ra ket wanran nitepet
kona ni Pedro tan konran raruman apostoles, “Bubsat, ani edet a gaw'en mi?”
38 Ket ni'bat na ni Pedro, “Pagbabawian moyoynay kukasalanan moyo tan pabawtismo
kamon mangipa'kit a man'akuen moyayti si Jesu-Cristo. Gaw'en moyoyti ta pigaw nin
pirdunawen nan Dios a kukasalanan moyo, tan ibi nayan rigalo komoyoy Ispirito na.
39 Anaod, siin a nipangako' na para sa kaabigan moyo tan ran saray puri moyo, tan
mataman saray tutawodtaw sa adayo' nin lulugar. Saytin nipangako' nan Uunuren a si
Dios tamo ket para sa barang sayan sagyaten na nin umarak kona.”
40 Abaw et a nisala-salaysay na ni Pedro ta pigaw nin patutu'wan nay nibari-barita' na,
tan binari-baritaan nasara a wana, “Pal'isan moyo saray tutawo konan sitin panaon a
madusa sara li' bana' sa maraet a gugawa' ra.”
41 Ket abaw saray namper sa nibarita' na ni Pedro, ket nipabawtismo sara. Konan sitaw
nin awro, nalamu'nan saran magtulunribo a mammemper.

Say Kabibyay ran Mammemper
42 Inawru-awro, masuet saran nangrenge' sa uakay ran apostoles. Nilalangen-langen
sara nin sarba ran mammemper, nidudungu-dungo saran mangan*, tan pirmi sara tanan
dumasal.
43 Ket napno' saran pangingibilang a tutawo konan Dios ta abaw a ginwa-ginwa' ran
apostoles nin makapaka'ngap tan pammatutuo nin maipa'ka' konra.
44 Mididinep saran pirmi* a mammemper tan ikon nin sarba a main nin saya tan saya
45 ket nilaku'-lako' ray main tan kukayamanan ra, ket say naglakuan nibi-nibi ra
konran kalalamo' ra dipindi sa pakatkapan nin barang saya.
46 Inawru-awro saran nipapasayadtaw sa sakop nan Timplo nin nangrayu-rayo konan
Dios. Nidudungu-dungo saran nangan-nangan sa pupammali ra, a pinasyan ririket tan
mabulos a nakem ran nangitao sa saya tan saya.
47 Nangrayo saraynan nangrayo konan Dios, tan saray tutawo, karириktan rasaray
mammemper. Ket si Uunuren, nilamo' nasara konra nin inawru-awro a man'isalba na.

3

Pina'get nan Ispirito a Pagtitistigos ra ni Pedro
1 Sayay awro, nako saradtaw sa sakop nan Timplo si Pedro tan si Juan, ta udas nin
kadadasal itaw; mag'alas tres nin yabina.
2 Sa purta sa Timplo a mantawagen nin “Purtan Mabista”, main itaw nin sayay tawon
lupoy nangibwat et sin niyanak ya. Sitin lupoy, ika' rayan inawru-awrodtaw ta pigaw nin
kipayabor ya konran tutawon sumrep sa sakop nan Timplo.
3 Sin na'kit nasara si Pedro tan si Juan nin adap itaw sa sakop nan Timplo, nikipayabor
ya konra.
4 Pinastang rayan maong, mi'sa wana ni Pedro kona, “Pastangen rakami!”
5 Ket pinastang nasara tan taga-taga'nan nay ibi ra kona.
6 Wana et ni Pedro, “Kasan balitok, ni pirak ko; no ani a main ko, siin a ibi ko komo. Sa
pakayadi' na ni Jesu-Cristo nin taga Nazaret, lumalako ka.”
7 Gina'getan naya ni Pedro sa wanan nin takyay tan pina'deng naya, ket tampor
ginumsen a ayi tan bisit na.
8 Ket naka'deng ya tan linmala-lalako ya. Nayi ya konra nin sinumrep sa sakop nan
Timplo, a luksu-lukso ya tan manraywe-raywen nayay Dios.
9 Saray tutawodtaw, na'kit ra a manlumalako ya tan manraywen nayay Dios.

---

* **2:35** Kanta 110:1. * **2:42** *nidudungu-dungo saran mangan,- O:mangan sa pangwa-pangwa' ran pammane-panemtem sa nipati na ni Jesus,* * **2:44** *Mididinep saran pirmi- O:Pinasyan irot nin pikakalamo' ran.*

10 Sin naalilbi' rayan tutawo a syaytaw si kipayabor nin nakatekre' itaw sa
mantawagen nin Purtan Mabista sa Timplo, wanin anan tuloy a nipaka'ngap ra.

Si Minsahi na ni Pedro sa Timplo

11 Nakaga'get yaytaw si tawo konra ni Pedro tan Juan, a itaw sara sa lugar sa Timplo a
mantawagen nin "Balkon na ni Solomon", sin niririrngan saran nalayo nin inmarak
konra a tutawo bana' ta naka'ngap saran tuloy.
12 Sin na'kit nasara ni Pedro, wana konra,
"Si'kamon kapada kon Israelita, ambale' nin naka'ngap kamon tuloy tan ambale' nin
nakamulite' kamo komi? Man'ipa'ka' moyo para a nakalalako yayti nin tawo nangibwat
sa pakababa' mi o bana' ta rilihyuso kami?
13 Si Dios a syay nagsirbyan ra ni Abraham, Isaac, tan Jacob, tan saray pupuon tamo*,
nipadar nan pinasyan kata'gayan na nin si Aripen nan si Jesus. Bale' sya, nipagamet
moya konran saray iti sa uray, tan ginurutan moya sa adapan na ni Pilato. Disidido nayan
bulusan sin saytaw si Jesus,
14 bale' si'kamo, kai moya nin inalilbi', sya a liso nin naitalaga konan Dios tan sya nin
kasa gapon kasalanan. Dinawat moyoyna edet nin sayay priso nin mangmamatin tawo a
ibulos na ni Pilato.*
15 Pinati moya si Jesus a Puon nin Byay, bale' pinasubli' nayan mabyay nin Dios. Ket
matistigusan mi nin tutuo in.
16 Ket bana' sa pagmamatalek mi sa no si'no ya si Jesus, sitin tawo nin tanda' moyon
gindat a lupoy, makalalako yayna. O', nangyadi' ti bana' sa pagmamatalek mi kona ni
Jesus, ket bilang sa mangkiten-kiten moyo sawanin, limpyo yaynan lisoytin tawo.
17 Bubsat, tanda' ko a si'kamo tan ran saray mag'uuray, ginwa' moyo in si nipapati moya
si Jesus ta nagkurang a pakataros moyo.
18 Sin saytaw et sin nu'nan panaon, nipatandaan rayaynan sarba ran prupita a minsahi
nan Dios a si sya a Cristo nin nipangako' na nin mag'adi' ket mapadya'dya' ya, ket
sawanin natukid ana in sa ginwa' moyo kona ni Jesus.
19 Kanya' nin matkap a magbabawi' kamo sa kasalanan moyo tan sumubli' kamo konan
Dios, ta pigaw nin mapirdunayna a kukasalanan moyo,
20 ket gaw'en nan Dios a mainawnan a kukanakman moyo tan ibaki' nayadti si Jesus, a
syay Cristo nin tinudo' naynan gindat nin adi' a mag'uray komoyo.
21 Matkap a itaw ya et yapo' sa langit, anggan say sarba ket pinaba'yo nayna nin Dios
bilang sa nipaibarita' nayna sin saytaw et konran prupita nin naitalaga kona.
22 Bilang wadi' si Moises, wana,
'Mangipadar ya li' komoyo si Uunuren tamon Dios nin sayay Prupita nin bilang sa
nipangibaki' na kongko. Saya ya li' nin kapada tamon Israelita. Matkap nin reng'en
moyon maong a sarba nin ibarita' na komoyo.
23 Bale' si si'numan li' a kai nin mangimbabaet sa irgo na, kai yayna li' nin maibilang
konran tutawo nan Dios tan madusa yan mati.'
Wanin a wana ni Moises sin saytaw et."*
24 Wana et ni Pedro, "Anaod, saray raruma et nin prupita, mangibwat kona ni Samuel
pati sara et nga'min a sinmunor kona, nipadles ran lamang ti say mampangyadi' sawanin.
25 Si'kamo, main nin biang moyo sa sayti sawanin ta puri rakamo nin sarain tan
kirama' kamo sa nipangako' nan Dios sin saytaw et konran puon tamo. Nibarita' na kona
ni Abraham, 'Mangibwat konan puri mo, bindisyunan ko a sarban tutawodti sa mundo.'*
26 Kanya' nin," wana ni Pedro, "sin nipadar naya tan nibaki' nayadti nin Dios a Aripen
nan si Jesus, kontamon Judio ya nin nu'nan nako ta pigaw nin bindisyunan natamo yupa'
sa pangwa' na a gurutan ana nin barang saya kontamo a duka' a kabibyay."

4

Dinakep sara si Pedro tan si Juan

1 Mangkiirgo sara et si Pedro tan si Juan konran tutawo sin main nin inmarak konra nin
pupadi', si upisyal ra nin gwardya sa Timplo tan main anamaet nin Saduseo*.
2 Pinasya nin sager ra konra ni Pedro tan Juan bana' ta man'ibarita' ra a pinasubli'
nayan mabyay nin Dios si Jesus ket bana' kona pasublien nasara li' nin mabyay a nunati.

* **3:13** Exodo 3:15. * **3:14** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 27:15-23; Marcos 15:6-14; Lucas 23:13-23; Juan 19:12-15. * **3:23** Deuteronomio 18:15,18,19. * **3:25** Genesis 22:18. * **4:1** Sarayti saray ***Saduseo***, kai ra nin tepren a main nin isusubli' nin mabyay.

3 Nipadakep rasara si Pedro tan Juan, ket bana' ta mangkumatpaapon ana, nipukok
rasarayna angga sin buklas.
4 Wanin man, abaw sara konran saray nakarnge' konra ni Pedro a namper sa wanra.
Ket nag'in maglimanribo saray lulalaki tamo' nin mammemper.
5 Sin sinmunor nin awro, nididinep saradtaw sa Jerusalem a mag'uuray ran Judio,
saray Mangatuntawo ra tan saray Madudunong sa Gugan-gan.
6 Itaw ya anamaet si Anas a syay Sangkata'gayan nin Padi', si Caifas, si Juan, si
Alejandro, tan raruma et nin myimbron pamilya nan si Sangkata'gayan nin Padi'.
7 Pinaadap rasara konra si Pedro tan Juan tan nitepet ra konra, "Yupa' sa ani nin
pakayadi' moya nin napaanda' ti si lupoy? Si'no anamaet a nami nin siin nin pakayadi'
komoyo?"
8 Ket, si Pedro, a mampag'urayan naya nin Ispirito nan Dios wana,
"Si'kamo nin pupangulo tan mangatuntawo,
9 man'usisaen rakami maipa'ka' sa maabig a ginwa' mi konan siti si gindat nin lupoy.
Mangkalutkuten moyo no pa'no ya nin napaanda'.
10 Edet, si'kamo tan sarba ran saray kapada tamon tagadti sa Israel, manepeg a
matandaan moyoyti: Siti nin tawo a gindat ket lupoy ya, sawanin iti ya sa adapan moyo
nin limpyon man'umdeng ana bana' sa pakayadi' na ni Jesu-Cristo nin taga Nazaret. Sya si
Jesus nin nipasak moyon pinati sa kudos; wanin man, pinasubli' nayan mabyay nin Dios.
11 Kapadan mabasa tamo sa Masanton Kasuratan,
'Si bato nin nibilang moyon kai nin mausar nin si'kamon karpintiron namanday,
Sitaw a nag'in nin sangkaimpurtantiwan sa pamma'deng.'*
Siin nin bato ket si Jesus.
12 Si Jesus tamo' a makapamakanda' nin byay tamo, bana' ta iti sa intiron
sangkamundwan, kasaynan si'numan nin raruma et a nibi nan Dios nin makapangisalba
kontamo."
13 Naka'ngap saran tuloy a pupangulo ran Judio sin na'kit ran pinasyan tepel ran
mag'irgo ni Pedro tan Juan, anta tanda' ran kasan inadal ra tan ka'bawan sara tamo' nin
tawo. Ket napanemtem ra a kalalamo' nasara intaw ni Jesus.
14 Konan siin, kasan naibarita' ran pupangulo nin kuntra konra ta mangkiten-kiten
rayaytaw si tawon napaanda' nin naka'deng sa dani ra ni Pedro tan Juan.
15 Kanya' nin pinaliwa' rasara yapo' nin pupangulo sa kwarto nin Kunsiho tan nag'iirgo
sara.
16 Wanra, "Ani a gaw'en tamo konra? Tanda' nin sarba nin iti sa Jerusalem a gawa'
rayaytaw si ambo' nin basta-basta nin milagro. Ket kai tamo nin maibudi' a katutu'wan.
17 Say mabista, ta pigaw nin kai ana nin maitayak et konran tutawo a man'iyakay ra,
ima'nwen tamo sara nin mangibari-barita' nin maipa'ka' konan siin si wanran syay Cristo
a nipangako'."
18 Ket kinayaban rasara anamanaet si Pedro tan binibilin rasara a wanra, "Andi'
kamoyna gapo nin mangibari-barita' nin maipa'ka' konan siin kano a Cristo."
19 Ket wanran inumbat ni Juan tan Pedro, "Si'kamo ana a manimbang no aya kasi a
matunong sa pangingikit nan Dios: Si tumumbok kami komoyo o kona nin Dios?
20 Anaod, kai mi nin magwa' a tumumbok sa wamoyo a andi' mi ana nin ibari-barita' a
na'kit tan narnge' mi nin maipa'ka' kona ni Jesus."
21 Sin sain, mas lalo rasara et yapo' nin linili'mo nin saray pupangulo si Pedro, mi'sa
rasarayna nin binulusan ta kasan ma'kit ran padalan a madusa rasara; lalo ta saray
tutawo ket manraywe-raywen rayay Dios bana' konan
22 si nangyadi' a paka'kitan nin pakayadi' na. Saya et, sitaw si tawo nin napaanda' ket
masurok anan a'pat a pulo' a taon nin lupoy ya.

Mampagsenen a Pagmamatalek ran Mammemper

23 Sin sain, sin binulusan sarayna si Pedro tan Juan, sinmubli' saran tampor konran
kalalamo' ra tan nibarita' ra konra a wanran Pupangulon Pupadi' tan saray
Mangatuntawon iti sa uray.
24 Sin narnge' ra a wanra, nipapasaya saran dinmasal konan Dios a wanra, "O Catawan
a main nin kapangyadian sa sarba, si'kay namarsa nin langit tan nin luta', pati say taaw
tan say sarba nin main sa sayti.*
25 Si'kan lamang taw si namag'irgo konan si puon min si David. Saya yan aripen mo nin
sa nipaninreg nan Ispirito mo kona ket wana,
'Pinasyan bayani ra nin saray kai nin magtanda' konan Dios,

* **4:11** Kanta 118:22. * **4:24** Exodo 20:11; Nehemias 9:6; Kanta 146:6.

tan mikukumplot sara sa duka' a gawa', bale' kasa nin pirat'anan nin sayti.
26 Saray uadi' tan saray pupangulo sa nagsikabarang nin lugar iti sa mundo,
sisasadya' sarayna ta nipapasaya sara
ta pigaw nin kuntrawen raya a Dios tan a Cristo nin nipangako' na.'*
27 Anaod, nangyadi' anan talaga in iti sa sitin syudad! Si Adi' Herodes tan si Gubirnador Poncio Pilato tan saray kalalamo' ran ambo' nin Judio, tan pati anamaet nin saray kapada min Israelita, nikukumplot sara nin patyen ya a Aripen mon nitalaga nay byay na komo, sya si Jesus, tan sya a tinudo' mo nin Cristo.*
28 Bale', sain, iti anan gindat sa makapangyayadi' nin plano mon gaw'en ket nigagara mon talaga nin matukid.
29 Ket sawanin, Catawan, tanda' moy panglili'mo ra komi. Kanya' nin tulungan rakami kumon nin si'kamin uaripen mo, a kai kami nin lumi'mo nin ipatanda' mi a sarita' mo.
30 Ipa'kit mo pa a pakayadi' mo nin mamaanda' konran main nin masakit, tan aburuyan rakami pan makagwa' nin makapaka'ngap nin pammatutuo a mangingilalaman kami komo tan raruma et nin makapaka'ngap nin bubagay, yupa' sa pakayadi' nan Aripen mon nitalaga nay byay na komo, si Jesus."
31 Kayadi' ra nin dinmasal, naeyeg yay bali nin kami'nan ra. Sarba ra ket liso nan nag'urayan nin Ispirito nan Dios, ket pinasyan tepel ran nangibari-barita' nin minsahi na.

Say Mararos nin Pikakalamo' ran Mammemper
32 Sarba ran saray mammemper, sayan-saya a kaisipan tan apes ra, tan kasan si'numan nin nangikwinta a say main na ket para tamo' nin bukod kona, no kai edet, para sa sarba.
33 Saray apostoles, naiduma a pakayadi' ra sa pangibari-barita' a pinasubli' nayan mabyay nin Dios si Uunuren tamon Jesus. Ket si Dios, nibu'bo' nay tulong na konran sarba ran mammemper.
34 Kasa gapo nin nagkurang konra sa pakatkapan ra ta saray main nin luta' o bali ket nilako' rayti, tan say naglakuan,
35 nibi ra konran apostoles nin nibi-nibi ra konran saray mampagkakurang sa matkap ra.
36 Alimbawa' ket, main nin saya konra a say ngaran na Jose. Puri naya ni Levi tan taga ya sa isla nin Cyprus. Saray apostoles tinawag rayan Bernabe a say rabay nan irgwen nin sitin ngaran ket Mapangliwaliwa.
37 Naglako' yan luta' na tan niparisibi nay naglakuan konran apostoles.

5

Para sa Pakararos nan Dupong ket Nati sara si Ananias tan Safira
1 Sawanin, main anamaet nin saya nin lalakin say ngaran na Ananias tan si asawa na say ngaran na Safira. Sarayti, naglako' saran luta' ra.
2 Ket nag'irgwan ran mitraasawa a itra' ray raruman naglakuan. Ket say raruma tamo' a niparisibi na ni Ananias konran apostoles a kano wadi' ket saytaw nga'min.
3 Ket si Pedro wana, "Si'ka, Ananias, inaburuyan man nag'uray sa kanakman mo si Satanas ta mampibula'-bula' ka konan Ispirito nan Dios sa wamo nin sayti nga'min a naglakuan moyo.
4 Sin ba'yo moya nin nilako' a luta' moyo, iti ana komoyo no ilako' moya o kai ta ikon moya anaod, tan mataman sin nalako' moyayna, iti et a lamang komoyo no ani a gaw'en moyo sa naglakuan ta ikon moyo. Ket ambale' a naisip mon gaw'en ti? Sa saytin ginwa' mo, ambo' tamo' nin sa tutawo ka nin nibula'-bula' no kai mas lalo ana konan Dios."
5 Sin narnge' nayti ni Ananias, natumba ya ket nati ya.
Ket pinasyan nikabigra' ran sarba ran nakatanda' sa nangyadi'.
6 Saray tububa'yo nin itaw, pinunggos rayay bangkay na tan nika' raya nin nitabon.
7 Sin tuloy udas ana angangko a linmabas, rinmate' ya si Safira, a kai na et nin tanda' a nangyadi'.
8 Wana ni Pedro kona, "Si'ka, Safira, sayti tamo' para nga'min a naglakuan moyo konan luta' moyo?"
Ket ni'bat na ni Safira, "O', sain tamo'" wana.
9 Wana et ni Pedro, "Ambale' a nikumplot kamon mitraasawa a ikwa moya sa sayay panunubok a Ispirito nan Uunuren tamo? Reng'en mo, manrumate' saraynay nako nin nanabon konan asawa mo ket sumunor ka anamaet nin ika' ra nin itabon."

* **4:26** Kanta 2:1-2. * **4:27** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 27:1,2; Marcos 15:1; Lucas 23:1-2,10-11; Juan 18:28,29.

10 Konan siin a lamang, natumba ya si Safira ket nati ya. Sin rinmate' saraynaytaw
saray tububa'yo, na'kit ran nati ya si Safira ket inalsa raya tan nika' raya nin nitabon sa
abay nan nanabunan konan asawa na.
11 Ket sin sain, saray sarba ran mammemper itaw tan saray raruma et nin nakarnge' sa
nangyadi', pinasya nin li'mo ra.

Inmabaw saraynan Inmabaw a Mammemper
12 Ket abaw a ginwa-ginwa' ran saray apostoles nin makapaka'ngap nin pammatutuo
nin maipa'ka' konra a naimatunan ran tutawo. Sarba ran saray mammemper, itaw saran
pirmi nin mididinep sa "Balkon na ni Solomon" itaw sa Timplo.
13 Saray ambo' nin mammemper, mali'mo sara nin kilangen-langen konra. Wanin man,
saray tutawo ket ata'gay a pangingikit ra konra.
14 Ket inmabaw saraynan inmabaw a nailamo' konra nin mammemper kona ni
Uunuren a Jesus, lulalaki tan bubbayi.
15 Bana' sa mampangya-pangyadi', nika'-nika' rasaran tutawo sa rigrig nin dudalan a
main nin masakit a nakaida' sara sa katri tan sa apay ra, ta pigaw nin mataman tana nin
maalinawan nasara ni Pedro no lumabas ya.
16 Abaw sara et a tutawon nangibwat sa bubabali nin iti sa libed nin Jerusalem a
nakodtaw nin inawit-awit rasaray main nin masakit tan saray nasrepan nin duka' a
ispirito. Ket, sarba ra nga'min ket napaanda'.

Pinaidap saray Apostoles
17 Sin sain, pinasyan imbel nan Sangkata'gayan nin Padi' tan saray kalalamo' na nin
myimbro sara nin grupo ran Saduseo konran apostoles, kanya' nin nangimey sara.
18 Nipadakep rasaray apostoles mi'sa rasara nin nipapriso.
19 Bale' sin yabi, inabryan nayan sayay anghil nan Dios a priswan tan pinaliwa' nasara.
Wana konra,
20 "Mako kamodtaw sa sakop nan Timplo tan ibari-barita' moyo konran tutawo a
maipa'ka' konan siti si byay a iti kona ni Jesus."
21 Tinmulok sara konan anghil a apostoles. Sin mangkumalaway ana, nako sara sa
sayay lugar itaw sa Timplo tan nangyakay sara.
Sin sain anamaet, nididinep saray Sangkata'gayan nin Padi' tan kalalamo' na, tan
miniting rasaray myimbro nan Kunsiho tan nga'min ran Mangatuntawo ran Judio, mi'sa
sara nin namaki' nin gwardya nin keen rasara nin kalapen a apostoles sa priswan.
22 Bale' sin rinmate' saradtaw sa priswan a gwardya, kasa saraynadtaw a apostoles.
Kanya' nin sinmubli' sarayna tan wanra,
23 "Sin rinmate' kamidtaw sa priswan, sarado yan maong tan itaw saran
mampaggwardya sa purta a gwardya. Bale' sin inabryan miya a namukukan konra, kasa
gapo ni sayan tawodtaw sa luob!"
24 Sin narnge' rayti nin si upisyal ran gwardya sa Timplo tan saray Pupangulon Pupadi',
nabagya' sara tan nangisip sara no ani a pirat'anan li' nin sayti.
25 Kaaram, main nin tawon rinmate' nin wana konra, "Saraytaw saray nipriso moyo,
itaw sara sa sakop nan Timplo nin mampangyakay konran tutawo."
26 Kanya' nin nako yadtaw a upisyal tan saray gwardya konran apostoles ta pigaw nin
dakpen rasara. Bale' kai rasara nin pinwirsa ta mali'mo saran bangli' no kudas-kudasen
rasara nin tutawo.
27 Niyadap rasaray apostoles konran pupangulo ket si Sangkata'gayan nin Padi' wana
konra,
28 "Mairot min niyawa' komoyo a pangangakay moyo nin maipa'ka' konan siin a Cristo
kano. Bale' kiten moyoy ginwa' moyo! Nitayak moyoynay akay moyodti sa Jerusalem, tan
mampaliwaen moyo nin ubatan mi a patiti na."
29 Bale' wana ni Pedro tan saray raruman apostoles,
"Anaod, matkap a si Dios a tumbuken mi ambo' a tutawo!
30 Si Dios nin rinayo ra nin pupuon tamo, nipata'gay naya si Jesus a dinuksa' moyon
pinati nin nipasak sa sayay kayo.*
31 Nikwa naya nin Dios sa lugar nin sangkata'gayan a kagalangan itaw sa wanan na, a
syay Pangulo tan Mangingisalba ta pigaw nin mabyan atamon pagkanawanawan
magbabawi' a si'tamon puri na ni Israel ket mapirduna a kasalanan tamo.
32 Ket tistigos kami sa sain nin nunangyadi'; wanin ya anamaet a Ispirito nan Dios nin
mampiikapen nan Dios konran saray mantumulok kona."

* **5:30** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti nin pakadusa sa Deuteronomio 21:23.

33 Sin narnge' ran pupanguloyti nin wana ni Pedro, wanin ana a sager ra, ket
nag'iirgwan ra nin ipapati rasaraynay apostoles.
34 Bale' main nin saya konran pupangulo a inumdeng, nin say ngaran na ket Gamaliel.
Sayay Pariseo yayti nin madunong ya sa Gugan-gan ran Judio tan ata'gay a pangingikit
ran sarba ran tutawo kona. Ket niparikor nasara yapo' a apostoles,
35 mi'sa wana konran kalalamo' nan pupangulo,
"Kapada ko nin Israelita, pakandaen tamo a gaw'en tamo konran saraytin tutawo.
36 Bilang wadi', sin ambo' et nin na'teng, main yaytaw si tawon say ngaran na ket
Teudas, nin sa wana saya yan alaki nin tawo. Ket main nin mag'a'pat a yasot sara a
naayat na nin nikikalamo' kona. Bale' napati ya. Nisisyak saray tumutumbok kona, ket
say nitarana' na na'rep.
37 Kaaram, main yaytaw anamaet si sayay taga Galilea nin say ngaran na ket Judas sin
kapresan nin sinsus para sa pammayad nin buis. Main saraytaw anamaet saray naayat
nin nikikalamo' kona. Bale' napati ya anamaet nin lamang ket nisisyak saran lamang a
tumutumbok na.
38 Kanya' nin sawanin, si ibarita' ko maipa'ka' konran saraytin tutawo ket si pauryan
tamo sara tamo'. No tawo tamo' a ibwatan nin sain nin gawa' tan akay ra, mangangga li'
sa kasa.
39 Bale' no karabayan nan Dios, kai tamo sara nin mapaed, tan lumiwa' et a
mangkuntrawen tamoyay Dios."
Ket sinunor ran pupangulo a wana ni Gamaliel.
40 Say ginwa' ra tana, nipakayaban rasaray apostoles, nipasanet-sanet rasara, tan
inima'no rasara anamana nin mangyakay nin maipa'ka' kona ni Jesus, mi'sa rasarayna
nin binulusan.
41 Nibwat saraynadtaw a apostoles. Maririket sara a nikwinta nan Dios a maikana'
saran mangirangep nin kading'eyan alang-alang kona ni Jesus.
42 Inawru-awron itaw sara et a lamang sa sakop nan Timplo tan sa bubali, nin nituloy
ray pangangakay tan pangingipatanda' ra a si Jesus, syay Cristo nin nipangako' nan Dios.

6

Say Nipamili' nin Pito ran Mamaga sa Pakatkapan ran Mammemper

1 Ket sin saytaw nin panaon sin man'umabaw saraynan man'umabaw a tumutumbok
kona ni Jesus, nagriklamo saray Judio nin say irgo ra ket Griego kuntra konran saray
puron Judio. Wanra a saray bubbayin balo sa grupo ra ket kai sara nin mangkabyan nin
man'ibin tulong inawru-awro.
2 Kanya' nin dininep rasaran labinrwan apostoles a sarba ra nga'min nin mammemper
tan nibarita' ra konra, "Bubsat, ambo' nin mabista a pauryan mi a pangangakay mi nin
say man'ibarita' nan Dios ta pigaw nin pagawan mi a pangingitayak nin tulong.
3 Kanya' nin mamili' kamo nin pito ran lulalaki komoyo, nin mabistay pitatawo ra,
madudunong sara tan peteg a mampag'urayan nasara nin Ispirito nan Dios, ta pigaw nin
sara a gumwa' sa sain nin trabaho.
4 Ket si'kami, mai'pos mi a udas mi sa kadadasal tan sa pangangakay nin minsahi nin
nangibwat konan Dios."
5 Kumpurmi sara nga'min a mammemper sa saytin wanra nin apostoles. Ket namili'
sarayna tan sarayti a pinili' ra: Si Esteban, a sya, magsen a pagmamatalek na konan Dios
tan peteg a mampag'urayan naya nin Ispirito nan Dios; si Felipe, si Procoro, si Nicanor, si
Timon, si Parmenas, tan si Nicolas a taga Antioquia nin ambo' yan Judio bale' gindat
yaynan mantumumbok sa pammemper ran Judio.
6 Niyadap rasara konran apostoles, ket nidasalan rasara tan nipababo ray gamet ra
konra.
7 Ket say minsahi nin nangibwat konan Dios, naitayak anan naitayak, tan inmabaw
saraynan inmabaw a tumutumbok kona ni Jesus itaw sa Jerusalem tan abaw sara
anamaet a pupadi' nin tinumper.

Ginuyugoy yan Niyadap konan Kunsiho ran Judio si Esteban

8 Binindisyunan tan binyan nayan pakayadi' nin Dios si Esteban, ket nangwa-nangwa'
ya nin paka'kitan nin pakayadi' nan Dios tan raruma et nin makapaka'ngap a bubagay sa
busel ran tutawo.
9 Bale' main nin tutawo nin nanguntra kona ni Esteban. Myimbro sara nin sayan
dupong ran Judio a mantawagen nin Saray Ambo' Ana nin Aripen a taga sara Cirene, taga
syudad nin Alejandria, taga prubinsyan Cilicia tan taga Asia.

10 Bale' kai raya gapo nin nadaeg si Esteban bana' ta say kadunungan na ket ibat konan
Ispirito nan Dios.
11 Ket bana' ta wanin, nangupa' sara nin tutawon mamaraktika nin bula'-bula' a kuntra
kona ni Esteban. Saraytin inupaan, nibari-barita' ra a narnge' raya si Esteban nin
nag'irgon duka' nin kuntra kona ni Moises tan konan Dios.
12 Yupa' sa wanin, pinasager rasara kona ni Esteban a tutawo, saray Mangatuntawo ran
Judio tan saray Madudunong sa Gugan-gan ran Judio. Kaaram, inataki raya tan
ginuyugoy rayan nika' niyadap konan Kunsiho.
13 Nangalap sara anamanaet nin tutawon namaraktika nin bula'-bula' nin kuntra kona
ni Esteban. Wanra, "Siin si Esteban, kai ya nin tumgen nin mag'irgon duka' maipa'ka'
konan si Timplo nan Dios tan sa Gugan-gan na.
14 Narnge' mi nin nibarita' na a siin kano si Jesus a taga Nazaret ket yubaen nayayti si
Timplo tamo tan silyan na a naimatawan tamon kaugalian a nangibwat kona ni Moises."
15 Pinastang rayan maong si Esteban nin sarba ra nin itaw, ket na'kit ra a say rupa na
kapadan bakas nin rupa nan sayay anghil.

7

Si Minsahi na ni Esteban a si Sangkau'nawan nin Martir

1 Sin sain, wanan Sangkata'gayan nin Padi' kona ni Esteban, "Tutuo in para say
man'iparsa ra komo?"
2 Inumbat ya si Esteban a wana,
"Bubsat tan mangatutua kosara, rumnge' kamo sa sayti say ibarita' ko. Sin saytaw sin si
puon tamon si Abraham ket itaw ya et nin mampiikap sa Mesopotamia, sin ba'yo ya et nin
inmalis nin nako sa syudad nin Haran, si Dios nin naipadar a kata'gayan na ket nipa'kit ya
kona.
3 Wana nin Dios kona ni Abraham sin sain,
'Lumakwan ka konan siti nin lugar tan konran pupartidos mo tan mako ka sa lugar nin
pangipatyuan ko komo.'*
4 Linmakwan ya anaod itaw sa lugar nin Caldeo* tan nako ya nin niikap sa Haran. Bale'
sin nati yayna si tatay na, pinaalis naya anamana nin Dios si Abraham nin nakodti sa
lugar a mampiikapan tamo sawanin.
5 Sin sain, kai naya et gapo nin binyan nin Dios si Abraham nin luta' a matawag nan
ikon na nin diri. Wanin man, nipangako' nan Dios a ibi nayayti li' nin luta' kona ni
Abraham tan konra nin puri na. Sin sain bale' ket kasa et nin anak na ni Abraham.
6 Wanti et a wana nin Dios kona ni Abraham,
'Saray puri mo, miikap sara li' sa nasyon ran sakalakon tutawo. Maaripen sara ket
maduksa-duksa' sara li' sa luob nin a'pat a yasot nin taon.
7 Bale' dusawen koya li' a nasyon nin mangaripen konra, ket lumakwan sara li' konan
siin nin nasyon tan sumubli' saradti, ket pagsirbyan rakodti.'*
Sain a wana nin Dios.
8 Mi'sa, nangwa' yan pakitarato a Dios kona ni Abraham, nin pina'get ya nin pakaturi'
ran sarba ran puri na nin paka'kitan a ikon nasara nin Dios. Kanya' nin sin naiyanak ya si
Isaac a anak na ni Abraham, nipaturi' naya sin waloy awro nayna. Wanin anamaet a
ginwa' na ni Isaac konan anak nan si Jacob, tan wanin na anamaet ni Jacob konran
labinrwan a'nak nan lulalaki a saray pupuon tamon Judio.*
9 Saya konran saraytin mibubsat a say ngaran na ket Jose. Saray raruma maimbel sara
kona kanya' nin nilako' rayan mag'in nin aripen itaw sa Egipto, bale' kai naya nin
pinauryan nin Dios.*
10 Nilasat naya sa sarban kaidapan na. Binyan nayan kadunungan sin inmadap ya
konan si Faraon a si adi' sa Egipto, kanya' nin naparíriketan ya kona ni Jose. Ginwa'
nayan gubirnador sa Egipto si Jose tan ingkargado sa intiron palasyo na.*
11 Ambo' nin na'teng, nagkamain nin bitil itaw sa intiron Egipto tan iti sa Canaan.
Pinasyan idap ra nin saray tutawo tan saray pupuon tamo ta kasan ma'kan ra.

---

* **7:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 11:31–12:4. Ma'kit tin lugar sa mapa sa Genesis 12. Si ***Mesopotamia***, syay nasyon sawanin nin Iraq. Si ***Haran*** anamaet, saya yan syudad sa nasyon sawanin nin Turkey. * **7:4** Siti a lugar sa bandan bagatanan nan Babilonia. * **7:7** Genesis 12:7; 13:15; 15:13-18; 17:8; Exodo 3:12. * **7:8** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 17:10-14; 21:2-4. * **7:9** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 37:11,28; 39:2,21. * **7:10** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 41:39-44.

12 Sin natandaan na ni Jacob a main nin ma'kan sa Egipto, nibaki' nasaradtaw a ua'nak
na a saray pupuon tamo. Sitaw a u'nan nipako ra sa Egipto.*
13 Ket sin nako saradtaw nin pirwa, nipaalilbi' yayna si Jose konran bubsat na. Sin sain,
natandaan nan Faraon a maipa'ka' konran pamilya na ni Jose.
14 Ket nika' naya nin nipakalap ni Jose si ama na a si Jacob tan saray sarba ran
kukanayon na. Sara nga'min, pitumpulo' tan lima sara.*
15 Nako ya anaod sa Egipto si Jacob tan si intiron pamilya na. Ket itaw yayna nin
naparat'anan nin nati, wanin a lamang konran ua'nak na a saray pupuon tamo.
16 Bale' inawit nin nisubli' a bangkay ra sa Shekem ta nitabon saradtaw sa luta' a sinaliw
na ni Abraham konran ua'nak na ni Hamor nin nigagara nayan gaw'en nin pannabunan.*
17 Sin dandani anay panaon nin tukiden nayna nin Dios a nipangako' na kona ni
Abraham, saray pupuon tamo nin itaw sara sa Egipto ket inmabaw saraynan inmabaw.
18 Si adi' nin mampag'uray ana sa Egipto ket kai na nin natandaan a maipa'ka' sa alakin
nagwaan na ni Jose sin saytaw.
19 Masirib yayti nin adi' tan rinumi'-rumi' nasaray pupuon tamo tan pinilit rasaran
itampal rasaray uabing ra ta pigaw nin mati sara.*
20 Sin sain ket syay panaon nin naiyanak ya si Moises, a sya pinasyan anda' na nin
abing. Inalila' raya nin saray matua na sa bali ra sa luob nin tuloy bulan.
21 Ket sin kapilitan ana nin nitampal raya, napurot naya nin babayin anak nan Faraon,
ket nikwinta nayan anak nan diri.*
22 Kanya' nin niyakay ya si Moises sa sarba nin kadunungan ran taga Egipto, ket nag'in
yan madunong sa sarita' tan sa gawa' na.
23 Sin a'pat a pulo' a taon nayna ni Moises, naisip nasaran pinasyar a kapada nan puri
nan si puon nan si Israel.
24 Sin sain, na'kit nayay sayay kapada nan Israelita nin manrumi'-rumien nan sayay
Egipcio. Nisakit nayay kadayaan na, ket napati nayay Egipcio.
25 Nipa'ka' na ni Moises a ma'kit ran kapada nan Israelita a syay usaren nan Dios sa
panglat na konra sa pakaaripen ra, bale' kai ra nin na'kit.
26 Sin sinmunor nin awro, main nin rwa ray Israelita nin na'kit nan mampiaway. Apes
nasaran patgenen tan pitunwen ket wana konra, ‘Bubsat, midayaan kamo, ket ambale' a
mampiaway kamo?’
27 Bale' sitaw si mampangrumi' niwaksil naya si Moises tan wana, ‘Ambale' a kibba'bat
kadti? Si'noy nangikwa komo nin mag'uray tan mangukom komi?
28 Rabay nako anamaet para nin patyen nin bilang sa ginwa' mo naapon konan sitaw si
Egipcio?’
29 Sin narnge' na in ni Moises, linmi'mo ya ket nalayo yadtaw sa Egipto nin nako sa
lugar nin Midian. Sayay san'ili yan niikap itaw tan itaw yayna nin nakaasawa, ket
nagkamain yan rwa ray a'nak nin lalaki.*
30 Napalabas a a'pat a pulo' a taon, nipa'kit ya kona ni Moises a sayay anghil konan
sayay mandumtan kayo, itaw sa disyirto sa danin talugtog nin Sinai.
31 Naka'ngap yan tuloy si Moises konan siin nin na'kit na, ket sin kinmadani ya ta pigaw
nin kikiten nayan maong, bigra' nin narnge' na a busis nan Dios.
32 Wana, ‘Si'ko et a lamang a Dios ra nin pupuon mo, si Dios na ni Abraham, si Dios na ni
Isaac, tan si Dios na ni Jacob.’ Nangingintar ya sa li'mo na si Moises, ket andi' yaynan
kumikit.
33 Ket wana et nin Dios kona, ‘Galten moy apin nin ayi mo ta siti si lugar nin
mantukduan mo ket naipurok yan para kongko.
34 Mangka'kit ko a peteg a mangkapadya'dya' saray tutawo kodtaw sa Egipto. Marnge'
koy ay'ay ra kanya' nin nako akodti ta pigaw nin galten kosarayna sa pakaaripen ra. Ket
si'ka a ibaki' kodtaw sa Egipto.’ ”*
35 Nituloy na ni Esteban a nag'irgo a wana, “Siti si Moises, kai raya intaw nin inalilbi'
nin saray kadayaan na nin saray Israelita ta wanra kona, ‘Si'noy nangikwa komo nin
mag'uray tan mangukom komi?’* Bale' syay nibaki' na nin Dios nin mag'uray nin pa'sar
mangibulos konra sa tulong nan anghil nin itaw intaw sa mandumtan kayo.

---

* **7:12** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 42:1-38. * **7:14** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 45:1-28; 46:27. * **7:16** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 23:3-16; 46:1-7; 49:29-33; 50:7-13; Josue 24:32. * **7:19** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 1:7-11,22. * **7:21** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 2:2-10. * **7:29** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 2:11-15. * **7:34** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 3:1-10. * **7:35** Exodo 2:14.

36 Si Moises a nangiliwa' konradtaw sa Egipto, a sya nakagwa' ya nin abaw a
makapaka'ngap nin nunangyadi' tan paka'kitan nin pakayadi' nan Dios, sin mintras a
itaw sara et sa Egipto, sin itaw sara sa mantawagen nin Mu'dit a Taaw, tan sin itaw sara sa
lugar a kasan tawo, sa luob nin a'pat a pulo' a taon.*
37 Siti si Moises a nangibarita' konran pupuon tamon Israelita a wana, 'Si Dios,
mangibaki' ya komoyo nin sayay prupita a kapada moyon Israelita, kapada sa
nipangibaki' na kongko.'*
38 Siti si Moises, kalamo' raya nin pupuon tamo sin rinayo rayay Dios itaw sa lugar a
kasan tawo. Sya a nikiirgwan nan anghil itaw sa talugtog nin Sinai, tan kalalamo' nasaray
pupuon tamo. Sya et a lamang a nangawang nin susarita' nan Dios nin makapami nin
byay, ta pigaw nin sayti ket maiparate' kontamo.*
39 Bale' kai sara nin tinmulok kona ni Moises a pupuon tamo; ana edet, kai raya nin
kinabilangan ta say rabay ra ket sumubli' sara sa Egipto.
40 Kanya' nin sin itaw ya sa talugtog nin Sinai si Moises, wanra kona ni Aaron, 'Ipangwa'
rakami nin uistatwa nin mag'in nin dios min mangidalan komi, ta kai mi nin tanda' no ani
anay nangyadi' konan sitaw nin Moises nin nangitagad komin lumakwan itaw sa Egipto.'
41 Kanya' nin nangwa' sara anaod nin bakas nin uybon nin baka. Ket nangida'ton tan
nangrayo sara kona, tan nagpista sara nin para konan siti nin ginwa' ra.*
42 Bana' sa sain, ginurutan nasarayna nin Dios tan pinauryan nasaran mangrayo nin
mataman nin say bubituen, si bulan tan si awro. Sain nin ginwa' ra ket bilang sa mabasa
sa libro nin nisurat ran prupita a wana,
'Si'kamo nin puri na ni Israel,
ambo' nin si'ko a nangida'tunan moyo nin saytaw say pinati moyon uayep
sin saytaw sin a'pat a pulo' a taon nin itaw kamo sa lugar a kasan tawo.
43 No kai, inawit-awit moya et a abung-abong a kami'nan nan mandiosen moyon say
ngaran na Moloc
tan si bituen a imahin nan si mandiosen moyon say ngaran na Renfan
tan saray dios-dios nin ginwa' moyo ta pigaw nin raywen sara.
Kanya' nin aburuyan kon madakep rakamon kukalaban moyo
tan i'ras ra sa lugar a labas nin Babilonia.'* "
44 Wana et ni Esteban, "Main ana bale' nin pangraywan ran saray pupuon tamo konan
Dios sin saytaw a si Abung-abong nin kami'nan nin paka'kitan a kalamo' rayay Dios.
Awit-awit rayayti sin itaw sara sa lugar a kasan tawo. Naipa'deng yayti sigon sa bibilin
nan Dios yupa' konan nipa'kit na kona ni Moises.*
45 Sin nati yayna si Moises ket si Josue ana a nangipangulo konran saray pupuon tamo,
awit-awit rayaytaw nin Abung-abong sin kina' rayay lugar a nipangako' nan Dios tan sin
pinalakwan nasaran Dios a raruman tutawo konan sitaw nin lugar. Nipagamet-gamet ya
konran nisusunur-sunor nin pupuon tamo a Abung-abong nin Piikapan nan Dios anggan
sin panaon na ni Adi' a David.
46 Naparíriket yay Dios kona ni Adi' David. Anaod, dinawat na ni David a mama'deng
yan bali para konan Dios a syan lamang a Dios nin rinayo na ni Jacob*.
47 Bale' si Adi' Solomon nin anak na ni David a inaburuyan nan mama'deng nin Dios.*
48 Wanin man, si Dios a syay Sangkata'gayan, kai ya nin miikap sa ginwa' tamo' nin
tawo, ta wana nin Dios a nisurat nan saya konran prupita,
49 'Say kalangitan a truno ko,
tan say luta' a tutukduan nin ayi ko.
Ani a bakas nin bali ey a maipa'deng moyo para kongko,
tan ani a bakas nin lugar a magwa' akodtaw nin painawa?
50 Kasaynan magwa' moyo sa sain. Si'koy nangwa' nin sarba.'
Nibarita' na in nin Dios."*
51 Nituloy na ni Esteban, "Pinasyan tib'ey nin ulo moyo! Bara'mo kamon saray tutawon
kai nin mangalilbi' konan Dios ta kadar kamoyna sa irgo na nin Dios. Bilang kamo nin
saray pupuon tamo sin saytaw, mansubagen moyan pirmi a Ispirito nan Dios.

---

* **7:36** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 7:3–17:16. * **7:37** Deuteronomio 18:15,18. * **7:38** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 19:1–20:17; Deuteronomio 5:1-33. * **7:41** Exodo 32:1-6. * **7:43** Amos 5:25-27. * **7:44** Exodo 25:9,40. * **7:46** *bali...nin rinayo na ni Jacob.- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:bali para konran puri na ni Jacob.* Mabasa et a maipa'ka' sa dinawat na ni David sa 2 Samuel 7:1-16; 1 Cronica 17:1-14. * **7:47** 1 Uadi' 6:1-38; 2 Cronica 3:1-17. * **7:50** Isaias 66:1,2.

52 Kasa gapo ni saya konran prupita nan Dios a kai ra nin dinuksa' nin saray pupuon
tamo. Pinati-pati rasaray muminsahiron nibaki' nan Dios nin mangipatanda' nin
maipa'ka' sa irarate' nan sitaw si Kasa Gapon Kasalanan na. Ket sin rinmate' ya anaod,
nipadakep tan nipapati moya.
53 Say katutu'wan, komoyo na nin nipaibi nin Dios konran uanghil na a Gugan-gan na,
bale' kai moyo nin mantulukan."
54 Sin narnge' ran pupangulo in nin wana ni Esteban, pinasyan sager ra kona ket
nigeget-geget sara.
55 Bale' si Esteban, a sin sain ket liso nayan mampag'urayan nin Ispirito nan Dios,
tinmangar ya sa langit ket na'kit nay salag nin kata'gayan nan Dios tan si Jesus nin
naka'deng sa wanan nan Dios.
56 Ket wana ni Esteban, "Mangka'kit kon nakaburwang a langit tan sitaw si Pinaitawo
ket naka'deng ya sa wanan nan Dios!"
57 Bale' saray tutawo, tineteb ray tutulyan ra tan ginmuryaw sara. Nirirngan rayan
inataki si Esteban.
58 Nirikor raya sa syudad ket saraytaw saray nagtistigos nin kuntra kona linus'ok ray
bata ra tan kinudas-kudas raya nin bato. Nibati' ray aysing ra konan sayay lalakin iti sa
kalagu'-laguan na et a say ngaran na Saulo*.
59 Leleg a mangkudasen raya si Esteban, mandumasal ya a wana, "Uunuren kon Jesus,
man'iparisibi koyaynay kararwa ko komo."
60 Mi'sa, nanalimukod ya tan wana nin nita'way, "Uunuren, pirdunawen mosara sa
saytin kasalanan a man-gaw'en ra." Kayadi' na nin nibarita' in, nati yayna.

8

1 Anaod, ayon ya sa nipangmati kona ni Esteban si Saulo.

Nitatayak saray Mammemper

Ket nangibwat ana konan sitaw nin awro, dinuksa-duksa' saraynadtaw sa Jerusalem a
mammemper konan Cristo. Kanya' nin pwira sara tamo' a apostoles, nitatayak sara a
main nin nako sa saka-sakalakon lugar sa prubinsyan Judea tan Samaria.
2 Main bale' nin tutawon matunong a nangitabon kona ni Esteban tan inabet-abetan
rayan wanin ana.
3 Siin a Saulo, wanin anay nipanuksa-duksa' na konran mammemper itaw!
Sinre-sinrep nay pammali ra tan dinakep-dakep nasara nin kasan pinilian, bubbayi man
o lulalaki, mi'sa nasara nin nipapriso.*

Nipatanda' naya ni Felipe a Mabistan Patanda' sa Samaria

4 Sin sain edet, saraytaw saray mammemper nin nitatayak nin nako sa nagsikabarang
nin lulugar, nipata-patanda' rayay minsahi maipa'ka' konan si nibaki' nan Dios.
5 Si saya konra, si Felipe, nako ya sa sayay syudad sa Samaria ta ipatanda' nadtaw a
maipa'ka' konan si sya a Mesias.*
6 Nangrenge' saran maong a abaw nin tutawo sa minsahi na ni Felipe sin narnge' rayan
mampag'irgo tan naimatunan ray ginwa-ginwa' nan paka'kitan nin pakayadi' nan Dios.
7 Abaw saray uispiriton duka' a man'umasisit nin pinalakwan na konran saray
nasrepan ra, tan napaanda' nasaray abaw nin paralitiko tan pilay.
8 Kanya' nin wanin anay ririket ran tutawo konan sitin syudad.
9 Sin sain, main nin mampiikap itaw nin sayay salamangkiro a say ngaran na ket
Simon. Anro anay panaon nin mampaka'ngapen nasaray tutawodtaw sa Samaria yupa'
sa gawa'-gawa' na, tan wana ket saya ya kanon ambo' tamo' nin urdinaryon tawo.
10 Sarba ran tutawodtaw sa Samaria, ayupa' man o ata'gay, nangrenge' saran maong
kona ta wanra sya kanoy pakayadi' nan Dios a mantawagen ran Alakin Pakayadi'.
11 Na'teng ana nin talagan mampaka'ngapen nasaran tuloy a tutawo yupa' sa
pagmamadyik na kanya' nin mampangrenge' sara kona.
12 Bale' sin nipata-patanda' naya ni Felipe a Mabistan Patanda' maipa'ka' sa pag'aadi'
nan Dios tan say maipa'ka' sa no si'no ya si Jesu-Cristo, namper sara anaod ket
nipabawtismo sara, bubbayi tan lulalaki.
13 Pati si Simon, namper ya ket nipabawtismo ya, tan nayi yaynan pirmi kona ni Felipe.
Naka'ngap yan tuloy sa milagro tan paka'kitan nin pakayadi' nan Dios nin ginwa-ginwa'
na ni Felipe.

---

* **7:58** Si Saulo, tawagen yayna li' nin Pablo; Ginwa-ginwa' 13:9. * **8:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ginwa-ginwa' 22:4,5; 26:9-11. * **8:5** Saray tawo sa prubinsyan Samaria, mamper sara anamaet konan Dios tan mantuma'gan sara sa irarate' nan Mesias bale' naiduma a pammemper ra konran Judio.

14 Natandaan ran saray apostoles nin itaw sa Jerusalem a namper saray tutawo sa
Samaria sa sain nin minsahi nan Dios kanya' nin nibaki' rasaradtaw si Pedro tan si Juan.
15 Sin rinmate' saradtaw si Pedro tan si Juan, nidasalan rasara a mammemper nin
Samaritano a mako ya kumon nin miikap konra a Ispirito nan Dios,
16 ta sin sain ket nabawtismwan sara tamo' et sa ngaran na ni Uunuren tamon Jesus tan
kai ya et nin mampiikap konra a Ispirito nan Dios.
17 Nipababo ra ni Pedro tan ni Juan a gamet ra konran mammemper ket nako yayna nin
miikap konra a Ispirito nan Dios.
18 Naimatunan na ni Simon a nako ya nin miikap konran mammemper a Ispirito nan
Dios bana' sa nipangipababo ran gamet ran apostoles konra. Inuprisiwan nasaran
kwarta si Pedro tan si Juan,
19 a wana, "Byan rako pa anamaet nin wanin nin pakayadi' ta pigaw nin si si'numan a
pangipababwan ko nin gamet ko ket mako ya nin miikap kona a Ispirito nan Dios."
20 Ket ni'bat na ni Pedro kona, "Mako ka sa impyirno nin kalamo' moy kwarta mo, bana'
sa sain nin pangngipa'ka' mo a mabayadan a pakayadi' nan Dios!
21 Kai ka nin makakibiang sa sayti say man'ipagwa' komi bana' ta tanda' nan Dios a say
iti sa kanakman mo ket ambo' nin kusto.
22 Pagbabawian mo in nin duka' a mampanggepen mo tan kidawat ka nin pirduna
konan Dios ta awa' a lamang nin pirdunawen naka sa sain nin duka' a kaisipan mo.
23 Wanin ta ma'kit ko a napno' ka nin imbel tan bara'mo ka nin priso ta kai kayna nin
makaru'kang sa kadukaan mo."
24 Ket wana ni Simon konra ni Pedro tan Juan, "Ipasinga'do rako pa konan Catawan ta
pigaw nin sain say nibarita' moyo ket kai nin mangyadi' kongko."
25 Sin nayadi' rayna nin nibari-barita' a minsahi nin nangibwat konan Catawan tan
nipapalaway ray tanda' ra maipa'ka' kona ni Jesus, sinmubli' sarayna si Pedro tan si Juan
sa Jerusalem. Ket sa lulugar a nalabas-labasan ra sa Samaria, nipata-patanda' raya et a
Mabistan Patanda'.

Si Felipe tan si Upisyal sa Etiopia

26 Sawanin, main nin anghil nan Dios a pina'kit kona ni Felipe tan wana kona, "Mibwat
ka nin makodtaw sa bandan bagatanan* sa dalan sa lugar a ambo' nin matawo nin
palusong nin mako sa Gaza a mangibwat sa Jerusalem."
27 Nibwat ya anaod nin nako si Felipe, ket itaw na'kit nayay sayay sangkata'gayan nin
upisyal sa Etiopia; siti ket kapon* ya. Siti a ingkargado sa sarban kayamanan nan
Candace a syay rina sa Etiopia. Nako yadtaw sa Jerusalem nin nangrayo konan Dios.
28 Ket, sin sain, mansumubli' yayna sa Etiopia a nakaruran ya sa karwahi na nin
mambasawen nayay libron nisurat na ni Prupita Isaias.
29 Nibarita' nan Ispirito nan Dios kona ni Felipe a ampadan nayay karwahi.
30 Anaod nangred yan kinmadani si Felipe ket narnge' nan mambasawen nayan
upisyal a libro nin nisurat na ni Prupita Isaias. Nitepet na ni Felipe, "Mataros moyo para a
pipa'kaan nin sain say mambasawen moyo?"
31 Ni'bat na nin upisyal, "Pa'no ko nin mataros ey no kasa nin mangipapalaway
kongko?" Ket sinagyat nayan rumuran si Felipe.
32 Si parti nin Masanton Kasuratan a mambasawen na ket wanti a wana,
"Man'ika' ya sa pangmamatyan nin bara'mo yan sayay karniro.
Anaod, say pitatawo na ket bilang sa uybon nin karniro a kai gapo nin umimi' no
pukrisan a sabot na;
kai ya gapo nin rinmason.
33 Sin tinuya'-tuya' rayan pinading'eyan, nisiblet ray hustisya kona.
Ket, kasa li' nin makaibarita' nin say maipa'ka' konran puri na
ta mangangga anay byay nadti sa luta'."*
34 Wana nin upisyal kona ni Felipe, "Si'no yaytin tawo si man'ibarita' nan sitin prupita?
Sya para o raruman tawo?"
35 Sin sain, nitarana' na konan siin si binasa nan upisyal, nipapalaway naya ni Felipe
kona a Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Jesus.

---

* **8:26** *Mibwat ka nin makodtaw sa bandan bagatanan- O:Mibwat ka li' no ugtiawro nin makodtaw sa dalan.* * **8:27** Sin saytaw, kapunen rasaray ata'gay a uray nin lulalakin upisyalis ra ta pigaw nin sarayti ket, kai saran tuloy nin maribang ket maipasaya ra a panaon ra sa trabaho para konan pangulo ra. * **8:33** Isaias 53:7,8.

36-37 Nituluy-tuloy ray pagbibyahi ra ket nirate' sara sa lugar a main nin ranom. Wanan upisyal kona ni Felipe, “Ya, yuoy a ranom! Main kasin rason a kai ako et nin mabawtismwan?”*
38 Sin sain, nipapatgen nayan upisyal a karwahi tan nako sara sa kami'nan nin ranom ket binawtismwan naya ni Felipe.
39 Sin man'umarwas sarayna sa ranom, ni'ras nayaynan tampor nin Ispirito nin mangibwat konan Uunuren si Felipe ket kai nayayna nin na'kit nin upisyal. Nituloy nayna a sinmubli' sa lugar na a pinasyan ririket na.
40 Naaraman na tana ni Felipe a itaw ya sa lugar nin Azoto. Nangibwat itaw, nipata-patanda' nayay Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Jesus sa bubabali nin linabasan na angga sin nirate' ya sa Cesarea.

9

Tinumper yayna si Saulo kona ni Jesus

1 *Si Saulo anamaet, man'ituluy-tuloy nay panglili'mo tan pangmamati na konran tumutumbok kona ni Jesus. Nako ya konan Sangkata'gayan nin Padi'
2 tan nangalap yan surat nin mangibarita' konran pupangulo sa susinaguga ran Judio sa syudad nin Damasco a binyan ya nin aburoy nin dakpen nasara a sarba ran ma'kit nan mantumumbok konan siti si Ba'yon Dalan, lulalaki o bubbayi man. Ket awiten nasarayti nin ipriso sa Jerusalem.
3 Sawanin, sin itaw sarayna sa dalan si Saulo nin adani sarayna sa Damasco, bigra' anan main nin salag nin palaway nin ibat sa langit tan sinmira' ti kona ni Saulo.
4 Naipalukob ya sa luta' si Saulo ket kaaram main nin busis nin narnge' na a wana, “Saulo, ambale' a manduksa'-duksaen nako?”
5 Ket wana ni Saulo, “Si'no kamo, Ser?” Wanan inumbat nin busis,
“Si'ko si Jesus nin manduksa'-duksaen mo.
6 Umdeng ka tan mako kadtaw sa syudad. Itaw main li' nin mamarita' no ani a gaw'en mo.”
7 Sin sain, saray kalalamo' na ni Saulo, tinumgen sara tan kai sara gapo nin nakatnoy ta main nin mangkarnge' ran mampag'irgo bale' kasa nin si'numan nin ma'kit ra.
8 Inumdeng ya si Saulo tan nimulagat ya bale' kai ya nin maka'kit kanya' nin tinabin rayan nako sa Damasco nin saray kalalamo' na.
9 Sa luob nin tuloy awro ket kai ya nin naka'kit, tan kai ya nin nangan o ninom.
10 Sin sain, main itaw sa Damasco nin tumutumbok kona ni Jesus nin say ngaran na Ananias. Nipa'kit ya si Uunuren nin Jesus kona sa sayay bara'mon taynep tan wana kona, “Ananias!”
Inumbat ya si Ananias a wana, “Uunuren, ambale'?”
11 Ket wana nin Uunuren kona, “Mako kadtaw sa dalan a mantawagen nin Matu'rir, tan itaw sa bali na ni Judas, tepeten may sayay lalaki nin taga Tarso a say ngaran na Saulo. Sya, marate' man mandumasal.
12 Nipa'kit koyna kona sa sayay bara'mon taynep a main nin tawon mako kona nin say ngaran na Ananias tan ipababo nay gamet na kona ta pigaw nin maka'kit ya anamanaet.”
13 Bale' wanan ni'bat ni Ananias, “Uunuren, abaw saraynay nakarngean kon maipa'ka' konan siin nin tawo tan say panunuksa-duksa' na konran saray tutawo mo itaw sa Jerusalem.
14 Ket sawanin iti ya sa Damasco ta binyan rayan pakayadi' nin saray Pupangulon Pupadi' a dakpen nasara a sarba ran mangrayo komo.”
15 Bale' wana nin Uunuren kona ni Ananias, “Basta mako ka, ta pinili' koya nin ipatandaan nay maipa'ka' kongko konran saray ambo' nin Judio tan konran saray mampag'uray konra, tan konra et anamaet nin saray kapada moyon Israelita.
16 Ket si'ko, ipatandaan ko kona a sarban matkap nan irangep para sa kakanaan ko.”
17 Anaod, nako yayna si Ananias sa balin kami'nan na ni Saulo. Sinumrep ya tan nipababo nay gamet na kona a wana, “Busat a Saulo, si Uunuren nin Jesus nin nipa'kit komo sa dalan sin adap modti, nibaki' nakodti komo ta pigaw nin maka'kit ka anamana tan pag'urayan naka nin Ispirito nan Dios.”
18 Tampor main nin naragrag nin bara'mon siksik nin kuna' nangibwat sa mata na ni Saulo ket naka'kit ya anamanaet. Inumdeng ya tan nipabawtismo ya.

---

* **8:36-37** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nilamo' yay birsikulo 37 nin wanti a wana:Ni'bat na ni Felipe kona, “Magwa' kata nin bawtismwan no peteg a mamper ka.” Ket wana nin upisyal, “O', mamper ako. Mamper ako a si Jesu-Cristo, Anak naya nin Dios.”* * **9:1** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ginwa-ginwa' 22:6-16; 26:12-18.

19 Kaaram nangan yayna, ket sinmubli' a gindat nin kasaw na.

Nipatanda' naya ni Saulo a Mabistan Patanda' sa Damasco

Nikiikap ya nin umnoy awro si Saulo konran tumutumbok na ni Jesus itaw sa Damasco.
20 Tampor a nipata-patanda' nayna sa susinaguga ran Judio itaw sa Damasco a si Jesus
Anak naya nin Dios.
21 Sarba ran saray nakarnge' kona, naka'ngap sara ket wanra, “Ambo' ya parayti taw si
tawo nin nanuksa-duksa' konran mammemper kona ni Jesus itaw sa Jerusalem? Ambo'
para a kanya' nin nako yadti sa Damasco ket ta pigaw nin dakpen nasara a sarba ran
mangrayo kona ni Jesus iti tan baruren nasaran awiten konran Pupangulon Pupadi'?”
22 Wanin man, ginumsen anan ginumsen a pangangayat na ni Saulo, ket pinatutu'wan
na nin ma'get a si Jesus syan diri a Cristo nin tinudo' nan Dios, kanya' nin saray Judio nin
itaw sa Damasco ket kasa gapo nin maibarita' ran ipanguntra kona.
23 Sin abaw anay awro nin linmabas a mampangyakay ya sa susinaguga si Saulo,
nag'iirgo saray pupangulo ran Judio sa Damasco no pa'no raya nin mapati.
24 Bale' natandaan na ni Saulo a awro tan yabi rayan mansadyaan sa purta nin padil
nan syudad ta pigaw nin patyen raya.
25 Ket sayay yabi, saray namper kona ni Jesus bana' kona, nikwa raya sa gagaban si
Saulo tan niuy'oy raya nin mamaliwa' sa dudungawan sa padil.*

Nikikalamo' yayna si Saulo konran Mammemper sa Jerusalem

26 Sin sinmubli' ya sa Jerusalem si Saulo, inapes nay kikalamo' konran tumutumbok na
ni Jesus bale' mali'mo sara kona ta kai sara nin mamper a tumutumbok nayayna ni Jesus.
27 Bale' tinulungan naya ni Bernabe*. Ni'ras naya konran apostoles tan nibarita' na
konra a nipa'kit tan nikiirgo yay Uunuren kona ni Saulo itaw sa dalan nin mamunta sa
Damasco. Nibarita' na et konra a kai ya gapo nin mali'mo si Saulo nin nangipatanda'
maipa'ka' kona ni Jesus itaw sa Damasco.
28 Ket nangibwat ana sin sain, nikikalamo' yayna si Saulo konra tan nayi-nayi ya konra
sa Jerusalem. Pinasyan tepel nan nangipatanda' itaw nin maipa'ka' kona ni Uunuren a
Jesus
29 tan nikidiskusyon ya konran Judio nin makapag'irgon sarita' nin Griego. Konan siin
niplano rayan patyen.
30 Ket sin natandaan ra in nin mammemper, nika' raya sa Cesarea mi'sa raya nin
pinaibwat nin mako sa lugar na nin Tarso.
31 Sin sain, matinek a kapapa'sar ran lapag nin tutawo nan Dios sa lulugar nin Judea,
Galilea tan Samaria. Sa panunulong nan Ispirito nan Dios, ginumsen a pammemper ra
tan nituluy-tuloy ray nagkabyay nin mapangunor konan Dios. Inmabaw saraynan
inmabaw a mammemper.

Nako ya si Pedro sa Lugar nin Lida tan Joppa

32 Si Pedro anamaet, naku-nako ya sa sarban lugar a main nin mammemper kona ni
Jesus. Nako yadtaw anamaet konran tutawo nan Dios sa babali nin Lida.
33 Ket itaw main nin tawon nadumog nan say ngaran na Eneas, a siti si Eneas, waloy
taon naynan naidalit sa apay ta paralitiko ya.
34 “Eneas,” wana ni Pedro kona, “si Jesu-Cristo, paandaen nakayna, kanya' nin
mibangon ka tan lulunen ma in si apay mo!” Ket, nibangon yan tampor.
35 Ket abaw saray tutawodtaw sa babalin Lida tan sa lugar nin Saron a namper konan
Cristo sin na'kit ran napaanda' ya si Eneas.
36 Itaw anamaet sa syudad nin Joppa, main nin babayin tumutumbok kona ni Jesus a
say ngaran na Tabita* (sa sarita' nin Griego, say ngaran na ket Dorcas). Siti si Dorcas,
ugali' na a gumwa' nin maabig tan tumulong konran mumaidap.
37 Ket sin sain, nagmasakit ya tan nati ya. Pinaryo' raya tan nipaida' rayay bangkay na
sa kwarto sa ta'gay nan bali.
38 Adani ana a Joppa sa Lida, ket sin narnge' ran tumutumbok na ni Jesus a itaw ya si
Pedro sa Lida, namaki' sara nin rwa ra konra nin dawaten ra kona ni Pedro a no magwa'
ket mako yan tampor itaw sa lugar ra.
39 Nayi ya anaod nin tampor konra si Pedro. Sin nakarate' saraynadtaw sa Joppa, ni'ras
raya si Pedro sa kwarto sa ta'gay nin kami'nan nan bangkay na ni Dorcas.
Inaribungbungan raya si Pedro nin saray bubbayin balo a man'umakis sara tan
nipa'ki-pa'kit ra kona a uaysing tan kukapa nin ginwa' na ni Dorcas sin mabyay ya et.

---

* **9:25** 2 Corinto 11:32,33. * **9:27** Mabasa et a maipa'ka' kona ni ***Bernabe*** sa Ginwa-ginwa' 4:36,37. * **9:36** Say katarusan ran saraytin rway ngaran a ***Tabita*** tan Dorcas, ket sayay ‘uysa’.

40 Pinaliwa' nasara nga'min sa kwarto ni Pedro, kaaram nanalimukod ya tan dinmasal
ya. Sin nayadi' yayna nin dinmasal inadap nayay bangkay tan wana, “Tabita, mibangon
ka!” Ket, nimulagat ya si Tabita tan sin na'kit naya si Pedro, nibangon ya nin tinmekre' ya.
41 Gina'getan naya ni Pedro sa gamet tan tinulungan nayan inumdeng. Mi'sa nasara nin
kinayaban a bubbayin balo tan saray raruma et nin tutawo nan Dios, tan niprisinta naya
konra si Tabita nin mabyay ya.
42 Say maipa'ka' konan sitin nangyadi' ket natanda-tandaan sa intiron Joppa, ket abaw
saray nagmatalek kona ni Catawan nin Jesus.
43 Niikap yaynadtaw yapo' sa Joppa si Pedro, a nikipagtuloy ya konan sayan
mangangwa' nin bubagay a mangusar yan katat nin ayep a say ngaran na ket Simon.

10

Nibaki' ya si Pedro konan Sayan Ambo' nin Judio a si Cornelio

1 Sa syudad nin Cesarea anamaet, main itaw nin sayay lalaki nin ambo' nin Judio a say
ngaran na ket Cornelio. Sya a upisyal nan grupo ran sundalo' nin Romano a mantawagen
nin Batalyon a Ibat sa Italia.
2 Rilihyuso ya ket sya tan si intiron pamilya na manraywen rayay Dios. Malaem a
tulong nin man'ibi na konran mumaidap nin Judio, tan kai na nin manlingatan a dumasal
konan Dios.
3 Sayay awron bandan alas tres nin yabina, bara'mo ya nin mampanaynep si Cornelio.
Main nin anghil nan Dios nin nako kona tan tinawag naya a wana, “Cornelio!”
4 Pinastang naya ni Cornelio a anghil a pinasyan li'mo na tan wana, “Ani a rabay moyo,
Ser?”

Ket wana nin anghil kona, “Napagustwan yay Dios sa dudasal mo tan sa panununulong
mo, ket tubaleen naka.
5 Ket sawanin anaod, mamaki' kadtaw sa Joppa a keen raya nin kayaban a sayay tawon
say ngaran na Simon bale' say tawag kona ket Pedro.
6 Mangkipagtuloy ya konan sayay tawo a say ngaran na anamaet ket Simon a
mangangwa' ya nin bubagay nin mangusar yan katat nin ayep. Si bali na itaw ya sa rigrig
nin baybay.”
7 Sin nibwat yaynay anghil, tinawag nasaran tampor ni Cornelio a rwa ran katulong na
tan saya konran saray sundalo' na. Mangrarayo yayti anamaet nin sundalo' konan Dios.
8 Nibarita' na ni Cornelio a sarba konra mi'sa nasara nin nibaki' sa Joppa.
9 Sin sinmunor nin awro, sin saraytaw saray nibaki' na ni Cornelio ket adani sarayna sa
Joppa, si Pedro anamaet, nuli' ya sa patag nin atep nan bali nin kami'nan na ta pigaw nin
dumasal ya. Sin sain, mag'ugtiawro ana.
10 Mabitil yayna si Pedro, ket leg'an a man'isadya' ray kanen na, bara'mo yan nanaynep.
11 Sa paka'kit na ket niabri a langit tan main nin bara'mon alakin ules nin naitaker a
a'pat nin duyo na nin mangkumayupa' itaw sa kami'nan na.
12 Itaw konan sitaw si bara'mon ules ket sarba anan klasi nin uayep bilang saray atap
nin uayep, saray kumayam tan saray manuk-manok.
13 Kapingmatan main nin narnge' nan busis ni Pedro a wana, “Pedro, mangmati ka ta
pigaw nin main nin kunaen mo.”
14 Bale' ni'bat na ni Pedro, “Andi' ako, Uunuren, ta kai ko et gapo nin nasari' a nangna'
nin ayep a ikwinta nin nikasama' ta maiyawa' komi nin Judio.”
15 Ket wana anamanaet nin busis kona, “Andi' mo nin ibarita' nin nikasama' tan
maiyawa' nin kanen a wana nin Dios ket ma'kan.”
16 Nitlo in nin nibarita' kona ni Pedro mi'sa sitaw si bara'mo nin ules ket naipata'gay
yayna nin namunta sa langit.
17 Ket mintras nin mampaka'ngapan na ni Pedro a pipa'kaan nin sain nin nipa'kit nan
Dios kona, saraytaw saray nibaki' na ni Cornelio, nadumog rayaynay bali na ni Simon.
Itaw saran naka'deng sa adapan nin purta.
18 Kinmutana sara tan tinepet ra no main nin mampagtuloy itaw nin say ngaran na ket
Simon tan mantawagen yan lamang nin Pedro.
19 Sin sain anaod a mintras nin man'adalen na ni Pedro a pipa'kaan nin say nipa'kit nan
Dios kona, si Ispirito nan Dios wana kona, “Main nin tulo ray lulalaki nin mampaningkap
komo.
20 Manaoy kan tampor tan andi' ka nin masuknad nin mayi konra ta nakem ko a nako
saradti.”
21 Ket nanaoy ya si Pedro tan wana konra, “Si'ko a mantikapen moyo. Ani a gagara
moyo kongko?”

22 Wanran ni'bat kona, “Nibaki' rakamidti nin sayay tawo a say ngaran na ket Cornelio.
Upisyal ya nin sundalo'. Matunong ya nin tawo tan manraywen nayay Dios, tan ata'gay a
pangingikit ran sarba ran Judio kona. Si sayay anghil nan Dios, nibarita' na kona a
sagyaten nakan makodtaw sa bali na ta pigaw nin mangrenge' ya sa ibarita' mo kona.”
23 Pinaluob nasara ni Pedro tan pinaka'lek nasarayna yapo' itaw konan siin nin yabi.
Sin kabubuklas, nayi ya konra, pati saray umno ran mammemper nin taga Joppa.
24 Sin sinmunor nin awro sarayna nin nakarate' sa Cesarea. Itaw saraynan
mantuma'gan sa bali na si Cornelio tan saray kukanayon tan uamigo na nin sinagyat na.
25 Sin rinmate' saradtaw si Pedro, sinna' naya ni Cornelio tan nanalimukod yan
linmukob sa adapan na nin pinagalangan naya.
26 Bale' pina'deng naya ni Pedro tan wana kona, “Umdeng kamo. Tawo ako tamo'
anamaet a lamang nin kapada moyo.”
27 Mintras nin mampag'irgo sara, sinumrep sara sa bali a itaw, na'kit na ni Pedro nin
abaw saray tutawo
28 ket wana konra, “Tanda' moyon peteg a maiyawa' komi nin Judio a mako sa bali
moyo o kilimug-limog komoyo nin ambo' nin Judio. Bale', si Dios, nipatarusan na kongko
a matkap a andi' koya nin ikwinta a si'numan nin kai naya nin maako' nin Dios o kai ya
nin maibagay nin kilimug-limugan.
29 Edet, sin nipa'ka' rako, kai ako gapo nin masuknad nin nakodti. Ket sawanin edet,
ibarita' moyo pa kongko no ambale' a nipa'ka' rako.”
30 Ket wana ni Cornelio, “Ika'pat nin awro sawanin a napalabas sin wantin mag'alas
tres sa yabina a mandumasal ako, ket kapingmatan ana a main nin lalakin naka'deng sa
adapan ko nin makapulag a seket na.
31 Wana kongko, ‘Cornelio, narnge' na nin Dios a dudasal mo tan kai na nin
malingwanan a panunulong mo konran mumaidap.
32 Ket sawanin mamaki' kadtaw sa Joppa a keen raya nin kayaban a sayay tawon say
ngaran na ket Simon tan mantawagen ya et nin Pedro. Mangkipagtuloy ya konan sayay
tawo a say ngaran na Simon anamaet a mangangwa' ya nin bubagay nin mangusar yan
katat nin ayep. Si bali na ket itaw ya sa rigrig nin baybay.’
33 Anaod, namaki' akon tampor nin nakodtaw komoyo ket kisalamat akon alaki ta nayi
kamodti. Ket sawanin anaod, iti kami nga'min nin nadinep sa adapan nan Dios, nin
mantuma'gan ta pigaw nin mangrenge' kami sa nigan-gan nan ipatarusan mo komi.”

Nipatanda' naya ni Pedro a Mabistan Patanda' konra ni Cornelio

34 Sin sain, nag'irgo ya si Pedro a wana, “Sawanin mataros koynan peteg a kasan
pinilian konan Dios.*
35 Akuen naya nin Dios a si'numan nin mampangunor kona tan mampangwa' nin
mapteg mataman no ani a nasyon na.
36 Maipa'ka' sa minsahi a nibi na komi nin Israelita, narnge' moyoyna in. Komi naya nin
nipatanda' a Mabistan Patanda' maipa'ka' sa pakikituno na konran tutawo yupa' kona ni
Jesu-Cristo a syay Uunuren nin sarba.
37 Tanda' moyoytaw say nangyadi' sa kami'nan ran Judio. Tinmarana' itaw sa Galilea
kayadi' na nin nipata-patanda' ni Juan a maipa'ka' sa pammawtismo na.
38 Tanda' moyo a si Dios ket nitalaga naya para sa sayay gawa' si Jesus a taga Nazaret ket
nibi naya a Ispirito na tan say pakayadi' kona. Naku-nako ya sa nagsikabarang nin lugar
nangwa' nin maabig para konran tutawo tan pinalimpyo nasara a sarba ran
mampangirangepen nan Dimunyo. Nagwa-nagwa' na in ni Jesus ta si Dios ket kaantabay
naya.
39 Si'kami nin apostoles na ni Jesus, matistigusan mi nga'min a maipa'ka' sa sarban
ginwa-ginwa' na sa lugar mi nin Judio, sa nagsikabarang nin prubinsya, wanin et sa
syudad nin Jerusalem.
Matistigusan mi et nin pinati raya nin nipasak sa kudos.
40 Bale' siti si Jesus, sin ikatlon awro, pinasubli' nayan mabyay nin Dios, tan nipa'kit ya,
41 bale' ambo' sa sarba nin tawo no kai edet, komi tamo' nin pinili' nayna nin gindat nin
Dios nin makaimaton sa mangya-mangyadi' kona. Si'kami a makatistigos ta
nikidungu-dungo kami et nin nangan tan ninom kona kayadi' na nin sinmubli' nin
mabyay.
42 Ket ginan-gan nakami nin ipatandaan miya konran tutawo a Mabistan Patanda'
maipa'ka' kona tan ibari-barita' mi a sya a nikwa nan Dios nin manintinsya li' kontamo
nga'min, mabyay man o nati ana.

---

* **10:34** Deuteronomio 10:17.

43 Syaytaw si wanra nin sarba ra nin prupita a si si'numan nin magmatalek kona,
pirdunawen nan Dios a kasalanan na yupa' tamo' sa ginwa' na."

Rinisibi rayan Ambo' nin Judio a Ispirito nan Dios

44 Sawanin, mintras a mampag'irgo ya si Pedro, si Ispirito nan Dios nako ya nin
nag'uray sa barang saya nin mampangrenge' sa man'ibarita' na.
45 Ket saraytaw saray mammemper nin Judio nin kalalamo' na ni Pedro, naka'ngap
saran maong ta nibi naya anamaet nin sibubulos nin Dios a Ispirito na konran ambo' nin
Judio.
46 Wanin ta narnge' rasaray ambo' nin Judio nin mampag'irgo nin susarita' a kai ra nin
tanda' tan manraywen rayan tuloy a Dios.
Sin sain anaod, wana ni Pedro,
47 "Nibaki' naya anamaet a Ispirito nan Dios konran sarayti nin kapadan nipamaki' na
kontamo. Bana' ta wanin kasan sukat nin makapaed a bawtismwan sara."
48 Konan siin, nipabawtismwan nasara ni Pedro sa ngaran na ni Jesu-Cristo. Sin nayadi'
sarayna nin binawtismwan, dinawat ra kona ni Pedro a itaw ya yapo' nin umnoy awro.

11

Inako' rasaran Mammemper nin Judio a Ambo' nin Judio

1 Saray apostoles tan saray mammemper itaw sa intiron prubinsyan Judea, natandaan
ra a saray ambo' nin Judio, namper sarayna anamaet sa man'ipatanda' ran minsahi nan
Dios.
2 Sawanin, main saraytaw saray mammemper a wanra, matkap a paturi' saray
mammemper. Kanya' nin sin nugot ya sa Jerusalem si Pedro, sarayti, sinita raya a
3 wanra, "Ambale' a nikipagtuloy ka kano konran ambo' nin Judio tan nikidungu-dungo
ka et kanon nangan konra?"
4 Anaod, inisturya na ni Pedro konra a sarban nangyadi' nangibwat sa tarana'.
5 Wana, "Ni'sa nin mandumasal ako sin itaw ako sa Joppa, main nin na'kit ko a bara'mo
ako nin nanaynep. Main nin bara'mon alakin ules nin naitaker a a'pat nin duyo na a
mangkumayupa' nin nangibwat sa langit ket dinumpa' ya sa dani ko.
6 Kinikit koyan maong ket na'kit kon konan sitaw nin bara'mon ules ket sarbaynan klasi
nin uayep bilang saray atap nin uayep, saray kumayam tan saray manuk-manok.
7 Kapingmatan, main nin narnge' ko nin busis a wana, 'Pedro, mangmati ka ta pigaw
nin main nin kunaen mo.'
8 Bale' wangko nin ni'bat, 'Andyak, Uunuren, ta kai ko et gapo nin nasari' a nangna' nin
uayep a ikwinta nin nikasama' ta maiyawa' komi nin Judio.'
9 Ket wana anamanaet nin busis nin ibat sa langit, 'Andi' mo nin ibarita' nin nikasama'
tan maiyawa' nin kanen a wana nin Dios ket ma'kan.'
10 Nibarita' in nin nitlo mi'sa sitaw si bara'mo nin ules ket nipata'gay yayna nin
sinmubli' sa langit.
11 Ket sin sain a lamang nin udas, main nin tulo ran lulalaki nin rinmate' itaw sa
mampagtuluyan mi. Nibaki' sara kongko nin nangibwat sara sa Cesarea.
12 Si Ispirito nan Dios, nibarita' na kongko a andi' ko nin asikaswen a ambo' saran Judio.
Ket, sarayti nin a'nem nin bubsat sa pammemper a tagadtaw sa Joppa, nayi sara kongko.
Ket sin itaw kami ana sa Cesarea, nako kami sa bali na ni Cornelio.
13 Ket nibarita' na ni Cornelio komi a main nin anghil nin nakodtaw kona sa bali na tan
wana kano kona, 'Mamaki' kadtaw sa Joppa nin keen raya nin kayaban si Simon a
mantawagen et nin Pedro.
14 Ipatandaan na komo no pa'no nin si'ka tan sarba ra sa pammali mo ket maisalba
sara.' Wanin kanoy wanan anghil kona.
15 Ket, sin itaw kami anaod sa bali na ni Cornelio, sin tinmarana' akon mag'irgo konran
itaw, si Ispirito nan Dios nako ya nin nag'uray konra nin kapadan sin primiro nan nako
nin nag'uray kontamo.
16 Sin sain, napanemtem koy wana intaw ni Uunuren tamon Jesus, 'Si Juan, say
ipamawtismo na ranom, bale' si'kamo, mabawtismwan kamo li' nin Ispirito nan Dios.'*
17 Ket, main paran kapangyadian kon kuntrawen ya a Dios? Anaod, nibaki' nayan Dios
nin miikap a Ispirito na konran ambo' nin Judio, kapadan nipamaki' nan siti kontamo sin
nagmatalek atamo kona ni Uunuren a si Jesu-Cristo."
18 Sin narnge' ra in nin wana ni Pedro, nitgen raynay paninita ra kona, tan rinayo
rayayna edet a Dios. Wanra, "No wanin, binyan nasara anamaet anamain nin Dios nin

* **11:16** Ginwa-ginwa' 1:5.

pagkanawanawa nin magbabawi' sa kukasalanan ra a ambo' nin Judio ta pigaw nin magkamain sara nin byay a iti kona."

Si U'nan Dupong ran Mammemper a Ambo' nin Judio

19 Saray mammemper, nitatayak sara anaod bana' sa nikaduksa-duksa' ra nin tinmarana' sin pinati ya si Esteban, ket nipata-patanda' ray maipa'ka' kona ni Jesus bale' konran kapada ra tamo' nin Judio. Main nin nirate' anggan sa prubinsya nin Fenicia, sa isla nin Cyprus tan sa syudad nin Antioquia.*
20 Wanin man, main saray mammemper nin taga Cyprus tan taga Cirene nin nirate' itaw sa Antioquia, nin nipatandaan ra konran ambo' nin Judio a maipa'ka' kona ni Uunuren nin Jesus.
21 Sa nipangipata-patanda' ra, iti a pakayadi' nan Dios konra ket abaw saray nagmatalek tan tinmulok konan Uunuren.
22 Say maipa'ka' sa sayti ket nakarate' sa pakatanda' nan dupong ran mammemper itaw sa Jerusalem, ket nibaki' rayadtaw sa Antioquia si Bernabe.
23 Sin rinmate' yadtaw si Bernabe, na'kit na a alakin mabistan man-gaw'en nan Dios konran saraytaw nin tutawo, ket maririket ya nin tuloy. Ket binibilin nasara nga'min nin dumaer sara sa katutulok ra konan Uunuren nin napasaya a nakem ra.
24 Siti si Bernabe, maong yan tawo, peteg a mampag'urayan nayan Ispirito nan Dios tan magsen a pagmamatalek na konan Dios. Kanya' nin abaw saray namper kona nin Uunuren.
25 Kaaram nako ya sa Tarso si Bernabe ta pigaw nin keen naya nin tikapen si Saulo.
26 Ket sin nadumog naya, ni'ras nayadtaw sa Antioquia. Sayay taon a nikikala-kalamo' sara konran mammemper kona ni Jesus itaw, tan nangyakay sara nin abaw nin tutawo. Itaw sa Antioquia sara nin nu'nan tinawag nin "Cristiano" a tumutumbok konan Cristo.
27 Sin sain nin panaon, main saraytaw saray prupita nan Dios nin rinmate' itaw sa Antioquia a ibat sara sa Jerusalem.
28 Saya ya konra si Agabo*. Sin ni'sa a nididinep saray mammemper, inumdeng ya si Agabo sa adapan ra tan bana' sa nipaninreg nan Ispirito nan Dios, nipadles na a magkamain nin bitil sa intiron sakop nin pag'urayan nan Roma. Ket natukid in anaod sin si Claudio a Impirador sa Roma.*
29 Konan siin, nipapasaya saray tumutumbok kona ni Jesus itaw sa Antioquia a mama'wit saran tulong konran saray mumaidap itaw sa Judea, ket, say barang saya nami nin tulong sigon sa pakababa' na nin mami.
30 Ginwa' ra anaod in mi'sa ra nin nipa'wit a tulong ra konra ni Bernabe tan Saulo nin iparisibi ra konran pupangulo ran mammemper itaw.

12

Abaw a Dalanan ran Pakapaidap nin saray Mammemper

1 Sin sain nin panaon, manduksa'-duksaen nasara ni Adi' Herodes* a raruma konran mammemper.
2 Nipaputulan naya nin ulo si Santiago a busat na ni Juan.
3 Sin na'kit na ni Herodes a mayi saran nakem a Judio sa ginwa' na, nipadakep naya et si Pedro. (Nangyadi' ti sin pista ran Judio nin mantawagen nin Pistan Pangangan nin Tinapay a Kasan Pammakbo.)
4 Sin nadakep yayna si Pedro, nipapriso naya. Nipagwardyawan naya sa a'pat a grupo nin sundalo' nin sippa'pat a barang grupo tan misusubray sara. Niplano na ni Herodes nin sintinsyawan naya li' si Pedro sa adapan ra nin Judio no mayadi' a pista nin mantawagen nin Pistan Nipanglabas*.
5 Kanya' nin itaw yan napriso anaod si Pedro. Ket sarba ran mammemper, wanin ana a suet nin kadadasal ra para kona!

Niliwa' ya si Pedro sa Priswan

6 Sin yabi nin sintinsyawan nayayna ni Herodes si Pedro, na'lek ya si Pedro sa butlay ra nin rway gwardya a naikadina ya konra. Sakalako sara et a mampaggwardya sa purta nan kwarto nan priswan.

---

* **11:19** Ginwa-ginwa' 8:1-4. * **11:28** Ginwa-ginwa' 21:10. * **11:28** Nangyadi' ti sin A.D. 44-48. * **12:1** Mabasa a maipa'ka' kona ni ***Herodes Agripa I*** sa Glusaryo. * **12:4** Mabasa et a maipa'ka' konan siti si ***Pistan Nipanglabas*** itaw sa Glusaryo.

7 Kapingmatan, main ana nin anghil nan Dios itaw sa luob nin silid nan priswan tan
pinasya nin palaway. Tinapok naya si Pedro ta pigaw nin pukawen naya. Wana kona,
“Mibangon ka! Madali' ka!” Sin sain a lamang ket naglat a kadina sa gamet na ni Pedro.
8 Wana et nin anghil kona, “Mibuknol ka tan misandalyas ka.” Ginwa' na in ni Pedro.
Wana anamanaet nin anghil, “Mikapa ka tan mayi ka kongko.”
9 Tinmumbok yan linumwa' sa silda si Pedro. Kai na nin tanda' nin mampangyadi' ti
nin peteg yupa' sa tulong nan anghil ta man'isipen nan mampanaynep ya tamo'.
10 Linabasan rayay primiron pwisto ran gwardya, mi'sa si ikarwa ket nirate' sara sa
purtan pasak a sada' na a siti mamunta ya sa syudad. Niabri yan bukod a purta ket
linumwa' sara. Sin itaw saraynan manlumalako sa sayay dalan sa syudad, bigra' yaynan
nakasa a anghil ket bukod nayna ni Pedro.
11 Naimunawan ya si Pedro ket napipigaw na a ambo' tamo' nin taynep a sarba. Wana,
“Sigurado ako nin nibaki' nayan Dios a anghil na ta pigaw nin isalba nako sa gamet na ni
Herodes tan sa kadukaan a rabay ran mangyadi' kongko nin saray raruman Judio.”
12 Sin napipigaw nayna a nangyadi', nako ya sa bali na ni Maria nin ina na ni Juan a
mantawagen et nin Marcos*. Sin sain, abaw sara a iti konan sitin bali a mammemper nin
mandumasal.
13 Tinmuktok ya si Pedro sa purta ket nako ya nin kinmikit a sayay alila' nin babayi a
say ngaran na Roda.
14 Naalilbi' nay busis na ni Pedro ket bana' sa alakin ririket na, kai naya nin inabryan a
purta no kai edet, nalayo ya nin sinmubli' sa bali tan nibarita' nan itaw ya sa rikor si
Pedro.
15 Ket, “Mangkumalawakaw ka!” wanra kona. Bale' nipase'se' nan si Pedro nin page' a
itaw kanya' nin wanra bale' kona, “Si anghil nin gwardya na angangko in.”
16 Si Pedro anamaet, tuktok yayna nin tuktok sa purta. Naka'ngap saran maong sin
inabryan raya ta si Pedro nin page'.
17 Sininyasan nasaran mititinek ket inisturya na konra no pa'no naya nin niliwa' sa
priswan nin Catawan. Nibibilin na konra, “Ibarita' moyoyti anamaet kona ni Santiago*
tan konran raruman bubsat nin mammemper.” Mi'sa, nibwat yadtaw tan nako ya sa
raruma nin lugar.
18 Kabuklasan, nagulo saran maong a gwardya maipa'ka' kona ni Pedro, no ani kadi' a
nangyadi' kona.
19 Nipakrap naya ni Herodes bale' kai raya nin nadumog. Inimbistiga nasara a gwardya
mi'sa nasara nin nipapati. Mi'sa, nibwat yadtaw sa Judea tan nako ya sa Cesarea, ket itaw
yayna.

Si Dios, Ginlat nayay Makapaed a si Adi' Herodes

20 Sin sain, masager yan tuloy si Adi' Herodes konran tutawo sa syudad nin Tiro tan
Sidon. Ket say ginwa' ra, nipapasaya sara nin nako kona. Inamigo raya yapo' bale' a
ingkargado sa palasyo a si Blasto tan nipalalamo' sara nin mako nin kituno konan Adi'.
Ginwa' ra in bana' ta sa lugar nin sakop nin pag'adian na nin mangibwat a ikabyay ra.
21 Nangitanda' yan awro nin piaadap ra a adi'. Sin narate' ya in nin awro, nisulot yan
seket na bilang sayay adi' tan tinmekre' ya sa truno na mi'sa ya nin nagdiskurso konran
tutawo.
22 Rinayo rayan tutawo ket wanra nin nita'wa-ta'way, “Ambo' in nin irgo nin sayay tawo
tamo' no kai nin sayay dios.”
23 Konan sitaw nin lamang, pinagmasakit naya nin anghil nan Dios si Herodes bana' ta
say lalaman nan diri a nipasirayo na konran tutawo, ambo' yay Dios. Inurer a lalaman na
ket siin anay nipati na.*
24 Ana edet, sin sain, say minsahi nin nangibwat konan Dios, naitayak anan naitayak,
ket inmabaw saraynan inmabaw a mammemper.
25 Ket sin nagwa' raynay nipagwa' itaw konra, sinmubli' sarayna si Saulo tan si Bernabe
sa Antioquia nin ibat sa Jerusalem, tan ni'ras raya si Juan a mantawagen et nin Marcos.

13

Pinili' saran Ibaki' sa Raruman Lugar si Bernabe tan si Saulo

1 Sawanin, sa dupong ran mammemper itaw sa Antioquia, main saray prupita tan
mangangakay nin minsahi nan Dios, bilang si Bernabe, si Simeon a say purarag na Negro,

* **12:12** Kapi'sa nayayti ni Bernabe. Colosas 4:10. * **12:17** Si busat na ni Jesus. Syay pangulo ran mammemper itaw sa Jerusalem. * **12:23** Nangyadi' ti sin A.D. 44.

si Lucio a taga Cirene, si Manaen a kaanak-anakan tan kalamo' nan inmalaki sa palasyo na ni Gubirnador Herodes Antipas, tan si Saulo.

2 Ni'sa, leg'an a mampangrayo sara konan Dios ket mampagkulasyon* sara, si Ispirito nan Dios wana konra, "Ipurok moyo sara si Bernabe tan Saulo para sa trabaho nin nangigagarawan ko konra."

3 Ket, sin nayadi' sarayna nin nagkulasyon tan dinmasal para konra, nipababo ray gamet ra konra ni Bernabe tan Saulo, mi'sa rasarayna nin pinaibwat nin mako para konan sitin trabaho.

Sara si Saulo itaw sa Islan Cyprus

4 Ket, sawanin, bana' ta nibaki' nasaran Ispirito nan Dios si Bernabe tan si Saulo, nako sarayna, itaw yapo' sa Seleucia. Mi'sa nangibwat itaw sinmaki saran nako sa isla nin Cyprus.

5 Dinmuong sara sa syudad nin Salamina tan nipata-patanda' ray minsahi nin nangibwat konan Dios sa bubali nin pangraywan ran Judio konan Dios a mantawagen nin sinaguga. Kalamo' rayan katulungan ra si Juan Marcos.

6 Kina' ra a sarban lugar itaw sa isla angga sin nirate' sara sa babali nin Pafos. Itaw nadumog rayay sayay Judio nin maong nin magmadyik tan man'ibarita' nan prupita nayan Dios, bale' siin ket bula'. Say ngaran na Bar-Jesus.

7 Amigo nayan siti a gubirnador sa isla a say ngaran na Sergio Paulo*, a saya nin intilihinti nin tawo. Siti si gubirnador, nipakayaban nasara si Bernabe tan Saulo ta rabay nan marnge' a minsahi a nangibwat konan Dios.

8 Bale' sitaw si magmamadyik a si Elimas (ngaran nayayti ni Bar-Jesus sa sarita' nin Griego), ginwa' nay magwa' nan pammaed nin mamper yay gubirnador.

9 Bale' sin sain, si Ispirito nan Dios, liso nayan nag'urayan si Saulo a mantawagen a lamang nin Pablo. Pinastang nayan maong ni Pablo a magmamadyik,

10 mi'sa wana kona, "Si'ka, Dimunyo ka! Kuntrawen mo a sarba nin mapteg. Napno' ka nin saor tan kadukaan! Kai mo nin mantegnan nin tursye-tursyen a katutu'wan maipa'ka' konan Cristo, a mampaliwaen mon bula'-bula'!

11 Sawanin dusawen nakaynan Uunuren! Mabulag ka nin kai ka gapo yapo' nin makapadi'rap."

Ket tampor madedlem ana a ka'kitan na ni Elimas tan kai yayna gapo nin maka'kit ket kara-karapas yayna nin naningkap nin manabin kona.

12 Naimatunan nan gubirnador a nangyadi' ket nagmatalek yayna kona ni Uunuren nin Jesus. Naka'ngapan nan maong a akay nin maipa'ka' kona.

Sara si Pablo itaw sa Antioquia sa Prubinsyan Pisidia

13 Ket si Pablo tan saray kalalamo' na, nibwat sara ana sa Pafos. Sinmaki sara nin nako sa syudad nin Perga sa prubinsyan Pamfilia. Itaw linakwanan nasara ni Juan Marcos tan sinmubli' yayna sa Jerusalem.

14 Nangibwat sa Perga, tinmuloy sara sa Antioquia a sakop nin prubinsyan Pisidia.* Ket sin narate' a Awron Painawa, nako sara nin nangrayo konan Dios sa sinagugadtaw.

15 Kayadi' a main nin namasa sa Libron Gugan-gan nin nisurat na ni Moises tan sa nisurat ra nin prupita, saray pupangulo sa sinaguga, nipaibarita' ra konra ni Pablo a no main nin maibarita' ra nin makapamagsen nin pammemper ran tutawo, magwa' ra a mag'irgo.

16 Inumdeng ya si Pablo tan sininyasan nasaran mititinek a tutawo. Nag'irgo ya a wana,

"Si'kamon kapada kon Israelita tan si'kamon ambo' nin Judio nin mampangrayo konan Dios, mangrenge' kamo sa ibarita' ko.

17 Si Dios nin manraywen tamo nin si'tamon Israelita, pinili' nasaray pupuon tamo tan pinaabaw nasara sin itaw sara nin mampiikap sa ambo' ran diri nin nasyon a sa Egipto. Ket, sa alaki nin pakayadi' na, nilakwan nasaradtaw.

18 Ket sa luob nin mag'a'pat a pulo' a taon, inanusan nay pigagawa' ra* sin itaw sara sa lugar a kasan tawo.*

19 Nipatalo na konran pupuon tamo a pito ra nin nunasyon sa Canaan tan nipaikon nan lamang in nin nunasyon konra.

---

* **13:2** Mabasa a maipa'ka' sa ***Pagkukulasyon*** sa Glusaryo. * **13:7** Sin panaon ti nin ba'yo A.D. 51. * **13:14** Sayti si Pamfilia tan ***Pisidia*** ket alawang nin lugar ti a sakop nan nasyon a mantawagen sawanin nin Turkey. * **13:18** *inanusan nay pigagawa' ra- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:pinagawan nasara.* * **13:18** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 1:7; 12:31-42; 15:22–17:8; 32:1–33:6; Bilang 11:1–12:16; 14:1-45; 16:1–17:13; 20:1-13; 21:4-9; 25:1-18; Deuteronomio 1:26–2:15.

20 Nangyadi' in nga'min sa luob nin a'pat a yasot tan limampulo' a taon.*
Mayadi' a wanin, namili' yayna a Dios nin saray mangipangulo konra a say tawag
konra ket mangngukom, angga sin panaon na ni Prupita Samuel.*
21 Sin sain a panaon, dinawat ra konan Dios a byan nasara nin adi' a mag'uray konra ket
bana' ta wanin, pinili' naya nin Dios si Saulo nin anak na ni Cis a puri na ni Benjamin. Adi'
raya si Saulo sa luob nin a'pat a pulo' a taon.*
22 Ket sin ginlat nayan adi' nin Dios, nisili naya si David. Siti a wana nin Dios maipa'ka'
kona ni David, 'Siti si David nin anak na ni Jesse, tawo yayti nin makaparirket kongko.
Gaw'en na a sarba nin rabay ko.' "*
23 Nituloy na ni Pedro, "Ket saya konran puri na ni Adi' nin David a nibaki' na nin Dios
nin mangisalba kontamo nin puri na ni Israel nin bilang sa nipangako' na. Sya, si Jesus.
24 Ba'yo na nin nitarana' a gawa' na ni Jesus, si Juan, nipata-patanda' na konran sarba
radtaw sa Israel a pagbabawian raynay kukasalanan ra, mi'sa sara nin pabawtismo.*
25 Ket sin dandani nayna nin ila'pos ni Juan a gawa' na wana konran tutawo,
'Man'ipa'ka' moyo angangko a si'ko yaynaytaw si mantaga'nan moyon rumate'. Kai,
ambo' ako! Bale' main li' nin rumate' nin makapangyayadi' yan tuloy nin adayo' dyan
si'ko, ket ni magsirbin manglat nin sandalyas na, kai ako gapo nin maikana'.'* "
26 Wana anamana ni Pablo, "Bubsat, si'kamo nin Judio nin kapada ko nin puri na ni
Abraham tan si'kamo nin ambo' nin Judio nin mampangrayo konan Dios,
man'ipatandaan nayan pari-pariho kontamo nin Dios a Mabistan Patanda' no pa'no
atamo nin maisalba.
27 Saray tutawodtaw sa Jerusalem tan saray pupangulo ra, kai ra nin naalilbi' a si Jesus
a Mangingisalba, tan kai ra nin tinarusan a nipadles ran saray prupita a sayti ket
binasa-basa konra tepe' nin Awron Painawa no mangrayo sara konan Dios. Ket sa
nipangipapati ra kona ni Jesus, natukid rayti a nipadles ran prupita.
28 Mataman no kai ra nin napatutu'wan a main nin kasalanan na nin nepeg nan
pakadusawan nin patiti, dinawat ra et kona ni Gubirnador Pilato a ipapati naya.*
29 Sin natukid ana nga'min a sarba nin nipadles nin gaw'en kona ni Jesus, nikayupa'
rayay bangkay na sa kudos nin nangipasakan ra kona mi'sa raya nin nitabon.
30 Bale' si Dios, pinasubli' naya nin mabyay.
31 Ket sin sinmubli' yayna nin mabyay, sa luob nin umnoy awro, nipa'ki-pa'kit ya
konran saraytaw saray nayi kona sin saytaw sa Jerusalem nin nangibwat sa Galilea.*
Sawanin, saray naka'ki-ka'kit kona, man'ibari-barita' ray maipa'ka' kona konran Judio.
32 Ket si'kami anamaet, iti kami komoyo nin ipatandaan miya a Mabistan Patanda'
maipa'ka' sa ginwa' na nin Dios sawanin a syay nipangako' na konran saray pupuon tamo.
33 Tinukid nay pangako' na kontamon pupuri ra sin pinasubli' naya nin mabyay si
Jesus. Sain a pipa'kaan nin sitaw si wana nin Dios maipa'ka' kona ni Jesus a naisurat sa
Ikarwan Kanta a wana,
'Si'ka, anak kata.
O', sawanin, pina'get koy nipanuyo' ko komo.'*
34 Main ti et e nin naisurat nin maipa'ka' sa pammasubli' nan mabyay nin Dios kona ni
Jesus tan say kai na nin pangiyaburoy a maumok a lalaman na ni Jesus sa nanabunan.
Wana,
'Ibi ko komoyo nin sigurado a masagrado nin bubagay nin nipangako' ko kona ni David.'*
35 Main yayti et e nin nipadles na ni David nin maipa'ka' kona ni Jesus, a wana,
'Kai mo nin iyaburoy a maumok yay lalaman nan ibabaki' mon tutuo komo.'* "
36 Nituloy na ni Pablo, "Bubsat, ambo' anaod nin si Adi' nin David a mantukuyen isen ta
tanda' tamo a sin nayadi' nayna nin ginwa' ni Adi' nin David a nipagwa' nan Dios kona,
nati yayna. Nitabon raya sa nanabunan konran pupuon na ket naumok a lalaman na.
37 Bale' si Jesus, a pinasubli' naya nin mabyay nin Dios, kai ya nin naumok a lalaman na.
38 Reng'en moyo! Wanti a man'ipatanda' mi komoyo: Yupa' sa ginwa' na ni Jesus,
mapirdunayna a kasalanan.

---

* **13:20** Deuteronomio 7:1; Josue 14:1–21:45. * **13:20** Mabasa a maipa'ka' sa saytin panaon sa Mangngukom 1:1–21:25; 1 Samuel 1:1–7:17. * **13:21** Mabasa et a maipa'ka' sa nipag'adi' na ni Saulo sa 1 Samuel 8:1–10:27. * **13:22** 1 Samuel 13:13-14; 16:1,12,13; Kanta 89:20. * **13:24** Marcos 1:4; Lucas 3:3. * **13:25** Mateo 3:11; Marcos 1:7; Lucas 3:16; Juan 1:20,27. * **13:28** Mateo 27:22,23; Marcos 15:13,14; Lucas 23:21-23; Juan 19:15. * **13:31** Ginwa-ginwa' 1:3. * **13:33** Kanta 2:7. * **13:34** Isaias 55:3. * **13:35** Kanta 16:10.

39 Anaod, bana' sa ginwa' na ni Jesus, nikwintan kai nin nagkasalanan a si'numan nin
mampagmatalek kona. Sain nin kapapa'sar ket kai nin mapamain nin panunumbok
tamo nin nagsikabarang nin gugan-gan a naipudir kona ni Moises.
40 Anaod, pakatalad kamo a kai nin mangyadi' komoyoyti nin naisurat a nipadles ra sin
saytaw nin prupita a wana,
41 'Kiten moyoy gaw'en ko, si'kamon kai nin mangimbabaet sa Sarita' na nin Dios!
Maka'ngap kamo ket bale' mati kamo
ta kai moyo nin tepren in nin gaw'en ko sawanin leg'an a mabyay kamo et
mataman no main nin mangibari-barita' komoyo.'* "
42 Sawanin, sin manlumiwa' sarayna sa sinaguga ran Judio si Pablo tan si Bernabe,
dinawat ran tutawo konra a sumubli' sara li' no sumunor a Awron Painawa ta pigaw nin
mag'irgo sara li' anamana maipa'ka' sa saytaw sa nibari-barita' ra.
43 Ket, sin mampibwat saraynay tutawo, abaw saray Judio tan ambo' nin Judio nin
na'wit ana nin peteg sa rilihyon ran Judio a naayat nin kikalamo' konra ni Pablo tan si
Bernabe. Ket sarayti, binari-baritaan rasara ni Pablo tan Bernabe nin ituluy-tuloy ra a
magmatalek sa kamaungan nan Dios.
44 Anaod, sin sumunor a Awron Painawa, dandani sarba ran tutawodtaw sa babali nin
Antioquia ket nako nin nangrenge' sa minsahi a nangibwat konan Catawan.
45 Bale', sin na'kit rasara nin Judio a abaw nin tutawo nin nako nangrenge', pinasya nin
imbel ra ket kinuntra-kuntra ray nibarita' na ni Pablo tan nag'irgu-irgo saran paninida'
kona.
46 Wanin man, matpel sara lawas nin mag'irgo si Pablo tan Bernabe ket wanra,
"Komoyo nin kapada kon Judio nin matkap nin mu'nan ipatanda' ti say a minsahi a
nangibwat konan Dios. Ket bana' ta andi' kamo nin akuen ti, mansintinsyawan moyoy
lalaman moyon diri nin kai nin maikana' nin manga'mor nin anggan-angga nin byay a iti
konan Dios. Sawanin anaod, konran ambo' nin Judio mi ana nin ipatanda'
47 ta siti nin bibilin nan Dios ket para ya anamaet komi. Wana,
'Nigagara kata nin mag'in nin pa'sar palaway para konran ambo' nin Judio
ta ibaki' kata nin ika' mo nin ipatanda' konran sarban tutawo a maisalba kosara.'* "
48 Sin narnge' ra in nin saray ambo' nin Judio, pinasyan ririket ra tan nikisalamatan ray
minsahi a nangibwat konan Dios. Ket sarba ran saraytaw saray nitalaga nan Dios nin
magkamain nin anggan-angga nin byay a iti kona, nagmatalek sara kona.
49 Ket naitayak a minsahi nin nangibwat konan Catawan sa intiro nan sitaw a lugar.
50 Bale' sinugsog rasara nin Judio a impurtantin bubbayi nin mampangrayo konan Dios
tan saray lulalaki nin ata'gay a pangingikit konra, a masager sara konra ni Pablo tan
Bernabe ket mapalakwan rasaradtaw.
51 Sin wanin, pinagpag ra ni Pablo tan Bernabe a ta'pok sa ayi* ra nin mangipa'kit a kai
nasaraytaw nin inako' nin Dios a tutawo, mi'sa sara nin nibwat nin nako sa babali nin
Iconio.
52 Sara anamaet a tumutumbok kona ni Jesus itaw sa Antioquia, napno' sara nin ririket
tan peteg a nag'urayan nasara nin Ispirito nan Dios.

14

Sara si Pablo itaw sa Iconio

1 Sin itaw sara anamaet si Pablo tan Bernabe sa Iconio*, naku-nako saran lamang nin
nangyakay sa sinaguga ran Judio. Ket sa mabistan pangingipapalaway ra sa minsahi nan
Dios, abaw saray Judio tan ambo' nin Judio nin nagmatalek konan Cristo.
2 Bale' saraytaw saray Judio nin kai nin mamper kona ni Jesus, sinugsog rasaray ambo'
nin Judio nin itaw sa babali ta pigaw nin masager sara konran mammemper.
3 Ket itaw sara yapo' nin midyo nin na'teng sa Iconio si Pablo tan si Bernabe ta matpel
sara nin nangipata-patanda' maipa'ka' sa ginwa' nan Dios. Ket si Dios binyan nasaran
pakayadi' nin makapangwa' nin makapaka'ngap a pammatutuo sa man'ipatanda' ra nin
kamaungan na.
4 Ket natao saray tutawodtaw sa Iconio. Saray umno ra, ayon sara konran apostoles a si
Pablo tan si Bernabe; saray raruma anamaet, ayon sara konran Judio.
5 Konan siin, saray Judio tan saray ambo' nin Judio, a kalamo' rasaray mampag'uray
konra, nag'iirgwan ra a sasakiten tan patyen rasaran kudasen nin bato si Pablo tan si
Bernabe.

---

* **13:41** Habakuk 1:5. * **13:47** Isaias 42:6; 49:6. * **13:51** Mateo 10:14; Marcos 6:11; Lucas 9:5; 10:11. * **14:1** Sayti say lugar nin Iconio, Listra tan Derbe, ket syudad ti sa nasyon a mantawagen sawanin nin Turkey.

6 Natandaan ra ni Pablo in nin plano ra kanya' nin nalayo sara nin nako sa syudad nin
Listra tan Derbe tan sa kukabaraybay nin lugar sa prubinsya nin Licaonia.
7 Sa sayti nin lulugar, nipata-patanda' rayay Mabistan Patanda'.

Sara si Pablo itaw sa Listra tan sa Derbe

8 Sin itaw sara nin mampangipata-patanda' sa Listra, main itaw nin lalaki nin lupoy
nangibwat et sin niyanak ya ket kai ya gapo nin makalalako. Nakatekre' ya,
9 nangrenge' ya kona ni Pablo. Pinastang nayan maong ni Pablo tan na'kit na a
mampagmatalek yayti nin tawo a mapaanda' ya,
10 ket nipaksaw nay busis na a wana kona, “Umdeng ka nin matu'rir!” Ket tampor
inumdeng ya tan linmala-lalako ya.
11 Sin na'kit ra nin tutawo a nagwaan na ni Pablo, wanra nin nita'way sa irgo ra nin
Licaonia, “Nanaoy saradti a dios tan nirupa saran tawo!”
12 Tinawag rayan Zeus si Bernabe a syay pangulo nin dios-dios ra tan tinawag raya
anamaet nin Hermes si Pablo a syay ibabaki' nin dios-dios ra bana' ta sya a mag'iirgo.
13 Main nin timplo nin pangraywan ra konan dios-dios ra nin si Zeus sa kaliwa' tamo'
nin syudad. Sin sain, si padi' nin mampagsirbi kona ni Zeus, nangawit ya nin bubaka tan
kwintas nin buburak itaw sa purta nin timplo ta pigaw nin ida'ton na tan saray tutawo
nin ipangrayo ra konra ni Pablo.
14 Sin natandaan ran saraytin apostoles nin wanin a gaw'en ra nin tutawo, binisang ray
seket ra nin mangipa'kit a kai sara nin kumpurmi sa sain a gaw'en ra. Mi'sa sara nin
nalayo nin nako sa butlay ra nin tutawo tan wanran nag'irgo nin maksaw,
15 “Uamigo, andi' rakami nin raywen nin bilang dios! Tawo kami tamo' nin kapada
moyo! Nako kamidti komoyo ta pigaw nin ipatanda' miyay Mabistan Patanda' maipa'ka'
kona ni Jesus ket tumgen kamoynan mangrayo konran sarain a kasan magwaan nin
dios-dios ket si raywen moyoyna si sibibyay a Dios. Sya a namarsa nin langit tan luta', pati
say taaw tan say sarba nin main sa sayti.*
16 Sa linmabas nin panaon, inaburuyan nakamo nin Dios a si'kamon ambo' nan tutawo
ket gaw'en moyoy bungat ana nin rabay moyo.
17 Wanin man, man'ipatandaan na komoyo no si'no ya ta man-gaw'en nay no ani a
maabig para komoyo. Mambyan nakamo nin rapeg tan mumula a no marate' a kuston
panaon ket pabungawen na ta pigaw nin main nin kanen moyo tan ta pigaw nin
maririket kamo.”
18 Bale' abirno nin wanin a nibarita' ra ni Pablo, napaidap sara nin namaed konran
tutawo sa pangrarayo konra.
19 Bale' main nin rinmate' itaw nin Judio nin ibat sa Antioquia sa prubinsya nin Pisidia
tan saray raruma sa Iconio. Nasagyat rasaray tutawo nin mag'in nin kuntra kona ni
Pablo, ket kinudas-kudas raya nin bato si Pablo mi'sa raya nin ginuruy-guroy nin nirikor
itaw sa syudad nin Listra sin say wanra ket nati yayna.
20 Bale' sin inaribungbungan raya nin saray tumutumbok kona ni Jesus, nibangon ya
tan sinmubli' ya sa syudad. Ket sin sinmunor nin awro, nako sara ni Bernabe sa syudad
nin Derbe.

Sinmubli' sara si Pablo sa Antioquia sa Prubinsyan Siria

21 Nipata-patanda' raya ni Pablo tan Bernabe a Mabistan Patanda' itaw sa Derbe ket
abaw saray nasagyat ran nag'in nin tumutumbok kona ni Jesus. Mi'sa sara nin sinmubli'
sa Listra, mi'sa sa Iconio, angga et sa Antioquia sa prubinsyan Pisidia.
22 Pinaksaw ra a nakem ran saray tumutumbok kona ni Jesus nin itaw sa sain nin lugar
tan binibilin rasara nin dumaer sara sa pammemper konan Cristo. Nibarita' ra et a
matkap nin dumalan atamo sa abaw nin dya'dya' ba'yo natamo nin aburuyan nin Dios
nin kipag'adi' kona.
23 Ket sa barang saya nin dupong ra nin mammemper, nanuyo' saran pupangulo si
Pablo tan si Bernabe. Ket sin nidasal-dasalan rasara leleg nin nagkulasyon sara, nitalek
rasaray mammemper konan Uunuren a syayna a mampagmatalkan ra.
24 Dinmalan sara sa prubinsyan Pisidia ket nirate' sara si Pablo sa prubinsyan Pamfilia.
25 Ket itaw nipatanda' ray minsahi na nin Dios sa babali nin Perga, mi'sa sara nin nako
sa babali nin Atalia.
26 Nangibwat itaw, sinmaki saran sinmubli' ana sa Antioquia sa prubinsya nin Siria.
Itaw sin saytaw ket nidasalan rasara nin saray mammemper a sapa kumon ket
antabayan nasara nin Dios sa pangngawa' ra nin trabaho nin nibi na konra a sawanin ket
naila'pos rayna.

---

* **14:15** Exodo 20:11; Kanta 146:6.

27 Sin rinmate' saraynadtaw si Pablo tan Bernabe sa Antioquia, dininep rasara nga'min
a mammemper itaw, tan nibarita' ra nga'min konra a ginwa-ginwa' nan Dios nin
pakikalamo' na konra tan say nibi nan Dios nin pagkanawanawa ta pigaw nin saray
ambo' nin Judio ket magmatalek sara anamaet kona.
28 Ket itaw sara nin na'teng sa Antioquia a kalamo' rasara a tumutumbok kona ni Jesus.

15

Si Prublima Maipa'ka' sa Pakatkapan nin Paturi'

1 Sin sain, main nin tutawo nin rinmate' itaw sa Antioquia a ibat sa Judea ket
mampangyakay sara anamaet konran mammemper. Wanran sarayti konran
mammemper, “Kai kamo nin maisalba no kai kamo nin paturi' nin bilang sa wana nin
gan-gan* nin naipudir kona ni Moises.”
2 Kai sara nin nikikumpurmi si Pablo tan Bernabe sa sain nin akay ra ket nag'in nin
ma'mot a pididiskusyon ra. Sin wanin, saray mammemper itaw sa Antioquia,
nipapasayawan ra a sara si Pablo tan si Bernabe nin kalalamo' rasaray raruman
mammemper ket, mako sara sa Jerusalem nin keen ra nin tandaen a disisyon ran
apostoles tan saray pupangulo ran mammemper maipa'ka' sa nididiskusyunan radtaw sa
Antioquia.
3 Sin sain anaod, pinaibwat nasara nin dupong ran mammemper itaw si Pablo. Itaw
sara nin dinmalan sa prubinsya nin Fenicia tan Samaria, ket nibari-barita' ra konran
mammemper itaw a saray abaw nin ambo' nin Judio ket mampagmatalek sara anamaet
ana sawanin konan Dios. Ket saray mammemper, marириket saran tuloy sa sain a narnge'
ra.
4 Sin rinmate' sara sa Jerusalem si Pablo, marириket rasara nin inako' nin dupong ran
mammemper itaw tan saray pupangulo ra, tan saray raruma nin apostoles. Inisturya ra
ni Pablo konra a sarba nin ginwa-ginwa' nan Dios nin pakikalamo' na konra.
5 Bale' main nin mammemper itaw nin myimbro sara nin grupo ran Pariseo a ipasuet
ra nin matkap saran paturi' a mammemper a ambo' nin Judio tan matkap a tukiden ra a
raruma et nin gugan-gan a naipudir kona ni Moises.
6 Konan siin anaod, nagmiting saray apostoles tan saray pupangulo ra nin
mammemper ta nag'irgwan ray maipa'ka' sa sain.
7 Na'teng sara nin nag'iirgo, ket kayadi', inumdeng ya si Pedro tan wana,
“Bubsat, pitanda-tanda' moyo a sin anron panaon ana a linmabas, pinili' nako nin Dios
nangibwat kontamo nin ipatandaan koya konran ambo' nin Judio a Mabistan Patanda'
maipa'ka' kona ni Jesus, ta pigaw nin mamper sara kona nin sya a Cristo.*
8 Ket, si Dios a tanda' na a sarban iti sa kanakman ra nin tutawo, nipa'kit na a mataman
nin saray ambo' nin Judio, akuen nasara ta nibaki' nayan miikap konra a Ispirito na
kapada nin nibaki' naya kontamo.*
9 Konan Dios, kasan pidumawan tamon Judio tan saran ambo' nin Judio ta bana' ta
nagmatalek sara kona ni Jesus, rininggasan nasara sa kasalanan ra kapada nin
pangriringgas na kontamo.
10 Sawanin, mayin a man'ikwa moya sa sayan panunubok a Dios bana' sa pammatukid
moyo konran tumutumbok kona ni Jesus nin sain say gugan-gan nin pinasyan idap nin
tukiden? Ni saray pupuon tamo, mataman et si'tamo, ket kai nin makatukid.
11 Ambo' nin manepeg a wanin! Tepren tamo a naisalba atamo bana' sa kamaungan na
ni Uunuren tamon Jesus kontamo. Ket isalba nasaran lamang anamaet nin Dios a ambo'
nin Judio sa wanin nin padalan.”
12 Kasa gapo nin inumbat kona ni Pedro sin nayadi' na nin nibarita' in, no kai
nangrenge' sara tana konra ni Pablo tan Bernabe sa isturya ra maipa'ka' sa
makapaka'ngap nin pupaka'kitan nin pakayadi' nan Dios a ginwa-ginwa' na yupa' konra
sin mampangipata-patanda' sara konran ambo' nin Judio.
13 Ket sin nayadi' sarayna nin nag'irgo, si Santiago anamaet a nag'irgo nin wana,
“Bubsat, reng'en moyoy ibarita' ko komoyo.
14 Nairgo nayna komoyo ni Simon Pedro no pa'no na nu'nan nipa'kit nin Dios a
inganga'do na konran saray ambo' nin Judio ta pigaw nin main anamaet konra a mag'in
nin tutawo nan diri.
15 Nangyadi' in anaod nin tumekep sa wanan nisurat ra nin prupita nan Dios nin
mabasa sa Masanton Kasuratan. Wana,
16 ‘Mayadi' in, wana nin Catawan, sumubli' ako li'

* **15:1** Levitico 12:3. * **15:7** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ginwa-ginwa' 10:1-43. * **15:8** Ginwa-ginwa' 10:44; 2:4.

ta pigaw nin pa'dengen ko anamana a nasida' nin pag'adian na ni David.
Pakandaen koy nasida' tan ipalasta koya
17 ta pigaw nin sarba ra nin raruma nin Judio ket dumugen rako,
ta saray ambo' nin Judio,
ket sinagyat kosara anamaet nin mag'in nin tutawo ko.
18 Wanin a irgo na nin Catawan nin nipatarusan anan na'teng sin saytaw et.'*
19 Edet," wanan nituloy ni Santiago, "say ibarita' ko komoyo ket, andi' tamo sara nin
pabyatan a ambo' nin Judio nin mampagmatalek konan Dios.
20 Say gaw'en tamo ket si manurat atamo konra nin ibarita' tamo a andi' sara nin mangan
nin say maiyawa' nin kanen a sayti ket nida'ton nin ipangrayo sa dios-dios, tan andi' ra
nin sama'-samaen a lalaman ra yupa' sa ambo' nin manepeg a pirararay. Andi' sara et nin
mangan nin daya' tan nin karni nin pinatin ayep a kai nin pinadaya'.*
21 Wanin a dawaten tamo ta say gugan-gan nin nipagamet kona ni Moises ket na'teng
anan tuloy a panaon nin mambasawen sa susinaguga tepe' nin Awron Painawa tan
man'iyakay sa sarba nin lugar."

Si Bibilin konran Mammemper a Ambo' nin Judio

22 Ket sin sain anaod, nipapasayawan ra nin saray apostoles, saray pupangulo tan si
intiron dupong ran mammemper itaw sa Jerusalem, a mamili' sara nin lulalaki sa grupo
ra nin mayi konra ni Pablo tan Bernabe nin sumubli' sa Antioquia. Saray napili' ra ket
sara si Judas nin mantawagen et nin Barsabas tan si Silas, a saray mammemper ket
ata'gay a pangingikit ra konran saraytin pariho.
23 Main nin surat nin nipa'wit ra konran sarayti a wana,
"Si'kami nin apostoles tan pupangulo ran mammemper iti sa Jerusalem,
Pakumustawen mi kamon ambo' nin Judio nin bubsat mi sa pammemper isen sa
Antioquia tan sa prubinsyan Siria tan Cilicia.
24 Natandaan mi a main saray kalalamo' midti nin nakodsen ket ginulo ray kaisipan
moyo ta manwerweren rakamo sa man'iyakay ra. Kai misara nin nibaki' taw nin mako
mangyakay isen komoyo.
25 Bana' anaod ta wanin, nag'iirgo kami tan nipapasayawan mi a mamili' kami nin
ibaki' midsen komoyo nin kalamo' rasara ni mampablyen tamon si Pablo tan Bernabe.
26 Sara, man'isanla' ray byay ra sa pagsisirbi ra kona ni Uunuren tamon Jesu-Cristo.
27 Ket, saray ibaki' midsen a si Judas tan si Silas, rupan-rupa ra li' nin ibarita' a no ani
a iti sa surat mi komoyo.
28 Nipaingar nan Ispirito nan Dios komi tan nipapasayawan min nag'iirgwan a andi'
mi kamoyna nin pabyatan nin panukiden et sa gugan-gan a maidap nin tukiden. Main ti
tamo' say impurtantin tuloy nin ipatukid mi komoyo. Sayti:
29 Andi' kamo nin mangan nin animan a nida'ton nin ipangrayo sa dios-dios.
Wanin et, andi' kamo nin mangna' nin daya' tan nin karni nin pinati nin ayep a kai
nin pinadaya'.
Andi' kamo nin kiraray nin ambo' nin manepeg.
Maabig no tukiden moyoyti.
Wanin ana."
30 Ket pinaibwat rasarayna. Sin rinmate' saradtaw sa Antioquia, dininep rasaray sarba
ra nin mammemper tan niparisibi raya konra a surat.
31 Sin nabasa raya, pinasyan ririket ra bana' sa saytaw say bibilin konra.
32 Sara si Judas tan si Silas a sarayti ket prupita sara, pinagsen ray nakem tan
pammemper ran mammemper sa anron pakiirgu-irgo ra konra.
33-34 Itaw sara yapo' nin midyo na'teng sa Antioquia, mi'sa sarayna nin sinmubli'
konran apostoles sa Jerusalem. Pinaibwat rasara nin mammemper a wanra,
"Bindisyunan nakamo kumon nin Dios."*
35 Bale' nabati' sara si Pablo tan Bernabe. Sara tan abaw saray kalalamo' ra,
niyakay-akay tan nipapala-palaway ray minsahi nin nangibwat konan Catawan itaw sa
Antioquia.

Niswi' a Kina' ra ni Pablo tan Bernabe

36 Napalabas a umnoy bulan, wana ni Pablo kona ni Bernabe, "Sumubli' ata tan
bisitawen tasara ta kikiten tay kapapa'sar ra nin bubsat nin mammemper sa bubabali nin
nangipata-patandaan ta nin minsahi nan Catawan."

---

* **15:18** Amos 9:11,12; Isaias 45:21. * **15:20** Mabasa et a maipa'ka' sa saytin akay sa Exodo 34:15-16; Levitico 17:10-16; 18:6-23. * **15:33-34** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Bale' nipaibati' ya si Silas.*

37 Say rabay na ni Bernabe ket kalamo' raya si Juan a mantawagen et nin Marcos.
38 Bale' andi' ya si Pablo bana' ta si Marcos, kai na nin nituloy a nikikalamo' konra angga sin nayadi' ray gawa' ra, no kai edet, nibwat ya tan linakwanan nasara* sin itaw sara sa Pamfilia.
39 Bana' konan siin, nakapisangkinian sara si Pablo tan si Bernabe ket nisyay sara. Si Bernabe, si Marcos a kalamo' na, ket sinmaki saran nako sa Cyprus.
40 Si Pablo anamaet, si Silas a kalamo' na. Nibwat sara kayadi' a saray mammemper ket nidasalan rasara a sapa kumon ket antabayan nasara nin Catawan.
41 Nako sara sa prubinsya nin Siria tan Cilicia tan pinatarig'en ray dudupong ran mammemper sa pammemper ra.

16

Kalamo' ya si Timoteo sa Nipako nin Mamagsen nin Dudupong
1 Sinmunor, nako ya si Pablo tan saray kalalamo' na sa babali nin Derbe, mi'sa sa Listra. Sa Listra, main nin sayay tumutumbok itaw kona ni Jesus a say ngaran na Timoteo. Si ina na saya yan Judio a mammemper, bale' si tatay na, Griego ya.
2 Mabista a nibari-barita' ran sarba ran mammemper itaw sa Listra tan sa Iconio maipa'ka' kona ni Timoteo.
3 Rabay nayan awit-awiten ni Pablo sa keen-keen na kanya' nin nipaturi' naya nin mangipa'kit a peteg a Judio ya. Ginwa' ra in bana' ta sarba ra nin Judio konan sitaw a lugar ket tanda' ra nin kai ya nin tinuri' ta si tatay na ket Griego ya.
4 Sa lulugar a kina'-kina' ra, nipata-patandaan ra konran mammemper nin ambo' nin Judioytaw say matkap nin tukiden nin nipapagketan ran saray apostoles tan saray pupangulo ran mammemper itaw sa Jerusalem.
5 Ket, anaod, napagsen a pagmamatalek ran mammemper, tan nalamu'nan saraynan nalamu'nan nin inawru-awro a iti sa dudupong.

Nitungtong nasara nin Dios nin Mako sa Macedonia si Pablo
6 Ket, nako sara sa prubinsya nin Frigia tan Galacia si Pablo bana' ta pinaed nasara nin Ispirito nan Dios nin ipatandaan ray minsahi na sa prubinsya nin Asia.
7 Sin nirate' sara sa lugar nin Misia, rabay ray mako sa prubinsyan Bitinia*, bale' si Ispirito nan Dios a syan lamang a Ispirito nin iti kona ni Jesus ket pinaed nasara.
8 Sin wanin, nanulpot sara sa Misia nin nako sa syudad nin Troas.
9 Ket sin yabi nin itaw sara sa Troas, na'kit naya ni Pablo nin bara'mo nin taynep a sayay lalaki nin taga Macedonia, a siti ket mandawaten na kona ni Pablo a mako yadtaw konra sa Macedonia ta pigaw nin tulungan nasara.
10 Kayadi' nan bara'mon nanaynep ni Pablo, nagpripara kami* ana nin tampor nin mako sa Macedonia bana' ta mamper kami a man'ibaki' rakamidtaw nin Dios, nin ipatandaan miyay Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Jesus konran tutawodtaw.

Say Pammemper na ni Lydia a Taga Filipos
11 Nangibwat sa Troas, sinmaki kamin nako sa isla nin Samotracia, tan sin sinmunor nin awro, nituloy mi a sinmaki nin nako sa syudad nin Neapolis.
12 Nangibwat sa Neapolis, linmalako kamin nako sa syudad nin Filipos a sayan impurtanti nin syudad itaw konan sitaw a parti nan prubinsyan Macedonia. Nipa'deng yaytin syudad nin gubyirno nan Roma.* Ket itaw kami nin umnoy awro.
13 Sin Awron Painawa, rinmikor kami sa syudad tan nako kami sa rigrig nin ilog a sa wami ket main nin pididinep nin dumasal itaw. Main nin bubbayi nin nididinep itaw ket tinmekre' tan nikiirgo kami konra.
14 Saya konran sarayti say ngaran na Lydia, a gindat nin taga babalin Tiatira. Kumirsyanti ya nin mablin abel nin kulor ubi. Saya yayna nin mangrarayo konan Dios, ket binu'kasan nan Uunuren a kanakman na ket inako' na a nibarita' na ni Pablo.
15 Nipabawtismo ya tan sarba ra nin kabbali na. Ket wana komi, "No tepren moyo a mampagmatalek akon peteg konan Uunuren tamo, mayi kamo kongko ta itaw kamoyna nin magtuloy sa bali ko." Pinasyan sulit nan managyat komi kanya' nin nayi kami kona.

---

* **15:38** Ginwa-ginwa' 13:13. * **16:7** Sayti si Frigia, Galacia, Asia, Misia, tan Bitinia ket alawang nin sakop nan nasyon a mantawagen sawanin nin Turkey. * **16:10** "Kami" wanadti bana' ta si Lucas a syay nanurat konan sitin libro ket kalamo' nayadti si Pablo. * **16:12** Bana' ta nipa'deng yay syudad nin Filipos nin gubyirno nan Roma tan ni'ras saran miikap itaw a gumabali nan Roma, bara'mo yaynan lamang nin lugar itaw sa Roma. Main nin riprisintanti na sa gubyirno nan Roma tan iti konran gumabali na a sarban kanepegan a main konran saray itaw sa Roma. Ipapalaway nin sayti a birsikulo 37-39.

Say Pakapriso ra ni Pablo tan Silas

16 Sayay awro nin adap midtaw sa lugar nin pididinepan ta pigaw nin dumasal,
nasnaan miyay sayay anak nin babayi a aripen ya. Siti ket nasrepan ya nin sayay
ispiriton duka' ket mambyan naya nin pakababa' nin mangipadles. Ket saray main nin
aripen kona abaw a ma'kitan ra mangibwat sa sain a gawa' na.
17 Tinumbu-tumbok rakami a kalamo' miya si Pablo tan wana nin niburya-buryaw,
"Saraytin tutawo, uaripen nasara nin si Sangkata'gayan nin Dios. Man'ipata-patanda'
rayay sayan-saya nin padalan no pa'noy pangingisalba nan Dios!"
18 Umnoy awro na nin ginwa' a wanin ket sinumnep ya si Pablo, ket inadap naya tan
wana konan ispiriton duka', "Sa pakayadi' na ni Jesu-Cristo, igan-gan ko komo, lumakwan
ka kona!" Ket sin sain a lamang, linmakwan ya a ispiriton duka'.
19 Sin napipigaw ran saray main nin aripen kona a nakasawan sarayna nin kwartawan,
dinakep rasara si Pablo tan Silas tan ginuyugoy rasaran ni'ras sa plasa nin iyadap konran
saray mumampag'uray sa syudad.
20 Sin itaw sarayna, niyadap rasara konran saray upisyalis nin Romano tan pinarsawan
rasara. Saray main nin aripen konan si anak a babayi ket wanra, "Judio sarayti nin
tutawo ket mampangibwatan sara nin gulodti sa lugar tamo.
21 Mampangyakay sara nin kukaugalian nin kuntra sa lulayi tamo nin si'tamon
Romano, ket kai tamo nin magwa' nin akuen o tumbuken."
22 Sin sain, saray abaw nin tutawo nin itaw ket nikiranod sarayna nin sinasakit rasara
si Pablo tan Silas. Ket saray upisyalis anamaet nin Romano, linus'ukan rasara mi'sa
rasara nin nipasanet-sanet.
23 Sin nasanet-sanet rasaraynan maong si Pablo, nipriso rasara. Ginan-gan rayay
gwardya nin bantayan nasaran maong.
24 Konan siin nin gan-gan, nikwa nasaradtaw sa anggawan ana sa sarba nin silid sa
priswan tan nikwa nay ayi ra sa ubot nin kayo nin nigagara nin itaw para sa sayti nin usar.
25 Sin bandan kapiknga' nin yabi, dinmasal sara si Pablo tan nangansyon sara nin
pangrarayo konan Dios. Ket nangrenge' saray raruma nin priso.
26 Kapingmatan, rinmayon ya nin pinasyan kasaw ket nayegyeg yan maong a priswan.
Naabryan nga'min a purta tan naglat a kadina ra nin sarba ran priso.
27 Nakaimata yay gwardya, ket sin na'kit na nin nakaabri nga'min a purta sa priswan,
say wana no nakabulos sara nga'min a priso. Kanya' nin inuyos nayay ispada na ta mipati
yayna.
28 Bale' tinma'way ya si Pablo a wana, "Andi' mo nin susudyen a lalaman mo ta iti kami
nga'min!"
29 Sin sain, nikidawat ya nin tyo' a gwardya mi'sa ya nin nalayo nin sinumrep sa
priswan. Tinmalimukod ya sa adapan ra ni Pablo tan Silas a mampamayegpeg ya.
30 Mi'sa nasara nin nirikor sa priswan tan tinepet na konra, "Sinyoris, ani a matkap ko
nin gaw'en ta pigaw nin maisalba ako?"
31 Ket wanra kona, "Magmatalek ka konan Uunuren a si Jesus ket maisalba ka tan
wanin ra anamaet nin sarba ran kabbali mo."
32 Ket nipatanda' ra kona tan konra nin sarba ra nin kabbali na a minsahi nin
nangibwat konan Catawan.
33 Konan sitaw a lamang nin udas konan sitaw a yabi, kinalap nasara nin sitin gwardya
tan inuyasan nay sugat ra. Mi'sa, nipabawtismo ya tan sarba ra nin kabbali na.
34 Ni'ras nasara si Pablo tan Silas sa bali na tan pinakan nasara. Pinasyan ririket na pati
nin saray kabbali na bana' ta mampagmatalek sarayna konan Dios.
35 Kabuklasan, namaki' saran pulis a upisyalis nin Romano nin mako mamarita' konan
gwardya a bulusan sarayna si Pablo tan Silas.
36 Niparate' nayti nin gwardya konra ni Pablo a wana, "Nigan-gan ran upisyalis nin
Romano a ibulos kamoyna. Kanya' nin mako kamoyna tan mititinek kamoyna."
37 Bale' wana ni Pablo, "Nipasanet-sanet rakami sa adapan ran abaw a tutawo mi'sa
rakami nin nipriso abirno nin kasan na'kit ran kasalanan mi! Abas in a ginwa' ra
lalun-laloyna ta gumabalin Romano kami anamaet! Sawanin, ilayas rakami nin
paibwaten? Kai nin magwa' a wanin! Saran diri a matkap nin makodti nin mamulos
komi!"
38 Nibarita' ran pulis ti nin wana ni Pablo konran saray upisyalis, ket pinasya nin li'mo
ra sin natandaan ra a gumabalin Romano sara anamaet anamain si Pablo.
39 Kanya' nin nako sara nin nikidawat nin dispinsa konra ni Pablo, mi'sa rasarayna nin
niliwa' sa priswan tan dinawat-dawat ra nin lumakwan sarayna konan sitaw a syudad.

40 Kaliwa' ra ni Pablo tan Silas itaw sa priswan, nako sara sa bali na ni Lydia nin kina' rasara nin binisita a mammemper. Binari-baritaan rasara nin pammaksaw nin nakem ra, mi'sa sarayna nin nibwat konan sitaw a syudad.

17

Nipa'deng yay Dupong ran Mammemper Itaw sa Tesalonica

1 Dinmalan sara si Pablo sa syudad nin Amfipolis tan Apolonia tan nako sara sa syudad nin Tesalonica a itaw ket main nin sinaguga ra nin Judio.

2 Bilang sa man-gaw'en nayna nin gindat ni Pablo, naku-nako ya sa sinaguga. Ket sindo Awron Painawa sa luob nin tulon linggo, nikipapalawayan ya konran tutawodtaw.

3 Nipapalaway tan nitudo' nay wana sa Masanton Kasuratan nin nipatarusan na konran tutawo a si syay Cristo ket matkap a mapadya'dya' tan patyen ya, mayadi' bale' ket sumubli' ya nin mabyay. Wana ni Pablo, “Siti si Jesus nin man'ipatandaan ko komoyo, sya in a Cristo.”

4 Main saray Judio nin nasagyat ket nikipasaya sara konra ni Pablo. Abaw sara et a Griego nin mampangrayo konan Dios a nikipasayan lamang konra, wanin sara et a bubbayi nin ata'gay a pangingikit konradtaw.

5 Bale' maimbel saray Judio konra ni Pablo, kanya' nin dininep rasaray luku-luko nin walang-walang itaw sa palingki tan nangwa' sara nin gulo sa intiron syudad. Sinrep rayay bali nan sayay tawon say ngaran na ket Jason ta rabay rasaran kalapen si Pablo tan Silas tan iyadap rasara sa dupong ran gumabali.

6 Sin kai rasara nin ma'kit, ginuyugoy rayan inawit si Jason tan saray raruma konran mammemper konran saray upisyalis sa syudad, mi'sa wanra nin niburya-buryaw, “Sarayti nin tutawo, puon sara nin gulo abirno nin adti, ket nirate' saraynadti sa lugar tamo,

7 tan pinagtuloy nasara ni Jason sa bali ra. Sarba ra ket mansumubag sa nipataoy nan gan-gan nin Impirador tamo sa Roma ta man'ibarita' ra a main kano nin sakalakon adi' a say ngaran na ket Jesus.”

8 Nagulo a kaisipan ran saray tutawo tan saray upisyalis sa syudad sin narnge' rayti.

9 Ket pinagpyansa raya si Jason tan saray kalalamo' na mi'sa rasarayna nin binulusan.

Nipa'deng yay Dupong ran Mammemper Itaw sa Berea

10 Sin narate' a yabi sin sain, nibaki' rasara nin mammemper si Pablo tan Silas sa babali nin Berea. Sin nirate' saradtaw, nako sara sa sinaguga ra nin Judio.

11 Saray Judio nin itaw sa Berea, mas mabistay pinanakem ra dyan saray itaw sa Tesalonica ta matetek sara nin mangrenge' sa sarita' na nin Dios, tan inawru-awro, adalen ray Masanton Kasuratan ta pigaw nin tandaen ra no tutuo a man'ibari-barita' na ni Pablo.

12 Ket abaw sara konran sarayti nin Judio a namper, wanin sara et a abaw nin bubbayin Griego nin ata'gay a pangingikit konra, tan main a lamang nin lulalakin Griego a namper.

13 Bale' sin natandaan ra nin Judio nin itaw sa Tesalonica a man'ipatanda' ra ni Pablo a minsahi nin nangibwat konan Dios itaw sa Berea, nako saradtaw tan sinugsog rasaran mangwa' nin gulo a tutawo.

14 Sin sain, pinaapura rayan mammemper si Pablo nin mako sa pantalan. Bale' pinaibati' sara si Silas tan si Timoteo.

15 Saray nangaluyon kona ni Pablo, linalamo' raya angga sa syudad nin Atenas. Mi'sa, sinmubli' sarayna sa Berea nin nibibilin na ni Pablo a sumunor saran tampor kona si Silas tan Timoteo.

Nipa'deng yay Dupong ran Mammemper Itaw sa Atenas

16 Ket leg'an a mantuma'gan ya konra ni Silas tan Timoteo itaw sa Atenas si Pablo, naasikaso nan pinasyan ka'bawan nin imahin nin manraywen ra nin tutawodtaw, ket inmidap a nakem na.

17 Kanya' nin sin sain, nako ya sa sinaguga tan nikidiskusyon ya konran saray Judio tan konran saray ambo' nin Judio nin mangrarayo konan Dios tan inawru-awro, naku-nako ya sa plasa tan nipata-patandaan nay maipa'ka' kona ni Jesus konran tutawo nin itaw.

18 Ket main itaw nin saray mangangakay nin pilusupya ran mantawagen nin Epicureo* tan nin grupon mantawagen nin Estoico* a dinibati raya si Pablo. Wanra, “Ani a man'ibari-barita' nan siin a mampilabab-labab?” Wanra anamaet nin raruma et, “Mampag'irgo ya layi maipa'ka' konran dios itaw sa raruma nin lulugar.” Wanti a ibarita'

* **17:18** ***Epicureo:*** Iyakay ran sarayti a say karigawan a sangkabistawan a gagaran mabyay. * **17:18** ***Estoico:*** Iyakay ran sarayti a say tutuon mariga ket madumog sa pakabulos sa karirıktan tan irab tan say impurtanti ket maong yay sayay tawo.

ra bana' ta say man'ibari-barita' na ni Pablo ket say wanan itaw sa Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Jesus tan sa isusubli' nin mabyay.
19 Ket anaod sinagyat raya si Pablo nin mako sa miting nin Kunsiho ran Pupilusupo itaw sa lugar a mantawagen nin Areopago. Itaw, wanra kona, “Rabay mi nin matandaan in si ba'yon akay a man'iyakay mo.
20 Main in say man'ibari-barita' mo nin sawanin mi tamo' et nin narnge' ket rabay mi nin matandaan a pipa'kaan.”
21 Wanin a wanra bana' ta saray tutawodtaw sa Atenas tan wanin sara et a susan'ili nin mampiikap itaw, say rabay-rabay ra nin gaw'en ket si mangrenge' tan mangisturya nin maipa'ka' sa animan a ba'yo.
22 Sin sain, inumdeng ya si Pablo sa adapan na nin Kunsiho sa Areopago tan nag'irgo ya a wana, “Si'kamon taga Atenas, ma'kit ko a rilihyuso kamo sa sarba nin bagay.
23 Maibarita' ko a wanin bana' ta sa nipagpasya-pasyar kodti sa syudad moyo, tan sa nipangikit-kikit ko sa lulugar a pangraywan moyo, main nin na'kit kon sayay altar nin itaw ket main nin wantin nakasurat, ‘Para Konan Dios a Kai nin Tanda'.’ Ket siti nin dios a kai moyo nin katanda' a manraywen moyo, kasa anaod nin raruma no kai si Dios nin man'ipatandaan ko komoyo.
24 Sya a Dios nin namarsa nin mundo tan nin sarba nin iti. Sya a Uunuren nin mampag'uray itaw sa langit tan iti sa luta', ket kai ya nin miikap sa pupa'deng a ginwa' nin tawo.
25 Saya et, kasan animan nin ginwa' nin tawo nin matkap na bana' ta sya a mampami nin inanawa tan byay, tan say sarbayna konran tutawo.*
26 Siti nin Dios, pinarsa naya yapo' a nu'na nin tawo, mi'sa konan siin nin saya nin tawo nangibwat sara nga'min a sarbaynan bakas nin tutawo, tan nitayak-tayak nasaradti sa babo nin luta'. Nikwa-nikwa naynan gindat nin Dios a ketegan nin piikapan ra tan say ka'teng nin piikap radti sa mundo.
27 Pinarsa natamo nin Dios ta pigaw nin dumugen tamoya, ket bana' sa panunumog tamo kumon kona, makatanda' tamoya. Say katutu'wan, adani ya sa barang saya kontamo a Dios.
28 Ga'get na a byay, kimey tan nikatawo nin barang saya kontamo. Bilang in sa wanra nin saray raruma nin turbador moyo. Wanra,
‘Sarba tamo, a'nak natamo nin Dios.’
29 Ket bana' anaod ta a'nak natamo, andi' tamo nin ipa'ka' a say kapapa'sar na nin Dios ket bilang tamo' sa imahin a gawa' na nin sayan matudyo' nin tawo mangibwat sa balitok o pirak o bato.
30 Sin saytaw sin panaon a saray tutawo ket kai raya et nin katanda' a Dios, pinalabas na a abas nin gawa'-gawa' ra. Bale' sawanin, man-gan-ganen nasara a sarba nin tutawo sa sarba nin lugar a gurutan rayna a pagkakasalanan ra.
31 Wanin ta main nin awron nitanda' nan Dios, a sitaw si tawo nin pinili' na ket sintinsyawan na li' nin kasan pangipuruk-purok a sarba nin tutawo. Nipa'kit nayna nin Dios sa sarban tutawo a gaw'en na in yupa' sa nipamasubli' na nin mabyay konan siin a tawo.”
32 Sin narnge' ray wana ni Pablo a pinasubli' nayan mabyay nin Dios a sayay nati ana, main saraytaw saray kinaka'lisan raya, tan main saraytaw anamaet saray wanra kona, “Rabay mi a mangrenge' li' anamanaet sa sain say man'ibari-barita' mo.”
33 Ket nibwat yayna si Pablo.
34 Main konra nin saray nakarnge' kona ni Pablo a tinumper ket nikikalamo' sarayna kona. Saya konra ket si Dionisio nin myimbron Kunsiho sa Areopago, tan saya et konra ket babayi ya a say ngaran na Damaris, tan main sara et a raruma nin namper.

18

Nakatanda' nasara ni Pablo si Aquila tan Priscila sa Corinto
1 Ambo' nin na'teng, nibwat yayna sa Atenas si Pablo tan nako ya sa syudad nin Corinto.*
2 Itaw main nin mitraasawan Judio nin taga sa prubinsyan Ponto a nakatanda' na, sara si Aquila tan Priscila. Karate' ra tamo' nin nangibwat sa Italia ta pinalakwan* nasara nga'min ni Impirador Claudio a Judio nin itaw sa Roma. Ni'sa, binisita nasara ni Pablo

* **17:25** Isaias 42:5; 66:1,2. * **18:1** Sayti si Atenas tan Corinto ket impurtanti nin syudad sa prubinsyan Acaya sa bagatanan nin parti nan nasyon nin Grecia. * **18:2** Nangyadi' ti sin mag A.D. 49.

3 ket, ta pariho a tingkapan ra, mangangwa' sara nin turda, nikiikap yaynadtaw konra
si Pablo tan nikipagtrabaho ya konra.
4 Tepe' nin Awron Painawa, mako ya sa sinaguga si Pablo nin kidiskusyon yadtaw ta
apes nan makumbinsi nasaran pari-pariho nin magmatalek kona ni Cristo a kapada na
nin Judio tan saray ambo' nin Judio.
5 Sin rinmate' sara si Silas tan Timoteo nin ibat sa Macedonia, ni'pos nayna tana ni
Pablo a udas na sa pangingipatanda' nin minsahi na nin Dios, a pinatutu'wan na konran
kapada nan Judio a si Jesus sya a Cristo nin nipangako' nan Dios.
6 Bale' sin kai sara nin namper no kai edet, nag'irgwa-irgwan raya nin paninida' kona,
pinagpag nay ta'pok sa seket na nin mangipa'kit a kasaynan kabiangan na konra. Wana
konra, "No dusawen nakamo li' nin Dios, kasa nin raruman seselen moyo no kai say
lalaman moyon diri! Andi' rako li' nin seselen! Mangibwat sawanin, konran ambo' nin
Judio akoyna nin mako nin mangipatanda'."
7 Linakwanan nasara tan nako ya nin nikipagtuloy sa bali na nin sayay ambo' nin Judio
nin mangrarayo konan Dios a say ngaran na ket Ticio Justo. Si bali na ket kadarait nayan
sinaguga ran Judio.
8 Ket si Crispo a syay pangulo sa sinaguga ran Judio, nagmatalek ya konan Uunuren.
Wanin sara anamaet a pamilya na tan abaw sara et a raruma nin taga Corinto nin
nangrenge' kona ni Pablo ket namper sara, ket nipabawtismo sara.
9 Sayay yabi, wana nin Uunuren kona ni Pablo a bara'mo ya nin nanaynep, "Andi' ka
nin mali'mo! Andi' ka nin tumgen sa pangingipatanda' mo sa sarita' ko, no kai edet,
ituluy-tuloy mo
10 bana' ta kalamo' nako. Kasa gapo nin makapama'no komodti ta abaw saray tutawo
kodti."
11 Ket niikap yadtaw sa Corinto si Pablo sa luob nin sayay taon tan kapiknga', nin
nipapalaway nay minsahi a nangibwat konan Dios konran tutawo.
12 Sin si Galion ket nag'in syay gubirnador sa Acaya,* saray Judio nin ambo' nin
mammemper kona ni Jesus, nipapasayawan rayan dinakep si Pablo tan ni'ras raya kona
ta pigaw nin sintinsyawan naya.
13 Wanra kona ni Gubirnador Galion, "Siti nin tawo, man'ayaten nasaray tutawo a
raywen rayay Dios sa padalan a kuntra sa Lulayi mi."
14 Mag'irgo yayna kumon si Pablo bale' wana ni Galion konran Judio, "Si'kamo, no say
idarom moyo kongko nin ginwa' nan siin nin tawo ket mabyat nin kasalanan o
panunubag nin layi, manepeg tamo' a anusan katamo nin reng'en.
15 Bale' bana' ta say kai moyo nin mampipagketan ket maipa'ka' tamo' sa irgu-irgo,
ngaran-ngaran tan sa gugan-gan nin naimatawan moyo, makauray kamoynan bukod nin
mangrisulbi. Kasan kabiangan ko sa sain."
16 Mi'sa, pinalakwan nasaraynadtaw sa kurti.
17 Sin sain, nipukpok raya si Sostenes a syay pangulo sa sinaguga ra nin Judio tan
sinasa-sasakit raya sa adapan nin kurti, bale' kai nasara gapo nin inasikaso ni Galion.

Sinmubli' sara si Pablo sa Antioquia Mi'sa Nibwat sara anaet

18 Itaw ya yapo' et nin midyo na'teng sa Corinto si Pablo, mi'sa yayna nin nipatanid
konran mammemper itaw nin mako ya sa prubinsyan Siria. Kalamo' nasaray
mitraasawa nin Aquila tan Priscila. Bale' ba'yo sara nin sinmaki nin rumuran sa bapor,
itaw sa barangay nin Cencrea ket nipakiskis ya si Pablo nin paka'kitan a say nipangako'
na konan Dios* ket natukid nayna. Mayadi' in, sinmaki sarayna.
19 Dinmuong sara sa Efeso ket itaw, nabati' sara si Aquila. Leg'an nin itaw ya sa Efeso si
Pablo, nako ya sa sinaguga ran Judio tan nikidiskusyon ya konran itaw.
20 Sin dinawat ra kona nin itaw ya yapo' sa lugar ra, kai ya nin inmaburoy.
21 Wanin man, sin mampibwat yayna wana konra, "*Sumubli' akodti li' no iyaburoy
nan Dios." Ket sinmaki ya sa bapor nin nibwat anadtaw sa Efeso.
22 Sin nakaduong yaynadtaw sa Cesarea, dinmiritso ya sa Jerusalem nin binisita
nasaray mammemper itaw, mi'sa yayna nin nako sa babalin Antioquia.
23 Ket sin itaw yayna nin midyo na'teng nibwat ya anamanadtaw. Naku-nako ya sa
sarban bubabali sa prubinsyan Galacia tan Frigia nin pinagse-pagsen nay pammemper
ran tumutumbok kona ni Jesus.

---

* **18:12** Nag'uray yayti sin mag A.D. 52-53. * **18:18** Mabasa a maipa'ka' konan sitin kaugalian ran Judio sa Bilang 6:1-21. * **18:21** *Sumubli'...nan DiosSa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket main nin iti sa u'na na nin wanti a wana:Kasan sapo a matkap akodtaw sa pista sa Jerusalem bale', sumubli'.*

Si Apolos itaw sa Efeso tan sa Corinto

24 Sin sain, main nin sayay Judio nin say ngaran na Apolos a rinmate' itaw sa Efeso.
Niyanak yayti sa syudad nin Alejandria. Maong ya nin magdiskurso tan abaw a tanda' na
sa Masanton Kasuratan.
25 Naakayan yayna nin maipa'ka' sa pigagawa' nan Catawan. Pinasyan sulit nan
mangipata-patanda' tan kustoy man'iyakay na maipa'ka' kona ni Jesus. Bale' say
bawtismo tamo' nin tanda' na ket say nipamawtismo na ni Juan.
26 Pinasyan tepel na ni Apolos nin nag'irgodtaw sa sinaguga ra nin Judio. Sin narnge'
raya ni Aquila tan Priscila, sinagyat raya sa bali ra tan nipapalaway ra nin maong kona a
pigagawa' nan Dios a kai na et nin tanda'.
27 Naisip na ni Apolos a mako sa prubinsya nin Acaya. Ket saray tumutumbok kona ni
Jesus itaw sa Efeso, tinulungan raya tan nanurat sara konran kapada ran mammemper
itaw sa Acaya tan dinawat ra a san'ilyen raya si Apolos no rumate' yadtaw konra. Ket sin
itaw yayna anaod si Apolos, alaki a naitulong na konran saray namper kona ni Jesus
bana' sa kamaungan nan Dios.
28 Say ginwa' na, matpel yan nikidiskusyon konran Judio sa adapan ran tutawo, ta
pinatutu'wan na konran sarba a man'iyakay na mangibwat sa Masanton Kasuratan a si
Jesus sya a Cristo nin nipangako' nan Dios.

19

Si Pablo itaw sa Efeso

1 Leg'an a itaw ya sa Corinto si Apolos, si Pablo anamaet, sinulpu-sulpot nay bubabalin
tatalugtog itaw angga sin nakarate' ya sa Efeso. Ket main nin nadumog nadtaw nin umno
ran tumutumbok kona ni Cristo.
2 Nitepet na ni Pablo konra, “Nako ya para nin niikap komoyo a Ispirito nan Dios sin
tinumper kamoyna kona ni Jesus?”
Ket ni'bat ra kona, “Kai mi nin tanda' a ta sawanin mi tamo' nin narnge' a main nin siin
si Ispirito nan Dios.”
3 Tepet na anamana ni Pablo, “No wanin ani a nakabawtismwan moyo?”
Ni'bat ra, “Sitaw si nibari-barita' na ni Juan nin pakabawtismo.”
4 Ket wana ni Pablo, “Say nipamawtismo na ni Juan* ket paka'kitan nin pagbababawi'
sa kasalanan. Bale' nibarita' na konran saray mampangrenge' a matkap a magmatalek
sara konan si sumubray kona, a sya anaod si Jesus.”
5 Sin narnge' ra in nin wana ni Pablo, nipabawtismo sara nin paka'kitan a mammemper
sara kona ni Uunuren tamon Jesus.
6 Nipababo na ni Pablo a gamet na konra, ket nako ya konra a Ispirito nan Dios. Sin
sain, nakapag'irgo sara sa nagsikabarang nin irgo tan nibari-barita' ray minsahi nan Dios
nin nipatandaan na konra.
7 Sarayti nin binawtismwan ket maglabinrwa sara nin lulalaki.
8 Sa luob nin tuloy bulan, naku-nako ya sa sinaguga ra nin Judio si Pablo tan pinasyan
tepel na nin nag'irgu-irgodtaw. Nikidisku-diskusyon ya konran itaw nin gagara na a
kumbinsyen nasaray tutawo nin mamper sara sa maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios.
9 Bale' main saraytaw saray matib'ey a ulo ra nin kai nin mamper. Nag'irgu-irgo sara
nin duka' kuntra sa panunumbok konan siti si Ba'yon Dalan sa adapan ra nin tutawo.
Linakwanan nasara ni Pablo ket nitagad nasaraytaw saray tumutumbok kona ni Jesus,
tan nituloy nan inawru-awro a pangangakay na itaw sa kwarton pidiskusyunan sa bali
na ni Tirano.
10 Wanin nin rway taon, kanya' nin sarba ra nin tutawo sa prubinsya nin Asia, Judio tan
ambo' nin Judio, narnge' ray minsahi nan Catawan maipa'ka' kona ni Jesus.

Saray A'nak nan Lulalaki ni Esceva

11 Sin sain, binyan nayan Dios nin pakayadi' si Pablo a makagwa' yan naiduman
mumilagro,
12 ket mataman say panyo' o seket nin inusar na, i'ras ran tutawo konran main nin
masakit ket umanda' sara tan saray uispiriton duka' ket lumakwan sara konra.
13 Itaw sa Efeso, main saraytaw saray Judio nin mikadaw-kadaw nin mamalakwan nin
uispiriton duka' nin nakasrep konran tutawo. Ket sinari' rayan inusar a ngaran na ni
Uunuren nin Jesus. Wanti a wanra, “Sa ngaran na ni Jesus a man'ipata-patandaan na ni
Pablo, igan-gan ko komo, lumakwan ka.”

* **19:4** Mateo 3:11; Marcos 1:4,7,8; Lucas 3:4,16; Juan 1:26,27.

14 Sayti a gawa' ran saray piton a'nak nan lulalaki ni Esceva a sayay pangulo nin padi'
ran Judio.
15 Ni'sa, ni'bat na nin ispiriton duka' konra, “Si Jesus, tanda' koya; wanin ya et si Pablo;
bale' si'kamo, si'no kamo wadi'?”
16 Ket sitaw si tawo nin nasrepan nin ispiriton duka' linaybo nasara, tan sinasa-sasakit
nasara ket natalo sara. Sin wanin, lus'ok-labos tan sugat-sugat sara nin nagsipalayon
linmakwan itaw sa bali.
17 Natandaan ti nin nangyadi' nin sarba ran tutawodtaw sa Efeso, Judio tan ambo' nin
Judio, ket wanin ana a li'mo ra. Lalo rayaynan rinayu-rayo a Uunuren tamon si Jesus, no
si'no ya.
18 Abaw sara konran mammemper a pinaipadar nin nipatutuo ra sa tutawo a adin
duka' a ginwa-ginwa' ra.
19 Ket saraytaw saray gindat nin manggagamod, mananantigwa tan raruma et nin
albularyo, pinikalamo' ran binunton a lulibro nin inusar-usar ra tan pinuuran ra nin
na'kit nin sarban tutawo. Kinwinta ray bili ket maglimampulo' a ribon plata nin pirak*
nga'min.
20 Ket anaod, say minsahi nan Catawan, mas lalo anan natanda-tandaan tan mas lalo
saraynan inmabaw a mammemper.

Say Pigugulo Itaw sa Efeso

21 Sawanin sin nayadi' nin nangyadi' in, nidisisyon* ni Pablo a mako sa Jerusalem nin
dumalan ya sa prubinsya nin Macedonia tan Acaya. “Ket, kayadi' kon makodtaw sa
Jerusalem,” wana, “matkap a mako ako sa Roma.”
22 Anaod, pinau'na nasarayna sa Macedonia a rwa konran kukatulungan na a sara si
Timoteo tan si Erasto; ket sya, itaw ya yapo' et sa prubinsyan Asia.
23 Ket sin sain a itaw ya et si Pablo sa Efeso, main nin nangyadi' nin alakin pigugulo
bana' sa akay maipa'ka' sa panunumbok konan siti si Ba'yon Dalan.
24 Say nangyadi', main itaw nin sayay mangangwa' nin bubagay a mangusar ya nin
pirak, a say ngaran na ket Demetrio. Mangangwa' ya nin timplu-timplo na nin si diosa
ran si Artemis*. Main nin tutawon kalalamo' nan mangwa' nin sayti ket abaw a
matingkapan ra.
25 Dininep nasara ni Demetrio a tutawo na tan saray raruma et nin kapariho ra a
tingkapan. Wana konra, “Bubsat, tanda' moyo nin mabistay byay tamo mangibwat konan
siti nin tingkapan tamo.
26 Bale' mangkaimatunan tan mangkarnge-karnge' moyo nin diri a man-gaw'en nan
siin si Pablo. Man'ibari-barita' na nin say raywen nin bilang dios a ginwa' nin tawo ket
ambo' nin peteg nin dios. Ket abaw saraynay mangkaayat na nin gurutan raynay
pangrarayo ra konan diosa tamo, ambo' tamo' nin iti sa syudad nin Efeso no kai sa
dandani intiro nin prubinsyan Asia.
27 Ambo' tamo' anaod nin magpiligroyti say paningkapan tamo ta bangli' no kuntrawen
rayti nin tutawo, no kai edet, mataman pati si timplo na nin si sangkata'gayan a diosa
tamon si Artemis ket mag'in yaynan kasan kakanaan. No mangyadi' a wanin ket si diosa
Artemis nin manraywen ra nin sarban tutawo sa prubinsyan Asia tan sa intiron mundo,
makasaynay kagalangan na.”
28 Sin narnge' ra in nin wana ni Demetrio, pinasyan sager ra ket wanra nin niburyaw
“Makapangyayadi' ya si Artemis nin diosa tamon taga Efeso!”
29 Ket say gulo nag'in nin sa intiro nin syudad. Sin na'kit rasaran tutawo si Gayo tan si
Aristarco nin taga Macedonia a kalalamo' nasaran mampako ni Pablo sa keen-keen na,
dinakep rasara tan ni'ras rasara sa lugar a pididinepan ran tutawo.
30 Rabay nan tuloy ni Pablo a makodtaw bale' kai raya nin inaburuyan nin saray
tumutumbok kona ni Jesus nin kalalamo' na.
31 Main et nin nibaki' ran saray upisyalis nan prubinsyan Asia nin uamigo na a
nangiparate' nin mairot nin dawat ra a andi' ya gapo nin makodtaw si Pablo.
32 Ket sin sain ana, saraytaw saray nididinep ket burya-buryaw sara, bale' sakalakoy
man'iburyaw nin saya tan saya ta saray ka'bawan ket kai ra nin tanda' a rason no ambale'
a nididinep sara.

---

* **19:19** Say alaga nan sayay plata ket say alaga nin swildo sa sayay awro nin pagtatrabaho sin saytaw. * **19:21** *nidisisyon...a mako-* *O:nangimey ya si Pablo mangibwat sa nipaninreg nan Ispirito nan Dios nin mako.* * **19:24** ***Artemis-*** *O:Diana.*

33 Ket, bana' ta saray Judio ket pinaadap raya konran tutawo si Alejandro, dinagdag
rayan raruman tutawo ta pigaw nin mag'irgo ya konra. Nisinyas na ni Alejandro konran
tutawo a rabay nay mag'irgo.
34 Bale' sin na'kit ran tutawo a Judio yan lamang, ginmuryaw sara anamanaet a tutawo
a wanra, “Makapangyayadi' ya si Artemis nin diosa tamo nin taga Efeso!” Ket
niburya-buryaw ra in sa luob nin rway udas.
35 Sa ka'tengan, si sikritaryo nin syudad ket napittinek nasaraytaw saray nididinep, ket
wana konra, “Kalugaran ko nin taga Efeso, kasan kai nin magtanda' a naipya kontamo
nin taga Efeso a pangangasikaso konan timplo na nin si sangkata'gayan a diosa tamon si
Artemis tan konan masagradon imahin na nin nanabo' nangibwat sa langit.
36 Kasan makapamarita' a ambo' nin tutuoyti say man'ibarita' ko kanya' nin mikaklek
kamo tan andi' kamo nin mirunga-runga nin mangimey.
37 Ni'ras moyo saradti ti nin tutawo ket kai sara anamaet nin nanakaw itaw sa timplo
tan kasa anamaet nin inirgo ran duka' nin kuntra konan diosa tamo.
38 Bale' no main wadi' nin riklamo na ni Demetrio tan saray trabahador na kuntra sa
si'numan, nakaabri anay kurti tan main anan upisyalis itaw. Mabista no itaw sara nin
mako nin magriklamo.
39 Ket no main et wadi' nin rabay moyon itepet, saytaw ana li' no mididinep atamo nin
sigon sa Layi,
40 ta sayti nin nangyadi' sawanin ket kuntra sa Layi nin Roma, ket piligruso atamon
tuloy. Kasan sapon maparsawan ratamon nangwa' nin gulo nin saray mag'uuray, ket no
wanin, kasan maibi tamon rason sa ginwa' tamo.”
41 Kayadi' na nin nibarita' in nin sikritaryo, pinaugot nasarayna sa pammali ra a
tutawo.

20

Say Pako na ni Pablo sa Macedonia tan sa Grecia

1 Sin nayadi' anaytaw say pigugulo sa Efeso, dininep nasara ni Pablo a tumutumbok
kona ni Jesus tan pinaksaw nay nakem ra. Mi'sa yayna nin pinatanid konra tan nibwat
yayna nin nako sa prubinsyan Macedonia.
2 Naku-nako ya sa nagsikabarang nin bubabalidtaw tan pinagse-pagsen nay nakem ran
saray mammemper. Nituloy na angga sin nako yayna sa prubinsyan Acaya*.
3 Itaw ya nin tuloy bulan. Nidisisyon nay sumaki nin mako sa Siria ket natandaan na
nin man'iplano raya nin patyen nin Judio. Kanya' nin sinilyan nay plano na ket dinmalan
yan lumalako sa Macedonia.
4 Nayi sara kona si Sopater nin taga Berea a anak naya ni Pirro, si Aristarco tan Segundo
nin taga Tesalonica, si Gayo nin taga Derbe, tan si Timoteo; wanin ra anamaet ni Tiquico
tan Trofimo nin taga Asia.
5 Nu'na saraynayti tan tinma'gan sara komi sa Troas.
6 Mayadi' a mantawagen nin Pista nin Pangangan nin Tinapay a Kasan Pammakbo,
sinmaki kamin nibwat itaw sa Filipos. Limay awro a napalabas, nirate' kami sa Troas ket
nakapidudumog kamidtaw. Itaw kami nin sayay linggo.

Itaw sa Troas, Sinmubli' yan Mabyay si Eutico

7 Sin awron Linggo, si'kamin tumutumbok kona ni Jesus, nididinep kami ta pigaw nin
mangan kamin tinapay nin pammanemtem sa nipati na. Sin sain, nangipapalaway ya si
Pablo angga sin kapiknga' nin yabi bana' ta mibwat ya kinabuklasan.
8 Abaw a tyo' sa kwarto nin itaw ya sa ta'gay sa balin nididinepan mi.
9 Sin sain, main nin sayadtaw nin lalakin malago' et a tinmekre' sa dudungawan nin say
ngaran na Eutico. Sa eteng nan nangyakay ni Pablo, nangitungge' yayna si Eutico angga
sin mabistaynay elek na ket nanabo' yan nangibwat sa ikatlon grado. Nati yayna nin
pinurot ra.
10 Inmarak ya si Pablo tan linmukob ya sa babo na tan yinakap naya. Mi'sa wana ni
Pablo konran tutawo, “Andi' kamo nin mapaga. Mabyay ya et.”
11 Sinmubli' ya sa ta'gay nin bali si Pablo. Nangalap ya nin tinapay nin pammanemtem
sa nipati na ni Jesus mi'sa, nangan sara. Nikiirgu-irgo ya konran itaw angga sin
mapalaway ana mi'sa yayna nin nibwat.
12 Sitaw si tububa'yo anamaet, niyugot rayayna sa bali ra nin marigsa, ket matinek a
kaisipan ra.

Sa Pakudti-pakodtaw ra ni Pablo, Nirate' sara sa Mileto

* **20:2** ***Acaya***- *Sa Griego:Grecia.* Siti a prubinsyan Acaya tan itaw yay syudad nin Corinto.

13 Si'kami nin kalalamo' na ni Pablo, sinmaki kamin mu'naynan mako sa babalin Ason,
ta nikitarusan yan itaw yayna li' nin rumuran, ket lumalako ya yapo'.
14 Sinna' rakamidtaw sa Ason tan nayi yaynan sinmaki komi ket tinmuloy kami anan
nako sa babalin Mitilene.
15 Nangibwat itaw, sinmaki kami anamanaet ket sin sinmunor nin awro linabasan
miya a isla nin Quio. Sin sinmunor anamanaet nin awro narate' miya anamaet a isla nin
Samos, ket sin napalabas anamana a sayay awro narate' miyay babali nin Mileto.
16 Nidisisyon na ni Pablo a kai yayna nin dumalan sa syudad nin Efeso ta pigaw nin kai
yayna nin mi'teng sa prubinsya nin Asia. Mampangapura ya si Pablo ta no magwa' ket
itaw yayna sa Jerusalem no Pistan Pentecostes.

Say Patanid na ni Pablo konran Pangulo ran Mammemper sa Efeso

17 Itaw sa Mileto, nangibaki' ya nin nako sa Efeso nin kayaban rasaray pupangulo nin
dudupong ran mammemper itaw.
18 Ket sin itaw sarayna wana konra,
"Tanda' moyo no pa'noy nipagkabyay ko leleg a itaw ako komoyo nangibwat sin karate'
kodtaw sa prubinsyan Asia angga sin awron nibwat ako.
19 Ginwa' ko a nipagwa' na nin Uunuren kongko a kai ko gapo nin nipata'gay a lalaman
kon diri. Abaw a lwa' ko nin tinmuro', tan abaw a dya'dya' nin nirangep ko bana' sa
ginwa-ginwa' ran Judio kongko.
20 Tanda' moyo et a sa nipangyakay ko komoyo, sa publiko man o sa pammali moyo,
niyakay ko komoyo a sarba nin sa angan-angan ko ket para sa kaabigan moyo.
21 Judio man o ambo' nin Judio, pari-pariho nin binaritaan ko a pagbabawian raynay
kukasalanan ra ket gumring sara konan Dios tan matkap a magmatalek sara kona ni
Uunuren tamon si Jesus.
22 Ket sawanin, mako ako sa Jerusalem nin katutulok ko sa wanan Ispirito nan Dios
kongko. Ket kai ko nin tanda' no ani a mangyadi' itaw kongko.
23 Si tanda' ko tamo' ket si, sa sarban lugar a mangkeen-keen ko, man'ipatandaan nan
Ispirito nan Dios kongko a say mantuma'gan itaw kongko ket pakapriso tan
pakapadya'dya'.
24 Bale' kai ko nin mampanemtemen in bana' ta para kongko ket ambo' nin maalaga a
mabyay ako basta magwa' koy man'ipagwa' na ni Uunuren tamon Jesus, siin ket si
ipatanda' koyay Mabistan Patanda' maipa'ka' sa kamaungan nan Dios.
25 Anaod, si'kamon sarba nin nangipatandaan kon maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios,
tanda' kon kai rakoyna li' nin ma'kit.
26 Ket ibarita' koynayti komoyo sawanin: Kasa li' nin ubatan ko no main li' komoyo a kai
nin maisalba,
27 ta kasa gapo nin kai ko nin nipatandaan komoyo maipa'ka' sa plano na nin Dios.
28 Pagawan moyoy lalaman moyon diri tan saray sarba ran tutawo na nin Dios nin
nipakargo nan Ispirito na komoyo a mammaga rakamon saray tutawo nan Dios nin
nipurok na yupa' sa nipamaturo' nan daya' nan diri nin Anak na.
29 Tanda' ko nin no kasa akoyna li', main nin makodti komoyo nin kano wadi' ket
minsahiro nasara ni Cristo a kapada ray mabayanin atap a uayep ket sidaen rakamo.
30 Main anamaet li' nin panaon a sa dupong moyo nin mismo ket main saraytaw saray
mamarita' nin bula'-bula' ta pigaw nin maibarang rasaran mayi konra a tumutumbok
kona ni Jesus.
31 Kanya' nin pakailag kamo. Panemtemen moyoy nipangyakay ko sa barang saya
komoyo sa yabi tan awro, nin abaw a tinmuro' nin lwa' ko sa luob nin tuloy taon.
32 Ket sawanin, bubsat, ipudir katamoyna konan Dios. Si minsahi maipa'ka' sa
kamaungan nan Dios, pagsenen nay pammemper moyo, tan si Dios ibi na li' komoyo in
say man'isadya' na konran sarba ran nipurok nan tutawo na.
33 Ibarita' ko komoyo, kai ko gapo nin inapes a pirak o balitok o seket nin si'numan.
34 Tanda' moyo nin namaturo' akon saynget ko ta pigaw nin matingkapan koy ikabyay
mi nin saray kalalamo' ko.
35 Sa sarba nin panaon, nipa'kit kon nipaarig komoyo a matkap a tulungan tamo saray
mampagkakurang mangibwat sa wanin a ginwa' ko nin pammaturo' kon saynget.
Panemtemen moyoy nibarita' na ni Uunuren tamon Jesus nin diri a wana, 'No mami yay
sayay tawo konran raruma, makarma' yan adayo' dyan no mangrisibi ya tamo'.' "
36 Nayadi' ya nin nag'irgo si Pablo, nanalimukod sara nin saray pupangulo ran
mammemper tan nikidasal ya konra konan Dios.
37 Inmakis sara nga'min a yinakap tan inarkan raya si Pablo,

38 mabereng saran tuloy sa nibarita' na nin kai rayayna li' nin ma'kit. Ket niyater
rayayna sa bapor.

21

Pinau-pau'nawan rayan Mammemper sa Tiro si Pablo

1 Nipatanid kami ana konran pupangulo nin dudupong ran mammemper ket sinmaki
kami nin diri-diritson nako sa isla nin Cos. Sin sinmunor nin awro, narate' miya a isla nin
Rodas, tan nangibwat itaw ket tinmuloy kami sa Patara.
2 Itaw main nin narate' min bapor nin mako sa Fenicia ket rinmuran kami.
3 Kaaram, masir'ip miyaynay isla nin Cyprus ket linmabas kami sa bagatanan na nin
adap sa prubinsyan Siria. Dinmuong kami sa babali nin Tiro ta magdiskarga yadtaw a
bapor.
4 Dinumog misaray tumutumbok kona ni Jesus itaw ket nikikalamo' kami konra nin
nanglinggo. Bana' sa nipaninreg nan Ispirito nan Dios konra, nibarita' ra kona ni Pablo a
andi' yayna yapo' nin tumuloy nin mako sa Jerusalem.
5 Wanin man, sin narate' ana a awro nin pibwat mi, tinmuloy kami nin lamang. Ket
niyater rakami nin sarba ran mammemper, lulalaki, bubbayi tan ua'nak anggan sa liwa'
nin babali. Sin itaw kami ana sa rigrig nin baybay, nanalimukod kami nga'min tan
dinmasal kami.
6 Mi'sa, nipatanidan kami ana; ket rinmuran kami ana sa bapor, tan sara anamaet,
nugot sarayna sa pammali ra.

Nipadles a Pakapriso na ni Pablo

7 Nangibwat sa babali nin Tiro, nituloy mi a sinmaki ket dinmuong kami sa babali nin
Tolemaida. Pinasyar misaray mammemper itaw ket itaw kami nin sayay awro.
8 Sin tinmumbok nin awro, nibwat kami ket nirate' kami sa babali nin Cesarea.
Nagtuloy kami sa bali na ni Felipe a saya nin mangingipatanda' konan Mabistan Patanda'.
Saya ya intaw konran saray piton lulalakin pinili' itaw sa Jerusalem nin katulungan ran
apostoles*.
9 Main nin a'pat ran a'nak nan bubalasang a pinayaburan nan Dios nin pakababa' nin
mangibarita' nin nipatandaan na konra.
10 Napalabas a umnoy awro ana a itaw kami, main nin rinmate' itaw nin sayay prupita
nin ibat sa Judea a say ngaran na Agabo*.
11 Ket nako ya komi; kinalap nayay barkes na ni Pablo; mi'sa na nin tinaker nin siti a
gamet tan ayi nan diri, kaaram wana, “Man'ipatandaan na nin Ispirito nan Dios a si main
nin ikon konan siti, baruren raya li' nin wanti nin saray Judio nin itaw sa Jerusalem, mi'sa
raya nin ipagamet li' konran ambo' nin Judio.”
12 Sin narnge' mi in, nikidawat kamin inganga'do tan saray tagadtaw a andi' yayna nin
mako sa Jerusalem si Pablo.
13 Bale' ni'bat na ni Pablo, “Ambale' a umakis kamo? Andi' moyo kadi' nin patapuen a
nakem ko! Nasadya' akon ambo' tamo' nin mabaror no kai mataman et nin matidtaw sa
Jerusalem no para sa kakanaan na ni Uunuren tamon Jesus.”
14 Sin talaga nin kai miya nin mapaed, tinumgen kami ana ket wami tana, “Say
karabayan na nin Uunuren kumon a maunor.”
15 Napalabas a umnoy awro, nagpripara kami mi'sa kami ana nin nako sa Jerusalem.
16 Nayi sara komi a raruma nin tumutumbok kona ni Jesus itaw sa Cesarea. Sa
Jerusalem, ni'ras rakami sa bali na ni Mnason nin itaw a pagtuluyan mi. Taga ya Cyprus
tan saya ya konran saray nu'nan nag'in nin tumutumbok kona ni Jesus.

Ginwa' na ni Pablo a Ritwal sa Pakaparinggas sa Jerusalem

17 Sin rinmate' kami anaod sa Jerusalem, maririket saran nangako' komi a bubsat sa
pammemper itaw.
18 Sin tinmumbok nin awro, kalamo' rakami ni Pablo nin nako kona ni Santiago. Ket
itaw sara a sarba ra nin pupangulo ran mammemper.
19 Mayadi' nasara nin pinakumusta ni Pablo, nibarita' na nga'min konra a ginwa-ginwa'
na nin Dios konra nin ambo' nin Judio bana' sa nipangipatanda' na konan Mabistan
Patanda' konra.
20 Sin narnge' ray nibarita' na ni Pablo, rinayo rayay Dios. Mi'sa wanra kona ni Pablo,
“Tanda' mo, busat, rinibo saraynay kapada tamo nin Judio nin mammemper kona ni
Jesus tan matetek sara sa panunukid ra sa Gugan-gan tamo nin Judio.

---

* **21:8** Mabasa et a maipa'ka' konran saraytin katulungan sa Ginwa-ginwa' 6:1-6; 8:5. * **21:10** Ginwa-ginwa' 11:28.

21 Sawanin, narnge' ra a man'iyakay mo kano konran kapada tamon Judio nin itaw sa
lulugar ra nin ambo' nin Judio, a gurutan rayna a panunukid ra sa Gugan-gan a nipataoy
nin nipagamet kona ni Moises ta man'iyakay mosara kano a andi' rasarayna nin turien a
a'nak ra tan man'iyakay mo et kano nin andi' rayna nin tumbuken a kukaugalian tamo
nin Judio.
22 Ket sawanin, ani kadi' a mabista nin gaw'en? Kasan sapo nin matandaan ra a iti ka.
23 Sapa no wanti e a gaw'en mo: Main nin a'pat ran kalalamo' tamon lulalaki a main nin
nipangako' ra nin mairot konan Dios.
24 Mako ka sa Timplo a kalamo' mosara tan gaw'en moyo a ritwal nin pakaparinggas sa
pangingikit nan Dios bilang sa wana sa Gugan-gan. Si'kaynay umbat sa bayad-bayadan ra
ta pigaw nin maipakiskisan ray ulo ra nin paka'kitan a natukid raynay pangako' ra.* Ket
no wanin, maipa'kit konran tutawo a bula'-bula' taw say narnge' ra maipa'ka' komo ta
mapalaway a mantumbuken mo pa anamain a Gugan-gan.
25 Maipa'ka' anamaet konran mammemper a ambo' nin Judio, nisurat mi ana konra a
nipapagketan tamodti intaw maipa'ka' konra. Wami sa surat: Andi' sara nin mangan nin
naida'ton nin nipangrayo sa dios-dios, tan andi' sara nin mangna' nin daya' tan nin karni
nin pinatin ayep a kai nin pinadaya', tan andi' ra nin sama'-samaen a lalaman ra yupa' sa
ambo' nin manepeg a pirararay."*
26 Ket pinaayi nasarayna anaod ni Pablo a lulalaki kona. Sin sinmunor nin awro, ginwa'
ray ritwal nin pakaparinggas. Mi'sa, sinumrep ya sa sayay parti nan Timplo ta pigaw nin
ipatanda' na konan padi' no ka'no nin maila'pos a pitoy awro nin ritwal tan
mangipaida'ton ya li' para sa barang saya konra.

Dinakep rayadtaw si Pablo sa Timplo

27 Sin say pitoy awro nin ritwal ket adapen ana nin maila'pos, main nin Judio nin taga
prubinsyan Asia a naka'kit kona ni Pablo itaw sa sakop nan Timplo ket nanugsog sara nin
abaw nin tutawo a dakpen raya si Pablo.
28 Nita'way ra, "Si'kamon kapadan Israelita, tulungan rakami! Sya ey taw si tawon
mampangyakay abirno nin adti nin kuntra kontamon Judio, sa Gugan-gan tamo tan
konan Timplo tamo. Ket sawanin, nangawit ya et iti nin ambo' nin Judio mataman no
maiyawa', ket sa wanin siti nin masagrado nin lugar ket ginwa' naya nin kai ana nin
maikana' konan Dios!"
29 Nibarita' ra a wanin bana' ta na'kit ran kala-kalamo' nayadti ni Pablo sa syudad si
Trofimo* a sayay taga Efeso, kanya' nin nipa'ka' ra a ni'ras naya ni Pablo itaw sa sakop
nan Timplo.
30 Konan siin, nanager sara nga'min a tutawo sa Jerusalem. Nagsikered saran
nakodtaw sa Timplo; dinakep raya si Pablo tan ginuyugoy rayan nirikor; mi'sa ra nin
nisada' nin tampor a purta.
31 Patyen rayayna kumon si Pablo bale' main nin nangiparate' konan Kumander ran
sundalo' nin Romano a magulo kano sa intiron Jerusalem.
32 Tampor nangayab yan saray Tinyinti Kirnel na tan susundalo' ra tan nangapura
saran nako sa kami'nan nin gulo. Sin na'kit rayan tutawo a Kumander tan saray sundalo',
tinegnan rayan binugbog si Pablo.
33 Kinadanyan nayan Kumander si Pablo tan dinakep naya, tan nipabaror naya nin
dublin kadina. Mi'sa, tinepet na konran tutawo no si'no ya si Pablo tan no ani a ginwa' na.
34 Saka-sakalakoy ita'way ran i'bat nin tutawo ket bana' sa kyawkyawan, kai na nin
mapapalawayan nin Kumander no anin talagay nangyadi', kanya' nin nigan-gan na
konran sundalo' na nin i'ras raya si Pablo sa kampo.
35 Sin itaw sarayna sa aydan, inalsa rayan sundalo' si Pablo bana' ta ma'mot nin tuloy a
ulo ran tutawo,
36 ket wanran man'iburya-buryaw nin mantumumbok, "Patyen tamoya!"

Nidipinsa nay Lalaman nan Diri ni Pablo

37 Sin isrep rayayna sa kampo si Pablo, wana konan Kumander, "Main yapo' pa nin
ibarita' ko komoyo?"
Inumbat yay Kumander, "Ya, tanda' moy mag'irgon Griego!
38 Say wangko no si'kaytaw si Egipcio nin nangipangulo nin pagriribildi sa gubyirno sin
ambo' et nin na'teng tan lider ran a'pat a ribon lulalakin di-armas nin man'umadidtaw sa
lugar a ambo' nin matawo."

---

* **21:24** Mabasa et a maipa'ka' sa sitin kaugalian sa Bilang 6:1-21. * **21:25** Ginwa-ginwa' 15:29. * **21:29** Ginwa-ginwa' 20:4.

39 Ni'bat na ni Pablo, “Saya ako nin Judio. Niyanak ako sa Tarso, si pitanda-tanda' nin syudad sa prubinsyan Cilicia. Aburuyan rako tana pa nin mag'irgo konran tutawo?”
40 Ket inaburuyan nayan Kumander. Inumdeng ya sa tukar nin aydan si Pablo tan sininyasan nasara a tutawo nin mititinek sara. Ket sin nititinek sara, nag'irgo ya sa sarita' ra nin Hebreo.

22

1 Wana ni Pablo, “Bubsat tan mangatua kosara, reng'en rako tana pa nin ipapalaway ko a ubat ko komoyo.”
2 Sin narnge' ra a mampag'irgo ya sa sarita' ra nin Hebreo si Pablo, nititinek saran maong ket nituloy nay nag'irgo. Wana,
3 “Saya ako nin Judio a niyanak sa syudad nin Tarso sa prubinsyan Cilicia, bale' iti ako nin inmalaki tan nag'adal sa Jerusalem. Si Gamaliel a maistro ko ket niyakay nakon maong maipa'ka' sa Gugan-gan a nibati' ran pupuon tamo kontamo, tan kapada moyo sawanin, matetek kon ginwa' a say wangko ket karabayan nan Dios nin gaw'en ko.
4 Kanya' nin dinuksa-duksa' tan nipapati-pati kosaray mampanumbok konan siti si Ba'yon Dalan. Dinakep kosara, babayi man o lalaki, tan nipapriso kosara.
5 Matistigusan rayti nin man'ibarita' ko nin si Sangkata'gayan nin Padi' tan sarba ran myimbro nin Kunsiho. Saran mismo a nami kongko nin surat para konra nin kapadan Judio nin itaw sa Damasco, kanya' nin nako ako anaod itaw ta pigaw nin dakpen kosaray mammemper kona ni Jesus tan awiten kosaradti sa Jerusalem ta pigaw nin dusawen sara.*
6 *Bale' sin dandani akoyna nin mirate' sa Damasco, banda nin ugtiawro ana, kapingmatan ana nin siniraan ako nin pinasyan salag nin palaway a ibat sa langit.
7 Naipalukob ako sa luta', kaaram main nin busis nin narnge' ko a wana, ‘Saulo, ambale' a manduksa'-duksaen nako?’
8 Tinepet ko, ‘Si'no kamo, Ser?’
Ket wana nin inumbat, ‘Si'ko si Jesus nin taga Nazaret nin manduksaen mo.’
9 Saray kalalamo' ko, na'kit rayaytaw anaod si palaway bale' kai rayaytaw nin narnge' si busis.
10 Tinepet ko et, ‘Uunuren, ani a rabay mo nin gaw'en ko?’ Ket wana nin Uunuren, ‘Umdeng ka tan mako ka sa Damasco, ket itaw ibarita' nga'min a ipagwa' ko komo.’
11 Nabulag ako sin sain bana' konan sitaw si pinasyan salag nin palaway, kanya' nin tinabin rakon kalalamo' ko anggan Damasco.
12 Itaw, main nin sayay tawon say ngaran na Ananias. Matunong yan tawo nin masuet nan mantumbuken a Gugan-gan tamo ket ata'gay a pangingikit ra kona nin sarba ran Judio nin itaw sa Damasco.
13 Nako ya kongko, tan naka'deng ya sa dani ko ket wana, ‘Busat a Saulo, maka'kit kayna anamanaet.’ Ket tampor a naka'kit ako anamana ket na'kit koya.
14 Wana et ni Ananias, ‘Si Dios a syay nagsirbyan ran pupuon tamo, pinili' naka nin matandaan moy karabayan na, tan nin ma'kit may si Sayan Kasa Gapo nin Kasalanan, tan nin marnge' moy busis na nin mag'irgo yan diri komo.
15 Wanin ta gaw'en naka nin tistigos na nin mangipatanda' sa sarba nin tawo sa say nipa'kit tan niparnge' na komo.
16 Ket sawanin anaod, andi' kayna nin paka'teng. Mangimbabaet ka kona nin pabawtismo ka tan nin dawaten mo konan syay Mangingisalba ta pigaw nin ringgasan naka sa kasalanan mo.’ Wanin a nibarita' na ni Ananias kongko.
17 Sinmunor, sinmubli' akoynadti sa Jerusalem. Ket sin mandumasal akodtaw sa sakop nan Timplo, main nin na'kit ko a bara'mo akon nanaynep.
18 Na'kit koya si Jesus tan wana kongko, ‘Apurawen mo, lumakwan kan tampor iti sa Jerusalem ta saray tutawodti, kai ra nin tepren a ibarita' mo maipa'ka' kongko.’
19 Inumbat ako kona a wangko, ‘Uunuren, mamper sara angangko ta tanda' ran peteg a gindat sinre-sinrep koy susinaguga ket dinakep-dakep tan dinuksa-duksa' kosaray mammemper komo.
20 Sin pinati ya si Esteban* a sayan nangipatanda' nin maipa'ka' komo, itaw ako nin ayon sa nipangmati ra. Si'ko et a namantay nin seket ran saray nangmati kona.’
21 Bale' wana kongko, ‘Mibwat kayna. Ibaki' kata sa adayo', itaw konran ambo' nin Judio.’ ”

* **22:5** Ginwa-ginwa' 8:3; 26:9-11. * **22:6** Ginwa-ginwa' 9:1-19; 26:12-18. * **22:20** Ginwa-ginwa' 7:58.

22 Ba'yo na nin nairgo ni Pablo a maipa'ka' konan ambo' nin Judio, nangrenge' saran
maong kona a Judio. Bale' sin nitambay nasarayna, nagsiburyaw saray Judio a wanra,
“Patyen ya in a tawo! Kai ya in nin manepeg nin mabyay!”
23 Kapresan a man-gumuryaw sara, nibasyu-basyo ray ta'gay nin seket ra tan
sinabwa-sabwagan rayan ta'pok sa sager ra kona.
24 Sin sain, nigan-gan nan Kumander konran sundalo' a awiten rayayna sa kampo si
Pablo tan sanet-saneten raya ta pigaw nin paliwaen ra no mayin nin wantaw nin kuntra
kona a man'ita'wa-ta'way ran Judio.
25 Ket sin nabaror rayayna si Pablo ta pigaw nin sanet-saneten raya, wana konan
upisyal ran sundalo' a naka'deng itaw, “Aburuyan para nin layi a sanet-saneten yay sayay
gumabalin Romano nin kai ya et nin nausisa'?”
26 Sin narnge' na nin upisyal a wana ni Pablo, nako ya konan Kumander tan wana kona,
“Ambale' a ipasanet-sanet maytaw ket saya ya anamain nin gumabalin Romano?”
27 Nako yay Kumander kona ni Pablo tan tinepet na, “Page' para a gumabalin Romano
ka?”
“O',” wana ni Pablo.
28 Wana et nin Kumander, “Namayad ako nin abaw ta pigaw nin maibilang akon
gumabalin Romano.”
“Si'ko bale',” wana ni Pablo, “nangibwat et sin niyanak ako, gumabalin Romano
akoyna.”
29 Saraytaw saray mananet-sanet ana kumon kona ni Pablo, apurado nin kinmadayo'
sarayna, tan si Kumander, masalak yan lamang ta nipabaror naya si Pablo ket gumabalin
Romano ya anamain.

Say Pisublangan ra ni Pablo tan saray Pupangulo ran Judio

30 Rabay nan mapiho nin Kumander no anin peteg a man'iparsa ran Judio kona ni
Pablo, kanya' nin sin sinmunor nin awro, pinididinep nasara nga'min a Pupangulon
Pupadi' tan saray sarba ran myimbro nin Kunsiho. Linukakan nay pangangwardya kona
ni Pablo, mi'sa naya nin niyadap konra.

23

1 Pinastang nasaran maong ni Pablo a nididinep itaw nin pupangulo mi'sa wana,
“Bubsat, leg'an koynan mangkabyay tan angga et nin sawanin, tanda' ko nin kusto a
gawa'-gawa' ko sa adapan na nin Dios.”
2 Sin narnge' na in nin si Sangkata'gayan nin Padi' a si Ananias, nigan-gan na konran
saray iti sa dani na ni Pablo a mu'muen raya.
3 Wana ni Pablo, “Mu'muen naka li' anamaet nin Dios, si'kadsen nin maong kano wadi'!
Nakatekre' kadsen ta pigaw nin usisaen nako nin sigon sa wana sa Gugan-gan, bale'
mansubagen moy Gugan-gan sa nipangigan-gan mo a mu'muen ako.”
4 Ket wanran saray iti sa dani na ni Pablo, “Sukat a mampagsari-saritaan may
Sangkata'gayan nin Padi' na nin Dios!”
5 Wana ni Pablo, “Bubsat, kai ko nin tanda' a sya a Sangkata'gayan nin Padi'. Wanan
mabasa sa Masanton Kasuratan, ‘Andi' ka nin mag'irgo nin kuntra konan si
mampangipangulo komoyo nin tutawo.’* ”
6 Na'kit na ni Pablo a saray nididinep itaw nin pupangulo ket Pariseo saray raruma tan
Saduseo sara anamaet a raruma; ket wana nin nipaksaw, “Bubsat, saya ako nin Pariseo
tan saray mangatua ko ket Pariseo sara.* Iti ako sawanin nin mangkausisa' bana' sa
pammemper tamo a pasublien sara li' nin mabyay a nunati!”
7 Kayadi' na nin nibarita' in ni Pablo, nididiskusyon saraynay Pariseo tan Saduseo ket
natao yay grupo.
8 Kai sara nin nitutuno ta saray Saduseo ket kai sara nin mamper a pasublien sara li'
nin mabyay a nunati tan kai saran lamang nin mamper a main nin uanghil tan pinarsan
kai nin ma'kit. Sara bale' a Pariseo ket mamper sara sa sayti.
9 Ket kinumsaw anan kinumsaw a pibuburyawan ra. Saray raruma konran Pariseo nin
Madudunong sa Gugan-gan wanra, “Kasan ma'kit mi nin kasalanan a nagwa' nan sitin
tawo! Angangko main nin ispirito o anghil nin nikiirgo kona!”
10 Sin inmamot anan inmamot a pididiskusyon ra, sinmalak yay Kumander a bangli' no
piguguruyan raya si Pablo, kanya' nin ginan-gan nasaray sundalo' nan keen raya nin
pwirsawan nin kalapen tan isubli' raya sa kampo.

---

* **23:5** Exodo 22:28. * **23:6** Ginwa-ginwa' 26:5; Filipos 3:5.

11 Sin yabi sin sain, na'kit naya ni Pablo a Uunuren nin man'umdeng sa dani na. Wana
kona, “Paksawen moy nakem mo, Pablo. Nipatandaan moy maipa'ka' kongko iti sa
Jerusalem, matkap a wanin nin lamang a gaw'en modtaw sa Roma.”

Si Planon Patyen ya si Pablo

12 Kabuklasan, main saraytaw saray Judio nin nitatarusan tan sinmamba a kai sara nin
mangan o minom leg'an a kai raya nin napati si Pablo.
13 Main sara nin masurok nin a'pat a pulo' nin katawo.
14 Nako sara konran Pupangulon Pupadi' tan saray pupangulo ran Judio, tan wanra,
“Nisamba mi a kai kami gapo nin manaway nin kanen leg'an a kai miya nin napati si
Pablo.
15 Kanya' nin si'kamo tan saray myimbro nin Kunsiho, dawaten moyo konan Kumander
nin Romano a no magwa' ket awiten rayadti anamana si Pablo ta wamoyo usisaen moya
nin maong ta pigaw nin mapiho moyoy maipa'ka' kona. Ket si'kami anamaet, saneban tan
patyen miya ba'yo ya nin makarate' iti.”
16 Bale' si anak nan lalaki nin babayin busat na ni Pablo, narnge' nayti nin plano ra.
Kanya' nin nako ya sa kampo tan nibarita' na kona ni Pablo.
17 Ket sin sain, kinayaban naya ni Pablo a saya konran upisyal tan wana kona, “I'ras
mayti pa nin tumububa'yo konan Kumander ta main nin ibarita' na kona.”
18 Ni'ras naya anaod nin sarhinto a tumububa'yo konan Kumander, tan wana,
“Kinayaban nako nin si priso nin si Pablo tan nipai'ras nayadti ti nin tumububa'yo ta
main kano nin ibarita' na komoyo.”
19 Ket si Kumander, tinabin nayay tumububa'yo tan midyo nikadayo' naya mi'sa wana,
“Ani a ibarita' mo kongko?”
20 Inumbat yay tumububa'yo ket wana, “Nitatarusan saray raruma nin Judio a dawaten
ra komoyo nin iyadap moya dilap sa Kunsiho si Amay Pablo ta kano wadi' ket usisaen
raya nin maong ta pigaw nin mapiho ray maipa'ka' kona.
21 Bale' andi' moyo nin aburuyan a dawaten ra ta main nin masurok nin a'pat a pulo'
sara konra a mananeb kona. Nisamba ran sarayti a kai sara nin mangan tan minom
leg'an a kai raya nin napati si Amay Pablo. Sisasadya' sarayna, say mantaga'nan ra tana
ket say disisyon moyo.”
22 Nibibilin nan Kumander kona, “Andi' mo gapo nin ibarita' abirno nin si'no a nibarita'
moyti kongko.” Ket pinaibwat nayaynay tumububa'yo.

Nipagamet ya kona ni Gubirnador Felix si Pablo

23 Say ginwa' na nin Kumander, nangayab ya nin rwa ra nin upisyal na tan wana konra,
“Isadya' moyo saray rwanyasot a sundalo', sakalako saray pitumpulo' a magkabayo tan
rwanyasot saray mammika ta mibwat kamon mako sa Cesarea mainsan no alas nwibi
nin yabi.
24 Mangisadya' kamo anamaet nin umno ray kabayo para kona ni Pablo ta iyater moya
kona ni Gubirnador Felix* nin kai gapo nin napa'no.”
25 Sinmunor, nanurat yan ipa'wit na konan gubirnador nin wanti a wana:
26 “Komo Man-galangen a Gubirnador Felix:
Nangibwat kongko, si Claudio Lisias.
Kumusta ka?
27 Siti si tawo nin nipaiyater ko komo, dinakep raya nin Judio, tan patyen rayayna
kumon. Bale' natandaan ko nin saya yan gumabalin Romano kanya' nin kina' miya nin
nilibri nin saray sundalo' ko.
28 Bana' ta rabay ko nin matandaan no ani a riklamo ra kuntra kona, niyadap koya
konran myimbro nin Kunsiho ra.
29 Natandaan ko a kasa anamaet nin nagwa' nan kasalanan nin manepeg yan ipriso o
patyen, no kai say riklamo ra kona ket say kai ra nin pipapagketan maipa'ka' sa Layi ra.
30 Ket sin naiparate' kongko a main nin plano ran patyen ya, nipaiyater koyan tampor
isen komo. Nibibilin ko tana konran saray mampangiriklamo kona a isen sarayna nin
mako komo.
Wanin tana.”
31 Tinukid ra nin sundalo' a nibibilin konra, ket konan sitaw anaod nin yabi nirate' raya
si Pablo sa babali nin Antipatris.
32 Kinabuklasan, sinmubli' sarayna sa kampo a sundalo' nin linmalako; sara bale' a
nagkabayo ket inaluyon raya et si Pablo.

* **23:24** Nag'uray yayti sin A.D. 52-56.

33 Nirate' sara sa Cesarea, ket nibi rayay surat konan gubirnador tan nipagamet
rayayna kona si Pablo.
34 Binasa naya a surat, mi'sa naya nin tinepetan si Pablo no adti nin prubinsya ya nin
taga. Sin natandaan na nin taga Cilicia ya,
35 wana kona, “Reng'en ko li' a riklamo komo no iti saraynay mampangiriklamo komo.”
Ket nipagwardyawan naya si Pablo itaw sa palasyo nin nipapa'deng na sin saytaw ni Adi'
nin Herodes.

24

Pinarsawan raya si Pablo nin saray Judio itaw sa Cesarea

1 Napalabas a limay awro, rinmate' yadtaw sa Cesarea a Sangkata'gayan nin Padi' a si
Ananias a main nin kalalamo' nan pupangulo ran Judio tan sayay abugado a say ngaran
na Tertulo. Niprisinta ra kona ni Gubirnador Felix a riklamo ra kuntra kona ni Pablo.
2 Sin itaw yayna nin naiyadap si Pablo, nitarana' nayna a nag'irgo ni Tertulo maipa'ka'
sa parsa-parsa ra kona ni Pablo. Wana,
“Man-galangen a Gubirnador, bana' sa kaungan mo nin mampangipangulo komi, main
nin katinekan iti sa lugar mi sa anro ana nin panaon, tan abaw a mabistan nangumanan
nan nasyon mi.
3 Alilbien mi anggan maka'numan a utang mi nin maong a nakem para sa sarban
mabistan ginwa-ginwa' mo sa adtiman.
4 Kai ko nin rabay nin abaraen kamo, bale' dawaten ko pa a anusan moyo a mangrenge'
sa anted nin ibarita' ko komoyo.
5 Naimatunan mi a siti nin tawo ket pirwisyo ya. Puon yan pigugulo ran Judio abirno
nin adti ya nin mako tan syay lider nan grupo ran mantawagen nin Nazareno;
6-8 tan ambo' in tamo', no kai gaw'en nayayna kumon nin basta-basta a Timplo mi,
kanya' nin dinakep miya.* No usisaen moya in, mapatutu'wan moyo a sarban riklamo mi
kuntra kona.”
9 Ket sara anamaet a Judio nin itaw, tinistigusan ra nin tutuo a sarban nibarita' na ni
Tertulo.

Nagdipinsa ya si Pablo kona ni Felix

10 Sininyasan nayan mag'irgo nin gubirnador si Pablo kanya' nin nag'irgo ya. Wana,
“Man-galangen a Gubirnador, tanda' ko nin abaw nin taon ana a mapteg moyan
man-ga'getan ti si nasyon mi, kanya' nin maririket ako nin idipinsa koy lalaman kon diri
sa adapan moyo.
11 No mangusisa' kamo, mapiho moyo a labinrwan awro tamo' et a napalabas, nako
akodtaw sa Jerusalem ta pigaw nin mangrayo ako konan Dios.
12 Kai rako gapo nin na'kit nin kapada kon Judio nin nikidiskusyon sa si'numan itaw sa
sakop nin Timplo o nangwa' nin gulo sa susinaguga ra, o adtiman sa Jerusalem.
13 Kasan maiprisinta ran pammatutuo sa man'iparsa ra kuntra kongko.
14 Akuen koyti e sa adapan moyo, Man-galangen a Gubirnador:
Mampagsirbyan koyay Dios a syan lamang a Dios nin nagsirbyan ra nin pupuon mi nin
panunumbok ko konan siti si Ba'yon Dalan a wanra nin saraytin tutawo ket saya nin
pakiisyay. Mantepren ko anamaet bale' nga'min a nipataoy nin nipudir kona ni Moises
tan say naisurat sa lulibro nin nisurat ran prupita.
15 Bilang anamaet a lamang konran saraytin tutawo, mampagmatalek ako a pasublien
na li' nin mabyay nin Dios a sarban tutawo, matunong man o ambo'.
16 Bana' ta wanin, man'ipamuspusan ko a kasa lawas nin pakabalawan ko sa adapan na
nin Dios, wanin et sa tawo.
17 Mayadi' a umnoy taon a kasa akodtaw sa Jerusalem, sinmubli' ako nin nangika' nin
tulong nin kwarta konran kalugaran ko tan ta pigaw nin mangida'ton ako konan Dios.
18 Sin kapresan ko a mampangida'ton itaw sa Timplo ta nayadi' koyayna nin ginwa' a
ritwal sa pakaparinggas sa kasalanan, main saray Judio nin ibat sa prubinsyan Asia a
naka'kit kongkodtaw. Umno ra tamo' a tawodtaw tan kasa anamaet nin gulo.*
19 Saraytaw nin ibat sa Asia, sara kumon a nakodti komoyo nin nagriklamo no main
wadi' nin mairiklamo ra kuntra kongko.
20 Ket sarayti saray iti sawanin, mabista nin ibarita' ra no ani a ginwa' kon kasususbag a
napaliwa' ra sin niyadap ako konran myimbro nin Kunsiho.

---

* **24:6-8** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Sintinsyawan miyayna kumon nin sigon sa wana sa Gugan-gan mi,7 bale' nikibiang ya si Kumander Lisias tan kinalap naya nin pwirsawan komi.8 Ket nibarita' na nin iti miyayna nin iriklamoytin tawo komoyo.* * **24:18** Ginwa-ginwa' 21:17-28.

21 Si kal-la maitudo' ra tamo' ket si nita'way ko sa adapan ran myimbro nin Kunsiho;
wangko, ‘Iti ako sawanin nin sintinsyawan bana' ta mampagmatalek ako a pasublien sara
li' nin mabyay a nunati.’ ”
22 Ket sin sain, bana' ta abaw anay tanda' na ni Gubirnador Felix maipa'ka' konan siti si
Ba'yon Dalan, pinatgen nayna yapo' a pangungusisa' kona ni Pablo. Wana, “Mami ako li'
nin sintinsya no iti yayna si Kumander Lisias.”
23 Nibibilin na konan sayay upisyal a ituloy rayan gwardyawan si Pablo, bale' andi' raya
nin irutan no kai edet, aburuyan rasaray uamigo na nin tulungan raya sa matka-matkap
na.

Napriso ya et a Lamang si Pablo

24 Napalabas a umnoy awro, sinmubli' yadtaw si Gubirnador Felix nin kalamo' nayay
asawa nan si Drusila a sayay Judio. Nipakayaban naya si Pablo tan nangrenge' ya kona
nin nangipapalaway maipa'ka' sa pagmamatalek konan Cristo a si Jesus.
25 Bale' sin nag'irgo yayna si Pablo maipa'ka' sa kinamapteg, pagdadangka' sa lalaman
nin diri tan sa rumate' li' nin awro nin pangungukom nan Dios, sinmalak ya si Felix
kanya' nin wana kona ni Pablo, “Kustoyna yapo' sawanin, ipakayaban kata li' anamana
no main nin udas ko.”
26 Mantaga-taga'nan na anamain ni Felix a pasuksukan naya ni Pablo kanya' nin
man'ipakayaban nayayna nin man'ipakayaban nin kairgo.
27 Napalabas a rway taon, sinilyan nayan gubirnador ni Porcio Festo* si Felix. Ket bana'
ta rabay na ni Felix a mangalap nin rupa konran Judio, pinauryan naya sa priswan si
Pablo.

25

Dinawat na ni Pablo nin Mausisa' nayan Impirador

1 Ket rinmate' ya si Festo sa prubinsyan ga'getan na. Napalabas a tuloy awro, nako ya sa
Jerusalem nin ibat sa Cesarea.
2 Sin nagmiting sara nin pangangabrasa kona a Pupangulon Pupadi' tan saray raruma
konran pupangulo ran Judio, niparate' ra kona a riklamo ra kuntra kona ni Pablo. Masuet
ran
3 dinawat nin pabor nayna konra a ipaiyater nayadtaw sa Jerusalem si Pablo. Wanin a
dawat ra bana' ta plano ra anamanaet nin saneban tan patyen raya si Pablo.
4 Bale' say ubat na ni Festo konra, “Priso yadtaw sa Cesarea si Pablo. Sa ambo' ana nin
ma'teng ket sumubli' akoynadtaw.
5 Mayi sara li' kongko a pupangulo moyo tan iriklamo ra no main nin ginwa' nan abas
nin sitaw nin tawo.”
6 Itaw ya et yapo' nin walo o mapulo' nin awro sa Jerusalem si Festo mi'sa yayna nin
sinmubli' sa Cesarea. Sin sinmunor nin awro sin itaw yayna, tinmekre' ya sa lugar nin
panintinsyawan tan nipakalap naya si Pablo.
7 Sin itaw yayna si Pablo, inaribungbungan raya nin saray Judio nin ibat sa Jerusalem.
Nagsikabarang nin mabyat a niparsa-parsa ra kona bale' kasa gapo nin naiprisinta ran
pammatutuo.
8 Wana ni Pablo nin pangidipinsa sa lalaman nan diri, “Kasan animan nin ginwa' ko nin
kuntra sa Gugan-gan tamo nin Judio, o sa Timplo, o konan Man-galangen a Impirador
nan Roma.”
9 Rabay na ni Festo a mangalap nin rupa konra nin Judio kanya' nin wana kona ni
Pablo, “No magwa' ket mako atamo sa Jerusalem ta pigaw nin itaw ana, sa adapan ko nin
bistawen a kaso mo.”
10 Inumbat ya si Pablo, “Iti akoyna sawanin sa kurti nin iti sa sakop nan Roma, ket iti
ako nin manepeg nin masintinsyawan. Tanda' moyo nin diri a kasan talagan animan a
ginwa' kon kuntra konran Judio.
11 No sinubag ko wadi' a layi ket main nin ginwa' ko nin manepeg a pakadusawan ko
nin patiti, kai ko nin palaywan a mati. Bale' no kasan katutu'wan a man'iparsa ra kongko,
kasan si'numan a main nin pakayadi' nin mangipagamet kongko konra. Dawaten ko nin
iyadap akon mausisa' konan Impirador nan Roma.”
12 Nikiirgo ya yapo' si Festo konra nin mammibilin na, mi'sa wana kona ni Pablo, “Edet,
ta dinawat mon iyadap ka konan Impirador, ika' ka konan Impirador.”

Kinmunsulta ya si Festo kona ni Adi' Agripa

13 Napalabas a umnoy awro, rinmate' saradtaw sa Cesarea si Adi' Agripa* tan si busat

* **24:27** Nag'uray yayti sin A.D. 57-60. * **25:13** Mabasa a maipa'ka' kona ni ***Herodes Agripa II*** sa Glusaryo.

nan si Berenice ta pigaw nin iparate' ray pangangabrasa ra kona ni Festo.
14 Mayadi' a umnoy awro nin itaw sarayna, nibarita' na ni Festo kona ni Adi' Agripa a
maipa'ka' sa kaso na ni Pablo. Wana, “Main nin prisodti nin linakwanan na ni Felix.
15 Ket sin nako ako sa Jerusalem, saray Pupangulon Pupadi' tan saray raruma konra nin
pupangulo ra, niriklamo raya tan say rabay ra ket sintinsyawan koyan madusa.
16 Bale' nibarita' ko konra a ambo' nin pigagawa' nin Romano a basta sintinsyawan yay
sayay tawon man'iriklamo nin kai sara yapo' nin niaadap nin saray mampangiriklamo
kona, ta pigaw nin mabyan yan pagkanawanawan ubatan nay riklamo kona.
17 Kanya' nin, sin saray nangiriklamo kona ket nako saradti kongko, kai koyna nin
pina'teng. Sin sumunor nin awro sin iti akoyna, tinmekre' ako sa lugar nin
panintinsyawan tan nipakalap koyaytaw si tawo.
18 Sin niaadap sarayna, say wangko no main nin mabyat nin kasalanan nin iparsa ra
kona, bale' kasa anamaet.
19 Kal-la say sangkinian ra ket maipa'ka' sa rilihyon ra tan maipa'ka' konan sayay tawon
say ngaran na ket Jesus nin nati yayna bale' ipasuet na ni Pablo nin mabyay ya.
20 Ket bana' ta kai ko nin tanda' no pa'no koya nin ga'getan a wanin nin kaso, tinepetan
koya si Pablo a no magwa' ket itaw yayna nin sintinsyawan sa Jerusalem.
21 Bale' dinawat na a magmantinidti ta rabay nan maiyadap a kaso na konan Impirador
nan Roma. Kanya' nin nigan-gan kon iti ya et nin priso anggan maipaiyater koyayna
konan Impirador.”
22 Wana ni Agripa kona ni Festo, “Rabay koya anamaet nin marnge' in nin tawo.”
“Dilap li',” wana ni Festo.
23 Ket, sin sinmunor nin awro, nilibot saran pinagalangan si Agripa tan si Berenice nin
nisket sara bilang adi' tan rina, tan sinumrep sara sa kurti nin inaluyon ran atata'gay nin
upisyal ran sundalo' tan saray atata'gay nin tutawodtaw sa Cesarea. Nipakalap naya ni
Festo si Pablo; ket sin itaw yayna,
24 wana ni Festo, “Mapagalang a Adi' Agripa tan sarba moyo nin iti sawanin, iti ya
sawanin ti si tawon niriklamo ra kongko nin sarba ra nin Judio sa Jerusalem tan iti man
sa Cesarea. Niburya-buryaw ra a kai yayna kano nin manepeg nin mabyay et.
25 Bale' sa nipangusisa' ko kona kasan animan nin na'kit ko nin ginwa' na a nepeg nan
pakadusawan nin mati. Ket bana' ta dinawat nay maiyadap nin mausisa' sa adapan na
nin Impirador nan Roma, ipaiyater koyadtaw.
26 Bale' ambo' akon sigurado sa kaso na, kanya' nin niyadap koya komoyo sawanin,
laloyna komoyo, Adi' Agripa, ta pigaw nin mayadi' ma nin usisaen ket main nin maisurat
ko konan Impirador a syay uunuren ta.
27 Wanin ta ambo' nin manepeg, para kongko, a ipaiyater koyadtaw a sayay priso nin
kai ko nin maibarita' nin mapalaway no ani a riklamo kona.”

26

Nidipinsa na ni Pablo a Lalaman nan Diri kona ni Adi' Agripa

1 Ket wana ni Adi' Agripa kona ni Pablo, “Magwa' moyna a mag'irgo nin mangi'deng sa
lalaman mon diri.”
Anaod, nita'gay naya ni Pablo a gamet na nin pammagalang na mi'sa wana:
2 “Man-galangen a Adi' Agripa, ibilang kon makarma' ako bana' ta sawanin ket
maidipinsa koy lalaman kon diri sa adapan moyo kuntra sa sarban man'iparsa-parsa ran
Judio kongko.
3 Makarma' ako anaod bana' ta mataros moyo nin maong a pigagawa' mi nin Judio tan
say pisiswian mi sa tepre-tepren mi. Ket anusan rako pa nin reng'en sa ibarita' ko.
4 Anaod, sarba ra nin Judio, tanda' ra no pa'no a kabibyay ko mangibwat et sin anak ako
ta inmalaki ako sa busel ra, itaw sa lugar ko tan sa Jerusalem.
5 Sitatanda' sara tan matistigusan ra no rabay ra, a nangibwat et sin tanda' koyna,
nagkabyay ako nin sayay Pariseo. Saray Pariseo a sangkaistriktwan nin grupo sa rilihyon
mi.
6 Bale', sawanin, iti ako nin sintinsyawan bana' ta mampagmatalek ako sa nipangako'
nan Dios konra nin pupuon tamo a pasublien nasara nin mabyay a nunati.
7 Anta sara ket mampagmatalek sara konan siti nin pangako'. Bana' sa sain ket sarba
ran puri ra nin labinrway a'nak na ni Israel, mampagsirbyan rayan masulit a Dios sa
awro tan yabi. Man-galangen a Adi', bana' anaod sa pagmamatalek kon lamang,
man'iriklamo rako!
8 Ambale' nin maidap moyon tepren a pasublien nasara nin mabyay nin Dios a nunati?

9 Man-galangen a Adi', si'ko nin diri, sin saytaw ket nipa'ka' ko anamaet a manepeg ko
nin gaw'en a sarba nin mababa' ko nin kuntrawen a iyayarunsa nin sayti say maipa'ka' sa
katutumbok kona ni Jesus a taga Nazaret.
10 Ket wanin anaod a ginwa' kodtaw sa Jerusalem. Binyan rakon pakayadi' nin saray
Pupangulon Pupadi' ket nipaprisu-priso kosaray abaw nin tutawo nan Dios, tan
nikikumpurmi ako sin sinintinsyawan rasara nin patyen.
11 Naku-nako ako sa susinaguga tan dinusa-dusa kosaray itaw ta pigaw nin piliten
saran mag'irgon duka' nin kuntra kona ni Jesus. Pinasyan sager ko konra, kanya' nin
tinumbu-tumbok ako et konra sa raruma nin nasyon ta pigaw nin dusawen kosaradtaw.*
12 *Wanin anaod no ambale' a nako ako sa syudad nin Damasco nin main nin awit kon
surat nin mangibarita' a binyan rakon kapangyadian nin saray Pupangulon Pupadi'.
13 Ket sin ugtiawro, Man-galangen a Adi', sin itaw kami sa dalan, bigra' ana nin main
nin na'kit kon palaway nin ibat sa langit nin mas maslag et dyan say palaway nan awro.
Siniraan akon siti tan saray kalalamo' ko.
14 Naipalukob kami nga'min sa luta', kaaram main nin busis nin narnge' ko nin nag'irgo
kongko sa sarita' nin Hebreo a wana, ‘Saulo, ambale' a manduksa'-duksaen nako?
Mampaidapen moy lalaman mon diri no wanin ta bara'mo kan sayay kabayo nin
mansipawen nayay maserey nin man'ipangambak kona.’
15 Ket wangko kona, ‘Si'no kamo, Ser?’
Ket inumbat yay Uunuren a wana kongko, ‘Si'ko si Jesus nin manduksa'-duksaen mo.
16 Umdeng ka! Nipa'kit ako komo ta gaw'en kata nin ibabaki' ko tan tistigos ko.
Ibari-barita' mo konran tutawo a nika'kit mo kongko sawanin tan say ipa'ki-pa'kit ko et li'
komo.
17 Iyagel kata konran Judio tan konra nin ambo' nin Judio nin pangibakian ko komo.
18 Luatan mo li' a mata ra, ket mangibwat sa dedlem, ika' mosara sa palaway tan
mangibwat sa sirong nin pakayadi' na ni Satanas ket ika' mosara sa sirong nin pakayadi'
nan Dios. Gaw'en moyti ta pigaw nin yupa' sa pagmamatalek ra kongko, pirdunawen a
kukasalanan ra tan makakibiang sara konran nipurok nan tutawo nan Dios.’ Wanin a
nibarita' nan Uunuren kongko.”
19 Nituloy na ni Pablo, “Man-galangen a Adi', tinumbok ko anaod nin peteg a gan-gan
nan sitaw si nipa'kit kongko nin ibat sa langit.
20 Nipata-patandaan koy maipa'ka' kona, nu'na itaw sa Damasco mi'sa sa Jerusalem tan
sa intiron prubinsya nin Judea, mi'sa konra nin ambo' nin Judio. Nibari-barita' ko konra a
pagbabawian raynay kukasalanan ra tan umarak sara konan Dios, tan ipa'kit ra sa
gawa'-gawa' ra a nagbabawian rayna.
21 Ket sain a rason no ambale' a dinakep rako nin kapada kon Judio sin itaw ako sa
sakop nan Timplo tan dandani rako et nin pinati.
22 Wanin man, tumbu-tumbok a inganga'do na nin Dios kongko, kanya' nin iti ako et
anggan sawanin nin man'ipatandaan ko in nin kasan pinilian, konran atata'gay o
ayuyupa' man nin tutawo. Kasan raruman man'ipatandaan ko no kai saytaw say wana
intaw nin mangyadi' ni Moises tan saray prupita.
23 Say nibarita' ra ket, si sya a Cristo nin nipangako' nan Dios, matkap a mangirangep ya
nin dya'dya' tan patyen ya, bale' sya a sangkau'nawan nin sumubli' nin mabyay tan
ipatandaan na sa sarban tutawo a maipa'ka' sa pakaisalba, konan siin ket namalaway ya
kontamon Judio tan konran ambo' nin Judio.”*
24 Sin sain a mampag'irgo ya et si Pablo nin pangidipinsa na sa lalaman nan diri,
nipana'way naya ni Gubirnador Festo a wana, “Nasida' anay ulo mo, Pablo! Sinida' nin
nalabas a kaungan mo!”
25 Inumbat ya si Pablo, “Kai nin nasida' a ulo ko, Man-galangen a Gubirnador Festo.
Irgo nin limpyon tawo a man'ibari-barita' ko tan sayti ket pulos nin tutuo.”
26 “Man-galangen a Adi' Agripa, tanda' ko nin tanda' moyoyti say nibari-barita' ko
kanya' nin kai ako nin mag'alangan nin mag'irgo komoyo. Sigurado ako nin natandaan
moyo a sarban nangya-nangyadi' ta kai ti nin nangyadi' nin niyadi-adi.
27 Man-galangen a Adi' Agripa, mamper kamo para sa niyakay ran prupita maipa'ka'
konan Cristo? O', sigurado ako nin mamper kamo.”
28 Inumbat yay Adi' kona ni Pablo a wana, “Sa madali' a panaon, rabay nako layi nin
pag'inen nin Cristiano!”
29 Ket wana ni Pablo, “Sa madali' man o sa ma'teng a panaon, idasal ko konan Dios a
sapa kumon ta si'ka, Man-galangen a Adi', tan sarba ran saray mampangrenge' iti kongko

* **26:11** Ginwa-ginwa' 8:3; 22:4,5. * **26:12** Ginwa-ginwa' 9:1-19; 22:6-16. * **26:23** 1 Corinto 15:20; Isaias 42:6; 49:6.

sawanin ket mag'in kamo kumon nin mammemper kona ni Cristo nin bilang kongko, pwira a maipriso kamo."
30 Konan siin, inumdeng yayna si Adi' Agripa, si Gubirnador Festo tan si Berenice tan
saray raruma et nin itaw ta mibwat sarayna.
31 Sin manrumikor sarayna wanra sa saya tan saya, "Kasan ginwa' nan siin nin tawo
nin matkap nin pakapatyan o pakaipriswan na."
32 Wana ni Adi' Agripa kona ni Gubirnador Festo, "No tamo' a kai na nin dinawat ni
Pablo a iyadap ya konan Impirador nan Roma, maibulos yayna kumon."

27

Inawit ya si Pablo sa Roma
1 Sawanin, sin naidisisyon a sumaki kami nin mako sa Italia, nipagamet ya si Pablo tan
saray raruma et nin priso konan sayay upisyal nin grupo ran sundalo' a mantawagen nin
"Sundalo' nan Impirador," a say ngaran na Julio.
2 Itaw sa Cesarea, rinmuran kami sa saya nin bapor nin ibat sa Adramicio a siti ket adap
na sa saka-sakalakon pwirto sa prubinsya nin Asia. Kalamo' miya ni Pablo si Aristarco
nin taga Tesalonica sa prubinsyan Macedonia.
3 Sin sinmunor nin awro, dinmuong kami sa babali nin Sidon. Naundo' ya si Kapitan
Julio kona ni Pablo, ket inaburuyan nayan pasya-pasyaren nasaray uamigo nadtaw ta
pigaw nin mabyan rayan say matka-matkap na.
4 Ket nibwat yadtaw a bapor nin rinuranan mi. Bana' ta sungsong yay siri, nangliklik
kami sa rigri-rigrig nan isla nin Cyprus nin masalipne' sa siri.
5 Linabasan mi a temben nin prubinsyan Cilicia tan Pamfilia, mi'sa kami nin dinmuong
sa syudad nin Mira sa prubinsyan Licia.
6 Itaw si upisyal ran sundalo', main nin nadumog nan bapor nin ibat sa Alejandria a
adap na sa Italia ket niyalis nakamin niruran konan siti.
7 Maedeed a kadadaras mi sa luob nin abaw a awro ket idap mi ba'yo kami nin nirate'
sa temben nin babali nin Cinido. Bana' ta sungsong ya anamanaet a siri, itaw kami nin
dinmalan sa rungos nin Salmon, linmiklik kamin nangrigri-rigrig sa isla nin Creta nin
masalipne' sa siri.
8 Nangrigri-rigrig kami, ket idap mi ba'yo kami nin nirate' sa sayay lugar a mantawagen
nin Mabistan Duduungan itaw sa danin syudad nin Lasea.
9 Abaw ana a awro nin nikaatrasa mi ket nayadi' anay panaon nin pagkukulasyon.*
Kayadi' nan siin nin panaon, piligruso ana a sumaki, kanya' nin mapilit nin wana ni
Pablo konra nin upisyal,
10 "Uamigo, ma'kit ko a piligruso no ituloy tamoy kasasaki tamo ket abaw a mapirdi nin
karga tamo tan kona nin bapor, tan magwa' a ma'met et a byay tamo."
11 Bale' mas rinnge' nan upisyal ran sundalo' a irgo ra nin si Kapitan nan bapor tan si
main nin ikon konan bapor dyan say wana ni Pablo.
12 Bana' ta si lugar nin dinuungan mi ket ambo' yan mabistan pamalabasan nin
tyimpon maray'ep, rabay ran ka'bawan a ituloy mi anay sumaki awa' lamang a mirate'
kami sa Fenix. Duduungan yayti sa isla nin Creta a adap ya sa amyanan nin panrupan tan
sa bagatanan nin panrupan ket magwa' yan palabasen a tyimpon maray'ep iti.

Si Bagyo sa Taaw
13 Sin sain, sumiplu-siplog ya tamo' a timog kanya' nin sa wanra ket magwa' raynay
tumuloy sa gagara ran keen. Kanya' nin inarwas raynay pundo tan nangrigri-rigrig
sarayna sa islan Creta.
14 Bale' ambo' nin na'teng, rinmate' yay pinasyan kasaw nin sirin dugudog nin ibat sa
isla,
15 ket inasok nayay bapor. Kai ya nin makasungsong sa siri kanya' nin pinauryan
miyayna nin mipadpad.
16 Pinairigrig kami sa adanin salipne' nin parti nan isla nin Cauda, mataman nin
maidap ket nipamuspusan mi nin naisapwat ya sa bapor a buti.
17 Sin naisapwat rayaynay buti, tinaker rayan namalibed nin rubir a bapor ta pigaw nin
kai ya nin mawagwag. Sa li'mo ra nin misadsad ya sa bengbeng sa damir nin Libya,
niluslos ray layag tan pinalasta ray agamiren ket kutaw-kutaw kami tana.
18 Ket, sin kabuklasan, sin kasan pa'watan na nin bagyo, ninabu'-nabo' raynay raruma
nin kargaminto.

---

* **27:9** ***Panaon nin pagkukulasyon:*** Pista yayti nin silibrawen sa suyot nin parti nan Septyembre o sa tarana' nin Oktubre.

19 Sin sinmunor nin awro ket wantaw et nin lamang a tyimpo, kanya' nin ninabu'-nabo' raynay raruman agamiren.
20 Abaw a awro nin kai miya nin na'kit a awro tan kai kami nin naka'kit nin bituen ta talagan kasan pa'watan na nin bagyo, ket mas lalo kami anan nakasawan nin ilalon malibri et.
21 Abaw a awro ana a kai sara nin nangan, ket sin sain, inumdeng ya si Pablo tan wana konran kalalamo' na sa bapor, “Kalalamo', no rinumnge' kamo tamo' kumon kongko ket kai atamo kumon nin nibwat itaw sa Creta, kai atamo kumon nin napaidap tan napirdyan nin wanti.
22 Bale' siti sawanin a ibarita' ko komoyo: Paksawen moyoy nakem moyo. Kasa gapo nin si'numan kontamo a maka'met nin byay na; wanin man si bapor ket mawagwag ya.
23 Maibarita' kon wanin bana' ta si sayay anghil na nin Dios nin main nin ikon kongko tan syay mampagsirbyan ko, nipa'kit ya kongko nayabi,
24 ket wana kongko, ‘Andi' ka nin mali'mo, Pablo! Matkap a umadap ka konan Impirador. Alang-alang komo, isalba na nin Dios a byay ra nin sarba ra nin kalalamo' modti sa bapor.'
25 Kanya' nin mipatpel kamo, bubsat! Mampagmatalek ako konan Dios a mangyadi' a sarba nin bilang sa nibarita' na nin anghil.
26 Bale' matkap a maipadpad atamo sa sayay isla.”
27 Ikalabin'a'pat a awro mi anan iti sa butlay nin Taaw Mediteraneo nin man'iyanur-anor nan bagyo. Sin banda nin kapiknga' nin yabi, naidyawan ran saray tripulanti a adani kami ana sa abay.
28 Say ginwa' ra, tinukod ray kaararman nin ranom ket na'kit ran rwampulo' nin dupa. Nainsanan nin buga' tinukod ra anamana ket labinliman dupa ana.
29 Masalak saran bangli' no misadsad sara sa babato kanya' nin nanginabo' saran a'pat ray pundo sa ulin. Nidasal-dasal ra nin buklas ana kumon.
30 Ket saray raruma konran tripulanti naisip ran lakwanan rayayna a bapor, kanya' nin nikayupa' rayay buti a kano wadi' ket manginabo' saran pundo sa dulong.
31 Sin sain, wana ni Pablo konan upisyal tan konran sundalo' na, “No kasa saradti in, kai atamo gapo nin malibri.”
32 Kanya' nin pinutol ran sundalo' a rubir na nin buti tan pinauryan raya nin naanor.
33 Sin dandani ana nin parbangon, masuet nan dinawat-dawat ni Pablo sa sarba a mangan ta mangan sara. Wana, “Labin'a'pat a awro ana nin aburido kamon mantuma'gan tan kai kamo nin mampangan.
34 Sawanin, ibarita' ko komoyo, mangan kamo ta pigaw nin main nin kasaw moyo nin umadap sa saytin idap; kasa gapo nin mangno komoyo.”
35 Kayadi' na nin nibarita' in ni Pablo, nangalap ya nin tinapay, tan sa adapan nin sarba ket nikisalamat ya konan Dios. Mi'sa, namping ya tan kinnan na.
36 Napaksaw a nakem nin sarba ket nangan sara.
37 Rwanyasot tan pitumpulo' tan a'nem kami nga'min.
38 Sin nayadi' sarayna nin nangan, ninabu'-nabo' rayna sa taaw a karga ra nin trigo ta pigaw nin yum'an yay bapor.

Nawagwag yay Bapor
39 Sin mapalaway ana, main nin natamuraw ra nin luta' bale' kai ra nin maalilbi' no anin lugaran ya. Bale' itaw main nin na'kit ran bunganga' nin ranom a bubuyangin ya kanya' nin naisip ra nin isadsad rayadtaw a bapor no magwa'.
40 Kanya' nin binulusan ray pundo tan winarwar ray taker nin ugit. Binuka' ray layag sa adapan ta pigaw nin awiten nayan siri a bapor sa abay.
41 Bale' naisadsad ya sa bubuyangin tan naikutkot ya a dulong ket kai yayna nin makaalis. Winagwag ya anamaet nin alalakin daluyon a ulin.
42 Sin wanin, naisip ran sundalo' a patye-patyen rasaraynay priso ta pigaw nin kasa konra a makatangoy nin malayo.
43 Bale' rabay nan upisyal a mabyay ya si Pablo, kanya' nin pinaed nasaray sundalo' sa plano ra. Nu'na nasaran pinalukso nga'min a magtanda' nin tumangoy ta pigaw nin mako sarayna sa abay.
44 Saray kai nin magtanda' nin tumangoy, pinangalap nasaran pipatawan ran kayo o raruman parti nan sida' nin ulin nan bapor. Wanin a ginwa' angga sin nakaabay kami nga'min.

28

Say Tulong nan Dios Yupa' konran Taga Malta

1 Sin nakaabay tan libri kami ana, natandaan mi a say ngaran nan sitaw nin isla ket
Malta.
2 Pinasyan kamaungan ra komi nin saray tutawodtaw. Bana' ta rapeg tan maray'ep,
namuor sara tan inasikaso rakamin maong.
3 Nako ya nin nangalap nin sakaawit nin kayo si Pablo, ket sin ikwa nayna sa apoy,
main nin linumwa' nin ulay bana' ta ma'mot, ket kinayat naya sa gamet si Pablo tan itaw
ya nin katin-katin.
4 Sin na'kit ran tutawodtaw a katin-katin yay ulay sa gamet na ni Pablo, wanra sa saya
tan saya, "Mangmamati yayti angangko nin tawo, ket mataman no nalibri ya sa bagyo sa
taaw, kai nin iyaburoy nin langit a mabyay ya et."
5 Bale' niweleg naya tamo' ni Pablo a ulay sa puor nin kai ya gapo nin nangno.
6 Tinaga-taga'nan ran tutawo nin mabaya'-baya' ya si Pablo o matumba nin nati ana.
Bale' sin na'teng saraynan mantuma'gan ket kasan nangyadi' kona ni Pablo, nasilyan a
man'ipa'ka' ra kona. Wanra, "Saya ya nin dios!"
7 Ambo' nin adayo' itaw sa kami'nan mi a luta' nan si pangulo konan sitaw nin isla a say
ngaran na Publio. Bana' sa kamaungan na, pinagtuloy nakamin tuloy awro sa bali na.
8 Sin sain, nakaida' yay tatay na ni Publio ta mangka'mu-ka'mot tan mitakli' ya. Kina'
naya ni Pablo sa kwarton kami'nan na; nidasalan naya tan nipababo nay gamet na kona,
ket sin sain a lamang inmanda' ya.
9 Bana' konan siin nin nangyadi', nagsirate' saray raruma et nin main nin masakit itaw
sa isla, ket pinaanda' nasara nga'min.
10 Abaw a narisibi min paka'kitan nin pammagalang ra, tan sin mibwat kami ana
konan sitaw nin lugar, nibi ray sarban matkap mi sa pagbibyahi mi.

Nakarate' ya si Pablo sa Roma

11 Itaw kami konan sitaw nin isla nin tuloy bulan, mi'sa kami nin nibwat ana nin ruran
nan sayay bapor nin ibat sa Alejandria a namalabas nin panaon nin maray'ep iti sa isla.
Say ngaran nan bapor a ibat sa ngaran ran dios-dios a singin ket Castor tan Polux.
12 Dinmuong kami sa syudad nin Siracusa* ket itaw kami yapo' nin tuloy awro.
13 Kaaram, nituloy mi ana a sinmaki ket nirate' kami sa babali nin Regio*. Sin sinmunor
nin awro, bulon miyay timog ket nirate' kami sa duduungan nin Puteoli sa luob nin rway
awro.
14 Ket itaw main nin nadumog min mammemper kona ni Jesus ket sinagyat rakami nin
itaw yapo' nin pitoy awro. Mi'sa, nangibwat itaw, nituloy mi ana a kappika' mi sa Roma.
15 Sin natandaan ran saray mammemper itaw sa Roma a rumate' yayna si Pablo, main
saraytaw saray sinumna' komi sa Palingki nin Apio, tan main sara et a sinumna'
komidtaw sa mantawagen nin Tulon Balin Pagtutuluyan.* Sin na'kit nasara ni Pablo,
nikisalamat ya konan Dios tan kinumsaw a nakem na.
16 Sin nirate' kami sa Roma, naaburuyan yan miikap si Pablo no adti na nin rabay,
tamo' ta main nin gwardya na.

Say Kiirgo na ni Pablo konran Judio nin itaw sa Roma

17 Napalabas a tuloy awro, sinagyat nasara ni Pablo a pupangulo ran Judio nin itaw sa
Roma ta pigaw nin miaadap sara. Ket sin niaadap sarayna wana konra, "Bubsat,
mataman no kasan ginwa' kon animan nin kuntra konran kapada tamon Judio o sa
kaugalian nin naimatawan tamo konran pupuon tamo, nipagamet rako nin sayay priso
mangibwat itaw sa Jerusalem konran upisyalis nin gubyirno nan Roma.
18 Mayadi' rako nin inusisa' nin upisyalis nin Romano, bulusan rakoyna kumon ta kasa
anamaet nin napaliwa' ran ginwa' ko nin nepeg kon pakadusawan nin patiti.
19 Bale' kai sara nin nikikumpurmi a pupangulo tamo nin Judio, kanya' nin napilitan
ako nin dinawat kon iyadap akon mausisa' konan Impirador nan Roma.* Kasa gapo nin
riklamo ko kuntra konran kapada tamon Judio.
20 Bana' sa wanin nin nangyadi' a rason nin dinawat kon makaadap tan makairgo
katamo. Bana' sa pagmamatalek ko sa nipangako' nan Dios kontamon puri na ni Israel a
peteg nin rason a nakakadina ako."
21 Ket wanra kona, "Kasa gapo nin narisibi min surat nin ibat sa Judea nin mangibarita'
nin maipa'ka' sa sain a nangyadi' komo. Mataman anamaet nin saray kapada tamon
Judio nin ibat itaw, kasa gapo nin nakairgo, o nag'irgo man nin kuntra komo.

* **28:12** Itaw yayti sa isla nan Sicily. * **28:13** Itaw yayti sa bagatanan nin parpar nan Italia. * **28:15** *Tulon Balin Pagtutuluyan- O:Tres Tabernas.* * **28:19** Ginwa-ginwa' 25:11.

22 Edet, rabay min marnge' no ani a wamo ta tanda' min abirno nin adti ket abaw a
man'ibari-barita' ra nin tutawo nin kuntra konan siin si grupo moyo."
23 Sin sain, nangitanda' sara nin awro nin piaadap ra anamanaet. Ket sin narate' yay
awro, abaw saray nako sa balin mampiikapan na ni Pablo. Nikakaawro nan
nipata-patandaan tan nipapalaway a akay maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios a mangibwat
sa Libron Gugan-gan nin nipataoy nin nipudir kona ni Moises tan sa nisurat ra nin
prupita. Nipamuspusan na nin maayat nasaran mamper kona ni Jesus.
24 Main saray nasagyat sa nibarita' na tan main sara anamaet a kai nin namper.
25 Kai sara anaod nin makapitutuno. Ket ba'yo sara nin nagsiibwat, wanti et a nibarita'
na ni Pablo konra,
"Bagay komoyoytaw say nipaibarita' nan Ispirito nan Dios konran pupuon tamo a
nibarita' na ni Prupita Isaias.
26 Wanti intaw a wana,
'Mako ka konran sarain nin tawo tan ibarita' mo konrayti e:
Mataman no mangrenge' kamoyna nin mangrenge',
kai kamon lamang nin makataros, tan
mataman no kumikit kamoyna nin kumikit,
kai kamon lamang nin makaalilbi'.
27 Wanin ta matib'ey a ulo ran sarain nin tutawo.
Bara'mo nin pinaletpetan raynay tutulyan ra
tan nikidem raynay mata ra.
Anaod, no ambo' kumon nin wanin,
matarusan ra kumon a mangka'kit
tan mangkarnge' ra,
ket sumubli' sara kongko,
ket paandaen kosara.
Sain a wana nin Dios.'* "

28-29 Wana et ni Pablo, "Anaod, matkap moyon tandaen a sitin minsahi nin maipa'ka' sa
pangingisalba na nin Dios, ipatandaan ya konran ambo' nin Judio ket reng'en raya!"*

Nipatandaan a Pag'aadi' nan Dios nin Kasan Namaed

30 Rway taon anan itaw ya si Pablo sa Roma sa balin inabangan na. Sarba ran nako
kona, inasikaso nasara.
31 Padaran tan kasa gapo nin namaed kona nin nipata-patandaan nay maipa'ka' sa
pag'aadi' nan Dios tan kona ni Jesu-Cristo a syay Uunuren.

* **28:27** Isaias 6:9,10. * **28:28-29** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Mayadi' na in nin nibarita' ni Pablo, nagsiibwat saraynay Judio nin mas inmamot a pididiskusyon ra.*

Si Surat na ni Pablo konran Taga ROMA

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Si nanurat konan siti ket si Pablo a sinagyat nan Dios nin mag'in nin apostol na para konran ambo' nin Judio. Saulo a ngaran na sa irgon Hebreo (Ginwa-ginwa' 13:9). Main nin napalabas nin tyimpo a pinai-paidap nasaray tumutumbok na ni Cristo a Jesus bale' tinawag naya nin mag'in yaynan sayay tumutumbok kona (Ginwa-ginwa' 8:1-3; 9:1-19).

Sinurat nayayti ni Pablo sin leleg a itaw ya sa prubinsya nin Acaya (Ginwa-ginwa' 20:2-3), angangko itaw sa syudad nin Corinto, sin 55 o 56 A.D. para konran mammemper kona ni Jesu-Cristo itaw sa Roma a syay sangkaimpurtantiwan nin syudad sin saytaw. Sin sain, kai ya et nin nakapakodtaw sa Roma si Pablo.

Si sayay gagara a sinurat nayayti ket ta pigaw nin iparate' na konran saray taga Roma a plano nan magbisitadtaw konra (1:8-15; 15:22-33), mi'sa ituloy nay makodtaw sa nasyon nin Espanya. Bale' say mu'na-mu'nan gagara na, ket si ipapalaway na konra a maipa'ka' sa sangkabistawan nin plano nan Dios nin mangisalba sa tutawo mangibwat sa pammemper ra kona ni Jesu-Cristo. Mabasayti sa 1:16. Wanadtaw a masibulot a pangingilalo na konan sitin Mabistan Patanda' maipa'ka' sa ginwa' na ni Cristo sa kudos ta, si Dios, usaren nayaytin main nin pakayadi' nin mangisalba konan si'numan a magmatalek kona ni Cristo.

Naipatukdo' sa sayti a wana (1:16-17), ipapalaway na ni Pablo sa sumunor nin kukapitulo a maipa'ka' sa kinamapteg. Man'ipatanda' na yapo' a say sarban tutawo ket makasalanan, Judio sara man o ambo'. Ket no kai sara nin mapapteg sa pangingikit nin Dios, matkap anaod a sintinsyawan nasaran madusa nin Dios. Sumunor, nipapalaway na a kasan tawon mapapteg bana' sa katutulok na sa Gugan-gan a nibi nan Dios bana' ta kasa gapo nin ni saya a makatumbok sa sain. Edet, si Dios, saytaw naya tamo' nin ibilang nin mapteg a si'numan nin tawo no magmatalek ya kona ni Jesu-Cristo (3:20-28).

Sa kapitulo 5-8, man'iyakay na ni Pablo a maipa'ka' sa kaabigan nin byay nan sayay naipasaya kona ni Cristo. Main nin mabistan pakikalamo' na konan Dios; iti ya anamaet kona a Ispirito nan Dios a man'ilibri nayan siti sa pakayadi' nin kasalanan. Man'ibarita' naynamaet iti ni Pablo a maipa'ka' sa:

a) kuston usar nin Gugan-gan a nangibwat konan Dios;
b) no ani a mampilalaban sa kanakman nin tawo;
k) tan say pakayadi' nan Ispirito nan Dios nin tumulong konan sayay mammemper kona ni Jesu-Cristo.

Sa kapitulo 9-11 anamaet, man'ipapalaway na ni Pablo a plano nan Dios para konran Judio tan ambo' nin Judio. Nibarita' na a si plano nan Dios para sa sarban tawo, ket si maibilang nasaran mapteg bana' sa patiti na ni Jesu-Cristo mangibwat sa inganga'do nan Dios. Bale', man'andian ran ka'bawan ran Judio a si Jesus ket syan page' a Cristo a nipangako' nan Dios nin ibaki' nan mag'in nin adi' ra. Ket, man'aburuyan nayti nin Dios ta pigaw nin maikadani nasara kona a ambo' nin Judio. Wanin man, tumper sara li' a lamang kona a Judio no marate' a panaon.

Sa kapitulo 12, main nin uakay maipa'ka' sa no pa'noy pagkabyay ran saray mammemper kona ni Cristo, lalo sa manepeg nin piaaduan ra tan say pangangako' ra sa saya tan saya. Sa susuyot nin kapitulo, ituloy naytin akay tan ibibilin na nin usaren rayti maipa'ka' sa rispunsibilidad ra nin sumunor sa gan-gan nin gubyirno, tan sa napasayan pikakalamo' ra sa pananaros nin katutu'wan mataman no ambo' nin mipada a pakataros ra no ani a manepeg o ambo' nin manepeg.

Sa suyot nin parti nan surat, raywen naya ni Pablo a Dios bana' sa sangkabistawan a plano na.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pitatandaan ra tan pangipatanda' nan plano na ni Pablo (1:1-15)
Say pammapteg konran tutawo (1:16–11:36)
  Tima: Bana' ta mampagmatalek ya kona ni Cristo a sayay tawo ket mapteg yayna (1:16-17)
  Say sager nan Dios konran magkasalanan (1:18–3:20)
  Si padalan nan Dios nin maisalba a tawo (3:21–4:25)
  Say ba'yon byay ran naipasaya konan Dios (5:1–8:39)
  Say lugar ran Judio sa plano nan Dios (9:1–11:36)
Isuko' moyoy lalaman moyon diri konan Dios (12:1–15:13)

Say pammakumusta tan pammisita na ni Pablo (15:14–16:27)

Pammagalang
1 Si'ko si Pablo a main nin surat siti komoyo. Si'ko, aripen nako ni Jesu-Cristo tan sinagyat
nakon Dios nin mag'in nin apostol na ta sinuyo' nako nin mangipatanda' konan Mabistan
Patanda' na konran tutawo.
2 Sitin Mabistan Patanda', nipangako' naya nin Dios sin na'teng anan panaon sa
nipatandaan na yupa' konran prupita na tan nisurat ra sa Masanton Kasuratan.
3 Say pangako' na ket maipa'ka' konan Anak na a nag'in nin tawo. Sya si Uunuren
tamon Jesu-Cristo. Maipa'ka' sa nikatawo na, puri naya ni Adi' David.
4 Maipa'ka' sa nikaDios na, makapangyayadi' nin naipa'kit a syay Anak nan Dios
mangibwat sa nipamasubli' nan mabyay kona.
5 Ket, bana' kona ni Uunuren tamo, nibi na komi nin Dios a pagkanawanawa nin mag'in
nin apostol na, nin nibaki' nan mangipatanda' sa sarba nin tutawo maipa'ka' kona ni
Jesu-Cristo, ta pigaw nin magmatalek sara ket tumulok sara kona. Ket no wanin, marayo
ya si Jesu-Cristo.
6 Nibaki' nakami anamaet komoyo nin isen sa Roma a nasagyat nin maipasaya kona ni
Jesu-Cristo.

7 Surat koyayti komoyon sarbadsen a kawa'nan na nin Dios tan sinagyat na nin mag'in
nin tutawo na.
Sapa kumon ta si Dios a syay Ama tamo tan si Uunuren tamon Jesu-Cristo bindisyunan
rakamo tan byan rakamon mabistan kapapa'sar.

Masulit yaynan Mako sa Roma si Pablo
8 Mu'na-mu'na sa sarba, kisalamatan koyay Dios bana' komoyo mangibwat sa ginwa' na
ni Jesu-Cristo. O' a ta say pagmamatalek moyo kona ni Jesu-Cristo, ket pitanda-tanda'
anggan sa adayo' anan lulugar.
9 Si Dios nin mampagsirbyan ko sa anggawan nin mababa' ko sa pangingipatanda' ko
konan Mabistan Patanda' maipa'ka' konan Anak na, ket tanda' na a isalambit katamo
tanan pirmi tepe' nin dumasal ako.
10 Mandawaten koynan na'teng konan Dios a no magwa' ket iyaburoy na nin makapika'
akoynadsen komoyo.
11 Wanin ta masulit akoynan makapika' isen komoyo nin maipaga'muran ko komoyo no
ani a main mangibwat konan Ispirito nan Dios ta pigaw nin mapa'get a pagmamatalek
moyo kona.
12 Say rabay kon irgwen ket si pari-pariho atamon mapagsen. Si'kamo, mapagsen kamo
nin no pa'noy pagmamatalek ko konan Dios, tan si'ko, mapagsen ako nin no pa'noy
pagmamatalek moyo kona.
13 Rabay koynaod nin matandaan moyo, bubsat, a na'teng koynan rabay a makodsen
komoyo bale' abaw a makapaed kongko. Rabay koy main anamaet nin magwaan kodsen
komoyo kapadan nangyadi' itaw konran raruman ambo' nin Judio sa lulugar a kina' ko.
14 Anaod, kargo kon ipapalaway yay Mabistan Patanda' sa sarban tawo, konran taga
syudad tan konran taga tatalon, konran ata'gay a adal tan konran kai nin nag'adal.
15 Ket, masulit akon tuloy nin maipatanda' koya anamaet a Mabistan Patanda'
komoyodsen sa Roma.

Mapteg yay Sayay Tawo Bana' ta Mampagmatalek ya kona ni Cristo
16 Anaod, masibulot a pangingilalo ko konan sitin Mabistan Patanda' ta, si Dios, usaren
nayaytin main nin pakayadi' nin mangisalba konan si'numan a magmatalek kona ni
Cristo. Nu'na yan naipatandaan konran Judio, ket sawanin man'ipatandaan yayna sa
sarban tutawo nin ambo' nin Judio.
17 Anaod, iti konan sitin Mabistan Patanda', ipadar nan Dios kontamo no pa'no atamon
mag'in nin mapteg sa pangingikit na. Siin ket si lawas a magmatalek atamo kona. Mabasa
tamoyti et nin wanan Dios sa Masanton Kasuratan, “Si tawo nin ikwinta kon mapteg nin
naipatukdo' sa pagmamatalek na kongko, main nin byay nan iti kongko.”*

Say Kakukuntra ran Tawo konan Dios
18 Anaod, wanin ta man'ipadar na nin Dios nin mangibwat sa langit a alaki nin sager na
sa sarban tawo a mangkumuntra kona tan mampangwa' nin duka'. Bana' sa duka' a
gawa'-gawa' ra, mangkuntrawen ray katutu'wan
19 maipa'ka' konan Dios. O', saytin katutu'wan ket tanda' nin sarban tawo.

* **1:17** Habakuk 2:4. Mabasa yayti et sa Galacia 3:11; Hebreo 10:38.

Wanin ta mapala-palaway nan nipa'kit in nin Dios konra.
20 Nangibwat ana sin pinarsa nayay mundo, maalilbi' ya bana' sa bubagay a pinarsa na.
Nipapalaway nay pigagawa' na a kai nin ma'kit, lalun-laloynay kasan anggawan tan
alakin pakayadi' na tan say sarban pangalilbian a syay Dios. Kanya' nin kasan
makapamarita' a kai ra nin tanda' a maipa'ka' konan Dios.
21 O' tanda' raynan sarba nga'min nin tutawo a maipa'ka' konan Dios tan tanda' ran
manepeg yan raywen, bale' kai raya nin raywen. Kai raya et nin kisalamatan bana' sa
mabistan ginwa' na, no kai edet, say pipanemtem ra ket say kasan kakanaan maipa'ka'
konan Dios. Edet, bara'mon nasalimbengan nin dedlem a pinanakem ra.
22 Mataman no man'ibarita' ra nin liso a pakataros ra maipa'ka' konan Dios, man'ipa'kit
ra nin mangkabarang a pinanakem ra,
23 ket ginurutan rayay Dios nin kasan anggawan nin nipadar a kata'gayan na konra, ket
nama'deng saran diosen ran kabakas tamo' a tutawo nin mangangga sa patiti, tan wanin
et a mumanuk-manok tan uayep nin lumalako, o pati kumayam.
24 Bana' sa wanin, pinauryan nasarayna nin Dios nin gaw'en ra a nikasama' nin
gawa'-gawa' a rabay ra nin gaw'en, anggan migwaan sarayna nin madawal sa lalaman ra.
25 O', ambo' a katutu'wan nin maipa'ka' konan Dios a akuen ra no kai edet, say
bula'-bula', ta say pinarsa nan Dios a manraywen tan mampagsirbyan ra, ambo' yay Dios
nin namarsan sarba. Si Dios, syay manepeg tamo' nin raywen anggan-angga!
Peteg a wanin!
26 Bana' ta wanin a man-gaw'en ra, pinauryan nasarayna nin Dios sa madawal a
karabayan ra angga nin saray bubbayi, sa kapada ran bubbayi ra gaw'en a gawa' nin
mitraasawa, ambo' konran saray manepeg.
27 Ket wanin anamaet a lamang konran lulalaki. Imbis nin sa bubbayi ra gaw'en a
gawa' nin mitraasawa, saray kapada ran lulalaki a ma'mot nin apesen ra. Makapading'ey
a gawa'-gawa' ra, mirararay a lalaki tan lalaki; ket sa sain a duka' a gawa'-gawa' ra,
mansidaen raynay lalaman ra a syay manepeg nin dusa sa niyadayo' ra sa katutu'wan
maipa'ka' konan Dios.
28 Bana' ta nibilang rayna nin kasaynan sirbi nin pagtanda' konan Dios, pinauryan
nasarayna nin Dios nin duka' tanay pipanemtem ra ket, gumwa' sara nin ambo' nin
matunong a gugawa'.
29 Iti ana konra nin kasan duga' a sarban bakas nin kasalanan tan kadukaan. Maagom
sara tan marinet a pangingisip ra. Pinasyan imbel ra, mipapatyan sara, miaaway sara,
misasauran sara, mangisip sara tanan pirmin duka' sa kapada ran tawo. Sangawan a dila'
ra,
30 mipadukaan sara, kagura' rayay Dios, kai sara nin mamaga-baga, marangas sara tan
mipata'gay sara. Maong saran mangisip nin gaw'en ran kadukaan; malamang sara
konran mangatua ra.
31 Kurang a pinanakem ra no maipa'ka' konan Dios; kai nin magwa' nin tepren a irgo ra;
kasa gapo nin pangangado' ra o inganga'do ra sa kapada ran tawo.
32 Mataman no tanda' raynan peteg a wanan Dios a saray tutawon gumwa' nin wanin
ket madusa saran patiti, man-gaw'en ra et a lamang. Saya et, ambo' tamo' nin wanin, no
kai edet, raywen rasara et a mangwa' nin wanin.

2

Say Manepeg nin Pangungukom nan Dios sa Sarban Tawo
1 Si'kamo, tanda' moyo a masager yay Dios konran magkasalanan nin wanin. Bale', si'ka
nin mampangukom konran sarain a tutawo, kasa nin mai'bat mo konan Dios ta pigaw nin
maipal'is ka sa panunusa na, ta kapada ra ket, main anamaet nin gawa'-gawa' mon duka'.
Ket sa pangungukom mo nin kapada mon tutawo, man'ukumen moy lalaman mon diri.
2 Tanda' tamo nga'min nin manepeg a panunusa nan Dios konran tutawon mangwa'
nin wanin.
3 Sa wamo, ukumen nasarayti nin Dios a tutawon man-gumwa' nin duka', ket kai naka
ukumen sa pangwa' mon lamang nin duka' a kapada ra?
4 O, bana' ta maong, mapamasinsya, tan mapangitpel yay Dios, ket man'ipa'ka' mon kai
mayna matkap nin kabilangan? Matkap mon matarusan a si rason a maong yay Dios
komo ket ta pigaw nin byan nakan panaon a maisip moy magbabawi' tan gurutan
moynay pagkakasalanan mo!
5 Bale' matib'ey a ulo mo. Kai mo rabay nin pagbabawian a kukasalanan mo. Mintras
nin man'umteng, mampabyaten moy dusa mo li' mangibwat sa alakin sager nan Dios sa
Awron Paninintinsya na.

No saytaw li' nin awro, ipa'kit na nin Dios a mapteg a pangungukom na,
6 ta ibi na li' a manepeg nin risibyen nin barang sayay tawo nin dipindi sa ginwa-ginwa' na.*
7 Main nin tutawon kai sumawa' mangwa' nin matunong ta rabay ran tuloy a ata'gay a pangingikit nan Dios konra tan pagalangan nasara tan pabyayen nasaran kasan anggawan. Ket konra, anggan-angga nin byay a iti kona a ibi na.
8 Bale' main anamaet nin tutawo nin say karabayan ra tamo' nin bukod a iti sa nakem ra. Ambo' nin say nibarita' nan Dios nin tutuo a mansunuren ra, no kai edet, say abas. Konra, masager yan maong a Dios tan dusawen nasara li' nin mabyat.
9 Pangirangepen nasara li' nin idap tan dya'dya' nin Dios a sarba ra nga'min nin tutawo nin mangwa' nin abas; anaod, saray Judio tan saray ambo' nin Judio anamaet.
10 Bale' saray gumwa' nin maabig, ipata'gay tan pagalangan nasara tan byan nasaran katinekan; anaod saray Judio tan saray ambo' nin Judio anamaet.
11 Wanin a gaw'en nan Dios ta kasan paburito na.
12 Anaod, ambo' saran iti sa sirong nin Gugan-gan nin nibi nan Dios kona ni Moises a ambo' nin Judio. Wanin man, dusawen nasara li' a lamang nin Dios nin maikadayo' nin anggan-angga kona no magkasalanan sara. Kai na bale' nin ipatukdo' sa Gugan-gan a panununsa na konra.
Saray Judio, iti sara sa sirong nin Gugan-gan. Ket dusawen nasara anamaet li' nin Dios no mampagkasalanan sara et bale' ipatukdo' nayti sa Gugan-gan.
13 Wanin ta kai sara nin maikwinta nin mapteg sa pangingikit nan Dios a tutawo bana' tamo' ta tanda' ray man'ibarita' nin Gugan-gan, no kai edet, ta man-gaw'en ray man'ibarita' nin Gugan-gan.
14 Saray ambo' nin Judio, kai ra nin tanda' a Gugan-gan nin nibi nan Dios kona ni Moises. Bale', mataman no wanin, sa kanakman ran bukod ket man-gaw'en ray man'ipagwa' nin Gugan-gan, ket man'ipa'kit nin sain a tanda' ran lamang a matunong tan ambo' nin matunong nin gaw'en.
15 O' man'ipa'kit ra a say nigan-gan nan Dios ket iti sa nakem ra. Say kunsinsya ra, ipatarusan li' konra no maong o duka' a ginwa' ra
16 sa awro nin ipasintinsyawan na nin Dios konan Cristo a si Jesus a sarba nga'min nin gawa' tan inisip ran tutawo, pati say kai natandaan. Wanti a lamang a man'ibarita' ko sa pangingipatanda' ko konan Mabistan Patanda'.

Muda-mudawen yay Dios Bana' sa Piwadi'-wadi' ran Judio

17 Ket si'kamo anamaet nin kapada kon Judio, man'ipangaya moyon pinili' nakamon Dios nin tutawo na. Matalek kamon akuen nakamon Dios bana' ta si'kamoy nangipagametan nin Gugan-gan nin nibi na kona ni Moises, tan man'irangas moyon maksaw kamo konan Dios.
18 Tanda' moyo nin peteg no ani a rabay nan Dios tan tanda' moyo no ani a manepeg bana' ta niyakay komoyoy Gugan-gan.
19 Matalek kamo a si'kamoy mangyakay konra nin tutawo a bilang konan sayay tawon mampanabin nin mangyakay nin dalan konan sayay bulag, tan wamoyo a si'kamoy mamalaway konran bara'mon mangkadedleman nin tutawo.
20 Wamoyo et a si'kamoy makapamatunong konran saray abas a pinanakem tan mangyakay konran saray kurang et a pakatanda' konan Dios. Sain a wamoyo, a tanda' moyoynay sarba tan tutuo in bana' ta si'kamoy namarisibyan nan Dios nin Gugan-gan.
21 Ket bana' anaod ta wanin,
aninay dawal a iyakay moyo saray raruman tutawo, bale' kai moyo nin maiyakay a lalaman moyon diri!
Aninay dawal a man'iyakay moyon duka' a manakaw, bale' manakaw kamo!
22 Aninay dawal a man'iyakay moyon duka' a kiraray sa ambo' nin asawa, bale' si'kamon diri mangkiraray kamo sa ambo' moyon asawa!
O' mangarimbutong kamon mangisip a raywen saray dios-dios, bale' kai kamo nin marmay nin sumrep nin manakaw sa kami'nan ran dios-dios!
23 Ipagmamalaki moyon si'kamoy namarisibyan nan Gugan-gan nan Dios, bale' si'kamon diri a mansumubag sa Gugan-gan! Ket anaod, bana' sa gawa'-gawa' moyo, mangkamuda-muda yay Dios!
24 Say katutu'wan, mabasayti e sa Masanton Kasuratan,
“Bana' sa gawa'-gawa' moyo nin Judio, mampag'irgo saran duka' kuntra konan Dios a ambo' nin Judio.”*

* **2:6** Kanta 62:12. * **2:24** Ezekiel 36:22; Isaias 52:5.

Ambo' nin say Nikaturi' a Tutuon Pruwiba nin Pag'in nin Tawo nan Dios

25 O' anaod, main nin maalagan marka a tutawo natamon Dios ta naturi'* atamon
Judio. Wanin man, no subagen tamon lamang a Gugan-gan nin nibi nan Dios kona ni
Moises, kasan sirbi a turi' atamo ta bara'mo atamon lamang konran ambo' nin tutawo
nan Dios. Main tamo' nin kakanaan no tukiden tamoy Gugan-gan.
26 Bilang wanin anamaet, no saray ambo' nin turi' ket gaw'en ray ipagwa' nin
Gugan-gan, ikwinta nasaraynaod a lamang nin Dios nin tutawo na.
27 Ket no wanin, kikumpurmi sara konan Dios nin sintinsyawan nakamo. Magwa' in ta
kai moyo nin man-gaw'en a ibarita' nin Gugan-gan abirno nin si'kamoy namarisibyan nin
Gugan-gan tan abirno nin nipaturi' kamo.
28 Edet, si'no yan peteg a tawo nan Dios? Ambo' ya in si mantumbuken na tamo' a
kaugalian nin mangka'kit. Ambo' anamaet nin sain a peteg nin mamag'in nin turi' konan
sayay tawo.
29 Si peteg nin Judio ket syaytaw si nasilyan a kanakman na, tan say maibarita' nin
peteg nin nikaturi' ket say nikaglat nin kadukaan a iti kona. Si main nin gawa' sa sain ket
si Ispirito nan Dios tan ambo' a say ginwa' sa lalaman nin tawo. Konan si wanin a tawo,
ambo' a tutawo a mangrayo kona no kai si Dios.

3

Kuntrawen na ni Pablo a Magwa' nin Gaw'en nin Bada'nan

1 Magwa' a ibarita' moyo, “No wanin, kasa edet nin pakaidumawan tamo bana' ta Judio
atamo, tan bana' ta nipaturi' atamo nin pangipurukan a tutawo natamon Dios!”
2 Ambo' gapo nin wanin! Say katutu'wan ket abaw! Mu'na-mu'na, kontamon Judio nin
nipya a nibarita' nan Dios.
3 Bale' saray raruman Judio, malamang sara konan Dios. Ket bana' ta wanin, kai ya kasi
nin mapagmatalkan a Dios nin tukiden na a nipangako' na kontamo?
4 Ambo' gapo nin wanin! Mataman nin nibula'-bula' anay sarban tutawo, tutuo ya et
lawas a Dios sa nibarita' na! Say katutu'wan, mabasa a wanti e sa Masanton Kasuratan a
wana,
“Si'ka, O Dios, say sarban ibarita' mo, siguradon mapatutu'wan a tukiden mo tan no
usisaen ray gawa' mo, kasan ma'kit ran nagkurangan mo.”*
5 Magwa' a main nin pupilusupo nin mamarita' a wanra, “No ipa'kit nin
mapala-palaway nin abas nin gawa'-gawa' tamo a man-gaw'en nay matunong nin Dios,
ambo' nin manepeg a dusawen natamon Dios bana' sa sager na.”
Sain ket rason nin mangibwat sa kanakman nin tawo tamo'.
6 Bale' ambo' gapo nin wanin! Anaod, no palabasen nan Dios a kasalanan nan sayay
tawo, kasan pamatukduan na a sintinsyawan nasaray raruman tutawodti sa mundo.
7 Magwa' a main et utron pupilusupon mamarita' a wanra, “No sa pibula'-bula' tamo ket
mapatutu'wan ran tuloy nin tutawo a tutuo yay Dios sa ibarita' na tan bana' sa wanin ket
mas raywen raya, kai nin maibarita' a mampagkasalanan kami tan matkap kamin
dusawen.”
8 Kawawengan! Main sarain saray mampamarita' nin paninida' kongko a man'iyakay
ko kano a matkap ray gumwa' nin abas ta pigaw nin mapaliwa' nin wanin a kamaungan
nan Dios. Sarain, risibyen ra li' a manepeg nin dusa ra!

Kasa Ni Sayay Tawo a Mapteg

9 Man'ipa'ka' moyo angangko a si'tamon Judio ket mas maong atamo dyan saray
raruma sa pangingikit nan Dios. Ambo' gapo nin wanin! Nayadi' koyna nipapalaway a
sarba tamo nga'min nin tutawo, Judio man o ambo' nin Judio, pari-pariho atamon
nagkasalanan.
10 Patutu'wan ti nin wana sa Masanton Kasuratan:
“Ni saya, kasa gapo nin tawo nin mapteg sa pangingikit nan Dios.
11 Kasa gapo, abirno ni saya, nin talagan nananda' konan Dios
o masibulot nin tumumbok kona.
12 Sarban tawo, nikisyay sa dalan nin nibi nan Dios
ket kai sara maikana' konan Dios.
Ni saya, kasa gapo nin makagwa' nin maabig.”*
13 Say ibari-barita' ra ket bara'mo nin mabang'et nin mangibwat sa pantyon nin
naabryan.

---

* **2:25** Nigan-gan nan Dios a maturi' sara si Abraham tan saray sarba ran puri nan lalaki. Sayti a paka'kitan nin tawo nasaran Dios (Genesis 17:9-11). * **3:4** Kanta 51:4. * **3:12** Kanta 14:1-3; 53:1-3.

Mibula'-bula' sara sa kapada ran tawo.*
Say sarita' ra ket makapati nin bara'mon dita' nin ulay.*
14 Pirmi tanan nikasama' a pibubebey ra.*
15 Maidadali' a gamet ra; sa daikleng a dipirinsya, mangmati saran kapada ran tawo.
16 Adtiman a kami'nan ra, mamirwisyo tamo' a gaw'en ra.
17 Kai ra tanda' a kituno konran kapada ran tawo.*
18 Kasa gapo sa nakem ra a kalili'mo sa Dios.*
19 Edet, pitanda-tanda' a saray konra nin nipataoy a gugan-gan ket main nin kabiangan konra nin sain nin gugan-gan, kanya' nin kai gapo nin maibarita' nin si'numan a kai ya nin manepeg nin madusa no kai edet umbat a sarban tawo konan Dios.
20 Wanin ta abirno nin ni saya ket kasa gapon mapapteg sa pangingikit nan Dios yupa' sa panunumbok sa Gugan-gan, ta no mas mataros nan sayay tawo a Gugan-gan, mas mapalaway anan lamang nin ma'kit a nasubag a Gugan-gan.

Mapteg yay Dios sa Pammapteg na sa Tawo Yupa' sa Pagmamatalek
21 Sawanin bale', nipadar nayna nin Dios no pa'no nan ikwintan mapteg a tawo. Kasan kabiangan nin sayti sa panunumbok sa gugan-gan. Wanin man, nibarita' ana a maipa'ka' sa wanti sin saytaw et itaw sa Libron Gugan-gan tan sa nisurat ran prupita.
22 O', ikwinta nayan mapteg nin Dios a sayay tawo bana' sa pagmamatalek na kona ni Jesu-Cristo. Wanin anamaet konran sarban tutawo; kasan pamiduma-duma
23 ta sarban tawo, nagkasalanan tan mampagkurang sa sangkaandaan a pigagawa' nan Dios.
24 Kasan pamiduma-duma anamaet ta, mangibwat lamang sa kamaungan na, ikwinta nayan mapteg nin Dios a sayay tawo. Nirigalo nayti kona sin nipasbot naya konan Cristo a si Jesus.
25 Nibi naya nin Dios a Cristo kontamon tutawo ta pigaw nin ariglwen nay kukasalanan tamo bana' sa daya' na nin tinmuro' sa patiti na. Ket marisibi tamoya in nin rigalo yupa' sa pagmamatalek tamo sa sain a ginwa' na. Ginwa' na in anaod nin Dios ta pigaw nin ipa'kit na nin matunong ya. Sin nu'na, inanusan nay tutawo nin pinalabas nay kukasalanan ra
26 bale' sawanin, man'ipa'kit nan Dios a sa kai na nin nipamauryan nin kasalanan ran sarain nin tutawo ket matunong ya, tan ipa'kit na anamaet a ikwinta nasaran mapteg a magmatalek kona ni Jesus.
27 Edet kasa gapo nin puon a mirayu-rayo ya a si'numan a mapteg ya bana' sa ginwa' nan diri! Wanin ta kai naya mapapteg nin Dios a sayay tawo bana' sa gawa' na no kai bana' sa pagmamatalek na.
28 Anaod, mangyadi' ana a mapapteg atamo bana' tamo' sa pagmamatalek tamo, tan ambo' ta mantumbuken tamoy Gugan-gan.
29 Bale' magwa' a man'ipa'ka' moyo a si Dios, saray Judio tamo' a mangkabiangan na, a kai saraynay ambo' nin Judio. Ambo' anaod nin wanin! Mangkabiangan nasara anamaet a ambo' nin Judio
30 ta tanda' moyoynaod a saya tamo' a Dios. Ket saya tamo' a padalan nin maikwinta nayan mapteg a sayay tawo. Siti ket naipatukdo' sa pagmamatalek nan sayay tawo mataman no Judio ya o ambo'.
31 Wanin man, andi' moyo nin ipa'ka' a bana' sa pagmamatalek tamo ket, kasaynan sirbi a tumbuken a Gugan-gan.
Ambo' gapo nin wanin! Say katutu'wan, bana' sa pagmamatalek tamo, nasigurado a pakatukid nin Gugan-gan.

4

Say Pangarigan sa Nipamapteg kona ni Abraham
1 Panemtemen tamo a nipamapteg kona ni Abraham,* si puon tamo nin Judio.
2 No napapteg ya bana' sa maong a gugawa' na, puon in kumon a nirayo ya si Abraham. Bale' sa katutu'wan, kai ya gapo nin makapirayo konan Dios si Abraham
3 ta wanaytin mabasa sa Masanton Kasuratan, “Nagmatalek ya si Abraham konan Dios, ket nikwinta nayan mapteg nin Dios.”*
4 Tanda' tamo a si sayay tawo ket upaan ya bana' sa trabahon gaw'en na ta kanepegan na in. Say bayad nin risibyen na, kai nin maikwinta nin sayay rigalo kona.

* **3:13** Kanta 5:9. * **3:13** Kanta 140:3. * **3:14** Kanta 10:7. * **3:17** Isaias 59:7-8. * **3:18** Kanta 36:1. * **4:1** Mabasa a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 15:1-6; Galacia 3:6-29; Hebreo 11:17-19. Mabasa anamaet a maipa'ka' sa byay na ni Abraham itaw sa Glusaryo. * **4:3** Genesis 15:6.

5 Ket anamaet, si'no ya a tawo nin ikwinta nan mapteg nin Dios? Ambo' yay si
magtrabaho para sa pakapapteg na, no kai edet, si sayay magmatalek kona nin Dios a sya
a makapamakasa nin kasalanan ran saray sikakasalanan.
6 Sain a rabay nan irgwen ni Adi' David sin nipatandaan nay maipa'ka' sa pag'in nan
makarma' nin sayay tawo nin nikwinta nan mapteg nin Dios nin ambo' bana' sa pangwa'
nan matunong. Wanti ey wana ni Adi' David nin nisurat na:
7 "Makarma' yay tawo nin say nipanubag na ket, napirdunayna
tan liningwanan nayna nin Dios.
8 Page' a makarma' yay tawo nin say kasalanan na ket kai nayna nin isingir nin Dios
kona."*
9 Anaod, sain a pag'in nin makarma' a wana ni Adi' David ket para tamo' kasi konran
saray naturi' a saray Judio, o kai? Kai ta para anamaet a lamang konran ambo' nin Judio
mataman no kai sara nin naturi'. Panemtemen moyo a wana nin mabasa sa Masanton
Kasuratan. Say rason anaod no ambale' a nikwinta nayaynan mapteg nin Dios si
Abraham ket bana' ta nagmatalek ya si Abraham kona.
10 Panemtemen moyo no ka'no nin nangyadi' ti. Ambo' ya et nin turi' sin nikwinta
nayan wanin nin Dios!*
11 Nipaturi' ya tana si Abraham sin masusuyot nin paka'kitan tan pammatutuo a
nikwinta nayaynan mapteg nin Dios ba'yo ya et nin naturi' bana' ta nagmatalek ya kona.
Ket si Abraham, nag'in yan bara'mon ama ran saray sarba ran mangarig kona, ket bana'
sa pagmamatalek ra, ikwinta nasaran mapteg nin Dios abirno nin ambo' saran turi' o
Judio.
12 Nag'in ya anamaet nin bara'mon ama ran saray Judio nin ambo' sara tamo' nin
naturi' no kai edet, nagmatalek sara konan Dios bilang sa nipagmatalek na ni puon
tamon Abraham ba'yo ya et nin naturi'.
13 Syay ama tamon sarban magmatalek. Wanin ta sin nipangako' nan Dios kona ni
Abraham tan saray puri na a marate' li' a awro a ikunen raya a mundo, nipangako' na in
ambo' nin bana' ta tinumbok na ni Abraham a Gugan-gan no kai edet, bana' ta
nagmatalek ya konan Dios ket nikwinta nayan mapteg nin Dios.
14 No saray mangrisibi nin nipangako' nan Dios ket sara tamo' a mangwa' nin nibarita'
nin gaw'en nin Gugan-gan, kasan kakanaan nin pagmamatalek nan tawo konan Dios, tan
siin nin nipangako' na kona ni Abraham ket kai gapo nin matukid.
15 Anamaet, say Gugan-gan ket pasakiten et a panunusa nan Dios kontamon tutawo. No
kasa kumon nin lulayi, kasa nin sukat subagen nin layi.
16 Bana' sa sain, pagmamatalek a pangipatukduan yupa' sa kamaungan nan Dios! Ket
sinigurado nan Dios a ibi na in say nipangako' na konran sarba ran puri na ni Abraham.
Ama tamoya si Abraham nin si'tamon sarba, Judio man nin mampanukid sa man'ibarita'
nin Gugan-gan o ambo' nin Judio, dapot no mampagmatalek atamon nangarig kona ni
Abraham.
17 Sain a rabay nin irgwen sin wanan Dios kona ni Abraham a mabasa sa Masanton
Kasuratan, "Si'ka a ama ran nagsikabarang a tutawo! Ginwa' katan wanin."* Ket, ama
tamoya si Abraham sa pangingikit nan Dios a nagmatalkan na. O', si Dios nin
makapamasubli' nin mabyay konran nunati, tan sa irgo na tamo', ket mapamain na a
gindat a kasa.
18 Wanti e a pagmamatalek na ni Abraham: Abirno bilang nin impusiblin mangyadi' a
nipangako' nan Dios kona, timper naya et a lamang a Dios tan tinaga'nan nay pakatukid
nin sain nin nipangako' kona. Bana' ta wanin, ginwa' nayan Dios nin ama ran
nagsikabarang a tutawo a bilang sin nipa'kit na kona a bubituen sa langit ket wana,
"Kapada sara li' ka'baw nin sain a puri mo."*
19 Sin nibarita' na in nin Dios kona, tanda' na ni Abraham a saran mitraasawa ket, kai
sarayna nin manganak ta magsanyasot a taon yayna tan, si asawa nan si Sara ket, baog
ya. Bale' mataman nin wanin, ma'get lawas a pagmamatalek na ni Abraham.
20 Kai ya gapo nin nagdwadwa a bangli' no kai na nin gaw'en nin Dios a nipangako' na.
Mas inumget ana edet a pagmamatalek na konan Dios tan nitandudo' nayay ngaran na,
21 ta matalek yan tuloy a magwa' nan Dios a nipangako' na kona.
22 Bana' sa wanin a nipagmatalek na ni Abraham, nikwinta nayan mapteg nin Dios.

---

* **4:8** Kanta 32:1-2. * **4:10** Nangibwat sin timper na ni Abraham a nipangako' nan Dios angga sin pinaturi' ya, ket labin'a'pat a taon a pisa'lean. * **4:17** Genesis 17:5. * **4:18** Genesis 15:5.

23 Ket sain nin naisurat nin maipa'ka' kona ni Abraham, a nikwinta nayan mapteg nin
Dios bana' ta nagmatalek ya kona, ambo' tamo' nin nigagaran ipa'kit a kaabigan para
kona ni Abraham.
24 Naigagara et anamaet nin ipa'kit a kaabigan para kontamo; si'tamo nin ikwinta na
anamaet nin mapteg nin Dios bana' ta mampagmatalek atamo kona, sya nin Dios nin
namasubli' nin mabyay kona ni Uunuren tamo a si Jesus.
25 Siti a Jesus nin nipagamet nan Dios nin mati bana' ta nagkasalanan atamo, tan
pinasubli' nayan mabyay ta pigaw nin maipa'kit a napapteg natamo nangibwat sa patiti
na.

5

Say Kaabigan nin Napapteg ana

1 Ket sawanin ta nikwinta natamoynan mapteg nin Dios bana' ta nagmatalek atamo sa
nipangako' na, nakakituno atamoyna kona yupa' sa ginwa' na ni Uunuren tamon
Jesu-Cristo.
2 Sya, nikadani natamo konan Dios ket mangkaga'muran tamoynay kamaungan na tan
marириket atamo ta sigurado atamo nin kirama' atamo li' sa rayo tan kata'gayan nan Dios.
3 Ket ambo' tamo' nin siin a pakaririketan tamo no kai, marириket atamo anamaet ta
mampangirangep atamon dya'dya'. Wanin ta tanda' tamo nin sa pangirangep tamo ket
maadal tamoy mangitpel.
4 Ket no nasubok naynan Dios a mapangitpel atamo, mapagustwan yay Dios kontamo
tan bana' ta napagustwan yay Dios kontamo, main nin mataga'nan tamo mangibwat
kona.
5 Sa sain a panana'gan tamo, kai atamo gapo nin maima-ima ta linipos natamoynan
pangangado' na nin Dios sin nibaki' naya kontamo a Ispirito na nin mampagtrabaho
kontamo.
6 O' ta wanti a pangangado' na. Gindat kasan magwa' tamo ta pigaw nin kiamigo atamo
konan Dios. Bale' sa panaon nin pinili' nan Dios, si Cristo, imbis nin si'tamo nin
sikakasalanan, ket sya a pinati.
7 Sangkabistawan no paalagawan tamoyti ta matalag a main nin tawon makaitpel nin
akuen nan syay mati imbis a si sayay matunong a tawo. Wanin man, magwa' a main nin
magbuluntaryo nin akuen nan syay mati imbis a si sayay maong a tawo.
8 Bale' si Dios, wanti na nin nipa'kit no pa'noy pangangado' na kontamo: Sin
mangkuntrawen tamoya et, imbis nin si'tamo a patyen, pinati yay Cristo.
9 Ket sawanin ta napapteg atamoyna bana' sa nipamaturo' nan daya' na ni Cristo, mas
laloyna edet nin yupa' kona ni Cristo ket maipal'is atamo sa sager nan Dios.
10 Wanin ta, no sin mangkuntrawen tamoya a Dios ket naiyariglo atamo kona nin say
nikapati nan Anak na, ket sawanin, ta amigo natamoyna, mas laloyna edet nin maipal'is
atamo li' sa panunusa na nin Dios bana' ta mangkabyay ya a Anak na.
11 Nailamo' et sa sain, ipasirayo tamoyay Dios bana' sa kamaungan na kontamo nin
nipa'kit na yupa' sa gawa' na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo tan bana' kona ket, nag'in
atamoynan uamigo nan Dios.

Say Bungan Gawa' ra ni Adan tan ni Cristo

12 Anaod, si u'nan tawo a si Adan, nagkasalanan ya ket nakasrep a kasalanan iti sa
sangkamundwan. Bana' sa sain a nipagkasalanan na, nag'in nin naisyay ya konan Dios.
Ket anaod, mati a sarban tawo ta nagkasalanan anamaet a sarba.
13 Anaod, ba'yo et nin naibi a Gugan-gan kona ni Moises, gindat saraynan
mampagkasalanan a tutawo. Bale', bana' ta kasa et nin Gugan-gan, kasa anamaet nin
puon nin panintinsyawan konra bana' sa sayti nin Gugan-gan.
14 Wanin man, nangibwat ana sin sinubag naya ni Adan a Dios angga sin naibi a
Gugan-gan kona ni Moises, sarba ran tawo, nati. Wanin mataman no say kasalanan ra ket
ambo' nin pariho sa kasalanan na ni Adan a sinubag nayay sayay gan-gan nan Dios.
Si Adan, niritrato naya a Cristo a syay mantaga'nan ra sin saytaw ta say bunga nin
gawa' ra ket nakaapikta sa sarban tawo.
15 Bale' kai saran talaga nin mipada. O', ta say bunga nin nipanubag na ni Adan ket
ambo' nin pariho sa bunga nin nipangabswilto nan Dios kontamo nin nangibwat sa
masibulot a nakem na. Mataman nin bana' anaod sa nipagkasalanan nan saya a si Adan,
ket say sarban tawo, matkap nin mati, mas et a kuri para konra anamaet nin sarban tawo
a kamaungan nan Dios tan say pakaabswilto a mangibwat sa kamaungan nan si saya a si
Jesu-Cristo.

16 Saytin bunga, naiduma anamaet nin adayo' sa bunga nin nagwa' nan kasalanan ni
Adan. Anaod, bana' sa nipagkasalanan nan ni'sa ni Adan, sarban tawo, nasintinsyawan
nin nagkasalanan tan manepeg nin madusa. Bale' bana' sa ginwa' nan Dios nin masibulot
a nakem na, nagkamain nin padalan a maikwinta natamon kai nin nagkasalanan abirno
nin nagkasalanan atamo nin ni'no.
17 O' anaod, mati a sarban tawo bana' sa kasalanan nan sayay tawo a si Adan. Wanin
man, say bunga nin ginwa' nan sayay tawo a si Jesu-Cristo ket mas et a kuri. Wanin, ta
saray si'numan a mampanga'mor sa sain nin pinasyan kaalakyan a kamaungan nan Dios
tan sa nipamapteg na nin masibulot, ket mabyay saran nanalo bana' kona ni Jesu-Cristo.
18 Ket anaod, ma'kit tamo a bana' sa ni'san nipagkasalanan na ni Adan, sinintinsyawan
nan Dios nin madusa a sarba; bale' bana' anamaet sa sayay manepeg a gawa' a ginwa' na
ni Uunuren tamon Jesu-Cristo, magwa' nan ikwinta nin Dios a say sarba ket kai nin
nagkasalanan ta pigaw nin mabyan nasaran byay a iti kona.
19 Anaod, bana' ta sinubag nayan sayay tawo a Dios, sarban tawo nag'in nin
makasalanan. Bale' bana' anamaet ta tinmulok yay sayay tawo a si Jesu-Cristo konan
Dios, man'ikwinta naynan Dios a mapteg a abaw nin tawo.
20 Ket no maipa'ka' anamaet sa Gugan-gan, nibi nayti nin Dios ta pigaw nin no subagen
tamo ket maipa'kit a ka'bawan anan kukasalanan tamo. Bale' abirno nin pa'no man
ka'baw a kukasalanan tamo, mas alaki nin adayo' a kamaungan nan Dios kontamo.
21 Wanin ta pigaw nin abirno nin mampangipalalako sa tutawo a pagkakasalanan ra
kanya' nin mati saran naisyay konan Dios, mampangipalalako nin lamang a kamaungan
nan Dios kontamo nin maikwinta natamoyna nin kai nin nagkasalanan tan byan
natamon anggan-angga nin byay a iti kona bana' sa ginwa' na ni Uunuren tamon
Jesu-Cristo.

6

Mabyay atamoyna Yupa' sa Kamaungan nan Dios

1 Ket sawanin, bangli' a ipa'ka' moyo nin man'ibarita' kon ituloy tamoy gumwa' nin
duka' ta no pirdunawen nay kasalanan, mas maipa'kit na man layi nin Dios a kamaungan
na.
2 Andi' gapo nin wanin a gaw'en tamo! No maipa'ka' sa pagkakasalanan, nati
atamoyna; kai atamoyna gapo nin magwa' nin magkabyay nin mampagkasalanan et!
3 Tanda' moyoynaod a man'ipa'kit nin say nikabawtismo tamon sarba a naipasaya
atamoyna konan Cristo a si Jesus. Ket sa nikaipasaya tamo kona, nikiranod atamon nati
kona sin nati ya.
4 Ket sin pinabawtismo atamo, naikitabon atamo anamaet kona ta nikiranod atamo sa
patiti na ta pigaw nin kiranod atamo et sa nisubli' na nin mabyay ni Cristo yupa' sa
nipangipadar nan pakayadi' nan Dios a Ama tamo. Ket, si'tamo, mauman a kabibyay
tamo nin bilang anamaet sa byay na.
5 Wanin ta, bana' ta naipasaya atamo kona, nikiranod atamo sa patiti na; ket anaod,
wanin anamaet a nairanod atamo sa nisubli' na nin mabyay.
6 Sa gindat a pitatawo tamo pirmi atamo tanan nangwa' nin kasalanan. Bale' tanda'
tamo a sin nipasak ya sa kudos si Jesu-Cristo, sain a gindat a pitatawo tamo ket bara'mon
anamaet nin naikipasak kona sa kudos, ta pigaw nin kai tamoyna nin sunuren a apes nin
gumwa' nin kasalanan ket kai ana nin mag'uray a kasalanan sa byay tamo.
7 Anaod, si sayay nati ana, kasa yayna sa pakayadi' nin mamagwa' kona nin
magkasalanan.
8 Ket bana' ta nikiranod atamon nati kona ni Cristo, tumper atamo a kirama' atamo
anamaet sa byay na.
9 Sayti a tanda' tamo maipa'ka' sa byay na:
Pinasubli' ya nin mabyay si Cristo, ket kai yayna li' gapo nin mati ta kai yayna nin
maketegan nin patiti.
10 Wanin ta nati ya nin ni'sa tamo' nin sinida' nayna nin anggan-angga a pakayadi' nin
kasalanan, ket sawanin mabyay ya ta pigaw nin mami yan kagalangan konan Dios.
11 Wanin anamaet kumon komoyo. Ibilang moyo kumon a kadiryan moyo nin nati ana no
maipa'ka' sa pakayadi' nin kasalanan sa byay moyo, tan mabyay kamoynan mami nin
kagalangan konan Dios sa nikaipasaya moyo konan Cristo a si Jesus.
12 Edet andi' moyo nin aburuyan nin pag'urayan nin kasalanan a lalaman moyon diri
ket andi' moyoyna nin sunuren a duka' a karabayan nin lalaman moyo nin mati a lamang.
13 Andi' moyoyna nin agamirenen a animan nin parti nin lalaman moyo sa pangngawa'
nin duka', no kai edet, isuko' moyoy intiron byay moyo konan Dios. Nati a pa'sar moyo nin

gindat konan Dios, bale' binyan nakamon byay a iti kona. Kanya' nin manepeg tamo' a ibi moyoy intiro nin kadiryan moyo konan Dios nin usaren na sa kabistawan.
14 Anaod kai kamoyna nin mapag'urayan nin kasalanan ta ambo' anay panunumbok moyo sa Gugan-gan a puon nin pakaisalba moyo no kai edet, say kamaungan na nin Dios komoyo.

Matkap nin Pag'urayan natamo nin Dios ta Nisalba natamo
15 Ket sawanin, bangli' nin man'ipa'ka' moyoyna a bana' ta kasa nin gan-gan a matkap tamon tumbuken ta pigaw nin maisalba atamo, ket magwa' tamo tana nin subagen a Gugan-gan ta say makauray man layi kontamo ket say kamaungan nan Dios.
Andi' gapo nin wanin a gaw'en tamo!
16 Isipen moyo anaod a pipa'kaan nan siin. No isuko' tamoy lalaman tamon diri konan sayay tawo nin syaynay mag'uray sa byay tamo, mag'in nin aripen natamoynan siin a tawo. Ket wanin a diri sa kasalanan. No aburuyan tamo in nin mag'uray sa byay tamo, mag'in nin aripen atamon kasalanan tan say pirat'anan tamo ket si maisyay anggan-angga konan Dios nin madusa atamo. Bale' no si Dios a aburuyan tamon mag'uray sa byay tamo, say pirat'anan tamo ket si mapteg atamo sa pangingikit nan Dios.
17 Page' a gindat ket aripen kamon duka' a gugawa' moyo, bale' kisalamatan koyay Dios ta sawanin ket mansununuren moyo nin intiron kukapusuan moyo a kukatutu'wan nin nangipasirungan na komoyo nin Dios.
18 Ginlat nakamon Dios sa pakaaripen moyo sa kasalanan tan sawanin ket nag'in kamon aripen nin mampangwa' tanan mapteg.
19 Nangusar ako nin urdinaryon bubagay, bilang sa aripen tan amo, ta pigaw nin mataros moyon madali' a man'ibarita' ko komoyo ta ambo' et nin kusto a nakem moyo no maipa'ka' sa pammemper moyo. Page' a gindat ket karириktan moyon inagamir a lalaman moyo sa pangwa' nin sarbaynan bakas nin kadukaan a bara'mon aripen nakamo ket nag'in abaw a sinubag moyon mapteg. Wanin anamaet anaod sawanin, matkap nin karириktan moyon agamirenen a lalaman moyo nin mangwa' nin mapteg a bilang nin aripen nakamon Dios ket sa wanin mampag'in kamon maikana' konan Dios.
20 Sin say kasalanan et a mampag'uray sa byay moyo, kai kamo inubligan gaw'en no ani a mapteg.
21 Ket, ani a nag'in nin kaabigan moyo sa duka' a gugawa' moyo sin saytaw a no mapanemtem moyo sawanin ket duming'ey kamo tamo'? Kasa, no kai patiti tan pakadusa sa impyirno!
22 Bale' sawanin, ginlat nakamoynan Dios sa pakaaripen nin kasalanan tan nag'in kamoynan aripen na. Ket main anan kaabigan moyo ta man-gaw'en nakamoynan maikana' nin Dios para konan diri tan say pirat'anan moyo, say anggan-angga nin byay a iti konan Dios.
23 Wanin ta say upa' nin paaripen sa kasalanan ket say patiti tan pakaisyay konan Dios; bale' say ibi nan Dios mangibwat sa masibulot a nakem na ket say anggan-angga nin byay a iti kona yupa' kona ni Uunuren tamon si Jesus a syay Cristo.

7

Say Kabiangan nin Gugan-gan kontamo
1 Bubsat, tanda' moyoy maipa'ka' sa Gugan-gan kanya' nin sigurado ako a matarusan moyoy ibarita' ko komoyo maipa'ka' sa layi, a si sayay tawo, say ubligasyon nan manukid sa layi ket mintras tamo' nin mabyay ya.
2 Alimbawa' a pa'sar nan sayay babayin main nin asawa: Nitaker ya nin layi konan asawa na leg'an nin mabyay yay asawa na. Bale' udas a nati yay asawa na, kasaynan kabiangan nan layi kona maipa'ka' kona nin asawa na.
3 Kanya' nin, no mintras nin mabyay ya et a asawa na ket, nikikalamo' ya sa raruman lalaki, maibarita' a nikilalaki ya. Bale' no nati yaynay asawa na, tinumgen anay pakibiang nin siin nin layi kona. Ket no nikikasal yan uman sa sayay lalaki, kai nin maibarita' a nikilalaki ya.
4 Bubsat, wanin anamaet komoyo tan say Gugan-gan a naibi kona ni Moises. Kai kamoyna nin kabiangan nin saytin Gugan-gan ta, yupa' sa nikairanod moyo kona ni Cristo, pinag'in kamoynan nati no maipa'ka' sa sayti ta pigaw nin maipasaya kamo kona nin sya ket pinasubli' ya nin mabyay ket, gumwa' atamon say makaparириket konan Dios.
5 Sin say karabayan tamon bukod bilang nin tawo a mantumbuken tamo, say pakatanda' tamo sa iyawa' ket pinukaw ana edet a duka' a uapes tamo ket sain nin uapes tamo ana a rabay-rabay tamon gaw'en. Ket sa nipangwa' tamo, madusan patiti a pirat'anan tamo.

6 Bale' sawanin ket bara'mo atamoynan nati sa pakayadi' nin Gugan-gan. Ket, ginlat
natamoynan Dios sa kabiangan nin sain kontamo. Ket sawanin mantumbuken tamoynay
karabayan nan Dios nin ambo' sa gindat nin panunumbok tamon Gugan-gan a naisurat,
no kai, main nin ba'yon dalan nin panunumbok tamon karabayan na sa tulong nan
Ispirito na.

Ambo' a Gugan-gan a Puon nin Kasalanan

7 Sawanin, bangli' nin man'ipa'ka' moyoyna a say Gugan-gan ana edet a puon nin
kasalanan.
Ambo' gapo nin wanin! No kai edet say Gugan-gan, ipa'kit kontamo a kasubagan tamo.
Alimbawa', si gan-gan a wana, "Andi' mo nin ibegan nin maikon a ikon ran raruma,"* no
kasa ya in nin gan-gan kai ko kumon nin natandaan a mansumubag ako yupa' sa kaiibeg
konran raruma.
8 Ket sin niyawa' nan gan-gan a umibeg sa ikon ran raruma, laloynan napukaw a
pangangapes kon magkasalanan, ket man'ibegan koy abaw a bubagay. Anaod, no kasan
gan-gan a mangiyawa', kai kumon nin mapukaw a pangangapes kon magkasalanan.
9 Gindat, sin kai ko et nin nataros a rabay ibarita' nin Gugan-gan, kuntinto ako sa byay
ko, a say wangko ket kusto nga'min a man-gaw'en ko. Bale' sin nataros koy man'ibarita'
nin Gugan-gan, napukaw a pangangapes kon magkasalanan,
10 ket natandaan ko a say pa'sar ko ket nati sa pangingikit nan Dios. Sayti a lamang nin
Gugan-gan, nigagara nin ipatyo' kumon a tutawo sa dalan nin magkamain nin byay a iti
konan Dios,* bale' sayti ana edet a nag'in nin puon no ambale' a madusa akon mati.
11 Bara'mo akon tinaktika nin say pangangapes kon magkasalanan ta say wangko ket
limpyo anay byay ko bana' ta mantumbuken koy Gugan-gan, bale' kai ko anamain nin
matumbok ket say pirat'anan nin pangangapes ko, say madusan patiti.
12 Ket anaod, nipataoy nan Dios a Gugan-gan. Kasa gapo nin kakurangan nin sain tan
say sarba nin ipagwa', no kai edet, ipa'kit no ani a maong tan mapteg.

Say Pakilaban sa Kasalanan nin iti kontamo

13 Edet, ibarita' tamoyna para a si sayay mabista, a siti ket say Gugan-gan, ket puon kon
madusan patiti?
Ambo' gapo nin wanin! No kai edet, say puon ket say pangangapes kon magkasalanan
a nikasintinsyawan ko nin madusan patiti yupa' sa sain nin mabistan Gugan-gan.
Nasintinsyawan ako nin patiti ta pigaw nin maipapalaway no ani anaod a kasalanan tan
ma'kit tamo a makaparmay nin tuloy a kasalanan.
14 Tanda' tamo nin mabista anaod a Gugan-gan ta nangibwat ti konan Dios. Si'ko bale',
tawo ako tamo'. Bara'mo ako sawanin nin sayay aripen a nilako' nin gindat ket iti sa
sakop nin kasalanan.
15 Anaod, maka'ngap ako sa man-gaw'e-gaw'en ko. No mi'sa, say rabay kon gaw'en ket
kai ko maituloy nin gaw'en, tan no ani a gura' kon gaw'en ket saytaw a man-gaw'en ko.
16 Bana' ta wangko a kai ko kumon nin gaw'en a man-gaw'en ko, man'alilbien ko a kusto
a Gugan-gan.
17 No wanin edet, ambo' ana nin mampangibwat sa kanakman ko in say kadukaan no
kai, sa kasalanan a awit nin pag'in kon tawo.
18 Anaod, natandaan ko nin kasan maong a magwa' ko no say kinatawo ko a pag'irgwan
ta abirno nin gagarawen koy mangwa' nin maong kai ko maituloy nin gaw'en.
19 Say maong nin rabay ko nin gaw'en ket ambo' taw a man-gaw'en ko no kai edet, say
duka' nin gura' ko, saytaw ana edet a man-gaw'en ko.
20 Ket bana' ta wanin a say duka' nin gura' ko a man-gaw'en ko, ambo' ana edet nin say
lalaman kon diri a mampangwa' no kai, say kasalanan nin awit nin pag'in kon tawo.
21 Ket wanti anaod ey mampangyadi' kongko: abirno nin rabay koy mangwa' nin say
maong, kai ko nin magwa' no kai say duka' ana edet a mag'uray kongko.
22 Sa kanakman ko rabay kon talagan tumbuken a Gugan-gan nan Dios,
23 bale' nadiskubri ko nin ambo' in say Gugan-gan a mampag'uray kongko ta main nin
mangkumuntra sa panunumbok kon sain. Ket bara'mo akon aripen nin say pangangapes
kon magkasalanan ta say kadukaan nin awit nin pag'in kon tawo a mantumbuken ko.
24 Undo' anay kapapa'sar ko! Si'no kadi' a makapanglat kongko sa pakaaripen nan sitin
sikakasalanan a kadiryan ko nin umangga sa pakadusan patiti nin anggan-angga?
25 Si Dios anaod a makapanglat kongko sa sain a kapapa'sar ko bana' sa ginwa' na ni
Uunuren tamon Jesu-Cristo!
Ket kisalamatan koyan alaki!

* **7:7** Exodo 20:17; Deuteronomio 5:21. * **7:10** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 18:5.

Wanti ko e: Sa kanakman ko, rabay kon gaw'en a karabayan nan Dios, bale' bana' sa kapapa'sar ko nin sikakasalanan, say kasalanan a magwa' ko.

8

Magkabyay atamo Para konan Dios sa Tulong nan Ispirito na

1 Edet, bana' ta naipasaya atamoyna sawanin konan Cristo a si Jesus, kai natamoyna gapo nin dusawen nin Dios.
2 Wanin ta sa pag'uuray na kontamo nin Ispirito nan Dios a mami nin byay yupa' sa nikaipasaya tamo konan Cristo a si Jesus ket, ginlat natamoyna sa pag'uuray nin kasalanan nin puon nin pakadusa tamo nin maisyay konan Dios.
3 Anaod, si Dios, ginwa' na para kontamoytaw say kai nin magwa' nin panunumbok tamon Gugan-gan ta sikakasalanan atamo lawas a tutawo. Say ginwa' na, nibaki' nayadti a anak na ta pigaw nin ipaariglo na a kasalanan nin awit tamo. Ket, nag'in yan tawo si Cristo nin bilang kontamon si'tamon nanguntra konan Dios tan yupa' sa nipagsakripisyo na nin nirangep nay dusa tamo sa lalaman na, nagwa' nan sinintinsyawan nin Dios a kasalanan nin makasawan anan pakayadi' nin mag'uray kontamo.
4 Ginwa' nayti nin Dios ta pigaw nin say kinamapteg a mantikapen nin Gugan-gan, ket ma'kit kontamo a ambo' anay karabayan tamon diri a mantumbuken tamo sa byay tamo no kai edet, say man'ipaingar nan Ispirito nan Dios kontamo.
5 Saray tutawon say karabayan ra tamo' nin diri a mantumbuken ra, say karabayan ra tamo' anamaet nin diri a pipanemtem ra. Bale' saray tutawon say man'iyakay nan Ispirito nan Dios a mantumbuken ra say kal-la iti sa nakem ra tana ket, say wanan Ispirito nan Dios.
6 Ket no si sayay tawo say pipanemtem na tana ket say karabayan nan diri, maisyay ya konan Dios tan madusa yan patiti, bale' no si sayay tawo, say kal-la nin iti sa nakem na ket say mangwa' nin wanan Ispirito nan Dios, mabyan yan byay a iti konan Dios tan makaingar yan katinekan nin mangibwat konan Dios.
7 O' ta si sayay tawo nin say karabayan na tamo' nin diri a pipanemtem na, mapala-palaway a kuntra ya konan Dios ta kai na nin mantumbuken a nigan-gan nan Dios tan talagan kai na anamaet nin matumbok.
8 Ket saray mampagkabyay nin wanin, kai ya mapagustwan a Dios konra.
9 Si'tamo bale', ambo' anay karabayan tamo a mampag'uray sa byay tamo no kai edet, si Ispirito nan Dios ta iti yan mampiikap kontamo. Bale' no konan sayay tawo ket kasa yay Ispirito nan Dios nin ibaki' na ni Cristo, ambo' nayan tawo ni Cristo.
10 Bale' no si Cristo iti ya kontamo, abirno nin say lalaman tamo ket mati anaod bana' sa kasalanan, mabyay atamon lamang nin iti konan Dios bana' ta si Dios nikwinta natamoynan kai nagkasalanan.
11 Saya et, ta mampisyon yayna kontamo a Ispirito nan Dios nin yupa' kona ket, si Dios pinasubli' nayan mabyay si Jesus a syay Cristo, pasublien naya li' anamaet nin mabyay ti si lalaman tamo nin mati yupa' kona.
12 Ket, ma'kit moyo, bubsat, a kaukulan a tumbuken tamoyay Ispirito na, ambo' anay uapes nin lalaman tamon diri.
13 No say tumbuken moyo ket say uapes nin lalaman moyon diri, say pirat'anan moyo ket say madusan patiti. Bale' no, sa tulong nan Ispirito nan Dios ket, man-gurutan moyoynay duka' a pigagawa' moyo, magkamain kamon byay a iti konan Dios.
14 Anaod, no si tawo ket man'idalan nayan Ispirito nan Dios, sitin tawo, anak nayan Dios.
15 Ma'kit tamo nin wanin ta si Ispirito na nin nibi nan Dios komoyo ket kai nakamo nin ginwa' nin bara'mon aripen anamanaet nin awit a li'mo, no kai edet, ginwa' nakamon a'nak nan Dios. Ket sa gawa' nan Ispirito na magwa' tamoyan tawagen nin “Tatay!” a Dios.
16 Si Ispirito nan Dios nin diri a mangipaingar kontamo a a'nak natamon Dios
17 ket bana' ta a'nak natamon Dios, tumawir atamo anamaet. Risibyen tamo li' a bubagay nin ibi nan Ama tamo, si Dios, ta kitawir atamo kona ni Jesu-Cristo sa ibi na li' nin Dios. Kiranod atamo anaod kona ni Cristo nin mangirangep nin dya'dya'* ta pigaw nin kirama' atamo anamaet li' sa kata'gayan nan tuloy ni Cristo.

Mantaga'nan tamoy Pakaila'pos nin Pakaisalba tamo

18 Ikwinta ko a say dya'dya' a man'irangep tamo konan sitin byay ket kasa gapo nin kwinta no ikumpara tamo sa pinasyan anda' li' nin kapapa'sar a ipadar nan Dios kontamo.

---

* **8:17** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 2 Corinto 1:5; 1 Pedro 4:13.

19 Mataman nin say intiron pinarsa nan Dios, masulit nin mantaga'nan a tyimpo a si
Dios ket ipadar nasaraynay a'nak na.
20 Anaod, nisintinsya nan Dios a nag'in nin ambo' nin manepeg a nakaikanaan nin
intiron pinarsa na. Bale', ambo' nin wanin a gagara nin nikaparsa sin ginwa' na in. Main
et nin pangingilalo
21 sa gagara na a gaw'en na li' a pinarsa na nin kasan pakasida' tan makakirama' sa
pinasyan anda' li' nin kapapa'sar a ibi nan Dios konran a'nak na.
22 Ma'kit tamo a say sarban pinarsa nan Dios, mampangitpel anggan sawanin nin
mantuma'gan konan siin nin awro nin bilang sa sayay mampangingar nin mangabing.
23 Wanin anamaet a lamang kontamo nin nanga'mor ana konan si mu'nan nigagara
nan ibi nin Dios a syay si Ispirito na. Mampangitpel atamon mantuma'gan sa
pangngila'pos nan pag'in tamon a'nak na li' no paba'yuwen na anayti say lalaman tamo
nin mag'in nin kasaynan pakasida'.
24 Siin a mantaga'nan tamoynan mangyadi' nangibwat et sin naisalba natamon Dios.
Syimpri a, kai nayna taga'nan nin sayay tawo a sayay nangyadi' ana ta rinmate' ana.
25 Bale' bana' ta mantaga'nan tamo et in say kai et nin nangyadi', mangitpel atamon
tuma'gan nin sisusulit sa sain.
26 Bilang sa tulong nin sain nin pangingilalo tamo, si Ispirito nan Dios, no
mampangirangep atamo, ket tulungan natamo anamaet no makapoy atamoyna. Bilang
wadi', kai tamo nin tanda' a dumasal nin manepeg ket, syan diri a kidawat konan Dios
para kontamo nin maiparate' na pa et mataman nin say kai tamo nin maibalikas.
27 Anamaet, si Dios a sya ket masrepan nan usisaen a kanakman, matarusan na a
kaisipan nan Ispirito ta naipatukdo' sa karabayan nan Dios a dawaten nan Ispirito para
kontamon tutawo na.
28 Anamaet, tanda' tamo a say sarba nin mangyadi', gaw'en nan Dios a say bunga ket sa
kaabigan tamo nin mampangawa'nan kona. Para in sa kaabigan tamo nin nasagyat na
nin Dios nin naipatukdo' sa niplano nayna
29 ta nangibwat et sin tarana', tanda' naynan Dios no si'no saray ikon na ket nigagara
nasaraynan mag'in nin bilang konan Anak nan si Jesus ta pigaw nin kaka raya si Jesus nin
abaw saran mibubsat.
30 Ket saraytin lamang nin nigagara nan mag'in nin bilang konan Anak na, sinagyat
nasara et. Sarayti et ket nikwinta nasaran mapteg. Sarayti et ket nikirama' nasara sa
kata'gayan nan Anak nan diri.

Ayon yay Dios kontamo

31 Edet, ani a rabay nin ibarita' nin sain a ginwa' nan Dios? Si Dios, ayon yaynaod
kontamo ket, kasa gapo nin makadaeg kontamo!
32 Si Anak na nin diri, ket kai naya gapo nin nisiblet no kai edet, nibi nayan mati nin
nangalap nin lugar tamo. Ket kapada anaod nin sain, masibulot a nakem nan ibi et a
sarban matkap tamo ta pigaw nin magkabyay atamo para kona!
33 Si'noy makapamarita' a si'tamo nin pinili' nan Dios ket sikakasalanan atamo? Kasa!
Si Dios anan mismo a nangikwinta kontamo nin mapteg!
34 Si'no et a makapamarita' a matkap atamon madusa? Kasa! Pinati ya anaod a Cristo a
si Jesus nin dusa nin kasalanan tamo! Ambo' in tamo' ta pinasubli' yan lamang nin
mabyay tan sawanin ket, iti ya sa lugar na nin Dios nin pagalangan naya tan sya ket,
mangkiirgo ya konan Dios para kontamo!
35 Kasa anaod gapo nin makapangisyay kontamo sa pangangado' na ni Cristo! Kai
magwa' nin abirno nin kaidapan man, o pakaaburido man, o pakarumi' man, o bitil man,
o kakurangan man nin seket, o piligro man, o pakapati man.
36 Say pamai-paidap kontamo nin wanin ket mabasa tamo sa Masanton Kasuratan a
wana:
“Bana' ta tutawo rakami, pirmi mi tanan adapen a mapati. Man'ikwinta rakami tamo' nin
raruma nin tutawo nin bilang ayep nin patyen.”*
37 Abirno bale' nin wanin a kapapa'sar tamo, kai in nin makadaeg kontamo no kai edet,
malasat tamo in lawas nga'min bana' kona ni Cristo a mampangado' kontamo.
38 Wanin ta tanda' kon peteg a kasa gapo nin makapangisyay nin pangangado' nan Dios
kontamo; mati o mabyay atamo man, kawa'nan natamo lawas. Ni saray uanghil o say
uispirito nin mampag'uray sa langit, o saray main nin kapangyadian nin makapali'mo,
kai ratamo nin maisyay; tan mataman et nin say kapresan nin mampangyadi' o say
mangyadi' et;

* **8:36** Kanta 44:22.

39 ni pwirsa sa ta'gay o mataman et sa sirong nin luta', o ani man et sa sarbayna nga'min
nin pinarsa, kai ratamo gapo nin maisyay sa pangangado' nan Dios kontamo nin nipa'kit
na ni Uunuren tamon si Jesus a syay Cristo.

9

Main et nin Biang na ni Pablo konran Judio

1 Sayti say ibarita' ko komoyo ket tutuo. Kai ako gapo nin mampibula'-bula' ta
naipasaya ako kona ni Cristo tan mapatutu'wan nan Ispirito nan Dios a malinis a
kunsinsya ko nin ibarita' a
2 pinasyan tuloy nin bereng ko. Kai gapo nin matambar a idap nin nakem ko
3 bana' konran kadayaan kon diri a saray Judio ta ginurutan rayay Cristo. No magwa'
tamo' kumon, sa tana a mamper sara kona ni Cristo, si'koynay dusawen nan Dios tan
maisyay ako kona ni Cristo.
4 Puri nasara ni Israel tan abaw a naibin pakaidumawan ra. Pinili' nasaran Dios tan
nikwinta nasaran a'nak na; nipadar na a kata'gayan na konra; nikitara-tarato ya konra a
bindisyunan nasara; sara a namyan nan Gugan-gan na; niyakay na konra no pa'no a
manepeg nin pagsisirbi kona; tan abaw et a bubagay a nipangako' na konra.
5 Saray puon ra et ket tutawo saran magsen a pagmamatalek ra nin nipatandaan nan
Dios konra a pangako' na konran tutawo na, tan si syay Cristo, no maipa'ka' sa kinatawo
na ket Judio ya nin kadayaan ra. Syay Dios a makapangyayadi' sa sarba. Sya, marayo ya
anggan-angga.

Peteg a wanin!

Tukiden na et nin Dios a Nipangako' na

6 Naibarita' koyna a saray Judio, ginurutan rayay Cristo bale' kai nin rabay nin irgwen a
bana' ta wanin ket kai nayna nin tinukid a nipangako' nan Dios. Say rabay ko nin irgwen,
main saray Judio nin ambo' nasaran tutuon tutawo nin Dios mataman no puri nasara ni
Israel.
7 Mataman nin saray puri ran a'nak na ni Abraham, ambo' nin sarba ra ket nikwintan
puri nan peteg. No kai edet, bilang konan si nipangako' nan Dios kona ni Abraham sin
saytaw, “Mangibwat sara tamo' konan anak mo a si Isaac a ikwinta kon puri mo.”*
8 Iyakay nin sain kontamo a kai na nikwinta nin Dios a a'nak nasara a sarba ran a'nak
na ni Abraham no kai sara tamo' a puri nan si nipangako' nan Dios a ikwinta nan
manawir.
9 Anaod, nipangako' nan Dios kona ni Abraham, “Mapalabas a sayay taon mangibwat
sawanin, sumubli' akodti li' tan si asawa mon si Sara ket, nanganak yayna nin sayay
lalaki.”*
10 Ket ambo' tamo' nin wanin. Kipada anamaet sa sain a nangyadi' sa nipanganak na ni
Rebecca nin singin a sara si Jacob tan si Esau. Sayan-saya a ama ra a si puon min si Isaac.
11-12 Anaod, ba'yo sara et nin naiyanak a singin tan kasa et gapo nin nagwa' ran
matunong o nin abas man ket wanayna nin Dios kona ni Rebecca, “Si ari, pagsirbyan
naya li' nin kaka.”* Ginwa' na in nin Dios ta pigaw nin ipa'kit na nin maong a say nigagara
nan gaw'en nin mabista ket, nangibwat sa karabayan na, ambo' nin bana' sa matunong a
gawa' ran tawo, no kai edet, nangibwat sa pananagyat nan diri.
13 Wanin anaod a wana nin Dios a mabasa sa Masanton Kasuratan, “Kawa'nan koya si
Jacob, bale' si Esau, pauryan koya.”*

Peteg nin Mapteg a Gawa' nan Dios

14 Edet, mamirupa ya para anaod a Dios?
Ambo' na gapo nin wanin!
15 Main nin kanepegan nan manginga'do ta wanaynan gindat nin Dios kona ni Moises,
“Iti ana kongko no si'noy ka'dwan ko tan no si'noy tulungan ko.”*
16 Matandaan tamo edet mangibwat konan siin a si Dios, ka'dwan nasaray tutawo
ambo' nin bana' ta rabay ra o man'ipamuspusan ra nin maga'muran a panginginga'do na,
no kai edet, bana' ta mapainganga'do ya.
17 Wanin a lamang anamaet no kai naya nin ka'dwan a sayay tawo, ta mabasa sa
Masanton Kasuratan a wana nin Dios kona nin Adi' sa Egipto sin saytaw, “Nipapadar
katan adi' ta pigaw nin sa pananalo ko komo ket maipa'kit a pakayadi' ko, ket matandaan
sa intiron mundo no si'no ako.”*

* **9:7** Genesis 21:12. * **9:9** Genesis 18:10,14. * **9:11-12** Genesis 25:23. * **9:13** Malakias 1:2-3. * **9:15** Exodo 33:19. * **9:17** Exodo 9:16.

18 Matandaan tamo edet a si Dios ka'dwan nasaray rabay nan ka'dwan, tan patib'eyen
nay ulo ran saray rabay nan patib'eyen.
19 Sawanin, bana' ta wanin, bangli' a wamoyoynan ibarita', “Wanin na anamain nin
Dios, ambale' ey nin seselen nasara et a tutawo bana' sa kasalanan ra? Kai ra anaod nin
mapaed a nigagara nan mangyadi'!”
20 Bale' i'bat ko konan siin a pinarsa naka tamo' nin Dios, si'no ka nin mangibarita' nin
wanin kona? Bilang wadi' si sayay kuden, magwa' paran seselen nayay nangwa' kona a
wana, “Ambale' a ginwa' nakon wanti?”*
21 Si mangangwa' nin kuden, iti kona no ani a rabay nan gaw'en sa sakagemgem nin
luta'. Magwa' a mangwa' yan rwa ray kuden a si saya ket pinasyan anda' na, bale' si saya
anamaet ket urdinaryo ya tamo'.
22 Wanin anamaet konan Dios. Main nin kanepegan nan gaw'en a rabay na. Ket
mataman no rabay nayna nin ipa'kit a alakin sager na tan say pakayadi' na, nitpel na et a
lamang a sager na konran tutawo nin manepeg nayna kumon nin dusawen tan sidaen.
23 Ginwa' na in nin Dios ta pigaw nin maipa'kit nay pinasyan anda' nin pigagawa' na
konran saray tutawon inganga'dwen na, saray tutawon binyan nan kanepegan ana nin
gindat sin nu'na et nin makarate' sa pinasyan anda' nin kapapa'sar na.
24 Si'tamoynaod in saray tutawo nin pinili' tan nisadya' na. Ambo' tamo' nin si'kami nin
Judio, pati si'kamo anamaet et a lamang nin ambo' nin Judio.
25 Siin a wana nin Dios itaw sa libron nipaisurat na kona ni Oseas. Wana,
“Saray ambo' nin gindat nin tutawo ko,
ikwinta kosaraynan tawo ko.
Saray gindat a ambo' ko nin kawa'nan,
saraynay ibarita' kon kawa'nan ko.”*
26 Wana et nin Dios,
“Itaw sa siin nin lugar a nibarita' ko intaw konran tutawodtaw a ambo' kosaran tutawo,
naalilbi' ana a a'nak kosara, si'ko nin si sibibyay a Dios.”*
27 Maipa'ka' anamaet konran Israelita, wanan na'teng ana ni Prupita Isaias, “Abir nin
bara'mo sara ka'baw nin buyangin sa baybay a puri na ni Israel, daite' sara tamo' li' a
maisalba sa panunusa na nin Dios,
28 ta talaga nin, si Dios ket dali'-dalien nayna li' nin yadien a paninintinsya na konran
tutawo.”*
29 Nipadles nan lamang ni Prupita Isaias a wana,
“No si Uunuren nin Mampag'uray sa Sarba,
ket kai natamo nin kina'dwan nin nibati' a si'tamon umno tamo',
impos natamo kumon nin
bilang sa nangyadi' konran tutawo sa Sodoma tan sa Gomorra.”*

Nipatukdo' a Kinamapteg sa Pagmamatalek

30 Edet, ani a naadal tamoyna mangibwat sa sain? Wanti e: Saray ambo' nin Judio, kai
ra nin nipamuspusan a mag'in saran mapteg sa pangingikit nan Dios, bale' nikwinta
nasaran mapteg nin Dios bana' sa nipagmatalek ra sa man-gaw'en na para konra.
31 Sara anamaet bale' a puri na ni Israel a nipamuspusan ray mag'in nin mapteg sa
pangingikit nan Dios yupa' sa panunumbok ran Gugan-gan, ambo' sara et nin mapteg sa
pangingikit na.
32 Ambale'? Bana' ta say padalan ra ket say mabistan gugawa' ra imbis a magmatalek
sara sa gaw'en nan Dios. Sa kaaandi' ran akuen yay sya a makapamapteg kumon konra a
sya si Cristo, bara'mo sara nin tutawon nipadugpa' nin nisakin konan si bato.
33 Wanin a wanan Dios nin mabasa sa Masanton Kasuratan. Wana,
“Reng'en mo. Isen sa Sion*, mangikwa ako nin sayay bara'mon bato nin pisakinan raya.
Ket, maipadugpa' sara ta inuryan raya.
Bale' si si'numan nin magmatalek kona,
kai ya gapo nin maima-ima.”*

10

1 Bubsat, wanin anay pakarabay ko a saray kapada ko nin Judio ket maisalba sara
kumon. Siin tanay pirmi nin man'idasal-dasal ko para konra.

* **9:20** Isaias 29:16. * **9:25** Oseas 2:23. * **9:26** Oseas 1:10. * **9:28** Isaias 10:22-23. * **9:29** Isaias 1:9. * **9:33** Siti a sayay parti nan syudad nin Jerusalem, bale' say rabay nan ibarita' iti ket si intiron lugar ran Judio. * **9:33** Isaias 8:14; 28:16; 1 Pedro 2:6-8.

2 Matistigusan ko nin alaki a pakarabay ra nin maparíriket rayay Dios, bale' kai ra nin
matarusan no pa'no a pamaríriket kona.
3 Anaod, kai ra nin rabay nin alilbien a no pa'noy pamag'in nan Dios a mapteg saray
tutawo sa pangingikit na tan nangwa' saran padalan ran bukod a say panunumbok ra sa
Gugan-gan. Ket, kai rayayna nin mantumbuken a padalan nan Dios nin mamapteg konra.
4 Anaod, sa padalan nan Dios, si Cristo, tinukid nayna a tikapen nin Gugan-gan sa pag'in
nin mapteg ta pigaw nin ikwinta nasaran mapteg nin Dios a sarba ra nga'min nin tawon
magmatalek sa ginwa' na ni Cristo.
5 Nisurat na ni Moises sa Masanton Kasuratan a ta pigaw nin si sayay tawo ket mag'in
ya nin mapteg sigon sa tikapen nin Gugan-gan, matkap nan tukiden lawas a sarba
nga'min nin ipagwa', ket, mabyay yan iti konan Dios.*
6 Bale' nipaisurat nan lamang nin Dios kona nin pakatandaan a say pag'in nin mapteg
nin maipatukdo' sa pagmamatalek ket ambo' gapo nin maidap nin maga'muran. Wana,
“Andi' moyo nin ipa'ka' a matkap a main nin muli' sa langit,” ta pigaw nin keen naya
kalapen a Cristo.
7 “Andi' moyo anamaet a lamang nin ipa'ka' a matkap a main nin mako sa priswan nin
ubot sa rarem nin luta',” ta pigaw nin pasublien nayan mabyay a Cristo.
8 Anaod, wanti e a mabasa tamo et sa Masanton Kasuratan,
“Maabot anay bubibilin nan Dios ta adani komoyo;
mapag'iirgwan moyo a maipa'ka' sa sayti tan pipanemtem moyo anamaet.”*
Siin nin mismo a bibilin na maipa'ka' sa pagmamatalek a man'ipatanda' mi.
9 Wanti na e:
No ibari-barita' mo konran tutawo a si Jesus ket syay Uunuren mo, tan masibulot a
nakem mo nin mamper a pinasubli' nayan mabyay nin Dios, maisalba ka.
10 Anaod, sa kanakman na ket mamper yay sayay tawo ket maikwinta nan Dios a mapteg
ya. Anamaet, sa pangingipatutuo na ket ma'kit a naisalba yayna.
11 Wanin ta wanan Dios a mabasa sa Masanton Kasuratan, “Si si'numan a magmatalek
kona, kai ya gapo nin maima-ima.”*
12 Wana nin “si si'numan,” ta kasan pinilian kona, Judio man o ambo' nin Judio.
Pari-pariho a syay Uunuren nin sarba tamon mampagmatalek kona tan kasan duga' nan
ibi a inganga'do na konran sarba ran tumawag kona
13 ta mabasa tamo sa Masanton Kasuratan, “Sarba ran manawat nin paisalba konan si
Uunuren, ket maisalba nasara.”*

Kasaynan Bada'nan ran Judio ta Narnge' rayayna a Mabistan Patanda'

14 Wanin man, bangli' no wamoyoyna a kai rayaynaod nin magwa' nin kidawatan nin
tulong a sayay kai ra nin mampagmatalkan. Kai sara anamaet nin magmatalek kona no
kai ra nin narnge' a maipa'ka' kona. Kai ran lamang nin marnge' a maipa'ka' kona no
kasan mangipatanda' konra.
15 Anamaet, magwa' tamo' a si sayay tawo ket mako ya nin ipatandaan na konra no
ibaki' ya. Ket anaod, mabasa tamon wana sa Masanton Kasuratan, “Aninay anda' no
rumate' saray mangipatanda' nin mabistan patanda'!”*
16 Narnge' rayayna bale' a mabistan patanda'. Wanin man, daite' sara tamo' a namper
ta wanayna sin saytaw et ni Isaias konan Dios, “Uunuren, bara'mon kasan namper sa
niparate' mi konra!”*
17 Edet, si sayay tawo, magkamain ya tamo' nin pagmamatalek kona ni Cristo no
narnge' nay katutu'wan maipa'ka' kona tan marnge' na tamo' a maipa'ka' kona ni Cristo
no ipatandaan kona.
18 Wanin man, ipa'ka' tamoyna a saray Judio, bangli' no kai sara nin mampagmatalek ta
kai ra et nin narnge'. Impusibli in bale'! Anaod, naitayak yayna a Mabistan Patanda' a
bilang sa mabasan nipaisurat nan Dios,
“Sa sarban lugar, narnge' yaynay patanda' ra
ta nipatanda' ya sa sarban nasyon iti sa mundo.”*
19 Magwa' tamo et anamaet nin ipa'ka' a angangko saray Israelita ket kai ra nin natarusan
a niyakay konra. Bale' matarusan rayna kumon. Ma'kit nin wanin ta primiro,
nipau-pau'na nayna nin Dios sa nipaisurat na kona ni Moises,

* **10:5** Levitico 18:5; Galacia 3:12. * **10:8** Deuteronomio 30:12-14. * **10:11** Isaias 28:16. * **10:13** Joel 2:32.
* **10:15** Isaias 52:7. * **10:16** Isaias 53:1. * **10:18** Kanta 19:4. Iti konan sitin kanta, sain say pinarsa nan Dios a mangipatanda' nin maipa'ka' sa pakayadi' na. Iti konan sitin surat konran taga Roma, saray man'irgwen na ni Pablo ket saray mampangipatanda' konan Mabistan Patanda' sa sarban nasyon.

“Paimbelen katamo li' yupa' sa
panginginga'do ko konran tutawon wamoyo ket nipwira sara.
Pasagren katamo li' bana' ta
tanda' rakon saray ignuranti.”*
20 Ikarwa, diritsawan na et nin nibarita' in nin Dios sa nipaisurat na kona ni Isaias
maipa'ka' konran ambo' nin Judio a wana,
“Nadumog rakon saray kai nin mampaningkap kongko,
tan abirno nin kai rako nin tiningkap, nikitanda' ako konra.”*
21 Wana anamaet a lamang nin Dios maipa'ka' konran saray puri na ni Israel,
“Ni'nu-ni'no koyna nin nisagyat a sumubli' sara kongko bale' kai sara gapo nin
mangimbabaet ta pinasyan tuloy nin kabengedan tan kasupladwan ra.”*

11

Main et nin Judio a Tutawo nan Dios

1 Anamaet, magwa' tamon ipa'ka' a wanti e: Angangko si Dios, ginurutan nasaraynay Israelita bana' sa sain.

Ambo' gapo nin wanin! Si'kon diri, Israelita akoynaod. Puri nako ni Abraham tan puon koya anamaet a lamang si puri na a si Benjamin.

2 Si Dios, kai nasara nin ginurutan a tutawon nangibwat et sin tarana' ket pinili' nasaraynan mag'in nin tutawo na. Siguradon tanda' moyay isturya sa Masanton Kasuratan maipa'ka' kona ni Elias sin nagriklamo ya konan Dios kuntra konran kapada nan Israelita. Wana konan Dios,

3 “Uunuren, pinati-pati rasaraynay prupita mo tan yimba-yimba' ray ualtar nin pangraywan komo. Kal-la si'ko tanay natra' nin mansumunor komo, ket rabay rako et nin patyen.”

4 Ket wanti ey ni'bat nan Dios kona, “Kai, ambo' mo nin bukod ta main saray nipurok koyna nin pitunribon kapada mon puri na ni Israel a kai nin mampangrayo konan si dios-dios a si Baal.”*

5 Wanin anamaet a lamang konan sitin panaon. Bana' sa kamaungan na, main nin umno kami et nin Judio nin nipurok na.

6 Bana' ta nipurok nakami bana' sa kamaungan na, ambo' gapo in nin bana' sa gugawa' mi. No say puon a ipurok nasaran Dios a tutawo ket say gugawa' ra, kai ana maibarita' a nipurok nasara bana' sa kamaungan na.

7 Ma'kit edet sa sain a saray ka'bawan konran puri na ni Israel nin man'ipamuspusan ray mag'in nin mapteg sa pangingikit nan Dios, kai sara nag'in nin mapteg. Saray umno ra nin pinili' nan Dios, saraytaw a nikwinta na nin mapteg. Saray ka'bawan bale' tinmib'ey anay kukanakman ra ket kai rayna nin matarusan a katutu'wan.

8 Mabasa in nin peteg sa Masanton Kasuratan. Wana,
“Si Dios, bara'mon pinakdar nay kukanakman ra.
Ket, anggan sawanin ket kai ra et nin ma'kit a man'ipa'kit na tan kai ra et nin mataros a
man'ibarita' na.”*
9 Wana anamaet a lamang ni Adi' David sa nisurat na,
“Mangla'wan pa kumon konra in say bubagay a mampamin karigawan konra.
Mag'in nin bara'mon papan in kumon konra,
tan mag'in nin pinakakablit nin pakadusawan ra;
10 kumapoy kumon a mata ra ta pigaw nin kai ra nin mapipigaw in,
tan gumukot sara kumon anggan-angga bana' sa sain say mambalatayen ra.”*

11 Magwa' tamon ipa'ka' a wanti e: Bana' ta saray kapada kon Judio ket kai raya nin naalilbi' a syay Cristo, ket nanganggayti sa nikasida' raynan anggan-angga.

Ambo' gapo nin wanin! No kai edet, sin kai sara nin nagmatalek konan Dios, ginwa' na a maisalba saray ambo' nin Judio ta pigaw nin sa wanin ket, umibeg saray puri na ni Israel ket rabayen rayna anamaet a magmatalek kona.

12 Sawanin, ma'kit tamo a sin nagsiandi' saran mangako' a Judio sa ginwa' nan Dios tan na'met ra a pammindisyon na konra, ininganga'do nasara tan binindisyunan nasaran Dios a abaw nin raruman tutawo. Ket no wanin a ginwa' nan Dios, ay ket mas laloyna li' nin anina nin anda' no masibulot saraynan mayi kona a Judio!

Andi' moyo sara nin Balawen a Judio

* **10:19** Deuteronomio 32:21. * **10:20** Isaias 65:1. * **10:21** Isaias 65:2. * **11:4** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Uadi' 19:1-18. * **11:8** Deuteronomio 29:4; Isaias 29:10. * **11:10** Kanta 69:22-23.

13 Ket komoyo nin ambo' nin Judio, ibarita' koyti:
Nibaki' nakon Dios nin apostol na komoyon ambo' nin Judio, ket manted'en koytin
trabaho nin nipagwa' kongko
14 sa ilalo ko nin bana' sa panunulong ko komoyo ket umibeg sara komoyoy kapada kon
Judio. Ket yupa' sa wanin, magmatalek sara anamaet ket maisalba nasaran Dios.
15 Anaod, no say nipamauryan na konran Judio ket nag'in nin nakakituno a abaw nin
raruman tutawo konan Dios, anina li' nin anda' no akuen nasarayna a Judio nin Dios!
Bara'mo li' anaod nin pinasubli' saran mabyay a nati!
16 Tanda' tamo a no si nu'nan nagwa' nin tinapay ket maikana' ya konan Dios, maikana'
ya anamaet a lamang a masa a pangibwatan na. Anamaet, no si puon nan sayay kayon
olibo ket naipurok yan para konan Dios, naipurok anamaet a lamang a susanga nan siin a
kayo. Kipada sara sa sain a Judio a sara a susanga tan saray puon ra a puon nin olibo.
17 Sawanin bale', pinukan nan Dios a raruman sanga nan sitin kayo. Si'kamo anamaet
nin ambo' nin Judio, bara'mo kamon sanga nin raruman kayon olibo a basta nin
tinmubo'. Kinalap kamo tan nisu'pek kamo sa gindat nin kami'nan nin pinukan nin
sanga, nin mangkibyay kamo konan nimula a kayo. Kapadan nisu'pek nin sanga nin
mangkibyay mangibwat sa marigsa nin yamot, mangkirama' kamo sa abaw nin
bindisyon a nipangako' nan Dios konran puon ran Judio.
18 Ket andi' kamo anaod rumangas a wamoyo mas maong kamo dyan saray Judio nin
bara'mon sangan pinukan. Panemtemen moyon sanga kamo tamo'. Kai nin mangkibyay
a yamot komoyo no kai edet, si'kamoy mangkibyay sa yamot.
19 Bangli' no rumangas kamoyna a wamoyo “Ya, no kai kami nin mas mabli nin ambo'
nin Judio dyan saray Judio nin bara'mon sangan napukan, mayin a nisili nakamin Dios sa
lugar ra?”
20 O', tutuon page' a nisili nakamo bana' ta kai sara nin magmatalek kona. Si'kamo
anamaet, nisili nakamon Dios konra bana' tamo' ta nagmatalek kamo kona. Edet, andi'
kamo nin rumangas no kai pakanda' kamo sa magwa' na nin gaw'en ana bungat komoyo.
21 No si Dios ket kai nasara nin ininganga'do a Judio nin sara a bara'mon peteg nin
sanga nan kayo, lalo nakamoynan magwa' nin kai nin inganga'dwen no gaw'en moyoy
kapadan ginwa' ran Judio.
22 Adalen moyo edet nin maong no pa'no ya kamaong a Dios, tan no pa'no yaynamaet
nin mabayani nin manusa. Dinusa nasaray Judio a sinmubag kona, bale' komoyo,
mapainganga'do ya dapot no ituluy-tuloy moyoy magmatalek sa kamaungan na komoyo.
Bale' no kai, pukanen nakamo anamaet.
23 Sara anamaet a Judio nin bara'mon sangan pinukan, no sumubli' saran magmatalek
ana sa ginwa' nan Dios para konra, akuen nasaran uman nin Dios a bara'mo saran
sangan naisubli' nin nigalet konan puon ta magwa' nan gaw'en in nin Dios.
24 Anaod, ambo' nin urdinaryo in a ginwa' nan Dios komoyon ambo' nin Judio a
bara'mon sangan kayon basta nin tinmubo' nin kinalap mi'sa nisu'pek konan nimulan
man'alilaen. Edet, mas maibagay nin adayo' nin isubli' nasaran Dios sa gindat a lugar ra a
Judio nin sara a bara'mon peteg a sanga nan kayon nimula.
25 Bubsat, rabay kon matandaan moyaytin katutu'wan a gindat nin kai
man'ipatandaan. Ipatandaan koyti komoyo ta pigaw nin kai mag'in nin pinasyan
kata'gayan anan pangingikit moyo sa lalaman moyon diri. Sain say katib'eyan nin ulo ran
raruman puri na ni Israel nin kai magmatalek konan Dios, ambo' in nin pirmaninti.
Mi'teng tamo' in anggan marate' a awro a sarba ran ambo' nin Judio nin rinabay nan Dios
nin magmatalek kona ket magmatalek sarayna kona.
26 No saytaw li', maisalba nasaraynay puri na ni Israel. Main nin mabasan wanan Dios
sa Masanton Kasuratan maipa'ka' sa sain. Wana,
“Si Mangingisalba, mangibwat ya konran tutawo sa Jerusalem*.
Galten na li' a puon nin pakadusa ran saray puri na ni Israel*.
27 Matukid ana in li' nin nipangako' ko konra a pakasawen koynay kasalanan ra.”*
28 Bana' anaod ta kai raya timper a Mabistan Patanda', nag'in saran kakuntra na nin
Dios ket, komoyo nin ambo' nin Judio, naibi a pagkanawanawan maisalba kamo. Wanin
man, bana' ta saray pinili' nan tutawo na, tan bana' sa nipangako' na konran puon ra,
mabli sara et a lamang konan Dios.
29 Anaod, kai na gapo nin babawien nin Dios no si'no saray sinagyat nayna tan say
abaw a bindisyon a nipangako' nayna konra.

* **11:26** ***Jerusalem***- *Sa Griego:Sion.* Mabasa a maipa'ka' konan siti nin lugar a ***Sion*** sa Glusaryo. * **11:26** ***Israel***- *Sa Griego:Jacob.* * **11:27** Isaias 59:20-21; Jeremias 31:31,34.

30 Si'kamon ambo' nin Judio, gindat a kinmuntra kamo konan Dios. Bale' bana' sa
pangunguntra ran Judio kona, nipa'kit nan Dios a inganga'do na komoyo.
31 Wanin ra anamaet sawanin nin Judio komoyo sin saytaw a mangkumuntra sara
konan Dios. Ket, yupa' sa parihon padalan sa ginwa' nan Dios komoyo, inganga'dwen
nasara li' anamaet.
32 Sawanin si Dios, nipa'kit na a sarba ket sikakasalanan tan manepeg nin madusa ta
pigaw nin magkamain nin padalan a maipa'kit nay inganga'do na sa sarban tutawo.

Marayo yay Dios

33 Wanin anay kamaungan nan Dios! Say kadunungan tan pakatanda' na ket kai gapo
nin matukod! Kasa gapo nin si'numan a magwa' nin manita sa paninintinsya na tan
makapangipapalaway sa man-gaw'en na!
34 Anaod, wanan mabasa sa Masanton Kasuratan,
“Si'noy masrepan nay pangingisip nan Dios?
Si'no anamaet a makapangipapalaway no ani a mabista nin gaw'en na?
35 Si'noy nakautangan nan maong a nakem ta pigaw nin matkap a tubaleen naya?
Kasa gapo!”*
36 Syay namarsa nin bungat ana. Syan lamang anamaet a mampangalinya nin sarba, tan
say sarba ket nigagaran pangibwatan nin rayo na. Itandudo' ya kumon a ngaran nan Dios
anggan-angga!

Peteg a wanin!

12

Raywen tamoyay Dios Yupa' sa Pangngisuko' tamon Byay tamo kona

1 Sawanin edet, bubsat, wanti e a ay'ay ko pa komoyo: Bana' sa alakin inganga'do nan
Dios kontamo, isuko' moyoy kadiryan moyo kona nin tubale' kona. Da'ton in kona nin
parириketen yan pagkakabyay moyo nin para tamo' kona tan say pamaringgas moyon
byay moyo. Wanin a manepeg nin pagsisirbi moyo kona.
2 Andi' kamo nin kikumpurmi sa padalan nin pagkakabyay sa sitin kapresan a panaon.
Say gaw'en moyoyna edet, aburuyan moyon birngen nan Dios a kukanakman moyo ket
masilyan a pitatawo moyo. Sa wanin, maamingaw moyoyna li' no ani a rabay nan Dios
para komoyo. Sayti ket say matunong tan mabista, say makaparириket konan Dios, tan say
kasan kakurangan nin pagkakabyay moyo sa pangingikit na.
3 *Anaod, mangibwat sa nipuya' nan Dios kongkon ibabaki' na, ibarita' koyti sa barang
saya komoyo: Matkap nin andi' nin ata'gay a pangingikit moyo sa lalaman moyon diri
dyan say peteg nin kablyan moyo, no kai edet, timbangen nan kusto nin barang saya a
lalaman nan diri nin sumeke' sa lugaren na, dipindi sa puya' a nibi nan Dios kona sin
nagmatalek ya.
4 Kapada nan lalaman a saya ya tamo' bale' abaw a parti na tan barang sayay parti ket
sakalakoy kausaran,
5 si'tamo anamaet nin mampagmatalek kona ni Cristo, abirno nin abaw atamon
saka-sakalakon tutawo, pa'sar tamo a sayan-sayay lalaman bana' sa nikaipasaya tamo
kona ni Cristo. Say nikaikalamo' tamo anamaet a lamang sa barang saya tan saya ket
pa'sar say nikaikalamo' nin puparti nan lalaman sa saya tan saya.
6 Ket, mangibwat sa kamaungan nan Dios nibi nay lugaren tamo ket main ana a barang
saya kontamo nin saka-sakalakon naiduman pakababa' nin maiseke' sa sain nin lugaren
tamo. Bilang wadi' anaod, si saya ket napuyaan yan pakababa' nin mangipatanda' nin say
iti sa kanakman nan Dios, ket matkap kumon a sayti nin ipatandaan na ket maitukoy sa
mantepren na a nibarita' nan Dios kona.
7 No say naipuya' kona ket say pakababa' nin magsirbi konran raruman tawo, sain
kumon a gaw'en na. No say pakababa' nin mangyakay nin katutu'wan a nipuya' kona,
sain kumon a gaw'en na.
8 No say pakababa' nin mamagsen nin pammemper a nipuya' kona, sain kumon a
gaw'en na. No say pakababa' nin mami a nipuya' kona, mami ya nin masibulot a
pinanakem. No say pakababa' nin mangipangulo a nipuya' kona, pakandaen nay
pangingipangulo na. Ket no say pakababa' nin tumulong konran makatkap nin tulong a
nipuya' kona, gaw'en nan sirириket.

Say Matkap a Pigagawa' sa Kapadan Tawo

9 Peteg kumon a pangangado' moyo tan ambo' tamo' nin wadi'-wadi':

---

* **11:35** Isaias 40:13; Job 41:11. Mabasa yayti et sa 1 Corinto 2:16. * **12:3** 1 Corinto 12:1-31; Efeso 4:1-16.

Guraen moyoy kadukaan ket, ted'en moyoynay pangwa' nin maabig.
10 Mikawa'nanan kamon pikawa'nanan nin mibubsat. U'nawen moyon igalang a saya
tan saya.
11 Andi' kamo tumamlad no kai edet, pakaseseg kamo. Sirbyan moya nin masibulot a
kanakman a Uunuren tamo.
12 Parириketen kamo nin pangingilalo moyon mabistay marate' moyo li'. Agwantawan
moyoy dya'dya' a rumate'-rate' komoyo. Andi' moyo nin lingatan no kai edet, lawas
kamon dumasal.
13 Itao moyoy main moyo konran kapada moyon tawo nan Dios nin mampagkurang tan
sirириket kamo kumon lawas nin manan'ili.
14 Idasalan moyo saray mampamadya'dya' komoyo nin bindisyunan nasaran Dios.
Andi' moyo idasal a dusawen nasara kumon nin Dios.
15 Kirириket kamo konran saray main nin puon nin rumiriket, tan kibereng kamo
konran iti sa kaberengan.
16 Miaaluyon kumon a kukanakman moyo. Andi' kamo nin mipata'gay no kai edet,
kilimug-limog kamo konran saray main nin mampagkurangan komoyo.* Andi' moyo nin
ipa'ka' a madunong kamoynan tuloy.
17 Andi' moyo sara nin amanwen nin kadukaan a mangwa' nin duka' komoyo.
Ipamuspusan moyo a say gaw'en moyo ket kusto sa angan-angan nin sarban tutawo.
18 Sa anggawan nin mababa' moyo, ipamuspusan moyo a katuno moyo a sarban tawo
no magwa'.
19 Bubsat, andi' kamo nin gumale' konran magkasalanan komoyo. IpaDios moyoynay
panunusa konra bana' sa sager na ta wanan Dios a mabasa sa Masanton Kasuratan,
“Iti kongko a kanepegan nin gumale'. Si'koy manusa.”*
20 Say gaw'en tamoyna edet ket sayti e nin wanan Masanton Kasuratan,
“No si kalaban moyo ket mabitil ya, pakanen moya. No milata' ya, painumen moya.
Sa wantin gaw'en moyo duming'ey yan maong sa duka' a ginwa' na komoyo.”*
21 Matkap a andi' kamo nin talwen nin say kadukaan no kai edet, talwen moyoy
kadukaan yupa' sa pangwa' moyo nin say maabig.

13

1 Say barang saya komoyo ket matkap a paisirong konran saray iti sa uray ta kasan
pakayadi' ran mampag'uray nin sarain no kai nasara nin binyan nin Dios, tan sarain
saray iti sa uray ket si Dios a lamang a nangikwadsen konra.
2 Ket saray manguntra konran mampag'uray, mangkuntrawen ra anamaet nin lamang
a nitalaga nan Dios; ket bana' sa pangunguntra ra, madusa sara.
3 Paisirong kamo anamaet konra ta andi' rasara nin sukat nin ikali'mo nin saray
matunong a man-gaw'en ra. Saray sukat nin mali'mo ket saray mampangwa' nin abas.
Ket ta pigaw nin kasan ikali'mo moyo konran iti sa uray, say maabig a gaw'en moyo ket
mapagustwan sara et komoyo.
4 Anaod, nikwa nasaradsen nin Dios nin mamaga nin kaabigan moyo. Bale' no
mampangwa' kamon abas, talagan manepeg a ikali'mo moyo sara ta talagan main nin
pakayadi' ran manusa komoyo. Si Dios a nangikwa konra ta pigaw nin bal'en nasaran
dusawen a gumwa' nin abas.
5 Ket, paisirong kamo konran iti sa uray, ambo' tamo' nin bana' ta mali'mo kamo nin
mabale' nin madusa, no kai edet, bana' et ta tanda' moyon sain a manepeg moyon gaw'en.
6 Siin et anamaet a rason a mamayad atamon buis ta, sarain saray mampag'uray ket,
mampagsirbyan rayay Dios leleg a mampagtrabaho sara sa sain nin nangwan nan Dios
konra.
7 Kanya' nin ibi tamo konra a sarban nepegen ra, bara'mon say pammayad tamon buis
tan raruma et nin singiren nan gubyirno, tan say pangingibilang tan pammagalang tamo
konran tutawon gubyirno.
8 Matkap a kasayna gapon utang moyo et konan mataman nin si'numan; bayadan moyo
no ani a nitarusan. Si pa'sar utang anamaet a lamang nin pirmi tamo nin kapilitan nin
bayadan ket, si aduen tamo saray kapada tamon tawo, ta no gaw'en tamo in, tinukid
tamoynay Gugan-gan.
9 Bilang wadi' saytin Gugan-gan: “Andi' ka nin mamabayi o kilalaki; andi' ka nin
mangmati; andi' ka nin manakaw; andi' mo nin ibegan a ikon ran kapada mon tawo.”*

---

* **12:16** *no kai edet...mampagkurangan komoyo.- O:no kai edet, nakasadya' kamo nin gaw'en a trabaho nan sayay aripen.*
* **12:19** Deuteronomio 32:35. * **12:20** Proberbio 25:21-22. * **13:9** Exodo 20:13-15,17; Deuteronomio 5:17-19,21.

Sain tan say raruma et nin gugan-gan ket matukid tamo nga'min no tukiden tamoyay gan-gan a wana, “Aduen moy kapada mon tawo nin kapada nin pangangado' mo sa lalaman mon diri.”*
10 Anaod, no inado' tamo saray kapada tamon tawo, kai atamo nin gumwa' nin makaduka' konra. Ket sa pangangado' tamo, natukid tamoynay intiron Gugan-gan.

Ipa'kit ma si Jesu-Cristo sa Kabibyay mo
11 Matkap a lalo moyoyna nin gaw'en in ta tanda' moyoyna a pipa'kaan nin say kapapa'sar sawanin. Mimata kamoyna tan isadya' moyoy byay moyo ta si tyimpo a si Dios ket isalba natamo, mas adani ana sawanin dyan sin tinmarana' atamon nagmatalek kona.
12 Say iyayangga nin panaon nin kadukaan ket iti ana nin bilang sayay dandani napalabas ana nin yabi ta pa'sar parbangon ana. Ket gurutan tamoynay duka' a gugawa' tamo tan magkabyay atamoyna nin lumaban nin para sa palaway.*
13 Sain a gaw'en tamo ta sain a manepeg nin pigagawa' ran tutawon mampagkabyay sa palaway. Andi' atamo nin kibiang-biang sa kasan duga' a piririga, andi' atamo nin mipabok. Galten tamoy nikasama' tan inaayep a gawa'-gawa'. Andi' atamo nin miaaway tan miimbelan.
14 Say matkap ana edet, si Uunuren tamoynan Jesu-Cristo a ma'kit nin mampagkabyay sa kabibyay tamo. Andi' moyoyna gapo nin byan nin lugar a kadukaan nin rabay nin gaw'en nin lalaman moyon diri.

14

Matkap tamon Akuen a Saya tan Saya
1 Akuen moyo sara sa dupong moyo a kai ra et nin tuloy nin mapibarawes a bagay-bagay maipa'ka' sa pammemper tan andi' moyo sara nin diskusyunen sa man'ipa'ka' ran naiduma sa man'ipa'ka' moyo.
2 Bilang wadi', isen komoyo main nin sayan tepren na a say sarba ket magwa' nin kanen. Ket main anamaet nin saya a kai ya mangna' nin karni ta sa wana ket maiyawa' nin kanen.
3 Ket no wanin, siin si mamper a sarba ket magwa' nin kanen, andi' naya nin kai baga-bagawen in si kai nin mampangna' nin karni. Wanin anamaet, siin si sa wana ket maiyawa' a mangna' nin karni andi' na ibarita' a mampagkasalanan ya in si mampangna' nin karni ta inako' naya in anamaet nin Dios.
4 Anaod, kasa gapo nin kanepegan tamon mangibarita' a kusto o abas a man-gaw'en nan katulong nan sayay tawo ta sya tamo' nin amo na a main nin kanepegan nin mangibarita' nin wanin. Si Dios a Uunuren na, ket maako' naya nin Dios ta tulungan nayan mangwa' nin say kusto.
5 Main anamaet nin mammemper a main nin uawron ngilinen ra. Ket main sara et anamaet a para konra, pari-pariho nga'min a awro nin maikana' sa pagsisirbi konan Dios. Sa maipa'ka' sa sayti, say saya tan saya ket matkap nin talagan disisyunan nayti sa lalaman nan diri.
6 Si saya ket main nin ngilinen nan uawro ta sa wana ket sain a manepeg sa pangingikit nan Dios, ket rabay nayan paririketen a Dios. Wanin anamaet, si mamper a sarba ket magwa' nin kanen, igalang nayay Dios no mangan ya ta kisalamatan naya bana' sa kanen na. Siin anamaet si kai nin mangna' nin karni, igalang naya anamaet a lamang a Dios no kai ya nin mangna' tan kisalamatan nayan lamang.
7 Anaod, kasa kontamon mammemper a mabyay nin kabukudan na tan kasa anamaet lamang a mati nin kabukudan na,
8 ta mabyay atamo ta pigaw nin paririketen yay Dios. Wanin anamaet a lamang no mati atamo. Kasaynan raruma no kai si Dios tamo' a main ikon kontamo, mabyay o mati atamo man.
9 Si rason anaod a nati tan sinmubli' yan mabyay si Cristo ket, ta pigaw nin syay mag'adi' sa sarba, saray mabyay et man o saray nati ana.
10 Si'ka edet, kasa gapo nin kanepegan mon istrikto mosaran sintinsyawan a kapada mon mammemper maipa'ka' sa riglaminto. Si'kan saya et anamaet, abas a balawen mosaray kapada mon mammemper a kai nin sumunor sa riglaminto. Marate' li' a awro a, sarba tamo ket, umadap konan Dios ket sya li' a manintinsya sa barang saya tan saya kontamo
11 ta wanan Dios a mabasa sa Masanton Kasuratan,
“Si'kon mismo nin si Dios, edengan koy ibarita' ko a rumate' li' a awro a say sarban tawo,

* **13:9** Levitico 19:18. * **13:12** Mabasa no pa'no nin gaw'en ti sa Efeso 5:1-14; 1 Tesalonica 5:1-11.

manalimukod sa adapan ko tan alilbien rako nin Dios.”*
12 Ket anaod say barang saya kontamo umadap li' konan Dios nin umbat sa sarban
ginwa-ginwa' tan inirgu-irgo na.

Andi' ma nin Pagkasalananen a Kapada mon Mammemper
13 Edet, andi' atamoyna nin mamakasalanan no kai edet, disisyunan tamon ilagen
tamoy makagwa' nin animan a pangibwatan ran magkasalanan nin kapada tamon
mammemper.
14 Bilang wadi', bana' ta naipasaya ako kona ni Uunuren tamon Jesus, tanda' kon peteg a
kasan maiyawa' nin kanen sa pangingikit nan Dios.* Bale' no konan sayay tawo ket
maiyawa' yayti wadi' e nin kanen, magkasalanan ya no mangan yan siti.
15 No bana' ta kanen mo ket si kapada mon mammemper ket mapaidap a nakem na,
sain say man-gaw'en mo mangipa'kit a kasan pangangado' mo kona. Nati ya si Cristo para
anamaet a lamang kona kanya' nin andi' mo sidaen a pakikalamo' na konan Dios bana'
tamo' sa pangangan mo!
16 Ket, sa tanay kasan mairgo ran makasida', andi' moyoyna nin gaw'en abirno nin
tanda' moyon manepeg a man-gaw'en moyo.
17 Wanin ta no maipa'ka' sa say maalaga konan Dios sa pag'uuray na kontamo, ambo'
nin no ani a manepeg o ambo' nin manepeg nin kanen o inumen, no kai edet, a mapteg a
kabibyay tamo sa pangingikit nan Dios, a makapitutuno atamo tan a marariket atamo.
Sarban sayti ket pangibwaten nan Ispirito nan Dios.
18 No wanin a kabibyay tamo sa panunumbok tamo kona ni Cristo, paririketen tamoyay
Dios tan raywen ran kapada tamon tawo a pigagawa' tamo.
19 Kanya' nin say ipamuspusan tamoynan gaw'en ket saytaw say makapamitutuno
kontamo tan say makapama'get nin pammemper nin barang saya tan saya.
20 Andi' tamo nin sidaen a nagwaan nan Dios bana' tamo' sa kanen. Tutuon say sarba
ket magwa' nin kanen, bale' no say pangangan tamo ket pangibwatan nin
pagkakasalanan ran raruma, say pangangan tamo, abas.
21 Mabista nin kai atamo mangan nin ipa'ka' a maiyawa' nin kanen, o kai atamo minom
nin arak, o kai atamo mangwa' nin animan a pangibwatan nin pagkakasalanan ran
kapada tamon mammemper.
22 Animan a tepren moyo maipa'ka' sa saytin bubagay, iti tana komoyo tan konan Dios;
kai moyoyna nin matkap nin ipatandaan et konran raruma. Makarma' yay tawon sa
angan-angan na ket manepeg yay ginwa' na nin sayay bagay ket, kasa anamaet lamang
nin puon mangibwat sa ginwa' na a gulwen ya nin kunsinsya na.
23 Bale' si si'numan a mangan nin magdwadwa ya, masintinsyawan yan nagkasalanan
ta ginwa' na a mantepren na nin abas. Say katutu'wan, no kai atamo nin magmatalek a
say man-gaw'en tamo ket say makapaririket konan Dios, mampagkasalanan atamo.

15

Miaasikaswan a Barang Saya tan Saya
1 Ket, si'tamon napasaya a nakem tamo, antabayan tamo sarain saray main nin
pagdudwadwa et. Ambo' tamo' nin say makapaririket kontamo a asikaswen tamo
2 no kai edet, gaw'en tamoy no ani a makapamaririket tan makapamaabig konran
kapada tamon mammemper ta pigaw nin mapa'get a pammemper ra.
3 Wanin ta mismon si Cristo, kai na nin ginwa' no ani tamo' a makapaririket kona.
Nangyadi' a naipadles nin mabasa sa Masanton Kasuratan, “Say ibari-barita' ran duka'
komo, O Dios, si'koy dimpaan nga'min.”*
4 Nasambit ko in ta, say naisurat ana sin saytaw et sin nu'na sa Masanton Kasuratan ket
maiyakay atamo ta pigaw nin mag'in nin mapangitpel atamo nin dya'dya' tan mapaksaw
a nakem tamo. Ket ilalwan tamon tuloy a gaw'en nan Dios a sarban nipangako' na.
5 Anaod, si Dios, syay mamin pangingitpel kontamo tan mamaksaw nin nakem tamo.
Sapa kumon ta tulungan nakamon mitutuno sa saya tan saya, nin kapadan nipagkabyay
nan Cristo a si Jesus.
6 Ket no wanin, mag'in kamo nin sayan-saya nin mangrayo konan Dios a syay Ama na
ni Uunuren tamon Jesu-Cristo.
7 Kanya' edet anaod nin, kapada a sirariket nakamon inako' ni Cristo, wanin a gaw'en
moyo sa saya tan saya komoyon mammemper ket, no wanin, mapagalangan yay Dios.

* **14:11** Isaias 45:23; Filipos 2:10-11. * **14:14** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 8:1-13; 10:23-33. * **15:3** Kanta 69:9.

8 Anaod, ibarita' ko komoyo a si Cristo, nag'in yan sayay katulungan para konran Judio
ta pigaw nin ipa'kit na konra a gaw'en nan Dios a nibarita' nan gaw'en na. Pinatutu'wan
na a gindat anan nipangako' nan Dios konran pupuon ran Judio.
9 Nag'in ya anamaet a lamang nin katulungan ran ambo' nin Judio ta pigaw nin raywen
rayay Dios bana' sa inganga'do na konra. Sain a man'ibarita' sa Masanton Kasuratan a
wana,
“Sa busel ran ambo' nin Judio, kisalamatan kata, O Dios,
tan mangansyon akon pangrarayo komo.”*
10 Wana et sa Masanton Kasuratan a mabasa tamo,
“Si'kamon ambo' nin Judio, kiririket kamo konran Judio a pinili' nan Dios nin tutawo na.”*
11 Mabasa et a lamang sa Masanton Kasuratan,
“Si'kamon ambo' nin Judio, raywen moyay Dios.
Sarba moyon tutawo, raywen moyan maong.”*
12 Nipadles na anamaet ni Isaias a wana,
“Main li' nin puri na ni Jesse* nin rumate' tan
sya li' a mag'uray konran ambo' nin Judio.
Sya li' a puon nin ilalo ra sa nipangako' na.”*
13 Kanya' edet nin, si Dios a puon nin ilalo tamo. Sapa kumon ta byan nakamon peteg
nin ririket tan katinekan bana' ta mampagmatalek kamo kona, ta pigaw nin mangibwat
sa pakayadi' nan Ispirito nan Dios ket laloynan umget a pangingilalo moyo.

Say Nipanurat konan sitin Surat ket Partin Nakaibakian na ni Pablo

14 Bubsat, peteg a ilalo ko komoyo. Tanda' kon peteg a napno' kamon kamaungan
konran raruma. Tanda' ko et a lamang a masadag anay tanda' moyo maipa'ka' sa
katutu'wan ket makapiakayan kamoynan saya tan saya.
15 Bale' mataman nin wanin, konan sitin surat ko komoyo ket main nin tepel ko nin
ipapanemtem koy umnoy bubagay. Nipatpel akon ipapanemtem in bana' sa nakaibakian
kon bana' sa kamaungan nan Dios kongko,
16 nin pagsisirbi ko konan Cristo a si Jesus nin maipa'ka' konran ambo' nin Judio.
Nibaki' nakon magsirbi sa masagradon gawa' nin pangingipatanda' konan Mabistan
Patanda' nin nangibwat konan Dios. Ket nipatpel ako maipa'ka' komoyo ta pigaw nin
yupa' konan Ispirito nin ginwa' nakamon kumana' konan Dios ket, mapagustwan ya sa
pangida'ton ko komoyo kona.
17 Siin a trabaho ko, kanya' anaod nin man'ipasirayo koya a Cristo a si Jesus maipa'ka' sa
ginwa' nan Dios.
18 Anaod, say kal-la tamo' nin ipasirayo ko ket say nagwaan na ni Cristo sa nipagwa'
kongko, si main anan ambo' nin Judio nin mantumulok kona ni Cristo. Inusar na a
narnge' ran nibarita' ko tan na'kit ran pagkabyay ko
19 tan say makapaka'ngap nin nangyadi' nin pammatutuo nin maipa'ka' kongko a
ginwa' nan Ispirito nan Dios yupa' sa pakayadi' na. Sa sarba nin lulugar, mangibwat sa
Jerusalem anggan sa Ilirico, naila'pos koyaynan nipatanda' a Mabistan Patanda' nin
maipa'ka' kona ni Cristo.
20 Anaod, natukid ko a apes kon tuloy nin gaw'en a si ipatanda' koyay Mabistan
Patanda' sa lulugar a kai raya et gapo nin tanda' si Cristo, ta pigaw nin kai akoyna nin
mangipatanda' sa nangipatandaan raynan raruma.
21 Ket, sain a gaw'en ko, maitukoy sa sayti a mabasa sa Masanton Kasuratan,
“Saraytaw saray tutawon kai et nakarnge' maipa'ka' kona,
makatanda' raya li' a lamang,
tan saraytaw saray kai et napatandaan,
mataros ra li' a lamang a maipa'ka' kona.”*

Plano na ni Pablo nin Bisitawen yay Roma

22 Say paku-pako ko sa lulugar a saray tutawodtaw ket kai ra et nin narnge' a maipa'ka'
kona ni Cristo a makabada' a kai ako pakapika' isen komoyo sa Roma.
23-24 Bale' sawanin ta nayadi' koynay gawa' ko sa sain a lulugar, dumalan akodsen li'
komoyo no mako ako sa Espanya, bana' ta na'teng anan rabay koy makapika' isen
komoyo. Ket mayadi' li' a anted a panaon kodsen komoyo nin mamin ririket kongko,
ilalwan kon matulungan rako li' sa pangituloy koyna nin pako ko sa Espanya.

* **15:9** Kanta 18:49. * **15:10** Deuteronomio 32:43. * **15:11** Kanta 117:1. * **15:12** ***Jesse*** - Sya a tatay na ni Adi' David (1 Samuel 17:17) tan puon na ni Jesus. * **15:12** Isaias 11:10. * **15:21** Isaias 52:15.

25 Bale' sawanin, matkap a mako ako yapo' sa Jerusalem ta main nin iyater kon tulong
konran tutawo nan Dios itaw,
26 ta saray mammemper iti sa prubinsyan Macedonia tan Acaya, naisip ran mabista a
byan rasaran tulong a mumaidap nin tutawo nan Dios itaw sa syudad nin Jerusalem.*
27 Nangibwat sa nakem ran bukod a ginwa' ra in. Bale' matkap nin tuloy a tulungan
rasaray mumaidap itaw sa Jerusalem ta bara'mon siuutang sara konra. Wanin bana' ta
nangibwat konran Judio, mangkakirama' saray ambo' nin Judio sa bubindisyon sa byay
nin naipasaya konan Dios. Ket anaod, manepeg tamo' a tulungan rasaray Judio yupa' sa
bubindisyon a mausar sa inawru-awron byay a man'ibi nan Dios konra.
28 Ket no nayadi' koynayti li' nin gawa' ko tan naiparisibi koyna li' a kwartan tulong
konradtaw sa Jerusalem, mako akoyna li' sa Espanya tan dumalan akodsen komoyo.
29 Ket, tanda' ko nin sa kappako kodsen komoyo, mabindisyunan natamo li' nin kusto ni
Cristo.
30 Bubsat, sa kakanaan na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo, tan sa pangangado' tamo sa
sayan-saya nin mampangibwaten nan Ispirito nan Dios, mairot kon dawaten komoyo a
tulungan rako nin masuet moyon kadadasal.
31 Idasal moyo pa a idipinsa nakon Dios nin kai rako mapa'no nin saray kai raya akuen
si Cristo itaw sa Judea. Idasal moyo et a say tulong nin kwarta nin ika' kodtaw sa
Jerusalem ket sirириket ra kumon nin risibyen nin saray tutawo nan Dios itaw.
32 Idasal moyo a wanin, ta pigaw nin no karabayan nan Dios ket marириket akon
makarate' isen komoyo tan, sa pakakikalamo' ko komoyo ket mainawnan atamo.
33 Sapa kumon ta si Dios a syay puon nin pitutuno ket isen ya komoyo nga'min.
Peteg a wanin kumon!

16

Say Pangingitandudo' kona ni Febe

1 Man'itanda' koya sawanin komoyo a busat tamo sa pammemper a si Febe a saya nin
katulungan sa trabaho sa dupong ran mammemper itaw sa Cencrea.
2 Akuen moyadsen komoyo bana' ta tawo naya ni Uunuren, ta wanin a manepeg nin
gaw'en ran tutawo nan Dios. Tulungan moya sa animan a pakatkapan na ta abaw
saraynay tutawon tinulungan na, ket saya akoyna konra.

Pammakumusta konran Tutawo

3 Pakumustawen moyo sara pa si Priscila tan si Aquila nin katrabahwan ko sa
pagsisirbi ko konan Cristo a si Jesus.
4 Nisanla' ray byay ra bana' kongko, kanya' nin alaki a utang kon maong a nakem
konra. Wanin anamaet a sarban dudupong ran ambo' nin Judio a mammemper.
5 Pakumustawen moyo sara anamaet pa a mammemper nin mididinep isen sa bali ra
ni Priscila tan Aquila.
Pakumustawen moya anamaet pa a mablin amigo kon si Epeneto. Syay
sangkau'nawan nin nagmatalek kona ni Cristo itaw sa prubinsyan Asia.
6 Pakumustawen moya pa si Maria; nipakapaidap yan kusto nin tumulong komoyo.
7 Pakumustawen moyo sara pa a kadayaan kon Judio a sara si Andronico tan Junia,
nin nakalamo' ko sa priswan. Apostoles sara nin bantog tan nu'na saran nagmatalek
kona ni Cristo dyan si'ko.
8 Pakumustawen moya pa si Ampliato. Mabli ya anamaet kongko nin tawo na nin
Uunuren.
9 Pakumustawen moya et pa si Urbano nin katrabahwan mi sa pagsisirbi mi kona ni
Cristo, tan si mablin amigo kon si Estaquis.
10 Wanin anamaet kona ni Apeles nin napatutu'wan anan tutuon tawo na ni Cristo.
Pakumustawen moyo sara anamaet pa a pamilya na ni Aristobulo,
11 tan si kapada kon Judio a si Herodion, tan saray mammemper itaw sa bali na ni
Narciso.
12 Pakumustawen moyo sara et pa si Trifena tan si Trifosa. Maseseg saran tawo nan
Uunuren.
Pakumustawen moya pa si mablin amiga tamon si Persida nin abaw anay nagwaan
na sa pagsisirbi na konan Uunuren.
13 Pakumustawen moya pa si Rufo a saya yan napili' nan tawo na anaod nin
Uunuren, tan si ina na nin ina koyna sa kwinta.

* **15:26** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 16:1-4; 2 Corinto 8:19; 9:5.

14 Pakumustawen moyo sara anamaet pa si Asincrito, si Flegonte, Hermes, Patrobas,
Hermas, tan saray bubsat sa pammemper nin kalalamo' ra.
15 Pakumustawen moyo sara anamaet pa si Filologo, Julia, Nereo tan si busat nan
babayi, tan si Olimpas tan saray tutawo nan Dios nin kalalamo' ra.

16 Mipasamanwan kamon mikumustawan nin mangipa'kit nin pilalabyan moyo nin
mibubsat sa pammemper kona ni Cristo.
Mampakumustawen kamo nin sarba nin dudupong ran tumper kona ni Cristo nin
dinalan-dalanan ko.

Say Masusuyot a Dawat na ni Pablo

17 Bubsat, dawaten ko komoyo a pakatalad kamo konran sarain saray manida' nin
uksoy moyo tan sidaen a pammemper ran tutawo bana' sa akay ra nin swawi' sa
katutu'wan a niyakay anan gindat komoyo. Andi' kamo gapo nin kilimug-limog konra
18 ta sarain nin tutawo ket ambo' nin si Uunuren tamon Cristo a mampagsirbyan ra, no
kai edet, say karabayan ran bukod. Mabibistay irgo ra tan mama'yu-pa'yok sara ket
manlingwen rasara tamo' a tutawon ambo' nin mapangadal.
19 Anaod, pitanda-tanda' ran mammemper sa nagsikabarang nin lugar a maipa'ka' sa
katutulok moyo kona ni Cristo, ket maririket akon tuloy maipa'ka' komoyo. Wanin man,
dawaten ko nin pakatalad kamo ta rabay kon mag'in nin mautek kamo no maipa'ka' sa
pangwa' nin kamaungan, bale' kasan tanda' moyo no maipa'ka' sa pangwa' nin kadukaan.
20 Ket no wanin moyo, si Dios a syay puon nin pitutuno, sa ambo' anan ma'teng ket liso
nayan ipatalo komoyo si Satanas.
Rumate' kumon komoyo a bindisyon na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo.

Say Pammakumusta ran Kalalamo' na ni Pablo

21 Si Timoteo nin katrabahwan ko, pakumustawen nakamo; wanin ra anamaet ni
Lucio, Jason tan Sosipatro nin kapada kon Judio.
22 Si'ko anamaet nin si Tercio a tagasurat ni Pablo sa nibarita' na konan sitin surat na,
mampakumustawen katamo bilang kapada moyon mammemper kona ni Cristo.
23-24 Si Gayo nin mampagtuluyan ko a si'kon si Pablo, a sa bali nay pididinepan ran
mammemper iti, mampakumustawen nakamo.
Mampakumustawen nakamo et ni Erasto nin trisuriro nan syudad nin Corinto.
Mampakumustawen nakamo et anamaet ni Cuarto nin busat tamo sa pammemper.*

Pangrarayo konan Dios a Sangkadunungan

25 Raywen tamoyay Dios!
Sya tamo' a makapama'get nin pammemper moyo mangibwat konan Mabistan Patanda'
a man'ipatanda' ko maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo.
Sin gindat a panaon, bara'mon niyadi yaytin katutu'wan
bale' sawanin, mayadi' a pinasyan kaanrwan nin panaon a linmabas, 26 ket nipatandaan
nayna in nin katutu'wan nin Dios.
Nipaisurat-surat na in konran prupita sin na'teng anan panaon tan sawanin
ket nigan-gan na anamaet a ipatandaan ti nin katutu'wan sa sarban tutawodti sa mundo
nin si Dios a kasan tarana' tan kasan lamang nin anggawan,
ta pigaw nin say sarba ket tumulok kona bana' sa pagmamatalek ra kona.
27 Si Dios, syan bukod a sangkadunungan sa sarba!
Marayo ya anggan-angga bana' sa ginwa' na yupa' kona ni Jesu-Cristo.
Peteg a wanin!

* **16:23-24** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Rumate' kumon komoyo nga'min a bindisyon na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo. Peteg a wanin kumon!*

Si U'nan Surat na ni Apostol Pablo konran Taga CORINTO

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Siti a u'nan surat na ni Pablo konran mammemper itaw sa syudad nin Corinto. Main nin nu'na dyan siti nin surat na konran taga Corinto (5:9), bale' kai tamo nin tanda' a linaman na. Sitin surat na sawanin ket sinurat naya bana' sa maprubliman kapapa'sar nan dupong ran mammemper itaw tan ta pigaw nin ubatan na a tutepet ra (7:1). Maalaga nin tuloy kontamo a main yayti nin surat bana' ta iti tamo nin maadal a maipa'ka' sa prublima nin ba'yon dupong. Maadal tamo anamaet no ani a ubat nan Dios sa saytin prublima.

Nako nayadtaw nin nipatanda' ni Pablo a Mabistan Patanda' sa Corinto sin panaon nin ikarwan paku-pako na sa nagsikabarang nin lugar. Itaw ya nin sayay taon tan kapiknga', ket nagkamain nin dupong ran mammemper itaw (Ginwa-ginwa' 18:1-17). Iti sa Corinto a sintro nin gubyirno nan Acaya a sayay prubinsyan nasakupan nan Roma. Siti si Acaya ket Grecia ana sawanin a ngaran na. Sangkaalakyan tan sangkaimpurtantiwan yaytin syudad si Corinto sin saytaw pwira konan Roma, bana' ta iti ya sa abay nin alakin taaw. Bantog ya bana' sa abaw itaw nin alalakin kumirsyo, abaw a klasin rilihyon, tan bana' a lamang ta abaw saray lulalaki tan bubbayidtaw nin mi'ya-mi'yan tamo'.

Kayadi' nin linmabas a masurok nin tuloy taon, sin itaw ya si Pablo sa syudad nin Efeso, nakarisibi yan surat a nangibwat sa dupong ran mammemper itaw sa Corinto. Main anamaet nin narnge' nan irgu-irgo maipa'ka' konra. Iti konan sitin surat, binibilin nasara maipa'ka' sa piaaway ra (1:10–4:21) tan ambo' nin manepeg nin pirararay (5:1-13; 6:12-20). Imbatan na anamaet ni Pablo a tutepet ra maipa'ka' konran tutawon rabay ray sumrep sa istado (7:1-24), tan no ani a mabistan gaw'en ran saray bubalo tan saray raruman kasan asawa (7:25-40), tan wanin et, say maipa'ka' sa kanen a niyatang sa dios-dios (8:1-13). Nibarita' nadti ni Pablo konra a maipa'ka' sa no ani a manepeg tan kusto nin gaw'en maipa'ka' sa dupong ra, pati say maipa'ka' sa pakababa' nin man'ibi nan Ispirito nan Dios konran mammemper para sa pakapagsen nin pammemper nin saya tan saya (10:1–14:40). Niyakay na et a maipa'ka' sa isususbli' nin mabyay (15:1-58).

Wana ni Pablo a say matkap nin ipamuspusan ran gaw'en ket say kawa'nanen ray saya tan saya (12:31–13:13).

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang tan pakikisalamat na ni Pablo (1:1-9)
Say prubliman kasan pipapasaya sa dupong ran mammemper (1:10–4:17)
Matkap a galten rasaran mammemper a gumu-gumwa' nin duka' sa dupong ra (4:18–5:13)
Say pangingidimanda nin kapada nin mammemper (6:1-11)
Say pangungusar sa lalaman nin mamin kagalangan konan Dios (6:12-20)
Say maipa'ka' sa nisurat ran saray mansuratan (7:1–15:58)
  Si tepet maipa'ka' sa kasesrep sa byay a main nin asawa (7:1-40)
  Si tepet maipa'ka' sa kanepegan nin mangan nin say niyatang sa dios-dios (8:1–11:1)
  Say manepeg para konran bubbayi sa dupong ran mammemper (11:2-16)
  Say manepeg nin tumbuken sa Pagkukumunyon (11:17-34)
  Say pangungusar nin pakababa' a mangibwat konan Ispirito nan Dios (12:1–14:40)
  Say maipa'ka' sa isususbli' nin mabyay (15:1-58)
Say panininep nin tulong konran kapammemperan (16:1-4)
Say plano na ni Pablo (16:5-9)
Say masusuyot a bubibilin na ni Pablo (16:10-18)
Pammakumusta (16:19-24)

1 Si'ko si Pablo, a bana' ta karabayan nan Dios, sinagyat nakon mag'in nin apostol nan
Cristo a si Jesus. Kalamo' koyadti si busat tamo sa pammemper a si Sostenes.

2 Ipa'wit miyaytin surat komoyon iti sa dupong ran mammemper konan Dios isen sa
syudad nin Corinto. Si Dios nipurok nakamo nin tutawo na sin naipasaya kamo konan si
Cristo a si Jesus. Sinagyat nakamon Dios nin mag'in nin dirin tutawo na kapadan
nipanagyat na konran sarban raruman tutawo sa sarban lugar nin mampangrayo kona
ni Uunuren tamon Jesu-Cristo, a syay pari-parihon Uunuren tamo nga'min.
3 Sapa kumon ta si Dios a syay Ama tamo tan si Uunuren tamon Jesu-Cristo,
bindisyunan rakamo tan byan rakamon mabistan kapapa'sar.

Say Pakikisalamat na ni Pablo

4 Kai nin ma'pos a pakikisalamat ko konan Dios bana' sa bindisyon a nibi na komoyo
mangibwat sa kamaungan na yupa' sa nikaipasaya moyo konan Cristo a si Jesus.
5 Ket, pinuyaan kamo, si'kamon naipasaya kona, nin sarba nga'min nin matkap moyo,
laloynay pakababa' moyon mangyakay nin minsahi nan Dios tan say kadunungan moyo
nin nangibwat kona.
6 Wanin ta say man'iyakay mi maipa'ka' kona ni Cristo ket niyator moyo sa kukapusuan
moyo,
7 kanya' nin iti nga'min komoyo a sarban man'ipuya' nan Ispirito nan Dios leg'an
moyon masulit nin mantaga'nan a pakaipadar na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo.
8 Antabayan nakamon pagsenen anggan kala'pusan ta pigaw nin kasa li' nin maiparsa
komoyo sa awro nin sumubli' yay Uunuren tamon si Jesu-Cristo.
9 Wanin ta si Dios ket mailalwan ya. Sya a nangayab komoyo nin kikalamo' ana konan
Anak nan si Jesu-Criston Uunuren tamo.

Say Prubliman Kasan Pipapasaya sa Dupong sa Corinto

10 Kanya' nin panginga'do moyo pa, man'aduen kon bubsat, a sa pakayadi' na ni
Uunuren tamon Jesu-Cristo, ket andi' kamo nin mipuruk-purok. Ana edet, mipapasaya
kamo anamaet nin sayan-sayay pangingisip tan apes moyo.
11 Man'ibibilin ko in komoyo ta natandaan ko konran tutawo na ni Cloe, man'aduen kon
bubsat, a mampiaawayan moyo no si'no a pangulo nin manepeg moyon tumbuken.
12 Say rabay kon irgwen ket main sara komoyoy mamarita' a wanra, “Iti kami kona ni
Pablo.” Wanra bale' nin raruma, “Ya, iti kami kona ni Apolos.” Wanra et nin raruma,
“Si'kami, kona ni Pedro*.” Saray raruma et wanra, “Si'kami bale', iti kami kona ni Cristo.”
13 Ka'kit a wanin! Matau-tao ya para si Cristo? Mayin, si'ko para nin si Pablo a nipasak
sa kudos para komoyo? Sin binawtismwan kamo ket sa ngaran ko para nin si Pablo?
14 Kisalamat ako konan Dios ta ambo' nin si'ko a namawtismo komoyo, no kai sara
tamo' si Crispo tan si Gayo a binawtismwan ko,
15 kanya' nin sawanin ket kasan makapamarita' a binawtismwan ya sa ngaran ko.
16 Ay o', si'ko et anamain a namawtismo konran myimbron pammali na ni Estefanas,
ket pwira konra kasaynan raruma et nin mapanemtem kon binawtismwan ko.

Say Nikaipasak nan Cristo ket Syay Kadunungan nan Dios

17 Anaod, kai nako nin nibaki' nin mako mamawtismo ni Cristo, no kai edet, nin
mangipatanda' konan Mabistan Patanda'. Ket sa sain nin pangingipatanda' ko, kai ako
nin mampangusar nin makaayat nin susarita' ta pigaw nin saray tutawo ket kai sara nin
maayat sa kaungan ko, no kai edet, matandaan ra a si minsahi maipa'ka' sa nipati na ni
Cristo sa kudos ket siti a main nin pakayadi'.
18 Anaod, siin si minsahi nin maipa'ka' sa kuri nin nipati na ni Cristo sa kudos, wanran
saray mangkaika' sa pakadusa li' ket kakalawakawan ya tamo', bale' kontamon
man'ikadayo' nan Dios sa pakadusa ket mangkaikspiryinsya tamoy pagkukuri nin
pakayadi' nan Dios sa sain.
19 Wanin a lamang a wanan Dios nin mabasa sa Masanton Kasuratan, wana,
“Ipa'kit ko a say diri ran kadunungan nin saray mampangipa'ka' a madunong sara ket
kasan kakanaan,
tan ipa'kit ko a say pananaros ran saray matudyo' a pananaros ket kasan alaga.”*
20 Kanya' nin ani a maibarita' tamo maipa'ka' konran saray man'ibilang ran tutawo nin
madunong, tan saray intilihinti, tan saray maong nin mag'irgo? Kai para a si Dios ket
nipa'kit na a say sarban kadunungan nin tutawo ket kasan kakanaan?
21 O' a ta madunong yan tuloy a Dios ket plano naynan gindat a kai matandaan nin tutawo
no si'no ya sa pangungusar ran kadunungan ran diri. Ana edet, rabay nan isalba nasaray
tutawo bana' tamo' ta namper sara sa man'ipatandaan mi a wanran mumadunong ket
kakalawakawan.
22 Wanin ta, saray Judio, maningkap saran milagron paka'kitan nin katutu'wan nin
man'iyakay ba'yo sara nin mamper, tan saray ambo' nin Judio, rabay ray ararem nin
uakay nin naipatukdo' sa pangingikit ra bilang tawo.
23 Say man'iyakay mi bale' ket, si Cristo a syay nibaki' nan Dios nin mag'uray iti sa mundo
ket nipasak ya sa kudos, ket sitin akay swawi' ya sa say iti sa kukaisipan ra. Maipa'ka'
konan siin, saray Judio kai ra gapo nin maitulok a nakem ra, tan kakalawakawan
anamaet tamo' konran ambo' nin Judio.

---

* **1:12** ***Pedro***- *Sa Griego:Cefas*. Mabasa et a maipa'ka' konan siti sa Juan 1:42. * **1:19** Isaias 29:14.

24 Bale' kontamo nin si'tamon nasagyat nan Dios, Judio atamo man o ambo',
napatutu'wan tamoyna a say nikaipasak na ni Cristo sa kudos ket ipa'kit a pakayadi' tan
kadunungan nan Dios.
25 Anaod, si ginwa' na nin Dios nin man'ipa'ka' ran tutawo nin kakalawakawan tamo' ket
mas maalaga ya dyan say kadunungan ran diri. Anamaet, si ibarita' ra nin nikatalo nan
Dios ket mas a magwaan nan siti dyan say sarban pakababa' nin tawo.
26 Kiten moyo tanay kapapa'sar moyo, inado' kon bubsat. Sin kinayaban nakamon Dios,
matalag sara komoyoy madunong sigon sa pangingikit ran tutawo. Matalag sara
komoyoy main nin mababa' tan matalag sara anamaet a ata'gay a nikatawo ra.
27 Anta, si Dios pinili' nasaray tutawon man'ibilang ran raruma nin kalawakaw ta
pigaw nin pading'eyan nasaray mangipa'ka' a madunong sara. Pinili' nasara anamaet nin
Dios a ibilang ran kasan mababa' nin tutawo ta pigaw nin pading'eyan nasaray
mangipa'ka' a mapwirsa sara.
28 Pinili' nasara et nin Dios a ayupa' a nikatawo ra. O' pinili' nay ibilang nin kasan
kwinta ta pigaw nin gaw'en nan makasawan nin kuri a ibilang nin mapwirsa.
29 Ginwa' na in nin Dios ta pigaw nin kasa gapo nin si'numan nin tawo a
makapimaung-maong sa adapan na.
30 Ket si'tamo bale' nin mammemper, si Dios, nipasaya natamo konan Cristo a si Jesus.
Ket bana' kona ni Cristo, nag'in atamon mapteg sa pangingikit nan Dios tan nipurok
natamon mag'in nin tutawo na tan ginlat natamo sa pakaaripen nin kasalanan. Sawanin,
say kadunungan nan Dios, iti kona ni Cristo nin nibi na kontamo.
31 Ket bana' ta wanin ma'kit tamoy katutu'wan nan Masanton Kasuratan a wana:
“No mangipasirayo a si'numan, say ginwa' na tamo' nin Catawan a ipasirayo na.”*

2

Naipatukdo' sa Pakayadi' nan Ispirito a Akay ra ni Pablo

1 Ket si'ko, man'aduen kon bubsat, kai ako nangusar nin ararem a pag'iirgo o
kukaisipan ran mumadunong sin primiro kon nakodsen nangipatanda' komoyo nin
maipa'ka' sa mabistan patanda'* nan Dios.
2 Wanin ta nipangako' ko sa lalaman ko nin say ipatandaan ko tamo' komoyo ket say
maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo, say maipa'ka' kona a nipasak ya sa kudos.
3 Sin rinmate' akodsen komoyo, main nin kakapuyan nin lalaman ko tan masalak ako
ta bangli' no kai ko mababaan nin gaw'en a man'ipagwa' nan Dios kongko.
4 Sa nipangipatanda' ko, kai ako nangusar nin makaayat nin susarita' nin bilang konran
madunong nin tutawo, bale' si Ispirito nan Dios pinatutu'wan nin pakayadi' na a nibarita'
ko.
5 Say gagara nan Dios ket, a say pagmamatalek moyo kona ket kai moyo kumon nin
ipatukdo' sa kadunungan nin tawo no kai edet, sa pakayadi' nan Dios.

Say Kadunungan nan Dios ket Niyadi sin Saytaw

6 Mataman bale' nin wanin, main nin peteg nin kadunungan a nangibwat konan Dios
ket sayti a man'iyakay mi anamaet konran saray magsen anay pammemper ra. Sayti ket
ambo' nin kapadan kadunungan nin tawo tamo' o kadunungan nin nangibwat konran
saray mampag'uray konan sitin mundo nin naiketeg anan makasa a pakayadi' ra.
7 Sayti nin man'iyakay mi ket say plano nan Dios nin niyadi na yapo'. Sin saytaw et,
mi'sa na et nin pinarsa a sarba, nidisisyon nayna no ani a gaw'en na ta pigaw nin
makakirama' atamo sa kata'gayan na.
8 Saray mampag'uray konan sitin mundo kai ra nin natarusan a tutuon kadunungan
nan Dios, kai raya nin naamingaw ti nin plano na, ta no naamingaw raya, kai raya kumon
nin nipasak sa kudos a Uunuren nin nipadar na a pinasyan kata'gayan na.
9 Anta sitin plano nan Dios, siti a man'ibarita' sa Masanton Kasuratan itaw sa wana,
“Say pinasyan anda' tan makapaka'ngap nin bubagay a kai et gapo nin na'kit,
kai et gapo nin narnge' o kai et gapo nin sinumrep sa nakem nin tutawo,
sain a bubagay nin nisadya' nan Dios para konran mangawa'nan kona.”*
10 Ket komin nibi nayay Ispirito na, nipatarusan na anaod nin Dios in nin bubagay ta si
Ispirito nan Dios, tanda' na nin maong a sarba nga'min, mataman et nin say
sangkaararman anan adin kukaisipan nan Dios.

---

* **1:31** Jeremias 9:23-24; 2 Corinto 10:17. * **2:1** ***mabistan patanda'*** *- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:niyadin plano.* * **2:9** Isaias 64:4; 65:17.

11 Kasa anaod nin makataros sa kanakman nan sayay tawo no kai sya tamo' nin diri;
wanin anamaet a lamang, kasan makataros sa kanakman nan Dios no kai si diri nin
Ispirito na.
12 Edet anaod, si'tamo, si Ispirito nan diri a rinisibi tamo! Kanya' nin ambo' tana nin
yupa' sa pangingisip nin tutawo konan sitin mundo a pananaros tamo, no kai edet, say
pangingisip nan Dios. Nibi naya nin Dios a Ispirito na kontamo ta pigaw nin irama'
natamo sa mabibista nin nibi-nibi nan masibulot a nakem nin Dios kontamo.
13 Ket sa pangipapalaway mi anamaet, kai kami mangusar nin pag'iirgon bilang konran
mumadunong a tawo, no kai say niyakay nan Ispirito nan Dios. Man'ibarita' mi a
maipa'ka' konan Dios nin say man'usaren mi ket say mangibwat konan Ispirito nan Dios.
14 Bale' si tawon say nikatawo na tamo' a mampag'uray kona, kai na nin akuen a
bubagay nin mangibwat konan Ispirito nan Dios ta kakalawakawan tamo' nga'min para
kona. Kai maabot nin pakataros na ta matarusan ti tamo' mangibwat sa pangingipatyo'
nan Ispirito nan Dios.
15 Si tawo bale' nin si Ispirito nan Dios a mampag'uray kona, matimbang nay kakanaan
nin sarba, bale' saray tutawo a kasa yay Ispirito nan Dios konra, kai rasara matimbang
nin manepeg a tutawon main yay Ispirito konra.
16 Anaod, mabasa tamo sa Masanton Kasuratan a wana,
“Si'noy masrepan nay pangingisip nan Dios?
Si'no anamaet a makapangipapalaway no ani a mabista nin gaw'en na?”*
Si'tamo bale', main ya kontamoy Ispirito nan Dios kanya' nin say pinanakem tamo ket
kapada nin pinanakem na ni Cristo.

3

Andi' nin Mipalpagan Maipa'ka' konran Trabahador Tamo'

1 Man'aduen kon bubsat, sin isen ako et komoyo, kai katamo nin naiyakay nin bilang sa
pangangakay ko konran saray mampag'urayan nan Ispirito nan Dios, no kai edet,
niyakay katamo nin bilang nin uabing kamo et a ba'yu-ba'yo kamo et nin namper kona ni
Cristo tan bilang nin mampag'urayan kamo et nin uapes nin tawo.
2 Bana' ta wanin moyo, niyakay katamo nin say mainum'ay moyon matarusan nin
maipada sa gatas a ikabyay nin abing. Kai kamo et nin magwa' para sa ararem nin uakay
nin maipada sa kanen ran matuntawo. Anaod kai kamo et magwa' para sa sayti,
3 ta say karabayan moyo et a mampag'uray komoyo. Anaod, main et nin piiimbelan tan
piaaway* komoyo, kanya' nin ma'kit a say karabayan moyo et nin diri a mampag'uray
komoyo nin bilang konran saray ambo' nan tutawo nin Dios.
4 No saray raruma komoyo wanra, “Si Pablo a mantumbuken mi,” tan saray raruma
anamaet wanra, “Si Apolos a mantumbuken mi,” mapala-palaway anaod nin ma'kit
mangibwat sa man'ibarita' moyo a bilang kamo et nin saray ambo' nan tutawo nin Dios.
5 Ani ya ket si Apolos tan si'kon si Pablo sa pangngipa'ka' moyo? Pariho kami tamo' nin
mampagsirbi konan Dios, ta pariho kamin nangyakay komoyo, ket tinumper kamo.
Man-gaw'en nin barang saya komi a trabaho nan nibi nan Uunuren.
6 Si'ko bara'mon nimula koy bikoy, tan si Apolos bara'mon sinbuan na, bale' si Dios a
namatubo', ambo' kami.
7 Kanya' nin ambo' yay nangmula o si nambo' a impurtanti, no kai si namatubo' tamo',
si Dios.
8 Si nangmula tan si nambo', parihoy pa'sar ra tan si barang saya ket gun-gunawan
naya li' nin Dios sigon sa trabahon nagwaan na.
9 Anaod, si Dios ket pariho nakamin katrabahwan. Ket si Dios anamaet, ikon nakamon
bara'mon gagawa' na nin mampagtrabahwan mi.

Trabahador sara Tamo' si Pablo sa Pinakatimplo nan Dios

Bara'mo et nin si dupong moyon mammemper ket bali nayan Dios nin man'ipapa'deng
na komi,
10 ket si'koy bara'mon sayay matudyo' nin karpintiro nan Dios. Sa pakababa' a nipuya'
na kongko, nipa'deng koy pundasyon bilang sa gawa' nan maistron panday. Sawanin
sakalakoynay mampangituloy nin mampamanday konan bali, ket barang saya a
mamanday matkap nin ilagen nay gawa' na a say rabay nin irgwen ket pakandaen nay
pangangakay na.

---

* **2:16** Isaias 40:13; Roma 11:34. * **3:3** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nilamo' a wanti:tan pipuruk-purok.*

11 Anaod, kal-la si Jesu-Cristo tamo' a ginwa' nan Dios nin pundasyon nin pammemper
tamo a bara'mon sa magsen a pundasyon nin sayay pa'deng, ket kasaynan raruman
magwa' et nin ikwa.
12 Bale' saray pa'sar mampangituloy nin mamanday konan sitin bali, magwa' a
mampangusar saran kagaw'an a kai nin mapuuran bilang say balitok, pirak, o say mablin
bubato; o mampangusar saran kagaw'an a madali' nin mapuuran bilang say kayo, rabot
tan dayami.
13 Ket, say trabahon nagwaan nin barang saya, pa'sar ipadalan li' sa apoy, ket ma'kit li'
no mapuuran o kai, a say rabay nin irgwen, sa awro nin pangungukom nan Dios ket
ma'kit li' no main nin kakanaan o kasa, nin nagwaan nin barang saya.
14 Ket no pa'sar maagwantawan li' nin nipa'deng nan sayay tawo a apoy, gun-gunawan
naya li' nin Dios,
15 bale' no say nipa'deng na ket napuuran, napirdi a pagal na. Page' a maisalba ya a
mabyay ya, bale' bara'mo yan tawon nalibri tamo' a byay na sa puor.
16 Maka'ngap ako komoyon mammemper ta bara'mon kai moyo nin maamingaw a si
dupong moyo ket pa'sar timplo nayan Dios ta si Ispirito na ket mampiikap ya komoyo.
17 Ket no main nin tawon gumwa' nin animan a makasida' konan sitin pa'sar
masagradon timplo nan Dios, sidaen naya nin Dios ta si pa'sar timplo na ket ikon nayan
diri, tan siin nin pa'sar timplo na ket si'kamo.
18 Sawanin, usisaen moyon maong a lalaman moyon diri a andi' kamo nin paibarang sa
pangingisip moyo. No main isen komoyo a mampangipa'ka' a madunong ya sa pagkabyay
sa sitin kapresan a panaon, say mabista ket gurutan nayna in nin kadunungan tan mag'in
yayna anabungat nin lantot sa wanran tutawo, ket konan Dios, sya a peteg nin madunong.
19 Anaod, say kadunungan a mangibwat iti konan sitin mundo ket kakalawakawan sa
pangingikit nan Dios. Mabasa sa Masanton Kasuratan a wana,
"La'wanen nasaran Dios a madunong sa sirib ran diri."*
20 Wana et a lamang,
"Tanda' nan Catawan nin kasan kakanaan nin say iti sa kanakman ran saray
mumadunong."*
21 Kanya' anaod nin andi' kamo nin mipalpagan a tumutumbok nakamo nin siti o sitaw
e nin mangangakay ta say tutuo ket, si'kamin sarba, iti kami para komoyo,
22 mataman nin si'kon si Pablo, o si Apolos, o si Pedro*. Mataman et si
sangkamundwan, o say byay, o say patiti, o say mangyadi' sawanin, o say rumate' et,
sarba nga'min ket nibi nan Dios nin ikon moyo para sa kaabigan moyo.*
23 Bale' si'kamo, ikon nakamo ni Cristo, tan sya anamaet, ikon nayan Dios.

4

Katulong nasara Tamo' nin Cristo si Pablo

1 Ket ta wanin anaod, say matkap nin pangngikwinta komi ket ibabaki' na ni Cristo.
Nagmatalkan nakami tamo' nin Dios nin mangipatanda' nin plano na a gindat ket kai na
et yapo' nin nipatandaan.
2 Sawanin, konan siin, si sayay mampagmatalkan, matkap anaod nin tutuo ya sa
pangngawa' nan man'ipagwa' nan amo na.
3 Ket, kongko, kasan pidumawan no usisaen moyo, o saray raruman tawo, no
matunong a pagtatrabaho ko o kai. Ni mataman si'kon diri, kai ko nin mapya a
pangungusga kon diri sa gawa' ko.
4 Anaod, malinis a kunsinsya ko, bale' kai nin maibarita' nin siin a malinis ako sa
pangingikit nan amo ko a si Uunuren. Sya tamo' a mangusisa' nin gawa' ko.
5 Kanya' nin andi' moyo nin inabo' a sintinsya ba'yo na et nin inabo' ni Uunuren a
Jesu-Cristo a sintinsya na no sumubli' yadti li', ta ipa'kit na li' nin padaran a sawanin ket
adi tan kai tanda' nin gugagara nin tutawo. Kayadi' li', say barang saya ket mangrisibin
manepeg nin rayo mangibwat konan Dios.

Matkap a Arigen rayan Mammemper si Pablo

6 Nginaranan koya si Apolos tan say lalaman ko, kawa'nan kon bubsat, nin alimbawa'
para sa kaabigan moyo nin pakaadalan moyon say rabay nan ibarita' nin si wanra a
"Andi' moyo nin labasan a no ani a itaw sa kasuratan." Ket mag'in kamon ambo' nin
marangas maipa'ka' komi nin mangangakay moyo a pablyen moyo saray raruma bale'
balawen moyo saray raruma.

* **3:19** Job 5:13. * **3:20** Kanta 94:11. * **3:22** ***Pedro***- *Sa Griego:Cefas.* * **3:22** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Roma 8:17,32.

7 Si'no ya in si sa wana ket mas ata'gay kamo dyan saray raruma? Kasa-kasa kamo no
ambo' nin si Dios a mami. Kanya' nin no pinayaburan nakan Dios, andi' ka gapo nin
marangas maipa'ka' sa sain.
8 Mampangimey kamo a bara'mon kumplito kamoyna sa kamaungan nan Dios tan
kasaynan pakatkapan moyo et kona! Bara'mo kamoynan mampag'uray itaw sa Pag'adian
nan Dios, ket linabasan rakami ana nin mangangakay moyo! Page' pa anaod kumon nin
mampag'uray kamoyna, ta no wanin kumon ket makakipag'uray kami komoyo anamaet!
9 Wanin pa anaod kumon ta sa wangko ket si Dios, bara'mon ginwa' nakamin apostoles
nin sangkaayupaan a pa'sar sa sarban tutawo. Bara'mo kamin tutawon nasintinsyawan
nin patyen nin mangkikit-kikiten ran sarban tutawo tan uanghil.
10 Man'ikwinta kamin kasinakem bana' kona ni Cristo, bale' si'kamon inakay-akayan
mi, say wamoyo no pinasyan kaungan moyoyna bana' kona ni Cristo! Kasan mababa' mi,
bale' mapwirsa kamo anaod! Kai kami nin mambaga-bagawen, bale' ata'gay a
pangingikit komoyo anaod!
11 Anggan sawanin nin udas ket mabitil tan milata' kami; kurang a seket mi;
mangkaduksa-duksa' kami tan makudti-makodtaw kamin kasan pammali mi;
12 mampagtrabaho kamin maong nin man'usaren mi a gamet min maningkap nin
ikabyay mi; no main nin magsari-sarita' komi, idasalan misara; no marumi'-rumi' kami,
itpel mi;
13 no main nin manida' komi ket mabista a ubat mi. Anggan sawanin, sa pangingikit
ran tutawo ket kwinta basura kamidti sa mundo, a sangkaayupaan sa sarban tutawo.
14 Kai ko nin man'isurat ti nin pammading'ey komoyo, no kai edet, pammibilin ko
komoyon bilang kawa'nan kon a'nak ko.
15 O', a'nak katamo anaod ta abirno nin magkamain kamon abaw nin mammaga
maipa'ka' kona ni Cristo, saya tamo' a kwinta ama moyo. Nag'in akon bara'mon ama
moyo sa nikaipasaya moyo konan Cristo a si Jesus, yupa' sa nipangiparate' ko konan
Mabistan Patanda' komoyo.
16 Kanya' anaod nin mandawaten ko komoyo, arigen moyo a kabibyay ko.
17 Siin a rason no mayin a binibilin koyan makodsen komoyo si Timoteo, ta pigaw nin
ipapanemtem na komoyoy pigagawa' ko a sayti ket nangibwat konan Cristo. Man'ikwinta
koya anamaet nin kawa'nan kon anak ko sa pammemper tan mailalwan koya. Say
ibarita' na komoyo ket syan lamang a man'iyakay ko sa adtiman nin dudupong ran
mammemper a keen-keen ko.

Matkap a Galten saray Gumu-gumwa' nin Duka' sa Dupong

18 Sawanin, sa pangngipa'ka' ran raruma komoyo a mali'mo akoynan makodsen ket
nipata'gay sarayna.
19 Bale', sa madali' anan awro, mako akodsen no iyaburoy na nin Uunuren tan tandaen
ko no ani a pakayadi' ra, ambo' tamo' a maibarita' ran sarain a mampipata'gay.
20 Anaod, ipa'kit nan Dios a mampag'urayan nayay sayay tawo yupa' sa gawa' nin
pakayadi' na sa kabibyay nan tawo, ambo' nin yupa' sa mabistan irgo nan tawo.
21 Ani a rabayen moyo? Mako akodsen para nin main awit nin aspok, o nin maipa'kit
koy pangawa'nan tan kauyamuan ko komoyo?

5

1 Ket say mas grabi et, kunsintidor kamo! Naipara-parate' ana kongko a main nin
nikasama' nin gawa' a man'aburuyan moyodsen! Si magsyuman kona ket ka'yan nayan
saya nin lalakidsen komoyo!* Klasin kadukaan in a mataman et nin saray ambo' nin
mammemper ket kai ra aburuyan!
2 Ket si'kamo, mampipata'gay kamo et sa udin! Matkap kumon ket gumereng tan
duming'ey kamo, tan matkap a maglat yay tawon man-gumwa' nin wanin sa dupong
moyo!
3-4 Abirno nin kasa akodsen, kalamo' rako sa kanakman. Kanya' nin bara'mon isen
akoynan lamang, ket sa pangilalaman ko kona ni Uunuren tamon Jesus, sinintinsyawan
koyayna a tawon man-gumwa' nin wanin. Sa pididinep moyo, kalamo' rako sa
kanakman, ket sa pakayadi' na ni Uunuren tamon Jesus,
5 iyagwang moya in nin tawo kona ni Satanas* ta pigaw nin paidapen naya sa lalaman
na ket mapatgen a pagkakasalanan na ta pigaw nin maisalba yan diri sa awron sumubli'
yay Uunuren tamo.

---

* **5:1** Mabasa a maipa'ka' sa kai nin pangangaburoy sa saytin gawa' sa Levitico 18:8; Deuteronomio 22:30; 27:20. * **5:5** Main saray raruman tawon niyagwang na ni Pablo kona ni Satanas sa 1 Timoteo 1:19-20.

6 Sain say pipata'gay moyo ket ambo' nin manepeg sa kapapa'sar moyon wanin isen!
Sigurado akon tanda' moyo a say kasalanan nan saya komoyo ket apiktawan nay intiro
moyo, kapada a say daite' tamo' nin pammakbo ket pakbwen nay intiron masa.
7 Galten moyoynay kadukaan a bilang nin pammakbo sa kabibyay moyo, ta pigaw nin
maringgas kamo ket mag'in kamon bara'mon ba'yon masa a kai gapo nalawukan nin
pammakbo, ta wanin a talagay pa'sar moyo. Anaod, si Cristo a syay pa'sar Karniro tamo
para sa paninilibra nin Pistan Nipanglabas* ket nida'ton yayna!
8 Edet, udas anan pagsisilibra sa nikaparinggas tamo! Andi' atamoyna nin gumwa' et
nin bilang sa saytaw sa gindat a kabibyay tamo a say duka' a gawa'-gawa' tan main nin
duka' a uapes, no kai edet, nin main anan karinggasan tan katutu'wan, kapadan tinapay a
kai nalawukan nin pammakbo.
9 Nisurat koyna komoyo* a andi' kamo nin kilimug-limog konran tutawon man-gumwa'
nin nikasama',
10-11 bale' kai ko rabay nin irgwen a saray ambo' nin mammemper. Wanin ta no sara
wadi' a pal'isan moyo nin kilimug-limugan, matkap a lumakwan kamoyna konan siti nin
mundo. No kai edet, si man'ibarita' kon andi' moyo nin kilimug-limugan ket si sayay
mampamarita' a mammemper ya bale' kiraray ya sa ambo' nan asawa, o maagom ya, o
mangrarayo yan dios-dios, o mabirngas ya, o mabubok ya, o mannakaw ya. Ni kidungon
mangan, andi' kamo gapo nin kidungo sa wanin nin tawo.
12 Anaod, kai nin naipudir kongko a manintinsya konran ambo' nin mammemper, no
kai saray kapada tamon mammemper a kabiangan tamo.
13 Si Dios a manintinsya konran ambo' nin mammemper. Bale' wanan mabasa sa
Masanton Kasuratan,
“Galten moyo saray gumu-gumwa' nin duka' sa dupong moyo.”*

6

Say Pangingidimanda nin Kapada nin Mammemper

1 Saya et, kai kamo tana para nin mading'ey a si saya komoyo a main nin riklamo konan
sayay kapada moyon mammemper ket ika' naya sa husgado konran kai raya nin tanda' a
Dios? Matkap ket iyadap moyo in kumon konran tutawo nan Dios!
2 Kai moyo para nin tanda' a main li' nin awron si'tamon tutawo na ket pag'urayan
tamoyay intiron mundo? Gaw'en moyo in li', kanya' nin marisulbi moyo kumon a
madidintek tamo' et nin bubagay.
3 Kai moyo para nin tanda' a mangusisa' atamo li' nin uanghil? Gaw'en moyo in li',
kanya' nin matkap ket mas babaen moyo nin risulbyen a bubagay a maipa'ka' sa byay
tamo' et iti sa luta'.
4 Ka'kit nin wanti a gawa' moyo! No main nin riklamo moyo ket sukat a konran saray
kasan pakibiang ra konan Dios moyo ipagamet nin iparisulbi!
5 Duming'ey kamo! Ani kasa tanan madunong isen komoyon makababa' nin
manimbang no si'noy main nin katunungan konran bubsat na sa pammemper a
mampikuntra?
6 Ka'kit nin wanin a si sayay mammemper ket ika' naya sa husgado a busat na sa
pammemper! Sa udin, konra et nin ambo' nin mammemper!
7 Say katutu'wan, si midimandawan kamoyna ket ipa'kit a nadaeg ana a pammemper
moyo. Mas mabista a imbis nin idimanda moyay busat moyo sa pammemper ket si
palabasen moyo tana no naagrabyado tan nasaor kamo;
8 bale' si'kamoyna edet a mampangagrabyado tan mampanaor, ket konra et nin bubsat
moyo sa pammemper!
9 Tanda' moyon peteg a saray mangangwa' nin ambo' nin mapteg ket kai sara nin
makakirama' sa Pag'adian nan Dios. Andi' moyo nin luku-lukwen a lalaman moyon diri.
Saray tutawon mampangwa' nin madawal tan nikasama' a gawa', o mangrarayon
dios-dios, o mamabayi o kilalaki, o bakla', o tumboy, o ki'yan sa kapada ran lalaki o
kapada ran babayi;
10 o mannakaw, o maagom, o mabubok, o mabirngas, o tulisan, ket kasa gapo konra a
makapangikon nin animan sa Pag'adian na nin Dios.
11 O', wanin ran saray raruma komoyo sin saytaw, bale' naringgasan kamoyna sa
kukasalanan moyo; naipurok kamoyna para konan Dios; naikwinta kamoynan mapteg sa

* **5:7** Mabasa moyo et a maipa'ka' konan siti si ***Pistan Nipanglabas*** itaw sa Glusaryo. * **5:9** Main nin surat na ni Pablo konra nin nu'na dyan konan siti bale' kai tamo nin tanda' a linaman na. * **5:13** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Deuteronomio 13:5; 17:7,12; 21:21; 22:21,24; 24:7.

pangingikit nan Dios bana' sa pagkukuri nin gawa' na ni Uunuren a si Jesu-Cristo tan si Ispirito nan Dios.

Say Pangungusar nin Lalaman nin Mamin Kagalangan konan Dios

12 Magwa' a wanan ibarita' nin sayay tawo, “Pagkanawanawa ko a gaw'en koy animan a
rabay ko.” Anta, ambo' nin say sarba ket makatulong kontamo. Si'ko, maibarita' ko,
“Pagkanawanawa ko a gaw'en koy animan,” bale' kai ko nin aburuyan a mag'in akon
aripen nin animan.
13 Magwa' et anamaet a wana nin sayay tawo, “Say kanen ket para konan tyan tan si
tyan ket para ya sa kanen, bale' si Dios ket parihon anggawan nayti li'.” Mataman anaod
bale' nin wanin, kai rabay nin ibarita' a say lalaman tamo ket magwa' tamon agamirenen
sa ambo' nin manepeg a pirararay, no kai edet, naigagaran usaren tamoy lalaman tamo
sa pagsisirbi konan Uunuren, tan si kanepegan nan Uunuren ket say pag'urayan nay
lalaman tamo.
14 Wanti e no maipa'ka' sa lalaman tamo: si Dios, pasublien natamo li' nin mabyay yupa'
sa pakayadi' na kapada nin nipamasubli' nan mabyay konan Uunuren.
15 Mampangimey kamon bara'mon kai moyo nin tanda' a say lalaman moyo ket
naipasaya kona ni Cristo. Anaod, say lalaman moyo ket pa'sar saka-sakalakon parti nan si
lalaman na ni Cristo. Galten tamoya paray pa'sar parti nan lalaman na ket ikiraray yayti
konan sayay hustis? Andi' gapo!
16 Nepeg moyon tandaen a si lalakin kiraray sa hustis ket kipasaya ya sa lalaman kona,
ta wana sa Masanton Kasuratan, “Saray rwa ket mag'in saran sayan-saya.”*
17 Ket anamaet bale', si sayay tawo a kipasaya konan Catawan, sya tan si Catawan ket
mag'in nin sayan-sayay kanakman ra.
18 Kaday'an moyo a ambo' nin manepeg a pirararay ta say wanin nin kukasalanan ket
naiduma sa raruman kukasalanan a kai ya nin usaren ti nin lalaman sa pangngawa'.
Wanin ta si tawon mampangwa' nin ambo' nin manepeg a pirararay, mansidaen nayay
diri nin lalaman na.
19 Magwa' para et a kai moyo nin tanda' a say lalaman moyo ket syay pinakatimplon
mampiikapan nan Ispirito nan Dios nin nibi na komoyo? Ambo' moyoynan ikon a
lalaman moyo no kai ikon naynan Dios.
20 Anaod, sinaliw nakamo nin nisubli' nakamo kona, kanya' nin usaren moyoy lalaman
moyo nin makapamin kagalangan konan Dios.*

7

Si Tepet Maipa'ka' sa Kasesrep sa Byay a Main nin Asawa

1 Sawanin, say ibarita' ko maipa'ka' sa nisurat moyo kongko.

Mas a kaabigan no si sayay lalaki ket kasa nin asawa na.*
2 Bale', ta pigaw nin mapal'isan nin barang saya a pagkakasalanan yupa' sa ambo' nin
manepeg a pirararay, si sayay lalaki o sayay babayi ket matkap a main nin asawa na.
3 Ket manepeg a si asawan lalaki, gaw'en nay ubligasyon na bilang asawa konan asawa
na, tan wanin anamaet konan asawan babayi, manepeg a gaw'en nay ubligasyon na
bilang asawa konan asawa na,
4 ta si asawan babayi, ambo' yayna a mampag'uray sa lalaman na no kai si asawa
nayna; wanin anamaet, si asawan lalaki ambo' yayna a mag'uray sa lalaman na no kai si
asawa nayna.
5 Andi' moyo nin isiblet a lalaman moyo sa saya tan saya, pwira wadi' no nitaratwan
moyon main yapo' nin panaon a kai kamo yapo' nin miraray ta igagara moyo tamo' yapo'
a panaon moyo sa kadadasal. Bale' mayadi' in a panaon, miraray kamoyna ta pigaw nin
kai rakamo nin matukso ni Satanas bana' ta kai kamoyna nin makaagwanta.
6 Sayti ket pakitarusan ko komoyo maipa'ka' sa pikakasal; kai ko nin man'igan-gan.
7 Anaod, rabay ko a say barang saya kumon ket kipada kongko nin kuntinton kasan
asawa. Bale' anaod, main nin nibi nan Dios sa barang saya, tan sayti ket nidudumа.
8 Konran balo nin lalaki tan babayi ibarita' koyti:

Mas a kaabigan para komoyo no arigen rako nin kai kamo anamanaet nin sumrep sa
byay a main nin asawa.

---

* **6:16** Genesis 2:24. Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 19:5; Marcos 10:8; Efeso 5:31. * **6:20** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 7:23. * **7:1** *Mas a kaabigan...asawa na.- O:Peteg nin mabista no kai ya nin mangraray a sayay lalaki.*

9 Bale' no kai moyo nin mapukpukan a lalaman moyo, mas maabig a sumrep kamo
anamanaet sa byay a main nin asawa dyan si mapaidap kamo sa pammaed sa kaingaran
moyon kiraray.
10 Sawanin, sayti a ibarita' ko konran main nin asawa. Kai ti nin nangibwat kongko no
kai gan-gan na nin Uunuren:*
Andi' ya nin kisyay a babayi konan asawa na.
11 Bale' no kisyay ya wadi' a babayi konan asawa na, matkap a dumaer yan andi' ana
nin kikalamo', o kidunong yan sumubli' konan asawa na. Anamaet, andi' naya anamaet
nin isyay nin lalaki a asawa na.
12 Ket konra anamaet nin saray main anan asawa ba'yo sara nag'in nin mammemper,
wanti a ibarita' ko ta kasan niyakay na maipa'ka' sa sayti nin Uunuren:
No si sayay lalakin nag'in anan mammemper, si asawa na ket ambo' yan mammemper,
ket sitin asawa na napasayay nakem nan mangkikalamo' kona, matkap a andi' naya nin
isyay.
13 Wanin a lamang a no si sayay babayin nag'in anan mammemper, si asawa na ket
ambo' yan mammemper, ket sitin asawa na napasayay nakem nan kikalamo' kona,
matkap a andi' ya nin kisyay.
14 Nibarita' ko a wanin ta bana' konan si asawan mammemper, babayi o lalaki, si asawa
nin ambo' nin mammemper ket naiyayi yaynan lamang sa pikakalamo' a iti sa pudir nan
Dios. No ambo' nin wanin, saray a'nak ra ket kai nasara kumon nin maako' nin Dios, bale'
anaod bana' konan si asawan mammemper, iti saraynan lamang sa pudir nan Dios.
15 Bale' no si ambo' nin mammemper nin asawa, lalaki o babayi, ket rabay nay kisyay,
aburuyan moya. Sa wantin mangyadi', si mammemper nin asawa, lalaki o babayi, kai ya
nin maitaker nin iti sa istado. Panemtemen moyo a say rabay nan Dios ket si maituno
atamon mammemper konran sarban tawo.
16 Dumaer kamo kumon nin iti sa istado, si'kamon si asawa moyo ket ambo' yan
mammemper ta sali' pa a mag'in nin dalan kamo a maisalba ya a asawa moyo.

Dumaer atamo sa Kapapa'sar tamo sin Sinagyat natamon Dios

17 Pwira sa sain, dumaer a barang saya komoyo sa no ani a kapapa'sar nin nibi nan
Uunuren kona sin ba'yo naya nin nasagyat ana nin Dios. Siti a bibilin ko sa sarban
dupong.
18 No bilang wadi' si sayay tawo ket naturi' yayna ta Judio ya sin nasagyat nayan Dios,
andi' na nin galten a paka'kitan a naturi' yayna. Ket no ambo' ya anamaet nin turi' ta
ambo' yan Judio sin nasagyat nayan Dios, kai na nin matkap a paturi'.
19 Kasan pidumawan nin turi' ya man o kai, no kai say impurtanti ket mantukiden nay
man'ipagwa' nan Dios.
20 Dumaer a barang saya sa no ani a kapapa'sar na sa byay sin nasagyat nayan Dios.
21 Saya ka paran aripen sin nasagyat nakan Dios? Andi' mo in nin pakaaburidwan.
Bale' no magkamain kan pagkanawanawan mag'in nin ambo' nin aripen, kalapen ma in
nin pagkanawanawa.*
22 Anaod, panemtemen moyo a no saya kan aripen sin nasagyat nakan Dios nin
kipasaya konan Uunuren, naglat nakayna sa pakaaripen mon magkasalanan ket ginwa'
naka nin kanawanawa ana a magsirbi kona. Wanin anamaet a lamang, no saya kan
ambo' nin aripen sin nasagyat ka, aripen nakayna anamaet sawanin ni Cristo nin
magsirbi kona.
23 Nibayad nay byay na ni Cristo nin nisubli' nakamo konan Dios* kanya' nin tumubale'
kamo kona, a andi' kamo nin bara'mon mampaaripen sa tutawo.
24 Kanya' nin animan a kapapa'sar sa byay nin barang saya sin panaon a nasagyat
nayan Dios, dumaer ya sa saytaw nin kapapa'sar na nin kialuyon konan Dios.

Si Tepet Maipa'ka' konran Kasan Asawa tan konran Balo

25 Ket sawanin anamaet, say maipa'ka' konran saray kai et gapo nin sinumrep sa byay a
main nin asawa.
Kasan gan-gan nan Uunuren maipa'ka' konra. Bale', bana' sa inganga'do nan Uunuren
kongko, mapagmatalkan moyoyti say iti sa nakem ko a itao ko komoyo.
26 Para kongko, bana' sa abaw nin idap a man'adapen tamo, mabista para konan sayay
tawo a kai nin sumrep sa byay a main nin asawa.

---

* **7:10** Say nigan-gan na ni Jesus, itaw sa Mateo 5:31-32; 19:3-9; Marcos 10:2-12; Lucas 16:18. * **7:21** *Bale'...kalapen ma in nin pagkanawanawa.- O:Bale' no magkamain kan pagkanawanawan mag'in nin ambo' nin aripen, mas pilien moyna a saya kan maong a aripen.* * **7:23** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 6:20.

27 Bale' si'kamon lulalaki nin main anan asawa, andi' moya nin isyay a asawa moyo. Ket
no kasa et nin asawa mo andi' kayna nin mangrap.
28 Wanin man, kai ya nin magkasalanan a sayay babayi o lalaki no sumrep ya sa byay a
main nin asawa, bale' maprublima a byay a main nin asawa. Anaod, rabay katamon
ipal'is sa maprubliman kapapa'sar.
29 Siti a rabay kon tarusan moyo, bubsat:
Anted anay panaon. Kanya' nin mangibwat sawanin, andi' moyoyna nin kaaburidwan
nin tuloy a animan a iti komoyo; asawa man,
30 o puon nin rumiga, o puon nin gumereng, o kumirsyo man,
31 o kabiangan man iti sa mundo. Wanin ta say kapresan a kapapa'sar nan sitin mundo
ket dandani ana nin mangangga.
32 Sawanin, say rabay ko ket si andi' moyo nin kaaburidwan a maipa'ka' sa no pa'no
moyon magwa' a rispunsibilidad moyo. Anaod, si sayay lalakin kasan asawa, say
pipanemtem na ket no pa'no nayan pagsirbyan a Uunuren nin maparíriktan yay
Catawan kona.
33 Ket si sayay lalakin main nin asawa anamaet, say pipanemtem na ket no pa'no nayan
mabyan nin mabistan byay a asawa na nin maparíriktan ya kona.
34 Anamaet a lamang, mapiduma nin bilang sa wanin a maipa'ka' konran bubbayi. Si
babayin kasan asawa o kasaynan asawa, say pipanemtem na ket no pa'no nayan
pagsirbyan a Uunuren, kanya' nin say lalaman na tan say kanakman na, ket ikon na tamo'
nin Uunuren. Bale' si babayin main nin asawa, say pipanemtem na ket no pa'no nayan
mabyan nin mabistan byay a asawa na nin maparíriktan ya kona.
35 Para sa kaabigan moyo ket nibarita' ko in komoyo a ambo' nin pammaed komoyo.
Say apes ko ket si mabista tan matunong a kabibyay moyo ta pigaw nin kasan
makaribang komoyo sa pagsisirbi moyo konan Uunuren.
36 Sawanin, say maipa'ka' anamaet konan sayay lalakin main nubya bale'
mampagdwadwa ya no ituloy nayan ikasal, bale' magkamain yay lalaki nin ma'mot nin
pangangapes konan inado' na. Maaburuyan a pakasal sara. Ambo' in nin kasalanan.
37 Bale' no nidisisyon nan sayay lalaki a kai yayna nin kikasal konan inado' na, no kai
edet pagmantiniwen naya sa kapapa'sar nan sayay balasang, mabistaytin lamang, dapot
no magsen a pinanakem na, no kai ya tamo' nin napasuet, tan no mababa' nan dangkaan
a lalaman na.
38 Edet, mabista no kikasal yay lalaki konan nubya na, bale' mas mabista no kai ya nin
sumrep sa istado.*
39 Si sayay babayin main nin asawa, pa'sar na a naitaker konan asawa na leg'an a
mabyay yay lalaki. Bale' no mati yay asawa na magwa' yan kikasal sa si'numan a rabayen
na, bale' matkap a si kikasalan na ket mammemper ya.
40 Bale' para kongko mas mariga ya no kai yayna nin kiasawa anamanaet. Sa wangko,
kumpruntado anamaet in sa no ani a bibilin nan Ispirito nan Dios.

8

Si Tepet Maipa'ka' sa Kanen a Niyatang sa Dios-dios

1 Ket sawanin anamaet, say maipa'ka' sa pakipangan moyon kanen a niyatang sa
dios-dios:
Bilang sa wamoyo, tanda' tamoyna a katutu'wan a kasan pakayadi' ran sarayti
kontamo. Sain say pakatanda' tamo bale', magwa' nin mag'in nin pangibwatan tamon
rumangas ket kai ti nin makapaabig, no kai say gawa' tamo mangibwat sa pangangado'
tamo a makapagsen konran kapada tamon mammemper.
2 Si sayay mangipa'ka' a masadag anay tanda' na, say katutu'wan ket say tanda' na
kurang et,
3 bale' si tawo nin mampangado' ya, syay peteg a main nin tanda'.*

---

* **7:38** *Say raruman katarusan sa Griego ket:*36 *Sawanin, say maipa'ka' anamaet konan sayay lalakin main nin anak nin balasang. No maamingaw na nin abas a awaan nayaytin anak na nin sumrep sa istado, tan si anak nan babayi ket iti yayna sa idad, ket mamper yan manepeg a main nin gaw'en na, maaburuyan yan gaw'en na animan a disisyon na. Ambo' nin duka' no aburuyan nayan sumrep sa istado.*37 *Bale' no kai ya anamaet nin mampiliten nin si'numan nin gaw'en na in no kai edet pagkanawanawa nan gaw'en a animan nin rabayen na, no nidisisyon nayna sa kaisipan nan magmantini yan balasang sa pudir na a anak na, mabista anamaet in.*38 *Edet, no aburuyan nayan sumrep sa istado a anak na o no kai, ket parihon kusto a man-gaw'en na, bale' mas mabista no kai naya nin pasrepen sa istado.* * **8:3** *bale' si tawo...nin tanda'.- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:bale' si tawo nin kawa'nan nayay Dios, sya, inalilbi' nayayna nin Dios nin tawo na.*

4 Ket sawanin anaod say maipa'ka' sa pangangan nin niyatang sa dios-dios. Tanda' tamo a sarain nin raywe-raywen ran tutawo, ambo' saran peteg tan kasan raruman tutuon Dios no kai saya tamo'.
5 O', abirno abaw saray sabtan ran dios-dios itaw sa langit man o iti sa luta', tan sarayti ket ikwinta rasaran dios tan uunuren ran tutawo,
6 kontamo bale' nin mammemper, saya ya tamo' a Dios, si Ama. Pangibwaten nay sarba tan mabyay atamoynan magsirbi tan mamin rayo kona. Sayan-saya ya tamo' anamaet a Uunuren tamo a si Jesu-Cristo, a dinmalan kona, naparsay sarba tan bana' kona, mampagkabyay atamo nin nauman.
7 Bale' ambo' nin saray sarban mammemper ket pariho a pakataros. Saray raruman naiparmaw sa pangrarayo nin dios-dios, no bilang wadi' a mangan sara nin niyatang sa dios-dios, say wanra no mampangrayo sara nin dios-dios. Ket bana' anaod ta ambo' et nin ararem a pakataros ra, no mangan sara nin sain, maguloy kanakman ra.
8 Say tutuo bale', no ani a kanen tamo ket ambo' in a rason nin maparíriktan tamoyay Dios. No mangan atamon sayay klasin kanen, kasan kabalikasan nin pangangan tamo konan Dios; ket no kai atamo nin mangan, wanin anamaet a lamang.
9 Wanin man, pakailag kamo, si'kamon magtanda' a main nin kanepegan moyon mangan nin niyatang sa dios-dios, ta bangli' a mag'in in nin puon nin pagkakasalanan ran saray ambo' et nin ararem a pakataros ra yupa' sa pangwa' ran bagay a kuntra sa mantepren ra.
10 Bilang wadi', si'ka nin makataros sa sain ket itaw ka sa balin dios-dios* nin mampangan ket main nin busat a ambo' et nin ararem a pakataros na nin maka'kit komo, bangli' no masugsog yan mangan nin niyatang abirno et nin sa wana ket mampangrayo yaynan dios-dios.
11 Ket yupa' sa wanin anaod, mangibwat sa kimey mo a si'kan main nin pakatanda', ket mangkasida' a byay nan kapada tamon mammemper a para kona ket nati ya si Cristo.
12 Ket sa wanin a mangyadi', magkasalanan ka kona ni Cristo bana' ta mampagkasalanan ka konan busat mo sa pammemper nin makapoy a pammemper na ta man'ipagwa' mo kona a sa wana ket kasalanan.

Say Kanepegan ra ni Pablo bana' ta Apostol sara

13 Edet anaod, pauryan koynay kanepegan ko. No say pangangan ko ket pangibwatan nin masida' a byay nan busat ko sa pammemper, kai akoyna gapo nin mangan nin sain ta pigaw nin ambo' ako a mag'in nin rason a magkasalanan ya.

9

1 Tawo ako anaod nin main nin kanepegan. Si'ko anamaet ket apostol ako. Si'ko anamaet ket na'kit koya si Uunuren tamo a si Jesus. Si'kamo, ambo' kamo paray bunga nin pagtatrabaho ko para konan Uunuren tamo? Si'kamo anaod!
2 Ket mataman no saray raruma ket kai ra nin alilbien a saya akon apostol, si'kamo bale', tanda' moyon peteg a apostol nako anaod bana' ta say pagkabyay moyon naipasaya konan Uunuren yupa' kongko ket ipa'kit a peteg nin apostol nako.
3 Sayti a ubat ko konran saray isen komoyo nin mampanita kongko maipa'ka' sa kanepegan ko:
4 Kasa paran kanepegan min si'kamin apostoles nin mangrisibi nin sustinto mi mangibwat konran saray mammemper a mampagsirbyan mi? Main, syimpri a!
5 Anamaet, kasa paran kanepegan kon awit-awiten koyay asawa ko a sayan mammemper sa keen-keen kon bilang konran raruma nin apostoles tan saray bubsat na ni Uunuren a Jesus tan si Pedro? Main a lamang!
6 O, bangli' no si'kami tamo' ni Bernabe a kasan kanepegan nin tumgen anan magtrabaho et nin raruma nin paningkapan min ikabyay mi? Impusibli nin wanin!
7 Adti kamo nin maka'kit nin sayay sundalo' a sya a mamayad sa matka-matkap na nin mako kigira o sayay mangmumula a kai na nin matawayan a bungan mula na, o sayay mammastor a kasan tao na konran uayep a mampasturan na? Kasa gapo nin wanin!
8 Sayti nin man'ibarita' ko ket ambo' nin say ibarita' nin tawo tamo'. Man'ibarita' tin lamang sa Libron Gugan-gan

---

* **8:10** Sitin lugar ket man'usaren yan pangraywan nin dios-dios tan pangikaan nin say iyatang konra. Magpunsya saradti a tutawo nin say kanen a niyatang ket kanen ra.

9 nin nipataoy nan Dios kona ni Moises ta wanadtaw, “Andi' ma nin barungusan a baka
a man'usaren mon mangirik.”* Sawanin, si baka tamo' kasi a mangkapagawan nan Dios
sin nipasurat naya in?
10 Kai, ta kasan dwadwa a si'kamin trabahador nan Dios a mangkapagawan isen
anamaet. Naisurat anaod in ta pigaw nin maipa'kit a si'kamin trabahador nan Dios ket
main nin kanepegan min mangrisibin sustinto, kapada a si sayay mangngadado o sayay
mangyayatab ket ilalwan na a main nin tao na.
11 Bara'mon nimula mi komoyo a mabistan bagay-bagay a main nin kabiangan konan
Dios. Mabyat kasin tuloy no bara'mon mangyatab kami nin say bubagay iti sa mundo a
mangibwat komoyo? Syimpri kai!
12 No saray raruma ket main nin kanepegan ran maningkap nin sustinto mangibwat
komoyo, mas main nin kanepegan mi ta si'kami a nangiparate' konan Mabistan Patanda'
komoyo maipa'ka' kona ni Cristo. Wanin man, kai mi nin inusar in nin kanepegan mi, no
kai edet, nitpel mi a sarba, ta pigaw nin kai kami mag'in nin makapaed sa pangangako'
ran tutawo konan Mabistan Patanda'.
13 Sigurado nin tanda' moyo a saray magsisirbi sa sayay timplo ket mangkalapen ray
ikabyay ra sa timplo. Saray mangawit nin da'ton ran tutawo sa altar ket main nin tao
radtaw sa da'ton.
14 Bilang wanin, nibibilin na ni Uunuren a Jesus a saray mangipata-patanda' nin
Mabistan Patanda' ket kalapen ray ikabyay ra konran saray mampagsirbyan ra.*
15 Wanin man, kai ako gapo nangusar nin sain nin kanepegan ko ket kai koyti anamaet
nin man'isurat sawanin ta pigaw nin maningkap akoynan sustinto komoyo. Maong anay
mati ako sa bitil dyan si mangrisibi akon sustinto nin makaglat sa maipasirayo ko. Siin
ket si man'ipatanda' koyay Mabistan Patanda' nin kai nin pabayad.
16 Si pangingipatanda' ko konan Mabistan Patanda' ket kai ya magwa' anaod nin rason
a ipasirayo ko, bana' ta sitin trabaho ket naipabalatay ya kongko tan kado' akoyna no kai
ko nin gaw'en!
17 No kumon a buluntad sa nakem ko nin gaw'en ti, gun-gunawan nakon Dios. Bale'
ambo' nin si'ko a nagdisisyon no kai si Dios a nangipya kongko kanya' nin
18 adti li' wadi' a gun-guna ko? Siti e, si ipatanda' koyay Mabistan Patanda' nin kai ako
nin pabayad, abirno nin main nin kanepegan kon mangrisibin sustinto mangibwat sa
ginwa' ko.
19 Bana' ta kai ako nin pabayad, ambo' akon aripen nin si'numan a tawo. Wanin man,
man'ikwinta kon aripen ako nin sarban tawo ta pigaw nin abaw saray maayat kon
magmatalek kona ni Cristo.
20 Bilang wadi', no iti ako sa busel ran kapada kon Judio, pigagawa' nin Judio a
pigagawa' ko ta pigaw nin maayat kosara. O', abirno nin ambo' akoynan iti sa sirong nin
pakauray nin Gugan-gan, no iti ako sa busel ran saray iti et sa sirong nin sain, tumbuken
ko anamaet ta pigaw nin maayat kosara.
21 Ket no iti ako anamaet sa busel ran saray ambo' nin Judio a ambo' saran iti sa sirong
nin say naduma-duman tumbuken nin tutawon Judio, mampagkabyay ako anamaet nin
ambo' nin iti sa sirong nin sayti nin tumbuken min Judio ta pigaw nin maayat kosara. Kai
bale' rabay nin irgwen nin sain nin man-gaw'en ko a kai ako nin mantumulok sa
nigan-gan nan Dios, ta say katutu'wan, mantumulok ako sa nigan-gan na ni Cristo.
22 No iti ako sa busel ran saray ambo' et nin magsen a pammemper ra, bilang akon
konra, kai ko nin gaw'en taw say main nin pagdwadwawan ra ta pigaw nin mapagsen ko
a pammemper ra. Mangkibagayan koy sarban klasin tutawo ta pigaw nin main nin
maitagad kon maisalba nan Dios.
23 Sarban sain, man-gaw'en ko ta pigaw nin maiparate' koya a Mabistan Patanda' nin
maipa'ka' kona ni Cristo tan ta pigaw nin makakirama' ako sa bubindisyon a ibi na.
24 Bilang wadi' sa lumba' nin malayo, siguradon tanda' moyo a sarba ran kilumba' ket
malayo sara, bale' saya tamo' a mangrisibi nin primyo. Ket kapada nin sain, si'tamon
mammemper kona ni Cristo, gaw'en tamoy sarban mababa' tamo sa panunumbok tamo
kona ta pigaw nin mabyan atamo li' nin primyo.
25 Barang saya nin kilumba' nin malayo, disiplinawen nay lalaman nan diri sa sarban
bagay bana' sa apes nan mangrisibi nin primyo. Siin nin primyo na bale' ket kai ya gapo
nin magnayon. Bale' si'tamo, say man'ipamuspusan tamon risibyen ket say primyo nin
magnayon anggan-angga.

---

* **9:9** Deuteronomio 25:4. Mabasa et a maipa'ka' sa kanepegan ran pangulo sa kuston sustinto sa 1 Timoteo 5:17-18.

* **9:14** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 10:10; Lucas 10:7.

26 Kanya' nin bilang wadi' si'ko, sa kabibyay kon iti kona ni Cristo, bilang akon si sayay
mangkilumba' nin malayo nin diri-diritso sa peteng. Bilang ako et nin sayay buksingiro
nin matudyo' a pammikas tan ambo' tamo' nin siri a magket.
27 Man-gaw'en koy intiron mababa' ko nin madisiplina a lalaman ko ta pigaw nin suhito
koya, ta no kai, bangli' a si'ko nin nangyakay konran raruma nin mangrisibin primyo, ket
kai nin maikana' a kabibyay ko nin makarisibi.

10

Sayay Pammau-pau'na Mangibwat konran Nu'nan Tutawo

1 Bubsat, adal-adalen moyo in pa a man-gaw'en ko ta rabay kon ipapanemtem komoyo
a nangyadi' konran pupuon tamon Judio sin linmakwan saradtaw sa Egipto. Sarba ra,
nidwa'dwa' sara tan sirong rayaytaw si gunem nin itin pirmi sa temben ra. Sarba
raynamaet, nalasat rayay mantawagen nin Mu'dit nin Taaw.*
2 Siin nin nasari' ran sarba, bara'mon binawtismwan saran sarba ta pigaw nin mag'in
saran tumutumbok na ni Moises.
3 Sarba ra, pari-parihon nangan nin kanen a nibi nan Dios,*
4 tan sarba ra ket ninom sa parihon ranom nin nangibwat konan Dios. Anaod, sitaw si
bato* nin nami nin matkap ra ket si Cristo a kalamo' raya tanan lawas adtiman a kina' ra.
5 Bale' abirno nin wanin a ginwa' nan Dios para konra, say ka'bawan konra ket kai nin
nakaparirriket konan Dios ta nagribildi sara kona. Anaod, pinati nasara ket nidadamuyak
a bangkay radtaw sa lugar a kasan tawo.
6 Sarban sain say nangyadi' konra ket mausar nin pammatalad kontamo, ta pigaw nin
kai tamo nin apesen a duka'
7 o mangrayo nin dios-dios bilang sa ginwa' ran raruma konra. Mabasa tamo a ginwa'
ra a nangatang sara nin wana sa Masanton Kasuratan, "Tumekre' saray tutawo nin
mangan tan minom sara. Mi'sa umdeng sara ta miririga saran maong."*
8 Andi' atamo nin kiraray konran ambo' tamon asawa a bilang sa ginwa' ran saray
raruma konra, ket bana' sa sain, sa luob nin sayay awro tamo' ket rwampulo' tan tulo nin
ribo sara konra a nati.*
9 Andi' tamo nin subuken no adti nin angga a pangingitpel nan Cristo a bilang sa ginwa'
ran saray raruma konra ket pinati-pati nasaran ulay.*
10 Wanin a lamang a andi' kamo nin magriklamo sa no ani a nigagara nan Dios para
kontamo nin bilang sa ginwa' ran saray raruma konra, ket si anghil nin nibaki' nan Dios,
pinati-pati nasara.*
11 Sarban sain, nangyadi' konra nin pag'adalan ran raruma. Naisurat in ta pigaw nin
matandaan tamo a mangyadi' konran tutawon mangwa' nin sain say ginwa' ra ta iti
atamoyna sa panaon a dandani ana nin mangangga.
12 Kanya' nin si si'numan a sa wana ket madaer yayna sa pammemper na, pakailag ya
ta bangli' no rumate' a tukso kona ket masida' ya anamaet.
13 Say subok nin rumate'-rate' kontamo ket say talagan rumate'-rate' sa tutawo. Bale' si
Dios, mailalwan ya bana' ta kai na nin iyaburoy a masubok atamon kai tamo nin ma'wit.
No rumate' a tukso kontamo, gaw'en nan lamang a maagwantawan tamo ta pigaw nin
malasat tamo ket mapal'isan tamoy magkasalanan.
14 Edet, man'aduen kon bubsat, bana' ta wanin na nin Dios, pal'isan moyo a mangrayon
dios-dios.
15 Si'kamo, manakem kamo, kanya' nin adalen moyon maong ti say iyalimbawa' ko
komoyo:
16 Sa pidudungo tamo, no kisalamatan tamoya a Dios konan sitaw si piiinuman tamo,
kai para a mangkirama' atamo sa kaabigan nin daya' na ni Cristo nin tinmuro'? No
piraramaan tamo anamaet a siping-sipingen tamon tinapay, kai para a mangkirama'
atamo sa lalaman na ni Cristo nin nibi na para kontamo?
17 Anaod, bana' ta sayan-saya ya tamo' nin tinapay a piraramaan tamo, man'ipatarusan
nin siin a si'tamo nin abaw nin tutawo ket naipasaya atamoyna sa sayan-sayay lalaman.
18 Kiten moyo saraynamaet a Israelita; no kipangan sara sa no ani a nida'ton konan
Dios, man'ipa'kit ra a mangkipasaya saran mampangrayo konan Dios.

---

* **10:1** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo kapitulo 14. * **10:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 16:1-36. * **10:4** Mabasa a rway parson nipangyadi' nin sayti sa Exodo 17:1-7; Bilang 20:2-17. * **10:7** Exodo 32:1-6. * **10:8** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Bilang 25:1-9. * **10:9** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Bilang 21:5-6. * **10:10** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Bilang 16:41-50.

19 Bale' kai ko nin rabay nin ipa'ka' moyo nin man'ibarita' ko a si sayay dios-dios ket peteg ya, tan kai ko nin man'ibarita' a say kanen a niyatang kona ket main nin magwaan.
20 Wanin man, say iyatang konran dios-dios ket ambo' nin konan Dios a pangida'tunan no kai edet, konan duka' a ispirito nan dios-dios. Anaod, kai ko nin rabay a magkamain kamon kabiangan sa duka' a uispirito.
21 No kiinom kamo sa pammanemtem nin daya' na ni Uunuren a Jesus, pa'no moyo kadi' et nin magwa' a kiinom anamaet sa niyatang sa duka' a ispirito? Wanin a lamang, no kipangan kamo nin tinapay nin mangipapanemtem kontamo sa lalaman nan si Uunuren a Jesus, pa'no moyo kadi' et nin magwa' a kipangan sa niyatang sa duka' a ispirito?
22 Mansugsugen moya paran mangimon a Catawan sa man-gaw'en moyo? Man'isipen moyo para nin wanin ana a pwirsa moyo ket kai nakamoyna nin madusa?

Say Pagdadangka' sa Pag'in Librin Gumwa' nin Animan
23 "Pagkanawanawa tamo a gumwa' nin animan a rabay tamo," wanra. Abirno nin tutuo bale' nin main pagkanawanawa tamo, ambo' nin say nga'min ket makatulong sa raruma. Ambo' nin sarban gaw'en tamo ket makapamagsen nin pammemper ran kalalamo' tamo.
24 Matkap nin ambo' tamo' a kaabigan tamon bukod a isipen tamo no kai edet, say kaabigan ra et anamaet nin kapada tamon tawo.*
25 Mangna' kamo ana bungat nin animan a karnin sinaliw sa palingki nin andi' moyo nin gulwen a kunsinsya moyon manepet et no say karni ket niyatang o kai.
26 Anaod, mabasa sa Masanton Kasuratan, "Si luta' tan say sarba nin iti kona, ikon na nga'min nin Dios."*
27 Bilang wadi', main nin ambo' nin mammemper a managyat komo nin mangan sa bali na ket mako ka. Kanen mo a animan nin ipadungo na komo; andi' moyna nin tepeten no sain ket niyatang sa dios-dios.
28 Bale' no main nin sayay mangkidungo nin mamarita' a wana, "Niyatang ti sa dios-dios," andi' ka nin mangan para sa kaabigan nan si namarita' tan para sa katinekan nin kunsinsya na;
29 ambo' a katinekan nin kunsinsya mo, no kai say kunsinsya na.
Anaod, say pagkanawanawa ko ket kai kumon nin makabiangan nin kunsinsyan raruman tawo.
30 No nikisalamatan koyay Dios sa kanen ko, mayin ey a mabalaw ako sa pangangan ko?
31 Edet anaod, matkap a para sa pakaita'gay nan Dios a pangwa' moyo nin sarba nga'min, mataman nin say pangangan moyo o say pinnom moyo.
32 Andi' kamo nin mangwa' nin animan a pakaibarangan nin si'numan, Judio ya man o ambo', o tutawo nan Dios.
33 Say matkap nin gaw'en moyo ket say kipada sa man-gaw'en ko a say makapaabig sa raruman tawo a pirmi kon man-gaw'en, ta ambo' a kaabigan ko a mantikapen ko, no kai say kaabigan ran sarban raruma, awa' lamang a mamper sara kona ni Cristo ket maisalba sara.*

11

1 Arigen rako anaod kapadan pangangarig ko kona ni Cristo.

Say Manepeg konran Bubbayi sa Dupong ran Mammemper
2 Sawanin anamaet, raywen katamo ta sipapanemtem kamo lawas kongko, tan mansunuren moyoy uakay nin niparate' ko komoyo.
3 Mataman bale' nin wanin, rabay ko nin matarusan moyoyti e:

Si ibwatan* nan barang sayay lalaki ket si Cristo, tan si ibwatan nan si babayi ket si lalaki, tan si ibwatan nan Cristo ket si Dios.
4 Ket bana' anaod ta wanin, si sayay lalaki nin dumasal o ibarita' nay nipatandaan nan Dios kona sa pididinep moyo, matkap a kasan animan nin sakbong nan ulo na ta no main, kai naya nin man'ipadar nin ipasirayo a si ibwatan na.
5 Bale' konran bubbayi ket naiduma ta, no si sayay babayi nin dumasal o ibarita' nay nipatandaan nan Dios kona ket kasan animan nin sakbong nan ulo na, kai naya nin

---

* **10:24** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Filipos 2:4. * **10:26** Kanta 24:1. * **10:33** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 9:20-22. * **11:3** ***Si ibwatan*** - Sa Griego, say katarusan nan sitin sarita' ket nayi a katarusan nin puon nan ilog tan si sangkaimpurtantiwan sa animan tan si pangibwatan na. Si katarusan nin inusar iti ket ma'kit sa papalaway sa birsikulo 7-9. Si inusar sa ka'bawan nin nipangipataros ket si sarita' nin ***ulo*** o ***pag'uuray*** o ***sangkata'gayan***.

man'ipadar nin ipasirayo a si ibwatan na. Makapading'ey in a kapada no kiniskisan yay ulo na.
6 Anaod, no andi' ya sa manepeg nin bakas na, pakiskis yaynan diritsa. Bale' bana' ta
makapading'ey nin tuloy a kiskis yay sayay babayi o a papukris yan bara'mon lalaki a
bakas na, say manepeg anaod ket sakbungan nayay ulo na.
7 Anamaet anaod, ambo' nin manepeg no sakbungan nayan sayay lalaki a ulo na ta syay
pinarsa nangibwat sa bakas nan Dios ket syay mampangipadar nin mangipasirayo konan
Dios a syay ibwatan na. Si babayi bale', sya a mampangipadar nin mangipasirayo konan
lalaki a syay ibwatan na.
8 Wanin ta si u'nan lalaki, kai ya nin nangibwat konan babayi no kai, si u'nan babayi,
nangibwat ya konan lalaki.
9 Saya et, si lalaki kai ya nin pinarsa para konan babayi no kai si babayi a pinarsa para
konan lalaki.*
10 Kanya' nin bana' konan siin nin rason tan bana' ta saray uanghil ket man'imatunan
ray pigagawa' ran tutawo nan Dios, matkap nan ipa'kit nin babayi a naibi nin
pagkanawanawa kona.
11 Wanin man, sa nikaipasaya tamo kona nin Uunuren, kai raya nin mapagsirbyan nin
bubbayi a Uunuren nin kasan pakibiang ran lulalaki tan kai raya anamaet nin
mapagsirbyan nin lulalaki nin kasan pakibiang ran bubbayi.
12 O' a ta mataman no sa lalaman nan si nu'nan lalaki a ibwatan nan nu'nan babayi, si
lalaki ket matkap a iyanak nayan sayay babayi; bale' si Dios a ibwatan nin sarba.
13 Sayti e a panemtemen moyo sa pagdidisisyon moyo no manepeg kasi a
mangipangulo yan dasal a babayi nin kasan sakbong nan ulo na:
14 Ambo' para nin kusto a man'ibarita' ran makapading'ey a mianro yan sabot a sayay
lalaki?
15 Bale' sakalako sa sayay babayi ta no anro yay sabot na, ket mamabista kona, tan siin
nin anron sabot na ket nibi nayan Dios nin sakbong nan ulo na.
16 Ket no bilang wadi' a main isen komoyo nin kuntra sa saytin man'ibarita' ko, siti a
ibarita' ko:
Si'kami tan mataman anamaet lamang sa raruman dudupong ran mammemper konan
Dios sa naduma-duma nin lugar, sain a kaugalian.

Say Manepeg nin Tumbuken sa Pagkukumunyon
17 Ket sawanin, main nin saya et nin ambo' nin manepeg nin gawa' moyo a ibarita' ko
komoyo. Wanin ta no mididinep kamo ta pigaw nin mangrayo kamo konan Dios, kai ana
edet nin makapaabig komoyo no kai makaduka'.
18 Mu'na-mu'na, naiparate' kongko a no mididinep kamo ta pigaw nin mangrayo kamo
konan Dios, mipupurok kamo. Ket midyo tepren ko nin wanin a page'
19 ta mangyadi' a wanin a matau-tao kamo ta pigaw nin maalilbi' saraytaw saray tutuo
sa pangingikit nan Dios.
20 Kanya' nin no mididinep kamo ta pigaw nin midudungo kamo kumon nin mangan
nin say pakapanemteman nin patiti nan Uunuren, adayo' sa sain a nakem moyo.
21 Anaod, kai kamo kano nin tuma'gan konran raruma ta pigaw nin midudungo kamo
kumon nin mangan nin napasaya, no kai mu'na-mu'na kayna kano nin si'kan masiba' nin
mangan. Say mangyadi' ket saray raruma ket nabok sara, saray raruma anamaet ket
mabitil sara.
22 Ka'kit a wanin! Ani, kasa paran pammali moyo nin pangnganan tan pinuman moyo?
Kasa gapon pangingibilang moyo sa sayti nin nipamipapasaya nan Dios ket man-gaw'en
moyon mading'eyan saray mampagkurang! Ket sawanin, ani a taga'nan moyon ibarita'
ko komoyo maipa'ka' sa sain? Say raywen katamo? Kai gapo!
Mateo 26:26-29; Marcos 14:22-25; Lucas 22:14-20
23 Anaod, si'ko, niyakay ko komoyo no ani a niyakay nan diri ni Uunuren tamon Jesus.
Wanti e: Sin mampangapon sara konan sitaw a yabin liniputan ya, nangalap yan tinapay,
24 nikisalamatan nayay Dios, mi'sa naya nin simpi-simping tan wana, “Siti a lalaman ko
nin maida'ton para komoyo. Gaw'en moyoyti nin pirmi nin mangipapanemtem kongko.”
25 Wanin anamaet, sin nayadi' sarayna nin nangan, kinalap nayay baso tan wana,
“Sayti nin arak a paka'kitan nin ba'yon pakitarato nan Dios sa tutawo nin pa'geten yan
daya' ko nin tumuro'. Tepe' nin minom kamon sayti, gaw'en moyoyti nin
mangipapanemtem kongko.”*

* **11:9** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 1:26-27; 2:18-23. * **11:25** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 26:26-30; Marcos 14:22-26; Lucas 22:14-20. Say maipa'ka' et sa ba'yon pakitarato nan Dios sa tutawo ket itaw sa Hebreo 8:6-12.

26 Anaod, sa pangngawa' moyon sain, angga li' nin sumubli' yaynadti si Uunuren tamon
Jesus, man'ipatandaan moyoy patiti na tepe' nin mangan kamo nin sitin tinapay tan
minom kamo konan sitin kupa.
27 Edet, si si'numan a mangan nin tinapay o minom nin arak nan Uunuren bale' kai nin
maibagay a pigagawa' na sa pidudungo sa say pakapanemteman, maranod yan nanida'
sa lalaman na nin Uunuren tan sa pinaturo' nin daya' na.
28 Ket bana' konan siin, matkap a usisaen nin barang saya no kumana' a kanakman na
ba'yo ya nin kipangan nin tinapay tan kiinom nin arak.
29 Wanin ta si tawon mangan o minom a kai na nin asikaswen a napasaya saray
mammemper sa sayan-sayay lalaman kona ni Cristo, mannabuan nan pakadusa a
lalaman nan diri.
30 Siin a rason no ambale' a abaw sara komoyo a maisasakit tan mabublay a lalaman ra,
tan nati-nati saraynay raruma.
31 Bale' no man'usisaen tamoyna yapo' a lalaman tamon diri, kai natamo nin dusawen
nin Dios.
32 Bale' no mandusawen natamo man sawanin nin Dios, man-gaw'en na in nin
pangangakay na kontamo ta pigaw nin kai atamo li' nin maikalamo' nin madusa konran
saray kai nin mamper kona no awro li' nin mangukom ya.
33 Kanya' nin, bubsat, no mididinep kamo nin gaw'en a pakapanemteman konan
Uunuren, taga'nan moyo sara a kalalamo' moyo ta pigaw nin mirarama' kamo nin
mangan.
34 Ket no mabitil yayna a si'numan, mangan yayna yapo' sa bali na ta pigaw nin say
pidudungo moyo nin mangan ket kai nin mag'in puon a dusawen nakamo nin Dios.
Ket say maipa'ka' sa raruma et nin bubagay, bibilinen katamoyna li' no isen akoyna.

12

Si Ispirito nan Dios a Pangibwatan nin Pakababa' tamo

1 *Ket sawanin, bubsat, ubatan koy nisurat moyo maipa'ka' sa bubagay a maipa'ka'
konan Ispirito nan Dios. Rabay kon mapalaway a pakatanda' moyo.
2 Tanda' moyon sin kai kamo et nin namper kona ni Jesus, naibarang-barang kamon
nangrayo nin dios-dios a kasan byay.
3 Edet, ipapalaway ko komoyo a maipa'ka' sa pag'uuray nan Ispirito nan Dios. No si
sayay tawo ket mampag'irgo ya mangibwat sa pag'uuray nan Ispirito nan Dios kona, kai
nin magwa' a mag'irgo yan paninida' kona ni Jesus. Kai anamaet nin maibarita' nin peteg
nin si'numan a wana, “Si Jesus, syay Uunuren,” no kai ya nin nipaisirong sa pag'uuray
nan Ispirito nan Dios.
4 Tandaan moyoyti: Sayan-saya ya tamo' a Ispirito nan Dios mataman nin nidudumа a
man'ipuya' na.*
5 Sayan-saya ya tamo' a Uunuren nin mampagsirbyan tamo mataman nin nidudumа
anamaet a dalan nin pagsisirbi.
6 Sayan-saya ya tamo' a Dios nin mampagtrabaho sa byay nin barang saya kontamo
nga'min nin nangipuryadi' nin sarba mataman nin nidudumа anamaet a lamang a
nagwa' sa byay tamo.
7 Sawanin, si barang sayay mammemper ket mampuyaan yan pakayadi' nan Ispirito
nan Dios ta pigaw nin si barang saya konran nididinep nin mammemper ket matulungan
ya.
8 Bilang wadi', main saraytaw saray mampuyaan nan Ispirito nan Dios nin mangibwat
kona ket mangipatanda' saran kadunungan nan Dios; main saraytaw anamaet saray
mampuyaan nan Ispirito nan Dios nin maipapalaway ran kikumpurmi kona a
arararem nin bubagay.
9 Ket main saraytaw et saray mampuyaan nan Ispirito nan Dios nin maksaw nin
pagmamatalek a main nin gaw'en nin mangibwat konan Ispirito nan diri; main saraytaw
anamaet saray mampuyaan nan Ispirito nin diri nin makapamaanda' sara nin main nin
masakit;
10 main saraytaw anamaet saray pinuyaan nin pakayadi' nan Ispirito nan Dios nin
mangwa' nin mumilagro. Main saraytaw anamaet saray pinuyaan nin pakayadi' nan
Ispirito nan Dios nin mangibarita' nin nipatandaan nan Dios konra, tan main saraytaw
anamaet saray pinuyaan nin pakayadi' nan Ispirito nan Dios nin mangipurok no sain ket

* **12:1** Roma 12:3-10; Efeso 4:1-16. * **12:4** Main nin raruman listawan nin pupakababa' a man'ipuya' nan Ispirito nan Dios konran mammemper sa Roma 12:6-8; Efeso 4:11; 1 Corinto 12:28.

ibat konan Dios o kai.* Ket main saraytaw et saray pinuyaan nin pakayadi' nan Ispirito
nan Dios nin makapag'irgon nagsikabarang nin irgo a kai ra tanda', tan main saraytaw
anamaet saray pinuyaan nin pakayadi' nan Ispirito nan Dios nin maibarita' ray
katarusan nin sain nin irgo.
11 Edet, sa sarban sayti ket sayan-sayay nangwa', si Ispirito nan Dios. Itayak nan ipuya' a
pakayadi' na sa barang sayay mammemper dipindi sa rabay na.

Saya atamon Lalaman nin Abaw a Parti na

12 Isipen moyoy maipa'ka' sa nikasaya nan lalaman nan sayay tawo. Abaw a parti na,
bale' mataman no wanin, sayan-sayay lalaman ya tamo'. Wanin kontamon sarba tamon
mammemper kona ni Cristo, sayan-sayay lalaman natamodti ni Cristo.
13 Wanin ta, nalipos atamo nin sayan-sayay Ispirito nan Dios ta pigaw nin nipasaya
natamo sa sayan-sayay pa'sar lalaman. Judio man o ambo' atamo nin Judio, aripen man o
ambo' atamo nin aripen, pari-pariho tamoyan rinisibi a sayan-saya nin Ispirito nan Dios.
14 Si lalaman anaod, ambo' tamo' nin sayan-saya a parti na no kai abaw.
15 Ket bilang wadi' a makapag'irgo yay ayi ket wana, “Bana' ta ambo' ako nin gamet,
kanya' nin ambo' ako nin parti nan lalaman,” bale', kai in nin mangyadi' a wana a mag'in
yaynan ambo' nin parti nan lalaman.
16 Wanin a lamang a mataman no wanan tutulyan, “Bana' ta ambo' ako nin mata,
kanya' nin ambo' ako nin parti nan lalaman,” kai anamaet a lamang nin mangyadi' a
wana a mag'in yaynan ambo' nin parti nan lalaman.
17 No si lalaman ket mata ya tamo', pa'no yan makarnge'? Ket no tutulyan ya tamo'
anamaet, pa'no yan makaangot?
18 Bale' ambo' nin wanin a lalaman ta si Dios, ginwa' nay lalaman tamo nin main nin
nagsikabarang nin parti nin inunong nan maitukoy sa rabay na.
19 Anaod, no saya nin parti ya tamo', ambo' yayna nin lalaman.
20 Si lalaman anaod, abaw a nagsikabarang nin parti na; wanin man sayan-saya ya
tamo' a lamang nin lalaman.
21 Kanya' anaod nin si mata ket kai na nin maibarita' konan gamet, a wana, “Kasan
pakatkapan ko komo!” Wanin anamaet a lamang, si ulo kai na nin maibarita' konan ayi, a
wana, “Kasan pakatkapan ko komo!”
22 Say pete-peteg, matkap tamo saran tuloy a pupartin sa wantamo ket ambo' nin
matarig'en.
23 Say puparti anamaet nin wantamon ambo' nin mabista ket asikaswen tamon maong
tan say puparti nin madawal nin ma'kit, pasketan tamo nin mabista nin salimbengan.
24 Bale' say parti nin mabistan maipadar, kai ana matkap nin pabistawen et. Ginwa'
nan Dios nin wanin a lalaman tamo ta pigaw nin saytaw say parti nin ipa'ka' tamon
makapoy a galang ket asikaswen tamon maong
25 ta pigaw nin say puparti nan lalaman ket kai nin napuruk-purok, no kai edet,
mipagawan a saya tan saya.
26 Ket no si sayay parti ket main nin maingar na, si intiron lalaman main anamaet nin
maingar na, tan no pagawan yan maong a saya ket sarba kiririket kona.
27 Say rabay koynaod nin ibarita' ket si'tamo nin mammemper, lalaman natamodti ni
Cristo. Anamaet, barang saya kontamo ket sayay parti na nin naiduma.
28 Ket main nin nagsikabarang nin rispunsibilidad a nanuyuan nan Dios kontamo a
pinipapasaya na.

Mu'na-mu'na, sinuyo' nasaray apostoles; ikarwa, saray mangibarita' nin say
nipatandaan nan Dios konra; ikatlo, saray mangyakay nin minsahi nan Dios.

Mi'sa, main saraytaw saray pinuyaan nan pakayadi' nin mangwa' nin mumilagro,
tan say pakayadi' nin manambar tan say pakayadi' nin tumulong konran kalalamo' ra,
tan say pakayadi' nin ipangulwan rasaray mammemper, tan say pakayadi' nin
makapag'irgo nin nagsikabarang nin irgo a kai ra nin tanda'.

29 Kai edet anaod nin magwa' a sarba ket apostol, o sarba ket mapuyaan nin pakayadi' nin
mangibarita' nin say nipatandaan nan Dios konra, o sarba ket mangyakay nin minsahi
nan Dios. Kai anamaet lamang nin magwa' a sarba ket mapuyaan nin pakayadi' nin
mangwa' nin milagro,
30 o sarba ket mapuyaan nin pakayadi' nin manambar, o pakayadi' nin makairgo nin
nagsikabarang nin irgo a kai ra tanda', o pakayadi' nin mangibarita' nin katarusan nin
sain nin irgo a kai ra nin mataros.

Si Sangkaimpurtantiwan ket say Pangangado'

* **12:10** Mabasa et a maipa'ka' sa saytin pakayadi' nin mangipurok sa 1 Corinto 14:29; 1 Tesalonica 5:20-21; 1 Juan 4:1.

31 Sawanin bale', sulitan moyo in say pupakababa' a mas makapaabig para komoyon
sarba tan ipapalaway ko anamaet komoyo sawanin no ani a mas mabista para komoyo
nin sunuren moyo sa byay moyo.*

13

1 Mataman no makapag'irgo ako wadi' nin nagsikabarang nin irgodti sa luta' tan
mataman et nin say irgo ran uanghil, no kasa nin pangangado' ko, siin nin pakayadi' ko
ket kasan kakanaan na. Say sarita' ko, anggan tunoy tamo' ket bara'mo ako tamo' nin
umaweng nin kampana' o pyangpyang.
2 Mataman wadi' no maibarita' ko no ani a nipatandaan nan Dios kongko, tan mataman
wadi' nin mataros ko a niyadi nan plano nan Dios tan say arararem nin uakay, tan
mataman et wadi' nin wanin ana a pagmamatalek ko ket maiyalis koy tutalugtog, bale'
kasa nin pangangado' ko, kasa gapon lamang nin sirbi ko.
3 Mataman wadi' nin ibi ko nga'min a sarba nin kamamain ko konran mumaidap, tan
angga et sa ibi ko a lalaman ko, ket sa wanin makapirayo ako,* bale' kasa nin
pangangado' ko, kasa gapon lamang nin magagap ko.
4 Si sayay tawo nin main nin pangangado' na maanos ya tan maong a ugali' na. Kai ya
gapo nin umimbel tan kai ya nin mipasirayo tan ambo' yan marangas.
5 Ambo' nin buraras a piuugali' na. Kai na anamaet nin ipilit a rabay na; ambo' nin
anted a pakaabot na tan kai ya nin mama'lem nin sakit-nakem.
6 Kai na nin pakaririketan a duka' a mangyadi' no kai say pakaririketan na ket say no
ani a mapteg tan tutuo.
7 Si tawo nin mampangado' itpel na a sarba nga'min; mampagmatalek tan
mampangilalo yan pirmi mataman no ani a mangyadi' tan maagwantawan na a animan
nin rumate'.
8 Maipa'ka' sa pakayadi' a man'ipuya' nan Ispirito nan Dios a bilang say pakayadi' nin
mangibarita' nin nipatandaan nan Dios, say pakayadi' nin mag'irgon nagsikabarang nin
uirgo a kai nin tanda', tan say pakayadi' nin maipapalaway a arararem nin bubagay, sayti
ket pari-pariho nin mapaso. Bale' no maipa'ka' sa pangangado', siti ket kai nin
mangangga!
9 Anaod, say pakatanda' tamo sawanin ket main et nin kakurangan, tan say
pangngibarita' tamon nipatandaan nan Dios ket pau'na tamo' yapo' et a lamang,
10 bale' no rumate' ana li' a pangngila'pos nan Dios, sain say pau'na tamo' ket mapaso li'.
11 Bilang wadi', sin anak ako et, nag'irgo akon inaanak; say pinanakem ko ket inaanak;
nagrason akon inaanak. Bale' sin tinmuntawo ako, ginurutan koynay inaanak a
pigagawa'.
12 Wanin kontamo bana' ta say ma'kit tamo tan matarusan tamo sawanin ket bilang sa
makawerwer nin ma'kit sa malapot nin ispiho. Bale' no rumate' ana li' a pangngila'pos na
nin Dios ket mangka'kit tamoyayna li' nin adap-adapan. Sawanin, say tanda' ko ana ket
ambo' et nin masibulot. No saytaw li' bale', say tanda' ko ket liso ana kapada a si Dios ket
tanda' nakoynan liso.

Matkap nin Ipatyo' a Suet tamo nin say Pangangado' tamo

13 Edet, sayti nin tulo ket magnayon: say pagmamatalek, say pangingilalo tan say
pangangado'. Si sangkata'gayan sa sayti ket, say pangangado'.

14

1 Kanya' nin ipamuspusan moyon miaaduan kamon saya tan saya, ket suetan moyon
maga'muran in nin lamang say man'ipuya' nan Ispirito nan Dios, lalun-laloyna a
pakayadi' nin mangibarita' nin nipatandaan nan Dios.
2 Anaod, si sayay mag'irgo sa kai nin mataros a irgo, si Dios tamo' a mangkairgo na tan
ambo' nin saray tutawo ta kasan makataros sa man'ibarita' na, no kai sa nipaninreg nin
kapusuan na ket* mampamarita' yan adi konran raruma.
3 Bale' si tawon mangibarita' nin nipatandaan nan Dios kona, konran kapada nan tawo
ya nin mangkiirgo, ket makatulong yan tuloy ta mapagsen a pammemper ra, tan
mapaksaw a kanakman ra tan maliwaliwa sara.

---

* **12:31** *Sawanin bale', mansulitan...byay moyo.- O:Wanin man, mansulitan moyoy magkamain nin sain say pakababa' a man'ipuya' nan Ispirito nan Dios nin wamoyo ket ata'gay a pangingikit sa sayti. Edet bale', ipapalaway ko komoyo sawanin no ani a mas mabista nin sulitan.* * **13:3** *ibi ko...makapirayo ako,- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:ibi ko a lalaman ko nin puuran,* * **14:2** *no kai sa...ket- O:no kai ta natinreg nayan Ispirito nan Dios ket.*

4 Si makapag'irgon kai nin mataros a irgo say lalaman nan diri tamo' a matulungan na,
bale', si tawon makaibarita' nin nipatandaan nan Dios kona, saray kalalamo' nan
mididinep a matulungan na.
5 Rabay ko a main kumon nin pakayadi' moyo nga'min nin makapag'irgon kai nin
mataros a uirgo. Wanin man, mas rabay kon mabyan kamon pakayadi' nin mangibarita'
nin no ani a nipatandaan nan Dios. Ket sangkablyan kamo no wanin ta mas abaw a
maitulong moyo konran raruma dyan no makapag'irgo kamon kai nin mataros a irgo;
pwira no maipataros moyo a man'ibarita' moyo ta pigaw nin makatulong nin lamang
komoyo nga'min isen nin mampididinep nin mangrayo konan Dios.
6 Isipen moyoy maipa'ka' konan siti e, bubsat: Bilang wadi', no mako akodsen komoyo,
say sarban ibarita' ko ket say irgon kai moyo nin mataros, ani a kaabigan nin maibi
komoyo? Kasa gapo, pwira no ibarita' kon mapalaway komoyo a nipatandaan nan Dios
kongko, o naadal ko maipa'ka' kona, o minsahi nin nangibwat konan Dios o raruman
akay nin matarusan moyo.
7 Kapada in nin pannugtog nin instruminto sa musika, alimbawa' say mantawagen nin
flauta o arpa. Pa'no ran tanda' nin mampangrenge' no ani a mantugtugen no saray
mampanugtog ket ambo' nin mapalaway a man'ibi ran tuno?
8 Wanin anaod sa trumpitan usaren nin mamin sinyal no main nin gira. No ambo' nin
mapalaway a sinyal nin man'ibi nan mampanarumpita, kai sara nin makasadya' nin
mako kigira a sundalo'.
9 Wanin sa sain a lamang a maipa'ka' komoyo. No mag'irgo kamo sa kai nin mataros a
irgo, kasa nin kabalikasan konra nin mampangrenge'. Anaod, mampag'irgo kamon ilpad
tamo' nin siri!
10 Abaw a klasin uirgodti sa mundo tan say barang saya ket main nin katarusan.
11 Ket no si sayay tawo kiirgo ya kongko sa irgon kai ko nin tanda', kasan kabalikasan
kongko nin man'ibarita' na. Istranghiro sa saya tan saya a pa'sar mi nin kai nin
makapitaros.
12 Say matkap moyo edet nin gaw'en ta masulit kamon makarisibi nin say man'ipuya'
nan Ispirito nan Dios ket, si sulitan moyon mausar et pa in say pakayadi' a makatulong
nin mamatubo' konran tutawo nan Dios.
13 Kanya' anaod nin si napuyaan nin pakayadi' nin makapag'irgon kai nin mataros a
irgo, idasal nan dawaten a pakayadi' nin mangipataros nin inirgo na.
14 Anaod, no dumasal ako sa kai nin mataros a irgo, tutuo a say kadadasal ko ket
mangibwat sa kapusuan ko, bale' kai nin kalamo' a nakem ko.
15 Ket bana' anaod ta wanin, wanti ey gaw'en ko:
Dumasal ako sa irgo a mangibwat sa kapusuan ko nin mairgo ko, bale' dumasal akon
lamang nin mangibwat sa kanakman ko. Wanin a lamang, mangansyon ako sa irgo a
mangibwat sa kapusuan ko nin mairgo ko, bale' mangansyon akon lamang nin
mangibwat sa kanakman ko.
16 Wanin ta bilang wadi' si saya komoyo ket kisalamatan nayay Dios sa irgo tamo' a
pangibwaten nan kapusuan na nin mairgo na, pa'no saran maka'bat nin “Peteg a wanin”
saray kai et nin naakayan sa saytin bubagay? Kai ra nin mataros a man'ibarita' na!
17 Anaod mataman no wanin ana nin kaabig a pakikisalamat na konan Dios, kasa
gapon maibin kaabigan konran kalalamo' nan mampangrayo.
18 Kisalamatan koyay Dios a mas abaw a parso nin pag'iirgo ko sa wanin a uirgo dyan
si'kamo.
19 Wanin man, no sa dupong ran mammemper nin nadinep, mas rabayen ko et a
mataman limay sarita' tamo' a mairgo ko bale' matarusan ket main nin mapurot ran
kalalamo' ko, dyan si makapag'irgo akon ribu-ribon sarita' a kai nin matarusan.
20 Bubsat, matkap a ambo' nin inaanak a pangingisip moyo no maipa'ka' sa sayti say
man'ibarita' ko komoyo. Wanin man, mag'in nin pa'sar abing kamo no maipa'ka' sa
pangngawa' nin duka', bale' no maipa'ka' anamaet sa pangingisip moyo, matkap a pa'sar
matuntawo kamoyna.
21 Adalen moyoyti nin mabasa sa Masanton Kasuratan a wana intaw nin Dios konran
saray Israelita,
“Yupa' konran tutawon itaw sa adayo' a pag'irgo koynaod li' konran saraytin tawo. Itaw
ket marnge' ra sa sakalakon irgo ran sarain a minsahi ko konra. Wanin man a
mangyadi', kai saran lamang et li' nin mangimbabaet kongko.”*

* **14:21** Isaias 28:11-12. Sin panaon na ni Isaias, nipau-pau'na nayna nin Dios a ibaki' nasara li' a taga raruman lugar nin dusawen rasaray Israelita ta kai sara nin nangimbabaet sa nipatanda' ran prupita na.

22 Mangibwat konan siin, matarusan tamo nin say pag'iirgo sa uirgo a kai ra nin
matarusan nin saray mampangrenge' ket saya nin paka'kitan nin paninintinsya na nin
Dios konran saray kai nin namper, ambo' nin konran saray mamper. Anamaet, say
nipatanda' nan Dios sa irgon matarusan ra ket makapaabig konran saray mamper, ambo'
nin konran saray kai nin mamper.
23 Ket sawanin anaod, bilang wadi' ta nidi dinep kamo tan sarba moyo ket mag'irgon kai
nin mataros a uirgo, ket main nin ambo' nin mammemper o sayan kai et nin naakayan sa
saytin bubagay a nako, tan marnge' rakamo, ya, di kasan sapon ipa'ka' ra nin
mangkaluang kamo.
24 Bale' no sarba moyo wadi' ket man'ibarita' moyo a nipatarusan nan Dios komoyo, ket
rumate' ya a sayan ambo' et nin mammemper o sayan kai et nin naakayan sa sayti,
maipapanemtem kona a kasalanan na tan maamingaw na nin sintinsyawan naya li' nin
Dios bana' sa sayti mangibwat sa nibarita' nin barang saya komoyo.
25 Ket anaod, ipadar nan Dios kona a adin iti sa nakem nan siin a tawo. Ket bana' sa
sain, manalimukod yan magbabawi' sa kukasalanan na tan raywen nayay Dios. Wana et
nin ibarita', “Peteg a iti ya a Dios sa busel moyo!”

Matkap a Main nin Pitutuno sa Sarban Gaw'en sa Dupong

26 Wanti e a rabay ko nin irgwen, bubsat:
Tepe' nin mididinep kamo, say barang saya komoyo ket matkap a sisasadya' nin
gumwa' nin ipagwa' nan Ispirito nan Dios kona.
Alimbawa' main nin nangisadya' nin kansyon nin pangrarayo konan Dios; main nin
mangyakay; main nin mangipapalaway nin nipaingar nan Dios kona; main nin
mag'irgon kai nin mataros a irgo, tan main anamaet nin mangipataros sa sain nin
nibarita'. Si matkap anaod ket, say sarban gaw'en moyo, makatulong nin mamatubo' sa
pammemper nin barang saya komoyo.
27 No main saray mag'irgon kai nin mataros a uirgo, rwa o tulo ra tamo' a matkap ket
kai sara nin mirirngan, tan matkap a main nin mangipataros nin inirgo ra.
28 Bale' no kasan makapangipataros, andi' rayna nin iparnge' konran raruma nin kiirgo
sara tana konan Dios tan sa lalaman ran diri.
29 Sara anamaet a mangibarita' nin say nipatandaan nan Dios konra, rwa o tulo sara
tamo' a mag'irgo, ket saray raruma timbangen ray narnge' ra no nangibwat kasi konan
Dios o kai.
30 Bale' bilang wadi', leg'an a mampangipapalaway yay saya ket main nin sayan
mampangrenge' a tininreg nan Dios nin mangibarita' nin rabay nan ipatandaan, tumgen
yaynay kapresan nin mampag'irgo tan byan nayaytin lugar si saya.
31 Ket sa wanin, sarba moyo ket maibarita' a nipatandaan nan Dios komoyo, ta pigaw
nin makaadal tan mapaksaw a nakem nin sarba. Andi' a say sarba moyo ket mag'irgon
miriririrngan,
32 ta saray mangibarita' nin nipatandaan nan Dios konra ket madugaan ray pag'iirgo ra.
33 Matkap a wanin ta kasan lugar konan Dios a pigugulo, no kai edet, puon ya nin
pitutuno. Anaod, wanin a matkap nin ugali' sa sarban dudupong ran tutawo nan Dios sa
nagsikabarang a lulugar.
34 Saray bubbayi, mititinek sara tamo' no nadinep kamon mammemper ta pigaw nin
mangrayo kamo konan Dios. Anaod, kai sara nin maaburuyan nin kibba'bat konran
lulalaki, no kai edet, paisirong sara konra nin bilang sa naisurat sa Libron Gugan-gan.
35 Ket bilang wadi' a main nin rabay ran matandaan, tepeten ra konran asawa ra itaw
sa pammali ra ta madawal saran mag'irgo a bubbayi no nadinep saran mammemper.*
36 Man'ipa'ka' moyo para a naiduma kamo? Ambo' nin si'kamoy ibwatan nin Sarita' nan
Dios tan ambo' nin si'kamo tamo' a rinat'anan!
37 Ket sawanin, no main isen komoyo nin wana, sya ket makapangibarita' ya nin
nipatandaan nan Dios, o wana, sya ket mampaisirong ya sa pag'uuray nan Ispirito nan
Dios, siin, manepeg a akuen na a sayti nin man'isurat ko komoyo ket matkap nin
tumbuken nin gan-gan na ni Uunuren a Jesus.
38 Bale' no kai na nin alilbien nin wanin, andi' moya gapo anamaet nin alilbien.*
39 Edet anaod, bubsat, sulitan moyoy makapangibarita' nin nipatandaan nan Dios.
Wanin man, andi' moyo nin iyawa' a mag'irgon kai nin mataros a uirgo.

---

* **14:35** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nilamo' tin birsikulo nin sumunor sa birsikulo 40. Ket main saray mangibarita' a saytin birsikulo ket kasa sa nu'nan kasuratan a Griego. * **14:38** *wanin, andi' moya gapo anamaet nin alilbien.- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:wanin, si Dios, kai naya in nin alilbien.*

40 Bale', matkap a say sarba ket gaw'en moyo sa manepeg a padalan tan main nin pitutuno.

15

Si Mabistan Patanda' ket Siti e: Pinasubli' yan Mabyay si Jesus

1 Sawanin, bubsat, ipapanemtem koya komoyo a Mabistan Patanda' nin niparate' ko komoyo. Siti ket inako' moya tan syay ma'get a mampamatukduan moyon pammemper moyo,
2 ket yupa' konan siti, mangkaisalba kamo, no ituluy-tuloy moyan tepren. Kasan sirbi bale' no say mantepren moyo ket ambo' nin say nipatandaan ko komoyo.
3 Anaod, mu'na-mu'na koyan nipatandaan komoyoy sangkaimpurtantiwan nin bagay a nipatandaan anamaet kongko. Siti anaod e:
Si Cristo, nati ya ta pigaw nin mapirduna a kukasalanan tamo nin maitukoy sa nipaisurat nan Dios.
4 Ket, nitabon ya, ket sa ikatlon awro, pinasubli' yan mabyay nin maitukoy sa nipaisurat nan Dios.
5 Ket, pina'kit ya kona ni Pedro, mi'sa konran labinrwa a napili' na.
6 Kaaram, pina'kit ya et konran nididinep nin masurok a limanyasot a tumutumbok kona a ka'bawan konra ket mabyay et anggan sawanin; saray raruma bale' ket nati sarayna.
7 Kaaram, pina'kit ya anamaet kona ni Santiago, mi'sa konran sarba ran apostoles
8 tan sangkasuyutan sa sarba, pina'kit ya kongko a bara'mo ako nin naiyanak sa panaon a kai ana nin man'ilalwan.

9 Anaod, si'koy sangkaayupaan sa sarba komi nin apostoles bana' ta dinuksa-duksa' kosaray tutawo nan Dios ket kai ako nin maikana' nin sabtan a sayay apostol.
10 Wanin man, bana' sa sangkaalakyan nin kamaungan nan Dios kongko, saya akon apostol sawanin. Ket sain nin kamaungan na, kai anamaet nin nag'in nin kasan kakanaan bana' ta mas abaw et a nagwaan ko dyan saray sarba ran kapada kon apostoles. Ambo' nin sa pakababa' kon diri bale' a nagwa' ti no kai yupa' sa kamaungan tan tulong nan Dios.
11 Ket anaod, si'ko o sara man a raruma, pari-parihoy man'ipatandaan mi tan sain ket timper moyo.

Say Maipa'ka' sa Isusubli' li' nin Mabyay

12 Sawanin anaod, no timper moyoytaw say nipatandaan mi a pinasubli' ya nin mabyay si Cristo, ket mayin a saray raruma komoyo ket ibarita' ran kasa kanon isusubli' ran mabyay nin nunati? Mangkalingo kamo!
13 No tutuo in si kasan isusubli' ran mabyay nin nunati, kai ya edet kumon nin pinasubli' nin mabyay si Cristo!
14 Ket no kai ya nin pinasubli' nin mabyay si Cristo, kasa edet nin kabalikasan nin sain say man'ipatandaan mi tan kasan lamang anamaet nin kabalikasan nin say pagmamatalek moyo kona.
15 Saya et, lumiwa' a mampibula'-bula' kami sa man'ibari-barita' mi maipa'ka' konan Dios bana' ta man'ibari-barita' mi a pinasubli' nayan mabyay si Cristo. Bale' no tutuon kasan isusubli' ran mabyay nin nunati, bula' edet a pinasubli' nayan mabyay si Cristo,
16 ta no tutuo anaod a page' a kasan isusubli' ran mabyay nin nunati, kai ya edet kumon nin pinasubli' nin mabyay si Cristo.
17 Ket no kai ya pinasubli' nin mabyay si Cristo, kasan kabalikasan edet anaod nin pagmamatalek moyo tan say kukasalanan moyo ket kai et nin napirduna.
18 Anamaet et a lamang anaod, saraytaw saray nati anan namper kona ni Cristo, na'met saran peteg no wanin.
19 Ket, no say sarban man'ilalwan tamon iti kona ni Cristo ket angga tamo' sa byay tamodti sa luta', kasaynan sangkakudwa'dwan no kai si'tamo bana' sa nipanglingo kontamo.
20 Bale' say katutu'wan, pinasubli' yan mabyay si Cristo! Sya a sangkau'nawan nin pinasubli' nin mabyay anggan-angga nin paka'kitan a saray nati nin namper kona ket pasublien sara li' anamaet nin mabyay.
21 Wanin ta, bana' sa ginwa' nan sayay tawo, si Adan, say sarban tawo ket mati; wanin anamaet a lamang, bana' sa ginwa' nan sayay tawo, si Jesu-Cristo, sarba ran mamper kona ket sumubli' sara li' nin mabyay.

22 Anaod, sarba tamon tawo ket mati bana' ta puri natamo nga'min ni Adan; wanin
anamaet a lamang, sarba tamo nin naipasaya kona ni Cristo ket mabyay atamo
anamanaet li' a lamang.*
23 Bale' maunong nin mangyadi' in li': Pinaisubli' yaynan mabyay si Cristo nin nu'na
nin bilang syay puon nin yinatab. Ket sumubli' sara li' anamaet nin mabyay a sarba ran
tutawo na no sumubli' yadti.
24 Mi'sa, no nadaeg nayna li' ni Cristo a pakayadi' tan kapangyadian ran sarba ran
mag'uuray, mangangga ana li' a kapresan nin panaon, ket ipagamet nayna li' a pag'aadi'
sa sarba konan Dios a Ama.
25 Anaod, si Cristo ket matkap a pagkuriwen nay pag'uuray na anggan nadaeg
nasarayna li' nin nga'min a sarba ran kukalaban na, ket
26 si sangkasuyutan nin kalaban a daegen na, say patiti.
27 Matkap a mangyadi' in ta wanan mabasa sa Masanton Kasuratan a say sarba, si Dios
ket nitalaga nan maikwa sa sirong nin pag'uuray na.* Bale', syimpri a, kai na nin rabay
nin ibarita' nin siin a niyayi na nin Dios a kadiryan na nin nikwa sa sirong nin pag'uuray
na ni Cristo, bana' ta sya a nangitalaga sa pag'uuray nan Anak na.
28 Ket, no naipasirong nayna li' nin Anak a sarba sa pag'uuray na, ket say sarba iti ana
sa sirong nin pag'uuray na, pati say kadiryan na ipagamet nayna li' sa sirong nin
pag'uuray nan Ama na ta pigaw nin si Dios ket page' nin liso a syay Dios sa sarba nga'min
nin bagay tan nin sarba nga'min.
29 Anamaet, no page' nin tutuo a kasan isusubli' ran mabyay nin nunati, mayin edet a
saray raruma ket pabawtismo sara para konran saray mammemper a nati ana a kai nin
nabawtismwan? Ani et ey anaod a sirbi nin pabawtismo sara para konran saray nati
anan mammemper no wanin?
30 Si'kami et, no page' a tutuon kasan isusubli' ran mabyay nin nunati, ambale' a
man'isanla' mi et a byay mi sa sarban udas?
31 Tutuoyti say ibarita' ko a inawru-awro nin man'isanla' ko a byay ko sa patiti. Tutuo
in, kapada katutuo a maririket akon maong nin si'kamo ket naipasaya kamo konan Cristo
a si Jesus nin Uunuren tamo.
32 Ani edet a magagap kon kilaban konran tutawon kuntra kongko sa Efeso a bara'mo
saran maatap a uayep, no kikumpurmi ako konran saray kai nin mamper a main nin
isusubli' ran mabyay nin nunati ana? No kasa, basta nin sumunor akoyna edet konran
saray mamarita' a wanra,
“Mangan atamoynan mangan; minom atamoynan minom ta
bangli' no dilap o kamakarwa ket mati atamoyna.”*
33 Andi' kamo nin palingo konran saray mampangipa'ka' nin wanin, ta tutuo a
“Say kikala-kalamo' sa tutawon duka' ket manida' nin mabistan pitatawo.”
34 Papalawayen moyo a pangingisip moyo tan itgen moyoynay pagkakasalanan moyo.
Manepeg a pading'eyan katamo nin wanti ta main et nin tutawodsen komoyo a kai raya
gapo nin katanda' a Dios.

Say Maipa'ka' sa Lalaman nin Pinasubli' li' nin Mabyay
2 Corinto 5:1-5

35 Sawanin, bangli' nin main isen nin manepet a wana, “Pa'no wadi' nin mangyadi' in a
si sayay nati ana ket sumubli' yan mabyay? Ani li' wadi' a klasi nan mag'in nin lalaman
nan sayay naumok anan nati no sumubli' ya nin mabyay?”
36 Aninay kasinakman na! Kiten tamoyay sayay bikoy. Ambo' para a no imula ya ket
matkap a masilyan a kapapa'sar na, ta si bikoy, masida' ya yapo' ba'yo ya nin rumsik.
37 No mangmula ka, bikoy ya tamo' a imula mo, bilang wadi' irik o animan nin raruma,
ambo' yay masibulot nin kayu-kayo a tumubo'.
38 Nidisisyon naynan gindat nin Dios no pa'no a bakas nan mula nin tumubo'
mangibwat konan bikoy, tan pinatubo' na a barang sayan klasin bikoy nin main nin dirin
bakas nin tubo'.
39 Wanin anamaet a lamang, niduduma a klasin laman ran nagsikabarang nin pinarsan
mabyay: sakalakoy klasin laman ran tutawo; sakalako konran uayep; sakalako et konran
manuk-manok, tan wanin anamaet sa kuna'.
40 Wanin et a lamang, say bakas nin say itaw sa langit, main nin pidumawan sa bakas
nin say iti sa luta'. Ket, sakalakoy anda' nin say itaw sa langit tan say anda' nin iti sa luta',

* **15:22** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Roma 5:12-21. * **15:27** Kanta 8:6; 110:1; Hebreo 2:8-9. * **15:32** Isaias 22:13.

41 si awro sakalakoy anda' na; sakalako konan bulan; wanin anamaet sa bubituen.
Mataman say bubituen, sakalakoy anda' nin saya tan saya.
42 Wanin a kapapa'sar sa sain nin alimbawa' no pasublien sarayna li' nin mabyay a
nunati. Si lalaman nin nitabon maumok ya, bale' si pinasubli' li' nin mabyay, lalaman yan
magnayon anggan-angga.
43 Si lalaman nin nitabon, duka' a bakas na tan kasan pakayadi' na, bale' si lalaman nin
pinasubli' li' nin mabyay ket mabista tan main nin alakin pakayadi' na.
44 Si lalaman nin nitabon ket para ya sa byay iti sa luta', bale' si pinasubli' li' nin mabyay
ket sakalakon klasin lalaman yayna ta para yadtaw sa langit. Tanda' tamo a main nin
lalaman tamo para sa byay iti sa luta'; matandaan tamo anamaet a main nin lalaman
tamo paradtaw sa langit.
45 Wana anaod nin mabasa sa Masanton Kasuratan, "Si sangkau'nawan nin tawo a si
Adan, pinag'in yan mabyay."* Bale' main et nin pa'sar Masusuyot nin Adan a sya si Cristo,
a ispirito yan pangibwatan nin byay a paradtaw sa langit.
46 Panemtemen tamo bale', mu'na yapo' si lalaman tamon paradti sa luta', mi'sa li' si
mas impurtanti a si lalaman tamon paradtaw sa langit.
47 Si sangkau'nawan nin tawo a si Adan, say ibwatan na ket luta', bale' si ikarwan Adan
a sya si Cristo, say ibwatan na ket sa langit.
48 Sarba tamo ket puri na ni Adan, a sya nangibwat ya sa luta', kanya' nin bilang atamo
kona. Anamaet bale', naipasaya atamo kona ni Cristo a ibat sa langit, kanya' nin bilang
atamo kona.
49 Kapada a kinmalap atamo konan si nangibwat iti sa luta', anamaet a lamang,
kumalap atamo li' konan si nangibwat itaw sa langit.
50 Kanya' nin ibarita' koyti, bubsat: Siti si kapresan nin lalaman tamo ket kai ya nin
makakirama' sa Pag'adian nan Dios itaw sa langit. Wanin ta si lalaman nin mati, kai ya
magwa' nin kirama' sa sain say magnayon nin kasan anggawan.
51 Reng'en moyo, ibarita' ko komoyo nin nipadar nan Dios kongko: Ambo' nin sarba
tamo nin mammemper ket mati, bale' sarba tamo nga'min ket kapingmatan ana li' nin
masilyan a lalaman tamo.
52 Sayti ket mangyadi' li' nin pinasyan dali', kapada kadali' nin kidem-mata, no
patnuyen yaynay trumpita nan Dios nin pakatandaan a anggawan ana. Ket saray
mammemper nin nati ana, pasublien sara li' nin mabyay nin main nin ba'yon lalaman ra
nin magnayon anggan-angga, tan si'tamo anamaet nin mabyay et, masilyan anamaet a
lalaman tamo.
53 Anaod, sayti say kapresan nin lalaman tamo nin mati tan maumok, matkap a
masubrayan nin kai ana nin mati o maumok.
54 Ket no nangyadi' ana in li', natukid yaynaytaw anaod si mabasa sa Masanton
Kasuratan a wana,

"Nadaeg tan naglat ana anaod nin pirmaninti a patiti!*
55 Manalo et para a patiti kontamo? Kai gapo!
Main et paran magwa' nan manida' nin patiti kontamo? Kasa anamaet!*"
56 Anta, say nangibwatan nin pakagawa' nan manida' nin patiti ket say pagkakasalanan
tamo, ket say mami nin pakagawa' nin sayti sa patiti ket say Gugan-gan.*
57 Bale' kisalamat atamo konan Dios bana' ta man'ibi na kontamo a pakayadi' nin madaeg
tamoy kasalanan tan patiti bana' sa ginwa' na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo.*
58 Wanin anaod, mampablyen kon bubsat, kanya' nin ipundo moyoy isip tan gawa'
moyo sa tutuon akay ta pigaw nin kai kamo nin maiyalis nin say ambo' nin kuston akay.
Pakaseseg kamo nin sirbyan yay Uunuren a si Jesu-Cristo bana' ta tanda' tamo a say
gaw'en tamo para kona ket kai nin mag'in nin kasan kakanaan.

16

Say Panininep nin Tulong konran Kapammemperan

1 Sawanin anamaet, say maipa'ka' sa panininep moyon tulong moyon kwarta konran
kapada tamon tawo nan Dios a maidap:
Wanti e a gaw'en moyo a saytin lamang a nibibilin ko sa dudupong ran kapada tamon
mammemper itaw sa prubinsyan Galacia:

* **15:45** Genesis 2:7. * **15:54** Isaias 25:8. * **15:55** Oseas 13:14. * **15:56** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Roma 5:12; 7:7-13. * **15:57** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Roma 8:1-4.

2 Tepe' nin awron Linggo, matkap a say barang saya komoyo ket mangipurok anan
gindat nin ibi na sigon sa natingkapan na nin nanglinggo. Dinepen na in ta pigaw nin no
isen akoyna li' komoyo, ambo' kamo tamo' li' no saytaw nin mangalap.
3 Ket no isen akoyna li', ibi ko a surat nin mangitanda' konran saray tutawon pyawen
moyon mangiyater nin tulong moyo ket ibaki' kosara sa Jerusalem.
4 Ket no wadi' a matkap li' a mako ako anamaet sa Jerusalem, kialuyon sarayna li'
kongko.

Say Plano na ni Pablo

5 Mako akoynadsen li' komoyo sa Corinto nin mangibwat ako sa prubinsyan Macedonia
ta dumalan ako yapo' itaw.
6 Ket isen ako yapo' li' angangko komoyo nin midyo ma'teng, angangko leleg nin
panaon nin maray'ep, ta pigaw nin matulungan rako li' sa kappako ko sa adtiman nin
keen ko anamana.
7 Anaod, kai ko nin rabay a makoynadsen komoyo sawanin nin dumalan tamo' ta rabay
koy isen yapo' li' nin ma'teng komoyo no iyaburoy na nin Dios.
8 Sawanin bale', iti ako yapo' sa syudad nin Efeso anggan pistan mantawagen nin
Pentecostes
9 ta main iti nin alakin pagkanawanawa nin mabista a kaugutan nin pangingipatanda'
kodti konan Mabistan Patanda', mataman no abaw saradti a mangkumuntra kongko.

Say Masusuyot a Bubibilin na ni Pablo

10 Saya et, no rumate' yadsen li' komoyo si Timoteo, pagawan moyo pa a kasan sukat
nin kasalakan na komoyo leg'an nadsen, ta mampagtrabaho ya anamaet para konan
Uunuren a si Jesus nin kapada ko.
11 Andi' moya nin kai nin baga-bagawen, no kai edet, tulungan moya ta pigaw nin
prisko a kaisipan nan sumubli' iti kongko ta mantaga'nan koya, wanin ra anamaet nin
kapadan mammemper iti.
12 No bana' anamaet konan si busat sa pammemper a si Apolos, ni'no koyayna nin
dinagdag a keen nakamo anamaet pasyaren isen nin kalamo' ran saray raruman bubsat
iti, bale' kasa et gapo sa nakem na a makodsen sawanin nin tyimpo. Saytaw ana li' kano
no kanawanawa na.
13 Bubsat, pakatalad kamon pirmi tan dumaer kamo sa pammemper moyo. Pakatpel
kamo tan pagsenen moyoy nakem moyo.
14 Ket, animan a gaw'en moyo, gaw'en moyo nin siaado'.
15 Tanda' moyo angangko, bubsat, a saray nu'nan nag'in nin mammemper isen sa
prubinsyan Acaya ket si Estefanas tan saray intiron kabbali na. Sara, nitalaga ray byay ra
sa pagsisirbi konran kapada ran tutawo nan Dios. Ket sawanin anaod, dawaten ko
komoyo a
16 paisirong kamo konra tan konran saray raruma et anamaet nin kapada ra a
mampagtrabaho tan mampipagal para konan Uunuren a si Jesus.
17 Marириket akon tuloy a nako saradti si Estefanas, Fortunato tan si Acaico; bana' ta iti
sara, bara'mo anan lamang nin iti kamo.
18 Anaod, pinariga rako, wanin anamaet a ginwa' ra komoyo. Alilbien moyo saray
wantin tutawo.

Pammakumusta

19 Say dudupong ran mammemper iti sa prubinsyan Asia, iparate' ray pammakumusta
ra komoyo. Sara si Aquila tan Priscila tan saray iti sa dupong ran mammemper nin
mampididinep nin mangrayo konan Dios itaw sa bali ra, iparate' ra a ma'mot a
pammakumusta ra komoyo sa ngaran nan Uunuren a si Jesus.
20 Sarba ran saray bubsat sa pammemper iti, iparate' ray pammakumusta ra komoyo.
Ket si'kamodsen anamaet, mikumustawan kamo nin mangipa'kit nin pangangado'
moyo sa saya tan saya bilang tutawo nan Dios.
21 *Si'kon mismo nin si Pablo a nanurat sa sayti:*
Kumusta kamoynadsen nga'min?
22 Si si'numan a kai nin mangado' kona ni Uunuren a Jesu-Cristo, dusawen naya li' nin
Dios!
Uunuren, rumate' kayna!
23 Rumate' kumon komoyo nga'min a bindisyon na ni Uunuren tamon Jesus.
24 Mabli kamo nga'min kongko bana' sa nikaipasaya tamo konan Cristo a si Jesus.

Si Ikarwan Surat na ni Pablo konran Taga CORINTO

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Sitin surat na ni Pablo konan dupong ran mammemper itaw sa Corinto ket sinurat naya sin main nin alakin prublima sa pikakalamo' ra, nin namaidap nin nakem na, ta main nin iti konan sitin dupong a namarsa nin mabyat kona ni Pablo (3:1; 8:20-23; 10:2,8,10,15; 11:5,7; 12:11,12,17). Iti ket ibusngaw nay ararem a kaingaran na para konra, a ipa'kit nay alakin apes na nin kituno konra tan matalek ya nin maipatunong a lamang a pitatawo ra. Ket maririket yan tuloy sin narnge' nan wanin a nangyadi'. Saytin nisurat na ni Pablo, peteg a nangibwat sa kapusuan na.

Sitin mantawagen nin ikarwan surat na ni Pablo konran taga Corinto ket ikatlo o ika'pat yayna kumon bale' rwa ra tamo' konran sarayti a naiyator (2:3,9; 7:8,12). Sa primiron parti nan siti (1:1–9:15), say nibarita' na ni Pablo say maipa'ka' sa rilasyon nan mismo konra nin tutawo sa dupong. Nipapalaway na no ambale' a kai na nin nituloy a plano nan pammisita konra (1:12–2:11) tan no ambale' a mabyat a nisurat na konra maipa'ka' sa niparsa ra tan say nipanguntra ra kona nin saray itaw sa dupong ra (2:12–7:1). Naparirikет yan lamang ta nagbabawi' sara tan nikituno sara kona (7:2-16).

Ket dinawat na nin mangisadya' saran alakin tulong nin mangibwat sa maruros a nakem ra para konran mangkapaidap sa Judea (8:1–9:15). Sa susuyot a parti nan sitin surat, nipapalaway na no si'no yan page' a sayay minsahiro nan Dios ta main itaw konra a nipata'gay a tutuon apostol sara kano (10:1–13:10).

Nipa'wit nayayti ni Pablo nangibwat sa Macedonia sin panaon nin ikatlon parso nin pakudti-pakodtaw na sa pangingipatanda' na maipa'ka' kona ni Cristo. Mabasa a maipa'ka' sa saytin pakudti-pakodtaw na sa Ginwa-ginwa' 18:23–21:14.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1-2)
Ipapalaway na ni Pablo no mayin a kai nin matuloy a bisitawen rasara (1:3–7:16)
Mampangirangep saran dya'dya' si Pablo ta pigaw nin makatulong sara sa raruma (1:3-11)
Nasilyan a plano na ni Pablo para sa kaabigan ran taga Corinto (1:12–5:21)
Say rabay na ni Pablo ket si maipasirayo ray saya tan saya sa adapan na ni Cristo (1:12-14)
Kai na nin rabay ni Pablo nin abas a ipa'ka' ra maipa'ka' sa plano na (1:15–2:11)
Sara si Pablo ket katrabahwan nasaran Dios (2:12–5:21)
Sayti a rabay na ni Pablo nin mangyadi' sawanin bana' ta sinilyan ray plano ra (6:1–7:16)
Isadya' ran taga Corinto a tulong ra konran kapada ran mammemper (8:1–9:15)
Sayay ihimplo a nibi ran tulong nin taga Macedonia konran kapada ran maidap (8:1-15)
Ibaki' rasara ni Pablo nin tumulong si Tito sa pangngisadya' ran tulong ra (8:16–9:5)
Sayay pangipapanemtem — Mangibwat konan Dios a ipanulong tamo (9:6-15)
Sadyaan ran taga Corinto a pammisita na ni Pablo (10:1–13:10)
Dawaten na ni Pablo konran mammemper a kasayna li' kumon nin pakatkapan et a ipatunong nasara (10:1–12:13)
Rabay nan marate' ni Pablo a naipatunong anay pigagawa' ran mammemper (12:14-21)
Usisaen ray lalaman ran diri nin saray mammemper ta pigaw nin kai rayna nin ipa'kit et ni Pablo a pakayadi' ra (13:1-10)
Bindisyunan nasara ni Pablo (13:11-13)

1 Si'ko si Pablo a sa karabayan nan Dios ket tinudo' nakon apostol nan Cristo a si Jesus. Iti
yan kalamo' ko si Timoteo a busat tamo sa pammemper.

Ipa'wit miyaytin surat komoyon iti sa dupong ran tutawo nan Dios isen sa Corinto tan
konra et nin sarba ran raruman tutawo nan Dios isen sa intiron prubinsyan Acaya.
2 Sapa kumon ta si Dios a syay Ama tamo tan si Uunuren tamon Jesu-Cristo
bindisyunan rakamo tan byan rakamon mabistan kapapa'sar.

Say Panunulong nan Dios konran Mampangirangep nin Dya'dya'

3 Raywen tan pakisalamatan miyay Dios tan Ama nan Uunuren tamon si Jesu-Cristo;
mapainganga'don Ama ya tan Dios yan sisasadya' nin tumulong kontamo.
4 Mantulungan natamo sa sarban dya'dya' tamo ta pigaw nin bana' a lamang sa sain nin
panunulong nan Dios kontamo, ket makatulong atamo konran mampangirangep nin
nagsikabarang nin dya'dya'.
5 Page' nin abaw a dya'dya' nin man'irangep mi nin si'kamin mampangilalaman kona ni
Cristo; wanin a lamang, abaw anamaet a padalan nin panunulong nan Dios komi yupa'
kona ni Cristo bana' ta mampangilalaman kami kona.
6 Ket no mampangirangep kami nin dya'dya', say gagara nan Dios sa pangingirangep mi
ket si matulungan kamo tan para sa pakaisalba moyo. No tulungan nakami nin Dios, sain
ket ta pigaw nin makatulong kami a lamang komoyo. Bana' sa sain nin tulong,
maagwantawan moyo anamaet a dya'dya' nin kapadan dya'dya' a man'irangep mi.
7 Ket bana' ta wanin, napasayay ilalo mi a maagwantawan moyo ta tanda' mi a no
mampangirangep kamon dya'dya' a kapadan nipangirangep mi, wanin anamaet,
tulungan nakamon Dios nin kapadan nipanulong na komi.
8 Alimbawa' nin sain ket say linabasan min mabyat a dya'dya' sa Asia, nin rabay mi,
bubsat, nin maipa'ka' sa sayti ket sitatanda' kamo. Pinasyan talagan byat nin nirangep mi
kanya' nin kai mi ana nin naagwantawan ket say wami no mati kami ana.
9 Say wamin talaga no anggawan mi anaytaw. Bale', nangyadi' taw komi ta pigaw nin
maadal mi a andi' nin magpya sa lalaman mi no kai edet, kona nin Dios a makapamabyay
abirno konran nati ana.
10 Ket niligyas nakamin Dios kanya' nin napal'isan mi a adanin patiti; tan tanda' min
ituluy-tuloy nakamin iligyas. Iti a sarban ilalo mi kona. Kai nakami nin tegnan nin iligyas.
11 Ket, matkap anamaet nin tulungan rakami yupa' sa kadadasal moyo; ket no wanin,
mag'in nin abaw saray kisalamat konan Dios bana' sa panunulong na komi a mangibwat
sa pangingidawat ran abaw a tutawo.

Say Rabay na ni Pablo ket si Maipasirayo ray Saya tan Saya

12 Anaod bubsat, matpel mi nin ibarita' nin main malinis nin kunsinsya a say pigagawa'
mi sa adapan ran tutawo, lalun-laloyna komoyo, ket tutuo tan mapteg sigon sa
pangingikit na nin Dios. Say pigagawa' mi ket kai nin mampangibwat sa main mi nin
kadunungan bilang nin tawo no kai edet, mampagdipindi kami sa tulong nan Dios komi.
13 Ma'kit in ta say isurat mi tamo' komoyo ket say mabasa tan mataros moyo. Rabay kon
makatanda' rakamin maong
14 ta pigaw nin say tanda' moyoyna ket mag'in nin liso, ta no wanin ket, maipasirayo
rakami tan si'kami ket maipasirayo kamo li' anamaet no sumubli' ya si Uunuren tamon
Jesus.

Nasilyan a Plano na ni Pablo para sa Kaabigan ran Taga Corinto

15 Bana' ta sigurado ako sa pikakalamo' tamo kanya' nin say gindat nin plano ko ket si
mirwa katamo nin bisitawen ta pigaw nin mirwa katamo anamaet nin matulungan.
16 Niplano kon dumalan yapo' isen komoyo no adap ko sa prubinsyan Macedonia tan
no ibat ako li' ket dumalan akodsen anamanaet ta pigaw nin matulungan rako sa
matka-matkap ko sa kappako ko sa Judea.
17 Sawanin, bana' ta kai nin matumbok a niplano ko, ibarita' moyoyna paran kai nin
magwa' nin tepren a irgo ko? Man'isipen moyo paran manili-sili a isip ko nin kapada nan
sayay tawon mampanumbok tamo' nin karabayan na, a alimbawa' ket "O'" wana abirno
nin sa nakem na ket kai? Ambo' gapo nin wanin!
18 No pa'no nin magwa' nin tepren a irgo na nin Dios, ket kai kami nin nagdwadwa sa
saytaw nin nibarita' mi
19 ta si Anak nan Dios a si Jesu-Cristo, kai ya nin manili-sili nin irgo na no kai
mantukiden nay nipangako' nan Dios. Ket sya a nangitanda' komoyo komi nin si'kamin si
Pablo, si Silas tan si Timoteo.
20 Anaod, sarba nga'min nin nipangako' nan Dios ket tinukid na yupa' kona. Kanya' nin,
bana' sa ginwa' na, itandudo' tamoyay ngaran nan Dios nin wantamo "Peteg a wanin."*
21 Si Dios nin diri a mampamasigurado komi tan komoyo anamaet nin nikaipasaya
tamo kona ni Cristo, tan syan diri a namili' kontamo.
22 Nami ya et nin pangalilbian a tutawo natamo; nibaki' nayan miikap kontamo a
Ispirito ta pigaw nin peteg nin masigurado tamon matukid nga'min a sarban nipangako'
na kontamo.

---

* **1:20** ***Peteg a wanin.***- *Sa Griego:Amen.* Mabasa a maipa'ka' konan sitin sarita' a ***Amen*** sa Glusaryo.

23 Tanda' nan Dios! Say kaabigan moyo a rason nin kai ko nin nipangituloy nin pako
kodsen, ta pigaw nin kai nin umidap a nakem moyo bana' sa pangngawa' kon matkap kon
gaw'en komoyo.
24 Kai mi nin gagaran idikta no ani a tepren moyo ta tanda' min magsen anay
pammemper moyo, no kai edet, say gagara mi ket say kitulong komoyo maipa'ka' sa
pammemper moyo ta pigaw nin malamu'nan et a ririket moyo.

2

1 Kanya' nin nagdisisyon akon kai ana yapo' anaod nin makodsen komoyo ta kai ko nin
rabay nin umidap a nakem tamon pari-pariho a kapadan nangyadi' sin binisita katamon
masusuyot.
2 Si'kamoy puon nin ririket ko, ket no napaidap ko li' wadi' a nakem moyo, si'no et a
mamaririket kongko? Kasayna!
3 Bana' ta wanin kanya' nin sinuratan katamo tana sin saytaw, ta no mako akodsen
komoyo ket si'kamo nin manepeg nin mamaririket kongko ket bangli' no mapaidap moyo
a nakem ko. Sain a ginwa' ko ta sigurado ako a no maririket ako ket maririket kamo
anamaet.
4 Aburido akon maong tan napno' akon kaberengan bana' komoyo, tan abaw a tinmuro'
nin lwa' ko sin sinuratan katamo. Sinuratan katamo ambo' ta pigaw nin paberengen
kamo, no kai edet, ta pigaw nin ipatanda' ko komoyo a naiduman pangangawa'nan ko
komoyo.

Paksawen ran Mammemper a Nakem nan Sayan Nagbabawi' ana

5 Edet, say maipa'ka' konan sayadsen komoyo nin puon nin sakit-ulo; ambo' ako tamo' a
napirwisyo na no kai sarba moyo et, o ibarita' tanan saray raruma komoyo. Kai ko
rabayti nin paalakyen et.
6 Sadag anay nipangirangep na nin nipanisiplina ra kona nin saray ka'bawan komoyo,
7 tan matkap moyaynan pirdunawen nin inganga'dwen sawanin. Bibilinen moyan
paksawen a nakem na ta bangli' no mapatapo' na bana' sa nalabas a bereng na.
8 Edet ibarita' ko komoyo nin ipa'kit moyon alaki et a pangangado' moyo kona.
9 Si sayay rason et no ambale' a sinuratan katamo sin saytaw ket ta pigaw nin
matandaan ko a liso nin mantumulok kamo sa niyakay komoyo.
10 Siin a tawon pirdunawen moyo, pinirduna koyaynan main nin inganga'do. No main
wadi' nin manepeg nin pirdunawen ko, gaw'en ko sa adapan na ni Cristo para sa
kaabigan moyo.
11 Yupa' sa wanin ket kai natamo nin mataktika ni Satanas; ta tanda' tamoynay sinisirib
a plano na.

Say Pakaaburido na ni Pablo ket Nasilyan nin Pananalo

12-13 Sawanin, sin nako ako sa babalin Troas, aburido akon tuloy ta kai koya nin narate'
itaw si busat tamon Tito a syay mangawit nin bale' moyo konan surat ko. Ket mataman
nin binyan nakon Dios nin alakin pagkanawanawa nin ipatanda' koyadtaw a Mabistan
Patanda' nin maipa'ka' kona ni Cristo, pinatanid ako konran bubsat itaw tan tinmaros
akodti sa Macedonia ta pigaw nin ki'kitan ako kona.
14 Bale' wantaw man a kimey ko sin itaw ako,* kisalamat ako konan Dios ta sya,
man'ipangulo nakami lawas a mangingilalaman kona ni Cristo sa parada bana' sa
pananalo* na yupa' kona ni Cristo. Anamaet a lamang, man'usaren nakamin
man'ipatandaan konran tutawo sa adtiman nin keen mi a maipa'ka' kona ni Cristo, nin
bilang banglon umusbong.
15 Say gaw'en mi ket bara'mon mabanglon insinso nin man'ida'ton na ni Cristo konan
Dios a masanglap ran saray mangkaisalba tan mataman et nin saray mangkasida'.
16 Saray mangkasida', say pakaangot ra sa pangingipatanda' mi ket mabang'et nin
makapati ta miugot sara sa duka' a panganggawan; saray mangkaisalba anamaet, say
pakaangot ra sa pangingipatanda' mi ket mabanglon makapabyay bana' ta maika' sara sa
mabistan byay a iti konan Dios. Ay, mabyat ti nin gawa'! Kasan maikana' nin mangwa' sa
sayti nin rispunsibilidad!
17 Anaod, abaw saray mangangakay nin gaw'en ran kumirsyo a pangangakay ra bale'
ambo' kami nin bilang konra. Si Cristo, syay mampangwa' komi nin kumana' nin

* **2:14** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 2 Corinto 7:5-16. * **2:14** Si alimbawa' a inusar nadti ni Pablo ket kapadan no rinmate' yay sayay hiniral nin Romano mangibwat sa gira a nanalo ya. Iparada saray trupa sa kalsada nin Roma kalamo' saray kalaban nin tinalo ra. Tanda' ran kalaban a bangli' no patyen sara, ket bara'mon ti nin angot nin duda'ton nin paka'kitan nin irarate' nin patiti, bale' konran trupa, mabanglon angot ta nanalo sara.

mangingilalaman kona ket mampangipatanda' kami mangibwat sa masibulot a nakem mi. Nibaki' nakami nin Dios ket maringgas a apes mi sa adapan na.

3

1 Sawanin, main ana angangkon mampangipa'ka' a mampipaong kami anamanaet. Main nin raruman mangangakay a matkap ray mangiprisintan rikumindasyon ba'yo moyo sara nin akuen, o kai rasara anamaet nin akuen nin raruman tawo no kasan rikumindasyon moyo. Matkap mi para nin wanin!?
2 Anaod, say kabibyay moyo a bara'mon surat nin mangirikuminda komi a naisurat sa kapusuan mi. Ket madali' rayan mabasa nin si'numan a tawo nin maka'kit sa mabistan bunga nin nipagtrabaho mi komoyo.
3 Mapala-palaway nin ma'kit a si'kamo ket bara'mo nakamon surat ni Cristo nin nipasurat na komi. Sitin surat, kai ya nin nisurat nin tinta, nin tawo tamo', no kai nin si Ispirito nan diri nin si sibibyay a Dios; ambo' sa baton tiniblak a bilang sa Gugan-gan no kai sa kukapusuan moyo.

Say Pakayadi' nan si Ba'yon Nipangako'

4 Maibarita' mi a wanin ta alaki a talek mi konan Dios nin mangibwat kona ni Cristo.
5 Kai mi nin maibarita' a bana' sa pakababa' mi ket nagwa' mi in say nagwaan mi; no kai edet, say pakababa' min makagwa' nin animan ket mangibwat konan Dios.
6 Anaod, syay nami komi nin pakababa' ta pigaw nin ipatandaan miyay ba'yon pangako' nin nibi na para sa tutawo. Sitin nipangako' nan Dios, naipatukdo' ya sa pakayadi' nan Ispirito na nin mampiikap kontamo ambo' nin sa naisurat ta saytin Gugan-gan nin naisurat ket mangika' sa pakasintinsya nin madusa anggan-angga. Bale' si Ispirito nan Dios, byan natamo nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios.
7 Sin nipataoy nayti nin Dios a Gugan-gan na yupa' kona ni Moises sin na'teng ana, nin naisurat sa baton tiniblak, na'kit a pakayadi' nan Dios tan say pinasyan salag na. Kanya' nin sinumlag nin wanin ana a rupa na ni Moises ket kai raya gapo nin mapastang nin saray kapada nan Israelita. Ket abirno nin wantaw anay salag, kai nin lamang nin nagnayon. Anaod, wanin kaalaki a pakayadi' nin naikalamo' sa sain nin manintinsya kontamo nin mapati,
8 mas alaki et bale' nin adayo' a pakayadi' nan Dios sa gaw'e-gaw'en na sa pakikalamo' nan Ispirito kontamo.
9 No say nipadar nin pakayadi' nin Gugan-gan a sayti puon nin pakadusa ket alaki, mas alaki et nin adayo' a pakayadi' nin say makapangwa' a say tutawo ket mag'in nin mapteg sa pangingikit nan Dios.
10 Kanya' nin sitaw si gindat a makapangyayadi' ket bara'mon nakasawan yaynan pakayadi' ta nasilyan yaynan mas makapangyayadi' et.
11 Ket no main nin pakayadi' nan si gindat nin padalan a kai nin magnayon, alakin adayo' et a pakayadi' nan si ba'yon nipangako' a siin ket magnayon ya.

Padaran a Pangingipatanda' ra ni Pablo konan Mabistan Patanda'

12 Bana' ta matalek kami a wanin konan siti nin ba'yon nipangako', kasan iyadi-adi mi sa pangingipatanda' mi nin siti.
13 Ambo' kamin lamang nin bilang kona ni Moises a sinakban nay rupa na ta pigaw nin kai ra nin magwa' nin pastangen nin nakamulite' nin saray kapada nan Israelita a kai nin magnayon nin salag.
14 Bale', kai ra nin natarusan sin saytaw a maipa'ka' sa say salag nan si gindat nin padalan a kai nin magnayon ta say nakem ra ket bara'mon lamang nin nasalimbengan. Anaod, mataman nin anggan sawanin, no basawen raytaw nin saray puri ra say nisurat na ni Moises ket bara'mon anamaet nin nasalimbengan a nakem ra maipa'ka' sa sain. Kai ra et nin matarusan ta no tamo' a naipasaya sara kona ni Cristo ya nin maglat a salimbeng.
15 Anaod, mataman nin anggan sawanin, no basawen ra in say Gugan-gan nan Dios, kai ra nin mataros ta bara'mon main et nin mampanalimbeng nin nakem ra.
16 Bale' no magmatalek yay sayay tawo konan Uunuren, maglat ya in si mampanalimbeng nin nakem na.*
17 Sawanin, si Uunuren nin man'ibarita' iti ket si Ispirito na. No mampiikap yay Ispirito na konan sayay tawo, si tawo, ket maglat yayna sa saytaw say mampanalimbeng nin nakem na.
18 Ket, kontamo nga'min nin main yay Ispirito na, pa'sar a kasan nakasalimbeng kontamo sa paka'kit ran raruma kanya' nin ma'kit a pakayadi' nan Uunuren kontamo.

* **3:16** Exodo 34:34.

Sawanin, pa'sar ispiho natamon Ispirito a sya si Uunuren, ket mampalinwen natamo nin anggan sa bara'mo atamoyna li' nin sya.

4

Mapalawayan Yupa' konan Sitin Trabaho a Nakem nin Tutawo

1 Bana' sa inganga'do nan Dios komi, nibi nan trabaho mi ti say man-gaw'en mi kanya' nin kai nin tumapo' a nakem mi.
2 Kai mi gapo nin agamirenen a makapading'ey nin adin gawa'-gawa'. Kai kami nin mampangwa' nin sinisirib tan kai mi nin mantursye-tursyen a minsahi nan Dios, no kai edet, diritsawan min man'iyakay a katutu'wan ta pigaw nin saray makarnge' ket maalilbi' ran peteg a, sa adapan nan Dios, ket mapya kami.
3 Ket no say man'ipatandaan mi maipa'ka' kona ni Cristo ket nasalimbengan, nasalimbengan tamo' konran saray mampako ana sa pakasida'.
4 Wanin ta say pangingisip ran sarain nin kai nin mamper ket sinakban na ni Satanas a syay mampag'uray iti sa mundo konan sitin panaon. Ginwa' na in ta pigaw nin say pangingisip ran tutawo ket kai nin mapalawayan nin Mabistan Patanda' maipa'ka' sa kata'gayan na ni Cristo a syay paka'kitan konan Dios.
5 Ambo' nin say maipa'ka' sa lalaman mi a man'ipatanda' mi no kai edet, a si Jesu-Cristo ket sya a sangkata'gayan nin Uunuren. Man'ipa'ka' mi a lalaman mi nin aripen a mampagsirbi komoyo bana' sa ado' mi kona ni Jesus.
6 Sain a man-gaw'en mi ta si Dios a sya inirgo na a wanti, “Itaw sa madedlem ket magkamain ana nin palaway!”* ket syan lamang a namalaway nin nakem mi. Ginwa' na in ta pigaw nin ibi na komi a pakataros sa sangkaalakyan nin gawa' na a nipadar nan maslag iti kona ni Cristo.

Komin Ayupa' a Nakem ya Nitalek a Sangkaimpurtantiwan nin Patanda'

7 Bale' sitin impurtanti nin patanda' ket nitalek naya nin Dios komi nin basta tawo tamo', nin bilang sa kayamanan a nikwa sa basta kuden. Yupa' sa wanin ket ma'kit ran tutawo a sain say sangkaalakyan nin kapangyadian nin man'ipatandaan mi ket nangibwat konan Dios tan ambo' nin mangibwat komin diri.
8 Ma'kit in sa pangingirangep min sarbaynan klasin idap bale' kai kami nin mangkadaeg; main nin tyimpon kai mi ana nin tanda' a gaw'e-gaw'en mi, bale' kai kami nin makasawan nin ilalo.
9 Abirno nin piduksa-duksa' rakamin kalaban ket kai nakami gapo nin mampauryan nin Dios. Mangkaganur-ganor kami bale' kai kami nin mapati.
10 Pirmi tana nin mampinabang kami sa bungan nipangirangep nan idap ni Jesus a niugot sa patiti na ta pigaw nin maipa'kit a pakayadi' nin byay na sa lalaman min diri.
11 O' wanin, mintras nin mangkabyay kami et ket man'adapen mi tanan pirmi a mati bana' sa pagsisirbi mi kona ni Jesus. Wanin ta pigaw nin maipa'kit konan sitin mapati nin lalaman mi a byay na ni Jesus nin nanalo sa patiti.
12 Anaod, mipata'gayan kamin pirmi maipa'ka' sa piligron mapati bale' sain ket mampamagkamain komoyo nin byay a iti konan Dios.
13 Main nin mabasa sa Masanton Kasuratan a wana, “Mampagmatalek ako konan Dios kanya' nin ibari-barita' koy maipa'ka' kona.”* Wanin anamaet a klasi nin pagmamatalek mi konan Dios kanya' nin man'ipata-patanda' mi a maipa'ka' kona.
14 Wanin ta tanda' mi nin si Dios, a syay namasubli' nin mabyay kona ni Jesus nin Uunuren tamo ket, pasublien nakami li' anamaet nin mabyay bana' sa nikaipasaya mi kona ni Jesus. Ket ambo' tamo' nin si'kami, si'kamo et anamaet, i'ras natamo li' nga'min nin maikalamo' kona.
15 Ket para sa ikaabig moyo a rason nin pangingirangep mi nin sarban sain nin idap ta pigaw nin no umabaw saraynan umabaw a tutawon makasari' sa kamaungan nan Dios nin isalba nasara, ket umabaw saray kisalamat kona tan mas maitandudo' yay ngaran na.

Tanda' ra ni Pablo a Mabistan Panganggawan ra li'

16 Bana' sa wanin kanya' nin kai nin mantumapo' a nakem mi. O' mangkumapoy ana a lalaman mi bale' mangkapaba'yo nin inawru-awro a byay mi nin iti konan Dios
17 ta main nin mag'in bunga nin saytin idap nin man'irangep mi sa sitin anted nin panaon tamo'. Mainum'ay tamo' in no ikumpara sa kai masukat nin kabistawan nin pakakirama' mi sa anggan-angga nin kata'gayan nan Dios.

* **4:6** Genesis 1:3. * **4:13** Kanta 116:10.

18 Ambo' nin say idap a main iti sa mundo a kami'nan nin nakem mi no kai edet, sa say
mabistan nisadya' nan Dios para kontamo nin kai tamo et nin ma'kit. Say bubagay nin
ma'kit ket lumabas tamo', bale' sain nin kai tamo et nin ma'kit ket anggaynan-angga.

5

1 Kai anaod nin tumapo' a nakem mi ta tanda' mi a no sitin lalaman mi sawanin nin
kapada nay ba'lag nin mampiikapan midti sa luta' ket sidaen ya, main lamang nin
piikapan midtaw sa langit a si lalaman nin ginwa' nan diri nin Dios a magnayon
anggan-angga.
2 Anaod, leg'an nin iti kami et konan sitin kapresan a mampiikapan mi, masulit kami
anan tuloy nin maisubray yayna a ba'yon piikapan nin itaw sa langit.
3 Edet, si kararwa tamo ket kai ya li' pa'sar nin labos no kai main nin piikapan na.
4 Leg'an nin iti kami et sa sitin lalaman sa mundo, mabyatan kamin abaw nin idap. Kai
mi nin mansulitan nin lakwanan ana a lalaman mi, no kai edet, mansulitan mi a maibi
yayna kumon komi a ba'yon lalaman min mangibwat sa langit, ta pigaw nin si lalaman
nin mati ket subrayan yaynan lalaman nin mabyay anggan-angga.
5 Si Dios nin diri a nangisadya' komi nin mabyay nin anggan-angga ket nibi nayaynan
miikap komi a Ispirito na ta pigaw nin mapiho min mangyadi' ti.*
6 Wanin, kanya' nin magsen a nakem mi. Peteg a tanda' tamon mintras a iti atamo et
konan sitin mampiikapan tamodti sa luta', say lalaman tamo, kasa atamo et itaw sa
mampiikapan nan Uunuren.
7 Mintras anaod nin iti atamo et sa luta', mabyay atamo nin sitatalek konan Uunuren
mataman no kai tamoya nin ma'kit.
8 Magsen anaod a nakem mi, tan apes mi ana nin lakwanan miyaynayti kumon nin
lalaman midti sa luta' ta pigaw nin makakiikap kami ana konan Uunuren.
9 Ket anaod say masulit min tuloy nin gaw'en, mabyay kami et man iti sa luta' o itaw sa
langit, ket si makaparirket kami kona nin Uunuren;
10 bana' ta main li' nin awro a si'tamo nga'min ket matkap a umadap atamo sa lugar a
paninintinsyawan na ni Criston Uunuren ta pigaw nin timbangen nay ginwa' tamo leg'an
tamon nabyay iti sa luta'. Barang saya mangrisibin manepeg a tubale' sa ginwa' na,
maabig man o duka'.

Say Pammag'in nan Dios nin Uamigo na a Sarban Tawo

11 Ket bana' ta tanda' mi nin silili'mo a sintinsyawan natamo li' nin Uunuren,
mampatutu'wan mi konran tutawo a tutuo kami. Bale' tanda' nan Dios a kukanakman mi
tan matalek akon tanda' moyo kami anamaet nin maong.
12 Kai kami nin mampipaong anamanaet komoyo, no kai edet, man'ibarita' mi ti ta
pigaw nin main nin ipasirayo moyo maipa'ka' komi tan main nin i'bat moyo konran
sarain saray tutawon say no si'no sara a ipasirayo ra, bale' kai ra nin man'adalen a
pigagawa' ra.
13 Ket no ipa'ka' ran raruma a nasida' anay ulo mi, kasan kwinta komi; basta
mampagsirbyan miyay Dios. Bale' no limpyo anamaet a isip mi, para sa kaabigan moyo
kanya' nin man'ibarita' mi ti.
14 Wanin ta, say ado' na ni Cristo komi a mampag'uray komi bana' ta man'alilbien mi a
sayan-saya na nin nangi'deng sa sarban tutawo sin nati ya. Ket bana' ta wanin nibilang
nan Dios a maikalamo' sarayna kona nin nati a sarban tutawo.
15 Nati ya anamaet para sa sarba nin tutawo ta pigaw nin si'tamon mabyay iti sa mundo
ket ambo' anay karabayan tamo a tumbuken tamo, no kai edet, say karabayan na, nin sya
nati ya tan sinmubli' yan mabyay para kontamo.
16 Kanya' nin, si'kami, ambo' anay bakas nan sayay tawoy kikiten mi. Sin saytaw kinikit
miya si Cristo a bilang sa pangingikit ran basta tawo tamo', bale' sawanin ambo' anan
wanin.
17 Edet, si tawon naipasaya kona ni Cristo ket ba'yo yan parsa; kasayna a gindat, ba'yo
anay mampag'uray kona. Isipen moyo in!
18 Si Dios, ginwa' na nin wanin a sarban sain. Yupa' sa patiti na ni Cristo sa kudos,
pinag'in natamo et nin Dios nin uamigo na, si'tamon gindat a kuntra kona, tan nibi na
anamaet nin trabaho tamo a pag'inen tamo saran uamigo na a tutawo.
19 Say rabay kon irgwen ket, si Dios mangibwat sa ginwa' na yupa' sa patiti na ni Cristo
sa kudos, kai nayna singiren nin Dios a tutawo sa kasalanan ra, no kai mampag'inen nan
uamigo na a tutawo. Ket nipya na komi a pangingipatanda' nin sayti.

---

* **5:5** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 2 Corinto 1:21-22.

20 Nibaki' nakami anaod ni Cristo ta pigaw nin usaren nakami nin Dios nin managyat
konran tutawo. Kanya' nin si'kami a man'i'deng miya si Cristo, dawaten mi anaod a
aburuyan rayay Dios nin pag'inen nasaran uamigo na.
21 Anaod, kai ya gapo nin nagkasalanan si Cristo, bale' para sa kaabigan tamo, ginwa'
nan Dios a syay naida'ton bana' sa kukasalanan tamo, ta pigaw nin no naipasaya atamo
kona ni Cristo ket pag'inen natamon mapteg nin Dios sa pangingikit na.

6

Matkap nin Paringgasen ran Taga Corinto a Byay ra

1 Sawanin anaod, bubsat, bana' ta ginwa' nakamin katrabahwan na nin Dios, dawaten
mi anaod komoyon andi' moyo nin gaw'en nin kasan kakanaan a inagwang moyon
kamaungan nan Dios nin ginwa' nakamon uamigo na.
2 Anaod, wanti ey wana nin Dios nin ipadar nay kamaungan na,
"Rinnge' katamo sin panaon a ipayabor koy pakatkapan moyo,
tinulungan katamo konan sitaw si tyimpon nipangisalba ko komoyo."*
Ket tandaen moyoyti:
sawanin anay panaon nin nipamayabor na; anaod, sawanin a tyimpo nin nipangisalba
nan Dios komoyo!
3 Kai kami nin man-gumwa' nin animan a makasida' sa pangingikit ran tutawo ta pigaw
nin kasan pakabalawan nin trabahon man'ipagwa' nan Dios komi.
4 No kai edet, man'ipa'kit mi sa kabibyay mi a manepeg nin pigagawa' ran mampagsirbi
konan Dios. Ma'kit sa pangingitpel mi, sa linasat-lasat mi nin kaidapan, kaberengan, tan
pitipitan nin kapapa'sar.
5 Nagaru-garuti kami, naprisu-priso kami, tan sinumpi-sumpit kamin ginulu-gulo ran
tutawo. Nalabas-labas a nipagtrabaho mi tan main nin yabin kai kami nin na'lek tan
main nin tyimpon kai kami nin nangan.
6 Nipa'kit mi a mampagsirbi kami konan Dios ta maringgas a kabibyay mi tan
matarusan mi a gagara nan Dios tan mapamasinsya, tan maong kami sa si'numan. Ma'kit
et anamaet a pag'uuray nan Ispirito nan Dios nin iti komi, tan tutuo a pangangado' mi sa
sarban tutawo,
7 tan sa pangingipatanda' mi nin say tutuo, tan mantulungan kami nin pakayadi' nan
Dios. Say mapteg nin pigagawa' a armas min pangataki tan dipinsa mi.
8 Main saray tutawon ata'gay a pangingikit ra komi, tan main anamaet nin
mangmuda-muda komi. Main saray mangrayo komi tan main anamaet nin mamaduka'
komi. Main saray mamparsawan rakamin mabula', bale' tutuo tamo' a man'ibarita' mi.
9 Main saray mampangipa'ka' a kai kami nin mambaga-bagawen bale' pitanda-tanda'
kami sa nagsikabarang nin lugar; pirmin dandani kami nin mati, bale' anggan sawanin
ket mabyay kami et a lamang. Mandusa-dusawen kami, bale' kai kami nin mapati.
10 Abirno nin abaw a puon nin kaberengan mi, sirириket kami lawas. Pubri kami bale'
mampayamanen misaray raruman tutawo sa kayamanan a magnayon. Kasan
kukayadian mi bale' main komi a sarban bindisyon nin ibi nan Dios.
11 Mampablyen kon bubsat isen sa Corinto, mabli kamo komi! Diritsawan a pag'irgo mi
komoyo; kasa gapo nin niyadi mi.
12 Kai nin nabaw'asan a pangangawa'nan mi komoyo; say pangangawa'nan moyo komi
a nabaw'asan!
13 Ibarita' koyti komoyo nin bara'mon ama moyo: pablyen rakami nin kapada nin
alakin pammabli mi komoyo.
14 Andi' kamo nin kipasaya konran ambo' nin mammemper ta kai anaod nin
makapialuyon a mapteg tan matiko'. Pa'no nin makapikalamo' a palaway tan dedlem?
15 Pa'no yan kituno si Cristo kona ni Satanas*? Si sayay mammemper anamaet tan si
sayan ambo' nin mammemper, pa'no a say pangingisip ra ket mituno? Kai gapo nin
magwa'!
16 Anamaet, kasan lugar ran dios-dios sa piikapan nan Dios, tan si mampiikapan nan si
sibibyay a Dios ket iti sa pidudupong tamon mammemper.* Wanin ta wanan mismo nin
Dios,
"Miikap ako konra tan kikalamo' ako konra.
Si'ko li' a Dios ra, tan alilbien kosara li' nin tutawon ikon ko."*
17 Kanya' nin wana et nin Dios,

* **6:2** Isaias 49:8. * **6:15** ***Satanas***- *Sa Griego:Belial.* Mabasa a maipa'ka' kona sa Glusaryo. * **6:16** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 3:16-17. * **6:16** Levitico 26:12; Ezekiel 37:27.

“Lakwanan moyo saray kai nin tumumbok kongko tan
matkap a maiduma kamo konra.
Andi' kamo nin kibiang sa kadukaan.
Ket si'kon diri nin si Dios, akuen katamo*
18 tan mag'in rakon Ama
tan mag'in katamon a'nak,
wanan Makapangyayadi' a Dios.”*

7

1 Mampablyen kon bubsat, nipangako' ti kontamo kanya' anaod nin ringgasan tamoynay kukadiryan tamo mangibwat sa pagkakasalanan sa gawa'-gawa' tan sa pangingisip, ket ipamuspusan tamoynay magkabyay nin silili'mo konan Dios, angga li' nin liso tamoynan naikana' a byay tamo kona.

Naparirket sara si Pablo nin say Maipa'ka' konran Taga Corinto

2 Byan rakamin lugar sa kukapusuan moyo. Kasa gapo nin si'numan komoyo a nagkasalananan mi, kasa gapo nin si'numan komoyo a pinagkasalanan mi, tan kasa gapo anamaet nin si'numan komoyo a sinaor mi.

3 Ambo' ta man'ibarita' koyti ket mampaliwaen kon man'iparsa moyoyti komi. Kai katamo nin mamparsawan nin mangipa'ka' nin wanin ta bilang naibarita' koyna intaw komoyo mabli kamo komi, tan kalamo' rakami, mati man o mabyay.

4 Alaki a talek ko komoyo tan nipara-parayo katamo sa si'numan. Ket, bana' ta wanin marirket ako sa busel nin kaidapan mi. Naliwaliwa akon tuloy nin say mabistan natandaan ko maipa'ka' komoyo.

5 Anaod, mataman nin sin saytaw sin iti kami sa Macedonia kai kami nin nainawnan. Main nin kaidapan sa rubari' tan rubari' mi. Mangkuntrawen rakami nin kalaban tan aburido kami maipa'ka' konran mammemper.

6 Bale' si Dios a syay mangliwaliwa konran iti sa kaberengan, liniwaliwa nakamin pinarirket bana' sa nikarate' na ni Tito nin

7 ibat isen komoyo. Ambo' tamo' a say kararate' na ni Tito a namarirket komi no kai pati say niparate' na komi nin no pa'no moya nin pinarirket. Niparate' na komi a alaki nin apes moyon maka'kit kongko, tan say pagbababawi' moyo nin pinabereng rako tan say pisasadya' moyon mangisakit kongko. Pinarirket akon tuloy nin sain.

8 Ket kai ako nin magbabawi' a nanurat ako komoyo sin saytaw mataman no pinabereng nakamon sitaw nin surat ko. Anaod sin nu'na ket nagbabawi' ako bale' kai anan lamang ta natandaan kon ginmereng kamo tamo' nin nadali'.

9 Ket sawanin, marirket ako ambo' nin bana' ta pinabereng katamo no kai edet, a bana' sa bereng moyo ket nagbabawi' kamo tan ginurutan moyoynay pagkakasalanan moyo. Sain say kaberengan moyo ket manepeg sa pangingikit nan Dios. Kanya' nin mabistay nagwaan nan sitaw a surat mi komoyo.

10 Wanin ta say kaberengan nin manepeg sa pangingikit nan Dios, sayti a pangibwatan a magbabawi' a tutawo; ket gumring saran paisalba kona. Ket say wanin a mangyadi', kai sukat nin ikabereng. Bale', say kaberengan nin maingar nin tutawo a kai nin pangibwaten a magbabawi' sara, ket miugot sa duka' nin panganggawan.

11 Kiten moyo a bunga sa byay moyo nin saytaw nin kaberengan moyo a manepeg sa pangingikit nan Dios; sinmeseg tan nag'in kamon masulit nin mangipa'kit a kai moyo nin kinunsinti taw nin kasalanan. Masager kamon tuloy maipa'ka' konan siin si main nin nangyadi' sa grupo moyo, linmi'mo kamo sa kaugutan nan siin, alaki a pangrarabay moyon makalamo' rako, tan nag'in nin masulit kamon nabuan yan tumekep nin dusa a nagkasalanan. Sa sarban gugawa' ket man'ipa'kit moyo nin kasan pakairanudan moyo konan sitaw nin bagay.

12 Ket, ambo' tamo' anaod nin bana' konan tawon nagkasalanan o konan nagkasalananan na a nanuratan ko komoyo, no kai edet, ta pigaw nin sa adapan nan Dios ket maipa'kit moyo no adti nin angga a pammabli moyo komi.

13 Anaod, pinarirket kamin tuloy nin sain a ginwa' moyo.

Anamaet a lamang, kai kami tamo' nin naliwaliwa no kai edet, nalamu'nan et a ririket mi nin ririket na ni Tito a bana' sa mabistan nisna' moyo kona ket nay'anan a kaingaran na.

---

* **6:17** Ezekiel 20:34,41; Isaias 52:11. * **6:18** 2 Samuel 7:14.

14 Rinayu-rayo katamo kona tan kai ako nin nading'eyan sa animan ta no pa'no nin
katutuo nga'min a nibarita' mi komoyo, napatutu'wan anamaet a sarba nin nibarita' ko
kona ni Tito maipa'ka' komoyo.
15 Man'umalaki a pammabli na ni Tito komoyo mintras nin mampanemtemen nay
ruros nin nakem moyon tinmulok nin sarba sa nigan-gan nin gaw'en moyo tan say
ma'mot a nipamarate' moyo kona nin awit moyoy alakin salak.
16 Ket bana' sa sain, pinasyan ririket ko; tanda' kon mailalwan katamo lawas.

8

Pagdisididwen nasara ni Pablo nin Manguliktan Tulong a Mammemper
1 Ket sawanin, man'aduen min bubsat, rabay min ipatanda' komoyo no ani a nagwaan
nin nipanulong nan Dios sa dudupong nin mammemper iti sa Macedonia. Na'kit sin
2 leleg a mandumalan sara sa masakit nin idap ket maririket sara et a lamang ket bana'
ta man'irangep raynamaet a kaidapan tuloy nin kinapubri, malaem a nibi ran tulong
konran kapada ran maidap nin mammemper sa Judea.
3 Tistigusan kon nami sara sa anggawan nin mababa' ra, masurok et pa et dyan sa
mababa' ra. Mangibwat sa nakem ran diri,
4 masuet ran dinawat komi a byan misara nin pagkanawanawa nin kirama' sa
panunulong konran kapada ran tutawo nan Dios.
5 Say ginwa' ra, mas et dyan say inilalwan mi. Say mu'na-mu'na nin ginwa' ra ket
nitalaga ran nipaisirong konan Uunuren tan komi a byay ra yupa' sa gawa' na nin Dios
nin maitukoy sa karabayan na.
6 Ket bana' ta wanin, binaritaan miya si Tito a syay namukaw komoyo nin mangulikta
kamon ibi moyon tulong, nin ituloy nakamon tulungan nin maila'pos ti nin gawa' nin ado'
moyo.
7 Anaod sawanin, tanda' kon iti kamon pirmi sa u'na sa sarban bubagay a bilang sa
sayti: ma'get a pagmamatalek moyo konan Dios, alaki a pakababa' moyon mangipatanda'
nin maipa'ka' kona ni Jesus, tan tanda' moyoy katutu'wan maipa'ka' konan Dios. Maseseg
kamo lawas nin mangwa' nin gawa' bana' sa sain nin pagmamatalek moyo, tan alaki a
pangangado' moyo komi*. Ana edet, apes mi nin andi' kamo kumon nin magkurang sa
pangingipa'kit nin ado' moyo konran mammemper itaw sa Judea.
8 Ambo' ta man-gan-ganen katamo kanya' nin man'ibarita' ko in, no kai edet,
man'ipa'kit ko komoyo no pa'no nin kaalaki a apes ran raruma nin tumulong sa kapada
ran mammemper, ta pigaw nin no arigen moyoyti ket pruwibawan a katutu'wan nin
pangangado' moyo.
9 Anaod, tanda' moyoy maipa'ka' sa alakin kamaungan na kontamo nin Uunuren tamon
si Jesu-Cristo. Bana' sa sayti nin kamaungan na, mataman nin ikon na nin kayamanan a
sarba, pinapubri nay lalaman nan diri* ta pigaw nin, mangibwat sa nipamag'in nan
pubri sa kadiryan na, ket pinayaman natamo.
10-11 Ket sayti a maibarita' ko komoyo: Ituloy moyo tan ila'pos moyoyna in say
pangungulikta moyo nin tulong a nitarana' moyo sin taon et. Maabig in para komoyo ta
si'kamoy sangkau'nawan nin nangulikta, tan ambo' in tamo', si'kamo et a main nin
nakem sa sain nin gawa'. No pa'noy sulit moyo nin nangitarana' wanin anamaet kumon a
sulit moyo nin mangila'pos. Mami kamo sigon sa mababaan moyo
12 ta no maruros a nakem na nin sayay mami, makaparíriket konan Dios a mababaan
nan ibi; kai nin taga'nan a mami yan kai na nin mababaan.
13 Kai ko nin apes nin pay'anan saray raruma tan pabyatan kamo no kai si pada-pada
kumon nin mabista a kapapa'sar moyo.
14 Bana' anaod ta masuruk-surok a main moyo sawanin, pun'an moyoy pakatkapan ran
mampagkurang, ta pigaw nin sa awro nin si'kamo anamaet li' wadi' a magkurang, pun'an
ra anamaet a pakatkapan moyo. Kona nin siin, pada-pada a kapapa'sar moyo.
15 Bilang nin wantaw sa wana sa Masanton Kasuratan a,
“Kai ya nin nagsubra a nakadinep nin abaw,
tan kai ya anamaet nin nagkurang a nakadinep nin daite'.”*

Say Pangngisadya' ran Tulong ra
16 Kisalamatan miya nin tuloy a Dios ta binyan naya nin suet nin tumulong komoyo si
Tito a kapada nin suet ko.

---

* **8:7** *pangangado' moyo komi.- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:pangangado' mi komoyo.*
* **8:9** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Filipos 2:6-8. * **8:15** Exodo 16:18.

17 Sirириket ya nin inmaburoy sa dawat mi nin mako yadsen komoyo. Say katutu'wan
ket nangibwat anan diri kona a sumubli' yadsen.
18 Man'ibaki' miyadsen nin kaaluyon naya a sayay busat iti, a say seseg na nin
mampagtrabaho para konan Mabistan Patanda', ket pitanda-tanda' sa sarba nin dupong
ran mammemper.
19 Saya et, pinili' ya nin dudupong nin mammemper iti nin kalamo' mi sa pagbibyahi mi
leleg a man'asikaswen mi ti nin pangungulikta nin pakairaywan nan Catawan tan
pamma'kit mi nin ruros nin nakem min tumulong.*
20 Mampaayyen miyadsen tin busat kona ni Tito ta mampakailag kami ta pigaw nin
kasa nin animan nin mairgo o isipen nin si'numan maipa'ka' sa panganga'get mi nin sayti
nin malaem a tulong.
21 Say gumwa' nin matunong a gagara mi ambo' tamo' sa pangingikit nan Catawan no
kai wanin anamaet sa pangingikit ra nin tutawo.
22 Anamaet, man'ibaki' miya et isen nin kalamo' na ni Tito a saya et nin busat. Nasubok
miyaynan ni'no, tan na'kit mi a sulit na nin tumulong sa nagsikabarang a padalan. Lalo
ya et nin masulit sawanin bana' sa alaki nin talek na komoyo.
23 No maipa'ka' kona ni Tito, sya a kalamo' ko sa panunulong ko komoyo, tan no
maipa'ka' konra nin saray rwa nin bubsat a mayidsen kona, sara a nibaki' nin dudupong
ran mammemper iti. Bana' konra, mangkabyan yan unor si Cristo.
24 Kanya' nin sa pangngisadya' moyoynan tulong moyo konran itaw sa Judea, ipa'kit
moyo konran sarayti nin bubsat nin mangiparate' li' sa dudupong ran mammemper, a
tutuo a pangangado' moyo tan tutuo a man'ipasirayo mi.

9

1 Kai koyna nin matkap a manurat et komoyo maipa'ka' sa maibi moyon tulong konran
tutawo nan Dios itaw sa Judea
2 ta tanda' kon disidido kamon tumulong. Maipa'ka' sa sain ket pirayu-rayo katamo
anaod konran bubsat iti sa Macedonia, a nangibwat et sin taon, si'kamo nin tagadsen sa
Acaya ket sisasadya' kamoyna nin mami. Ket sain nin sulit moyo tininreg a kapusuan nin
ka'bawan konra nin tumulong anamaet.
3 Ibaki' kosara anadsen ti anaod nin bubsat nin tumulong isen ta pigaw nin kai nin
lumiwa' a anggan irgo tamo' in a nibarita' mi no kai edet, maisadya' moyoynay tulong
moyo nin bilang sa naibarita' ko.
4 Mading'eyan kami, tan wanin anamaet a lamang angangko komoyo bana' ta nipiho
mi ana a sisasadya' kamoyna, no main li' wadi' nin mayi kongkodsen nin bubsat a tagadti
sa Macedonia ket ma'kit ra nin kai et nin naisadya' a tulong moyo.
5 Kanya' nin napanemtem ko a matkap kon dawaten konra nin sarayti nin bubsat a
mu'nayna nin makodsen komoyo ta pigaw nin tulungan rakamo nin mangisadya' anan
gindat nin tulong a nipangako' moyo. Yupa' sa wanin, nakasadya' ana no rumate'
akodsen, tan ma'kit nin maruros a nakem moyo nin nami tan kai kamo nin napasuet.

Mangibwat konan Dios a Ipanulong tamo

6 Siti e a panemtemen moyo:
Si mangmula nin daite', daite' anamaet a yataben na, tan si mangmula nin malaem,
malaem anamaet a yataben na.
7 Mami kumon a barang saya sigon sa no umnoy naitalaga nan ibi, nin maruros a nakem
na tan kai ya nin napasu-pasuet, bana' ta pablyen nayan Dios a tawo nin sirириket nin
mami.*
8 Magwa' nan Dios nin byan nakamo nin masurok dyan say matkap moyo. Ket masadag
nin pirmi a sarban main moyo ta pigaw nin makapami kamon malaem para sa sarban
mabistan gagara.
9 Bilang mabasa tamo sa Masanton Kasuratan, wanti a wana maipa'ka' konran wanin a
tutawo:
“Mapanudol ya konran mumaidap,
Say gawa'-gawa' na nin panginginga'do na,
ket tumuluy-tuloy nin kasan anggawan.”*
10 Ket si Dios pagkamainen nasara nin bini' a magtatalon ta pigaw nin main nin kanen.*
Sya byan nakamo anamaet nin malaem nin ipanulong moyo sa raruma nin tawo nin

---

* **8:19** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 16:3. * **9:7** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Proberbio 22:9; Deuteronomio 15:10. * **9:9** Kanta 112:9. * **9:10** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Isaias 55:10.

bilang bini' moyo. Syan lamang a mamaka'baw ta pigaw nin abaw a yataben sa mabista nin gugawa' moyo konran raruma nin tawo.

11 Masurok a sarba nin ibi na komoyo ta pigaw nin malaem a maitulong moyo. Ket kisalamat sara konan Dios bana' sa tulong moyo nin awiten mi konra.

12 Sayti nin tulong moyo ket kai tamo' nin mamno' sa pakatkapan ran tutawo nan Dios no kai edet, pangibwatan et nin alakin tuloy nin pakikisalamat konan Dios.

13 Patutu'wan et nin sayti a mantumbuken moya a Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Cristo kanya' nin pagalangan rayay Dios. Raywen raya et bana' sa nangibwat sa nakem moyo nin kipasaya konra tan konran sarba ran bubsat.

14 Saya et, mag'in nin mabli kamo konra tan idasalan rakamo bana' sa naiduman kamaungan nan Dios a ma'kit komoyo.

15 Kisalamatan tamoyay Dios bana' sa rigalo* na nin kasa gapo nin susarita' a makasadag nin mangibalikas!

10

Say Pangingikusto na ni Pablo nin say Maipa'ka' sa Nipagwa' kona

1 Sawanin si'kon dirin si Pablo, main pa nin ipainganga'do ko komoyo. Matpel ako tamo' kano sa surat no adayo' ako, bale' masalak ako no kaadap katamo. Ket dawaten ko anaod komoyo sa kaayupaan nin nakem tan pammasinsya na ni Cristo nin mampagtrabaho iti kongko,

2 andi' kamo nin mangwa' nin pangibwatan ko nin makapag'irgo li' nin mabyat komoyo no mako akodsen ta talaga nin makarnge' sara kongko in saray mampangibarita' a mampagkabyay kami nin kapada tamo' a lamang nin si'no tamo' nin tawo.

3 Tutuo nin si'kami ket tawo kami tamo' bale' ambo' nin pakababa' nin tawo a man'usaren min kilaban sa sarban kuntra konan Dios.

4 Ket, say armas mi, ambo' a armas nin main sa tawo no kai edet, armas nin main a pakayadi' nan Dios, ket sidaen a animan nin magsen nin ibangen nan kalaban nan Dios.

5 Talwen mi in say pilusupya tan uakay ran saray tutawo nin mipata'gay nin makabangen sa pakaalilbi' konan Dios; man'ipatunong mi a sarban man'isipen ra ta pigaw nin say pangingisip ra ket maitukoy sa karabayan na ni Cristo.

6 Ket, li' no tanda' mi ana a mantumulok kamoynan liso sa gan-gan na ni Cristo, dusawen misarayna a si'numan nin kai et nin mantumulok.

7 Sayti e ket mapala-palaway nin ma'kit kanya' nin matkap ket mangkaasikaso moyo. Si si'numan nin sigurado ya a sya ket tutuon tawo naya ni Cristo, matkap nin amingawen na a kapada na, ket tutuo nin tawo nakami anamaet ni Cristo.

8 Mataman wadi' nin mapalabasan koy pangingipangaya ko nin pakayadi' mi komoyo nin nibi nan Uunuren komi, kai ako nin mading'ey ta nibi nayti nin pakayadi' nin pammagsen nin pagmamatalek moyo konan Dios tan ambo' nin paninida'.

9 Kai ko et rabay nin ipa'ka' nin si'numan a manlili'mwen katamo sa surat.

10 Tarusan moyo in ta main nin mampangibarita' a wana, “Mabayani ya sa surat, bale' sa adap-adapan kasa nin mababa' na tan kai yan lamang nin makapag'irgo.”

11 Bale' matkap nan tandaen nin siin nin mampangibarita' nin wanin a no ani kami nin manurat no kasa kamidsen, wanin min lamang sa gawa' no kaadap nakami.

12 Kai mi nin maitpel nin iyarig a lalaman min diri konra nin sarain saray mirayo nin bukod. Sara-saray mampami nin ketegan nin kaabigan nin man'ipatukdo' ra sa panunukat ra sa lalaman ran diri. Ket no sukaten ray kadiryan ra, ibarita' ra a kusto saran pirmi. Aninay kawawengan ra!

13 Si'kami bale', mandangkaan mi a pag'iirgo mi maipa'ka' sa nagwaan mi. Man'ipasirayo mi tamo' a nipagwa' na nin Dios komi, tan naisakop anaod in say ginwa' mi komoyo sin nako kamidsen.

14 Kai kami nin lumabas sa kanepegan mi komoyo. Wanin ta ambo' nin saray raruma no kai edet, si'kami anaod a nu'nan na'teng anan nangi'ras komoyodsen konan Mabistan Patanda' nin maipa'ka' kona ni Cristo.

15 Kai mi nin irangas nin nagwaan mi a nagwaan ran raruma nin tawo. Bale' bana' ta sakop kamon trabahon nipagwa' na nin Dios komi, ilalo mi edet nin gumsen a pagmamatalek moyo, tan no wanin ket, malamu'nan et a magwaan mi sa nipagwa' na komi nin Dios isen komoyo.

* **9:15** Sitin ***rigalo*** nan Dios ket si Anak nan bugtong, si Cristo, a nida'ton nay byay na nin ipangisalba sa tutawo.

16 Konan siin, maipatanda' miyay Mabistan Patanda' sa lulugar et itaw sa labas moyo
ket kai mi nin matkap nin ipasirayo a nagwaan ran raruman tawo sa lulugar a kai na nin
namakian komi nin Dios,
17 no kai edet, bilang sa mabasa tamo a wana,
"No mangipasirayo a si'numan,
say ginwa' na tamo' nin Catawan a ipasirayo na."*
18 Anaod, ambo' nin saray mipata'gay a akuen na nin Catawan a si Dios nin tutuon
trabahador na, no kai saraytaw saray ipata'gay na.

11

Pagawan na ni Pablo a Kai sara nin Maisyay konan Cristo a Mammemper

1 Anusan rako et pa no bara'mon kinakalawakaw a ibarita' ko komoyo, kapada a
man'anusan rakoyna,
2 bana' ta mapaga akon tuloy komoyo kapada nin paga nan Dios komoyo. Bara'mo
kamon birhin nin balasang a nitarato kon ipakasal konan sayan-saya tamo' nin lalaki, si
Cristo, tan apes kon iyagwang katamo kona nin kasa gapon mansa.
3 Mapaga ako komoyo ta bangli' no masamal ran raruma a kaisipan moyo ket masida' a
masibulot tan kasan mansan katutulok moyo kona ni Cristo, nin kapada nin nikalingo na
ni Eva* yupa' sa mabista nin susarita' nan mampibula'-bula' nin ulay a sya si Satanas.
4 Aburido ako komoyo ta sirириket moyo saran reng'en a makodsen nin mangipatanda'
nin maipa'ka' kona ni Jesus nin sakalako sa nipatanda' mi komoyo. Ket mangako' kamo et
nin ispirito nin naiduma konan Ispirito nan Dios a gindat nin inako' moyoyna. Anaod
akuen moya nin sirириket a kano wadi' nin mabistan patanda' bale' naiduma ya kona nin
Mabistan Patanda' a inako' moyo. Sukat a kunsintyen moyo sara!
5 Anaod, sa wangko, kai rako gapo nin ibati' nin sarain nin kano wadi' a sangkaungan
nin apostoles!
6 Mataman wadi' nin ambo' ako nin maong nin mag'irgo, kai anamaet nin kurang a
pakatanda' ko maipa'ka' sa man-gaw'en nan Dios. Nipa'kit mi ana in komoyo sin saytaw et
sa sarban udas tan sa sarban kapapa'sar.
7 Bana' ta nipatanda' koya komoyo a Mabistan Patanda' nin nangibwat konan Dios, a
kai ako gapo nin naningkap ni sintabos komoyo, ipa'ka' moyoyna para nin ambo' nin
maalaga a ginwa' ko? Pinaayupa' koy lalaman kon diri ta pigaw nin maitandudo' kamo sa
adapan nan Dios. Abas para a ginwa' ko komoyo?
8 Bara'mon tinakawan kosaray raruman dudupong nin mammemper ta inaburuyan
kon sinupurtawan rako sa tanay makapagsirbi ako nin libri komoyo.
9 Anamaet, sin nagkurang ako sa matka-matkap ko leleg kodsen komoyo, kai katamo
gapo nin minulistya ta saray bubsat nin taga Macedonia ket nirate' ra a nga'min nin
matkap ko.* Kapadan kai ko nin nipaningkap komoyo nin ikabyay ko sin saytaw, kai ako
gapo nin maningkap komoyo nin animan anggan maka'numan.
10 Kapada katutuo sa nipa'kit na kontamo ni Cristo a ibarita' ko a kasa gapo nin
makasida' sa pangingipasirayo kon kai ako gapo nin nangawang nin sustinto nin
mangibwat sa si'numan isen sa intiron Acaya.
11 Ket sawanin, man'ipa'ka' moyoyna para nin ginwa' ko in bana' ta kai katamo nin
kawa'nan? Tanda' nan Dios, kawa'nan katamo!
12 Tarig'enan ko a kai ako gapo nin maningkap nin animan komoyo ta pigaw nin kasan
puon ran mangibarita' nin sarain saray mipaong kano wadi' a tutuon apostoles nasara ni
Cristo a pariho a dalan nin pagsisirbi ra sa pagsisirbi mi.
13 Ambo' nasara in nin tutuon apostoles ni Cristo, no kai man'ulaw-ulawen rakamo
tamo' bana' sa man-gaw'en ra tan sa piwadi'-wadi' ran mapteg nin apostoles na ni Cristo.
14 Kai in sukat nin paka'ngapan ta mataman nin si Satanas ket makapirupa ya nin
bara'mon sayan maslag a anghil nan Dios.
15 Kanya' nin andi' atamo nin maka'ngap no pati saray tutawon mantumulok kona ni
Satanas ket makapagwadi'-wadi' sara nin mangingitandudo' nin no ani a mapteg. Bale' sa
awro li' nin mangukom yay Dios, madusa sara li' nin kadmang nin duka' a gugawa' ra.

Say Pirarayo na ni Pablo Maipa'ka' sa Kakapuyan na

16 Ibarita' ko anamaet, kasa kumon komoyo a mangipa'ka' a mangkumalawakaw ako
bana' sa ibarita' ko maipa'ka' sa lalaman kon diri. Bale' no wanin a pangngipa'ka' moyo
kongko, anusan rako tana pa ta pigaw nin makapirayo ako anamaet nin buga'.

* **10:17** Jeremias 9:23-24; 1 Corinto 1:31. * **11:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 3:1-7,13. * **11:9** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Filipos 4:10-20.

17 Sayti say pangibari-barita' ko nin maipa'ka' sa lalaman kon diri ket ambo' nan uso nin
gaw'en nin sayay aripen na nin Uunuren, no kai mampirayo ako nin bara'mon tawon
kalawakaw.
18 Bale' bana' ta abaw saray mirayo a no si'no sara tan no ani a nagwaan ra, raywen ko
anamaet a lalaman kon diri,
19 tutal, maanusan moya man a tawon kalawakaw bana' ta mauutek kamo anaod!
20 Wanin ta maaburuyan moyon aripenen rakamo nin sarain a tawo, o pakabyayan
rakamo, o itangay ray kayadian moyo, o pag'adi-adian rakamo, o padi-pading'eyan
rakamo! Wanin anamain a rabay moyo! Say matpel!
21 Ket si'ko, maididing'ey ako! Takrot kami salo nin mangwa' nin sain!
Bale' anaod ta matpel sara nin mirayo, maitpel ko anamaet a mirayo. Kakalawakawan
tamo' ti, bale' mirayo akoynan lamang!
22 Ipangaya ray nikaHebreo ra, Hebreo ako anamaet bale'. Ipangaya ran Israelita sara
sa sarban bagay. Wanin ako anamaet bale' a lamang! Ipangaya ran tawiren ray
nipangako' kona ni Abraham. Wanin ko anamaet a lamang!
23 Ibarita' ra a mampagsirbi sara kano kona ni Cristo. Bale', tutuo in man, si'ko a mas
makapamarita' a mampagsirbi ako kona ni Cristo. (Bara'mo akon luang sa pirarayo ko
nin wanti.) Mas a pagtatrabaho ko; mas abaw a parso akoyna nin napriso bana' sa
pangingipatanda' ko konan Mabistan Patanda'; mas kai ana nin mabilang a
nikasasakit-sasakit ko; tan ni'nu-ni'no akoyna nin dandani nin napati.
24 Nilima rakoyna nin nasanet nin mitulumpulo' tan syam* nin saray pupangulo ran
Judio.
25 Nitlo rakoyna nin ginaruti nin saray taga Roma. Ni'sayna nin nipa'ka' a nati akoynan
nakudas-kudas nin bato. Nitluyna nin linumdeg a bapor nin rinuranan ko tan nasari'
koyna a nikakaawro tan nikakayabi nin kutaw-kutaw sa taaw.
26 Sa pirmi nin pako ko sa raruma nin lugar, abaw anay piligro nin linasat ko sa
kariripay ko sa uilog, sa nikasna' ko nin tulisan, sa gawa' ran kapada ko nin Judio tan ran
ambo' nin Judio nin kuntra kongko. Wanin a lamang itaw sa alalakin bubabali tan sa
lulugar a ambo' nin matawo, tan sa taaw tan sa gawa' ran miwadi'-wadi' a kapada saran
mammemper.
27 Namaturo' akon saynget ko nin nagtrabaho. Abaw a yabin kai ako nin na'lek, tan
nabitil-bitilan tan nalata'-lataan ako. Main nin udas a kai ako nin nangan tan
naray'e-ray'epan ako ta kurang a seket ko tan kasan mapiikapan ko.
28 Anamaet, pwira anay raruma et a nangyadi', main nin mabyat nin tuloy a
man'awiten kon inawru-awro; say mapaga ako maipa'ka' sa dudupong ran mammemper
sa saka-sakalako nin lugar.
29 Anaod, no main nin matandaan ko nin say pammemper na ket makapoy et, mapaga
ako nin kiingar ako kona sa sain nin kakapuyan na tan no main nin naayat nin nabarang
sa dalan, wanin anay sager ko konan si nangayat kona.
30-31 Si Dios tan Ama na ni Uunuren a Jesus, a sya a raywen anggan-angga, tanda' na a sa
sain nin man'ibarita' ko ket kai ako nin mampibula'-bula'. Kai ko nin rabay a mirayo, bale'
no kapilitan, mirayo ako maipa'ka' bale' sa dinalan-dalanan ko nin mangipa'kit a kasa nin
mababa' ko.
32 Bilang konan siti anaod e nin nangyadi' kongko sin itaw ako sa syudad nin Damasco.
Si tinudo' nan gubirnador itaw ni Adi' Aretas nipagwardyawan na nga'min a purta nin
padil nan syudad ta pigaw nin dakpen rako.
33 Bale' main nin tutawo nin tinmulong kongko a nisako' rako tan niuy'oy rako nin
mamaliwa' sa dudungawan sa padil kanya' nin nalibri ako.*

12

1 Kasan magagap ko nin mirayo bale' ta mapasuet ako kanya' nin mirayo ako et. Ibarita'
ko sawanin a maipa'ka' sa nipa'kit tan nipatandaan nan Dios kongko.
2 Main nin katanda'* ko nin sayay tawo na ni Cristo a labin'a'pat a taon ana a linmabas,
nakarate' ya sa sangkata'gayan nin langit a mampiikapan nan Dios. Kai ko nin tanda' no
silalaman ya nin rinmate' itaw o kai; si Dios tamo' a makatanda'.

---

* **11:24** Siti a sangkabyatan nin dusa konran nagkasalanan a kai nin matkap a dusan patiti sigon sa Gugan-gan (Deuteronomio 25:2-3). Siti kurang yan sayay sanet sa niketeg nin Gugan-gan ta no mapasurukan ray bilang, madusa saraynamaet a mannusa sigon sa kaugalian ran Judio. * **11:33** Ginwa-ginwa' 9:23-25. * **12:2** Nibarita' nay maipa'ka' sa sayay nangyadi' kona ni Pablo nin bara'mon raruman tawo ya. Wana, "Main nin katanda' ko...," bale' no kikiten sa birsikulo 6 anggan 9, syan talagaytaw si tawo nin nakaikspirinsya nin sayti. Wanin a nipamarita' na ta kai na nin rabay a mirayo.

3 Si kal-la tanda' ko tamo' ket si ni'ras yadtaw sa pinasyan anda' nin lugar nan Dios tan
ibarita' ko anamanaet a kai ko nin tanda' no silalaman ya o kai; si Dios tamo' a
makatanda' nin siin.
4 Ket itaw, main nin narnge' nan kai nin maibusngaw no ani sa susarita' iti sa mundo
tan kai nin maaburuyan nin ibarita' nin tawo tamo'.
5 Ket no maipa'ka' konan siin nin tawo magwa' kon iparayo bale' kai ako nin mirayo
maipa'ka' kongko, no kai ana edet sa bubagay nin mangipa'kit a kasa nin pakababa' ko.
6 No gagarawen ko a mirayo, kai moyo nin maibarita' a kalawakaw ako ta tutuo a
ibari-barita' ko. Bale' man'ilagen ko ta say rabay ko ket ipatukdo' ran tutawo a pangingikit
ra kongko sa na'kit ran pigagawa' ko tan sa narnge' ra nin uakay ko,
7 ambo' sa sain say makapaka'ngap a tuloy nin nipa'kit tan nipatandaan kongko.
Ket ta pigaw nin kai ako nin magmamalaki bana' sa sain, nagkamain yayti si
mampamaidap* kongko. Bara'mo yan diwi nin man'isurut-surot na ni Satanas sa
lalaman ko. Nibi yayti kongko ta pigaw nin kai ako nin magmamalaki.
8 Nitlo kon nidasal nin dinawat konan Catawan a galten naya,
9 bale' wanti a ni'bat na kongko, “Sadag ana a tulungan taka. Wanin ta no ka'no nin
kasan pakababa' nan sayay tawo, saytaw nin magkuri nin peteg a alakin pakayadi' ko.”
Bana' sa wanin a ni'bat nan Catawan, marириket akoyna edet nin mangirangas nin
kakapuyan ko ta pigaw nin malipos akon pakayadi' na ni Cristo.
10 Edet, marириket ako nin kasa nin pakababa' ko, nin mamuda-muda ako, nin mapaidap
ako, nin maduksa-duksa' ako, tan mangirangep ako bana' kona ni Cristo ta tanda' kon no
ka'no nin kasan pakababa' ko, no saytaw nin diri, alaki a pakayadi' nin iti kongko.
11 Nag'in ako nin bara'mon kalawakaw bana' sa pirarayo ko, bale' pinasuet moyoko.
Si'kamoy matkap kumon nin nangitandudo' kongko konran tutawo ta, kai rako gapo
anamaet nin ibati' nin sarain nin sangkaungan kanon apostoles. Wanin anaod mataman
no main saray wanra ket ambo' ako gapon impurtanti.
12 Anaod, sin isen ako sin saytaw komoyo, say ginwa-ginwa' anadsen komoyo nin
siaanos, sain a mamatutuo a si sayay tawo ket apostol naya ni Cristo. Main nin
makapaka'ngap nin pupaka'kitan tan nangya-nangyadi' tan mumilagro.
13 Sa ginwa-ginwa' ko sa dudupong ran mammemper sa raruma nin lulugar, adti kamo
ket nin naumli? Kasa, no kai si kai ako gapo nin naningkap nin ikabyay ko mangibwat
komoyo nin taga Corinto! Abas para in a nagwa' ko komoyo? Sapa ta inganga'dwen rako
nin pirdunawen konan siin nin grabi nin abas ko!

Rabay nan Marate' ni Pablo nin Naipatunong anay Pigagawa' ra

14 Ket sawanin, mampagpripara akoyna sa ikatlo nin kappako kodsen komoyo, tan
bilang sin linmabas ana nin nipako kodsen, kai ako gapo anamanaet nin maningkap nin
animan komoyo ta ambo' a kwarta moyo a matkap ko no kai si'kamo. Bilang tanda' moyo,
ambo' nin saray a'nak a manepeg nin maninep para konran matua no kai saray matua a
manepeg nin maninep para konran a'nak, ket wanin anamaet kongko a pinakaama moyo
sa pammemper.
15 Alakin tuloy a ririket ko nin ikana' nga'min para sa ikaabig nin byay moyo nin iti
kona ni Cristo, a sarba nin main tan pakababa' ko. Ket sa sain nin man'ipa'ki-pa'kit ko a
kawa'nan katamo ket, ambale' edet sawanin a bara'mo nin mangkaglat a
pangangawa'nan moyo kongko?
16 Magwa' a main nin mampamarita' a wanra, “O', sigi, wanin ana; kai na nin tiningkap
a nikabyay na sa si'numan komoyo. Bale' masirib ya tan mantaktikawen nakamo tamo'.”
17 No tepren moyo in, ibarita' moyo no pa'no katamo nin nataktika. Linuko katamo
para nin inusar kosaray kalalamo' ko nin nibaki' kodsen komoyo?
18 Si'koy nanawat kona ni Tito nin mako yadsen tan nipalalamo' koya sa sayay busat.
Maibarita' moyo para nin linuko nakamo ni Tito? Kai moyo nin maibarita' a wanin.
Mapala-palaway nin ma'kit a napasayay kimey tan mabista nin gagara mi ni Tito.
19 Magwa' a man'ipa'ka' moyo nin sa sarban saytin man'ibarita' mi ket mampagdipinsa
kami tamo'. Tistigos miyay Dios a ambo' gapo nin wanin a rason mi, tan a mampag'irgo
kami komoyo nin kumpruntado sa karabayan na ni Cristo. Ta pigaw nin gumsen a
pammemper moyo, mampablyen kon bubsat, siti a rason no ambale' nin man'ibarita' mi
ti komoyo.
20 Anaod, man'aringapngapen ko a bangli' no rumate' akodsen ket marate' ko et a kai ko
nin rabay nin pigagawa' moyo. Ket no wanin, kai moyo li' anamaet nin rabayen a

* **12:7** Kai tamo nin tanda' nin peteg no ani yayti, bale' saya yayti nin mabyat a klasi nin sakit.

pananager ko no wadi' a main nin marate' ko nin piaaway, piimbelan, pisasageran, pisisibletan, pisisidaan, pitsitsismisan, pipapata'gayan, tan kasan uksoy.
21 Man'umaburido ako anaod bana' ta bangli' no rumate' akodsen, si Dios nin
nangibaki' kongko ket aburuyan na a mading'eyan ako anamanaet bana' komoyo. Ket
gumereng ako nin tuloy bana' konran sara in saray nagkasalanan sin saytaw et nin kai ra
et nagbabawian, bilang say nikasama' a gugawa' ra tan say pirararay ran ambo' nin
mitraasawa tan say inaayep a gawa'-gawa' ra.

13

Matkap ran Usisaen nin taga Corinto a Kadiryan ra
1 Pitlo anayti a mako akodsen komoyo. Ket sumadya' kamo! Panemtemen moyoy
mabasa sa Masanton Kasuratan a wana nin siti,
"Animan a irgu-irgo, matkap a patutu'wan ran no ambo' nin tulo ra, rwa ray tistigos."*
2 Sin pirwa ko nin nakodsen komoyo, pinau-pau'nawan kosarayna in saray
man-gumwa-gumwa' nin duka' tan si'numan et nin nagkasalanan, a no kai ra nin
gurutan ana in say duka' a pigagawa' ra, pakanda' sara li' no sumubli' ako. Sawanin,
mintras nin kasa akodsen et, ibarita' ko in anamanaet konra tan sa sarba moyo. No
rumate' akodsen li', dusawen ta dusawen kosara no kai sara et nin nagbabawi'.
3 Ket sain li' nin gaw'en ko, sain a pammatutuo nin mantikapen moyo a mampag'irgo ya si
Cristo nin iti kongko. Patutu'wan na in ni Cristo ta makapangyayadi' ya sa byay moyo ta
ambo' nin kasan pakababa' na nin gaw'en a manepeg maipa'ka' komoyo.
4 Page', naipasak yan mati sa kudos si Cristo bana' ta bara'mon makapoy ya. Wanin man
anaod, bana' sa pakayadi' nan Dios ket mangkabyay yayna sawanin! Si'kami anamaet nin
lamang, ta naipasaya kami kona ni Cristo, ket makapoy kami maipa'ka' komoyo. Wanin
man, mangkirama' kami anamaet sa pakayadi' nan Dios nin iti sa byay na ni Cristo, ket
usaren mi a maibagay komoyo.
5 Si'kamon diri adalen moyo no page' a mampagmatalek kamo kona ni Cristo. Usisaen
moyon maong a lalaman moyon diri. Pihon maalilbi' moyo a si Jesu-Cristo ket isen ya
komoyo; pwira no parawpaw a pammemper moyo ket kai kamo nin maikana' sa
pangingikit na ni Cristo.
6 Ilalwan ko anaod nin naalilbi' moyo a si Cristo ket iti yayna komi.
7 Man'idasal mi lawas konan Dios a andi' kamoyna nin mangwa' nin duka'. Man'idasal
mi in ambo' nin ta pigaw nin maalilbi' a iti komi a pakayadi' na ni Cristo no kai edet, ta
pigaw nin say matunong a gaw'en moyo, abirno kai mi nin maipa'kit a tutuon minsahiro
nakami ni Cristo.
8 Anaod, kasa gapon kapangyadian min kuntrawen a animan nin maitukoy sa
katutu'wan. Ana edet, si kal-la nin nipagwa' komi ket si magsirbi para sa katutu'wan.
9 Ket, marириket kami no pakandaen moyo a pigagawa' moyo ket kai mi ana nin ipa'kit a
pakayadi' mi komoyo. Siti e a man'idasal-dasal mi, a ituluy-tuloy moyo kumon nin
pakandaen a pigagawa' moyo.
10 Edet man'isurat koyti komoyo mintras a kasa akodsen et ta pigaw nin no isen akoyna
li' ket kai koyna kumon nin matkap a manusa et nin mabyat mangibwat sa pakayadi' nin
nibi na kongko ni Jesu-Cristo nin mismo, a syay Uunuren tamo. Say gagara nin nipamin
saytin pakayadi' mi ket say pammagsen nin pagmamatalek moyo kona ni Cristo, ambo'
nin say paninida'.

Bindisyunan nasara ni Pablo
11 Ket sawanin, bubsat, wanti tana a ibarita' ko komoyo: Rumiriket kamo; pakandaen
moyoy pigagawa' moyo; paksawen moyoy nakem moyo; mipapasaya kamo; tan mitutuno
kamo ket si Dios a syay ado' tan syay puon nin pitutuno, miikap ya komoyo.
12 Mikumustawan kamo nin mangipa'kit nin pangangado' moyo sa saya tan saya bilang
tutawo nan Dios. Mampakumustawen rakamo nin sarba ran tutawo nan Dios iti.
13 Rumate' kumon komoyo nga'min a bindisyon na ni Uunuren tamon si Jesu-Cristo,
say pangangado' nan Dios, tan a mauksoy a pikakalamo' moyo mangibwat sa piikap na
komoyo nin Ispirito na.

* **13:1** Deuteronomio 19:15; Mateo 18:16.

Si Surat na ni Pablo konran Taga GALACIA

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Siti nin surat ket ibat ya kona ni Pablo. Sinurat nayayti nin para konran mammemper a ambo' nin Judio a mampiikap sa lugar nin Galacia. Sa wanra nin madudunong nin tutawo nin nangadal konan Biblia, si rabay nan ibarita' ni Pablo sa wanadti nin lugar a Galacia ket say bubabalin Iconio, Listra, Derbe, tan Antioquia a iti sa prubinsyan Pisidia. Saytin lulugar ket nayi sa saytaw say kina' ra ni Pablo tan Bernabe sa nu'nan nipako ra sa nagsikabarang nin lugar nin nangipata-patanda' konan Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Cristo (Ginwa-ginwa' kapitulo 13 tan 14).

Abaw saray tutawo sa sain nin lulugar a nagmatalek kona ni Cristo yupa' sa niyakay ra. Bale' main nin tutawon subag kona ni Pablo a rinmate' sa dudupong ran mammemper itaw. Wanra a si sayay tawo ket matkap nan tumbuken a Gugan-gan na ni Moises ta pigaw nin matunong ya sa pangingikit nan Dios. Sa sitin surat na ni Pablo konran taga Galacia, gagara na nin ayaten sara a mammemper nin naibarang ran saray mangangakay nin abas nin sumubli' sara sa gindat a tutuon pammemper ra kona ni Cristo.

Nitarana' naya ni Pablo a surat na sa pangingi'deng nan kanepegan nan tawagen nin apostol na ni Jesu-Cristo. Madaer nan nidipinsa a say nipangayab kona nin mag'in nin sayay Apostol ket nangibwat konan Dios, ambo' nin ibat sa uray nin tawo. Nibaki' nayan Dios konran tutawon ambo' nin Judio, nin ipatandaan na a yupa' tamo' sa pammemper ket si sayay tawo, mag'in nin mapteg ya sa pangingikit nan Dios (2:16). Sumunor, nikusto na a abas a pangangakay. Sa kapitulo 5 tan 6, nipa'kit na ni Pablo a say pigagawa' nan sayay mammemper ket nangibwat nin peteg sa ado' nin bunga nin pagmamatalek kona ni Cristo.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1-3)
Say gagara nan surat (1:4-9)
Say pakauray na ni Pablo nin sayay apostol (1:10–2:21)
Si Mabistan Patanda', ipa'kit nan si Dios ket maong ya (3:1–5:1)
Say pagkanawanawa tan kanepegan nan sayay mammemper (5:2–6:10)
Say pammatalad na ni Pablo konran mammemper (6:11-18)

1 Si'ko si Pablo a apostol na ni Jesu-Cristo. Ambo' nin tawo a namili' kongko o namag'in
kongko nin apostol no kai si Jesu-Cristo tan si Dios Ama a syay namasubli' nin mabyay
kona.

2 Si'ko tan sarba ran bubsat a kalamo' kodti, iparate' mi a pammakumusta mi sa
dudupong nin mammemper isen sa prubinsya nin Galacia.*
3 Sapa kumon ta si Dios a syay Ama tamo tan si Uunuren tamon Jesu-Cristo
bindisyunan rakamo tan byan rakamon mabistan kapapa'sar.

Sayan-Saya tamo' a Mabistan Patanda'

4 Si Cristo, nida'ton nay lalaman na nin mati para sa pakapirduna nin kukasalanan
tamo ta pigaw nin galten natamo sa pakayadi' nin kadukaan a mampag'uray konan sitin
kapresan a panaon. Ginawa' na in ni Cristo bana' ta siin a rabay nan Dios a syay Ama
tamo.
5 Itandudo' yay ngaran nan Dios anggan-angga!
Peteg a wanin.
6 Nabigra' akon nakatanda' nin maipa'ka' komoyo a manlakwanan moyayna anamain a
Dios nin sya, sin ambo' et nin na'teng ket sinagyat nakamo bana' sa kamaungan na ni
Cristo. Ket sawanin, bara'mon mamper kamoyna sa sakalakon akay a wanran “mabistan
patanda'”.
7 Bale' ambo' yan page' nin mabistan patanda' in si wanran “mabistan patanda'”.
Tinawag koya tamo' nin wanin ta main sarain saray mampangyakay nin bula'-bula' ket,
sawanin man-gulwen ray kaisipan moyo ta rabay rayan tursyen a Mabistan Patanda' nin
maipa'ka' kona ni Cristo.
8 Bale' ibarita' ko komoyo a no main nin mangyakay komoyo nin wana say akay na ket
“mabistan patanda'” bale' naiduma sa nipatandaan min katutu'wan komoyo, madusa

* **1:2** Mabasa a maipa'ka' sa u'nan nipangipatanda' nan Mabistan Patanda' ni Pablo sa bubabali sa Galacia sa Ginwa-ginwa' 13:13–14:21.

yan talaga sa impyirno. Wanin a mangyadi' mataman no si'kami o anghil nin ibat sa langit a mangyakay nin sain.
9 Nibarita' mi ana intaw komoyo bale' ibarita' ko anamanaet sawanin a si si'numan nin mangyakay nin wana say man'iyakay na ket si Mabistan Patanda' bale' naiduma sa nipatandaan mi komoyo nin inagwang moyo, matkap nin dusawen ya li' sa impyirno.

Say Ipatanda' na ni Pablo ket Mangibwat kona ni Cristo
10 Sain nin nibarita' ko ket ambo' nin pammagusto sa tawo. Ambo' nin wanin ta si rabay ko nin mapagustwan ko ket si Dios. Kai ko nin man'apesen a mag'in nin rabay-rabay rakon tutawo ta no sain et a tikapen ko, kai ako nin mantumulok kona ni Cristo; anaod, si'ko nin ibabaki' na.
11 Rabay kon mapala-palaway nin tanda' moyo, bubsat, a si Mabistan Patanda' nin nipatanda' ko komoyo ket ambo' yan gawa' nin tawo.
12 Kai ya nin nibarita' kongko nin si'numan a tawo tan kai ya anamaet nin niyakay nin si'numan a tawo kongko, no kai edet, nipatandaan naya kongko ni Jesu-Cristo nin mismo.
13 Anaod, tanda' moyo no pa'noy kabibyay ko sin saytaw sin iti ako et sa pammemper ran Judio. Kasan angan-angan kosaran dinuksa-duksa' saray pinipapasaya nan Dios kona ni Cristo tan ginwa-ginwa' koy anggawan nin mababa' kon erpen a lapag nin dupong ra.
14 Iti ako sa u'na ran kaanak-anakan kon Judio no maipa'ka' sa pagkarilihyuso. Mas matulok kon tinumbok nga'min a uakay tan kaugalian ran pupuon min Judio.
15 Bale' mataman nin wanin, ket si Dios, mangibwat sa kamaungan na, pinili' nakoyna sin ba'yo ako et nin niyanak tan kinayaban nakoynan mag'in nin aripen na ni Cristo. Ket, sin rinabay na,
16 nipatandaan na kongko no si'no yan peteg a anak nan si Jesus ta pigaw nin maipatanda' koyay Mabistan Patanda' maipa'ka' kona konran ambo' nin Judio, nin kasan si'numan nin nangyakay kongko no ani a ipatanda' ko.
17 Ni kai ako nin nako sa Jerusalem ta pigaw nin ikipa'no konran nu'nan nag'in nin apostoles dyan si'ko, no kai edet, nako akon tampor sa Arabia, mi'sa sinmubli' ako sa syudad nin Damasco.
18 Linmabas anay tuloy taon sin nako ako sa Jerusalem* nin kina' koya nin pinasyar si Pedro, tan nikiikap akodtaw kona nin labinlimay awro tamo'.
19 Na'kit koyadtaw si Santiago nin busat na ni Uunuren tamon Jesus tan pwira konran rwa ni Pedro kasaynan raruma et nin na'kit ko konran apostoles.
20 Man'ipangako' ko sa adapan na nin Dios a sarban sayti say man'ibarita' ko komoyo ket katutu'wan.
21 Mi'sa, nako ako sa lulugar a sakop nin prubinsyan Siria tan Cilicia.
22 Sin saytaw a panaon, kai rako et nin tanda' nin saray mammemper kona ni Cristo itaw sa prubinsyan Judea.
23 Narnge-narnge' ra tamo' nin wanra nin raruma a si'ko nin nanuksa-duksa' intaw konran mammemper kona ni Cristo ta pigaw nin makasa sara ket, sawanin man'ipatanda' koyaynay pammemper kona.
24 Ket manraywen rayay Dios bana' sa man'ipagwa' na kongko.

2

Saray Pupangulo, Nitandudo' ray Pangingipatanda' na ni Pablo
1 Napalabas a labin'a'pat a taon, nako ako anamanaet itaw sa Jerusalem. Kalamo' koya si Bernabe tan nitagad koya nin nayi si Tito.
2 Nako akodtaw ta nipadar na kongko nin Dios a mako ako. Sa bukud-bukod a pakiadap ko konran saray pupangulon man-galangen nin sarba, niprisinta koyay Mabistan Patanda' a man'ipatanda' ko konran ambo' nin Judio. Ginwa' koyti bana' ta rabay kon mataros tan ma'kit ra nin kusto a man-gaw'en ko ket kai nin mag'in nin kasan kabalikasan a ginwa' koyna tan say gaw'en ko et.
3 Ket na'kit ran page' nin kusto a man-gaw'en ko ta si Tito ket kalamo' koya, tan mataman nin ambo' yan turi' ta ambo' yan Judio, ni kai ra et nin nipasuet a turien ya
4 abirno main nin umno ran bubsat kano wadi' sa pammemper a nangipasuet a turien ya nin maitukoy sa wana sa Gugan-gan. Kai sara naaraman nin sinumrep nin mako mangispya no pa'no kami nin libri bana' ta iti kami konan Cristo a si Jesus, a no kai mi ana nin mantumbuken a Gugan-gan.* Rabay rakamin gaw'en nin bara'mon aripen nin gaw'en mi nga'min a ipagwa' nin sain a Gugan-gan.

* **1:18** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ginwa-ginwa' 9:26-30.
* **2:4** Mabasa a maipa'ka' sa Gugan-gan nin mantumbuken ran Judio itaw sa Glusaryo.

5 Bale' kai kami gapo nin inmaburoy sa karabayan ra ta pigaw nin si katarusan nan
Mabistan Patanda' ket kai ya nin malawukan nin bula'-bula' tan sa pammemper moyo ket
kai kamo nin mabarang.
6 Ket saraytaw saray man'alilbien nin pupangulo (Wangko nin saray man'alilbien nin
pupangulo bale' kasa in kongko bana' ta kona nin Dios ket kasan kwinta nin pusisyon;)
sara anaod nin pupangulo, kasan nilamo' ran animan konan Mabistan Patanda' nin
man'ipatanda' ko.
7 Naalilbi' rayna edet a nipya nan Dios kongko a pangingipatanda' konan Mabistan
Patanda' konran ambo' nin Judio, kapadan nibi nan trabaho kona ni Pedro a ipatanda'
naya konran Judio
8 bana' ta si Dios nin maksaw nin mampagtrabaho sa nakaibakian nan mangipatanda'
ni Pedro konran Judio ket maksaw ya anamaet lamang nin mampagtrabaho sa
nakaibakian kon mangipatanda' konran ambo' nin Judio.
9 Ket sara si Santiago, Pedro tan Juan, a saray man'alilbien nin pupangulo, naalilbi' ra
nin nibi nayayti kongko nin Dios a pagkanawanawa, kanya' nin nikipasamano sara komi
ni Bernabe nin mangipa'kit a kumpurmi saran matkap a mitanggon kami sa pangngawa'
nin trabahon ipagwa' nan Dios. Nitatarusan kami a si'kami a mangipatanda' konran
ambo' nin Judio tan sara konran Judio.
10 Si kal-la dinawat ra tamo' nin gaw'en mi ket si pirmi mi sara tana nin panemtemen a
pupubri. Bale' siin anay gindat nin man-gaw'en ko.

Matkap a Sinurnang naya si Pedro ni Pablo

11 Ket ni'sa, nako ya komi itaw sa Antioquia* si Pedro. Ket adap-adapan nin sinurnang
koya bana' ta main nin abas a gawa' na.
12 Sin nadali' yadtaw et, nikidungu-dungo yan mangan konran mammemper a ambo'
nin Judio. Bale' main nin rinmate' itaw nin mammemper nin nibaki' na ni Santiago, ket
nangibwat sin sain, kinmal'i-pal'is yayna si Pedro nin kai yayna gapo nin nikidungo
konran ambo' nin Judio bana' ta mali'mo ya konran saraytin mammemper nin Judio nin
mampangipasuet a saray mammemper nin ambo' nin Judio ket matkap saran paturi' a
bilang sa ipagwa' nin Gugan-gan.*
13 Ket tagem anamaet nin saray raruman mammemper nin Judio inarig raynay gawa'
na ni Pedro abirno tanda' ran ambo' nin kusto. Ket tagem anamaet anan si Bernabe,
naumalitan yan katakrutan ra!
14 Ket sin naamingaw kon mampangimey saran kai nin maitukoy sa katutu'wan a
wanan Mabistan Patanda', wangko kona ni Pedro sa adapan ran sarba, “Si'ka Pedro, saya
kan Judio, bale' mampagkabyay kaynan bara'mon ambo' nin Judio ta kai moyna nin
mantumbuken a kaugalian ran Judio. Mayin nin sawanin ket pasueten mosaray ambo'
nin Judio nin magkabyay saran bilang nin Judio?”
15 Wangko et, “Naiyanak atan page' nin Judio kanya' nin ambo' atan kapada ran saray
ambo' nin Judio nin kai ra nin tanda' a Gugan-gan nan Dios.
16 Wanin man, tanda' ta nin maikwinta yan mapteg a sayay tawo sa pangingikit nan
Dios tamo' no magmatalek ya kona ni Jesu-Cristo tan ambo' gapo nin bana' sa
panunumbok nin Gugan-gan. Ket si'ta mataman et nin Judio ata, nagmatalek ata
anamaet konan Cristo a si Jesus ta pigaw nin maikwinta atan mapteg sa pangingikit nan
Dios bana' sa sain a pagmamatalek ta, tan ambo' nin sa panunumbok ta sa sain nin
Gugan-gan. Tanda' ta nin kasan tawon maikwinta nin mapteg sa pangingikit nan Dios
bana' sa panunumbok nin Gugan-gan.*”
17 Sawanin, bana' ta dumugen tamo anaod a mapapteg sa pangingikit nan Dios yupa' sa
pakipasaya tamo kona ni Cristo imbis nin yupa' sa panunumbok nin Gugan-gan ket sa
wanin, man'ikwinta ratamon sikakasalanan nin Judio. Edet, say rabay kasi nin irgwen
ket ayunan na ni Cristo a kasalanan? Kai! Ambo' gapo nin wanin!
18 Bale' no sumubli' akon paisirong sa sain nin Gugan-gan nin ginurutan koyna tan
ibarita' kon siin a manepeg nin dalan, man'ipadar ko a lalaman kon diri nin main nin
kasalanan bana' ta ginurutan koyna in nin Gugan-gan.
19 Ket si'ko, bara'mo akon pinati nin Gugan-gan kanya' nin ambo' akoynan iti sa sirong
nin pakayadi' nin Gugan-gan. Ket sawanin, kanawanawa koynay magkabyay nin
mangwa' nin karabayan nan Dios.* Naranod akoyna nin naipasak kona ni Cristo sa kudos
bana' ta syay nangalap nin lugar ko.

---

* **2:11** Say maipa'ka' sa no mayin a itaw sara si Pablo sa Antioquia ket mabasa sa Ginwa-ginwa' 11:19-26. * **2:12** Mabasa et a maipa'ka' sa sarayti sa Ginwa-ginwa' 15:1-5. * **2:16** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Roma 3:20. * **2:19** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Roma 6:2; 7:4.

20 Kanya' nin ambo' akoynayti si mabyay sawanin no kai si Cristo nin mampiikap iti
kongko. Ket siti si byay koyna sawanin, bunga yan pagmamatalek ko konan Anak nan
Dios nin nangado' kongko tan nibi nay byay na para kongko.
21 Kai ko nin gaw'en nin kasan kabalikasan a kamaungan nan Dios kontamo no iyakay
ko a ambo' nin say panunukid nin Gugan-gan a puon a mag'in atamon mapteg sa
pangingikit nan Dios, ta no mapapteg atamo sa pangingikit nan Dios bana' sa panunukid
nin Gugan-gan, kasa edet nin sirbi a nati ya si Cristo.*

3

Yupa' sa Pagmamatalek ket Risibyen tamoyay Ispirito nan Dios

1 Kalawakaw kamo, si'kamo nin taga Galacia! Nadikot rakamo para nin sarain saray
mamarita' a matkap moyon tukiden a Gugan-gan nin mantumbuken ran Judio! Pinasyan
palaway nin nibarita' ko komoyo a maipa'ka' sa pipa'kaan nin patiti na ni Jesu-Cristo sa
kudos.
2 Main tamo' pan sayay bagay a rabay kon matandaan mangibwat komoyo: Narisibi
moya para a Ispirito nan Dios bana' sa nipanumbok moyon sain nin Gugan-gan? Syimpri
kai, bana' ta si Dios, nibi nayay Ispirito na komoyo bana' tamo' ta narnge' tan timper
moyay Mabistan Patanda'.
3 Aninan page' a kakalawakawan moyo! Nitarana' moyoy ba'yon byay moyo sa
pakababa' nan Ispirito nan Dios, sukat nin ila'pos moyo yupa' sa pakababa' moyon bukod!
4 Kasa para gapo nin kabalikasan nin say nag'in nin pakasari'-sari' moyo bana' sa
pammemper moyo? Kasan dwadwa nin main!
5 Si Dios, man'ipaaluyon nakamo konan Ispirito na tan mampangwa' yan mumilagro
komoyo, ambo' nin bana' ta mantumbuken moyoy Gugan-gan, no kai bana' ta narnge' tan
timper moyay Mabistan Patanda'.
6 Kiten tamoya nin alimbawa' si Abraham nin puon min Judio. Mabasa tamo sa
Masanton Kasuratan, “Si Abraham, timper nayay Dios, ket bana' sa pagmamatalek na
konan Dios, nikwinta nayan mapteg nin Dios.”*
7 Ket si'kamo, amingawen moyo a saraytaw saray magmatalek konan Dios a ikwinta na
nin puri na ni Abraham.
8 Wanaynan gindat nin Dios sa Masanton Kasuratan a mataman nin saray ambo' nin
Judio ket ikwinta nasaran mapteg no magmatalek sara kona. Nipatandaan nayaynan
gindat sin saytaw et nin Dios a Mabistan Patanda' kona ni Abraham. Wana, “Mag'in nin
puon kan bindisyon ko konran sarban tutawodti sa mundo.”*
9 Bana' ta nagmatalek ya si Abraham konan Dios, binindisyunan nayan Dios. Wanin
anamaet, sarba ran magmatalek konan Dios, makakirama' sara sa saytin bindisyon nan
Dios kona ni Abraham.
10 Sara bale' a milalo sa panunumbok ra sa Gugan-gan nin mantumbuken ran Judio,
siguradon iti sara sa piligro nin madusa nan Dios ta wanan mabasa tamo sa Masanton
Kasuratan,
“Si si'numan a kai nin nanumbok nin pirmi sa sarban matkap nin tukiden nin naisurat sa
Libron Gugan-gan, siguradon dusawen naya nin Dios.”*
11 Edet, mapala-palaway a kasa nin si'numan nin mapapteg sa pangingikit nan Dios bana'
sa panunumbok nin Gugan-gan ta wanan mabasa tamo sa Masanton Kasuratan:
“Si tawo a naipatukdo' sa pagmamatalek na konan Dios ket mapapteg naya, magkabyay
ya nin iti ana konan Dios.”*
12 Bale' say panunukid nin Gugan-gan, kasan kabiangan sa pagmamatalek ta wanin a
mabasa tamo sa Masanton Kasuratan. Wana,
“Si mangwa' nin kasa gapo nin kurang nin sarban ipagwa' nin Gugan-gan, mabyay ya nin
iti konan Dios nin nipatukdo' sa gawa' na.”*
13 Bale' si Cristo, simbot nakami nin Judio sa pakadusan bunga nin kai mi nin pakatukid
sa ipagwa' nin Gugan-gan. Ginwa' na in sin nipadusa ya nin say manepeg kumon nin
dusa mi sin nati ya sa kudos. Wanin ta wanan mabasa tamo sa Masanton Kasuratan,
“Dinusa nayan Dios a si'numan nin nati a nakakatin sa kayo.”*

---

* **2:21** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Galacia 3:21-22. * **3:6** Genesis 15:6. Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Roma 4:1-3,9-12. * **3:8** Genesis 12:3. * **3:10** Deuteronomio 27:26. * **3:11** Habakuk 2:4. Mabasa yayti et sa Roma 1:17 tan Hebreo 10:38. *Si tawo...konan Dios.- O:Si tawo nin mapapteg nan Dios, magkabyay yan naipatukdo' sa pagmamatalek na konan Dios.* * **3:12** Levitico 18:5. Mabasa yayti et sa Roma 10:5. * **3:13** Deuteronomio 21:23.

14 Simbot nakami nin Cristo ta pigaw nin say bindisyon a nipangako' nan Dios kona ni
Abraham ket rumate' anamaet konran ambo' nin Judio mangibwat konan anak nan si
Cristo a Jesus, tan ta pigaw nin si'tamon mammemper, bana' sa pagmamatalek tamo ket
risibyen tamoyay Ispirito nan Dios nin nipangako' na.

Si Pangako', Kai ya nin Makabiangan nin Gugan-gan

15 Bubsat, main nin sayay alimbawa' nin mampangyadi' sa inawru-awron byay a ibi ko.
No nakapipagket saray rway katawo sa sayay bagay ket namirma saran kataratwan nin
pamma'get ra sa nipagketan ra, kasa gapo nin si'numan a makapanubag o
makapanglamo' nin animan konan kataratwan.

16 Wanin anamaet sa nipangako' nan Dios kona ni Abraham tan konan sayay mag'in
nin puri na. Say Masanton Kasuratan ket man'ibarita', "tan konan puri mo,"* a ambo' nin
rabay nan irgwen ket abaw nin puri na no kai saya tamo' a siti ket si Cristo.

17 Wanti ey rabay kon ibarita':
Si Dios, nangwa' yan pakitarato kona ni Abraham sin nagpangako' ya kona. Sawanin,
a'pat a yasot tan tulumpulo' a taon ana yapo' a linmabas ba'yo na nin nipataoy nin Dios
a Gugan-gan.
Kanya' nin sain nin Gugan-gan ket kai ya nin masubag a nitaratwan tan kai nin mapaed a
pakatukid nin nipangako' nan Dios.

18 No marisibi tamo a rabay nan Dios nin ibi kontamo bana' ta mantukiden tamoy
Gugan-gan, ambo' edet nin bana' ta nipangako' na. Bale', kona ni Abraham, bana' ta
nipangako' nan Dios a bindisyon kanya' nin nibi na kona.

Ani a Gagara nin Gugan-gan

19 Bana' ta wanin, ani edet a gagara nin Gugan-gan? Say Gugan-gan, nilamo' ta
mansumubag a tutawo sa saytaw say nibibilin na konra. Nigagaran magkuri tamo' in
anggan rumate' yay naitanda' a puri na ni Abraham, si Cristo a syay nipangako' nan Dios
kona. Naipataoy a Gugan-gan yupa' konran uanghil* nin nibi ra konan si ingkargado
tamo' nin ni'deng nasaray tutawo konan Dios.

20 Bale' sin nagpangako' yay Dios kona ni Abraham, kasan si'numan nin tawo a iti sa
pisa'lean ta bukod na tamo' nin Dios a nagpangako'.*

21 Kuntra edet kasi a Gugan-gan sa nipangako' nan Dios? Kai gapo! Wanin ta no main
wadi' nin gan-gan a nibi nan Dios nin mangibwat konan siti ket saray tumulok,
makaga'mor saran anggan-angga nin byay a iti konan Dios, magwa' tamo et edet a mag'in
nin mapteg sa pangingikit nan Dios yupa' sa katutulok konan siin nin gan-gan.

22 Bale', mabasa tamo sa Masanton Kasuratan a sarba nin tawon ket iti sa pakayadi' nin
kasalanan,* ket bana' ta wanin, si nipangako' nan Dios nin mapamain no magmatalek
kona ni Jesu-Cristo ket konran si'numan a mamper yayti nin mapamain.

23 Sa napalabas nin panaon, sin ba'yo ya nin rinmate' si Cristo a syay mampagmatalkan
tamo, say Gugan-gan, bara'mon nangipriso kontamo. Bara'mon gwardya nin namantay
kontamo angga sin si Dios ket nipa'kit naytin dalan, say pagmamatalek kona ni Cristo.

24 Ket say Gugan-gan, mairot nin mammaga kontamo nin bara'mon atamon a'nak.
Ginwa' nin Gugan-gan in ta pigaw nin sin rinmate' ya si Cristo,* yupa' sa pagmamatalek
tamo kona, ket maikwinta atamon mapteg sa pangingikit nan Dios.

25 Bale' sawanin ta naipatandaan ana kontamo a dalan, say pagmamatalek kona ni
Cristo, kasa atamoyna sa pangangasikaso nin Gugan-gan.

26 Ket si'kamo man'ikwinta kamon matuaynan a'nak nan Dios mangibwat tamo' sa
pagmamatalek moyo konan Cristo a si Jesus.

27 Anaod, sin saytaw sin nipabawtismo kamo bana' sa pammemper moyo kona ni
Cristo, nipasaya kamo kona ket bara'mon nisket moya si Cristo a say rabay nin irgwen,
inarig moyoy pigagawa' na.

28 Ket sawanin, no maipa'ka' sa nikaipasaya moyo kona ni Jesu-Cristo, kasaynan
pidumawan nin kapapa'sar moyo konran Judio tan ambo' nin Judio, konran aripen tan
konran ambo' nin aripen, konran babayi tan lalaki; napasaya kamo nga'min sa
nikaipasaya moyo konan Cristo a si Jesus.

29 Ket bana' ta ikon nakamo ni Cristo, edet puri nakamo ni Abraham tan kirama' kamon
tumawir sa nipangako' nan Dios kona.

---

* **3:16** Genesis 12:7; 13:15; 24:7. * **3:19** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ginwa-ginwa' 7:38,53. * **3:20** *Abraham, kasan si'numan...Dios a nagpangako'.- O:Abraham, sayan-saya ya tamo' a Dios a nagpangako'.* * **3:22** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Kanta 14:1-3; Roma 3:9-18. * **3:24** *Ginwa' nin Gugan-gan...si Cristo,- O:Ginwa' nin Gugan-gan in nin mangipunta kona ni Cristo ta pigaw nin,*

4

1 Wanti ey rabay kon irgwen:
Si anak nin manawir nin kamamain nan ama na, mintras a minor di idad ya et ket
bara'mon aripen a pa'sar na abirno nin syay main nin ikon nin say sarba.
2 Wanin ta matkap yan tumulok konran mangngasikaso kona tan sa kamamain na
anggan marate' a panaon a nitanda' nan ama na nin pangrisibi nan tawir na.
3 Wanin anamaet kontamon mammemper, sin bara'mo atamo et nin a'nak a sain ket sin
saytaw sin ba'yo tamo nin naamingaw a peteg nin katutu'wan, nag'in atamo anamaet nin
bara'mon aripen nin ambo' nin kuston uakay iti sa sangkamundwan* ta
tinumbu-tumbok tamo.
4 Bale' sin narate' a kuston panaon, si Dios, nibaki' nayadti sa luta' a dirin Anak na. Sitin
Anak na ket nag'in ya nin tawo nin main nin tawon ina na tan nagkabyay yan iti sa sirong
nin Gugan-gan nin mantumbuken ran Judio,
5 ta pigaw nin si'kamin iti sa sirong nin sain nin Gugan-gan, ket galten nakami sa
pakauray nin sain tan ta pigaw nin si'kami ket gaw'en nakami nin Dios nin a'nak na.
6 Ket bana' ta si'kamo ket a'nak* nakamon Dios, si Dios nibaki' nayan miikap kontamo a
Ispirito na nin iti konan Anak na. Si Ispirito na, syay maninreg kontamo nin tumawag
konan Dios nin “Tatay!”*
7 Ket sawanin, ambo' kamoyna nin aripen no kai edet, a'nak nakamoyna nin Dios.
Anamaet, bana' ta a'nak nakamo, ibi na nga'min komoyo nin Dios a main na para konran
a'nak na.

Ituka na ni Pablo konran Taga Galacia a Tarana' ran Namper

8 Sin panaon a kai moya et nin peteg nin katanda' a Dios, aripen kamo intaw nin bungat
anan mandiosen bale' ambo' nin page' nin Dios.
9 Bale' sawanin ta katanda' moyaynay Dios, nin syay Dios moyo o say rabay kon irgwen,
sawanin ta inalilbi' nakamoyna nin Dios nin anak nakamo, sukat ket a rabay moyoy
sumubli' sa uakay a kasan kwinta tan kasan magwaan!* Ambale' nin rabayen moyon
aripenen kamo nin sayti anamanaet?
10 Main nin manngilinen moyo layin awro, bulan, tyimpo, tan taon sa pangngipa'ka'
moyo a mag'in kamon mapteg sa pangingikit nan Dios bana' sa sain!
11 Mapaga akon tuloy maipa'ka' komoyo ta pinirdi ko tamo' layi a pagal tan udas ko
komoyo.
12 Panginga'do moyo, man'aduen kon bubsat, arigen rako maipa'ka' sa rilasyon ko sa
Gugan-gan. Nagbaliw ako nin bilang sa pa'sar ran ambo' nin Judio nin kasa akoyna sa
sirong nin Gugan-gan.
Kasan ginwa' moyon nakaduka' kongko sin saytaw.
13 Bilang tanda' moyo, masakit a nakap'unan nin u'nan nikapika' kodsen komoyo. Siin a
namin pagkanawanawa kongko nin naiparate' koyay Mabistan Patanda' komoyo.
14 Ket abirno abaw a nag'in nin idap moyo kongko bana' sa wanin nin pa'sar nin
karigsawan ko, kai rako nin tinuya'-tuya' tan ginurutan. Pinagtuloy rakoyna edet a
bara'mon sa pammagtuloy moyo sa sayay anghil nan Dios, o bara'mon sa pammagtuloy
moyo konan Cristo a si Jesus a mismo.
15 Pinasyan ririket moyon nangako' kongko sin saytaw, ket maibarita' ko a no magwa'
tamo' kumon ket sukiten moyoy mata moyo nin ibi kongko. Adti anaytaw nin nako say
gindat nin ririket moyo?
16 Ket sawanin, ipa'ka' moyokoyna para nin kaaway moyo bana' ta man'ibarita' koy
katutu'wan?
17 Sarain saray mampamatiko' konan Mabistan Patanda', bara'mon rabay ran tuloy nin
paririketen rakamo ta pigaw nin mayi kamo konra bale' si apes ra ket ambo' nin para sa
kaabigan moyo. Rabay ra tamo' nin iyalis moyoy pya moyo konra ta pigaw nin saray
kadanyan moyo.
18 Mabista a kaririktan rakamon tawo basta maong tanay gagara ra, tan laloyna no kai
ra tamo' nin gaw'en no isen ako komoyo.
19 Sa pangangawa'nan ko komoyo, a'nak koynan diri a pangngikwinta ko komoyo, ket
mampangirangep ako anamanaet nin idap nin kapada nin idap a irangep nan sayay

---

* **4:3** *aripen nin...iti sa sangkamundwan- O:aripen nin say uispirito nin mampag'adi' sa sangkamundwan.* * **4:6** *Ket bana'...a'nak- O:Ket ta pigaw nin mapatutu'wan a si'kamo ket a'nak.* * **4:6** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Roma 8:15,16.
* **4:9** *sumubli' sa uakay...kasan magwaan!- O:sumubli' sa uispirito a kasan magwaan!*

mampangingar nin mangabing angga nin ma'kit a si Cristo ana a peteg nin mampag'uray sa byay moyo.
20 Wanin anay pangangapes kon isen ako kumon komoyo ta pigaw nin maipa'kit kon peteg a kaingaran ko para komoyo. Magulo nin tuloy a kaisipan ko a kai ko nin tanda' a gaw'en ko maipa'ka' komoyo.

Say Man'iritrato ra ni Agar tan Sara
21 Si'kamo nin marabay nin paisirong sa Gugan-gan a mantumbuken ran Judio, mangkataros moyo paran page' a pipa'kaan nin iti sa sirong nin sain?
22 Sa Gugan-gan, mabasa tamo a si Abraham ket main nin rwa ray a'nak nan lalaki — si saya anak raya ni Agar a sayay aripen, tan si saya et ket anak raya ni Sara a asawa na nin ambo' nin aripen.*
23 Si anak na konan aripen, niinaw tan niyanak ya nin kapadan nikaiyanak ran a'nak nin ka'bawan, bale' si anak na konan ambo' nin aripen, nagkamain ya nin nikatukid nin pangako' nan Dios kona ni Abraham.
24-25 Sitin tutuon isturya nin maipa'ka' konran rway a'nak na ni Abraham, main nin ipatarusan nan sayay maalagan katutu'wan. Sarain saray rway bubbayi, i'deng ray rway pakitarato nan Dios sa tutawo. Si saya ket si pakitarato nan Dios nin ginwa' nadtaw sa Talugtog nin Sinai sin nibi nay Gugan-gan nan matkap nin tukiden. Kanya' nin si Agar i'deng nayay Talugtog nin Sinai a itaw sa Arabia tan iritrato nayan lamang a si sawanin a syudad nin Jerusalem bana' ta saray mampiikap itaw tan sarba ra nin tutawon Judio ket bara'mo saran aripen sa panunukid ran sain nin Gugan-gan.
26 Bale' si Sara nin ambo' nin aripen nin asawa na ni Abraham i'deng naya a Jerusalem itaw sa kami'nan nan Dios a bara'mon ina tamoya
27 ta wanin a mabasa tamo sa Masanton Kasuratan. Wana,
“Rumiga tan gumuryaw ka bana' sa ririket,
si'kan babayi nin kai manganak ket kai et nin nakairangep nin irab nin mangabing,
ta mas abaw saray a'nak mon si'ka nin linamang dyan si syay kalamo' nan asawa.”*
28 Edet, bana' ta wanin, bubsat, nag'in nakamon a'nak nin Dios bana' ta tinukid nay nipangako' na,* kapada nan si anak na ni Abraham a si Isaac nin niyanak ya bana' sa nipangako' nan Dios kona ni Abraham.
29 Sin saytaw nin panaon, pinangirangep naya ni Ismael nin abaw a idap si Isaac. Siti si Ismael, syay anak na ni Abraham a niyanak ya nin kapadan nikaiyanak ran a'nak nin ka'bawan, tan siti anamaet si Isaac, anak nayan lamang ni Abraham a sya ket niyanak ya yupa' sa pakayadi' nan Ispirito. Wanin anamaet a mampangyadi' sawanin, a si'tamo ket mambyan ratamon idap nin sarain saray mangkaaripen sa panunukid ran Gugan-gan.
30 Bale' ani a mabasa tamo sa Masanton Kasuratan? Wana, “Palakwanen may babayin aripen tan si anak na. Siin nin anak nan si babayin aripen, kai ya li' nin kitawir sa no ani li' a tawiren nan anak nan babayin ambo' nin aripen.”*
31 Ma'kit moyo edet, bubsat, a kapada tamo saray a'nak nan babayin ambo' nin aripen, ambo' nin saray a'nak nan babayin aripen.

5

1 Ginwa' natamon main nin pagkanawanawa ni Cristo tan rabay nan magpirmi atamon main nin pagkanawanawa. Edet, ipamuspusan tamo nin si'tamon main ana nin pagkanawanawa a magnayon atamon main nin pagkanawanawa tan andi' atamo nin umaburoy nin mag'in anamanaet nin aripen.

Andi' tamo nin Sublien a Gindat nin Kapapa'sar tamo
2 Tandaan moyoytin irgo ko:
Si'ko a si Pablo anan mismo a mamarita' komoyo a no paturi' kamo ta pigaw nin mapapteg kamo sa pangingikit nan Dios, edet say patiti ni Cristo ket kasa nin kaalagawan komoyo.
3 Ibarita' ko anamanaet a si si'numan a umaburoy nin maturi', kapilitan nin tukiden na a intiron Gugan-gan.
4 Sarain saray mampanumog a mapapteg sara sa pangingikit nan Dios yupa' sa panunukid ran Gugan-gan, inanggawan raynay nikaipasaya ra kona ni Cristo. Linakwanan raynay kamaungan nan Dios konra.
5 Bale' si'kami, mangibwat sa pagmamatalek mi kona tan sa panunulong nan Ispirito na, mantaga'nan mi nin siiilalo a masibulot nin pammapteg na komi nin Dios.

* **4:22** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 16:1,15; 21:2. * **4:27** Isaias 54:1. * **4:28** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Galacia 3:16,18,21,22. * **4:30** Genesis 21:10,12.

6 Ket no naipasaya atamoyna konan Cristo a si Jesus, kai nayna nin tikapen nin Dios a turi' atamo o kai. Say matkap tamo' ket magmatalek atamo konan Cristo nin maipa'kit tamo sa pangangado' konran kapada tamon tawo.
7 Sin saytaw, matetek moyon mantumbuken a tutuon akay. Si'noy nakapaed komoyo nin manumbok sa katutu'wan maipa'ka' konan Dios?
8 Sain say nikapaed moyo nin tumumbok sa tutuon akay, ambo' na nin gawa' in nin Dios a syay nanagyat komoyo.
9 Sain say bula'-bula' nin akay ra komoyo ket bilang sa wanran mag'irgo a "Say daite' tamo' nin pammakbo* pakbwen nay intiron minasa."
10 Wanin man, bana' ta naikalamo' atamo nga'min konan Uunuren, matalek akon lamang a kai nin manili a pangingikit moyo sa niyakay ko komoyo. Ket sara in saray mampanglingo komoyo, si'no sara man, dusawen nasara li' nin Dios.
11 Bubsat, main saray mampamarita' a man'ipatanda' ko et kano a main nin pakatkapan nin pakaturi' sa pakaisalba. No wanin, ambale' edet a mangkapadya-padya'dya' ako et? No man'ipatanda' ko in, kai sarayna kumon nin mangsa' bana' ta kai ko nin maipatandaan a say pakaisalba ket yupa' tamo' sa pipa'kaan nin patiti na ni Cristo sa kudos.
12 Kai sara tamo' kumon nin paturi' in saray mampanglingo komoyo no kai pakapon sarayna!

Magkabyay nin Main nin Pagkanawanawa
13 Bubsat, si Dios, ginwa' nakamon main nin pagkanawanawa ket ambo' kamoyna nin iti sa sirong nin pag'uuray nin Gugan-gan. Wanin man, kai nin rabay nin irgwen a main nin pagkanawanawa tamon wanin ta pigaw nin gaw'en tamoy bungat anan kadukaan a karириktan nan lalaman tamo. Kuntra sa wanin, magsirbi kamo nin main nin pangangado' sa saya tan saya.
14 Say sarban Gugan-gan ket matukid ana nga'min sa panunukid konan sayan-saya tamo' nin gan-gan a wana: "Aduen moy kapada mon tawo nin kapada nin pangangado' mo sa lalaman mon diri."*
15 Bale', no imbis nin mikawa'nanan kamo ket mipasakitan tan mampi'pusan kamo, man'ipau-pau'na koyna komoyo, say pipapasaya moyo ket masida' nin liso.
16 Siti a ibarita' ko komoyo:
Magkabyay kamon maitukoy sa wanan Ispirito nan Dios, sa wanin, kai moyo nin gaw'en a karabayan tamo' nin kadiryan moyo.
17 Anaod, say karириktan nin lalaman tamon diri ket swawi' sa apes nan Ispirito nan Dios, tan say apes nan Ispirito na ket swawi' sa karириktan nin lalaman tamon diri. Saytin rwa ket mikuntra a say rabay nin irgwen, bana' ta si Ispirito nan Dios ket syay mampangipalalako nin byay tamo, edet kai tamo nin magwa' a rabay nin lalaman tamon diri tamo'.
18 Ket no iti kamo sa pangangantabay nan Ispirito nan Dios, kasa kamoyna sa sirong nin pakauray nin Gugan-gan.
19 Bilang wadi', mapala-palaway nin ma'kit no sunuren moyoy abas a karириktan moyon bukod ta no wanin ket sayti a gawa'-gawa' moyo: pirararay ran ambo' nin mitraasawa, nikasama' a kabibyay, kasan dangka' nin panunumbok sa karabayan nan lalaman,
20 pangrarayon dios-dios, pangangamod, piguguraan tan pilalaban, imon tan sager, nagsi-nagsi, pigugrupu-grupo,
21 tan imbel, pipabok, kasan dangka' nin pириriga, tan raruma et nin wanin a gawa'. Pau'na-u'nawan katamo anamanaet sawanin kapadan nipamau-pau'na koyna komoyo sin saytaw: Saray main nin wantin kabibyay, kai naya nin ipaikon konra nin Dios a Pag'adian na.
22 Bale' no iti kamo sa pangangantabay nan Ispirito nan Dios, si Ispirito na pangibwaten na komoyo a wanti e nin kabibyay: mag'in kamon maado' sa kapada moyon tawo, pirmi kamon maririket, makakituno kamo sa kapada moyon tawo, mag'in kamon mapangitpel, mag'in nin mabistay piuugali' moyo, mag'in nin mapamami kamo, mag'in kamon mapagmatalkan ran kapada moyon tawo,
23 mag'in kamon mauyamo' konran raruma, tan mag'in nin mapagdangka' kamo sa lalaman moyon diri. No wanin a kabibyay, kasan animan nin gan-gan nin masubag.
24 Sawanin, saray iti konan Cristo a si Jesus, ginurutan raynay sarban duka' a uapes nin say sarban duka' a awit nin pag'in ran tawo nin bilang pinati rayna, ket kai ana in nin mag'uray konra.

---

* **5:9** Sa Biblia, kasabyan usaren a alimbawa' nin "pammakbo" nin mangi'deng kasalanan.
* **5:14** Levitico 19:18. Mabasa yayti et sa Mateo 19:19.

25 Ket bana' ta si Ispirito nan Dios, binyan natamon ba'yon klasi nin byay, matkap a
tumulok atamo kona sa pangipatyuan na kontamo.
26 Andi' atamo nin rumangas, tan andi' atamo nin mipata'gay, o miimbelan sa saya tan
saya.

6

Say Karambar nin Pagkamain nin Pagkanawanawa

1 Bubsat, no main nin saya komoyo a masita nin mampagkasalanan, matkap nin
siuuyamo' rayan tulungan nin mangikuston kabibyay na nin sarain saray mangkilalako
konan Ispirito nan Dios. Si'kamo anamaet bale', ilagen nin barang saya komoyo a
lalaman na ta bangli' no maayat kamo anamaet nin mangwa' nin kasalanan.
2 Pitanggunan moyoy mambalatayen nin barang saya komoyo, ket no wanin
mantukiden moyay nigan-gan na ni Cristo.*
3 Si mangipa'ka' a saya-saya ya, manluku-lukwen na tamo' a lalaman na ta say
katutu'wan ket kasa nin mairangas na.
4 Kikiten nin maong nin barang saya komoyo a pigagawa' na tan timbangen na no
matunong o makapoy. No matunong, main nin rason nan rumiriket. Bale' andi' na nin
timbangen a nagwaan na sa pangingiyarig na sa nagwaan ran raruman tawo.
5 Anaod, say barang saya kontamo ket main nin ubatan nan awiten na tamo' nin bukod.
6 Si sayay man'iyakay maipa'ka' sa pammemper, matkap a itao naya a mampangyakay
kona sa sarban mabistan kamamain na.
7 Andi' moyo nin lingwen a lalaman moyo; kai ya nin maluku-luko a Dios. Bilang sa no
ani a imula nan sayay tawo, saytaw a yataben na anamaet.
8 Kapada a no si sayay tawo say gaw'en na ket say papdaen na a kaririktan nan lalaman
nan diri, bilang nin mampangmula yan duka' tan say yataben na ket patiti. Bale' no
mangmula yan mabista a say iyakay nan si Ispirito nan Dios, siin nin tawo ket mangyatab
yan anggan-angga nin byay a iti konan Dios nin mangibwat konan Ispirito nan Dios.
9 Edet, andi' atamo nin sumawa' nin gumwa' nin kaabigan ta no ituloy tamoy gumwa',
rumate' li' a awron mangyatab atamon mabistan gun-guna.
10 Kanya' nin antaran iti a pagkanawanawa kontamo, gumwa' atamon kaabigan sa
sarban tawo, bale' lalun-laloyna konran kalalamo' tamon mammemper.

Masusuyot a Pammatalad na ni Pablo konran Taga Galacia

11 Konan siti anan parti nan surat, si'ko nin si Pablo anan mismo a mampanurat.
Ma'kit moyon inalalaki koy surat ko.
12 Sarain saray mampamasuet komoyo nin paturi', apes ra a mag'in nin maong sa
pangingikit ran tutawo. Man-gaw'en ra in sa tana a makapal'is sara sa pakapadya'dya'
bana' ta padya'dyaen rasara nin kapada ran Judio no iyakay ray kaalagawan nin patiti
na ni Cristo sa kudos.
13 Mataman nin sarain saray nipaturi' nin sigon sa Gugan-gan, kai ran lamang nin
mantukiden in nin Gugan-gan. Rabay ra tamo' nin paturi' kamo ta pigaw nin maiparayo
ra nin na'wit rakamo.
14 Bale' si'ko, kai ako nin mipara-parayo sa wanin. Say kal-la nin maiparayo kon
ibari-barita' ket say pipa'kaan nin patiti na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo sa kudos ta sa
patiti na ni Cristo sa kudos, nati anan na'teng a pangangapes ko sa makaayat a bubagay iti
sa mundo, tan nati ana anamaet nin na'teng a pangangayat nin sain nin bubagay kongko.
15 Ambo' nin maalaga no naturi' yay sayay tawo o kai; say maalaga ket say maparsa
nayan uman nin Dios, a say pitatawo nan tawo ket masilyan.
16 Sarba ran saray magkabyay sa sain nin akay, byan nasara kumon nin katinekan
tan ka'dwan nasara kumon nin Dios. Wanin anamaet kumon konran sarba ran tutawo
nan Dios.
17 Wanti tana. Ket mangibwat sawanin, kasayna kumon nin si'numan nin mangulo,
bana' ta say bigat sa lalaman ko nin mangibwat sa pammadya'dya' a nirangep ko bana'
sa katutulok ko kona ni Cristo ket ipa'kit a aripen nako.
18 Sapa kumon, bubsat, ta rumate' komoyo nga'min a bindisyon na ni Uunuren tamon
Jesu-Cristo.

Peteg a wanin kumon.

* **6:2** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Juan 13:34.

Si Surat na ni Pablo konran Taga EFESO

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Sitin surat, surat naya ni Pablo konan dupong ran mammemper sa syudad nin Efeso tan sa raruman babali sa sakop nin Asia Minor (sawanin Turkey yayna). Sitin syudad nin Efeso, gindat a syay na'teng nin sintro nin rilihyon ket iti raya nin rinayo si Artemis a mandiosen ran tutawo. Mabasa sa Ginwa-ginwa' kapitulo 19 tan 20:17-38 a maipa'ka' sa sitwasyon sa nipangipa'deng na ni Pablo nin dupong ran mammemper sa Efeso. Sinurat nayayti ni Pablo sin dandani 60-61 A.D., sin mangkapriso ya. Natinreg a kanakman na nin say maksaw nin kaingaran na bana' sa kamaungan nan Dios a iti kona ni Cristo, ket wana, "Raywen yay Dios a syay Dios tan Ama nan Uunuren tamon si Jesu-Cristo! Sya, mambindisyunan natamon sarbaynan mabista nin ibat sa pudir na bana' sa nikaipasaya tamo kona ni Cristo." (1:3).

Nipapalaway na ni Pablo iti konan sitin surat a maipa'ka' sa plano na nin Dios nin "pipapasayawen na a sarban pinarsa nin mag'in nin iti sa sirong nin pakauray na ni Cristo, mataman say itaw sa langit tan say iti sa luta'" (1:10). Ipapalaway nay maipa'ka' sa nipamili' nan Dios konran tutawo na (1:5), say pammirduna na konra bana' sa patiti na ni Jesu-Cristo nin Anak na (1:7), tan say pagkamain na nin Ispirito nan Dios kontamo a syay paniguradwan tamo a ikon natamon Dios (1:13-14).

Nituluy-tuloy na nin nipapalaway no pa'no a si Cristo ket pinipasaya nasara a Judio tan ambo' nin Judio ta ginlat nay pigugura' nin sayti a namisyay konra nin bara'mon padil tan pinipasaya nasara nga'min a sarba ran tumper kona (2:14). Siti a plano naynan gindat nin Dios nangibwat et sin adapen na nin pinarsa a animan (3:11). Kanya' nin ibibilin naynamaet ni Pablo konran mammemper a magkabyay sara kumon nin maitukoy konan sitin plano nan Dios para konra (4:1) tan ta pigaw nin magkamain konra a tutuon kabibyay a nipapasayawan ra.

Main et nin maadal tamodti maipa'ka' sa manepeg a pigagawa' ran mitraasawa (5:22-33), ua'nak (6:1-3), mangatua (6:4), uaripen (6:5-8) tan saray amo (6:9). Sa susuyot nin parti nan sitin surat, main anamaet nin maadal tamo maipa'ka' sa nibi nan Dios konran mammemper ta pigaw nin malabanan ray tutaktika na ni Satanas (6:10-18).

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1-2)
Raywen yay Dios bana' sa makapaka'ngap a plano na (1:3–2:10)
Pinipasaya nasaran Dios a Judio tan ambo' nin Judio bana' sa ado' na (2:11–3:21)
Magkabyay nin maibagay sa nikapapasaya (4:1–6:9)
Sa nikaipasaya moyon mammemper kona ni Cristo, kuntrawen moya si Satanas (6:10-22)
Say pammindisyon (6:23-24)

1 Si'ko si Pablo a sa karabayan nan Dios ket tinudo' nakon apostol nan Cristo a si Jesus.

Surat koyayti komoyo nin tutawo nan Dios isen sa syudad nin Efeso* nin mandumaer nin naipasaya konan Cristo a si Jesus.

2 Sapa kumon ta si Dios a syay Ama tamo tan si Uunuren tamon Jesu-Cristo bindisyunan rakamo tan byan rakamon mabistan kapapa'sar.

Si Makapaka'ngap a Plano nan Dios

3 Raywen yay Dios a syay Dios tan Ama nan Uunuren tamon si Jesu-Cristo! Sya, mambindisyunan natamon sarbaynan mabista nin ibat sa pudir na bana' sa nikaipasaya tamo kona ni Cristo.

4 Wanin ta, sin adapen nayan pinarsa a mundo, pinili' natamoynan gindat nin ipasaya kona ni Cristo ta pigaw nin mag'in atamo nin maringgas tan kasa gapo nin pagkurangan tamo sa pangingikit na. Bana' sa pangangawa'nan nan Dios,

5 nidisisyon nayna sin saytaw et a gaw'en natamon a'nak nan diri yupa' sa ipagwa' na kona ni Jesu-Cristo. Ginwa' na in nin Dios ta sain a rabay na

6 ket marayo ya bana' sa kamaungan nan kasan kapada. Nipayabor na in kontamo nin masibulot a nakem na yupa' sa nikaipasaya tamo konan si Anak na a kawa'nan na.

* **1:1** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:sa syudad nin Efeso.* Ket main saray mamarita' a siti ket sayay surat naya ni Pablo nin nipa'wit na sa sarban dupong ran mammemper sa saka-sakalakon syudad.

7 Yupa' sa daya' nan tinmuro' nin siin si Anak nan kawa'nan na, simbot natamon
nisubli' konan Dios bana' sa wanin anan kamaungan na, a say rabay nin sarita'nen ket
napirduna nayna a kukasalanan tamo.
8 Masuruk-surok anaod a ginwa' nan Dios para kontamo. Mangibwat sa kadunungan
na tan sa ararem nin pakataros na nin sarba nga'min ket
9 marириket ya nin ipatarusan nayna kontamo a rabay na nin gaw'en, a gindat ket kai na
nin man'ipatandaan. Masibulot a nakem nan nidisisyon nin Dios a kona ni Cristo
10 ket matukid anayti no marate' a kuston panaon ta pigaw nin pipapasayawen na a
sarban pinarsa nin mag'in nin iti sa sirong nin pakauray na ni Cristo, mataman say itaw
sa langit tan say iti sa luta'.
11 Yupa' sa nikaipasaya mi kona ni Cristo, nipurok nakami nin Dios nin para kona nin
diri. Ginwa' nan Dios nin mangyadi' a sarba nga'min ta pigaw nin matukid a plano nan
diri tan wanin a nidisisyon naynan gaw'en sin saytaw et.
12 Ginwa' na in ta pigaw nin, say kabibyay min Judio nin si'kami a nu'nan nilalo kona,
ket pangibwatan nin pakairayo na bana' sa gawa' nan kasan kapada.
13 Yupa' sa nikaipasaya moyo anamaet a lamang kona ni Cristo, piniikap naya komoyo
nin Dios a paka'kitan a tutawo nakamo. Wanin a ginwa' na sin nagmatalek kamo kona ni
Cristo sin narnge' moyay minsahi nin katutu'wan maipa'ka' kona, a si Mabistan Patanda'
nin Pakaisalbawan moyo. Sitin paka'kitan, ket masantos ya ta syay Ispirito na nin Dios
nin nipangako' na sin saytaw.
14 Syaynaod a paniguradwan tamo a ipaga'muran na nga'min kontamo nin Dios a
nipangako' na anggan ila'pos nayna a pangwa' na a mag'in ikon natamo. No wanin,
marayo yay Dios bana' sa gawa' nan kasan kapada.

Dasal na ni Pablo a Makatanda' raya Kumon nin Taga Efeso a Dios

15 Ket bana' anaod sa sain a ginwa' nan Dios, kisalamatan koya para komoyo.
Nangibwat ana sin natandaan ko a wanin anay pagmamatalek moyo konan Uunuren a si
Jesu-Cristo tan say pangangado' moyo konran sarba ran tutawo nan Dios,
16 pirmi koya tanan mampakisalamatan. Man'idasalan katamo
17 konan si manraywen nan lamang anamaet ni Uunuren tamon Jesu-Cristo, a syan
lamang a Ama tamo nin gumwa' nin say sangkabistawan ana, tan mandawaten kon
ipuya' na kumon komoyo a kanakman nin makadumog tan makataros sa
sangkabistawan a gawa' na ta pigaw nin makatanda' moyan peteg.
18 Man'idasal ko et a palawayan na kumon nin Dios a kukanakman moyo ta pigaw nin
masari'-sari' moyo sa kabibyay moyo no ani a mailalwan tamo sa nanagyatan na
kontamo, tan ta pigaw nin masari' moyo a say makapaka'ngap nin ipaga'muran na li'
konran tutawo na ket malaem,
19 tan ta pigaw nin masari' moyo et kumon a kai gapo nin masukat nin kaalakyan nin
pakayadi' nan mantumulong kontamon mammemper kona. Siin a lamang nin pinasyan
kaalakyan nin pakayadi'
20 a nipamasubli' nan mabyay nin Dios kona ni Cristo tan pinatekre' naya sa pag'urayan
sa wanan nadtaw sa langit.
21 Nikwa nayadtaw nin mampag'uray si Cristo nin mas makapangyayadi' nin adayo'
nin tuloy dyan sarba nga'min nin main nin pag'aadi' o pag'uuray o pakayadi'. Kasa gapo
nin mas ata'gay dyan sya mataman konan sitin kapresan nin panaon o sa adapen et.
22 Say sarba nga'min, nikwa nan Dios sa sirong nin pakayadi' na ni Cristo ket sya a
makapangyayadi' sa sarba. Nibi nayan Dios nin ulo ran lapag nin tutawo na
23 a sarayti a pa'sar lalaman nan diri ni Cristo. Kanya' nin si'tamon mammemper tan si
Uunuren tamon Jesu-Cristo, bara'mo atamon mag'in nin masibulot a lalaman leleg a
mampasibuluten nay sarban main sa sarban lugar.

2

Saray Taga Efeso a Bunga nin Gawa' nan Matudyo' a Dios

1 Si'kamo, nati a pa'sar moyon gindat no maipa'ka' sa bubagay a main nin kabiangan
konan Dios bana' sa kasusubag moyo kona tan sa duka' a gawa'-gawa' moyo.
2 Sin ba'yo kamo nin namper, mansunuren moyoy pigagawa' nin pagkakabyay ran
tutawo konan sitin panaon ket, tinmulok kamo kona ni Satanas. Syay pangulo nin itaw sa
gugunem a mag'uray konran duka' a ispirito, a sya et a lamang a mampag'uray konran
saray tutawo a kai nin mantumulok konan Dios.
3 Mataman nin si'tamo nga'min, gindat, bilang konra, nagkabyay atamon nangwa' nin
karabayan tamon bilang tawo. Ginwa' tamo a sarban rinabay nin lalaman tan kanakman

tamo. Anaod, bana' sa kinatawo tamo, naiketeg atamon madusa sa sager nan Dios nin bilang konran raruman basta tutawo.
4 Wanin man, wanin anay inganga'do nan Dios kontamo. Anaod, mabli atamon tuloy kona ket mangkawa'nanen natamo nin
5 gaw'en nan mabyay atamo mataman no bana' sa kasusubag tamo ket nati anay pa'sar tamo kona. Ginwa' na in yupa' sa nipangikalamo' na kontamo anamaet sa nikaisubli' na nin mabyay ni Cristo. Bana' tamo' sa kamaungan na a nisalba natamon Dios.
6 Anaod, nipasaya natamo konan Cristo a si Jesus ket pinasubli' natamo anamaet nin mabyay nin naikalamo' kona tan mampatekreen natamon Dios nin kiranod sa pangingigalang kona ni Cristo itaw sa langit.
7 Ginwa' na in nin Dios ta pigaw nin maipa'kit nan anggan-angga a kai masukat nin kaalakyan nin kamaungan na sa pangangado' na kontamo nin mangibwat konan Cristo a si Jesus.
8 Wanin ta say kamaungan nan Dios a nangibwatan nin nisalba nakamo sin nagmatalek kamo kona ni Cristo. Kai in nangibwat komoyo ta rigalo na in nin Dios.
9 Kai in nangibwat sa mabistan gawa' nan tawo ta pigaw nin kasa gapon magwa' nan ipasirayo maipa'ka' sa nikaisalba na.
10 Anaod, si Dios, syay nangwa' kontamo no ani atamo sawanin. Inusar naya a Cristo a si Jesus nin ginwa' natamon ba'yon parsa ta rabay na a magkabyay atamon man-gaw'en tamo a maabig nin, sayti ket nisadya' nayna nin gindat ta pigaw nin gaw'en tamo.

Pitunwen nasaran Cristo a Ambo' nin Judio tan saray Judio

11 Bana' sa sain, si'kamon naiyanak a ambo' nin Judio, panemtemen moyoy kapapa'sar moyo sin saytaw. Tinuya'-tuya' rakamon ibarita' ran Judio a ambo' nakamo kanon tutawo nin Dios a bilang kano konra ta naturi' sara. Bale' say paturi', iti tamo' sa lalaman.
12 Panemtemen moyo a gindat ket kasan kibiangan moyo kona ni Cristo tan ambo' rakamon kalamo' nin tutawo nan Dios nin pinili' na, kanya' nin sakalakon tutawo kamo. Kai kamo nin nakakirama' sa pakaisalba a ni'nu-ni'no na nin nipangako'* nin Dios konran tutawo na. Nagkabyay kamodti sin saytaw nin kasan man'ilalwan. Ni kai moya nin tanda' a Dios.
13 Bale' sawanin, naipasaya kamoyna konan Cristo a si Jesus, ket si'kamo nin sin saytaw ket ambo' nan tawo nin Dios, ginwa' nakamoynan amigo na bana' sa daya' na ni Cristo nin pinaturo' nan nipangiyariglo komoyo konan Dios.
14 Anaod, si Criston diri a mangwa' nin say pikakalamo' tamo ket main anan pitutuno ta pinipasaya natamo nin si'kamin Judio tan si'kamon ambo' nin Judio. Sa patiti na, sya, ginlat nay pigugura' tamo a sayti ket bara'mon padil nin mampamipurok kontamo.
15 Anaod, inanggawan nayna a padalan yupa' sa Gugan-gan tan say nagsikabarang nin ipagwa' a para tamo' konran Judio. Ginwa' na in ta pigaw nin si'tamon rway naiduman klasin tawo ket gaw'en natamon ba'yon klasin tawo nin naipasaya kona ket no wanin mitutuno atamoyna.
16 Sa patiti na ni Cristo sa kudos, ginlat nan diri a pigugura' tamon rway klasin tawo tan ginwa' natamon sayay klasin tawo ta pigaw nin pasublien natamon sayan-saya konan Dios.
17 O' a, nako yadti si Cristo tan nipatandaan naya sa sarba a Mabistan Patanda' maipa'ka' sa pakakituno tamo konan Dios, mataman komoyon ambo' nin Judio nin adayo' konan Dios tan komin Judio nin adani kona.*
18 Kanya' nin bana' sa ginwa' na ni Cristo, si'tamon rway klasin tawo, Judio tan ambo' nin Judio, makakidani atamoyna konan Dios a syay Ama tamo sa tulong nan sayan-sayay Ispirito na.
19 Edet, si'kamon ambo' nin Judio, ambo' kamoynan nikwintan sakalakon tutawo ta sawanin naikalamo' kamoyna konran tutawo nan Dios nin pinili' na tan nag'in kamoynan a'nak nan Dios.
20 Ket si'kamon lamang, pinag'in nakamon Dios nin bilang matiryalis sa bali na nin nipatukdo' na konran apostoles tan prupita na. Sara a bara'mon tu'dek tan si Cristo a si Jesus nin diri a bilang baton nakaipatukduan nin sarain nin tu'dek nan sitin bali.
21 Bana' kona ni Cristo, ma'get a nikapa'deng nan sitin bara'mon bali, tan siti ket mangibwat kona, mampag'in yan timplo a manepeg nin para konan Dios.
22 Ket bana' ta mangkipasaya kamo anamaet kona ni Cristo, si'kamon ambo' nin Judio, man'iyalep kamoyna konan sitin piikapan na nin Ispirito nan Dios.

---

* **2:12** Main nin nipangako' kona ni Noe (Genesis 6:17-20; 9:9-17), kona ni Abraham (Genesis 15:18-21; 17:2,7-9), tan konran tutawo sa Israel (Exodo 19:1-8). * **2:17** Isaias 57:19.

3

Ibabaki' nayan Dios Si Pablo para konran Ambo' nin Judio

1 O' a, bana' sa katutulok ko konan Cristo a si Jesus ta pigaw nin makakirama' kamon ambo' nin Judio sa kaabigan nin iti kona ni Cristo ket mangkapriso ako.
2 Sigurado ako a natandaan moyoyna a si Dios, nipya nayti kongko si gawa' a iparate' a kamaungan na komoyo.
3 Tandaen moyo et a nipatandaan naytin Dios kongko a gindat ket kai na nin man'ipatandaan sa si'numan. Maipa'ka' konan siti ket main anan anted a wangko sa nu'nan nisurat kodti.
4 Ket sublien moyon basawen anamaet ta pigaw nin matandaan moyoy natarusan ko maipa'ka' sa man-gaw'en na ni Cristo a gindat ket kai nin man'ipatandaan.
5 Sin saytaw, kai ti gapo nin nipatandaan sa si'numan a tawo, bale' sa tulong nan Ispirito na, man'ipatandaan nayna sawanin nin Dios kontamo nin naitalaga nin apostoles na tan mangilalaman kona.
6 Wanti a man'ipatanda' na: Bana' sa nikaipasaya moyo kona ni Cristo ta namper kamo konan Mabistan Patanda', si'kamon ambo' nin Judio ket maikikalamo' kamo konran Judio sa sarban kaabigan nin kamaungan nan Dios tan sa pag'in anamaet nin pinakalalaman nan Cristo a si Jesus tan sa pakaga'mor moyo anamaet sa nipangako' nan Dios.
7 Para konan sitin Mabistan Patanda', nag'in akon ibabaki' nan Dios nin ipatandaan koya. Nibi nayayti nin Dios a gawa' ko mangibwat sa kamaungan na tan ginwa' na mangibwat sa pakayadi' na.
8 Mataman no si'ko ket sangkaayupaan ako sa sarban tawo nan Dios, wanin man, si Dios, nibi na kongkoy pagkanawanawa nin ipatanda' komoyon ambo' nin Judio a maipa'ka' sa kai nin masukat nin mabistan maga'muran tamo nin mangibwat kona ni Cristo.
9 Nibaki' nako anamaet nin mangipapalaway sa no pa'no a say rabay naynan gaw'en nin gindat ket yadien nayna. Sa linmabas anan panaon, si Dios a syay namarsa nin sarba, kai na nin nipatandaan ti sa si'numan a gindat anan rabay nan gaw'en
10 ta pigaw nin sawanin ket man'ipapalaway nayna a maipa'ka' sa nikapapasaya tamon tutawo na. Anaod, no ma'kit ra in a ginwa' nan Dios para kontamo nin saray pupangulo tan saray main nin kapangyadian nin mag'uray itaw sa kalangitan ket matandaan ra a sangkaandaan a kadunungan nan Dios sa sarba nga'min nin paka'kitan.
11 Nipaipapalaway na in a kadunungan na nin panunukid sa niplano naynan gaw'en nangibwat et sin adapen nin naparsa a animan tan tinukid na in sa nipagwa' na konan Cristo a si Jesus a Uunuren tamo.
12 Naipasaya atamo kona ni Cristo ket matpel atamoynan kumadani konan Dios ta tanda' tamo a akuen natamo yupa' sa pagmamatalek tamo sa ginwa' na ni Cristo.
13 Wanin anaod, bubsat, kanya' nin sayti say pangingirangep ko nin dya'dya' para tamo' komoyo ket matkap a andi' nin pangibwatan a tumapo' a nakem moyo, ta sayti ket gaw'en a mag'in nin makakirama' kamo sa pinasyan anda' a iti konan Dios.

Rabay na ni Pablo nin Matandaan ray Ado' na ni Cristo

14 Ket bana' anaod sa sarban sain, manalimukod akon dumasal konan Ama tamon Dios
15 a syay Ama nin sarban pinarsa na a mataman no itaw sara sa langit o iti sara sa luta' ket maipa'kit konra a pagkaama na.
16 Mandawaten ko kona a mangibwat sa kai nin masukat a makapaka'ngap nin kamaungan na, ket paksawen na kumon nin main nin pakayadi' a kukanakman moyo sa pangangantabay nan Ispirito na.
17 Wanin a mandawaten ko ta pigaw nin bana' ta mampagmatalek kamo kona ni Cristo, ket misyon ya komoyo tan ta pigaw nin, bana' sa ado' na, ket marigsa tan matarig'en a ba'yon byay moyo.
18 Ket, si'kamo nin kalamo' ran sarba ran tutawo nan Dios, ket mababa' moyon tarusan no pa'noy kaalawangan tan kaalakyan nin ado' na.
19 Wanin et a masari' moyo in nin pangangado' a iti kona ni Cristo mataman no kasan makatanda' nin peteg sa sain. Wanin a dawat ko kona ta pigaw nin magkamain komoyo nin masibulot a sarban nikaDios nan Dios.
20 Edet, marayo yay mampagtrabaho sa byay tamo a si Dios! Bana' sa kai nin masukat nin kaalakyan nin pakayadi' na a man-gumwa' iti kontamo ket makagawa' ya nin mas et nin adayo' dyan sa maisip tamo o sa madawat tamo.
21 Kanya' nin, kona edet ket, ibi tamo a alaki nin unor, si'tamon napasaya nin saka-sakalakon tutawo tan naipasaya konan Cristo a si Jesus sawanin tan sa anggaynan-angga!

Peteg a wanin anaod.

4

Sinagyat atamon Mipapasaya

1 *Edet, bana' sa sain, si'kon mangkapriso bana' sa katutulok ko konan Uunuren a si
Cristo, ibibilin ko pa tana a magkabyay kamon maibagay sa pagkakabyay ra nin tawo nan
Dios a syay nanagyatan na komoyo.
2 Matkap a pirmin maayupa', mauyamo' tan mapamasinsya kamo. Miaabutan kamo sa
saya tan saya bana' sa pangangado' moyo.
3 Ipamuspusan moyon ituluy-tuloy a mabistan uksoy moyo nin pinangibwat nan
Ispirito nan Dios bana' sa pitutuno moyo a syay mampamipasaya komoyo.
4 Anaod, si'tamon sarba nin mammemper, ket pa'sar tamo a iti sa sayan-sayay lalaman
na ni Cristo, tan sayan-saya a Ispiriton mampiikap kontamo. Anamaet, pariho sa sain,
sinagyat natamo nga'min nin Dios a main nin sayan-sayay man'ilalwan tamo
5 tan sayan-sayay Uunuren tamo a syay Cristo, tan sayan-saya yay mantepren tamo, tan
sayan-sayay bawtismo* tamon mangipa'kit sa sain.
6 Sayan-saya a Dios a syay Ama tamon sarban mammemper. Sya a mag'uray, syay
magtrabaho, tan syay mampiikap sa sarba kontamo.
7 Ket, say barang saya kontamon sarba ket pinayaburan na ni Cristo nin saka-sakalakon
pakababa' nin maitukoy sa sain a nipami nan diri nin byay na.
8 Mabasa anaod sa Masanton Kasuratan,
“Sin inmarwas yan nako sa langit,
ni'ras nasaray sarban tinalo na tan
pinaya-payaburan nasaray tutawo na.”*
9 Ket si wanan inmarwas yan nako sa langit, say rabay nan irgwen, nanaoy yayna yapo'
nin nako sa rarem nin luta'.
10 Sitaw si nanaoy sa rarem nin luta', syaytaw lamang si nuli' anamanaet sa
sangkata'gayan nin langit. Ginwa' na in ta pigaw nin pasibuluten nay sarba.
11 Ket sya, mampayaburan natamo.
Main saray pinayaburan na nin mag'in nin ibabaki' na, main nin mag'in nin
mangingilalaman kona, main nin mag'in nin mangingipatanda' konan Mabistan Patanda'
sa nagsikabarang a lugar, tan main nin mag'in nin mammaga tan mangangakay konran
mammemper.
12 Mampamayabor yan saytin pupakababa' kontamo ta pigaw nin isadya' natamon
makapagsirbi konran tutawo na para kona tan ta pigaw nin si'tamon pinakalalaman na
ni Cristo ket maparigsa atamo.
13 Bunga li' nin sain a sarba tamo ket napasaya sa pammemper tan sa pakatanda' tamo
konan Anak nan Dios. Si'tamon pinakalalaman na ni Cristo, mipatuntawo atamo et ket
mapasibulot yaytin pinakalalaman nin kapadan kasibulot na ni Cristo.
14 Ket no wanin ana li', ambo' atamoyna nin bara'mon a'nak nin mainum'ay nin ma'wit
nin animan nin bakas nin uakay a maiyarig sa sayay baluton man'iyanur-anor nin
daluyon o man'ipadpad nin siri. Kai atamoyna maibarang nin bula' a uakay ran saray
masisirib nin tutawon maong nin manaktika.
15 Si'tamo bale', say katutu'wan a pirmi nin irgwen tan sunuren tamon siaado'. Ket
matkap tamon tumuntawo sa sarban pigagawa' tan sa kanakman nin bilang kona ni
Cristo a syay pinakaulo tamo a mammemper.
16 Yupa' sa pakauray na, si'tamon pinakalalaman na ket ununggen natamo nin bilang sa
pupartin lalaman na nin masustintwan na a sarba ta naigalet a saya sa saya, ket gaw'en
nin barang saya kontamo a kanepegan nan gaw'en. Mangibwat sa piaaduan ket tumubo'
yay pinakalalaman na ni Cristo tan umadilanta ya.

Sinagyat atamo Para sa Maringgas a Kabibyay

17 Kanya' nin mairot kon ibibilin komoyo sa pakayadi' nan Uunuren komoyo a andi'
kamoyna nin magkabyay nin bilang konran tutawon kai nin mampangalilbi' konan Dios.
Say kukaisipan ra ket kasan pipa'kaan
18 ta kasan tanda' ra no maipa'ka' konan Dios tan matib'ey a ulo ra. Ket kasa konra a
bakas nin byay a man'ibi nan Dios tan kasayna gapo nin pakataros ra sa man-gaw'en na.
19 Kai sarayna gapo nin mading'ey tan kai rayna gapo nin mandangkaan a karabayan
nin lalaman ra no kai edet, karириktan ra a mangwa' nin nikasama' a gawa'-gawa'.

* **4:1** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Roma 12:3-10; 1 Corinto 12. * **4:5** ***bawtismo***- *O:binyag*. * **4:8** Kanta 68:18.

20 Bale' si'kamo, ambo' nin wanin a naadal moyo maipa'ka' konan Cristo nin si
nipangako' nan Dios.
21 Sigurado ako a rinnge' moyo a niparate' na tan nipaiyakay na maipa'ka' sa kabibyay
moyo nin iti kona. Say katutu'wan maipa'ka' sa sain ket ma'kit sa kabibyay na ni Jesus.
22 Naadal moyoyna a no maipa'ka' sa gindat nin kabibyay moyo, matkap moyoynan
galten a ma'ran nin kinatawo moyo nin mampanida' komoyo yupa' sa pamapain nan siti
nin uapes a mangibarang komoyo,
23 ket mamaba'yo kamoynan kukanakman tan kukaisipan.
24 Isubray moyoyna a ba'yon nikatawo moyo a pinarsa nan Dios nin kapariho nan
peteg nin mapteg tan maringgas.
25 Kanya' nin andi' atamoyna nin mibula'-bula'. Matkap a kasan piwadi'-wadi' a
pakilimug-limog tamo sa saya tan saya bana' ta nag'in atamoynan sayan-saya, si'tamon
pupartin lalaman na ni Cristo.
26 No main wadi' nin puon a manager kamo, pakanda' kamo nin andi' kamo nin
magkasalanan.* Paray'epen moyoynan tampor a ulo moyo*
27 ta pigaw nin andi' moya nin byan nin tsansa a Dimunyo.
28 No main wadi' komoyo a mampanakaw, itgen nayna. Say gaw'en nayna edet ket,
mamaturo' yan saynget na nin magtrabaho ta pigaw nin makatingkap ya sa matunong a
padalan ket makatulong ya konran mampagkurang.
29 Ilagen moyoy makapag'irgon duka'. Anaod, say irgwen moyo ket say makatulong
konran kapada moyon tawo a bagay sa sitwasyon ta pigaw nin main nin maabig a
mapurot ran saray makarnge'.
30 Ket anaod, andi' kamo nin gumwa' nin animan nin pangibwatan a rumere' yay
Ispirito nan Dios a sya, malinis yan peteg. Nibaki' nayan Dios nin miikap komoyo nin
paka'kitan a tutawo nakamo tan paka'kitan a rumate' li' a awro a ila'pos nakamon galten
nin Dios sa pakaaripen moyo sa kadukaan.
31 Galten moyoyna a sarban sakit-nakem, sager tan pangungura'. Andi' kamoyna nin
mangarga-gargar, manida', tan mamasakit nin nakem ran kalalamo' moyo.
32 Anaod, matkap a maong kamo sa saya tan saya, tan makakiingar kamo sa saya tan
saya, tan pirdunawen moyoy saya tan saya mangibwat sa pangangado' a kapadan
nipamirduna nan Dios komoyo bana' kona ni Cristo.

5

1 Edet, bana' ta a'nak nakamon kawa'nan nan Dios, arigen moyay Dios sa pigagawa'
moyo.
2 Ket magkabyay kamo nin mapangawa'nan konran saray kalalamo' moyo kapadan
nipangawa'nan na kontamo ni Cristo. Wanti e a ginwa' na: Binul'isan nay peteg a
kapapa'sar na para sa kaabigan tamo, ket say patiti na, saya nin pagsasakripisyo nin
manglat nin kukasalanan tan sayan rigalon mabanglo a makaparirket konan Dios.
3 Anaod, nipurok nakamon tutawo nan Dios ket matkap a kasa gapo kumon nin abirno
maulit tana nin pakiraray moyo sa ambo' moyon asawa, a nikasama' a gawa'-gawa' moyo,
o a mangagom kamo.
4 Ambo' a lamang nin manepeg a mag'irgo kamon madawal, kasan kabalikasan tan
nikasama', no kai edet, say bubagay a mampakisalamatan moyo konan Dios.
5 Wanin anaod kumon ta tanda' moyoynayti: Si tawo nin mangkiraray sa ambo' nan
asawa, o mampangwa' nin nikasama' a gawa'-gawa', kai ya gapo nin pangikunen nin
kaabigan nin iti sa Pag'adian na ni Cristo tan nan Dios. Wanin a lamang konan tawon
maagom, ta say bagay nin man'apesen na ket mag'in anan dios na.
6 Ket andi' kamo nin paulaw sa si'numan nin mangi'deng a ambo' kanon kasalanan in a
gawa'-gawa', ta si Dios gura' na in tan dusawen nasara li' a mansumubag kona.
7 Ket andi' kamo gapo kiranod konran man-gumwa' nin sain.
8 Wanin ta gindat, nag'urayan kamon kadedleman bale' sawanin mampag'urayan
kamoynan palaway bana' ta naipasaya kamoyna kona ni Cristo. Anaod, magkabyay
kamoynan kipada kona a pangibwatan nin palaway
9 ta say ibat kona ket say sarbaynan klasin gugawa' a maabig, mapteg tan tutuo.
10 Adalen moyon gaw'en no ani a makaparirket konan Uunuren.
11-12 Anaet, andi' kamo nin kiranod sa kasan sirbin gawa'-gawa' ran mampag'urayan
nin dedlem ta makapading'ey nin tuloy, ni irgwen tana a man-gaw'e-gaw'en ra sa adi, no
kai edet, si'kamon bilang palaway, palawayan moyoy duka' a gawa'-gawa' ra.

* **4:26** Kanta 4:4. * **4:26** ***Paray'epen...ulo moyo*** *- Sa Griego:Andi' moyoyna nin taga'nan nin masrepan kamon awro nin masager.*

13 No main nin animan a itaw sa dedlem ket mapalawayan ya, ma'kit a tutuon bakas na.
14 Sarba nga'min, no mapalawayan nin maong, mag'in palaway anan lamang. No
maipa'ka' sa wanin, main yayti si wanra a wana,
“Si'kamon mampa'lek, mimata kamo!
Si'kamon nati, mabyay kamo,
ta palawayan nayna ni Cristo a byay moyo.”
15 Kanya' nin pakailag kamo sa pagkakabyay moyo. Magkabyay kamon bilang
manakem nin tutawo ambo' nin bilang tutawon kasinakem.
16 Usaren moyon maong a sarban pagkanawanawa nin gumwa' nin kaabigan ta konan
sitin panaon ket abaw saraynay tawon gaw'en ra a duka'.
17 Andi' kamo nin kumimey nin bilang kasinakem no kai edet, tarusan moyon maong
no ani a rabay nan Uunuren nin gaw'en moyo.
18 Andi' kamo nin mipabok ta makasida' ti sa kabibyay moyo.
Ana edet, aburuyan moya a Ispirito nan Dios nin pag'urayan nakamon maong
19 ket paksawen moyoy nakem nin saya tan saya yupa' sa susarita' a mangibwat sa
Kukanta, sa uimno tan raruma et nin kukansyon a pangrarayo konan Dios;
raywen moyay Catawan sa kanta tan tugtog a mangibwat sa kanakman moyo;
20 naipatukdo' sa nikaipasaya moyo konan Catawan tamon Jesu-Cristo, kisalamatan
moya et sa sarban mangyadi' a Dios a syay Ama tamo;
21 paisirong kamo et sa saya tan saya bana' sa pangungunor moyo kona ni Cristo.

Paisirong sa Saya tan Saya

22 *Bilang wadi', si'kamon bubbayi, wanin moyo kumon konran asawa moyo kapada a
nipaisirong kamo konan Criston Uunuren.
23 Wanin ta si lalaki, syay pinakaulo nan babayi kapada a si Cristo, syay pinakaulo
tamon tutawo na nin pinakalalaman na ta syan diri a nangisalba kontamon
pinakalalaman na.
24 Kapada anaod a si'tamon tutawo na ket mampaisirong atamo kona ni Cristo, si'kamo
nin bubbayi, matkap a paisirong kamon liso konran asawa moyo.
25 Si'kamo anamaet nin lulalaki, kawa'nanen moyo saray asawa moyo kapadan
pangangawa'nan na ni Cristo kontamon tutawo na a bilang nin nubya na. Wanti a ginwa'
na, nibi nay byay na para kontamo
26 ta pigaw nin maisadya' natamon mag'in nin maikana' kona yupa' sa nikaparinggas
tamo sa nipagdisidido tamo nin pabawtismo tan sa sain a nibibilin na kontamo.
27 Ginwa' na in ta pigaw nin maiyadap natamo li' a tutawo na konan diri nin bilang sa
sayay balasang nin ikasal a pinasyan bista, kasan mansa o geren nin rupa na o animan a
dipikto; maringgas ya tan kasa gapo nin pagkurangan na.
28 Wanin anamaet si lalaki, matkap a kawa'nanen naya a asawa na kapadan
pangangawa'nan na sa dirin lalaman na. Wanin ta say pangangawa'nan nan si lalaki
konan asawa na, pangangawa'nan naynan lamang sa dirin lalaman na
29 tan kasan tawon mangura' sa dirin lalaman na, no kai edet, pakanen tan pagawan
naya. Sain a kapadan pammaga na ni Cristo kontamon naipasaya kona
30 ta si'tamo nin mammemper a puparti nan pinakalalaman na ni Cristo.
31 Wanin a kawa'nanen nayan lalaki a asawa na ta wana sa Masanton Kasuratan,
“Bana' konan siti nin ginwa' nan Dios, si sayay lalaki, lakwanan nasara si ama na tan si
ina na ta kipasaya ya konan asawa na ket saran rwa, mag'in saran sayan-saya.”*
32 Siin si pag'in nin sayan-saya, main nin ararem nin pipa'kaan na, ket ipa'sar kon
wanin konan Cristo tan saray naipasaya kona.
33 Wanin anamaet, magwa' et a man'irgwen nay maipa'ka' konran mitraasawa. Anaod,
si barang saya komoyo nin si'kamon lulalaki, kawa'nanen may asawa mo kapadan
pangangawa'nan mo sa lalaman mon diri. Si'ka anamaet nin babayi, igalang may asawa
mo.

6

1 *Si'kamon ua'nak, sunuren moyo saray mangatua moyo bana' ta naipasaya kamo
konan Catawan, ket siin a manepeg moyon gaw'en.
2 Wanin ta si u'nan Gan-gan nin main kalamo' nin pangako' ket wana, “Igalang ma a
ama mo tan ina mo
3 ta pigaw nin mag'in nin mabista a kapapa'sar mo tan umanro a byay modti sa luta'.”*

* **5:22** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Colosas 3:18-19; 1 Pedro 3:1-7. * **5:31** Genesis 2:24. * **6:1** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Colosas 3:20-21. * **6:3** Exodo 20:12 tan Deuteronomio 5:16.

4 Si'kamo anamaet nin mangatua, sa pamaalaki moyo konran a'nak moyo, andi' moyo
sara byan puon nin manager komoyo no kai edet, iyakay tan itungtong moyo sara nin
bilang sa gaw'en nan Catawan no syay matua ra.
5 *Si'kamon uaripen, sunuren moyo saray amo moyo nin main nin pangigalang, li'mo
tan masibulot a nakem moyo a bilang si Cristo a mansunuren moyo.
6 Wanin lawas a gaw'en moyo, ambo' tamo' no mangka'kit ra sa apes moyon
magustwan rakamo no kai edet, bana' ta aripen nakamo anamaet ni Cristo nin gaw'en
moyoy karabayan nan Dios sa anggawan nin mababa' moyo.
7 Magsirbi kamon maruros a nakem ta ikwinta moyoytin pagsisirbi moyo konan
Catawan, ambo' tamo' sa tawo.
8 Tanda' tamo a aripen ya man o ambo' a sayay tawo, no maabig a gawa' na, tubaleen
naya li' nin Catawan.
9 Si'kamo anamaet nin uamo, wanin a lamang, matkap a maong kamo konran aripen
moyo. Andi' moyo sara nin lili'mwen bana' ta tanda' moyo a sarba tamo, aripen man o
ambo', ket pari-parihon main sayan-sayay amo tamo itaw sa langit tan sya ket kasan
ayunan na.

Ta Naipasaya atamo kona ni Cristo, Kuntrawen tamoya si Satanas

10 Bubsat, sayti a masusuyot nin ibarita' ko komoyo: Pakagsen kamon mangibwat sa
nikaipasaya moyo konan Uunuren tamon si Jesu-Cristo tan sa alakin pakayadi' na.
11 Bilang pinakasundalo' nan Dios, usaren moyoy sarban pinakaarmas a man'ibi nan
Dios komoyo ta pigaw nin makuntra moyo a tutaktika nan Dimunyo.
12 Wanin ta ambo' nin tawo a mangkilabanan tamo no kai saray duduka' a kai nin
ma'kit nin main nin pakayadi' itaw sa kalangitan, tan saray uunuren, tan saray main nin
kapangyadian, tan saray mampag'uray konran saray tutawo nin iti sa sirong nin
pakayadi' nin kadedleman iti sa mundo.
13 Kanya' anaod, bubsat, nin kwinta isulot moyoyna a kumplito nin pinakaarmas a
man'ibi nan Dios komoyo pigaw nin, sa udas a atakyen nakamon duka' a kalaban tamo,
ket makakilaban kamon magsen anggan nayadi' ana li' a laban ket nasadya' kamo et a
lamang sa raruma ana et.
14 Kanya' nin matkap a nakasadya' kamon pirmi nin kwinta nisulot moyoy
pinakaarmas. Say bilang barkes moyon pangigaletan nin agamiren ket say katutu'wan.
Say bilang salaban nin kerep tan gurot moyo ket say mapteg nin kabibyay moyo.
15 Say bilang kumayat nin apin nin ayi moyo ket say nikaituno moyo konan Dios a
nangibwat konan Mabistan Patanda' na.
16 Sa sarban mangyadi', matkap moyoy talek konan Dios ket siti a bilang sayay alakin
manalaban sa lalaman moyo nin usaren moyo a kasa gapo nin magwa' nin sain say
bilang ipana' nan main nin apoy nin si sya a Kadukaan.
17 Matkap moyo et a say bilang hilmit nin prutiksyon moyo a say pangingisalba nan
Dios komoyo. Akuen moyoyti tan say bilang ispada nin pakilaban moyo a say nibarita'
nan Dios nin ipapanemtem nan Ispirito na komoyo.
18 Leleg nin nakasadya' kamon wanin, pirmi kamon masuet nin dumasal sa panininreg
nan Ispirito nan Dios komoyo a no ani-ani a dawaten tan idasalan moyo. Bana' konan
sitin laban, pirmi kamon sisasadya' ta pigaw nin maituluy-tuloy moyo saran idasalan a
sarban tutawo nan Dios.
19 Si'ko anamaet, idasalan rako nin ibi na kongko nin Dios a kuston susarita' nin irgwen
ko ta pigaw nin maksaw a nakem kon ipatanda' yay mabistan plano nan Dios nin gindat a
niadi a ikalamo' nasaray ambo' nin Judio konran tutawo na.
20 Mangkapriso ako bana' sa sain nin nangibakian nan Dios kongko. Bale' idasalan rako
a kai ako nin mag'alangan nin ipatandaan koya ta sayti a manepeg kon gaw'en.

Paksawen na ni Tiquico a Nakem ran Taga Efeso

21 No maipa'ka' kongkodti, si Tiquico ana li' a mangibarita' komoyo sa kapapa'sar tan
man-gaw'e-gaw'en ko. Sya, busat tamoya sa pammemper nin mabli komi tan saya yan
mailalwan sa pangwa' na nin man'ipagwa' nan Uunuren tamo kona.
22 Kanya' nin ibaki' koyadsen komoyo ta pigaw nin mangibwat kona, matandaan
moyoy kapapa'sar mi tan ta pigaw nin mapaksaw na a nakem moyo.

Say Pammindisyon

23 Sapa kumon ta si Dios a syay Ama tamo tan si Uunuren a Jesu-Cristo, byan rakamo,
bubsat, nin mabistan kapapa'sar tan pa'geten ra a pilalabyan moyo nin main nin ma'get
nin pagmamatalek konra.

---

* **6:5** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Colosas 3:22-25; Tito 2:9-10; 1 Pedro 2:18-20.

24 Sapa kumon ta ituluy-tuloy nakamon bindisyunan nin Dios, si'kamon sarba nin
mampangawa'nan kona ni Uunuren tamon Jesu-Cristo nin mapangawa'nan a kasan
anggawan.

Si Surat na ni Pablo konan Dupong ran Mammemper sa FILIPOS

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Sinurat nayaytin surat na ni Pablo sin itaw ya sa priswan (1:7,13-14) a iparate' nay pakikisalamat na konran mammemper kona ni Cristo itaw sa syudad nin Filipos, bana' sa katutulong ra kona yupa' sa nibi ran rurigalo tan wanin et sa kadadasal ra para kona (1:5; 4:10-19). Mataman nin naiketeg yayna nin patyen (2:17), man'ilalwan na et a makaliwa' yan lamang sa priswan ta pigaw nin maituloy na nin tulungan nasaran umaligwas sa pammemper ra (1:22-26).

Si syudad nin Filipos, iti ya sa prubinsya sa amyanan nan Grecia a mangaran Macedonia. Ket itaw sa Filipos ya nu'na nin sinumrep si Pablo sa nu'nan nipako na sa Europa, ket itaw nipatanda' naya a Mabistan Patanda' tan nipa'deng naya a dupong ran mammemper (Ginwa-ginwa' 16:6-40). Nipau-pau'na nayna ni Pablo konran mammemper sa Filipos a matkap nin mangitpel sara a bilang sa nipangitpel na ni Cristo tan sya nin si Pablo, a sya ket mampangitpel ya et anggan sawanin. Ket no mampangyadi' anayti konra, ibilang rayti kumon nin bindisyon nin nangibwat sa pammemper ra kona ni Cristo (1:27-30).

Main nin prublimadti sa dupong ran mammemper sa Filipos bana' ta saray raruma konran myimbro ket tepren ran matkap nin sumunor sa Gugan-gan na ni Moises, ta no kai, kai nin maisalba. Bale' si Pablo, kai nasarayti makunsinti nin myimbro, tan nami yayna nin pammatalad konran mammemper (3:2-11). Sitin surat, napno' ya anamaet lamang nin ririket. Mataman nin itaw ya sa priswan si Pablo, marириket ya bana' ta nagkamain ya nin kadunungan maipa'ka' sa animan a kapapa'sar ta nadalanan nayna a sarban klasin idap, tan bana' ta mapanemtem nay sarban ado' a nipa'kit ran saraytin tutawo sa dupong sa Filipos, tan bana' ta man'iyarunsa na nin Dios a pangingipatanda' konan Mabistan Patanda' yupa' sa nikapriso na ni Pablo.

Ipapanemtem na ni Pablo konra a saray tutawo nan Dios ket napasaya sara kumon nin mabyay sa mabistan kapapa'sar (2:2; 4:2,3) tan mangisip sara nin say kaisipan ra ket bilang kona ni Cristo (2:1-11).

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1-2)
Say pakikalamo' na ni Pablo konran taga Filipos (1:3-11)
Say gagara na sa byay ni Pablo (1:12-26)
Mipapasaya atamon rumiriket (1:27–4:9)
Magkabyay atamon maibagay sa ginwa' na ni Cristo para kontamo (1:27–2:18)
Main nin sayay ibaki' para sa ikaririket ran itaw sa Filipos (2:19-30)
Dumaer atamon kikalamo' konan Cristo (3:1–4:1)
Bibilin a Mitutuno sara nin iti sa Dupong (4:2-9)
Kisalamat ya konran taga Filipos si Pablo sa tulong ra (4:10-20)
Patanid ya si Pablo (4:21-23)

1 Si'ko si Pablo tan si Timoteo, si'kamin rwa ket aripen nakami nin Cristo a si Jesus.

Ipa'wit miyaytin surat ko komoyodsen nin tutawo nan Dios sa Filipos a naipasaya konan Cristo a si Jesus tan lalun-laloyna konran saray mammaga komoyo tan saray kukatulungan ra.

2 Sapa kumon ta si Dios a syay Ama tamo tan si Uunuren tamon Jesu-Cristo bindisyunan rakamo tan byan rakamon mabistan kapapa'sar.

Say Pakikalamo' na ni Pablo konran Taga Filipos

3 Kisalamat ako konan Catawan tamon Dios bana' sa sarba nga'min nin mapanemtem ko maipa'ka' komoyo.

4 Ket tepe' nin idasalan katamo, napno' ako nin ririket

5 bana' sa man'ibi moyon tulong kongko sa pangangakay ko konan Mabistan Patanda' nangibwat ana sin awro nin tinmarana' kamon mamper kona ni Jesu-Cristo angga et nin sawanin.

6 Ket, sigurado ako nin si Dios, ituluy-tuloy na a ila'pos nay gawa' na komoyo anggan sa awro nin sumubli' ya a Cristo a si Jesus ta syay nangitarana' nin gumwa' nin mabista komoyo.

7 Mabli kamo kongko, kanya' nin maibagay nin wanti a kaingaran ko bana' komoyo.
Nikirama' kamo nga'min sa sarba nin tulong nan Dios kongko mataman sin mangkapriso
ako o sin man'itarig'en kon tutuo ya anaod a Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni
Jesu-Cristo.
8 Tanda' nan Dios nin wanin ana a iliw ko komoyo, bana' ta mabli kamon tuloy kongko,
kapada nin pammabli na nin Cristo a si Jesus komoyo.
9 Sya e a dasal ko konan Dios maipa'ka' komoyo, a paalakyen na et kumon a
pangangado' moyo kona tan sa sarba nin tutawo. Ket sain nin pangangado', ipatyo' nin
say peteg a pakatanda' tan say pangipurok nin say talagan tutuo,
10 ta pigaw nin puruten moyo ket gaw'en moyo no ani a peteg nin matunong. Ket no
wanin a mangyadi', sa awro li' nin sumubli' ya si Cristo, maringgas kamo tan kasa li' gapo
nin maitudo' nin kasalanan moyo.
11 No wanin a pangangado' moyo, pamainen nan pinakabunga komoyo ni Jesu-Cristo a
sarba nin mapteg sa pangingikit nan Dios. Ket bana' ta wanin marayo tan mapagalangan
yay Dios.

Say Niyarunsan Pangingipatanda' na ni Pablo sa Nikapriso na

12 Bubsat, rabay ko nin matandaan moyo a nangyadi' sa nikapriso ko. Imbis nin
nakapaed ti kumon sa pakaipatanda' nan Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni
Jesu-Cristo, ket mas nakapaaligwas ana edet.
13 Wanin a wangko bana' ta sarba ran sundalo' a gwardya nan Impirador iti, tanda' ra a
say rason a naipriso ako ket bana' ta mampagsirbi ako kona ni Cristo. Wanin et konran
saray raruman tutawodti.
14 Nakapaaligwas ana edet et ta, ka'bawan konran kapada tamon mammemper, na'kit
ray nagwaan nan Uunuren leleg nin iti ako sa priswan. Kanya' nin napagsen et a
pagmamatalek ra kona, ket nag'in saran matpel tan nalamu'nan a suet ra nin
mangiparate' nin say minsahi a nangibwat konan Dios.
15 Ket anaod, main sara anamaet a ambo' nin matunong a gagara ra. Man'ipatanda' ra
tamo' a maipa'ka' kona ni Cristo bana' ta maimbel sara kongko ket rabay rako nin daegen.
Main saraytaw bale' saray say gagara ra ket peteg a matunong.
16 Ket man'ipatandaan ray maipa'ka' konan Cristo bana' ta kawa'nan rako tan bana' ta
mataros ra nin nikwa nakodti nin Dios ta pigaw nin mai'deng koyay Mabistan Patanda'
maipa'ka' konan Cristo.
17 Sara in bale' saray raruma anaod, say gagara ra nin mangipatanda' nin maipa'ka'
kona ni Cristo ket ambo' nin matunong. Mampangapes sara tamo' nin pakairaywan ra
nin bukod. Man'ipa'ka' ra a malamu'nan ray idap a man'irangep kodti sa priswan no
matandaan koy kaaadilanta nin trabaho ra.
18 Wanin man, sarain saray mampangipatanda' nin maipa'ka' kona ni Cristo, abas man
o matunong a gagara ra, kasa nin kwinta kongko dapot no maipatandaan a maipa'ka'
kona ni Jesu-Cristo. Marirket ako et a lamang no wanin!
19 Anaod, marirket ako lawas. Wanin ta tanda' ko a say sarba nin mampangyadi'
kongko, say pirat'anan li' nga'min ket sa kaabigan ko.* Mangyadi' in bana' sa
pangingidasal moyo kongko tan sa panunustini nan Ispirito nin nibaki' na ni Jesu-Cristo.
20 Ilalo tan apes ko nin tuloy a kai ako kumon gapo makagwa' nin animan a kading'eyan
ko kona ni Cristo. Say apes kon page' ket si lawas a matpel ako, laloyna sa saytin
pangingirangep ko ta pigaw nin si'ko, mataman nin mati o mabyay ako man,
mapagalangan koya si Cristo sa intiron byay ko.

Say Gagara na ni Pablo sa Byay na

21 Wanti ta no para kongko, say gagara kon mabyay iti sa luta' ket para tamo' kona ni
Cristo, tan no mati ako, syay kaaadilanta ko.
22 Bale' no tumuluy-tuloy ako et nin mabyay, gaw'en ko et a no ani a maabig. Ani bale' a
page' a rabayen ko, si mabyay ako et o mati akoyna?
23 Man-gulwen akon sayti. Rabay koynan tuloy a kisyay konan siti nin byay ta pigaw
nin makakikalamo' akoynadtaw kona ni Cristo ta siin a sangkabistawan para kongko.
24 Bale' impurtanti nin tuloy a mabyay ako et ta matkap moyoko et.
25 Anaod, bana' konan siin, sigurado ako nin kai rako et nin patyen. Ket, maituluy-tuloy
koy pakikalamo' ko komoyo nga'min ta pigaw nin matulungan katamo et nin umaligwas
a pammemper moyo tan mas et a ririket moyo nin mampagmatalek konan Cristo.
26 Ket, no makaliwa' akodti, sa pakasubli' kodsen li' komoyo ket peteg a lalon marayo ya
a Cristo a si Jesus.

---

* **1:19** *sa kaabigan ko.- O:sa pakabulos ko.- O:sa pakaisalba ko.*

Magkabyay atamo kumon nin Maibagay sa Ginwa' na ni Cristo

27 Edet, peteg kumon nin maibagay a kabibyay moyo sa ginwa' na ni Cristo para
komoyo sigon konan Mabistan Patanda'. No wanin, makapika' akodsen man komoyo o
kai, say matandaan ko ket mandumaer kamo sa sayan-sayay gagara sa kabibyay moyo.
Matandaan ko et a napasaya kamo nin sigegsen nin mamper a naipatukdo' konan
Mabistan Patanda'
28 nin kasa gapo nin li'mo konran sarain saray mampanguntra komoyo. O', ta say
pagkakabyay moyo konan Cristo nin wanin, mangipa'kit konra a madaeg sara, ket
si'kamo, manalo kamo. Si Dios, gaw'en nan wanin.
29 Andi' kamo nin mali'mo ta mangibwat sa kamaungan na ket binyan nakamon
pagkanawanawan magmatalek kona tan anamaet, nin pagkanawanawan mangirangep
nin pakapadya'dya' ta pigaw nin umaligwas a gagara na ni Cristo.
30 Ket kapada katamoyna nin mangkilaban para konan Cristo. Anaod, naimatunan
moyo a ginwa' ko sin saytaw tan marnge-marnge' moyo a man-gaw'en ko et anggan
sawanin.

2

Matkap a say Kanakman tamo, Kipada sa Kanakman na ni Cristo

1 Sawanin, mangkumsaw a nakem moyo bana' kona ni Cristo, tan manliwaliwawen
kamo nin pangangado' na. Naikalamo' kamo kona nin Ispirito nan Dios, ket maado' kamo
tan mangkiingar kamo sa saya tan saya.
2 Edet anaod, bana' ta wanin moyo, pasibuluten moyo pa a ririket ko mangibwat sa
napasaya nin pangingisip moyo tan sa peteg nin pangangawa'nan moyo sa saya tan saya.
Napasaya pa kumon a gagara moyo a bilang nin sayay tawo kamo tamo'.
3 Andi' kamo nin gumwa' nin animan nin say apes moyo ket para sa lalaman moyon
diri tamo', o ta pigaw nin pasirayo kamo tamo'. No kai edet, mipaayupa' kamo, ket ibilang
moyo saran mas ata'gay dyan si'kamo a kapada moyon tawo.
4 Pagawan moyo anamaet a kaabigan ran kapada moyon tawo ambo' a kaabigan moyo
tamo' nin bukod.
5 Wanti e a pangingisip nan si Cristo a si Jesus, ket matkap a mag'in anamaet nin wanti a
pangingisip moyo:
6 Si Cristo, mataman no iti nin pirmi kona a kinaDios,
kasa sa pinanakem na a ipase'se' na a sya kapada nayay Dios.

7 No kai edet, nangibwat nin mismo sa nakem na,
liningwanan nay karabayan nan diri tan pinaaripen ya.
Ket nag'in yan kabakas-bakas ran tutawo
tan naimatunan nin mapalaway a tawo ya.
8 Ket nituluy-tuloy nan pinaayupa' a kadiryan na a tinmulok ya konan Dios.
Saytin katutulok na, ket nangangga sa patiti
tan lalo et sa kading'eyan sa nikaipasak na sa kudos.

9 Ket bana' sa sain nin katutulok na, si Dios,
pinata'gay naya nin tuloy
ket nibi naya kona a titulo a sangkata'gayan sa sarba.

10 Ginwa' na in ta pigaw nin say sarba nga'min,
itaw sara man sa langit o iti sara sa luta', o itaw sara sa rarem nin luta' sa kami'nan ra
nin nati, ket
manalimukod saran sumuko' kona ni Jesus
11 tan ta pigaw nin say sarba nga'min ket,
alilbien ra a si Jesu-Cristo syay Uunuren.
Ket mangkarayo ya a Dios a Ama konan siin.

Say Gugawa' a Matkap nin Suetan tamon Magwa'

12 Ket mangibwat anaod konan siin a ihimplo ni Cristo, mampablyen kon bubsat, mas
masuet kamo et kumon nin tumulok sawanin ta adayo' ako komoyo dyan sin isen ako
komoyo. Si'kamo, akuen moyo nin silili'mo a rispunsibilidad moyo nin pangibwaten a
pakapasibulot nin pakaisalba moyo.
13 Wanin ta kalamo' moya man layi nin pirmi a Dios, ket sya a mampangibwatan nin
karabayan moyo tan nin pakababa' moyo nin gumwa' nin mabistan karabayan na.

14 Gaw'en moyo a sarba nin gaw'en moyo nin andi' kamo nin bere-bere o
misasangkinian
15 ta pigaw nin kasa gapo nin kadukaan komoyo tan kasa nin pamalawan komoyo. Ket
ma'kit a a'nak nakamon Dios nin kasa anaod nin maiparsan duka' komoyo abirno iti
kamo sa busel ran ambo' nin matunong tan maraet nin tutawo. Bana' sa wanin, mag'in
kamon mammimin palaway konra a bilang kamon maslag a bituen itaw sa ta'gay
16 leleg a man'iyuprisi moyay Sarita' nin siti a ibwatan nin byay a anggan-angga nin iti
konan Dios. Ket no gaw'en moyo in, si'kamo li' a puon nin ririket ko sa awro nin sumubli'
ya si Cristo. Si'kamo li' a paka'kitan a say pagal ko ket kai nin na'met a kakanaan.
17 Say pagmamatalek moyo tan pagsisirbi moyo konan Dios ket bilang nin
pangingida'ton kona. Ket abirno wadi' nin matkap a paturuen ko et a daya' ko nin
kalamo' a da'ton moyo, marariket ako tan itao katamo sa ririket ko.
18 No wanin, si'kamo, marariket kamo kumon anamaet tan itao rako pa anamaet sa
ririket moyo.

Main nin Sayay Ibaki' Para sa Ikarariket ran itaw sa Filipos

19 Sawanin, no iyaburoy na ni Uunuren tamon Jesus, mampilalo ako nin maibaki'
koyadsen komoyo sa ambo' anan ma'teng si Timoteo. No wanin, maipatanda' na kongko a
kapapa'sar moyo ket si'ko anamaet a maparariket.
20 Kal-la sya tamo' a kalamo' kodti nin peteg nin mapaga maipa'ka' sa kapapa'sar moyo
kapada nin pammaga ko sa kapapa'sar moyo.
21 Kal-la sya tamo', bana' ta saray raruma ket say para sa kaabigan ran diri ana tana a
man'asikaswen ra tan kasaynan pangangasikaso ra sa no pa'no ra nin magwa' a
karabayan na ni Jesu-Cristo.
22 Tanda' moyo anamaet ana nin peteg a pigagawa' na ni Timoteo. Tinmulong ya
kongko nin bara'mon anak ko sa nipangipatanda' ko nin maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo.
23 Ket saytaw li' no mapiho koyna no ani a pirat'anan kodti sa priswan, sya a ibaki'
kodsen nin tampor komoyo.
24 Man'ilalwan ko anamaet a iyaburoy nan Dios a sa ambo' nin ma'teng ket makapika'
akodsen a lamang nin mismo komoyo.
25 Anaod sawanin, naisip ko a mabista layi no pasublien koyaynadsen komoyo si busat
tamo sa pammemper a si Epafrodito. Nibaki' moyadti nin tumulong kongko tan
napagsirbyan nako sa nipangalap nan lugar moyo. Kalamo' koya nin mampangipatanda'
konan Mabistan Patanda' tan mampangi'deng konan siti konran saray kuntra.
26 Pasublien koyaynadsen komoyo bana' ta mailiw yaynan tuloy. Mapaga ya nin
natandaan moyon nagmasakit ya.
27 Page' a nagmasakit ya nin grabi tan dandani ya nin nati. Bale' sa inganga'do nan Dios
kona ket inmanda' yayna. Ininganga'do nako anamaet lamang nin Dios bana' ta no nati
ya kumon si Epafrodito, nalamu'nan kumon a idap nin nakem ko.
28 Sa sain a rason, mas rabay ko a sumubli' yaynadsen. Wanin ta pigaw nin, no ma'kit
moya anamanaet, ket marariket kamoyna, tan ta pigaw nin mainawnan ako anamaet ana
sa pakaaburido ko maipa'ka' komoyo.
29 Kanya' nin, sirariket nin risibyen moya si Epafrodito ta sya saya yan mampagsirbi
konan Uunuren. Pablyen moyoy tutawo nin bilang kona.
30 Gaw'en moyo in ta, sa nipangwa' na sa animan nin nipagwa' na ni Cristo, dandani ya
nin nati tan nisanla' nay byay na sa nipangisakit na kongko a syay pangingisakit
moyoynan lamang kongko ta kasa kamodti.

3

Ipamuspusan nin Liso yan Makatanda' si Cristo

1 Ket sawanin, bubsat, siti a ibarita' ko komoyo: Rumiriket kamo bana' sa sarban ginwa'
nan Uunuren tamon si Jesu-Cristo.
Kai ako nin sumawa' nin umanen ko anamanaet nin isurat komoyo a nibarita' koyna
intaw, ta no reng'en moyoyti anaod ket maiyilag kamo.
2 Pakailag kamo konran saray tutawo nin bara'mo saran uaso nin makapasalak; sarain,
ipasuet ray duka' a gawa' tan say pannuri' a ambo' nin matunong para konan Dios, no kai
manugat-sugat sara tamo'.
3 Adalen moyo anaod nin maong a ambo' sarain, no kai, si'tamo nin mammemper
konan Cristo a peteg nin maipurok a bara'mon turi'. Wanin ta si'tamo, raywen tan
pagsirbyan tamoyay Dios sa panunulong na kontamo nin Ispirito na. Si'tamo et ket
ipasirayo tamoy maipa'ka' konan Cristo a si Jesus. Si'tamo et a lamang ket kai atamoyna

nin milalo sa matunong a gawa' nin ipagwa' nin Gugan-gan ta pigaw nin akuen natamon Dios.
4 O' tutuo in. Wanin man, si'ko, main nin puon kon milalo a ikwinta akon matunong nin
ipatukdo' sa Gugan-gan. No main nin mampangipa'ka' a maisalba nan diri a lalaman na,
mas alaki a rason kon mangipa'ka' nin wanin.
5 Tinuri' ako sin ikawalon awro ana nangibwat sin naiyanak ako sigon sa ipagwa' nin
Gugan-gan. Puro akon Israelita. Puri nako ni Benjamin. Ugali' ran Hebreo nga'min a
sarban naimatawan ko. No maipa'ka' sa panunumbok sa Gugan-gan, Pariseo ako ket
ginwa' ko nga'min a sarban ipagwa'.
6 Ket sa suet ko, ginwa' koy anggawan nin mababa' ko angga et sa dinuksa-duksa'
kosaray pinipapasaya nan Dios konan Cristo. No say pag'irgwan ket say pag'in nin
mapteg nin ipatukdo' sa Gugan-gan, kasan pakabalawan ko nin animan.
7 Bale' sawanin, nasilyan ana in bana' kona ni Cristo. Sain nin maadilanta nin byay ko
sin nu'na, sain a lamang ket nibilang koynan kasan sirbi.
8 O' peteg anaod, man'ibilang koyna nin kasa gapo nin kwinta a sarba nga'min no
ikumpara sa kabistawan a natandaan koya a Cristo a si Jesus a syay Uunuren ko. Bana'
kona, sarban ginwa-ginwa' kon nibilang kon maabig sin saytaw, nibilang koynan kasan
kakanaan tan bara'mon basura nin nitampal koyna. Ibilang kon wanin ta pigaw nin
maga'muran koy gun-guna sa ginwa' na ni Cristo
9 tan ma'kit ana a naipasaya ako kona. Sa wanin anaod, napapteg akoyna bana' sa
pagmamatalek ko kona ni Cristo, ambo' gapo nin bana' sa katutumbok ko sa Gugan-gan,
ta nikwinta natamon Dios nin mapteg bana' ta mampagmatalek atamo sa ginwa' na ni
Cristo.
10 O' say rabay ko anaod, ket si liso koyan makatanda' si Cristo. No wanin, makakirama'
ako sa pakayadi' na nin magkuri sa nisusubli' nan mabyay tan makakirama' ako et sa
pangingirangep na nin idap angga nin say pinanakem ko, mag'in nin bilang sa
pinanakem na sin tinmulok yan mati.
11 Sain a rabay ko ta no wanin ket mailalwan kon pasublien nako li' nin mabyay nin
Dios.
12 Kai ko nin rabay nin ibarita' a liso koyaynan katanda' o a kasayna nin pagkurangan
ko. Bale' say man-gaw'en ko ket si man'ipamuspusan kon talagan mag'in wanin ta siin a
rabay nan mangyadi' nin si Cristo a si Jesus sin ginwa' nakon mag'in nin ikon na.
13 Bubsat, page' a kai ko et narate' in. Bale', si man-gaw'en ko ket, say nayadi' koyna nin
nagwaan, kai koyna mampanemtemen, ana edet, man'i'pos koy pakababa' ko nin gumwa'
para sa adapen et ta pigaw nin maga'muran ko in.
14 Mantumuluy-tuloy akon gumwa', a bilang nin mangkilumba' akon malayo. Malayo
akon rat'en koyay peteng, ta pigaw nin maga'muran ko a primyo nin nisadya' nan si
Cristo a si Jesus, nin man'isagyat na nin Dios nin pangita'gay na kontamo.
15 Wanin a matkap a iti sa kaisipan tamo, si'tamo nin kustoynay pinanakem no
maipa'ka' konan Cristo. Bale' ipataros nan Dios no ani a manepeg konran saray raruma
komoyo a say pangingisip ra ket naiduma sa animan sa sayti.
16 Si matkap a tuloy sawanin ket si ibagay tamon pirmi a kabibyay tamo sa katutu'wan
nin man'ipatarusan na kontamo nin Dios.

Arigen a Pigagawa' ran saray Tutuon Nibaki'

17 Bubsat, mipapasaya kamon mangarig sa pigagawa' ko tan adalen moyoy pigagawa'
ran raruma nin kipaday pigagawa' ra komi. Arigen rakami
18 ta awa' a lamang nin kai moyo sara maarig a raruma a man-gaw'en ran kasan
kakanaan a pipa'kaan nin patiti na ni Cristo sa kudos. Abaw saray wanin. Nibarita'
koynayti intaw komoyo nin ni'nu-ni'no bale' ibarita' ko anamanaet sawanin nin tumuro'
a lwa' ko sa bereng bana' sa man-gaw'en ra.
19 Sarain nin tutawo, kasa li' nin raruman pangikaan konra no kai sa impyirno. Say
mampag'uray sa byay ra ket, say karabayan nin lalaman ra. Ipasirayo ray gawa'-gawa' ra
nin sukat kumon nin ikading'ey ra. Say byay ra tamo' iti sa luta' a mampanemtemen ra.
20 Andi' moyo sara nin arigen ta si'tamo, si peteg nin piikapan tamo ket itaw sa langit.
Ket masulit atamon mantuma'gan sa isusubli' nan mangisalba kontamo nin mangibwat
itaw a sya si Uunuren a Jesu-Cristo.
21 Sya, silyan nayti li' nin makapoy tan mati nin lalaman tamo a gaw'en na nin bilang sa
pinasyan anda' nin lalaman na. Gaw'en na in ta main nin pakayadi' na a magwa' nan
ikwa a sarba sa pakauray na.

4

1 Bubsat ko, mailiw akon tuloy komoyo. Mabli kamo kongko. Mamparíriketen rako tan
bara'mo nin si'kamo a primyo ko sa pagtatrabaho ko. Ket maitukoy sa nipapalaway ko
komoyo, dumaer kamon kikalamo' konan Uunuren tamon Jesus.

Bibilin a Mitutuno sara nin Iti sa Dupong

2 Dawaten ko komoyo, Euodia tan Sintique, midunong kamo kumon nin katutulok
moyo konan Uunuren a nakaipasayawan moyo.
3 Ket si'kadsen, si'kan peteg nin katrabahwan ko, tulungan mosara anamaet nin
makapidunong. Gaw'en mo in ta masuet saran nikipagal intaw kongko sa
pangingipatanda' konan Mabistan Patanda'. Wanin a nikipagal sara anamaet kona ni
Clemente tan konran raruman katrabahwan ko a say ngaran ra ket itaw sa libron
listawan ran saray magkamain nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios.
4 Ibarita' ko komoyo a rumiriket kamo nin pirmi bana' ta naipasaya kamoyna kona ni
Uunuren tamon Cristo. Umanen ko anamanaet nin ibarita' komoyo,
“Rumiriket kamo!”
5 Ipaingar moyoy kabistawan nin ugali' moyo sa sarban tawo bana' ta sa ambo' ana nin
ma'teng ket sumubli' yayna si Uunuren tamon Cristo.
6 Andi' kamo gapo nin aburido maipa'ka' sa animan. No kai edet, idasal moyon dawaten
nin napaaluyunan nin pakikisalamat konan Dios a sarban matkap moyo.
7 Ket no gaw'en moyo in, si Dios, pamainen nay katinekan sa kabibyay moyo a kai gapo
nin masukat nin kaisipan nin tawo. No wanin anaod, masustini na in a katinekan nin
kanakman moyo bana' sa nikaipasaya moyo konan Cristo a si Jesus.
8 Kalansuyutan, bubsat, pitutunwen moyon ipatyo' a kaisipan moyo sa sayti:
say tutuo, say pakap'unan nin pangingigalang, say matunong, say kasan sukat nin
pakabalawan, say bubagay a makaparíriket, say manepeg nin maipasirayo.
Dalepdepen moyon pirmi nin kasan tegen a say maabig tan say manepeg a sukat nin
marayo.
9 Ibyay moyo a naadal moyo sa kabibyay ko, say naimatunan tan say narnge' moyo
kongko.
Ket no gaw'en moyo in, si Dios a syay puon nin pitutuno, kalamo' moyan pirmi.

Kisalamat ya konran Taga Filipos si Pablo sa Tulong ra

10 Sa nikaipasaya ko konan Uunuren tamo, pinasyan tuloy nin ririket ko a mayadi' nin
linmabas a anron panaon sin natulungan rako intaw, ket sawanin mantulungan rako
anamanaet. Anaod, tanda' kon pagawan moyo kumon a matkap ko bale' kasa tamo' nin
pagkanawanawa moyo nin makatulong kongko.
11 Sapa kumon ta mataros rako! Kai ako nin mamarnge-parnge' bana' sa pakatkapan ko
ta naadal koyna a mag'in nin mapda' sa animan a kapapa'sar ko.
12 Dinalanan koyna a kapapa'sar nin kasa-kasa tan dinalanan koyna anamaet a
magsubra-subra. Nagkamain ana kongko a kadunungan maipa'ka' sa animan a
kapapa'sar. Ket kuntinto ako, mangkakusto man a pangangan ko o mangkabitilan ako.
Wanin et a lamang no main o kasa man a matkap ko.
13 Sa sarba nga'min nin kapapa'sar, main nin pakababa' ko bana' ta si Cristo a mampami
nin siin kongko.
14 Wanin man, aninay anda' nin nipanulong moyo kongko sa kaidapan ko.
15 Peteg anaod, si'kamo nin isen sa Filipos a nakatanda' nin peteg sa kapapa'sar ko sin
linmakwan akodtaw sa Macedonia intaw sin nitarana' koya tamo' nin nipatanda' a
Mabistan Patanda'. Si'kamo tamo' isen sa dupong nin mammemper a naranod sa gastos
tan nakakirama' sa bunga nin sain nin nipangipatanda' ko.
16 Ket mataman et sin itaw ako sa Tesalonica, pina'witan rako nin nirwa nin tulong
moyo kongko.
17 Kisalamatan ko, bale' ambo' a say mangrisibi tana nin pirmi a man'apesen ko, no kai
edet, say man'apesen ko ket si gun-gunawan nakamo nin Dios bana' sa sain a tulong moyo
kongko.
18 Ket, narisibi koyna a sarba. Sawanin, bana' sa malaem nin tulong moyo kongko nin
awit na ni Epafrodito, kai ana nin mampagkurang a nagsikabarang nin matkap ko.
Masurok et pa et. Ket sain nin tulong moyo kongko, ambo' tamo' nin para kongko, no kai
edet, para konan Dios anan lamang ta sain, ket bara'mon sangkaandaan nin da'ton nin
maako' nan Dios tan makaparíriket kona.
19 Ket si Dios nin mampamaga kongko, a syay main nin ikon nin kai masukat nin
kayamanan, sya a mami nin masurok nin sarba nga'min nin matkap moyo bana' konan si
Cristo a si Jesus.

20 Ket, itandudo' ya anggan-angga a ngaran nan Dios a syay Ama tamo.
Peteg a wanin.

Patanid ya si Pablo

21 Iparate' moyoy pammakumusta ko konran sarba ran tutawo nadsen nin Dios bana'
ta nipatukdo' ra a byay ra konan Cristo a si Jesus. Wanin anamaet sa pammakumusta
ran bubsat sa pammemper nin kalalamo' kodti.
22 Mampakumustawen rakamo anamaet nin sarba ran tutawo nan Dios iti, lalun-lalo
saray mampagsirbi konan Impirador.
23 Rumate' kumon komoyo nga'min a bindisyon na ni Uunuren a si Jesu-Cristo.

Si Surat na ni Pablo konran Taga COLOSAS

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Siti si Colosas saya ya sin saytaw nin impurtantin syudad sa bandan baytan nan prubinsyan Asia. Sin saytaw mantawagen yayti nin “Alakin Syudad nan Prygia”. Bale', sin tyimpo na ni Pablo, daite' ya tanan syudad ta sa ka'tengan ket nag'in nin ambo' nin bilang gindat a kayamanan na ket nadaeg nayan syudad nin Laodicea, a siti itaw ya sa panrupan na, tan wanin na anamaet nin si syudad nin Hierapolis a iti sa amyanan nin panrupan na. Itaw yaynamaet sa bandan panrupan na a syudad nin Efeso.

Si Pablo, kai ya et gapo nin nakapika' sa Colosas, bale' napaririket ya nin say natandaan na a saray mammemper itaw ket matarig'en sara sa pammemper ra tan main nin pangangado' ra konran tutawo nan Dios (1:3-6). Narnge' raya a Mabistan Patanda' nin nipatanda' na konra ni Epafras a sayay tagadtaw (1:7; 4:12,13). Sin sinurat naya bale' tin surat ni Pablo kalamo' naya si Epafras nin mangkapriso (Filemon 1:23).

Abaw sara konran myimbro sa dupong ran mammemper sa Colosas a ambo' nin Judio (1:27). Ni'sa, main anamaet nin rinmate' itaw nin saray mangangakay nin ambo' nin kusto. Ket saraytin tutawo, ginulo ray isip ran pa'sar malago' et nin mammemper. Kanya' nin saray raruma konra, naayat sara sa sakalakon kaugalian tan kaisipan a maipa'ka' sa tepre-tepren ra (2:16-23). Man'iyakay ran saraytin mangangakay a say peteg kanon katutulok konan Dios, ket ambo' tamo' a tepren ya si Cristo no kai edet, matkap a pananangka' sa lalaman tan matkap a mangrayo konran uanghil tan saray raruman uispiriton main nin pakayadi'. Sin natandaan na ni Pablo nangibwat kona ni Epafras a maipa'ka' sa saytin mampangibarang nin akay, sinmurat ya konan dupong ta pigaw nin matulungan nasaray mammemper kona ni Cristo nin tumulok sa katutu'wan. Rabay na nin matandaan ra kumon a si Cristo kalamo' naya nin Dios itaw sa langit nin mampag'uray sa intiron sarban pupakayadi' sa sangkamundwan (2:9-10,15) kanya' nin matkap a say pangrarayo ra ket para tamo' kumon kona ni Cristo (3:1-2).

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1-2)
Yupa' Konan dirin anak na, ginwa' natamon uamigo nin Dios a Ama (1:3–2:5)
Kisalamat sara si Pablo bana' sa pagmamatalek ran taga Colosas (1:3-8)
Matkap ran matandaan nin saray taga Colosas no si'no ya si Cristo (1:9-20)
Si sya a Cristo, ginwa' natamon uamigo nan Dios (1:21-23)
Si Cristo, maipa'ka' konay nipatandaan nan Dios (1:24–2:5)
Magkabyay kamon maibagay sa nikaipasaya moyo konan Cristo (2:6–3:17)
Si Cristo, syay Uunuren tamo (2:6-7)
Andi' kamo nin mag'in nin tumutumbok ran raruma (2:8-23)
Ipatyo' moyon pirmi a kabibyay moyo sa say iti sa pudir na ni Cristo (3:1-17)
Gaw'en moyoy manepeg konran kapada moyon tutawo (3:18–4:6)
Laloynan gaw'en moyoy manepeg konran saray iti sa pammali moyo (3:18–4:1)
Idasalan moyo saray raruma tan magkabyay kamon mapteg sa pangingikit ra (4:2-6)
Masusuyot nin pangingigalang tan bibilin (4:7-18)

1 Si'ko si Pablo a sa karabayan nan Dios ket tinudo' nakon apostol nan Cristo a si Jesus. Iti
yan kalamo' ko si Timoteo* nin busat tamo sa pammemper.

2 Ipa'wit miyaytin surat komoyodsen nin kapada min tutawo nan Dios sa syudad nin
Colosas, a mandumaer nin naipasaya konan Cristo.
Sapa kumon ta si Dios a syay Ama tamo, bindisyunan nakamo tan byan nakamon
mabistan kapapa'sar.

Kisalamat sara si Pablo bana' sa Pagmamatalek ran Taga Colosas

3 No dumasal kami para komoyo, kisalamatan miya tanan pirmi bana' komoyo a Dios a
syay Ama ni Uunuren tamon Jesu-Cristo.
4 Kisalamatan miya tanan pirmi a Dios nangibwat sin naiparate' komi no pa'no kamon
mampagmatalek konan Cristo a si Jesus tan no pa'no moyon man'ipa'kit a pangangado'
moyo konran sarban kapada moyon tutawo nan Dios.

---

* **1:1** Mabasa et a maipa'ka' kona ni ***Timoteo*** sa Ginwa-ginwa' 16:1-3.

5 Wanin a man-gaw'en moyo bana' ta mailalwan moyon ga'muran moyo li' a sarban
nisadya' nan Dios itaw sa langit para komoyo. Say maipa'ka' sa sain ket natandaan
moyoyna sin nu'na sin natandaan moyoy katutu'wan maipa'ka' sa pakaisalba tamo, a
kasan raruma no kai si Mabistan Patanda'.
6 Naipatanda' yayti komoyo a kapada a naipatanda' ya konran abaw anan tutawo sa
saka-sakalakon lugar. Kanya' nin man'umabaw sara et a mamper tan mabista a
man-gaw'en nan siin sa byay ra a kapada nin say mampangyadi' komoyo anggan
sawanin ta nasari'-sari' moyon peteg a tutuon kamaungan nan Dios nangibwat sin
narnge' moyaytin Mabistan Patanda'.
7 Siin anaod a nipatandaan na komoyo ni Epafras nin man'aduen min katrabahwan tan
mailalwan ya sa man'ipagwa' na ni Cristo para sa kaabigan moyo.
8 Niparate' na et a lamang komi a maipa'ka' sa alakin pangangado' moyo a nangibwat
konan Ispirito nan Dios konran kapada tamon mammemper.

Matkap tamon Matandaan no Si'no ya si Cristo

9 Si'kami, bana' sa sain a narnge' mi maipa'ka' komoyo, nangibwat ana sin awron
naiparate' in komi, man'idasal rakamo anamaet. Man'idasal mi a sapa kumon ta tandaen
moyon maong no ani a rabay nan Dios nin gaw'en moyo, a say rabay nan irgwen ket si
magkamain kamo nin peteg nin kadunungan tan pakataros sa kusto o abas a
pammemper.
10 Man'idasal mi in ta pigaw nin magkabyay kamon maibagay sa kamaungan nan
Uunuren ta pigaw nin magwa' moyoy pirmin makaparirket kona. Ket, magwa' moyoy
nagsikabarang nin mabistan gawa' tan lalo et nin malamu'nan a matandaan moyo
maipa'ka' konan Dios.
11 Kumsaw anamaet kumon a nakem moyon mangibwat sa kasan kapadan pakayadi'
nan Dios. Ket bana' konan siin nin pakayadi', mababaan moyon itpel nin sirirket a
sarban rumate'-rate' komoyon kaidapan
12 tan kisalamatan moyay Dios Ama bana' ta ginwa' natamon maikana' nin kirama' sa
sarban ibi na konran tutawo na nin nikwa na sa pudir nin mapalaway.
13 Si Dios, ginlat natamo sa pakaaripen nin pakayadi' nin dedlem a say rabay nin
irgwen, pakayadi' na ni Satanas, tan sawanin si mampag'uray ana sa byay tamo ket si
Anak na a si Cristo nin kawa'nan nan tuloy.
14 Ginwa' na in nin Dios bana' sa ginwa' nan sitin Anak na a say rabay nin sarita'nen,
napirduna atamoyna sa kukasalanan tamo.
15 Bana' konan sitin Anak na, ma'kit yan peteg a Dios a kai nin ma'kit nin si'numan.
Gindat anan manepeg a mag'uray ya sa sarba nga'min nin pinarsa nan Dios.
16 Anaod, say sarba nga'min nin iti sa luta' tan itaw sa langit ket kona nin naipagamet a
nipamarsa, wanin et sa say ma'kit tan mataman nin say kai nin ma'kit,
lalo saraynay kai nin ma'kit, animan a pag'adian, pag'uuray, purok, o pakayadi' ra.
Say sarba nga'min ket, pinarsa nan Anak,* nangibwat sa karabayan nan Dios ta pigaw
nin sya nin Anak ket pagsirbyan ya.
17 Wanin anamaet bana' ta main yaynan gindat a Anak ba'yo nin nagkamain a animan,
tan mantumuloy nin main a sarba tan main nin uksoy bana' ta sya a mampangipalalako
nin sarba.
18 Sya anamaet a pangulo ran pinipapasaya nan Dios ta syay bilang ulo nan sayay
lalaman tan saray mammemper, sara a bilang lalaman na
ta syay puon nin byay ran mammemper bana' ta syay sangkau'nawan nin nanalo sa
patiti.
Edet, say gagara nin sain ket, si mag'in nin bukod na a sangkata'gayan sa sarba nga'min.
19 Wanin ta, karabayan nan Dios a say sarban nikaDios na ket iti anamaet konan Anak na
20 tan karabayan na et a bana' sa gaw'en nan Anak na ket, maituno konan diri nin Ama a
sarba mataman no iti sara sa luta' o itaw sara sa langit.
Kanya' nin tinmuro' a daya' nan Anak na a si Cristo sa kudos ket ginlat nan Dios taw say
mangisyay nin say sarba kona.

Si sya a Cristo, Ginwa' natamon Uamigo nan Dios

21 Si'kamo, gindat a kalaban moyay Dios tan ginurutan moya bana' ta say pangingisip
tan pigagawa' moyo ket duka'.
22 Wanin man, si Dios, ginwa' nakamon uamigo na bana' sa patiti na sa kudos nin Anak
na a si Cristo. Nisuko' na ni Cristo a lalaman na nin mati sa kudos ta pigaw nin

* **1:16** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Juan 1:3.

maringgasan kamo sa sarban kukasalanan moyo tan kasa gapo li' nin pagkurangan moyo no iyadap nakamo konan Dios.
23 Wanin a mangyadi' no ituluy-tuloy moyoy pammemper moyo konan Mabistan Patanda'. Matkap a pa'geten moyoy pagmamatalek moyo kona ni Cristo tan ituluy-tuloy moyoy milalo sa sarban nipangako' nan Dios nin natandaan moyo sin nipatanda' yay Mabistan Patanda' komoyo. O', sitin man'ibarita' a Mabistan Patanda', naipatanda' ya sa intiron mundo, ket si'ko a si Pablo, naibin gawa' ko nin pagsisirbi kona ni Cristo a ipatanda' koyaytin Mabistan Patanda'.

Say Nisikrito sin Saytaw ket si Cristo, Miikap yadti kontamo
24 Sawanin sa kapresan, mataman nin mampangirangep akon nagsikabarang nin idap, marириket ako et a lamang bana' ta sain ket para sa kaabigan moyo. Yupa' sa sain lamang, makusto ko nga'min a nipairangep na kongko ni Cristo sa lalaman ko para sa kaabigan ran pinipapasaya nan Dios a bara'mon sara a lalaman nan diri.
25 Si Dios, ginwa' nakon katulungan ran sarba ran mamper kona tan nipudir na kongko a pammaga komoyon ambo' nin Judio para sa kaabigan moyo ta pigaw nin maila'pos kon iparate' a patanda' nan Dios.
26 Sayti nin patanda' nan Dios, sa leleg nin linmabas anan panaon, kai na gapo nin nipatandaan sa si'numan, bale' sawanin nipatandaan nayna in kontamon tutawo na.
27 Karabayan nan Dios nin matandaan tamo in si pinasyan anda' nin gaw'en na para sa sarban tutawo pati komoyon ambo' nin Judio. Siti ket, si Cristo, piikapen nayadti kontamo. Bana' kona, mailalwan moyo a makakirama' kamo li' sa pinasyan anda' a iti konan Dios.
28 Maipa'ka' kona a man'ipatandaan mi sa sarban tutawo. Mambibilinen misara tan man'iyakay misaran maibagay sa barang saya tan saya konra ta pigaw nin si barang sayay naipasaya kona ni Cristo ket kasan pagkurangan na no iyadap misara konan Dios.
29 Ket, masuet ako sa pangingipatanda' ta pigaw nin mag'in nin wanin. Masulit ako anaod bana' sa alakin tulong a mangibwat sa pakayadi' na ni Cristo a iti kongko.

2

1 Anaod, rabay kon matandaan moyo a wanin anan tuloy a paga ko para sa kaabigan moyo tan para konran mammemper sa Laodicea tan para et konran sarba ran raruman mammemper isen sa raruman lugar, konran kapada moyon kai et naka'kit kongko nin pirsunal.
2 Mapaga akon wanin bana' ta rabay kon umget a pammemper moyo konan Dios mangibwat sa adanin tuloy a pikakalamo' moyo bana' sa piaaduan moyo sa saya tan saya. Rabay ko et nin magkamain komoyo a sarban kaabigan nin mangibwat sa peteg nin nikapalawayan tan pakatanda' a si niyadi na yapo' nin Dios sin saytaw, ket si Cristo.
3 Nakaator kona a sarban matandaan tamo maipa'ka' sa kanakman tan kadunungan nan Dios.
4 Man'ibarita' koyti komoyo ta pigaw nin kai kamo nin malingo nin si'numan bana' sa makaayat nin susarita' na
5 ta abirno kasa akodsen komoyo, pipanemtem katamo tanan pirmi tan marириket ako bana' sa mabistan pikakalamo' moyo tan ma'get a pagmamatalek moyo kona ni Cristo.

Si Cristo, Syay Uunuren tamo
6 Inako' moyay akay a si Jesus ket syay Criston Uunuren. No wanin edet, matkap a magkabyay kamon kumpruntado sa karabayan na.
7 Bara'mon kayon nakayamot anan ararem, wanin anamaet a ituluy-tuloy moyoy magmatalek kona ni Cristo a bilang sin inako' moya, tan peteg a magkabyay kamo et kumon nin maibagay sa niyakay nin gaw'en moyo, tan mas pa'geten moyo et a pangingilalo sa niyakay komoyo. Matkap a kisalamatan moyan pirmi a Dios bana' sa kaabigan nin iti kona ni Cristo.

Andi' Kamo nin Mag'in nin Tumutumbok ran Raruma
8 Pakailag kamon kai kamo nin mataktika nin si'numan nin mag'in kamon tumutumbok na yupa' sa man'iyakay nan bara'mon matunong a uakay nan Dios, bale' sayti ket bula'-bula' tan kasan kabalikasan bana' ta tinawir ti tamo' nin uakay tan gugan-gan nin maipa'ka' sa gawa'-gawa' tamo'. Kumuntrayti sa akay nin maipa'ka' kona ni Cristo.
9 Pakailag kamo sa sain bana' ta say tutuo ket, iti sa lalaman na ni Cristo a sarban nikaDios nan Dios.

10 Wanin anamaet, bana' sa nikaipasaya moyo kona ni Cristo, say sarban main kona ket
main ana komoyo anamaet. Syay mag'uray konran sarban main nin pakauray iti sa luta'
tan itaw sa langit.
11 Bana' et sa nikaipasaya moyo kona, nangyadi' komoyo a sayay paka'kitan a tutawo
nakamo nin Dios. Siin nin nangyadi' ket bilang anan lamang nin nikaturi', bale' ambo'
nin gawa' nin tawo, no kai edet, gawa' na ni Cristo ta ginlat na a duka' nin pitatawo moyo
a bilang nin tinuri' nakamo,
12 ta bara'mo kamon naikitabon kona ni Jesu-Cristo sin nipabawtismo kamo, tan
bara'mo kamo et a lamang nin naikalamo' nin sinmubli' nin mabyay kona ni Cristo.
Wanin a nangyadi' komoyo bana' ta nagmatalek kamo sa pakayadi' nan Dios a syay
namasubli' nin mabyay kona ni Cristo.
13 Si'kamo, gindat ket makasalanan kamo tan kasa ya komoyo a marka a ikon nakamon
Dios, ket no maipa'ka' sa rilasyon moyo kona, nati a pa'sar moyo. Bale' sawanin, si Dios,
naikalamo' nakamoyna kona ni Cristo sin pinasubli' nayan mabyay ket mabyay
kamoyna. Pinirduna na mangibwat sa pangangado' a nga'min nin kukasalanan tamo,
14 ket sawanin, laspingen nayayna nin Dios a listawan nin dimanda na kontamo.
Dusawen natamoyna kumon bale' ana edet, nikipasak naytin dimanda kontamo kona ni
Cristo sa kudos, kanya' nin kasaynan puon nin madusa atamo.
15 Ginlat na et nin Dios a pag'uuray ran uispirito tan saray main nin kapangyadian ket
niparayo* na sa sarba a kasaynan pakayadi' ra ta tinalo nasara bana' sa ginwa' na ni
Cristo.
16 Ket bana' ta wanin, bubsat, andi' moyo sara nin reng'en in saray manita komoyo
maipa'ka' sa pangangan tan pinnom moyo tan say kai moyo nin paninilibra sa tinaon,
binulan, tan lininggo nin pista ra.
17 Sain nin bubagay ket naibi sin nu'nan panaon nin bara'mon alina nan si rumate' et.
Bale' rinmate' yayna, sya si Cristo.
18 Andi' moyo sara nin reng'en in saray manita komoyo nin wanra ket kai kamo kano
nin mampiayupa' nin mangrayo a bilang konra. Man'ibarita' ran matkap sara kanon
pagdibusyunan a uanghil. Sarain nin tutawo ibarita' ra a nipa'kit kano konran diri a
maipa'ka' sa sayti sa sayay bara'mon taynep. Bale' mangkalingo sara tamo' nin
mampangipa'ka' a ata'gay sara ta say mampangibwatan nin kukaisipan ra ket say
pangingisip ra bilang tawo tamo'.
19 Nikisyay saran bukod konan si pinakaulo tamo a si Cristo, a sya, patubuen nayay
pinakalalaman na sigon sa karabayan nan Dios. Sa pangipalalako na kontamon
pinakalalaman na, ununggen nasaray parti na tan sustintwen na ta napasaya saran
nigagalet.
20 Bana' ta naipasaya kamo kona ni Cristo a nikwinta kamoynan naranod nin nati kona,
nailibri kamon paisirong sa gugan-gan nin maipa'ka' sa gawa' tamo'. Bale' mayin a say
pigagawa' moyo ket kapada et a lamang nin pigagawa' ran tutawon kai et nin nakaalilbi'
kona ni Cristo? O' a, ta mantumbuken moyo a uakay ra a wanra,
21 "Andi' kamo nin mangan nin wanti e! Andi' kamo nin manaway, o mangudit nin
wanti e!"
22 Sain nin uakay ra ket nangibwat tamo' sa nakem nin tawo. Sain say iyawa' ra, bilang
say kanen, ket main nin anggawan nin pakausar.
23 O' a, sain say man'iyakay ra a matkap tamo kano a magdibusyon, a mipaayupa'
atamo, tan matkap nin paidapen tamoy lalaman tamo, no kai ti nin amingawen nin
maong, bara'mon kusto. Bale' say katutu'wan, ambo' nin kusto, ta sa sain, kasa gapo nin
magwa' ta pigaw nin madangkaan tamoy lalaman tamon diri sa karabayan nin mangwa'
nin duka'.

3

Ipatyo' tamo a Kabibyay tamo sa say Iti sa Pudir na ni Cristo

1 Edet sawanin, mabyay kamoynan iti konan Dios ta naikalamo' nakamo kona ni Cristo
sin pinasubli' nayan mabyay. Kanya' nin tikapen moyon pirmi a say iti sa pudir nan Dios
a saytin lamang a iti sa pudir na ni Cristo, a syay mangkipag'uray konan Dios.
2 Ipatyo' moyon pirmi a panggep moyo sa bagay-bagay a iti sa pudir nan Dios tan ambo'
a say iti tamo' sa mundo.

---

* **2:15** ***niparayo***- Sitin sarita' sa Griego, inusar ya sin saytaw no si sayay Hiniral, nanalo ya sa sayay pilalaban ket iparada nasara sa libed nan syudad a tinalo ran trupa na.

3 Wanin ta pa'sar moyoyna anaod a nati no maipa'ka' sa makaayat nin bubagay iti sa
mundo. Wanin anamaet a lamang ta say peteg nin byay moyo, kai et nin naipa'kit konran
tutawo ta naikalamo' ana kona ni Cristo a itaw konan Dios.
4 Ket no ipadar naya li' nin Dios konran tutawo si Cristo a kona nin naipasayay byay
tamo, maipa'kit li' a pinasyan anda' nin kapapa'sar moyo, bana' ta kirama' kamo sa
sarban itaw kona.
5 Bana' konan siin, matkap a peteg moyon andi' gapo nin byan nin lugar in say duka' a
rabay moyon gaw'en a bilang sa:
ambo' nin manepeg a pirararay,
mangwa' nin madawal a gawa'-gawa',
sunuren a makasugsog nin kaingaran,
apes nin mangwa' nin duka' tan
maagom. No maagom atamo, say kayamanan tamoynay mampag'in nin dios tamo.
6 Andi' moyo nin gaw'en a wanin ta talagan sa sager nan Dios, dusawen nasara li' a
tutawon kai nin tinmulok kona ket ginwa' ra in.
7 Si'kamo, gindat ket wanin anamaet a nipagkabyay moyo, a say pigagawa' moyo ket
duka'.
8 Sawanin anaod edet, gurutan moyoynay sarban duka' a gawa'-gawa' bilang sa
pananager, pangungura' moyo sa kapada moyon tawo, paninida' nin kapadan tawo,
pag'iirgon mabyat sa kapadan tawo tan pag'iirgon duka'.
9 Andi' kamo nin mibula'-bula' sa saya tan saya. Wanin ta ginlat moyoynaytaw say gindat
nin duka' a pitatawo moyo tan say mangibwat kona nin duka' nin gawa'-gawa',
10 tan sawanin nagkamain kamoyna nin pitatawon matunong. Si Dios, inuman nay
nikatawo moyo ket man-gaw'en na nin mag'in kamon kapada na ket no wanin, peteg
moyon matandaan no si'no ya.
11 Ket bana' sa wanin a man-gaw'en nan Dios, kasaynan pangipurukan no Judio ya man a
sayay tawo o ambo'; naturi' ya man o kai; di-adal ya man o kai; tawon tatalon ya man o
atap yan tawo; aripen man o amo. No kai edet, si Cristo, syaynaod a
sangkaimpurtantiwan sa sarba tan syay pakaipurukan kontamon sarba nga'min.
12 Si Dios, pinili' nakamon mag'in nin tutawo na tan nipurok nakamo para konan diri
tan kawa'nan nakamon tuloy. Ket bana' ta wanin, matkap a peteg kamon kiingar sa
kapada moyon tawo, matkap a maong kamo sa kapada moyon tawo, matkap a maayupa',
mauyamo', tan mapamasinsya kamo.
13 Miaabutan kamo et sa saya tan saya. No main wadi' nin nakagwa' nin abas komoyo,
pirdunawen moyo saran mangibwat sa pangangado' nin peteg nin kapadan
nipamirduna na ni Cristo komoyo sa kukasalanan moyo.
14 Si mas impurtanti dyan sain nga'min bale' ket si matkap a kawa'nanen moyo a saya
tan saya, bana' ta siin a mamipasaya nin peteg komoyo.
15 Napili' nakamon pinipasaya sa pinakalalaman na ni Cristo. Kanya' nin matkap a
idalan a pikakalamo' moyo nin katinekan a nangibwat kona ni Cristo. Ket, pirmi moyan
kisalamatan a Dios.
16 Paararmen moyoy pakatanda' moyo maipa'ka' kona ni Cristo. Gaw'en moyo in nin
iyakay tan bibilinen moyon say maibagay konra a barang saya tan saya komoyo.
Mangansyon kamo et nin nikantan susarita' nan Dios, uimno tan raruma et nin kukanta
tan mangrayo kamo anamaet konan Dios nin main nin pakikisalamat sa kukanakman
moyo.
17 Ket, sarban ibarita' tan gaw'en moyo, matkap nin maikana' nin ibarita' tan gaw'en
ran saray ikon na ni Jesus, leleg nin kisalamatan moyay Dios a Ama nin ipadalan moyo
kona ni Jesus.

Gaw'en moyoy Manepeg konran saray iti sa Pammali moyo

18 *Si'kamon uasawan babayi, akuen moyon pag'urayan rakamon uasawa moyo bana'
ta sain a manepeg nin gaw'en moyo ta naipasaya kamo konan Uunuren.
19 Si'kamo anamaet nin uasawan lulalaki, kawa'nanen moyo saray uasawa moyo tan
andi' moyo nin labasen a pakauray moyo konra.
20 *Si'kamon ua'nak, sunuren moyo saran pirmi a mangatua moyo bana' ta sain a
makaparíriket konan Dios tan bana' ta naipasaya kamo konan Uunuren.
21 Si'kamo anamaet nin mangatua, andi' moyon tuloy nin labasen a pangipatunong
konran a'nak moyo ta pigaw nin kai nin tumapo' ana edet a nakem ra.

---

* **3:18** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Efeso 5:22-23; 1 Pedro 3:1-7. * **3:20** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Efeso 6:1-4.

22 *Si'kamon aripen, sunuren moyo saran pirmi a amo moyo, tan andi' moyo tamo' nin
gaw'en a trabaho moyo no mangka'kit rakamo bana' tamo' sa apes moyo nin magustwan
rakamo, no kai edet, ipasaya moyoy kanakman moyo sa pangngawa' nin gawa' moyo
bana' sa pangingigalang mo konan Uunuren.
23 Animan a gaw'en moyo, gaw'en moyon sisisibulot a nakem bana' ta say pagtatrabaho
moyo ket ambo' tamo' nin para sa tawo no kai edet, para konan Uunuren
24 bana' ta tanda' tamoyna a si Uunuren, tubaleen natamo li' bilang sa nipangako' na.
Wanin ta si Uunuren tamon si Cristo a tutuon mampagtrabahwan tamo.
25 Ket sara anamaet a mangwa' nin abas, byan nasara li' nin manepeg nin dusa ra sa
kadukaan nin ginwa-ginwa' ra bana' ta si Uunuren, kai ya nin mamaburito.

4

1 Ket si'kamo anamaet nin uamo, maibagay nin ibi moyo a manepeg konran uaripen
moyo. Panemtemen moyon ikon nakamo anamaet nin amo moyodtaw sa langit.

Say Kadadasal tan Pagkakabyay

2 Bubsat, pakaseseg kamon dumasal nin siaaram kamo tan sisasalamat kamo.
3 Iranod rakami anamaet sa dasal moyo; idasal moyo a ibi na kumon nin Dios a
pagkanawanawa komi ket maipatandaan mi a maipa'ka' kona ni Cristo nin gindat ket kai
nin nipadar. Mangkapriso ako sawanin bana' ta nipata-patandaan koyna ket
maituluy-tuloy ko et kumon.
4 Ket, idasal moyon maipapalaway ko konran tutawo ta siin nin talaga a matkap nin
gaw'en ko.
5 Sa pakikala-kalamo' moyo konran ambo' nin mammemper kona ni Cristo, magkabyay
kamon mapanaros. Ket, usaren moyon maong a sarban pagkanawanawa moyon
mangitao nin maipa'ka' kona ni Cristo.
6 No kiirgu-irgo kamo, matkap a say pag'iirgo moyo ket mabista tan makaayat. No
wanin a gaw'en moyo ket matandaan moyo a maibagay moyon i'bat sa si'numan.

Masusuyot nin Pangingigalang tan Patanid na ni Pablo

7 No ani a mampangya-pangyadi' iti kongko, ipatandaan nadsen li' komoyo ni Tiquico a
sya mabli ya komi nin busat tamo sa pammemper. Sya, katrabahwan miyan
kapagpyawan sa man'ipagwa' nan Uunuren komi.
8 Ibaki' koyadsen komoyo ta pigaw nin mangibwat kona ket matandaan moyoy
kapapa'sar mi ket no wanin, mainawnan kamo.
9 Kaaluyon naya li' si Onesimo* a saya anamaet lamang nin mabli komi nin busat tamo
sa pammemper. Kapagpyawan ya. Taga yadsen sa Colosas. Sarayna li' a mangibarita'
komoyodsen sa sarban mampangyadi' iti.
10 Mampakumustawen rakamo ni Aristarco* nin kalamo' kon mangkapriso, tan ni
Marcos* nin kapi'sa na ni Bernabe*. Binibilin katamoyna maipa'ka' kona ni Marcos.
San'ilyen moya li' no mako yadsen komoyo.
11 Si Jesus a pinangaranan nin Justo, mampakumustawen nakamo anamaet. Sara tamo'
nin tulodti a Judio nin mammemper a kalalamo' ko sa pangingipatanda' nin maipa'ka' sa
pag'aadi' nan Dios. Abaw a mangkaitulong ra kongko.
12 Mampakumustawen nakamo anamaet ni Epafras. Aripen nayan si Cristo a si Jesus
tan taga yadsen anamaet lamang komoyo sa Colosas. Man'idasalan nakamon pirmi.
Masuet nan man'idasal a sapa kumon ta si Dios pa'geten na a pammemper moyo kona ni
Cristo tan mataros moyo kumon nin peteg no ani a rabay nan Dios nin gaw'en moyo.
13 Maibarita' ko a seseg na para sa kaabigan moyo tan wanin et anamaet sa kaabigan
ran taga Laodicea tan Hierapolis.
14 Mampakumustawen nakamo ni Lucas a syay kawa'nan min duktor, tan wanin
anamaet kona ni Demas.
15 Iparate' moyoy pammakumusta mi konran saray kalalamo' tamon mammemper
itaw sa Laodicea, tan kona ni Ninfa tan konran saray mammemper nin mampidudupong
itaw sa bali na ta pigaw nin raywen rayay Dios.
16 No nabasa moyaynayti li' nin surat nin si'kamon mammemper isen sa Colosas,
ipa'wit moya konran saray mammemper itaw sa Laodicea ta pigaw nin mabasa raya
anamaet. Mi'sa kalapen moyay surat ko konradtaw ta pigaw nin mabasa moya anamaet.

---

* **3:22** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Efeso 6:5-9; Tito 2:9-10; 1 Pedro 2:18-20. * **4:9** Mabasa a maipa'ka' kona ni ***Onesimo*** sa Filemon 1:8-21. * **4:10** Mabasa a maipa'ka' kona ni ***Aristarco*** sa Ginwa-ginwa' 19:29; 20:4; 27:2. * **4:10** Mabasa a maipa'ka' kona ni ***Marcos*** sa Ginwa-ginwa' 12:12,25; 13:5,13; 15:37-39. * **4:10** Mabasa a maipa'ka' kona ni ***Bernabe*** sa Ginwa-ginwa' 4:36; 13:1–15:39.

17 Ibarita' moyo kona ni Arquipo* a ituloy nan page' nin gaw'en a naibin trabaho na a
nangibwat konan Uunuren.
18 Si'kon mismo nin si Pablo a nanurat konan siti:
Kumusta kamoynadsen nga'min?
Andi' moyo nin lingwanan a mangkapriso ako.
Sapa kumon ta si Dios bindisyunan nakamo.

* **4:17** Mabasa a maipa'ka' kona ni ***Arquipo*** sa Filemon 1:2.

Si U'nan Surat na ni Pablo konran Taga TESALONICA

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Siti si Tesalonica ket impurtanti yan syudad sa amyanan nin parti nan nasyon nin mantawagen sawanin nin Grecia. Iti sa Tesalonica, nipa'deng naya ni apostol Pablo a dupong ran mammemper (Ginwa-ginwa' 17:1-9). Abaw sara konran tumutumbok na ni Cristo a nangrayo nin dios-dios sin saytaw sin ba'yo sara nin namper (1:9). Bale' nag'in saran matpel tan siaanos nin dinmaer sa pammemper ra konan Catawan, ket bana' konra si Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Cristo, naitayak ya sa intiron lulugar (1:8). Magwa' nin siti a sangkau'nawan nin surat na ni Pablo, tan sa angan-angan magwa' a siti et a sangkau'nawan nin surat sa Ba'yon Tistaminto.

Iti konan sitin surat, nipapanemtem na ni Pablo konran mammemper itaw sa Tesalonica a maipa'ka' sa nipatandaan na tan saray kalalamo' na tan say pigagawa' ra sin itaw sara (2:1-16).

Saray raruma konran tutawo sa Tesalonica nitarana' ray kumuntra kona ni Pablo (Ginwa-ginwa' 17:1-15), kanya' nin matkap a lumayas yan mako sa Atenas. Bale' nibaki' naya a amigo nan anak-anaken et a si Timoteo ta pigaw nin keen na kikiten a kapapa'sar ran saray mammemper itaw (3:1-5). Sin nakasubli' yaynadtaw kona ni Pablo si Timoteo, niparate' na a mabistan ginwa-ginwa' ra maipa'ka' sa pammemper tan ado' ra (3:6-10).

Wanin man, saray raruma konran myimbro tinumgen saraynan nagtrabaho (4:11,12), bana' ta man'ipa'ka' ra a sumubli' yaynan tampor si Cristo. Saray raruma anamaet, mapaga sara bana' ta main saray kukanayon tan uamigo ra nin nati ana ba'yo ya nin sumubli' si Cristo. Kanya' nin nibarita' tan nipapalaway na nin maong konra ni Pablo no ani a mangyadi' li' no sumubli' yayna si Cristo (4:13-18), mi'sa nibarita' na konra no pa'no sara nin magkabyay leleg nin saytin panaon nin panana'gan (5:1-11).

Say susuyot a bibilin na ni Pablo a impurtanti nin panemtemen:

> Pirmi kamon rumiriket. Pirmi kamon dumasal. Mataman nin no ani a mangyadi', pirmi kamon kisalamat konan Dios. Sain a rabay nan Dios nin gaw'en moyo bana' sa nikaipasaya moyo konan Cristo a si Jesus. (5:16-18)

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1)
Kisalamat ya si Pablo para sa mabistan bunga nin pammemper ran taga Tesalonica (1:2-10)
Say pakikalamo' na ni Pablo konran taga Tesalonica (2:1–3:13)
Say bibilin na ni Pablo (4:1–5:24)
Say pagkabyay nin makaparíriket konan Dios (4:1-12)
Makakikalamo' atamo nin mammemper, mabyay et man o nati atamoyna, kona ni Jesus (4:13–5:11)
Say bibilin na ni Pablo para sa kaabigan nan dupong (5:12-24)
Patanid yayna si Pablo (5:25-28)

1 Si'koyti si Pablo, ket kalalamo' kosara si Silas* tan si Timoteo.

Ipa'wit miyaytin surat komoyon isen sa dupong ran mammemper kona ni Cristo a mampididinep isen sa Tesalonica nin iti konan Dios a Ama tan kona ni Uunuren a Jesu-Cristo.

Sapa kumon ta lawas a bindisyunan tan byan rakamon mabistan kapapa'sar.

Kisalamat ya si Pablo Bana' sa Pammemper ran Taga Tesalonica

2 Para komoyo, pirmi miyan mampakisalamatan a Dios tan isalambit kamon pirmi tepe' nin dumasal kami,

3 ta kai mi gapon talaga nin manlingwanan nin panemtemen sa adapan nan Dios a sya a Ama tamo no pa'no moyo nin man'ibyay a pagmamatalek moyo konan Cristo, no pa'noy pagsisirbi moyo bana' sa ado' moyo kona, tan no pa'no kamon mandumaer sa panana'gan kona bana' sa pangingilalo moyo a iti kona ni Uunuren tamon Jesu-Cristo.

4 Bubsat a mangkawa-kawa'nanen nan Dios, tanda' mi a pinili' nakamon Dios nin mag'in ikon na,

5 ta ma'kit mi a si Mabistan Patanda' nin man'ipatanda' mi komoyo ket naiparate' ya, ambo' nin sa irgo tamo' no kai edet, main nin paka'kitan nin pakayadi' nan Ispirito nan

* **1:1** ***Silas****- Sa Griego:Silvanus.*

Dios. Kai kamo gapo nin nagdwadwa a si Mabistan Patanda' nin niyakay mi ket peteg a
tutuo ya. Tanda' moyoyna no pa'no kamin nagkabyay sin isen kami et komoyo.
Nagkabyay kamin wantaw para sa kaabigan moyo.
6 Ket si'kamo anamaet, inarig moyo no pa'noy nipagkabyay mi tan say kinimey na ni
Jesus ta abirno abaw a nirangep moyon dya'dya' bana' ta inako' moyay Mabistan
Patanda', ket main nin ririket moyo a nangibwat konan Ispirito nan Dios.
7 Ket nag'in kamon ihimplo konran sarba ran mammemper isen sa prubinsya moyon
Macedonia tan iti anamaet sa prubinsyan Acaya.
8 Bana' konan siin nin ihimplo moyo, naipata-patanda' a minsahi nan Catawan, ambo'
tamo' sa Macedonia tan sa Acaya, no kai sa abaw et nin raruman lugar ket piirgu-irgo ran
tutawo a maipa'ka' sa pagmamatalek moyo konan Dios. Kanya' nin kasaynan matkap min
ibarita' et.
9 Wanin ta sarain nin tutawo, sarayna a mampangibari-barita' no pa'no rakami nin
inako' isen. Ibari-barita' ra a ginurutan moyoynay pangrarayo moyo sa dios-dios ket
inmarak kamo tan mampagsirbyan moyayna a sibibyay tan peteg a Dios,
10 tan mantuma'gan kamo konan Anak na nin mangibwat sa langit, si Jesus, a syay
pinasubli' na nin mabyay tan syay mampangipal'is kontamo sa sager nan maong nin Dios
a rumate' li' bana' ta sinubag tamoya.

2

Say Pigagawa' ra ni Pablo Itaw konran Taga Tesalonica

1 Anaod, si'kamon diri, man'aduen kon bubsat, a makatanda' a mabista lawas a bungan
nipako midsen komoyo,
2 Bilang sa tanda' moyo ket pinadya'dya' tan pinadi-pading'eyan kamidtaw sa Filipos*
ba'yo kami nin nirate' isen komoyo. Bale' si Dios binyan nakamin tepel kanya' nin
naiparate' miyan lamang komoyodsen sa Tesalonica a Mabistan Patanda' nin nangibwat
kona mataman no abaw saray namaed komi.
3 Wanin ta sa pangingisagyat mi konan Mabistan Patanda', kai mi nin agamiren a
binubula' tan kasan gagara min duka' o nin manglukon si'numan.
4 No kai edet, bana' ta inako' nan Dios a kumana' kami nin pangipyawan nan
mangipatanda' konan Mabistan Patanda', man'ibarita' mi a rabay nan ipaibarita' komi
nin Dios. Ambo' nin tutawo a mampaririketen mi no kai edet, si Dios a syay
makapangusisa' sa sain nin iti sa kukanakman mi.
5 O' tanda' moyon peteg a kai kami nin nangagamir nin pammabur-pabor tan kasan
apes min kwartawan kamo. Sitatanda' yaynamaet a lamang sa sain a Dios.
6 Kai mi nin mantikapen a raywen rakamin tutawo, si'kamo man o saray raruma et,
7 abirno nin bana' ta apostoles nakami ni Cristo, main nin kanepegan min naningkap
nin pangrarayo mangibwat komoyo. Bale' mauyamo' kami ana edet sin isen kami
komoyo nin bara'mon kamin sayay inan mampamasuso konran a'nak na.
8 Wanin anay pangangado' mi komoyo kanya' nin nakasadya' kamin ambo' tamo' nin si
Mabistan Patanda' nin ibat konan Dios a ibi mi komoyo no kai edet, pati say byay mi.
Wanin bana' ta mabli kamon tuloy komi.
9 Mapanemtem moyo et angangko, man'aduen kon bubsat, no pa'no kamin
nagtrabahon maong. Nagtrabaho kamin awro tan yabi ta pigaw nin kai kami nin
makabyat komoyo leg'an miyan nipatanda' komoyo a Mabistan Patanda' a inako' mi
konan Dios.
10 Si'kamo nin mismo a makapamatutuo, wanin yaynamaet a Dios, no pa'no kamin
nagkabyay isen komoyo nin mammemper konan Cristo. Maringgas kami, mapteg kami
tan kasan pakabalawan mi.
11 Tanda' moyon inasikaso mi a barang saya komoyo nin kapadan pangangasikaso nan
sayay ama konran a'nak na.
12 Pinaksaw mi a nakem moyo, liniwaliwa kamo, tan binibilin kamon maong a
magkabyay kamon maikana' konan Dios, a syay mampangayab komoyon kirama' sa
pinasyan anda' a pag'aadi' na.
13 Anamaet a lamang, mampakisala-salamatan miya et a Dios bana' ta sin karnge' moyo
sa minsahi na a niparate' mi, inako' moyo. Wanin ta maamingaw moyon page' a minsahi
tin nangibwat konan Dios, ambo' nin sarita' tamo' nin tawo. Ket mampagtrabahwen na
komoyo nin si'kamon mampagmatalek kona.
14 Anaod, man'aduen kon bubsat, say mampangyadi' komoyo ket kapadan
mampangyadi' konran iti sa dudupong sa Judea nin iti konan Dios. Mampangyadi' a

---

* **2:2** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ginwa-ginwa' 16:19–17:9.

wanin konra bana' sa pammemper ra konan Cristo a si Jesus. Anaod, nirangep moyoy pammadya'dya' ran kababalyan moyon diri a kapadan nipamadya'dya' ran kapada ran Judio konra.
15 Saray raruma konra nin kapada ran Judio a nangmati konran prupita sin na'teng anan panaon, saray puri ra a namapati kona ni Uunuren a Jesus, tan sawanin, saray raruma konra ket man-gulwen tan mantabuyen rakami. Mampasagren rayan maong a Dios. Man'ipa'kit ra a kalaban sara nin sarban tawo sa
16 nipamaed-paed ra komi sa pangingipatanda' konran ambo' nin Judio nin si minsahin mangibarita' no pa'no nasaran isalba nin Dios. Sa wantin gawa' ra, say kasalanan ra ket narate' anay keteg a nibi nan Dios konra. Ket sawanin sa ka'tengan, rinmate' ana a panununusa na sa sager na nin Dios konra.

Man'iliwen nasara anamanan Ma'kit ni Pablo a Taga Tesalonica
17 Sawanin, si'kami, man'aduen min bubsat, ambo' et nin na'teng a naikadayo' kami komoyo, sa lalaman bale' ambo' nin sa nakem, ket bana' sa iliw mi komoyo, rabay mi nin tuloy a ma'kit kamo anamanaet.
18 Kanya' nin nipamuspusan min maong a bisitawen kamo. Lalo akoynan si Pablo, ni'nu-ni'no ko nin sinari', bale' pinaed nakami ni Satanas.
19 Rabay min tuloy nin ma'kit kamo anamanaet ta anaod, kai para a si'kamo a ilalo mi? Kai para a si'kamoy ririket mi, tan say ipasirayo mi bana' ta itaw kamo li' anamaet sa adapan na ni Uunuren a Jesus no rumate' ya?
20 Anaod si'kamon peteg a maipasirayo tan ririket mi.

3

1 Ket bana' ta kai mi ana nin matambar a iliw mi, nipagketan mi a mabati' kamin rwa ni Silas sa Atenas*,
2 ket ibaki' miyadsen tana si Timoteo. Busat tamoya sa pammemper tan kapada miyan mampagsirbi konan Dios sa pangingipatanda' nin Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Cristo. Nibaki' miyadsen anaod nin tumulong nin paksawen a nakem moyo ta pigaw nin umget a pagmamatalek moyo kona ni Cristo,
3 ket kasan si'numan komoyo a mapatapo' nin saytin pammadya'dya' a man'irangep moyo. Bale' tanda' moyon peteg a sayti ket naitanda' anan rumate' kontamo.
4 Anaod, sin isen kami et komoyo nipau-pau'na mi ana komoyo a mangirangep ta mangirangep atamon pakapaidap, ket mampangyadi' ana nin bilang tanda' moyo.
5 Siin a rason no ambale' a sin kai koyna nin matpelan a kasan matandaan ko maipa'ka' komoyo, nibaki' koyadsen si Timoteo nin keen na tandaen na a pa'sar nin pagmamatalek moyo. Kai ko nin maglat a umaburido nin bangli' no natukso nakamoynan si Mannugsog a si Satanas ket nag'in kasa gapon kabalikasan nin pagal midsen.

Say Makaliwaliwan Patanda' a Nirate' na ni Timoteo
6 Bale' sawanin, nakasubli'* yaynadti komi si Timoteo nin ibat isen komoyo tan nirate' nay makaparíriket nin patanda' a mampagmatalkan moya et a Dios tan manlabyen moyo et a saya tan saya. Niparate' na et komi a sipapanemtem rakami nin pulos kabistawan a mapanemtem moyo tan masulit kamo lawas anamaet nin ma'kit kami kapadan sulit min lamang nin ma'kit kamo.
7 Ket bana' sa sain nin natandaan mi, man'aduen kon bubsat, a mabistan kapapa'sar nin pagmamatalek moyo, napaksaw a nakem mi mataman no abaw a makapaaburido komi tan abaw a dya'dya' mi.
8 Ket sawanin marigsa ana a byay mi no tumuluy-tuloy kamon umdeng nin madaer sa byay moyon naipasaya kona ni Cristo.
9 Anaod, pa'no miya kadi' nin makakisalamatan nin sumadag a Dios bana' komoyo? Wanin a ibarita' mi bana' ta alaki a ririket mi sa adapan na bana' komoyo.
10 Awro tan yabin masuet nin pidasal-dasal mi a makalamo' kamo anamanaet tan mapun'an mi a kakurangan et nin pagmamatalek moyo.
11 Man'idasal mi et a sapa kumon ta si Dios a Ama tamo anan diri tan si Uunuren tamon Jesus a manglat nin animan a mampamaed nin kappika' midsen komoyo.
12 Ket si'kamo anamaet, paalakyen na kumon nin kasan tegen nin Uunuren a pangangado' moyo sa saya tan saya tan konran sarban tutawo, a kapada nin pangangado' mi komoyo.

---

* **3:1** Mabasa et a maipa'ka' konan siti sa Ginwa-ginwa' 17:15. * **3:6** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ginwa-ginwa' 18:5.

13 No wanin, say kukanakman moyo ket mapagsen nan Uunuren ket mag'in kasa li' kumon nin pakabalawan moyo tan maringgas kamo sa pangingikit nan Dios a Ama tamo no rumate' ya si Uunuren tamon Jesus nin kalamo' nasaray sarba ran tutawo na.

4

Say Pagkabyay nin Makaparíriket konan Dios

1 Ket sawanin bubsat, main nin masuet min dawaten komoyo bana' sa nibi nan pakayadi' komi ni Uunuren a Jesus. Niyakay mi komoyo a matkap moyon talaga a magkabyay nin makaparíriket konan Dios, ket man-gaw'en moyoynan page'. Bale' dawaten mi a lalo moyo et nin gaw'en in say man-gaw'en moyon makaparíriket konan Dios.

2 Anaod, tanda' moyoynay bubibilin a nibi mi komoyo yupa' sa pakayadi' na ni Uunuren a Jesus sa pagkakabyay moyon wanin,

3 ta say rabay nan Dios ket si paringgasen moyoy byay moyo. O', andi' kamo nin kiraray nin ambo' nin manepeg.

4 Matkap a tanda' nin barang saya komoyo no pa'no nan madangkaan a lalaman nan diri,* nin say pangwa' moyon sayti ket kusto sa pangingikit nan Dios tan sa pangingikit nin tutawo;

5 andi' kamo nin pa'wit sa amot nin daya' ta sain say ma'mot nin daya' ket kapadan pigagawa' ran tutawon kai nin magtanda' konan Dios.

6 Anamaet a lamang, kasa nin si'numan kumon a magtraidor* sa kapada nan tawo, o a kai nin mangrispito nin kanepegan nin kapada nan tawo. Nipau-pau'na mi ana komoyo sin saytaw a maipa'ka' konan siti a si Uunuren nin diri ket dusawen nasaray gumwa' nin wanin.

7 Wanin bana' ta kinayaban natamon Dios sa maringgas, ambo' sa nikasama', a kabibyay.

8 Ket si si'numan a kai nin rumnge' sa saytin akay, ambo' nin tawo a kai na nin rinnge', no kai si Dios, a syay mampami konan Ispirito na komoyo.

9 Ket no maipa'ka' sa pilalabyan moyon mibubsat sa pammemper, kasayna angangkon matkap et nin isurat mi komoyo ta niyakay nakamoyna nin Dios ta pigaw nin milalabyan kamo.

10 Page' anaod a manlabyen moyo saraynay bubsat moyo sa pammemper isen sa intiron Macedonia. Wanin man, masuet min dawaten et komoyo, man'aduen kon bubsat, lalo moyo et nin labyen a saya tan saya.

11 Masuet min dawaten et komoyo a ipamuspusan moyoy magkabyay nin matinek, andi' kamo nin kibiang-biang sa byay ran main nin byay tan maningkap kamon ikabyay moyo a nibarita' mi ana komoyo sin saytaw.

12 Wanin a gaw'en moyo ta pigaw nin saray ambo' nin mammemper ket rispitwen rakamo tan ta pigaw nin kai kamo nin milalo sa raruma sa ikabyay moyo.

Say Pammasubli' nin Mabyay konran Mammemper a Nati ana

13 Sawanin man'aduen kon bubsat, rabay min tuloy nin mapalaway a pakatanda' moyo maipa'ka' konran saray kapada moyon mammemper nin nati ana ta pigaw nin kai kamo nin gumereng a kapada ran tutawon kai ra nin mailalwan a mangrisibi nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios.

14 Bana' ta mantepren tamo nin nati ya si Jesus tan sinmubli' yan mabyay, mantepren tamo anamaet a saray nunati ana nin namper kona no rumate' ya li' anamanaet ket pasublien nasara li' nin mabyay nin Dios ket ikikalamo' nasara li' kona ni Jesus.

15 Sayti anaod a iparate' mi komoyo nin sarita' nan diri nin Uunuren, a si'tamon mabyay et li' no rumate' ya anamana a Uunuren, ket kai atamo gapo nin mu'nan maikalamo' kona dyan saray nati ana.

16 Sayti li' e a mirirngan nin mangyadi' no sumubli' ya: Si Uunuren nin mismo ket manaoy ya li' mangibwat sa langit nin mampangita'way ya nin gan-gan, mantuma'way yay sangkata'gayan a anghil, tan marnge' yay trumpita nan Dios. Mu'na, sumubli' sara li' nin mabyay a nunati nin namper kona ni Cristo,

---

* **4:4** *Matkap...lalaman nan diri,- O:Matkap a matandaan nin barang saya komoyo no pa'no nayan kuston kawa'nanen a asawa na,- O:Matkap a tanda' nin barang saya komoyo no pa'no nan madangkaan a lalaman nan diri maipa'ka' sa pakiraray,*

* **4:6** ***magtraidor****- O:mamabayi o kilalaki- O:manaor sa kumirsyo.*

17 mi'sa si'tamo li' nin mabyay et tan saray sinmubli' nin mabyay, ket bigra' atamoynan
ma'wit sa kami'nan nin gunem ta pigaw nin sanaen ya sa ta'gay a Uunuren. Ket
anggan-angga a kalamo' tamoyayna li' a Uunuren.*
18 Edet, liwaliwawen moyoy saya tan saya yupa' sa saytin pakatanda'.

5

Sadyaan moyoy Irarate' nan Uunuren tamon si Jesus

1 Sawanin, man'aduen kon bubsat, no ka'no mangyadi' ti nin bubagay, kai koyna
angangko matkap nin isurat komoyo,
2 ta peteg a tanda' moyoynan kasan magtanda' no ka'no a awron isususbli' na ta pigaw
nin manintinsya yay Uunuren kapada a kasan makatanda' no ka'no ya nin rumate' sa
yabi a mannakaw.*
3 Mangyadi' ti sa panaon no ka'no ra man'irgwen nin tutawo a matinek tan kasan
kapangnwan nin sarba, ket konan sitaw anan lamang nin panaon, ket konra, rumate' ana
a pakasida' ket kai sara gapo nin makapal'is. Bigra' nin rumate' nin kapadan kararate' nin
pangingingar nan sayay mangabing.
4 Bale' si'kamo, kai kamo nin mampagkabyay sa kadedleman, man'aduen kon bubsat.
Kanya' nin kai kamo bigraen nin isususbli' nan Uunuren nin kapadan pammigra' nan
mannakaw.
5 Anaod, sarba moyo bara'mo kamon mangkabyay sa palaway no awro ta si'tamon
mammemper man-gaw'en tamo no ani a kusto. Ambo' ratamon kapada nin saray iti sa
dedlem nin kasalanan.
6 Kanya' nin andi' tamo sara nin arigen a raruma a saray ambo' nin mammemper a
bara'mo saran tawon mampa'lek, no kai edet, matkap a bara'mo atamon sayay nimata ket
mapalaway a pangingisip tamo tan pirmi atamon sisasadya'.
7 Wanin ta, kai para a no yabi a pangengelek, tan say pipabok ran saray mabubok?
8 Bale' si'tamo, iti atamo sa awro a mapalaway, kanya' nin matkap a pirmi atamo nin
sisasadya'. Magwa' tamoyti no isulot tamo a pa'sar dipinsa nan kerep tan gurot a say
pipa'kaan ket say pagmamatalek tan pangangado', tan pa'sar hilmit a siti ket say ilalo nin
pakaisalba,
9 ta nipurok natamo nin Dios ambo' nin ta pigaw nin dusawen na no kai edet, ta pigaw
nin ila'pos nay pangisalba na kontamo yupa' kona ni Uunuren tamon Jesu-Cristo.
10 Nati ya para kontamo ta pigaw nin abirno nati atamoyna o mabyay atamo et ket
mabyay atamo li' nin kalamo' na.
11 Kanya' anaod nin ituluy-tuloy moyon liwaliwawen a saya tan saya tan mitutulungan
kamon mapa'get a pammemper moyo, kapada nin man-gaw'en moyoyna sawanin.

Say Bibilin na ni Pablo para sa Kaabigan na nin Dupong

12 Dawaten mi komoyo, bubsat, a alilbien moyo saray mampakaidap para komoyo,
saray pinili' nan Uunuren nin mampangipangulo tan mampangyakay komoyo.
13 Ibi moyoy ata'gay nin pammagalang tan alakin pammabli konra bana' sa gawa' ra.
Mikakalamo' kamon main nin pitutuno.
14 Masuet min dawaten et komoyo, bubsat, a bibilinen moyo saray matamlad,
paksawen moyoy nakem ran matapo', pagawan moyo saray makapoy et a pammemper
ra tan anusan moyo saran sarba.
15 Siguradwen moyo a kasan si'numan komoyo a gumale' konran si'numan a nakagwa'
nin abas kona, no kai edet, say maabig para sa barang saya tan konran raruma et nin
tawo a dumugen moyon gaw'en.
16 Pirmi kamon rumiriket.
17 Pirmi kamon dumasal.
18 Mataman no ani a mangyadi', pirmin kisalamat kamo konan Dios. Siin a rabay nan
Dios nin gaw'en moyo bana' sa nikaipasaya moyo konan Cristo a si Jesus.
19 Say gawa' nan Ispirito nan Dios ket andi' moyo nin sambenan*.
20 No si sayay tawo ket ibarita' nay nipatandaan nan Ispirito nan Dios kona, andi' moyo
nin yaan-yaanen.
21 No kai edet, timbangen moyoy sarban bubagay; puruten moyoy maabig,
22 tan say sarban kadukaan ket kaday'an moyo.
23 Sapa kumon ta dirin si Dios a syay puon nin katinekan ket paringgasen nan liso a
byay moyo. Sapa kumon ta iyilag nay intiron byay moyo — say kapusuan, nakem, tan

* **4:17** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 15:51-52.
* **5:2** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 2 Pedro 3:10.
* **5:19** *sambenan- O:sebseban*.

lalaman moyo — ta pigaw nin kasa gapo li' nin ma'kit nin pakabalawan moyo no rumate' ya si Uunuren tamon Jesu-Cristo.
24 Mapagmatalkan yay Dios a syay nangayab komoyo, kanya' nin gaw'en na in komoyo.

Patanid ya si Pablo

25 Idasalan rakami anamaet, man'aduen kon bubsat.
26 Iparate' moyoy ma'mot a pammakumusta ko konran sarba ran bubsat sa pammemper isen.*
27 Bana' sa pakayadi' a nibi na kongko nin Uunuren, igan-gan ko komoyo a basawen moyaytin surat sa adapan ran sarba ran bubsat sa pammemper isen.
28 Rumate' kumon komoyo nga'min isen a bindisyon na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo.

* **5:26** ***Iparate'...sa pammemper isen.*** *- Sa Griego:Abrasawen moyo saray sarban bubsat sa pammemper yupa' sa masanton arek.*

Si Ikarwan Surat na ni Pablo konran Taga TESALONICA

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Sitin ikarwan surat na ni Pablo konran mammemper kona ni Cristo itaw sa syudad nin Tesalonica, nitarana' naya ni Pablo sa pakikisalamat konan Dios bana' ta say pammemper tan ado' ra ket mantumuluy-tuloy nin umalaki (1:3). Mantumuloy saran wanin mataman no abaw a pakapaidap, ket si Pablo, liwaliwawen nasara ta saytin kapapa'sar ra ket panunubok nan Dios nin pammemper ra tan ambo' nin panunusa konra (1:4,5).

Main nin sayadtaw sa Tesalonica a wana nin main nin surat a ibat kona ni Pablo, ket wanadtaw kano si Uunuren sinmubli' yayna (2:2). Bale', pinau-pau'nawan nasara ni Pablo a iti sa dupong a andi' sara nin paluko! Kai ya et nin sumubli' a Uunuren angga nin si tawo nin paka'kitan nin sarbaynan bakas nin kukasalanan, paipa'kit yayna (2:3).

Pinau-pau'nawan nasara et ni Pablo nin kaday'an rasaray matamlad (3:6-10) tan nibarita' na konran mammemper a tandaan rasara a kai nin sumunor sa nisurat na konan sitin surat.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1-2)
Masilyan li' nin alakin kagalangan a pangingirangep ran taga Tesalonica no sumubli' yay Uunuren (1:3-12)
Dumaer kamon milalo sa irarate' na ni Cristo (2:1-17)
Say mangyadi' li' ba'yo a irarate' na ni Cristo (2:1-12)
Napili' nasaran isalba nin Dios a taga Tesalonica (2:13-17)
Idasalan ran taga Tesalonica a trabaho na nin Dios (3:1-5)
Saray matamlad konran mammemper ket matkap a andi' rasara nin kunsintyen (3:6-16a)
Pinirmawan nayayti ni Pablo (3:16b-18)

1 Si'koyti si Pablo, ket kalalamo' kosara si Silas tan si Timoteo.

Ipa'wit miyaytin surat komoyon iti sa dupong ran mammemper a mampidididinep isen sa Tesalonica* nin iti konan Dios a Ama tamo tan kona ni Uunuren a Jesu-Cristo.
2 Sapa kumon ta lawas a bindisyunan rakamo tan byan rakamon mabistan kapapa'sar.

Masilyan li' nin Kagalangan a Pangingirangep ran Taga Tesalonica

3 Man'aduen nin bubsat, manepeg miya tanan kisalamatan nin pirmi a Dios bana' komoyo, tan kusto tamo' nin gaw'en mi in bana' ta kasan tegen nin man-gumsen a pagmamatalek moyo kona tan kasan tegen nin man'umalaki a pangangado' nin barang saya sa saya tan saya komoyo.
4 Ket si'kami, pirayu-rayo mi tanan pirmi sa sarban dupong ran mammemper konan Dios nin kina' mi a pangngagwanta moyo, tan say magsen lawas a pagmamatalek moyo abirno wanin anay pakapadya'dya' tan pakapaidap moyo.
5 Sain, ipa'kit a mapteg nin paninintinsya nan Dios, tan say gagara nin sain ket say pag'in moyon kumana' sa Pag'adian nan Dios. Siin a rason nin pangingirangep moyo sawanin.
6 Gaw'en nan Dios no ani a matunong: Padya'dyaen nasara in saray mampamadya'dya' komoyo.
7 Bale' si'kamon mampangirangep, painawnan nakamo li', pati si'kami anamaet, no sumubli' ya si Uunuren a Jesus nin mangibwat sa langit a kalamo' nasaray makapangyayadi' a uanghil na, nin nalibed
8 nin burung-burong a apoy. Dusawen nasara li' a kai nin mangalilbi' konan Dios tan saray kai nin nangimbabaet konan Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Uunuren tamon Jesus.
9 Say kasan anggawan a pakasida' tan pakaisyay konan Catawan tan sa sangkaandaan nin nagwa' nin pakayadi' na a dusa ra li'.
10 Mangyadi' in li' sa awron isusubli' na ta pigaw nin risibyen nay pammagalang ran saray nipurok nan tutawo na tan say pammata'gay ran sarba ran nagmatalek kona. Maiyayi kamo konra ta timper moyoy nibarita' mi komoyo maipa'ka' kona.

---

* **1:1** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ginwa-ginwa' 17:1-9.

11 Ket sitatanda' sa sayti, pidasal-dasal min pirmi konan Dios a gaw'en nakamo kumon
nin kumana' sa nipangayab na komoyo, ket gaw'en na, yupa' sa pakayadi' na, nin matukid
kumon a maabig a uapes moyo tan maila'pos moyo kumon a gugawa' moyon bunga nin
pagmamatalek moyo.
12 Bana' sa wanin, mapagalangan moya si Uunuren tamon Jesus, tan mabyan kamo
anamaet nin kagalangan bana' sa kamaungan nan Dios tan ni Uunuren a Jesu-Cristo
komoyo.

2

Say Mangyadi' li' Ba'yo a Irarate' na ni Cristo

1 Maipa'ka' sa isususbli' na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo tan say panininep na kontamo
nin maikalamo' kona*, panginga'do moyo, man'aduen kon bubsat,
2 a andi' kamon tampor nin sumalak o mali'mwan sa marnge-marnge' moyon rinmate'
yaynay awron isususbli' na ni Uunuren. Andi' kamo nin mamper abirno nin ibarita' ran
saray mag'irgo a patanda' in nin nangibwat konan Ispirito, o irgo o surat a nangibwat
komi.
3 Andi' moyo gapo nin iyaburoy a lingwen kamo nin si'numan. Kai ya nin rumate' a
awron isususbli' na ni Uunuren anggan kai nin nangyadi' a saray abaw nin kuntra konan
Dios ket paipadar sarayna, tan anggan kai ya et nin nipadar a tawon paka'kitan nin
sarbaynan bakas nin kadukaan, si tawon madusa anaod sa impyirno.
4 Kuntrawen naya a Dios tan say sarban dios-dios nin itandudo' ran tutawo tan sarba
ran manraywen ra. Ikwa nay kadiryan na nin mas makapangyayadi' dyan say sarba, tan
sumrep tan mako ya et nin tumekre' sa Timplo nan Dios nin ibarita' nan sya a Dios.*
5 Kai moyo para nin mapanemtem? Nibarita' koyna in komoyo sin kalamo' rako et.
6 Kai et nin mampangyadi' in sawanin ta main nin mampamaed, ket tanda' moyo no
ani. Maipadar ya li' no rumate' a naitanda' nin panaon.
7 Anaod, say pwirsa nin kadukaan ket sugsugen sarayna sawanin a abaw nin tutawo
nin kumuntra konan Dios, bale' sain ket adi et anggan si mampamaed ket maglat ya.
8 Ket maipadar yayna li' in si tawon paka'kitan nin sarbaynan bakas nin kadukaan,
bale' paysepen naya tamo' li' ni Uunuren a Jesus. Anaod, la'pusan ya li' nin byay nin say
salag na nin Uunuren no rumate' ya.
9 Saytaw li' no siin nin duka' a tawo ket ipadar yayna, byan naya li' nin kapangyadian
na ni Satanas tan mangwa' yan sarbaynan klasi nin milagro tan makalingon panandaan
tan makapaka'ngap a mangyadi'*,
10 tan mangusar yan sarbayna nin klasin kadukaan nin ipanglingo na konran saray
sidaen li'. Maisalba sara kumon no inako' tan pinabli ray katutu'wan.
11 Ket bana' ta kai ra nin inako' a katutu'wan, kanya' nin man'aburuyan na nin Dios a
lingwen sara nin pakayadi' nin abas, sa wanin ket tepren ra a bula'
12 kanya' nin saray sarba ran kinaririktan ray kadukaan imbis nin inako' ray
katutu'wan ket madusa sara.

Pinili' nasaran Isalba nin Dios a Taga Tesalonica

13 Si'kami, manepeg miya tanan kisalamatan nin pirmi a Dios bana' komoyo,
man'aduen kon bubsat a mangkawa-kawa'nanen nan Uunuren, ta nangibwat et sin
tarana' ket pinili' nakamoyna nin Dios* ta pigaw nin isalba na yupa' sa nipangipurok na
komoyo nin si Ispirito na tan say pammemper moyo sa katutu'wan.
14 Sain a nangayaban nan Dios komoyo yupa' konan Mabistan Patanda' nin niparate' mi
komoyo, kinayaban nakamo ta pigaw nin kirama' kamo sa kata'gayan na ni Uunuren
tamon Jesu-Cristo.
15 Kanya' anaod, man'aduen kon bubsat, nin dumaer kamon mamper sa kukatutu'wan
a niyakay mi komoyo sa irgo man o sa surat.
16 Sapa kumon ta si Uunuren tamon Jesu-Cristo tan si Dios a Ama tamo, a syay
mampangawa'nan kontamo tan mangibwat sa maruros a nakem na maipa'ka' kontamo
ket binyan natamon say liwaliwa nin kasan anggawan tan say ilalo sa mabistan
nipangako' na,
17 byan rakamo kumon nin tepel tan gesen nin nakem nin mamarita' tan mangwa' nin
sarban maabig.

---

* **2:1** Mabasa a maipa'ka' sa sayti sa 1 Tesalonica 4:15-17. * **2:4** Daniel 11:36; Ezekiel 28:2. * **2:9** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 24:24. * **2:13** *nangibwat...nin Dios- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:pinili' nakamoyna nin Dios bilang primiron yatab na.*

3

Matkap rasaran Idasalan nin Taga Tesalonica si Pablo

1 Ket sawanin, man'aduen kon bubsat, dawaten ko komoyo nin idasalan rakami ta
pigaw nin say minsahin mangibwat konan Uunuren tamo ket maitayak kumon sa abaw
nin lugar sa anted tamo' nin panaon tan maako' kumon nin main nin pangrarayo nin
bilang isen komoyo.
2 Idasal moyo et a maipal'is kami kumon konran maraet tan duka' a tutawo, ta ambo'
nin sarban tawo ket mamper sa minsahi nan Dios.
3 Bale' mapagmatalkan moya lawas a Uunuren a byan nakamon gesen tan ipal'is
nakamo konan si sya a Kadukaan*.
4 Mambyan nakamin ilalo nin Uunuren maipa'ka' komoyo, a mampagkabyay kamo tan
ituloy moyoy magkabyay sa dalan nin pagkabyay a nigan-gan min tumbuken moyo.
5 Sapa kumon ta si Uunuren ket antabayan natamo nin mag'in nin madaer kamo nin
bilang kona ni Cristo tan umararem kumon et a pakataros moyo maipa'ka' sa
pangangado' nan Dios.

Andi' sara nin Kunsintyen a Matamlad

6 Man'aduen kon bubsat, igan-gan mi ta mangingilalaman kami kona ni Uunuren
tamon Jesu-Cristo a kaday'an moyo saray kapada moyon mammemper nin matamlad tan
kai marabay nin magkabyay nin maitukoy sa niyakay mi komoyo.
7 Anaod, si'kamo, tanda' moyon peteg a matkap moyo nin arigen a ginwa' mi, na'kit
moyon ambo' kamin matamlad sin isen kami komoyo.
8 Kai kami nin nangawang nin animan nangibwat sa si'numan nin kai mi nin
binayadan, ana edet, naningkap kamin awro tan yabi ta pigaw nin kai kami nin
makabyat sa si'numan komoyo.
9 Ginwa' mi in ambo' nin bana' ta kasan kanepegan min maningkap komoyo nin
matkap mi, no kai edet, ta pigaw nin byan kamon ihimplo nin arigen moyo
10 ta sin isen kami et ket nibi miya anayti nin bibilin: “Si kai marabay nin magtrabaho
kai ya nin mangan.”
11 Isurat mi ti komoyo ta natandaan min main isen komoyo a kai marabay nin
magtrabaho tan kasan man-gaw'en ra no kai kibiang sa byay ran main nin byay.
12 Mangibwat sa pakauray na nin Uunuren a si Jesu-Cristo, mairot min igan-gan konran
sarain nin tutawo a magkabyay sara nin matinek nin mampagtrabaho sara para sa
ikabyay ra.
13 Bale', si'kamo man'aduen kon bubsat, andi' kamo nin sumawa' nin gumwa' nin
maabig.
14 No main nin kai nin sumunor sa nibarita' kodti konan sitin surat, tandaan moya tan
andi' kamo nin kilimug-limog kona ta pigaw nin duming'ey ya,
15 bale' andi' moya anamaet nin ibilang nin kagura' no kai bibilinen moya nin bara'mon
busat.
16 Sapa kumon ta si Uunuren a syay puon nin katinekan, ituluy-tuloy nakamon byan
nin pitutuno.

Pinirmawan nayayti ni Pablo

Isen ya kumon komoyo nga'min a Uunuren.
17 Si'kon mismo nin si Pablo a nanurat konan siti:
Kumusta kamoynadsen nga'min? Wanin a man-gaw'en ko sa sarban surat ko, wanin
akon sumurat.
18 Rumate' kumon komoyo nga'min a bindisyon na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo.

* **3:3** Satanas.

Si U'nan Surat na ni Pablo kona ni TIMOTEO

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Si Timoteo, syay anak-anaken nin lalaki a nadumog na ni Pablo sin nipatanda' naya a Mabistan Patanda' nan Dios itaw sa babalin Listra (Ginwa-ginwa' 16:1-3). Si ina na ni Timoteo ket Judio yan mammemper kona ni Cristo, bale' si ama na ket ambo'.

Bana' ta say pammemper na ni Timoteo ket peteg a masibulot, nikwinta naya ni Pablo nin bilang peteg nin anak na. Ket, sinagyat naya ni Pablo nin kala-kalamo' na sa pangingipatanda' tan pangangakay (Roma 16:21; 1 Corinto 16:10). Si sayay babali nin nangyakayan ra ket sa Efeso, tan nibati' nayadtaw ni Pablo si Timoteo ta pigaw nin kalapen na a lugar na nin mangangakay sa dupong ran mammemper itaw. Ket sin na'teng yaynan niikap itaw sa Efeso si Timoteo, sinmurat ya si Pablo kona. Magtulumpulo' a taon na ni Timoteo sin nisurat nayti ni Pablo kona.

Say impurtanti nin tupiko nan sitin surat ket say maipa'ka' sa pagmamantini na ni Timoteo sa akay nin tutuo. Main saraytaw saray mangangakay nin abas a no saray tutawo ket rabay ray maisalba, matkap a asikaswen ra a kukaugalian ra maipa'ka' sa kanen tan andi' sara nin sumrep sa byay a main nin asawa. Kanya' nin nigan-gan na ni Pablo kona ni Timoteo a paeden nasara in saray mampangyakay nin sain (1:3).

Main anamaet nin nibibilin na ni Pablo maipa'ka' konran saray mididinep no dumasal sara tan mangrayo sara konan Dios, say kakikimey ran bubbayi nin mammemper, say pigagawa' a matkap sa kabibyay ran tutawon napili' nin mangipangulo sa dupong (3:1-7), tan wanin anamaet sa pigagawa' a matkap sa kabibyay ran napili' a tumulong konran pupangulo (3:8-13), tan no pa'no anamaet a pakikalamo' konran balo, pupangulo, tan wanin anamaet konran uaripen. Main anamaet et nin raruman bubagay a nigan-gan na ni Pablo kona ni Timoteo, alimbawa' say maipa'ka' sa no ani a mabistan gaw'en na sa kuston pagsisirbi kona ni Cristo.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1-2)
Bibilin na ni Pablo maipa'ka' sa dupong ran mammemper (1:3–3:13)
Matkap nasaran ikusto ni Timoteo a mampangyakay nin abas (1:3–2:15)
Say matkap nin pigagawa' ran pupangulo ran mammemper (3:1-13)
Bubibilin maipa'ka' sa kimeyen na ni Timoteo (3:14–6:19)
Say gagaran nipanurat na ni Pablo (3:14–4:5)
Bubibilin kona ni Timoteo (4:6–6:10)
Ipamuspusan nan gaw'en ni Timoteo no ani a maabig (6:11-19)
Say bibilin tan patanid na ni Pablo (6:20-21)

1 Si'ko si Pablo a sayay apostol nan si Cristo a si Jesus. Tinudo' rako nin Dios a
Mangingisalba tamo tan ni Cristo a sya a gumwa' nin mangyadi' a sarban mantaga'nan
tamo.

2 Surat koyayti komo Timoteo* a man'ikwinta ko nin peteg a anak ko yupa' sa
pammemper mo kona ni Cristo.
Sapa kumon ta si Dios a si Ama tan si Uunuren tamon Cristo a si Jesus, lawas a
bindisyunan raka, inganga'dwen raka tan byan raka nin mabistan kapapa'sar.

Matkap nasaran Ikusto ni Timoteo a Mampangyakay nin Abas

3 Timoteo, bilang sa dawat koyna intaw komo sin adap ko sa Macedonia, ituloy mo et a
isen sa Efeso ta main sarain saray mampangyakay nin ambo' nin kusto. Matkap nin
gan-ganen mosara a itgen rayna in a man-gaw'en ra.
4 Igan-gan mo konra a andi' ra nin pirdyen a tyimpo ra sa ginwa-ginwa' nin istu-isturya
tan mataman et sa maipa'ka' konran abaw a mitutumbok nin pupuon ra. Sain nin bagay
ket puon tamo' nin pididiskusyon, tan kasa gapon maitulong nin sain sa pangwa' tamo a
matukid a plano nan Dios sa byay tamo ta mangyadi' ti tamo' yupa' sa pagmamatalek
tamo' kona.
5 Anaod, say gagara nin pangingigan-gan ket say pagkakamain nin ado' a mangibwat sa
masibulot a kanakman tan sa pakatanda' a kusto a man-gaw'en tan sa pagmamatalek
kona ni Cristo a sayti ket ambo' nin piwadi'-wadi'.

* **1:2** Mabasa et a maipa'ka' kona ni Timoteo sa Ginwa-ginwa' 16:1.

6 Main sara a ambo' ana in a puntirya ra kanya' nin natawtaw sarayna sa kasan
kabalikasan a pididiskusyon.
7 Rabay ra a mag'in nin mangangakay nin maipa'ka' sa Gugan-gan a naibi kona ni
Moises, bale' kai ra nin mangkataros a pipa'kaan nin say man'iyakay ra. Pinasyan tepel
ran mampag'irgu-irgo bale' kai ra nin mangkataros a man'ibari-barita' ra.
8 Sigurado atamo nin sain nin Gugan-gan ket maabig no sayti ket usaren nin manepeg.
9 Wanin ta tanda' tamo a say gagara no mayin nin nipataoy a Gugan-gan ket ambo' nin
para konran matunong nin tutawo. No kai edet, nipataoy in para konran duka' a tutawo a
bilang sarayti:
saray andi' nin paisirong sa layi, saray andi' nin paisirong konran mag'uray, saray kai
nin marabay nin mangrayo konan Dios, saray kai nin tumgen sa pagkakasalanan ra,
saray kai nin mangibilang konan Dios tan tuya'-tuyaen ra a maipa'ka' konan Dios, saray
mangmamati, tan mataman et nin saray makaitpel nin mangmati konran ama o ina ra,
10 saray kiraray sa ambo' ran asawa, saray kirilasyon nin sikswal konran kapada ran
lulalaki o kapada ran bubbayi, saray pwirsawen rasaran kalapen a kapada ran tawo,
saray mabula', saray magtistigos nin mibula'-bula', tan saray raruma et nin mansumubag
sa akay maipa'ka' sa kabistawan.
11 Sain nin akay ket madumog konan si Sangkabistawan nin Patanda' a kongko ket nipya
nayayti nin Dios a sya, iti a pagkakumplito kona.

Sayan Paka'kitan nin Panginginga'do nan Dios

12 Mampakisalamatan koya si Uunuren tamon si Jesus a syay Cristo ta nikwinta nako
nin sayay kapagpyawan ket nibi na kongko a pakababa' nin makapagsirbi kona. Tinudo'
nako nin magsirbi kona
13 mataman nin sin saytaw ket abaw a pammaduka' ko kona tan dinuksa-duksa'
kosaray tutawo na tan inata-ataki kosara. Wanin man, ininganga'do nako et a lamang nin
Dios ta kai ako et intaw nin mamper kona ni Cristo ket kai ko nin tanda' nin duka' a
man-gaw'en ko.
14 Kasan duga' nin nibi nan lamang et kongko nin Uunuren tamo a kamaungan na.
Binyan nako et nin pagmamatalek tan ado' mangibwat sa nikaipasaya kona ni Cristo a si
Jesus.
15 Siti e ket peteg nin tutuo ya tan manepeg nin akuen tan tepren ya nin sarba:
"Si Cristo a si Jesus, nako yadti sa luta' ta pigaw nin isalba nasara a makasalanan."
Anaod, si'ko a sangkadukaan sa sarban makasalanan.
16 Bale' mataman nin wanin, ta pigaw nin maipa'kit na ni Jesu-Cristo a sangkaalakyan nin
pammasinsya na, ininganga'do nako nin Dios a sangkadukaan nin tawo. Ginwa' nako nin
sayay alimbawa' para konran saray magmatalek li' kona ket maga'muran ray
anggan-angga nin byay a iti konan Dios.
17 Anaod, si Dios, syan bukod a Dios. Adi' ya anggan-angga. Kasa nin patiti na! Kai ya
nin ma'kit. Ket pagalangan tan itandudo' yay ngaran na anggan-angga!
Peteg a wanin.

Matkap nin Matpel ya si Timoteo sa Pangangakay na

18 Si'ka Timoteo, kwinta anak katayna ket ipagamet ko komo a gawa' nin pangangakay
nin no ani a kusto, nin kumpruntado sa nipatandaan nan Ispirito nan Dios sin saytaw et
maipa'ka' sa ipamaki' komo. Tumbuken mo ta pigaw nin mag'in kan mabayani anaod nin
bilang sayan sundalo' nin matalo a sarban duka'.
19 Sa pangngawa' mo nin sain, matkap nin magsen a pagmamatalek mo tan man-gaw'en
mo no ani a tanda' mon manepeg. Anaod, main nin tutawo nin man-gaw'en ra a abas
abirno nin tanda' rayna a sayti ket duka' ket ginwa' ran kasan sirbi a pagmamatalek ra.
20 Alimbawa' konran sarain ket sara si Himeneo tan si Alejandro. Pinauryan
kosaraynan iti sa pakayadi' na ni Satanas ta pigaw nin sa pangingirangep ra ket maadal
ra a andi' ana nin mangwa' nin makaduka' kona nin Dios.

2

Say Matkap a Main nin Mu'na-mu'na sa Pididinep ra

1 Ket anaod, sayti a bubibilin ko komo.
Si mu'na, matkap a pakisalamatan tamoyay Dios para konran sarban tawo tan
ipasisinga'do tamo sara nin ikidawat kona. Idasalan tamo sara
2 a mampag'uray kontamo tan saray raruma et nin main nin pakauray kontamo ta
pigaw nin sa pag'uuray ra, ket mabyay atamo nin matinek tan mabista a kapapa'sar leleg
a man'ituluy-tuloy tamoy mangwa' nin saytaw say kumana' konan Dios tan konran
kapada tamon tawo.

3 Maabig no man-gaw'en tamo in tan sain a makaparirikét konan Dios a syay
Mangingisalba tamo.
4 Wanin ta rabay na nin Dios a say sarba nin tawo ket maisalba tan matandaan ran
maong a katutu'wan maipa'ka' kona.
5 Anaod, sya tamo' a Dios tan
sayan-saya ya a mangingituno nin tutawo konan Dios.
Sya a tawo a si Jesus, a syay Cristo nin
6 nibi na a byay na nin ipambot na sa sarba nin tutawo.
Edet, sa manepeg nin panaon, pinatutu'wan nan Dios a isalba na a tutawo.
7 Sain anamaet a rason a sinuyo' nakon Dios nin ibabaki' na tan sayay
mangingipatanda' kona nin Mabistan Patanda' ta pigaw nin iyakay ko konran ambo' nin
Judio a katutu'wan, ta pigaw nin mamper sara. Tutuo anaod a man'ibarita' ko; kai ako nin
mampibula'-bula'.
8 Ket anaod, wanti a rabay ko: Sa adtiman nin mididinep kamo, ket dumasal
saraynamaet kumon a lulalaki. Matkap ran ita'gay a gamet ran dumasal nin maringgas a
byay ra tan kasa nin sakit-nakem tan sager ra sa kapada ran tawo.
9 Ket saray bubbayi anamaet, matkap a say pisisket ra, manepeg nin maibagay konra
tan ambo' nin nalabas-labas a kikit. Andi' ra nin pasubrawan a pammabistan bakas nin
sabot ra nin parayo sa tutawo tan andi' ra nin labasen a piaalahas nin balitok o mablin
bubato o say pisisket nin mabli nin sayti a puon a raywen sara.
10 Ana edet, say puon ket say maabig a gawa'-gawa' ra ta sayti a maibagay konran
bubbayi nin wanra ket makaDios sara.
11 Mabista a mititinek saran mangrenge' a bubbayi no pag'aadal nin Sarita' nan Dios.
Paisirong sara konan si mampangyakay.
12 Say rabay kon ibarita', kai ko anaod nin aburuyan nin sara a mangyakay konran
lulalaki sa pidudupong, o a sara a mangipangulo konran lulalaki. Matkap ra tamo' a
mititinek nin rumnge'.
13 Anaod, sin pinarsa nan Dios a tawo, nu'na nayan pinarsa a lalaki, si Adan, mi'sa
pinarsa nayay babayi, si Eva.
14 Anamaet, ambo' nin si Adan a nalingo no kai edet, si Eva kanya' nin si babayi a
sinmubag sa gan-gan nan Dios.
15 Ket mangirangep saray bubbayi nin idap sa pangangabing ra, bale' tulungan nasaran
lamang nin Dios no* ituluy-tuloy ray magmatalek kona, tan mapanglabi sara sa kapada
ran tawo, tan magkabyay saran manepeg sa adapan nan Dios nin mapagdangka' sara.

3

Say Matkap nin Pigagawa' ran Pupangulo ran Mammemper
1 Saytin susarita' ket peteg nin tutuo:
"No apesen nan sayay tawo a syay mag'in nin mammaga nin dupong ran mammemper,
maalaga yayti nin trabaho a mampilien na."
2 Ket bana' ta maalaga ya in a trabaho, si sayay mammaga ran mammemper, matkap a
kasa gapo nin gawa' na a maitudo' nin abas. Matkap a sayan-saya tamo' a asawa na.*
Matkap a igagalang ya, maong yan mangisip tan mapagdangka' ya sa lalaman nan diri.
Matkap a mapanan'ili ya tan matkap a maong ya nin mangyakay.
3 Matkap a andi' ya nin mabubok, tan ambo' nin ma'mot a ulo na tan kai ya nin
kiaway-away no kai mapamasinsya ya tan matkap a ambo' ya nin rupan kwarta.
4 Maipa'ka' anamaet sa pammali na, matkap a mababa' naya nin ipalalako nin mabista.
Saray a'nak na, matulok sara tan man'igalang rayan kusto.
5 Matkap nin wanin ta mapagawan naya kasi nin sayay tawo a dupong a ikon nan Dios no
si pammali nan diri ket kai naya nin mababa' nin ipalalako nin mabista?
6 Matkap a ambo' ya et tamo' nin ba'yu-ba'yo nin mammemper ta bangli' no umata'gay
nin tuloy a pangingikit na sa lalaman nan diri, ket masintinsyawan ya nin madusa nin
bilang konan Dimunyo.
7 Wanin et anamaet, matkap nin ata'gay a rispito ra kona nin saray ambo' nin
mammemper ta no ambo' nin wanin, balawen raya ket konan siin nala'wan nayaynan
Dimunyo.
8 Sara anamaet a katulungan sa trabaho, matkap a igagalang sara anamaet tan tutuo
sara sa irgo ra. Matkap a andi' sara nin mabubok tan andi' sara nin intrisado sa kwarta.

---

* **2:15** *bale'...Dios no- O:bale' maisalba saran lamang no- O:bale' maisalba saray bubbayi bana' sa nakaiketegan ran panganganak no.* * **3:2** *Matkap...asawa na.- O:Matkap a kai ya nin mamabayi.*

9 Matkap a masibulot a nakem ran dumaer sa katutu'wan maipa'ka' sa pammemper nin
nipatandaan nayna nin Dios tan tumbuken raya nin main nin maringgas nin kanakman.
10 Saray mag'in nin katulungan sa trabaho, matkap a masubok sara yapo'. Ket no ma'kit
a kasa nin maipakasalanan konra, magwa' saraynan gaw'en nin katulungan.
11 Matkap a saray asawa ra ket igagalang sara anamaet. Kai sara nin mamaduka' no kai
edet, madangkaan ray lalaman ran diri tan kapagpyawan sara sa sarban bagay.
12 Sara anaod a katulungan sa trabaho ket matkap a sayan-saya tamo' a asawa ra* tan
mapatulok rasara a a'nak ra tan maipalalako ra nin mabista a pammali ra.
13 Ket no wanin, sara nin mampagsirbin maong nin katulungan sa trabaho ket
umata'gay a pangingikit nin sarba konra, tan mag'in nin matarig'en sara maipa'ka' sa
pammemper ra konan Cristo a si Jesus.

Say Gagaran Nipanurat na ni Pablo
14 Timoteo, mampilalo ako a sa ambo' ana nin ma'teng ket makapika' akoynadsen
komo. Wanin man, man'isurat koytin bubibilin komo sawanin
15 ta pigaw nin no bilang wadi' ket maatrasa ako, tanda' mo no ani a manepeg nin
kimeyen ran tutawon iti sa pamilya nan sibibyay a Dios*. Si dupong ran mammemper,
bara'mo ya nin baton pundasyon tan tu'dek nan sayay bali bana' sa pangingi'deng nan
katutu'wan a mangibwat konan Dios.

Mabli a Katutu'wan
16 Kasan sapo nin maalagayti say pagkabyay tamo nin maikana' sa ginwa' na ni Cristo!
Sawanin nayna tamo' et nin nipatandaan ti nin Dios
“Sya, nag'in yan tawo nin na'kit rayan tutawo.
Pinatutu'wan nan Ispirito nan Dios a sya kasa gapo nin kakurangan na.
Na'kit raya anamaet nin uanghil.
Nipatandaan a maipa'ka' kona sa nagsikabarang nin lugar sa mundo,
abaw sara a nagmatalek kona
tan niyuli' nayan nisubli' nin Dios sa kagalangan a main kona.”

4

1 Mataman no maalagayti nin katutu'wan ket mapalaway nan lamang nin man'ibarita'
nin Ispirito nan Dios a sa masusuyot li' nin panaon ket main sara li' a gurutan raytin
katutu'wan. Maibarang sara nin abas nin uakay a mangibwat sa uispiriton duka'.
2 Saytin abas nin uakay ket man'itayak ran saray mampimaung-maong tan
mampibula'-bula'. Say kunsinsya ran saraytin tutawo ket kadar a bara'mon nakber ana.
3 Alimbawa' nin sain ket say man'iyakay ran sarayti a maiyawa' a saray makaDios ket
sumrep sara sa byay a main nin asawa tan ibarita' ran main nin ma'kan a maiyawa' nin
kanen. Bale' si Dios ginwa' nayti nin kanen ta pigaw nin si'tamo nin mammemper tan
magtanda' sa katutu'wan ket mausar tamoyti nin main nin pakikisalamat.
4 Anaod, sarba nin pinarsa nan Dios ket mabista, ket kasa kumon nin maiyawa'
kontamo no kai edet, akuen tamoy sarban saytin rigalo nin main nin pakikisalamat
konan Dios.
5 Wanin ta, yupa' sa dasal tan say pangangaburoy na nin Dios, say sarba ket maikana'
ana.

Bubibilin Para konan Diri ni Timoteo
6 Timoteo, iparate' mo in nin nibarita' ko konran mammemper ket no wanin, saya kan
matunong a aripen nan Cristo a si Jesus. Leleg nin man'ipapalaway mo in ket
mampagsenen mo anamaet anan lamang a pammemper mo yupa' sa say mantepren
tamo maipa'ka' kona ni Cristo tan say kuston akay a mantumbuken mo.
7 Andi' mo nin pamirdyan nin udas a kidiskusyon maipa'ka' sa akay a kasan kakanaan
maipa'ka' konan Dios tan istu-isturyan mangibwat sin nu'nan panaon nin kai
mangikadani konran tutawo konan Dios. Ana edet, iparmaw moy lalaman mon diri nin
magkabyay nin maikana' konan Dios.
8 Main nin kakanaan nin pangimarmaw tamon ihirsisyuwen a lalaman tamo ta
mapagsen ya. Wanin man mas alaki et nin adayo' a kakanaan nin pammagsen tamon say
pagkakabyay nin maikana' konan Dios, ta siti a makatulong sa byay tamo sa kapresan tan
mataman et sa byay tamo li' sa adapen.
9 Siin ket tutuo tan manepeg yan akuen tan tepren nin sarba.

---

* **3:12** *matkap...asawa ra- O:Matkap a kai sara nin mamabayi.* * **3:15** *tutawon...sibibyay a Dios.- O:si'tamo a lugar nin kami'nan nan Dios.*

10 Wanin ta, say rason a man'ipamuspusan tamon gaw'en a trabaho tamo ket bana' ta
mampilalo atamon maong kona nin Dios a sibibyay a syay Mangingisalba nin sarban
tawo. O' a, maisalba nasara a magmatalek kona.
11 Iyakay mo in nin bubagay, Timoteo, tan igan-gan mo nin sunuren nin sarba.
12 Andi' ka mangimey nin mag'in main nin kai pangingibilang komo nin si'numan
bana' ta malago' ka et.
Ana edet, mag'in kan ihimplo konran mammemper. Ipa'kit moy manepeg ran arigen sa
pag'iirgo mo tan sa kimey mo, sa pangangado' mo sa kapada mon tawo tan sa
pagmamatalek mo konan Dios, tan sa malinis a kaisipan tan pigagawa' mo.
13 Angga nin makapika' akoynadsen li', u'na-u'nawen mo in say gawa' mon pammasa
nin Masanton Kasuratan sa pidudupong ran mammemper, say pangangakay mo tan say
pammibilin mo konran mammemper.
14 Usaren mo lawas a pakababa' a nipuya' nan Ispirito nan Dios komo sin saray
pupangulo sa dupong ran mammemper ket nipababo ray gamet ra komo nin nibaki'
rakan sayay trabahador nan Dios tan nibarita' ran prupita nan Dios in a pakababa' mo.
15 Sain a matkap mo nin gaw'en, Timoteo. I'pos moy mababaan tan panaon mo sa
pangngawa' nin sain ta pigaw nin ma'kit nin sarba a man'umadilanta ka sa naipagwa'
komo.
16 Pakailag ka sa kimey mo tan sa pangangakay nin katutu'wan. Dumaer ka sa sarban
sayti ta no wanin a gaw'en mo, tutuo a maisalba ka, pati sara anamaet a makarnge' komo.

5

Bubibilin Maipa'ka' sa Pakiirgo na ni Timoteo sa Barang Saya
1 Andi' ka nin mangikapuet nin masiken dyan si'ka, no kai edet, kairgwen mosara nin
mabista nin bilang nin ama mo. Kairgwen mosara nin mabista a lulalaki nin malago'
dyan si'ka nin bilang nin bubsat mo.
2 Kairgwen mosara nin mabista a bubbayin matuntawo dyan si'ka nin bilang nin ina
mo tan kairgwen mosara nin mabista a bubbayi nin malago' dyan si'ka nin bilang nin
bubsat mo. Matkap a malinis lawas a kaisipan mo maipa'ka' konra.

Bubibilin Maipa'ka' konran Balo
3 Matkap a main nin pangingigalang nin tulungan mosaray bubbayin balo sa dupong
nin kasan manupurta konra.
4 Bale' no si sayay babayin balo ket main nin a'nak o apupo na, matkap nin
mu'na-mu'na sa pagsisirbi ra konan Dios ket say pammaga ra konran pamilya ra tan
konran matua ra. Makapaririket ti konan Dios.
5 Wanti na nin si sayay peteg a babayin balo: bukud-bukod nayna tan kasaynan
manupurta kona, ket si Dios a mampagmatalkan na nin tumulong kona tan pirmi ya
tanan dumasal nin kidawat kona awro tan yabi.
6 Bale' si sayay babayin balo nin say karigawan tamo' nin lalaman na a man'asikaswen
na, kwintan nati yayna konan Dios mataman no mabyay ya et.
7 Ket, igan-gan mo in konran pamilya ran diri nin saray balo ta pigaw nin kasan
mabalaw konran mammemper.
8 Wanin ta si mammemper a kai nin manupurta konran kukanayon na, laloyna konran
pamilya nan diri, masakit-sakit ya et dyan ambo' nin mammemper. Ipa'kit nin sain nin
gawa' na a ginurutan na a pammemper na.
9 Sa listawan ran saray peteg a bubbayin balo, maikwa sara tamo' a mag'idad nin a'nem
a pulo' o masurok. Matkap a saya tamo' a nag'in nin asawa na.*
10 Matkap a pitanda-tanda' ya sa maabig a gawa'-gawa' na. Ualimbawa' nin sayti ket
pinaalaki nasaran mabista a a'nak na, mapanan'ili ya, nagsirbi ya* konran tutawo nan
Dios, tinmulong ya konran mangkapaidap tan lawas a say gumwa' nin maabig a apes na.
11 Bale' andi' moyo sara nin iyayi sa listawan a bubbayin balo nin malalago' et, ta no kai
ra nin kapukpukan a kaingaran ra ket apesen ray kikalamo' anamanaet ket mapauryan
raynay nipangako' ra kona ni Cristo.
12 Ket konan siin, masintinsyawan sara sa kai ra nin nikatukid sa nipangako' ra kona ni
Cristo.
13 Saya et nin rason a andi' sara nin iyayi sa listawan ket si mag'in saran matamlad tan
pirdyen ra tamo' a panaon ra nin manumba-tumbali'. Ket ambo' in tamo', kabiangan ray

---

* **5:9** *Matkap...asawa na.- O:Matkap a mi'sa ya tamo' nin sumrep sa istado.* * **5:10** ***nagsirbi ya****- Sa Griego:punasan nay ayi.*

byay ran raruman tawo tan mangulit-ulit sara tan mangibari-barita' sara nin kai ra nin manepeg nin irgwen.
14 Kanya' nin sa angan-angan ko, mabista no saray bubbayin balo nin malalago' et ket kiasawa sara anamana, manganak sara, tan alinyawen ray pammali ra. No wanin a gaw'en ra, kasa gapo nin mag'in nin puon a main nin mairgo ran duka' maipa'ka' kontamon mammemper nin saray mangkumuntra kontamo.
15 Wanin a bibilin ko bana' ta main saraynaytaw saray balo nin nabarang ket mantumumbok sarayna kona ni Satanas.
16 Si si'numan a mammemper nin babayi a main nin babayin balo nin kanayon na, matkap a alilaen nasara, a ambo' yay dupong ran mammemper a mangasikaso konra ta pigaw nin matulungan saraytaw saray balo nin kasaynan pamilyan manupurta.

Bubibilin Maipa'ka' konran Pupangulo
17 Saray pupangulo anamaet a mabistay pangingipangulo ra, matkap nin igalang sara tan swildwan sara nin masuruk-surok, lalun-lalo saray mampagtrabaho nin maong a man'ipatandaan ray sarita' na nin Dios tan mampangyakay sara nin no ani a rabay na nin Dios.
18 Wanin ta, wana nin Dios sa Masanton Kasuratan,
“Andi' ma nin berberen a bebey nan baka a man'usaren nin mangirik.”*
Wana et a lamang nin Dios,
“Si sayay mampagtrabaho, kanepegan na a upaan.”*
19 No main nin darom a kuntra konan sayay pangulo, andi' mo nin reng'en no kai ra nin patutu'wan nin no ambo' nin tulo, rwa ray tistigos.
20 Saray mampagkasalanan, matkap a pag'irgwan mosara sa adapan ran sarba ran mammemper ta pigaw nin saray raruma ket lumi'mo sara.
21 Sa adapan nan Dios, sa adapan nan Cristo a si Jesus, tan sa adapan ran saray uanghil a pinili' nan Dios, igan-gan ko a gaw'en mo in say nibarita' ko nin kasa nin paburan mo no kai pari-parihoy pangingikit mo sa sarba.
22 Andi' mo nin inu-inum'ayen nin ipababo a gamet mo sa sayay tawo ta pigaw nin gaw'en yan trabahador na ni Cristo. Wanin ta no kai ya nin maikana' maranod ka sa kasalanan na. Ituluy-tuloy mo anaod nin malinis lawas a byay mo.

Bubibilin et kona ni Timoteo
23 Siti et e: Andi' ka tamo' nin minom nin ranom no kai minum-minom ka nin daite' nin arak a tambar nan tyan mo tan raruma et nin maingar mo ta maisasakit ka.
24 No mamili' kan saray mag'in nin pupangulo, panemtemen mo a say duka' a gawa'-gawa' ran raruma nin tawo ket padaran ana nin ma'kit, ket sayti mapala-palaway nin pakadusawan ra li'. Bale' say duka' a gawa'-gawa' nin raruma ket kai et yapo' nin ma'kit anggan mailiwa' li'.
25 Wanin anamaet a lamang sa maabig a gawa'-gawa', say gawa'-gawa' ran raruma ket mangka'kit ana bale' say gawa'-gawa' ran raruma anamaet ket kai et, bale' mailiwa' li' a lamang.

6

Bubibilin Maipa'ka' konran Uaripen
1 Saray mammemper a uaripen, matkap nin paisirong sara nin pangipa'kit ran pangingigalang ra konran saray main nin ikon konra. Gaw'en ra in ta pigaw nin kasa nin makapag'irgo nin duka' konan Dios tan sa akay a nangibwat kona.
2 Ket no mammemper sara anamaet a main nin ikon konra, matkap nin andi' a bana' ta bubsat rasara sa pammemper ket kai rasaraynayti nin kabilangan nin saray uaripen. Ana edet, mas sesegan ray pagsisirbi ra bana' ta saray mapaburan nin pagsisirbi ra ket bubsat rasara sa pammemper tan kawa'nan nasara nin Dios.
Timoteo, iyakay mon maong tan ipatumbok mo in nin uakay.

Pammau'na Maipa'ka' sa Nagsikabarang nin Uakay
3 Main saray mampangyakay nin naiduma tan ambo' nin kumpruntado sa tutuon uakay a nangibwat kona ni Uunuren tamon Jesu-Cristo nin sayti ket mangipunta kontamo sa dalan nin pagkabyay a makapaririket konan Dios.
4 Si si'numan a mangwa' nin wanin, mipata'gay ya; wanin a lamang bale', kasa nin tanda' na. Si wanin a tawo, masakit nayna a ki'batan tan kiaway maipa'ka' sa sari-sarita',

* **5:18** Deuteronomio 25:4 tan 1 Corinto 9:9. * **5:18** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Lucas 10:7.

a sayti ket pangibwatan nin piiimbelan, pisasageran, pisisidaan tan pagsususpitsan duka' konran raruma
5 tan pisasangkinian nin pirmi. Gaw'en ra in ta kasan matunong nin iti sa kaisipan ra tan kasayna nin tanda' ra maipa'ka' sa katutu'wan. Man'isipen ra a say pagkamakaDios ket sayay padalan nin yumaman.
6 Page' anaod, no makaDios atamo tan kuntinto atamoyna sa no ani a main tamo, gaw'en in a mayaman atamo
7 ta kasa gapo nin animan a nirate' tamodti sa mundo sin niyanak atamo. Wanin a lamang kasa gapo li' anamaet nin i'ras tamon ibat iti sa mundo no mati atamo.
8 Kanya' nin no main ana nin sumadag nin ikabyay tan isket tamo, matkap a kuntinto atamoyna.
9 Bale' saray tutawo nin masulit tuloy nin yumaman, madali' saran matukso tan bara'mo saran nakalap nin la'wan bana' ta say kasan kakanaan nin bubagay a man'apesen ra, ket sayti a manida' konra tan mangika' konra sa pakadusa nin kasan anggawan.
10 Anaod, gaw'en ran tutawo a sarbaynan bakas nin kadukaan bana' sa agom ra sa kwarta. Ket anaod bana' sa sain nin agom ra, main saraynaytaw saray ginurutan raynay pammemper ra kona ni Cristo. Say bunga bale' nin sayti ket abaw a idap nin nakem tan kaberengan.

Gaw'en na ni Timoteo nin Sayay Trabahador nan Dios no Ani a Mapteg
11 Bale' si'ka, Timoteo, a sayay trabahador na nin Dios, kumadayo' ka sa sain a bubagay. Ket ipamuspusan mon gaw'en a no ani a mapteg tan maikana' konan Dios. Tumuluy-tuloy kan magmatalek konan Dios. Mapangawa'nan ka, mapangitpel ka tan mapangabot ka.
12 Gaw'en moy anggawan nin mababa' mo nin magkabyay bilang sayay tutuo nin mammemper kona ni Cristo. Gaw'en mo in ket sa kapresan a lamang, mangkaga'muran moyna a anggan-angga nin byay a iti konan Dios a siin a nangayaban nan Dios komo sin nipatutuo mo a pagmamatalek mo kona ni Jesu-Cristo sa adapan ran abaw a tutawo.
13 Ket sawanin, sa adapan na nin Dios a mampamabyay sa sarba, tan sa adapan nan Cristo a si Jesus nin nangipadar nin katutu'wan sa adapan na ni Poncio Pilato, igan-gan ko komo,
14 asikaswen mon maong a nangigan-ganan kontamo ta pigaw nin kai nin malawukan nin abas tan kasa gapo nin makapamalaw. Gaw'en mo in anggan sa awro nin rumate' ya si Uunuren tamon Jesu-Cristo
15 sa manepeg nin panaon. Si Dios a gumwa' a mangyadi' ti.
Iti kona a pagkakumplito tan bukud-bukod nay main nin pakauray.
Syay Adi' ran sarban uadi' tan syay Uunuren ran sarban uunuren.
16 Sya tamo' a puon nin byay a kasan makapangrep tan
syay mampiikap sa pinasyan tuloy salag nin palaway a kasa gapo nin makakadani.
Kasa et gapo nin naka'kit kona ta kasa gapo anaod nin magwa' nin kumikit kona.
Pagalangan ya lawas kumon tan magnayon kumon a mag'uray ya.
Peteg a wanin.
17 Timoteo, igan-gan mo konra nin mumayaman a andi' sara nin mipata'gay. Ambo' nin say kayamanan ra a pagmatalkan ra ta sayti ket kai nin magnayon; ana edet, si Dios ta syay malaem nin mampami nin sarban bagay ta pigaw nin usaren tamo nin sirириket.
18 Bibilinen mosara nin gumwa' nin nagsikabarang a maabig ta sain a tutuon kayamanan ra. Matkap a andi' sara nin masiblet tan matkap a sisasadya' saran mangitao nin main ra konran mampagkurang.
19 Sa wanin, mampaninep saran tutuon kayamanan a man'ilalwan ran risibyen li' sa adapen. No wanin a gaw'en ra, maga'muran ray byay a peteg a main nin kakanaan.

Say Bibilin tan Patanid na ni Pablo
20 Anaod, Timoteo, sain a nitalek komo, ilagen mo. Kumadayo' ka sa irgu-irgo nin kasan kakanaan sa pangingikit nan Dios tan sa say mampididiskusyunan ra tamo' a sain a peteg kanon kadunungan.
21 Wanin ta main saray nangako' sa sain nin peteg kanon kadunungan ket nabarang saraynan mangkaikadayo' sa katutu'wan nin pammemper.
Bindisyunan nakamo kumon nin Dios.

Si Ikarwan Surat na ni Pablo kona ni TIMOTEO

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Sin sinurat nayayti ni Pablo si ikarwan surat na kona ni Timoteo, itaw yaynan na'teng nin mangkapriso sa Roma bana' anaod ta man'ipatanda' nayay Mabistan Patanda' na ni Jesu-Cristo. No maipa'ka' anamaet kona ni Timoteo, itaw ya et sin sain sa syudad nin Efeso nin mampangyakay konran mammemper itaw kona ni Jesu-Cristo.

Iti konan sitin surat, binibilin naya ni Pablo si Timoteo maipa'ka' sa abaw a bubagay nin mamaksaw nin nakem nan umanos sa pangingipatanda' na tan pangngawa' na nin raruma et nin gugawa' a nitalek nan Dios kona, mataman no main saray mamai-paidap kona tan sumubag sa uakay na.

Nipapanemtem na anamaet ni Pablo kona ni Timoteo, a saray tutawon wanran main nin pammemper ra bale' say pigagawa' ra ket abas, lalo et nin dumuka' saraynan dumuka' angga li' sa awron isusubli' na ni Cristo. Binibilin naya nin kaday'an nasaray wanin a tutawo. Nibarita' na anamaet a andi' ya nin kidiskusyon si Timoteo sa kasa gapo nin kabalikasan tan kasan pika'kaan para konan Dios, no kai edet, matkap nin pakandaen nan maong a gawa' na sa panunumbok tan pangangakay nin tutuon akay a nangibwat konan Dios.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1-2)
Say pammagsen nin nakem na ni Timoteo (1:3–2:13)
Bibilin maipa'ka' sa kimeyen na ni Timoteo (2:14–4:8)
Say matkap a pigagawa' nan sayay trabahador nan Dios (2:14-26)
Say duka' a pigagawa' ran tutawo li' sa Susuyot a Awro (3:1-9)
Say namatukduan nin bibilin na ni Pablo kona ni Timoteo (3:10-17)
Say bibilin na ni Pablo kona ni Timoteo (4:1-8)
Say kapapa'sar na ni Pablo (4:9-18)
Say patanid na ni Pablo (4:19-22)

1 Si'ko si Pablo a sa karabayan nan Dios ket tinudo' nakon apostol nan Cristo a si Jesus.
Nibaki' nako nin ipatanda' koy maipa'ka' sa byay a nipangako' nan maga'muran tamo
bana' ta naipasaya atamo konan Cristo a si Jesus.

2 Surat koyayti komo Timoteo*, a man'ikwinta kon anak kon diri a mabli kongko.
Sapa kumon ta si Dios a si Ama tan si Uunuren tamon Cristo a si Jesus, lawas a
bindisyunan raka, inganga'dwen raka tan byan raka nin mabistan kapapa'sar.

Pakikisalamat

3 Kisalamatan koya bana' komo a Dios nin nagsirbyan ran pupuon ko tan
mampagsirbyan ko anamaet nin tanda' ko a kusto a gawa'-gawa' ko. Ket, awro tan yabi,
panemtemen taka no dumasal ako.
4 Mapanemtem koy kaaakis mo sin nipatanidan atan rwa, kanya' nin masulit akon
ma'kit ka ta pigaw nin maliso a ririket ko.
5 Mapanemtem ko anamaet a peteg nin pagmamatalek mo konan Cristo, a bilang anaod
sa pagmamatalek na ni Loida a baying mo tan ni Eunice a inay mo. Sigurado ako a sain
nin pagmamatalek mo ket sawanin kapada nin pagmamatalek ra.

Matkap nan Usaren ni Timoteo a Nipuya' kona

6 Ket ta wanin anaod, man'ipapanemtem ko komo a mas lalo mo et nin usaren nin
maong sa pagsisirbi konan Dios a pakababa' a nipuya' na komo sin nipababo koy gamet
ko sa ulo mo sa nipangibaki' komo.
7 Anaod, si Dios, say ipuya' na ket pangibwatan nin pakayadi' tamo tan nin pangangado'
tamo tan nin pagdadangka' sa lalaman tamon diri, ambo' nin pag'inen atamon takrot.
8 Anaod, andi' ka nin mading'ey nin mangipatanda' nin maipa'ka' kona ni Jesus a
Uunuren tamo, o bana' ta mangkapriso ako bana' sa pagsisirbi kona, no kai edet, sa
pakayadi' nan Dios ket kipasaya ka kongko sa pangingirangep nin abaw a dya'dya'
anamaet bana' konan Mabistan Patanda'.
9 Anaod sa sain a pakayadi' nan Dios, nisalba natamo ket kinayaban natamo nin mag'in
atamon tutawo na nin naitalaga kona. Ginwa' nayti ambo' nin bana' sa gugawa' tamo, no

* **1:2** Mabasa et a maipa'ka' kona ni Timoteo sa Ginwa-ginwa' 16:1.

kai bana' sa gagara na tan sa kamaungan na. Saytin kamaungan na, nigagara naynan gindat nin ipaga'muran kontamo sin saytaw et sin ba'yo nin tinmarana' a sarba yupa' sa gaw'en na nin Cristo a si Jesus.
10 Ket padaran nan nipa'kit anayti anaod nin kamaungan na sin pinaitawo yay Cristo a si Jesus a Mangingisalba tamo. Inanggawan nay pakayadi' nin patiti, ket nipadar na a peteg nin magnayon a byay yupa' konan Mabistan Patanda'.
11 Ket sinuyo' nakon Dios nin ibabaki' na ta pigaw nin ipatandaan tan iyakay koyaytin Mabistan Patanda'.
12 Siin a rason no mayin a mampangirangep akon wanti ket, kai ako gapo nin mading'ey. Anaod, katanda' koyay Dios a syay mampagmatalkan ko tan sigurado akon main pakayadi' nan prutiksyunan a byay ko a nitalek ko kona* anggan sa awron paninintinsya na.
13 Say kuston adal a narnge' mo kongko, sain a tumbuken mo sa pangangakay mo ket leg'an nin man-gaw'en mo in ituluy-tuloy moy pagmamatalek tan pangangado' a nagkamain komo bana' sa nikaipasaya mo konan Cristo a si Jesus.
14 Sa panunulong nan Ispirito nan Dios a mampiikap kontamo, pagawan mon maong in say mablin nitalek nan Dios komo.

Matkap nay Dumaer nin Tutuo ni Timoteo
15 Sawanin, tanda' mon peteg a ginurutan rakoyna nin dandani sarba ran saray isen sa prubinsyan Asia a mamper kona ni Jesus, pati sara si Figelo tan Hermogenes.
16 Bale' si Onesiforo, pirmi nan pinaksaw a nakem ko, kanya' nin mandawaten ko konan Uunuren tamo a tulungan nasara kumon a pamilya na. Mataman nin nakapriso ako ket kai nako nin nikading'ey.
17 Ana edet, sin nakarate' yadti sa syudad nin Roma ket, nipamuspusan nakon dinumog angga sin na'kit nako.
18 Tanda' mo anamaet a kukaabigan a ginwa-ginwa' na kongko isen sa Efeso. Ket anaod, gun-gunawan naya li' kumon nin Uunuren sa awron paninintinsya na.

2

1 Ket si'ka anak ko, mag'in kan magsen sa kanakman mangibwat sa panunulong a iti konan Cristo a si Jesus.
2 Anaod, saytaw say narnge' mon niyakay ko tan pinatutu'wan ra anamaet nin abaw a tutawo, italek mo konran tutawon mapagmatalkan a makababa' nin mangyakay anamaet konran raruma.
3 Kiranod ka nin mangirangep nin abaw a dya'dya' bilang sayay naipasal a sundalo' nan Cristo a si Jesus.
4 Matkap a si sayay kapresan a sundalo', kai yayna kibiang-biang sa gugawa' ran saray ambo' nin sundalo' ta apes nan paririketen nayay kumandanti na.
5 Wanin anamaet a lamang konan sayay kilumba' nin malayo; no kai na nin sunuren a riglaminto konan sitin ikap, kai ya nin mabyan nin primyo.*
6 Anamaet a lamang, si matkap a mu'na anaod nin minabang sa naprudukto sa nimula ket si mangmumula nin nagkapagal.*
7 Isip-isipen moytin man'ibari-barita' ko ket anaod si Catawan, ipatarusan na li' komo nga'min a sarban saytin bubagay.
8 Isipen ma anaod si Jesu-Cristo. Sya, puri naya ni Adi' David* tan sya, pinasubli' nayan mabyay nin Dios, a say maipa'ka' sa sayti ket matandaan sa Mabistan Patanda' a man'iyakay ko.
9 Bana' anaod sa pangangakay ko nin siti ket mampangirangep akon abaw a dya'dya' sawanin tan nakakadina ako et nin mangkapriso a bilang sayay kriminal bale' say pakaipatanda' nin minsahi a nangibwat konan Dios ket kai nin makadinawan.
10 Wanin anaod kanya' nin siaanos kon man'itpel a sarban idap para konran tutawon pinili' nan Dios, pigaw nin maga'muran ra anamaet a pakaisalba a mangibwat konan Cristo a si Jesus ket kalamo' raya li' a Dios anggan-angga.
11 O' saytin susarita' ket peteg nin tutuo:
No pa'sar naikalamo' atamoyna anaod nin nati kona ni Cristo,
mabyay atamo anamaet li' nin maikalamo' kona;
12 tan no itpel tamoy dya'dya' bana' kona,
kipag'uray atamo anamaet li' kona.

* **1:12** *nitalek ko kona- O:nitalek na kongko.* * **2:5** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 9:25. * **2:6** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 9:10. * **2:8** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 1:1.

Ket no kai tamo nin alilbien konran tutawo a syay Uunuren tamo,
sya, kai natamo li' anamaet nin alilbien.
13 No wadi' a malamang atamo kona ni Cristo,
tutuo ya et a lamang sa nibari-barita' na ta
kai nin mampanguman a kinasi'no na.

Say Matkap a Pigagawa' nan Sayay Trabahador nan Dios

14 Ipapanemtem mo in a katutu'wan konran mammemper isen, tan sa adapan nan Dios, bibilinen mosaran pal'isan ray mipupurpya maipa'ka' sa kabalikasan tamo' nin sari-sarita'. Wanin ta, say pipupurpya ket kasan maabig a maibi, no kai pangibwatan ana edet nin pakasida' nin pammemper ran makarnge'.
15 Si'ka bale', asirtawen moy pangingipataros mo sa sain a katutu'wan a nangibwat konan Dios. O', gaw'en moy anggawan nin mababa' mon mag'in kan sayay trabahador nin makaparirket konan Dios, ket kasan sukat ikading'ey mo.
16 Pal'isan moy kibiang sa irgu-irgo nin kasan kakanaan sa pangingikit nan Dios ta saray tawon sain a gawa' ra ket man'ikadayo' rasaray raruma tan say lalaman ran diri konan Dios,
17 tan say uakay ra ket tumayak a bilang nin masakit a kanser. Saray rwa konran saray mampangyakay nin sayti ket sara si Himeneo tan si Fileto.
18 Kinmadayo' sarayna sa katutu'wan ta man'ibarita' ran nayadi' anay nipamasubli' nin mabyay konran nunati. Sa wantin man'ibarita' ra ket mansidaen ray pagmamatalek ran raruma konan Cristo.
19 Wanin man, si pa'sar pundasyon nin nipa'deng nan Dios a mantukduan ran sarban mammemper ket ma'get ya. Sarayti nin rwa ket naisurat itaw:

"Maalilbi' nasaran Catawan a tutawon ikon na,"* tan
"Si si'numan a mangibarita' a tumutumbok nayan Catawan, matkap a gurutan nayna a pangngawa' nin duka'."

20 Sawanin, maipada atamo sa nagsikabarang a uagamiren sa alakin bali nan sayay mayaman. Ambo' nin sarba ket nagwa' sa balitok o pirak, no kai main anamaet nin nagwa' sa basta kayo o luta'. Main nin agamiren nin usaren no main nin ispisyal nin ukasyon, tan main anamaet nin agamiren para basurawan nin itampal.
21 Kanya' nin si si'numan a kumadayo' sa kadukaan ket maipada ya sa sayay mablin agamiren. Nitalaga nay byay na konan Uunuren ket mausar naya tan lawas a nasadya' ya para sa animan a maabig a gawa'.
22 Anaod, kaday'an mo a duka' a man'apes-apesen ran gaw'en nin saray malalago' et a kapada mo. Wanin et, ipamuspusan mo a lawas nin mapteg a pigagawa' mo, tan mag'in lalo kaynan mapagmatalkan tan mapanglabi tan makakituno* konran kalalamo' mon mampangrayo konan Catawan nin main malinis nin kanakman.
23 Andi' mo nin pamirdyan nin udas a pididiskusyon a kasan kabalikasan nin kapada ran saray tutawon kurang a tanda'. Tanda' moynan peteg a sayti a pangibwatan nin piaaway nin tutawo.
24 Wanin ta, matkap a si sayay trabahador nan Catawan ket kai ya nin kiaway-away, no kai edet, matkap nin mauyamo' ya sa sarba, maong yan mangyakay tan mapamasinsya ya no main nin abas a ginwa' kona.
25 Matkap a ipatunong nasaran siuuyamo' a mangkumuntra sa uakay nan Dios, awa' lamang nin pangibwaten na a magbabawi' sara tan alilbien raynay katutu'wan.
26 Ket sa wanin, makabulos sarayna sa pa'sar nipangla'wan nan Dimunyo a syay mampanga'get konra ta pigaw nin gaw'en ra no ani a rabay na.

3

Say Duka' a Pigagawa' ra li' nin Tutawo sa Susuyot a Awro

1 Tandaan moyti bale': Sa susuyot a panaon ket pinasyan idap li' nin maong a magtrabaho para konan Dios.
2 Wanin ta kasabyan ra li' nin tutawo ket say lalaman ran diri tamo' a isipen ra, rupan kwarta sara, mipaong sara, marangas sara, mamaduka' saran kapada ran tawo, kai sara mangibilang konran mangatua ra, kasan utang ran maong a nakem konan Dios tan konran tutawo, ambo' saran makaDios,
3 kasan kaingaran ran mangawa'nan, kai sara makapirduna, mamaduka' sara, kasan pagdadangka' ra sa lalaman ran diri, marumi' sara, tan guraen ray sarban maabig;

---

* **2:19** Bilang 16:5. Siti ket sigon ya sa nipangipataros nin U'nan Tistaminto sa Griego. * **2:22** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 6:6-7; Galacia 5:22-23; Colosas 3:12-15; 1 Timoteo 6:11.

4 tutraidor sara, ikon ray ikon ra, magmamalaki sara, gustu-gusto ran gaw'en a
makapariga sa byay dyan si aduen yay Dios.
5 Rilihyuso sara bale' kai raya nin aburuyan a Dios nin umanen nay byay ra yupa' sa
pakayadi' na. Kaday'an mosara a wanin nin klasin tutawo!
6 Anaod, main sara konra a manaktika nin makasrep sara sa bubali ta pigaw nin
mapag'urayan rasaray bubbayin garanggandyang. Mangkabyatan saraytin bubbayi
bana' sa kasalanan ra tan mangkaayat sara nin saka-sakalakoynan klasin kadukaan
bana' sa man'apesen ra.
7 Man'adalen ray sarbaynan klasin akay, bale' kai ra et a lamang nin maalilbi' a
katutu'wan nin nangibwat konan Dios.
8 Sarain nin tutawon manglilingo, no pa'no a si Janes tan si Jambres* ket kinmuntra
sara kona ni Moises sin saytaw, wanin anamaet, sarain, mangkumuntra sara sa
katutu'wan nin nangibwat konan Dios. Duka' anay kaisipan ra tan andian nasaran Dios
maipa'ka' sa pammemper ra.
9 Bale' kai nin lamang nin tumuluy-tuloy in a man-gaw'e-gaw'en ra ta sa ka'tengan ket
matandaan anaod nin sarba a abas sara kapada a say kaabasan ra ni Janes tan ni Jambres
ket natandaan.

Say Namatukduan nin Bibilin na ni Pablo kona ni Timoteo

10 Si'ka bale', Timoteo, naadal nakon maong. Tanda' moy man'iyakay ko, say ugali' ko,
say gagara ko sa byay, say pagmamatalek ko konan Dios, say anos ko, say panglalabi ko sa
kapada kon tawo tan say nipangitpel ko nin abaw a nipamadya'dya' kongko.
11 Tanda' mo et nin abaw a dinalanan kon nipanuksa-duksa' a bilang sa say nangyadi'
kongkodtaw sa Antioquia, sa Iconio tan sa Listra. Aninay idap saytaw a nirangep ko! Ket
si Uunuren nilasat nako sa sarban sain!
12 Anaod, sarba ran marabay nin magkabyay nin mapteg sa pangingikit nan Dios bana'
sa nikaipasaya ra konan Cristo a si Jesus ket dumalan sara sa pakaduksa-duksa'.
13 Saray duka' anamaet bale' nin tutawo tan saray manglilingo, mandumuka' saraynan
mandumuka'. Tumuluy-tuloy saran manglingo tan sara anamaet a lamang a
tumuluy-tuloy nin malingo.
14 Bale' si'ka, Timoteo, dumaer ka sa sayti a naadal mo komi tan peteg a mantepren mo,
bana' ta katanda' mosara anaod a nangyakay-akay komo
15 tan bana' ta tanda' mo anamaet ana a Masanton Kasuratan nangibwat et sin anak ka.
Sayti ket namu'kas nin kanakman mo maipa'ka' sa pakaisalba mangibwat sa
pagmamatalek konan Cristo a si Jesus.
16 Say intiro nin Masanton Kasuratan, si Dios a nangipangisip a nisurat ti* ket mausar ti
sa* pangangakay nin katutu'wan tan sa pakatanda' sa abas a mangkagawa', sa
pangingipatunong nin lingo tan sa pangangakay nin mapteg a pagkakabyay,
17 ta pigaw nin si tawo nan Dios ket mag'in kasan pagkurangan na tan mag'in naisadya'
yan maong para sa animan a maabig a gawa'.

4

Say Bibilin na ni Pablo kona ni Timoteo

1 Timoteo, edengan koytin gan-gan komo sa adapan nan Dios tan nan Cristo a si Jesus.
O' anaod sya, sumubli' ya nin sintinsyawan nasaray mabyay et man tan saray nunati ana
tan syay mag'uray ana nin sayay adi'.
2 Ket anaod, ipatanda' may Mabistan Patanda'. Matkap a sisasadya' kan pirmi nin
gaw'en in sa animan a kapapa'sar. Matkap a siaanos ka sa pangangakay mo nin
ipatarusan mo konran tutawo a abas a man-gaw'en ra tan bibilinen mosaran maong nin
magbabawi' sarayna tan pagsenen moy nakem ran saray man-gumwa' nin no ani a
mapteg.
3 Wanin ta rumate' li' a panaon a kai rayna nin reng'en nin tutawo a kuston uakay, no
kai edet, bana' ta rabay ra nin sunuren a duka' a uapes ra, mangkit saraynan mangkit nin
mangangakay a mamarita' konra nin say no ani a rabay-rabay ran reng'en.
4 Kai rayna anaod nin reng'en a katutu'wan no kai say reng'en ra tana ket say
pinabrikan istu-isturya.

---

* **3:8** Sigon sa kaugalian ran Judio, rwan manggagamod sarayti nin kalamo' ran saray taga Egipto nin kinmuntra kona ni Moises (Exodo 7:11-22; 8:7-19; 9:11). * **3:16** ***Kasuratan, si Dios...naisurat ti***- *Sa Griego:Kasuratan, binyan nan inanawa na nin Dios.* * **3:16** *mausar ti sa- O:mausar anamaet a sarba nga'min nin Masanton Kasuratan nin nipaisip na nin Dios sa.*

5 Si'ka bale', Timoteo, matkap a maga'getan mo a kanakman mo maipa'ka' sa sarban
bagay. Itpel moy sarban dya'dya'. Ipatanda' may Mabistan Patanda' tan gaw'en mon
maong a sarban rispunsibilidad nin nibi komo.
6 Wanin ta dandani akoyna nin lumakwan konan sitin byay ket pa'sar nin byay ko a
man'ida'ton ana konan Dios.
7 Ginwa' koy anggawan nin mababa' kon kapada nan sayay mangkilumba' nin malayo.
Ket, maibarita' kon narate' koyaynay peteng; nagmatalkan koy sarban nipuya' nan Dios
kongko.
8 Kanya' nin sawanin, main anan naisadya' para kongko nin sayay primyo a maibi
kongko bana' ta mapteg a byay ko sa pangingikit nan Uunuren ko. Sya a mapteg nin hwis
a mami kongko nin sitin gun-guna sa Awro li' a Manintinsya ya. Ambo' tamo' nin kongko
no kai pati konran sarba ran masulit nin mantuma'gan sa isusubli' na.

Say Kapapa'sar na ni Pablo

9 Timoteo, no magwa', mako kaynadtin tampor.
10 Anaod, si Cresente ket nako ya sa prubinsyan Galacia*, tan si Tito* ket sa prubinsyan
Dalmacia. Si Demas bale', linakwanan nakoyna a nako ya sa Tesalonica ta kinaririktan
nayna a karigawan nin madumog iti sa mundo.
11 Si Lucas tana a kalamo' ko ket dalanen ma tan i'ras ma li' si Marcos ta makatulong ya
kongko sa trabaho maipa'ka' konan Catawan.
12 Ket si Tiquico anamaet, nibaki' koyan makodsen sa syudad nin Efeso.
13 No mako kaynadti li', awiten maytaw si seket kon para ray'ep a nibati' kodtaw konra
ni Carpo itaw sa syudad nin Troas. Awiten mo anamaet a lulibro ko, laloynaytaw say
katat a nanuratan ko.
14 Sangkadukaan a ginwa' na kongko ni Alejandro a panday nin gansa'. Wanin man, si
Uunuren anay makauray nin manusa kona sigon sa kadukaan a ginwa-ginwa' na.
15 Pakailag kan maong kona ta mangkuntrawen nan maong a man'iyakay tamo.
16 Sin primiro kon nidipinsa a lalaman ko sa kurti, bukud-bukod ko tamo' ta pinauryan
rakoyna nin sarba. Sapa kumon ta kai na ikwinta nin Dios a kasalanan ra in say ginwa' ra.
17 Wanin man, si Uunuren, tinulungan nako tan pinagsen nay nakem ko ta pigaw nin
maipatanda' koya nin maong a Mabistan Patanda'. Ket narnge' rayan sarba ran tawodtaw
sa kurti, tan nisalba nako anamaet sa kasan sapo nin pakasintinsya nin patiti.
18 Anaod si Uunuren, ituluy-tuloy nako nin iligyas sa sarban kadukaan anggan irate'
nakodtaw sa Pag'adian na sa langit nin kai gapo nin mangno.
Itandudo' yay ngaran na anggan-angga!

Peteg a wanin.

Say Patanid na ni Pablo

19 Pakumustawen mosara pa para kongko a mitraasawan Priscila tan Aquila*, tan
sarba ran sa pamilya na ni Onesiforo.
20 Si Erasto pinaibati' ya sa syudad nin Corinto. Si Trofimo anamaet ket nibati'
koyadtaw sa Mileto ta main nin masakit na.
21 Gaw'en moy anggawan nin mababa' mon makapika' anadti ba'yo a panaon nin
maray'ep.
Mampakumustawen raka ni Eubulo, Pudente, Lino, Claudia tan saray sarba ran
raruman mammemper iti kona ni Cristo.
22 Sapa kumon ta paksawen na ni Uunuren a nakem mo.
Bindisyunan nakamo kumon nin Dios!

---

* **4:10** ***Galacia****- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:Gaul.* * **4:10** Mabasa et a maipa'ka' kona ni Tito sa Galacia 2:1; 2 Corinto 2:13; 7:6; Tito 1:5. * **4:19** Mabasa et a maipa'ka' konran saraytin mitraasawa sa Ginwa-ginwa' 18:1-2,18.

Si Surat na ni Pablo kona ni TITO

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Si Tito, saya yan ambo' nin Judio; nag'in ya nin mammemper kona ni Jesu-Cristo yupa' sa nipangipatanda' na ni Pablo konan Mabistan Patanda'. Nag'in nayan kala-kalamo' ni Pablo a katulungan naya sa trabaho para konan Catawan. Saya yan mailalwan kanya' nin nibati' nayadtaw sa islan Creta ta pigaw nin tulungan tan ipatunong nay kapapa'sar nin dudupong ran mammemper itaw.

Sin sinurat nayayti ni Pablo say kapapa'sar sa dupong ran mammemper ket makapabereng. Kasa et nin nasuyo' nin pupangulo nin dudupong nin mammemper, tan abaw sara konra a mampangyakay nin abas a uakay ket manlingwen saray raruma konran mammemper. Saya et, sarain nin mangangakay ket mampangwa' saran duka' nin mampangikadayo' konran mammemper sa mabistan byay a rabay na nin Dios. Kanya' nin sinmurat ya si Pablo kona ni Tito ta pigaw nin matandaan na a kuston pangrisulba sa saytin prublima.

Iti konan sitin surat na ni Pablo, man'ipapanemtem na kona ni Tito no ani-ani a matkap a pigagawa' nan sayay manepeg a mag'in nin pangulon dupong ran mammemper itaw. Man'iyakay na et kona ni Tito no pa'no a matkap a piuugali' ran nagsikabarang nin myimbro tan no pa'no nasaran ipangulwan tan iyakay ni Tito. Man'ibibilin na anamaet kona ni Tito a matkap a ima'nwen nasaray mampangyakay nin kuntra sa tutuon akay a nangibwat konan Dios ta sayti ket mampangibwatan nin pipupurpya tan pakasida' nin uksoy ran mammemper.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1-4)
Say nipagwa' kona ni Tito sa dupong itaw sa Creta (1:5–3:11)
Say panunuyo' nin pangulo (1:5-9)
Matkap nin patgenen nasara ni Tito a mampangyakay nin abas (1:10-15)
Maipa'ka' sa no ani a iyakay-akay na ni Tito (2:1-15)
Maipa'ka' sa piuugali' ran mammemper (3:1-11)
Dawat tan patanid na ni Pablo (3:12-15)

1 Si'ko si Pablo, aripen nako nin Dios tan apostol nako ni Jesu-Cristo. Nibaki' nakon Dios ta
pigaw nin keen ko nin pa'geten a pagmamatalek ran saray pinili' nan mag'in nin tutawo
nan diri, tan ta pigaw nin ipatandaan ko konra a katutu'wan nin maipa'ka' kona, nin
mangipa'kit konra no pa'noy magkabyay nin maikana' konan Dios.
2 Ket say bunga nin sain ket si masigurado ra anaod a mabyay sara anggan-angga nin iti
konan Dios a nipangako' nayna nin gindat ba'yo naya et nin pinarsa a mundo. Anaod, kai
ya gapo nin mibula'-bula'
3 kanya' nin sa kuston panaon a nitalaga na, pinangibwat na a matandaan yay Mabistan
Patanda' na. Sawanin si Dios a syay Mangingisalba tamo, nigan-gan na a ipatanda'
koyaytin Mabistan Patanda' na a siti nipya nan gaw'en ko.

4 Surat koyayti komo, Tito, a man'ikwinta kon anak kon diri bana' ta pariho atan
mampagmatalek kona ni Jesu-Cristo.

Sapa kumon ta si Dios a syay Ama tamo tan si Cristo a si Jesus a Mangingisalba tamo,
bindisyunan raka tan byan rakan mabistan kapapa'sar.

Say Panunuyo' nin Pangulo

5 Tito, dinawat kon mabati' kadsen sa isla nin Creta ta pigaw nin ituloy mon ipalasta a
bubagay a matkap et nin ipalasta sa dupong ran mammemper tan ta pigaw nin manuyo'
ka nin saray lalakin mangipangulon dupong sa barang sayay babalidsen. Sunuren
moytaw say nibibilin ko komo:

6 Si sayay pangulo, matkap a kasa gapo nin gawa' na a maitudo' nin abas. Matkap a
sayan-saya tamo' a asawa na.* Matkap a saray a'nak na ket mammemper sara kona ni
Cristo anamaet tan kasan mairgon duka' a gawa' ra o a suplado sara.

7 Anaod, matkap a kasa gapo nin gawa' nan si sayay mammaga ran mammemper a
maitudo' nin abas bana' ta sya a nangipyawan nin say pammaga konran saray tutawo

* **1:6** *Matkap a sayan-saya tamo' a asawa na. - O:Matkap a mi'sa ya tamo' nin sumrep sa istado.*

nan Dios. Matkap et a ambo' yan marangas tan ambo' yan maisasager tan ambo' yan mabubok. Matkap a ambo' yan abusado tan ambo' yan maapes sa kwarta.
8 Ana edet, matkap a mapanan'ili ya, kaririktan nay mabistan pigagawa', pirmi nin kusto a pangingisip na, matunong ya, maringgas a pinanakem na, tan mapukpukan nay lalaman nan diri.
9 Matkap anamaet nin mapa'get a pangangakay na nin si tutuon minsahi nin mapagmatalkan a nangibwat konan Dios.
Matkap nin wanin bana' ta sa pangangakay nan saytin tutuon akay ket mapa'get nay pammemper ran kapada nan mammemper tan maipa'kit na a saray mangkumuntra sa katutu'wan ket iti sara sa abas.

Matkap nin Patgenen nasara ni Tito a Mampangyakay nin Abas
10 Wanin ta abaw saradsen komoyo a kai marabay nin tumulok sa tutuon akay a gagara ran lingwen rasaray kalalamo' ra sa uakay ra a kasan kakanaan. Ka'bawan konran sarayti ket saray mammemper nin Judio.
11 Matkap nin patgenen mosara in ta main nin abaw nin intiron pamilya a manlingwen ra bana' sa pangangakay ra nin ambo' nin manepeg nin iyakay, tan say gagara ra nin mangyakay ket makapading'ey, say magkakwarta sara.
12 Saya intaw nin tawo a kapada ran taga Creta a sya man'ikwinta yan sayay prupita, wana “Saray tagadti sa Creta, ugali' ray mibula'-bula', bara'mon mabayanin ayep a pigagawa' ra. Matamlad sara tan masiba' sara.”
13 Sain nin wana ket tutuo anaod. Kanya' nin ikapuet mosaran maong ta pigaw nin maipteg a pammemper ra,
14 tan ta pigaw nin kai rayna nin pirdyen a tyimpo ra nin rumnge' sa pinabri-pabrikan istu-isturya ran Judio tan ta pigaw nin kai rayna nin sunuren a igan-gan ran saray mangkumuntra sa katutu'wan nan Mabistan Patanda'.
15 Si sayay tawon say kanakman na ket naparinggas ana, ibilang naynan maringgas a sarban bagay. Bale' saray tutawon say kanakman ra ket kai et nin naparinggas tan kasan pammemper ra konan Dios, kasa gapo nin ibilang ran maabig bana' ta bara'mo nin say sarba ket namansawan ana nin kadukaan nin kanakman tan kunsinsya ra.
16 Man'ibarita' ra a katanda' rayayna a Dios bale' say gawa'-gawa' ra ket kuntra sa man'ibarita' ra. Gura' nasaran Dios, suplado sara tan kai sara gapo nin makagwa' nin animan a manepeg.

2

Maipa'ka' sa no Ani a Iyakay-akay na ni Tito
1 Bale', si'ka Tito, matkap a lawas mo nin iyakay a no ani a kumpruntado sa tutuon akay.
2 Bibilinen mosaray mangasisiken a matkap nin kusto a pangingisip ra. Matkap a maigalang sara bana' sa mabistan pigagawa' ra, tan matkap a mapagdangka' sara sa lalaman ran diri. Matkap nin peteg a pagmamatalek ra konan Dios, a pangangado' ra konran kapada ran tawo tan a pangingitpel ran idap.
3 Wanin anamaet, bibilinen mosara a mangatuntawon bubbayi. Ibibilin mo konra a magkabyay sara nin maibagay nin kabibyay ran tutawo nan Dios. Matkap a andi' sara nin mamaduka' tan andi' sara nin mabubok. Ana edet, mangyakay sara nin sarban maabig,
4 ta pigaw nin maakayan rasaray malalago' et nin bubbayi nin mag'in nin mapangado' konran asawa ra tan a'nak ra.
5 Matkap a maakayan rasarayti et a malalago' nin bubbayi nin matkap a mapagdangka' sara sa lalaman ran diri, malinis a kabibyay ra, maasikaso sara sa pammali ra, mabistay ugali' ra, tan paisirong sara konran asawa ra. Ket no wanin a pigagawa' ran malalago' et nin bubbayi, kasa nin makapag'irgo nin duka' nin kuntra sa minsahi a nangibwat konan Dios.
6 Wanin anamaet a lamang, bibilinen mosara a malalago' et nin lulalaki a matkap a mapagdangka' sara sa lalaman ran diri.*
7 Si'ka anamaet, Tito, matkap a sa sarban bagay ket mag'in kan ihimplo konra sa pangngawa' mo nin maabig. Sa pangangakay mo, matkap a malinis a gagara mo tan kumpruntado sa minsahi nan Dios nin man'iyakay mo.
8 Say susarita' mo ket matkap a peteg nin kusto a kasa gapo nin makapamalaw a sayti ket abas, ta pigaw nin saray mampanguntra kontamo ket duming'ey sara ta kasan maibarita' ran maipamaduka' kontamo.

---

* **2:6** Main saray nangadal konan Biblia a nilamo' rayay *sa sarban bagay* sa suyot nan siti tan main saray raruma a nilamo' raya sa tarana' nan sumunor a birsikulo.

9 *Bibilinen mosara anamaet a uaripen nin mammemper a paisirong sara konran amo
ra tan matkap a makaparíriket sara konra sa sarban pagsisirbi ra. Matkap a andi' sara
nin umba-umbat konra
10 tan andi' sara nin mangalap nin ikon ran amo ra, no kai edet, ipa'kit ra sa sarban
kimey ra a peteg a mapagmatalkan sara. Ket no wanin a pigagawa' ran ualila' a
mammemper, maipa'kit ra sa tutawo a kabistawan nin uakay maipa'ka' konan Dios a
Mangingisalba tamo.
11 Anaod, nipa'kit nan Dios a kamaungan na a yupa' sa sayti ket maisalba atamon
sarban tawo.
12 Sa nipangipa'kit nan saytin kamaungan na, ket man'iyakay natamo nin gurutan
tamoynay pagkakabyay nin subag sa no ani a rabay na tan say duka' a man'apesen ran
saray ambo' nin mammemper kona. Man'iyakay na et kontamo a magkabyay atamoyna
nin mapagdangka' sa lalaman tamon diri, nin mapteg tan kumpruntado sa no ani a rabay
na leleg a mangkabyay atamo et iti konan sitin mundo.
13 Matkap anaod a wanin a pagkabyay tamo leg'an a mantaga'nan tamoyaytaw si
makaparíriket kontamo a mansiguradwen tamo, say paka'kit tamo li' sa kata'gayan na ni
Jesu-Cristo no sumubli' yaynadti. Sya, makapangyayadi' nin Dios tan Mangingisalba
tamoya.
14 Nigagara nan nibi a byay na para kontamo, ta pigaw nin galten natamo sa pakauray
nin sarbaynan kadukaan, tan ta pigaw nin paringgasen natamo nin mag'in atamon
tutawo na nin masuet nin gumwa' nin maabig.
15 Sarba anaod nin sain, iyakay mo konran mammemper isen, a bibilinen mosara tan
ikapuet mosara no main nin mangka'kit mon abas a gawa' ra. Sa pangwa' mo nin sain,
ipakana' moy pakayadi' a nibi komo. Andi' mo nin aburuyan a kai raka nin kabilangan.

3

Maipa'ka' sa Piuugali' ran Mammemper

1 Tito, ipapanemtem mo konran mammemper isen a matkap a paisirong sara sa
gubyirno tan konran sarba ran mampag'uray. Matkap nin mag'in saran matulok a pirmi
saran nakasadya' nin gumwa' nin animan a mabista a matkap nin gaw'en.
2 Matkap a andi' sara nin mag'irgo nin makasida' sa si'numan tan andi' sara nin
kiaway-away, no kai edet, matkap a mapamasinsya sara tan siririspito sara sa sarban
tawo.
3 Wanin anaod ta mataman nin si'tamo, sin saytaw ket kurang anamaet a pakatanda'
tamo maipa'ka' konan Dios tan masubag atamo intaw kona. Liningu-lingo atamo tan
nibarang atamo nin ambo' nin kuston akay tan inaripen atamo nin nagsikabarang nin
bakas nin kadukaan tan riga nin naimundwan. Nagkabyay atamo et intaw nin napno' nin
kadukaan tan imbel. Gura' ratamo nin kapada tamon tawo ket gura' tamo sara anamaet.
4 Wanin man a kapapa'sar tamo, si Dios a Mangingisalba tamo, sin narate' a panaon nin
nipatandaan nay kamaungan na tan pangangado' na kontamo ket,
5 nisalba natamo. Nisalba natamo anaod ambo' nin bana' ta nangwa' atamo nin
maabig, no kai bana' tamo' sa inganga'do na kontamo. Nisalba natamo a bilang nin
naiyanak atamon uman bana' sa gawa' na nin Ispirito na nin mampalinisen natamo tan
man'umanen na a pitatawo tamo.
6 Siti anaod nin Ispirito na, nibi naya nin Dios kontamo nin sibubulos bana' sa ginwa' na
ni Jesu-Cristo a syay Mangingisalba tamo.
7 Si gagara a ginwa' na in anaod nin Dios ket ta pigaw nin yupa' sa kamaungan na
kontamo ket ikwinta natamo nin mapteg tan magkamain atamo nin anggan-angga nin
byay a iti konan Dios a siin a man'ilalwan tamoyna sawanin.
8 Sain nin nibari-barita' ko ket peteg nin tutuo. Kanya' nin rabay kon iyakay mo in nin
maong konran saray mampagmatalek konan Dios isen, ta pigaw nin mag'in saran
maseseg nin pirmi sa pangngawa' nin maabig. Sain nin uakay ket pinasya nin anda' tan
makapami nin kaabigan sa sarba nin tawo.
9 Anamaet bale', pal'isan moy pididiskusyon a kasan kabalikasan, say maipa'ka' konran
abaw a mitutumbok nin pupuon, say pipupurpya tan piaaway maipa'ka' sa Gugan-gan a
nibi kona ni Moises. Pal'isan mo in anaod bana' ta sain ket kasan maabig nin maibi tan
kasan kakanaan.
10 No main nin tawon mampanida' nin uksoy ran mammemper, ima'nwen ma sa
man-gaw'en na. Ket no nirwa mayna li' nin inima'no ket kai ya et nin mangrenge',
kasaynan kabiangan mo kona a kwinta ambo' maynan kalamo',

* **2:9** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Efeso 6:5-9; Colosas 3:22-25; 1 Pedro 2:18-20.

11 bana' ta tanda' mo a siti nin tawo ket nabarang yayna ta mataman nin tanda' naynan
kasalanan ti a man-gaw'en na ket man'ituloy na et a lamang.

Dawat tan Patanid na ni Pablo

12 Ibaki' koyadsen komo si Artemas o si Tiquico. Ket no rinmate' yaynadsen li' a
si'numan konra, ipamuspusan mon makodtaw kongko sa syudad nin Nicopolis, ta itaw
ako li' leleg nin panaon nin maray'ep.
13 Maipa'ka' kona ni Zenas a abugado tan si Apolos, gaw'en moy anggawan nin mababa'
mo nin matulungan mosara sa kaiibwat ra. Siguradwen mo nin main a sarban matkap ra.
14 Matkap a maadal ra anamaet nin kalalamo' tamon mammemper isen a pakaseseg
nin gumwa' nin maabig, ta pigaw nin tulungan rasaray peteg nin makatkap nin tulong.
Wanin anaod a gaw'en ra ta pigaw nin say byay ra ket main nin mabistan bunga.
15 Mampakumustawen raka nin sarba ran kalalamo' kodti. Iparate' mo pa a
pammakumusta mi anamaet konran bubsat tamo sa pammemper isen a
mampangawa'nan komi.

Bindisyunan nakamo kumon nga'min nin Dios.

Si Surat na ni Pablo kona ni FILEMON

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Siti si Filemon, saya yan mammemper nin mayaman ya ket main nin aripen na nin say ngaran na Onesimo. Sin saytaw ket inusar yay alakin bali na ni Filemon nin pididinepan ran mammemper kona ni Cristo. Angangko, taga ya Colosas si Filemon bana' ta sa surat na ni Pablo konran taga Colosas ket nisalambit naya si Onesimo tan si Arquipo (Colosas 4:9,17), wanin anamaet iti konan sitin surat na.

Sa angan-angan tinakawan naya si Filemon ni Onesimo (1:18) ket nalayo yan nako sa Roma. Sin sain ket itaw ya anamaet nin mangkapriso si Pablo. Say dusa nin aripen a nalayo ket patiti.

Sin sinurat nayayti ni Pablo, mangkapriso ya bana' sa pangingipatanda' na maipa'ka' kona ni Cristo ket sin siti nin panaon, nakatanda' naya si Onesimo. Bana' sa nipangyakay na ni Pablo, nag'in yan tumutumbok nan Cristo si Onesimo tan sayay mablin amigo na ni Pablo (1:10). Kanya' nin nanurat ya si Pablo kona ni Filemon ta pigaw nin dawaten na kona a akuen nayan sumubli' si Onesimo ambo' tamo' nin sayay aripen no kai sayay amigo nayna, tan saya nin tumutumbok konan Cristo.

Sangkaadanyan anay kaingaran nin pakiirgo nan sitin surat konran sinuratan sa sarbaynan surat na ni Pablo. Ket, ma'kit a adanin tuloy a piamigo ra ni Pablo tan ni Filemon sa nipanurat konan siti.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pakumustawen rasara ni Pablo tan Timoteo si Filemon tan saray kalalamo' nadtaw (1-3)
Kisalamatan nayay Dios ni Pablo sa pigagawa' na ni Filemon (4-7)
Si Dawat na ni Pablo a akuen naya kumon ni Filemon si Onesimo (8-22)
Pakumustawen raya si Filemon nin saray katrabahwan na ni Pablo (23-25)

1 Komo, Filemon, a mampablyen min peteg nin amigo tan katrabahwan.

Si Pablo ako a mangkapriso bana' sa katutulok ko konan Cristo a si Jesus.
Iti ya sawanin si Timoteo a busat tamo sa pammemper sin mansuraten koyayti komo, busat a Filemon,
2 tan kona anamaet nin dupong ran mammemper a mididinep nin mangrayo konan Dios isen sa bali moyo, tan wanin anamaet kona ni Apia* a busat tamo sa pammemper, tan kona ni Arquipo a kapada min bilang nin sundalo' sa trabaho mi.

3 Sapa kumon ta si Dios a syay Ama tamo tan si Uunuren tamon Jesu-Cristo bindisyunan rakamo tan byan rakamon mabistan kapapa'sar.
4 Busat a Filemon, mampakisalamatan koya lawas bana' komo a Dios nin main ikon kongko tepe' nin dumasal ako
5 ta narnge-narnge' ko a maipa'ka' sa pangangawa'nan mo konran sarba ran tutawo nan Dios tan sa pagmamatalek mo kona ni Uunuren a Jesus.
6 Man'idasal ko a yupa' sa pagmamatalek mo tan bana' sa pakasari'-sari' moyna nin sarban mabista nin man'ipaga'mor nan Dios kontamo, ket main nin magwaan anan magwaan nin say pakikalamo' mo konran tutawo nan Dios ta pigaw nin maitandudo' ya si Cristo.
7 Anaod, napaririket tan naliwaliwa akon tuloy sa sain nin pangangawa'nan mo konran tutawo nan Dios, busat, ta pinaksaw moy nakem ra.
8-9 Ket bana' anaod ta wanin a pangangawa'nan mo konran tutawo nan Dios, main pa nin dawaten ko komo. Magwa' ko kumon nin igan-gan a gaw'en mo no ani a manepeg bana' sa kapangyadian a nibi na anaod kongko ni Cristo, bale' wanin man, dawaten koy inganga'do komo. Si'ko, si Pablo a sayay masiken ana tan mangkapriso bana' sa katutulok ko konan Cristo a si Jesus,
10 ket, painganga'do ako para konan saya nin kongko ket nag'in koya nin anak yupa' sa nipangiparmaw ko kona sa pammemper leleg nin iti kami sa priswan. Sya ket si Onesimo.*

---

* **1:2** Saray raruman nangadal konan Biblia wanra a angangko, si ***Apia***, syay asawa na ni Filemon.
* **1:10** Say rabay nan sarita'nen nin sitin ngaran a ***Onesimo***, masirbi.

11 Sa napalabas a panaon, kasa nin sirbi na komo bale' sawanin masirbi yayna komo,
tan wanin anamaet kongko.
12 Pasublien koyayna komo si Onesimo ket bana' sa pammabli kon tuloy kona, bara'mo
anan lamang nin man'ipa'wit koyay puso' ko.
13 Rabay ko kumon nin mantiniwen koya yapo' iti ta pigaw nin matulungan nako nin
ikwintan tulong mo kongko leg'an a mangkapriso ako bana' sa pangingipata-patanda' ko
konan Mabistan Patanda'.
14 Bale' kai ko nin gaw'en in nin kasa nin aburoy mo ta kai ko rabay a napasu-pasuet ka
sa panunulong mo kongko no kai edet, nangibwat nin diri komo.
15 Anaod, magwa' a naisyay ya nin nadali' komo si Onesimo ta pigaw nin sa isusubli' na
ket kalamo' maynan anggan-angga.
16 Sawanin, ambo' ya tana nin basta aripen no kai masurok yayna dyan aripen ta sya,
saya yayna nin mabli nin busat sa pammemper. Mabli yan tuloy kongko, ket mas mabli
ya et nin adayo' komo, bana' ta aripen ma tan bana' ta mibsat kamo konan Uunuren.
17 Anaod, ta man'ikwinta nakon talaga nin kalamo', akuen ma pa si Onesimo nin
kapadan pangangako' mo kongko.
18 No wadi' ta main nin kasalanan na o utang na komo, si'koy singiren mo.
19 Kiten mo, si'kon diri a nanurat konan siti:
Si'ko si Pablo, si'ko a mamayad komo.
Kai koyna matkap nin itambay et nin utang mo kongko a pagkamain mo nin byay a iti
kona ni Cristo.
20 Anaod, busat, pagustwan mo in pa nin dawat ko komo alang-alang sa pibsatan ta kona
nin Uunuren. Paksawen mo pay nakem ko ta mibsat ata kona ni Cristo.
21 Sinurat koyayti nin matalek ako a tumulok ka sa mandawaten kodti, tan tanda' kon
masurok et pa et a gaw'en mo.

22 Anamaet, isadyaan rako pa nin mapagtuluyan kodsen ta mampilalo ako nin
iyaburoy na nin Dios a makasubli' akodsen komoyo bana' sa kadadasal moyo.
23 Si Epafras, a sayay kapada kodtin mangkapriso bana' sa katutulok na konan Cristo a
si Jesus, mampakumustawen naka.
24 Wanin ra anamaet nin kukatrabahwan ko a sara si Marcos, Aristarco, Demas tan si
Lucas.
25 Rumate' kumon komoyo nga'min a bindisyon na ni Uunuren a si Jesu-Cristo.

Konran Kapada kon HEBREO nin Pinili' nan Dios

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Sitin surat konran Judio nin mantumumbok kona ni Jesus, kai nin tanda' no si'noy nanurat. Si gagara a sinurat ya ket ta pigaw nin mapagsen a nakem ra maipa'ka' sa pammemper ra. Bana' ta man'umabaw nin kasan tegen a idap, dandani rayna nin pauryan a pammemper ra kona ni Cristo ket sumubli' sarayna sa rilihyon ran Judio. Iti konan sitin surat mampau'nawan nasaradti nin mi'nem nin parso maipa'ka' sa panunusa nan Dios konran mamauryan sa pammemper ra kona ni Jesus (2:1-4; 3:7-19; 4:11-13; 5:11–6:12; 10:26-39; 12:25-29). Liwaliwawen nasara anamaet yupa' sa pangingipada na konra konran puon ra nin madaer sara sa pagmamatalek ra konan Dios (10:39–12:3). Mampagsenen nan nanurat a nakem ra yupa' sa pangingipatanda' na nin say maipa'ka' sa sangkata'gayan a kapapa'sar nan si syay Anak nan Dios.

Nipapalaway nayti e nin tulon bubagay a maipa'ka' kona ni Jesus:

Si primiro ket, sya a Anak nan Dios nin kasan tarana' tan kasan anggawan. Naadal na a katutulok konan Dios sin nangirangep yan dya'dya', ket bana' sa sain tan bana' ta syay Anak nan Dios, mas ata'gay yan adayo' dyan saray prupita tan si Moises, tan wanin et konran uanghil.

Ikarwa, say ginwa' na ni Jesus ket mas mablin adayo' dyan say man-gaw'en ran pupadi' ran Judio, kanya' nin sya a sinmili konra ta i'deng nasaran anggan-angga a tutawo konan Dios.

Ikatlo, bana' kona, nila'pos a pangingisalba konran tutawo bana' ta sya a maikana' nin mangwa' nin matukid a kaugalian ran Judio tan say gagara nin pangingida'ton nin uayep konan Dios.

Anaod, si nanurat, nibarita' nay maipa'ka' sa sain ta pigaw nin saray makabasa konan siti ket, mag'in nin ma'get a pammemper ra kona ni Jesus, mataman nin sabtan anan tuloy nin pakapai-paidap ra. Sa suyot a parti nan surat, binibilin nasaran maong ta pigaw nin kai sara nin kumadayo' konan Dios no kai edet, magkabyay saran mamaririket kona.

Say Linaman nan Sitin Surat

Sangkata'gayan ya si Cristo (1:1–10:18)
- Nikiirgo yay Dios kontamo nin naipadalan na konan si saya a kapadan-kapada na (1:1-4)
- Mas ata'gay ya anaod si Jesus dyan saray uanghil (1:5–2:18)
- Si Moises, tagasirbi ya; Si Jesus, anak ya (3:1–4:13)
- Say nikapadi' na ni Cristo, mas ata'gay dyan say nikapadi' nin naipatukdo' sa Gugan-gan (4:14–7:28)
- Nipagamet ya kona ni Jesus a mas mabistan nitarato (8:1-13)
- Nika' naya ni Jesus a mas mabistan da'ton (9:1–10:18)

Idengan moyoy magkabyay nin maikana' konan Dios (10:19–13:19)
- Dumaer nin milalo sa nipangako' nan Dios (10:19–12:3)
- Say idap nin irangep nan sayay tawo nan Dios ket nigagaran mangipatunong kona (12:4-10)
- Parmawen moyo a magkabyay nin bilang sa pagkabyay nan Dios (12:11-29)
- Say gugawa' nin maikana' sa adapan nan Dios (13:1-19)

Bindisyon tan masusuyot nin pangingigalang (13:20-25)

Nikiirgo yay Dios kontamo Yupa' konan Sya a Anak na

1 Sin saytaw sin nu'na, si Dios, nangusar yan nagsikabarang nin padalan sa
naduma-duman panaon ta pigaw nin nikiirgo ya konran pupuon tamo. Niyusar nasaray
prupita na sa nipangwa' na nin wanin.
2 Bale' sa siti nin susuyot nin panaon, si nangipadalanan nan Dios nin kiirgo kontamo
ket, anak naya. Yupa' konan sitin anak na, nagwa' nan Dios nin pinarsa a sarba nga'min
tan ipaikon na et kona a sarba nga'min.
3 Syay paka'kitan nin kata'gayan nan Dios tan pinakarupa nayan Dios bana' ta no ani
yay Dios, wanin ya anamaet. Mangibwat sa pakayadi' nin irgo na tamo' nin sitin anak na
ket, mauksoy nayna a sarba. Sin naila'pos nayna a gawa' na ta pigaw nin ringgasan

natamo sa kukasalanan tamo, tinmekre' ya nin itaw ya sa pawanan nan Dios nin
Sangkata'gayan itaw sa langit,*
4 ket pinag'in yan mas ata'gay* dyan saray uanghil. Kapada a mas ata'gay ya dyan saray
uanghil, si titulo a nibi nan Dios kona ket mas ata'gay ya dyan say titulo ran uanghil.

Mas Ata'gay ya anaod tin Anak nan Dios Dyan saray Uanghil
5 Wanin ta kasa gapo nin anghil a namaritaan nan Dios nin wana,
“Si'ka, anak kata.
O', sawanin, pina'get koy nipanuyo' ko komo.”*
Kai na anamaet nibarita' nin Dios sa sayay anghil,
“Si'ta, mitraama ata.”*
6 Anaod, sin panaon anamaet nin nibaki' nayadti sa luta' a sya mansabtan yan Kaka*,
wanan Dios,
“Matkap a raywen raya nin sarba ran uanghil ko.”*
7 Ibarita' na nin Dios maipa'ka' konran uanghil na a wana,
“Ibabaki' kosara ket
magwa' kosaran ibaki' sa naduma-duman padalan
bilang wadi', siri o apoy sara.”*
8 Bale' maipa'ka' konan Anak na, wanan Dios,
“O Dios, mag'adi' kan kasan anggawan
tan say pag'uuray mo ket matu'rir.
9 Karirıktan moy mapteg a gawa'-gawa' tan gura' moy duka'.
Ket bana' ta wanin, si'ko nin si Dios mo, tinudo' katan mag'in nin ata'gay sa sarba
tan ginwa' katan mas marirıket dyan saray kalalamo' mo.”*
10 Wana et nin Dios,
“Si'ka, Uununen, pinarsa may mundo sin tarana'
tan mataman nin say langit ket gawa' nin gamet mo.
11 Sarban sain nin pinarsa mo, makasa,
bale' si'ka, main ka anggan-angga.
Sain say pinarsa mo, umran nin kapada nin seket
12 ket kapadan panglus'ok mon manilin aysing,
galten tan silyan mo in.
Bale' si'ka, ambo' kan wanin;
kasan pangumanan mo tan kasan anggawan mo.”*
13 Kasa gapon lamang ni saya nin anghil a namaritaan nan Dios nin sayti e a nibarita' na
konan Anak na:
“Tumekre' kadti sa pawanan ko
leg'an a sarba ran kuntra komo ket,
pasukuen kosaran liso sa adapan mo.”*
14 Si'no sarayti anaod saray uanghil? Ispirito sarayti nga'min nin mampagsirbi konan
Dios ket, ibaki' nasara nin tumulong konran tutawon maisalba.

2

Dalepdepen Moyoy Maipa'ka' sa Nikaisalba moyo
1 Bana' anaod ta wanin anay kata'gayan nan Anak nan Dios, kanya' nin matkap a
amingawen tamon maong a maipa'ka' kona nin niyakay kontamo ta pigaw nin kai atamo
nin matawtaw.
2 Anaod, say Gugan-gan a nipataoy yupa' konran uanghil* ket matkap talagan tukiden
ket, si si'numan a sinmubag, dinusa yan manepeg sa barang nipanubag na.

---

* **1:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Hebreo 8:1; 10:11-12. * **1:4** Mabasa et a maipa'ka' sa no pa'no yan mas ata'gay a si Anak nan Dios tan no pa'non adayo' a kapapa'sar tan nagwaan na sa Hebreo 7:7,19,22; 8:6; 9:23; 10:34; 11:16,35,40; 12:24. * **1:5** Kanta 2:7; Ginwa-ginwa' 13:33. * **1:5** 1 Cronica 17:13. * **1:6** ***Kaka*** - Mansabtan ya si Jesus nin Kaka bana' ta: 1) man'ikwinta yan kaka ran tutawo a pinag'in nan Dios nin a'nak na (Roma 8:29); 2) say sarba nga'min nin pinarsa, ket nibi kona a bilang nipatawir nan Dios; 3) syay u'na nin pinasubli' nan mabyay nin Dios ket nuli' yadtaw sa langit; 4) mas ata'gay ya dyan say sarba nga'min. * **1:6** Siti nin mabasa sa Deuteronomio 32:43a ket syay nipangipataros sa irgon Griego nin wanan mabasa sa irgon Hebreo sa U'nan Tistaminto. * **1:7** Kanta 104:4. * **1:9** Kanta 45:6-7. * **1:12** Kanta 102:25-27. * **1:13** Kanta 110:1; Ginwa-ginwa' 2:34. * **2:2** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ginwa-ginwa' 7:38; Galacia 3:19.

3 Ay ket, madusa atamon mas mabyat nin adayo' no gurutan tamo a pinasyan anda' a
nikaisalba tamo nin ginwa' nan Anak; kai tamo gapo nin mapal'isan in.* Si Uunuren tamo
nin diri nin si Jesus a nu'nan nangibarita' nin maipa'ka' sa pangingisalba na kontamo ket
saray nakarnge' kona, nipatandaan ra anamaet kontamo tan tinistigusan ray katutu'wan.
4 Si Dios anamaet, pinatutu'wan nay nipatanda' ra yupa' sa man-gaw'en nan
makapaka'ngap nin pakatandaan a nangibwat kona tan nagsikabarang a mumilagro, tan
yupa' sa nipuya' na konra nin niduma-duman pakababa' a mangibwat konan Ispirito na,
dipindi no si'noy napili' nan puyaan.

Si Jesus, syay Bida tamo

5 Matkap tamo et anamaet nin amingawen in nin maipa'ka' kona ta konan nadundon li'
nin sangkamundwan a man'ibarita' ko, ambo' nin saray uanghil a pinili' nan Dios nin
manga'get li' no kai saray tutawo,
6 ta main nin partin Masanton Kasuratan nin wanti ey mabasadtaw,
“O Dios, ani ket a tawo? Basta tawo sara
bale' mapanemtem mosara tanan pirmi
tan pagawan mosara!
7 Nikwa mosara et sa butang nin ayupa' dyan saray uanghil sa anted a panaon,
ket a lamang ginun-gunawan mosara nin pakayadi'
tan kagalangan a bara'mon sayay adi',*
8 ta nikwa mo a sarban bubagay sa pakauray ra.”*
Ket bana' ta nikwa nan Dios a sarban bubagay sa pakauray nin tawo, ma'kit tamo edet a
kasa li' gapo nin animan nin ambo' nin iti sa pakauray nin tawo.
Wanin man, sawanin nin panaon, say sarba ket ambo' et nin talagan iti sa pakauray nin
tawo.
9 Mataman bale' nin wanin, ma'kit tamo nin iti yayna sa u'na tamo si Jesus! Nikwa
nayan Dios sa “butang nin ayupa' dyan saray uanghil sa anted a panaon” sin nag'in yan
tawo ket, bana' sa nipati na, ginun-gunawan nayaynan “pakayadi' tan kagalangan nin
bara'mon sayay adi'.” Bana' sa kamaungan nan Dios, pinati ya si Jesus ta pigaw nin
awiten nay dusan patiti nin barang sayay tawo.
10 O', pinarsa na a sarba nin Dios tan say sarba ket para kona ket, nigagara na a ika'
nasara sa pinasyan anda' nin Pag'adian na, saray abaw a mantawagen nan a'nak na. Edet,
maibagay a yupa' sa nipangirangep na nin dya'dya' ni Jesus nin kapadan pangirangep ra,
ket ginwa' nayan Dios nin maikana' nin peteg nin syay Bida ran saray naisalba.
11 Maibagay a nangirangep yan dya'dya' ta, syan si Jesus nin mampangitalaga konran
tawo konan Dios, tan saran man'italaga na ket sayan-saya a parihon pamilya ra. Ket,
bana' ta wanin, kai na iding'ey a tawagen natamon bubsat na.
12 Wanti e nin nibarita' na,
“Ipatandaan ko konran bubsat ko a maipa'ka' komo, O Dios,
tan sa busel mi nin sarban mangrayo komo, mangansyon akon pangrarayo komo.”*
13 Wana et anamaet,
“Si'ko, mampagmatalek ako konan Dios.”*
Wana et,
“Iti kami nin saray a'nak nan Dios a nipya na kongko.”*
14 Bana' ta saraytin a'nak nin mantukuyen na ket tawo sara nin naiketeg nin mati a
lalaman ra, si Jesus anamaet ket nag'in yan tawo nin mati anamaet. Ket dinalanan nay
patiti ta pigaw nin mangibwat sa patiti na ket, madaeg nayay Dimunyo a syay
mampag'uray konran saray naiketeg nin mati.
15 Nati ya anaod ta pigaw anamaet nin maglat nasara sa pa'sar nikaigalot ra sa li'mo sa
patiti leleg raynan nabyay.
16 Anaod, tanda' tamo a ambo' nin saray uanghil a nigagara nan tulungan, no kai saray
tawon maikwintan puri na ni Abraham.*
17 Bana' konan siin nin rason a pinangirangep nayan Dios si Jesus nin say sarban
dalanan tamo nin si'tamon tawon bubsat na. Matkap a wanin ta pigaw nin mag'in yan si
Sangkata'gayan nin Padi' tamo* a makakiingar ya kontamo, tan maipa'kit a mailalwan ya

---

* **2:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Hebreo 10:27,30-31; 12:25-29. * **2:7** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:tan tinudo' mosaran mag'uray sa ginwa' mo.* * **2:8** Kanta 8:4-6. * **2:12** Kanta 22:22. * **2:13** Isaias 8:17. * **2:13** Isaias 8:18. * **2:16** Nikwinta saran puri na ni Abraham bana' sa pagmamatalek ra (Isaias 41:8-9; Galacia 3:29). * **2:17** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Hebreo 5:1-10.

sa bubagay maipa'ka' konan Dios, tan ta pigaw nin maariglo nay kukasalanan ran saray tutawo na.
18 Tanda' tamo anaod a manepeg a pinangirangep yan wanin ta, bana' ta dinalanan nayna a nangirangep nin idap nin tinukso, mababa' nasara anamaet nin tulungan a mantukswen.

3

Si Moises, Tagasirbi ya; Si Jesus, Anak ya
1 Bana' anaod sa sain, si'kamo bubsat nin ikon nan Dios bana' ta makakirama' kamo sa nipanagyat na mangibwat sa langit, adalen moyoy maipa'ka' konan si man'ipatandaan tamon Sangkata'gayan nin Padi' tan Ibabaki'* nan Dios kontamo maipa'ka' sa pammemper tamo, sya si Jesus.
2 Maruros a nakem nan tinmulok sa nipagwa' nan Dios a syay nanudo' kona, kapada a si Moises ket maruros a nakem nan tinmulok sa nipagwa' nan Dios kona sin saytaw maipa'ka' konran pa'sar pammali nan Dios nin nipagamet nan Dios kona.
3 Bale' si Jesus, mas maikana' ya sa alaki nin kagalangan dyan si Moises, nin kapada a si nama'deng nin sayay bali ket mas maikana' ya sa alakin kagalangan dyan si balin nipa'deng na
4 ta no main nin nipa'deng, main nin nangipa'deng.
Sawanin, si Dios a nangwa' sa sarba nga'min.
5 Ket si Moises, mailalwan yan tagasirbi sa sarban iti sa pa'sar pammali nan Dios. Nami yaynan pau'na sa ipatandaan na li' nin Dios.
6 Si Cristo, mailalwan yan lamang sa pa'sar pammali nan Dios. Bale' syay Anak a nipagamet nan Dios kona a pa'sar pammali na tan sitin pa'sar pammali na ket si'tamo dapot no dumaer atamon mampilalo kona tan sa sirириket nin panana'gan tamo sa sarban nipangako' na ni Cristo kontamo.

Pakanda' nin Andi' nin Gurutan a Niyuprisi nin Pakapainawa
7 Bana' sa sain, pakanda' kamo ta wanti e a wanan Ispirito nan Dios,
“Sawanin ana, reng'en moyoytin wanan Dios!
8 Andi' nin matib'ey a ulo moyo nin bilang konran pupuon moyo a kinuntra rako,
a bilang sin sinubok rako sin itaw sara sa lugar a kasan tawo.
9 Mataman nin sa leleg nin a'pat a pulo' a taon ket na'kit ray mumilagro nin ginwa-ginwa' ko,
sinubuk-subok rako et.*
10 Ket bana' ta wanin, pinasyan sager ko konran sarayti
ket wangko, ‘Say tikapen ra ket say mangibarang tanan pirmi
tan kai ra gapo nin adalen no ani a karabayan ko para konra.’
11 Ket sa sager ko, nisamba ko a wangko,
‘Kai sara gapo nin kirama' sa pakapainawa nin nisadya' ko.’ ”*
12 Bubsat, pakanda' kamo a kasadsen komoyo nin duka' a pinanakem nan kai mamper ket bana' sa sain, gurutan nayay Dios a sibibyay.
13 Anaod, mintras a main et nin panaon, lawas tamon paksawen a nakem nin saya tan saya ta pigaw nin kasa ni saya kumon a matib'ey a ulo na nin kisyay ya bana' ta naitawtaw ya nin sain say ambo' nin matunong sa pangingikit nan Dios.
14 O' a ta kirama' atamo sa sarba nin iti kona ni Cristo dapot no dumaer atamo sa say nakaipatukduan nin puon nin pangingilalo tamo kona.
15 Matkap tamo a dumaer leleg nin maibarita' na et nin Ispirito nan Dios a,
“Sawanin ana, reng'en moyoy wanan Dios!
Andi' nin matib'ey a ulo moyo nin bilang konran pupuon moyo a kinuntra rako.”
16 Pakanda' kamo anaod ta, si'no sarayti konran saray pupuon tamo a abirno nin narnge' raynay busis nan Dios ket kinuntra raya et a lamang? Kasa anaod nin raruma no kai saraytaw saray nilakwan nan nipal'is ni Moises sa Egipto.
17 Si'no sarain anamaet saray si Dios ket masager ya konra sa leleg nin a'pat a pulo' a taon? Saraytaw nin lamang. Nagkasalanan sara konan Dios, kanya' nin dinusa nasara tan nati-nati saradtaw sa lugar a kasan tawo.

---

* **3:1** Saytin rwan titulo na ni Jesus, kadmang nin trabaho ra ni Aaron tan ni Moises sa u'nan pitarato nin Dios tan tutawo. * **3:9** Mabasa a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 15:22-25; 17:1-7; 32:1; Bilang 14:1-11. * **3:11** Kanta 95:7b-11; Bilang 14:20-24; Deuteronomio 1:34-35.

18 Si'no sara et a nisamba na nin Dios sin sa sager na ket wana, “Kai sara gapo nin
kirama' sa pakapainawa nin nisadya' ko”? Kasa anaod nin raruma no kai saray kai nin
tinmulok kona.
19 Ma'kit tamo edet sa sain nin nangyadi' a kai ra nin naga'muran a pakapainawa nin
nisadya' na para konra bana' ta kai sara nin namper kona.

4

1 Edet, si pangako' nan Dios a main ana nin pakapainawa nin nisadya' na nin kiramaan
tamo ket main ya et. Ket bana' ta wanin, pakandaen tamo a kasa ni saya kontamo a kai et
nin mangkirama' ana sa sain,
2 ta si'tamo, narnge' tamoya anamaet a Mabistan Patanda' nin kapada a narnge' rayan
pupuon tamo sin nu'nan panaon. Bale' sitaw nin narnge' ra ket kasan nag'in nin
kakanaan na konra bana' ta sin narnge' raya ket kai raya nin timper.
3 Anaod, mangibwat sa pagmamatalek tamo ket makakirama' atamo ta kai sara nin
nakakirama' taw saray kai nin namper, bana' ta wanti ey wanan Dios maipa'ka' konra,
“Sa sager ko, nisamba ko a wangko,
‘Kai sara gapo nin kirama' sa pakapainawa nin nisadya' ko.’* ”
Say tutuo ket, kai sara nin kirama' mataman no naisadya' anan gindat ti a pakapainawa
nangibwat et sin naparsa nayna nin Dios a sarba.
4 Tanda' tamo a naisadya' in ta main nin mabasa tamo sa Masanton Kasuratan maipa'ka'
konan ikapiton awro a wana,
“Sin ikapiton awro, si Dios, pinainawa ya bana' ta nayadi' nayna a gawa' na.”*
5 Umanen koyay nibarita' nan Dios a wana,
“Kai sara gapo nin kirama' sa pakapainawa nin nisadya' ko.”
6 Ket ma'kit tamo sa sain a main nin nisadya' nan pakapainawa nin Dios tan nigagara
na a main nin kirama'. Saraytaw bale' saray nu'nan nakarnge' konan siin a mabistan
patanda', kai nasara nin inaburuyan nin Dios nin kirama' itaw bana' ta kai sara nin
tinmulok kona.
7 Ket, nangitalaga ya anamanaet a Dios nin saya nin awro, a siti ket sawanin ana.
Anaod, sin napalabas anay anron panaon nangibwat sin kai sara nin nakakirama' sa sain
nin pakapainawa, si Dios, tininreg naya si Adi' David ket wana nin naibarita' koyna,
“Sawanin ana, reng'en moyoy wanan Dios!
Andi' nin matib'ey a ulo moyo.”*
8 Mantumuloy ya et edet a pangako' nan Dios ta, no sitaw si lugar a nangikaan ni Josue*
konran pupuon tamo ket syaynaytaw a peteg nin pakapainawa a nisadya' nan Dios para
konra, kai yayna kumon nangitalaga a Dios nin saya anamanaet nin awro a saray tutawo
ket makakirama' sara.
9 Ket ta wanin anaod, main in et nin naiduman pakapainawa nin nisadya' nan Dios
para konran tawo na.
10 Anaod, si si'numan a mangkirama' ana sa sitin pakapainawa nin nisadya' nan Dios,
mampainawa yayna anamaet mangibwat sa gugawa' nan diri* kapada a si Dios ket
nipainawa yayna ta nakumplito nayna a gawa' na.
11 Si'tamo edet, asikaswen tamon maong a kirama' atamo sa pakapainawa nin nisadya'
nan Dios para kontamo, ta pigaw nin kasa ni saya kontamo a miugot sa pakasida' nin
bilang konran saraytaw saray pupuon tamo a kai nin tinmulok sa nibarita' nan Dios
konra.
12 Gaw'en tamo in bana' ta say irgo nan Dios ket mabyay nin makapangyayadi' tan main
nin magwa'. Mas makagwa' dyan si sayay daga nin midmang a tadem na. Sumulpot a irgo
nan Dios sa sangkaararman nan kararwa tan kanakman nan tawo tan masukisok na
mataman et say sangkaadiwan ana nin man'isipen tan man'apesen tamo.
13 Kasaynaod nin maiyadi nin animan konan Dios, nin si'numan. Sarba nga'min,
nakapadar sa pangingikit na, tan kona, kikwintawan atamo sa sarba.

Si Sangkata'gayan nin Padi' tamo, si Anak nan Dios

14 Anaod bana' ta nakapadar atamo konan Dios, bubsat, tumarig'en atamon iti konan si
man'ipatutuo tamo. Pakatarig'en atamo anaod bana' ta main nin Sangkata'gayan nin

---

* **4:3** Bilang 14:20-24; Deuteronomio 1:34-35; Kanta 95:11. * **4:4** Genesis 2:2. * **4:7** Kanta 95:7-8. * **4:8** Mabasa a maipa'ka' kona ni ***Josue*** sa Glusaryo. * **4:10** Si Cristo, kinumplito naynan ginwa' a gawa' para kontamo kanya' nin mangkirama' atamoyna sa sitin pakapainawa. Bilang sa wanti a mabasa sa Efeso 2:8-10; Nipadar 14:13.

Padi' tamon naiduman adayo', ta linmuob yan itaw sa adapan nan Dios sa langit, tan siti ket si Jesus nin Anak nan Dios.
15 Pakatarig'en atamo et ta siti nin Sangkata'gayan nin Padi' tamon si Jesus, makataros ya tan makakiingar ya kontamo sa kakapuyan tamo bana' ta nadalanan na a tinukso sa sarban padalan, kapada a matukso atamo anamaet. Wanin man, sya, kai ya gapo natukson nakagwa' nin kasalanan.
16 Edet, kumadani atamo nin siiilalo konan Dios a syay subor nin sarban inganga'do ta pigaw nin inganga'dwen tan tulungan natamo sa udas nin pakatkapan tamo.

5

1 Saray napili' nin Sangkata'gayan nin Padi' ran Judio, tinudo' sara nin mangi'deng konran tutawo konan Dios. Trabaho ray mangiprisintan rurigalo ran tutawo konan Dios tan duda'ton para sa kukasalanan ra. Tawo ya tamo' a sayay padi'
2 nin makagwa' yan abas, kanya' nin mapangabot yaynamaet konran kapada nan tutawo nin nalingo bana' ta kurang a pakatanda' ra.
3 Ket bana' anaod ta malingo ya anamaet a lamang, matkap nay mangiprisinta nin da'ton para sa pakapirduna nin kukasalanan nan diri bilang anamaet a lamang sa pangiprisinta nan da'ton para konran tutawo.
4 Bilang tanda' tamo, kasan si'numan a mag'in nin Sangkata'gayan nin Padi' sa karabayan nan bukod, no kai edet, matkap a pinili' nayan Dios nin makakalap konan sitin ata'gay nin butang a bilang sin pinili' naya si Aaron*.
5 Wanin a lamang anamaet, si Cristo, kai na nin nipata'gay a lalaman na nin diri nin mag'in nin Sangkata'gayan nin Padi' no kai edet, si Dios a nanudo' kona ta wanan Dios kona,
“Si'ka, anak kata.
O', sawanin, pina'get koy nipanuyo' ko komo.”*
6 Wana et nin Dios a mabasan lamang sa Masanton Kasuratan,
“Si'ka, magnayon ka nin padi' anggan-angga a
say nikapadi' mo ket kapadan nikapadi' na ni Melquisedec*.”
7 Sin iti ya et nin mampagkabyay sa luta' si Jesus, inmakis yan dinmasal tan inmay'ay konan Dios nin makababa' nin mangiligyas kona sa patiti. Bana' sa masulit nin karabayan nan tumulok ni Jesus kona, nangrenge' yay Dios sa dasal na
8 ket naadal nay pipa'kaan nin katutulok mangibwat sa nipangitpel na nin dya'dya' nin dinalanan na mataman no Anak nayan Dios.
9 Ket sin naadal naynan maong, nag'in syay Puon nin Anggan-anggan Pakaisalba ran sarba ran tumulok kona.
10 Wanin bana' ta si Dios, tinudo' nayan Sangkata'gayan nin Padi' nin kapadan nikapadi' na ni Melquisedec.

Suetan moyon Maga'muran a Man'ilalwan tamo
11 Abaw et a rabay kon ipatandaan komoyo maipa'ka' konan siin, bale' maidap kon magwa' bana' ta matamlad kamon manaros.
12 Na'teng kamoynan mammemper ket, sa eteng ana, makaiyakay kamoyna kumon nin raruma, bale' kai, ta anggan sawanin, matkap et nin iyakay komoyo a panaranaan nin adalen* sa nibarita' nan Dios. Bara'mon mamaanunor kamo nin pa'sar gatasen kamo anaet imbis nin mampangan kamoynan matib'ey nin kanen.
13 Anaod, si sayay pa'sar gatasen et sa pammemper, kai na et nin napasal nin pibarawesen no ani a mapteg tan abas.
14 Bale' saray mangatuntawoyna sa pammemper, makataros sarayna nin kukatutu'wan a pa'sar matib'ey nin kanen, ta naparmaw sarayna ket mapibarawes raynay matunong tan duka'.

6

1 Ket, matkap a umarunsa atamoyna nin mag'in anan manakem sa pammemper. Andi' tamo anamana nin umanen a panaranaan nin pag'aadal tamo maipa'ka' sa byay tamo a iti kona ni Cristo. Kai mi ana anaod kumon nin matkap nin sublien nin ipapalaway a bubagay a naiyakay ana komoyo a bilang say pangungurot tamo sa gawa'-gawa' nin kasan kakanaan sa pangingikit nan Dios tan say maipa'ka' sa pagmamatalek tamo kona

* **5:4** Exodo 28:1. Si ***Aaron***, syay sangkau'nawan nin nag'in nin padi' ran Judio. Mabasa a maipa'ka' kona sa Glusaryo.
* **5:5** Kanta 2:7. * **5:6** Kanta 110:4. Mabasa et a maipa'ka' kona ni ***Melquisedec*** sa Hebreo 7:1–8:2; Genesis 14:17-20.
* **5:12** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Hebreo 6:1-2.

2 tan say maipa'ka' sa pakaparinggas, say pangrisibi konan Ispirito na, say isusubli' ran
mabyay nin nunati tan say paninintinsya na li' nin Dios nin pakadusa anggan-angga.
3 Sawanin, umarunsa atamoynaod ana! Bale' pakandaen moyo. Bangli' no kai na nin
aburuyan nin Dios
4 ta kasayna gapon magwa' nin rimidyo ta pigaw nin mapagbabawi' sara anamanaet a
saray wanti e:
Alimbawa' ket main nin tutawo nin napalawayan nayna nin Dios a kanakman ra
maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo ket, nasari' raynay kaabigan a mangibwat konan si rigalo na
nangibwat sa langit tan, katagem rayaynay Ispirito nan Dios tan,
5 mangkasari' raynay mabistan nipangako' nan Dios tan say pakayadi' na nin maipadar
li' nin liso no marate' a panaon.
6 Wanin man, ginurutan ra et a ginwa' nan Dios. Ket, kasayna gapon rimidyon
mapasubli' sara anamanaet konan Dios ta bara'mon sinintinsyawan rayan diri
anamanaet nin ipasak sa kudos a Anak nan Dios tan mambyan rasaray tutawo nin rason
a tuya'-tuyaen raya.
7 Anaod, si'tamon tutawo, maiyarig atamo sa luta' a pirmin marapeg. Say bindisyon nan
Dios, iti sa luta' nin abaw a prudukton makalap kona para konran saray mampangalila'
8 bale' no sitin luta' ket tubuan ya tamo' nin dikot tan didiwi, kasan sirbi na ket dandani
yayna nin pauryan tana tan parisen.
9 Bubsat, mataman bale' nin wanin a wangko, matalek ako a say kapapa'sar moyo no
maipa'ka' sa nikaisalba moyo ket mabista.
10 Anaod, mapteg yay Dios ket kai na nin lingwanan a pangangado' moyo tan say
maabig a ginwa-ginwa' moyo para kona a man'ipa'kit moyo et anggan sawanin sa
man-gaw'en moyo para konran kapada moyon tutawo nan Dios.
11 Ket, rabayen min tuloy a, say barang saya komoyo ket ituluy-tuloy nay suet tan seseg
na anggan rumate' ya si Cristo ta pigaw nin maga'muran moyo a sarban mabistan
man'ilalwan moyo.
12 Anaod, kai mi nin rabay a tumamlad kamo no kai edet, arigen moyo sarain saray
maanos nin mampagmatalek konan Dios, ket bana' ta wanin ra, ga'muran ra li' a
nipangako' na nin Dios.

Sigurado a Nipangako' nan Dios

13 Alimbawa', sin nagpangako' yay Dios kona ni Abraham, nipatutuo na sa lalaman na
nin diri a tukiden nay pangako' na ta kasaynan si'numan nin ata'gay et nin magwa' nan
sambawan,
14 ket wana kona ni Abraham,
“Ipangako' ko nin bindisyunan kata anaod tan
gaw'en kon pinasyan ka'bawan ra li' nin puri mo.”*
15 Edet, si Abraham, pinasyan anos nan tinma'gan ket naga'muran nay nipangako' na nin
Dios.*
16 Anamaet a lamang, si sayay tawo, no rabay nan pa'geten a animan nin pipapagket sa
sayay pididimandawan, sumamba ya nin usaren nayay ngaran nan mas ata'gay dyan sya.
Ket pibuknulen anaod nin samba a pipapagket.
17 Bilang sa wanin si Dios ket, sa karabayan na nin ipa'kit konran tutawo na nin
nagpangakuan na a kasan dwadwa nin tukiden nay nipangako' na konra, sinmamba ya
anamaet.
18 O', rwan bagay a ginwa' nan Dios, nagpangako' ya tan sinmamba ya nin tukiden nay
nipangako' na. Kai nin manguman in ta kai nin magwa' a mibula'-bula' yay Dios. Ginwa'
na in a rwa ta pigaw nin si'tamo nin nako nipaisalipne' sa pangangampaya' na,
maparirket atamon maong bana' kona ta napagsen atamo sa pangingilalo tamo sa
nipangako' na.
19 Bilang sayay pundo, siti nin pangingilalo tamo ket madaer tan paniguradwan ya sa
byay tamo. Mangipunta yadtaw kontamo sa adapan na nin Dios sa rubari' nan kurtina*
sa Timplo sa langit
20 bana' ta linmuob yaynadtaw si Jesus nin nu'na kontamo. Sawanin mangingisa'le'
yadtaw para kontamo ta Sangkata'gayan nin Padi' tamoya anggan-angga nin kapadan
nikapadi' na ni Melquisedec.

---

* **6:14** Genesis 22:16-17. * **6:15** Mangibwat sin nu'nan nipangako' nan Dios in (Genesis 12:2,4) angga sin naiyanak ya si Isaac (Genesis 21:5), rwampulo' tan limay taon a napalabas. A'nem a pulo' a taon anamaet a napalabas ba'yo ya nangapo si Abraham (Genesis 25:26). * **6:19** Levitico 16:2.

7

Mas Ata'gay a Nikapadi' na ni Cristo dyan ni Aaron

1 Anaod, siti si Melquisedec, adi' ya intaw nin syudad nin Salem. Padi' ya et nin nagsirbi
konan Dios a Sangkata'gayan sa Sarba. Ket, sa ni'sa nin nirarate' ra ni Abraham nin ibat
nikigira nin tinalo rasara a a'pat a uadi', si Melquisedec, sinna' naya ket binindisyunan
naya si Abraham,
2 tan binyan naya anamaet ni Abraham nin kakapulo' nin sarban nakalap na sa gira.
Mu'na-mu'na, maimatunan tamo a pinangaranan yan “Adi' a mag'uray nin matunong” ta
siin a katarusan nan si Melquisedec nin ngaran na. Ket adi' ya et nin Salem a say rabay
nin irgwen “Adi' a mamagkamain nin katinekan.”*
3 Saya et, kasan mabasan pakatandaan maipa'ka' konran ama tan ina na, o konran
pupuon na, o sa tinmaranaan na tan sa nanganggawan na. Kanya' nin kapada nan Anak
nan Dios, magnayon a padi' ya anggan-angga.
4 Kiten tamo tana no pa'no na kata'gay ni Melquisedec!
Mismo nin si Abraham a tanda' tamo nin sangkata'gayan nin puon tamo, ket nami ya
kona nin kakapulo' nin sarban nakalap na sa gira.
5 Anaod, sin saytaw, nigan-gan saray pupadi' nin Judio a puri na ni Levi sa Gugan-gan
a naibi kona ni Moises, a nangalap sara nin kakapulo' nin sarban kayamanan ran sarba
ran kapada ran Judio. Kinalapan rasara mataman no kapada rasara nin puri na anamaet
a lamang ni Abraham.
6 Bale' si Melquisedec, kuntra konra, ambo' naya nin puri ni Levi. Wanin man, nami
ya kona si Abraham nin kakapulo'.
Ket anamaet, si Melquisedec, binindisyunan naya a tawon dirin nagpangakuan naya
anaod nin Dios, si Abraham.
7 Tanda' bale' nin ka'bawan a si mamindisyon ket mas ata'gay ya dyan si bindisyunan
na.
8 Siti et e, saraytaw saray pupadi' nin pupuri na ni Levi, nangalap saran kakapulo' ket
nati saran lamang, bale' si Melquisedec, sa naibarita' maipa'ka' kona a mabasa sa
Masanton Kasuratan, mabyay ya et.
9 Anaet, si Levi, syay puon ra nin sarba ran pupadi' nin Judio a nangalap nin
kakapulo'. Bale' sin nami yan kakapulo' si Abraham kona ni Melquisedec, maibarita'
anan lamang a nami ya anamaet si Levi kona ni Melquisedec.
10 Maibarita' tamo nin wanin bana' ta, sin nami yan kakapulo' si Abraham kona ni
Melquisedec, naisakop nayayna si Levi bana' ta puri naya ni Abraham, mataman nin kai
ya et nin naiyanak sin saytaw si Levi.
11 Sawanin, say nikapadi' na ni Aaron a sya puri naya ni Levi, ket gaw'en nin magkuri a
Gugan-gan konran tutawo. Ket no mapapteg saray tutawo sa pangingikit nan Dios
mangibwat sa nipagkuri nin Gugan-gan ran saraytaw nin pupadi', kai ana kumon
matkap a main et nin sakalakon klasi sa nikapadi' na ni Aaron. Bale' matarusan a kai sara
nin mapapteg ta mansabtan nan Dios a say nikapadi' nan Uunuren tamo ket kapada nin
nikapadi' na ni Melquisedec.*
12 Anaod, no main nin nasilyan sa klasin nikapadi', matkap a main anamaet nin
masilyan sa panumbukan maipa'ka' sa sain.
13 Ket ma'kit tamo a nasilyan ana a klasin nikapadi' ta si Sangkata'gayan nin Padi' a
man'irgwen tamo ket ambo' nayan puri ni Levi, no kai nangibwat ya sa sakalakon puri.
Konan siin nin puri ket kasa et gapo nin nagsirbi sa altar bilang padi' ta
14 naisurat a, si Uunuren tamo, nangibwat ya sa puri na ni Juda. Ket kasa gapo nin
naisurat sa Gugan-gan a nipataoy yupa' kona ni Moises maipa'ka' sa pag'in nin padi'
mangibwat sa puri na ni Juda.
15 Mas lalon mapalaway nin ma'kit a nasubrayan anay kapapa'sar nin nikapadi' tan
Gugan-gan nin mantumbuken no mapanemtem tamo a main anan pinag'in nin padi' a
say nikapadi' na ket kapadan nikapadi' na ni Melquisedec.
16 Kai ya nag'in nin padi' bana' ta puri naya ni Levi a siin a panumbukan a nibi nin
Gugan-gan, no kai edet, nag'in yan padi' nangibwat sa pakayadi' nin byay a kai nin
madaeg nin patiti.
17 Wanin a wanan Dios kona nin mabasa tamo sa Masanton Kasuratan. Wana,
“Si'ka, magnayon ka nin padi' anggan-angga a
say nikapadi' mo ket kapadan nikapadi' na ni Melquisedec.”*

---

* **7:2** Sayti nin maipa'ka' konra ni Abraham tan Melquisedec, mabasa sa Genesis 14:17-20. * **7:11** Hebreo 5:6; 7:17; Kanta 110:4. * **7:17** Kanta 110:4.

18 Anaod, ginlat ana a panumbukan sa nikapadi' ran puri na ni Levi bana' ta kai nin
maiyarak a tutawo konan Dios. Kasan kaalagawan
19 bana' ta kai atamo mapag'in nin mapteg sa pangingikit nan Dios. Ket bana' ta wanin, si
Dios, nangikwa yan sakalakon klasi nin nikapadi' ket mas main nin ilalo tamo ta, konan
siin nin klasin nikapadi', magwa' tamoynay umarak sa adapan nan Dios.
20 Siti et e: Main nin nisamba na nin Dios sin pinag'in nayan padi' si Jesus!
Sin pinag'in nasara nin pupadi' taw saray pupuri na ni Levi ket kai ya nin sinmamba.
21 Bale' anaod si Dios, sinmamba ya kona ni Jesus nin wana,
"Si'kon si Dios, isamba koyti ket kasan sapo nin mangyadi':
Si'ka, magnayon ka nin padi' anggan-angga."*
22 Kanya' nin anggan sa sain nin punto ket ginwa' naya si Jesus nin syay mampiga'get
konan sitin ba'yon nitarato* na a mabista nin adayo' dyan si gindat.
23 Saya et, abaw saray pupadi' sa nu'na nin klasin nikapadi' ta nasilya-silyan sara no
nati yaynay saya.
24 Kuntra si Jesus, bana' ta mabyay ya anggan-angga, kai nin matkap a kasilyan na nin
padi'.
25 Ket bana' anaod ta wanin, maisalba nasaran lawas tan peteg a sarban tutawo nin
bana' sa pagmamatalek ra kona ket kumadani sara konan Dios. Wanin ta maisa'le' nasara
tanan pirmi konan Dios para sa tulong na konra bana' ta mabyay ya anggan-angga.
26 Ket ma'kit tamo a siin a klasin padi' a maibagay para kontamo. Makaparíriket ya
konan Dios ta sin nagkabyay yan sayay tawodti sa luta', kai ya gapo nin nagkasalanan,
tan kasa gapo nin kadukaan nin iti kona. Kasa gapo nin nakairanudan na sa gawa'-gawa'
nin tutawon makasalanan. O', pinata'gay ya sa pag'in nan padi' nin kasan kipada itaw sa
langit.
27 Kai ya matkap nin nangiprisinta nin da'ton nin inawru-awro bilang konran saray
nu'nan Sangkata'gayan nin Padi'. Nangida'ton sara, mu'na para sa kukasalanan ran diri,
mi'sa para sa kukasalanan ran tutawo. Siti nin Sangkata'gayan nin Padi' tamo,
pini'sa-pi'sa nayna a nipangiprisinta nin masadag nin da'ton para kontamon tutawo sin
nibi nan nida'ton a lalaman nan diri.
28 Anaod, saray nag'in nin Sangkata'gayan nin Padi' nangibwat sa nibin panumbukan
nin Gugan-gan, abaw a kakapuyan tan pagkurangan ra.
Bale' sin nayadi' ana nin naibi a Gugan-gan, si Dios, tinudo' naya nin sinambawan na a
gaw'en nayan Sangkata'gayan nin Padi' a saya a syay si Anak na. Sya, nasubok yayna
ket masibulot nan nagwa' nga'min a sarban pakatkapan* ta pigaw nin magsirbi ya
lawas nin padi' para konran tutawo na.

8

Nipagamet ya kona ni Jesus a Mas Mabistan Nitarato

1 Ket say sarban sain nin nibarita' ko komoyo, wanti e a rabay nin irgwen:
Main anan Sangkata'gayan nin Padi' tamo nin bilang sa man'ibarita' mi. Sya, nakatekre'
yadtaw sa lugar nin kagalangan sa adapan nan Sangkata'gayan nin Dios itaw sa langit.
2 Itaw ket man-gaw'en na a nikapadi' na sa peteg nin Pangraywan itaw sa langit a
ambo' nin tawo a nangipa'deng no kai si Dios.
3 Anaod, si barang sayan Sangkata'gayan nin Padi', tinudo' ya nin mangi'deng konran
tutawo konan Dios nin mangiprisinta nin rurigalo tan da'ton kona, kanya' nin matkap a
main anamaet nin ida'ton na nin sitin Sangkata'gayan nin Padi' tamo para kontamo.
4 Ket no iti ya et kumon sa luta', kai ya gapo nin nag'in nin padi' bana' ta main sarayna a
tinudo' nin pupadi' nin mampangiprisintan rurigalo nin maitukoy sa panumbukan nin
nibin Gugan-gan.
5 Sain nin pagsisirbi ran sarain nin pupadi' ket bara'mon alina tamo' bana' ta
man'iritrato ya tamo' a pangraywan nin peteg a itaw sa langit. Tanda' tamon wanin bana'
ta si Dios, binibilin nayan maong si Moises sin man'ipagwa' na kona a pamma'deng nin
Abung-abong na. Anaod wana nin Dios,
"Pakandaen mon gaw'en a sarba nin bilang sa wantaw sa nipa'kit kodtaw komo sa
talugtog."*
6 Bale' si Sangkata'gayan nin Padi' tamo, itaw ya sa langit ket nanga'mor yan mas
ata'gay a klasin nikapadi' dyan sarain a pupadi'. Makakipada a nikapadi' na sa mas

* **7:21** Kanta 110:4. * **7:22** Mabasa a maipa'ka' konan sitin ***ba'yon nitarato*** sa Glusaryo. * **7:28** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Hebreo 2:10,17-18; 5:8-9. * **8:5** Exodo 25:40; 26:30.

mabistan nitarato a man'ipasigurado na konan Dios tan saray tutawo ta naipatukdo' ya sa mas mabista nin pangako' nan Dios.
7 O' mas mabista yaytin nitarato na ta no sitaw si nu'na ket kasan pagkurangan na nin mangikadani kumon kontamo konan Dios, kai kumon matkap a kasilyan nan ba'yo.
8 Bale' nipatanda' nan Dios a main nin pagkurangan nan si u'nan nitarato ta mabasa tamo a wanti e nin wanan Dios,
“Rumate' li' a panaon a
mangwa' akon ba'yon pakitarato ko konran tutawo ko,
saray taga Israel tan saray taga Juda.
9 Ket siti nin ba'yon nitaratwan
kai naya nin kapada nin si u'nan pakitarato nin ginwa' ko konran pupuon ra
sin saytaw sin nilakwan kosara sa Egipto.
Anaod, pinauryan ray nitaratwan mi,
kanya' nin bana' ta wanin pinauryan kosarayna.

10 Ket wanti li' ey ba'yon itarato ko konran puri na ni Israel:
No rumate' a panaon,
ipasrep ko li' sa kukanakman ra a uakay ko.
Ipadalepdep ko konra a gugan-gan ko.
Ket mag'in si'koynay Dios ra tan mag'in saran tutawo ko.
11 Ket bana' ta wanin, no saytaw li',
kai ana nin matkap a say barang saya ket ibarita' nay wanti e sa saya tan saya,
‘Tandaen may Dios’
bana' ta tanda' rakoyna li' nga'min,
mangibwat konran saray madidintek konra anggan konran saray atata'gay.
12 Tanda' rakoyna li'
ta nasari' raynan ka'dwan kosara
ket pirdunawen koy nipanubag ra, tan
kai koyna gapo nin isingir konra.”*
13 Sa wanin a wana nin Dios a mangwa' yan ba'yon itarato na, ma'kit a si u'na, kasaynan kausaran na; anaod, si animan a ma'ran ana tan kasaynan kausaran, ket pauryan yayna.

9

Nika' naya ni Jesus a Mas Mabistan Da'ton
1 Anaod, itaw sa nu'nan nitarato a saray tutawo ket mag'in maako' nasaran Dios, main nin pupanumbukan sa pagsisirbi konan Dios tan main nin naitanda' nin Abung-abong nin Piikapan a ginwa' nin tawo.*
2 Siti nin Abung-abong, rwa ray parti na. Si u'nan parti a mantawagen nin Masanton Lugar, itaw yay pammatukduan nin tyo' tan si lamisawan nin pangangwan nin tinapay nin nitalaga konan Dios.
3 Si luuban sa sitin parti ket nakurtinawan ya. Si ikarwan parti nin sinalimbengan yaynamaet nin kurtina nin pidalinan, say tawag kona ket “Si Sangkasantusan nin Lugar.”
4 Kalamo' nan sitin parti ket si altar a balitok nin pammuuran nin insinso tan si kaban a mantawagen yan Kaban nin Kataratwan. Nakubriwan yan balitok tan say laman na ket si kuden a balitok a main nin laman nin kanen a bara'mon tinapay a mantawagen nin manna* a nibi nan Dios konran Israelita. Laman naya et nin Kaban a baston na ni Aaron a ginmulong* tan saray rway tiniblak nin bato a nakaisuratan nin say ipatumbok* nan Dios konran Israelita.
5 Sa babo nan Kaban ket main nin istatwa ran rwa ray pinarsa a main nin pakpak a mantawagen nin kerubin nin kikalamo' sa sangkabistawan a pakaipadar nan Dios. Nibuka' a pakpak ra nin sirungan rayay sakeb nan Kaban a syay lugar nin pangingida'tunan nin daya' sa pakidawat nin inganga'do konan Dios. Maipa'ka' sa sain, anggadti tanay maipapalaway ko sawanin.
6 Ket mayadi' nin naisadya' a sarban sain, saray pupadi', sumrep saradtaw nin pirmi sa u'nan parti ta pigaw nin gaw'en ray gawa' ra bilang padi'.
7 Bale' itaw konan ikarwan parti, kal-la si Sangkata'gayan nin Padi' tamo' a makasrep, tan mi'sa tamo' sa sayay taon. Bale' maiyawa' anaod a sumrep yadtaw no kasan daya' nin

* **8:12** Jeremias 31:31-34. * **9:1** Mabasa a gugan-gan maipa'ka' sa pangipa'deng konan sitin abung-abong tan say agamiren itaw sa Exodo kapitulo 25–27,30 tan Levitico 24:1-9. * **9:4** Mabasa a maipa'ka' sa ***manna*** sa Glusaryo. * **9:4** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Bilang kapitulo 16,17. * **9:4** Exodo 31:18; 32:15-16; 34:1; 40:20.

uayep nin ida'ton na konan Dios. Matkap a mangida'ton yan sain bana' sa nipagkasalanan na, tan wanin anamaet sa kai ra naaraman nin kukasalanan ran tutawo.*
8 Sayti e a ipa'kit na kontamo nin Ispirito nan Dios mangibwat sa sain:
Leg'an a sain nin pupanumbukan maipa'ka' konan sitin pangraywan* ket mantumbuken et, kai ya et nin magwa' nin dalanan nin tawo a serpan sa naitalagan kami'nan nan Dios.
9 Say isen konan siin nin pangraywan ket bara'mon mangiritrato tamo' nin say natukid nayna sawanin nin Cristo. Edet, say pangiprisinta nin rigalo tan duda'ton sigon sa sain nin panumbukan ket kai nin makaparinggas nin kanakman ran mangrarayo konan Dios.
10 Anaod, sain nin pupanumbukan ket main nin kabiangan tamo' sa lalaman a bilang sa pangangan tan pinnom tan sa pangriringgas nin bubagay, tan sa raruma et. Nigan-gan nan Dios nin tumbuken in angga tamo' sa panaon a mampagkuri ana a ba'yon padalan na nin ikusto a sarba.
11 Edet si Cristo, sin inmadap ya konan Dios, syay Sangkata'gayan nin Padi' nin mamangibwat nin mabibistan bubagay yupa' konan si ba'yon nitarato. Kinmadani ya et kona nin Dios nin dinmalan ya konan si sangkata'gayan tan sangkabistawan nin Abung-abong para konan Dios. Ambo' nin tawo a nangwa' konan siti tan saya et, ambo' yan iti sa mundo.
12 Ambo' anamaet nin daya' nin kabron tan kal-lakyan nin baka* a awit na nin nika' nida'ton itaw sa naitalagan kami'nan nan Dios no kai edet, say daya' nan diri nin tinmuro'. Ket sa wanin, ni'sa ya tamo' nin sinumrep itaw tan kai nayna nin matkap a sumrep anamanaet ta gina'muran nayna a pakaipal'is tamon anggan-angga sa pag'uuray nin kukasalanan tamo.
13 O' tutuo, sa u'nan nitarato, saraytaw saray ikwinta nin nikasama', maringgasan a lalaman ra sa pangwarsik konra nin daya' nin baka tan kanding tan abunsyang nin pinuuran a gumalasang nin baka*, ket no wanin, maaburuyan saran kikalamo' sa pangrarayo.
14 Wanin man nin sain, maringgasan atamon adayo' bale' nin daya' na ni Cristo. Rininggasan nayna a kukanakman tamo sa gawa'-gawa' tamon kai nin makabunga nin byay, ta pigaw nin say gaw'en tamoyna ket si pagsirbyan yay Dios a syay pangibwatan nin byay. Yupa' sa tulong nan Ispirito nan Dios a main ya anggan-angga, si Cristo, nida'ton na konan Dios a kadiryan na nin kasa gapo nin dungis ket maringgasan natamoyna.
15 Ket bana' ta wanin, si Cristo, inumdeng ya sa pisa'lean nan Dios tan saray tutawo a pinangibwat nay pagkamain nin ba'yon nitarato a maituno atamo konan Dios. Itaw ya ta pigaw nin saraytaw saray sinagyat nan Dios ket maga'muran raytaw say magnayon anggan-angga nin bindisyon a nipangako' nan Dios. Mangyadi' a wanin bana' sa patiti na ni Cristo nin ipasbot nasaran Dios a tutawo kona sa duka' a kaugutan ra sa nipanubag ra sin itaw sara et sa sakop nin u'nan tistaminto* nan Dios.
16 Bilang sa wanin, no si sayay tawo ket mangwa' ya nin tistaminto, matkap a main yapo' nin paka'kitan a nati yayna ba'yo nin matawir nin si'numan a kamamain na,
17 bana' ta kasa et nin kuri nan tistaminto antaran mabyay ya et. Ket magkuri tamo' a wanan tistaminto no nati yaynaytaw si nangwa'.
18 Ket bilang sa wanin, konan si u'nan padalan a pinangibwat nan Dios, main nin pinatin ayep nin pinaturo' a daya' na ta pigaw nin alilbien yan main nin kuri a nitaratwan.
19 Anaod, wanti e a nangyadi':
Si Moises, nipatandaan na nga'min konran tutawo a ipatukid nan Dios konra nin itaw sa Gugan-gan. Ket kayadi' na nin ginwa' in, kinalap nay daya' nin kanding tan baka nin linawukan na nin ranom ket, winarsikan nasaray sarban tutawo tan say nakaisuratan nin Gugan-gan, a nangusar yan sanga nin tanaman a mantawagen nin isopo a nakerkeran ya sa parpar nin kulor lila nin abel a mantawagen nin lana.
20 Leleg nan man-gaw'en in wana konran tutawo,

---

* **9:7** Mabasa a maipa'ka' sa trabaho a ginwa' nan Sangkata'gayan nin Padi' nin mi'sa tamo' sa sayay taon sa Levitico kapitulo 16. * **9:8** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Hebreo 10:19-20; Mateo 27:51. * **9:12** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti nin nipangida'ton nin ni'sa sa sayay taon para sa kukasalanan ran tutawo sa Hebreo 9:7; Levitico 16:11-19. * **9:13** Main nin rway klasi nin da'ton a ma'kit iti. Say da'ton para sa kasalanan ran padi' tan tutawo a ida'ton nin tinaun-taon (Levitico kapitulo 16), tan say da'ton para sa pakaparinggas ta pigaw nin si sayay tawon naikwintan nikasama' ket maparinggas ya ket makakilamo' yayna sa pangrarayo konan Dios (Bilang kapitulo 19). * **9:15** *tistaminto- O:kataratwan- O:say bubibilin nan sayay tawo maipa'ka' sa ipatawir na.*

“Sayti a daya' nin pinaturo' nin mama'get sa nitarato nan Dios nin ipasunor na komoyo.”*
21 Winarsikan naya anamaet nin daya' a Abung-abong nin Piikapan nan Dios tan say
sarba nin bubagay nin usaren sa pagsisirbi kona.
22 Anaod, tanda' tamo mangibwat sa Gugan-gan a, dandani sarba, maringgasan nin
pammaturo' nin daya'. Wanin anamaet a say kal-la padalan nin pakapirduna nin
kukasalanan tamo nin tutawo ket say pammaturo' nin daya'.
23 Ket bana' ta wanin, matkap anaod nin maparinggas ya yupa' sa pangwarsik nin daya'
ran nida'ton nin uayep a lugar nin pangraywan konan Dios iti sa luta' tan say bubagay nin
usaren itaw. Bale', ritrato in tamo' nin say itaw sa peteg nin pangraywan itaw sa langit.
Ket sa say itaw sa pangraywan itaw sa langit, mas mabli nin da'ton a matkap.
24 Anaod, si Cristo, nakasrep ya, ambo' sa lugar nin pangraywan a ginwa' nin tawo nin
ritrato tamo' nin si peteg, no kai itaw mismo sa peteg nin pangraywan sa langit. Ket
sawanin itaw ya sa adapan nan Dios ta pigaw nin syay mangisa'le' kontamo kona.
25 Si Cristo anamaet, ambo' yan bilang konan sayay Sangkata'gayan nin Padi' nin Judio
a sinumrep ya nin tinaun-taon sa Sangkasantusan nin Lugar itaw sa pangraywan iti sa
luta', nin nangida'ton yan daya' nin uayep. Ni'sa ya tamo' matkap nin sinumrep si Cristo
nin nika' na nin nida'ton a lalaman nan diri.
26 No say pangingida'ton na ni Cristo ket pariho kumon sa pangingida'ton ra, nangibwat
et sin kapamarsa konan mundo, matkap kumon a ni'nu-ni'no yayna nin nati. Bale' ambo'
nin wanin! Ni'sa ya tamo' nin nakodti tan sa kusto nin panaon ta pigaw nin, mangibwat
sa nipangida'ton nan lalaman nan diri ket rarusan natamo sa kukasalanan tamo.
27 Niketeg nan Dios a say tawo, mati nin mi'sa, ket sumunor a pakasintinsya konan Dios.
28 Kapada nin sain, nati ya si Cristo sin nida'ton nay lalaman nan diri nin ni'sa, ta pigaw
nin makauray ya sa kukasalanan nin abaw a tutawo. Kanya' nin no sumubli' yadti li',
ambo' ana nin bana' sa kukasalanan nin tutawo, no kai edet, mako yadti nin uman para
konran masuet nin mantuma'gan kona ta pigaw nin aluyunen nasaran makodtaw nin
kikalamo' konan Dios.*

10

1 Anaod, si sistima nin yupa' sa panunumbok nin Gugan-gan ket bara'mo tamo' nin
alina a mangitudo' sa mabista nin rumate' kontamo. Ambo' in a say peteg ana. Kanya' nin
say uman-uman nin pangingida'ton ra nin tinaun-taon ket kai gapo nin nagwa' nin
pinaringgas saran peteg sa kukasalanan ray kumadani konan Dios.
2 No magwa' in kumon nin sain, kai rayna nin matkap a mangida'ton et nin saray
kumadani konan Dios ta naparinggas sarayna tan kai sarayna nin mangkabyatan bana'
sa kukasalanan ra.
3 Bale' say katutu'wan ket, nipapanemtem konra nin say nipangida'ton ra nin
tinaun-taon a kai et nin naglat a kukasalanan ra.
4 Wanin bana' ta say daya' nin nida'ton nin baka tan kanding ket kai gapo makapanglat
nin kukasalanan.
5 Kanya' anaod nin sin adapen nayna ni Cristo a makodti sa luta', nibarita' nay wanti e
konan Dios:
“Ambo' nin say duda'ton nin uayep tan raruma et a tikapen mo,
kanya' nin binyan nako nin lalaman.
6 Kai ka nin naparíriket nin
bubagay a pinuuran tan nida'ton nin
ipanakeb nin kukasalanan.
7 Ket bana' anaod ta wanin, wangko komo, O Dios,
‘Edet, iti ako
ta pigaw nin gaw'en ko a karabayan mo, a
sayti ket naisurat anan gindat maipa'ka' kongko sa Masanton Kasuratan.’ ”*

8 Tandaan moyo a wana ni Cristo,
“Ambo' nin say duda'ton nin uayep, say da'ton nin trigo, say da'ton a pinuuran sa altar tan
say daya' a nida'ton para sa kasalanan a tikapen mo;
ambo' in a makaparíriket komo.”
Nibarita' nay wanin mataman no sain ket nipagwa' nin Gugan-gan.
9 Ket nipasunor na nin nibarita',
“Edet, iti ako

---

* **9:20** Exodo 24:8. Mabasa et tin nibarita' na ni Catawan a Jesus sa Lucas 22:20. * **9:28** ***aluyunen nasaran…konan Dios.*** *- Sa Griego:awiten na sa pakaisalba.* * **10:7** Kanta 40:6-8.

ta pigaw nin gaw'en ko a karabayan mo.”
Edet, nangibwat sa karabayan nan Dios, naglat yaynay u'nan nitarato na ket magkuri yaynay ikarwa.
10 Nangibwat anamaet sa karabayan na nin Dios ket rininggasan natamoyna sa kukasalanan tamo ni Cristo tan naitalaga natamoyna konan Dios, nangibwat sa ni'sa tamo' nin nipangida'ton na nin kadiryan na.
11 A lamang et, saray pupadi', inawru-awro nin itaw sara sa Abung-abong nin Piikapan nan Dios nin nangiprisi-prisintan pari-parihon klasin duda'ton. Wanin man, saytaw nin duda'ton ra ket kai nin nakapanglat nin kukasalanan.
12 Bale', sitin padi' tamo a si Cristo, say nipangida'ton nan ni'sa, sumadag anan galten lawas a kukasalanan tamo. Ket sinmunor, nako ya nin tinmekre' sa lugar nin sangkagalangan sa pawanan nan Dios
13 a mantaga'nan nan sarba ran kukalaban na ket ipadaeg nasaran liso nin Dios kona.*
14 Anaod, sa ni'sa nin nipangida'ton nan lalaman nan diri, nikusto na lawas sa pangingikit nan Dios a kapapa'sar ra nin saray tutawo nin mamparinggasen nayna.
15 Si Ispirito nan Dios anamaet, patutu'wan na a naikusto anay kapapa'sar ra sa pangingikit nan Dios ta mabasa tamon midadandan a wanti e sa Masanton Kasuratan:
16 “Wanti li' ey ba'yon itarato ko konra no marate' a panaon wanan Dios:
Ipasrep ko li' sa kukanakman ra a uakay ko.
Ipadalepdep ko konra a gugan-gan ko.”
17 Ket sumunor,
“Pirdunawen koy nipanubag ra, tan kai koyna gapo nin isingir konra.”*
18 Edet, no say kukasalanan ket napirdunayna, kai ana matkap a mangiprisinta et nin da'ton para sa pakapirduna nin sayti.

Idengan moyon Gaw'en a Karabayan nan Dios

19 Kanya' anaod, bubsat, nin kumadani atamo konan Dios. Gaw'en tamo in ta kanawanawa tamoynay makasrep sa Sangkasantusan nin Lugar nan Dios bana' sa nipangida'ton na ni Jesus nin kadiryan na a tinmuro' a daya' na.
20 Inabryan nayayna para kontamo a dalanan sa salaban* sa kakadani konan Dios. Siin nin dalanan ket pinagkamain ya nin nipangida'ton nan lalaman nan diri ni Jesus, ket kapangabri na konan siti, tan mami yan byay nin iti konan Dios.
21 Kumadani atamo anamaet a lamang konan Dios ta, sitin Sangkata'gayan nin Padi' tamo a si Jesus, mampagawan natamon si'tamon pammali nan Dios.
22 Kanya' nin kumadani atamo anaod konan Dios nin masibulot a nakem tamo ta magsen a pagmamatalek tamo kona nin kasan dwadwa bana' ta naringgasan ana a kunsinsya tamo nin daya' na ni Jesus sa kukasalanan tamo* tan say gawa'-gawa' tamo ket bilang nin nauyasan sa ranom nin maringgas*.
23 Dumaer atamo sa saytin pangingilalo tamo nin nipatutuo tamon iti kontamo. Andi' atamo gapo nin magdwadwa bana' ta si Dios a syay nikitarato kontamo ket tutuo ya sa nibarita' na tan gaw'en nay nipangako' na.
24 Pagawan tamo anamaet a maninreg nin saray kalalamo' tamo ta pigaw nin mas mikawa'nanan atamo tan gaw'en tamo no ani a maabig para sa barang saya.
25 Ket andi' tamo nin itgen a pididinep tamo nin ambo' nin bilang konran raruma a no mi'sa tamo', no kai edet, mididinep atamo ta pigaw nin matulungan tamoy barang saya nin mikawa'nanan atamo tan gaw'en tamo no ani a maabig. Matkap tamon tuloy nin gaw'en ti laloyna sawanin bana' ta maibarita' tamo a say awro nin isusubli' na ni Uunuren tamon Jesus ket adani ana.
26 Gaw'en tamo in ta, no ituluy-tuloy tamo et a pagkakasalanan tamo mataman nin peteg a tanda' tamoynay katutu'wan maipa'ka' kona ni Cristo, kasaynan magwa' et nin ida'ton nin makapanguyas nin kasalanan tamo.

---

* **10:13** Kanta 110:1. * **10:17** Jeremias 31:33-34; Hebreo 8:10,12. * **10:20** Nagkamain yaytin salaban bana' sa pagkakasalanan tamo. Niyalimbawa' nin say nikabisang nan kurtina sa Timplo a nikagwa' nan siin a dalanan. Mabasa a maipa'ka' sa nikabisang nan sitin kurtina sa Marcos 15:38. * **10:22** Say ginwa' na ni Jesus a nangida'ton ya nin rininggasan nay kunsinsya tamo sa kukasalanan tamo nin say daya' na ket bara'mo sa nibin bubibilin maipa'ka' sa pangibu'bo' ran pupadi' nin daya' nin mabasa sa Exodo 29:21. * **10:22** Main saray mangibarita' a sayti ket bilang nin nikabawtismo. Say maipa'ka' sa pakauyas nin lalaman ra nin pupadi' a si Aaron tan saray a'nak na ket mabasa sa Exodo 29:4; 30:17-21; 40:30-32. Mabasa et a nipangako' nan Dios sa Ezekiel 36:25.

27 Kasaynan magwa' et para konran tutawon mangwa' nin wanin no kai tuma'gan tana
sa makapasalak a panunusa nan Dios tan say burung-burong nin apoy a mangpos konran
saray kumuntra kona.
28 Tanda' tamo a no main nin nangagaran sinmubag sa Gugan-gan a naibi kona ni
Moises, ket sain nin nipanubag na tistigusan ran tulo o rway katawo, siin nin nanubag ket
dusawen yan patyen nin kasan inganga'do.*
29 Edet ta wanin, mas mabyat li' nin adayo' a dusa na nin si tawon ginwa' nayan kasan
sirbi a Anak nan Dios. Siin, basta-bastawen na a daya' nin nangwa' a magkuri a ba'yon
nitarato nan Dios nin naitalaga atamo konan Dios. Siin a lamang, muda-mudawen naya a
Ispirito nan Dios nin mampamayabor nin say kamaungan nan Dios kontamo.
30 Dusawen naya bana' ta tanda' tamo a si namarita' nin wanti e ket si Dios nin diri:
"Si'ko a gumale';
si'ko a manusa konra sa duka' a gawa'-gawa' ra."
Sya et a lamang a namarita' nin wanti e:
"Si'ko, Si Uunuren, sintinsyawan kosara li' a tutawo ko."*
31 Anaod, makapasalak nin tuloy a dusa na konran saray mangwa' nin wanin kona nin
Dios a sibibyay tan makapangyayadi' ya!
32 Ket, panemtemen moyoy pangingilalo moyo sin ambo' et nin na'teng a pinalawayan
nakamoyna nin Dios. Sin saytaw, abaw nin idap a nirangep moyo.
33 Main taw say pinadi-pading'eyan tan sinasa-sasakit kamo sa adapan nin tutawo, tan
main taw anamaet say nikidamay kamo konran saray ginwa-ginwaan nin wanin.
34 Anaod, dinamayan moyo saray napriso, tan kai kamo nin ginmereng mataman no
kinalap komoyoy sarba nin main moyo bana' ta tanda' moyo nin main et nin ikon moyo
nin nipangako' nan Dios a mas mabistan adayo' tan magnayon anggan-angga.
35 Kanya' nin, bubsat, andi' moyo nin galten a pangingilalo moyo kona ta
magun-gunawan atamo li' nin alaki bana' konan siin.
36 O', matkap a mangitpel kamo ta pigaw nin sa wanin ket maga'muran moyoy
nipangako' nan Dios, bana' ta ginwa' moyoy rabay na.
37 Anaod, wanan Dios a mabasa tamo sa Masanton Kasuratan,
"Ambo' ana nin ma'teng ket
sitaw si mantaga'nan moyon rumate', rumate' yayna.
Kai na nin itantan a kararate' na.
38 Ket si tawo nin nikwinta kon mapteg, magkabyay yan naipatukdo' sa pagmamatalek na
kongko.
Bale', no gurutan nako, kai ako nin mapaririktan kona."*

Dalepdepen a Maipa'ka' konran saray Nagmatalek konan Dios

39 Bale' si'tamo, bubsat, ambo' ratamo nin kapada nin sarain saray gumurot ket
dusawen nasara nin Dios, no kai edet, si'tamo ket kapada ratamon saray nagmatalek
konan Dios ket naisalba nasara.

11

1 Ani edet a pagmamatalek? Syay ma'get a pangipatukduan tamon paninigurado tamo
a matukid a man'ilalwan tamo. Syay panga'getan tamo nin maipa'ka' sa katutu'wan nin
say kai tamo nin ma'kit,
2 ta wanin a ma'kit tamo konran saray tutawo sin nu'nan panaon. Bana' sa
pagmamatalek ra, pinatutu'wan nan Dios a inako' nasara.
3 Mangibwat sa pagmamatalek tamo, mataros tamo a si Dios, ginwa' nayay
sangkamundwan nangibwat sa irgo na tamo';* edet, sarba nin ma'kit ket naparsa
nangibwat sa kai nin ma'kit.
4 Nangibwat sa pagmamatalek na, si Abel, nami ya konan Dios nin mas maikana' nin
da'ton dyan say da'ton na ni kaka nan si Cain.* Nangibwat sa sain nin pagmamatalek
na ni Abel, inalilbi' nan Dios a matunong ya, a sayti ipa'kit nin nipangrisibi nan da'ton
na ni Abel. Ket abirno nin nati yaynan na'teng si Abel, man'iyakay natamo et a lamang
sa wanin nin pagmamatalek na.
5 Nangibwat sa pagmamatalek na ni Enoc, inawit nayaynadtaw sa langit nin Dios ket
kai ya nin nati. Main nin nibarita' nan Dios sa Masanton Kasuratan a kai ya nin

* **10:28** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Deuteronomio 17:2-7. * **10:30** Deuteronomio 32:35-36. * **10:38** Habakuk 2:3-4. Ma'kit et sa Roma 1:17 tan Galacia 3:11. * **11:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 1:1–2:3. * **11:4** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 4:2-16.

nadumog si Enoc ta kinalap naya, bale' nu'na et konan siin ket pinatutu'wan nan Dios a naparíriketan ya kona ni Enoc.*
6 Sawanin, si sayay tawo nin kasan pagmamatalek, kai naya nin maparíriket a Dios.
Wanin ta si si'numan nin kumadani konan Dios matkap a mamper ya a main ya a Dios
tan a si Dios, gun-gunawan nasaray masuet nin kumadani kona.
7 Nangibwat sa pagmamatalek na, si Noe, timper nan main nin li'mo a pammatalad
nan Dios a magkamain nin pinasyan kaalakyan nin layos.* Abirno nin kai na et nin
mangka'kit nin manlumayos sin saytaw, ginwa' nayay alakin baluto ta pigaw nin
malibri saran mipamilya ket yupa' sa katutulok na bana' sa pagmamatalek na ni Noe,
naipa'kit a kai ra nin nipamper nin raruma ket konan siin nirebreb sara; bale' sya,
ginun-gunawan yan byay nin nikwintan mapteg ta main nin pagmamatalek na.
8 Nangibwat sa pagmamatalek na, si Abraham, tinmulok ya sin nibaki' naya nin Dios
itaw sa lugar a nipangako' na nin ibi kona.* Nibwat yan nako si Abraham sa
nangibakian nan Dios kona mataman no kai na nin tanda' no adti yaytaw nin lugar.
9 Nangibwat a lamang sa pagmamatalek na, mataman no nipangako' ya anaod kona
in nin lugar ket nagmantini yadtaw si Abraham nin bilang sayay san'ili tamo' nin
niikap sa abung-abong. Wanin anamaet konan si anak nan si Isaac tan si apo nan si
Jacob, a sara ket nagpangakuan na anamaet nin Dios.
10 Nakaitpel yaynaod si Abraham nin wantaw bana' ta, si man'ilalwan na ket, say
miikap yadtaw li' sa syudad nin magnayon anggan-angga, a si nangiplano tan nangwa'
konan siin nin syudad ket si Dios.
11 Nangibwat et a lamang sa pagmamatalek na ni Abraham, abirno nin nalabas anay
siken na tan abirno nin si asawa na a si Sara ket baog ya, nabyan saran pakagawa' a
nanganak sara et a lamang. Nangyadi' in ta kona ni Abraham ket mailalwan yay Dios
nin nagpangako' kona.*
12 Ket mataman no kai yayna kumon nin makaanak si Abraham bana' ta masiken
yaynan tuloy, syay puon ran namuyek-muyek nin tutawo a kapada ka'baw nin bituen tan
kai nin mabilang a kapadan buyangin.*
13 Mampagmatalek sara et si Abraham tan saray pamilya na konan si nipangako' nan
Dios konra anggan sin awron nati sara, mataman no kai ra et nin narisibi. Siriríket saran
tinma'gan leleg nin byay ra ta bara'mo raynayti nin mangkatamuraw ket inalilbi' ran
san'ili tamo' a pa'sar ra sa siin nin lugar.
14 O', saray tutawo nin mangalilbi' a san'ili saradti tamo' sa mundo, man'ipatnag ra a main
et nin mantikapen ran lugar a pirmaninti ra li' nin piikapan.
15 Sara si Abraham, no si pipanemtem ra kumon ket si lugar a ibwatan ra, magwa' a
sinmubli' sara,
16 bale' kai ta si man'apesen ra ket si lugar a mas mabista nin itaw sa langit. Kanya' nin si
Dios, kai na gapo nin ikading'ey a sya ket tawagen rayan Dios ra. Anaod, nangisadya' ya
nin syudad a piikapan ra.
17 Nangibwat sa pagmamatalek na, sin sinubok nayan Dios, napasaya anay nakem na
ni Abraham nin patyen nayan ida'ton konan Dios a kapagkapag nin anak nan si Isaac.*
Patyen naya kumon nin ida'ton kona abirno nin nipangako' naynan gindat nin Dios
kona
18 wana, “Saray mangibwat kona ni Isaac, sara tamo' a ikwintan puri mo.”*
19 Si Abraham, timper na a si Dios ket main nin pakayadi' nan pasublien saran
mabyay a nunati. Ket kona ni Abraham, nati yaynaod si Isaac tan nisubli' naya nin
mabyay nin Dios kona.*
20 Nangibwat a lamang sa pagmamatalek na, si Isaac, binindisyunan nasara a a'nak
nan si Jacob tan si Esau maipa'ka' sa gaw'en nan Dios para konra sa adapen.*
21 Nangibwat sa pagmamatalek na, si Jacob, sin dandani yayna nin mati, nangrayo ya
konan Dios nin nitayukod ya ket binindisyunan nasaray rway apo nan lulalaki nin

---

* **11:5** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 5:21-24. * **11:7** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 6:9–7:23.
* **11:8** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 12:1-9; 26:5. * **11:11** *Nangibwat et...nagpangako' kona.- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:Nangibwat sa pagmamatalek na, si Sara a asawa na ni Abraham, napangyadi' a nanginaw ya mataman no baog ya tan akulaw yaynan tuloy bana' ta kona ket mailalwan yay Dios nin nagpangako' kona.*
* **11:12** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 18:9-15; 21:1-7. * **11:17** Main et nin raruman a'nak na ni Abraham bale', si Isaac, sya tamo' nin anak na ni Sara a main nin pakairanudan sa nipangako' nan Dios (Roma 9:7-9). * **11:18** Genesis 21:12. * **11:19** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 22:1-19. * **11:20** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 27:1-40.

a'nak na ni Jose.*
22 Nangibwat sa pagmamatalek na, si Jose, sin dandani yayna nin mati, nibarita' na konran kapada nan Israelita a rumate' li' a awro a makalakwan saradtaw sa Egipto, ket nibibilin nan i'ras ra li' a but'ol na.*
23 Nangibwat sa pagmamatalek ra, saray matua na ni Moises, kai sara nin linmi'mo nin sinmubag sa gan-gan nan adi' a patyen sara nga'min a lulalakin abing nin Hebreo. Ket niyadi raya si Moises sa luob nin tuloy bulan nangibwat sin niyabing ya bana' ta naimatunan ran naiduma ya nin anak.*
24 Nangibwat sa pagmamatalek na, si Moises, sin iti yaynan talaga sa idad, kai nayna inako' a alilbien ya et nin anak nan prinsisa a anak nan adi'.
25 Pinili' nayna edet a nangirangep nin dya'dya' nin kalamo' ran saray tutawo nan Dios dyan si mabista a byay na sa anted tamo' nin panaon no pauryan nasaray tawo nan Dios.
26 Para kona, mas alaki ana edet a pakinabang nin pangingirangep nin panunuya'-tuya' para konan Mesias a sya a ibaki' na li' nin Dios, dyan say maikon nay kayamanan nan Egipto. Anaod, nipatyo' nay kaisipan na sa tubale' na li' nin Dios kona.
27 Nangibwat sa pagmamatalek na, linmakwan yadtaw sa Egipto si Moises, a kai ya nin mali'mo sa pinasyan sager nan adi'. Kai ya gapo nin tinmapo' abirno nin aninay idap no kai inagwantawan na bana' ta bara'mo nayan mangkiten-kiten nin kalamo' na a Dios a kai nin ma'kit.
28 Nangibwat sa pagmamatalek na, si Moises, nigan-gan nan silibrawen ray pistan mantawagen nin Pista nin Nipanglabas tan ipunas ray daya' nin karniro sa purtan bubali ra. Gaw'en ra in ta pigaw nin no lumabas yay anghil nin nibaki' nan Dios nin mangmati konran kakan lalaki nin Egipcio, ket kai nasara patyen a Israelita.*
29 Nangibwat sa pagmamatalek ra, saray Israelita, nakadalan saradtaw sa mantawagen nin “Mu'dit nin Taaw” nin linmalako sa makrang a luta'. Bale' sin saray sundalo' nin taga Egipto nin mampangamat konra a nanari' nin dinmalan, sinakban saran pa'sar ringring nin ranom sa nipiknga' nin taaw.*
30 Nangibwat a lamang sa pagmamatalek ran Israelita, linmibed saran pitoy awro sa syudad nin Jerico ket mayadi' ra ginwa' in, nayba' a padil na.*
31 Nangibwat sa pagmamatalek na, si Rahab a sayay pampam, kai ya nin pinati nin kalamo' ran saray taga Jerico nin suplado konan Dios. Ma'kit in a pagmamatalek na sin tinulungan nasara nin kapada sa amigo, saray nakodtaw nin nangispya a Israelita.*
32 Abaw et a maibarita' ko maipa'ka' konran raruma et nin nagmatalek konan Dios, bilang sara si Gideon, Barak, Samson, Jefte, David, Samuel tan saray prupita, bale' kurang anay panaon ko.
33 Bana' sa pagmamatalek ra, main konra a nakadaeg nin pupag'adian, main konra a matunong a nipag'uray ra, main saray nakarisibi nin nipangako' nan Dios konra, tan main sara anamaet a kai ra nin napa'no nin leon ta napikmi' ray bebey ra.
34 Nangibwat et a lamang sa pagmamatalek ra, main nin kai nin napuuran sin nikwa sara sa burung-burong nin apoy, tan main et nin nalibrin kai ra napati nin saray kuntra konra. Main saraytaw saray makapoy bale' kinumsaw tan nag'in matpel sara, ket saray nikigira, napatakris rasaray kukalaban ra.
35 Main nin bubbayin bana' sa pagmamatalek ra, saray nati ana nin myimbro nin pamilya ra ket pinasubli' saran mabyay.
Wanin man anamaet, main saraytaw saray bana' sa pagmamatalek ra ket pinaidap sara angga sin nati sara. Malibri sara kumon no gurutan ray pagmamatalek ra konan Dios, bale' mas pinili' ra a mati ta pigaw nin pabyayen sara sa mas mabistan byay nin kikalamo' konan Dios.
36 Main saraytaw et saray wanti e a nikasubok ra:
Tinuya'-tuya' sara tan ginaru-garuti sara, tan main saraytaw et anamaet saray kinadi-kadinawan tan nipriso.
37 Saray raruma et ket pinati sara nin kinudas-kudas nin bato. Main saray piniknga' nin ginarugadi'. Main saray pinati nin beneng. Main saray nakudti-nakodtaw tana tan katat nin karniro o kanding a seket ra ta pinasyan idap nin byay ra. Main saray rinumi'-rumi' tan dinuksa-duksa'.

* **11:21** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 47:31–48:20. * **11:22** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 50:22-26. * **11:23** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 2:1-4. * **11:28** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 12:12-29. * **11:29** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 14:16-31. * **11:30** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Josue 6:1-20. * **11:31** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Josue 2:1-21; 6:22-25.

38 Saray tutawodti sa mundo, kai sara maikana' nin kikala-kalamo' konra. Wanin man,
sarayna edet in nin main nin pagmamatalek konan Dios a napalakwan nin naku-nako sa
disyirto tan talugtog, tan nako pinaisalipne' nin niikap sa yuyukib tan uubot.
39 Anta sarain nga'min ket, bana' sa pagmamatalek ra, pinatutu'wan nan Dios a inako'
nasara. Wanin man, kai ra nin narisibi nin liso a nipangako' nan Dios konra
40 bana' ta si Dios ket, main nin mas mabistan nisadya' na para konra tan kontamo ket
marate' tamo' a makakikalamo' sara konan Dios no naipasaya atamo konra.

12

1 Edet, sabtan ka'bawan ran sarain a main nin kabiangan kontamo. Bara'mo atamon
mangkilumba' nin malayo a man'antabayan ra. Kanya' anaod nin si'tamo, matkap tamon
galten a sarban makabyat sa pal-layo tamo laloynay kasalanan a maitumba atamo. Ket,
ipamuspusan tamoyan palaywen in a nasukat nan Dios para kontamo.
2 Matkap tamon ipasayay nakem tamo konan si saya a syay ibwatan nin pagmamatalek
tamo konan Dios tan sya et a lamang a mama'get sa sayti angga nin makusto. Sya si Jesus
a bana' sa ririket a mantuma'gan kona, nirangep nay idap nin nipasak nin mati, tan
inako' nayti mataman nin makapading'ey. Ket sawanin, mantumekre' yadtaw sa
sangkata'gayan a kagalangan sa wanan na nin Dios.
3 Anaod, ta pigaw nin kai kamo nin tumapo' tan gumurot, dalepdepen moyo a
nipangagwanta na nin idap a ginwa' ra kona nin saray tutawon sikakasalanan.

Say Idap nin Dalanan para sa Pakaipatunong

4 Si'kamo, kai et nin nirate' sa mapati kamo a pangunguntra moyo sa kadukaan.
5 Nalingwanan moyaynayti para a bibilin na nin Dios kontamo nin man'ikwinta nan
a'nak na? Wana,
“Anak ko, andi' mo nin gaw'en nin kasan kwinta no pangirangepen kata nin
pangangakay ko komo,
tan andi' nin tumapo' a nakem mo no dusawen kata nin pangipatunong ko komo,
6 bana' ta si'ko, si si'numan a kawa'nan ko, pangirangepen koya nin pangangakay ko kona
tan dusawen koya nin pangipatunong ko kona bana' ta man'ikwinta koyan anak ko.”*
7 Ket, mampangirangepen nakamo nin Dios nin pammatunong na komoyo bana' ta
man'ikwinta nakamon a'nak na. Anaod, kasan anak a kai na nin iyakay nin ama na.
8 No kai nakamo nin man'iyakay nin Dios a kapada sa man-gaw'en na sa barang anak na,
say kapada moyo, a'nak sa rikor nin kai ra mantungtungen nin uama ra.
9 Saya et, saray mangatua tamodti, no ipatunong ratamo ket kabilangan tamo sara. Mas
matkap nin adayo' a ipaipatunong tamoy byay tamo konan si Ama tamo a namin peteg
nin byay kontamo, ket maibyay tamoy byay na.
10 O', ipatunong ratamon mumatua tamodti sa umnoy taon tamo' dipindi sa wanra a syay
maabig bale' si Dios, ipatunong natamoynaod para sa kaabigan tamo nin say
panganggawan ket makakirama' atamo sa kapapa'sar nan naiduma.

Parmawen moyo a Magkabyay nin Bilang sa Pagkabyay nan Dios

11 Sawanin, mintras a man'ipatunong yay sayay tawo, maidap a nakem na, bale' no
nayadi' ana li', say bunga konan si naipatunong ket say mapteg nin kabibyay, ket
makapatinek yan kanakman ran raruma.
12 Kanya' nin si'kamo bubsat a bara'mon mangkilumba' nin malayo, paksawen moyo a
bara'mon nalpok nin takyay moyo. Pagsenen moyo a bara'mon makapoy ana nin tuod
moyo.*
13 Ket, pakandaen moyon ipatu'rir a pagkabyay moyo nin diri-diritso a kalalako moyo
sa kuston dalan nan Dios* ta pigaw nin saray kalalamo' moyo a bara'mon pilay sa
kabibyay ra ket kai sarayna nin mapa'no et no kai edet, mapaanda' sara bana' sa kabibyay
moyo.
14 Si'kamo nga'min, matkap a say abot moyo lawas ket si mabistay pikakalamo' moyon
sarba tan say pakaiparmaw moyo sa pagkabyay a bilang sa pagkabyay nan Dios, ta no kai
kamo nin magkabyay nin wanin ket kai moya gapo li' nin makalamo' a Dios.
15 Leleg nin gaw'en moyo in, pagawan moyo a kasa komoyo a gurutan nay kamaungan
nan Dios. Pagawan moyo et a kasa komoyo a mag'in nin masakit a nakem na. No main
nin wanin, bara'mo yan rabot nin makasamal. No tumubo' yadsen sa busel moyo ket
pangibwatan in nin mag'in nin magulo tan maitagad nay abaw sa pagkakasalanan.

---

* **12:6** Proberbio 3:11-12. * **12:12** Isaias 35:3. * **12:13** Proberbio 4:26.

16 Pagawan moyo a kasa komoyo a mampagkabyay nin nikasama', o kipada kona ni
Esau a kai nin nangibilang konan Dios. Nisili na sa sayay pangangan a kanepegan na nin
kakan anak,*
17 ket ambo' nin na'teng naipwira ya sa pammindisyon nan ama na mangibwat konan
Dios. Tanda' moyon wanin ta mataman nin wana ket matkap a maga'muran na in, kai na
gapo nin nadawat abirno nin inmakis yan nikidawat nin inganga'do, ta kai nayna nin
nasilyan a nangyadi' ana.
18 Gaw'en moyo in ta say kakakadani tamo konan Dios ket ambo' ana nin bilang sa
gindat. Sin rinisibi ra a Gugan-gan nin saray pupuon tamo, main nin naaraman ra —
burung-burong a apoy; pinasyan dedlem; mangisit a gunem; rumaweswes yay siri;
19 maksaw a tunoy nin trumpita; main nin busis a sin narnge' rayayti ket nikidawat
saran inganga'do a tumgen yaynan mag'irgo.
20 Wanin ta masalak sara konan gan-gan nan Dios a mataman ayep ya tamo' a tumukdo'
konan siin si talugtog, matkap a kudasen yan mati.*
21 Makapasalak nin talagaytaw nin nasari' ra a pati si Moises ket wana,
“Nangingintar ako sa li'mo ko.”*
22 Ambo' gapo nin wanin para komoyo! Iti kamoyna sa talugtog nan Dios a
mantawagen nin Sion*. Iti kamoyna sa syudad nan sibibyay a Dios. Siti ket si Jerusalem a
itaw sa langit. Iti kamoynan mangkiriga konran uanghil a kai nin mabilang sa ka'bawan.
23 Iti kamoyna sa dupong ran naiduman pinatawiran a a'nak nan Dios a say ngaran ra
ket nailista anadtaw sa langit. Iti kamoyna sa adapan nan Dios a syay hwis sa sarban
tawo. Iti kamoynan naikalamo' konran saraytaw intaw saray mapteg nin tutawo a ginwa'
nan Dios nin kasaynan pagkurangan ran makikalamo' kona.
24 Iti kamoyna konan si pinangibwat nay nikagwa' nan ba'yon pitarato ran tutawo tan
si Dios. Sya si Jesus. Iti kamoyna sa pagkukuri nin daya' na nin makapangikalamo'
kontamo konan Dios sin tinmuro', ket mas mabista a kakanaan dyan say daya' na ni Abel
nin tinmuro' a maningkap nin paninintinsya.*
25 Andi' atamoyna nin kai nin mangimbabaet sa man'ibarita' na nin Dios yupa' sa daya'
na ni Jesus. Wanin ta, saray pupuon tamo nin kai nin nangimbabaet sa nibarita' na sa
nitarato na a pina'get nadti sa mundo, kai sara nin nakapal'is nin nadusa. Laloyna nin
si'tamo, kai atamo nin makapal'is nin madusa no gurutan tamo a man'ibarita' na nin si
nangibwat sa langit!
26 Sin saytaw, say busis nan Dios ket iniyeg a luta', bale' sawanin nisamba na et
kontamo,
“Mi'sa anamanaet li' nin eyegen ko, ambo' tamo' nin si mundo, no kai pati say
kalangitan.”*
27 Siin nin nibarita' na nin Dios, say rabay nin irgwen, pakasawen na li' a sarba nin ginwa'
na a kai nin magnayon ta pigaw nin say mabati' tana ket say magnayon.
28 Edet, mangibwat sa anda' nin nakem tamo nin kisalamat kona, tubaleen tamoyay
Dios nin pangingibilang tan kalili'mo kona ta maga'muran tamo li' a lugar sa kai gapo nin
matege' a Pag'adian na. Maikana' in nin pangrarayo kona.
29 Anaod, matkap a ikali'mo tamoya a Dios tamo ta say panunusa na ket bilang yan
apoy nin mapungpong a puuran na.*

13

Say Gugawa' nin Maikana' sa Adapan nan Dios

1 Ket, ituluy-tuloy moyoy mikawa'nanan a mibubsat sa pammemper.
2 Andi' moyo nin isiblet a manan'ili. Saray raruma a mapanan'ili sara ket nanan'ili
sarayna nin uanghil nin kai ra nin naaraman.
3 Andi' moyo sara nin pauryan a itaw sa priswan tan saray mangkaduksa-duksa' no
kai kidamay kamo konra nin bilang nin isen kamon lamang sa wanin nin kapapa'sar.
4 Matkap a kabilangan nin sarba a kasagradwan nin kasal. Saray mitraasawa,
matkap a andi' ra nin sidaen a pikalamo' ran mitraasawa ta tanda' tamo a dusawen
nasara li' nin Dios a kiraray sa ambo' ran asawa tan saray mamabayi o kilalaki.
5 Andi' kamo nin rupan kwarta. Mapda' kamoyna sa no ani a main moyo bana' ta
wanan mismo nin Dios,

---

* **12:16** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 25:27-34. * **12:20** Exodo 19:12-13. * **12:21** Deuteronomio 9:19.
* **12:22** Mabasa a maipa'ka' konan siti si ngaran nan lugar a ***Sion*** sa Glusaryo. * **12:24** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 4:10; Hebreo 9:11–10:25. * **12:26** Exodo 19:18; Hagai 2:6. * **12:29** Deuteronomio 4:24.

“Kai kata gapo nin pauryan tan kai kata gapo nin lakwanan.”*
6 Ket ta wanin, bubsat, kai atamo mag'alangan nin mamarita' a wantamo,
“Si Dios a mantumulong kongko ket,
kai ako nin mali'mo sa magwa' nin gaw'en kongko nin tawo tamo'.”*
7 Panemtemen moyo saray pupangulo moyon nangiparate' komoyo nin minsahi a
nangibwat konan Dios. Dalepdepen moyoy mabistan nagwaan nin nipagkabyay ra, ket
arigen moyoy gesen nin pagmamatalek ra kona.
8 Anaod, si Jesu-Cristo, kai ya gapo nin manguman. No si'no ya sa linmabas anan
panaon, sya et sa anggan sawanin nin panaon, tan sya et li' a lamang sa anggan-angga.
9 Kanya' nin andi' kamo anamaet nin paibarang sa nagsikabarang nin uakay a
naiduma sa Mabistan Patanda' a niyakay komoyo. O', say mabista anaod ket si mapagsen
a kanakman tamo yupa' sa kamaungan nan Dios. Ambo' nin say panunumbok tamo sa
ibarita' nin Gugan-gan maipa'ka' sa pangangan a makapamagsen kontamo, ta kasa
anamaet nin naitulong nin sain konran saraytaw saray nanumbu-tumbok ana.
10 Main nin pinakada'ton tamo a sya nin diri si Jesus. Saray mantumumbok sa
Gugan-gan, kasan kanepegan ran kitao konan sitin da'ton.
11 Anaod, kapada ya in nin da'ton ran Judio para sa pakapirduna nin kukasalanan. Sa
saytin da'ton, ika' na nin si Sangkata'gayan nin Padi' itaw sa Sangkasantusan nin Lugar a
daya' ran da'ton nin uayep ket say laman ra matkap nin puuran itaw sa rikor nin babali.*
12 Wanin anamaet, si Jesus a syay pinakada'ton tamo, pinadya'dya' yan nati sa rikor nin
babali ta pigaw nin mangibwat sa daya' na nin tinmuro' ket maparinggas nay tutawo sa
kukasalanan ra.
13 Kanya' nin, bubsat, kikalamo' atamo kona nin rumikor ana sa pammemper a
naimatawan tamo tan kiranod atamoyna sa nikatuya'-tuya' na
14 ta, sitin mundo, ambo' yayti a peteg nin lugar tamo no kai rabay tamoyan tuloy nin
marate' taw si peteg nin piikapan tamo li' nin anggan-angga.
15 Ket, bana' sa ginwa' na ni Jesus, raywen tamoyan pirmi a Dios, a ibari-barita' tamoy
sangkabistawan nin ginwa' na para kontamo. Say pangwa' tamo nin wanin ket
pinakada'ton tamo kona.
16 Matkap a pirmi kamo et nin mangwa' nin maabig yupa' sa panunulong moyo sa saya
tan saya, bana' ta say pangwa' moyon wanin ket pinakada'ton moyo nin
makapamaririket konan Dios.
17 Reng'en moyo sara in saray mampangipangulo komoyo tan tumulok kamo sa irgo ra
bana' ta trabaho ra in say pagawan rakamo ket umbat sara li' konan Dios no pa'no ra nin
ginwa' in. Paririketen moyo sara sa sitin trabaho ra tan andi' moyo nin paidapen a nakem
ra ta kasan maga'muran moyo sa sain.
18 Idasalan rakami. Anaod, tanda' min kasan abas a ginwa' mi ta rabay min say sarban
gaw'en mi ket matunong.
19 Lalu-laloynan dawaten ko komoyo a idasal moyo nin madali' nakoynan isubli' nin
Dios isen komoyo.

Bindisyon tan Masusuyot nin Pangingigalang

20 Anaod, marayo yay Dios! Syay mampamangibwatan nin mabistan kapapa'sar.
Pinasubli' nayan mabyay si Uunuren tamon Jesus, ket pinag'in nayan Sangkabistawan
nin Pastor kontamon bara'mon kukarniro na sin pina'get na yupa' sa daya' na nin
tinmuro' a magnayon anggan-angga nin nitarato na nin Dios sa tawo.
21 Sawanin, ibi na kumon komoyo mangibwat kona ni Jesu-Cristo a sarba nin matkap
moyon tulong ta pigaw nin magwa' moyoy karabayan na para komoyo leleg nin gaw'en
na komoyo no ani a makapaririket kona. Ket, sapa kumon ta itandudo' ya a ngaran na
anggan-angga!

Peteg a wanin.

22 Bubsat ko, ta anted ya tamo' man layi ti si surat ko ket dawaten ko komoyo a tarusan
moyo nin maong a man'ibibilin ko.
23 Rabay kon matandaan moyo a si busat tamo nin si Timoteo, bulos yayna ket no kai
nin mabalam a kararate' nadti, kalamo' koya li' no mako akodsen komoyo.
24 Iparate' moyoy pammakumusta mi konran saray pupangulo moyo tan konran sarba
ran tutawo nan Dios isen.
Saray bubsat nin taga Italia, mampakumustawen rakamo.
25 Sapa kumon ta bindisyunan nakamo nga'min nin Dios.

* **13:5** Deuteronomio 31:6,8. * **13:6** Kanta 118:6. * **13:11** Exodo 29:14; Levitico 4:12,21; 9:11; 16:27. Main nin raruman da'ton a magwa' ray mangalap nin tao ra a pupadi' bale' sa saytin da'ton para sa kasalanan ket maiyawa'.

Si Surat na ni SANTIAGO

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Siti nin surat ket sinurat naya ni Santiago a busat na ni Jesu-Cristo tan saya yan pangulo ran mammemper intaw sa Jerusalem. Sa angan-angan ket sinurat nayayti sin ba'yo A.D. 50. Surat nayayti para konran mammemper nin Judio nin pinai-paidap tan napala-palakwan nin nako sa nagsikabarang nin lulugar. Man'iyakay na ni Santiago konra no pa'no a matkap nin pigagawa' ra. Wana ket kasan kakanaan nin pagmamatalek nan sayay tawo konan Dios no ambo' nin matunong a pigagawa' na. No peteg nin mampagmatalek ya konan Dios, matkap nin ma'kit ti sa gawa' na.

Nagsikabarang nin tima a nisurat nadti ni Santiago konan sitin surat a bilang say maipa'ka' sa pakasubok tan pakatukso, pamipuruk-purok, pammemper tan mabistan gawa', say pagdadangka' sa pag'iirgo, kadunungan a ibat konan Dios, puon nin pisasangkinian ran mammemper, saray maidap tan mayaman, anos tan pangingitpel sa pakapai-paidap, kadadasal, tan raruma et.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1)
Say pakasubok nin pammemper (1:2–2:13)
Ipa'kit moyo a pammemper moyo (2:14–5:6)
Bibilin maipa'ka' sa gawa' nin pammemper a maanos (5:7-20)

1 Mampablyen kon Judio nin mantumumbok kona ni Cristo a napadya'dya' tan nataboy
nin nako sa saka-sakalakon lugar,

si'ko si Santiago a aripen nan Dios tan ni Uunuren a Jesu-Cristo. Surat koyayti komoyo
ket iparate' ko a pammagalang ko.

Say Pangingirangep a Sirириket

2 Bubsat ko sa ngaran na ni Cristo, no main nin rumate'-rate' komoyo nin
saka-sakalakon pakasari'-sari', akuen moyoyti nin tutuon sirириket
3 bana' ta tanda' tamo a no maagwantawan nin pagmamatalek tamo konan Dios ti nin
panunubok, magkamain atamon pakababa' nin mangirangep nin animan.
4 Kanya' nin, andi' kumon nin kumapoy a nakem moyo no kai edet, pakaanos kamo
anggan bana' sa pangingirangep moyo ket mag'in kustoy nikatawo moyo tan kasan
pakabalawan moyo.
5 Ket no main komoyo a kurang a kadunungan na maipa'ka' sa animan sa kabibyay,
matkap a dumasal yan kidawat konan Dios ket byan naya ta maruros a nakem nan mami
konran sarban tawo. Kasan duga' no mami ya tan mabulos a kanakman na.
6 Bale' no kidawat yaytin tawo, matkap a masibulot a pammemper na tan andi' ya
magdwadwa ta si sayay magdwadwa, kapada nay daluyon sa taaw nin ipadpad nan siri
abirno adti.
7-8 Ket sitin tawon ambo' nin napasayay pinanakem na, andi' ya edet milalon
mangrisibin animan a mangibwat konan Catawan ta ipa'kit nin kabibyay na a kai na
maitudo' no si'noy mantumbuken na.
9 Rumiriket kamo, bubsat. Rumiga kan si'kan mampagkurang, sa nipangita'gay nan
Dios komo sa kapapa'sar a bilang kona ni Cristo.
10 Rumiga kaynamaet nin si'kan mayaman sa nipamatulok nan Dios komo ta say byay
mo,* kapada a burak nin rabot, kai nin magnayon.
11 Say rabot, makri' sa masakit a amot nan awro, maragrag anay burak, tan masida' a
bista. Wanin anamaet konan mayaman, ma'met nayay byay na sa kapresan nan
mampipayaman.

Say Pakatukso

12 Makarma' tan marириket yay tawon makaagwanta nin panunubok ta no nasubok
anay pammemper na, makaga'mor yan kurunan kasan raruma no kai say byay a
nipangako' nan Catawan konran mangado' kona.
13 Andi' na kumon ibarita' nin si'numan a mampangirangep nin panunubok a wana,
“Mantukswen nakon Dios.” Si Dios kai ya matukso nin mangwa' nin duka' tan kai
yaynamaet manukso nin si'numan.

---

* **1:10** *ta say byay mo,- O:ta say iti sa byay,*

14 No kai edet matukso yay tawo no ma'wit tan maitawtaw yan duka' a karириktan nan
lalaman nan diri.
15 No tinmubo' tan nakayamot a duka' a apes, gumungan kasalanan. No nag'uray anay
kasalanan, umangga sa patiti.
16 Mampablyen kon bubsat, andi' kamo malingo maipa'ka' sa puon nin pakatukso.
17 Anaod, sarban maong tan kasan pagkurangan a naibi ana tan maibi et ket
mangibwat sa ta'gay konan Ama nin namarsan palaway sa langit. Masilyan nin dedlem a
palaway bale' si Dios, kai ya gapo nin manguman. Say kimey na anamaet ket kai nin
pangibwatan nin dedlem nin kabibyay.
18 Sa bukod nin karabayan na ket mag'in atamon ua'nak na sa nipamataros nan
minsahin maipa'ka' sa katutu'wan kontamo. Ginwa' nayti ta pigaw nin naipurok atamon
bilang primiron yatab na tan binyan natamon sangkata'gayan a lugar sa sarban pinarsa
na.

Say Tutuon Pagkarilihyuso
19 Tanda' moyo in, mampablyen kon bubsat. Kanya' nin matkap tamon adalen a
rumnge' tan no mag'irgo atamo, adalen tamon maong tan andi' atamo madali' nin
umamot a ulo
20 ta say sager, kai nin makatulong sa tawo ta pigaw nin makapangwa' yan matunong sa
pangingikit nan Dios.
21 Kanya' nin gurutan moyo a sarban duka' a gawa' tan galten moyoy duka' a pitatawo
moyo. Siaayupa' tan situtulok nin akuen moyoy minsahi nan Dios a sin narnge' moyo,
naimula sa nakem moyo. Sain say Sarita' nan Dios a makaisalba komoyo.
22 Sawanin, magkabyay kamon kumpruntado sa minsahi nan Dios. No reng'en moyo
tamo' bale' kai moyo nin sunuren, manluku-lukwen moyo anaod tamo' a lalaman moyo.
23 Anaod, si rumnge' tamo' sa sarita' nin kai nayti nin sunuren, kapada nay sayan
mampag'ispiho.
24 Kikiten nay bakas na mi'sa yayna mibwat ket tampor a malingwanan nayna a bakas
nan na'kit na sa ispiho.
25 Kanya' nin kai sumadag a marnge' moya tamo' ti nin gan-gan a mamin
pagkanawanawa kontamo nin gumwa' sa karabayan nan Dios tan kasan pagkurangan. Si
tawon mag'adal nin maong tan sumunor konan siti ket bindisyunan naya nin Dios sa
sarban gawa' na.
26 No sa angan-angan nan sayay tawo ket alaki anay pammemper na konan Dios bale'
kai na madugaan a pag'iirgo na, manluku-lukwen na tamo' a lalaman na ket kasan
kakanaan a pagkarilihyuso na.
27 Say tutuon pagkarilihyuso a makaparириket konan Dios a Ama tamo ket, si sayay tawo
kai ya nin pasagyat sa duka' nin tutawo. Edet, alilaen nasaran tulungan a ulila tan saray
bubbayin balo nin mampatapuen nin mabyat a prublima.

2

Andi' nin Mamipuruk-purok
1 Bubsat, bana' ta mampagmatalek kamoyna kona ni Uunuren tamon Jesu-Cristo a sya
nipadar nan Dios a pinasyan kata'gayan na, ambo' nin manepeg a mamipuruk-purok
kamo.
2 Bilang wadi', main nin sayay tawon nisingsing nin balitok tan nisket nin mabli tan
mapustura a rinmate' sa dupong moyon mammemper, tan main anamaet nin sayan
nisket nin ma'ran, namapas tan nikasama' ana.
3 Sawanin, mas inasikaso moyay nisket nin mabista a wamoyo “Tumekre' kamodti sa
mabistan kami'nan,” tan wamoyo konan pubri, “Umdeng kadtaw e!” O, “Manarikadkad
ka tanadtaw e!”
4 Abas in say gawa' moyo. Namipuruk-purok kamo. Bilang kamon hwis nin nangwa'
nin kategan a naipatukdo' sa masiblet nin apes.
5 Rumnge' kamo, mampablyen kon bubsat. Si Dios, pinili' nasara a pubri iti sa mundo
nin mag'in nin mayaman sa pammemper, ket ipaikon naya konra a Pag'adian na nin
nipangako' na konran saray mangado' kona.
6 Bale' si'kamo, sa inugali' moyo, pinaayupa' moyay pubri ket inasikaso moyay
mayaman. Saray mayaman a mangrumi' komoyo tan saran diri a mangidimanda
komoyo.
7 Tuya'-tuyaen rayay mablin ngaran na ni Jesu-Cristo a syay man'alilbien nin main nin
ikon kontamo.

8 Mapteg a man-gaw'en mo no mantumbuken moy Gugan-gan nan Adi' tamo bilang sa
wana sa Masanton Kasuratan a, “Aduen moy kapada mon tawo nin kapadan
pangangado' mo sa lalaman mon diri.”*
9 Bale' no mamipuruk-purok kamo, mampagkasalanan kamo ket sintinsyawan kamon
sinmubag sa Gugan-gan.
10 Wanti ta si'numan a kai nin nakasunor konan sayay gan-gan, mataman no natumbok
na nga'min a raruma, sintinsyawan nayan lamang nin Dios a bilang sinubag na nga'min.
11 Sin wanan Dios, “Andi' ka nin kiraray sa ambo' mon asawa,” wana anamaet lamang,
“Andi' ka nin mangmati.”* Abirno kai ka nin nikilalaki o namabayi, no nangmati ka,
sinubag mon lamang nga'min a Gugan-gan ta sayan-saya yay puon nin gan-gan.
12 Manarita' tan kumimey kamo nin matunong ta maipadar atamo li' sa pakasintinsya
sigon sa gan-gan a mamin pagkanawanawa nin gumwa' sa karabayan nan Dios, a sayti
ket say pangawa'nan konan Dios tan konran kapada tamon tawo.
13 Anaod, no manintinsya yay Dios, kai naya nin nabuan nin inganga'do a tawon kai nin
nanginga'don kapada nan tawo. Bale' saray mapanginga'do sa kapada ran tawo, kasan
nepeg ran ikasalak ta makapangyayadi' a inganga'do nan Dios konra.

Say Pammemper nin Tutuo Ket Matkap nin Ma'kit sa Gawa'

14 Bubsat sa ngaran na ni Cristo, ani a kabalikasan nin wanan sayay tawon main nin
pammemper na bale' kai nayti ipatnag nin pammemper na yupa' sa gawa' na? Maisalba
ya kasi nin siin a klasin pammemper na? Kai anaod.
15 Bilang wadi', main saya komoyo a kasaynan maisket na tan magkurang yayna sa
kanen.
16 Ket mataman no wamo kona, “Mako kayna a bindisyunan naka kumon nin Dios.
Sumadag kumon a seket moyo tan mangan kamon kusto.” No kasa anamaet nin ibi mon
saytin pakatkapan nin lalaman ra, ani a kabalikasan nin wamo? Kasa!
17 Wanin anamaet a pammemper no kai paaluyunan nin gawa', kasan lamang nin sirbi.
18 Magwa' a main nin saya nin magdipinsa a wana, “Say pammemper tana a dalan nin
mako konan Dios, mataman no kasan gawa'.” Ket, say ubat ko bale' kona, “Ipa'kit ko sa
si'numan a main nin pammemper ko nin ma'kit sa gawa' ko. Bale' no kasan mapteg a
gawa' mo, kai mo maipa'kit no main nin pammemper mo o kasa.”
19 Main nin pammemper moyo sa sayan-sayay Dios.* Kusto kamo bale' kai nin
sumadag a tepren moyo tana. Mataman saray dudimunyo ket namper sara kanya' nin
nangingintar sara sa li'mo ra.
20 Benged a tawo, matkap mon alilbien a say pammemper a kai mapaaluyunan nin
gawa' ket kasan kakanaan.
21 Panemtemen ma si ama tamon Abraham. Yupa' sa gawa' na, napapteg ya sa adapan
nan Dios sin nika' naya nin ida'ton sa bubaton pangida'tunan a anak na a si Isaac bana' sa
pammemper na sa nipangako' nan Dios.*
22 Kanya' nin ma'kit moyon mampialuyon a pammemper na tan gawa' na ket
napasibulot a pammemper na bana' sa gawa' na.
23 Wanin a rabay nan ibarita' nin Masanton Kasuratan a wana, “Si Abraham,
nagmatalkan nayay Dios ket, nikwinta na nin Dios a mapteg ya,”* ket nasabtan yan amigo
nan Dios.*
24 Ma'kit moyo edet a si sayay tawo ket mapapteg ya bana' sa gawa' na tan ambo' tamo'
bana' sa pammemper na.
25 Sayay alimbawa' ya et si Rahab, sayay duka' a babayi. Pinagtuloy nasaray ispyan tawo
nan Dios tan pinaliwa' nasaradtaw sa lugar na sa nipangyakay na sa sakalakon dalan ta
pigaw nin makalakwan saradtaw. Sa ginwa' na ket napapteg ya sa adapan nan Dios.*
26 Ket bilang sa lalaman no kasan inanawa na, ket nati ya, wanin anamaet, say
pammemper nin kai napaaluyunan nin gawa', nati.

3

Say Pagdadangka' sa Pag'iirgo

* **2:8** Levitico 19:18. * **2:11** Exodo 20:13-14. * **2:19** *moyo sa sayan-sayay Dios.- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:moyo a si Dios, saya ya tamo'.* * **2:21** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 22:1-18. * **2:23** Genesis 15:6. * **2:23** Isaias 41:8; 2 Cronica 20:7. * **2:25** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Josue 2:1-21.

1 Bubsat sa ngaran na ni Cristo, andi' kumon nin masulit a ka'bawan komoyo nin
mag'in mangangakay nin minsahi nan Dios ta tanda' tamon si'kamin mangangakay ket
maipadar kami li' sa pinasyan byat a paninintinsya dyan saray iyakay mi.
2 Ket sarba tamoynaod ket makagwa' nin nagsikabarang nin kukasalanan. Si kai nin
magkasalanan bana' sa sarita' na ket bukod nay kasan pakabalawan. Bana' ta
marindawan nayay dila' na, kanya' nin wanin anamaet sa intiron lalaman nan diri.
3 No mapatulok tamoyay kabayo, bana' tamo' sa pangikwa nin busal sa bebey na ket
maipatyo' tamo nga'min a kimey na.
4 Kiten mosara anamaet a bapor. Abirno aninay kaalakyan ra tan abirno nin maksaw
yay sungsong, mataman no si ugit ket daikleng ya tamo' nin parti ra, ket mabring nayay
bapor sa adtiman a diriksyon a rabay nan mangngulin.
5 Wanin na anamaet nin dila' tamo. Daikleng ya tamo', bale' mairangas nan
marindawan a intiron kabibyay nin tawo.
Isipen moyo tanan si daite' tamo' nin baya ket mapangibwatan yan alakin puor sa
tatalon!
6 Si dila' maipada ya sa puor. Syay piikapan nin kadukaan. Saya yan parti nin lalaman
tamo bale' sidaen nay intiron kinatawo tamo. Say duta na mangibwat sa impyirno ket
mangawit sa pakasida' nin intiron kabibyay tamo.*
7 Abirno mapaamo' tan napaamo' nasaraynan tawo a sarban klasin atap a uayep tan
manuk-manok tan saray uayep a kumayam sa luta' tan tumangoy sa taaw,
8 bale' kasan si'numan a makapamatulok konan dila' na. Manida' yan pirmin
nakasadya' nin mangitayak nin mabayanin samal na.
9 Usaren tamoyay dila' sa pangrarayo tamo konan Ama a Uunuren tamo, tan usaren
tamoya et lamang nin pagsari-sarita' sa kapada tamon tawon naparsan kabakas-bakas
nan Dios.
10 Bubsat ko, ambo' nin manepeg nin mangyadi' a wanti a pangrarayo tan
pagsari-sarita' nin mangibwat sa sayan-sayay bebey.
11 No wanti, bara'mon umagos a matab'ang tan ma'sin nin ranom sa sayan-sayay subor.
12 Bubsat ko, si kayon igos kai ya gumungan olibo, o si ubas kai ya gumungan igos.
Wanin anamaet, si ma'sin a subor, kai ya magwa' liwaan nin matab'ang a ranom.

Say Kadunungan a Gumungan Kinamapteg
13 Si'numan a madunong tan makataros komoyo, matkap nin ipa'kit a tutuoyti nin say
kabibyay na, yupa' sa matunong a gawa' nan siaayupa' a paka'kitan nin kadunungan a iti
kona.
14 Bale' no sa nakem moyo ket main nin mapait nin imon tan masiblet a apes, andi'
moyo nin irangas a madunong kamo. No gaw'en moyo in, mibula'-bula' kamo tan kai
moyo man'alilbien a katutu'wan nin nangibwat konan Dios.
15 Ambo' in nin klasi a kadunungan nan Dios. Sain ket mangibwat sa kaisipan nin tawo
tan kaririktan nin lalaman tan mangibwat konan dimunyo
16 ta adtiman nin mampiikap sa tawo a imon tan masiblet a apes, itaw main nin kai
pidudunong tan sarbaynan kadukaan.
17 Bale' say kadunungan a mangibwat konan Dios, ambo' nin wanin. Si tawon main nin
kadunungan a nangibwat konan Dios, mu'na-mu'na, malinis a pinanakem na, ket
mammituno ya, mapangabot ya konran kapada nan tawo tan mainum'ay yan katarusan,
rumnge' ya sa pangipapalaway, napno' ya nin inganga'do tan mabistan gawa', kai ya nin
mag'aleng-aleng tan kai ya nin mikanu-kano.
18 Kanya' anaod nin say pitutuno ket bilang nin bikoy. Imula ran saray mammituno ket
say bunga, say mapteg nin gugawa'.

4

Say Puon nin Pisasangkinian ran Mammemper
1 Sawanin, ani a puon nin pisasangkinian tan piaaway moyo? Sain say pangangapes
moyon karigawan nan lalaman.
2 Umapes kamo sa kasa komoyo kanya' nin abirno nin mangmati kamo sa tanay
makalap moyo. Maibeg kamo anamaet sa ikon ran raruma kanya' nin milalaban kamo sa
tanay maikon moyo. Kai moyo nin makalap a rabay moyo ta kai moyo nin dawaten
konan Catawan,
3 tan mataman no kidawat kamo konan Catawan kai nan lamang ipaga'mor komoyo ta
say duka' a gagara moyon kidawat, rabay moyo tamo' a makadumog nin karigawan.

* **3:6** *pakasida' nin intiron kabibyay tamo.- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:pakasida' nin nga'min nin pinarsa.*

4 Malamang nin tutawo! Matkap moyon amingawen a no kikalamo' kamo konran saray
duka' iti sa mundo ket manlumaban kamo anamaet konan Dios. Kanya' nin si si'numan a
mamaalaga konan sitin mundo ket mag'in nin kagura' nayan Dios.
5 No wanti a man-gaw'en moyo, ipa'ka' moyon kasan kakanaan nan si Masanton
Kasuratan a wana ket si Ispirito nan Dios nin nibi na nin miikap sa barang saya kontamo,
maimon yan mangikon kontamo.*
6 Kanya' nin magnayon natamon tulungan nin Dios nin makatumbok kona ta wanin a
wanan Masanton Kasuratan,
"Kuntrawen nasaran Dios a marangas,
bale' tulungan nasara anamaet a maayupa' a nakem."*
7 Kanya' nin isuko' moyo edet a byay moyo konan Dios ta pigaw nin tulungan nakamon
sumubli' kona. Labanan moyay Dimunyo* ket lumakwan ya komoyo.
8 Kumadani kamo konan Dios ket kumadani yaynamaet a Dios komoyo. Si'kamon
makasalanan, gurutan moyoy duka' a pigagawa' moyo tan si'kamon mampag'aleng-aleng,
galten moyo sa nakem moyoy masiblet a apes tan tumumbok kamo konan Dios tamo'.
9 Gumereng kamo bana' sa duka' a pigagawa' moyo. Umakis kamo tan mangabet-abet
kamo; silyan moyoy piririga moyo nin kaberengan. Andi' kamo nin mariga no kai edet,
mading'ey kamo ta malamang kamo.
10 Mipaayupa' kamo sa adapan nan Dios ket si Dios itandudo' nakamo.
11 Bubsat, andi' kamo nin mipadukaan sa saya tan saya. No main nin mamaduka' nin
busat na, o usgawan naya, bara'mon man'ibarita' nan kasan kakanaan nan gan-gan nan
Dios ket man'usgawan nayay gan-gan. No usgawan moyay gan-gan, kai moyayna nin
mantumbuken no kai edet, man-gaw'en moyon mas ata'gay a lalaman moyon diri dyan si
gan-gan ta man'usgawan moyan kusto o abas.
12 Si Dios tamo' a namataoy konan gan-gan. Kanya' nin sya tamo' a magwa' nin
mangeteg. Sya tamo' a makapanintinsya nin pakaisalba tan pakasida' tamo. Kanya' nin
si'no kan mangeteg sa kapada mon tawo ey?

Pannudu'yag konran Magpya sa Kadiryan ra tan saray Mayaman

13 Sawanin, rumnge' kamo, si'kamon mag'irgon wamoyo, "Sitin awro o dilap, mako
kami konan sitin syudad; ket itaw kamin sayay taon, magkumirsyo kamidtaw ta pigaw
nin maka'kit kamin abaw a kwarta."
14 Kai moyo nin tanda' no ani a mangyadi' komoyo sa awron adapen. Kai tamo nin
maga'getan a byay tamo ta kapada a alupaop. Ma'kit sawanin, bale' ambo' nin ma'teng ket
maandipat ana.
15 Kanya' nin sayti a manepeg nin ibarita' moyo, "No iyaburoy nan Dios ket umanroy
byay mi, maituloy miti nin gagara."
16 Bale' ambo' nin wanin a man-gaw'en moyo no kai edet, marangas tan
mampimaung-maong kamo. Sain a pimaung-maong moyo, duka'!
17 Kanya' anaod nin, si'numan a makatanda' nin mabistan gaw'en na, bale' kai nayti nin
gaw'en, mampagkasalanan ya konan Dios.

5

1 Si'kamon mumayaman, reng'en moyoyti. Umakis tan mangabet-abet kamon
magbabawi' bana' ta rumate' li' a grabin idap komoyo mangibwat konan Dios.
2 Naumok tan kasan kakanaan anan kukayamanan moyo; say suseket moyo naet'et
raynan insikto;
3 namapas tan tinmaey anay balitok tan pirak moyo nin man'isiblet moyo, ket say taey
a mismon mangipa'kit nin kaaguman moyo. Bara'mon apoy nin mangpos li' nin laman
moyo a kayamanan nin dininep moyo, sa manrumate' anan awron panunusa nan Dios.
4 Iti a upa' ran tawon sinaor moyon kai moyo nin binayadan a pagal ran nagtrabaho sa
gagawa' moyo. Reng'en moyoy ay'ay ra. Narnge' nan Uunuren nin Mampag'uray sa Sarba
a ay'ay ra.
5 Nagkabyay kamodti sa babon luta' sa pipariga tan pammapda' sa kaririktan nan
lalaman. Bale' bara'mon ayep a patyen, mampipataba' kamo sa pannunor sa karabayan
moyo para sa awron pangungukom nan Dios.
6 Sinintinsyawan tan nipapati moyo sara et a matunong abirno nin kai rakamo nin
linabanan.

---

* **4:5** *wana ket...mangikon kontamo.- O:wana ket pinasyan siblet nan ispirito nin pinasrep nan Dios kontamo.- O:wana ket siiiliw yay Dios konan ispiriton pinasrep na kontamo.* * **4:6** Proberbio 3:34; Kanta 138:6. * **4:7** Mabasa a maipa'ka' konan siti si titulo a ***Dimunyo*** sa Glusaryo.

Say Bibilin Para sa Maanos a Pangingitpel nin Pakapaidap

7 Kanya' anaod, kapadan mammemper, nin pakaanos kamo edet anggan rumate' yay
Catawan. Arigen moyay mangmumulan siiilalon mantuma'gan sa yatab sa luta' na a
mabli kona. Maanos yan mantuma'gan sa irarate' nan u'nan rapeg a mamarsik sa bini'
tan sa suyot a rapeg a mamno' nin rinakay.
8 Kanya' nin pakaanos kamo anamaet. Pa'geten moyoy pammemper moyo tan
paksawen moyoy nakem moyo ta say irarate' nan Catawan adani ana.
9 Bubsat, andi' kamo mipa'leman nin sakit nin nakem ta pigaw nin kai nakamo ukumen
nin Mangngukom a si Dios a lamang ta rumate' yayna.
10 Bilang pangarigan sa pangingirangep tan sa kaaanos moyo, kiten moyo saray
nangilalaman konan Dios a nangiparate' nin sarita' na.
11 Wantamon makarma' saray makaagwanta anggan kala'pusan ta bindisyunan
nasaran Dios. Alimbawa' si narnge' moyoynan say nasari' na ni Job. Na'kit moyon
nirangep nay abaw a dya'dya' ket tinulungan naya anamaet nin Dios. Saytin ginwa' nan
Dios, mangipa'kit a mapainganga'do tan mapangawa'nan ya nin tuloy sa tutawo na.*
12 Bale', bubsat, si matkap tuloy nin gaw'en moyo ket si andi' kamo nin sumamba sa
ngaran nin animan sa langit o sa luta', o animan et ta pigaw nin kai kamo nin umadap sa
paninintinsya nan Dios. Say ubat moyo, “O'” tamo' no say rabay moyon irgwen ket o' o
“Kai” tamo' no say rabay moyon irgwen ket kai.
13 No main komoyo a mangkagulo a kaisipan na, matkap yan dumasal konan Dios. No
main komoyoy mariga, matkap yan magkanta nin pangrarayo.
14 No main komoyo a main nin masakit, matkap nin ipakayaban nasaray pangulo sa
dupong moyon mammemper. Ket idasalan raya tan amrisan rayan ladak* sa pakayadi' a
nibi nan Catawan konra.
15 Say dasal ran saray main nin pagmamatalek konan Dios, mamaanda' konan main
nin masakit tan si Catawan ket parigsawen naya, tan no say kasalanan nay
namagmasakit kona, sayti ket mapirduna ana.
16 Kanya' nin akuen moyo sa saya tan saya a kasalanan moyo, tan idasalan moyoy saya
tan saya konan Dios ta pigaw nin mapaanda' kamo. Makapaka'ngap a magwa' nin
kadadasal nan tawon matunong.
17 Bilang si Elias, kapada tamoya anamaet nin tawo bale' sin masuet nan nidasal a
kasan rapeg, ket sa luob nin tuloy taon tan a'nem a bulan, kasa gapo nin rapeg.
18 Anamanaet dinmasal yan dinawat nan rumapeg, ket pinarapeg na nin Dios tan
tinmubo' a rabot tan mumula.*
19-20 Bubsat, panemtemen moyoyti. Magwa' a maisyay ya wadi' a saya komoyo sa
katutu'wan. Maipatunong naya anamaet bale' nin saya komoyo. Si makapangayat konan
siti nin nagkasalanan a gurutan nayna a pagkakasalanan na, ket ipal'is naya* yupa' sa
nipamatunong na, sa patitin dusa nan Dios kona. Gawa' na et nin sitin nangipatunong a
panglilingwan nayna nin Dios sa abaw nin kasalanan.*

* **5:11** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Job 2:10; 42:10. * **5:14** Marcos 6:13; Lucas 10:34. * **5:18** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Uadi' 17:1; 18:1,42-45. * **5:19-20** *ipal'is naya- O:ipal'is nay lalaman nan diri.* * **5:19-20** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ezekiel 3:18-21.

Si U'nan Surat na ni PEDRO

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Sitin surat, sinurat naya ni apostol Pedro para konran mammemper kona ni Jesu-Cristo nin niikap sa limay prubinsya sa Asia Minor (sakop na sa panrupan nin nasyon nin Turkey sawanin). Sinurat naya sin sa angan-angan ket katarana' nan taon a A.D. 60. Si sangkaimpurtantiwan a tuloy nin gagara nan si nanurat ket si pagsenen nay kaisipan ra bana' ta mangkapai-paidap saraynan tuloy bana' sa pammemper ra (4:19). Kanya' nin nipapanemtem na konra a sangkabistawan nin ilalo a mangibwat sa patiti, sa isusubli' nin mabyay tan sa kasusubli' na li' iti ni Jesu-Cristo, bana' ta tanda' na a no say kaisipan ra ket naipatyo' sa say man'ilalwan ra nin itaw sa langit, mababaan ran itpel a pangingirangep ran uidap. Nipapanemtem na anamaet konra a manepeg nin magkabyay saran maitukoy sa karabayan nan Dios, a pusisyon ra bilang tutawon pinili' nan Dios, a paisirong sara konran saray mag'uray konra nin mantumbuken ray alimbawa' nin nipangirangep na ni Cristo, a pigagawa' ra nin man'isipen ray panaon nin susuyot, tan a dumaer sara nin pakagsen sa pammemper ra.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1-2)
Makapaka'ngap a pangingisalba na ni Jesus kontamo (1:3-12)
Mag'in kamon maringgas sa sarban gawa'-gawa' moyo (1:13–2:10)
Say pagkabyay ran tutawo nan Dios no mangirangep saran pammadya'dya' (2:11–4:19)
Pakailag kamo maipa'ka' sa pakikalamo' moyo sa saya tan saya (5:1-11)
Patanid nan nanurat (5:12-14)

1 Si'ko si Pedro* a Apostol* na ni Jesu-Cristo.

Surat koyayti komoyo nin pinili' nan tutawo nan Dios a nataboy nin nako nin niikap sa ambo' moyon lugar nin diri itaw sa prubinsya ran Romano a Ponto, Galacia, Capadocia, Asia tan Bitinia.

2 Si Dios nin Ama, pinili' nakamoyna nin gindat para sa gagara na a gaw'en nakamo nin si Ispirito na, nin naipurok a ua'nak nan Dios. Pinili' nakamo anaod ta pigaw nin tumulok kamo kona ni Jesu-Cristo tan, ta pigaw nin maringgasan kamon daya'* na ni Jesu-Cristo ta pigaw nin maikana' kamo konan Dios.

Sapa kumon ta si Dios ket lalo na et nin ipa'kit a bindisyon na komoyo tan lalo nan pabistawen a kapapa'sar moyo.

Makapaka'ngap a Pangingisalba na ni Jesus kontamo

3 Raywen tamoya a Dios a syay Dios tan Ama nan Uunuren tamon si Jesu-Cristo! Wanin ta sabtan inganga'do na a, nangibwat sa nipamasubli' nan mabyay kona ni Jesu-Cristo, ginwa' nan pa'sar naiyanak atamo sa byay a iti kona. Ket sigurado a pangingilalo tamo sa sitin byay.

4 Nigagara na anamaet nin ibi li' kontamoytaw say niyator naynadtaw sa langit nin para kontamo. Sayti, kasa nin pagkurangan, kai nin masida' tan kai nin manguman.

5 Niyator nayti nin Dios para komoyon man'iyawa' nin pakayadi' na bana' sa pagmamatalek moyo kona ni Cristo. Man'iyawa' nakamo ta pigaw nin kirama' kamo li' sa bungan pangingisalba na a nisadya' nayna tan ipadar nayna li' no anggawan anan panaon.

6 Ket, rumiriket kamon maong! Wanin anaod mataman no magwa' a mangirangep kamo yapo' nin nagsikabarang nin dya'dya' sa anted nin panaon. Matkap a wanin

7 ta pigaw nin mapalaway nin ma'kit a tutuo a pagmamatalek moyo. Mas mabli a pagmamatalek moyo dyan say balitok a, mataman no ipadalan sa apoy ta pigaw nin ma'kit no puro, kai et lamang nin magnayon. Ket no ma'kit nin tutuo a pagmamatalek moyo, raywen, ita'gay tan pagalangan nakamo li' nin Dios no maipadar yayna si Jesu-Cristo.

---

* **1:1** Marcos 3:16. * **1:1** Say katarusan nan sarita' a ***Apostol*** ket mabasa sa Glusaryo. * **1:2** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 24:1-8; Hebreo 9:18-21. Winarsikan saray Israelita nin daya' ran baka ta pigaw nin mapa'get a tukiden ray nikitaratwan ra konan Dios. Man'ibarita' na ni Pedro a say daya' na ni Jesus a nipangiyariglo na konan Dios konran tutawo na.

8 Abirno nin kai moya et gapo nin na'kit, kawa'nan moya. Mampagmatalek kamo kona
mataman no kai moya nin mangka'kit sawanin ket pinasyan ririket moyo. Saytin ririket,
kasa gapo nin kapada tan kasan sarita' nin makaibalikas no pa'no.
9 Wanin a ririket moyo bana' ta man-ga'muran moyoyna a bunga nin pagmamatalek
moyo a say pakaisalba moyo.
10 Say maipa'ka' sa sain, inusisa' raynan inusisa' tan inadal raynan inadal nin saray
prupita nan Dios. Nipadles rayna sin saytaw et a maipa'ka' sa sain nin paka'kitan nin
kamaungan nan Dios komoyo.
11 Bale', sin nipadles na konra nin si Ispirito na nin sya a Cristo nin mampag'uray konra,
a maipa'ka' sa pakapadya'dya' na tan say sangkaandaan nin mangyadi' a sumunor sa
sain, rinabay ran matandaan no ka'no tan no ani a mangyadi' li' no rumate' ti nin
pangingisalba na.
12 Nipatarusan nan Dios konra a saytaw say man'ipatandaan ra ket ambo' nin para sa
kaabigan ra no kai para sa kaabigan moyo sawanin. O', ta say nipatanda' ran prupita,
sain a lamang a nibarita' ran saray nangipatanda' konan Mabistan Patanda' komoyo
mangibwat sa pakayadi' na nin Ispirito nan Dios nin nibaki' na nangibwat sa langit.
Mataman nin saray uanghil, masulit ran apes anamaet nin matarusan a maipa'ka' sa
saytin pangingisalba na.

Mag'in Kamon A'nak nin Maringgas a Kabibyay

13 Bana' anaod sa saytin makapaka'ngap nin pangingisalba nan Dios komoyo, ikwa
moyo lawas sa kaisipan moyoytaw say mabibista nin mantaga'nan moyon ibi na li' nin
Dios komoyo no sumubli' yayna si Jesu-Cristo. Matkap nin naisadya' moyoynay kaisipan
moyo nin mangwa' nin kusto tan mangkadangkaan moyoynay sarba nin kimey moyo.
14 Ket bana' ta matulok kamo nin a'nak nan Dios, andi' moyo nin aburuyan a lalaman
moyon diri nin maguyugoy et nin gindat a nikatawo moyo sin kai kamo et nin
napalawayan nin katutu'wan a nangibwat konan Dios.
15 Ana edet, kapada nan si nangayab komoyo a maringgas ya nin naiduma, wanin
anamaet, mag'in kamon maringgas sa sarban gawa'-gawa' moyo.
16 Wanin ta main ti nin naisurat a wanan Dios, "Mipasantos kamo ta si'ko, masantos
ako."*
17 Si Dios, mantawagen moyan Ama moyo, wanin man, sarba tamon tutawo ket
sintinsyawan natamo lamang, dipindi sa ginwa-ginwa' nin barang saya, a kai ya nin
mamaburito. Ket, leg'an a mangkipagtuloy kamodti et sa luta', unuren moya sa pigagawa'
moyo.
18 Wanin ta simbot nakamo sa kasan piku'kaan nin kabibyay a naimatawan moyo
konran pupuon moyo. O', tanda' moyo a say nipambot na komoyo ket ambo' tamo' nin
basta-basta nin say mag'in nin kasan kakanaan bilang sa pirak o balitok,
19 no kai edet, say mabli nin daya' na ni Cristo. Nibi nay byay na sin pinati yan bilang
sayay uybon nin karniro a kasa gapo nin sama' o dipikto a nida'ton konan Dios.
20 Adapen et nin si Dios ket pinarsa naya a mundo, nitalaga nayayna si Cristo nin
mambot konran tutawo, bale' sawanin tana tamo' sa masusuyot nin panaon ket nipadar
ya para sa kaabigan moyo,
21 si'kamon mampagmatalek konan Dios bana' kona ni Cristo. Si Dios a namasubli' nin
mabyay kona ni Cristo tan nangipata'gay kona ta pigaw nin syan diri nin si Dios a
mampagmatalkan tan mampilalwan moyo.

Si'kamo a Tutawo nan Dios

22 Naparinggas anay byay moyo sin tinmulok kamo sa katutu'wan nin nangibwat
konan Dios ket, main ana nin tutuo nin pangangawa'nan moyo konran bubsat moyo sa
pammemper. Ket anaod, ituluy-tuloy moyoy ma'mot nin pikawa'nanan nin masibulot a
kapusuan moyo.
23 Wanin ta pa'sar moyoy naiyanak anamanaet nin main anan naiduman byay. Kai in
nin nangibwat sa tawo nin mati no kai konan Dios a kai gapo nin mati. Nagkamain
kamon sitin byay yupa' sa mamin byay nin makapangyayadi' tan kai gapo nin
manguman anggan-angga nin minsahi a nangibwat konan Dios.
24 Wanin a mabasa sa Masanton Kasuratan,
"Say sarba nin tawo, kapada a rabot,
say kaugutan makri'
tan say pakairaywan ra, kapada a burak,
say kaugutan mapaso.

---

* **1:16** Levitico 11:44-45; 19:2; 20:7.

25 Bale' say ibarita' na nin Dios,
kai gapo nin manguman anggan-angga."*
Ket siti nin man'irgwen a say nibarita' nan Dios, syaytaw si Mabistan Patanda' nin nipatanda' komoyo.

2

1 Bana' anaod ta main anan ba'yon byay moyo, gurutan moyoyna a sarban kadukaan; say sarba nin bakas nin pibula'-bula', piwadi'-wadi', imbel, tan paninida' nin kapadan tawo,
2 ket mag'in kamo nin kapada na nin sayay abing. Rabay-rabay nay sumuso ket si'kamo anamaet, sulitan moyo a mag'adal nin say minsahi nan Dios nin kasan sakalakon nailawok ta pigaw nin tumubo' kamo sa byay moyo nin syay bungan nikaisalba moyo
3 ta nasari' moyoyna a kamaungan nan Uunuren moyo.*
4 Si Uunuren moyo, maiyarig yaynamaet sa sayay mabyay nin ma'get a bato nin nakaipa'dengan nan sayay bali. Saray tutawo, kai raya nin rabay, anta, sya a pinili' nan Dios tan maalaga yan tuloy kona. Sawanin, mangkumadani kamo kona
5 ket man-gaw'en nakamon sayay balin naispiritwan a maiyarig kamo sa bubato nin mabyay. Anaod, nag'in kamon pupadi' a maikana' konan Dios ta pigaw nin, sa tulong na ni Jesu-Cristo, ket mampami kamo nin da'ton nin maikana' konan Dios tan akuen na.*
6 Tutuo nin wanin bana' ta main yayti e nin mabasa sa Masanton Kasuratan a wanan Dios,
"Kikiten moyo! Nipa'deng koyay sangkaimpurtantiwan nin bato
a mama'get konan pa'deng ko sa Sion*.
Pinili' koya tan sangkablyan ya.
Ket si si'numan nin magmatalek kona, kai ya gapo nin maima-ima."*
7 Kanya' anaod nin, komoyo nin mampagmatalek kona, pinasya nin kaalagawan na. Bale' saray kai nin mampagmatalek kona, matukid anamaet konra a mabasa sa Masanton Kasuratan a wana,
"Sitaw si bato a nibilang ran kai nin mausar nin saray mammanday,
Syay ginwa' nan Dios nin sangkaimpurtantiwan nin baton matkap sa pamma'deng,"*
8 tan,
"Konan siti nin bato, bilang maipadugpa' sara anamaet a tutawo ket gurutan rayan gura'
raya."*
Bilang misakin sara kona bana' ta kai sara nin mantumulok sa nibarita' na nin Dios. Sayti a nitalaga nan Dios nin mangyadi' konra.
9 Si'kamon sarba bale', "Pinili' nakamon mag'in nin pamilya na nin Dios," tan "Pupadi' nakamo nin mampagsirbi kona a syay Adi' tamo." Si'kamo et nin sarba a "Tutawo nakamo nin mampag'urayan na nin naipurok para kona." Si'kamo a "Tutawo nin ikon na."* Wanin a pakikalamo' moyo konan Dios ta pigaw nin ipatandaan moyoy mabibistan ginwa' na. Syay nanagyat komoyo nin maipal'is sa kadedleman nin byay moyo ket niyalis nakamoynan nika' sa makapaka'ngap a palaway nin katutu'wan na.
10 O', gindat ket kasan pakikalamo' moyo konan Dios,
bale' sawanin "Tutawo nakamoyna nin Dios."
Gindat, kai kamo nin mangkakirama' sa pangingingga'do nan Dios,
bale' sawanin "Mangkaga'muran moyoyna a inganga'do na."*

Say Matkap a Pagkabyay ran Tutawo nan Dios

11 Bubsat, ibarita' koyti komoyo: Bana' ta san'ili kamodti tamo' sa luta' a mampiikap kamo sa ambo' moyo nin lugar nin diri, andi' moyoyna nin byan nin lugar a karirriktan nin lalaman moyo ta sayti ket mangkumuntra sa katutumbok moyo konan Dios.
12 Ana edet, magkabyay kamo nin mapteg sa pangingikit ra nin ambo' nin mammemper ket mataman no man'ibari-barita' ra nin duka' a pigagawa' moyo, ma'kit ra anamaet a lamang nin maabig a man-gaw'en moyo ket raywen rayay Dios no mako ya konra.

---

* **1:25** Isaias 40:6-8. * **2:3** Kanta 34:8. * **2:5** Mabasa et a maipa'ka' sa pangingida'ton tamo konan Dios sa Roma 12:1; Filipos 2:17; Hebreo 13:15-16; Nipadar 7:15. * **2:6** Mabasa a maipa'ka' konan sitin ngaran nan lugar a ***Sion*** sa Glusaryo. * **2:6** Isaias 28:16; Roma 9:33. * **2:7** Kanta 118:22; Lucas 20:17. * **2:8** Isaias 8:14-15; Roma 9:33. * **2:9** Sayti nin a'pat a titulo, pannawag ti konran saray puri na ni Israel itaw sa U'nan Tistaminto. (Exodo 19:5-6; Deuteronomio 7:6.) Say rabay nin irgwen nin say man'ibarita' na ni Pedro ket saray magmatalek konan Cristo a tutuon puri na ni Israel.
* **2:10** Oseas 1:6,9; 2:1,23.

13 Ta pigaw nin mapagalangan yay Uunuren, paisirong kamo konran sarba ran main
nin pakauray komoyo, konan si sangkata'gayan nin mampag'uray,
14 pati konran saray raruma et nin upisyalis nin binyan nan pakayadi' nin manusa
konran mangwa' nin duka' tan mamagalang konran saray mangwa' nin maabig.
15 Wanin a gaw'en moyo bana' ta si Dios, rabay nasaran pisasaeten in saray kasan
mataros maipa'ka' sa pigagawa' na, yupa' sa maabig a gawa' moyo.
16 Ipa'kit moyo sa kabibyay moyo a tutawo kamo nin main nin pagkanawanawa. Wanin
man, andi' moyo nin usaren tin pagkanawanawa moyo sa pangwa' nin duka', no kai edet,
usaren moyo sa pagsisirbi konan Dios.
17 Rispitwen moyo sara nin manepeg a sarba nin tawo; kawa'nanen moyo sara a
kapada moyo nin mammemper; ikali'mo tan igalang moya a Dios; tan kabilangan moyay
si sangkata'gayan nin mampag'uray komoyodti sa luta'.
18 *Si'kamo anamaet nin main nin amo, paisirong kamo konra tan igalang moyo sara.
Gaw'en moyoyti konran saray maong tan mapamasinsya nin amo moyo, wanin et a
lamang konran maduksa'.
19 Wanin ta no, bana' sa katutu'wan moyo konan Dios ket itpel moyoy pammaidap ra
komoyo nin kasan kasalanan moyo, raywen nakamo nin Dios.
20 Bale' no bana' anamaet sa kasalanan tamo kanya' nin padya'dyaen ratamo ket itpel
tamoyti, kai atamon lamang nin marayo. Bale' mataman no kasa nin duka' a gawa' tamo
ket padya'dyaen ratamo tan itpel tamo, si Dios, raywen natamo
21 bana' ta say gagara nan Dios sin sinagyat natamo ket si makaitpel atamo para kona.
Nangitpel yan dya'dya' si Cristo para kontamo ket nami ya nin pangarigan nin sunuren
tamo.
22 Sya, kai ya gapo nin nagkasalanan tan kasa gapo nin inirgo na nin bula'.*
23 Sin mampagsari-saritaan raya kai ya gapo nin inumbat nin nag'irgon duka'.* Wanin
a lamang, sin mampadya'dyaen raya, kai ya gapo nin nangigagaem, no kai edet,
nipagamet nayna a lalaman nan diri konan Dios, a sya ket mapteg a paninintinsya na.
24 Si Cristo, inubatan nan diri a kasalanan tamo sa lalaman na sa nipati nan nipasak sa
kudos ta pigaw nin gurutan tamoynay pagkakasalanan ket magkabyay atamoynan say
gaw'en ket say mabista. Edet, bana' sa nikasugat na, napalimpyo kamo
25 ta gindat, bara'mo kamo nin karniro nin nabarang-barang.* Bale' sawanin, sinmubli'
kamoyna kona nin si Mammastor tan Mampamaga komoyo.

3

1 *Si'kamo anamaet nin uasawan bubbayi, paisirong kamo konran uasawa moyo ta
pigaw nin mataman no kai sara nin mampagkabyay nin sigon sa minsahi nin nangibwat
konan Dios ket masagyat sara nin mamper bana' sa mabistan pigagawa' moyo. Mataman
nin kai moyo sarayna nin kumbinsyen, masagyat saraynan lamang
2 bana' ta ma'kit ran malinis a kabibyay moyo bana' sa pangingigalang moyo konan
Dios.
3 Say kabistawan moyo ket matkap a kai nin naipatukdo' sa kabistawan nin bakas;
ambo' nin bana' sa pammabista nin sabot, o bana' sa piaalahas o bana' sa pisisket.*
4 Ana edet, say puon nin kabistawan moyo ket no ani a iti sa kanakman moyo. Wanin ta
say kabistawan a magnayon nin sangkablyan konan Dios ket say pag'in nan mauyamo'
tan mad'en nin sayay tawo.
5 Wanin a pigagawa' ran saray makaDios nin bubbayi sin nu'na a nagmatalek sara
konan Dios ket nikwinta saran magana-gana leleg a pinaisirong sara konran asawa ra.
6 Saya ya si Sara* konran saraytin bubbayi. Tinmulok ya sa wanan asawa nan si
Abraham tan inalilbi' naya nin uunuren na. Ikwinta kamon puri na ni Sara no gaw'en
moyo a kanepegan tan kai kamo nin madaepan.
7 Si'kamo anamaet nin uasawan lulalaki, igalang moyo saray asawa moyo. Kikalamuan
moyo sara nin main nin pananaros konra ta nipudir sara komoyo ta mainum'ay saran
maagrabyado tan bana' ta si Dios, binyan nasara anamaet nin si mabistan rigalo nan byay
a iti kona a kapada moyo. No kai moyo nin gaw'en in, kai nin magkuri a kadadasal moyo.
8 Sawanin, siti a kadinepan nin nibarita' ko komoyon sarban mammemper. Mipapasaya
kamo sa pangingisip moyo. Kiingar kamo konran kalalamo' moyo. Kawa'nanen moyo a
saya tan saya. Matkap a mapainganga'do kamo sa saya tan saya. Mipaayupa' kamo.

---

* **2:18** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Efeso 6:5-9; Colosas 3:22-25; Tito 2:9-10. * **2:22** Isaias 53:9. * **2:23** Isaias 53:7. * **2:25** Isaias 53:5-6. * **3:1** Efeso 5:21-25; Colosas 3:18-19. * **3:3** 1 Timoteo 2:9-10. * **3:6** Genesis 18:12.

9 No main nin gumwa' nin duka' komoyo, andi' kamo nin gumale'. No main nin
mag'irgo nin duka' komoyo, andi' kamo nin umbat nin duka', no kai edet, idasalan moyo
sara a bindisyunan nasara kumon nin Dios. Wanin a gaw'en moyo bana' ta si Dios,
sinagyat nakamo nga'min ta pigaw nin bindisyunan nakamo.
10 Tanda' moyo in ta main nin mabasa sa Masanton Kasuratan a wana,
"No rabay nan sayay tawo a mabistay byay na
ket marириket ya,
matkap a andi' ya nin mag'irgon makaduka' sa raruma,
o nin bula'-bula'.
11 Gurutan nayna a pangngawa' nan duka',
ket ana edet say maabig a gaw'en na,
tan gaw'en nay sarban mababaan na a mabistay pakikalamo' na sa kapada nan tawo.
12 Wanin a byay na ta si Catawan, sipapaga ya konan tawo nin mapteg sa pangingikit na
tan ubatan na a dasal na,
bale' kuntrawen nasara a gumu-gumwa' nin duka'."*

Sali' no Mangirangep atamon Idap Abirno nin Maabig a Gawa' tamo
13 Ket sawanin, no say maabig a masulit moyon gaw'en, main para nin mangwa' nin
duka' komoyo? Sa wangko kasa.
14 Wanin man, no paidapen rakamo bana' sa maabig a man-gaw'en moyo, makarma'
kamoynan lamang. Ket andi' kamo nin mali'mo sa gaw'en ra tan andi' nin magulo a
kaisipan moyo,*
15 ana edet, gaw'en moyo a si Cristo ket syay tutuon Uunuren moyo. Ilamo' moyo sa sain
a sisasadya' kamo lawas a no main nin mangusisa' komoyo maipa'ka' sa puon nin
pangingilalo a ma'kit sa kabibyay moyo, ket maubatan moyo sara.
16 Bale' matkap a siuuyamo' tan siaayupa' kamo nin umbat. Matkap anamaet a pirmi
nin malinis a kunsinsya moyo ta pigaw nin, no main nin mag'irgon paninida' komoyo
bana' sa mabistan pigagawa' moyo nin tumutumbok kona ni Cristo ket, saray
mading'eyan sa irgo ra.
17 Panemtemen moyo a mas maong ana a, no siin a karabayan nan Dios, say
pangingirangep moyo ket bana' sa nipangwa' moyo nin maabig dyan bana' sa nipangwa'
moyo nin duka'.
18 Anaod, isipen moyoyti e: Mataman anamaet nin si Cristo ket pinangirangep ya sin
pinati ya bana' sa kukasalanan tamo. Nati ya tamo' nin ni'sa tan kai nayna nin matkap a
mati nin uman. Sya nin sayay kasa gapon kasalanan, nati ya para kontamo nin
makasalanan ta pigaw nin maikadani natamo konan Dios. Mataman nin napati yadti sa
luta', ginwa' anamaet nin mabyay ya sa kapapa'sar a ispirito.
19 Ket sa sain a kapapa'sar, nako ya sa lugar a mangkaipriswan ran uispirito tan
nipatandaan na konra a maipa'ka' sa pananalo na.
20 Sarayti saray mangkapriso ket saraytaw saray sinmubag konan Dios sin saytaw sin
man-gaw'en naya ni Noe a alakin baluto. Si Dios, inanusan nasara intaw a tutawo angga
sin nayadi' yayna a baluto, ket walo ra tamo' nin katawo a sinumrep sa baluto kanya' nin
sarayti tamo' a naisalba sa ranom.*

21 Kapada sa wanin, maisalba kamo bana' sa pakabawtismo* moyo; siin ket ambo' nin
kapada nin pakauyas nin lalaman moyo ta pigaw nin maringgasan no kai edet, say
pagpangako' moyo konan Dios mangibwat sa maringgas a kanakman moyo. Maisalba
nakamo yupa' sa nipamasubli' nan mabyay kona ni Jesu-Cristo
22 ket itaw yayna sawanin sa wanan nan Dios. O', sinmubli' yadtaw sa langit tan nikwa
sara sa sirong na a sarba ran uanghil tan raruma et nin pinarsa a kai nin ma'kit nin main
nin pakauray o pakayadi'.

4

Arigen moya si Cristo sin Nangirangep yan Pammadya'dya'
1 Edet, bana' ta si Cristo ket nangirangep ya nin pammadya'dya' sin iti ya sa luta', isadya'
moyo anamaet a kanakman moyo sa wanin a kapapa'sar. Wanin a gaw'en moyo bana' ta
si tawo nin mampangirangep ket mapasal na a kai ana nin magkasalanan.*

* **3:12** Kanta 34:12-16. * **3:14** Isaias 8:12-13. * **3:20** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 6:1–7:24. * **3:21** *pakabawtismo- O:pakabinyag.* * **4:1** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Roma 6:1-11; Colosas 2:12; 3:3.

2 Ket mangibwat anaod sawanin, tan sa leleg moyo nin mabyay iti sa luta', ambo' ana a
say karirıktan nin lalaman a tumbuken moyo. Si'kamo, magkabyay kamoynan say
gaw'en moyo ket no ani a rabay nan Dios.
3 Sadag anaytaw say panaon a napalabas nin ni'pos moyo sa nipangwa' nin gawa'-gawa'
ran saray kai nin makatanda' konan Dios. Sin saytaw, ginwa-ginwa' moyo a animan nin
nikasama' tan makapading'ey a inapes nin lalaman moyo, nipabuk-pabok kamo,
nikiayi-ayi kamo sa kasan dangka' nin pirıriga tan sa makaparmay a pangrarayo sa
dios-dios.
4 Ket sawanin, saray ambo' nin mammemper, mampaka'ngapan rakamo tan
mampag'irgu-irgo saran paninida' komoyo bana' ta kai kamoyna nin mangkikalamo'
konra sa pangngawa' nin kasan dangka' a kadukaan.
5 Sara in bale' ket matkap ray umbat li' sa adapan nan Dios, ta si Dios, sisasadya' yaynan
manintinsya nin sarban tawo, saray mabyay et tan saray nati ana.
6 Ket sawanin, magwa' nasaraynan sintinsyawan a nati ana ta nipatandaan yaynamaet
a Mabistan Patanda' konra, ta pigaw nin mataman nin dinalanan rayna a patiti a syay
parihon dusa sa sarban tawo ket, magwa' naynan ibi nin Dios konra a byay a kapadan
byay na.

Say Matkap nin Pagkabyay moyo sa Saytin Panaon a Susuyot ana

7 Dandani ana nin mangangga a sarban mampangyadi'. Kanya' nin matkap a
mapagdangka' kamo sa lalaman moyon diri tan pirmin mapalaway a pangingisip moyo
ta pigaw nin makadasal kamo nin matunong.
8 Si sangkaimpurtantiwan nin matkap nin gaw'en moyo ket si ituluy-tuloy moyoy
ma'mot a pikawa'nanan moyo nin saya tan saya bana' ta no wanin a gaw'en moyo, kai
moyo nin pipanemtem a duka' a ginwa-ginwa' ra komoyo nin saray kalalamo' moyo ket
mapirduna moyo sara.*
9 Pagtuluyen moyo kumon nin sirıriket sa bali moyo a saya tan saya.
10 Nakaipudiran kamo nin nagsikabarang nin bindisyon nan Dios ket, pagsirbyan moyo
nin manepeg a saya tan saya mangibwat sa pakababa' a nipuya' nan Dios sa barang saya
komoyo.
11 Saraytaw saray pinuyaan nin pakababa' nin mangipatanda', matkap a mag'irgo
saran bilang sayay mangingilalaman konan Dios. Saray pinuyaan nin pakababa' nin
tumulong, matkap a pakaseseg sara nin tumulong mangibwat sa pamamaaluyon nan
gesen nin Dios konra. Wanin a gaw'en moyo ta pigaw nin sa sarban gaw'en moyo bana' sa
ginwa' na ni Jesu-Cristo komoyo ket, maitandudo' yay ngaran nan Dios. Sya a pagalangan
tan mag'uray anggan-angga.

Peteg a wanin.

Say Matkap nin Pangingisip moyo Maipa'ka' sa Pammadya'dya'

12 Bubsat, andi' moyo nin paka'ngapan in say pangingirangep moyo nin dya'dya' a
ibarita' moyon say mampangyadi' komoyo ket ambo' nin manepeg nin mampangyadi'.
Sayti nin dya'dya' ket rinmate' komoyo ta pigaw nin masubok no tutuo kamo.
13 Ana edet, rumiriket kamo no mampangirangep kamo nin dya'dya' a wantin lamang a
nirangep na ni Cristo, ta pigaw nin wanin ana li' a ririket moyo no maipadar ana a
kata'gayan na.
14 Makarma' kamo no tuya'-tuyaen rakamo bana' ta tutawo nakamo ni Cristo. Bana' sa
wanin, matandaan moyo a si makapangyayadi' nin Ispirito nin ipadar na a kata'gayan
nan Dios ket iti yan mampiikap komoyo.
15 Bale' sapa kumon ta no mapadya'dya' kamo ket ambo' nin bana' ta nangwa' kamo nin
duka' a bilang sa pangmamati, pananakaw, panunubag sa layi, o a mangkibba'batan
moyo saray raruma nin tawo.
16 No say rason bale' a mampadya'dyaen rakamo ket bana' ta tumutumbok nakamo ni
Cristo, andi' moyo nin nepeg nin ikading'ey. Ana edet, kisalamatan moya a Dios bana' ta
wanin a pangangalilbi' ra komoyo.
17 Wanin a mampangyadi' bana' ta, si Dios, man'itarana' nayna a paninintinsya na, tan
man-gaw'en na a si'tamo nin iti sa pamilya na a mu'nan sintinsyawan na. Ket no sayti
tamo' a tarana' say dya'dya' a man'irangep tamo, sigurado a say mangyadi' li' konran
saray kai nin tumulok konan Mabistan Patanda' a nangibwat konan Dios ket mas grabi.
18 Bilang wanin a mabasa sa Masanton Kasuratan,
“No mangirangep yan kaidapan a sayay matunong nin tawo leleg nin man'isalba ya,

* **4:8** Proberbio 10:12.

lalo yaynan mangirangep nin kaidapan a sayay tawon kai nin mali'mo konan Dios tan
duka' a pigagawa' na.”*
19 Kanya' anaod nin no mampangirangep kamo nin dya'dya' ta sain a karabayan nan Dios,
italek moyoy lalaman moyon diri kona bana' ta sya a namarsa komoyo tan tutuo ya sa
nipangako' na. Ket ituloy moyoy mangwa' nin maabig.

5

Pakailag atamo Maipa'ka' sa Pakikalamo' tamo sa Saya tan Saya

1 Edet, komoyo nin mampangipangulo sa dudupong ran mammemper, main nin
ibibilin ko komoyo. Tanda' moyo a si'ko ket sayay pangulo ako anamaet tan sayay
naka'kit sa nipamadya'dya' kona ni Cristo tan makakirama' ako sa kata'gayan na nin
maipadar li' no marate' a panaon. Sayti e anaod a ibarita' ko komoyo:
2 Pagawan moyo saran maong a mammemper a naipudir komoyo, a bilang saran
karniro nin nipapasturan nan Dios komoyo. Gaw'en moyoytin trabaho moyo nin sirириket
a kai kamo nin mapasu-pasuet bana' ta wanin a rabay na nin Dios. Wanin et a ambo'
kumon nin kwarta a puon nin gaw'en moyo a trabaho moyo, no kai edet, bana' ta
marириket kamon magsirbi konan Dios tan konran kalalamo' moyo.
3 Andi' kamo nin mag'amu-amo konran sarain saray naipudir komoyo. Ana edet,
mangimey kamo sa padalan nin mabyan saran mabistan ihimplo nin arigen ra.
4 Ket, li' no sumubli' yayna si Cristo a syay Sangkata'gayan nin Mammastor ra nin
mammemper, byan nakamo li' nin primyo nin magnayon anggan-angga a siti ket say
pakakirama' moyo sa kata'gayan na.
5 Si'kamo anamaet nin mangalalago', paisirong kamo konra nin mangatuntawo.
Ket sarba moyon si'kamon mammemper, mipaayupa' kamon magsirbi sa saya tan saya.
Matkap a wanin moyo bana' ta mabasa sa Masanton Kasuratan a wana,
“Kuntrawen nasaran Dios a marangas,
bale' tulungan nasara anamaet a maayupa' a nakem.”*
6 Anaod, mipaayupa' kamon paisirong sa pammatunong nan Dios nin makapangyayadi'
sa sarba, ta pigaw nin ipata'gay nakamo li' sa awro nin nitalaga na.
7 Mipaayupa' kamon italek konan Dios a sarba nin mangkaaburidwan moyo bana' ta si
Dios, mampagawan nakamo.
8 Matkap a mapagdangka' kamo sa sarba nin gaw'en moyo tan pakailag kamo, bana' ta
si Kalaban moyo a sya a Dimunyo ket bara'mo ya nin mabayani nin leon a mampikadaw
nin maningkap nin masinan na.
9 Risistyan moya tan dumaer kamo sa pagmamatalek moyo konan Dios. Panemtemen
moyo a mampangirangep sara anamaet nin wantin dya'dya' a kapada moyon
mammemper sa intiro nin mundo.
10 Ket si Dios nin diri, mayadi' a anted a panaon nin pangingirangep moyon wanti, ket
pasublien nay mabistan kapapa'sar moyo; paksawen nay nakem moyo; pagsenen
nakamo; tan patarig'enen nakamon tutawo na. Sya a mampami komoyo nin sarban
bindisyon na tan syay nanagyat komoyo nin kirama' sa kata'gayan na nin kasan
anggawan bana' sa nikaipasaya moyo kona ni Cristo.
11 Anggan-angga anaod nin mag'uray yan main nin pakayadi' sa sarba!
Peteg a wanin.

Patanid

12 Naisurat yayti nin anted nin surat ko komoyo sa tulong na ni Silas a tanda' kon sayay
kapagpyawan a busat tamo sa pammemper. Yupa' konan sitin surat ko komoyo, rabay
kon pagsenen a pammemper moyo tan patutu'wan ko komoyo a sain say
mangkasari'-sari' moyo ket mangipa'kit nin peteg nin kamaungan nan Dios. Andi' moyo
kumon nin gurutan tin kamaungan nan Dios!
13 Mampakumustawen rakamo nin saray iti nin kapadan mammemper a taga
Babilonia* a sara ket pinili' nasara anamaet nin Dios.
Mampakumustawen nakamo anamaet ni Marcos a man'ikwinta kon anak ko.
14 Mipakumustawan kamo nin pangipa'kit moyo a kawa'nan moyo a saya tan saya.
Sapa kumon ta mabista lawas a kapapa'sar moyo nga'min nin mammemper isen kona ni
Cristo.

---

* **4:18** Proberbio 11:31. * **5:5** Proberbio 3:34. * **5:13** *saray kapada...Babilonia- O:saray raruman tutawo a nataboy nin nako nin niikap sa ambo' ran lugar nin diri.*

Si Ikarwan Surat na ni PEDRO

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Sitin surat, sinurat naya ni Pedro a sayay apostol konran mammemper kona ni Jesu-Cristo, angangko itaw sa bubabali sa Asia Minor (2 Pedro 3:1; 1 Pedro 1:1). Sinurat naya sin adani ana nin mangangga a byay na (1:13) nin angangko sin pibutlayan nin A.D. 61 tan A.D. 68.

Say gagara na ni Pedro sin sinurat nayayti ket si pau'nawan nasara a mammemper maipa'ka' konran saray mampangyakay nin ambo' nin tutuo. Si sayay bagay a man'iyakay ra ket, si Cristo kai yayna kano nin sumubli'. Kinuntra nasara ni Pedro nin wana si Cristo ket peteg a sumubli' ya. Si rason a na'teng anay tyimpo sin nibarita' na ni Cristo bale' anggan sawanin kai ya et nin sinmubli' ket, bana' ta si Dios man'anusan nasaray tutawo ta pigaw nin magbabawi' sara sa kukasalanan ra (3:9,15).

Kanya' nin mambibilinen nasara ni Pedro a mansuratan na nin andi' sara nin paibarang sa ambo' nin kuston uakay, no kai edet, dumaer sara sa tutuon uakay ran prupita nan Dios tan ni Jesu-Cristo (3:1), nin lamu'nan ra lawas a pakataros ra sa kamaungan nan Uunuren tamon si Jesu-Cristo, wanin et sa pakatanda' ra kona (3:17-18). Matkap raynamaet a magkabyay nin matulok konan Dios (3:11-13).

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1-2)
Patutu'wan tamon sinagyat natamo nin Dios (1:3-11)
Panemtemen no ani a nakaipatukduan nin tutuon pammemper tamo (1:12-21)
Saray mibalu'-balo' nin tutuo saran mangangakay (2:1-22)
Say matkap nin pigagawa' tamo ta sigurado a sumubli' ya a Uunuren tamo (3:1-18)

1 Si'ko si Simon Pedro a aripen na ni Jesu-Cristo, tan apostol nako anamaet.

Surat koyayti komoyo nin nirama' nan Dios sa pagmamatalek a parihoy kaalagawan komoyo tan komi. Siin ket nangyadi' mangibwat sa kamaungan tan katunungan na ni Jesu-Cristo nin Dios tan Mangingisalba tamo.

2 Sapa kumon ta si Dios ket lalo na et nin ipa'kit lawas a bindisyon na komoyo tan lalo nan pabistawen a kapapa'sar moyo leleg a mantanda-tandaen moya a sya nin Dios tan si Uunuren tamo a si Jesus.

Patutu'wan tamon Sinagyat natamo nin Dios

3 Wanin ta, bana' sa pakayadi' na ni Jesus ta Dios ya, nibi nayna kontamo a sarba nin matkap tamo ta pigaw nin mabyay atamo tan makapagkabyay atamo nin makaparirket nin tuloy kona. Magwa' tamo in ta katanda' tamoyayna a Dios, a sya sinagyat natamo mangibwat sa sangkata'gayan a kagalangan nin pigagawa' na tan kamaungan na.*

4 Bana' a lamang sa sayti nin sangkata'gayan a kagalangan a pigagawa' na tan kamaungan na, nibi na kontamo a kaabigan nin nipangako' na nin makapaka'ngap tan maalaga nin tuloy. Nibi nayti ta pigaw nin makakirama' atamo sa kinasi'no na tan malakwanan tamoyna a duka' nin kabibyay a mangibwat sa pangangapes tamo nin madali' nin manida' kontamodti sa mundo.

5 Bana' anaod ta wanin, gaw'en moyo a mababa' moyo a, say pagmamatalek moyo kona ni Jesu-Cristo ket paaluyunan moyon kabistawan nin ugali'; say kabistawan nin ugali' ket paaluyunan moyon pakatanda' sa manepeg nin gaw'en;

6 say pakatanda' sa manepeg nin gaw'en ket paaluyunan moyon pagdadangka' sa lalaman moyo; say pagdadangka' sa lalaman moyo ket paaluyunan moyon pangingitpel; say pangingitpel ket paaluyunan moyon pagkabyay nin makaparirket konan Dios;

7 say pagkabyay nin makaparirket konan Dios ket paaluyunan moyon pangangawa'nan sa kapadan mammemper; say pangangawa'nan sa kapadan mammemper ket paaluyunan moyon pangangawa'nan lamang sa sarban tawo.

8 Sulitan moyon paaluyunan nin sayti a pagmamatalek moyo ta no mintras a man'umteng ket main ti komoyo tan man'umget anamaet nin iti komoyo, sayti ket gaw'en nin main nin kakanaan tan kuri a pakatanda' moyo kona ni Jesu-Cristo nin Uunuren tamo.

---

* **1:3** *sinagyat...kamaungan na.- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:sinagyat natamo nin kirama' sa kagalangan tan kamaungan na.*

9 Bale' si sayay mammemper a kasayti nin pigagawa' kona, pa'sar na ket sayay rayam o
sayay bulag ta nalingwanan nayna a naringgasan yayna sa kasalanan na sa gindat a
kabibyay na.
10 Edet anaod, bubsat, gaw'en moyo et a mababa' moyo nin mapatutu'wan a pinili' tan
sinagyat nakamo nin Dios ta pigaw nin mag'in nin tutawo na. No gaw'en moyo in, kai
kamo gapo nin maibarang,
11 ana edet, si Dios, siririket yan pangibwaten na nin makaluob kamo sa kasan
anggawan a Pag'adian nan Uunuren tan Mangingisalba tamo a si Jesu-Cristo.

Say Nakaipatukduan nin Tutuon Pammemper tamo

12 Kanya' nin mataman nin tanda' moyoynayti nin bubagay tan mandumaer kamoyna
nin mantumumbok sa katutu'wan a niyakay komoyo, ituluy-tuloy ko et a lamang nin
ipapanemtem komoyo.
13 Sa wangko, nepeg a gaw'en ko in mintras a mangkabyay ako et
14 ta nipatandaan na nin Uunuren tamo a si Jesu-Cristo kongko a adani ana a patiti ko*.
15 Kanya' nin gaw'en ko a sarba nin mababa' ko a, mataman li' nin nati akoyna ket,
maipapanemtem in et nin niyakay komoyo.
16 Panemtemen moyo in ta say nipatandaan mi komoyo maipa'ka' sa pakayadi' na ni
Uunuren tamon Jesu-Cristo tan say isusubli' nadti ket ambo' nin istu-isturya nin
pinabrika ran masisirib a tutawo. Wanin ta na'kit mi nin mismo a kata'gayan nin
nikaDios na.
17-18 O', pinagalangan tan nipata'gay naya nin Dios nin Ama sin kalamo' nakamidtaw sa
talugtog nin pinili' nan Dios. Si'kamin mismo, narnge' mi a busis nan Sangkata'gayan nin
Dios nin nangibwat sa langit a wana,
"Siti a Anak ko nin kawa'nan kon tuloy. Sya a pakaririketan kon tuloy."*
19 Konan siin anaod, lalo nin napatutu'wan a nibarita' rayna sin saytaw et sin nu'nan
panaon nin saray prupita nan Dios. Ket maabig no tumulok kamo sa sayti nin wanra
bana' ta bara'mo nin lampadawan ti nin mampamalaway sa madedlem, anggan sa awro
nin sumubli' ya si Cristo. Siin nin isusubli' na ket bara'mon kapibuklas tan sya ket
bara'mo ya nin kabuntatala' sa buklas nin mamalaway nin kanakman moyo.
20 Mu'na-mu'na, tandaen moyayti e:
Kasan si'numan a makapangipapalaway mangibwat sa pakababa' nan diri sa animan a
naipadles nin nipaisurat nan Dios konran prupita na.*
21 Wanin ta kasa gapo nin naipadles nin nangibwat tamo' sa karabayan nin tawo, no kai
edet, nag'urayan nasara nin Ispirito nan Dios ket nibarita' rayti nin tutawo nangibwat
konan Dios.

2

Main sara li' Isen komoyo a Mibalu'-balo' a Tutuon Mangangakay sara

1 Wanin man, sin nu'nan panaon, main saraytaw a lamang saray nibalu'-balo' a prupita
nasara nin Dios a nangipatanda' konran tutawo nan Dios. Wanin anamaet a lamang,
main sara li' a masirib nin mangyakay nin bula'-bula' isen sa dupong moyo. Say iyakay ra
ket makasida' konran mammemper. Pati si Uunuren a Jesus nin syay nipambot konra, kai
raya nin alilbien ket, bigra' sarayna li' nin madusan maong.
2 Wanin man, abaw sara et li' a lamang a mangarig sa kabibyay ran kasan
pagdadangka'. Ket bana' konran sarayti, say dalan nin pagkabyay a naipatukdo' sa
katutu'wan a mangibwat konan Dios ket mapaduka'.
3 Sarayti nin mampangyakay nin bula'-bula', maagom sara sa kwarta. Ket, kwartawan
rakamo yupa' sa pinabrika ran bula'-bula' a iyakay ra komoyo. Bale' si Dios a syay
manusa konra, kai ya nin mampa'lek ta sinintinsyawan nasarayna nin na'teng ket say
dusa ra nakasadya' ana.
4 Tanda' tamo nin wanin bana' ta mataman nin saray uanghil nin sinmubag sin nu'nan
panaon*, ket sinintinsyawan nasarayna nin Dios. Nibantak nasaran mangkaprisodtaw sa
sangkadedleman anggan say awro a dusawen nasara ket marate'.

---

* **1:14** ***adani ana a patiti ko****- Sa Griego:sitin lalaman ko nin kapada nay ba'lag a mampiikapan ko ket adani koyayna nin lakwanan.* * **1:17-18** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 17:1-5; Marcos 9:2-7; Lucas 9:28-35. * **1:20** *Kasan si'numan...prupita na.- O:Kasan si'numan nin prupita a nangisurat sa Kasuratan mangibwat sa pakababa' nan diri.* * **2:4** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 6:1-4 (Sa Hebreo "a'nak nan Dios." Wanran saray raruman nangadal konan Biblia a saray wanadtin "a'nak nan Dios" ket uanghil sara); Judas 1:6; 1 Pedro 3:20.

5 Kai nasarayna anamaet nin kina'dwan nin Dios a tutawo sin nu'nan panaon nin
gumu-gumwa' nin duka'. Linanip naya a intiro nin mundo ket nirebreb sara. Bale', si Noe
a sya niyakay na a matkap nin magkabyay sara nin mapteg, ket nisalba naya tan main et
nin pito ray kalalamo' na.*
6 Tanda' tamo nin lamang a si Dios, sinintinsyawan nan pinuuran a syudad nin Sodoma
tan Gomorra* anggan nag'in nin abunsyang. Ginwa' na in nin Dios ta pigaw nin ipa'kit na
konran saray gumu-gumwa' nin duka' a kaugutan ra.
7-8 Itaw ya anamaet nin niikap si Lot. Sya, sayay mapteg nin tawo ya nin inawru-awro
nin mabereng tan mangkapaidap a nakem bana' sa kasan pagdadangka' tan masubag a
gawa'-gawa' ran tutawodtaw nin mangka'kit tan mangkarnge-karnge' na. Say katutu'wan
ket niligyas naya nin Dios.
9 Ipa'kit edet nin sain nin nangya-nangyadi' a, si Uunuren, tanda' nasara nin tulungan a
tutawo nin mantumulok kona a mangkasubok. Tanda' nasara anamaet nin pukpukan
para sa pakadusa ra anggan sa awro a sintinsyawan nasara a tutawon gumu-gumwa' nin
duka',
10 lalun-lalo sarayna a mampanumbok sa duka' a karириktan nin lalaman ra tan saray
kai nin mangibilang sa main nin pakauray.

Say Pigagawa' ran saray Mampangyakay nin Bula'-bula'

Sarain saray mampangyakay nin bula'-bula', gaw'en rayna anabungat a animan nin
rabay ra tan mabirngas sara. Kai sara nin mali'mon mag'irgon kai nin pammaga-baga
mataman konra nin makapangyayadi' nin pupinarsadtaw sa langit.
11 Ambo' nin bilang konran sarain, saray uanghil nan Dios nin mas ata'gay tan
makapangyayadi' dyan sarain, ket kai sara gapo nin mag'irgo nin duka' a kuntra konran
sarayti nin makapangyayadi' nin pupinarsadtaw sa langit sa adapan nan Dios.*
12 Sarayti nin mampangyakay nin bula'-bula', bara'mo saran uayep nin kasan nakem
nin gaw'en rayna anabungat a karabayan nin lalaman ra. Tuya'-tuyaen ra a bubagay a
kai ra nin maabot. Kapada rasaran uayep a say kaugutan nin byay ket si dakpen ta pigaw
nin patyen, ta sain anamaet a kaugutan ran sarain a mangangakay,
13 si pangirangepen sara nin dya'dya' a syay manepeg nin tubale' konra bana' sa
nipamadya'dya' ra konran raruman tawo. Mataman nin awro ta awro, kai sara nin
mading'ey nin mangwa' nin animan a duka' nin karириktan nin lalaman ra, a sain a
karigawan ra. Maiyarig sara sa mansa nin makasida' nin bakas nan sayay maringgas nin
aysing bana' ta, mataman no mangkidungu-dungo sara komoyo ket, karириktan ran
sidaen a pakairaywan moyo bana' sa pangituluy-tuloy ra nin gawa'-gawa' ran nikasama'.*
14 Apesen rasaray sarba ran bubbayi nin ma'kit ra, tan kai sara gapo nin mapda' nin
mangwa' nin duka'. Ayaten rasara et nin mangwa' nin nikasama' nin gawa'-gawa' ra a
makapoy a pammemper. Inaagom a tanda' ra. Nigagaem nasarayna nin Dios!
15 Linmakwan sara konan kuston dalan ket natawtaw sarayna. Man'arigen ra a
gawa'-gawa' na intaw ni Balaam a anak na ni Beor, a nangwa-nangwa' yan duka' bana' sa
nipangapes na sa kwarta.*
16 Bale' kinasagran naya nin asno nin manruranan na sa duka' a gawa' na. Sitin sayay
basta nin ayep, nag'irgo ya nin bilang sayay tawo ta pigaw nin paeden nay
man-gaw'e-gaw'en na ni Balaam a pananantigwa a bilang sayay kasan nakem a tawo.
17 Para konran sarayti nin mampangyakay nin bula'-bula', main ana nin
sangkadedleman nin lugar a nisadya' nan Dios nin priswan ra ta bilang sara nin sayay
na'tyan nin subor, o gunem a mami kumon nin rapeg bale' kai ta nilpad nan siri.*
18 Anaod, abaw a ibari-barita' ra nin mabistan reng'en bale' kasan lamang nin
kabalikasan. Man'iyakay ra a ambo' nin duka' nin tumbuken a karириktan nan lalaman,
ket sayti a man'ipangayat ra konran saray nadali' ra et nin ginurutan a duka' nin
gawa'-gawa'.
19 Man'ipasigurado ra et a no tumbuken ra nin tutawo a man'iyakay ra, magkamain
sara nin pagkanawanawa nin mangimey sa rabayen ra, bale' kasa nin pagkanawanawa
ran diri nin saraytin mampangyakay bana' ta kai sarayna nin makaglat sa duka' a
gawa'-gawa' ra nin manida' konra. Tanda' tamo a si sayay tawo anaod ket aripen ya nin
animan a mampangitawir kona.

---

* **2:5** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 6:1–7:24; 8:18. * **2:6** Mabasa a maipa'ka' sa ***Sodoma tan Gomorra*** sa Glusaryo. * **2:11** Judas 1:9. * **2:13** Judas 1:12. * **2:15** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Bilang kapitulo 22 anggan kapitulo 24; Judas 1:11. * **2:17** Judas 1:12.

20 Ket mataman no ginurutan raynaytaw intaw say duka' nin gawa'-gawa' a gindat nin
man-gaw'en ran tawodti sa mundo bana' ta nakatanda' rayayna si Jesu-Cristo a Uunuren
tan Mangingisalba tamo, bale' ta nadaeg sara tan sinmubli' saran naaripen anamanaet
nin sayti, mas masakit et a kapapa'sar ra dyan sin nu'na.
21 Wanin ta maong ana kumon a kai raya nin nadumog a dalan nin mamag'in nin
mapteg konan sayay tawo, dyan si tinumbok rayaynayti kaaram ket ginurutan ra a
bibilin nan Dios maipa'ka' sa pagkabyay nin niyakay konra.
22 Sa wanin a nangyadi' konra, ma'kit a katutu'wan nin sayti nin wanran tutawo,
“Si sayay aso, kanen nan uman a nisuka na,”* tan
“Si baboy nin pinaryo' ana, magluma' ya li' anamana.”

3

Say Matkap nin Pigagawa' Tamo ta Sumubli' yaynaod a Uunuren tamo
1 Mampablyen kon bubsat, ikarwan surat koyaynayti komoyo. Bilang konan si nu'nan
surat ko, konan siti, ipapanemtem ko anamanaet taw say bubagay a tanda' moyoyna tan
tinregen koy masibulot a kanakman moyo.
2 Sipapanemtem kamo kumon nin pirmi sa nipatandaan ra nin prupita nin naitalaga
konan Dios sin nu'nan panaon tan say bibilin nan Uunuren tan Mangingisalba tamo nin
nipatandaan ra komoyo nin saray nibaki' nin nangyakay komoyo.
3 Siti a mu'na-mu'na nin ipapanemtem ko komoyo: Sa saytin panaon nin adapen nayna
a sumubli' nin Uunuren tamo, saray tutawon man-gaw'en rayna anabungat a duka' a
karirıktan nin lalaman ra ket tuya'-tuyaen ratamo
4 a wanra, “Kai para a nipangako' na ni Jesus a sumubli' ya? Adti ya edet? Nati-nati
saraynay pupuon tamo ket kai ya et a lamang nin sinmubli'! Nangibwat sin naparsa yay
mundo ket pariho et a lamang anggan sawanin!”
5 Bale' saray tutawo nin mampamarita' nin wanin, man-gagarawen ran kai nin
mampanemtemen taw say ginwa' nan Dios sin na'teng anan panaon. Si Dios, inirgo na
tamo' ket nagkamain ana a langit tan luta'. Nangibwat sa nipangusar na nin ranom, ket
linumwas a luta' sa ranom.
6 Ket ranom a lamang a inusar nan Dios, si alakin lanip, sin sinida' naya a mundo sin
nu'nan panaon.
7 Anamanaet, sa pakayadi' nin nibalikas nan susarita' nin Dios, nisadya' na anayti say
kapresan nin luta' tan langit nin mapuuran li' no marate' a awro nin sintinsyawan nasara
nin madusa a tutawon kai nin nangunor kona.
8 Man'aduen kon bubsat, mataman no tuya'-tuyaen ratamo nin wanin, andi' tamo nin
lingwanan a, konan Dios, say kaanrwan nan sayay awro ket parihoynan lamang sa
kaanrwan nin sanribon taon, tan say sanribon taon ket parihoynan lamang sa sayay
awro tamo'.*
9 Kanya' nin mataman nin wanra nin raruma ket kai nan lamang nin tukiden a
nipangako' na, ambo' nin wanin, no kai edet, si Dios, man'anusan nakamo ta pigaw nin
pagbabawian tan gurutan moyoynay pagkakasalanan moyo. Wanin ta say rabay na ket si
kasa gapo ni saya kumon nin maika' sa impyirno.
10 Bale' sigurado a sumubli' ya a Uunuren tamo. Ket say irarate' na ket kapada a irarate'
nan sayay mannakaw a bigra' tan kai nin tanda' no ka'no. No saytaw li' nin panaon,
makasa a kalangitan nin kaaluyon a makapali'mo nin maksaw nin danurdor. Si awro, si
bulan tan say bubituen ket tunawen li' nin apoy, ket si luta' tan say sarba nin iti kona,
maipadar li' nin sarba sa pangungukom nan Dios*.
11 Anaod ta tanda' moyoyna a say sarba ket makasa li' nin wanin, asikaswen moyo a
pagkabyay moyo! Matkap nin italaga moyoyna a kadiryan moyo konan Dios tan
magkabyay kamo nin maikana' kona
12 nin mantaga'nan tan mampaapurawen moyoynan rumate' in a panaon nan Dios nin
sintinsyawan na a sarba nin tawo. Peteg anaod a konan sitaw li' nin panaon, mapuuran a
kalangitan tan say sarba nin itaw ket tunawen nin apoy.
13 Bale' si'tamo, mantaga'nan tamo a tukiden nan Dios a nipangako' na, ket magkamain
li' nin ba'yon kalangitan tan ba'yon luta', a sarba ra nin miikap itaw ket mapteg a
pigagawa' ra.

---

* **2:22** Proberbio 26:11. * **3:8** Kanta 90:4. * **3:10** *kona,...Dios.- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:kona, mapuuran li'.*

14 Anaod bubsat, mintras a mantuma'gan kamo konan siin a awro, gaw'en moyo a
mababa' moyo a malinis kamo nin kasa gapo nin pakabalawan moyo sa adapan nan Dios
tan ta pigaw nin makakituno kamo kona.
15 Panemtemen moyo a kanya' nin man'umanos ya a Uunuren ket bana' anaod ta
mambyan nasaray tutawo nin pagkanawanawa nin maisalba.
Say maipa'ka' a lamang sa sayti a wana ni man'aduen tamon busat a si Pablo sa surat na
komoyo mangibwat sa pakatanda' a nibi nan Dios kona.
16 Sa sarba nin surat na ket main nin nibarita' na maipa'ka' sa nibarita' kodti. O', main
taw anaod say maidap nin tarusan nin nisurat na. Ket, saray tutawo nin kurang a
pakatanda' ra kona ni Cristo tan ambo' sara et nin madaer sa pammemper ra,
sinilya-silyan ran abas a katarusan nin bilang sa gawa' ra sa raruman itaw sa Masanton
Kasuratan. Ket bana' sa wanin a man-gaw'en ra, mampangibwaten ray pakadusa ran diri.
17 Bale' si'kamo, bubsat, nipau-pau'na koyna komoyo a maipa'ka' sa sain. Edet,
pakatalad kamo ta bangli' no maibarang rakamon saraytin tutawon mataktika yupa' sa
abas a man'iyakay ra ket maisyay kamo sa katutu'wan nin no adti ket madaer kamoyna.
18 Say maabig ket si lamu'nan moyo a mabistan gawa'-gawa' moyo nin paka'kitan nin
kamaungan na ni Jesu-Cristo a syay Uunuren tan Mangingisalba tamo. Lamu'nan moyo
et a lamang a pakatanda' moyo kona.
Itandudo' yay ngaran na sawanin tan anggaynan-angga!

Peteg a wanin.

Si U'nan Surat na ni JUAN

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Si nanurat konan sitin surat ket si Juan nin saya konran apostoles na ni Jesus nin nikikalamo' kona sin iti ya intaw sa luta'. Sinurat naya sin angan-angan a taon 90 A.D., a sa angan-angan ket a'nem a pulo' a taon anay linmabas nangibwat sin naipasak ya sa kudos si Jesus, tan rwampulo' tan lima a taon anay linmabas a nati sarayna si Pablo tan Pedro. Man'ipa'ka' a nipa'wit nayayti ni Juan nin surat na sa dudupong nin mammemper itaw sa prubinsyan Asia sin itaw ya nin mampiikap sa Efeso.

Sitin u'nan surat na ni Juan ket main nin rwa ray gagara na: Rabay nan pagsenen a nakem ran mammemper, sa wanin ket magkabyay saran naikalamo' konan Dios tan konan Anak na. Rabay nasara et nin bibilinen a dumaer sara sa katutu'wan a niyakay konra tan andi' sara nin palingo konran mampangyakay nin ambo' nin tutuo maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo, bana' ta sarayti a mampanida' nin mabistan uksoy ran mammemper. Man'iyakay ran sarayti a sarban matiryal nin bubagay iti sa mundo pati say lalaman nin tawo ket duka'. Kanya' nin man'iyakay ra nin impusibli kano a si Jesus a syay Anak nan Dios ket nag'in ya nin peteg nin tawo. Man'ipa'ka' ran saraytin mangangakay a say pakaisalba ket mangibwat sa kasa nin pakibiang sa kabibyay iti konan sitin mundo; tan man'iyakay ra et a kasa gapo nin kabiangan nin pakaisalba sa kabistawan nin ugali' o sa ado' sa kapadan tawo.

Rabay nan kuntrawen ni Apostol Juan a man'iyakay ra, kanya' nin pinatutu'wan na a si Jesu-Cristo ket nag'in yan peteg nin tawo, tan rabay nan ipapalaway a sarba ran mamper kona ni Jesus tan mampangado' konan Dios ket matkap anamaet nin kawa'nanen rasaray kapada ran tawo.

Say Linaman nan Sitin Surat

Tistigusan na ni Juan a maipa'ka' konan si syay Kabalikasan nan Dios a syay Puon nin Byay (1:1-4)
Si sayay anak nan Dios ket mabyay yaynan si anggan-angga nin byay bale' matkap nin malinis a kabibyay na (1:5–2:27)
Sigurado atamo nin iti atamo konan Dios no iti ana kontamoy kabibyay nan Dios (2:28–5:12)
Tumarig'en kamon mammemper sa pangangawa'nan nan Dios (2:28–3:10)
Matkap a say pangangawa'nan tamo ket ma'kit sa gawa' tamo (3:11-24)
Matkap tamon subuken a sarban akay no nangibwat konan Tutuon Ispirito o kai (4:1-6)
Kinawa'nan natamon Dios ket kawa'nanen tamo anamaet a saya tan saya (4:7–5:5)
Pinatutu'wan nan Dios a si mampagmatalkan tamo ket Anak naya (5:6-12)
Si sayan mampagmatalek kona ni Cristo, masigurado nan main nin byay nan iti konan Dios (5:13-21)

Tistigusan na ni Juan a Maipa'ka' konan si Syay Puon nin Byay

1 Konan sitin surat, man'isurat ko komoyo a maipa'ka' konan si syay puon nin
anggan-angga nin byay a iti konan Dios a si syay Kabalikasan nan Dios. Sya, main yaynan
gindat sin tinmarana' a sarba. Sya, narnge' miya nin apostoles. Sya, na'kit miya anaod nin
diri. Sya anamaet a lamang, naimatunan tan naga'ge-ga'getan miya.
2 O', ta pinaipadar ya nin sayay tawodti sa luta' kanya' nin na'kit miya nin peteg, ket
mantistigusan mi tan man'ipatandaan mi a maipa'ka' kona, sya nin pangibwatan nin
anggan-angga nin byay a iti konan Dios. Kikalamo' yan pirmi konan Ama ket nipa'kit
nayayna komi.
3 Sawanin, ta pigaw nin makikalamo' kamo komi ket ipatandaan mi komoyo a
na'ki-na'kit mi tan say narnge-narnge' mi. Anaod, sarba tamo ket mangkikalamo' konan
Dios a syay Ama tan kona ni Jesu-Cristo nin Anak na.
4 Bana' anaod konan siin a gagara, kanya' nin manurat-surat kami nin wanti komoyo ta
pigaw nin maliso a ririket tamo.

Matkap nin Malinis a Kabibyay nan Sayay Tutuon Anak nan Dios

5 Siti a nipatandaan nan Anak nan Dios komi ket man'ipatandaan mi ti anamaet
komoyo: Say pigagawa' nan Dios ket palaway; kona ket, kasa gapo nin animan nin bilang
kadedleman.

6 Kanya' nin no ibarita' tamo a mangkikalamo' atamo konan Dios bale' mampisyon
atamo et sa kadedleman, mampibula'-bula' atamo bana' ta say man-gaw'e-gaw'en tamo
ket ambo' nin kumpruntado sa katutu'wan a nipatandaan nan Dios.
7 Bale' no magmantini atamon iti sa palaway a kapada a si Dios ket iti ya sa palaway,
mag'in mabista a pikakalamo' tamo sa saya tan saya, tan lawas a mangkaringgasan
atamo sa kasalanan tamo bana' sa daya' nan Anak nan si Jesu-Cristo nin tinmuro'.
8 Wanin a lamang, no ibarita' tamo a kasa gapo nin kasalanan tamo, manluku-lukwen
tamoy lalaman tamon diri tan kai tamoyna nin tanda' a katutu'wan.
9 Bale' no akuen tamo a kasalanan tamo konan Dios, pirdunawen natamo tan ringgasan
natamo sa sarba nin kadukaan tamo bana' ta mapteg ya tan tutuo ya sa pangako' na.
10 Saya et, no ibarita' tamo a kai atamo nin nagkasalanan, ibarita' tamo et a mabula' yay
Dios, tan kai tamo gapo nin inako' a nibarita' na.

2

1 Si'kamo nin nikwinta kon a'nak kon kawa-kawa'nan ko, tandaan moyoyti nin
man'isurat ko komoyo ta pigaw nin andi' kamo gapo nin magkasalanan. Wanin man, no
main kontamo a magkasalanan et a lamang, matkap a mako ya konan mammyansa tamo
a itaw ya konan Dios a Ama. Sya ket, si Jesu-Cristo nin kasa gapon kasalanan.
2 Sya et a dinusa sa dusan kasalanan tamo ta pigaw nin sayti ket mapirduna. Ambo'
tamo' nin say kasalanan tamo a magwa' nan ipapirduna no kai pati et say kasalanan nin
sarba.

Maalilbi' ya sa Gawa'-gawa' na a Sayay Tutuon Anak nan Dios

3 Sigurado atamo a katanda' tamoyay Dios bana' ta mantumulok atamo sa gan-gan na.
4 Kanya' nin no ibarita' nan sayay tawo a katanda' nayay Dios bale' kai ya nin
mantumulok sa gan-gan na, mampibula'-bula' ya tan madlaw a kai na nin inako' a
katutu'wan a nipatandaan nan Dios kona.
5-6 Bale' si sayay tawo nin mantumulok sa nibarita' nan Dios, sya a mampangawa'nan
nin kusto konan Dios.* Anaod, si sayay mamarita' a mangkikalamo' ya konan Dios,
matkap a say kabibyay na ket kapaday kabibyay na ni Jesu-Cristo. No wanin a gaw'en
tamo, siin a pakasiguradwan tamo a peteg a mangkikalamo' atamo konan Dios.
7 Kukawa'nan ko, ambo' yan ba'yon gan-gan ti si man'ipatanda' ko komoyo no kai siti
yaytaw lamang si gindat a gan-gan a narnge-narnge' moyoyna nangibwat et sin
tinmarana' kamon tumumbok kona ni Jesu-Cristo. Siti anaod ket si mangkarnge-karnge'
moyoyna a gan-gan a wana matkap moyon kawa'nanen a saya tan saya.
8 Bale' bara'mo yaynan lamang ti nin ba'yon gan-gan bana' ta siti ket na'kit ya sa
nipagkabyay na ni Cristo tan wanin anamaet sa kabibyay moyo sawanin. Wanin ta say
kadedleman nin kadukaan ket mangkaglat ana komoyo tan si tutuo nin palaway ket
mansumlag yayna sa kabibyay moyo.
9 No main nin mangibarita' a mampagkabyay yayna nin iti sa palaway nan Dios, bale'
man-guraen nasaray kalalamo' na, sya, mampagkabyay ya et a lamang sa kadedleman.
10 Anamaet, si saya nin mampangado' sa kalalamo' na ket mampagmantini yan
mampagkabyay nin iti sa palaway nan Dios, sa sain a pigagawa' na ket kasan
pagkasalananan na.*
11 Bale' si saya a man-guraen nasaray kalalamo' na, mampiikap ya et sa kadedleman
tan say pigagawa' na ket duka'. Kai na mangka'kit no adti a mangkeen na bana' ta binulag
ya nin kadedleman.

Paksawen na ni Juan a Nakem ran Mammemper

12 Si'kamon pa'sar ket a'nak no maipa'ka' sa pammemper moyo, man'isurat koyti komoyo
bana' ta tanda' tamon napirdunayna a kasalanan moyo bana' sa ginwa' na ni Cristo.
13 Si'kamo nin pa'sar ket mangatuntawo ana sa pammemper, mampanurat ako komoyo
bana' ta tanda' tamo a katanda' moyaytaw si main yayna nin gindat sin tinmarana'
a sarba.
Si'kamon pa'sar ket mangalalago' et sa pammemper, mampanurat ako komoyo bana' ta
tanda' tamo a nadaeg moya si sya a Kadukaan.
14 Anamanaet, mampanurat ako anaod komoyon pa'sar ket a'nak, bana' ta katanda'
moyayna a Ama tamo; komoyon pa'sar ket mangatuntawo, bana' ta katanda' moyaytaw si
main yayna nin gindat sin tinmarana' a sarba; tan komoyon pa'sar ket mangalalago',

---

* **2:5-6** *Dios, sya...kusto konan Dios.- O:Dios, natukid anay gagara nin pangangawa'nan nan Dios kona.* * **2:10** *sa sain...pagkasalananan na.- O:kai ya nin mag'in nin puon a magkasalanan saray kalalamo' na.*

bana' ta magsen kamo sa pammemper moyo, tan bana' ta naimula a minsahi nan Dios sa kapusuan moyo, tan bana' ta nadaeg moyayna si sya a Kadukaan.

15 Anaod, matkap a andi' moyo nin paalagawan a pigagawa' a kuntra sa no ani a rabay nan Dios ni say bubagay iti sa mundo. No paalagawan moyoyti, kasa nin pangangawa'nan moyo konan Dios a Ama tamo.

16 Wanin bana' ta say pigagawa' a kuntra sa no ani a rabay nan Dios bilang say gaw'en a animan a man'apesen, say rabayen nin maikon a bubagay a ma'kit, o say pasirayo bana' sa kapapa'sar sa byay, sayti ket kasan kabiangan konan Dios ta kai ti nin nangibwat kona a syay Ama tamo no kai edet, nangibwat iti sa mundo.

17 Anamaet a lamang, si mundo tan say man'apes-apesen nin iti kona ket pariho li' nin makasa; bale' si saya nin mantumulok sa no ani a rabay nan Dios, lawas a mabyay ya anggan-angga.

Si Kuntra Kona ni Cristo

18 Man'aduen kon a'nak, dandani ana mangangga a kapresan nin kapapa'sar iti sa mundo! Narnge-narnge' moyoyna sa niyakay komoyo a main li' nin lumiwa' a mansabtan nin si kuntra kona ni Cristo. Ket sawanin ma'kit moyo a abaw sarayna a manlumwas nin kuntra kona ni Cristo, ket bana' sa wanin, masigurado tamo a peteg nin dandani ana anaod nin mangangga.

19 Sarain nin mampanguntra kona ni Cristo, nikikalamo' saran gindat kontamo, bale' ambo' tamo sara nin peteg nin kalalamo' kanya' nin sinumyay sara. Anaod, no peteg a kalalamo' tamo sara kai sara kumon nin nikisyay. Ket bana' anaod ta nikisyay sara, naipa'kit a sara nga'min ket ambo' tamo saran peteg nin kalalamo'.

20 Bale' si'kamo, mampisyon ya komoyo a Ispirito nan Dios a nibaki' na nin sya Masantos ya, a sya si Cristo, kanya' nin tanda' moyo nin nga'min a mangipurok nin katutu'wan a mangibwat konan Dios.

21 Ambo' nin bana' ta wangko ket kai moyo nin tanda' a katutu'wan kanya' nin mampanurat ako komoyo, no kai edet, bana' ta tanda' moyoyti tan tanda' moyon lamang a kasan bula' a mangibwat sa katutu'wan.

22 Sawanin ibarita' ko komoyo no si'noy mabula'! Sitaw si mangibarita' a si Jesus ket ambo' ya a Cristo nin nipangako' nan Dios! Si mampangibarita' nin siin ket sya a kuntra kona ni Cristo, ket ambo' ya tamo' a Anak nan Dios a kai na nin man'alilbien no kai pati si Ama nan Anak.

23 Wanin bana' ta si si'numan a kai nin manungtong konan Anak nan Dios, siti, kai ya nin naipasaya konan Dios a Ama na. Wanin a lamang, si manungtong konan Anak nan Dios, naipasaya yaynan lamang konan Dios a Ama.

24 Ket si'kamo, matkap anaod nin pirmi moyo nin imula sa nakem moyo a katutu'wan a mangkarnge-karnge' moyoyna nangibwat et sin tinmarana' kamon tumumbok kona ni Jesu-Cristo. Bana' ta no gaw'en moyo in ket mampisyon kamoynan lamang nin iti konan Ama tan iti konan Anak na,

25 ket man'ibyay moyoynay anggan-angga nin byay a iti konan Dios a nipangako'* na nin diri ni Cristo kontamo.

Si Ispirito nan Dios a Mangyakay nin Katutu'wan

26 Man'isurat koyti komoyo ta pigaw nin pakanda' kamo maipa'ka' konra nin saray marabay nin mangibarang komoyo.

27 Bale' si'kamo, si Ispirito nan Dios nin nibaki' na ni Jesu-Cristo ket mampisyon ya komoyo. Kanya' nin kai moyoyna nin matkap a raruma et nin mangyakay komoyo nin katutu'wan nin nangibwat konan Dios no kai edet, syay mangyakay komoyo sa sarban matkap moyon tandaen. Sarba nin iyakay na ket tutuo, ambo' nin bula'-bula', kanya' nin matkap moyoy dumaer nin kikalamo' kona ni Jesu-Cristo a bilang sa niyakay naynan Ispirito komoyo.

Dumaer kamon Kikalamo' kona ni Cristo

28 Ket bana' anaod ta wanin, a'nak, dumaer kamon makikalamo' kona ni Cristo ta pigaw nin kasa li' nin ikali'mo tan ikading'ey moyo kona no sumubli' ya.

29 Tanda' moyoyna a si Cristo ket kasa gapon kasalanan na, kanya' nin matkap moyo anamaet nin matarusan a saray mampangwa' nin mapteg tan matunong, sarayti a'nak nasaraynan Dios.

---

* **2:25** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Juan 3:15; 4:14; 6:40,47.

3

Tumarig'en atamo nin Gumurot sa Kadukaan

1 Panemtemen moyo no pa'no natamo nin kawa'nan nin maong nin Dios a Ama tamo.
Wanin natamo nin kawa'nan ket man'ikwinta natamo nin a'nak na! O', peteg anaod a
a'nak natamo! Bale' saray tutawo nin say mangkapagawan ra ket say maipa'ka' iti sa
mundo, kai ratamo nin maalilbi' nin a'nak nan Dios bana' ta kai raya anaod nin katanda'
a Dios.
2 Kukawa'nan ko, a'nak natamoyna nin Dios sawanin sa kapresan, bale' kai tamo et nin
peteg nin mataros a pag'inan tamo li' sa adapen. Wanin man, tanda' tamoyna a no
sumubli' ya li' si Cristo, ma'kit tamoyna li' a peteg a kapapa'sar na, ket mag'in atamo nin
bilang kona.
3 Kanya' nin si sayay mampangilalo sa sain, tumarig'en ya nin gumurot sa kadukaan ta
pigaw nin maringgas ya lawas a kapada naya si Cristo a malinis ya.
4 Si sayay mampagkasalanan, mangkumuntra ya konan Dios, ta say kasalanan, syay
kakukuntra konan Dios.
5 Tanda' moyoyna a nako yadti sa luta' si Cristo ta pigaw nin galten na a kukasalanan,
tan tanda' moyo a kasa gapo nin animan nin kadukaan nin main kona.
6 Ket bana' ta wanin, si si'numan a dumaer yan kikalamo' kona ni Cristo, kai nayna nin
ituloy a pagkakasalanan na. Bale' si si'numan nin mantumuloy nin magkasalanan, kai na
et nin na'kit a kinasi'no na ni Cristo, ni kai naya nin katanda'.
7 Kawa-kawa'nan kon a'nak ko, pakatalad kamo a kai kamo maibarang nin si'numan
maipa'ka' sa sayti. Si sayay mampangwa' nin no ani a mapteg sa pangingikit nan Dios,
sya, matunong ya a bilang si Cristo nin matunong.
8 Bale' si saya nin man'ituluy-tuloy nay magkasalanan, sya, mampag'urayan nayan
Dimunyo. Tanda' tamo nin wanin bana' ta si Dimunyo, mampagkasalanan yayna
nangibwat et sin tarana'. Ket si gagara anaod a nako yadti sa luta' a Anak nan Dios ket ta
pigaw nin sidaen nay gawa'-gawa' nan Dimunyo.
9 Kanya' nin si sayay tutuon anak nan Dios, kai ya nin tumuloy nin magkasalanan bana'
ta say pinanakem na nin Dios a iti kona. Bana' anaod ta si ibwatan na ket si Dios, kai
magwa' a tumuloy ya nin magkasalanan.
10 Sawanin, maipurok tamo no si'no saray a'nak nan Dios tan no si'no saray a'nak nan
Dimunyo, ta si sayay mampangwa' nin ambo' nin mapteg, sya, ambo' naya nin anak nin
Dios. Wanin ya anamaet a saya nin kai nin mampangawa'nan nin kalalamo' na.

Matkap nin Kawa'nanen Tamo a Saya tan Saya

11 Wanin ta si akay a matkap a kawa'nanen tamo a barang saya nin kalalamo' tamo, ket,
niyakay yayna kontamo nangibwat et sin tinmarana' kamon mamper.
12 Matkap a ambo' atamo nin bilang kona ni Cain, ta sya, mampag'urayan naya nin si
sya a Kadukaan, ket pinati naya a ari na. Anaod, bana' ta duka' a pigagawa' na ni Cain,
kuntra sa pigagawa' nan ari na a sayti ket matunong, kanya' nin pinati naya.
13 Anaod, bubsat, andi' kamo nin maka'ngap a saray kuntra konan Dios ket kuntrawen
rakamo anamaet.
14 Wanin man, si'tamo, tanda' tamo a kai atamoyna nin naisyay konan Dios a bilang sin
saytaw, no kai edet, main anan byay tamo nin iti kona. Tanda' tamo nin wanti bana' ta
mangkawa'nanen tamo saray bubsat tamon mammemper. Si saya nin kai
mampangawa'nan sa kapada na, pa'sar na a nati ta naisyay ya konan Dios.
15 Wanin ta si sayay mampangura' nin kapada na, bilang yaynan lamang nin
mampangmati nin kapada nan tawo tan mapalaway a si sayay mangmamati, kasa kona a
anggan-angga nin byay a iti konan Dios.
16 Maadal tamoynan peteg no pa'no a mangawa'nan yupa' konan siti e: Si Jesu-Cristo,
masibulot a nakem na nin nibi na a byay na para kontamo. Kanya' nin si'tamo anamaet,
matkap a sisasadya' atamo nin tumulong konran kalalamo' tamo mataman nin sayti ket
pakamatyan tamo.
17 Sawanin anaod, no main nin saya kontamo a main nin magwa' nan itulong a
mangka'kit nan mampagkurang ya sa byay a sayay busat bale' kai nayayti nin tulungan,
ipa'kit nin mapalaway nin sayti a kasa kona a pangangawa'nan a mangibwat konan Dios!
18 Kanya' nin, man'aduen kon a'nak, matkap a say pangangawa'nan tamo konran
kalalamo' tamo ket ambo' nin angga tamo' sa irgo, no kai edet, matkap nin peteg tan
matkap a ma'kit sa gawa' tamo.

Say Katutulok Pagsenen a Nakem tamo sa Adapan nan Dios

19-20 No wanin a pangangawa'nan tamo sa saya tan saya, matandaan tamon peteg a si
puon tamo ket si sya a katutu'wan. Ket mataman no say kunsinsya tamo ket gulwen
atamo, mapagsen tamon lamang a nakem tamo sa adapan nan Dios. Wanin bana' ta
katanda' natamoyna nin maong nin Dios, nin mas et dyan say sain nin kunsinsya tamo
ket katanda' atamo, ta peteg a matukod na nin Dios a sarba.
21 Ket, kukawa'nan ko, bana' ta malinis a kunsinsya tamo, kasan ikali'mo tamon
kumadani konan Dios
22 tan animan a dawaten tamo kona, ibi nayna bana' ta mantumulok atamo sa
nigan-gan na tan man-gaw'en tamo no ani a makaparirikat kona.
23 Ket anaod siti a nigan-gan na kontamo:
Matkap a pagmatalkan tan alilbien tamoya a Anak na a si Jesu-Cristo tan matkap a
kawa'nanen tamo a saya tan saya, a sitin lamang a nigan-gan na kontamo ni Jesu-Cristo.
24 Anaod si saya nin mantumulok sa nigan-gan nan Dios, mangkikalamo' ya konan Dios,
tan si Dios mampisyon yaynamaet kona. Tanda' tamo nin si Dios mampisyon ya kontamo
bana' konan Ispirito na nin nibaki' na kontamo.

4

Matkap tamon Subuken a Sarban Akay

1 Kukawa'nan ko, andi' kamon tampor nin mamper konran mangibarita' a say akay ra
ket nangibwat konan Ispirito nan Dios. No kai edet usisaen moyon maong no say
man'ibarita' ra ket peteg a nangibwat konan Dios. Wanin bana' ta abaw sarayna sawanin
iti sa mundo a mampibula'-bula' nin man'ibarita' ra a prupita nasaran Dios.
2 Si pangipurukan moyo a say man'ibarita' ra ket nangibwat konan Ispirito nan Dios ket
siti:
Alilbien ra a si Jesu-Cristo ket nag'in ya nin tawo.
3 Bale' no kai ra nin alilbien a si Jesus ket sya a Cristo nin nag'in nin tawo, ambo' nin si
Ispirito nan Dios a iti konra no kai edet, si nangibwat konan si kuntra kona ni Cristo.
Narnge-narnge' moyoyna a main li' nin rumate' nin kuntra kona ni Cristo ket ibarita' ko
komoyo a iti ana sawanin.
4 Bale' si'kamon kawa-kawa'nan ko, ikon nakamon Dios. O' a ta nadaeg moyo sarayna
in saray mampangyakay nin bula'-bula' bana' ta si Ispirito nan Dios nin iti komoyo ket
mas makapangyayadi' ya dyan si kuntra kona ni Cristo nin mampag'uray konran
ka'bawan nin tawodti sa mundo.
5 Sarain anamaet saray mampangyakay nin bula'-bula', say ibwatan ran sarayti ket iti
tamo' sa mundo. Ket, say iti sa mundo a pamatukduan ra nin man'iyakay ra ket, saray
tutawon kapada radti sa mundo, mangrenge' sara konra.
6 Bale' si'kamin apostoles, ikon nakami anaod nin Dios. Kanya' nin si si'numan a
katanda' nayay Dios ket mangrenge' ya sa iyakay mi. Bale' saray ambo' nan ikon nin Dios,
andi' sara nin rumnge'. Mangibwat sa sayti, maipurok tamo saray mampag'urayan nan
Ispirito nan Dios a syay ibwatan nin katutu'wan tan no si'no sara a mampag'urayan na ni
Satanas a syay ibwatan nin kabulaan.

Kinawa'nan natamon Dios Ket Mikawa'nanan atamo anamaet

7 Kukawa'nan ko, matkap a kawa'nanen tamo a saya tan saya bana' ta say
pangangawa'nan ket nangibwat konan Dios. Ket si saya nin mampangawa'nan nin
kalalamo' na, saya yaynan anak nan Dios tan katanda' naya a Dios.
8 Si saya anamaet nin kai nin mampangawa'nan, kai naya gapo nin katanda' a Dios.
Wanin, bana' ta say pigagawa' nan Dios ket si pirmi ya nin mangawa'nan.
9 Ket wanti na e nin nipa'kit nin Dios a pangangawa'nan na kontamo: Nibaki' nayadti sa
luta' a kapagkapag nin Anak na ta pigaw nin yupa' kona, ket magkamain atamo nin byay
a iti konan Dios.
10 Kanya' nin sawanin, na'kit tamoyna no pa'no a peteg nin pangangawa'nan. Siti ket
ambo' nin no pa'no tamoya nin kinawa'nan a Dios, no kai edet, no pa'no natamo nin
kinawa'nan nin Dios ket nibaki' nayadti a Anak na ta pigaw nin syay dusawen nin dusa
nin kasalanan tamo ta pigaw nin sayti ket mapirduna.
11 Kukawa'nan ko, bana' ta wanin ana a pangangawa'nan nan Dios kontamo, matkap
anamaet a kawa'nanen tamo a saya tan saya.
12 Tutuo a kasa et gapo nin tawon naka'kit ana konan Dios, bale' no kawa'nan tamo a
saya tan saya, iti yay Dios kontamo ket, say pangangawa'nan nan Dios, mag'in ma'kit nin
tuloy kontamo.
13 Say pakatandaan tamo a mangkikalamo' atamo konan Dios tan mangkikalamo' ya
kontamo a Dios, ket si Ispirito na a nibaki' nayan miikap kontamo.

14 Ket si'kami, na'kit miya anaod si Jesus kanya' nin matistigusan mi a si Dios, nibaki' nayadti sa luta' a Anak na a si Jesus ta pigaw nin isalba nasaray tutawo.
15 Sawanin, si sayay mangalilbi' a si Jesus ket Anak naya nin Dios, siti, mangkikalamo' ya konan Dios tan si Dios mampisyon ya kona.
16 Kanya' nin si'tamo nin mampangalilbi' kona ni Jesus, nasari' tamoyna a pangangawa'nan nan Dios tan mampagmatalek atamo sa pangangawa'nan na kontamo.
Say pigagawa' nan Dios ket si pirmi nin mangawa'nan. Kanya' nin si tawo nin lawas nin mampangawa'nan konan Dios tan konran kalalamo' na, siti nin tawo mangkikalamo' ya konan Dios tan si Dios mampisyon ya anamaet kona.
17 Ket ta wanin a kabibyay tamo, mapasibulot a pangangawa'nan tamo, ket kasa li' nin sukat nin ikali'mo tamo no marate' a Awron Manintinsya yay Dios konran tutawo. Wanin tamo ta mapasibulot ana a pangangawa'nan tamodti sawanin kapadan sibulot nin pangangawa'nan na ni Cristo.
18 No main nin pangangawa'nan, kai magwa' nin mailawok a li'mo bana' ta say pangangawa'nan a peteg, galten a li'mo. Say peteg a ikali'mo ran tutawo ket say pakadusa kanya' nin no ikali'mo tamo et a pakadusa, mapalaway a say pangangawa'nan tamo ket main et nin pagkurangan.
19 Si Dios, kinawa'nan natamoyna yapo' nin nu'na, kanya' nin si'tamo, kawa'nan tamoyay Dios tan saray kalalamo' tamo.
20 Sawanin, no si sayay tawo ket ibarita' na a kawa'nan naya a Dios bale' mampangwa' yan kuntra konran kalalamo' na, mabula' ya. Wanin ta no si kalamo' nan mangka'kit na ket kai naya nin maado', pa'no naya kadi' nin maado' a Dios a kai na nin ma'kit?
21 Siti anaod e a nigan-gan nan Dios kontamo: Si mampangawa'nan konan Dios matkap anamaet a kawa'nanen nasara a kalalamo' na.

5

Madaeg nin Pagmamatalek konan Cristo a say Kuntra konan Dios
1 Si si'numan a mantepren na a si Jesus ket sya a Cristo nin nipangako' nan Dios, si Dios, gaw'en nayaytin anak nan diri. Si mangawa'nan konan Dios a syay nangwa' nin anak kona, kawa'nanen nasara anamaet a lamang nin siti a a'nak nan Dios.
2 Kanya' nin matandaan tamo sawanin a kawa'nan tamo sara anamaet a kalalamo' tamo a sarayti a'nak nasaran Dios no mangkawa'nanen tamoyay Dios tan mantumulok atamo sa gan-gan na.
3 O' ta, no tutuo anaod a mangkawa'nanen tamoyay Dios, tumulok atamo sa bibilin na. Anamaet, ambo' nin maidap nin tuloy nin tukiden
4 bana' ta si sayay anak nan Dios, lawas a madaeg na a pakatukso iti sa mundo nin sumubag konan Dios. Say man'ipanaeg tamo, ket say pagmamatalek tamo.
5 Wanin bana' ta kasan raruma nin makadaeg sa subag sa karabayan nan Dios iti sa mundo no kai si saya nin mamper a si Jesus ket Anak nayan Dios.

Pinatutu'wan nan Dios a si Mampagmatalkan tamo ket Anak naya
6 Sin nako yadti sa luta' si Jesu-Cristo, main nin rwa nin namatutuo a Anak naya nin Dios. Si saya, si nikabawtismo* na sa ranom. Ambo' tamo' anaod nin say nikabawtismo na sa ranom a mamatutuo, no kai pati say daya' nan tinmuro' sin nati yan nipasak sa kudos. Ket sawanin, main nin ikatlo, si Ispirito nan Dios, a syay pangibwatan nin katutu'wan ket patutu'wan na in nin maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo.
7 Kanya' nin main nin tulo ra nin mamatutuo sa maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo, no si'no ya:
8 Si Ispirito nan Dios, say ranom, tan say daya'.
Sain nin tulo, say pammatutuo maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo ket pari-pariho.
9 O' anaod, pinatutu'wan nan Dios a si Jesus ket Anak naya. Magwa' tamo nin tepren a pammatutuo nin tawo tamo', bale' say pammatutuo nan Dios ket mas ma'get, kanya' nin matkap tamo nin tepren.
10 Si si'numan a magmatalek konan Anak nan Dios, sigurado ya a sain a pammatutuo nan Dios ket peteg a tutuo. Ket si si'numan anamaet a kai nin mamper sa pammatutuo nan Dios, mampaliwaen nan mabula' yay Dios bana' ta kai na nin tepren a wanan Dios maipa'ka' konan si Anak na a si Jesus.
11 Anaod, sayti a pammatutuo nan Dios:
Si'tamon mammemper, binyan natamoyna nin anggan-angga nin byay a iti kona ket, si ibwatan nan siti nin byay, si Anak na.

* **5:6** *nikabawtismo- O:nikabinyag.*

12 Kanya' nin si si'numan a naipasaya konan Anak nan Dios, main nin byay na a iti konan
Dios, bale' si saya nin kai nin naipasaya konan Anak nan Dios, kasa kona a byay a iti
konan Dios.

Say Paninigurado nin Naikon anay Byay a iti konan Dios

13 Man'isurat koyti nga'min komoyo nin mampagmatalek sa ginwa' nan Anak nan Dios
ta pigaw nin matandaan moyo a main nin anggan-angga nin byay moyo a iti konan Dios.
14 O', bana' sa wanin, sigurado atamo a animan a dawaten tamo kona nin
kumpruntado sa karabayan na, ket reng'en na.
15 Ket bana' ta tanda' tamo a reng'en na a animan a dawat tamo, sigurado atamon
lamang a ibi nay mandawaten tamo.
16 Bilang wadi' ket mangka'kit tamoya nin mampagkasalanan a kapada tamo nin
mammemper, matkap a idasalan tamoya ta pigaw nin pabyayen naya et nin Dios, no
dapot tana a say kasalanan na ket saytaw say ambo' nin pangibwatan nan maisyay konan
Dios anggan-angga. Nibarita' ko in ta main nin kasalanan a makaisyay konan Dios
anggan-angga ket kai ko nin man'ibarita' a idasalan tamo sara a tutawon mampangwa'
nin wantin klasin kasalanan.
17 Sarba nin duka' a gawa' ket kasalanan. Wanin man, main nin kasalanan a kai nin
pangibwatan nin maisyay konan Dios anggan-angga.
18 Anaod, tanda' tamo nin kasan anak nan Dios a tumuloy nin magkasalanan, bana' ta
si Anak na nin si Jesu-Cristo iyilag nasara, ket kai nasara nin mapa'no nin si sya a
Kadukaan.
19 Tanda' tamo a mataman nin mampag'urayan nasara nin si sya a Kadukaan a sarba
ran kai nin mamper, si'tamo bale', a'nak natamon Dios.
20 Tanda' tamo et a si Anak nan Dios, nako yadti ket binu'kasan nay kukaisipan tamo
ta pigaw nin nakatanda' tamoya a sya, tutuo ya. Anaod, ta naipasaya atamo konan si
Anak na a si Jesu-Cristo, ket naipasaya atamo anamaet konan Dios a sya, tutuo ya. Sya a
tutuon Dios tan sya a ibwatan nin anggan-angga nin byay a iti konan diri.
21 Man'aduen kon a'nak, pakandaen moyo a kasa gapo nin raruman mangalap nin
lugar nan tutuon Dios sa kabibyay moyo.

Si Ikarwan Surat na ni JUAN

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Surat nayayti ni apostol nin Juan konan sayay babayi tan konran ua'nak na. Main saraytaw saray mangibarita' a sitin ina tan saray ua'nak na ket katanda' nasara ni Juan. Sa angan-angan ran raruma anamaet, si mansuratan iti ket saya yan dupong ran mammemper.

Abirno wadi' a sitin surat ket anted ya, impurtanti ya bale'. Man'ibarita' nadti ni Juan a matkap nin aduen ran saray mammemper a saya tan saya. Nipau-pau'na na konra nin andi' sara nin palingo konran saray mampibula'-bula' nin mangangakay tan kaday'an rasara.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1-3)
Kawa'nanen a saya tan saya tan andi' nin kisyay sa niyakay na ni Cristo (4-11)
Pammakumusta (12-13)

1 Komo busat a babayi nin pinili' nan Dios,

Si'ko si Juan a si pangulo ran mammemper*. Surat koyayti komo tan konran ua'nak mo.

Peteg a mabli kamo kongko, tan ambo' tamo' kongko no kai pati anamaet konran sarba ran mampangalilbi' sa katutu'wan a nangibwat konan Dios.

2 Mabli kamo komi ta say katutu'wan ket mampisyon ana kontamo sawanin tan anggaynan-angga.

3 Si Dios nin Ama tamo tan si Jesu-Cristo nin Anak na, bindisyunan ratamo, inganga'dwen ra, tan byan ratamon mabistan kapapa'sar. Wanti a gaw'en ra kontamo nin mampisyon sa katutu'wan nin nangibwat konan Dios tan mangkawa'nanen tamoy saya tan saya.

Pangipapanemtem nin say Maipa'ka' sa Pangangado'

4 Pinasyan ririket ko nin maka'kit a saray raruma konra nin ua'nak mo ket mampagkabyay sara nin kumpruntado sa katutu'wan a syay nigan-gan nan Ama tamon si Dios nin gaw'en tamo.

5 Ket sawanin, busat, main yayti e nin ipapanemtem ko komo:
kawa'nanen moyo a saya tan saya.
Ambo' yayti nin ba'yon gan-gan a man'ibarita' ko komoyo bana' ta mangkarnge-karnge' tamoyaynayti nangibwat et sin nu'na.

6 Ket say pakatandaan a peteg a mampangawa'nan atamo, ket si mantumulok atamon pirmi sa nigan-gan nan Dios. Siti a nigan-gan nayna kontamo nangibwat et sin nu'na a matkap a magkabyay atamon kumpruntado konan siti, si kawa'nanen tamoy saya tan saya.

Pakatalad nin Kai nin Malingo

7 Man'ipapanemtem ko komoyo a maipa'ka' konan siin ta, abaw sara anaod sawanin a mampangibarang sa tutawo sa sarban lugar. Say man'iyakay ra ket bula' ta kai ra nin man'alilbien a si Jesu-Cristo ket nag'in yan tawo sin nako yadti sa luta'. Sitin man'iyakay ra ket panglilingo tan kuntra kona ni Cristo.

8 Edet, pakatalad kamo lawas ta pigaw nin kai kamo kumon malingo. Ket, say niyakay mi komoyo, kai mag'in nin kasan kakanaan no kai edet, say gun-guna nin ga'muran moyo li' mangibwat konan Dios ket kai nin makurangan.

9 Si sayay tawo a kai nin mandumaer nin tumumbok sa niyakay na ni Cristo ket lamu'nan nayti et nin akay, sitin tawo, kai ya mampisyon a Dios kona. Bale' si mandumaer nin tumumbok sa niyakay na ni Cristo, si Dios nin Ama tan si Anak na, mampisyon sara kona.

10 Kanya' nin no main nin mako komoyo nin say iyakay ra ket sakalako, andi' moyo sara nin akuen sa pammali moyo, ni andi' moyo sara nin abrasawen.

11 Wanin ta no abrasawen moyo sara, mangkiranod kamoyna sa duka' a man-gaw'en ra.

Pammakumusta

---

* **1:1** ***pangulo ran mammemper****- Sa Griego:si Masiken.*

12 Abaw et a rabay kon ibarita' komoyo bale' kai ko nin rabay nin ibarita' sa surat, no
kai edet, rabay koy makodsen komoyo tan makairgo katamon pirsunal ta pigaw nin
mag'in nin liso a ririket tamo.
13 Saray ua'nak nan busat mon babayi nin pinili' na anamaet nin Dios,
mampakumustawen raka.

Si Ikatlon Surat na ni JUAN

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Siti ket surat naya ni apostol nin Juan konan sayay amigo na a say ngaran na ket Gayo. Si Gayo, ata'gay a butang na sa sayay dupong ran mammemper. Rinayo nayan maong ni Juan bana' ta mantumulong ya konran saray mangingipatanda' nin minsahi a nangibwat konan Dios, a makudti-makodtaw sara sa binubabali. Ket nirikuminda naya ni Juan a saya konran sarayti a say ngaran na Demetrio, kona ni Gayo. Bale' nipau-pau'na na kona ni Gayo a maipa'ka' konan sayay pangulo sa dupong nin ambo' nin mabistay pitatawo na, a say ngaran na ket Diotrefes.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1-4)
Tulungan saray mangingipatanda' nin katutu'wan a mangibwat konan Dios (5-12)
Pammakumusta (13-15)

1 Komo Gayo a mampablyen kon peteg,

Si'koyti si Juan, a si pangulo ran mammemper*, a mampanurat komo.
2 Kawa'nan kon amigo, sapa kumon ta mabista lawas a kapapa'sar mo sa byay tan
marigsa ka lawas kapada nin pammemper mon magsen.
3 O' ta pinasyan ririket kon nakarnge-karnge' nangibwat konran bubsat nin rinmate' iti
nin ibat isen a mandumaer ka kano nin mantumumbok sa katutu'wan nin nangibwat
konan Dios tan mampagkabyay kan kumpruntado sa sayti.
4 Si makapaririket ana nin maong nin tuloy kongko ket si matandaan ko a saray a'nak
ko sa pammemper ket mampagkabyay saran kumpruntado sa katutu'wan.

Rinayo naya ni Juan si Gayo

5 Mampablyen kon busat, sain say pagsisirbi mo konra nin saray bubsat a
mampakodsen abirno nin ka'ki-ka'kit mo tamo' konra ket mangipa'kit a tutuo ka.
6 Nibari-barita' ra sa dupong ran mammemper iti sin iti sara a maipa'ka' sa ado' mo
konra. Ket no dumalan saradsen li' anamana, ipa'kit mo anamanaet li' pa a ado' mo a
tulungan mosara sa kappako ra tan byan mosaran matka-matkap ra a syay bagay nin
gaw'en konran mampagsirbi konan Dios.
7 Wanin bana' ta mampaku-pako saran ipatanda' ray maipa'ka' kona ni Uunuren tamon
Cristo tan kai sara mampangrisibi nin animan a matka-matkap ra mangibwat konran
ambo' nin mammemper.
8 Kanya' nin matkap a si'tamo nin mammemper ket tulungan tamo sara ta pigaw nin
makakibalatay atamo sa gawa' ran pangingipatanda' nin katutu'wan a nangibwat konan
Dios.

Say Pangunguntra na ni Diotrefes sa Kabistawan

9 Sinmurat ako konan dupong ran mammemper isen, bale' si saya a man'apesen na a
syay maunor, sya si Diotrefes, kai na nin akuen a pakauray ko.
10 Ket no mako akodsen li', iliwa' ko li' a sarba nin duka' a man-gaw'e-gaw'en na, say
pag'irgu-irgo na nin bula'-bula' a kuntra komi. Anaod, ambo' tamo' et in a man-gaw'en na,
no kai edet, kai nasarayna anaod nin akuen a bubsat nin mammemper a
maku-makodsen; mamaed ya et nin mangako' konra ket man-galten nasara et sa dupong
ran mammemper a nangako' konran sarayti.

Say Nipangirikuminda kona ni Demetrio

11 Mampablyen kon busat, andi' mo nin arigen a duka' a pigagawa' no kai edet, say
maabig a arigen mo. Si sayay man-gumwa' nin maabig, ma'kit a anak nayan Dios, bale' si
sayay mampangwa' nin duka', kai naya et gapo nakatanda' a Dios.
12 No maipa'ka' anamaet kona ni busat a Demetrio, pirayu-rayo raya nin nga'min ran
makatanda' kona. Sa kabibyay na anamaet, ma'kit a mantumumbok ya sa katutu'wan.
Mataman si'kami anamaet, wanin lamang a patutu'wan mi maipa'ka' kona tan tanda' mo
a tutuoyti nin man'ibarita' mi.

Pammakumusta

13 Abaw et a matkap kon ibarita' komo bale' kai ko nin rabay nin sa surat tamo'.
14 Rabay koy makodsen sa madali' anan awro ket makapag'irgo ata li' nin pirsunal.

---

* **1:1** ***pangulo ran mammemper*** *- Sa Griego:si Masiken.*

15 Mabista kumon lawas a kapapa'sar moyo.
Saray sarba ran bubsat iti, mampakumustawen raka. Pakumustawen mosara anamaet
a barang saya konran bubsat isen.

Wanti tana.

Si Surat Nangibwat kona ni JUDAS

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Sitin surat ket sinurat naya ni Judas a busat na ni Santiago (1:1) tan angangko ket busat naya anamaet ni Jesu-Cristo (Mateo 13:55). Mataman no si Judas ket sabtan sulit nan isurat konran mammemper a maipa'ka' sa pakaisalba, matkap nasara et a lamang nin pau-pau'nawan maipa'ka' konran mangangakay a mangibarang nin mangikadayo' sa kamaungan nan Dios (1:4). Saraytin palson mangangakay, mangkumbinsyen rasaray mammemper a no naisalba sarayna bana' sa kamaungan nan Dios a pinirduna nasara, say katutu'wan ket pauryan nayna kano nin magkasalanan sara bana' ta, say kukasalanan ra, kai rayna nin pakadusawan. Kanya' nin matkap nan tuloy a bibilinen nasaray mammemper nin pakatalad sara konran saraytin tutawo, sa wanin ket nasadya' sara nin kumuntra sa saytin makalingon uakay maipa'ka' sa kamaungan nan Dios. Ket, nipapanemtem na et ni Judas konra a say katutu'wan a nipya nan Dios konra, ket kai ana gapo nin masilyan (1:3). Binaritaan nasara anamaet nin tumarig'en sara sa pammemper ra tan tulungan nasaray raruma nin makapoy et a pammemper.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1-2)
Ibibilin na ni Judas a i'deng ran mammemper a nipya nan Dios konra nin pammemper (3-7)
Ipapalaway na ni Judas a duka' nin pigagawa' ran saray palso nin mangangakay (8-16)
Pammibilin konran mammemper nin pagawan ran maong a kapapa'sar ra (17-23)
Pammindisyon nan pangingiyawa' konran mammemper ni Judas (24-25)

1 Komoyo nin mangkawa-kawa'nanen nan Ama tamo a sya a Dios, tan mampagawan na
para kona ni Jesu-Cristo ta tinmulok kamo sa sagyat na komoyo, surat koyayti komoyo.

Si'ko si Judas a sayay aripen na ni Jesu-Cristo tan ari nako ni Santiago*.
2 Sapa kumon ta masadag-sadag lawas a inganga'do tan pangangawa'nan nan Dios
komoyo tan say mabistan kapapa'sar a ibi na.

Ibibilin na ni Judas a Pangingi'deng nin Pammemper

3 Mampablyen kon bubsat, sin man'ipamuspusan ko a mansumurat komoyo maipa'ka'
sa nipangisalba nan Dios kontamo nga'min nin pari-pariho, main nin naiparate' kongko
nin namin pakatkapan a isurat ko nin ibibilin pa tana komoyo a i'deng moyay
pammemper nin nipya nan Dios kontamon tutawo na. Ni'sa-ni'sa nan nibi in nin kai ana
nin masilyan.
4 Kapilitan koytin nisurat ta main anamain nin nikidupong isen komoyo nin adi a
gagara ra. Kasa gapo nin galang ra konan Dios. Nipaisurat nayna nin na'teng nin Dios a
maipa'ka' sa dusa ra. Say man-gaw'en ra bale', mansilyan ray katutu'wan nin maipa'ka' sa
pammirduna nan Dios sa kukasalanan bana' sa pangangawa'nan na. Ket, say man'iyakay
ra, pauryan na kano nin Dios a animan nin gaw'en tamo ket magwa' tamo a karabayan
tamo. Si Jesu-Cristo, syay bukod a Uunuren tan Amo tamo, ket kai raya nin tungtungen.

Say Paninintinsya nan Dios Bana' sa Kai nin Katutulok

5 Ket sawanin, rabay ko et nin ipapanemtem komoyo a maipa'ka' sa paninintinsya nan
Dios konran sarain a klasin tawo mataman no tanda' moyoynan maong a maipa'ka' sa
sarban saytin ibarita' ko komoyo. Si Catawan, nilibri nasara yapo' sin saytaw a tutawo na
nangibwat sa nipangaripen konra sa Egipto. Bale', nipapati nasaraytaw lamang nin
Catawan saray kai nin nagmatalek a tulungan nasara.*
6 Main anamaet nin maipa'ka' konran saray uanghil a ipapanemtem ko komoyo. Main
saray kai nin nagpirmidtaw sa ketegan nin pakauray a nibi nan Dios konra no kai edet,
pinauryan ray distino ra sa adapan nan Dios.* Bana' konan siin ket binaror nasaran
gulung-gulong nin kai gapo nin magtang itaw sa sangkadedleman ta pigaw nin no

---

* **1:1** Si ***Santiago***, saya yan pangulo nan dupong ran mammemper itaw sa Jerusalem, tan busat naya ni Catawan a Jesus (Ginwa-ginwa' 15:13; Galacia 1:19). * **1:5** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Bilang 14:26-35; 1 Corinto 10:5-11; Hebreo 3:16–4:2. * **1:6** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 6:1-4 (Sa Hebreo "a'nak nan Dios." Wanran saray raruman nangadal konan Biblia a saray wanadtin "a'nak nan Dios" ket uanghil sara); 2 Pedro 2:4.

rumate' yaytaw si Sangkaimpurtantiwan nin Awron Paninintinsya, ket sintinsyawan nasara.
7 Bilang sa nipagkasalanan ran sarain nin uanghil a ginwa' ra anamaet nin tutawo sa syudad nin Sodoma tan Gomorra* tan sa bubabali sa libed-libed ra. Ubra ray nikiraray-raray sa abirno nin si'no tan say nangwa' nin inaayep a gawa'-gawa'. Saytaw nin nikadusa ra a nika' sara sa burung-burong nin apoy a kai gapo nin ma'rep ket mapalaway a pammau-pau'na ana kontamo nga'min.

Ipapalaway a Duka' nin Pigagawa' ran saray Palso nin Mangangakay
8 Wanin man, sarain nin tutawo nin nikidupong isen komoyo, kapadan sain a man-gaw'e-gaw'en ra. Main kanon nipa'kit konra yupa' sa taynep ket bana' sa sain, mirararay sara ket sayti pakasidaan nin lalaman ran diri tan mansubagen rasaray uunuren ra tan mantuya'-tuyaen rasaray makapangyayadi' nin pupinarsadtaw sa langit.
9 Bale' si Miguel mataman nin syay sangkata'gayan nin anghil, kai na gapo nin ginwa' a wanin. Sin niki'batan ya konan Dimunyo maipa'ka' konan bangkay na ni Moises, kai naya gapo inisip nin bul'isan nin makasakit nin sarita' nin pangungukom na no kai edet wana, "Maipatunong naka nin Uunuren."
10 Bale', sarain nin tutawo, mantuya'-tuyaen ra a animan nin kai nin maabot nin kaisipan ra. Say matarusan ra tamo' ket say mangibwat sa kaingaran ra nin bilang saran ayep ket sayti nin lamang a manida' konra.
11 Undo' anay kaugutan ra! Wanin ta say ginwa' na ni Cain* ket man-gaw'en raynamaet! Si lingo na ni Balaam* ket si inapes na a kwarta ket, sarayti anamaet, mansulitan ran man'apesen nin lamang a kwarta! Kapada nin nipagribildi ra ni Core* konran tinudo' nan pupangulo nin Dios a nipagribildi ran saraytin tutawo ket, say kaugutan raynaod, say kapadan nipanusa konra ni Core.
12 Sarain nin tutawo ket bilang sara nin mansa nin makapading'ey no kiririket sara komoyo sa pidudungo moyo nin pangingigalang konan Uunuren tamon si Jesu-Cristo, ta ambo' nin manepeg a miririga saran kasan pangingibilang konan Dios tan say nagsi-nagsi sara. Bilang saran gunem a kasan ituro' nin rapeg ket ilpad nin siri ta kasan kakanaan ra.* Bilang saran kayo nin kai nin gumunga no kuston tyimpo; kai sara tamo' nin nakri' no kai dinutdot sarayna.
13 Bilang saran mispak nin daluyon a mangiyabay nin yabat a sayti ket say makapading'ey a gawa' ra. Bilang saran takli'-bituen nin say kaugutan ket say dedlem ta lawas a nasadya' ya a lugar ran sangkadedleman.
14 Ket, si Enoc* nin syay ikapiton puri mangibwat kona ni puon tamon si Adan, main nin nipatanda' nan mangyadi' nin maipa'ka' konran sarain anamaet nin tawo a wana, "Kiten moyo! Manrumate' yaynaod a Uunuren nin kalamo' nasaray ribu-ribon anghil nin naitalaga kona
15 ta pigaw nin sintinsyawan nayna a sarba. Ket, ukumen nasaray kasan galang konan Dios sa duka' a gawa'-gawa' ra nin liningwanan rayay Dios tan sa nipagkasalanan ra bana' sa mabyat a sarita' ra nin binalaw-balaw rayay Dios."*
16 Sarain ket bere-bere sara nin pirmi saran manesel. Say tumbuken ra tamo' ket say uapes ra. Marangas sara tan pa'yu-pa'yukan rasaray tutawo ta pigaw nin makalap ray rabay ra.

Matkap ran Pagawan nin Maong nin Tawo nan Dios a Kapapa'sar ra
17 Bale' si'kamo mampablyen kon bubsat, nepeg nin mapanemtem moyo a nipau-pau'na rayna nin gindat komoyo nin saray apostoles nan Uunuren tamon si Jesu-Cristo a
18 wanra, "Sa kala'pusan li' nin panaon, main li' nin manuya'-tuya' konan Dios ta say uapes ran diri a tumbuken ra tamo' nin kai raya nin ibiang."*

---

* **1:7** Mabasa a maipa'ka' sa ***Sodoma tan Gomorra*** sa Glusaryo. * **1:11** Mabasa et a maipa'ka' kona ni ***Cain*** sa Genesis 4:1-8. * **1:11** Mabasa et a maipa'ka' kona ni ***Balaam*** sa Bilang kapitulo 22 anggan kapitulo 24; 31:16; 2 Pedro 2:15; Nipadar 2:14. * **1:11** Mabasa et a maipa'ka' kona ni ***Core*** sa Bilang 16:1-40. * **1:12** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 2 Pedro 2:13. * **1:14** Mabasa et a maipa'ka' kona ni Enoc sa Genesis 5:21-24. * **1:15** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Enoc 1:9; 5:4. Si libron mantawagen nin Enoc ket libro yayti nin inadal ran Judio a naisurat sin mag-300 B.C., bale' sa wanran ka'bawan ket kai yayti nin maikalamo' sa peteg nin Biblia. * **1:18** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ginwa-ginwa' 20:29-30; 1 Timoteo 4:1-3; 2 Timoteo 3:1-8; 2 Pedro 2:1.

19 Sarain anaod a mampamipuruk-purok kontamon naisalba nan Dios. Say man'apesen
ra tamo' ket say pakapapda' nin lalaman ra sa bubagay iti sa mundo. Kasa ya konra a
Ispirito nan Dios.
20-21 Bale' si'kamo nin mampablyen kon bubsat, pagawan moyoynan maong a
kapapa'sar moyo nin iti sa pangangawa'nan nan Dios. Say gaw'en moyo ket si dumasal
kamo nin mangibwat sa panininreg nan Ispirito nan Dios komoyo; ipa'deng anamaet nin
barang saya a byay na sa sangkasagradwan nin pundasyon a say katutu'wan nin
mantepren tamo; tan wanin anamaet, taga'nan moyon siiilalo a ibi na kontamo nin
Uunuren tamon si Jesu-Cristo nin mangibwat sa inganga'do na a umangga sa
anggan-angga nin byay a iti konan Dios.
22 Main saray mampagdwadwa et ket ka'dwan moyo saran idwa'dwa'.
23 Main sara anamaet a mampamunta ana sa impyirno ket sambuten moyo saran
ayaten nin maipal'is.
Main sara et anamaet a ka'dwan moyo sara bale' pakatalad kamo tan guraen moyo a
makaparmay nin gawa'-gawa' ra ta pigaw nin kai kamo nin maumalitan nin pigagawa' ra.

Say Pammindisyon nan Pangingiyawa' na ni Judas konran Mammemper
24 Ket sawanin anaod,
raywen tamoyay Dios
ta syay makapangiyawa' kontamo lawas nin kai nin mairanod sa sain a bagay,
tan maiyadap natamo li' nin pinasyan ririket
a kasa gapo nin pakabalawan tamo
sa alakin kagalangan tan pakayadi' na no mangukom ya.
25 Syay bukod a Dios
tan syay Mangingisalba tamo bana' kona ni Uunuren tamon si Jesu-Cristo;
ket sya, raywen tamoya kumon nin sarba
bana' ta igagalang ya,
sangkata'gayan ya,
makapangyayadi' ya,
tan ata'gay a uray na.
Main anayti nga'min kona ba'yo na et nin pinarsa a sarba.
Main ti et nga'min kona sawanin
tan magnayon nin main ti kona nin anggan-angga.

Say
NIPADAR
na ni Jesu-Cristo kona ni Juan

Say Maipa'ka' konan Sitin Libro

Say nipadar na ni Jesu-Cristo kona ni Juan maipa'ka' sa no ani a mangyadi' li' sa adapen a awro (1:2), ket naisurat sin panaon a mangkapai-paidap saray mammemper kona ni Cristo bana' sa pangngibarita' ra a syay Uunuren. Sin panaon a nisurat nayti ni Juan, sin angan-anganen a pibutlayan nin 81-96 A.D., ket mangkapriso yadtaw sa Patmos, sayay islan adani sa baybay nin Grecia bana' sa pammemper na (1:9). Si sangkaimpurtantiwan nin gagara na ni Juan sa nipanurat na konan siti ket si pagsenen nay kukanakman ra ta pigaw nin dumaer sara sa pammemper ra mataman no mangkapaidap sara o patyen sara et man bana' kona ni Cristo.

Maadal et a maipa'ka' sa linaman nan sitin libro sa nibarita' na ni Jesus sa Mateo kapitulo 24, Marcos kapitulo 13, tan Lucas kapitulo 21. Mabasa et anamaet sa U'nan Tistaminto sa libron Ezekiel tan sa libron Daniel.

Say u'nan parti nan sitin libro ket say pito ran surat konran piton dupong ran mammemper itaw sa prubinsyan Asia. Ipa'kit nin sayti a kimey nin saka-sakalakon grupo ran tumutumbok kona ni Cristo maipa'ka' sa pammadya'dya' konra tan say bibilin na ni Cristo konra (2:1–3:22).

Say ka'bawan nin linaman nan sitin libro ket say nipa'kit na ni Jesu-Cristo kona ni Juan nin bilang nin taynep, a sarban sayti ket main nin rabay nin ibarita'. Saray Cristiano sin panaon na ni Juan, main nin pakataros ra sa rabay nin ibarita' nin sayti, bale' konran raruma ket maidap nin tarusan. Mataman sawanin, say pananaros nin tutawo sa rabay nin ibarita' ket ambo' nin pari-pariho. Mainum'ay ya bale' nin matarusan a sangkaimpurtantiwan nin bagay a mampag'irgwan iti,

Say kasan sapo nin pananalo nan Dios konran kukalaban na bana' kona ni Cristo a syay Uunuren.
Ila'pos nayna anaod nin Dios a sarba nin nitarana' na (1:8).
Ibi nayna anamaet nin Dios a gun-guna konran kapagpyawan nin tutawo na (22:12).
Kiikap sara li' kona a tutawo nan Dios sa ba'yon langit tan luta' tan sa syudad nin Jerusalem a ginwa' na (21:1-3).

Say Linaman nan Sitin Libro

Sumubli' yaynaod li' si Jesu-Cristo (1:1-8)
Say nipangu'na nan namarita' ni Juan nin say linaman nan sitin libro (1:1-3)
Pakumustawen nasara ni Juan a Piton Dupong (1:4-8)
Say nipadar na ni Jesu-Cristo kona ni Juan (1:9–22:7)
Say pammagsen nin dudupong ran iti kona ni Jesu-Cristo (1:9–3:22)
Mag'uray ya li' sa adapen a namarsa (4:1–6:17)
Saray namarkawan nin uaripen nan Dios (7:1-8)
Pipuruken saray tutawo sa rway pag'adian (7:9–15:4)
Say panunusa nin mangibwat konan Dios (15:5–17:18)
Say pakaibangon nan Ba'yon Pag'adian (18:1–22:7)
Say pammatutuo na ni Juan sa saytin naisurat (22:8-21)

Say Nipangu'na nan Namarita' ni Juan nin say Linaman nan Sitin Libro

1 Say iti konan sitin libro ket say nipadar na ni Jesu-Cristo nin matkap nin mangyadi' ana sa ambo' anan ma'teng. Nipya nayti nin Dios kona ni Jesu-Cristo nin ipatanda' na konran saray tutawo nan Dios nin mampagsirbi kona. Kanya' nin si Jesu-Cristo, nibaki' naya a sayay anghil na nin ipatandaan nayti kongko nin si Juan a sayay aripen na.
2 Nisurat ko a sarban nipa'kit kongko, ket patutu'wan ko nin sayti ket peteg a minsahi nin niparate' nan Dios nin nipatandaan na ni Jesu-Cristo.
3 Makarma' yay mamasa konran raruma sa naipadles nin naisurat iti tan makarma' saraynamaet a makarnge' tan tumulok sa nibarita' bana' ta sa ambo' ana nin ma'teng ket matukid ana.

Pakumustawen nasara ni Juan a Piton Dupong

4 Si'ko si Juan.

Surat koyayti komoyon piton* dupong ran mammemper isen sa prubinsyan Asia*.
Sapa kumon ta bindisyunan nakamo tan byan nakamo nin mabistan kapapa'sar nin Dios.
Sya, main ya sawanin, main yayna sin saytaw et sin tarana', tan main ya
anggan-angga.
Sapa kumon ta bindisyunan nakamo tan byan nakamo nin mabistan kapapa'sar nin
Ispirito nan Dios a iti ya sa adapan nin tekrean na nin main nin pitoy paka'kitan
nin pakayadi' na.*
5 Sapa kumon ta bindisyunan nakamo tan byan nakamo nin mabistan kapapa'sar ni
Jesu-Cristo.

Syay mapagmatalkan nin mamatutuo sa maipa'ka' konan Dios.
Sya a sangkau'nawan nin sinmubli' nin mabyay;
tan sya a mag'uray konra nin sarba ran mag'uray iti sa mundo.
Sya, kawa'nan natamo,
ket binalukasan natamo mangibwat sa pag'uuray nin kasalanan tamo
yupa' sa daya' na nin tinmuro' sin pinati ya.
6 Nibiang natamo sa pag'aadi' na ket
ginwa' natamo nin pupadi' nin
magsirbi konan Dios a sya a Dios na tan Ama na.
Itandudo' ya anaod a ngaran na tan mag'adi' ya anggan-angga!
Peteg a wanin.
7 Ket tandaen moyoyti: Rumate' ya si Jesu-Cristo nin iti ya sa gunem.*
Ket sarba ran tutawo ma'kit raya.
Pati saraytaw saray namapasak kona, ma'kit raya li'.
Ket sarba ran tutawo sa mundo, bana' kona, mangabet-abet sara li' sa bereng ra.*
Peteg a wanin ana li' a mangyadi'.

8 Si Uunuren a Dios, a sya ket Makapangyayadi' ya sa sarba tan sya anaod ket main ya
sawanin, main yayna sin saytaw et sin tarana', tan main ya anggan-angga wana,
"Si'ko a mansabtan nin Alpha tan Omega."*

Say Nika'kit na ni Juan kona ni Cristo a Sangkata'gayan

9 Si'ko anaod si Juan nin busat moyon mammemper. Kalamo' rako anamaet nin
si'kamon tumutumbok na ni Jesus ket kapada moyo, mampangirangep ako nin idap tan
madaer ako tan mangkipag'uray ako kona. Bana' ta nipatandaan koy minsahi nan Dios
tan nipatanda' koy maipa'ka' kona ni Jesus, sinintinsyawan akon nitampal iti sa isla nin
Patmos.
10 Sayay awron Linggo a sya anaod a awro nan Catawan, si Ispirito nan Dios naidumay
nipag'uray na kongko. Ket kapingmatan main anan maksaw nin busis a narnge' ko sa
gurot ko nin bara'mon tunoy nin trumpita a
11 wana, "Isurat mo a ma'kit mo ta pigaw nin ipa'wit mo li' sa saytin pitoy dupong ran
mammemper sa sayti nin syudad: Efeso, Esmirna, Pergamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia tan
Laodicea."
12 Sin narnge' koya anaod a busis, nibring ako nin inmadap ta pigaw nin kikiten ko no
si'no a mampag'irgo, ket main nin na'kit ko nin pito ray balitok a pammatukduan nin
lampadawan.
13 Sa butlay ran sarayti ket main nin sayay bakas nin tawo* a nakasulot yan bata nin
anggan sakal a kaanrwan na tan main nin sas nan balitok sa kerep*.
14 Pinasyan puti' nin sabot na nin bilang kapas tan say mata na ket bara'mon umapoy.
15 Pinasyan sileng nin ayi na nin bilang gansa' nin niringgas nin niluto' sa apoy, tan say
busis na ket bilang kanurkor nin alalakin daluyon.
16 Sa wanan nin gamet na ket main nin ga'get nan pito ray bituen. Main nin lumiwa' sa
bebey na nin pinasyan tadem nin ispada nin dubli a tadem* na tan say rupa na ket

---

* **1:4** Iti konan sitin libro, si bilang a pito ket mabasa yan milimampulo' tan a'pat. Sa pangingisip ran Judio, say pipa'kaan na ket kustun-kusto ya, kasan pagkurangan. Angangko, siin a rason no ambale' a pito ra sa sarban dupong a nginaranan iti. * **1:4** Mabasa a maipa'ka' konan sitin lugar a ***Asia*** sa Glusaryo. * **1:4** ***nin main…pakayadi' na.*** *- Sa Griego:nin main saray pitoy uispirito.* * **1:7** Daniel 7:13-14; Mateo 24:30; Marcos 13:26; Lucas 21:27. * **1:7** Zacarias 12:10. * **1:8** Mabasa a maipa'ka' sa ***Alpha tan Omega*** sa Glusaryo. * **1:13** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Daniel 7:13; 10:5-6. * **1:13** Saray raruman nangadal konan Biblia wanra a si anron bata tan si sas ket sayti a isulot nan Sangkata'gayan nin Padi'. Anaod, si Jesu-Cristo, syay Sangkata'gayan nin Padi' tamon mammemper (Hebreo 4:14–5:10). * **1:16** Efeso 6:17; Hebreo 4:12.

makapurar nin bilang sa salag nan awro no ugtiawro.
17 Sin na'kit koya, bara'mo akon nati nin nilukbob sa adapan na. Bale' niga'get naya a
wanan nin gamet na kongko mi'sa wana,
"Andi' ka nin mali'mo bana' ta si'koyti si tarana' tan si kala'pusan nin sarba.*
18 Si'ko yay Si Lawas a Sibibyay.* Mataman nin pinati ako, sinmubli' akoynaod nin
mabyay anggan-angga. Si'ko a main nin pakayadi' sa patiti tan main nin pakayadi' nin
abryan o isada' yay lugar ran nati ana*.
19 Anaod, isurat mo a na'kit mo, say mangyadi' ana sawanin tan say mangyadi' et anaod
li'.
20 Sawanin, say pipa'kaan nin saray piton bituen a ga'get ko sa wanan nin gamet ko tan
saray piton balitok a pammatukduan nin lampadawan, kai nin nipapalaway nin gindat
bale' ipatandaan koyna komo sawanin. Saray piton bituen, sara a pito nin ibabaki' nan
Dios sa piton dupong ran mammemper. Saray piton balitok a pammatukduan nin
lampadawan, sara a piton dupong ran mammemper."

2

Si Surat konan Dupong sa Syudad nin Efeso
1 Wana kongko, "Wanti a isurat mo konan ibabaki' nan Dios konan dupong ran
mammemper itaw sa syudad nin Efeso:
'Si'ko yay si mampanga'get nin pito ray bituen sa wanan nin gamet ko tan si
manlumala-lalako sa butlay ran piton balitok a pammatukduan nin lampadawan.
Ket sayti a ibarita' ko komoyodsen:
2 Tanda' ko a kabibyay moyo. Tanda' koy seseg moyon man-gumwa' nin maong tan
mampangitpel kamo para kongko. Tanda' ko et a mangkuntrawen moyo saray duka' a
tutawo. Sinubok moyo saraytaw saray mampangibarita' a kano ket apostol kosara, ket
napatutu'wan moyo a mampiwadi'-wadi' sara.
3 Tanda' ko a man'itpel moyo a mangkasari' moyo nin idap bana' ta tumutumbok
katamo, tan kai kamo nin mantumapo' a gurutan moyoynay katutumbok moyo kongko.
4 Wanin man, main yayti e nin kai ko nin rabay a gawa' moyo. Say ma'mot nin
pangangawa'nan moyo sin tinmarana' kamon mamper ket rinmay'ep ana.
5 Ket panemtemen moyo pa a ma'mot nin pangangawa'nan moyo sin saytaw. O',
pagbabawian moyoynay duka' a gawa' moyo ket gaw'en moyo anamanaytaw say ginwa'
moyo sin katarana' moyon nag'in nin mammemper ta, no kai moyo nin gurutan a duka' a
gawa' moyo, keen katamodsen nin dusawen ket galten katamo sa kuston lugar moyo
bilang mammimin palaway.
6 Bale' main yayti anamaet e nin raywen ko komoyo:
Gura' moyo nin kapadan gura' ko a gawa' ran saray mantawagen nin Nicolaita*.
7 Si'kamo nin mampangrenge', tarusan moyoytin man'ibarita' nan Ispirito nan Dios
komoyo nin mammemper! Ket saray manalo maipa'ka' sa sain, byan kosaran
kanepegan nin mangan nin bunga nan kayon mamin byay* nin itaw sa gardin sa
kami'nan nan Dios!' "

Si Surat konan Dupong sa Syudad nin Esmirna
8 Sinmunor wana, "Wanti a isurat mo konan ibabaki' nan Dios konan dupong ran
mammemper itaw sa syudad nin Esmirna:
'Si'ko yay si tarana' tan kala'pusan nin sarba. Si'kon lamang taw si nati nin sinmubli'
nin mabyay.
Ket sayti a ibarita' ko komoyodsen:
9 Tanda' ko nin mampangitpel kamo nin dya'dya' tan tanda' ko nin mumaidap kamo,
bale' say katutu'wan ket ikon moyoy tutuon kayamanan a mangibwat sa langit. Tanda'
ko et nin duka' a man'ibari-barita' ra maipa'ka' komoyo nin saray mampamarita' a
tutawo nasaran Dios, bale' say tutuo ket ambo' nasaran tutawo no kai pakairaywan
nasara ni Satanas.
10 Andi' moyo nin ikali'mo a pammadya'dya' nin adapen moyoyna nin irangep.
Tandaen moyoyti: Ipapriso nasaran Dimunyo a umno ra komoyo nin sayay panunubok
komoyo. Mapadya'dya' kamo sa luob nin mapulo' a awro. Bale' dumaer kamo nin

---

* **1:17** Nipadar 1:8; Isaias 44:6; 48:12. * **1:18** ***Si Lawas a Sibibyay*** ket saya yan pannawag konan Dios. * **1:18** ***lugar ran nati ana***- *Sa Griego:Hades.* * **2:6** Saray mantawagen nin ***Nicolaita***, niyakay ra a magwa' nay magkabyay nin immural nin sayay mammemper kona ni Cristo tan magwa' nan ilawok a pammemper na sa gindat a ambo' nin makaDios a kaugalian na. * **2:7** Nipadar 22:2,14; Genesis 2:9; 3:22,24.

magmatalek kongko mataman et nin pakamatyan moyo ta byan katamo li' nin si primyo
a say anggan-angga nin byay a iti konan Dios.
11 Si'kamo nin mampangrenge', tarusan moyoytin man'ibarita' nan Ispirito nan Dios
komoyo nin mammemper! Saray manalo maipa'ka' sa sain, kai sara li' nin maranod sa
mansabtan nin ikarwan patiti*.' "

Si Surat konan Dupong sa Syudad nin Pergamo
12 Sinmunor wana, "Wanti a isurat mo konan ibabaki' nan Dios konan dupong ran
mammemper itaw sa syudad nin Pergamo:
'Si'ko a main nin matadem nin ispada nin dubli a tadem na.
Ket sayti a ibarita' ko komoyodsen:
13 Tanda' ko a si babali moyo ket lugar ya nin mampag'adian na ni Satanas. Wanin
man, mandumaer kamo et nin tutuo kongko. Kai moyo nin ginurutan a pagmamatalek
moyo kongko mataman sin panaon a pinati rayadsen si Antipas a syay tutuon
mangingi'deng kongko isen komoyo sa lugar nin mampiikap ya si Satanas.
14 Bale' main ti e nin kai ko nin rabay a gawa'-gawa' moyo ta, saray raruma komoyo,
mansunuren raytaw say niyakay na ni Balaam*. Nipa'kit na intaw a padalan kona ni
Balak nin matukso nasaran magkasalanan a puri na ni Israel. Ket anaod, nangan saran
niyatang sa dios-dios tan nikiraray sara konran ambo' ran asawa.
15 Ket kapada ra, main sara anamaet komoyo a mansunuren ray akay ran Nicolaita.
16 Anaod, pagbabawian moyoynay duka' a gawa' moyo ta no kai, sa ambo' ana nin
ma'teng ket mako akoynadsen tan labanan kosara in a usaren koyay ispada a lumiwa' sa
bebey ko.
17 Si'kamo nin mampangrenge', tarusan moyoytin man'ibarita' nan Ispirito nan Dios
komoyo nin mammemper! Saray manalo maipa'ka' sa sain, byan kosara nin naiyadi
nin manna*. Byan ko anamaet a barang saya konra nin maputi' nin bato* a
nakaisuratan nin sayay ba'yon ngaran*, a kasa gapo nin makatanda' no ani ya in a
ngaran no kai si tawo tamo' nin mangrisibin siti.' "

Si Surat konan Dupong sa Syudad nin Tiatira
18 Sinmunor wana, "Wanti a isurat mo konan ibabaki' nan Dios konan dupong ran
mammemper itaw sa syudad nin Tiatira:
'Si'ko a Anak nan Dios a say mata ko ket bara'mon umapoy tan say ayi ko ket bara'mo
nin gansa' nin pinasileng.*
Ket sayti a ibarita' ko komoyodsen:
19 Tanda' ko a kabibyay moyo. Kanya' nin tanda' ko a pangangawa'nan tan
pagmamatalek moyo, say pagsisirbi moyo sa kalalamo' moyo tan say pangingitpel
moyo nin dya'dya'. Tanda' kon lamang a say pangngawa' moyo nin maabig sawanin ket
mas et dyan sa nipangwa' moyo sin nu'na.
20 Bale' main yayti e nin kai ko nin rabay, man'aburuyan moyaynan kikalamo'
komoyo in si babayin si Jezebel*. Man'ibarita' na a prupita naya nin Dios, bale' sa
man'iyakay na, man'inabo' nasaray tutawo ko sa pagkakasalanan ta mangkasugsog
nasara nin kiraray konran ambo' nin manepeg ran kirarayan tan mangan nin niyatang
sa dios-dios.
21 Binyan koyayna nin pagkanawanawa nin pagbabawian nayna a duka' a
gawa'-gawa' na tan gurutan nayna a nikasama' a gawa'-gawa' nan bilang pampam, bale'
benged ya.

---

* **2:11** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Nipadar 20:14; 21:8. * **2:14** Mabasa et a ginwa' na ni ***Balaam*** sa Bilang 22:2–25:4. * **2:17** Mabasa a maipa'ka' sa ***manna*** sa Glusaryo. Iti, say rabay nan irgwen ket say peteg nin kanen a mangibwat sa langit nin ibi nan Dios konran tutawo na. * **2:17** Saray raruman nangadal konan Biblia wanra a saray mammutos sa kurti sin saytaw no nangwa' ya wadi' nin abas o kai a sayay tawo, nangusar saran maputi' tan mangisit nin bato. Say rabay nin ibarita' nin maputi' ket matunong yay tawo. — Saray raruma et nin nangadal wanra a byan yan maputi' nin bato a sayay tawo nin mangipa'kit a magwa' yan mayi sa sayay pididinep. Ket si maputi' nin bato a ibi na ni Jesus, gaw'en nan si nabyan ket maaburuyan yan kipunsyadtaw sa langit. * **2:17** Kasan si'numan nin magtanda' no si'no ya ngaran. Sa U'nan Tistaminto, byan yan ba'yon ngaran a sayay tawo a mampagpangakuan o mampagalangan. Isaias 62:2. * **2:18** Saray raruman nangadal konan Biblia wanra a angangko say mata nan bara'mon umapoy ket ipa'kit a mangukom yan manepeg tan say ayi nan bara'mon gansa' nin pinasileng ket ipa'kit a mangukom yan madaer. * **2:20** Sa angan-angan, sitin ngaran isimbulo nasaray mangangakay a say pigagawa' ra ket kapaday pigagawa' na intaw nin si Rina Jezebel (1 Uadi' 16:29-31; 18:4,19; 2 Uadi' 9:22).

22 Edet, pagmasakiten koya nin kai yayna makabangon sa idaan na. Ket sara anamaet
a nikiraray-raray kona, pangirangepen kosaran maong nin idap no kai ra nin gurutan a
pangngawa' nin duka' a gawa'-gawa' nin kalamo' na.
23 Ket saray tumutumbok na nin man'ikwintan a'nak na, patyen kosaran kasan
inganga'do. Sa wanin, matandaan ran mammemper sa sarban lugar a si'ko a makatanda'
sa kukaisipan tan kanakman ran tutawo. Tubaleen ko a barang saya komoyo dipindi sa
ginwa-ginwa' na.
24 Bale', si'kamon raruma nin isen sa Tiatira a kai moyo nin mansunuren a duka' nin
akay na ni Jezebel tan kai moyo nin inadal a wanran ararem a katutu'wan mangibwat
kona ni Satanas, kai koyna nin lamu'nan a man'ipatumbok ko komoyo.
25 Si ibarita' ko tana komoyo ket si dumaer kamoyna sa wanin a kabibyay moyo*
anggan rumate' ako.
26-28 Ket saray manalo maipa'ka' sa sain tan tumuluy-tuloy nin mangwa' nin
karabayan ko anggan sa anggawan nan sitin panaon, byan kosaran pakayadi' nin kapada
nin pakayadi' a nibi nan Ama ko kongko. Pag'urayen kosara sa sarban nasyon iti sa luta'.
Ket mairot a pag'uuray ra, a saray kai nin mangalilbi' sa pakayadi' ra ket mag'in nin
bara'mo saran paya nin supaken nin pasak.* Ibi koya et li' konra a kabuntatala' nin ma'kit
no parbangon.*
29 Si'kamo nin mampangrenge', tarusan moyoytin man'ibarita' nan Ispirito nan Dios
komoyo nin mammemper!' ”

3

Si Surat konan Dupong sa Syudad nin Sardis

1 Sinmunor anamanaet wana, “Wanti a isurat mo konan ibabaki' nan Dios konan
dupong ran mammemper itaw sa syudad nin Sardis:
‘Si'ko a kami'nan nan Ispirito nan Dios nin main nin piton paka'kitan nin pakayadi'
na.* Si'kon lamang a mampanga'get nin pito ray bituen.*
Ket sayti a ibarita' ko komoyodsen:
Tanda' ko a kabibyay moyo. Tanda' ko a bandunado kamon main nin byay moyon iti
konan Dios, bale' say katutu'wan ket nati kamo.
2 Na'kit ko a say kabibyay moyo ket kai et nin sadag nin mamaririket konan Dios nin
mampagsirbyan ko. Kanya' nin mimata kamo ta paba'yuwen moyo a duta nin
pammemper moyo ta dandani ana nin ma'rep.
3 Panemtemen moyo a niyakay intaw komoyo nin inako' moyo. Sunuren moyo in tan
pagbabawian moyoynay kukasalanan moyo ta no kai, bigra' ako li' nin rumate' nin bilang
konan sayay mannakaw a kai moyo nin tanda' no ka'no a irarate' ko, ket dusawen katamo.
4 Wanin man, main et nin umno radsen komoyo sa Sardis a say seket ra ket kai nin
namansawan a say rabay nin irgwen ket kai sara nin naikalamo' nin nangwa' nin
duka'. Kala-kalamo' rako li' nin nisket sara nin maputi' bana' ta maikana' saran wanin.
5 Saray manalo maipa'ka' sa sain, pasketan sara li' anamaet nin maputi' nin bilang
konra tan kai ko galten a ngaran ra sa libron listawan ran magkamain nin anggan-angga
nin byay a iti konan Dios. O', alilbien kosara li' nin tumutumbok ko sa adapan nan Ama
ko tan saray uanghil na.
6 Si'kamo nin mampangrenge', tarusan moyoytin man'ibarita' nan Ispirito nan Dios
komoyo nin mammemper!' ”

Si Surat konan Dupong sa Syudad nin Filadelfia

7 Sinmunor wana, “Wanti a isurat mo konan ibabaki' nan Dios konan dupong ran
mammemper itaw sa syudad nin Filadelfia:
‘Si'ko yay si Masantos nin peteg tan mapagmatalkan. Naibi kongko a kanepegan nin
mag'uray sa pag'adian na ni Adi' David*. No abryan koyay purta ta pigaw nin
makasrep yay sayay tawo sa pag'adian ko, kasa gapon si'numan a makapangisada', tan
no main nin sadaan ko sa rikor, kasa gapon si'numan nin makapangabri.
Ket sayti a ibarita' ko komoyodsen:

---

* **2:25** Mabasa et a maipa'ka' sa no pa'noy kabibyay ra sa Nipadar 2:19. * **2:26-28** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Kanta 2:8-9. * **2:26-28** Sin saytaw sin tyimpo ran taga Roma, si kupya nin bakas nan sitin ***kabuntatala'*** ket sinyal nayan sayay nanalo. * **3:1** Nipadar 1:4. * **3:1** Nipadar 1:16,20. * **3:7** ***kanepegan…na ni Adi' David.***- *Sa Griego:tumbok na ni David.* Isaias 22:22.

8 Tanda' koy kabibyay moyo. Mataman no ambo' kamon maimpluwinsya,
mandumaer kamon mantumulok sa akay ko, a tutuo kamo kongko. Edet, main ya in si
purta nin inabryan ko para komoyo nin kasa gapon makapangisada'.
9 Main anadsen sa lugar moyo a say pa'sar ra ket dupong ran tutawo na ni Satanas
bana' ta man'ibarita' ra a tutawo nasaran Dios bale', mampibula'-bula' sara bana' ta
ambo' in nin tutuo. Anaod sarain, gaw'en ko li' a manalimukod sara sa adapan moyo,
ket, matandaan ra a kawa'nan katamo.
10 Ket bana' ta nitpel moyo a dya'dya' nin sigon sa bibilin ko komoyo, iyilag* katamo li'
sa masakit nin dya'dya' nin rumate' a irangep nin sarban tutawo sa mundo ta pigaw nin
masubok sara nga'min.
11 Sa ambo' nin ma'teng ket mako akoynadsen. Kanya' nin dumaer kamo sa sain nin
mabista ta pigaw nin si kuruna nin primyo a ibi kon para komoyo ket, kai ya maibi sa
raruma.
12 Saray manalo maipa'ka' sa sain, ket gaw'en kosara nin bilang tu'dek nan Kami'nan
nan Dios a mampagsirbyan ko, ket kai sarayna gapo nin matege' o maglat sa sain a
kapapa'sar ra. Imarka koya konra a ngaran nan Dios a mampagsirbyan ko tan si ngaran
nan syudad nan Dios ko a syay ba'yon Jerusalem a kumayupa' iti mangibwat konan Dios
ko itaw sa langit. Imarka koya anamaet konra a ba'yo nin ngaran ko.
13 Si'kamo nin mampangrenge', tarusan moyoytin man'ibarita' nan Ispirito nan Dios
komoyo nin mammemper!' "

Si Surat konan Dupong sa Syudad nin Laodicea
14 Sinmunor wana, "Wanti a isurat mo konan ibabaki' nan Dios konan dupong ran
mammemper itaw sa syudad nin Laodicea,

'Si'ko yay si "Amen"* sa sarban gawa' nan Dios. Si'koy mapagmatalkan nin mangwa'
sa sarban ipagwa' na tan mamatutuon peteg nin maipa'ka' kona. Mangibwat kongko,
pinarsa nan Dios a sarba.
Ket sayti a ibarita' ko komoyodsen:
15 Tanda' ko a kabibyay moyo. Ambo' kamon ma'mot ni maray'ep sa pakikalamo'
moyo kongko! Kumon ket ma'kit nin masibulot a pakikalamo' moyo kongko, no kai ket,
ma'kit ana edet nin kasan pakikalamo' moyo kongko.
16 Ket bana' ta wanin moyo, isuka katamo nin bilang sa ranom nin iti sa bebey nin
makapasuka a taway.
17 O' say wamoyo mayaman kamo ket mabistaynay kapapa'sar moyo tan kasayna nin
pagkurangan moyo, bale' kai moyo nin tanda' a say katutu'wan ket kudwa'dwan kamo.
Anaod, pubri, bulag tan labos kamo sa pangingikit nan Dios.
18 Bana' sa sain, ibarita' ko komoyo a manaliw kamo kongko nin puron balitok ta
pigaw nin yumaman kamon peteg sa pangingikit nan Dios. Manaliw kamo anamaet
kongko nin maputi' nin aysing ket isket moyo ta pigaw nin kai na ma'kit nin Dios a
kading'eyan moyo bana' ta labos kamo. Manaliw kamo et a lamang kongko nin
ipanambar sa pag'in moyo nin bulag ta pigaw nin ma'kit moyo a katutu'wan.
19 Panemtemen moyo a sarba ran kawa'nan ko, kasagran tan disiplinawen kosara
nin pangangakay ko konra. Ket anaod, pagbabawian moyoynay pag'in moyon
matab'ang tan pakaseseg kamo sa kabibyay moyon matulok kongko.
20 Oy! Iti ako sa purta moyo nin mangkumutana. No main nin tawon makarnge'
kongko ket abryan naya a purta para kongko, sumrep ako tan midungo kami.
21 Saray manalo maipa'ka' sa sain, byan kosaran kanepegan nin kitekre' kongko nin
mag'uray kapada a si'ko, nanalo ako ket nikitekre' ako konan Ama ko ta pigaw nin
mag'uray ako.
22 Si'kamo nin mampangrenge', tarusan moyoytin man'ibarita' nan Ispirito nan Dios
komoyo nin mammemper!' "

4

Si Nakatekre' sa Truno
1 Kayadi' nin nipa'kit in kongko, main anamana nin sakalako nin nipa'kit kongko.
Anaod, main nin purta sa langit nin nakaabri. Narnge' koyaytaw anamana si busis nin
narnge' ko intaw a bara'mon tunoy nin trumpita. Wana kongko,
"Muli' kadti ta ipa'kit ko komo a matkap nin mangyadi' ana sa adapen nin awro."
2 Ket kapingmatan ana, ni'ras nakodtaw sa langit nin Ispirito nan Dios. Ket, main nin
na'kit ko nin truno a main itaw nin nakatekre'.

* **3:10** ***iyilag*** *- O:pagawan.* * **3:14** Mabasa a maipa'ka' konan sitin sarita' a ***Amen*** sa Glusaryo.

3 Sitaw si nakatekre', kumidlap a bakas na nin bilang mablin bubato a mantawagen nin
haspe tan kornalina. Sa libed nan truno ket main nin kabunlalakaw a kumidlap nin
bilang sa mablin bato a mantawagen nin esmeralda.
4 Sa libed nan truno ket main a lamang nin rwampulo' tan a'pat ray sakalako et nin
truno a main nin nakatekre' nin rwampulo' tan a'pat ray pupangulo. Nakaseket sara nin
maputi' tan nakurunawan sara nin balitok.
5 Itaw sa truno ket kumidla-kidlap a kimat nin kaaluyon a mababyeg a tunoy nin kudor.
Sa adapan nan truno ket main nin pito ray mandumta nin tyo' a sayti a piton paka'kitan
nin pakayadi' nan Ispirito nan Dios.
6 Sa adapan na anamaet nin truno ket main nin bara'mon taaw nin sarming a malinon
bilang kristal.
Sa libed nan truno sa sarban riking na ket itaw sara a a'pat ray mabyay a pinarsa a say
lalaman ra ket napno' nin mata sa adapan tan sa gurot.
7 Si pinarsa sa u'na, say bakas na ket bilang nin leon; si ikarwa ket bilang nin baka; si
ikatlo ket say rupa na, bilang nin tawo; tan si ika'pat ket bilang yan manlumpad a agila.
8 Saraytin a'pat nin sibibyay a pinarsa, si barang saya konra ket main nin a'nem ray
pakpak na tan napno' nin mata a lalaman na pati sa rarem nin pakpak na. Si kasan
painawa nin gawa' ra sa awro tan yabi ket say magkanta a wanra,
“Masantos yay Makapangyayadi' sa sarba a Dios.
Syay Uunuren nin Masantos nin kasa gapon makakipada kona.
Main yayna sin saytaw et sin tarana',
main ya sawanin,
tan main ya anggan-angga.”*
9 Man'alilbien ra a kata'gayan nan si nakatekre' itaw sa truno a mabyay ya
anggan-angga, tan mampagalangan raya tan mampakisalamatan raya. Ket no saytaw no
man-gaw'e-gaw'en ra in,
10 saraytaw saray rwampulo' tan a'pat a pupangulo, lumukbob sara sa adapan na nin
truno a manraywen rayaytaw si nakatekre' itaw nin mabyay anggan-angga. Ibul'is ran
ibi a kuruna ra sa adapan nan truno leleg a wanra,
11 “Si'kay Uunuren tan Dios mi.
Maikana' a ipata'gay tan igalang ka
tan alilbien a pakayadi' mo.
O' a ta si'ka a namarsa nin sarba.
Bana' ta siin a rabay mo,
naparsa tan main ana a sarba.”

5

Main nin Pakayadi' nan Manusa nin Karniro

1 Na'kit ko et a sitaw si nakatekre' itaw sa truno ket main nin ga'get na sa pawanan nin
gamet na nin kasuratan a nalulon. Siti ket nasuratan ya sa rubari' tan rubari' tan
dinalitan ya sa rigri-rigrig nin pito ray bara'mon natimbriwan nin silyo*.
2 Kaaram, main nin na'kit kon sayay mapwirsa nin anghil a wanan maksaw, “Si'no a
maikana' nin manglat nin saytin silyo tan abryan yay kasuratan?”
3 Bale' mataman nin sa langit, o sa luta', o sa rarem nin luta' sa kami'nan ra nin nati,
kasa gapo ni sayay maikana' nin abryan nayay kasuratan o basawen na a naisurat.
4 Kanya' nin pinasyan idap nin nakem ko a inmakis ako bana' ta kasan madumog nin
maikana' nin mangabri o mamasa konan kasuratan.
5 Ket sin sain, wana nin saya konran pupangulo kongko, “Andi' ka nin umakis. Kikiten
mo! Main ya a si mansabtan nin si Leon a sayay puri na ni Juda* a puri nan lamang ni adi'
David*. Sya, tinalo nasaray mangkumuntra konan Dios kanya' nin main nin pakayadi'
nan manglat nin silyo tan mangabri konan si kasuratan.”
6 Ket, main nin na'kit kon sayay Karniro nin naka'deng sa pibutlayan nan truno tan
saray a'pat a sibibyay nin pinarsa; iti ya konran saray rwampulo' tan a'pat a pupangulo.
Ma'kit sa bakas nan siti a pinati yayna intaw. Main nin pito ray sara na tan pito ray mata

* **4:8** Bilang sa nibarita' iti a mabasa sa Isaias 6:2-3. * **5:1** Sayti ket gawa' sa waks nin main nakaikwa nin markan upisyal. Say gagara nin pangwa nin sayti ket pigaw nin kai ya maabrya-abryan a kasuratan tan ipa'kit nin urihinal ya. Kasan raruman makapanglat sa sayti no kai si nabyan tamo' nin pakayadi' nin mangwa' nin wanin. * **5:5** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 49:9-10. * **5:5** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Isaias 11:1,10.

na a syayti a Ispirito nan Dios, nin say pakayadi' na ket main nin piton paka'kitan a nibaki'-baki' nan Dios sa intiron sangkamundwan.
7 Ket, nako yay Karniro sa truno tan kinalap nayay nalulon nin kasuratan sa wanan nin gamet nan si nakatekre' itaw.
8 Sin wanin, saraytaw saray a'pat a sibibyay a pinarsa tan saray rwampulo' tan a'pat a pupangulo, linmukbob sara sa adapan na. Si barang saya konra ket main nin arpa na tan main nin ga'get nan balitok nin yawong a napno' nin insinso nin sayti a dudasal ran tutawo nan Dios.
9 Ket kinantawan raya nin sayay ba'yon kanta a wanra:
“Si'ka a maikana' nin mangalap konan linulon a kasuratan
tan manglat nin silyo,
bana' ta pinati ka, ket say daya' mo a nipambot mo konra nin tutawo
ta pigaw nin ikon nasaraynan Dios nin
mangibwat sa sarba nin puri, sarita', daya' tan nasyon.
10 Nibiang mosara sa pag'aadi' mo
ta pigaw nin makakipag'uray sara komo sa luta',
tan ginwa' mosara nin pupadi' nin
magsirbi konan Dios tamo.”
11 Kinmikit ako anamana ket main nin na'kit kon uanghil tan narnge' koy busis ra. Kai sara nin mabilang sa ka'bawan ra bana' ta milyu-milyon sara. Nalibed raya a truno tan saray a'pat a sibibyay a pinarsa tan saray pupangulo.
12 Mampanganta saran maksaw a wanra,
“Si Karniro nin pinati,
ket maikana' ya a main kona a pakayadi' tan kayamanan tan kadunungan tan gesen.
Raywen tamoya, igalang tamoya, tan itandudo' tamoya.”
13 Ket, narnge' koy panganganta ran sarba ran itaw sa langit, iti sa luta', itaw sa rarem nin luta' a syay lugar ran nunati, tan itaw sa taaw. Sarba nin pinarsa sa intiron sangkamundwan ket wanra nin man'ikanta,
“Siti si nakatekre' sa truno tan si Karniro nin pinati,
raywen sara, igalang sara, itandudo' sara
tan alilbien a pakayadi' ra anggan-angga!”
14 Ket saray a'pat a sibibyay a pinarsa, wanra nin ni'bat, “Peteg a wanin anaod!” Sara anamaet a rwampulo' tan a'pat a pupangulo, linmukbob sara tan nangrayo sara anamanaet kona nin si nakatekre' sa truno tan kona nin Karniro.

6

Say Panglat nin say Mu'nan A'nem a Silyo
1 Ket na'kit koya a Karniro nin ginlat naya a primiro nin silyo. Ket narnge' koyan nag'irgo a saya konran a'pat a sibibyay nin pinarsa nin say tunoy na ket bara'mo nin kudor. Wana, “Paradti.”
2 Anaod, sin kinmikit ako, kapingmatan anan main nin linumwa' nin maputi' nin kabayo a main nin nakaruran kona nin main nin ga'get nan pana' a armas nan kilaban. Kinurunawan ya nin sinyal a binyan yan pakababa' nin manalo. Kayadi', nibwat yayna nin keen nasara talwen a kukalaban na.
3 Ket, sin ginlat nayan Karniro a ikarwan silyo nan nalulon a kasuratan, narnge' koy tunoy nan ikarwan sibibyay a pinarsa a wana, “Paradti.”
4 Kapingmatan anan linumwa' yay sayay mu'dit nin kabayo a si nakaruran kona ket binyan yan pakayadi' nin mamangibwat nin gira iti sa luta' ta pigaw nin mipapatyan saray tutawo. Sayay alakin ispada a nibi kona.
5 Ket, sin ginlat nayan Karniro a ikatlon silyo, narnge' ko a tunoy nan ikatlon sibibyay a pinarsa. “Paradti,” wana. Edet, na'kit kon kapingmatan anan linumwa' yay sayay mangisit nin kabayo. Si nakaruran kona ket main nin ga'get nan kikilwan.
6 Kaaram, nakarnge' akon bara'mo nin busis a nangibwat sa busel ran a'pat a sibibyay a pinarsa. Wana, “Rumate' ana a panaon a main nin bitil itaw sa luta', ket si ma'kitan nan sayay tawo sa sayay awro makasaliw tamo' nin kanen na sa sayay awro, byas o mais. Bale' andi' mo nin pa'nwen a ladak nin olibo tan say arak nin ubas.”
7 Ket, sin ginlat nayan Karniro a ika'pat nin silyo, narnge' ko a tunoy nan ika'pat a sibibyay nin pinarsa a wana, “Paradti.”
8 Edet, na'kit kon kapingmatan anan linumwa' yay sayay silya-silyawan nin kabayo. Si nakaruran kona ket si mantawagen nin Patiti, tan iti sa suyot na ket si mantawagen nin *Hades* a syay lugar ran nunati. Binyan saraytin rwa nin pakayadi' a patyen rasaray kaka'pat nin tutawo sa luta' sa gira, bitil, sakit tan maatap a uayep.

9 Ket, sin ginlat naya nin Karniro a ikaliman silyo, na'kit ko sa sirong nan altar* a
kukararwa ra nin saray pinati-pati bana' sa katutulok ra sa man'ipatanda' a nibarita' nan
Dios.
10 Wanra nin nita'way, "Uunuren mi, masantos tan mapagmatalkan ka. Pa'no ka'teng
mosara et nin anusan a tutawo sa luta' ba'yo mosara nin sintinsyawan ta pigaw nin bal'en
mosaray nangmati komi?"
11 Sinmunor, binyan a barang saya konra nin maputi' nin seket tan nibarita' konra a
tuma'gan sara yapo' et nin madali' anggan si bilang ran kapada ran uaripen na a mapati
nin bilang sa nipangmati konra ket makumplito ya.
12 Sikikikit ako, ginlat naya nin Karniro a ika'nem nin silyo sa nalulon nin kasuratan.
Ket, rinmayon nin maksaw, tan si awro, nag'in yan pinasyan ngisit a bilang kangisit nin
aysing nin baliwan. Si bulan ket inmudit yan bilang kaudit nin daya'.
13 Say bituen, naragrag nangibwat sa langit a bilang nin matatan malago' a bunga nin
puon kayo no maweswes nin siri.
14 Nakasa a kalangitan nin bilang nin kasuratan a bigra' nin nalulon. Sarban tutalugtog
tan sarban pupuro' ket naiyalis sa kami'nan.
15 Sarban tutawo sa luta' ket linmi'mo. Saray uadi' tan saray raruma et nin pupangulo,
saray upisyalis ran sundalo', saray mumayaman tan saray raruma et nin
maimpluwinsyan tutawo, tan sarba et nin raruman tutawo nin aripen o ambo' nin
aripen, nako sara nga'min nin inmadi sa yuyukib tan sa bubato sa tutalugtog.
16 Wanra sa tutalugtog tan bubato, "Matbag kamo ta pigaw nin sakban rakami,* ket kai
nakami nin ma'kit nin si mantumekre' sa truno tan mapal'isan mi a grabin Pammale' nan
si Karniro.
17 Ay anaod, rinmate' yayna a sangkaimpurtantiwan a awro nin panunusa ra kontamo.
Kasa gapon makaagwanta!"

7

Saray Namarkawan nin Uaripen nan Dios

1 Sinmunor, main nin na'kit ko nin a'pat ray anghil. Naka'deng sara nin sa'sa-sa'sa sa
a'pat a duyo nan mundo, nin mampaeden ray a'pat a klasin siri ta pigaw nin kai yapo'
kumres sa luta', sa taaw tan sa kukayo.
2 Kaaram, main nin na'kit kon saya et nin anghil a mampuli' nangibwat sa baytan a
awit naya a ipangmarka nan si sibibyay a Dios,* Wanan nita'way konran saray a'pat a
anghil a binyan nan Dios nin pakayadi' nin manida' sa luta' tan sa taaw,
3 "Andi' moyo yapo' nin sidaen a luta', taaw tan kukayo anggan namarkawan mi ana li'
a waleng ran uaripen nan Dios* tamo."
4 Sin nayadi' saraynan nagmarka, nibarita' ra kongko no umno ra a minarkawan;
144,000* sara nin nangibwat sa labinrway tribo ran Israelita.
5 Saray namarkawan ana ket silabinrway ribo sara a nangibwat sa barang saya nin
tribo: sa tribo ni Juda, ni Ruben, ni Gad,
6 ni Aser, ni Neftali, ni Manases,
7 ni Simeon, ni Levi, ni Isacar,
8 ni Zabulon, ni Jose tan ni Benjamin.

Say Piririga ran Nanalo

9 Kayadi' nin naipa'kit in kongko, anaod, na'kit kosara a pinasyan ka'bawan nin tutawo
a kai sara nin mabilang sa ka'bawan ra. Nangibwat sara sa barang saya nin nasyon, puri,
daya' tan sarita'. Naka'deng sara sa adapan nan truno tan si Karniro. Nakaseket saran
maputi' tan mampangiwasiwas saran bulong nin palmira nin piririga ra sa pananalo
10 tan man'ita'way ra a wanra,
"Itandudo' miya a Dios mi a iti sa truno tan si Karniro! Nisalba rakami!"
11 Sarba ra anamaet nin uanghil, pinalibedan rayay truno, saray rwampulo' tan a'pat a
pupangulo tan saray a'pat a sibibyay a pinarsa. Linmukbob sara sa adapan nan truno tan
rinayo raya a Dios a
12 wanra,

---

* **6:9** Saray raruman nangadal konan Biblia wanra a angangko si ***altar*** ket iritrato nay nipangida'ton ran saraytaw saray pinati bana' sa katutulok ra konan Dios. Sin panaon nin U'nan Tistaminto, main nin altar itaw sa Timplo nin itaw ket mangida'ton nin uayep konan Dios tan say daya' ra ket nibu'bo' itaw. Exodo 29:10-14; Levitico 4:7,18,25,34; 5:9; 8:15; 9:9. * **6:16** Oseas 10:8; Lucas 23:29-30. * **7:2** Bilang sa nibarita' iti a ma'kit nin ginwa' nan Dios nin nipangipurok na konran tutawo na sa Nipadar 9:4; 14:1; 22:4; 2 Corinto 1:22; Efeso 1:13; 4:30; Ezekiel 9:4. * **7:3** Nipadar 14:1b. * **7:4** Nipadar 14:1a.

“Peteg a wanin! Raywen tamoya a Dios tamo.
Madunong ya, makapangyayadi' ya tan magsen ya!
Kisalamatan tamoya!
Marayo ya, mapagalangan ya, tan itandudo' ya anggan-angga.
Peteg a wanin anaod!”

13 Nitepet na kongko nin saya konran pupangulo, “Tanda' mo para no si'no sarain saray
nakaseket nin maputi' tan no adti sara nin ibat?”
14 “Kai ko nin tanda', Ser,” wangkon ni'bat. “Ibarita' moyo pa kongko no si'no sara.”
Ket wana kongko, “Sarayti a nakaagwanta nin masakit a dya'dya'.* Rininggas ra a seket
ra ta pigaw nin kumuti' sa daya' nan Karniro nin pinati.*
15 Siin a rason a isen sara sa adapan nan truno nan Dios nin mampagsirbyan rayadsen
sa Kami'nan na awro tan yabi. Ket si nakatekre' isen sa truno, lawas a antabayan tan
misyon ya konra.*
16 Kai sarayna gapo nin gumitil tan milata', tan kai sarayna gapo nin ma'mutan nin
awro o nin raruma et nin ma'mot.*
17 O' ta si Karniro nin itaw sa truno ket pagawan nasara a bilang sayay mammastor. Ika'
nasara sa subor nin ranom a mami nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios.* Ket si
Dios, punasen na a lwa' ra tan say pangibwatan ran umakis.”*

8

Say Panglat konan Ikapiton Silyo

1 Sawanin, sin ginlat naya nin Karniro a ikapiton silyo sa nalulon a kasuratan, nititinek
a sarba nin itaw sa langit sa luob nin kapiknga' udas.
2 Kaaram, na'kit kosara a pito nin anghil nin man'umdeng sa adapan nan Dios. Binyan
sara nin pito ray trumpita.
3 Ket, main nin sakalakon anghil nin rinmate' a main nin ga'get nan balitok a
pangangwan nin insinso. Ket nako ya tan inumdeng yadtaw sa balitok nin altar sa
adapan nan Truno. Abaw a insinson nibi kona nin ida'ton nadtaw sa altar, nin kalamo' a
dudasal* ran sarba ran tutawo nan Dios.
4 Ket say asok nin insinson itaw sa ga'get nan anghil, kalamo' a dudasal ran tutawo nan
Dios nin nuli' sa adapan nan Dios.
5 Ket, si anghil, pinno' nayan mandumtan baya nin nangibwat sa altar a pangangwan
nin insinso, mi'sa naya nin nibasyo sa luta'. Kapingmatan, kinmudor nin maksaw,
ryawryawan, kinmidla-kidlap a kimat tan rinmayon.

Say Nipamatnoy nin Say Primiron A'pat a Trumpita

6 Mayadi' in, saray piton anghil ket nisadya' ran patnuyen a trumpita ra.
7 Anaod, pinatnoy nayan u'nan anghil a trumpita na, ket rinmapeg nin yilo tan apoy nin
main nin kalamo' nin daya'.* Ket napuuran a kakatlo nan luta' tan kakatlo nin kukayo tan
say sarba nin rarabot.
8 Kaaram, pinatnoy nayan ikarwan anghil a trumpita na ket main nin bara'mon alakin
talugtog nin mangkapuuran a ninabo' sa taaw. Ket say kakatlo nin ranom sa baybay,
nag'in nin daya',
9 tan say kakatlo nin say mangkabyay sa taaw ket nati, tan say kakatlo nin say ruran sa
taaw ket nasida'.
10 Kaaram, pinatnoy nayan ikatlon anghil a trumpita na ket main nin bituen nin
bara'mon burung-burong nin tyo' a naragrag nangibwat sa langit nin nanabo' sa kakatlo
nin uilog tan susubor nin ranom.
11 Say ngaran nan siti nin bituen ket Kapaitan. Edet say kakatlo nin raranom, kinmait,
ket abaw saray tutawo nin nati sin nainom rayti.
12 Kaaram, pinatnoy nayan ika'pat nin anghil a trumpita na ket naapiktawan nay
kakatlo nan awro, nan bulan tan nin bubituen kanya' nin naglat a kakatlo nin palaway
ra. Kanya' nin pinasyan dedlem nin kakatlo nin awro tan kakatlo nin yabi.*

Pinatnoy yay Trumpita nin Tarana' nin Primiron Makapali'mo nin Dya'dya'

---

* **7:14** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Daniel 12:1. * **7:14** Mabasa et a maipa'ka' sa saytin pakaparinggas sa Hebreo 9:21-22. * **7:15** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Isaias 4:5-6. * **7:16** Isaias 49:10. * **7:17** Nipadar 21:6; 22:1,17; Juan 4:14; Kanta 23:2. * **7:17** Nipadar 21:4; Isaias 25:8. * **8:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Nipadar 5:8; 6:10. * **8:7** Ezekiel 38:22; Joel 2:30-31. * **8:12** Isaias 13:9-10; Amos 8:9.

13 Kinmikit ako anamana ket main nin na'kit kon sayay agila nin manlumpad nin
ata'gay sa kalangitan. Narnge' ko a wanan nita'way, “Makapali'mo! Makapali'mo!* Undo'
ana li' a kapapa'sar ran sarba ran itaw sa mundo no patnuyen raynan tulo ra et nin anghil
a trumpita ra.”

9

1 Kaaram, pinatnoy nayan ikaliman anghil a trumpita na ket main nin na'kit kon
bituen* nin nanabo' sa luta' a nangibwat sa langit. Nibi ya kona a tumbok nin nipangabri
konan priswan nin ubot nin pinasyan kaararman*.
2 Ket, sin inabryan naya a priswan nin ubot, linumwa' a pinasyan kubpal nin asok a
bilang asok nin alakin pugon. Nasalimbengan yan sayti a awro ket dinmedlem ya tan say
kalangitan.
3 Mangibwat sa asok ket main nin linumwa' nin abaw a dudon ket dinumpa' sarayti sa
intiron mundo. Binyan saran pakababa' nin manurot nin bilang sipitan.
4 Ginan-gan saran andi' ra nin sidaen a rabot, say kakayo tan raruma et nin tinmubo' sa
luta', no kai saray risgwen ra tamo' ket saray tutawon kai nin namarkawan sa waleng nin
marka nan Dios.
5 Kai saraynamaet inaburuyan nin patyen rasarayti nin tutawo no kai edet,
padya'dyaen rasara sa luob nin limay bulan. Say irab nin ipamadya'dya' ra ket kapada a
irab nin surot nin sipitan.
6 Kanya' nin sa saytaw li' nin panaon, rabay raynan maong a mati bale' kasan magwa'
ra. Mipati sara kumon, bale' pal'isan sara nin patiti.
7 Sarayti saray dudon, say bakas ra ket bilang kabayo nin nipriparan mako kigira.*
Main nin bara'mon kuruna ran balitok sa ulo. Say rupa ra ket bara'mon rupan tawo.
8 Say sabot ra ket anro a bara'mon sabot nin babayi, tan say ngipen ra ket bara'mon
ngipen nin leon.
9 Sa kerep ra ket main nin salimbeng nin bara'mon kalasag nin pasak, tan say tunoy nin
pakpak ra no lumpad sara ket bara'mon kalanakang nin bikoy nin abaw a karwahin
man-guruyen nin kabayon mampalayon mako kigira.
10 Main nin ipanurot ra sa ikoy ra nin bilang sa ipanurot ran sipitan a sayti a kami'nan
nin pakababa' ran mamadya'dya' nin tutawo sa luob nin limay bulan.
11 Main nin adi' ra nin sitaw si anghil nin mampag'uray konan priswan nin ubot a
pinasyan kaararman. Say ngaran na sa sarita' nin Hebreo ket *Abadon* tan sa sarita' nin
Griego ket *Apolion*, a say rabay nin irgwen ket Mannida'.
12 Ket nayadi' ana a u'na nin makapali'mo nin dya'dya'. Bale' anaod, rwa et a rumate'.

Pinatnoy yay Trumpita nin Tarana' nin Ikarwan Makapali'mo nin Dya'dya'

13 Kaaram, pinatnoy nayan ika'nem nin anghil a trumpita na ket main nin narnge' ko
nin busis a nangibwat sa a'pat a duyo nan balitok a altar sa adapan nan Dios.
14 Wanan busis konan ika'nem nin anghil, “Keen mosara warwaran a a'pat nin anghil
nin nitaker itaw sa banda nan alakin Ilog Eufrates.”
15 Ket binulusan saray a'pat nin anghil bana' ta talagan nisadya' sara para konan sitin
taon, bulan, awro tan udas ta pigaw nin patyen rasaray kakatlo nin tutawo sa mundo.
16 Nibarita' kongko no umno ray nakakabayo a sundalo' ra; rwanyasot a milyon sara.
17 Ket wanti a bakas ran kabayo tan saray nakakabayon nipa'kit kongko a bilang
taynep: Saray nakakabayo, say kalasag ra sa kerep ket tuloy kulor; main nin mu'dit nin
kulor apoy, main nin asol nin kulor nin mablin bato a mantawagen nin sapiro, tan main
nin masilyaw nin kulor asupri. Say ulo ran kabayo ket bara'mon ulon leon, ket
mangipugso sara nin apoy, asok tan asupri*.
18 Kakatlo nin tutawo ket nati bana' sa sayti nin makapati nin bubagay a say apoy, asok
tan asupri nin ipugso ra.
19 Say pakababa' ran mangmati nin saraytin kabayo ket sa bebey ra tan sa ikoy ra ta say
ikoy ra ket bara'mon ulay nin main nin ulo nin usaren ran ipananakit nin tutawo.
20 Bale' saray tutawo nin nabati' nin nabyay nin kai nati sa saytin makapali'mon
dya'dya', kai ra et nin nagbabawian a duka' a gawa' ra. Ituloy ray mangrayo nin dimunyo

* **8:13** Mabasa a maipa'ka' sa saytin makapali'mo sa Nipadar 9:1-12; 9:13–11:14; 11:15–14:20. * **9:1** Saray raruman nangadal konan Biblia wanra a angangko sitin ***bituen*** ket saya yan anghil o ispirito. * **9:1** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Lucas 8:31. * **9:7** Joel 2:4-5. * **9:17** Sayti say ***asupri*** ket madali' nin mapuuran tan say angot ket mabang'et nin bara'mon naburok nin salay nin makasu'nep. Say ka'bawan nin bakas ket kristal nin masilyaw.

tan nin dios-dios a ginwa' ran diri mangibwat sa balitok, pirak, gansa', bato tan kayo. Saray dios-dios, kai sara nin maka'kit, kai nin makarnge' tan kai nin makalalako.
21 Wanin a lamang a kai ra et nin nagbabawian nin tutawo a duka' a man-gaw'e-gaw'en ra bilang say pangmamati, say pangangamod, say pakiraray-raray ran ambo' nin manepeg, tan say pananakaw ra.

10

Si Anghil tan si Daikleng a Kasuratan
1 Ket, main nin na'kit kon sayay sakalakon makapangyayadi' nin anghil a kinmayupa' nangibwat sa langit. Nabarkot ya nin gunem tan main nin kabunlalakaw sa ulo na. Say rupa na ket sumlag nin bilang konan awro tan say bisit na ket bara'mon tu'dek nin mandumta.
2 Main nin ga'get nan daikleng nin kasuratan a kai nin linulon. Nitukdo' nayay wanan nin ayi na sa taaw tan si wirin ayi na sa luta'.
3 Tinma'way ya nin maksaw ket say busis na bara'mo nin ngernger nin leon. Ket nararkib a pito ray kudor a inumbat.
4 Isurat koyna kumon a nibarita' nin kudor bale' main nin narnge' kon busis nin ibat sa langit a wana, “Misasaet ka maipa'ka' sa nibarita' nin kudor; andi' mo nin isurat.”
5 Ket, sitaw si anghil nin man'umdeng sa taaw tan sa luta', nita'gay naya a wanan nin gamet na
6 nin pangisamba sa adapan nan Dios a mabyay anggan-angga nin namarsa nin kalangitan tan luta' tan nin taaw tan say sarba nin iti sa sayti, a say ibarita' na ket tutuo. Wana, “Kai nayna nin ipa'te-pa'teng* et nin Dios a plano na,
7 no kai edet, no patnuyen nayayna li' nin ikapiton anghil a trumpita na, ila'pos naynan Dios a plano na a nipatandaan na konra nin prupita nan mampagsirbi kona bale' niyadi na a pipa'kaan.”
8 Ket, narnge' koyaytaw anamana si busis nin ibat sa langit a wana kongko, “Keen ma kalapen konan siin si anghil nin man'umdeng sa taaw tan sa luta' a kasuratan nin kai nalulon.”
9 Ket, nako ako konan anghil tan dinawat koya kona a daikleng nin kasuratan. Ket, wana kongko, “Kalapen ma tan kanen ma. Masam'it ya nin bara'mon inatip mintras a iti ya et sa bebey mo* bale' kumait ya no itaw yayna sa rarem nin tyan mo.”
10 Kinalap koya anaod a daikleng nin kasuratan tan kinnan koya. Masam'it ya anaod nin bara'mon inatip sin iti ya et sa bebey ko, bale' sin inamil koyayna, sinmakit ya sa pait a tyan ko.
11 Kayadi', main nin namarita' kongko a wana, “Matkap a mangipadles ka anamanaet nin maipa'ka' sa mangyadi' li' konran tutawo sa nagsikabarang a nasyon, sarita', tan konran uadi'.”

11

Saray Rway Magtistigos
1 Ket, binyan nakon si sayay anghil nin sayay anron baston nin ipanukat tan nibarita' na kongko, “Keen ma nin sukaten a ketegan nin si Sangkasantusan nin Lugar nan Dios tan si altar. Isakop mosara a mampangrayodtaw
2 bale' andi' moyna nin isakop a rikor nan masanton lugar bana' ta naipudir anayti konran tutawon kai nin mangalilbi' konan Dios. Italma-talmak* raya a Masanton Syudad sa luob nin a'pat a pulo' tan rway bulan.*
3 Bale' ibaki' kosara a lamang konra a rwa ray tistigos ko nin mamatutuo nin maipa'ka' kongko. Langgutsi* a seket ra tan sa luob nin saytin sanribo tan rwanyasot tan a'nem a pulo' a awro, ipata-patanda' ra a ipatandaan ko konra.”
4 Saraytin rwa nin mamatutuo, ket saray rwan tawo nin iti sa adapan nan Dios a syay Uunuren a mag'uray sa intiron mundo. Sarayti ket saray nipadles a bilang rway kayon olibo* tan rwan pammatukduan nin lampadawan.

---

* **10:6** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Nipadar 6:9-11. * **10:9** Ezekiel 2:8–3:3. * **11:2** Lucas 21:24. * **11:2** Sitin kaanrwan nin panaon, main nin raruman nipamarita' a mabasadti konan sitin libro sa 11:3 tan 12:6,14; 13:5; tan sa Daniel 7:25; 12:7. * **11:3** Sa kaugalian ran Judio sin nu'nan panaon, misket saran langgutsi a tutawo ta pigaw nin ipa'kit ran mabereng sara. Sayti a kasabyan nin isket ran prupita laloyna no main nin mabyat a ipatanda' ra ket matkap ray magbabawi' nin tutawo. * **11:4** Zacarias 4:1-14.

5 No main nin si'numan a mangapes nin manusudi konra, lumiwa' a apoy sa bebey ra ta
pigaw nin puuran ya. Matkap yan patyen nin wanin a si'numan nin manusudi konra.
6 Main nin pakayadi' ran kai ya gapo nin parapegen sa leleg nin panaon ran
mangipatanda' nin nipatandaan nan Dios konra. Main et nin pakayadi' ran pagbaliwen
nin daya' a ranom sa susubor. Wanin et a lamang a main nin pakayadi' ran dusawen
saray tutawo a pangibwaten ran magkamain nin animan a klasi nin sarot sa ka'numan a
rabayen ra.
7 Ket saytaw li' no nayadi' rayna nin nipatanda' a nipatandaan nan Dios konra, main li'
nin makapali'mon ayep a umarwas itaw sa priswan nin ubot ket, labanan nasara. Ket
talwen tan mapati nasara.
8 Ket say bangkay ra, itaw tana sa kalsada nan si bantog a syudad. Siti nin syudad ket
masabtan yaynan lamang nin “Sodoma” tan “Egipto” tan itaw yan lamang nin nipasak sa
kudos a Uunuren ra.
9 Sa luob nin tulo tan kapiknga' nin awro ket keen ra kikit-kikiten nin tutawon
mangibwat sa sarba nin daya', puri, sarita' tan nasyon, a bangkay ran itaw sa kalsada ket
kai ti maaburuyan nin itabon.
10 Ket saray tutawo sa mundo, magpista sara nin miririga tan byan ran rigalo a saya tan
saya bana' sa ririket ra sa nikapati ran sarayti nin rway tistigos nan Dios. Wanin bana' ta
pinadya'dya' rasaran maong nin saraytin rwa.
11 Bale' mayadi' a tuloy awro tan kapiknga', byan nasara li' nin inanawa nin Dios ket
mibangon saraynan mabyay. Ket sarba ra li' nin maka'kit ket pinasyan li'mo ra.
12 Kaaram, main li' nin marnge' ra nin busis mangibwat sa langit a wana konra, “Muli'
kamodti.” Ket iyuli' sara sa langit nin iti sa gunem a mabantayan ran kalaban ra.
13 Sa sain, rumayon nin pinasyan kasaw ket masida' a kakapulo' nan syudad tan
pitunribo saray mati. Pinasyan li'mo ran saray mabati' nin nabyay ket itandudo' rayay
ngaran nan Dios a mampag'uray nin mangibwat sa langit.
14 Ket sain a ikarwan makapali'mo nin dya'dya'. Bale' anaod, saya et a sumunor anan
mangyadi'.

Pinatnoy yay Trumpita nin Tarana' nin Ikatlon Makapali'mo nin Dya'dya'

15 Kaaram, pinatnoy nayan ikapiton anghil a trumpita na ket main nin narnge' nin
maksaw nin busis itaw sa langit a wanra,
“Mangibwat sawanin, kasaynan raruman mag'uray sa mundo
no kai si Uunuren tamo tan si tinudo' nan Cristo.
Mag'adi' ya anggan-angga.”
16 Ket, saray rwampulo' tan a'pat a pupangulo nin nakatekre' sa adapan nan Dios,
linmukbob sara tan rinayo rayay Dios
17 a wanra,
“Uunuren a Dios a Makapangyayadi' sa sarba, a
si'ka ket main kayna sin saytaw et sin tarana', tan main ka et sawanin,
kisalamatan mika ta
inusar moy makapaka'ngap a pakayadi' mo,
tan tinmarana' kaynan mampag'uray sa luta'.
18 Saray kuntra komo ket pinasyan sager ra komo,
bale' narate' ana a panaon nin ipa'kit mo a makapali'mo nin sager mo konra,
tan say panaon a sintinsyawan mosara a nunati ana.*
Sawanin anan lamang a panaon a gun-gunawan mosaray uaripen mo
a saray prupita mo tan saray tutawo mo. Sarayti ket mampangigalang sara komo,
ata'gay o ayupa' sara man.
Sawanin anan lamang a panaon a sidaen mosara a
sarba ran nanida' nin tutawo sa sangkamundwan.”
19 Ket naabryan yay Sangkasantusan nin Lugar nan Dios itaw sa langit, ket na'kit
yadtaw a kaban nin nangwan nin kataratwan. Kapingmatan, kinmidla-kidlap a kimat,
ryawryawan, nararkib a kudor, rinmayon tan rinmapeg nin gulpi nin yilo.

12

Si Babayi tan Si Dragon

* **11:18** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Nipadar 20:11-15.

1 Ket main nin makapaka'ngap nin na'kit sa langit nin sayti ket impurtanti a pipa'kaan.
Main itaw nin sayay babayi a bara'mo nayan nisket a awro tan bara'mo yan nakatukdo'
konan bulan. Main nin kuruna nan labinrwa ray bituen.*
2 Mampangingar yayti nin mangabing kanya' nin man-gumuryaw ya sa irab tan idap.
3 Ket main et nin makapaka'ngap nin na'kit sa langit a sayti ket impurtanti a pipa'kaan.
Anaod, main itaw nin alakin mu'dit nin dragon* a pito ray ulo na tan mapulo' ray sara
na*. Barang saya nin ulo na ket main nin kuruna.
4 Rinapad na nin ikoy na a kakatlo nin bubituen ket naitampal ti sa luta'.
Mi'sa nako ya nin inumdeng sa adapan nan babayin mampangingar nin mangabing ta
pigaw nin kanen nayay anak nan siti eteng na tanan lumiwa'.
5 Lalaki yay niyanak nan babayi. Ket eteng na tanan niyanak, main nin nanamsam nin
nangika' kona konan Dios itaw sa kami'nan na nin mampag'uray. Siti nin anak, sya li' a
mag'uray sa sarba nin nasyon, tan mairot a pag'uuray na.*
6 Si babayi anamaet, nalayo yadtaw sa lugar nin pammasturan a nisadya' nan Dios para
kona ta pigaw nin makumpuni yadtaw sa luob nin sanribo, rwanyasot tan a'nem a pulo' a
awro.
7 Ket, nagkamain nin giradtaw sa langit. Si Miguel* tan saray uanghil nin iti sa sirong
na, kina' raya sinurong a dragon ket si dragon tan saray patumbok na linmaban sara.
8 Bale', si dragon tan saray patumbok na, natalo sara, ket pinalakwan rasaraynadtaw sa
langit.
9 Kanya' anaod nin nitampal yayna tan saray uanghil nin patumbok na iti sa luta'. Siin
si alaki nin dragon, syan lamang taw si ulay* sin nu'na a say nipangaran kona ket Satanas
o Dimunyo. Sya a mampangibarang konran tutawo sa mundo.
10 Ket, main nin narnge' kon maksaw nin busis itaw sa langit a wana,
"Nangyadi' ana! Say pangingisalba nan Dios sa tutawo ket naila'pos nayna. Narate'
anay awro nin nipa'kit nayna a pakayadi' na nin mag'uray; mag'adi' yayna. Wanin et a
si tinudo' na nin Cristo na ket nipa'kit nayna a kanepegan nan mag'uray. Wanin ta si
Satanas a sya mamparsawan nasara sa adapan nan Dios awro tan yabi a tutawo nin
bubsat tamo, ket pinalakwan yayna sa langit.
11 Tinalo rayan bubsat tamo yupa' sa daya' nan Karniro nin tinmuro' sin pinati ya tan
bana' sa nipangipatanda' ra sa katutu'wan. Anaod, kai ra nin ginurutan no kai edet,
dinmaer sara sa pammemper ra mataman nin nakapatyan ra.
12 Kanya' nin si'kamon mampiikap iti sa langit, rumiga kamo! Bale' si'kamo nin isen
sa luta' tan sa taaw, sumalak kamoyna! Kado' kamoyna bana' ta si Dimunyo ket
kinmayupa' yaynadsen komoyo, ket pinasya nin sager na ta tanda' nan anted ana a
udas na."
13 Sin naamingaw nan dragon a man'itampal ya sa luta', kinamat nayan patyen taw si
babayi nin nangiyanak nin lalaki.
14 Bale' binyan ya nin rwa ray pakpak nin agila a babayi ta pigaw nin makalpad yan
makodtaw sa lugar nin pammasturan a nisadya' para kona. Kumpunyen yadtaw sa luob
nin tulo tan kapiknga' nin taon, ket si ulay a syaytaw si dragon kai naya nin mapa'no.
15 Sin wanin, namugso yan ranom nin umagos nin bilang ilog a ulay ta pigaw nin
anuren naya a babayi.
16 Bale' si luta' tinulungan naya a babayi; ninganga yayti tan inamil nay ranom a
nipugso nan dragon.
17 Sa sager nan dragon konan babayi, binringan nasaran kina' kinalaban a raruma et
nin a'nak nan babayi a saray sarba ran mantumulok sa gan-gan nan Dios tan
man'ipatanda' ra a maipa'ka' kona ni Jesus.

Si Makapali'mon Ayep a Nangibwat sa Taaw

18 Ket nako yadtaw nin inumdeng a dragon* sa rigrig nin baybay.

---

* **12:1** Bilang sa nibarita' iti a mabasa sa Genesis 37:9-11. Saray raruman nangadal konan Biblia wanra a say rabay nan ibarita' iti ket saray labinrway tribo sa nasyon nin Israel. * **12:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Isaias 26:20–27:1. Abaw a uisturya ran tutawo sin saytaw a maipa'ka' konan si mantawagen a "dragon". Sa pangingisip ran taga Egipto, bilang yan sayay alakin bwaya. Sa pangingisip ran raruma, bilang sayay alakin biklat a mampiikap itaw sa taaw. Iti, saya yan pangngiritrato kona ni Satanas. * **12:3** Nipadar 13:1; Daniel 7:7. * **12:5** Nipadar 2:26-27; 19:15; Kanta 2:9. * **12:7** Siti si ***Miguel***, saya yan pangulo ran uanghil. Mabasa et a maipa'ka' kona sa Glusaryo. * **12:9** Mabasa et a maipa'ka' konan sitin ***ulay*** sa Genesis 3:1-15; 2 Corinto 11:3. * **12:18** *nako yadtaw nin inumdeng a dragon- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:nako ako nin inumdeng.*

13

1 Ket, na'kit koyan man'umarwas sa taaw* a sayay makapali'mon ayep. Pito ra a ulo na
tan mapulo' ray sara na. Say barang saya nin sara na ket main nin kuruna tan sa barang
saya nin ulo na ket main nin naisurat nin titulo a pangu'na-u'na konan Dios.
2 Sa bakas ket bara'mo ya nin leopardo, bale' say ayi na ket bara'mon ayi nin uso* tan si
bebey na ket bara'mo yan bebey nin leon. Sitaw si dragon, binyan nayayti si
makapali'mon ayep nin kapangyadian na tan alakin pakayadi' na nin mag'uray.
3 Konan saya nin ulo nan ayep, main nin alakin sugat nin nipati nayayti kumon bale'
inmanda' yan lamang. Kanya' nin naka'ngapan rayayti nga'min nin tutawo sa mundo ket
nagsitumbok sara kona.
4 Tumwek saray sarban tawo konan dragon bana' ta binyan nayan pakayadi' a
makapali'mo nin ayep, tan rinayo rayan lamang a makapali'mon ayep a wanra,
"Kasa gapo nin makakipada konan si makapali'mon ayep.
Kasa gapo nin makalaban kona."
5 Inaburuyan nayan Dios a makapali'mon ayep nin mipata'gay nin mag'irgon
pangu'na-u'na kona, tan inaburuyan naya et nin mag'uray sa luob nin a'pat a pulo' tan
rway bulan.
6 Kanya' nin inusar naya a ngaran nan Dios nin kasan kanepegan na nin mangusar siti,
nag'irgu-irgo yan duka' kuntra konan Dios tan konran saray mampiikapan na a saray
itaw sa langit.
7 Inaburuyan yan kuntrawen nasara a tutawo nan Dios tan daegen nasara,* tan binyan
ya et nin pakayadi' nin mag'uray sa sarba nin puri, daya', sarita', tan nasyon.
8 Kanya' nin sarba ran tutawo sa mundo, tumwek sara konan makapali'mon ayep,
pwira saraytaw tamo' saray tutawon say ngaran ra ket nakasurat itaw sa libron listawan
ran saray magkamain nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios. Ba'yo ya et nin
naparsa a mundo, nakalista anay ngaran ra sa libro nan Karniro nin pinatin nisakripisyo.
9 Si'kamo nin mampangrenge', tarusan moyoyti.
10 Saray naitalaga nin maipriso, maipriso sara li', tan saray naitalaga nin mapati nin
ispada, ket peteg a mapati sara li' nin ispada.* Edet, matkap ran itpel nin tutawo nan Dios
a dya'dya' nin naitalaga nin irangep ra tan dumaer sara nin magmatalek kona.

Si Makapali'mon Ayep a Mangibwat sa Luta'

11 Ket, main anamana nin na'kit ko nin raruman makapali'mon ayep nin linumwa' sa
luta'. Main nin rwa ray sara na nin kapadan sara nin karniro, bale' say tunoy na,
bara'mon tunoy nin dragon.
12 Main nga'min kona a pakayadi' nan si u'nan makapali'mon ayep tan man'usaren
nayti nin ipagsirbi kona. Pinilit nasara a sarban tutawo sa luta' nin tumwek sara konan
sitaw si u'nan makapali'mon ayep nin si sugat na ket nipati naya kumon bale' inmanda'
ya.
13 Siti si ikarwan makapali'mon ayep, makapaka'ngap a nangya-nangyadi' a ginwa' na.
Napangyadi' na et nin nanabo' a apoy nangibwat sa langit ket nabantayan ran tutawo.
14 Kanya' nin nalingo nasara a tutawo sa mundo bana' sa makapaka'ngap nin
nangya-nangyadi' a inaburuyan nin nagwa' na nin pagsisirbi na konan makapali'mon
ayep. Ginan-gan nasara a tutawo nin mangwa' nin imahin nin pangraywan ra konan si
u'nan makapali'mon ayep a siti ket nataga' yan ispada bale' mabyay yan lamang.
15 Inaburuyan ya et a ikarwan makapali'mon ayep nin byan nayan inanawa a imahin.
Kanya' nin sa wanti ket makapag'irgo ya a imahin tan mansintinsyawan nasaran mati a
sarba ran andi' nin tumwek kona.
16 Siti si ikarwan makapali'mon ayep. Pinilit nasara et a sarban tutawo, ata'gay a
nikatawo o ayupa', mayaman o pubri, aripen o ambo' nin aripen, nin markawan sara sa
wanan nin gamet o sa waleng.
17 Ket si si'numan a kai mamarkawan nin ngaran nan u'nan makapali'mon ayep o say
numiro nin ngaran na, kai ya makapaglako' o makapanaliw.
18 Matkap a kadunungan ta pigaw nin matarusan yayti. Ket si tawo nin mautek,
matarusan na a pipa'kaan nan sitin numiro nan ayep bana' ta numiro yayti nin tawo. Siti
nin numiro ket 666.*

---

* **13:1** Wanra nin saray raruman nangadal konan Biblia a naipatukdo' sa nibarita' sa Nipadar 17:15 tan sa Isaias 57:20, say rabay nan ibarita' nin ***taaw*** iti ket saray ambo' nan tutawo nin Dios. * **13:2** Siti si ***uso***, saya yan alaki nin ayep nin makubpal a sabot na tan mapwirsay ayi na nin usaren nan manida' tan mangmati. * **13:7** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Daniel 7:19-25. * **13:10** Jeremias 15:2. * **13:18** ***666***- *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:616.*

14

Saray Naipurok para konan Dios tan konan Karniro

1 Ket, sin kinmikit ako anamanaet, anaod, na'kit koya a Karniro nin naka'deng itaw sa
talugtog a mantawagen nin Sion*, kalamo' nasara a 144,000* nin tutawo. Sa waleng ran
sarayti ket naisurat yay ngaran na tan si ngaran nan Ama na.*
2 Main nin narnge' kon busis nin ibat sa langit a bilang kanurkor nin alalakin daluyon o
tunoy nin maksaw a kudor. Bilang et a lamang nin tunoy nin abaw a arpa nin
man-gitarawen.
3 Saray 144,000 nin tutawo ket mampangansyon saran ba'yo nin kanta sa adapan nan
truno tan sa adapan ran a'pat a sibibyay a pinarsa tan sa adapan ran pupangulo. Siti nin
kanta ket kasan raruman makaadal no kai sarayti tamo' saray 144,000 a simbot na sa
sangkamundwan nin si Karniro.
4 Sarayti ket tububa'yo sara nin kai sara et gapo nin nikiraray sa babayi. Anaod, malinis
saran peteg tan tumumbok sara konan Karniro adtiman a keen na. Simbot sara ta pigaw
nin maipurok sara konra nin tutawo, tan naididika sara konan Dios tan konan Karniro
nin bilang a say u'nan yatab ket ibi konan Dios.
5 Kai sara gapo nin nibula'-bula'; kasa gapo nin maiparsa nin duka' a ginwa' ra.

Say Ipatanda' ran Saray Tuloy Anghil

6 Ket, main et nin na'kit kon anghil nin manlumpad sa ta'gay. Main nin Mabistan
Patanda' nin tutuo anggan-angga nin ipatanda' na sa sarban tutawon mangibwat sa sarba
nin daya', sarita', puri tan nasyon.
7 Wanan nita'way nin maksaw,
"Igalang moya a Dios tan raywen moya sa kata'gayan na bana' ta say panaon nin
panunusa na sa tutawo ket narate' ana.
Raywen moya ta sya a namarsa nin kalangitan, nin luta', nin taaw, nin subor tan nin ilog."
8 Main nin sinmunor nin ikarwan anghil a wana,
"Nasida' yayna!
Si mapwirsa nin syudad nin Babilonia ket nasida' yayna nin intiro.
Pinabok nasara a tutawo sa sarban nasyon nin say bara'mon mabayanin arak* na
a say nipangayat na konra sa nikasama' a gawa'-gawa' nan kasan dangka'."
9 Kaaram, main nin ikatlon anghil nin sinmunor konran rwa, ket wanan nita'way nin
maksaw,
"Saray si'numan a mampangrayo konan makapali'mon ayep tan konan si ginwa' nin
imahin na, tan nipamarkawan ray waleng o gamet ra nin si marka nan si
makapali'mon ayep,
10 painumen sara li' anamaet nin mabayanin arak* nan Dios a kasa gapo nin nilawok.
Say rabay irgwen ket irangep ra li' a grabin panunusa nan Dios mangibwat sa sager
na nin kasa gapon panginginga'do. Padya'dyaen sara li' sa mandumtan asupri* itaw sa
impyirno nin mangkiten-kiten ran uanghil nin naitalaga konan Dios tan si Karniro.
11 Mampuli' li' tanan pirmi a asok nin apoy nin man'ipamadya'dya' konra nin kasan
angga. Kai li' gapo nin pay'anen a pangingirangep ra sa yabi tan awro bana' ta rinayo
raya a makapali'mon ayep tan si imahin na, tan nipamarka sara nin ngaran nan
makapali'mon ayep."
12 Kanya' anaod nin matkap nin pagsenen ray nakem ra nin agwantawan ray idap nin
saray tutawo nan Dios nin mantumulok sa gan-gan na tan mampagmatalek kona ni Jesus.
13 Ket, main nin narnge' ko nin busis nin ibat sa langit a wana,
"Isurat moyti: Mangibwat ana sawanin, makarma' sara a mati nin naipasaya kona ni
Jesus a syay Uunuren."
"Peteg a tutuo in," wanan Ispirito nan Dios. "Painawa sarayna sa pakapaidap ra tan
tubaleen sarayna sa maabig a ginwa-ginwa' ra."

Say Pangyayatab sa Luta'

14 Ket anaod, main nin na'kit kon maputi' nin gunem. Main anamaet nin nakatekre'
itaw nin say bakas na ket bilang nin tawo.* Main nin balitok nin kuruna na tan main nin
ga'get nan matadem a agod.

---

* **14:1** Mabasa a maipa'ka' konan sitin ngaran nan lugar a ***Sion*** sa Glusaryo. * **14:1** Nipadar 7:4. * **14:1** Nipadar 7:3; 9:4. * **14:8** Jeremias 51:7. * **14:10** Jeremias 25:15-29; 49:12; Kanta 75:8; Obadias 1:16; Habakuk 2:16. * **14:10** Nipadar 19:20; 20:10. * **14:14** Saray raruman nangadal konan Biblia wanra a syayti a Cristo. Daniel 7:13; Mateo 24:30; Nipadar 1:13.

15 Kaaram, main anamanan sakalakon anghil nin na'kit kon linumwa' sa
Sangkasantusan nin Lugar sa langit, ket wanan nita'way nin maksaw kona nin
nakatekre' sa gunem, “Usaren mayna a agod mo tan mangyatab kayna, ta panaon anan
pangyayatab ta matua anay yayataben itaw sa luta'.”
16 Ket sitaw si nakatekre' sa gunem, inusar naya a agod na sa luta' ket nayadi' a
pangyayatab.
17 Ket, main anamanaet nin na'kit kon sakalakon anghil nin linumwa' sa
Sangkasantusan nin Lugar sa langit. Main anamaet nin ga'get nan matadem nin agod.
18 Kaaram, main anamanan anghil nin linumwa' nangibwat sa altar. Siti a anghil nin
mampamaga sa apoy. Nita'way na konan anghil a main nin matadem nin agod,
“Mangagod kayna, putyen moyna a sinurboy nin ubas sa luta' ta maluto' ana.”
19 Ket si anghil, inusar naya a agod na sa babon luta' nin pinuti nay ubas. Mi'sa saytaw
say inagod na ket nibuntok nadtaw konan si pa'sar ubot a pammespesan a say rabay nin
ipatarusan ket say pangingirangep nin alakin sager nan Dios.
20 Ket anaod, nitalma-talmak nin pinespesan itaw sa rikor nan syudad taw say inagod.
Ket mangibwat itaw sa ubot inmagos a daya' nin magtulunyasot a kilumitro a kaday'an
tan say kaararman ket magliman pyi.*

15

Say Masusuyot nin Pitoy Klasin Pammadya'dya'

1 Ket, main anamanan makapaka'ngap nin nangyadi' sa langit a na'kit ko nin sayti ket
impurtanti a pipa'kaan. Maipa'ka' ti konran piton anghil nin nangipudiran nin pitoy
bakas nin pammadya'dya'. Sayti a masusuyot a pammadya'dya' bana' ta sayti a
pangla'pusan nin panunusa nan Dios bana' sa alakin sager na konran sa luta'.
2 Main nin na'kit kon bara'mon taaw nin sarming a bilang main nin apoy tan main
anamaet nin man'umdeng sa babo na nin ga'get ray arpa a nibi nan Dios konra. Sarayti a
nanalo konan si makapali'mon ayep bana' ta kai raya nin rinayo a imahin na tan kai sara
nin nipamarka nin si numiro nan ngaran na.
3 Ket mangkansyunen rayay kansyon nan si aripen nan Dios a si Moises* tan kansyon
nan lamang nin si Karniro. Wanra,
“O Uunuren a Dios a Makapangyayadi' sa sarba,
say gawa' mo ket raraywen tan makapaka'ngap.
Si'ka a Adi' nin sarban nasyon* ket
say sarban gawa' mo, matunong tan mapteg.
4 Kasa nin si'numan a andi' nin mangalilbi' komo a Uunuren ka.
Kasa gapo nin andi' nin maitandudo' ya a ngaran mo.
Wanin ta si'ka tamo' a peteg nin masantos.
O', saray tutawo nin mangibwat sa sarba nin nasyon ket
umarak sara komo ta pigaw nin
raywen raka bana' ta nipa'kit mo a sarban mapteg a ginwa-ginwa' mo.”

Say Alakin Sager nan Dios ket Ibu'bo' ra sa Luta' nin saray Pitoy Anghil

5 Kayadi' nin naipa'kit in kongko, na'kit ko nin niabri yay si Sangkasantusan nin Lugar
sa Pangraywan sa langit a syayti a paka'kitan a itaw yay Dios.
6 Ket saraytaw saray pitoy anghil nin nakaipudiran nin say pitoy bakas nin
pammadya'dya', linumwa' saradtaw sa Sangkasantusan nin Lugar. Nisket saran gawa' sa
abel nin pinasyan linis tan masileng a mantawagen nin diilo tan main nin sas ran balitok
sa kerep.
7 Si saya konran a'pat a sibibyay nin pinarsa, binyan nasara a pitoy anghil nin pito ray
balitok nin yawong a napno' nin say alakin sager nan Dios a magnayon nin mabyay
anggan-angga.
8 Ket, si Sangkasantusan nin Lugar, napno' yan asok nin pakaipadar nin pakayadi' tan
sangkaidumawan nin sager nan Dios. Ket kasa gapo nin makasrep itaw anggan saytaw
say pitoy bakas nin pammadya'dya' nin nipudir konran pitoy anghil ket nayadi' ana.

---

* **14:20** Bilang sa nibarita' iti a mabasa sa Joel 3:13; Mateo 13:39-43. * **15:3** Saray rwa nin kansyon na ni Moises nin pangrarayo konan Dios bana' sa pananalo na ket ma'kit sa Exodo 15:1-18; Deuteronomio 31:30–32:44. Wanin anamaet, saray itaw ana sa langit ket mangansyon saran pangrarayo konan Karniro bana' sa pananalo na. * **15:3** ***nasyon***- *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:panaon.*

16

1 Kaaram, main nin narnge' kon maksaw nin busis itaw sa Sangkasantusan nin Lugar a
wana konran saray pitoy anghil, “Ika' moyoyna nin ibu'bo' itaw sa luta' in say isen sa
yawong a say alakin sager nan Dios!”
2 Ket si u'nan anghil, nako na nibu'bo' a laman nan yawong na sa luta'. Ket saray tutawo
nin nipamarka nin si marka nan si makapali'mon ayep tan rinayo raya a imahin na,
tinumra-tumrak a katat ra nin pinasyan sakit tan makaparmay.
3 Sinmunor, nibu'bo' nan ikarwan anghil a laman nan yawong na sa taaw. Ket nagbaliw
nin daya' a ranom, bilang nin daya' nin natin tawo. Ket sarban itaw nin mangkabyay, nati.
4 Sinmunor, nibu'bo' nan ikatlon anghil a laman nan yawong na sa uilog tan sa susubor,
ket say ranom nagbaliw nin daya'.
5 Ket si anghil nin mampamaga sa raranom wana, “Si'ka O Dios nin peteg nin masantos,
a main kayna sin saytaw et sin tarana' tan main ka et sawanin, sayti nin nisintinsya mon
dusa ket mapteg.
6 Wanin ta saray mandusawen mo ket pinati-pati rasaray tutawo mo tan saray prupita
mon nibaki' mo kanya' nin inmagos a daya' ra, ket sawanin daya' a man'ipainom mo
konra. Manepeg in nin bale' konra.”
7 Ket main nin narnge' kon busis itaw sa altar a wana, “O' manepeg in, O Uunuren a
Dios a Makapangyayadi' sa sarba. Peteg a say nisintinsya mon dusa konran tutawo ket
matunong tan mapteg!”
8 Sinmunor, nibu'bo' nan ika'pat nin anghil a laman nan yawong na konan awro. Ket
nag'in pinasyan tuloy amot nan awro ket saray tutawo mapuuran sara.
9 Bale' sin napuuran saraynay tutawo nin say pinasyan sakit nin amot, kai ra et nin
nagbabawian a duka' a gawa' ra a, imbis kumon ket itandudo' raya a ngaran nan Dios a
syay main nin kapangyadian nin mamin sayti nin masakit a dya'dya'. Ana edet,
nag'irgu-irgo sara nin duka' kuntra konan Dios.
10 Sinmunor, nibu'bo' nan ikaliman anghil a laman nan yawong na sa truno nan
makapali'mon ayep, ket dinmedlem sa pag'adian nan siti. Kinayat-kayat ray labi' ran
tutawo bana' sa masakit nin irab a maingar ra.
11 Wanin man, kai ra nin nagbabawian a duka' a gawa'-gawa' ra no kai edet,
nag'irgu-irgo sara nin duka' kuntra konan Dios itaw sa langit bana' sa pinasyan irab nin
tinumra-tumrak konra.
12 Sinmunor, nibu'bo' nan ika'nem nin anghil a laman nan yawong na sa alawang nin
ilog a mantawagen nin Eufrates. Ket, na'tyan ya a ilog ket nagkamain nin dalan para
konran uadi' tan saray sundalo' ra mangibwat sa lulugar sa baytan.
13 Main anamaet nin na'kit kon tulo ray makaparmay nin duka' a uispirito nin bakas
pasang. Linumwa' sara sa bebey nan si dragon, si makapali'mon ayep, tan si ayep a syay
prupita nin mampibula'-bula'*.
14 Sarayti nin uispirito ket dimunyo saran makagwa' nin makapaka'ngap a mangyadi'.
Nibaki' sara nin keen rasara dinepen a sarba ran mampag'uray iti sa mundo ta pigaw nin
mako sara kigira konan Dios a syay Makapangyayadi' sa sarba, konan sitaw si
sangkaimpurtantiwan nin awro nin manusa ya.
15 Bale' panemtemen moyoy nibarita' na ni Catawan a wana,
“Anaod, say kasusubli' kodti ket kapada nin kararate' nan mannakaw. Ket makarma'
yay tawo nin mantaga'nan nan sisasadya' ti, ket nakaseket ya tan ambo' ya nin labos ta
pigaw nin kai ya mading'eyan.”
16 Anaod, saray dudimunyo ket dininep rasaradtaw a susundalo' ran mumampag'uray sa
lugar a say tawag kona sa sarita' nin Hebreo ket *Armagedon*.
17 Sinmunor, nibu'bo' nan ikapiton anghil a laman nan yawong na sa siri.
Ket main nin narnge' kon busis nangibwat itaw sa truno sa Sangkasantusan nin Lugar
a wana, “Nayadi' ana!”
18 Ket kapingmatan kinmidla-kidlap a kimat, nararkib a kudor tan rinmayon nin
pinasyan kasaw. Kai ya et gapo nin rinmayon nin wanti kaksaw nangibwat sin naparsa
anay tawo.
19 Ket si bantog a syudad, napitlo yan natau-tao tan say sarban syudad iti sa luta' ket
nasida'. Ket, kai na liningwanan nin Dios a makaimpluwinsyan kadukaan nan syudad
nin Babilonia, ta nipairangep na kona a makapali'mo nin sager na.
20 Linumdeg a sarba nin puro' tan natbag a sarba nin talugtog.

---

* **16:13** Siti si ***ayep*** a syay prupitan mampibula'-bula', syaytaw si makapali'mon ayep nin linumwa' sa luta'. Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Nipadar 13:11-17; 19:20.

21 Rinmapeg nin pinasyan kaalalakyan nin yilo, a say byat nin saya ket mag'a'pat a pulo' a kilo. Nadag'a-dag'anan saray tutawo ket nag'irgu-irgo saran duka' kuntra konan Dios bana' sa sayti, bana' ta napadya'dya' saran tuloy.

17

Say Panunusa konan Bantog nin Pampam

1 Ket, si saya konran pitoy anghil nin mampanga'get nin pito ray yawong, nako ya kongko tan wana, “Paradti ta ipa'kit ko komo a panunusa konan si bantog nin pampam*. Sya nakatekre' ya sa babon abaw nin uilog.

2 Nikirilasyon sara kona a mumag'uray sa mundo, ket saray tutawo anamaet sa mundo, bara'mo nasaran pinabok nin arak na a inayat nasara sa nikasama' a pigagawa' na.”

3 Kaaram, naidumay nipag'uray nan Ispirito nan Dios kongko, ket si anghil, ni'ras nako sa sayay disyirto. Ket, na'kit koyadtaw a babayi. Nakaruran ya sa sayay mu'dit a makapali'mon ayep* nin pito ray ulo na tan mapulo' ray sara na. Sa lalaman nan ayep ket nakasurat a abaw nin titulo nin pangu'na-u'na konan Dios.

4 Say seket nan babayi ket mablin klasi nin mu'dit tan kulor granati nin abel. Si lalaman na ket napno' yan alahas nin pirlas tan raruma et nin mablin bato tan nin balitok. Main nin ga'get nan balitok nin kupa a napno' nin say makaparmay tan nikasama' a ginwa-ginwa' na.

5 Sa waleng na ket naisurat yay ngaran nan main nin ararem a pipa'kaan. Wanan naisurat,

“Si mapwirsa a Babilonia, si ina ran sarban pampam, tan si puon nin sarban nikasama' a gawa'-gawa' iti sa luta'.”

6 Na'kit ko nin nabok yay babayi nin say daya' ran tutawo nan Dios a saray pinati nin mangingi'deng kona ni Jesus.

Naka'ngap akon tuloy sin na'kit koya,

7 ket si anghil wana kongko,

“Ambale' a naka'ngap ka? Ibarita' ko komo no ani a isimbulo ran siin si babayi tan si makapali'mon ayep nin manruranan na a pito ray ulo na tan mapulo' ray sara na.

8 Sitaw si ayep nin na'kit mo, nabyay yayna intaw bale' nati yayna sawanin. Wanin man, sa ambo' ma'teng lumiwa' yadtaw sa priswan nin ubot* bale' ika' ya li' sa pakadusawan na anggan-angga. Ket saytaw li' no lumiwa' yayna, maka'ngap sara li' a tutawo nin say ngaran ra ket kai nin naisurat sa libron listawan ran saray magkamain nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios nin nailistaynay ngaran ra ba'yo ya et nin naparsa a mundo. Maka'ngap sara anaod bana' ta nabyay yayna intaw, nati yayna ket mabyay ya anamana.

9 Matkap a kadunungan tan ararem nin pakataros sa sayti. Say pito nin ulo nan si makapali'mon ayep, i'deng a pitoy talugtog a mantekrean nan babayi.

10 I'deng et nin sayti a pito ray adi'. Saray lima, nayadi' sarayna nin nag'uray, si saya mampag'uray ya sawanin, tan si saya ket adapen na tamo' et a mag'uray. Bale' anted li' tamo' a panaon nin aburuyan a pag'uuray na.

11 Sitaw si makapali'mon ayep nin nabyay ana intaw bale' nati yayna sawanin, man'ibilang yan ikawalon adi' bale' say pete-peteg ket saya ya konran pitoy adi'. Say piugutan na ket say madusa li' anggan-angga.

12 Saytaw say mapulo' ray sara nin na'kit mo, i'deng saray mapulo' a adi' a kai et nin nag'uray, bale' byan sara li' nin pakayadi' nin kipag'uray konan makapali'mon ayep sa anted tamo' nin udas.

13 Bana' ta sarayti ket sayan-saya a gagara ra, ipaisirong ray pakayadi' tan pakauray ra konan makapali'mon ayep.

14 Labanan raya li' a Karniro bale', si Karniro, daegen nasara li' a uadi' bana' ta sya, Uunuren ya nin sarban uunuren tan syay Adi' nin sarban uadi'. Saray kalalamo' na ket saraytaw saray tutuo kona a sara pinili' tan sinagyat nasara.”

15 Nituloy nan anghil a wana kongko, “Saytaw say abaw nin uilog a na'kit mo nin tinekrean nan si pampam, i'deng a dudupong nin tutawo nin nagsikabarang a nasyon, daya' tan sarita'.

---

* **17:1** Siti si ***pampam*** a wanadti ni Juan, iritrato nayay alakin syudad a tinawag nan Babilonia (Nipadar 17:5; 16:19). Magwa' a man'i'deng nayay syudad nin Roma bana' ta sin panaon na ni Juan, alawang a masakupan ran taga Roma tan pinai-paidap rasaran maong a mammemper kona ni Cristo. * **17:3** Nipadar 13:1. * **17:8** Nipadar 9:1; 11:7.

16 Bale' si makapali'mon ayep tan say mapulo' a sara ket guraen raya a pampam, ket
kalapen ra li' a sarba nin main na nin labusan raya. Kanen ra li' a laman na tan puuran ra
li' a tara' ra.
17 Mangyadi' ti konan babayi bana' ta si Dios a mangikwa sa kaisipan ra sa gaw'en ra ta
pigaw nin matukid a nigagara nan mangyadi'. Siin a rason a nikikumpurmi sara nin
nipaisirong ray pakayadi' tan pakauray ra konan makapali'mon ayep anggan say
nibarita' nan Dios ket matukid.
18 Sawanin, sitaw si babayin na'kit mo ket i'deng nayay bantog nin syudad nin iti sara sa
sirong nin masakupan na a mag'uuray iti sa mundo."

18

Say Pakasida' nan si Mampag'uray Iti sa Mundo

1 Kayadi' nin nipa'kit in kongko, main nin na'kit kon anghil nin mangkumayupa'
mangibwat sa langit nin main nin alakin pakayadi' na. Ket kinmalaway yay intiron
mundo bana' sa salag na.
2 Wanan maksaw,
"Nasida' yayna!
Si mapwirsa nin syudad nin Babilonia ket nasida' yayna!
Piikapan ya tana sawanin nin duka' a uispirito tan dudimunyo, tan aadyan yan sarban
klasin nikasama' tan duka' a mumanuk-manok tan uayep.
3 Nangyadi' in kona bana' ta bara'mon pinabok nasara nin mabayanin arak na a tutawo
sa sarban nasyon
a say rabay irgwen ket inayat nasara nin gaw'en a nikasama' a gawa'-gawa' na.
Nikirilasyon sara kona a mumag'uray sa mundo, tan saray kumirsyanti sa intiron
mundo, yinmaman sara mangibwat sa nalabas a agom na."
4 Kaaram, main nin sakalakon busis sa langit nin narnge' ko a wana,
"Si'kamo nin tutawo ko, kumadayo' kamo kona. Lakwanan moya in nin syudad ta no
kai ket masagyat rakamon magkasalanan nin tutawo na, ket maranod rakamon
madusa.
5 Dusawen nayaynan Dios bana' ta no pisusuldungen a kasalanan na ket mirate' ana
sa langit, ket si Dios, kai na liningwanan a kadukaan na.
6 Bal'en ya tan dusawen ya nin tumekep sa sain nin kadukaan na. Say sarban ginwa'
nan nipamaidap sa tutawo ket ibale' kona nin dubli. No pa'no kabayani a arak nin
nipainom na konran raruman tawo, dubli li' sa bayani a ipainom kona.
7 No pa'no yan nipapda' tan nipata'gay, wanin ya anamaet nin pangirangepen nin
pammadya'dya' tan kaberengan ta wana sa nakem na,
'Iti ako nin sayay nakatekre' sa truno kon diri! Gumereng ako li' para nin kapada nan
sayay balo? Kai gapo!'*
8 Kanya' nin midadagop nin mapi'sa-pi'san rumate' kona a dya'dya'. Ket mirirngan na
anaod nin irangep a sakit, kaberengan tan bitil, mi'sa puuran ya nin sidaen bana' ta si
Uunuren a Dios nin manusa kona ket makapangyayadi' ya.
9 Ket saray mumag'uray sa mundo nin nikirilasyon kona tan nipapda' nin kalamo' na,
pinasya li' nin bereng ra tan umakis sara antaran mantamu-tamurawen ra a asok nan
mangkapuuran a syudad.
10 Itaw sara li' tamo' sa adayo' bana' sa li'mo ran maranod nin mapadya'dya'. Wanra li'
tana,
'Undo' ana! Sa anted tamo' nin udas ket nasida' yan dinusa a mapwirsan syudad nin
Babilonia! Undo' ana! Anta gindat ket bantog tan alawang ya!'
11 Wanin a lamang, saray kumirsyanti sa mundo ket umakis tan gumereng sara li' bana'
kona ta kasaynan manaliw nin tagilako' ra.
12 Kasayna li' nin manaliw nin balitok tan pirak ra, say mablin bubato tan pirlas ra.
Kasayna li' a lamang nin manaliw nin mablin uabel ra a bilang sa mantawagen nin diilo,
sida, tan say kulor granati tan mu'dit. Wanin et sa mababanglo nin kukayo ra, tan sarban
klasi nin alikamen nin gawa' sa pangil nin ilipanti, sa mabli nin kayo, sa gansa', sa pasak
tan sa marmol.
13 Kasayna li' a lamang nin manaliw nin kanila ra, nin rika-rikado ra, nin mababanglon
amris ra, nin mira ra, nin insinso ra. Wanin et sa arak tan ladak ra, sa arina tan trigo ra,
sa baka tan karniro ra, sa kabayo tan karwahi ra, tan uaripen ra. Anaod ikumirsyo ra et a
byay nin tawo!
14 Wanra li' nin magkukumirsyo kona,

* **18:7** Isaias 47:7-9.

‘Say sarban mabibista nin bubagay a rabay-rabay mo ket kasayna tan na'met moyna
a kayamanan tan kabistawan mo. Ket kai anayti gapo nin maisubli' komo!’
15 Sarayti nin kumirsyanti nin yinmaman sa pagkukumirsyo ra konan siti nin syudad,
itaw sara li' tamo' sa adayo' bana' sa li'mo ran maranod nin mapadya'dya'. Umakis sara
tan gumereng sara li'
16 a wanra,
‘Undo' ana a nangyadi' konan mapwirsa nin syudad! Sin saytaw, saray tutawodtaw
ket niske-nisket saran mablin seket nin mantawagen nin diilo tan kulor granati tan
mu'dit, tan napno' saran alahas nin balitok, mablin bubato tan pirlas.
17 Undo' ana ta sa anted tamo' nin udas, sarban sayti nin kayamanan ra ket na'met!’
Saray kukapitan nin bapor tan saray tripulanti tan saray pasairo, tan saray raruma et
nin say tingkapan ra ket sa taaw, itaw sara tamo' anamaet sa adayo'
18 nin man'akisan raya antaran mangkikiten ray asok nan si mangkapuuran nin
syudad. Wanra,
‘Kasa gapon makakipada sa kabantugan konan siti nin syudad!’
19 Kwan ran ta'pok a ulo ra nin pangipa'kit nin kaberengan ra mintras a man'umakis sara
a wanra,
‘Undo' ana a nangyadi' konan mapwirsa nin syudad! Yinmaman nga'min a
kumpanyan bapor nin dinmuong kona. Undo' ana ta sa anted tamo' nin udas, sarban
kayamanan na ket na'met!’
20 Si'kamo nin mampiikap sa langit,
rumiga kamo bana' sa nangyadi' kona!
Si'kamo nin tutawo nan Dios, apostoles tan prupita na,
rumiga kamo anamaet bana' ta si Dios,
sinintinsyawan nayayna sa ginwa-ginwa' na komoyo.”
21 Ket, main nin sayay makapangyayadi' nin anghil a nangalsan bato nin bilang si
sangkaalakyan ana nin gigilingan, mi'sa naya nin nibatibat sa taaw tan wana,
“Wanti ya li' nin kapwirsa nin sidaen a syudad nin Babilonia!* Kai yayna li' gapo nin
ma'kit nin uman!
22 Kanya' nin kai sarayna li' nin marnge' a manganganta tan say tugtog ran
mannugtog nin arpa, flauta tan trumpita konan siti nin syudad. Kai sarayna li' a lamang
nin madumog kona a matutudyo' nin mangwa' nin nagsikabarang a bubagay. Kai
anamaet ana li' nin marnge' a gargar nin gigilingan.
23 Kasayna li' gapon tyo' nin ma'kit nin dumta. Kasayna li' gapon marnge' nin
marigan busis ran ikasal. Sain a dusa konan Babilonia bana' ta saray kumirsyantidtaw,
masuruk-surok a nakem ra bana' ta wanra ket saray sangkayamanan sa mundo, tan
saray tutawodtaw, nibarang rasaray tutawo sa mundo sa nipanikot ra konra.
24 Sain et a dusa konan Babilonia bana' ta itaw nin inmagos a daya' ran prupita tan
tutawo nan Dios. Say daya' ran sarba ran pinatidti sa luta' ket madumog konan siin a
syudad.”

19

Say Bansal sa Kasal nan si Karniro
1 Sinmunor, main nin narnge' kon pinasyan kasaw nin bara'mon busis ran pinasyan
ka'bawan nin tutawon mampangansyon itaw sa langit. Wanra,
“Raywen ya a Dios nin Catawan tamo!*
Syay Mangingisalba tan sangkata'gayan tan makapangyayadi' ya!
2 Raywen ya ta say paninintinsya na ket matunong tan mapteg.
Anaod sinintinsyawan nayaynan dusawen a bantog a pampam nin nangayat konran
tutawo sa nikasama' a gawa'-gawa' na.
Nibale' nasaran Dios a tutawo na nin pinati nan siti.”
3 Wanra anamanaet nin maksaw,
“Raywen tamoya a Dios
ta say asok nan mangkapuuran nin syudad ket muli' nin kasan tegen anggan-angga.”
4 Ket saray rwampulo' tan a'pat a pupangulo tan saray a'pat a sibibyay a pinarsa,
linmukbob sara ta pigaw nin raywen raya a Dios nin nakatekre' sa truno. Wanra,
“Peteg a wanin! Raywen ya a Dios!”
5 Ket, main nin narnge' kon busis itaw sa truno a wana,

---

* **18:21** Jeremias 51:63-64. * **19:1** ***Raywen…Catawan tamo!*** *- Sa Griego:Aleluya!* Say peteg ket sarita' a Hebreo yayti nin inusar nin pangrarayo konan Dios.

“Raywen moya a Dios,
si'kamon tutawo na nin mampagsirbi tan
mampangigalang kona,
ata'gay o ayupa' kamo man.”
6 Kaaram, main nin narnge' kon pinasyan kasaw nin bara'mon busis ran pinasyan
ka'bawan nin tutawo. Say kasaw ket bilang sa kanurkor nin alalakin daluyon o tunoy nin
maksaw a kudor. Wanra nin maksaw,
“Raywen tamoya a Uunuren tamo a si Dios nin Makapangyayadi' sa sarba
ta sya, mampag'adi' yayna.
7 Matkap a rumiriket tan miririga atamo tan raywen tamo a kata'gayan na,
bana' ta narate' ana a kasal nan Karniro.
Si nubya nakasadya' yayna,
8 ta pinasketan yaynan maputi' nin gawa' sa abel a mantawagen nin diilo
nin pinasyan sileng tan linis.”
Say rabay nan irgwen nin maputi' nin diilo ket say mapteg a gawa'-gawa' ran tutawo nan
Dios.
9 Ket wanan anghil kongko, “Isurat moyti:
Makarma' saray sinagyat nin kibansal sa kasal nan Karniro.” Wana et nin nilamo',
“Peteg a susarita' nayti nin Dios.”
10 Kapamarita' nan sain, linmukob ako sa adapan na ta pigaw nin raywen koya. Bale'
wana kongko, “Andi' nako nin raywen! Si Dios a raywen mo! Saya ako anamaet a lamang
nin mampagsirbi konan Dios nin kapada mo tan saray sarba ran kapada mon
man'ipatutuo ray pagmamatalek ra kona ni Jesus. O', say pipa'kaan nin pupadles nin
mangibwat konan Dios ket say nipatanda' maipa'ka' kona ni Jesus.”

Say Pananalo nan si Nakaruran konan Maputi' a Kabayo
11 Ket, na'kit kon niburwang a langit. Edet, main nin linumwa' nin kabayon maputi' tan
main nin nakaruran kona nin say tawag kona ket Mapagmatalkan tan Tutuo. Iti sa
katunungan a pangungukom na ket iti sa katunungan yan kigira konran nasintinsyawan.
12 Say mata na ket bara'mo nin umapoy* tan nakakuruna ya nin abaw. Naisurat ya
kona a ngaran na bale' kasan makatanda' nin katarusan na no kai sya tamo' nin bukod.
13 Si sulot nan bata ket nalbet ya nin daya'*, tan say titulo na ket Kabalikasan nan Dios.
14 Saray susundalo' sa langit ket mantumumbok sara kona. Nakaruran sara anamaet sa
mapuputi' nin kabayo tan nakaseket saran abel nin maputi' tan pinasyan linis nin
mantawagen nin diilo.
15 Siti si mantawagen nin Kabalikasan nan Dios, main nin lumiwa' sa bebey na nin
ispada a pinasyan tadem nin ipanaeg na sa sarba nin nasyon, ket mairot nin pag'urayan
na. Sa pananaeg na konra ket bara'mon italma-talmak nasaran bilang sa pespesan nan
ubas ta ipa'kit na a makapali'mo nin sager nan Dios a Makapangyayadi'.
16 Sa bata tan sa paa na, ket nakasurat a wantin titulo:
“Adi' ran sarban uadi' tan Uunuren ran sarban uunuren.”
17 Ket, main nin anghil nin na'kit kon naka'deng sa awro. Wanan nita'way konran
sarban manuk-manok a manlumpad nin ata'gay sa kalangitan, “Paradti ta mididinep
kamo para sa alakin punsyan nisadya' nan Dios.
18 Para ta kanen moyo a laman ran uadi', ran susundalo' tan upisyalis ra, ran kabayo
tan saray ruran ra, ran sarban tawo, aripen o ambo' man nin aripen, ata'gay o ayupa' sara
man.”
19 Ket, na'kit koyay makapali'mon ayep tan saray mumag'uray iti sa luta' tan saray
susundalo' ra nin nididinep ta pigaw nin mako raya girawen a nakaruran sa kabayon
maputi' tan saray susundalo' na.
20 Bale' nadakep ya a makapali'mon ayep tan si mampibula'-bula' a prupitan
nangwa-nangwa' nin makapaka'ngap nin nangya-nangyadi' nin pagsisirbi na konan
makapali'mon ayep. Saytin makapaka'ngap nin nangya-nangyadi' a nipanglingo na
konran tutawo nin namarkawan nin marka nan makapali'mon ayep tan rinayo raya a
imahin na. Sarayti nin rwa ket nadakep saraynaod, ket nibantak saran sibibyay itaw sa
alawang a luong nin burung-burong nin asupri.
21 Sarba ra anamaet nin sundalo' ra, pinati sara nin ispada a lumiwa' sa bebey nan
nakaruran konan kabayon maputi'. Ket saray manuk-manok, sinmawa' saran nangan
nin laman ra.

* **19:12** Nipadar 1:14; 2:18. * **19:13** *daya'- O:daya' na- O:daya' ran tumutumbok na- O:daya' ran kalaban na.* Mabasa et a wanti nin nibarita' sa Isaias 63:1-4.

20

Say Sanribon Taon

1 Ket, main nin na'kit kon anghil nin mangkumayupa' mangibwat sa langit, a main nin
ga'get nan kadina a ma'get tan tumbok sa sada' nan priswan nin ubot nin pinasyan
kaararman.
2-3 Dinaeg nayan sitin anghil a dragon a syan lamang taw si ulay sin nu'na, a sya a
Dimunyo nin say ngaran na ket Satanas. Kinadinawan nayayti mi'sa naya nin nibantak
itaw sa priswan nin ubot; mi'sa naya nin kinandadwan tan sinilyuwan a purta ta pigaw
nin kasan magwa' nan Dimunyo nin mangibarang konran tutawo sa mundo anggan
mapalabas a sanribon taon. Mapalabas in a panaon, matkap a bulusan ya bale' sa anted a
panaon tamo'.
4 Kaaram, main nin na'kit kon tutruno. Saray nakatekre' itaw ket binyan saran
pakayadi' nin manintinsya. Na'kit ko anamaet a kararwa ran saraytaw saray pinutol a
ulo ra bana' ta nipatandaan ray minsahi a nangibwat konan Dios tan nipatanda' ra a
maipa'ka' kona ni Jesus. Sarayti anamaet a lamang ket kai sara nin nangrayo konan
makapali'mon ayep tan si imahin na tan kai sara nin nipamarka nin si marka na sa
waleng o sa gamet ra. Pinasubli' saran mabyay tan binyan nasaran Dios nin pakayadi'
nin kipag'uray kona ni Cristo sa luob nin sanribon taon.
5-6 Siti a u'nan nipamasubli' nin mabyay konran nunati. Saray makaayi konan sitin
u'nan pammasubli' nin mabyay konran nunati ket makarma' sara tan naipurok sara para
konan Dios. Wanin ta kai raya gapo nin dalanan li' a mantawagen nin ikarwan patiti, no
kai edet, pupadi' sara li' nin magsirbi konan Dios tan kona ni Cristo, tan kipag'uray sara li'
kona sa luob nin sanribon taon. Saray raruma et nin nunati ana, saytaw sara li' nin
pasublien nin mabyay no napalabas anay sanribon taon.
7 Mapalabas in say sanribon taon, bulusan ya li' si Satanas
8 ket keen nasara nin ibarang a mansabtan nin Gog tan Magog* a sara a tutawo sa
sarban lulugar sa sangkamundwan. Dinepen nasara li' nin mako kigira. Say ka'bawan ra
ket bilang sa kai mabilang nin buyangin sa baybay.
9 Mako sara mangibwat sa intiron libed nan mundo ta pigaw nin libeden rayay syudad
nin kawa'nan nan Dios a syay mampiikapan ran tutawo na. Bale' main li' nin apoy nin
manabo' mangibwat sa langit ket puuran sara.
10 Ket si Dimunyo nin nangibarang konra, ibantak yadtaw li' sa alawang nin luong nin
burung-burong nin asupri nin nangibantakan konan makapali'mon ayep tan si
mampibula'-bula' a prupita, ket itaw mikakalamo' saran padya'dyaen sa awro tan yabi
anggan-angga.

Say Sintinsya nin Ikarwan Patiti

11 Kaaram, main nin na'kit kon alawang nin maputi' nin truno tan na'kit koya anamaet
a nakatekre' itaw. Kapingmatan naandipat sa adapan na a luta' tan kalangitan ket kai ana
gapo nin na'kit.
12-13 Na'kit kosara anamaet a sarba ran nunati ana nin ata'gay man o ayupa' a nikatawo.
Mataman no nati saradtaw sa taaw ket itaw sara. Sarba ran nangibwat sa *Hades* a syay
lugar ran nunati ket itaw saran lamang. Naka'deng sara sa adapan nan nakatekre' sa
truno. Ket inabryan a lulibro nin listawan nin ginwa-ginwa' ran tutawo tan inabryan ya
anamaet a libron listawan ran saray magkamain nin anggan-angga nin byay a iti konan
Dios. Ket sinintinsyawan a barang saya nin naipatukdo' sa nakalista sa saytin lulibro
dipindi sa ginwa-ginwa' ra.
14 Ket, say patiti tan si gindat a lugar ran nunati a si *Hades* ket nibantak sa alawang nin
luong nin burung-burong nin apoy. Siti a mansabtan nin ikarwan patiti.
15 Si si'numan anamaet a si ngaran na ket kai ya nin nakalista sa libron listawan ran
magkamain nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios ket ibantak yadtaw sa alawang
nin luong nin burung-burong nin apoy.

21

Paba'yuwen a Sarba

1 Say nu'nan kalangitan tan luta', nakasayna ket, na'kit koya a ba'yon kalangitan tan
ba'yon luta'.* Kasaynan taaw.

---

* **20:8** ***Gog tan Magog*** Iti konan sitin libro, simbulo tamo' ti nin ngaran. Mabasa et a maipa'ka' sa sayti nin nipangira nan si mampag'uray sa lugar nin Magog a si Gog konran tutawo nan Dios sa Ezekiel 38:1–39:20. * **21:1** Isaias 65:17; 2 Pedro 3:13.

2 Na'kit koya et a syudad nan Dios a si ba'yon Jerusalem, nin mangkumayupa' ya
mangibwat konan Dios sa langit. Si syudad ket bara'mo yan nubya nin nakapisili anan
seket nan para kasal a nakasadya' yaynan kisna' konan si kakasal na.
3 Ket main nin narnge' kon maksaw nin busis itaw sa truno a wana,
"Ket sawanin anaod, si mampiikapan nan Dios ket madumog yayna konran tutawo.
Anaod, miikap yaynay Dios konra tan alilbien nasaran tutawo na. Kikalamo' yan diri*
konra*.
4 Punasen na li' a sarba nin lwa' ra, tan kasayna li' gapon mati, o gumereng tan
umakis, o mangirangep bana' ta say sarban main nin gindat ket kasayna."
5 Ket, wanan si nakatekre' sa truno,
"Anaod sawanin, paba'yuwen koyna a sarba!"
Wana et kongko,
"Isurat moyti say nibarita' ko ta tutuo tan mapagmatalkan."
6 Wana et kongko,
"Nayadi' ana a sarba. Si'ko a Alpha tan Omega a say rabay nin irgwen si'koy tarana'
tan kala'pusan nin sarban bagay. Si si'numan a milata', byan koyan ranom nin kasan
bayad mangibwat sa subor a mamin anggan-angga nin byay a iti konan Dios.
7 Si manalo, ipaga'muran ko in nin ba'yon kapapa'sar kona. Si'ko et ket Dios nako tan
sya ket anak koya.
8 Bale' saray mali'mo nin tumumbok kongko bana' sa dya'dya', saray kai nin mamper,
saray nikasama' a gawa'-gawa' ra, saray mangmamati, saray kiraray sa ambo' ran
asawa, saray mangwa' nin gawa' ran manggagamod, saray mangrarayon dios-dios, tan
saray sarba ran mabula', say kami'nan ra li' ket itaw sa alawang nin luong nin
burung-burong nin asupri. Siti a mansabtan nin ikarwan patiti."

Si Ba'yon Jerusalem

9 Ket, nako ya kongko a saya konran pitoy anghil nin mampanga'get nin pitoy yawong a
napno' nin say suyot nin pitoy bakas nin dya'dya'. Wana kongko, "Paradti ta ipa'kit koya
komo a nubyan kakasal na li' nin Karniro."
10 Kaaram, naidumay nipag'uray nan Ispirito nan Dios kongko, ket si anghil ni'ras nako
sa tuktok nan sayay pinasyan kata'gayan nin talugtog, tan nipa'kit naya kongko a
Jerusalem a si syudad nan Dios nin mangkumayupa' mangibwat kona itaw sa langit.
11 Mansumlag yay syudad bana' sa salag nan Dios, a kumidla-kidlap ya nin bilang nin
mablin baton mantawagen nin haspe a malinon kapadan kristal.
12-13 Say padil sa libed nan syudad ket ata'gay tan magsen. Labinrwa saray purta nin
say barang saya ket main nin anghil nin bantay. Tulo ray purta sa baytan, tulo ra sa
bagatanan, tulo ra sa panrupan, tan tulo ra sa amyanan. Sa sayay purta ket nakasurat ya
a ngaran nan saya anamaet konran labinrwan puri na ni Israel.
14 Say pundasyon nin padil ket labinrwa ray alalakin bato, a sa barang saya ket
nakasurat a ngaran nan saya konran labinrwan apostoles nan Karniro.
15 Si anghil nin nag'irgo kongko, main nin ga'get nan gawa' sa balitok nin ipanukat na
konan syudad, tagem say padil tan purta na.
16 Si syudad ket kwadrado ya; si kaanrwan na pariho sa kaalawangan na. Sinukat naya
anaod nin anghil a syudad, ket 2,400 kilumitro a kaanrwan na, a kaalawangan na, wanin
lamang a kata'gayan na.
17 Sinukat na anamaet nin anghil a padil, ket 66 mitro a kata'gayan sa panunukat a
inusar na a saytin lamang a panunukat nin man'usaren nin tawo.*
18 Si syudad ket puro yan balitok nin malino a bilang nin kristal, tan say padil ket baton
haspe.
19 Say baton pundasyon nin padil ket nadikurasyunan nin sarbaynan bakas nin mablin
bato. Si u'na ket nadikurasyunan ya nin haspe; si ikarwa safiro; si ikatlo kalsedonia; si
ika'pat esmeralda;
20 si ikalima onise; si ika'nem kornalina; si ikapito krisolito; si ikawalo berilo; si ikasyam
topaz; si ikapulo' krisopraso; si ikalabinsaya hasinto; tan si ikalabinrwa ket amatista.
21 Saray labinrway purta ket pirlas; barang sayay purta ket sayay masibulot nin pirlas.
Say dudalan sa syudad ket puron balitok nin malino a bilang kristal.

---

* **21:3** Mabasa et a maipa'ka' sa piikap nan Dios konran tutawo na sa Levitico 26:11-12; Ezekiel 37:27; 2 Corinto 6:16.
* **21:3** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:ket alilbien rayan Dios ra.* * **21:17** Sa Griego say sukat nan syudad ket 12,000 stadia tan say kata'gayan nin padil ket 144 (12x12) cubits. Angangko si numiro nin inusar a si 12 isimbulo na a pag'in kustu-kusto.

22 Naasikaso ko a kasan timplodtaw sa syudad. Wanin ta si Uunuren a Dios nin
Makapangyayadi' sa sarba tan si Karniro, saran diri a timplodtaw.
23 Wanin anamaet a kai ana nin matkap itaw a palaway nan awro tan nan bulan bana'
ta si syudad ket palawayan yan salag nan Dios tan si Karniro a tyo' na.
24 Ket saray tutawo sa mundo, palawayan sara li' nin salag nan syudad, tan saray sarba
ran mag'uuray, awiten radtaw li' a kayamanan ra.
25 Say purta nan syudad anamaet ket siaabri bana' ta itaw mapalaway anan lawas a kai
ana gapo nin yumabi.
26 Ket say kayamanan tan say kagalangan ran sarban tutawo sa mundo, ika' li' itaw sa
syudad.
27 Bale' kasa gapon makasrep itaw nin sa pangingikit nan Dios ket nikasama' a bilang
saray mampangwa' nin makapasindukel konan Dios tan saray mabula', bana' ta saraytaw
tamo' saray say ngaran ra ket nakasurat itaw sa libro nan Karniro nin listawan ran saray
magkamain nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios a makasrep itaw.

22

1 Ket, nipa'kit naya kongko nin anghil a ilog a ibwatan nin ranom a mamin
anggan-angga nin byay a iti konan Dios. Pinasyan lino nan bilang kristal. Siti si ilog ket
man'umagos ya nin mangibwat sa truno nan Dios tan si Karniro nin
2 dumalan ya sa kabutlayan nan kalsada nan syudad. Sa midmang rigrig nan ilog ket
main nin puon nin kayon mamin byay. Gumungayti nin milabinrwa sa sayay taon, mi'sa*
binulan-bulan. Say bulong ket man'usaren nin ipamaanda' konran nagsikabarang a
tutawo.*
3 Kasayna gapon saytaw say panunusa a nisamba na intaw nin Dios.*
Si truno nan Dios tan nan Karniro ket itaw sa syudad, ket saray tutawo nan Dios,
mampagsirbi sara kona
4 tan ma'kit ra a rupa na, tan si ngaran na, maisurat ya sa waleng ra.
5 Kai anadtaw nin yumabi, ket kai rayna matkap a tyo' o say palaway nan awro bana' ta
si Uunuren a Dios a mamalaway konra. Kipag'uray sara kona anggan-angga.
6 Ket, wana kongko nin anghil, "Sarban saytin nibari-barita' komo ket tutuo tan peteg a
mapagmatalkan. Wanin ta si Uunuren a Dios nin mampamaki' konan Ispirito nan
mangipatyo' nin kanakman ran prupita na, ket syan lamang a namaki' nin anghil nan
ipatandaan na konran tutawo nan mampagsirbi kona a matkap nin mangyadi' ana sa
ambo' anan ma'teng.
7 Ibarita' nan Catawan konra,
'Anaod, sa ambo' ana nin ma'teng ket mako akoynadsen! Ket makarma' yay tawo nin
mantumulok sa naipadles iti.' "

Say Pammatutuo na ni Juan sa saytin Naisurat

8 Si'ko a si Juan, narnge-narnge' tan na'ki-na'kit koyti nin bubagay a naisurat iti. Ket sin
nayadi' koynayti nin narnge-narnge' tan na'ki-na'kit, linmukbob ako sa adapan nan
anghil nin nangipa'kit kongko ta pigaw nin raywen koya.
9 Bale' wana kongko,
"Andi' nako nin raywen! Si Dios a raywen mo! Wanin ta saya ako anamaet a lamang
nin mampagsirbi konan Dios nin kapada mo tan saray kapada mo a saray prupita tan
sarba ran saray mantumulok sa naisurat iti."
10 Ket wanan nituloy,
"Andi' ka nin misasaet maipa'ka' sa naipadles nin naisurat iti, bana' ta say sarba ket
mangyadi' ana li'.
11 Ket ta wanin anaod, saray mampangwa' nin duka', ituloy ray pangngawa' ran
duka', tan saray say kabibyay ra ket nikasama', ituloy ray kabibyay ran nikasama'. Sara
bale' a say man-gaw'en ra ket maabig, ituloy ray pangngawa' ran maabig, tan saray lison
naikana' konan Dios, ituloy ray lison naikana' konan Dios.
12 Wana ni Jesus,
'Anaod, mako akoynadsen sa ambo' anan ma'teng! Ket no mako akodsen, awit ko a
manepeg nin tubale' sa barang saya nin dipindi sa ginwa-ginwa' ra.
13 Si'ko a mansabtan nin Alpha tan Omega, tan main akoyna sin nu'na tan main ako
et li' anggan kalansuyutan. Si'ko et a tarana' tan kala'pusan nin sarban bagay.

---

* **22:2** *Gumungayti...taon, mi'sa- O:Gumungayti nin labinrway klasin bunga, mi'sa.* * **22:2** Genesis 2:9; 3:22; Ezekiel 47:12. * **22:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 3:17-19.

14 Makarma' saray mampalinisen ray seket ra.* Bana' konan siin, magkamain sara
nin kanepegan nin sumrep sa purta nan syudad tan mangan nin bunga nan kayon
mami nin byay.
15 Bale' kai sara li' nin pasrepen sa syudad a say nikasama' a man-gaw'e-gaw'en ra.
Sarain saray manggagamod, saray kiraray sa ambo' ran asawa, saray mangmamati, saray
mangrarayon dios-dios, tan saray maririktan sa pibula'-bula' sa irgo tan sa gawa'-gawa'.
16 Si'ko nin si Jesus a namaki' kona nin sayay anghil ko ta pigaw nin patutu'wan
koytin bubagay komoyon mammemper para sa kaabigan nin dudupong moyo. Si'koy si
nipadles a puri na ni Adi' a David tan si'ko a mansabtan nin kabuntatala' a ma'kit no
kabubuklas.'
17 Si Ispirito nan Dios tan si nubya,* wanra, 'Para!'
Ket sarba ran nakarnge' nin siti wanra anamaet, 'O', para!'
Si si'numan a milata', matkap a umarak ya
ta pigaw nin makainom yan kasan bayad nin ranom a mamin anggan-angga nin
byay a iti konan Dios."
18 Si'ko nin si Juan, pammatalad koyti komoyon sarba nin nakarnge' sa nipadles iti sa
sitin libro:
Si si'numan a manglamo' sa naisurat iti, si Dios, lamu'nan nan panunusa na a
pammadya'dya' a naibarita' iti.
19 No main anamaet nin si'numan a baw'asan na a nipadles nin naisurat iti, si Dios,
galten na a kanepegan nan kipangan nin bunga nan kayon mamin byay tan say
kanepegan nan miikap itaw sa syudad nan Dios a naibarita' iti.
20 Si mampamatutuo sa sarban sayti wana,
"Peteg a mako akoynadsen sa ambo' ana nin ma'teng!"
Peteg a wanin. Pari ana, Uunuren a Jesus.
21 Sapa kumon ta maga'muran moyon sarba a bindisyon na ni Uunuren a Jesus.*

* **22:14** Say rabay nin irgwen ket man'ipatutuo ray kasalanan ra ta pigaw nin sayti ket maglat (Nipadar 7:14). * **22:17** Siti si ***nubya*** ket ritrato rayan mammemper kona ni Jesu-Cristo. Mabasa moyoyti et sa Nipadar 19:7-8. * **22:21** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Amen.*